

ספר לבב דוד הלכות אישות פרק א' דין ב' וליקוחין אלו וכו'.

ובכסף מדברי סופרים פתב הלח"מ וא"ת שטר נמי גלמד מהיקשא דויצאה והיתה וא"כ למה אמר שהוא מן התורה. כבר נשאל רבינו על זה בתשובה הביאה הרמב"ן ז"ל במגן המצות.

ותי' דשטר הוי נדאי מן התורה. דבפ' האשה נקנית דף ט' ע"ב אמרו לר' יוחנן דלמד ביאה מבעולת בעל.

לא מצי למילף לה מובעלה משום דהא תרתי בעינן כסף וביאה וכי תימא נערה המאורסה היכי משפחת לה איירי בשטר. אם כן נדאי ע"כ שטר נפקא לן מנערה המאורסה וא"כ לקד נקרא דבר תורה זו היא תשובתו ז"ל ע"כ: נ"ל דפירוש התשובה כף הוא דר' יוחנן דאמר דלימוד הביאה הוא מבעולת בעל.

כוננתו דאצטריף רחמנא לכתוב בעולת בעל משום דלא הנה ילפינן לה מובעלה. דהנה אמינא עד דאיכא תרתי כסף וביאה ונערה המאורסה איירי בשטר.

דלהכי אצטריף רחמנא לכתוב בעולת בעל א"כ הרי נראה להדיא דמאצטריף רחמנא לכתוב בעולת בעל הוי פאילו בפירוש דבשטר מקודשת. דבהאי הנה מוקמינן נערה המאורסה דהיינו פאילו גילה קרא דאשה יש לה קנן אחר דבהאי הנה מוקמינן לנערה המאורסה ובנדאי שקנן זה הוא שטר.

דהואיל וגומר ומוציא גומר ומכניס. דהשתא לרבי יוחנן לא אצטריף לשטר הקישא דויצאה והיתה.

פינן דרחמנא פתב בעולת בעל לביאה משום דהנה אמינא עד דאיכא תרתי ונערה המאורסה היא בשטר. הרי בפירוש שטר איגמר ולמאי צריף הקישא דויצאה והיתה.

ומה שאמרו בש"ס דנפקא מויצאה והיתה הוא להו תנא דאמר ודין הוא וכו'. דלר' יוחנן הוא אע"ג דק"ו זה לא עליו פירכא לא תקשי למאי אצטריף רחמנא לומר דנקנית בשטר.

דלא אתא קרא לומר דנקנית בשטר. אלא דשמעינן ליה מדאצטריף לכתוב בעולת בעל ולא הנה סגי מובעלה.

דהנה אמינא עד דאיכא תרתי כסף וביאה. ונערה המאורסה איירי בקנן אחר וכמ"ש והו תנא נדאי דכיון דנפקא ליה ביאה מובעלה.

דמשמע ליה דלא בעי תרתי דנערה המאורס' איירי בכסף הוא דאצטריף למילף לה מויצאה והיתה ועליו דקאמר בש"ס לא לכתוב בשטר ותיתי מהנה. ולפי זה לא קשה מה שהקשה הרב ז"ל.

ועל דבריו שאמר אלא עכ"פ צא"ל דמ"ש בגמרא משפחת לה בשטר הואיל וגומר ומוציא גומר ומכניס. היינו השתא דאית לן הקישא ע"כ.

קשה לי דאיף אפטר לומר השתא דאית לן הקישא. ונהלא דבריו של ר' יוחנן הוא מצד הסברא קאמר.

דמשום דהואיל וגומר ומוציא גומר ומכניס דהיגנו פינו דמנערה המאנרסה מוכח דאשה יש לה קנין אחר. ודאי דהוא בשטר מפת סברא זו וכמ"ש: עוד קשה לי על דבריו שאמר ואין לומר דלא אצטרף הקישא אלא השתא דאית ג"ש דקיתה קיתה משום דלא נימא נערה המאנרס' הוי פספ אלא הוי שטר וכסף לחודיה לא סגי בלא ביאה אבל בלא ג"ש דקיתה קיתה ובלא הקישא הנה יליף שטר מנערה המאנרסה ע"כ.

דאי שניף לומר דאצטרף הקישא משום דלא נימא נערה המאנרסה הוי פספ. והא פינו דמשמעות כי יקח ובעלה דבעי תרתי פספ וביאה.

איך אפטר לומר דנערה המאנרסה הוי פספ. דהא ר' יוחנן קאמ' דאי מפי יקח ובעלה הנה משמע דבעי תרתי פספ וביאה.

דהוא על דגמרינו קיתה קיתה הוא פספ. קאמר הנה אמינא דבעי תרתי ונערה המאנרסה הוי בשטר.

דבלא הקישא אי אפטר לומר הוי פספ בנערה המאנרסה. ועוד לא ידעתי מה שאמר אח"כ אבל בלא ג"ש דקיתה קיתה ובלא הקישא הנה יליף שטר מנערה המאנרסה ע"כ.

נהלא ד"ר יוחנן איברי אחר דגמרי' קיתה קיתה. שהרי אמר הנה אמינא דבעי תרתי פספ וביאה.

והוא ודאי משום דגמרינו ג"ש דקיתה קיתה דמינה ילפינו פספ. וגם לא הבנתי דבריו במ"ש הא ליתא דא"כ לא לימא רחמנא ג"ש דקיתה קיתה ואנא ידענא דהאי קיתה הוי פספ מדאצטרף הקישא דויצאה והיתה משמע ע"כ דאיכא קיתה אחרניא שהוא בפספ.

וכדי שלא נטעה דבכי הוה הוא דהוי נערה המאנרסה. לכו אצטרף הקישא דויצאה והיתה.

אלא ודאי עכ"פ מהקישא דויצאה והיתה שמעינו שטר. וא"כ הדרא קושיא לדוכתה ע"כ. דמשמע מדבריו אלו דהשתא נמי פספ לחוד לא מהני קנין באשה. והוא פלא דנדאי פספ לחוד קני וכדתני במתני'.

שדדברי ר' יוחנן נמי אחר שכתב רחמנא בעולת בעל דנקנית בביאה על פרחיה פי יקח דיליף קיתה קיתה דבכסף לחוד מיקדשה דאי עד דמקדש ובעיל פספ מאי אהני וכמו שכתב שם רש"י ז"ל וזאת הקושיא כ"ש שתקשי על דבריו הראשונים שאמר ואין לומר דאצטרף הקישא אלא השתא דאית ג"ש דקיתה קיתה משום דלא נימא נערה המאנרסה אלא הוי שטר וכסף לחודיה לא סגי בלא ביאה ע"כ דאיך הנה שניף לומר פה והא דכתיב בעולת בעל דבביאה לחוד מיקדשה ודאי דגם בכסף לחוד מיקדשה וכמ"ש: דין ד' קודם מתן תורה וכו' לפיכך פל הבעל אשה לשם זנות בלא קידושין לוקה מן התורה לפי שבעל קדשה ע"כ.

כתב הרב המגיד ונראה סיוע לרבינו ז"ל וכו' ואפטר לומר שכתוב זה הוא פדברי המתרגם וכו' פשירצה לבא עליה ינהה באישות ע"כ. פי' שמתחלה הביא ראיה לדברי רבינו שלא פדברי הראב"ד שאמר שכל שאינה מזומנת ומופקרת לכל אדם אלא מיוחדת

לְאָדָם א' אֵין בּוֹ אִיסוּר שֶׁהִיא הַפִּילֶגֶשׁ וְכוּ' שֶׁמִּזֶּה נִרְאֶה שְׂאֵף פְּשְׁאִינָה מִן־פְּקָרֵת לְכָל אִיפֹא אִיסוּר דְּאוֹרִינְתָא וְאַח"כּ אָמַר וְאַפְשֵׁר לֹמַר שֶׁפְּתוּב זֶה וְכוּ'.

דְּהֵינּוּ אַע"פֿ שֶׁהוּא וְדַאי שְׁלֵא פְּדַבְרֵי הַרְאָב"ד כְּנֹז' אָפְשֵׁר לֹמַר שְׁגַם שְׁלֵא פְּדַבְרֵי רַבִּינוּ ג"כ שְׁאָמַר דְּאִיפֹא לָאוּ. דְּאִימָא דְּאִיפֹא אִיסוּר עֲשֵׂה דְּוּוּקָא.

שְׁמִזָּה אָמְרוּ אֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילְתוֹ בְּעִילְת זְנוּת וְלִזָּה אָמַר ר' אֶלְעָזָר פְּנוּי הֵבֵא עַל הַפְּנוּיָה עֲשֵׂאָה זֹנָה דְּהוּא מְשׁוּם אִיסוּר עֲשֵׂה פֶן נ"ל פֶּשֶׁט דְּבְרֵי הַרְבּ הַמַּגִּיד וְהַרְבּ הַלַּח"מ ז"ל בְּמָה שֶׁהִקְשָׁה עַל דְּבְרֵי ה"ה פְּתַב אִם פְּנוּנְתוֹ לְדַחוּת דַּעַת רַבִּינוּ ז"ל לִימָא וְאַפְשֵׁר לֹמַר פְּדַבְרֵי הַרְאָב"ד ז"ל וַיֵּשׁ לְדַחוּת הַרְאִיוֹת מְשׁוּם דְּהֵבֵא עַל הָאִשָּׁה שְׁלֵא לְשֵׁם אִישׁוֹת עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה ע"כ.

וְקִשָּׁה לִי דְּאִיף אָפְשֵׁר לֹמַר וְאַפְשֵׁר לֹמַר פְּדַבְרֵי הַרְאָב"ד דְּמִשְׁמַע דְּהַרְאָב"ד ס"ל אֵית בָּהּ אִיסוּר עֲשֵׂה. וְהָא מְדַקְאָמַר וְהִיא הַפִּילֶגֶשׁ הַכְּתוּבָה בְּתוֹרָה וְכוּ' וּפְעָמִים לְמִשְׁכָּב.

וְהוּא קָאֵי עַל מָה שְׁאָמַר אַבְל הַמִּיּוֹחֵד לְאָדָם אַחַד. וְכוּ'.

מִשְׁמַע דְּפִילֶגֶשׁ הִיא מִיּוֹחֵד לְאָדָם אַחַד דְּוּוּקָא וְהִיא פִּילֶגֶשׁ דְּמוֹתֵרַת דְּאִפִּי עֲשֵׂה אֵין בָּהּ: פְּרָק ב' דִּין ה' הַגִּיעָה לְזִמְן הַזֶּה וְכוּ' נִמְצְאָת אַתָּה לְמַד שֶׁהָאִילוּנִית אֵין לָהּ יְמֵי נַעֲרוּת אֶלָּא מִקְטְנוּתָהּ תַּצָּא לְבַגְרוּת ע"כ.

פִּירוּשׁ דְּלִמְדוּנָהּ זֶה מִמָּה שֶׁפְּתַב בְּדִין ג' שְׂאֵע"פֿ שֶׁנִּרְאוּ בָּהּ סִימְנֵי אִילוּנִית עַדִּין קְטָנָה הִיא וְלֹא מִקְרִיא אִילוּנִית לְהִכִּי פְּשְׁתִּיבִיא שְׁתִּי שְׁעָרוֹת אֶפְלוּ בְּשַׁנַּת כ' תַּהֲיָה נַעֲרָה שְׁשָׂה קְדָשִׁים וְאַח"כּ תִּקְרָא בּוֹגְרַת מִשְׁמַע אַבְל אִם מִקְרִיא אִילוּנִית לִית לָהּ יְמֵי נַעֲרוּת שְׁמִקְטְנוּתָהּ תַּצָּא לְבַגְרוּת.

וְנִרְאִיתִי לְהַרְבּ לַח"מ ז"ל מָה שֶׁפְּתַב בְּתִירוּצוֹ דְּנִלְמַד מִמָּה שְׁלֵא אָמַר דְּלִמְפָּרַע נַעֲשֵׂה נַעֲרָה מִבַּת י"ב וַיּוֹם אַחַד דְּמִשְׁמַע דְּנַעֲרוּת תִּלְיָא בְּסִימְנֵין וְאִילוּנִית שְׂאֵין לָהּ סִימְנֵין מִהַקְטְנוּת יִצְתָה לְבַגְרָ יַעו"ש: וְלַע"ד קִשָּׁה זֶה דְּאִימָא דְּשְׂאֵנֵי הָתָם שֶׁהִבִּיאָה סִימְנֵין לְהִכִּי נּוֹתְנִין לָהּ זִמְן נַעֲרוּת סְמוּךְ לְסִימְנֵין אַבְל אִילוּנִית שְׂאֵין לָהּ סִימְנֵין אִימָא דְּלִמְפָּרַע נַעֲשִׂית נַעֲרָה מִבַּת י"ב וַיּוֹם אַחַד: דִּין ט' הַבַּת שְׁיִלְדָה אַחַר י"ב שָׁנָה וְכוּ'.

פְּתַב הַרְבּ |הַמַּגִּיד ז"ל וּמ"ש רַבִּינוּ אַחַר י"ב א"א שֶׁהוּא סְבוּר וְכוּ' פִּירוּשׁ דְּבְרֵיו פֶּךָ דְּהֵינּוּ דְּהָא שְׁפַתְבּ רַבִּינוּ אַחַר י"ב שָׁנָה אִי אָפְשֵׁר לְפָרֵשׁ דְּבְרֵיו דְּמָה שְׁנִקְט אַחַר י"ב שָׁנָה הוּא מְשׁוּם שֶׁהוּא סְבוּר שְׂאֵי אָפְשֵׁר לָהּ לִילֵד קוֹדָם לְכֹן וְגוֹרֵס בְּגַמְרָא פֶד פְּרִיף אִינֵי וְהָא תְּנִי רַבָּה בַר שְׁמוּאֵל וְכוּ' מְשַׁנֵּי לִיָּה לְעוֹלָם שְׂמָא תַּתְּעַבֵּר וְתַמּוּת וְאַלָּא קִשְׂיָא הָךְ דְּהֵינּוּ דְּהָא תְּנִי רַבָּה בַר שְׁמוּאֵל וְכוּ' שְׁפַכְרָ יִלְדוּ עַל זֶה תְּרִיץ רַב סְפָרָא בְּנֵים הָרִי הֵם פְּסִימְנֵים דְּהֵינּוּ שְׂפָא תְּנִי רַבָּה בַר שְׁמוּאֵל לֹמַר שְׁבָנִים הָרִי הֵם פְּסִימְנֵי שְׁגָדוּלָה הִיא וְאַע"פֿ שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁתִּי שְׁעָרוֹת לִיָּדָה פְּסִימְנֵים- וְלִזְאוּת הַסְּבָרָא לְדַעַת רַבִּינוּ הִיא אַחַר י"ב שְׂפָא לֹמַר שְׁלֵא תֵאמַר דַּעַד רוּב שְׁנוּמִתִּיהּ יְכוּלָה לְמָאן פִּינּוּ שְׁלֵא הִבִּיאָה ב' שְׁעָרוֹת וְא"כּ וְדַאי שְׁלֵא אָמַר רַב בִּיבֵי שְׁתַּמּוּת אֶלָּא אִם יִלְדָה בְּקִטְנוּתָהּ אַבְל אִם יִלְדָה בְּגְדוּלְתָהּ אַע"פֿ שְׁנִתְעַבְרָ בְּקִטְנוּת אָפְשֵׁר שְׁתַּחֲיָה וְא"כּ לֹא מִשְׁכַּחַת חַמוּת שְׁמִמְאָנָת דְּאִי יִלְדָה בְּגְדוּלְתָהּ הָרִי שׁוּב אִינָה יְכוּלָה לְמָאן.

ואי ילדה בקטנותה היא מתה. והא דקאמר רבה בר לינאי תוך הזמן היא מתה ועופרת מת.

הוא אם פשילדה בקטנותה העופר גם פן מת. ואמר הרב שאי אפשר לומר שרבינו סבור כה והוא מבואר משום דאין זה ריקטא דש"ס.

ועוד משום דברייטא דרב ביבי לא מפלגא מידי בעיבור שנת י"ב בין ילדה בגדלות בין ילדה בקטנות. ועוד לא מסתבר לומר שתגרום הלידה בקטנות מיתה אלא העיבור: ועוד דאם פן אמאי אמר אימא שפא תתעבר ותמות בתירוץ ראשון ונהיה ליה להניח כמו שפכתוב שפא תתעבר ושפא תמות ונקט שפא תמות משום דאינה מתה אלא פשילדה בקטנות אבל ילדה בגדלות אף ע"פ שנתעברה בקטנות פעמים חיה ולא משפחת חמות ממאנת.

דאי ילדה בקטנות ודאי מתה ואי ילדה בגדלות שוב אינה יכולה למאן. אלא ודאי דלא בעי לשנויי הכי הוא כמ"ש דברייטא דרב ביבי לא מפליג מידי.

ועוד דלא מסתבר שתגרום הלידה בקטנות מיתה אלא העיבור. וכמ"ש התוספות שם בד"ה שפא תתעבר ותמות וכו' יע"ש.

ואמר אלא שהיא סבור שאע"פ שאפשר לה לילד קוד' לכן אין בניה פסימנים וכו'. דהיינו שסברתו היא שאע"פ שאפשר לה לילד קודם לכן אין בניה סימנים אלא למאן דסבר דתוך זמן פלאחר זמן.

אבל לדידן דקי"ל פלפגי זמן א"כ אין בניה סימנים שהוא פלפגי זמן דהא בנדאי דסימנים פלפגי זמן אינו סימנים אליבא דכ"ע. ותוך זמן הוא פלפגי זמן לדידן.

דאינו סימנים אלא לאחר זמן. ואמר וכבר כתב הוא בפ' י"ט בת הממאנת הרי היא כשאר הבנות וכו' דהיינו שפבר גילה דעתו רבינו בהך שהיא מתעפרת בקטנות ובזמן שהיא יכולה למאן.

שאי אפשר לומר עוד שרבינו סובר שאי אפשר לה לילד קודם לכן דלהכי הוא שפכת שילדה אחר י"ב: ואמר והסוגי' שביבמות קשה לזה הפי' שא"כ מציינו חמות ממאנת ע"כ הדבר מבואר מעצמו: ואמר ויש לתרץ שהוא סבור בנדאי אחר שילדה אינה יכולה למאן אבל בין עיבור ללידה ממאנת ע"כ.

דהיינו דמה שאמר רבינו בת הממאנת היא איירי שמיאנה פשהיא מעופרת. ואחר שמיאנה מיאון ילדה.

אבל לאחר שילדה אינה יכולה למאן ואע"פ דקי"ל דסימנים דתוך זמן פלפגי זמן דאינם סימנים במיאון החמירו מדרבנן לפי שגראית גדולה וסבורים העולם שהביאה שתי שערות. וכמ"ש שם התוספות בד"ה שפבר ילדו וכו' יעו"ש.

ותשלום דבריו מובנים מעצמם. פן נ"ל לפרש דברי ה"ה אלא שבפרק י"ט פתב ובאמת שפונות רבינו כשכתב בת הממאנת ר"ל שמי שנשא קטנה יתומה וילדה לו בת ואח"כ מיאנה בעודה קטנה ומת האב אותה הבת יש לה מזונות מאחיה וכו'.

וּכְבֵּר פְתַבְתִּי בְעֵינַי זֶה בַּפ"ב מִהֲלִכּוֹ אֵלּוּ שְׂדַעַת רַבִּינוּ שְׂאֲפָשֶׁר לְבַת לְהִתְעַבֵּר בְּקִטְנוֹת וּלְמֵאֵן אַע"פ שֶׁתִּלְד וְלָד שֶׁל קַיִמָּא. וְעַל דְּרַף זֶה פְתַב רַבִּינוּ בְּכֵאֵן מ"ש ע"כ.

וְלְכַאוּרָה נִרְאָה שְׂמָה שְׂפַתְב שֶׁשֶׁם שְׂלֵא כְמוֹ שְׂפַתְב כְּאֵן. דְּכֵאֵן אֻקִּים לְדַבְרֵי רַבִּינוּ שְׂמִיאָנָה בֵּין עֵיבוּר לְלִידָה וְשֶׁם מִשְׁמַע שְׂמִיאָנָה אַחַר לִידָה.

וּנ"ל הָא דְלֵא בִינָר שֶׁשֶׁם כְּמוֹ הֵכָא הוּא דְלֵא עֲסִיק אֵלָא לֹאמֵר שְׂהִשְׁגַּת הֶרְאָב"ד עַל רַבִּינוּ הוּא מִשּׁוֹם שְׂפָךְ דַּבְרֵי רַבִּינוּ בְּאַמַּת. דְּאִינֵי בְּבַת שֶׁל הֶמְמָאָנָת.

וְלֵא עַל עֲצָמָה אִינֵי. וְלֵא נַחֲת לְפָרֵשׁ דַּבְרֵי בְּאִיף הוּא אִינֵי דְלֵא נִפְקָא מִינָהּ מִיָּדֵי לַעֲנִין הַהִשְׁגָּה .

כִּינּוּן שְׂעִיקָר הַהִשְׁגָּה הִיא שְׂלֵא שְׂאֵלוּ אֵלָא עֲצָמָה וְדוּק: וְרֵאִיתִי בְּמִשְׁנָה לְמַלְךְ בְּהַמְגִידָה שְׂהִקְשָׁה עַל מַה שְׂפַתְב הֶרַב הַמְגִיד שְׂהוּא סְבוּר שְׂאֵע"פ שְׂאֲפָשֶׁר לָהּ לִילְד קוֹדֵם לְכֹן אִין בְּנִיָּה פְסִימֵנִין אֵלָא לְמ"ד תוֹף זְמַן פְּלֹאֲחַר זְמַן וְכו'.

דְּאֵם כֹּן כִּי בְּעֵי בְּגִמְרָא מֵאִי בִינֵינָהוּ לִימָא הַגְּמָרָא פְּשִׁילְדָה בְּתוֹף י"ב דְּלְמ"ד בְּנִים עֲדִיפֵי מְסִימֵנִין הֶרַי הִיא גְּדוּלָּה וּל"ל דְּאֵפִי לֶר"י ע"כ. וְלֵא יְדַעְתִּי מֵאִי קֵאָמֵר דְּהָא פְּנוּנַת הֶרַב הַמְגִיד דְּהוּא סְוֵגִיא דְּאֲפָשֶׁר לְעֵיבוּר קוֹדֵם זְמַן וְאֲפָשֶׁר שְׂתַחֲזֵה הִיא כַּמ"ד תוֹף זְמַן פְּלֹאֲחַר זְמַן וּמִפְּנֵי כֹף אִי אֲפָשֶׁר לְחַמּוֹת מְמָאָנָת.

וְאֵפִי לְרַב סְפָרָא דְּאֵמֵר בְּנִים הֶרַי הֵם פְּסִימֵנִין פְּשִׁילְדָה בְּתוֹף זְמַן וְהֶרַי הִיא גְּדוּלָּה וְאִינָהּ מְמָאָנָת שְׂלֵהֲכִי הַקְּשָׁה לְסַתְּמָא דְּש"ס מֵאִי בִינֵינָהוּ דְּהִינּוּ דְּגַם לְרַב סְפָרָא הֶרַי הִיא גְּדוּלָּה.

וְלֵהֲכִי קָא מְשַׁנֵּי דְּאֵפִי לֶר"י וְכו': דִּין י"א הִגִּיעַ לְזְמַן הַזֶּה וְלֵא הִבִּיא שְׂתֵי שְׂעֵרוֹת וְכו'. פְּתַב הֶרַב הַמְגִיד וּמ"מ הִלְשׁוֹן שְׂפַתְב רַבִּינוּ וְלֵא הִבִּיא שְׂתֵי שְׂעֵרוֹת וְכו' הַשִּׁיג עָלָיו הֶר"א ז"ל וְכו' וְאִין צְרִיף יוֹתֵר דְּהָא בְּחַד סְגִי לֶר"י דְּקִי"ל פְּנִתִּיהָ ע"כ הִנֵּה אֵפִי שְׂאֲמָרוּ בְּש"ס כִּי פְּלִיגִי בְּשְׂלֵא הִבִּיא שְׂתֵי שְׂעֵרוֹת בְּזָקֵן.

וּר"י אָמֵר אֶחָד מֵהֶם. דְּמִשְׁמַע דְּצְרִיף עוֹד אֶחָד מֵהֶם.

מ"מ מְדַקְאֵמֵר ר"י אֶחָד מֵהֶם דְּמִשְׁמַע בֵּא' מְסִימֵנֵי סְרִיס הַנְּזַפְרִים וְאֶחָד מֵהֶם שְׂאִין לוֹ זָקֵן. מְוַכְרַח לְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאֵמֵר כִּי פְּלִיגִי בְּשְׂלֵא הִבִּיא.

הַפְּוֹנָה כְּשֵׁלֵא הִבִּיא א' סְגִי. וְהֶרַי יֵשׁ סִמְן שְׂלֵא יֵשׁ לוֹ זָקֵן וְהֶרַי הוּא סְרִיס זֹאת פְּנוּנַת הַשְּׂגַת הֶרְאָב"ד ז"ל.

וְתִרְץ הֶרַב ז"ל לְדַעַת רַבִּינוּ דְּלִשׁוֹן הַגְּמָרָא מוֹכִיחַ כֹּן דְּקֵאָמֵר פְּלוּגְמִינָהוּ בְּלֵא הִבִּיא וְקֵאָמֵר ר"י בְּאֶחָד מֵהֶם. דְּאֵם לֵא בְּעֵי עוֹד סִמְן אַחַר לְמָהּ יֵאמֵר דְּאֶחָד מֵהֶם.

יֵאמֵר הֶרַי הוּא סְרִיס כִּינּוּן דְּהוּא סִמְן אֶחָד מְסִימֵנֵי סְרִיס. וְכִי תִימָא דְּנִקֵּט מִשּׁוֹם רַב הוּנָא דְּאֵמֵר עַד שְׂיֵהִיו כְּוָלָם לְהֲכִי נִקֵּט ר"י א' מֵהֶם.

זֶה אִינוּ דְּמִשּׁוֹם זֶה לֵא יֵאמֵר הִלְשׁוֹן דְּמִשְׁתַּמַּע לְכַוְנָה אַחֲרָת. שְׂהוּא עוֹד בְּעֵי סִמְן אַחַר.

אֵלָא וְדֵאִי מְדַנְקֵט הֲכִי וְדֵאִי הוּא שְׂפָךְ הוּא דְּעַתּוֹ דְּבְּעֵי עוֹד סִמְן אַחַר. עוֹד פְּתַב הֶרַב הַמְגִיד וְלְדַעַת הֶר"א ז"ל לֵא מִשְׁפַּחַת .

לָהּ שְׁאֵר סִימְנֵי סִירוֹס יוֹעִילוּ כָּלֵל וְכוּ' כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאָר בְּסִמּוֹךְ בְּדַעְתּוֹ ז"ל ע"כ. פִּירוּשׁ שְׂכַתְבַּת לְמַטָּה הֶרְאָב"ד וְלֹא אֶפְיָלוּ נוֹלְדוּ בּוֹ הַשְּׁאֵר שְׁהָרִי חֶסֶר סִימָן זֶה שֶׁהוּא גְדוֹל מִפְּנֵלָם ע"כ.

וּמְפָרֵשׁ דְּבָרָיו הֶרְבַּז"ל דְּעַל מַה שְׂכַתְבַּת רַבֵּינוּ אֵלָא הָרִי הוּא בְּקַטְנוֹתוֹ עַד שְׂיִלְדוּ לוֹ כָּל סִימְנֵי סָרִיס הוּא הַשִּׁיג שְׁאָמַר עַל דְּבָרֵי רַבֵּינוּ וְלֹא דִּהֵינּוּ שְׂאִין הַדִּין כִּי כְּמוֹ שְׁאָמַר שְׂאִים הִבִּיא שְׁעֵרוֹת אִם יִנְלְדוּ כָּל סִימְנֵי סָרִיס הָרִי הוּא סָרִיס אֵלָא אִפִּי' נוֹלְדוּ בּוֹ כָּל הַשְּׁאֵר אִינוּ סָרִיס כִּינּוּן שֶׁהִבִּיא שְׁעֵרוֹת דְּהָרִי חֶסֶר מִסִּימְנֵי סָרִיס זֹאת הִבְאָת שְׁעֵרוֹת. שְׂמִסְיֵמְנֵי סָרִיס הוּא שְׂאִין לוֹ זָקֵן וְהָרִי יֵשׁ לוֹ זָקֵן. וְכִינּוּן שְׂפָן אִינוּ סָרִיס.

דְּהֶרְאָב"ד ז"ל מְפָרֵשׁ דְּמַה שְׁאָמְדוּ בְּש"ס הִיכָא דְּהִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן כְּוָלִי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגִי דְּעַד שְׂיִהֵינְפְּלָם. וְאִי אֶפְשָׁר שְׁהָרִי חֶסֶר מִהֶם סִימָן גְּדוֹל כְּזֶה הִלְכָּהּ אִינוּ נִיגְדוֹן כְּסָרִיס בְּשׁוּם צַד.

וְכְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ דְּבָרֵי הֶרְבַּז"ל לְמַטָּה. א"כ לְפִי זֶה לֹא מִשְׂכַּחַת לָהּ שְׁשְׁאֵר סִימְנֵי סָרִיס יוֹעִילוּ כָּלֵל אֵלָא הַכֹּל תְּלוּי בְּהִבְאָת שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן.

וְזֶה דְּבַר תִּימָה שֶׁא"כ לְמַה הִנּוּכְרוּ ב' סִימְנִים. וְזֶה לֹא קָשָׁה אֵלָא לְדְּבָרֵי ר"י.

אֲבָל לְדְּבָרֵי רַב הוֹנָא שְׁאָמַר עַד שְׂיִהִיו כְּוָלָם אֲתִי שְׂפִיר שְׂהוֹנְכְרוּ שְׁאֵר סִימְנִים: וְאִנִּי בְּעֵנֵי נ"ל לְתַרְזַן לְדְּבָרֵי הֶרְאָב"ד ז"ל שְׂמָה שְׂהוֹנְכְרוּ כָּל סִימְנֵי סָרִיס מִשׁוּם שְׂדִינָא הוּא כָּל שֶׁהוּא פְּחוֹת מִכֵּן כ' וְלֹא הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת אַע"פ שְׂנִרְאוּ בּוֹ סִימְנֵי סָרִיס הָרִי הוּא קָטָן. וּבְפְּחוֹת מִכֵּן כ' אִינוּ סִי' סִירוֹס שְׂלֹא הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן שְׂאִין דְּרָף לְהִבִּיא אַחַר י"ג תְּכָף אֲבָל שְׁאֵר סִימְנֵי אֶפְשָׁר לְהִיֹּת לְהִכִּי מְנַאֵן לְעֵנֵן זֶה שְׂאֶפְי' נִרְאוּ בּוֹ סִימְנֵי סִירוֹס עֲדִינּוּ קָטָן הוּא.

אֲבָל אִם הִגִּיעַ לְבֵן כ' שְׂאֵז נִיכָר בּוֹ סִימְנֵי סִירוֹס מַה שְׂלֹא הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן וְדִינָא הוּא שְׂבָאָחַד מִהֵן הוּי סִי' סִירוֹס הָרִי הוּא סָרִיס. אֲבָל אִי קָשָׁיָא הָא קָשָׁיָא דְּהִכִּי הָוָה לִיהּ לְהֶרְבַּז הַמַּגִּיד לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי הֶרְאָב"ד ז"ל דְּהָא אָמְרוּ אַחַר כִּי בְּש"ס אֵלָא הָא דְּאָמַר לְהוּ רַבָּה בַּר אַבּוּהָ עֵינֵינוּ בִּיהּ בְּרַב נַחְמָן אִי בְּשָׂרוֹ מַעְלָה הִבָּל אִי תִּיב לִיהּ בְּרַת כְּמָאן כְּרַב הוֹנָא.

דְּמִדְקָאָמַר כְּמָאן כְּרַב הוֹנָא הוּא וְדָאִי בְּשְׂלֹא. הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן דָּאִם הִבִּיא שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן לַכ"ע עַד שְׂיִהִיו כְּוָלָם.

וְלְדְּבָרֵי רַבֵּינוּ אֲתִי שְׂפִיר כָּל דְּבָרֵי הַש"ס- דְּמַעֲיָקְרָא דִּינִיק דְּלֹא כַר"י. דְּלַר"י כִּינּוּן שְׂלֹא הִבִּיא שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן אִפִּי' בְּסִי' אֶחָד הוּי סָרִיס.

אֵלָא כְּרַב הוֹנָא דְּאָמַר עַד שְׂיִהִיו כְּוָלָם. וְלְהִכִּי אָמַר עֵינֵינוּ בִּיהּ בְּרַב נַחְמָן אִי בְּשָׂרוֹ מַעְלָה הִבָּל דְּאֵז חֶסֶר סִימָן אֶחָד וְלֹא הוּי סָרִיס.

וְלְהִכִּי תִּירַץ לוֹ רַב נַחְמָן סִיכִי דִּיקְנָא הוֹנָא לִיהּ. דְּכִינּוּן דָּאִית לִיהּ שְׁעֵרוֹת בְּזָקֵן גַּם לַר"י בְּסִימָן אַחַר עֲמוֹ לֹא הוּי סָרִיס.

וּלְהַכִּי אָמַר לְהוּ עֵינֵינוּ בִּיָּה אֵי בְּשָׂרוֹ מַעֲלָה הִבֵּל דְּחָסֵר סִי זֶה וְאֵז אֵינוֹ סָרִיס. אָבֵל לְפִירוּשׁ הֶרְאָב"ד וְנ"ל דְּהַכֵּל תְּלוּי בְּהֶבְאֵת שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת בְּזָקֵן לֹא סָלִיק הָאֵי תִירוּצָא דְּהָא אָמַר לְהוּ עֵינֵינוּ בִּיָּה אֵי בְּשָׂרוֹ מַעֲלָה הִבֵּל.

דְּמִשְׁמַע דְּאֵי אֵין בְּשָׂרוֹ מַעֲלָה הִבֵּל הֶרִי הוּא סָרִיס. וְזֶה גַם כַּר"י לֹא אָתִי.

דְּנֻדָּי דְּמִכָּאֵן הֶרִי מוּכַח דְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ הֵם עֵיקַר. וְאִמָּאי ה"ה וְנ"ל לֹא מוּכַח מִכָּאֵן שְׁהוּא כְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ: וְנִלְע"ד דְּמָה שְׁהִבִּיאוּ לְהֶרְאָב"ד לֹמַר כֶּף הוּא מִשׁוֹ דְּקִשְׁשָׁה לִיָּה קִנְשִׁית הַתּוֹס' שֵׁם בַּד"ה דְּהִבִּיאוּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְנ"ל וַא"ל כִּינֵן דְּהִבִּיאוּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת מֵאֵי קָאֻמַר עַד שְׁיָהָא בְּכֹלָן וְהִלָּא אֶחָד מִן הַסִּימָנִין הוּא שְׁאֵין לוֹ זָקֵן וְהֶרִי יֵשׁ לוֹ זָקֵן ע"כ וְלֹא נִיחָא לִיָּה בְּתִירוּצָא דְּתִירָצוּ דְּאֵין חָשׁוּב בְּהֶבְאֵת שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת לְבַד יֵשׁ לוֹ זָקֵן.

אֵלָּא אִם כֵּן נִתְמַלָּא זָקְנוֹ- דְּמִשְׁמַעוֹת יֵשׁ לוֹ זָקֵן הוּא שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁעָרוֹת בְּזָקֵן דְּהֵם שְׁנַיִם דְּבָכָל מְקוּם חָשׁוּבִים יֵשׁ לוֹ שְׁעָרוֹת. וּלְהַכִּי מְפָרֵשׁ מָה שְׁאֻמְרוּ עַד שְׁיָהָא בְּכֹלָן וּבְזֶה אֵי אִפְשָׁר שְׁהֶרִי חָסֵר מֵהֶם סִימָן זֶה הִילְכָף אֵינוֹ נִיגְדוֹן כְּסָרִיס.

וּמָה שֵׁם"ל ר"י כְּשֵׁלָא הִבִּיאוּ ב' שְׁעָרוֹת אִפִּי בְּאֶחָד מֵהֶם הָנִי וְזֶה א' מֵהֶם שְׁלָא יֵשׁ לוֹ זָקֵן. וְלִפִּי זֶה מוּכַח דְּמָה שְׁתִּירָץ לוֹ בְּש"ס רַב נַחְמָן סִיפֵי דִיקְנָא אֵית לִיָּה.

לֹא אָתִי לֹא כָּרַב הוּנָא וְלֹא כָּרַבֵי יוֹחֲנָן. דְּלָרַב הוּנָא דְּאָמַר עַד שְׁיָהָיו כְּוָלָם אִפִּילוּ בְּשֵׁלָא הִבִּיאוּ.

א"כ זֶה שְׁיֵשׁ לוֹ סִיפֵי דִיקְנָא לֹא צָרִיף עוֹד לְסִימָן אַחַר שְׁאֵינוֹ סָרִיס. דְּהָא אִיכָּא סִימָן שְׁאֵינוֹ סָרִיס דְּהוּא סִימָן גְּדוֹל.

וְגַם לְרַבֵי יוֹחֲנָן בְּסִי גְדוֹל כְּזֶה אֵינוֹ סָרִיס. דְּנִמְצָא דְּכֹוֹנֵת הַש"ס דְּאָמַר לוֹ רַב נַחְמָן סִיפֵי דִיקְנָא הָנִי לִיָּה.

הַכֹּוֹנֵת דְּגַם כָּרַב הוּנָא לֹא אָתִי. דְּדַחֵי לִיָּה מָה שְׁאֻמַר כְּמָאֵן כָּרַב הוּנָא.

דְּלָרַב הוּנָא הוּא מְפָרֵשׁ דְּאֵין לוֹ זָקֵן הוּא שְׁאֵין לוֹ ב' שְׁעָרוֹת וְס"ל עַד שְׁיָהָיו כְּוָלָן. וּלְהַכִּי כְּשֵׁהִבִּיאוּ ב' שְׁעָרוֹת הֶרִי חָסֵר א' מֵהֶם וְאֵינוֹ סָרִיס אָבֵל רַבָּה בַר אַבְוָה מְפָרֵשׁ כְּמוֹ שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּאֵין חָשׁוּב יֵשׁ לוֹ זָקֵן עַד שְׁיִתְמַלָּא זָקְנוֹ.

וְס"ל עַד שְׁיָהָיו כְּוָלָן לְהַכִּי בְּזֶה שְׁיֵשׁ לוֹ סִיפֵי דִיקְנָא דְּבַכְמָה מְקוּמוֹת יֵשׁ לוֹ שְׁעָר בְּזָקְנוֹ. וְעַדִּין לֹא נִתְמַלָּא שְׁהוּא א' מִסִּימָנֵי סָרִיס.

כְּעֵי סִי אֶחָד שְׁאֵינוֹ סָרִיס. וּלְהַכִּי אָמַר לְהוּ עֵינֵינוּ בִּיָּה אֵי בְּשָׂרוֹ מַעֲלָה הִבֵּל שְׁהוּא סִי אַחַר שְׁאֵינוֹ סָרִיס.

וְלִפִּי שְׁאֵנָן קִי"ל כְּרַבֵי יוֹחֲנָן כְּתַב הֶרְאָב"ד וְנ"ל מָה שְׁכַתַּב כֵּן נ"ל וְדוּק: דִּין ט"ז שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת הָאֻמּוּרוֹת בְּבֵן וּבַכַּת וכו'. עֵינֵין בַּהֲלַח"מ מָה שְׁהַקְשָׁה עַל דְּבַרֵי רַבֵּינוּ וְנָנְכִי אִישׁ צָעִיר נ"ל דְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ הֵם נִרְאִים לְהַדְיָא דְּאֵם הָאֵרִיכוּ כְּדִי לְכוּף רֵאשֵׁן לְעֵיקְרָן הֵם נֻדָּא חָשׁוּבִין שְׁעָרוֹתֵבִין לְהַקְל בֵּין לְהַחְמִיר.

וּכְשֵׁיָהָיו קִטְנִים כָּל כֶּף עַד שְׁלָא יִנְטְלוּ בְּפִי הַזּוּג אֵינָן חָשׁוּבִין שְׁעָרוֹת וּכְאִילוּ אֵינָן. וּמִשְׁהַגִּיעוּ לִיְנַטְל בְּפִי הַזּוּג תּוֹלִין בְּהֶם לְהַחְמִיר בְּכָל מְקוּם.

כגון לעגן מואו וילשער לכן וילשער צהוב שמטמאין בנגעים. וכן לשתי שחורות הפוסלות בפרה שחשובים שערות.

אבל לעגן חליצה וילשער שחור שהוא סי' טהרה בנגעי' אינן חשובות שערות עד שיגיעו לכוף ראשו לעיקרון כמו שמבואר בדברי רבינו שם: והשתא בהך דכתב רבינו היו בה ב' שערות עיקרו מאדי' וראשו משחיר וכו' וגו' את ראשו וכו'.

והצריף שישאר מן המאדי' כדי שינטל בזוג. ולא אמר דצריף שישאר מן השער כדי שיכוף ראשו לעיקרו.

הוא משום דהנה שערות היו גדולים וחשובים שערות בכל מקום. אלא משום שראשו שחור אם נשאר בעיקרו שיעור שינטל בפי הזוג שהוא נקרא שער אליבא דחד תנא.

אף ע"ג דלא עבדינו פנותיה לחומרא מ"מ פינון דהוא השער הנקרא שער אליבא דכ"ע. סגי במה שנשאר אדם שיעור שער להך תנא.

דלא מקרי הך דנשאר כאילו אינו שהרי הנה בשער ומעיקרו גדול ונקרא שער. אבל אם לא נשאר שיעור שינטל בפי הזוג דהוא כאילו אינו אליבא דכ"ע.

הרי הוא בטל אגב השחור. וכאילו היו כולם שחורות דפוסל.

ונראה דס"ל רבינו דגם הך תנא דבעי כדי שיכוף ראשו לעיקרו מודה בזה: ואם נאפשר לומר דגם אם נאמר שלא יודה בזה. רבינו עשה בזה מסבא שלא אמרו בש"ס הלכה בדברי כולן להחמיר בזה האופן.

דעבדינו בדברי ר' עקיבא. ועל הקושא הב' עלה על דעתי לתרץ דלאו משום ספק מה דפסקו בש"ס הלכה בדברי כולם להחמיר עד שיקשה דנפקא מינה דלא מייתי עלה קרבן והיה לו לבארו.

אלא דנראה להם להחמיר ככולהו משום דכל אחד מסתבר טעמיה. אלא שראיתי שכתב הרא"ש ז"ל בפ' בא סי' דאנן מספקינן הלכת' כמאן ופסקינן ככולהו להחמיר: ונראה לתרץ פינון דאין ספק זה בא בעגן אמ זאת טומא' אליבא דכ"ע או אין זאת טומאה אה"ה בעגן זה מקרי ספק טומאה ולא מייתי עלה קרבן.

אבל כגון זה דפולגתא דתנאי ואמרו הלכה בדברי כולן להחמיר - גם לעגן קרבן אמרו שמייתי בדברי הך תנא דמחמיר. שפסקו כמותו להחמיר.

ועבדינו פדיון טומאה. ועל הקושא הג' נ"ל דלא קשה כלל.

דהתם אע"ג דבעגן השער שיעורו אפליגו תנאי כנ"ל ופסק בדברי המחמי' שיעור שינטל בפי הזוג. מ"מ היכא דאיכא שיעור ועיקרו מלבין הרי נחלקו בו תנאי.

דר"מ סבר לבנונית כל שהוא ופסק כר"מ כמו שכתב הרב המגיד ז"ל שם: דין י"ז שתי שערות אלו צריכות שיהיו במקום הערונה וכו'. כתב מרן בכ"מ איני יודע מה פירוש במקום הערונה וכו' אבל א' למעלה ואחד למטה או אחד על איברי הגרע לא זו מנין לו ע"כ.

ואנכי ההדיוט נ"ל דמדבריי הרב המגיד מבוארים דברי רבינו. שאמר ופי' רבינו שמקום א' הוא בית הערנה בדונקא.

דהיינו דבש"ס הביא על דברי אמר רב יהודה אמר שמואל אפי' אחת על הכף ואחת על הביצים תניא נמי הכי וכו' ורפנן אמרי רב חסדא עד שיהיו ב' שערות במקום אחד. והנה דברי רב יהודה אמר שמואל איירי במקום ערנה דכף וביצים הוא מקום ערנה.

וכיון דהביא הש"ס דברי רפנן אמר רב חסדא הוא נדאי לומר שלא כדברי אמר רב יהודה אמר שמואל אפי' אחת על הכף ואחת על הביצים משמע דגם רפנן ס"ל כרב יהודה אמר שמואל דבעי במקום ערנה.

ופליגי דבעי במקום אחד. דמזה הוא שלמד רבינו דבעי במקום ערנה ובעי במקום אחד. דפסק כרפנן אמר רב חסדא. ומה שאמר תניא נמי הכי וקתני אפילו בשערות דגבי קשר אצבעות של יד או של רגל.

לא אמר דגם לענין דגבי קשר אצבעות רב יהודה אמר שמואל ס"ל הכי. אלא דתניא נמי הכי ס"ל דלא בעי ב' שערות במקום אחד.

אבל קצת המפרשים ס"ל דגם רב יהודה אמר שמואל ס"ל דגם בקשר אצבעות מהני שערות. דלהכי קאמר בש"ס תניא נמי הכי.

וכיון שפן מה שהביא הש"ס דברי רפנן אמר רב חסדא הוא לומר דבעי במקום אחד. ואפילו היו בקשרי אצבעות ולא בעי במקום ערנה.

ודקדק רבינו בלשונו דמעיקרא אמר דצריכות במקום הערנה. דהיינו לאפוקי מקום אחר. ואח"כ אמר דצריכות להיות במקום א' שאף במקום הערנה צריכות להיות במקום אחד והשתא גם דברי הלח"מ מתורצים ודוק: שם ושיהיה בעיקרון גומות וכו'. כתב הרב המגיד ודעת רבינו דלא פליגן אהדדי וכו' פי' דלכאורה רב הונא ורב אדא בר אבהו פליגי אהדדי דלדעת רב הונא בעי שערות וגומות ורב אדא ס"ל אי איכא גומות לא בעי שערות.

ושערות לא בעי גומות. וכיון שרבינו כתב מעיקרא כדברי רב הונא היאך כתב עוד כדברי רב אדא.

להכי אמר שדעת רבינו דלא פליגן אהדדי דגם רב אדא ס"ל דבעי בעיקרון גומות ולא סגי בשערות לבד. דכן נראה שם בש"ס דגם לרב אדא בעי גומות שהרי אמרו שם דקשה בה רב חנינא מסורא לא לשתמיט תנא ואשמעינן גומות.

ותירץ לו אי אשמעינן גומות הנה אמינא עד שיהיו שתי שערות בשתי גומות קמ"ל דאפי' שתי שערות בגומא אחת. הרי להדיא דגם לרב אדא שערות בעי גומות אלא דאפילו בגומא אחת סגי.

ומשמע דאם לא היו בגומא א' על כל פנים בעי בעיקרון גומות וכדברי רב הונא. וכיון שפן שפיר אית לן למימר דגם לרב הונא אית ליה דרב אדא דאפי' היו בגומא אחת סגי ולא פליגי וגם בב' גומות בלא שערות מודה לו.

ולהכי אע"פ שרבינו פתב מעיקר דברי רב הונא פתב ג"כ דברי רב אדא דלא פליגן אהדדי: אבל לא ידעתי למה הוצרך ה"ה ז"ל לכתוב פה פיון דכוליה דינא אתי לדברי רב אדא כמו שכתבנו ב"ש"ס והש"ס קא שקלי וטרי אליביה משמע דהילכתא פנומיה.

אע"פ שפאמר דרב הונא פליג. להכי רבינו פסק פנומיה ואע"פ שרבינו פתב דברי רב הונא מה פכה פיון שדינא אתי גם לדברי רב אדא: דין ב' פשבודקין הבת בין בתוך שהיא פל שנת י"ב, וכו' פתב הרב המגיד פנו רבנו וכו' וכן היה ר' אלעזר מוסר לאשתו ור' ישמעאל מוסר לאמו ופסק רבינו הלכה פמותו ויש שם תנאים חולקים בפרייתא ע"כ.

והתנאים החולקים בפרייתא הם רבי יהודה ורבי שמעון. דרבי יהודה סבירא ליה תוך הפך אין נשים בודקות אותן והוא סבר דתוך הפך פלאחר הפך וכיון שכן אין נשים בודקות אותן שאין פדאי לסמוך עלייהו להתיר ספיקות על פיהן ולומר גדולה היא שמתחילין ומה שאמר לפני הפך בודקות אותן משום דבין אמרו איתנהו בין אמרו ליתנהו בקטנ' מחזיקי לה ולא עלייהו סמכין ובדיקתן להכי מהניא דאי משתכחי בה הני גופייהו לאחר הפך אמרינו שומה נינהו.

ולאחר הפך אי אמרו איתנהו מהימני וחולצה דהא אורח' הוא למינהו לה. ואי אמרו ליתנהו לא ממאנת דחיישינן שאם נשרו הילכה אנשים לא סמכין.

אבל ת"ק סובר דנשים בודקות אותן דמהימני בין להקל בין להחמיר. ור"ש סובר אף בתוך הפך בודקות משום דסבר דתוך הפך פלפני הפך דמי ושומה נינהו הילכה לא עלייהו סמכין - דלהכי הוא דמהימני דאי משתכחי לאחר הפך שומה נינהו ולא תחילין ולא מהימני אם נמצאו בה לאחר הפך ולא הביאה שערות אחרות לומר פיון דהו הנה.

הראשונות דשומה נינהו ותמאן דלא מהימני פנדאי לענין זה פנדאי ר"ש ס"ל דלא מהימני נשים. דהא פתר דברי רבי יהודה אתו דבריו.

ור"י שאמר תוך הפך ולאחר הפך בודקות הוא דלא סמכין עלייהו פדפרשית לעיל. וא"כ מה שאמר ר"ש אף תוך הפך נשים בודקות אותן הוא משום דלא סמכין עלייהו דס"ל דתוך הפך פלפני הפך.

ואם נאמר שפאמנות לענין אם לא הביאה שערות אחרות א"כ הרי סמכין עלייהו ומהימני. אלא נדאי דלא מהימני.

הרי גם ר"ש חולק להדיא את"ק דאמר מהימני. וזה גם ללישנא קמא.

ומכ"ש ללישנא בתרא. דזה נדאי פנונת דברי הרב המגיד שאמר ויש שם תנאים חולקים. דמשמע דשני התנאים חולקים. ולא אמר ללישנא בתרא.

דמשמע מדסתם דגם ללישנא קמא חולקים שני התנאים. ודלא פדפירש הרב הל"ח ז"ל דבריו של הרב המגיד דהיינו דאירי לנאיבעית אימא.

אבל ללישנא קמא ליכא אלא ב' מחלוקות דר"ש ות"ק הווי דבר אחד. דריהטא דש"ס הוא פנדאי דר"ש ס"ל ג"כ דלא סמכין עלייהו.

דְּהָא אָמְרִי בְּשׁ"ס רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אַף תּוֹף הַפֶּרֶק נְשִׁים בּוֹדְקוֹת אוֹתָן קֹסְבֵר תּוֹף הַפֶּרֶק
כְּלַפְנֵי הַפֶּרֶק וּבְעֵינַי בְּדִיקָה דְּאִי מִשְׁתַּכְּחֵי לְאַחַר הַפֶּרֶק שׁוּמָה נִינְהוּ. וְאִם ס"ל כַּת"ק
דְּנָשִׁים נְאֻמְנוֹת אֲמַאי אָמַר דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן ס"ל תּוֹף הַפֶּרֶק כְּלַפְנֵי הַפֶּרֶק הֵנּוּ לִיה לֹאמַר תּוֹף
הַפֶּרֶק כְּלַאֲחַר הַפֶּרֶק וְאִפ"ה נְאֻמְנוֹת הֵן.

אֲלֵא נִדְאִי דְּפָשִׁיטָא לִיה לְהַשׁ"ס פִּינּוֹן דְּאָתוּ דְּבַרִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַר דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר
אַף בְּתוֹף הַפֶּרֶק נְשִׁים בּוֹדְקוֹת אוֹתָן. הוּא מְשׁוּם דְּלֵא סְמַכִּינוּ גַם בְּתוֹף הַפֶּרֶק.

דְּהוּא נִדְאִי מְשׁוּם דַּס"ל דְּתוֹף הַפֶּרֶק כְּלַפְנֵי הַפֶּרֶק דְּלֵא סְמַכִּינוּ עַלִּינְהוּ: וּמָה שְׁהַשִּׁיג
הַרמ"ך עַל רַבִּינוּ הוּא מְדַקְאֵמַר רַבִּינוּ בּוֹדְקִין ע"פ נְשִׁים כְּשֵׁרוֹת וְנְאֻמְנוֹת. דְּמִשְׁמַע
דְּמְשׁוּם דְּיֵשׁ לְנָשִׁים נְאֻמְנוֹת עַל זֶה דְּבוֹדְקוֹת גַם לְאַחַר הַזְּמַן.

וְלֹא מְשׁוּם חֲזָקָה דְּרַבָּא אֲלֵא כְּשִׁיחֵי הַנְּשִׁים כְּשֵׁרוֹת נְאֻמְנוֹת בֵּין לְהַקְל בֵּין לְהַחְמִיר וְכִינּוֹן
שְׁכַן גַם מָה שְׁאָמַר רַבִּינוּ בֵּין בְּתוֹף הַזְּמַן הוּא מְשׁוּם נְאֻמְנוֹת דְּנָשִׁים. וְכִינּוֹן שְׁכַן רַבִּינוּ אֵית
לִיה דְּבְתוֹף הַזְּמַן כְּלַפְנֵי הַזְּמַן א"כ הַבְּדִיקָה הִיא דְּאִי אָמְרוּ דְּאִיכָא שְׁעֵרוֹת דְּשׁוּמָא נִינְהוּ.
וְאִשְׁתַּכְּחוּ אֵלּוּ הַשְּׁעֵרוֹת לְאַחַר הַזְּמַן שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁעֵרוֹת אַחֲרוֹת עַדִּין קִטְנָה הִיא. וְיִכּוּלָּה
גַם לְמַאֵן שְׁהוּא לְקוּלָּא.

וְזֶה נִדְאִי דְּלֵא כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּהוּא ס"ל דְּאִין נְשִׁים נְאֻמְנוֹת אֲלֵא לְאַחַר הַזְּמַן מְשׁוּם חֲזָקָה
דְּרַבָּא. אֲלֵא כַר"ש דְּאֵית לִיה בְּתוֹף הַפֶּרֶק כְּלַפְנֵי הַפֶּרֶק וְאָמַר דְּגַם בְּתוֹף הַזְּמַן נְשִׁים
בּוֹדְקוֹת אוֹתָן וְסָבַר דְּמָה שְׁאָמְרוּ בְּשׁ"ס וּבְעֵינַי בְּדִיקָה דְּאִי מִשְׁתַּכְּחֵי לְאַחַר הַפֶּרֶק שׁוּמָה
נִינְהוּ הוּא גַם לְהַקְל שְׁיִכּוּלָּה לְמַאֵן.

דְּמְשׁוּם נְאֻמְנוֹת נְשִׁים קָאֵמַר לֵה ר"ש. וְעַל מָה שְׁהַבִּין כֶּף בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ הַשִּׁיג עָלָיו לֵא
נְהִירָא שְׁיִחֵי נְשִׁים נְאֻמְנוֹת בְּתוֹף הַזְּמַן גַם לְקוּלָּא.

דַּר' יְהוּדָה דְּעָתוּ שְׁאִין נְשִׁים נְאֻמְנוֹת לְקוּלָּא. וְאַף עַל פִּי שְׁאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁאָמַר
בְּתוֹף הַזְּמַן כְּלַאֲחַר הַזְּמַן.

זֶה עֲנִין אַחַר וְאִין זֶה תְּלוּי בְּזֵה. דְּבַהֲאִי דְּאִין נְשִׁים נְאֻמְנוֹת הִלְכָה כְּמוֹתוֹ.

וְאִם כֵּן הָרִי אֵיתוּמַב רַבִּינוּ עַל הַאי סְבָרָא שְׁלֹו שְׁאָמַר נְשִׁים נְאֻמְנוֹת: וּמַעֲתָה מ"ש הֵרַב
הַל"חַמ וְדָבַר תִּמָּא עַל הַרמ"ך. לִיכָא שׁוּם תִּמָּא דְּלֵא הַשִּׁיג עַל רַבִּינוּ כִּי אִם מִמָּה שְׁאָמַר
נְשִׁים נְאֻמְנוֹת.

וְאִין זֶה תְּלוּי אִם בְּתוֹף הַזְּמַן כְּלַאֲחַר הַזְּמַן אוֹ כְּלַפְנֵי הַזְּמַן. אֲלֵא דְּלִפִּי דְּבַרִּי הֵרַב הַמַּגִּיד
לִיכָא שׁוּם קוּשְׁיָא עַל רַבִּינוּ.

דְּרַבִּינוּ לֹאוּ מְשׁוּם דְּפָסַק כַּר"ש הוּא דְּאָמַר הֵכִי דְּגַם ר"ש סוֹבֵר דְּנָשִׁים אֵינּוּ נְאֻמְנוֹת כְּרַבִּי
יְהוּדָה. וְכִמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי לְעֵיל.

דְּהוּא פָּסַק כַּת"ק דְּמִשְׁמַע דְּנְאֻמְנוֹת גַם לְהַקְל. דְּמִדְּאָמַר זֶה מוֹסַר לְאִמּוֹ וְזֶה מוֹסַר לְאִשְׁתּוֹ.
דְּמִשְׁמַע שְׁאֵלוּ יוֹדְעִים בְּהֵם שְׁהֵם נְאֻמְנוֹת דּוּקָא וְלֹא נְשִׁים אַחֲרוֹת. אֲלֵמָּא מְשׁוּם נְאֻמְנוֹת
הַנְּשִׁים קַתְנִי בְּכַרְיִיתָא.

ואזדא לה קושית הרמ"ך ו"ל: ועל מ"ש הרב המגיד אה"כ וכפסק הזה נראה מן ההלכות יש לדקדק בדבריו למה נקט בלשונו כך והיה לו לומר וכן פסקו בהלכות כמו שאומר בכל מקום: ומצאתי שדקדק לומר בכוננה לפי שנראה מן 'הלכות דלא פדעת רבינו דבהלכות אמרו דבחליצה ומיאון נאמנות משום חזקה דרבא.

דמשמע דהיכא דליכא חזקה דרבא נאמנות להחמיר ולא להקל ורבינו אמר דבכל ענין נאמנות נשים. שלזה שינה בלשונו ואמר וכפסק הזה נראה מן ההלכות.

דהיינו שודאי ההלכות אינו פדברי רבינו אלא בענין זה שפסק כת"ק דסתם מתניתין ור' אליעזר ור' ישמעאל אע"ג דתנאים אחרים חולקים שם בפרייתא. בענין זה נראה מן ההלכות שעשה כמו זה שפסק כת"ק ור' אליעזר ור' ישמעאל לפי מה שמפרש הוא דבריהם אע"ג שר"ש חולק בפרייתא ואזיל לחומרא אפ"ה פסקינן פסתם מתני' והנה דעמיה אף ע"ג דהם לקולא.

כמו שעשה רבינו דעשה פסתם מתניתין והנה דעמיה לקולא אף ע"ג דתנאים אחרים חולקים עליהם ועבדי לחומרא. שלזה אמר וכפסק הזה דהיינו דלא פסק פנותיה.

אלא בענין של רבינו דאזיל לקולא לפי פירושו אף ע"ג דאחרים חולקים. כן נראה מן ההלכות שעשה גם כן הוא כך לפי פירושו ומעשה הותרה קושית הרב לח"מ שפתב ו"ל אלא שקשה טובא לזה מ"ש ה"ה ו"ל דבפסק הזה נראה מן ההלכות.

דבהלכות אמרו דבחליצה ומיאון נאמנות משום חזקה דרבא משמע דהיכא דליכא חזקה דרבא נאמנות להחמיר ולא להקל וא"כ איך כתב ה"ה ו"ל דכן נראה מן ההלכות. ע"כ דאין פונת הרב המגיד לומר שבהלכות פסקו פדברי רבינו אלא כמ"ש ודוק: דין כ"ה מי שיש לו אבר זכרות וכו'.

הרי הם בחזקת גדולים והם שנדבר פהו בכ"מ ע"כ. נ"ל שפונת רבינו שאמר הרי הן בחזקת גדולים שאינן נקראים קטנים כמו דין הבת שהיא עד שתהיה בת י"ב שנה גמורות היא הנקראת קטנה ואפי' הביאה שערות.

ומן י"ב שנה ומעלה דיניה מבוארים לעיל. אבל פחות מי"ב שנה נקראת קטנה.

להכי אמר פשיהו מפן י"ב שנה ויום אחד הרי הם בחזקת גדולים אם מביאים שערות פדין הבת וכמ"ש בפריקין. וכל פוננתו של רבינו לומר שאינן נקראים קטנים פינון שהם משוננים.

אלא הרי הם בחזקת גדולים. וכמו הבת דעלמא עבדינן להו.

ונפקא מינה לענין דינא אם קידשן איש שאם הביאו שערות קידושיו קידושיו ספק וצריכין גט מספק. דאם הנה דנחשוב להו קטנים לאו קידושין כלל.

וכיוצא איכא לענין דינא של הבת דנקראת גדולה מבת י"ב שנה ויום אחד ולענין שיתחייבו במצות שהאשה חייבת בהן כל שנת י"ג. אבל אינן חייבות במצות שהנשים פטורות עד שיגיעו לי"ג שנה ויום אחד.

וכן אם קודשו הם אשה בשנת י"ג אין קדושין כלל דקדושי קטן לאו כלום הם. ודלא כמו שהבין הראב"ד בדברי רבינו עד שהשיג עליו שצריך שיבדקו אם יש להם סימנים אם לאו.

דנדאי דכף היא דעת רבינו שיבדקו אם יש להם סימנים אם לאו כמ"ש: ומעתה מה שתמה הרב אנדא לה. דכשיהו בן י"ב שנה ויביאו סימנים אינן מתחייבין אלא במצות שהנשים חייבין משום ספיקא דשמא נקבה.

ואינן מתחייבות במצות שהאנשים חייבים עד שיהיו בין י"ג שנה פנ"ל: פרק ג' דין ב' נתנה לו וכו' ואם נתן הוא ואמרה היא הרי זו מקודשת מספק עד כאן. הנה בשני חלוקות הראשונות משום דכתיב כי יקח איש אשה ולא שתקח אשה לאיש וכמו שאמר רש"י ז"ל שם.

ולפי זה אפילו היו מדברים מענין קדושין פנין שנתנה היא ואפילו אמר הוא וכו' ובחלוקה הג' שנתן הוא ואמרה היא פנין שאמרה היא ספק אם היא מקודשת משום דדמי לתקח אשה לאיש.

וכמו שכתב רש"י ז"ל שם. וכתב הרא"ש ומיירי שלא דיבר עמה תחלה על עסקי קדושין דאילו דיבר עמה תחלה אפי' נתן לה בשתיקה מקודשת.

ובשביל אמירתה לא גרע ע"כ. וכתבו בב"י סימן כ"ז בסתם ואחר כך כתב משם הרמ"ה וכל שכן אם ענה הבעל הן בשעת נתינה דהווי נדאי קדושין ואפילו אם אין עוסקין בענין קדושין וכתב מרן בב"י דטעמא דמסתבר הוא ע"כ.

והפוננה דכשאומר הן הוי כאילו אמר הוא ואמירתה כמאן דליתה דמא. דנדאי דכ"ש משהיו עוסקים בקדושין ולא דיבר כלל דאפילו שאמרה היא לא גריעה דנדאי דכף פוננת הרמ"ך מדכתבו הטור בסמוך לדבריו שהוא דברי הרא"ש.

וטעם הרא"ש מבואר פנ"ל שלא בדברי הרב משנה למלך שכתב דסובר הרמ"ה דטעמא דמספקא לן בנתן הוא ואמרה היא היינו משום דהוא נתן בסתם ולא נודע אם לשם קדושין או לשם מתנה וכי אמרה היא הריני מקודשת לה בזה לא חש לדבריה ומ"שה כתב דהיכא דענה הן דמקודשת בנדאי דאי טעמא משום דמספקא לן דכי בעינו פי יקח הוא שהאמירה גם כן יתנה שלו וכשאמרה היא לא מקרי פי יקח.

א"כ פי ענה הן מאי הוי והלא על ידי אמירתה נגמרו הקדושין ע"כ. דנדאי דאין זאת פוננת הרמ"ה.

אלא כמ"ש ואמירתה כמאן דליתה דמא היכא דלא בעי אמירתו. או היכא דענה הן דכאומר הוא דמי כמ"ש: ומעתה ליתא להקשיא שהקשה הוא ז"ל דנדאי לפי דברינו הנה דמה שלא הצריך באדם חשוב לומר היא תחלה הילך מנה ואתקדש לה.

ואח"כ שיאמר הוא הרי את מקודשת לי בהנאה זו בדברי רבינו. משום דהוא כמו קדושין דעלמא שנתן הוא ואמר הוא.

ולא בעי שתאמר האשה תחלה אני אתקדש לה. פנין דהוא אדם חשוב.

הַהַ הַנְּאֻה דְּאִית לֵה הַנְּי כְּאִילוּ הוּא נָתַן לֵה מְשָׁלוֹ. וְהַרִי אָמַר הוּא.
דְּכָל עֵיקָר חִידוּשָׁא דְּהַאי דִּינָא הוּא. דַּאע"ג שְׁלֵא נָתַן הוּא אֱלָא נְתֻנָה הִיא וְהַרִי כְּתִיב כִּי
יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְלֹא שְׂתַקַּח אִשָּׁה לְאִישׁ.
אפ"ה הַהַ הַנְּאֻה דְּקוּבְלָה מְמַנּוּ הַנְּי כְּאִילוּ הוּא נָתַן. וְקָרִי בֵּה שְׁפִיר כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה
וְדוּק: דִּין ד' וְצָרִיף שְׂיִכְתּוּב אוֹתוֹ לְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמְתַּקְדָּשֶׁת כְּגַט וְאִינוּ כּוֹתְבוּ אֱלָא מִדְּעֻמָּה.
כְּתִב הָרַב הַמְּגִיד וְשְׁלֵא מִדְּעֻמָּה הוּא מְחַלְוֹקֶת הָאֲמֹרָאִים שָׁם. וּפְסֻק רַבִּינוּ כְּפֻסֻק הַהֲלָכוֹת
שְׁפֻסְקוּ שְׁאִינָה מְקוּדָּשֶׁת ע"כ.
שְׁהֲלָכוֹת פְּסֻקוּ כְּרַב פְּפֵא וְרַב שְׂרַבְיָא. דַּאע"ג דְּאֹקְמוּהָ הֲכֵא בְּשִׁטְרֵי פְּסִיקְתָּא הָא
אֹקְמוּהָ בַּפ' הַנּוּשָׂא בְּשִׁטְרֵי אֲרוּסִין מִמֶּשׁ.
דְּהֵינּוּ שְׂבַפ' הַנּוּשָׂא עַל הַאי דְּאָמַר רַב גִּידְל כְּמָה אֲתָה נּוֹתֵן לְבִנְךָ כֶּף וְכָף וְכו'. הֵן הֵן
הַדְּבָרִים הַנְּקֻנִים בְּאַמִּירָה.
קָא בְּעֵי בְּש"ס שָׁם דְּבָרִים הֲלָלוּ נִיתְּנִין לִיְכַתֵּב אוֹ לֹא. דְּהֵינּוּ דְּאִי אֲמַרִּין לֹא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב
לֹא לִיְטָרוֹן מִמֶּשׁ עֲבָדִי.
וְהַשִּׁיב לֹא לֹא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב וְקָפְרִיף עֲלֵיהָ ת"ש אִין כּוֹתְבִין שְׁטְרֵי אֲרוּסִין וְנִשְׁוֹאִין
אֱלָא מִדְּעַת שְׁנִיָּהֶם. הָא מִדְּעַת שְׁנִיָּהֶם כּוֹתְבִין.
מֵאִי לֹא שְׁטְרֵי פְּסִיקְתָּא. דְּהֵינּוּ אֲלֵמָא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב.
וְתִרְיָן לֹא שְׁטְרֵי אֲרוּסִין מִמֶּשׁ. כְּדָרַב פְּפֵא וְדָרַב שְׂרַבְיָא וְכו'.
הַרִי דְּבַפ' הַנּוּשָׂא אֹקְמָה לֵה שְׁטְרֵי אֲרוּסִין מִמֶּשׁ. לְהַכִּי פְּסֻקוּ כְּרַב פְּפֵא וְרַב שְׂרַבְיָא:
הִנֵּה לְפִי זֶה שְׁטְרֵי פְּסִיקְתָּא לֹא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב.
וְהוּא מַה שְׁכַתְּב רַבִּינוּ בַּפ' ו' מֵהֲלָכוֹת זְכִיָּה דִּין י"ז שְׁדְּבָרִים אֱלוּ לֹא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב לְפִיכָף
אִינֵם כְּשִׁטְר עַד שְׂיִטְרוֹן בְּהֵן ע"כ. וְהַפְּנוּנָה שְׂבִשְׁטֵר שְׂיִכְתְּבוּ עַל זֶה אִינוּ טוֹרֵף.
שְׁהוּא מְפָרֵשׁ שְׁמָה שְׁאֲמָרוּ לֹא נִיתְּנוּ לִיְכַתֵּב הַכְּפֻנוּנָה שְׁאִין כְּתִיבְתָן עוֹשָׂה שְׁטֵר לְגַבּוֹת מִן
הַמְּשֻׁעְבָּדִים. אֱלָא אֲצֵל בְּנֵי חוּרִין.
וּמִשּׁוּם הַנְּאֻת אִיחְתּוּנִי מִשְׁמַעְבַּד בְּאַמִּירָה דְּוּוּקָא. וְלֹא אֲצֵל הַמְּשֻׁעְבָּדִין וְכַמ"ש שָׁם הָרַב
הַמְּגִיד ז"ל.
שְׂבֻדָּאִי כִּינּוּן שְׂנֻשְׁמַעְבַּד אֲצֵל בְּנֵי חוּרִין וְדָאִי שְׂדַרְכָּם לְכַתּוּב שְׁטֵר עַל זֶה לְרֵאזָה. וְכִינּוּן
שְׂדַרְכָּם לְכַתּוּב שְׁטֵר מִשּׁוּם שְׂיַעְבּוּדֵם אֲצֵל בְּנֵי חוּרִין.
כְּתִב רַבִּינוּ בַּפ' כ"ד מֵהַל' מְלָנָה דִּין א' אִין כּוֹתְבִין שְׁטֵר אֲרוּסִין וְנִשְׁוֹאִין וְשְׁטְרֵי אֲרִיסוֹת
וְקַבְלָנוּת וְכו' אֱלָא מִדְּעַת שְׁנִיָּהֶם. שְׁהַרִי אִיכָּא שְׂיַעְבּוּד בְּהֵם לְזֶה עַל זֶה וְצָרִיף שְׂיַהֲנָה
מִדְּעַת שְׁנִיָּהֶם.
וְכַתְּב שְׁטְרֵי אֲרוּסִין עֲמָהֶם כְּמוֹ שְׂנֻזְכָּר בְּמִשְׁנָה. וַאֲע"ג שְׂלְדַעְתּוֹ שְׂפֻסֻק כְּרַב פְּפֵא וְרַב
שְׂרַבְיָא.

הם מוקמי לה בשטרי אירוסין ממש פנ"ל מ"מ ודאי דלא גרע שטרי פסיקתא מהנהו
אחרוני דקתני במתני'. ונקט לשון המשנה שטרי אירוסין דזה פשט הלשון שהוא שטרי
פסיקתא כמו הנה אחרוני דטעם אחד להם.

ולא משום שצריך דעת מקנה דמקיש הנה ליציאה. ומה שכתב שם ה"ה ופירוש שטרי
אירוסין שטרי פסיקתא וכו'.

אין הפנונה דכך יפרש לה רבינו אלא נקט שטרי אירוסין במקום שטרי פסיקתא. שזה
הלשון מונפר במשנה ופשטיה הוא כד.

ואף ע"ג דלא מפרשי לה הכי לדעת רב פפא ורב שרבא. מ"מ גם שטרי פסיקתא לא
גרע מהנה אחרוני: ועוד נראה לי עיקר שרבינו סובר שוודאי שטרי אירוסין דקתני מתני'
הוא שטרי פסיקתא.

וכוננת ההלכות פיון שבפ' הנושא אמרו לא שטרי אירוסין וכדברי רב פפא. משמע
דהש"ס ס"ל כהך דרב פפא ורב שרבא.

להכי קא מתרץ ליה כמו שמפרשי בקידושין לדעת רב פפא ורב שרבא. ומה שס"ל
הש"ס כרב פפא וכרב שרבא משום דטעמם עיקר דקא מקשי ויצאה והיתה.
דמקיש הנה ליציאה. שוודאי שהש"ס היה יכול לתרץ כמו דעתו של רבינו.

שאפילו שנאמר שהוא שטרי פסיקתא ליכא הך דקא פריה הא מדעת שניהם כותבין.
דכתיבה דאמר תנא לאו לענין ליתרון ממשעבדי.

אלא מבני חרי שאפ"י הכי אין כותבין אלא מדעת שניהם. כמו הנה אחרוני דקתני להו
במתניתין.

אלא הש"ס תפס כמו שמפרשי לה בקידושין לדעת רב פפא ורב שרבא. בתורת דחזיה
דווקא.

ולא שמוענין דהלכה כרב פפא ורב שרבא. להכי ההלכות פסקו כמותם.

וזה מה שכתב הרב המגיד שם על דברי רבינו שפי' שטרי אירוסין הוא שטרי פסיקתא:
ותדע שהיה יכול הש"ס לתרץ דאע"ג שהוא שטרי פסיקתא אה"נ דלא ניתנו ליכתב כדי
לטרון ממשעבדי.

דאע"ג דהיה דרפם לכתוב שטר זה על זה לראיה. וזה דקתני מתני' דאף שטר כהאי
גוונא דאין טורף ממשעבדי.

אפ"ה אין כותבין אלא מדעת שניהם. וכדברי רבינו הוא ממה שרבא הוא דקא מבעיא
לה להאי בעיני אי ניתנו ליכתב: ומאי קמבעיא ליה והא ס"ל דכתבו שלא לשמה
מקודש' ולדעתו מפרש לשטרי אירוסין דהוא שטרי פסיקתא.

וקתני אין כותבין אלא מדעת שניהם. הא מדעת שניהם כותבין.

אלמא ניתנו ליכתב. וכמו שהקשו שם התוספות בד"ה רבה ורבינא והניחו בתימא.

דהשפא ניקא דנדאי סבר רבינא דאע"ג דקתני דמדעת שניהם כותבין לא תפשוט הפעיא דהוא קמבעי הכי אם הווי פשטר שיש בו קנן וטורף ממשעבדי. אלא דסתמא דש"ס הוא דקא פריד מינה מדאמר דמדעת שניהם כותבין.

אלמא ניתנו ליכתב לטורף ג"כ. פין דבאמירה קנו כמו דין קנן.

וקאמר דמדעת שניהם כותבין קס"ד לומר פדין שטר שיש בו קנן. ונהו מצי לדחות לו שאע"פ שכותבין אינו טורף ממשעבדי אלא מבני חרי פדעת רבינא.

אלא דניחא ליה בהאי דחויינא דהוא שטרי אירוסין לאשמועינן דהלכה פרב פפא וכרב שרבא וכמש"ל: והשפא לא ינקשו הנה קנשיות דכתב הרב הלח"מ | יעו"ש פן נלע"ד ודוק: דין ה' ואם קידש בביאה וכו' והמקדש בביאה מסתמא דעתו על גמר ביאה.

כתב הרב המגיד וכתב רבינו מסתמא דעתו על גמר ביאה נראה שנתכונן לדעת בעל ההלכות שכתב דעתו על גמר ביאה היכא דאמר לה התקדשי לי בביאה סתם אבל אם פירש ואמר בתחלת ביאה הויא מקודשת בתחלת ביאה ע"כ.

פירוש מדאמר רבינו מסתמא דעתו על גמר ביאה נראה שנתכונן לומר דאם פירש ואמר בתחלת ביאה הויא מקודשת דזה רבינו קא דייק מדאמרו שכל הבועל דעתו אגמר ביאה.

דמשמע פין דהכי דעתו לא הויא קידושין עד גמר ביאה. ומשמע דאם פירש דעתו דליקני בתחלת ביאה מקודשת הויא מקודשת בתחלת ביאה.

ולא משום הקנשאי של התוספות דבפרק הבא על יבמות דף נ"ה הוא דקעבד רבינו הכי אלא מדיוקא דש"ס הוא דעבד הכי כמ"ש. ומ"ש הרב המגיד שנתכונן לדעת בעל ההלכות.

הפוננה דחילוק פזה עביד בעל ההלכות משום קנשית התוספות. אבל לרבינו משום קנשית התוספות הוא דכתב בפרק עשירי דהבא על ארוסתו אחר שקדשה משיערה בה קנאה וכדעת ההלכות שהקשה קנשית הנז' ותיירץ לה הכי.

וכמו שכתב שם הרב המגיד שהיא פדעת ההלכות. דנדאי דאם מה שאמר רבינו מסתמא וכו' דדייקין דאם פירש דבתחלת ביאה הוא מקדש.

דמקודשת בהעראה. הוא משום קנשית התוספות הנז'.

א"כ מנין לו לרבינו לומר בפ' עשירי פנזכר דהבא על ארוסתו אחר שקדשה משיערה בה קנאה וק"ל: דין ו' הדברים שיאמר האיש כשקדש וכו' הרי את ארוסתי וכו' הרי את זקוקתי וכל פיוצא בהו הרי זו מקודשת ע"כ.

כתב הרב המגיד ודע שאלו הלשונות מועילין והוא שתהא האשה מפרת בהן. ואף ע"פ שאינו מדבר עמה על עסקי קידושין ואם אומרת שאינה מפרת בהן וכו'.

וכל זה מתבאר מדברי רבינו במ"ש למטה בסמוך כל לשון שהוא מפרת בו ע"כ. מה שכתב והוא שתהא האשה מפרת בהן.

הפנונה שאמרה שידעה שהם לשון קידושין וקבלתינהו לשם קידושין. דאי לאו הכי מהיכא ידעינן דהיא מכרת וקבלתינהו לשם קידושין.

ואם היו מדברים על עסקי קידושין וקבלתינהו הרי ידעה מאי קאמר לה בנדאי: אבל הנה דאיבעיא לו בש"ס הרי את מיוחדת לי הרי את מיוחדת לי וכו' אפ"ל אמרה שידעה לשון קידושין קאמר לה וקבלתינהו לשם קידושין אפ"ה אינן קידושין כלל וכמ"ש לקמן רבינו דאין חוששין למלות אלו דמשמע אפ"ל אמרה שהיא מבינה דהא מוקמינן להאי פשאמרה שהיא מבינה משמע דבהנה אפ"ל אמרה שהיא מבינה ולהכי בש"ס על לישני דקתני בפרייתא שהם לשון קידושין לא פריה עלה כמו שפריה על הבעיא אילמא פשאינו מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה מנא ידעה מאי קאמר לה פיון דהם לשון קידושין ואמרה שהיא מכרת שהוא לשון קידושין וקבלתינהו לשם קידושין.

אבל בהני לישני דהבעיא לא מהני ואפ"ל אם אומרת שהיא מבינה שהם לשון קידושין פיון שאינם מבוררים שהם לשון קידושין. ותירץ לא אמרי לעולם במדבר עמה על עסקי קידושין אי דיהיב לה ושתיק ה"נ הבעל דיהיב לה ואמר לה בהני לישני.

והכי קא מבעי ליה הני לישני לקידושין קאמר לה או דילמא למלאכה קאמר לה. דהיינו שהבעיא היא איירי שהיה מדבר עמה על עסקי קידושין.

ואם יהיב בשתיקה מהני. מ"מ פיון דאמר לה בהני לישני דמשמע נמי למלאכה קאמר. אפשר דכוננתו לומר שתעשה עכשיו מלאכה ואחר כך יקדש אותה. שאינו חפץ לקדשה עכשיו.

דהשתא כמה שדבר באלו הלשונות גרע מאילו קידש אותה בשתיקה כן נ"ל ודוק: שם הרי את חרופתי וכו' הרי זו מקודשת וכו' עיין בכ"מ מה שתיקצו לדעת רבינו: ואני ההדיוט נלע"ד שרבינו מפרש כמ"ש שם התוס' בד"ה שפן ביהודה וכו' דהאי תנא דס"ל ודווקא ביהודה אבל בעלמא לא משום דקסבר דבשפחה פנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה.

משמע דלמאן דסבר דקרא איירי בחציה שפחה וחסיה בת חורין. דקידושין תופסין בה גם בעלמא מקודשת.

כמו שפירשו בד"ה משום שצאמר וכו'. וכיון שרבינו כתב בפ"ד מהל' אלו דין י"ז וז"ל והיא זו היא שפחה חרופה האמורה בתורה זו מי שחציה שפחה וחסיה בת חורין שקודשת עבד עברי ע"כ וכן כתב בפ"ג מהלכות איסורי ביאה להכי הוא דכתב פאן הרי זו מקודשת: דין י' אמר לה הרי חצייך מקודש לי בפרוטה וכו' כתב הרב המגיד אבל הרשב"א ז"ל כתב ואינו מחונן וכו' וזה דעת הר"א ז"ל בהשגותיו ומ"מ אין דבריהם מוכרחין דכיון דחזינו בגמרא דבהני אמרי את"ל מקודשת ובתר הכי פשוט דהא דב' חצייך בפרוטה משמע דאינהו ידעי בדקדוק הלשון טפי מינן ע"כ.

ואני ההדיוט נראה לי דהמדקדק בדברי רש"י ז"ל הדבר מבואר דב' חלוקות הראשונות טפי עדיף מב' חצייך בפרוטה. דכתב בראשונה פסקא והוי ליה כמקדש לחצאין.

מונה והולך הוא נרישא דמלתא אמסקנא נמי קאי ולא לחצאין הוא דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא ע"כ. דהיינו שהוא כאלו אמר אתה שמתקדשת בפרוטה א"כ חצנייה הוא בפרוטה וחצנייה הוא בפרוטה.

ואני אקדש אותה בפרוטה פדין הקידושין שהוא בפרוט' שאינו מקדש לחצאין הוא. וכלוקה שנית אמר פיון דאמר בפרוטה פסקה ולא הנה תחלת דבורו אלא לחצנייה וטעה לומר שמקדשין לחצאין.

דהיינו פיון שאמר בפרוטה דהיא בר תפיסה דקידושין. איכא למימר דדעתו לקדשה לחצאין.

או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא. דהיינו שהוא אומר לה שאני מקדש אותה היום בב' פרוטות שיעלה לחצי ממך פרוטה ואין דעתו לקדשה לחצאין.

אלא הוא אומר פיון שאני מקדש אותה בב' פרוטות הרי כל חצי ממך בפרוטה. אבל בכלוקה דשני חצנייה בפרוטה שהזכיר שני חצנייה בפרוטה בפעם אחת דלא שנייה מונה והולך הוא הרי הוא מקדשה לחצאין.

דאינו דומה לחצנייה בפרוטה וחצנייה בפרוטה דהוא מקדשה כולה. אלא דהוא אומר שאני מקדשה כולה בשני פרוטות שיעלה פרוטה לכל חצי ממנה ולהכי אמר בה את"ל וכו' דפשיט ליה דמקודשת שאין כאן קידושין לחצאין אבל בנה קידושין לחצאין.

וכאלו אמר אני מקדש אותה כל חצי לבדו ויהיו שניהם בפרוטה פדין אשה שיהא מתקדשת בפרוטה אלא שעשה צד ראשון הקא ודאי בחד זמנא קאמר לה דצד זה הוא יותר טוב ממי שאמר חצנייה בפרוטה היום וחצנייה בפרוטה למחר דהא בחד זמנא קאמר לה דאפשר לומר דמקדשה כולה בבת אחת ובצד השני אמר או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל והרי משמע שמקדשה לחצאין כמ"ש פיון שהזכיר שני חצאין עם הפרוטה בפעם אחת.

נראה שהוא מקדש כל חצי וחצי לבדו. אלא דצריף לדעת דעת הרב והרשב"א: ונ"ל דכף יפרשו הכפיות הראשונות חצנייה בחצי פרוטה וחצנייה בחצי פרוטה מהו פיון דאמר חצי פרוטה פסקה.

ונמצא דבפעם ופעם לקדש חצנייה דווקא. וכבר אמרתי דאם אמר חצנייה מקודשת לי אינה מקודשת או דילמא מונה והולך הוא ולא מקרי קידוש חצנייה בפעם ופעם ועלה קאמר את"ל מונה והולך הוא דלא מקרי קידוש חצנייה בראשונה ועוד קידוש חצנייה אלא מונה והולך הוא.

חצנייה בפרוטה וחצנייה בפרוטה מהו. פיון דאמר בפרוטה פסקה והרי פוונתו לקדש החצי אינה מקודשת וגם בשעת פוונתו לקדש החצי אינה מקודשת.

או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא. דאין פוונתו לקדש החצי בראשונה.

וכן בשנית עד שנאמר שיהא אינה מקודשת כמו דבריו דלעיל. דאין זה דומה לזה.

וכוונתו לאו למימרא דהיא מקודשת. אלא דאין זה דומה לדבריו הראשונים.

נאמר את"ל שאין דומה זה לדבריו הראשונים. אפתי בעי חציניך וכו' שני חציניך בפרוטה מהו.

דאע"ג דזה עדיף מב' חלוקות הראשונה' וכו' שני חציניך דלעיל. מ"מ הפעיא איכא דדילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל.

דלאו דיוקא כמו שאמרתי כבר שמקדש חצי האשה הוא דאינה מקודשת. אלא כל שהזכיר החצאין אינה מתקדשת.

דלהכי אמר בהאי אין מתקדשת לחצאין כלל. דהיינו דכלל כלל לא כל שהזכיר החצי דתקדש דאמר אשה ולא חצי אשה.

הוא אפי' ככי האי גוונא. שהרי הזכיר חצי אשה מ"מ וסלקא בתיקו משום דאפשר דכל שמזכיר החצי אינה מקודשת וכיון דסלקא בתיקו משום זה.

א"כ כ"ש ב' חלוקות הראשונות דאיכא פסקא בדבר דיש להסתפק בהן פה פנונתם ו"ל לפי עניות דעתי ודוק: שם ב' חציניך בפרוטה וכו' עיין בלח"מ שהביא דברי מרן הב"י בסיומן ל"ד שתירץ לקושית התוס' והוא ו"ל קא מקשה עליו דא"כ מה יתירץ לשני חציניך בפרוטה דהוי הריצוי בבת אחת: ואנכי איש צעיר נלע"ד דלא תקשי כלל.

דמה דקא פריף מר זוטרא על דברי רבא דאמר דאם קודש חצי אשה אינה מקודשת. נאמר עלה ונגיפשו לה קידושי בכולה.

הפנונה דאף על גב דהוא לא קודש פי אם חצייה מקרי דקודשה בכולה. דבדבורו דקא מקדש חצייה הרי מתפשט בכולה.

נהרי מקרי קודש בכולה ולא חצייה. ועל זה קא מתירץ ליה דהכא דעת אחרת המעפף בדבר.

ולא נתרצית אלא לחצייה. לפיכך אין דבורו תפיס בה כמ"ש רש"י ו"ל שם ומשום זה קא מקשו התוס' על הך בעיא דחציניך בפרוטה וחציניך בפרוטה.

דמאי מסתפק אם היא מתקדשת. דאמאי לא יועיל.

נהרי הכא אינה מעפפת. א"כ אפי' נאמר דקודשה לחצאין נפשו קידושי בכולה.

ועל גושאי זו תירץ מרן הב"י דכשאמר תחלה חציניך בפרוטה ליכא גילוי דעת שהיא מתרצה בכולה. וכי אמר לה חציניך בפרוטה דאז גלי דעתה שהיא מתרצה בכולה מאי הוי דילמא בשעת אמירת חציניך בפרוטה לא נתרצית אלא לחצייה והשתא הוא דהדרא בה ונתרצית.

דכל זה הוא לכשאמר דקודש חצי ראשון בפרוטה ונהדר קודש חצי השני בפרוטה. אבל לחלוקת ב' חציניך בפרוטה דבחד זמנא קאמר לה.

וקא בעי או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל. דאפילו קא מקדש לשני חצאין בבת אחת.

גלי רחמנא דצריף שיהיו הקידושין בכולה ולא בשני חצאין. מאי קושיא שייכא בהאי דנפשטו קידושין בכולה.

דזאת הקושיא לא שייכא אלא אם נאמר דהוא קידוש החצי דווקא ורחמנא אמר דלא מהני בקידוש החצי. דודאי שייכא זאת הקושיא.

דאמאי מקרי קידוש החצי דווקא. ונהרי נפשטו הקידושין בכולה ולא מקרי קידוש החצי לבד.

אבל אם נאמר דארף בקידוש שני חצאין בבת אחת שכולה נתקדשה בבת אחת. אפ"ה גזרת הפתוב דצריף שלא יהיו הקידושין בשני חצאין בבת אחת.

כי אם צריף שיהיו בכולה. מאי שייכות נשאר להקשות קושיא זו.

וגזרת הפתוב כף היא כי יקח איש אשה כולה ולא יהיו לשני חצאין בבת אחת כן נ"ל ודוק: דין י"ג נתקדשה קודם שתבגור וכו' בין אם נתקדשה בפניו בין שנתקדשה שלא בפניו אינה מקודשת ע"כ.

כתב מרן בכ"מ דהר"ף נסתפק בכוננת הרב אם סברתו לומר שאפ"י נתרצה לבסוף לא חיישינו שמא נתרצה מתחלה אבל כל שידענו שנתרצה מתחלה מקודש' הויא. או אם סובר שאפ"י ידוע שנתרצה מתחלה אינה מקודשת ע"כ.

פירוש דמסתפק בדעתהרי"ף דפסק כרבינא דלא ס"ל לדרב ושמואל. אם הפנונה של רבינא דלא חש לדרב ושמואל שאמרו דחיישינו שמא נתרצה האב בקידושיה בתחלה.

שאפילו נתרצה לבסוף לא חיישינו לומר דהוכיח סופו על תחלתו שהוא נתרצה בשעת קידושיה. אבל כל שידענו בבירור שמתחלה נתרצה מקודשת.

דהכי משמע דלא חיישי' לדרב ושמואל דסברי דאפילו שלא ידענו שנתרצה אנו חוששין שמא נתרצה. אלא לא אמרי' שמא עד שנדע בבירור שנתרצה.

או פנונת רבינא הא דלא חש לדרב ושמואל. הוא דמה שאמרו שמא נתרצה בקידושיה.

הוא לא חש לריצוי מעיקרו. שאפ"י יהיה שנתרצה בבירור בשעת קידושיה אינה מקודשת כיון שלא נתקדשה לדעתו.

דהר"ן ז"ל מסתפק בדברי הרי"ף ז"ל. דמאי יפרש בדברי רבינא שפסק פמותו.

דודאי יכול להיות דהרי"ף מפרש בדברי רבינא דאפ"י ידענו שנתרצה האב בתחלה איירי. שהרי הוא כתב ח"ל וכולהו רבנא תא קמאי ז"ל הכי פסקו.

כגון רב אחא משבחא ובעל הלכות גדולות ורבינו האי בתשובותיו. הני כולהו פסקו הלכתא כרבינא דהוא בתרא ודחו להא דרב ושמואל.

בין קטנה בין נערה היכא דקידוש קטנה או נערה נפשה בלא דעתא דאבונה דלא הוי קידושיה קידושין. בין נתרצה האב בין לא נתרצה האב ע"כ.

משמע דאפ"י נתרצה האב מתחלה. או נאמר הפנונה בין נתרצה האב אחר כף.

כּינן שְׁלֵא מִדַּעְתּוֹ נִתְקַדְּשָׁה: וְכַתּוּב הֲר"ן דְּרַבֵּינוּ מִדְּבָרָיו מִשְׁמַע דָּאִם נִתְרַצָּה מִעֵיקְרָא שְׂיִדְעֵנוּ כֶּף בְּבִירור שְׁהִיא מְקוּדָּשֶׁת. שְׁהָרִי כְּתִב רַבֵּינוּ וְאַפְּלִי אִם נִתְרַצָּה הָאֵב אַחַר שְׁנִתְקַדְּשָׁה.

דְּמִשְׁמַע שְׁאִם נִתְרַצָּה בְּשַׁעַת קִידוּשֶׁיהָ הָיָה קִידוּשֶׁיהָ. אֲלֵא שְׁתַּמָּה עַל מַה שְׁגָמַר בְּדְבָרָיו וּבֵין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוּלִין לַעֲכָב.

שְׁזָה הַלְשׁוֹן הוּא שְׁיִינָה אִם הִיא הַדִּין שְׁאַפְּלִי נִתְרַצָּה לְבִסּוּף מְקוּדָּשֶׁת. דְּאִזְ שְׁיִינָה לֹאמַר כֶּף דְּהֵינּוּ דְּכָל זְמַן שְׁלֵא נִתְרַצָּה הָאֵב אִם בָּאֵת לְחַזֵּר יְכוּלָה הִיא לְחַזֵּר.

אֲבָל כֵּינן שְׁהוּא סוּבֵר שְׁאַפְּלִי נִתְרַצָּה הָאֵב אַח"כּ אֵינוּ חוֹזֵר. אִיךָ הִיא שְׁיִינָה לֹאמַר זֶה הַלְשׁוֹן דְּלָמָּה לִי הָעֵיכּוּב שְׁלָה הָא בְּלֵאוּ הִכִּי אֵינָה מְקוּדָּשֶׁת: וְאַנִּי הִתְדִיּוּט קָשָׁה לִי עַל דְּבָרֵי הֲר"ן בְּקוּשְׁיָא זֹו אֲדַמְקָשָׁה כֶּף הָיָה לִיָּה לְהַקְשׁוֹת עָלָיו שְׁאִין כְּדְבָרָיו מִהַמִּמְרָא גּוּפָה שְׁמִינָה כְּתִב רַבֵּינוּ דְּבָרָיו אֱלוּ.

דְּהִיא אֲתַמַּר קִטְנָה שְׁנִתְקַדְּשָׁה שְׁלֵא לְדַעַת אָבִיהָ אָמַר רַב בֵּין הִיא וּבֵין אָבִיהָ יְכוּלִין לַעֲכָב ע"כ. דְּמִוְכַרְח דְּאֵינִי בְּשְׁלֵא נִתְרַצָּה הָאֵב וְאָמַר אֵינִי רוּצָה.

דְּהָא רַב וְשְׁמוּאֵל ס"ל דְּחֵינִישִׁינן שְׁמָא נִתְרַצָּה כַּמ"ש לְעִיל. וְכֵינן שְׁכַן מְוִכַרְח דְּהַפְּוֹנָה שְׁאִם בָּאָה לְחַזֵּר קוּדָם שְׁיִתְרַצָּה הָאֵב חוֹזֵרֵת דְּלֵא מְהֵנִי תוּ רִיצוּי אַח"כּ דְּכֵינן דְּחַזֵּרָה קוּדָם רִיצוּי אָבִיהָ הָרִי שְׁאַפְּלִי אָמַר שְׁאֵינִי רוּצָה יְכוּל לְחַזֵּר וְלֹאמַר רוּצָה אָנִי.

וְהִכָּא שְׁאֵינִי שְׁחַזֵּרָה קוּדָם. וְעֵינן שְׁם בְּדְבָרֵי רַש"י וְהָתוּ.

וּמְוִכַרְח לֹאמַר שְׁרַבֵּינוּ ז"ל אֵינוּ מְפָרֵשׁ כְּדְבָרֵיהֶם אֲלֵא שְׁלִדְעָתוֹ יְפָרֵשׁ דְּכּוּנֹת הַמִּמְרָא כֶּף הִיא דְּכַמוּ שְׁאַבִּיהָ מְעַכָּב שְׁאִם לֵא נִתְרַצָּה. אִף הִיא יְכוּלָה לַעֲכָב וְלְחַזֵּר קוּדָם שְׁיִאמַר שְׁהוּא רוּצָה בְּקִידוּשֶׁיהָ אֱלוּ כְּשִׁישְׁמַע שְׁנִתְקַדְּשָׁה.

א"כ כָּאֵן ג"כ כֶּף כְּוֹנֵת רַבֵּינוּ דָּאִם נִתְקַדְּשָׁה שְׁלֵא לְדַעַת אָבִיהָ בֵּין הִיא יְכוּלָה לַעֲכָב קוּדָם שְׁיִאמַר רוּצָה אָנִי כְּשִׁישְׁמַע שְׁנִתְקַדְּשָׁה. כֵּינן שְׁחַזֵּרָה בָּהּ קוּדָם רִיצוּי שְׁלוּ.

וּבֵין אָבִיהָ יְכוּל לַעֲכָב. וְזֶה בֵּין שְׁנִתְקַדְּשָׁה בְּפָנָיו בֵּין שְׁלֵא בְּפָנָיו.

שְׁלֵא תֹאמַר כֵּינן שְׁהוּא בְּפָנָיו וְקִיבְלָהּ קִידוּשֶׁיהָ הָרִי כְּאֵילוּ אָמַר רוּצָה אָנִי. אֲלֵא אֵינָה מְקוּדָּשֶׁת שְׁאַפְּלִי יִתְרַצָּה אָבִיהָ אַחַר כֶּף אֵינָה מְקוּדָּשֶׁת כֵּינן שְׁלֵא נִתְרַצָּה בְּפִירוּשׁ בְּשַׁעַת קַבְּלַת קִידוּשֶׁיהָ.

דְּקַבְּלַתָּהּ בְּפָנָיו וְשְׁמַק לָאוּ מְשׁוּם דְּנִתְרַצָּה בְּקִידוּשֶׁיהָ דְּאֲדַרְבָּא מְשׁוּם דְּמִרְתַּח רְתַח שְׁתַּק דְּכּוּן נִרְאָה לְהַדְּיָא שְׁם בְּש"ס דָּף מ"ה בְּהֵיא דְּפְלִיגִי גַבֵּי נִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת וְנִשְׂאֵת שְׁלֵא לְדַעַת וְכו'.

דְּמִשְׁמַע הָתָם דְּלִרְב הוּנָא דְּהִילְכְּתָא כְּוֹנֵתָהּ דְּהוּא סְבֵר דְּהִיכָא דְּאִיתָהּ קָמֵן אָמְרִינן הָאִי דְּאִשְׁתִּיק מִרְתַּח רְתַח. וְאָמַר בֵּין שְׁלֵא בְּפָנָיו קָאִי אֲתַחֲלֵת דִּינָא עַל שְׁנִתְקַדְּשָׁה שְׁלֵא לְדַעַת אָבִיהָ שְׁהֵנָּה קִידוּשֶׁיהָ יְכוּל לַעֲכָב בְּהוּן לְהִכִּי אֵינָן קִידוּשֶׁיהָ עַד שְׂיִדְעֵנוּ בְּבִירור שְׁנִתְרַצָּה בְּשַׁעַת קַבְּלַת הַקִּידוּשֶׁיהָ כֵּן נִרְאָה לִי לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ וְדו"ק: וְנִרְאִיתִי לְהַלַּח"מ שְׁהַקְשָׁה

על תירוץ מרן על קושיא זו דהר"ן ז"ל וזה לשונו וע"ק דתינח שתינח בפיכוב דידה בפיכוב דידה מאי מתרץ עד כאן.

ולא קשה כלל דקאי על תחלת דינא דהר"ן ז"ל לא הוקשה לו אלא דאיך שינוי לומר דהיא יכולה לעכב כמש"ל. אבל על פיכוב דידה ליכא קושיא דנקט דברי המימרא דאמרה הכי שאע"פ שילדעת רב בעל המימרא ס"ל דתיישינו שמה נתרצה מ"מ יכול לעכב בהנה קידושין.

ולדעת רבינא שאם לא נתרצה בבירור בתחלה אינו קידושין כלל משום שבידו לעכב וכל זמן שלא נתרצה בשעת קבלת קידושיה אינו קידושין וכינו דברי המימרא זו אתי גם לדעת רבינא שפסק פמותו פתבם רבינו וגם הרי"ף שפסק פרבינא הביא המימרא זו דרב: דין ט"ו פל העושה שליח וכו' לפיכך אם הודו השליח והמשלח אינו צריכין עדים כמו שליח הגט ע"כ.

פתוב בכ"מ דהרמ"ך פתב על רבינו דהוא פתב בפ"ט שאם עשה שליח צריך עדים ונראים דבריו סותרים את זה ע"כ. ואני ההדיוט תמיה לי על הרמ"ך ז"ל דהא רבינו שם בפרק ו' דין ד' פתב וז"ל ואין שליח הולכה והבאה צריך עדים ע"כ.

שעל זה פתב פאן כמו שליח הגט. ואם משום שפתב בפ"ט דין ל"ב שאין השליח נאמן להתיר הערונה אע"פ שהוא עד אחד ע"כ.

היה לו להשיג עליו שם מדבריו אדבריו דפרק ו' הנז': ומכ"ש שאין שם סתירה אדבריו דפרק ו'. דהתם בפ"ט איירי דהסופר נתנו לבעל בלא עדים ונטלו הבעל ונתנו לשליח.

ולהכי דייק רבינו דבריו שם וכתב שאין השליח נאמן להתיר הערונה אע"פ שהוא עד אחד אלא מפני פתב העדים שחתמו על הגט שהן כמו שנתקרה עדותן בב"ד עד שיהיה שם מערער כמו שביארנו שם ואם היו שם ב' עדים שיעידו שגט זה הבעל נתנו לשליח לגרש בו הרי זו מגורשת עכ"ל.

הרי שגילה דעתו משום שאינו חתום אינו צריך למנותו בעדים: ואם הרמ"ך ז"ל לא היתה בידו הנוסחא כה וכמו שכתב הרב המגיד שם שמצא גנוסחאות מתחלפות. מ"מ הרי רבינו כבר גילה דעתו בפרק ו' כנז' שאין שליח הולכה צריך עדים ושם היה לו להשיג עליו ולא מכאן שפאן איירי על מה שכתב בפרק ו': דין י"ז הכל כשרין לשליחות וכו' אבל העבד אע"פ שהוא נעשה שליח וכו' הרי הוא פסול לשליחות הקידושין והגיטין לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ע"כ אע"ג דגם העכ"ם הנה פסול מטעם שכתב בעבד לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין.

דלית ליה בתרומה דנפשיה. דהוא פוסק כר"ש בהל' תרומות דתרומת עכ"ם אסורה מד"ס דווקא.

אפ"ה פתב רבינו טעמא דמה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. פלומר דבלא טעם לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין הרי איכא טעמא רבה דנפיק מקרא דמה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית שהוא למאן דאית ליה דנכרי איתיה בתרומה דנפשיה.

ולא צריף לטעמא שאינו בתורת גיטין וקידושין אלא בעבד דלא נפיק מקרא זה דמה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. דנדאי דזאת הדנשא פה הוא משמעוטיה דקרא פמו שדריש לה ר' ינאי בש"ס.

להכי נקט לה רבינו פיון דלא נפקא מינה לדינא. והש"ס דפריף שם והא מהאי נפקא הכי הוא דלמאי אצטריף קרא לכתוב קרא ותירא גם אתם לרבות זה.

והא מסברא נפקא. דנדאי דמלתא דנפקא מסברא לא אצטריף קרא לכתוב.

ותירץ לו משום דנכרי איתיה בתרומה דנפשיה. וכד פריף ליה ולר"ש דפוסטר וכו' גם אתם למה ליה דהוא קרא שאינו צריף הוא.

והשיב לו סד"א הואיל ואמר מר אתם ולא אריסין וכו' אימא אתם ולא שלוחכם נמי קמ"ל. דאצטריף גם לרבוני דהיינו דנדאי דלהף לא אצטריף קרא.

ולא אצטריף אלא משום דסד"א דלימעות שליח להכי אתא לרבוני דהשתא לר"ש לא אצטריף קרא משום מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. דמר' חזינא בר אבא אמר ר"י נפקא פיון שאינו בתורת תרומה.

ולהכי רבינו בפ"ג מהל' גירושין כתב דהעכ"ום על דעת עצמו הוא כותב דלהכי הוא פסול לכתוב הגט. ובעבד כתב הטעם משום דאינו בתורת גיטין וקידושין.

דנדאי דמשום טעם זה גם העכ"ום שייף ביה האי טעמא. אלא דנקט הטעם שאמרו בש"ס.

דהוא טעם מורנוח אע"ג דהוא יוצא מטעם העבד שכתב אח"כ. וג"כ בהל' תרומות כתב רבינו הף טעמא דמה אתם בני ברית.

ואף ע"ג דלא צריף ליה פיון דעכ"ום לא איתיה בתרומה. דהנה נפיק מדאמר ר' חזינא בר אבא אמר ר' יוחנן כדאמר בש"ס הקא.

אלא נקט הדנשא שהיא מקרא דעדיפא ממלתא דסברא כמש"ל פן נלע"ד. דכן דרכו של רבינו במקומות הרבה להביא הדנשא הפשוטה פיון דלא נפק' מינה לדינא: דין כ"ב וכן המקדש בלא שידוכין כתב הרב המגיד דבפ"ק דקידושין רב מגיד על דמקדש בביאה וכו': דהנה פיון דרבינו פסק פרב ולא פנהרדעי.

להכי ביה דחתן הדר בבית חמיו לא כתב שם רבינו דמפין אותו מפת מרדות. שבהלכות איסורי ביאה בפכ"א פתב וז"ל וכן אסרו חכמים על האי שידור בבית חמיו.

והרב המגיד שם נתן טעם לדברי רבינו לפי שלא הזכירוהו בפ' המוכר פירות. ולא אמרו אלא דלאו אורח ארעא למידר בבית חמוה יע"ש.

אבל בהנה אחרוני פסק רבינו פרב דבפ"ו מהל' גירושין פסק דמבטל הגט או מוסר מודעא מפין אותו מפת מרדות. ובפ' כ"ה מהל' סנהדרין פסק דהמצער שליחא דרבנן מפין אותו מפת מרדות: ומה דבהלכות ת"ת בפ"ק שביעי דין ו' בההוא דחזייל עליה שמתא תלתין יומין דלא כתב דמפין אותו מפת מרדות אלא מנדין אותו פעם שניה.

נ"ל שרבינו מפרש לדברי רב שאמר ועל דחלא עליה שמתא תלתין יומין דאירי בדבר דמה שעשה עשה. אלא דמלקין אותו על שעבר על דברי חכמים. כמו שאר מקומות שכתב רבינו שהעובר על דברי חז"ל מפין אותו מפת מרדות. ורבים מהאי פתב רבינו בהרבה מקומות.

כמו הנה דמבטל גיטא. ומוסר מודעא ומצער שליחא דרבנן.

דהם מה שעשה עשה אלא דמפין אותו מפת מרדות שעשה מה שאסרו חז"ל. שדברי רב ביה גונא שפתב רבינו בפרק א' מהלכות טועין במי שמחוייב לישבע שבועה מדברייהם וכו' ולא רצה לישבע דמשמתין אותו ל' יום.

שאם לא בא ולא תבע גדויו מלקין אותו מפת מרדות ומתירין לו גדויו. אבל בהנה דכתב בהל' ת"ת דמנדין אותו עוד עד שיסיר הנזק שעשה.

או במי שבינה לחכם עד שיפייסנו. או שעשה איסור וכינצא עד שיחזור בו.

אין מלקין אותו דקים ליה ביה בדרבה מניה כנלע"ד לומר לדעת רבינו: אבל ראיתי שפר"ן הכי כתב בטי"ד סימן של"ד דהרמב"ם לא כתבו דמשמע דכיון דספיקא הוי אי מנגיד רב או לא אזלינן לקולא ואחריו נמשך רבינו עכ"ל.

אלמא דפשיטא ליה דמה שאמר רב על כל ששמתו אותו תלתין יומין ולא תבע לגדויו דלא כמ"ש והנלע"ד פתבתי: והנה על דברי הב"י הנזכר הקשו הרב לח"מ ונהרב מש"ל ז"ל דאיהו שייך לומר דרבינו אית ליה דספיקא הוי אי מנגיד רב.

נהרי רבינו בפירוש פסק דלא כנהרדעי יעו"ש. דבאמת דהוא פלא בדברי מר"ן ז"ל.

לכן נ"ל דמה שאמר מר"ן הב"י הוא דווקא על האי דחייילא עליה שמתא דרבנן תלתין יומין. דאית ליה דמנדין אותו עוד דהיא חומרא גדולה.

הבו דלא לוסוף עליה דמלקין אותו כיון דלדעת נהרדעי דלא מנגיד רב ביה ואם פן ספיקא הוי אף ע"ג שרבינו פסק דלא כנהרדעי מ"מ ביה אזל לקולא דלא לוסוף עליו מלקות כיון דקים ליה בדרבה מניה.

וכן פוננתו ז"ל כמ"ש פה על דברי הטור. ועיין מה שהקשה הרב מש"ל עוד על דברי הטור: ואנכי ההדיוט נ"ל לתרץ דאע"ג דהטור ז"ל בטא"ה סימן כ"ו הביא מחלוקת רבינו ואביו הרא"ש אפ"ה כתב בטח"מ גבי המצער שליחא דרבנן דמפין אותו מפת מרדות בלי שום מחלוקת משום דס"ל דגם אביו הרא"ש ז"ל יודה בנה לפי שפפרק עשרה יוחסין בעובדא דרב יהודה בר יוחנן וכו' א"ל אמאי שמתיה מר משום דציער שליחא דרבנן ופירש רש"י בינה את שלוחו לפניו וסוייב מלקות דרב מנגיד אמאן דמצער שליחא דרבנן ע"כ.

הנה בדבריו אלו יש לדקדק דהיכי מייתי מרב דמנגיד לענין שמתא. ומוכרח לומר דרש"י ז"ל מחלק מהו עובדא למאי דמנגיד רב.

דְּבַהֵּךְ עֹבְדָא דְנִגְע בְּכַבּוּד רַב יְחִזְקֵאל שְׁבִינָה לְשְׁלוּחוֹ בְּפָנָיו לְהַכִּי שְׁמִתִּיה דְסָלִיק דְרָגָא מְהֵרָה דְמַנְגִיד רַב שְׁהוּא צִיָּעְרוּ לְשָׁלִיחַ דְנוּקָא. וְכִינּוּן דְעַבְדֵי עֹבְדָא הָכִי פְדַבְרֵי רַב בְּהֵאִי לְהַכִּי הַטּוֹר פְּסַק דְמַצְעַר שְׁלִיחָא דְרַבְּנָן מִפִּין אוֹתוֹ מַכַּת מְרֻדוֹת וְלֹא הִבִּיא שׁוּם מַחְלָקָת. וְעַל מַה שֶׁבִּטּוֹא"ה סִימָן קל"ד גָּבִי הַמוֹסֵר מוֹדְעָא עַל הַגָּט דְפָסַק בְּסִתְּמָה דְמִשְׁמַתִּינָן אוֹתוֹ. הַרְוָאָה יִרְאָה דְאֶפִּילוּ פָּרַב לֹא עָבַד דְהוּא אָמַר דְמִשְׁמַתִּינָן אוֹתוֹ שְׁהוּא יוֹתֵר מִמַּכַּת מְרֻדוֹת וַיִּכְבֵּר מִן שֵׁם תְּמָה עָלָיו בְּזָה.

וְעוֹד יֵשׁ לְתַמְנָה דְהוּא שֵׁם בְּסִימָן קמ"א גָּבִי הַמְּבַטֵּל אֶת הַגָּט וּמוֹסֵר מוֹדְעָא עַל הַגָּט הִבִּיא דְבַרֵי רַבִּינוּ דְמַלְקִין אוֹתוֹ. וְלִמְאִי פָּתַב הָאִי דְמוֹסֵר מוֹדְעָא וְהָרִי הוּא פָּתַב פְּכָר בְּסִימָן קל"ד דְאֶדְרַבָּא מִשְׁמַתִּינָן לִיה לְכַן עָלָה דְעֵתִי לֹמַר דְרַב לֹא אֵיִרִי בְּאִנְפֵּן שְׁפַתְבָּהּ הוּא. דְהוּא אֵיִרִי בְּמִי שְׁהוּא חֵיִיב לְהוֹצִיא וְאִינוּ רוֹצֵה. דְמַצְנָה עַל כָּל בֵּית דִּין שְׁבַכְלָא מְקוּמוֹבְכָל זְמַן לְכוּפּוֹ לְגַרְשׁ שְׁלֵכָה אֲנָסוּהוּ ב"ד עַד שְׁגִירֵשׁ. וְכִינּוּן.

שְׁהוּא מְסַר מוֹדְעָא תַּחֲלָה פְּדִי לְבַטְלוֹ דְמְבַטֵּל לְדַבְרֵי חֲכָמִים מִשְׁמַתִּינָן לִיה כְּמוֹ שְׁעוֹבֵר עַל דְבַרֵי מְצָנָה וְהָא דְרַב מַנְגִיד הוּא דְנוּקָא שְׁגִירֵשׁ בְּלֹא אֲנָסוּהוּ וְעֵשָׂה מוֹדְעָא פְּדִי לְקַלְקֵלָה: וְאֵע"פּ שְׁבַתְּשׁוּבַת הָרֵא"ש שְׁהִבִּיא שֵׁם מִן בְּב"י מִשְׁמַע דַּס"ל דְרַב דְמַנְגִיד הוּא בְּגִט מְעוֹשָׂה פְּדִין.

הִלֵּא הַרְוָאָה יִרְאָה שְׁאִין דַּעַת הַטּוֹר כְּפֵי שְׁהָרִי הָרֵא"ש כַּת' הַטְעַם דְרַב מִשׁוֹ דִּילְמָא אֵינִישׁ דִּינְדַע בְּמוֹדְעָא וּמוֹצִיא לַעֲזוֹ עַל הַגָּט. וְהוּא פָּתַב הַטְעַם בְּגִט הַמְעוֹשָׂה פְּדִין מִשׁוּם דְהוּא מְסַר מוֹדְעָא פְּדִי לְבַטֵּל הַגָּט דְהוּא מְצָנָה עַל כָּל בֵּית דִּין שְׁבַכְלָא מְקוּם וַיִּכְבֵּל זְמַן לְכוּפּוֹ לְגַרְשׁ: הָרִי לֵה דְהָדִיא שְׁאִין דַּעַתוֹ.

פְּדַעַת אָבִיו הָרֵא"ש בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵהֲכִי הוּא מַה שְׁפַתְבָּהּ דְמִשְׁמַתִּינָן לִיה כַּמ"ש: וְעַל מַה שְׁבַּסִּימָן. קמ"א שְׁפַתְבָּהּ בְּשֵׁם רַבִּינוּ הַשּׁוֹלַח גִּט וּמְבַטְלוֹ אוֹ הַמוֹסֵר מוֹדְעָא עַל הַגָּט דְמִפִּין אוֹתוֹ מַכַּת מְרֻדוֹת וְלֹא פָּתַב דְהָרֵא"ש חוֹלֵק עַל זֶה.

הוּא מִשׁוּם שְׁרָאָה בְּתַשׁוּבַת. הָרֵא"ש אָבִיו הִנּוּ' שְׁהוּא הוֹרָה פְּדַבְרֵי רַב בְּמוֹסֵר מוֹדְעָא וַיְבַדְּאִי שְׁגָם בְּמְבַטֵּל הַגָּט כְּפֵי ס"ל דַּמְכ"ש הוּא.

לְפִי הַטְעַם שְׁפַתְבָּהּ רַבִּינוּ שְׁמַרְבָּה מְמַזְרִים בִּישְׁרָאֵל שְׁהִיא לֹא. תַּדַּע וְתַנְשָׂא וְנִמְצָא בְּנִיָּה מְמַזְרִים.

וְלִהְיֵה לֹא פָּתַב שְׁאָבִיו הָרֵא"ש חוֹלֵק עַל זֶה פִּינּוּן שְׁבַתְּשׁוּבָה הוֹרָה כְּפֵי כֵן נִרְאָה לְפִי עֲנִיּוֹת דַּעַתִּי וְדוּק: דִּין כ"ג וְאִם קִיְדֵשׁ וְלֹא בִּירָה לֹא יִבְרָה אַחֲרָיִךְ הַקִּיְדוּשִׁין עֵינִין בַּמִּשְׁ"ל שְׁהִבִּיא תַּשׁוּבַת הָרִיב"ש וְכַתְּבָהּ עָלָיו דְרֵאָיִה זֶה אֵינִי מְפִיר דְשְׁאֵנִי ב"ה מִשְׁהִיא אַחֲרָיִךְ הָאֲכִילָה וּמְבַרָּה עַל מַה שְׁנִהְגָה וְכָל זְמַן שְׁלֹא נִתְעַפֵּל עֲדִינּוּ הוּא נִהְגָה אֲבָל כָּאֵן מִן הַדִּין הוּא שְׁיִבְרָה קוֹדֵם כְּכָל הַבְּרָכוֹת דְצָרִיךְ עוֹבֵר לַעֲשִׂינְתוֹן וּפְשִׁיטָא שְׁאֵם קִיְדֵשׁ וְלֹא בִּירָה שְׁלֹא יִבְרָה עוֹד הִגַּע עֲצָמָה בְּרָכָה רֵאשׁוּנָה דְבִרְכַת הַנְּהַנִּין אִם לֹא בִּירָה וְאֲכַל הַנְּאָמֵר שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא נִתְעַפֵּל שְׁיִבְרָה זֶה לֹא אִמְרָה אֲדָם מְעוֹלָם וְצ"ע עכ"ל- וְאֲנָכִי אִישׁ צָעִיר נִלְע"ד דְרֵאָיִת הָרִיב"ש ז"ל הִיא רֵאָיִה.

גמורה. שפוננת הברכה לברך ה' אשר קדשנו וצוננו על העריות והתיר לנו את הנשואות על ידי חופה וקידושין שגם הארוסות אסורות עד שישואו על ידי חופה.

דהגם שאני מקדש אותה עכשיו היא אסורה עד נישואין. שהיא מברך לה' על הנאה זו המצעת אליו שהתיר הנשואות.

וכיון שתחלת הנישואין הם משעת קידושין ויגמרו על ידי חופה. צריך לברך קודם הקידושין שהם תחלת הנישואין כדין כל המצוות שמברך עובר לעשייתן.

ואם לא בירך קודם יכול לברך כל זמן שהיא ארוסה עדיין דשייכא ברכה זו. וליכא למימר כיון שלא בירך בשעת הנאה שבאה לו על ידי קידושין הרי כבר עברה שעת ההנאה ומה לו לברך עוד.

דזה אינו דכל זמן שהיא ארוסה שלא גמרה ההנאה עד הנישואין יכול לברך שהיא דומה למי שלא בירך ב"ה שישכח לברך כל זמן שלא נתעכל המזון במיעו שעדיין לא גמרה ההנאה והוא מברך לה' על ההנאה שהוא בה.

ג"כ פאן יכול לברך על ההנאה שהוא בה שהתחילה משעת קידושין ועדיין לא עברה שכל זמן שלא נשא עדיין לא עברה ההנאה והשמחה.

ששם ארוסה עליה שהוא בתוך ההנאה והשמחה: פ"ק ד' דין ג' התקדשי לי בדינך זה וכו' הנה הגירס' שבכ"מ נטלתו וזרקתו לפניו לים ולהכי אמר בגמ' אמרינן דאצ"ל אם זרקתו לפניו למקום שאינו אבוד דהיינו שרבינו קיצר בלשונו.

שהנה לו לכתוב ואצ"ל אם זרקתו בפניו למקום שאינו אבוד. וכן כתב בב"י בסימן ל' על דברי רבינו אלו.

והפוננה שלא תאמר דממה שלא כתב רבינו אם זרקתו בפניו למקום שאינו אבוד. דבזה מקודשת כמו שדייק הכי בגמרא על דברי הרביייתא.

אלא דזה אתי במכ"ש כמו שתיקצו הכי בש"ס אלא דרבינו קצר בלשונו שלא הזכיר זה: והנה יש לדקדק על מרן הב"י דלא הוקשה לו ג"כ על דברי הטור שכתב או אפילו שלא לדבר האבוד אלא זרקתו לפניו.

שזה הפך דברי הגמרא. שאמרו לא מבעיני קאמר וכו'.

שהנה לו להטור לכתוב ואין צריך לומר אם זרקתו לפניו למקום שאינו אבוד: ונראה לי דאי על הטור ליכא שום קושיא דנדאי נקט הסברא דכך היא דעדיף הא דזרקתו בפניו. ממה שזרקתו למקום האבוד.

שנתבעסה עליו עד שזרקה הקידושין למקום האבוד ולהכי נקט דבריו בלא זו אף זו כמו הסברא של כל אדם דעדיף הא מהאי. ואע"פ שבגמ' העלו דאצ"ל קתני מ"מ כתב הדין שאינה מקודשת.

אלא שכתב לפי הסברא של כל אדם אבל על רבינו שלא הזכיר זה שאינה מקודשת חשש הב"י שלא תאמר שאם זרקתו בפניו שלא למקום האבוד שהיא מקודשת. כמו הסברא של כל אדם שנה עדיף.

שלא נרקתו לאיבוד ותהי מקודשת. להכי כתב שרבינו קצר בלשונו שגם בזה אינה מקודשת שבגמ' אמרו ואצ"ל אם נרקתו בפניו למקום שאינו אבוד דאדרבא זה גרע.

וכן הרא"ש כתב והוא הדין אם לפניו אינה מקודשת שהיא פדברי הטור ומעשה הותרה תמיהת הלח"מ על הטור: דין ד' אמרה לו הניחהו על הסלע וכו' כתב הרב | המגיד וכתב הרשב"א דבהניחהו על הסלע אם אמרה ואתקדש אני לה אינה מקודשת ואינו דומה לדין שנתבאר פ"ה האשה וכו' משום דהתם נתן אותו לכן דעת אכל גבי הניחהו על הסלע או נרקו לים לא ע"כ: נראה דאיירי שאפ"ל התחילה היא ואמרה לו תן מנה על הסלע ואתקדש אני לה אינה מקודשת.

כיון שנתן לשאינו בן דעת. ולפי זה מאי דקתני תנם על גבי סלע בטר דקתני התקדשי לי במנה תנם לאבא ולאביה דהוא איירי בשהתחיל הוא.

משום סיפא נקט לה הכי דאם הנה סלע שלה גם בשהתחיל הוא מקודשת. ומשום הוא אמר ולא דמי להאשה שאמרה תן דינר לפלוני ואקדש לה שהיא התחילה ואמרה לו.

דנדאי דפשיטא ליה דבעי שהתחילה היא. כמו שקאמר לה הכי בש"ס שם לעיל.

וכמו שכתבו שם בתו' בד"ה תנם לאבא ולאביה וכו' וז"ל וא"ת הא אמרינן לעיל תן מנה לפלוני ואקדש אני לה מקודשת. ויש לומר דלא דמי דהתם שהתחילה היא בדבר איכא למימר דדעתה להתקדש אבל הכא שהוא אמר לה תחלה התקדשי לי והיא משיבם תנם למי שתרצה איכא למימר דאין דעתה להתקדש אלא היא משטה בו ואינה חוששת עכ"ל.

וכיון שכן נראה דאם התחיל הוא ואמרה לו תנם לפלוני ואקדש לה לא מהני. מדקא מקשו התו' כנז'.

דחשיב תנם לאבא ולאביה כאילו אמרה ואתקדש אני לה. דאם לא כן מאי קושיא שאני התם שאמרה לו ואתקדש אני לה.

ולזה אמרו דהתם התחילה היא בדבר דמשמע שאם לא התחילה היא אע"פ שאמרה לו אח"כ תנם לפלוני ואקדש אני לה אינה מקודשת. ולכן כל הפוסקים נקטו דבריהם בשהתחילה ואמרה לו תנה דינר לפלוני ואתקדש אני.

וכן נראה עוד ממה שכתב רבינו בפ"ה דין כ"א האשה שאמרה לו תן דינר לפלוני מתנה ואתקדש אני לה ונתן ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שנתתי על פיך הרי זו מקודשת ע"כ.

דמשמע שלאחר שאמרה לו כך הוא שנתן ואמר הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שנתתי על פיך: ודלא כמ"ש הרב לח"מ ז"ל שאף שהתחיל הוא ואמר הרי את מקודשת לי אם היא אמרה הבה ואתקדש אני לה שהיא מקודשת.

דלא שייך טעמא דאינה חוששת שכתבו התו' יעו"ש: דין ה' הנה מוכר פירות או פלים וכו' אם אמרה הן וכו'. נראה לי הא דצריך שתאמר הן משום שנתן בידה ולא אמר לה עוד הרי את מקודשת לי.

וּכְבָר כְּתוּב רַבִּינוּ בַּפ"ג דִּין א' הִיָּה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה עַל עֶסְקֵי הַקִּדּוּשִׁין וְרִצְתָהּ וְכוּ' דְאָם קִידָשׁ בְּשִׁתְיָקָה אֶפִּילוּ הִיָּה מְדַבֵּר עִמָּה עַל עֶסְקֵי קִידּוּשִׁין צָרִיף עַד שְׁתַּרְצָהּ הִיא. וְכָאן מָה שְׁאָמַר לָהּ מְעִיקָרָא הוּא בְּדַרְךָ שְׁאֵלָה.

וְכִינּוּן שְׁנַתָּן לָהּ בְּשִׁתְיָקָה שְׁלֵא אָמַר לָהּ אַח"כ הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי דִּהוּא בְּתוֹרַת קִידּוּשִׁין גְּמוּרִין לֹא מְהַנִּי אִם לֹא רִצְתָהּ הִיא קוֹנָדָם. דְּנִדְאִי שְׁחֻשְׁבִּינּוּ לְהַדְּ שְׁאֵלָה דִּהִיָּה מְדַבֵּר עִמָּה עַל עֶסְקֵי קִידּוּשִׁין וּבְשִׁתְיָקָה דְּצָרִיף רִיצוּי קוֹנָדָם אַבְּל אִם חִזּוּר וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי דִּהִיא .

מְקוֹדְשֶׁת אַרְף ע"פ שְׁשִׁתְּקָה. שְׁהִיא כְּמוֹ אִינִישׁ דְּעֵלְמָא שְׁקִידָשׁ דְּלֹא בְּעֵי שְׁתֵּאמַר הָאִשָּׁה הֵן.

וְכִמוֹ שְׁכַתְּבַת הֲרַב הַמְּגִיד מִשֵּׁם הַרְשָׁב"א וְאַפְּלִי חִזּוּר וְאָמַר לָהּ בְּשַׁעַת נְתִיבָה הַתְּקִדְשִׁי לִי וְהִיא אָמְרָה בְּאַחַד מִן הַלְשׁוֹנוֹת שְׁהַזְכִּיר רַבִּינוּ אִינָה מְקוֹדְשֶׁת. אַבְּל אִם שְׁתְּקָה וְנִדְאִי מְקוֹדְשֶׁת ע"כ.

דִּהִינּוּ שְׁאָם אָמְרָה אַחַד מִן הַלְשׁוֹנוֹת הֵהֵם וְנִדְאִי כְּוֹנָתָהּ לִזְמַר שְׁאִינָה רוּצָה. אַבְּל אִם שְׁתְּקָה לְאַחַר שְׁחִזּוּר וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי הֲרִי כְּמוֹ אִינִישׁ דְּעֵלְמָא כַּמ"ש: וּמַעֲתָהּ מָה שְׁתַּמָּה מְר"ן בַּכ"מ עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּלָמָּה צָרִיף שְׁתֵּאמַר הֵן.

לֹא יֵשׁ תִּימָה דְּמָה שְׁהַצָּרִיף רַבִּינוּ שְׁתֵּאמַר הֵן בְּשִׁבְיִל שְׁהוּא נָתַן לָהּ וְלֹא אָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי אַחַר כֶּף דְּדַבְרִים הֲרֵא שׁוֹנִים הִיוּ דְּרַף שְׁאֵלָה. וּמִקְרִי קִידָשׁ בְּשִׁתְיָקָה דְּבַעֲיָנוּ עַד שְׁתַּרְצָהּ הִיא דִּהוּא דְּמַהֲנִי בְּשִׁתְיָקָה כַּמ"ש לְעֵיל: וּמ"ש וְכ"נ מַמ"ש הֲרֵא"ש בְּשֵׁם הַרְאָב"ד לֹא יֵשׁ מִזֶּה רְאִיָּה לְדַבְרֵיו שְׁהוּא אִינִירִי עַל שְׁנַתָּן לָהּ אַח"כ וְאָמַר לָהּ בְּשַׁעַת נְתִיבָה הֲרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי.

וְרַבִּינוּ דְּאִינִירִי שְׁלֵא אָמַר לָהּ אַחַר כֶּף הוּא דְּבַעֲיָ רִצְתָהּ. כַּמ"ש בְּדַבְרֵי הַרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא הֲרַב הַמְּגִיד וַא"כ לִיכָא רְאִיָּה.

וּמָה שְׁאָמַר עוֹד וַיֵּשׁ לְתַמּוּנָה לָמָּה כְּתוּב דְּבָרֵי הַרְמָב"ן סֵתָם כְּאִילוּ אִין רַבִּינוּ חֲלוּק בְּדַבְרֵי וְנִדְאִי שְׁאִין רַבִּינוּ חֲלוּק בְּדַבְרֵי זֶה ע"כ: וְנ"ל לְהַבִּיא רְאִיָּה לְדַבְרֵי רַבִּינוּ דְּבְשִׁתְּקָה לֹא מְהַנִּי מְדַאֲמָרוּ כֹּל הֵבָה מְהַבָּה לְאוּ כְּלוּם הוּא.

כֹּל אֲשִׁקּוּיִי אֲשִׁקּוּיִן לְאוּ כְּלוּם הוּא כֹּל שְׁדִי מְשָׁרָא לְאוּ כְּלוּם הוּא. מְדַאֲמָרוּ לְאוּ כְּלוּם מְשַׁמַּע שְׁאִין רִיצוּי מְקָרִי דְּלֹא כְּלוּם הוּא.

אַבְּל לְמֵאן דַּס"ל דְּלֹא צָרִיף שְׁתֵּאמַר הֵן דְּאֶפִּילוּ שְׁתְּקָה וְקוֹנְבְּלָה מְהַנִּי. א"כ לְפִי דְּבָרֵיו יְפָרֵשׁ דְּטַעְמָא דְּאִינָה מְקוֹדְשֶׁת דְּמִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים אֵלוּ תֵּן לִי בְּלִבְדִּי שְׁאִינִי רוּצָה.

דְּדַבְרִים אֵלוּ מְגַרְעִים כֹּחַ הַקִּדּוּשִׁין. א"כ לָמָּה אָמְרוּ לְאוּ כְּלוּם הוּא דְּמִשְׁמַע שְׁאִין אֵלוּ דְּבָרִים שֶׁל כְּלוּם שְׁמוֹעִילִין אֵלָא אִין מוֹעִילִים.

וְהִנֵּה צָרִיף לִיהָ לִזְמַר כֹּל הֵבָה מְהַבָּה וְכוּ' אִינָה רוּצָה קְאָמְרָה. שְׁלִפִי דְּבָרֵיו דְּגַם בְּשִׁתְיָקָה מְהַנִּי.

אֵלָא מִשּׁוּם דְּדַבְרָה דְּכָרִים דְּמִשְׁמַעוּתָן אֵינָה רוּצָה קְאָמְרָה אַבְל לְדַעַת רַבִּינוּ אֲתִי שְׁפִיר
לְפִי שְׁלַכְאוּרָה מַה שְׁאָמְרָה לּוֹ הֵבָה מִהֵבָה מִשְׁמַע שְׁנַתְרַצִּית לּוֹ. וְא"כ מַה שְׁנַתְנָן לָהּ אַחַר
כֶּף בְּשִׁתְיָקָה מְהִנֵּי.

לְהִכִּי אָמַר כָּל הֵבָה מִהֵבָה לָאוּ כְּלוּם הוּא. דְּהֵינּוּ דְלָאוּ דְנַתְרַצִּית הוּא דְקְאָמְרָה הִכִּי.
דְלָאוּ כְּלוּם הוּא שְׁלֵא נַתְרַצִּית. וְא"כ אִפִּי נָתַן לָהּ אַח"כ אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת אַע"ג דְּשִׁתְקָה
בְּשַׁעַת נְתִינָה.

שְׁנַרְאָה שְׂאֵח"כ נַתְרַצִּית דְּכַעֲיָנָן שְׂתֵאמַר בְּפִירוּשׁ הֵן. דְּאָז מְהִנֵּי קִידוּשִׁין בְּשִׁתְיָקָה.
וְאֵה"נ דָּאִם בְּשַׁעַת נְתִינָה אָמַר לָהּ הֲרִי אַתְּ מְקַוְדָּשֶׁת לִי וְשִׁתְקָה שְׁלֵא דְכָרָה אוֹתָם הַדְּכָרִים
שְׁמִשְׁמַעוּתָן אֵינִי רוּצָה. דְּקְאָמְרָה לִיהִי לֹא תִשְׁחַק עִמִּי בְּדְכָרִים.

הֲרִי נִדְאִי נַתְרַצִּית בְּשַׁעַת שְׁאָמַר לָהּ הֲרִי אַתְּ מְקַוְדָּשֶׁת לִי: וְרֵאִיתִי לְהַב"י שְׁהִבִּיא דְּכָרִי
הֲר"ן שְׁפַתְבּ דְּאִיכָא מ"ד דְּטַעַמ' דְּאֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת מִשּׁוּם דְּאִדִּיבּוּרָא קָמָא סְמָכָא דְּאָמְרָה
לִיהִי מְעִיקְרָא הַב שְׁלֵא לְשֵׁם קִידוּשִׁין.

אַבְל אִם חֲזַר וְאָמַר לָהּ בְּשַׁעַת נְתִינָה הֲתַקְדָּשִׁי לִי בּוֹ. וְאִיהִי אָמְרָה הַב אוּ הֵבָה מִיְהֵבָה
מְקַוְדָּשֶׁת ע"כ: נ"ל דְּזָה מ"ד דְּאָמַר הִכִּי הוּא מִשּׁוּם מַמַּה שְׁאָמַר לָאוּ כְּלוּם הוּא דְּמִשְׁמַע
דְּהוּא כְּלוּם דְּהוּא נִקְרָא רִיצוּי אֵלָא דְכָאן לָאוּ כְּלוּם.

דְּהוּא מִשּׁוּם כִּיּוֹן דְּאָמְרָה הִיא מְעִיקְרָא שְׁלֵא לְשֵׁם קִידוּשִׁין הֵנִי מִמִּשְׁמַעוּת הַב הוּא כְּמוֹ
שְׁאָמְרָתִי מִתְחַלָּה שְׁלֵא לְשֵׁם קִידוּשִׁין. אַבְל אִם חֲזַר וְאָמַר לָהּ בְּשַׁעַת נְתִינָה הֲתַקְדָּשִׁי לִי
בּוֹ וְאִיהִי אָמְרָה הַב אוּ הֵבָה מִיְהֵבָה כִּיּוֹן שְׁהוּא לְשׁוֹן רִיצוּי וְאִדִּיבּוּרָא קָמָא דִּינְדָה עֶבֶר
שְׁהֲרִי עוֹד אָמַר לָהּ הֲרִי אַתְּ מְקַוְדָּשֶׁת לִי שְׁאֵינּוּ רוּצָה לִיתָן בְּתוֹרַת מִתְנָה.

הִיאָךּ מְפָרְשִׁים דְּכָרִיָּה שְׁהִיא אִדִּיבּוּרָא קָמָא דִּינְדָה סְמָכָה שְׁרוּצָה בְּתוֹרַת מִתְנָה וְלֹא לְשֵׁם
קִידוּשִׁין. שְׁוַדְאִי שְׁנַתְרַצִּית הִיא לְשֵׁם קִידוּשִׁין.

אַבְל לְהַךּ דְּסִבְרָ דָּאִם אָמְרָה עוֹד מִהֵנָּךּ לְשׁוֹנוֹת דְּאֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת. הוּא מִשּׁוּם דְּאֵינָךּ לְשׁוֹנוֹת
מִשְׁמַעוּתָן אֵינָה רוּצָה אַבְל אִם שִׁתְקָה מְהִנֵּי: עוֹד כְּתִבּ הֲר"ן אַבְל הֲרַשְׁכָּ"א סוּבְרָ דְּאִפִּי
לֹא אָמְרָה הִיא מְעִיקְר' מִיָּדִי כִּיּוֹן דְּאִיהוּ אָמַר לָהּ בְּלִשׁוֹן שְׁאֵלָה אִי יְהִיבָנָה לָךְ מִיְקַדָּשֶׁת
לִי וְאִיהִי לֹא אֶהְדָּרָא לִיהִי הֵן מְקַדָּשְׁנָא לָךְ אֵלָא א"ל הַב אוּ הֵבָה מִיְהֵבָה אִפִּילוּ חֲזַר וְאָמַר
לָהּ הֲרִי אַתְּ מְקַוְדָּשֶׁת לִי בְּזָה לֹא מְהִנֵּי וְלֹא מִיָּדִי.

דְּעִיקְרָ טַעַמָא דְּאֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּכִיּוֹן דְּבִלְשׁוֹן שְׁאֵלָה קְאָמַר לָהּ אִם אִיתָא
דְּאַרְצִינָא הו"ל לְאַהֲדוּרִי הֵן מְקַדָּשְׁנָא לָךְ וּמְדָלָא מְהִדָּרָא הִכִּי אֵלָא אָמְרָה הֵבָה מִיְהֵבָה
נִדְאִי הִכִּי קְאָמְרָה בְּקִידוּשִׁי לֹא גִיחָא לִי אֵלָא בְּמִתְנָי.

וּלְפִיכָךְ אִם חֲזַר הֲתַקְדָּשִׁי לִי אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת וְכו': דְּהֵינּוּ דְּכִיּוֹן דְּהוּא שְׁאוּל שְׁאֵל אִם רוּצָה
לְהִתְקַדָּשׁ א"כ אִפִּי לֹא אָמְרָה הִיא מְעִיקְרָא מִיָּדִי בְּוַדְאִי שְׁאֵינּוּ מְהִנֵּי בְּהִי קִידוּשִׁין עַד
שְׂתֵאמַר בְּפִירוּשׁ שְׁרוּצָה לְהִתְקַדָּשׁ.

וזאת שאמרה הבה מהבה לא מקרי שרוצה להתקדש קאמרה דלשון זה אנו מפרשין שרוצה לומר לא ניחא לה בקידושין קאמרה. משום דאם פנונתה לומר שרוצה להתקדש למה לה שתאמר בלשון זה הנה לה להשיב בלשון המקביל על שאלתו הן מקדשנא לה. אלא ודאי שאין הלשון זה פנונתה להתקדש לו. אלא אדרבא היא רוצה לומר דלא ניחא לה בקידושין.

ולפיכך מאי מהני אם אמר לה אחר כך התקדשי לי פיון שגילתה דעתה שאינה רוצה בקידושין. ולפי דבריו אלו אפילו שתקה ולא אמרה באחת מן הלשונות ההם.

וגם כן משמע מדבריו דלא מהני שתיקה בראשונה כששאל לה. אלא בעי שתאמר בפירוש שרצתה בדברי רבינו.

אלא שמדברי רבינו נראה דדווקא אם אמרה לו היא מעיקרא הב לי. דאז מפרשין לדבריה הב לי בלבד ואל תשחק עמי.

אבל אם הוא שאול שאל לה אם תרצה לימן לה ותתקדש לי ואמרה לו הב או הבה מיהבה הוי כמו אמרה הן מקדשנא לה. אלא בהא דאמר ולפיכך אם חזר ואמר התקדשי לי אינה מקודשת אפי' שתקה.

הוא דלא פדעת רבינו שפירשנו לדבריו לעיל דהוא סובר בדברי הרא"ש דגם בששתקה מקודשת ולפי דברי הרשב"א אלו שכתב הר"ן אינם בדברי הרשב"א שכתב הרב שאם שתקה ודאי מקודשת.

ועלה על דעתי לומר שהרב המגיד הוא שדניק לה מדברי הרשב"א. וכבר כתבתי שאין כך דברי הרשב"א ואפשר שמפני זה כתב הכ"מ שה"ה כתב משם הרמב"ן שדעה זו היא של הרמב"ן שהרשב"א חולק עליו בזה כנ"ל ודוק: ואחרי די כתבתי ראיתי למ"ש הלח"מ ומה שהאריף בזה המש"ל יעו"ש: דין ו' המקדש בעד א' וכו' המקדש בפסולי עדות של תורה אינה מקודשת בפסולי עדות של דברי סופרים וכו' צריכה גט מספק ע"כ.

כתב הרב המגיד ידע שבפסולי עדות יש מחלוקת בין המפרשים וכו' שפל אותן שהם נלמדו מן המדרש בקירוב האם הם מדברי סופרים וכ"כ רבינו בפ"ג מהלכות עדות וכו': נלע"ד דאע"ג דכתב הרב המגיד בפ"א מהל' אלו גבי קידושי פסוף דאע"ג דדברי סופרים קרי להו מ"מ דין תורה גמור אית להו ואם בא אחר עליה נהרג בקידושי פסוף ולא תפסי בה קידושי אחר התימ שאני שכן מבואר בדברי רבינו שהוא מן התורה כמו שהביא שם הוא ז"ל.

אבל הכא שכתב רבינו המקדש בפסולי עדות של דברי סופרים ובהל' עדות קרא לקרובי האם דברי סופרים מוכרח לומר דכוננתו על קרובי האם ושאי קידושי פסוף דהוא בא מג"ש. ולהכי הוא מה שכתב שם ולא נכתב בפ"י מן התורה אלא שצאמר הג"ש ולנה נקרא דברי סופרים לדעתו ז"ל ע"כ: ואפילו כפרה האשה וכו' כופין אותה ליקח גט כתב מרן בכ"מ הלשון תמוה בעיני דמה שיין פפניה לה ליקח לא הו"ל לכתוב אלא צריכה גט מספק וממילא משמע שאם תרצה לינשא תקח הגט ואם לא תרצה לקחתו תהא אסורה להנשא ע"כ.

ואנכי איש צעיר נלע"ד דרבינו ס"ל דבהאי כופין אותה כיון דאיפא תרתי בהאי שהעדים הם פסולי עדות מדברי סופרים. או שהם ספק פסולי תורה.

וגם היא מכהשת לומר שלא קדשתני. אם אין אנו כופין אותה ליקח הגט אפשר שיש מי שיטעה לומר שאינה מקודשת כלל ויבא לישא אותה ואנו לא ידעינו ביה.

להכי כופין אותה ליקח הגט פשאינה רוצה לינשא לזה כדי שלא יכשלו בה: ועל עד פי גירסת הטור שגורס כופין אותו ליתן גט. בנדאי שאירי בשלא רצה לקדש אותה עוד.

לכן כופין אותו ליתן לה גט או אפשר לומר כיון שהיא אומרת לא קדשתני שאין רצונה בו כופין אותו לגרש. אע"פ שהוא רוצה לקדשה עוד כדי שלא תתעגן כיון שהקידושין הם בפסולי עדו' מדבריהם או ספק קידושין: דין זה ואם הייתה מבת עשר שנים ולמעלה וכו' עיין בכ"מ מה שתיקן לתמיהת הרמ"ך דסקלה דכתב רבינו היינו לומר שאינה חריפה כלל ומ"מ כיון שהיא בת עשר חזקה על קרוב שהיא יודעת לשמור קדושיה ע"כ.

ולפי זה לא תקשי על מה שכתב רבינו בפכ"ט מהל' מכירה דמו' שנים עד שיגדל אם יודע בטיב משא ומתן וכו' דמשמע דעד שיגדל דהיינו בן י"ג שנה ויום א' בעינן שיהא יודע בטיב משא ומתן ואי לאו ל"מ דנדאי דבמשא ומתן דצריף חורפא ביותר צריף לבדקו עד י"ג שנה ויום א' ואע"ג שרבא תלה בזמן הפעוטות שהיא שמה מן שש עד י'.

דמשמע דמי' ולמעלה הוא בנדאי יודע טיב משא ומתן. מ"מ כיון שהחוש יכחיש זה שיש אפי' בן י"ג שנה אינו יודע בטיב משא ומתן מוכרח לומר שאין שוין הם.

שפא רבא לומר דהא דמקחון מקח וממכרון ממכר הפעוטות דקתני מתניתין הוא במטלטלין דווקא דיכול להיות שיודעים הם. וכנגדן בקטנה מתקדשת למיאון שאפשר שיודעת לשמור קידושיה.

דזה שפא רבא לחדש אכל ביותר מעשר אה"נ דבמקח וממכר שבודקין אותו. כיון שיש שהם גדולים ואינם יודעים בטיב משא ומתן.

אכל לענין שמתקדשת למיאון סתם בנות עשר שנים יודעת לשמור קדושיה זה דעתו של רבינו ז"ל: דין ט' סריס שקידש בין סריס חמה בין סריס אדם וכן אילוניית שנתקדשה הרי אלו קידושין גמורין.

כתב הרב המגיד והעלה רבינו יעקב ז"ל במשנה ראשונה דיבמות דאע"פ שלא הכיר בה במקדשה צריכה גט ע"כ. משמע מדבריו אלו דרבינו יעקב דמצריכה גט מדאורייתא דהא קאי ה"ה על דברי רבינו דאמר קידושין גמורין.

ולפי זה מה דקתני במשנה ראשונה דיבמות אילוניות צרותיהן מותרות לאו כמו שפירש"י משום שמקחון מקח טעות וכאילו לא הייתה אשת אחיו מעולם דהיינו שלא הכיר בה. דלרבינו לפי דברי הרב המגיד אפי' לא הכיר הווי קידושין גמורין.

ובנדאי שלדברי רבינו דאירי אפי' בשלא הכיר בה אירי מדלא ביאר אלא סתמא אמר אילוניית. ובנדאי שלא אמרו בש"ס בדרך י"ב כאן בשפהיר בה כאן שלא הכיר בה אלא לדעת רב אסי.

אָבֵל לְרַבָּא דְפִירְשָׁה אפִי הִפִּיר בָּהּ דְהִלְכְתָא פְּנוּתִיה דְטַעְמָא דְלֹא מִתְסַרָא צְרִתָּהּ מִשּׁוּם דְכִינּוּ דְלֹא חֲזִינָא לִיבּוּם פְּלִל הָרִי הִיא בְּצַרְתָּ עֲרוּנָה שְׁלֵא בְּמִקּוּם מְצֹנָה. נִימָא דְגַם בְּשְׁלֵא הִפִּיר בָּהּ הוּוּ קִידּוּשִׁין גְּמורִין וְכַפְשֵׁטָא דְמִתְנִיתִין בְּכַתְּבוֹת דְּרַף ק' הַמְּאַנְתָּ וְהַשְׁנִיָּה וְהַאִילוּנִית אִין לְהֵם פְּתוּבָה דְמִשְׁמַע פְּתוּבָה הוּוּ דְלִית לָהּ הָא גִּיטָא בְּעֵינָא.

כְּדִינִיק הֵתֵם דְּרַף ע"ג וְכוּ רְאִיתִי שְׁהִרְשָׁב"א ז"ל תְּמָה עַל פִּירוּשׁ רַש"י דְלָמָּה פִּירֵשׁ מִתְנִי' בְּשְׁלֵא הִפִּיר בָּהּ דְהוּוּ פְּרַב אָסִי וְאַנּוּ קו"ל פְּרַבָּא דְפִירְשָׁא אפִי הִפִּיר בָּהּ: וְאַנּוּ אוֹמֵר דְאַפְשָׁר דְרַש"י ז"ל דְפִירֵשׁ כּוּ בְּמִתְנִיתִין מִשּׁוּם דְלִישְׁנָא דְמִתְנִי' דִּינִיקָא טְפִי אֵלִיבָא דְרַב אָסִי לְהֵכִי מְפָרֵשׁ לָהּ אֵלִיבָיָהּ.

וְכוּ רְאִיתִי לְהִתִּי"ט דְכָתַב פֶּן לְדַבְרֵי רַבִּינוּ עוֹבְדֵיָה יַעו"ש בַּפ"ב דִּיבְמוֹת מְשֻׁנָּה ג' בַּד"ה לֹא חוֹלְצָת וְלֹא מִתְנַבְּמָת: וּמַעֲתָה מַה שְׁהִקְשָׁה הָרַב הִלַּח"מ עַל הָרַב הַמַּגִּיד וְעַל הַטּוֹר לֹא קָשְׁיָא פְּלִל. וּמ"ש רַבִּינוּ בַּפ" כ"ד מֵהַל' אֵלּוּ שְׁכָתַב שְׁם הֵיָתָה אִילוּנִית אוּ מִחֲזִיבֵי לְאוּיִן וְלֹא הִפִּיר בָּהּ וְכו'.

וְכַתַּב בְּסוּף דְבָרָיו שְׁאִין שְׁמֵם אִישׁוֹת גְּמורָה. דְמִשְׁמַע דְאִית בָּהּ קֶצֶת אִישׁוֹת דְּוּוּקָא וְלֹא אִישׁוֹת גְּמורָה.

אִין הַפְּנוּנָה דְצָרִיכָה גִּט מְדַרְבְּנָן דְּוּוּקָא וּבְדַעַת ר"ת וְכִמוּ שְׁמִפְרֵשׁ לָהּ הָרַב לַח"מ ז"ל. דְהָא רַבִּינוּ פְּלִל בְּדִין זֶה אִילוּנִית וְחֲזִיבֵי לְאוּיִן ג"כ וְעַל תְּרַנּוּיָהּ אוֹמֵר שְׁאִין שְׁמֵם אִישׁוֹת גְּמורָה.

וּבְחֲזִיבֵי לְאוּיִן פְּשׁוּט דְקִידּוּשִׁין גְּמורִין וּבְעֵי גִט מִן הַתּוֹרָה וְאַפ"ה אוֹמֵר שְׁאִין שְׁמֵם אִישׁוֹת גְּמורָה דְכּוֹנֵנַת רַבִּינוּ הִיא מִשּׁוּם שְׁכּוּפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא וְכַמ"ש בְּתַחֲלַת הַפֶּרֶק וְהוּוּ פְּשׁוּט וְדוּק: דִּין י"ג אֲשֶׁת אִישׁ שְׁפִשְׁטָה יָדָהּ וְקִיבְלָהּ קִידּוּשִׁין וְכו' עֵינִין בַּלַּח"מ מַה שְׁתַּמָּה עַל רַבִּינוּ יְרוּחֵם דְאִיף תִּשְׁאַר עִם הָרֵאשׁוֹן הָא פִּינּוּ דְהִיא נְאַמְנָת לְוֹמֵר שְׁגִירְשָׁה הוּוּ מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ: וְאַנְכִי אִישׁ צָעִיר נ"ל לְתַרְזַן לְפִי הַתְּמִיָּהּ אֲשֶׁתָּהּ עָלִיו מָרָן ב"י דְחֻזְקָה דְאִין אֲשֶׁה מְעִינָה בַּפְּנֵי בַעֲלָהּ אפִי' בְּמַעֲרַעַר הִיא.

דְּוֵדָּאֵי דְרַבִּינוּ יְרוּחֵם ס"ל דְלִיתָא לְחֻזְקָה דְרַב הַמְּנוּנָא דְחֻזְקָה אִין אֲשֶׁה מְעִינָה בַּפְּנֵי בַעֲלָהּ אֵלָא בְּשְׁלֵא עָרַעַר. וּבְשְׁלֵא עָרַעַר נְמִי דְוּוּקָא אִם הִיא עוֹמְדַת לִינְשָׂא לְאַחַר וְלֹא חֲזָרָה.

דְּוֵדָּאֵי קוּשְׁטָא קְאָמְרָה שְׁלֵא תַעֲמֹד כָּל יְמֵיָהּ בְּאִיסוּר. וְלֵהֲכִי אִם חֲזָרָה בָּהּ וְרוּצָה שְׁתִּשְׁאַר עִם בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן אַע"פ שְׁלֵא עָרַעַר הָרִי נְרָאָה דְמִשְׁקָרָא מְעִיקָרָא וְעַכְשִׁין חֲזָרָה בָּהּ.

וְאִם שְׁמָא יֵאמְרוּ מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. אֲמַרִּינּוּ כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּגִיטִין דְּרַף פ"ט דְעֵינִינוּ רַבְּנָן בְּקִידּוּשִׁיָּהּ וּפִירֵשׁ"י בְּקִידּוּשִׁי שְׁנֵי וְאַע"ג דְרַב הוּנָא חוֹלֵק וְלֹא ס"ל סְבָרָא זֹו דִּיאָמְרוּ עֵינִינוּ רַבְּנָן בְּקִידּוּשִׁיָּהּ הוּוּ מִשּׁוּם דְקִידּוּשָׁה קִידּוּשִׁי תּוֹרָה מִשָּׂא"כ בְּפִשְׁטָה יָדָהּ וְקִיבְלָהּ קִידּוּשִׁין.

פִּינּוּ דְחֻזְרָה בָּהּ קִילָא לָהּ לְהַף חֻזְקָה וְרִשָׁאֵי רֵאשׁוֹן לְהַחֲזִירָה שְׁיאָמְרוּ דְעֵינִינוּ רַבְּנָן בְּקִידּוּשִׁי שְׁנֵי. אָבֵל אִם לֹא רָצָה שְׁנֵי לְגַרְשָׁה מְקוּדְשָׁתָּה לּוּ וּמִתְרַת לּוּ דְעֵינִין יֵשׁ לְהַף חֻזְקָה בָּהּ דְלֹא עָרַעַר.

אָבֵל אִם עָרַעַר הַבַּעַל לֹא אֵלִימָא כָּל כְּפֹה הַף חֻזְקָה. לְפִי דְטַעְמָא דְהַף חֻזְקָה הוּוּ כְּמוֹ שְׁפִי' הַתּו' מִשּׁוּם דִּינְדַע בָּהּ דְמִשְׁקָרָא.

וכינן שפן אם ערער אמרינו ביה ג"כ דאין מעיו. כינן דינדעה ביה דמשקר.

ומאי אלים כחה דחוקה דאשה מחזקת דאיש. ואדרבה הוא עדיף דמוקמינו אחזקתא דהיא אשת איש וסברא אלימתא היא פן נ"ל: דין י"ו המקדש אשה שחציה שפחה וכו' פתב הרב המגיד ונ"ל וממיקרא זו נראה דרב חסדא מספקא ליה אי אלו קידושין משניהם חלין וכו' אלא כל שפא עליה אחרי כן ביאתו עושה אותה אשת איש גמורה ע"כ.

הנה מזה משמע שכל שלא בא עליה אחרי פן אעפ"י שנשתחררה אם קידשה אחר יש להסתפק שפא יחולו קידושי ב'. ואע"פ שכבר התחילו בה קידושי ראשון כל שלא גמרו שלא בא עליה קידושי שני עיקר.

או יש לומר כינן שהוא הראשון עשה בה קידושין אע"פ שלא גמרו אינה יכולה להתקדש לשני. דרב חסדא מסתפק אי כינן שלא בא עליה ולא גמרו קידושיה וקידש השני.

והם אחרי שחרורה הם קידושין גמורין. וקידושי ראשון פקעי על ידי קידושי שני.

או דילמא כינן שקידושי ראשון הם התחילו בה באדוקים בה ליגמר קידושי שני לא חלין. ואף ע"פ שהיא משוחררת בשעת קידושיה: והנה לפי זה אם קידשה השני קודם שנשתחררה אפשר לומר דאין קידושיה קידושין לפי שהמקצת הקידושין שיש בה כבר הם אדוקין בראשון ולהכי לא כתב רבינו דין הספק אלא בקידשה אחר שנשתחררה: אבל לפי קצת ספרי רבינו שכתב הרב המגיד אח"כ דכף הגי' בא אחר וקידשה ואח"כ נשתחררה הוא משום דא"כ רבינו פוסק כמ"ד דבשחרור לבד גמרי קידושי ראשון.

ואם אחר השחרור קידשה השני כמאן דלימנהו דמי אבל זה שקידשה קודם שחרור. אפשר לומר כינן דקידושי ראשון לא גמרו דדומה למקדש לזמן דאם בא שני וקידשה דאתו קידושי שני ובטלי לקידושי ראשון.

או דילמא קידושי ראשון דחלו בה כבר במקצת לא בטלי בקידושי שני. ואה"נ דגיר' זו אתיא וכמ"ש.

אבל ממ"ש סוף פרק ו' מהלכות יבום נראה שהנסחא ראשונה עיקר. ששם כתב כדברי רב חסדא וכמו שכתב הרב המגיד כנז': וראיתי להלח"מ שהקשה להו גירס' דאין לה מובן כלל דמה נפשך אי אחרי שחרור פקעי קידושין א"כ אינן לא קידושי ראשון ולא קידושי ב'.

ואי לא פקעי א"כ מקודשת היא לראשון ואמאי הם ספק קידושין בגט ראשון לבד סגי וכו' יעו"ש. וכבר פתבתי שלפי גירסא זאת נדאי שרבינו פסק כמ"ד גמרי קידושי ראשון ולא כאינדף דאמר פקעי.

שכבר כתב רבינו וכינן שנשתחררה גמרו קידושיה. ולפי זה שאם קידשה השני אחר שנשתחררה אינן קידושין כמ"ש.

אבל זה שקידשה גם הוא קודם שנשתחררה אפשר לומר כינן דאינה מקודשת ראשון לגמרי אלא אחר שחרור וביני ביני בא זה השני וקידשה בטל לקידושי ראשון. או דילמא דקידושי ראשון עיקר ולא חלו בה קידושי שני כלל.

דמשום דאפּשׂר לפרש כּה הגיָרסא לא דְחָה אוֹתָהּ הֵרַב הַמַּגִּיד אֲלֵא מִשׁוּם דְּרַבִּינוּ כְּתַב בּפ"ו מֵהַלְכוֹת יְבוּם כְּמוֹ הַגִּיָרָסָא שְׁלַפְנִינוּ כּוֹן נ"ל וְדוּק: דִּין י"ט הַמְקַדֵּשׁ בְּפָחוֹת מִשְׁנֵה פְרוּטָה וְכו' כְּתַב הֵרַב הַמַּגִּיד וְכַתְּב הַרְשָׁב"א דְּמִשְׁמַע שְׁאַפְּלוּ יוֹדַע ש"ש"פ בְּנֻדָּא בְּמַדֵּי אֵינָן אֲלֵא קִידוּשֵׁי סָפֵק שְׂאִין לָהּ בְּכֶסֶף אֲלֵא מְקוּמוּ וּשְׁעָתוֹ וְכֵן מוֹרָה לְשׁוֹן רַבִּינוּ ע"כ.

נִרְאֶה דְּמָה שְׁכַתְּב וְכֵן מוֹרָה לְשׁוֹן רַבִּינוּ. הוּא מְמַה שְׁכַתְּב יִרְאֶה לִי שְׂאֵם קִידוּשׁ בְּתַבְשִׁיל וְכו' אֵינָה מְקוּדָּשֶׁת כָּלֵל.

מִשְׁמַע שְׂאֵם לֹא הָיָה שְׂיַפְסֵד הוּו קִידוּשֵׁי סָפֵק תְּמִיד דְּהֵכִי מִשְׁמַע דְּבַהֲאֵי אֲזַל לָהּ סָפֵק קִידוּשֵׁין הַנּוֹ'. מִשׁוּם דְּלִפִּי הַטַּעַם שְׁכַתְּב רַבִּינוּ אֲפִילוּ בִּיְדַעֲנִין שְׂבָאוֹתוֹ הַמְקוּם הוּא שְׁנֵה פְרוּטָה גַם כּוֹן כְּה דְּאֵינָה מְקוּדָּשֶׁת כָּלֵל וְדוּק מִיְנָה הָא בְּמַתְקַיִים הוּא סָפֵק אִף בִּיְדַעֲנִין דְּשְׁנֵה פְרוּטָה.

אֲבָל הֵרָא"ש וְהַטוּר הִבִּינוּ בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ שְׂאֵם יְדַעֲנִין בְּנֻדָּא דְּשְׁנֵה פְרוּטָה בְּשׁוּם מְקוּם הוּו קִידוּשֵׁין גְּמוּרִים בְּנֻדָּא. דְּהָא תְּלָה הַדְּבָר בְּאֵם מְתַקַּיִים אוּ שְׂאֵינוּ מְתַקַּיִים וְקֹאֵי עַל תַּחֲלַת דְּבָרֵינוּ שְׂאֵינוּ יְדוּע לֹן שְׁשׁוּה בְּמְקוּם אַחַר ש"פ.

דְּבַדְבָר שְׂיַפְסֵד כְּשִׁיּוֹלִיכוּהוּ לְמְקוּם אַחַר לִיכָא הָאֵי חֲשָׁשׂא עוֹד שְׂמָא שְׁנֵה בְּמְקוּם אַחַר ש"פ. וְלִכּוֹן אֵינָה מְקוּדָּשׁ קִידוּשֵׁי סָפֵק כָּלֵל: שְׁלִפִּי שְׁלַדְעַת הֵרָא"ש וְהַתוֹסָפוֹ וְהַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א דְּסַבְרֵי דְּאֲפִי יְדַעֲנִין דְּשְׁנֵה פְרוּטָה בְּמְקוּם אַחַר לֹא הוּו קִידוּשֵׁין גְּמוּרִים.

אֵין חִילּוּק בֵּין דְּבָר הַמְתַקַּיִים וּבֵין דְּבָר שְׂאֵין מְתַקַּיִים הֵן אֲמַת דְּהַטוּר וְהֵרָא"ש דְּדַיִיקֵי בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ כְּה דִּיּוּק אֲמַתִּי וְנִרְאֶה. אֲבָל לְכַאוּרָה נִרְאֶה דְּדַיִיקִין אֵיפְכָא מְדַכְת' רַבִּינוּ אִם הָיָה בְּאוֹתָהּ הַמְדִינ' שְׁנֵה פְרוּטָה הָרִי אֵלוּ קִידוּשֵׁין וְרֹאֵי מִשְׁמַע דְּאֵינָן קִידוּשֵׁין נֻדָּא אֲלֵא דוּקָא אִם שׁוֹיִן בְּאוֹתָהּ מְדִינָה ש"פ: וְנִלְע"ד דְּלִיכָא לְדַיִיק מְהִכָּא אֵיפְכָא דְּרַבִּינוּ נִקְט דְּבָרֵי הַש"ס דְּתִירָץ לֹא קִשְׁיָא הָא בְּקִידוּשֵׁי נֻדָּא הָא בְּקִידוּשֵׁי סָפֵק.

דְּהֵינָנוּ שְׁקִידוּשֵׁי נֻדָּא הֵם שְׂאֵם קִידוּשָׁה בְּפִנְיָנוּ בְּשְׁנֵה פְרוּטָה דְּאֵין פְּקוּפּוּק כָּלֵל בְּדַבְרֵי וְכְמוֹ שְׁפִירש"י שֵׁם: וְתַדַּע לְהַר"ן וְז"ל ש"ס"ל דְּאֵי שְׁנֵה פְרוּטָה בְּמַדֵּי קִידוּשֵׁי תוֹרָה הֵם. אִפְ"ה פִּירֵשׁ בְּהָא קִידוּשֵׁי נֻדָּא אִם יִשְׁנֹן שְׁנֵה פְרוּטָה בְּמְקוּמָן הוּו קִידוּשֵׁי נֻדָּא וְכו'.

וְשִׁיעוּרָא אַהֲנִי לְדַעַתְשָׂאֵלוּ הֵן קִידוּשֵׁין גְּמוּרִין שְׂמַאחַר שְׁקִידוּשׁ בְּשְׁנֵה פְרוּטָה בְּמְקוּמָן אֵין גְּמִגּוּם בְּדַבְרֵי עַכ"ל כְּנ"ל: אֲלֵא שְׂאֲפַתִּי קִשָּׁה לִי עַל דְּבָרֵי הֵרַב הַמַּגִּיד שְׁכַתְּב שְׁכּוֹן יִרְאֶה מְדַבְרֵי רַבִּינוּ דְּהוּא ס"ל כְּדַבְרֵי הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א שְׂאֲפִי יְדוּע שְׁשׁוּה בְּמְקוּם אַחַר ש"פ אֵינָן אֲלֵא קִידוּשֵׁי סָפֵק.

וְהָרִי מְדַבְרֵי רַבִּינוּ שְׁכַתְּב בְּתַחֲלָה שְׂמָא דְּבָר זֶה שְׁנֵה פְרוּטָה בְּמְקוּם אַחַר. מִשְׁמַע דְּאֵם יְדוּע בְּנֻדָּא שְׂהֵם שְׁנֵה בְּמְקוּם אַחַר ש"פ מְקוּדָּשֶׁת בְּנֻדָּא: וִי"ל שְׁנַקְט הֵכִי לומר שְׂאֲפִילוּ שְׂאֵין יְדוּע לְנוּ שְׁשׁוּה פְרוּטָה בְּמְקוּם אַחַר אִפְ"ה חִיִּישֵׁי רַבְּנָן וְאִמְרוּ שְׂמְקוּדָּשֶׁת מְסַפֵּק וְדוּק: דִּין כ"ב הָיוּ עוֹמְדִים בַּר"ה אוּ בְּרִשׁוֹת שְׂאֵינוּ שְׁל שְׁנִיָּהֶם וְכו' כְּתַב הֵרַב הַמַּגִּיד וּמָה שְׁהַשְׁנֵה רַבִּינוּ כְּאֵן וּבְגִירוּשֵׁין רִשׁוּ שְׂאֵינָה שְׁל שְׁנִיָּהֶם לַר"ה מְפִנֵי שְׁהֵן מוֹקְשֵׁין לְעַנְנֵן מְכִירָה וְכו' פִּירוּשׁ דְּבְגִירוּשֵׁין דִּין י"ג הַשְׁנֵה רַבִּינוּ דִּין רִשׁוֹת שְׂאֵינָה שְׁל שְׁנִיָּהֶם לְרִשׁוֹת הַרְבִּים שְׂמִוּזְכָּר בְּמִשְׁנָה לְעַנְנֵן קְרוּב לוּ אוּ קְרוּב לָהּ דְּמִשְׁמַע לִיהַ לְרַבִּינוּ שְׁהֵן מוֹקְשֵׁין לְהַדְדִי וְכֵן כְּתַב שֵׁם הֵרַב הַמַּגִּיד.

וכן לענין קידושין הכא הוּ מוקשין אהדדי- ועל מה שפכת הרב המגיד דמוקשין לענין מכירה פתב מרן בכ"מ דהר"ן תמה על רבינו מפני שהוּא ז"ל כתב בפ"ז מהל' גזילה שאין ד' אמו' קונו' בר"הר אלא בסמטא דהיננו דדין ד' אמות אינו אלא בסמטא ולא בר"הר ולמה פתב דין ד' אמות גבי ר"הר בדין גרושין פינון דמוקשין הם לענין דיני ממונות.

והרי בדיני ממונות אין קונה ד' אמות אלא בסמטא וכוננת הכ"מ שפכת אבל הר"ן תמה וכו' הכוננה שודאי שגראה מדברי רבינו פאן ובגרושין שהם מוקשין מפני שהם מוקשין לענין דיני ממונות אבל הר"ן תמה על רבינו ולא ביאר לא פאן ולא בב"י אופן תמיהתו ובהל' גרושין פ"ה הביא הכ"מ דברי הר"ן דכוננת תמיהתו דגראה מדברי רבינו שם דדין ד' אמות איכא גם בר"הי.

והוא חילק ביניהם בהלכות גזילה דמשמע להר"ן דרבינו משנה דין קידושין וגרושין לדיני ממונות כמ"ש ה"ה. אבל מה דאמר בכ"מ ובב"י לא איירי על דברי המגיד אלא שהביא דברי המגיד שמוקשין הם לדיני ממונות כדי לכתוב אבל הר"ן תמה על רבינו וכו' דהיננו שמשום זה הוא תמה שם כמ"ש.

ומ"ש הלח"מ דדברי מרן תמוהים לפי זה אינן תמוהים ודוק: פירק ה דין כ"ג הנה בידו משכון על חוב שיש לו אצל אחרים וכו' לפי שבעל חוב יש לו מקצת קניין בגופו של משכון ע"כ הנה בטור א"ה סימן כ"ח כתב דאביו הרא"ש ז"ל כתב דנוקא שמשפנו בשעת הלואתו אבל אם משפנו בשעת הלואה אינה מקודשת יעו"ש בדברי הב"י שהביא דברי הרא"ש דמוכח מהם דס"ל דרבי יצחק לא איירי אלא שמשפנו שלא בשעת הלואתו ובח"מ סי' ס"ז שם הביא הטור סברת אביו הרא"ש שהמלנה על המשכון אינו משמט דמשמע דאפ"ל בשעת הלואה ס"ל להרא"ש ז"ל כר' יצחק דבעל חוב קונה משכון ובפ' שבועת הדיינין כתב הרא"ש דהמלנה על המשכון לא שנא משפנו בשעת הלואתו ול"ש משפנו שלא בשעת הלואתו וכו' שומר שוכר הני ולכן כתב הטור בסימן ע"ב שפכת ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל שגראה שס"ל שהוא שומר חנם.

וכתב עוד לקמן שם שאלה להרא"ש ז"ל דמבואר שם שס"ל שהמלנה על המשכון שהוא שומר שוכר: וא"כ קשו דבריו אהדדי אבל גלע"ד דהמדייק בדבריו לא קשו דבריו אהדדי דנדאי דעתו ז"ל דר' יצחק לא איירי אלא במשפנו שלא בשעת הלואתו.

וכמו שכתב בפירק ראשון דקידושין ז"ל הילכף לא איירי הכא אלא במשפנו שלא בשעת הלואתו. וטעמא דהמלנה על המשכון דאינו משמט הוא כמו שכתב שם בקידושין לעיל ז"ל פינון דקני ליה שלא בשעת הלואתו קנין גמור לכל הפחות בשעת הלואתו קני ליה לענין שלא ישמט דחשיב של אחיה בידה כדדרשינו בספרי אשר יהיה לה את אחיה משמט ידה ולא של אחיה כפאן אמרו המלנה על המשכון אינו משמט ע"כ.

ומה שכתב בפירק שבועת הדיינין דגם במשפנו בשעת הלואתו שומר שוכר הני דהנה לפי דבריו שכתב שם בקידושין טעמא הוא דקני ליה להיות ממונו לקדוש בו את האשה אם כן לא הוי שומר שוכר אלא במשפנו שלא בשעת הלואתו פינון דרבי יצחק לא איירי אלא

בְּשֵׁלָא מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ א"כ הַפֶּה דְּבִרְיוּ שָׁם ל"ק דַּמ"ש דְּשׁוּמְר שְׁכָר הָוֵי בְּמִשְׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ.

הוּא בְּמַה שְׁהִיָּה מְשַׁכְּוֹן שְׁהִלְוָה עֲלֵיו פְּגִיגָה חַוּב. דְּאִין לְלוֹהָה עַל הַמְּלָוָה וְלֹא לְמַלְוָה עַל הַלְּוָה דִּי צֵאָא מְשַׁכְּוֹנוּ בְּחֻבּוֹ דְּהָוֵי כְּאִילוּ פִּירֵשׁ שְׁמַקְבְּלוּ בְּתוֹרַת פִּירְעוֹן.

דְּמִשׁוּם זֶה קָרִי לֵיהּ שׁוּמָה שְׁכָר אַע"ג דְּקו"ל כְּרַבָּה דְּלִית לֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף. וְכִמּוּ שְׁאָמַר מְקוּדָם דְּהִלְכָה כְּרַבָּה וְכִמּוּ שְׁאָמַר אַח"כ וְאִם דְּמִי הַמְּשַׁכְּוֹנוֹת יִתְרִים עַל הַחֻבּ אִין הַמְּלָוָה נוֹתֵן לְלוֹהָה כְּלוּם.

הָרִי נִדְּאִי שְׁהוּא שׁוּמַר חֲנָם מְנוֹכְרָח לׁוּמַר עוֹד דְּזֵה דְּוֹנֵקָא אִיירִי בְּמִשְׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ. אָבֵל בְּשֵׁלָא מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ דְּלַר' יִצְחָק קוֹנָה מְשַׁכְּוֹן נִדְּאִי דְּצָרִיף הַמְּלָוָה לְשֵׁלָם תְּשִׁלוּם דְּמִי הַמְּשַׁכְּוֹן וְאִם הַחֻבּ יוֹתֵר מְדָמִי הַמְּשַׁכְּוֹן צָרִיף הַלְּוָה לְשֵׁלָם לׁוּ תְּשִׁלוּם הַחֻבּ אִפְּיֵלוּ מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ דְּלִיתָא לְדִשְׁמוּאֵל בְּהָאִי אֵלָא אִם פִּירֵשׁ.

וְזֵה כְּרַבִּי עֶקִיבָא וְכְרַבָּה דְּלֹא ס"ל כְּרַב יוֹסֵף. וּמ"ש לֹא שְׁנָא מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ וְלֹא שְׁנָא מְשַׁכְּנֵנוּ שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ.

הוּא קָאִי עַל מַה שְׁהִיָּה חַוּב כְּנִגְדַּת הַמְּשַׁכְּוֹן דְּאִיירִי בֵּיהּ. דְּנִמְצָא לְפִי זֶה הָרֵא"ש ס"ל דְּשׁוּמַר חֲנָם הָוֵי בְּמִשְׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ.

וְכֵן מְבִנְיָר בְּדִבְרֵי הַטּוֹר שְׁכֵתֵב אָבֵל ר"י פּוֹסֵק שְׁהַמְּלָוָה עַל הַמְּשַׁכְּוֹן שׁוּמַר חֲנָם וְאַע"פ כֵּן עוֹד דְּמִי הַחֻבּ הָוֵי כְּאִילוּ פִּירֵשׁ שְׁמַקְבְּלוּ בְּתוֹרַת פִּירְעוֹן וְאִיתָא לְדִשְׁמוּאֵל וְלְפִי זֶה הָוֵי פּוֹסֵקָא הָכִי אִם הַמְּשַׁכְּוֹנוֹת כְּנִגְדַּת הַחֻבּ וְנִגְבַּב אוֹ נִאָבֵד יִצָּא זֶה בִּנְיָה וְאִין לֹא חֵר עַל חֲבִירוֹ כְּלוּם לֹא שְׁנָא מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ וְכו'.

וְאִם נִאָבֵד בְּאִוְנָס יִשְׁבַּע הַמְּלָוָה כְּדִין הַשׁוּמְרִים וְגוֹבָה כָּל חֻבּוֹ וְלִזְוָה הַסְּכִים א"א הָרֵא"ש ז"ל ע"כ. הָרִי לְהִדְיָא שְׁהָרֵא"ש פֶּסֶק כַּר"י שְׁשׁוּמַר חֲנָם הוּא בְּמַלְוָה עַל הַמְּשַׁכְּוֹן וְיִמָּה שְׁאָמַר לֹא שְׁנָא מְשַׁכְּנֵנוּ בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ אוֹ שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ.

קָאִי אֵהָאִי דְּאָמַר אִם הַמְּשַׁכְּוֹנוֹת כְּנִגְדַּת הַחֻבּ. וְיִמָּה שְׁאָמַר וְאִם דְּמִי הַמְּשַׁכְּוֹן יִתְרִים עַל הַחֻבּ אִין הַמְּלָוָה נוֹתֵן לְלוֹהָה הִיתְרוֹן קָאִי עַל מַאי דְּאָמַר וְאַף ע"פ כֵּן כְּנִגְדַּת דְּמִי הַחֻבּ הָוֵי כְּאִילוּ פִּירֵשׁ וְכו' אָבֵל שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַלְּנָאָתוּ לֹא אָבֵד אֵלָא כְּנִגְדַּת הַמְּשַׁכְּוֹן מִשׁוּם דַּר' יִצְחָק: אָבֵל בַּפ' הָאִוְנָמִין כְּתִב דְּקו"ל כְּרַב יוֹסֵף דְּלֹא כַּמ"ש כָּאִן עוֹד קָשָׁה לִי עַל מ"ש שָׁם אַח"כ וְלְדִבְרֵי ר"י שְׁפֶסֶק הִלְכָה כְּרַבָּה דְּשׁוּמַר אָבֵדָה שׁוּמַר חֲנָם הָוֵי וְמוֹקִי פְּלוּגְתָא דַּר' עֶקִיבָא וְר' אֱלִיעֶזֶר כְּדִשְׁמוּאֵל הִלְכָה כְּשִׁמוּאֵל ע"כ.

וְאִם הִלְכָה כְּשִׁמוּאֵל א"כ אִם אָבֵד הַמְּשַׁכְּוֹן אָבֵדוּ כָּל מְעוֹתָיו אִפִּי יִתְרִים עַל הַמְּשַׁכְּוֹן וְכָאִן אָמַר וְאִם הַחֻבּ יוֹתֵר עַל הַמְּשַׁכְּוֹן הַלְּוָה נוֹתֵן לְמַלְוָה הִיתְרוֹן וְכֵן בְּטוֹר כְּף כְּתִב לְדַעַת ר"י: וְנ"ל שְׁלִזָּה יֵשׁ לְתַרְצַן דְּשָׁם אִיירִי בְּדִפְרִישׁ.

שְׁאָמַר שְׁאָף עַל פִּי שְׁאִינוּ שְׁוָה כְּדִי כָּל הַחֻבּ קִבְּלִיתּוּ וְכֵן נִרְאָה מִמ"ש שָׁם אַח"כ וְנ"ל וּמ"מ מְלָוָה עַל הַמְּשַׁכְּוֹן הָוֵי שׁוּמַר שְׁכָר מִשׁוּם דְּכִנְגְדַּת הַמְּשַׁכְּוֹן הָוֵי כְּמִפְרֵשׁ ע"כ דְּמִשְׁמַע דְּאִיירִי בְּשִׁפְרֵשׁ.

ואם לא פירש מ"מ פנגד כל החוב הוי כמו שפירש וכן דברי הטור פה הוא שפכת לדעת ר"י דכנגד דמי החוב הוי פאלו פירש דאיתא לשמואל בהאי ואם פירש אם אבד המשכון אבד כל החוב: ועל הקושיא ראשונה נ"ל שלזה כתב הטור ולזה הספי' א"א הרא"ש ו"ל דהיינו דהקא בפרק שבועת הדיינין הספיים פה להלכה כר"י לפי שפכת שם ומכל אלו הראיות ברורות נראה דהלכה כרבה וכדשמואל כדפירש בדברי ר"ח פי כל דבריו דברי קבלה ע"כ הרי הכריע פאן בראיות ברורות כדברי ר"י וכן בפסקיו שם כתב ונ"ל המלנה על המשכון שומר חנם וכו' כדבריו שהביא הטור פאן.

אבל בפרק האומנין לא הכריע שהלכה כרוב יוסף בראיות ואפשר דדרה לימוד בעלמא קאמר. וגם הטור בסוף הסימן שם לא נתקשה לו בדברי אביו הרא"ש אלא מהה התשובה שם בסמוך שפכת דשומר שחר הוא משום פרוטה דרב יוסף.

דהוא נראה להדיא שפסק כרב יוסף ודלא כרבה. אבל ממה שאמר בפרק האומנין לא הוקשה שלא הכריע כמ"ש: ותמהני ממה שפכת מרן ב"י שם ונ"ל וסובר רבינו דהרא"ש הספיים לדע' ר"י ואע"ג שבפסקיו לא הכריע לא בפרק הדיינין וכו' ואין נראה לר"י וכו' משמע דכר"י ס"ל ע"כ.

והרי בפירוש הכריע בפרק הדיינין כדבריו על הש"ס ובפסקיו שם דהוא שומר חנם כרבה. אלא במה שפנגד המשכון מקרי שומר שחר כדשמואל פאלו פירש וכמ"ש: וראיתי להלחם משנה ו"ל שפכת דיש לתמה על הטור יעו"ש.

ולפי מש"ל אין שום תמיהא פלל ודוק: דין כ"ו האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו וכו' עיין בכ"מ מה שתמה על רבינו וכן הלח"מ אבל בפ"ד מהלכות נדרים בכ"מ תירץ לזאת הקושיא יעו"ש וכן התי"ט בקידושין בפ' ב' תירץ יעו"ש: ואנכי איש צעיר קשה לי תירוץ פנין דזה תלוי במשמעות הדברים אם פרטא הוי או לאו פרטא.

היאך ר' אחר שסתם בקידושין כר' שמעון דלאו פרטא היאך בשבועת הפיקדון כתב סתם דפרטא הוי: ולעד"ן נראה לי דרבינו סובר דת"ק דסתם רבי פנומיה בשבועת הפיקדון דחייב על כל אחת וא' מודה הקא בקידושין דאמר לה בוז ובוז ובוז דלא קאי התקדשי לי על כל בוז ובוז דאמר.

אלא דקאי אפוליהו משום דהתם דחמשה תובעין אותו והוא בא ליטבע להם ואמר ולא לה ולא לה. פנונת דבריו על השבועה שאמר היא שבועה שאין לה בדי ושבועה שאין לה בדי ושבועה שאין לה בדי.

דאם לא פן הנה אומר שבועה שאין לכם בדי דהיא שבועה אפוליהו. אבל הקא דבא לקדש אשה אחת דווקא נדי בקידושי אחת.

נדאי מה שאמר בוז ובוז ובוז. הוא דקידושין אחת הוא אומר שבוז פולם תהא מקודשת. אבל אם אמר התקדשי לי בוז התקדשי לי בוז שהוא הפסק ביניהם בהתקדשי. הוא נדאי גילה דעתו דבתמרה ראשונה הוא מקדשה: ומה שאמרו בש"ס מאן תנא התקדשי התקדשי אמר רבה ר"ש היא אין הפנונה אבל לת"ק הוי פרטא אלא מאן תנא דמציון

שאמר בכי האי גוונא בעלמא דבעי עד שיאמ' כמו זה התקדשי התקדשי הוא דהוי פרט' ואמ' רבא ר"ש היא דאמר בכי האי גוונא בשבווע' הפקדון.

ולא נחית הקא בש"ס לומר דגם לת"ק אתיא מתניתין. ואפ"ל את"ל דכך פנונת רבא דלת"ק לא אתיא.

מ"מ רבינו ז"ל ס"ל פיון דרבי סתם סתם כת"ק וקא סתם כר"ש דנדאי דס"ל דהאי מתני' אתיא ככ"ע וכמ"ש. דהן אמת דלעיל דף מ"ד קא מקשה הש"ס ומי מצית מוקמת לה פרבי יהודה והא קתני סיפא האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי ואמרין מאן תנא התקדשי ואמר רבא ר"ש היא וכו' דמשמע דרבי יהודה דהוא ת"ק דשבוועת הפקדון לא אתיא מתניתין כנותיה: פ"ק ו' דין ד' אבל אם אמר לה וכו' הרי התנאי בטל מפני שהקדים המעשה ונתן בידה ואח"כ התנה: הנה מנה מבואר שהוא מפרש שיש בו מעשה שהקדי' ועשה המעשה בפועל ואח"כ התנה תנאו וכמ"ש הרב המגיד וכמו שהבין הטור ג"כ שנה דעת רבינו והרב המגיד נתן לדברי רבינו טעם שפרש פן משום דבמשנה קתני בדיני התנאי התם הרי זה גיטין אם לא באתי וכו' שהקדים הרי זה גיטין ואם גם באמירה בעי' תנאי קודם למעשה א"כ התנאי בטל ומשום זה הוכרח רבינו לפרש דבמעשה בפועל הוא דאמרי' דבעי תנאי קודם למעשה והנה המפרשים דמפרשי דגם באמירה בעי' שיוקדם תנאי למעשה מוכרחים לומר דלשון המשניות והגמרא בכמה מקומות אינו מדוקדק.

דהיינו שאיירי שהקדים התנאי בתחלה שאמר אם לא באתי מכאן עד שלשים יום יהא גט וכן פתב הר"ן ז"ל דהא דתנו ה"ז גיטין אם לא באתי ופרכינן עלה וניחויש שמא פא דאלמא דהתנאי קיים שהמשנה שנויה שלא בדקדוק וכן הרבה פירצא בזה דאי לא הו"ל מעשה בתחלתו ותנאו בטל אלא שהרמב"ם פתב אבל אם אמר לה הרי את מקודשת בדינך זה ונתן הדינך בידה והשלים התנאי וכו' ונראה מדבריו דלא מקרי מעשה קודם לתנאי אא"כ נעשה המעשה תחלה ולדבריו המשניות בדקדוק: ואני ההדיוט קשה לי על זה דא"כ אמאי הרמב"ם בהל' גירושין פ"ט דין ז' פתב וז"ל הרוצה לגרש על תנאי וכו' פיצד כגון שיאמר לה אם באתי מכאן ועד ל' יום ה"ז גט ואם באתי בתוך ל' יום לא יהיה גט ונתן הגט בידה ע"כ שאם לדבריו המשנה בדקדוק למה שינה לשון המשנה שלא אמר הרי זה גיטין אם לא באתי וכו' שמה נראה שהוא ג"כ סובר שבעי תנאי קודם למעשה גם באמירה.

ועוד פתב שם דין ב' חולה שרצה לגרש את אשתו על תנאי וכו' פ"ק הוא פותב בגט וכו' אומר לה פשוטן הגט אם לא מתי לא יהיה גט ואם מתי יהיה גט ואם לא מתי לא יהיה גט כדי שיהיה תנאי כפול והן קודם ללאו ולא יפתח פיו תחלה לפורענות ע"כ.

שהנה נוסח זה שתיקון שמואל ולא תקן שיאמר לא יהיה גט אם לא מתי הוא משום דבעינן תנאי קודם למעשה כמו שאמרו שם בגמ' אלמא דרבינו ס"ל דגם באמירה בעי תנאי קודם למעשה שהרי ה"ן שם הקשה על רבינו ואמר דלא נהירא דאי הכי היכי אמרינן בפ' מי שאחזו גבי תקנתא דשמואל בגט שכיב מרע ולימא לא יהא גט אם לא מתי בעינן תנאי קודם למעשה דאפילו אמר הכי כל שלא נתן הגט לא הוי מעשה קודם לתנאי ע"כ: ועוד קשה לי על דברי רבינו שמתחלה פתב פיצד האומר לאשה אם תתני

לי מאתים וזו הרי את מקודשת לי בדינר זה ואם לא תתני לי לא תהיה מקודשת ואחר
שהתנה תנאי זה נתן לה הדינר הרי התנאי קיים ע"כ דמשמ' דגם באמירה בעי תנאי
קודם למעשה וזה היפך דבריו שתכרף את"כ פתב אבל אמר לה הרי את מקודשת לי
בדינר זה ונתן הדינר בינדה וכו' כמו שכתבתי לעיל שנתראה דמעשה בפועל הוא דמעכב:
לכן נלע"ד שגם רבינו ס"ל דגם באמירה צריך להקדים תנאי למעשה כמו שכתב בתחלה
וכמו שכתב בגירושין כנ"ל.

אלא שרבינו פתב הדבר שנעשה בפועל המעשה כדי שגבין טעם הדבר. דכדון צריך
תנאי קודם למעשה.

מפני שאם הקדים המעשה והתנאי בא לבטל המעשה אינו יכול פיון שעשה כבר. אלא
דהאי אפ"י תוף כדי דיבור ילפינו ליה מתנאי בני גד ובני ראובן דזהו טעם הדבר וכיון
דאית לן בכל מקום דתוף כדי דיבור פדיבור דמי דמשמעות דבריו דאדעתא דהכי הוא
עושה.

ובתנאי לא מהני זה דילפינו מבני גד ובני ראובן. א"כ ליכא לחלק בין אם עשה המעשה
בפועל.

או אם אמר מקודם המעשה. שכינון שאח"כ נתן והוא נתפס בתחלת דבריו שאמר הרי
את מקודשת לי.

שהרי לא חזר אחר התנאי לומר הרי את מקודשת לי נמצא דאמירת הרי את מקודשת
שאמר בתחלה הוא פעשה מעשה שנתן בינדה באותה שעה. והדבר מוכרח מעצמו פיון
שתנאי בני גד ובני ראובן היה הפל באמירה ולא במעשה בפועל שהרי אמר להם אם
יעברו וגו' אזי ונתתם להם: ועוד נ"ל להביא ראיה שרבינו מודה שגם בדיבור בעי תנאי
קודם למעשה ולא כמו שפירש הרב המגיד ונתן ההכרח של רבינו משום דהמשניות
בדקדוק.

דא"כ לדעת רבינו לפי פירוש. מאי פריה בגמרא בפרק מי שאחזו דף ע"ה ע"א מכדי
פל תנאי מהיכא גמרינו להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי קודם למעשה אף
פל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי.

ומאי קושיא פיון דלדברי רבינו דהמשניות הם בדקדוק גם פן נימא בהו ברייתא דהיה
הדיבור קודם הנתונה. ולא מקרי מעשה קודם התנאי כמו שמפרשינו לדעת רבינו בהו
משניות.

וג"כ קשה לי על הר"ן ז"ל דאמר על רבינו אלא דלא נהיר משום מהו דאתקין שמואל
שהבאתי לעיל. אמאי לא הקשה מזה לדעת רבינו שמפרש לדבריו דלא מקרי מעשה
קודם לתנאי אלא א"כ נעשה המעשה תחלה.

דהא אי אפשר לפרש להו ברייתא בשעשה המעשה בפועל קודם הדיבור ולהכי הוא
דקא פריה בש"ס ה"כ. דהא הוא ז"ל אמר ולדבריו של רבינו המשניות הם בדקדוק.

ואם כן כמו ש'מפרש' לה' משנ'ו' דהנה הדיבור קודם הנתיב' ג"כ ה'כא ואעפ"כ קא מקשה בש"ס מפדי וכו' דמנה הו"ל למקשה להקשות בכת. דמה' דאתקין שמואל יש לתרץ דשמואל אתקין דבר שיהא תקון גמור אפי' בדיבור שיהא תנאי קודם למעשה.

כדי שלא יבאו לטעות שיעשו המעשה בפועל קודם לתנאי ויהא התנאי בטל. שחשש בגט זה של ש"מ שתקן להם זה ואע"פ שאינו צריך: פ'ק ז' דין א' האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שירצה אבי וכו' ולא תפול לפני יכם ע"כ.

נ"ל דרבינו אינו סובר כדעת רש"י. שכתב וז"ל דרישא ליכא לאוקומא דאם כן מאי רצה האב והלא יש בידו למחות לעולם דאין כאן קידושין לעולם ע"כ אלא דאם רצה בפירוש שאמר הן אינו יכול למחות עוד דכיון דנתקנים התנאי הרי היא מקודשת באותה שעה וג"כ סבירא ליה לרבינו דפשיטא ליה להש"ס דעל מנת שירצה הוא שיאמר הן.

ומפרש דמה שאמר הש"ס אלא על מנת שישתוק קאי על מציעתא דקתני מת האב הרי זו מקודשת. אב' רישא היא כמו שאמר מעיקרא שאמר הן.

וכשהקשה בש"ס אימא סיפא מת וכו' תירץ לו אלא על מנת שלא ימחה. דהיינו דסיפא איירי בהאי גוונא שאמר על מנת שלא ימחה אבא.

דהיינו פשיטתא לא ימחה ובלשון זה לא שייכא קושיות והא שתק שלא ימחה. דנדיא טעמא רבא איכא בינייהו כשאמר התנאי על מנת שישתוק הרי התנאי נתקנים שהרי שתק אבל כשאומר התנאי בשלא ימחה.

אתיא שפיר סיפא דרבינו מוקים לה בששמע אחר שמת הבן אף שמוכרח לומר ששתק דהא אמר מלמדין אותו לומר שאינו רוצה דמעיקרא שתק. מ"מ ה' שתיקה לא מקריא לא מיקח משום דכיון דמת הבן מה לו לצעוק עוד למחות.

אלא דאנן מלמדין אותו לומר שאינו רוצה משום תקנת האשה: והכי דייק דברי הש"ס כדב' רבי שאמר רישא בחד טעמא ומציעתא וסיפא בחד טעמא. דהיינו דרישא שאמר על מנת שירצה שיאמר הן.

ומציעתא וסיפא בחד טעמא שישתוק ולא ימחה. אלא דבמציעתא דאמר התנאי על מנת שישתוק דאף ששמע אחר שמת הבן מ"מ הרי שתק ונתקנים התנאי ולהכי הוא דקא פריד וקא שתק.

אבל בסיפ' דתלה הדבר בשלא ימחה לא שייכא ה' קושיות והא לא מיקח וכמ"ש. אבל רישא כדקאי קאי דהוא עד שיאמר הן.

ולהכי כתב רבינו על מנת שירצה אבי רצה האב מקודשת. לא רצה או שתק או שמת קודם שישמע אינה מקודשת.

דכשתק לא נתרצה בפירוש וכשמת אפילו אפטר דאם שמע קודם שמת הנה אומר הן מ"מ התנאי הוא עד שיאמר הן והא מת ולא אמר הן. וכמו שפריד בש"ס והא לא אמר הן.

ואח"כ פתב על מנת שלא ימחה אפי' שמע ומיחה אינה מקודשת. לא מיחה או שמת הרי זו מקודשת דהיינו כיון שלא מיחה בשעת שמיעה או שמת הרי ליפא המחאה ונתקנים התנאי ומקודשת.

ואח"כ פתב מת הין ואח"כ שמע וכו'. משום דאם מת הין אחר ששמע מ"נ דאם לא מיחה הרי זו מקודשת פבר ואינו יכול למחות עוד כמש"ל ואם מיחה בלאו הכי אינה מקודשת: ומעתה כל מה שהשיג הראב"ד על דברי רבינו הותרו פולן מעיקרו.

וכן מה שהקשה הר"ן וכבר פתב מרן בכ"מ דהו תוספתא לא משגחינו בה. וגם מה שהקשה הלח"מ פפי פירוש הב"י וגם מה שפתב על דברי רבינו יעו"ש לפי דברינו הנז"ל הכל יבא בטוב פשתדקדק היטב פן נלע"ד: דין ז' ושומה שעל הפדחת אפילו הייתה קטנה ביותר ואפי' קרובה לשער ראשה וכו' נ"ל דפירוש דבריו לומר דשומה דפדחת אפי' שהיא קטנה ביותר ואפי' הייתה קרובה לשער ראשה דאפשר דתתפסה במקסה השער.

אפ"ה מום הוא לגבי נשים. אפי' אינן פוסלין לגבי פהנים.

דבדאי דהא דאינו מום בפהנים משום דאפשר דמכסה לה במגבעת שעל ראשו. כמו שאצטריך שם בש"ס למעבד טעמא דזיעה דאינה פוסלתבכהנים משום דאפשר להעבירה בקיור דסמרא.

וריש הפה אפשר דנקיט פלפלא בפומיה ועביד עבודה ובכל הפדחת פולו איפא האי טעמא לגבי פהנים שאפשר שיכסה לה בכל מקום מהפדחת. ובנשים אפילו היא קרובה לשער דיש לה תיקון שתתפסה אפ"ה מום הוא.

וכ"ש אם היא רחוקה מהשער: ונדף ורבינו למד זה דאפי' היא קטנה ביותר ואפילו אם הייתה קרובה לשער הוא ממה שמקשה שם בש"ס פדחתה ראה ונפייס הוא. ותיירץ לו בעומדת תחת פיפה של ראשה ונימנין דמתסזיניא וזמנין דלא מתסזיניא.

אלא דלכאורה קשה דאיה אפשר לומר דכ"ש ברחוק. והא בש"ס לא מצי למימר אלא בעומדת תחת פיפה של ראשה זמנין דמתסזיניא וזמנין דלא מתסזיניא אבל ברחוק בנדאי שראה ונתפייס.

ונ"ל לתירץ דרבינו סמך על מה שפתב בפירק כ"ה דיש אופן שיכול לטעון אף במומין שבגלוי: א אבל ראיתי להרב המגיד שפתב ורבינו שפתב אפי' קרובה לשער ומשמע וכ"ש רחוקה הוא מפני שסמך לו על מה שבאר בפירק כ"ה שאם הייה יודע המומין שאינו יכול לטעון טענת מומין וכשאמרו בגמרא והא ראה ונתפייס הוא לענין פתובה זה נראה לדעתו ז"ל ע"כ.

ונראה שפירוש דבריו שהוא הוקשה לו מה שהקשיתי פנזפר. דברחוק משער ראה ונתפייס ותיירץ לזה שהוא סמך על מ"ש לקמן בפירק כ"ה וכו' וא"כ אנו יודעים דלא אמר אלא לקידושין דיש חילוק בין הפתובה לקידושין דבקידושין אפי' במקום הגלוי נקרא מום ואינה מקודשת.

וכשֶׁאָמְרוּ בַגֹּמֵל וְהָאֵלֹהִים וְנִתְפָּיִס הוּא לְעֵנֵן פְּתוּבָה. וְלִדְיָדִי אֲנִי הַהֲדוּט דְבָרָיו קְשִׁים אֲצִלֵי דְהָא בְּסִיפָא דְמִתְנִיתִין קְתָנִי כֹל הַמוֹמִין הַפּוֹסְלִין בְּפִהֶנּוּם פּוֹסְלִין בְּנָשִׁים.

דְקָאֵי עַל כֹּל מַה דְקְתָנִי בְּמִתְנִיתִין מְעִיקְרָא. וְעֵלָה קָאֵי אֲמָרִי בְּשׁ"ס תְּנָא הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן זִיעָה וְשׁוּמָה וְכוּ' וְקָא שְׁקִלֵי וְטָרִי עֲלָה בְּשׁ"ס הָאֵי שׁוּמָה הֵיכִי דְמִי וְכוּ'.

פְּדַחְתָּהּ רָאָה וְנִתְפָּיִס וְכוּ' אֲלָמָא דְגַם בְּקִידוּשֵׁין אֲמָרִינוּ רָאָה וְנִתְפָּיִס וְכוּ' רָאִיתִי לְמָרְן בְּכ"מ שְׁפָתַב עַל דְבָרֵי הָרַב הַמַּגִּיד וְאִינִי יוֹדַע לְמָה הִנְצָרָה לִידְחָק וְכוּ' יַעו"ש: בְּכ"מ בְּד"ה וְשׁוּמָה שְׁעַל הַפְּדַחְתָּהּ וְכוּ' וְיֵשׁ לְתַמּוּהָ דְהָא מְשַׁמַּע מִהַסּוּגָלָא וְכוּ' וְאִם אֵיתָא דְשׁוּמָה אֵינָה אֲלָא בְּפָנִים לָא הוּ"ל לְמִימַר הָכָא וְהָכָא פְּסוּלָה.

אֲלָא הֵכִי הוּ"ל לְמִיפְרָף שׁוּמָה רָאָה וְנִתְפָּיִס הוּא. כִּי הֵיכִי דְפָרִיף גְּבִי עוֹמְדָתָהּ עַל פְּדַחְתָּהּ ע"כ: וְאֲנִכִי אִישׁ צְעִיר נ"ל דְלֹא יֵשׁ תִּימָא דְנֻדָּא דְכָף צָרִיף לְמַפְרָף בְּתַחֲלָה דְעַל מַה שְׁתַּנָּא הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן שׁוּמָה.

דְּבַכְהֶנּוּם אֵינָה פּוֹסְלָתָהּ שׁוּמָה עַל זֶה קָא פָּרִיף הָאֵי שׁוּמָה הֵיכִי דְמִי אֵי דְאִיתָהּ בְּהָא שְׁעָרָה הָכָא וְהָכָא פְּסוּלָה וְכוּ' דְהֵינּוּ דְגַם בְּפִהֶנּוּם פְּסוּלָה שׁוּמָה כִּי הָאֵי. אֵי דְלֹא אִיתָהּ בְּהָא שְׁעָרָה וְכוּ' הָכָא וְהָכָא לָא פְּסוּלָה.

דְּגַם בְּפִהֶנּוּם לָא פְּסוּלָה דְפְּשִׁיטָא לִיהָ לְשׁ"ס דְהָאֵי בְּרִייתָא דְקְתָנִי וְשׁוּמָה שְׁיֵשׁ בְּהָא שְׁעָרָה הָרִי זֶה מוּם וְכוּ'. הוּא גַם לְעֵנֵן פְּהֶנּוּם מִתְנָא דְהָא סְתָמָא קְתָנִי הָרִי זֶה מוּם אוֹ אֵין זֶה מוּם.

דְּנֻדָּא כְּפֵי צָרִיף לִידַע מַה הִיא הַשׁוּמָה שְׁלֹא יֵשׁ בְּפִהֶנּוּם וְהוֹסִיפוּ אוֹתָהּ בְּנָשִׁים. וְכַד אוֹקִים לָהּ בְּעוֹמְדָתָהּ עַל פְּדַחְתָּהּ.

דְּנֻדָּא דְשׁוּמָה כִּי הָאֵי הִיא דְלֹא אִיתָא בְּפִהֶנּוּם דְסִבְרָא הוּא מְשׁוּם דְיָכוֹל לְכַסּוֹת אוֹתָהּ בְּשַׁעַת עֲבוּדָה. כְּמוֹ שְׁתִּירָץ עַל הַזִּיעָה דְאֲפָשָׁר לְהַעֲבִיר' בְּקִיּוּהָא דְחִמְרָא וּמְרִיחַ הַפָּה גְּמִי אֲפָשָׁר דְנִקִּיט פְּלִפְלָא בְּפִנְיָהּ וְעֲבִיד עֲבוּדָה.

דְּנֻדָּא דְשׁוּמָה כִּי הָאֵי הוּא דְהוֹסִיפוּ עַל הַפְּהֶנּוּם וְאִתְּ"פ פְּרִיף עֲלָה פְּדַחְתָּהּ רָאָה וְנִתְפָּיִס: וְאֲדַרְבָּא דְמִזְהָ לְמַד רַבִּינוּ דְאֵין שׁוּמָה פּוֹסְלָתָהּ אֲלָא בְּפָנִים מְדָלָא מְצִי לְאוּקְיָם אֲלָא בְּפְדַחְתָּהּ דְמְשַׁמַּע דְפְּשִׁיטָא לִיהָ דְאֵין הַשׁוּמָה פּוֹסְלָתָהּ אֲלָא בְּפָנִים וְלִהֲכִי לָא אֲשַׁכַּח לְמוּקְיָם לָהּ אֲלָא בְּפְדַחְתָּהּ אֲבָל אִם הִנָּה גַם בְּשַׁעַר הַגּוֹף פּוֹסְלָתָהּ הַשׁוּמָה אֲמָאֵי דְחִיק לְאוּקְיָהּ לָהּ בְּפְדַחְתָּהּ עַד שְׁתַּקְשָׁה וְהָא רָאָה וְנִתְפָּיִס הִנָּה לוֹ לְאוּקְיָם לָהּ בְּשַׁעַר הַגּוֹף וּבְמִקּוּם שְׁאִינוּ נִרְאָה וּבְמִקּוּם שְׁיֵשׁ לְחַלְקָא בֵּין הַפְּהֶנּוּם לְנָשִׁים: דִּין י"ב הָאוּמַר לְאִשָּׁה וְכוּ' אֲפִילוּ הֵן מְאָה עַל הַסֵּדֶר הִנָּה קִידוּשֵׁי כּוֹלֵן תּוֹפְסִין בָּהּ וְצָרִיכָה גַט מְכָל אֶחָד וְאֶחָד מְפָנִי שְׁהִיא סָפֵק מְקוּדָשָׁתָה לְכוֹלֵן ע"כ עֵינֵן בְּמ"ש הָרַב הַמַּגִּיד דְרַבִּינוּ פְּסֵק כְּרַב וְחַשְׁשׁ לְכָל הַחֻמְרוֹת וְדִלֵּא כְּאֲבִי דְפִירֵשׁ בְּדְבָרֵי רַב דְאֲמָצְעִי אֵינוּ צָרִיף גַט אֲלָא חֲזִינְשֵׁינוּ שְׁמָא א' אֲמַר בְּלִשׁוֹן תְּנָאֵי וְא' אֲמַר בְּלִשׁוֹן חֻזְרָה וּבְתַנָּא' וּבְחֻזְר' כִּי הֲדָדִי: וְנ"ל גַם לְפ"ז אִם בָּא אֶחָד בְּתוֹךְ ל' יוֹם וְאֲמַר מְעַכְשָׁיו וְלֹא חָרַם מ' יוֹם שְׁהוּא אַחַר זְמַנּוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן הַגַּם דִּישׁ לְהַסְתַּמֵּק שְׁמָא רֵאשׁוֹן אֲמַר בְּלִשׁוֹן חֻזְרָה וְהַשְׁנִי אֲמַר בְּלִשׁוֹן תְּנָאֵה הָרִי לָא גְמָרוּ קִידוּשֵׁיו בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן שְׁכֵן נִרְאָה בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ שְׁפָתַב אֲפִילוּ הֵן מְאָה עַל הַסֵּדֶר הִנָּה וְכוּ' דְהוּא מְשַׁמַּע דְּוּקָא וְכְמוֹ שְׁדַקְדַּק כְּפֵי מָרְן בְּכ"מ יַעו"ש.

ואנכי בער ולא אדע דמנ"ל למרן בכ"מ שיהבין בדברי ה"ה דמה שאמר דנקטינו לכולי חומרי גם על חומרא דר' יוחנן דל"ש קידושה מעכשיו ולאחר כ' יום או מעכשיו ולאחר מ' יום שהוא לאחר זמנו של ראשון תפסי ביה קידושי שני.

דהוא ז"ל לא אמר אלא על דלא פסק פאביי דאית ביה קולא דאמצעי אינה צריכה גט. וע"ז אמר נקיטינו לכולי חומרי ומספקינו ליה בתנאה לחוד ובחזרה לחוד או בתנאה ובחזרה כהדדי ותיישינו לכל מאי דאיכא למיחש.

וכוננתו במה דנפיק מחזרה לחוד ותנאה לחוד וכו'. אבל אם בא א' ואמר מעכשיו ולאחר ארבעים יום שאינם כלים בתוה זמנו של ראשון אף אם נאמר דיש להסתפק דאם הראשון אמר בלשון חזרה.

כיון דלא גמרו קידושיהו כי אם עד לאחר זמנו של ראשון אינם פלום. דזה דנוקא לדברי ר' יוחנן שאמר דרונחא שבק קמא למאן דמקדש לה בתוה שלשים אבל לדברי רב דגם אם אמרינו דיש להסתפק אם זה אמר בלשון תנאה וזה אמר בלשון חזרה כיון שלא גמרו קידושיהו בתוה זמנו של ראשון לאו פלום הוא.

וא"כ לא שייך בהאי חומרא אם פוסקים פרב: ועוד דאפילו אם תמצוי לומר דכה פוננת הרב המגיד דעל חומרא דרבי יוחנן קאמר לא קשה על דבריו ממה שכתב רבינו אפי' הן מאה על הסדר הזה.

דאפשר דהרב המגיד לא יפרש כמו שפירש הר"ן דר' יוחנן ל"ש קידושה מעכשיו ולאחר עשרים יום או מעכשיו ולאחר מ' יום. אלא יפרש כדברי הרמב"א ז"ל שפירש לדברי ר' יוחנן בתוה ל' יום.

ויפירש טעמא משום דכל חד מנייהו רונחא שבק שיהיו קידושיהו של אחרים תופסין בה תוה זמנה וכו' דהשתא אתי שפיר דברי רבינו דכתב כדברי ר' יוחנן וכדברי רב שהוא משום ספק ולא הביא דברי אביי משום חומרא דר' יוחנן נמי: דין י"ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני וכו' הרי זו מקודשת מספק ע"כ כתב הרב המגיד שרבינו מפרש את"ל דאיתא לספיקא ולבעיא דר' אבא דמפליג בין קידושיהו לגירושיהו ואף ע"פ שבגט אינה מגורשת אפשר שהיא מקודשת בקידושיהו ומתוה כה פסק רבינו ספק מקודשת ע"כ: וקשה לי דאיהו אפשר לומר דאיתא לספיקא ולבעיא דר' אבא כיון דר' אבא הדר פשטא דמקודשת לר' אליעזר ואינה מקודשת לרבנו ואמר דבריו אליבא דר"א.

ומה שנלע"ד אנכי ההדיוט הוא משום מה דאמר אביי את"ל איתא לדר' אבא דמשמע דהוא מסתפק בפשוט של ר' אבא אם הוא הלכה. דליה לא ברירא ליה אלא עדיין היא בעיא אם מקודשת בין לר"א בין לרבנו.

ולהכי פסק רבינו דמקודשת מספק: וראיתי להלח"מ שהקשה לפי מ"ש ה"ה שרבינו מפרש וכו' היינו לספיקא ולבעיא וכו' וא"כ קשה על רבינו למה לא כתב דין זה בהל' יבום וחליצה גבי דין אשת שני מתים שכתב בפירק ו' ע"כ.

ולא ידעתי דאמאי לא הקשה קושיא זו אלא לפי דברי הרב המגיד. דעל דברי רבינו בלא דברי הרב המגיד תקשה לפי דברי רבינו שכתב שהיא ספק מקודשת אם כן הנה לו

לרבינו לכתוב דין זה דאם בא ראובן וקידשה חוץ משמעון ושמעון אסרה על ראובן נקרא אשת שני מתים מספיקא ויש להחמיר פנין שהיא ספק אם תפסי קידושין בחוץ: ועל הקושיא זו נ"ל לתרץ פנין דזה שעליה זיקת שני יבמין שהיא חולצת הוא מדרבנן שפא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחת מתייבמות.

אנן לא ניקום ונגזור אף בכי האי גוונא שהכל רואים שהשני קידשה בעוד אחיו חי. אלמא דהוא משום שאין קידושי אחיו קידושין כף יאמרו.

ותו ליכא גזרה שפא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית א' מתייבמו': דין י"ד הנותן שתי פרוטות לאשה וכו' וכשיגרש אותה תהיה מקודשת עד שיגרש אותה פעם שנייה מן קידושי פרוטה שנייה ע"כ.

כתב הרב המגיד בעיא דבעי ר' אושעיא בקידושין ולא אפשטא התם אבל רבינו פסק אותה כפשוטה דהווי קידושין ע"כ ולולי דמסתפינא אמינא דרבינו ס"ל דהא דאמר הש"ס דילמא כי היכי דתפסי בה קידושין השתא תפסי נמי לאחר כן.

הוא דקא פשיט ליה הכי לאידך גיסא דהש"ס קאמר תפשוט מדבעי רב אושעיא הנותן שתי פרוטות לאשה פאחת וכו' תפשוט מינה דלא הווי קידושין. קא משיב לו דילמא כי היכי דתפסי קידושין השתא תפסי נמי לאחר כן.

דהיינו שאם באנו לפשוט האי בעיא דר' אושעיא נפשוט אותה לאידך גיסא משום כי היכי דתפסי קידושין השתא תפסי נמי לאחר כן. דאינו מפרש כפי' רש"י ז"ל וז"ל פלומר להכי מספקא ליה לר' אושעיא וכו' דס"ל לרבינו דאין לשון דילמא כף דגם רש"י ז"ל עצמו נדחק מזה ואמר פלומר וכו': דין י"ז האומר לאשה הרי את מקודשת לי במאה דינרין וכו' בד"א בשאמר לה במאה דינרין סתם אבל אם פירש ואמר לה הרי את מקודשת לי בק' דינרין אלו והתחיל למנות לתוך ידה וכן שניהם יכולין לחזור זה בזה ע"כ.

יש לדקדק בדברי רבינו שכתב והתחיל למנות לתוך ידה. פנין דעיקר הוא משום דאמר לה במנה זו כמו דמוקים לההו ברייתא בש"ס.

למה צריך לטעמא דהיה מונה והולך דזה הוא לרב אשי דמוקים לה במנה סתם. ושאיני דמונה והולך דדעתא אכוליה.

וכיין דהוא לא פסק פנותיה אלא פדאוקימו לה מעיקרא בש"ס משום דאמר לה במנה זו. א"כ לא בעי דמונה והולך אלא פל שנמצא שחסר דינר אינה מקודשת אפי' נתן לה בבת אחת: ונ"ל דרבינו נקט לשון הברייתא כי כן דרכו להביא הלשון שהונזר בש"ס ובנדאי דלפי האוקמתא דאוקימו לה בש"ס משום דאמר במנה זו לאו דווקא דמונה והולך דזה הוא דווקא לרב אשי כן נ"ל פשוט ודוק: עוד שם וכן אם נמצא מנה חסר דינר או נמצא מהן דינר נחשת אינה מקודשת ע"כ.

האי וכן אם נמצא מנה חסר דינר וכו' קאי על מה שאמר אבל אם פל' ואמר לה הרי את מקודשת לי במאה דינרין אלו. ולא איירי במה שאמר לה בסתם משום דרבינו כפר כתב ברישא דהוא בסתם ונתן לה אפי' דינר אחת הרי זו מקודשת.

מדכתב אפילו דינר א' משמע דהוא מכ"ש שאם לא חסר פי אם דינר אחד. דהוא נדאי דלא פהך תירוץא דתירצו בפ' האיש מקדש על מה דאמר שם לימא פתנאי אמרה לשמעתי ותירצו מנה חסר דינר פסיפא לה מלתא למתבעיה מנה חסר צ"ט לא פסיפא לה מלתא למתבעיה.

והטעם פתב הרב המגיד משום שבהלכות לא הביאו סוגיא זו. וזה פנונת דבריו שפתב ונה נראה דעת רבינו שלא חלק וכתב ונתן לה אפילו דינר א' וכו' ע"כ.

והיינו שרבינו קאי הקא על מה שפתב אבל אם פירש ואמר לה וכו' על זה אמר וכן אם נמצא מנה חסר דינר וכו': פתב הרב המגיד בד"ה בד"א פשאמר לה וכו' ופי' סיפא דקתני נמצא מנה חסר דינר היא נמי במנה זו ודינא אחרינא קא תני דכל שהטעה אותה שאין שם מנה אינה מקודשת וממילא בטלו קידושין ואפי' בלא חזרה ואפי' ישלים ע"כ.

דהיינו דלא כמו שפירש"י ו"ל דמ"ש הש"ס וסיפ' דאמר במנה זו ופרושי קא מפרש וכו' כיצד פגון דאמר לה במנה זו. דהוא ונמצא חסר דינר אינה מקודשת והיינו דקאמר רצה האחד לחזור הרשות בידו ע"כ.

דלפי פירוש זה דמה דקתני רישא רצה הא' לחזור הרשות בידו הוא דאינה מקודשת דקתני סיפא דהיינו לעגן שאם רצה לחזור א' מהו הרשות בידו. ולא שאינה מקודשת אפי' בלא חזרה.

דנמצא לפי זה דאף שהטעה אותה וחסר דינר שאם לא חזרה היא מקודשת: וראיתי לדקדק לדעת רש"י זו דאיך שינוי לומר דאינה מקודשת דקתני בסיפא הוא לעגן דיכולים לחזור.

דאם כן אמאי שינוי תנא דברייתא דברייתא קתני ורצה האחד לחזור הרשות בידו ובסיפא קתני דאינה מקודשת. דהוא נראה פדברי רבינו.

וכמו שפירש הרב המגיד ומנין לו לרש"י ו"ל לפרש כן: ונ"ל שרש"י ו"ל קא דייק הכי מדברי הש"ס דאמר והכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך רישא איירי במנה סתם. השתא במנה סתם לא הוו קידושי במנה זו מבעיא ע"כ.

דמשמע דרישא וסיפא בחדא גוונא דלא הוו קידושיין. דהיינו דיכולין לחזור בהו איירי. ועוד דאם לאו בחדא גוונא מאי קושיא דילמא הא קמ"ל דבמנה זו אע"ג דלא חזרה בה לא הוו קידושיין. אבל ברישא דהוא בסתם דאם לא חזרו הוו קידושיין.

אלא מוכרח דשום הם ומאי דקתני בסיפא דאינה מקודשת היינו דלא תפסי בה הך קידושיין אם חזרה: דין י"ח אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו וכו' פתב הרב המגיד ומ"מ לעגן דינא לא נפקא לן מידי דהא איפסיקא הלכתא דצריכא שומה ע"כ.

פתב כן לעגן שיראי דהא אפסיקא הלכתא דשיראילא צריכה שומה ולפי מה שפתב אח"כ וממ"ש רבינו והיו של משי וכיצא וכן נראה שהוא סבור שאין הדין כן בכל דבר. נדאי דנפקא מינה לדינא בין דברי רבינו לדברי.

רש"י ולא אצטרייך לבאר דהוא מוכן מעצמו. ומעתה מה שפכת הרב לח"מ דדברי ה"ה הם מגומגמים הרי אינם מגומגמים כמ"ש: עוד ראיתי שפכת ותו תמיהא לי דמ"ש רבינו בהל' עבדים פ"ב פיצד מכר עצמו במאה וכו' ונודע הדמים ומשיב השאר כסף ולא תבואה ולא פלים.

דקא אמרינן בגמ' ישיב אפילו שנה כסף ואוקמה בתורת דמים הוא נקנה ולא בתורת תבואה והכי הנה לו לרבינו לכתוב ודבריו קשים וצ"ע עכ"ל: הנה בפ"ב מהל' עבדים ביאר דבריו היטב בקושפא זו יעו"ש.

ואנכי איש צעיר נ"ל דלא קשה דסובר רבינו דמה שתירץ בש"ס לא מבעיניא קאמר וכו' לאו רבה הוא דסובר לה הכי. אלא הש"ס הוא דקא מתרץ הכי לדעת רבה שישב לפי דיוקו דרב יוסף ישיב גאולתו אמר רחמנא לרבנות שנה כסף ככסף.

דאף לפי דיוק זה דמשנה דין הנמכר לעכ"ום פמו הנמכר לישראל יכולני לתרץ דלא מבעיניא קאמר וכו'. אבל האמת דבנמכר לעכ"ום לא אמרינן ביה שנה כסף ככסף וכמו שאמרו בירושלמי על האי דרשא דברייתא בכסף הוא נגאל ולא בתבואה ולא בפלים.

ובכל אטר את עביד שנה כסף ככסף והכא לית את עביד שנה כסף ככסף. אמר ר' אבא מהו ששנה עליו הכתוב כסף ככסף פמו שהביא שם מרן בכ"מ דנדאי לפי תירוץ זה אתיא שפיר הברייתא כפשטה דהיא איירי בדבר הראוי שהוא בשנה פרוטה דגם רבה יספור פן בנדאי ודלא כרב יוסף.

ולהכי רבינו פסק דדברי הירושלמי דמפרשי הכי ממה שיפסוק פהאי סוגיא דהיא בדרף דחזיקה לפי דעתו של רב יוסף דלית הלכתא פנותיה ודוק: דין כ"ג המקדש על תנאי וכו' לפיכך המקדש על תנאי וכו' סתם או בעל סתם הרי זו צריכה גט אע"פ שלא נתקיים התנאי שמה ביטל התנאי כשבעל או כשפנס כתב הרב המגיד שם קדשה על תנאי וכו' סתם רב אמר צריכה הימנו גט וכו' ורבינו מפרש פנס פניסת גישואין אע"פ שלא נבעלה ע"כ.

דבריו אלו שאמר. ורבינו מפרש פנס פניסת גישואין לכאורה קשים הם.

דמשמע דרבינו הוא דמפרש הכי והא מחלוקת בין האמוראים דלאב"י דאמר לא תימא טעמא דרב פיון דכנסה סתם אחוליה אחוליה לתנאיה. אלא טעמא דרב לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות.

הרי מפרש לדברי רב דאיירי שפנס ובעל. אבל עולא אמר ר"א דאמר דבבעל מודו פולגי עלמא דהכוננה דלא פליגי רב ושמואל אלא בכנסה ולא בעל פליגי אדאב"י הנז'.

וג"כ דבריו קשים מה שאמר אח"כ עוד שם ואמר רב פהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה הימנו גט זה הנה מעשה וכו'. ולמאי צריף לזה דקא בבעל גם לאב"י ורב דקי"ל פנותיה דהלכה כרב באיסורי מודה דצריכה גט.

ולדברי עולא אמר ר"א גם שמואל מודה דצריכה גט: ונ"ל דאמר כף לפי שאפשר לפרש דברי רב דאיירי בבעל ואב"י בא לומר דלא תימא טעמיה דרב פיון שפנס ובעל אחוליה אחוליה לתנאיה אלא טעמא הוא משום שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות.

דַּנְפָקָא מִינְהּ לְשַׁנֵּי הַטְעָמִים לְעַנְנֵי הַפְתָּוּבָה דְלַעֲנִין אַחְוָלִיָּה לְתַנְאִיָּה פְתוּבָה בְּעֵי לְמִיָּהּ
לָהּ אַם מְגַרְשָׁהּ. וְלִטְעָמָא שְׂאִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילְתוֹ בְּעִילְת זְנוּת בְּתַנְאִיָּה קְאִים וְכַמוֹ
שְׁפִירֵשׁ"י הָאֵי נְפָקוּתָא לְב' הַטְעָמִים יַעוּ"שׁ.

וּמַה שְׂאָמַר עֲוֹלָא אָמַר ר"א וְכוּ' דְבְרֵי הַפֶּל צְרִיכָה הֵימְנוּ גַט. הָאֵי דְבְרֵי הַפֶּל לָאוּ אֲדָרְב
וּשְׁמוּאֵל קָאֵי דְהָא לֹא הֲוֹנְפֵר בְּפִלּוּגְתָּא דְרַב וּשְׁמוּאֵל הַמְקַדְּשׁ בְּמַלְוָה וּבְפָחוּת מְשֻׁנָּה
פְּרוּטָה.

אַלָּא לְאַפּוּקֵי מִהֲנֵה אַמּוֹרָאֵי דְאָמְרֵי דְלַרְבֵּי יוֹחָנָן דְהַמְקַדְּשׁ עַל תַּנְאִי וּבְעַל דְבְרֵי הַפֶּל אֵינְהּ
צְרִיכָה הֵימְנוּ גַט. וּמַרְב יוֹסֵף בַּר אַבָּא אָמַר ר' מְנַחֵם דְלַרְבֵּי אַמֵּי דְהַמְקַדְּשׁ בְּמַלְוָה וְעַל
תַּנְאִי אֵינְהּ צְרִיכָה גַט.

וְתַדַּע דְאֲפֻשֶׁר לְפָרֵשׁ דְבְרֵי הַפֶּל לָאוּ עַל רַב וּשְׁמוּאֵל קָאֵי דְהָא בְּדְבְרֵי ר' יוֹחָנָן נְמִי אָמַר
דְבְרֵי הַפֶּל דְהוּא נְדָאֵי לֹא שְׂיִיף לּוֹמַר עַל פְּלוּגְתָּא דְרַב וּשְׁמוּאֵל. לְהִכִּי פְתַב הָרַב הַמְגִיד
דְרַבֵּינוּ מְפָרֵשׁ כְּנִסַּת נִישׁוּאִין וְדָלָא כְּמוֹ שְׂאָמַר אַבְיֵי לֹא תִימָא וְכוּ' דְהוּא כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ
רַבֵּינוּ יִצְחָק שֵׁם בְּתוֹסְפוֹת.

וְאִם כֵּן טְעָמִיָּה הוּא מְשׁוּם דְאַחְוָלִי אַחְוָלִיָּה לְתַנְאִיָּה. דְלֹא פָסַק כְּאַבְיֵי אַלָּא כְרַבָּא דְאָמַר
טַעַם זֶה.

דְלֹאוּ מְשׁוּם דְאִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילְתוֹ בְּעִילְת זְנוּת. אַלָּא כִּי הִיכִי דְלֹא תִימָא דְגַם רַבָּא
אֵינְרִי בְשִׁבְעַל דוּנְקָא.

לְזֶה אָמַר דְרַבֵּינוּ יְפָרֵשׁ דְבְרֵי רַב דְכְּנִסַּת נִישׁוּאִין דְזֶה מְשִׁמְעוֹת דְבְרֵינוּ. וּמְשׁוּם דְשְׂמָא
אַחְוָלִיָּה אַחְוָלִיָּה לְתַנְאִיָּה וְדָלָא כְּאַבְיֵי: וְלִפְי שְׁלֵדְבְרֵי רַבָּא אֵלּוּ אַם בְּטַעוֹת אִשָּׁה גְרִידְתָּא
אַפִּי בְּבַעַל נְמִי אֵינְהּ צְרִיכָה גַט לְהִכִּי הִבִּיא דְבְרֵי רַב כְּהֵנָּא מְשִׁמְיָה דְעֲוֹלָא דְהַמְקַדְּשׁ עַל
תַּנְאִי וְכוּ' זֶה הִנֵּה מַעֲשֶׂה וְלֹא הִנֵּה כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְהוֹצִיא בְּלִי גַט.

וְז"ל הַרִי"ף וְשִׁמְעַת מִינְהּ דְהִדָּא הִיא טַעוֹת אִשָּׁה אַחַת גְרִידְתָּא דְלֹא צְרִיכָה גִיטָא מְשׁוּם
דְמִקְח טַעוֹת הוּא אֵלּוּ דְבְרֵי רַבָּא. וְאַפִּי הִכִּי לִית הַלְכָתָא כְּנוּתִיָּה.

דְהָא אֲסַקִּינָן אָמַר רַב כְּהֵנָּא מְשִׁמְיָה דְעֲוֹלָא דְהַמְקַדְּשׁ עַל תַּנְאִי וּבְעַל צְרִיכָה מְמַנּוּ גַט זֶה
הִנֵּה מַעֲשֶׂה וְלֹא הִנֵּה כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְהוֹצִיאָהּ בְּלֹא גַט ע"כ. וְלִפְי שְׁרַבֵּינוּ פְתַב לְשׁוֹן שְׂמָא
דְמְשִׁמְעַת דְהַגַּט הוּא מְשׁוּם סָפַק לְהִכִּי פְתַב וּפִי צְרִיכָה גַט הוּא מְסָפַק.

דְוַדָּאֵי הִכִּי מְשִׁמְעַת מְדַאֲמָרוּ וְלֹא הִנֵּה כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְהוֹצִיאָהּ בְּלֹא גַט דְמְשִׁמְעַת שְׁנִסְתְּפָקוּ
בְּדָבָר וּמְסָפַק לֹא רָצוּ לְהַתִּירָהּ כֵּן נ"ל כְּנוּת דְבְרֵי הָרַב הַמְגִיד וְז"ל וְדוּק: שֵׁם וְכֵן הַמְקַדְּשׁ
בְּפָחוּת מְשֻׁנָּה פְּרוּטָה אוֹ בְּמַלְוָה וְחִזְר וּבְעַל סְתָם בְּפִנֵּי עֵדִים צְרִיכָה גַט וְכוּ' הִנֵּה רַבֵּינוּ
שְׁהַצְרִיף כָּאֵן עֵדִים הוּא מְשׁוּם שְׁעַל בְּעִילָהּ זֹו הוּא סוּמָף לְקוּדוּשִׁין וְלְהִכִּי צְרִיף עֵדִים
כְּמוֹ הַמְקַדְּשׁ בְּבִיאָהּ.

אַבְל הַמְקַדְּשׁ עַל תַּנְאִי וּבְיִטְלוּ דְאִז חֲלִין קוּדוּשִׁין הָרַאשׁוּנִים. וְלְהִכִּי בְּכַנְס סְתָם דְחִיִּישִׁין
שְׂמָא בִיטְל תַּנְאִי אַע"פ שְׂכַנְס אוֹ בְּעַל שְׂלֹא בְּעֵדִים: וְלֹא יִדְעָתִי דְמֵאֵי מְשִׁיג הָרַבָּא ד' עַל
רַבֵּינוּ דְאָמַר דְבְּעֵי כְּנִסָּה סְתָם בְּעֵדִים דְהוּ"ל כְּמוֹ שְׂבִיטְל תַּנְאִי בְּעֵדִים.

דלמאי צריף ביטול בעדים דבשלמא אם יש הכחשה ביניהם ודאי דצריף עדים אכל מדקא משיג על רבינו משמע אף על גב דלא יש הכחשה ביניהם: ועוד קשה לי דאיף שייף לומר דצריף עדים על ביטול התנאי והלא הוא ז"ל מסכים דמצי למחול תנאי וזה למדוהו מדאמר אב"י לא תימא טעמיה דרב משום דאחולי אחליה לתנאיה דמשמע דאם מחל לתנאיה הו"א מחילתו מחילה כדאמר הרב המגיד ז"ל.

וכיון שמשום למד איף שייף לומר דבעי עדים וקא פינו דצריף עדים לא שייף לומר דטעמא דמשום דמחל לתנאיה. ומכ"ש לדברירבא דהוא משום אחולי אחליה לתנאיה.

ואם צריף עדים לא מהני מה שמחל לתנאיה. וכן מדברי ר"א דאמר דברי הפל צריקה גט.

דלפי דבריו פלוגתא דרב ושמואל בכנס ולא בעל דהוא טעמא משום דאחולי אחליה לתנאיה אם צריף עדים מאי פלוגתא איפא אלא בנדאי דאין צריף עדים: ועוד תמיהא אני על הרב המגיד ז"ל שכתב ראיה לדברי רבינו לפי שלא הזכירו באותה סוגיא עדים והיה לו לומר דמאותה סוגיא נראה שאין צריף עדי' וכמו שכתבתי: ואי אפשר לומר דהראב"ד מפרש הכי דשמא אחולי לתנאי' מקודם על ידי עדים.

דהוא נדאי דומה למה שאמר אלא טעמא דרב לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות שהוא על אותה שעה. ג"כ על אותה שעה שפנה שפנסה אחולי אחליה.

וכמו שאמר בש"ס אח"כ על דברי רבי יוחנן אלמא פינו דעבד מעשה אחוליה אחליה לתנאיה. ה"כא נמי פינו דבעל אחולי אחליה לתנאיה וכן ריהטא דכל אותה סוגיא דעל אותה שעה שפנס או בעל מסתמא אחיל לתנאיה: אחרי כתבי ראיתי להרב מגדל עזר שכתב מענין הנזכר לעיל כדי להעמיד דברי רבינו יעו"ש: ונראה לי לומר דמה שכתב הרב המגיד משום שלא הזכירו באותה סוגיא עדים.

הוא משום דאפשר שהראב"ד ז"ל יפרש שמה שאמרו משום דאחולי אחליה לתנאיה בעת כניסתו בסתם בעדים דהוא כמו שביטל בעדים התנאי להכי אמר שלא הזכירו באותה סוגיא עדים דמשמע דאפילו לא היו עדים בעת שפנסה סתם: פ"ק ח' דין א' האומר לאשה וכו' בכל אלו וכל הדומה להן אינה מקודשת ע"כ.

הנה בטור סי' ל"ח וכן בש"ע פתבו על זה לא שנא אם קבלה היא הקידושין לא שנא אמרה לשליח לקבלם בתנאי ושינה השליח דהיינו אע"ג דאיפא למימר דמראה מקום היא לו אף אם לא יתן אלא כסף קבל ומכ"ש של זה וכדעת ר"ש בגמרא קמ"ל דקפידא.

דאיפא דניחא לה בכספא מבדקהבא דהוא דעת ת"ק. אבל בקיבלה היא הקידושין גם ר"ש מודה דאף אם הטעה לשבח אינה מקודשת וא"כ קשה דהיה לו לרבינו לומר דגם בשאמרה היא לשליח לקבלם נמי דינא הכי דלא פ"ש: וראיתי להרב לח"מ שכתב דבגמ' אוקמא לפלוגת' דרבנן ור' שמעון פגון שאמרה היא לשלושה וכו' דרבנן סברי קפידא ורבינו לא ביאר זה דנראה שהוקשה לו כמו שכתבתי.

ותירץ ונ"ל ונראה לי טעמו משום דבגמ' מדמי לה להאי פלוגתא דהתקבל לי גטי במקום פלוני וכו' וכן בקידושין כי האי גוונא וכינון שפיאר לקמן גבי קידושין וגישין האי דינא דהוי קפינא ממילא נתבאר זה עכ"ל.

ולפי דבריו שטעם של רבי שמעון הוא כמו דהתקבלי לי גטי במקום פלוני דר"ש דמכשיר הוא משום דמראה לו מקום. ות"ק ס"ל דקפינא דאף בכי הכי האי גוונא מכסף לזהב קפינא משום דאיכא דניחא ליה בכסף מבדהבא וכמו שפתיבתי.

לא הונח לי תירוץ זה דנדאי הנה צריף לבאר בכאן טעם בשאמרה לשלוחה איכא קפינא דאיכא דניחא ליה בכסף מבדהבא דהאי לא ידעינו לה ממה שכתב בקידושין ובגט משום דהנה אמינ' פיון שהיא מרונחת בזהב ליכא קפינא ולא דמי במקום פלוני דהנה אמינא פיון שאמרה לו במקום פלוני נדאי דיש לה קפינא דדוקא מאותו מקום וכן הוא שאמר לשלוחה דאיכא קפינא מחמת הסיבה הידועה להם אבל שביזה טוב לה מזה ליכא קפינא שנראה לעין כל שטוב עשה וא"כ הנה צריף לבאר דגם בזה איכא קפינא דאיכא דניחא להו וכן בכי המשיניות לא פתיבתי האי דאמרה לשלוחה אלא פתיבתי אפשר שדעתה ורצונה בזה הדבר הפחות לכוננת שום ענין יותר ממה שרוצה הדבר האחר ולפיכך אין הלכה כר"ש.

דמשמע דר' שמעון ס"ל דאם הטעה לשבח מקודשת בכל גוונא וכמו שהיה סובר בש"ס עד שהקשה ולית ליה לר"ש יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהם יכולין לחזור בהם וכו' וכן הרי"ף לא הביא להאי קושיא ולהאי פירוקא דאוקימו לה בשאמרה לשלוחה וכו' לכן גלעד דרבינו וקה"ף לא סבירא להו כהך פירוקא דש"ס משום דאמר אה"כ אמר עולא מחלוקת בשבח ממון אבל בשבח יוחסין דברי הכל אינה מקודשת.

מאי טעמא מסאנא דרב מפרעאי לא בעינו ע"כ דמשמ' דפלוגתייהו הוא כפשוט' דר' שמעון ס"ל דבכל שבח מקודשת ולא דוקא בשאמרה לשלוחה ואי משום הנה קושיא דהקשה בש"ס מעיקרא מיין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין דשניהם יכולין לחזור בהם לא קשיא דהתם שאני דגילה לוקח דעתו שרוצה בחומץ או ביין ולכך יכול לחזור בו אבל הכא לא גילתה כלל וכיון דליכא גילוי דעתה שאינה רוצה בזהב הדעת נותנת דניחא לה בזהב יותר ואפילו לפירוש התוספות כגון שאריכה להשלים תכשיט של כסף עדיין יש לחלק פנ"ל וזה נ"ל נכון לדעת רבינו וקה"ף שלא הזכירו מהך כלל ודוק: שם על מנת שיש לי שפחה או בת גונדלת או אופה וכו' הנה רבינו פתיבתי או אופה מה שלא נזכר במשנה ונראה לי שפתיבתי להודיע לנו שגונדלת שאמר הוא דומיה דאופה דהיינו שיודעת לעשות הגדילים שאריכים לבית כמו אופה.

שזה שבח ממון שאינם צריכים ליתן ממון לעשות גדילים או לאפות ובנדאי שמהוה הוא שכתב ה"ן ושהרמב"ם פירש מלשון גדילים ונקט לישנא קמא דאתמר בגמרא: וראיתי להרב הלח"מ שפירש בדברי רבינו דהוא פלישנא בתרא וכמו שפירש ר"ח וכתבוהו התוס' דמתוך שהולכת מבית לבית לקלוע מספרת כל הדברים ממנה.

וילדידי זה אינו דומה לדברי ר"ח שהוא איירי שעושה מלאכה של קלוע השערות לקשט הנשים שהיא הולכת מבית לבית. אבל רבינו איירי דומה דאופה דהוא דבר הצריך לביתם דווקא.

גם גודלת איירי הצריך לביתם דווקא. פגון גודלת הפתילות וכיוצא הצריך לבית דווקא. ומה שהביא ראיה לדבריו מפי המשנה אדרבה משם ראיה שכתב שם מקשטת הנשים. וכאן לא הזכיר זה אלא אמר סתם וכתב או אופה דלאו בענין קישוט איירי אלא בדומה דאופה.

ובפירוש המשנה נקט לה פלישנא בתרא וכאן נקט לה פלישנא קמא. כיון דשינין לשון זה בתרי לישני דלא נפיק לן מינה לדינא.

ומה שהקשה על הר"ן דבלישנא קמא אמרו בגמרא גדולה ממש ואיך אפשר לומר מלשון גדילים. אדרבא משם ראיה כיון דאמר ואיבעית אימא וכו' מי סברת מאי מגודלת גדולה ממש דהיינו שאין זה משמעות מגודלת שהיה לו לומר גדולה.

אבל מגודלת הוא לשון יוצא לדבר אחר ולהכי אמר מאי מגודלת גדלת. דהיינו לענין קישוט נשים שהוא שבח יוחסין.

דניחא ליה לאוקמאלענין שבח יוחסין. ורבינו נקט לה באופן דאמי ללישנא בתרא.

ולא צריך לומר שהיא גדולה כיון דאין זה משמעות מגודלת פנזפר. ואע"פ דלא מפרשי לה הכי ללישנא בתרא כיון דלא נפקא לן מינה לדינא לא נקט לשון הש"ס כדי לתקן לשון המשנה.

ובכמה מקומות שרבינו מביא הפסוקים שלא הזכירו אותם בש"ס אלא מפסוקים אחרים המפורשים יותר כיון דלא נפקא מינה לדינא לא איכפת ליה שלא הביא פדברי הש"ס דכך כותבים עליו מפרשי דבריו וה"נ דכונתה: פרק ט' דין ב' קידש נשים רבות וכו' כתב ו הרב המגיד וקיימא לן פאפיי בהא כמו שיתבאר בסמוך ולזה פסק רבינו פסוגיא זו.

דהיינו דווקא אשה ובתה או שתי אחיות כאחד הוא דאינו מקודשות. הא א' מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשות דלא כרבא.

וכמו דמוקי למתניתין באומר הראויה לי מכם תתקדש לי. וכתב אחר כך ובאמת שרבינו פסק כדעת ר"נ דאת ונתמור קנה ואם פן הנה לו לכתוב המשנה כפשטה דאפילו אמר פולכם פולן מקודשות חוץ מאחיות או אשה ובתה.

ותירץ לזה ואמר שהוא ובעל הלכות גדולות סוברין שאין קידושין ודיני ממונות שוין בזה ואפי' רב נחמן דפליג בדיני ממונות מודה הוא שאינו קונה מחצה אלא לא קנה כלל. ולפי זה מאי דפריד רבא היכי דמי אילימא דאמר פולכם קנה את ונתמור הוא ואת ונתמור לא קנה.

דהיינו שאת ונתמור בכי האי גוונא אליבא דכ"ע לא קנה. משום דמי שאמר התי קנה מחצה משום דס"ל דכך דעת המקנה שיקנה מי שיוכל לקנות.

ואין פנונתו שלא יקנה בזה בלא זה אבל בקידושין פנונתו שלא יקנה זה בלא זה דלהכי קידשן בבת אחת. לפי שאם היה יודע שמקצת יתקדשו שהם שאר נשים והאחיות לא יתקדשו עמהם אחת מהם וצריף קידושין אחרים לאחת מהם כדי שיהיו פולן מקודשין לו לא היה מקדשן כלל.

שזה נראה להדיא שפנונתו שלא יתקדשו זה בלא זה. וכיון שבקידושין אמרינו פד שדעתו שלא יקנה זה בלא זה שדעתו לקדש פולם גם פשאמר פולכם והיתה בהן עכ"ום ושפחה או אשה אחת ערוה עליו.

אף ע"ג דלא שייף לומר בה דצריף לקדש אותה קידושין אחרים. הרי שייף על אשה אחרת שהוא רוצה לקדש מספר הנשים שהיו שם שצריף להם פולם.

וכיון שחסרה עכשיו אשה אחת וצריף לקדש אשה אחרת במקומה לא היה מקדשן כלל. שמהה הוא שפתב רבינו וכן אם אמר להן וכו' והיתה בהן שפחה או עכ"ום וכו': ולא קשה עוד מה שהקשה הרב לח"מ ז"ל בדיבור א' ומה שהקשה עוד בדיבור ב' נ"ל דלא קשה כלל.

דעל הקושיא א' הרי כבר כתבתי שפנונת הקושיא הרי את וחמור בכי האי גוונא כ"ע מודו דלא קנה כלל. ועל הקושיא שניה נמי אמינא דלא קשה כלל דטעמא דרב ששת הוא משום דס"ל שאדם יודע שאין חמור קונה וגמר בדעתו שמי שיכול לקנות הוא יקנה הפל.

וא"כ לפי זה אין חילוק בין אמר במלה אחת בשתי מילות. ולא אמר הרב דיש חילוק אלא לרב נחמן דס"ל דקנה מחצה.

הוא אמר כיון דבמלה אחת אמר פולכם הוא תלאן זה בזה. ולא שייף הא לדברי רב ששת כמ"ש.

וג"כ יפה פירש רשב"ם דהפירכא לכולהו משום דגם לרב נחמן היכא דאמר במלה אחת תלאן זה בזה ולא יקנה זה בלא זה. והרי אמר פולכם שהוא במלה א' ואף על פי כן במי ששייף לקנות הוא קונה ולא אמרינו שתלאן זה בזה.

אלא ודאי שהוא פדברי רב ששת שבכל גוונא לא תלאן זה בזה ומי ששייף בו לקנות הוא קונה הפל. וכאן מקרו שקנו הפל לפי שכל עיקר הקידושין נקנה בהם ולא חסר להם בקנין האחרים.

ומה שפתבו שאר המפרשים אבל אנו דקי"ל כר"נ דאת וחמור קנה מחצה משנתנו אתיא בפשטה. הפנונה דס"ל דלא תלאן זה בזה ומי ששייף בו לקנות קונה לאפוקי דעת רב המנונא דלא קנה כלל ובהאי סוגיא לא פריף אלא לדעת רב המנונא.

דהא קאמר קני את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה. דמשמע דלמאן דס"ל קנה מחצה ליכא פירכא אע"ג דהתם בפרק מי שמת משמע דקא מוטיב לכולהו וכמו שפירש רשב"ם דהיינו שזה מקרי קנה הפל.

האי סוגיא במקומה עיקר ומכ"ש דאפשר דאינהו מפרשי הפירכא לרב המנונא דווקא דלא פרשב"ם: דין ח' קאב שהיתה לו בת קטנה או נערה שהיא ברשותו וכו' פתב הרב המגיד ובפ' האי ש מקדש דקדקו הא קטנות בכלל תיובתא דרבא וכו'.

ופסקוה המפרשים ז"ל ואע"פ שהוא אליבא דרבא דלית הלכתא פנותיה וכו' אלא נדאי קושטא הוא לכ"ע שאפ"י מנתה אותו בוגרת שליח אינה בכלל ע"כ. פירוש דלא תקשה דזה הוא אליבא דרבא דאית ליה קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין להכי אצטריך לאוקומ' בכי האי גוונא.

אבל לאפ"י דאית ליה דהו קידושין הוי משנה כפשטה ואפשר דאית ליה דאם לא יש לו כי אם בוגרת וקטנה והבוגרת מנתה אותו שליח. אמרינן דקידש לבוגרת דמינתה אותו שליח.

ובפרט אם אמרה ליה ליהו קידושין לדידה. ואם כן רבינו דפסק פאפ"י דקידושין דאינן מסורין לביאה הוו קידושין הוי משנה כפשטה ומנין לו דאם לא יש לו כי אם אחת בוגרת וא' קטנה ומינתה אותו הבוגרת שליח דאין הבוגרת בכלל לזה תירץ שד"ו זה מוספם לכ"ע משום דלא שביק איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה.

ונתן טעם לזה שאל"כ לא הוו שוניה סוגיא זו בפרק האומר: אבל קשה לי דא"כ פ"ו דעיקר הטעם שאמרו בש"ס שיהיה הפסד שלו גם כן לפי שעל טעם זה דשויתיה שליח וכו' קא פריה עליה מי לא עסיקי דאמרה ליה קידושי לדידה.

ותירץ לו אפי' הכי לא שביק איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה. והיה לו לרבינו לבאר זה דגם כשאמרה לו שיהיו קידושין לדידה דליכא טעמא דאית ליה הנאה מן הקטנה.

אפ"ה אינה בכלל הבוגרת משום דמצוה דרמיא ליה עביד. ורבינו שכתב סתם דמינתה אותו שליח דווקא יבא הטועה לטעות דדוקא בשלא אמרה לו ליהו קידושין לדידה.

דלהכי אמרינן שקידש הקטנה שיש לו הנאה בקידושיה. אבל היכא דאמרה לו ליהו קידושין לדידה מקודשת הבוגרת: ואפשר לומר שדקדק רבינו בלשונו וכתב שהיא ברשותו לומר שזה הוא הטעם משום שהיא ברשותו.

דהיינו דמצוה רמיא עליה. וכינן שפ"ו הוא מוכן אפי' אמרה ליה ליהו קידושין לדידה איירי: דין ט"ו האומר לאשה קידושיה וכו' עיין בלח"מ שהקשה דאיה מותר בקרובותיה באסורה לקרוביו וכו' וצ"ע עכ"ל.

ונ"ל דמשמעות אסורה בקרוביו שהוא באופן שהיא מותרת לכל אדם לבד מקרוביו דזה לאחר שנתן לה גט ומשמעות מותרת בקרובותיה הוא דהיינו דלא חיישינן לדיבורה שאמרה קידושיה פ"ו שהוא מכחישא אבל אם נתן לה גט שהוא מודה בלשון הגט שהיא אשתו ואע"פ שהוא כותב לה הגט משום דמבקשין ממנו הרי לא ידעי האי פולי עלמא ויסקרו משום שהוא חזר והודה לה שקידשה דנדאי שצריך ליאסר בקרובותיה משום שיאמרו נשא קרובת גרושתו וק"ל: דין כ"ב האשה שיצא עליה קול שהיא מקודשת וכו' כתב הר"ן על דברי רבינו ז"ל.

נראה מדבריו דבדעולא היינו ששמעו דקאמרי טובא פלונית נתקדשה היום וכו' אבא אע"פ שלא שמעו אלא מא' ולא אמרו ג"כ נתקדשה היום אלא נתקדשה סתם סגי פיון שיהקול גומר לשנים שהלכו להם ע"כ.

לפי דברי הר"ן אלו א"כ לפי הגירסא שיש לנו ונשים שמחות לה ואמרות נתקדשה פלונית שהנשים הם אמרות אע"פ שהם נשים פיון שהם העדים ראו גרות דולקות ובני אדם נכנסין ויוצאין הווי טובא דנשים עדיפי מקול שנים שלא שמעו אלא מא'.

ועוד שאמרו נתקדשה היום להכי לא בעינו פדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע עד שהקול גומר לשנים. אבל בדברי רבי אבא פיון שהקול גומר לשנים שהלכו להם אף על פי דליכא אלא א' הוא שאמר והם שמעו ממנו.

ואף ע"פ שלא אמרו ג"כ נתקדשה היום מהני: והגה ממה שאמר הר"ן בתחלה דבדעולא דאיכא רגלים לדבר לא בעינו שיאמרו פלוני מהיכן שמע מפלוני וכו' דמשמע בגמרא דקרו ליה דבר פרוו.

אבל כל שאין רגלים לדבר בעינו דבר כה"ג וכו' ואחר כך פתב והרמב"ם פתב וכו'. הרי הוא ר"ל דלהרמב"ם דברי רבי אבא קיימי אדברי עולא דאיירי בשמחת אירוסין ג"כ.

אלא דלא הווי טובא דקאמרי הכי דמשמ' ליה להרמב"ם מדלא אמר ור"א אמר דהוא מודה באופן דעולא אלא היכא דלא הווי טובא דקאמרי הכי בעי' עד שיהא הקול גומר לשנים דפשיטא ליה דהרמב"ם סובר הכי דבעינו רגלים לדבר פדי שישתזיקו הקול.

ולא איכא קושיא על רבינו דמנין לו דבעי כמו שמחת אירוסין דמדהביא הש"ס דברי רבי אבא פתב דברי עולא ולא אמר ורבי אבא אמר. משמע דרבי אבא איירי באופן דעולא אלא דלא הווי טובא ולא אמרו היום.

וזה לא שייך אלא בקידושין פיון דרגילות לעשות שמחה בקידושין א"כ בקול שייך בקידושין ולא אמרו העדים שראו כמו שמחת אירוסין לית ביה ממש. דלהכי אצטרף דעולא ומנא דבי לוי ורבה בר בר חנה לא שמוענין האי.

אכל בגירושין דלא שייך האי אע"פ שאין משגיחין בקול שיאמרו מגורשת להוציאה מתחת בעלה כהו משום דהנה ליה קלא דלבתר נישואין. מ"מ אם נישאת לכהן אחר תצא מן השני דהויא ליה קלא דמקמי נישואין.

וכמו שכתב רבינו בפ"ז מהל' איסורי ביאה דלגבי שני אסרינו ליה משום הקול שהחזיק בב"ד פיון דבגירושין לא עבדי דבר המייה עד שצריך שיאמרו שראו המייה זו כמו הקידושין.

דלהכי לא אצטרפו תנאי או אמוראי לומר כיצד הוא הקול: והא דקתני בבבב"ב פטא בעולה אין חוששין לה. נשואה: אין חוששין לה ארוסה אין חוששין לה.

ואף על פי דהוא קודם נישואין ולא שייך בבעולה ונשואה שום המייה. הטעם הוא משום דבבעולה איכא למימר דפריצותא הוא דחזו לה ונשואה נמי שפאו לומר שנה נשואה היתה ואסורה לכל העולם.

והיא בְּחֻזְקַת פְּנוּיָה הֵיטָה שְׂאֵם אֶמֶת הִנֵּה מִתְפָּרֵסִים הַדְּבָר שֶׁהִיא נִשְׂוָאָה. וְאֶפִּילוּ אָמְרוּ עַל אַרוּסָה שֶׁאִינוּ מִתְפָּרֵסִים הַדְּבָר כ"כ.

כִּינּוּן שֶׁאָמְרוּ אַרוּסָה הֵיטָה מִקְוֶה וְלֹא אָמְרוּ הַיּוֹם. אַע"פ שֶׁרָאוּ שְׂמֵחַת אִירוּסִין וְהָיוּ טוֹבָא ג"כ אִמְרוֹת פֶּה אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ.

אוּ לְקוּל שְׁנֵי שְׂלֵא אָמְרוּ שֶׁרָאוּ שְׂמֵחַת אִירוּסִין דְּמַלִּי מְלִי קִתְּנֵי בְּבְרִייתָא וְחִלּוּצָה דְּלֵא שְׁיִיף בְּה טַעְמֵי דְּהִנְיָה וְאָמַר דָּאִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ. הוּא מִשּׁוּם דְּהִיא דְּרַבְּנָן וְלֹא דְּמֵאֵי לְגְרוּשָׁה דְּהִיא דְּאוּרְוִיתָא וְכִמּוֹ שֶׁפְּתַב שָׁם הָרַב הַמְּגִיד בַּה"ל אִיסוּרֵי בִּיאָה יַעו"ש: וְהִנֵּה רַבִּינוּ לֹא הִזְכִּיר אִם מְבַטְלִין קָלָא.

וְהָר"ן פְּתַב שָׁם וְנִרְאָה שֶׁעֲכָשְׁוּ בְּסִתְּמָם מְקוּמוֹת אֵין מְבַטְלִין הַקּוּל בְּשׁוּם מְקוֹם אֶפִּילוּ בְּכַעֲבָנָן זֶה וְלִפְיֶכָּה לֹא פְּתַבָּה הָרִי"ף בְּהִלְכוּתָיו ע"כ. וְהַש"י בְּסִי' מ"ו פְּתַב וְנִרְאָה שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת הָרַמְב"ם שֶׁלְּהִכִּי לֹא פְּתַבָּה בְּפָרֶק ט' ע"כ.

וְנִרְאָה דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּאוּלֵי אֲנַחְנוּ מְאוּתָן הַמְּקוּמוֹ' שֶׁאִין מְבַטְלִין הַקּוּל וְכֵן פְּתַבוּ הַחֲלָקַת מְחֻזְקָה וְהַבֵּית שְׂמוּאֵל וְלִפִּי זֶה אַע"פ שֶׁנִּרְאָה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּבָקוּל שְׁנֵי דְּבַעֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִפִּי אֲנָשִׁים.

וּבְגַמ' מְבֹאָר דְּלִרְב חֲסֵדָא דָּאֵמַר עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִפִּי כְּשָׂרִים שְׂמַע מִיָּנָה דְּמְבַטְלִין קָלָא. נ"ל דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ כְּדְבָרֵי ר"ח שֶׁהִבִּיא הַב"י שָׁם וְז"ל אֶתְרֻנּוֹתָא נִינְהוּ וְכו' מִשְׁמַע שְׂאִינְהּ מְחֻלְקַת שְׁל אֲמוּרָאִים אֶלָּא בְּחִילוּק הַמְּקוּמוֹת הַדְּבָר תְּלוּי יֵשׁ מִהֵן שֶׁבְּקַל מוֹצִיאִין הַקּוּל וְשָׁם מְבַטְלִין וּבְמְקוֹם שֶׁאִין מוֹצִיאִין הַקּוּל בְּקַל מְסַתְּמָא אִם יֵצֵא הַקּוּל יֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְאִין מְבַטְלִין ע"כ.

וּא"כ זֶהוּ טַעְמוֹ שֶׁל רַבִּינוּ שֶׁאֵע"פ שֶׁפָּסַק שֶׁצָּרִיף כְּשָׂרִים עֲכָשְׁוּ אֵין מְבַטְלִין. דְּשָׂמָא אֲנַחְנוּ מְאוּתָן הַמְּקוּמוֹת שֶׁלֹּא בְּקַל יוֹצִיאֻוּ הַקּוּל וְלִהִכִּי אֵין מְבַטְלִין: וְרֵאִיתִי לְהֵרַב לְחַם מְשֻׁנָּה ז"ל שֶׁהִקְשָׁה עַל רַבִּינוּ דְּכִינּוּן דְּהוּא נִרְאָה דְּאִית לָהּ דְּלֵא מְבַטְלִין קָלָא כְּנִרְאָה מִדְּבָרֵי הָר"ן בְּפִירוּשׁ הַהִלְכוֹת א"כ אֶפִּילוּ נָשִׁים נְמִי הָיוּ קָלָא: וְתִירֵץ דְּמֵאֵי דְּפִלְגֵי רַב חֲסֵדָא וְרַב שְׂשֵׁת הוּא הֵיכָא דְּאִיכָא גְרוֹת דּוֹלְקוֹת דְּלִרְב חֲסֵדָא בְּעֵי אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים אַע"ג דְּאִיכָא רְגָלִים לְדְבָר.

וְלִרְב שְׂשֵׁת כִּינּוּן דְּאִיכָא רְגָלִים לְדְבָר מְהִי ע"כ: וְנִרְאָה הַ דְּכִנּוּנָתוֹ הִיא כִּינּוּן דְּפָסַק רַבִּינוּ כְּרַב שְׂשֵׁת בְּגְרוֹת דּוֹלְקוֹת נָשִׁים מְהִי לְהִכִּי ס"ל דְּלֵא מְבַטְלִין קָלָא. וְדְבָרֵי אֵלוּ אֵינִי מִבִּין דְּהָא שֶׁנִּרְאָה לִי מִדְּבָרֵי הָר"ן שֶׁרַבִּינוּ ס"ל דְּלֵא מְבַטְלִין הוּא מִשּׁוּם שֶׁפְּתַב עַל הָרִי"ף הִכִּי דְּמִשּׁוּם זֶה לֹא פְּתַבָּה בְּהִלְכוּתָיו.

וְאִם כֵּן רַבִּינוּ שֶׁלֹּא פְּתַבָּה וְדָאִי הוּא מִשּׁוּם דַּס"ל דְּלֵא מְבַטְלִין קָלָא. וְהָר"ן פְּתַב הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּעֲכָשְׁוּ בְּסִתְּמָם הַמְּקוּמוֹת אֵין מְבַטְלִין קָלָא: וְג"כ נִרְאָה מִדְּבָרֵי הָר"ן דְּהָא דְּמְבַטְלִין אוּ אֵין מְבַטְלִין קָאִי עַל קוּל שְׁנֵי מִמ"ש כְּלוּמַר חֲזָרוּ פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי מִמְּדִינַת הַיָּם וְאָמְרוּ לֹא הָיוּ דְּבָרִים מְעוּלָם וְלֹא כְּדְבָרֵי דְּאִינְרֵי עַל קוּל רֵאשׁוֹן: וְעוֹד דַּא"כ לְקוּל שְׁנֵי דְּלִיכָא רְגָלִים לְדְבָר דְּאֶפִּילוּ רַב שְׂשֵׁת מוֹדָה דְּבַעֵי כְּשָׂרִים מְבַטְלִין קָלָא וְאֵמַאי סוּבַר רַבִּינוּ דָּאִין מְבַטְלִין קָלָא בְּקַל גְּוֹנָא דְּהָא לֹא הִזְכִּיר פְּלָל: וּמַכ"ש דְּהָרִי לִפִּי מַה שֶׁאָמַר הָר"ן עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ כַּנ"ל דְּבַדְעוּלָא הֵינּוּ דְּשָׂמְעוּ דְּקִאָמְרֵי טוֹבָא נִתְקַדְּשָׁה הוּא עֲדִיף

מקול שני דבעינו אנשים ואם פן מאי קולא היא זו עד דאמרין דלהכי לא מבטלין קלא עד שרבינו לא פתבה דהוא ס"ל דלא מבטלין קלא פיון דמקילינו ביה כ"כ: ועוד מנין לו שמה שפתב הר"ן על הר"י פה יהיה ג"כ כפוננתו על הרמב"ם.

דאפשר דלא אמר על רבינו ג"כ לפי שאפשר שרבינו ס"ל דמבטלין. ממה שפתב אח"כ יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני ולאחר ימים אמרו אמתלא אם נראין הדברים לב"ד שהוא פן סומכים על האמתלא דמשמעות שהוא פן לפי שבאו העדים ואמרו שהוא פן שעל תנאי היה מבטלין קלא ואם פן אית ליה לרבינו דמבטלין קלא.

ומ"ש הב"י שגראה פן דעת הרמב"ם פיון דלא פתבה הוא. הוא משום דעכשיו בזמן הזה אין מבטלין הקול דשמה אנחנו מאותן המקומות שאין מבטלין הקול ולא משום שהדין פה: עוד ראיתי להלח"מ שפתב על דברי המגיד במ"ש וכ"נ מדברי רבינו שצריך שיוחזק בב"ד בזמנו וקשה מנין לו פן בדברי רבינו דלעולם נימא דאפי' שיצא הקול היום ואחר כמה ימים בדקוהו בב"ד ומצאוהו פהלקתו שאמרו שראו הגרות דולקות והנשים שהיו אומרות נתקדשה פלונית היום שהוא מהני.

ע"כ נראה דכוננתו שהוא מבין בדברי המגיד ממה שפתב וכ"נ מדברי רבינו שצריך שיוחזק בב"ד בזמנו סתם נקט לה ולא פתב וכ"נ מדברי רבינו דווקא. משמע דמה שאמר וכ"נ מדברי רבינו הוא לענין שצריך שיוחזק בזמנו כמו שפתב רש"י דיש חילוק בין בדקו בזמנו בין שלא בזמנו שהרי הוא פתב וכן אם לא בראו עליו בזמנו ולאחר זמן לא מצאו ולא ידעו מי שמעיד להם בדבר הפרור אין חוששין לו.

דמשמע דמשום דלא בדקו בזמנו. אבל אם בדקו בזמנו ולא מצאו מי שיעיד להם חוששין שמה ימצאו אח"כ.

דמה שפחלק בין בדקו בזמנו בין שלא בזמנו. ג"כ רבינו יש לו האי סברא.

שהוא ס"ל שצריך שיוחזק בזמנו. אבל יש חילוק בין דברי רבינו לדבריו דלדברי רבינו שאם לא הוחזק בזמנו אע"ג דלאחר זמן מצאו מי שיעיד להם בדבר הפרור לא מקרי מוחזק ודברי רש"י מהני.

דלא אמר דלא מקרי מוחזק אלא דווקא כשלא מצאו מי שיעיד לו. ועל זה הקשה דמנין לו פן בדברי רבינו דלעולם נימא דאפי' לא בדקו אותו בזמנו אם אח"כ בדקו ומצאו אותו פהלקתו מהני ותירץ דכוננת הרב המגיד במה שאמר וכ"נ מדברי רבינו שצריך שיוחזק בב"ד בזמנו הוא לענין אם נישאת וכו' - אבל אם לא נישאת מהני אף אם לא בדקו אותו בזמנו - אבל מדברי הב"י שלאחר שפתב דברי המגיד פתב ודברים אלו פתבום הרשב"א והר"ן בשם הרמב"ם.

ע"כ דמשמע דמה שפתב הרב המגיד וכ"נ מדברי רבינו הוא ממש בדברי רש"י ולא כמו הרב הלח"מ: לח"מ בד"ה האשה שיצא עליה קול וכו' ומ"ש דווקא צ"ל פן ודווקא תרי מתרי פגון שמע ראובן משמעון ולוי מיששכר וכו' פירוש דבכי האי גוונא מקרי תרי מתרי.

דאע"פ שאין פאן ששמעו מפי שנים ביחד. רק עד אַחַד אומר אני שמעתי מראובן ועד אַחַד אומר אני שמעתי משמעון מ"מ הרי שנים איפא ששמעו מפי שנים: דין כ"ג בד"א שלא היתה שם אמתלא וכו' פתב הרב המגיד דלדעת רבינו דרב זביד פליג עליה דרבא ואמר דאין סומכין על אמתלא שלא יצאה בשעת הקול אא"כ במקום אמתלא ובמקום שיש הוכחה שאמתלא אמתית ע"כ: הנה לפי פירושו זה של רבינו צריף להבין היאך אתיא הך שקלא וטריא דעבדי בש"ס על זה: ונ"ל דרב פפא דקא מוטיב לרב זביד הכי קא מוטיב ליה פינון דאת סבר דאמתלא דלא יצאה בשעת הקול לא מהני דבעינו בשעת יציאת הקול דווקא אם פן מנין לה דבמקום אמתלא מהני אפילו לאתר זמן נהרי במתני' לא אמר אלא אמתלא.

ולפי דבריף הנה למתני' לומר במקום אמתלא. לומר דאע"ג דלא יש אמתלא בשעת יציאת הקול אם הנה פתח בדבל שממנו יתברר שיש אמתלא.

פינון שיש עכשיו ג"כ יש לתלות באותו דבר האמתלא שלאחר פה ונהוי כאמתלא גמורה. ואע"פ שדינא הוא דבעינו אמתלא בעת יציאת הקול.

הכא שאני שיש פתח שאע"פ שלא הזכירוה עכשיו הרי הזכירו דבר שאחר פה יכול להתברר בה האמתלא. דהינו דאמתלא גמורה היא כגון פלונית נתקדשה על תנאי או קידושי ספק.

דאמתלא בכי האי גוונא לא מהניא אלא אם הזכירוה בשעה שהזכירו הקידושין שאם לא הזכירו מזה עכשיו ולאחר זמן אמרו פה לא מהני. אבל אם בשעת הקידושין הזכירו אינה דבר אע"פ שעכשיו לאו אמתלא היא.

אם אט"פ אמרו דבר של אמתלא שאפשר להתפרש על אותו דבר שהזכירו אם נראה לבית דין לסמוך על אמתלא זו לא הוחזקה מקודשת: והשיב לו דמתניתין במקום אמתלא קאמר. ואט"פ אמר בש"ס א"ל רב פהנא לרב פפא ואת לא תסברא והתנו נתקדשה ואחר פה בא בעלה מותרת לחזור.

לאו משום דאמרינו על תנאי קדוש. דהינו דאיך אין אתה מודה דבמקום דיש פתח לאמתלא עושין אותה.

עד שאתה מקשה לדבריו דרב זביד דס"ל דאע"ג דאין אמתלא מהניא לאתר זמן ואם הנה פתח לאמתלא עבדינו לה. דלפי דעתה פינון דלא מהניא אמתלא לאתר זמן לא מהני במה שהיה פתח לה והא תנו נתקדשה ואט"פ בא בעלה וכו' דמותרת לחזור לו משום דיש פתח במה לתלות שנתקדשה על תנאי דהינו דהתם נמי אית לן למיחש דאיכא מאן דלא ידע שנתקדשה מחמת מיתת בעלה.

וסברי שנתקדשה מחמת שגירשה בעלה הראשון וא"כ לדידהו קידושין גמורים. ואפ"ה לא חיישינו וע"כ היינו משום שלא הנה הקול גמור בלא שום פתח דכינון שהיה בעלה במדינת הים יש פתח לומר שעל תנאי קדוש שאם יבא הבעל אינם קידושין.

וכיון שפא בעלה לבסוף הרי נתבררה למאן דקא טעי וסבר שמחמת גירושין נתקדשה .
ואע"פ שלא יצא האמתלא אלא לאחר זמן דכי מהדרי לה לגברא הרי יש מקום אמתלא
בקידושין שהיה בעלה במדינת הים שלהכי גירשה שלא יוכל לבא.

ואמרנו שהאשה פיון שבעלה חביב לה התנית על המקדש שאם יבא בעלה ממדינת הים
שיהיו קידושיו בטלים. וא"כ ה"נ בכאן שקול הקידושין היה מקום פתח לאמתלא לאחר
זמן מהני: דין ל"א אומר עד אחד מקודשת היא זו והיא כ אומרת לא נתקדשתי הרי זו
מוותרת פתח הרב המגיד זה מבואר בסוגיא דאמרנו התם ותסברא עד אחד בהכחשה מי
מהימן וכו' ע"כ.

הנה בהד סוגיא קא מוטיב רב אחדבוי להא דס"ל דהמקדש בעד אחד אין חוששין
לקידושיו דהא מהאי ששנים שבאו ממדינת הים וכו' נראה דהמקדש בע"א חוששין
לקידושיו דהא מוכרח בעד אחד איירי וקתני שניהם נוטנין גט.

ודחה לו ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהימן. דהיינו הא איפא הכא סהדא אחרניא
דמכחיש שאומר שלא נתקדשהלו דאפי' לא מכחישא ליה איהי נדאי דליכא מאן דאמר
הכי.

וכיון שפן מוכרח לומר דהכא דצריף שני גיטין הוא פדי לגבות פתונפתה מן החבילה.
ומזה למד רבינו דגם אף דליכא עד אחד המכחישו אלא מכחישתו היא מותרת ובנדאי
דאיירי שהעד אומר נתקדשה בפני ובפני אחר.

דאם באומר לפני לבד נתקדשה אפי' בשאינה מכחישתו כגון שאומר שאביה קיבל
קידושיה אינה מקודשת. דקי"ל המקדש בע"א אין חוששין לקידושיו.

ואפילו שבאותה סוגיא איירי למקדש בעד אחד שרצה רב אחדבוי לדייק מהאי דמהני
ע"א לקידושין. ועלה קאמר ליה ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהני.

מ"מ לפי סברת רב אחדבוי ליכא חילוק בין במקדש בפני שני עדים בין המקדש בעד
אחד. ועלה קאמר ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהימן דזה יוצדק דאף באומר לפני
ולפני אחר נתקדשה פיון שהוא עד אחד בהכחשה לא מהני עד אחד בהאי פלל.

ולפי זה ג"כ במה שאמר רבינו אט"כ אחד אומר מקודשת ואחד אומר אינה מקודשת לא
תנשא דאיירי שהוא אומר לפני ולפני אחר נתקדשה איירי. ועד אחר אומר לא נתקדשה
נאפ"ה לא תנשא לכתחלה.

וכיון שפן הוקשה לו להרב המגיד פיון דבמכחישתו לעד אחד דדין אחד אומר רבינו דהיא
מוותרת לכתחלה דהוא למד פן ממה שאמר הש"ס ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהני
כמו שפכתתי.

אם פן הכא דמכחישו העד השני והיא מכחישתו אמאי אינה מותרת לכתחלה: ותיירץ
דעד אחד מסייעה גרע דסומכת עליו ומעיזה ולפיכך לא תנשא לכתחלה ודבריהם אלו
קשים אצלי פיון דרבינו למד בדין ע"א ממה שאמר בש"ס ותסברא עד אחד בהכחשה
מי מהני.

דהוא אפי' בלא מכחישתו איהי כמו שפתי ליעיל וכן פירשו ז"ל וכן נראה דכך הוא ריקטא דש"ס על הכחשת העד שאמר לא נתקדשה לו איירי. א"כ לאו משום הכחשתה פדי שנאמר פה אלא משום שעד השני הוא מכחיש העד: ואפשר לומר דכוננת הרב המגיד היא פינו דאם היתה מודה לא מהני הכחשתו ולא נתקדשה אמרינו שאם לא היתה העד שמייעה היתה מודה לדברי העד שאמר נתקדשה וא"כ העד זה כמאן דליתיה דמי לענו הכחשה.

אבל אפתי קשה פינו דהא דמכחישתו הכא הוא גרוע אמאי נקט רבינו דטעמא דאם נישאת לא תצא משום שהרי היא אומרת לא נתקדשתי ונהו עדיף לומר משום דהעד השני מכחישו דעד אחד בהכחשה לאו כלום הוא דאי משום שהיא מכחישתו הוא גרוע משום דסומכת על דברי העד.

ועוד קשה שאם פדברי הרב המגיד שרבינו למד מה שמכחישתו שנאמנת. הוא משום דאמר בש"ס ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהימן.

ובדאיכא עד המסייע לה גרע פנ"ל. א"כ אם היתה באופן שהיא אינה מכחישתו כגון דאמר עד אחד אביה קדשה ועד א' אמר לא קדשה היא מותרת לכתחלה.

ונהו ליה לרבינו לאשמועינן רבותא זו דאף ע"פ שהיא אינה מכחשת אותו מותרת לכתחלה. דהא להראב"ד והרמב"ן והרשב"א במכחשת מותרת היא לינשא לכתחלה.

ובאופן זה אסורה לינשא לכתחלה: ומפל זה חזרתי ואומר דמ"ש הרב המגיד דלמד רבינו ממ"ש ותסברא הפנונה דעד אחד שמכחישתו היא מי מהימן דאינו מפרש פדברי רש"י שפתי דאיכא חד סהדא דמכחיש ליה מי מהימן וכו'.

דאדרבא לדברי רש"י נראה דס"ל דע"א בהכחשת בעל דבר עצמו דהיינו האשה לא מהני. מדלא נקט משום טעמא דהכחשת האשה עצמה דאמרה אלו שני עבדי וכו'.

וכ"כ מוהר"מ מפדווא ז"ל סי' ל"ב שזה דעת רש"י ז"ל לפי גירסא זו. ומ"ש רש"י אפי' לא מכחשה ליה איהי לאו למימרא דס"ל דהכחשת בעל דבר עצמו עדיפא מהכחשת ע"א.

ומ"ש דאיכא חד סהדא דמכחיש ליה רבותא אשמועינן. דהא ודאי אין סברא לומר פן דודאי הכחשת בעל דבר גריעה מהכחשת עד אחד דעלמא פינו דנוגע בדבר.

אלא פנונתו ז"ל לומר דבדאיכא הכחשת עד אחד ל"מ אי בעל דבר עצמו מכחיש אותו ג"כ דפשיטא דאינו נאמן אלא אפילו לא מכחיש ליה איהי אלא שותקת אינו נאמן: וכינון שפן אתו דברי רבינו על נכון דדוקא אם היא מכחשת מותרת אבל אם היא שותקת כגון דלא ידעה שהוא באופן שעד אחד אמר אביה קיבל קידושין ועד א' אומר לא קיבל לכתחלה לא תנשא ומפרש דברי רב פפא דמירי בששהיא מכחשת גם פן.

ומה שלא תנשא לכתחלה הוא משום דכינון דאיכא עד שאומר פדבריה סומכת עליו ומעידה אבל אם נישאת פבר לא תצא דהשתא מיהא היא אומרת ואע"ג דחיישינן בלכתחלה משום טעמא דסומכת על דברי העד ומעידה.

מ"מ פיון דנישאת כָּבֵר לֹא אָמְרִינן פֶּן וְלֹא תֵצֵא: פֶּרֶק י' דִּין ו' הַמְאָרְס אֶת הָאִשָּׁה וּבְרִיךְ בְּרַפְת חֲתָנִים וְלֹא נִתְיַחַד עִמָּה בְּבֵיתוֹ עֲדִינן הִיא אַרוּסָה. הִנֵּה מְלֻשׁוֹן זֶה נִרְאֶה דִּהְפֹּנוּנָה דְבָעֵי הִיחֹד בְּבֵיתוֹ דְּהוּא וְדַאי לְשֵׁם נִישׁוּאִין.

אָבֵל אַה"נ שְׂאָם בָּא עָלֶיהָ לְשֵׁם נִישׁוּאִין אַחַר הַקִּדּוּשִׁין אַע"פ שְׁלֹא הָיָה בְּבֵיתוֹ מְקָרִי נִישׁוּאִין. וְכֵן נִרְאֶה מִמָּה שְׁפִתָּב רַבִּינוּ לְעִיל וְהַבָּא עַל אַרוּסָתוֹ לְשֵׁם נִישׁוּאִין אַחַר שְׁקִידָשָׁה מְשִׁיעֶר' בַּה קִנְאָה וְנִעְשִׂי' נִשׁוּאָה וְהָרִי הִיא אִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר ע"כ.

דְּמִשְׁמַע בְּכָל מְקוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ לְשֵׁם נִישׁוּאִין מִהֲנִי וְאִין צְרִיךְ חֲנוּפָה. וְזֵהוּ הַטַּעַם שְׂבִיחָה וְהָיָה מְבָרְכִין בְּבֵית הָאָרוּסִין מִפְּנֵי שְׂמִתְיַחַד עִמָּה.

דְּהֵינּוּ שְׂהִי עוֹשִׂין לְשֵׁם נִישׁוּאִין וְלָכֵן מְבָרְכִין לָהֶם מִשׁוּם דְּכֻלָּה בְּלֹא בְּרָכָה אֲסוּרָה לְבַעֲלָה פְּנֻדָּה: וּמַעֲתָה לֹא קָשְׂיָא מַה שְׁהַקְשָׁה הָרַב לַח"מ עַל דְּבָרֵי הַמַּגִּיד שְׁפִתָּב שְׂרַבִּינוּ הוֹצִיא דִּין שְׂאָמֵר שְׁכָל זְמַן שְׂאִין מִתְיַחַד עִמָּה אִין מְבָרְכִין בְּרַפְת חֲתָנִים הוּא מִמָּה שְׂאָמְרוּ וּבִיחֻדָּה שְׁנוּ מִפְּנֵי שְׂמִתְיַחַד עִמָּה ע"כ.

דְּאִם מִפְּאֵן הוֹצִיאָו רַבִּינוּ אִם פֶּן אֶפְיִלוּ שְׁלֹא נִתְיַחַד עִמָּה בְּבֵיתוֹ סְגִי. דְּוָמְיָא דִּיהוּדָה שְׁלֹא הָיָה מִתְיַחַד עִמָּה אֱלָא בְּבֵית חָמִיו יַעו"ש.

דְּוּדַאי דִּיכּוֹל לְבֹא עָלֶיהָ בְּבֵית חָמִיו לְשֵׁם נִישׁוּאִין: פֶּרֶק י"א דִּין ד' אָבֵל הַחֲרָשֶׁת וְהַשׁוֹטָה לֹא תִקְנוּ לָהֶן פְּתוּבָה ע"כ. וּג"כ רַבִּינוּ פְּתַב בְּדִין ח' וְכָל שְׁכַתּוּבָתָהּ מֵאָה אוֹ שְׁלֹא תִקְנוּ לָהֶן חֲכָמִים פְּתוּבָה אִין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים עַד פְּאֵן: וּלְפִי זֶה קָשְׂיָא מִסּוּגִיא דְּפֶרֶק אֵלּוּ נְעוּרוֹת דָּר' ל"ו דְּקָא מְרָמִי אַבְרָיִיתוֹת דְּאַחַת קְתָנִי הַחֲרָשֶׁת וְהַשׁוֹטָה וְהַאִילוּנִית יֵשׁ לָהֶן קִנְס וְיֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים וְאִידָךְ אַחֲרִיתִי קְתָנִי הַחֲרָשֶׁת וְהַשׁוֹטָה וְכו' אִין לָהֶם טַעֲנַת בְּתוּלִים וְתִרְצוּ בִּש"ס הָא ר"ג וְהָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּלִשְׁנֵי הַבְּרָיִיתוֹת הַחֲרָשׁוֹת יֵשׁ לָהֶן פְּתוּבָה וְיֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים.

אֱלָא דְּטַעֲמָא דְּהָךְ דְּקְתָנִי אִין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים הוּא מִשׁוּם דַּס"ל כַּר"ג. וְאָמְרִינן אִי הִנּוּהַפְקַחַת לְטַעוֹן הִנּוּהַ טַעֲנָה מִשְׂאָרְסִתִּי נֶאֱנָסְתִּי וּמְהִימָנָא וּמְוִכְרָח לֹאמֵר דְּאִיִּרִי בְּשִׁפְתָּב לָהֶן פְּתוּבָה שְׂרָצָה לְהַזִּיק אֶת נְכָסִיו וּמ"מ אָמְרִינן דְּוּנְקָא פְּשִׁיָּה בְּתוּלָה רּוֹצָה לְהַזִּיק אֶת עַצְמוֹ וְלֹא פְּשִׁיָּה בְּעוּלָה לָכֵן יֵשׁ לוֹ עָלֶיהָ טַעֲנַת בְּתוּלִים וְכֵן פְּתַב בְּבֵית שְׂמוּאֵל בְּסִי' ס"ז ס"ק ז' יַעו"ש: וְאַח"כּ רְאִיתִי בְּמַש"ל דִּין ח' בַּד"ה אַחַר שְׁפִתָּבִי וְכו' שְׁפִתָּב דְּהַרְמָב"ן פְּתַב בְּפִירוּשׁ דְּמִיִּרִי בְּדַכְתָּב לָהֶן וְאַפ"ה לר"י יֵשׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים וְכו' יַעו"ש: דִּין ז קָטָן אֶפְיִלוּ בְּן ט' שָׁנִים וְיוֹם א' וְכו' יֵשׁ לָהֶן עֵיקָר פְּתוּבָה ע"כ.

הִנּוּהַ מִמָּה שְׁפִתָּב יֵשׁ לָהֶן עֵיקָר פְּתוּבָה דְּמִשְׁמַע דְּבָא לְמַעַט הַתּוֹסְפָת דְּאִין לָהֶן הָרִי מְבֹאָר דְּאִיִּרִי בְּשִׁגָּם פְּתַב לָהֶן עֵיקָר וְתוֹסְפָת. דְּאִם לֹא פֶן מְהִיכָא תִיִּתִי שְׁיֵשׁ לָהֶן תּוֹסְפָת.

וְכִינּוּן שְׁפֶן מַה שְׁפִתָּב רַבִּינוּ עֵיקָר פְּתוּבָה סְתָם. דְּמִשְׁמַע דְּאִם בְּתוּלָה מְאִתִּים וְאַלְמָנָה מְנָה. וְכִמּוֹ שְׂאָמְרוּ בִּש"ס אָמֵר רַב הוּנָא לֹא שְׂאָנוּ אֱלָא מְנָה מְאִתִּים. וּמַה שְׁפִתָּב אַחַר כָּף וְכֵן גַּר שְׂנַתְגִּייר הוּא וְאִשְׁתּוֹ פְּתוּבָתָה מְנָה.

דְּהֵינּוּ עֵיקָר הַפְּתוּבָה שְׁל הַגִּיּוּרְת. וְאַפְיִלוּ אִם פְּתַב לָהֶן מְאִתִּים הָךְ שְׁטָרָא חֲסָפָא בְּעֻלְמָא הוּא שְׂהוּא פְּתַב לָהֶן בְּגִיּוּתוֹ.

ובנדאי דגם בקטן הו' שטרא דכתב לה בקטנותו חספא בעלמא הוא. ולהכי סתם רבינו בין כתב לה בין לא כתב לה.

אלא דבש"ס איירי אע"פ שכתב לה תוספת אינה נוטלת התוספת. שלהכי קתני בברייתא חידשו נוטלת מה שחידשו.

לא חידשו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה. דמשמע דאיירי גם בשכתב לה.

ומה שבקטן נותן מאתים אע"ג דאם כתב לה מעיקרא חספא בעלמא וכ"ש בשלא כתב לה. נ"ל הטעם דכשהגדיל וקיימה על מנת שיתחייב בכתובה של התולה.

דאם לא פן הנה לו להתנות כשהגדיל וקיימה. ולא תקשה דא"כ גם בגיורת פשוטא פחותה מבת ג' שנים.

דדינא הוא דכתובה מאתים כשנתגייר וקיימה יהיה כתובה מאתים דהו"ל להתנות עליה. גם אני אומר פן לדעת הרמב"ם דבזה שנה לקטן.

דכן נראה מדברי הרב המגיד שנתן הטעם לדברי רבינו שכתב נתבאר שהגיורת שנתגיירה יתירה על בת ג' שנים ויום א' ונישאת אח"כ אין לה אלא מנה וכ"ש זו ע"כ. דמשמע מדבריו אלו שאיירי בשכנסה יתירה על בת ג' שנים ויום אחד פן נלע"ד ועיין במ"ש במשנה למלך ודוק: דין ח' פל בתולה וכו' וכל שכתובה מאה וכו' כתב הרב המגיד במשנה מבאר שבתולה מן הנישואין אין לה טענת בתולים וממה שאמרו בגמ' ניהוש שמה תחתיו זינתה ה"ק שמה אם יבואו לב"ד יבואו עדים ויעידו וכו'.

אלא המשנה כפשטה והן הן דברי רבינו והם עיקר ע"כ. פירוש לפי דברי רבינו שאמר פל שכתובה מנה אין לה טענת בתולים.

הוא דאינו יכול להפסידה אותו מנה ולומר בחזקת בתולה נשאתיה והיה מקחי מקח טעות. דהוא כפשטה דמתניתין דאין לה טענת בתולים דהוא משום הפסד כתובה דכל שנישאת הרי היא כבעולה בין נבעלו בין לא נבעלו.

וכמו שכתב לעיל דף ב'. אלא דלכאורה קשה ממה דפריך בש"ס וניהוש שמה תחתיו זינתה דהוא משמע דקא פריך אמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים להפסידה כתובה גם מאה דשמה תחתיו זינתה.

דמשום זה הוכרחו לאוקומא פגון שקידש ובעל לא לתר. הא לאו הכי יש לה טענת בתולים להפסידה אותו מנה.

ורבינו כתב פל שכתובה בתה מנה אין לה טענת בתולים משמע דבכל גוונא איירי. ותרץ דפירוש הקושיא פה היא דאמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים.

דמשמע שלא רצה לערער בבית דין דאע"ג דלענין כתובה אינו יכול להפסידה בטענת שלא מצא לה בתולים דהיא כבעולה לכל דבר ואפילו זינתה תחתיו אימא באונס הנה. מ"מ יערער ויבא לב"ד שמה יבואו עדים ויעידו שזינתה תחתיו ברצון ונאסרת עליו.

ולפי זה הוי דינו של רבינו נכון שלעגן להפסידה אותו מנה אינו יכול לטעון טענת בתולים. דלא אמרו שקידוש ובעל לאלתר אלא לעגן החששא דשמא יבואו העדים ויעידו פדי לאנסרה עליו.

אלא שנשאר עדיין פיון דאוקמוה בש"ס משום הך חששא דמתניתין איירי בשקדוש ובעל לאלתר אמאי לא כתב פה. לזה אמר דבהלכות לא הביאו הך סוגיא וגם פן לא הזכיר רבינו מזה.

דהם כתבו המשנה כפשטה דלעגן הפסד הפתובה לא בעו פשקדוש ובעל לאלתר ואם משום הך חששא נראה להם ז"ל דליכא חד דחש לה דרבא ורב אשי דקנימי אמתניתין או אברייתא לא הזכירו מזה כלל.

דס"ל דמתניתין כפשטה וכן הברייתא לא הזכירה מזה כלל: והשתא דברי המגיד נכונים דמעיקרא אמר דגם לפי הקושא וניחוש וכו'. דברי רבינו אתו בטוב דלעגן להפסידה פתובה ליכא קושא עלה והדין דין אמת.

דפירוש הקושא משום דאמאי לא יבא לערער בב"ד דשמא יבאו עדים וכו'. ואם משום דאפתי קשה דאמאי לא חשש רבי' להך חששא עד שאמרו שקידוש ובעל לאלתר.

לזה אמר דבהלכות לא הביא סוגיא זו דנדאי יש להם בבירור דליכא דחשש להך חששא ומתני' כפשטה. ולא קשה עוד מה שהקשה בלח"מ ודוק: פ"ק י"ב דין ב' והעשרה שלשה מהן מן התורה וכו'.

כתב הרב המגיד דהם מחלוקת תנאים וכו' ופסק רבינו פדברי האומר שארה אלו מזונות ע"כ. פירוש דלא כר"א פן יעקב דדריש שארה פסותה.

לפום שארה תן פסותה וכו' פסותה ועונתה לפום עונתה תן פסותה. שלא יתן חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים.

שכוליה קרא לכסות ומשמע דהנהך אחרוני מדרבנן. אלא כת"ק דדריש שארה אלו מזונות.

וא"כ פסותה כמשמעו וג"כ עונתה עונה האמורה בתורה. ואע"ג דגם רבי אליעזר ס"ל דכולהו מדאורייתא פדברי רבינו מ"מ דרשה זו שכתב רבינו הוא פדברי ת"ק דברייתא: וכתב עוד הרב המגיד והרמב"ן ז"ל כתב שם בפ"י החומש שמזונות ומלבושי האשה מדבריהם ואני תמה בדבריו בעגן המלבושים דהא בכולהו דברייתא שהם ת"ק ורבי אלעזר וראב"י אע"פ שנהלקו במזון כולן שוין שפסותה הוא כמשמעו והמלבושין מן התורה וכו"ל עיקר לפי שלא מצאתי שהוזכר בכסות תקנת חכמים ועוד שכל התנאים הנזכרים שנים ביה ע"כ: ונלע"ד דטעמא דהרמב"ן ז"ל משום דבש"ס נראה דפשיט ליה דמזונות מדרבנן דהא קאמר בכל מקום פי תקינו רבנן מזונות וכמו הברייתא שהביא בש"ס על פסקא דמתני' תקינו רבנן מזונותיה תחת מעשה ידיה דמשמע דהיא תקנת חז"ל וא"כ הרי דלא כת"ק דברייתא ודלא כר"א ג"כ בעגן המזונות ומצינו דתני רב יוסף שארה זו קירוב בשר וקאמר עלה בש"ס מסייע ליה לרב הונא וכו' הרי אמוראי

בש"ס קניימי דלא כר"א בן יעקב נמי דאמר שארה פסותה לפום שארה תן פסותה וכו' דדריש קרא למלבושים ולא לקירוב בשר.

וא"כ מוכרח דהוא דריש ועונתה הוא כמשמעו אלא דעוד בעי קירוב בשר וכיון דהפסיק קרא בכסותה בין שארה לעונתה דאם הוא כמשמעו פסותה ממש אמאי אתי בין שארה לעונתה דמוכרח לומר דגם פסותה לענן עונה איירי דצריך לכסות אותה בשעה שהיא עמה בקירוב בשר: וראיתי להר"ן ו"ל בפירוש נערה שנתפתתה שכתב וז"ל וכיון דלכולהו תנאי דבגמרא ס"ל דכסותה כמשמעו היה נראה לומר דכסותה מדאורייתא אלא כיון ששנינו במשנתנו חייב במזונותיה ולא הזכיר פסות כלל.

נראה שהפסות בכלל מזונות ועלה דמתני' תנו בבבביתא תיקנו מזונות תחת מעשה ידיה דמשמע דהפסות ג"כ אינו אלא מן התקנה. וכיון דסוגיין דעלמא במזונות דרבנן כדאייתא בפ' אע"פ קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר.

משמע שאף הפסות אינו אלא מדבריהם. ואפשר דדרישין שארה זה קירוב בשר כדדריש לה רב יוסף בגמרא ועונתה כמשמעו וכסותה דדרישין מינה שלא ישמש מטתו על גבי קרקע אלא במטה מוצעת.

וכולי קרא לעונתה הוא דאיתא וכן נראה דעת הרמב"ן ו"ל בפירושו התורה ע"כ: עוד כתב הרב המגיד וז"ל שהמזונות הם מן התורה ואף על פי שהם שנים לגבי ראב"י מ"מ משנת ראב"י קב ונקי ע"כ וכתב עליו מרן בכ"מ ואני אומר שלא דקדק בדבר דהא מסיים בבבביתא אליבא דראב"י דמזונות ועונה הוו דאורייתא וכמו שכתבו התו' בפ' נערה ע"כ: ונלע"ד דהרב המגיד ס"ל כיון דרבנן לא כתב כמו שאמר ראב"י בבבביתא לפום שארה תן לה פסותה לפום עונתה תן לה פסותה שלא יתן חדשים בימות החמה וכו'.

ואם נאמר דהגרסא היתה דמסיים בבבביתא דאליבא דראב"י דמזונות ועונה הוו דאורייתא אם כן רבינו דפסק דהם מדאורייתא דאיתא גם כראב"י הנה לו לפסוק פנותיה גם בהני אלא ודאי שלא היתה הגי' כף שפסיים וכו' דאי אפשר לומר דהרב המגיד לא ראה דברי התוספות ועוד אפשר לומר דהר"ק הוא מדרבנן כיון דדריש לקרא הכי ולא דריש ליה כמשמעו: דין ד' ועוד תיקנו וכו' לפיכך אם אמרה האשה איני ניונת ואיני עושה שומעין לה ע"כ עיין למה שהקשה הר"ן ו"ל בפ' ההלכות על דברי רבינו דלרב הונא דסבר דיכולה לומר איני ניונת ואיני עושה אינו מועיל מה שיאמר קדשו ידיה לעושיהו.

וא"כ כיון שפסק פאן רבינו דיכולה לומר איני ניונת ואיני עושה פיצד אמר בפ"ו מהל' ערכין דאם אמר לה יקדשו ידיה לעושיהו הואיל ומשועבדין לו הרי כל מעשה ידיה קדש יעוש"ב.

ונלע"ד לתרץ קושיא זו דבשלמא לר"ל דס"ל דמעשה ידיה עיקר ומזונותיה תחת מעשיה דקאמר מתוך שיקול הכופה דמשמע שהיא לא רצתה לתת מעשה ידיה ואינה רוצה ליוון. ואמר ר"מ מתוך שיקול הכופה למעשה ידיה נעשה פאומר לה יקדשו ידיה לעושיהו.

ואע"פ שאינה רוצה לזון ולתת לו מעשה ידיה. דבלאו האי טעמא דיכול לכופה אפילו אמר לה יקדשו ידיה לעושיהן אינו הקדש פנין שלא רצתה לזון כדי שיהיה מעשה ידיה שילו ויכול להקדיש אותם.

אבל לדין דקי"ל דמזוני עיקר ואם לא רצתה לזון יכולה היא. א"כ פיצד אמר ר"מ הקדש והא לאו שילו הוא.

דקא דמשום הכי הוא דקתני במתניתין ברישא המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זה עושה ואוכלת שהיא לא רצתה בתקנה דמזונות ורוצה שתזון במעשה ידיה. דנדאי דמנכרח הוא דרב הונא מפרש דר"מ דאמר דהמותר הקדש.

הוא משום דהמותר לבעל. ואדם יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם אלא דאנן קי"ל כר' יוחנן הסנדלר ולהכי הוי חולין ומשום הכי פסק רבינו שם בהלכות ערכין דהמותר חולין.

ואמר חולין דהיינו שהם שילו נמצא שבדבר שהוא שילו מקרי פגון שרצתה לזון ואמר באופן שיחול ההקדש פגון שאמר יקדשו ידיה לעושיהן הרי הם קדש ולהכי פסק שם רבינו שכל מעשה ידיה קדש דהוא דומה לאילן וכו'.

שלזה רבינו שם נקט משועבדים לו ולא אמר כדברי ר"ל שיכול לכופה. שהוא ו"ל פסק הקא שאינו יכול לכופה.

וא"כ פשוט הוא בשהיא רוצה לזון עסקינן. וא"כ מעשה ידיה משועבדין לו אלא דאם לא אמר יקדשו ידיה לעושיהן לא קדיש דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם כדברי ר"י הסנדלר.

אבל אם אמר יקדשו ידיה לעושיהן קדיש. דהינדים איתנהו בעולם והן משועבדין לו ושלו הם כל זמן שלא אמרה איני נזונת ואיני עושה: אבל הא קשיא לי על דברי רבינו פנין דטעמא דיכולה לומר איני נזונת ואיני עושה הוא משום דעיקר תקנתא לטובתה הוי וכד אמרה לא ניקח לי בהאי טיבותא דאיני נזונת ואיני עושה הרשות בידה כמו שאמר בש"ס.

קסבר כי תקינו רבנן מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה. וכי אמרה איני נזונת ואיני עושה הרשות בידה דזה ניקח לדברי רב הונא דסבר דמזונות מדרבנן.

אבל לדברי רבינו דמזונות מדאורייתא ומעשה ידיה תיקנו אותם רבנן משום איבה שהיא לטובת הבעל. א"כ אינה יכולה לומר אי איפשי בתקנה זו.

פנין דהתקנה נעשית לטובת הבעל. דכן נראה מהש"ס דלא עבד כדב' רב הונא אלא משום דס"ל דתקנת מזונות מדרבנן.

דאם הנה אפשר דגם בדס"ל מזונות מדאורייתא היא יכולה לומר איני נזונת ואיני עושה. אמאי אוקמו לדברי רב הונא דהוא משום דתקנו רבנן מזונות.

אדרבא הנה עדיף לאוקים ליה דס"ל מזונות מדאורייתא דהוא אליבא דהלכתא: ונלע"ד לתרץ זה משום דשם בש"ס אוקמו רב ושמואל סברי תקנו מזונות תחת מעשה ידיה. דמשמע דסובר בפשיטות דמעשה ידיה תחת מזונותיה.

או איפכא מזונות תחת מעשה ידיה הכל שוים. ודלא פרב אדא דמעשה ידיה תחת מותר. דלהכי רב ושמואל סברי דכיון דלא קא יתיב לה הם שילה. אף ע"פ שעיקר התקנה הוא מעשה ידיה.

ורב הונא דאמר לעיל יכולה היא לומר איני נזונת ואיני עושה. אמר לה משמיה דרב דמשמע דגם באם אמרינן מזונות תחת מעשה ידיה דמעשה ידיה עיקר.

כיון שתיקנו פנגדה מזונות דשקולים הם יכולה שתאמר איני נזונת ואיני עושה דלא כהה דיוקא דלעיל דאמר קסבר פי תקנו רבנן מזוני עיקר וכו' דלהכי אי אמרה איני נזונת ואיני עושה הרשות בינדה.

דעל דיוק זה הוא קא פריף מתיבי וכו' ואצטריף לומר אימא תקנו מעשה ידיה וכו' ועל הה דיוקא קאמר ופליגא דר"ל וכו': אבל כד אייתי דברי רב ושמואל דפליגי אדרב אדא וקא פריף רב פפא במאי וכו'.

והוכרח לאוקומי פלוגתייהו דלרב אדא תקנו מזונות תחת מותר ומעה פספס תחת מזונותיה ולרב ושמואל לא סברי הכי א"כ אפי' אם סברי דתקנו מזונות תחת מעשה ידיה ולא ההפך דינא הכי.

וכיון שכן רב הונא דאמר משמיה דרב דיכולה לומר איני נזונת ואיני עושה אף אם נאמר דתקנו מזונות תחת מעשה ידיה ואין זה תלוי באם התקנה לטובתה או לטובת הבעל: ולהכי רבינו דס"ל דמזונות דאורייתא ועשו מעשה ידיה לטובת הבעל ג"כ יכולה לומר איני נזונת ואיני עושה: ועוד נ"ל בלאו הכי כיון דמה שתיקנו מעשה ידיה הוא תחת המזונות אע"פ שעשו אותה לטובת הבעל כיון שעיקר התקנה הוא בשביל המזונות שמפסיד הבעל.

אם היא אומרת שאינה נזונת ודאי שאינה עושה כיון שעיקר המעשה הוא בשביל המזונות: אלא דעדיין קשה למה בש"ס אוקמוה לדברי רב הונא משום דקסבר תקנו מעשה ידיה תחת מזונותיה דתקנו מזוני עיקר.

דמשמע מזונות מדרבנן דלא פהלכתא. ואפשר קאמר הכי הש"ס לומר דגם לתנאי דסברי מזונות מדרבנן.

תקנו מזוני עיקר ועל האי קא פריף עליה מתיבי תקנו מזונות תחת מעשה ידיה דהיינו דאי אפשר לומר כדברייה דגם למאן דסבירא ליה מזונות מדרבנן תקנו מזוני עיקר דהא תנאי תקנו מזונות תחת מעשה ידיה.

דהיינו דקא מתיב עליה דאמר דלכ"ע מזוני עיקר. דנדאי דלמאן דס"ל מזונות מדרבנן מעשה ידיה עיקר.

ואם כן אינה יכולה לומר איני נזונית ואיני עושה. ואין פנונתו בתיובחה זו לסתור דברי רב הונא לגמרי.

דנדאי למאן דס"ל מזונות מדאורייתא יכולה היא לומר איני נזונית ואיני עושה ולא קא מוטיב עליה אלא על דאמר דגם למאן דס"ל מזונות מדרבנן יכולה שתאמר דזה אליבא דכ"ע כן נ"ל: דין ח' התנה עמה וכו' הרי בעילתו בעילת זנות ע"כ.

כתב הרב המגיד ועיקר פתובה שאין התנאי מועיל בו וכו' וסובר רבינו דכיון דקי"ל הלכה פרבי מאיר בגזרותיו וכו' נאנן קיימא לן דכתובה דרבנן וכו' אלא אף על גב דכתובה דרבנן עשו חזוק לדבריהם כשאל תורה וכו' נאפני הכי בעילתו בעילת זנות משום דלא סמכה דעתה ע"כ: הנה פשוט הוא שלא אמרו בש"ס הא שמעינן ליה לר"מ דאמר קל המתנה על מה שפתוב בתורה תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים.

עד שתיקצו קסבר ר"מ פתובה דאורייתא. אלא משום דדייקי מדבריו מדלא קתני לעיל על מנת שאין ליה עלי שאר פסות ועונה וכתובה וכמו שכתבו התוספות שם.

אבל רבי יהודה דאית ליה דעשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה. אע"ג דכתובה דרבנן תנאו בטל וכמו שאמרו שם לעיל.

ואין פנונת הרב המגיד להביא ראיה לדברי רבינו אלא על מה שכתב רבינו או שכתב לה מאתים או מאה עיקר פתובה. וכתבה לו שנתקבלה מהן כף וכף והיא לא נתקבלה תנאו בטל - שזה לרבי יהודה תנאו קיים.

ורבינו פסק פרבי יהודה שבדבר שבממון קיים והכא פסק דלא פנותיא דגם כשפתבה לו התקבלתי תנאו בטל. וגם לחקן הלשון שכתב רבינו שכל הפוחת לכתולה וכו' שגראה שהוא פנותיא טעם למה שתנאו בטל ולא כן משמע בש"ס דאמר כל הפוחת אפ"י בתנאה וכו'.

שלזה אמר שסובר רבינו שהלכה כר"מ בגזרותיו. דהיינו שאמר כל הפוחת וכו' בעילתו בעילת זנות ודלא כר' יהודה.

דהיינו דלא מצייא מחלה ואע"ג דלא קאמר הכי אלא משום דהוא ס"ל דכתובה דאורייתא להכי תנאו בטל. אבל אנן דקי"ל דכתובה מדרבנן אף ע"ג דעבדינן כר"מ בגזרותיו שכל הפוחת וכו' בעילתו בעילת זנות.

מ"מ תנאו קיים אלא שאינו רשאי לקיימה כף. מ"מ ס"ל דעבדינן פנותיא דבטל נמי ולא מטעמיה אלא דאע"ג דכתובה מדרבנן חז"ל עשו חזוק לדבריהם כשאל תורה ועבדינן כשאל תורה דר"מ שכל שרוצה לקיימה תנאו בטל נמי ואפ"ה בעילתו בעילת זנות דלא סמכה דעתה.

ודלא כר' יהודה דס"ל דמצייא מחלה ולא הוי בעילתו בעילת זנות. משום פניו דעבדינן פרבי מאיר בגזרותיו לא מצייא מחלה.

דבעילתו בעילת זנות וא"כ תנאו בטל: ד דהשתא אע"ג דאנן קי"ל כר' יהודה דאף בדבר שהוא מדאורייתא אם הוא דבר שבממון תנאו קיים הכא תנאו בטל. פניו דבעילתו בעילת זנות א"כ התנאי כמאן דליתיה ובטל הוא דלא מצייא מחלה ליה.

דא"כ זנות הוא ולא נישואין ואמר הרב עוד ואפ"ה בעילתו בעילת זנות דהיינו שאע"פ שתנאו בטל וחיוב בכל. אם רוצה לקיימה הרי בעילתו בעילת זנות.

משום דלא סמכה דעתה וכן כתב הר"ן על דברי רבינו. דמשמע דכן הוא מבואר בדברי רבינו דזה ודאי שמפרשים לדברי רבינו שאמר שכל הפוחת לבתולה וכו' שהיא פא להוסיף ולומר שאע"פ שתנאו בטל בעילתו בעילת זנות שכל הפוחת לבתולה.

וכאילו אמר וכל הפוחת וכו' שאי אפשר לפרש בדברי רבינו שטעם הוא נותן למה תנאו בטל שהיא משום דבעילתו בעילת זנות ולא נישואין הווי להכי תנאו בטל. שא"כ דהוא משום זה תנאו בטל.

א"כ רבינו לא הזכיר שאף שתנאו בטל אם רוצה לקיימה בעילתו בעילת זנות. וכיון דמוקמן לדברי רבינו כר"מ הנה לו להזכיר זה נמי: והנה לפי זה מה שפירשתי בדברי הרב המגיד אתי שפיר לפי הגי' שלפנינו שעשו חזוק לדבריהם כשאל תורה.

אבל הר"ן כתב על דברי רבינו שעשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה ונראה שלפי דברי רבינו בסמוך בענין התנה עליה שלא יירשנה שאמר רבינו שתנאו בטל ואף ע"פ שירושלם הבעל מדבריהם עשו חזוק לדבריהם כשאל תורה.

וכל תנאי שפירושם בטל ואע"פ שהוא ממון וכו'. דאם איתא דס"ל עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה למה לי האי טעמא תיפוק ליה דאפי' הנה בירושלם תנאו קנים משום דהוא דבר שבממון מ"מ בירושלם הבעל שהוא מדבריהם יהיה תנאו קנים דחז"ל עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה.

אלא ודאי דרבינו ס"ל דעשו חזוק לדבריהם כשאל תורה: דין ט' התנה עמה אחר שנשואה וכו' כתב הרב המגיד ואני סבור שרבינו הוצרך לזה וכו' אע"פ שהיא מדבריהם לדעתו ז"ל. חכמים עשו חזוק לדבריהם כשאל תורה ע"כ.

פירוש שודאי כשהבעל הוא מתנה כף שיניף פה דברי הראב"ד ז"ל דאין יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם שהוא כמו היורש. אבל רבינו איירי כשהיא מתנה על הבעל שלא יירש אותה הוא אלא אחר.

שהוא דומה לאומר על היורש שלא יירש אותו אלא אחר יירשנו שלא זכה האחר משום דכתיב לחקת משפט. ג"כ הכא אינו זוכה האחר שהיא רוצה להוריש אותו אלא הבעל שהיא היורש: ואמר עוד ולפי שכל המורישין וכו' נ"ל פירוש דבריו כף הוא דמשום דהוא מוקים לדברי רבינו דאיירי כשהתנית היא ולא כפשט דבריו דאיירי שהיא סילק עצמו מירושלם.

לכאורה זה קשה. דבשלמא כשהתנה הוא כנגדו בירושלם שהיורש מקיע עצמו מירושלם וכמו שהבין הראב"ד ז"ל.

אתי שפיר לשון רבינו שאמר לחקת משפט. דהיינו שדבר של דין הוא אע"פ שהוא מוחל שמפקיע כחו לא מהני אבל אם הוא איירי כשהתנית שתוריש לאחר.

כנגדו בירושלם שאמר לא יירשני בני אלא אחר ובלאו הכי היורש אינו מוחל ולא הוי תנאו קנים לזה אמר ולפי וכו' דהיינו שאמר זה לפי שדין המורישין אם נתנו במתנה

אפי' שלא ברצון היורש יכול ליתן ואם בלשון ירושה אע"פ שברצון היורש שהוא מוחל לא מהני שזה בענין דבר שבממון שהוא מוחל מהני והכא לא מהני שלזה הוא שאמר לפי שנאמר וכו' פיון שאפילו הוא מוחל לא מהני.

שזה הוא משום שאמר קרא בירושה לחקת משפט: ולפי שנראה ממה שאמרו בפרק יש גוחלין שהטעם משום דלא ידע יורש דגוחל דהנינו שאינו מוחל. דמשמע דהוא דלא כמו שכתב דאף ע"פ שהוא רוצה אינו יכול.

לזה אמר דנדאי אפי' ידע ומחיל אין בדבריו פלוג וכן כתבו קצת המפרשים ע"כ: וראיתי להלח"מ שפירש להא שכתב ולפי שהמורישין וכו' מפני שיש להשיב וכו' ולזה תירץ וכו' מ"מ יכילנא למימר דהוצרך רבינו לטעם זה לשאר המורישין שיכולים לתת נכסיהם במתנה וכו': ודבריו אלו לא הבנתים דאם פוננת דבריו דלפי תירוץ זה אה"נ דלא איירי כמו שאמר מקודם שהיא תוריש לאדם אחר.

אלא על עצמו שמסתלק מירושתה. דלזה הוא נדאי טעמא שאין יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם.

ורבינו לא הוצרך לטעם דחקת משפט אלא לשאר המורישים דלמה אין יכולין להגחיל. אע"פ שהוא דבר שבממון אפתי תקשה למה באשה צריך רבינו לסעם שפשו חנוק לדבריהם כשל תורה.

והא בלאו הכי אינו יכול להתנות על דבר שלא בא לעולם. ואם פוננתו דעדיין הוא עומד במה שפירש דאיירי שתוריש לאחר.

ואה"נ דלא הנה מועיל ולא הוצרך להביא על זה הקרא דחקת משפט. שלא הוצרך להביאו אלא משום שאר המורישין.

אם פן בלא טעם דעשו חיזוק לדבריהם כשל תורה לא הנה מועיל. דלא דמי לשאר ירושה גם אם לא כתיב לחקת משפט.

ומהני בשאר ירושה משום שהוא דבר שבממון. הכא באשה אינו מועיל פיון שאין סילוקו של הבעל מהנכסים מועיל אם פן של הבעל הם: ועוד שאם פן למה לו להרב המגיד לומר שבלשון ירושה לא מהני אפי' ברצון היורש.

דאפילו שלא ברצון היורש הוא דלא מהני פיון שבמתנה יכולין לתת ששכסיהם מקרי. ובירושה אינו יכולין אתי' עלה דבירושה לא מהני תנאי משום דכתיב בה לחקת משפט.

והרב קא טרח כדי שלא תדייק מההיא דפ' יש גוחלין דמרצונו מהני. ואמר דנדאי אפי' ידע ומחיל אין בדבריו פלוג דמשמע דאי הכי הוא לא אתי תירוץ: והנה ה"ה כתב זה כדי לישב קושית הראב"ד אף אם נאמר דדברי רבינו שאמר בירוש' הוא בדומה לתנאי האשה שע"ז אמר שהיא התנית' עליו.

ולעד"ן שאין זה מוכרח: שלא אמר רבינו בשאר ירושה אלא בענין שפיאר בהלכות גחלות. ועל הטעם שנאמר שם כתב מה שכתב כאן.

אָבֵל עַל תְּנַאי הָאִשָּׁה גּוֹפָה לֹא קָשָׁה דְרַבֵּינוּ ס"ל דְּבִהָאִשָּׁה וְדַאי דְלֹא שִׁינָה לֹמַר אָדָם מְקַנֵּה דְבָר שְׁלֵא בֵּא' לְעוֹלָם שְׂאִין זֶה כְּוֹנֵנְתוֹ לְהַקְנוֹת לְאַחֲרִים. אֲלֵא הוּא מִתְּנָה לְהַסְתַּלַּק מִהוּן יִרְוֶשָׁה שְׂיִזְכָּה בָּהּ עַל יְדֵי גִישׁוּאִין אֵלּוּ.

וּבִהֲל' נְחִלוֹת כְּתֹב וְז"ל וּלְפִי שְׂנַאֲמַר בְּפִרְשֵׁת נְחִלוֹת וְהִיתָה לְבָנִי. יִשְׂרָאֵל לְחַקֵּת מִשְׁפָּט לֹמַר שְׁחָקָה זֹו לֹא תִשְׁתַּנֶּה וְאִין הִתְנַאי מוֹעִיל בָּהּ וְכו'.

שְׁכַתֵּב כְּפֹּה עַל מִי שְׁרָצָה לְהוֹרִישׁ לְמִי שְׂאִינוּ רְאוּי. לְיוֹרְשׁוֹ וְלֹא לְעַקוֹר הִיְרֻשָׁה מִן הַיּוֹרֵשׁ. וְכַתֵּב עֲלֶיהָ אִךְ ע"פ שְׁזָה מְמוֹן הוּא. דְּהִינּוּ דְאִית לָן כָּל דְּבָר שְׁבַמְמוֹן.

קִיָּים.

דְּהִינּוּ שְׂיָכוֹל לְסַלְקוֹ כְּרַצוֹנוֹ לֹא מְהַנִּי מִשׁוּם דְּכַתִּיב לְחַקֵּת מִשְׁפָּט. וְכַתֵּב אַח"כּ בְּדִין ח' וְז"ל יִרְוֶשֶׁת הַבְּעַל אַע"פ שֶׁהִיא מְדַבְּרִיהֶם עָשׂוּ חֲזוּק לְדַבְּרִיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה וְאִין הִתְנַאי מוֹעִיל בָּהּ דְלֹא עָשָׂה חֲזוּק בֵּין מַה שְׂרוּצָה לְהוֹרִישׁ לְאַחַר.

אוּ לְעַקוֹר הִיְרֻשָׁה מִן הַיּוֹרֵשׁ וּבֵין מַה שֶׁהִתְנָה עִמָּה שְׁלֵא יִירְשָׁנָה שֶׁהוּא עוֹקֵר דִּין הִיְרֻשָׁה מִמֶּנּוּ בְּכוֹלָם כְּתֹב לְשׁוֹן תְּנַאי. דְּגַם בְּאִשָּׁה אִין כְּוֹנֵנְתוֹ לְהַקְנוֹת לָהּ עַכְשָׁיו אֲלֵא מַה שֶׁהוּא זוֹכָה בָּהּ בִּירְוֶשָׁה הוּא מְסַתַּלַּק מִמֶּנָּה דְאָדָם יְכוֹל לְהַתְנוֹת עַל דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם.

מִיָּדִי דְהִנֵּה בְּמִתְנָה עִמָּה שְׂאִין לָהּ שְׂאָר וּכְסוּת דַּאע"פ שֶׁהֵם מִן הַתּוֹרָה כִּינּוּן שֶׁהוּא דְבָר שְׁבַמְמוֹן תְּנַאוֹ קִיָּים. וְהִנֵּה אֲמִינָא דְגַם בִּירְוֶשֶׁתָּה כִּינּוּן שֶׁהוּא דְבָר שְׁבַמְמוֹן תְּנַאוֹ קִיָּים.

אֲלֵא מִשׁוּם שְׂיִרְוֶשֶׁת הַבְּעַל מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים עָשׂוּ חֲזוּק לְדַבְּרִיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה. וּבִירְוֶשָׁה שְׁל תּוֹרָה אִינוּ יְכוֹל לְהַתְנוֹת לְהוֹרִישׁ אֶת מִי שְׂאִינוּ רְאוּי לְיָרֵשׁ אוּ לְעַקוֹר הִיְרֻשָׁה מִשׁוּם דְּכַתִּיב לְחַקֵּת מִשְׁפָּט כְּפֹּה בְּאִשָּׁה.

אִינָה יְכוֹלָה לְהַתְנוֹת עָלָיו לְסַלַּק עֲצָמוֹ מִירְוֶשֶׁתָּה בְּמַה שֶׁהוּא זוֹכָה בָּהּ: וְהִנֵּה רַבֵּינוּ כְּתֹב לְקַמּוֹן בְּפִרְק כ"ג וְז"ל. הַתְנִי עִמָּה שְׁלֵא יִרְשָׁנָה הָרִי זֶה לֹא יִירְשָׁנָה וְכו' בַּד"א שֶׁהִתְנָה עִמָּה קוֹדֵם שֶׁתִּנְשָׂא שֶׁהַנְּחִלָּה הַבָּאָה לוֹ לְאָדָם וְכו'.

דְּמִשְׁמַע דְּמִתְנִי אִיירִי בְּכּוֹתֵב לָהּ בְּעוֹדָה אַרוּסָה. וּבְדַבְּרֵי רַב כְּהֵנָּא שֶׁם דְּאָמַר רַב כְּהֵנָּא נְחִלָּה הַבָּאָה לְאָדָם מִמְּקוֹם אַחַר אָדָם מִתְנָה עָלֶיהָ שְׁלֵא יִירְשָׁנָה וּמְצִינוּ שְׂרַבֵּינוּ כְּתֹב בְּתִשׁוּבָה הַבִּיאָה הָרַב הַמְּגִיד בַּפ' כ"ג שְׂדִין הַמְּשָׁנָה הִיא בְּמִתְנָה אַחַר הַגִּישׁוּאִין.

וְאִם כֵּן מְוַכְרַח לֹמַר שְׂרַבֵּינוּ סְבוּר דְּמִתְנִיתִין אִיירִי גַם בְּנִשְׁוֶאָה וּבְשִׁקְנוֹ מִיָּדוֹ וְלֹא אֲצִטְרִיף לְהַבִּיא דְבָרֵי רַב כְּהֵנָּא אֲלֵא אֲרִישָׂא דְּבִאֲמִירָה בְּעַלְמָא מְהַנִּי. דְּהוּא מִשׁוּם דְּנְחִלָּה הַבָּאָה לוֹ לְאָדָם מִמְּקוֹם אַחַר אָדָם מִתְנָה עָלֶיהָ שְׁלֵא יִירְשָׁנָה וְקֵאִי אֲדַבְּרֵי ר' יֵנְאִי בְּכּוֹתֵב לָהּ בְּעוֹדָה אַרוּסָה.

וְשְׁמַעִינוּ מְדַבְּרֵי שְׂאָדָם יְכוֹל לְהַתְנוֹת עַל דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם. שְׁפּוֹדַאי שְׂדַבְּרֵי רַב כְּהֵנָּא אִיירִי כְּגוֹן אַרוּסָה דְּהִכִּי מִשְׁמַע דְּהוּא קוֹדֵם שְׁתְּהָא רְאוּי לֹו.

וְכַמ"ש רַבֵּינוּ שֶׁם. וַא"כ הָא דְקַתְנִי סוֹפָא לְעַנְיָו יִרְוֶשָׁה דְּפִלְגִי רִשְׁבִּי"ג וְרַבְּנָן מְפָרְשׁ לָהּ רַב כְּהֵנָּא.

דְרִשְׁבֵּ"ג לֹא פְּלִיג אֲלֵא בְּנִשְׁוֹאָה דְרַף ע"ג שְׁקִנּוּ מִיָּדוּ תְנָאוּ בְּטֵל דְהוּ"ל מִתְנָה עַל מַה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה. אֲבָל קוֹדֵם גִּישְׁוֹאִין רִשְׁבֵּ"ג נְמִי מוֹדָה דְתְנָאוּ קִיָּים.

דְּאִי אֲפִשֵׁר לֹמֵר דְּמִתְנִיתִין פְּנֵלָה אִיגְרִי בְּאַרוּסָה דְגַם בְּאַרוּסָה רִשְׁבֵּ"ג פְּלִיג וְרַב פְּהֵנָא הוּא כְּת"ק. דֵּא"כ הֵיזָה לֹו לֹמֵר דְּאִין הִלְכָה בְּרִשְׁבֵּ"ג א"כ ע"כ דְּרַב פְּהֵנָא הֵאִי דְאַתָּא לְאַשְׁמוּעִי' כַּמ"ש דְּבְאַרוּסָה רִשְׁבֵּ"ג מוֹדָה: וְאַתָּה רוֹאָה דְמֵאִי דְמִיָּתוּ בְּש"ס דְּבָרֵי רַב פְּהֵנָא הוּא מְשַׁמַּע דְּדָבָר דְכ"ע מוֹדִים בְּזָה וּמְוַכְרַח מְזָה דְרִשְׁבֵּ"ג אִיגְרִי בְּאַחַר גִּישְׁוֹאִין וְאָמַר מְפִנֵי שְׁמִתְנָה עַל מַה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה וְלָמָּה לִיָּה הֵאִי טַעְמָא וְהֵלֵא לְדָבָרֵי הֶרָאָב"ד ז"ל אִין לְאָדָם לְהִתְנֹות עַל דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם.

וּלְרַבְנָן תְּקֻשָׁה פִּיצַד אָמְרוּ שְׁאָם מְתָה לֹא יִרְשָׁנָה. וְהָא אִין אַד' יָכוֹל לְהִתְנֹות עַל דְּבָר שְׁלֵא בְּאֵלְעוֹלָם וְהִשְׁתָּא לֹא קָם לִיָּה הֵד תִּירוּצָא שְׁתִּירְצַן הִלַּח"מ לְדַעַת הֶרָאָב"ד וַא"כ יָפָה פְּתַב רַבִּינוּ אָף ע"ג דְּבִירְוֹשָׁה תְנָאי מְמוֹן וְכו' דְּוִדָּאי דְּאִי מְצַד דְּשַׁב"ל לִיָּכָא.

דְּזָה תְנָאי שְׁל סִילוּק דְּוֹנְקָא וְתְנָאוּ בְּטֵל מְשׁוּם דְּכְתִיב בְּיָה לְחַקַּת מְשַׁפְּט: וְהִנֵּה פְּכָר פְּתַבְתִּי לְעֵיל דִּין ח' שְׁרַבִּינוּ ס"ל דְּחַכְמִים עֲשׂוּ חֲזוּק לְדְבָרֵיהֶם כְּשֵׁל תוֹרָה וְלֹא יוֹתֵר מְשַׁל תוֹרָה. מִמַּה דְרַבִּינוּ נָתַן טַעַם לְתְנָאי שְׁבִירְוֹשָׁה שְׁאִינוּ בְּטֵל מְשׁוּם דְּכְתִיב בָּהּ לְחַקַּת מְשַׁפְּט. דְּאָם אִיתָא דְּאִית לִיָּה דְּעֲשׂוּ לְדְבָרֵיהֶם יוֹתֵר מְשַׁל תוֹרָה.

תִּיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם דְּעֲשׂוּ חֲזוּק לְדְבָרֵיהֶם יוֹתֵר מְשַׁל תוֹרָה. דְּאַפִּילוּ הֵיא בִּירְוֹשָׁה תְנָאוּ קִיָּים מְשׁוּם דְּהוּא דְּבָר שְׁבִמְמוֹן פִּינּוּ דִּירְוֹשָׁת הַבְּעַל מְדַרְבְּנָן עֲשׂוּ חֲזוּק לְדְבָרֵיהֶם יוֹתֵר מְשַׁל תוֹרָה אֲלֵא מְוַכְרַח דְּהוּא ס"ל דְּלֹא עֲשׂוּ אֲלֵא כְּשֵׁל תוֹרָה.

וּלְהַכִּי נִקְט טַעְמָא מְשׁוּם דְּכְתִיב בָּהּ לְחַקַּת מְשַׁפְּט: וְהִשְׁתָּא לֹא קָשָׁה עַל רַבִּינוּ מַה שְׁהִקְשָׁה הִלַּח"מ עַל רַבִּינוּ דְּהִנֵּה לִיָּה בְּש"ס לֹמֵר דֵּה"ק הִלְכְתָא פְּנוּתִיָּה דְרִשְׁבֵּ"ג דְּתְנָאוּ בְּטֵל אֲבָל לֹא מְטַעְמִיָּה דְּכָל הַמִּתְנָה וְכו' דְּבְדָבָר שְׁבִמְמוֹן תְנָאוּ קִיָּים.

אֲלֵא מְשׁוּם דְּהוּי יְרוּשָׁה וְכְתִיב בָּהּ חַקַּת מְשַׁפְּט. דְּוִדָּאי דְּעַדִּיף לִיָּה לֹמֵר מְשׁוּם דְּעֲשׂוּ חֲזוּק יוֹתֵר מְשַׁל תוֹרָה.

דְּקַסְבֵּר דִּירְוֹשָׁת הַבְּעַל מְדַרְבְּנָן. וְכֹן מְשַׁמַּע וְלֹא מְטַעְמִיָּה לְגַמְרֵי דְאִינָה מִן הַתוֹרָה יְרוּשָׁת הַבְּעַל.

וְעוֹד אִי אֲפִשֵׁר לֹמֵר מְשׁוּם דְּהוּי יְרוּשָׁה וְהוּי חַקַּת מְשַׁפְּט. דְּוִדָּאי דְרִשְׁבֵּ"ג דְּנִקְט טַעְמָא מְשׁוּם דְּמִתְנָה עַל מַה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה תְנָאוּ בְּטֵל.

וְדָאִי דְלֹא דְרִישׁ לְהֵאִי דְרִשָׁה הִכִּי דְלֹא מְהַנִּי תְנָאי בִּירְוֹשָׁה. דְּאִי לֹא הִכִּי לָמָּה לִיָּה הֵאִי טַעְמָא.

תִּיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם דְּכְתִיב בִּירְוֹשָׁה חַקַּת מְשַׁפְּט. וְרַב אָמַר עֲלִיָּה הִלְכָה פְּנוּתִיָּה וְלֹא מְטַעְמִיָּה.

דְּמְשַׁמַּעוֹת וְלֹא מְטַעְמִיָּה הוּא מְשׁוּם דְּמִתְנָה עַל מַה שְׁפָתוֹב בְּתוֹרָה תְנָאוּ בְּטֵל. אֲלֵא דְתְנָאוּ קִיָּים הִיָּינוּ מְשׁוּם דְּהוּא דְּבָר שְׁבִמְמוֹן וְכו' יְהוּדָה דְּס"ל הִכִּי.

דהוא עיקר הטעם דרשב"ג דתנאו בטל. אם כן משמעות וְלֹא מִטְעָמִיהָ דַּאִין לֹא טַעְמוֹ דס"ל דמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אלא תנאו קנים.

אבל הוא פנותיה בנדאי במה דלא דריש לחקת משפט. ולהכי לא אפשר לומר משום דדריש רב לחקת משפט.

דמשמעות ולא מטעמיה על עיקר הטעם דכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל. שנה הוא שאין לו רב פנותיה דהוא ס"ל תנאו קנים.

ולהכי אמר קסבר ירושת הבעל דרבנן וחקמים עשו חזיק לדבריהם יותר משל תורה: דזאת היא סברת ר' יהודה דאמר לה לעיל בש"ס לדעת רבי יהודה בענין תנאי הכתובה אבל במאי דלא דריש רשב"ג לחקת משפט גם רב ס"ל פנותיה: אלא אי קשיא הא קשיא כיון דבמסקנא אוקמיה דרב סבר דירושת הבעל מדרבנן וחקמים עשו חזיק לדבריהם כשל תורה.

דנדאי דמנה הוא דכתב רבינו דחקמים עשו חזיק לדבריהם כשל תורה דרבינו ס"ל כרב בזה. אמאי כתב טעם הירושא משום דכתיב לחקת משפט.

והלא מצינו דאוקמו בש"ס דרב דס"ל כרבי יהודה דבר שבממון קנים והוא מחלק בין דינעה ומחלה. דלהכי באונאה אמר תנאו בטל וכמ"ש בפרק הזהב דף נ"א.

ואם כן בירושא נמי לא ידע דמחיל דדמי לאונאה שאינו ברור לו שתמות בחייו. דלהכי פריף הקא וסבר ר' יהודה תנאו קנים והא אתמר וכו' כמ"ש התוס' הקא ואם כן אע"ג דקי"ל כרבי יהודה שדבר שבממון קנים התם שאני דינעה ומחלה אבל בירושא לא ידע דמחיל וכדין הונאה ואע"פ שהיא מדרבנן חקמים עשו חזיק לדבריהם כשל תורה דדברי רב: וכי תימא דקושא זו תקשה על הש"ס הקא דאמר דאילו רשב"ג וכו' ורב סבר ירושת הבעל מדרבנן דמשמע מדאורייתא בעלמא בטל בכל גוונא משום דהוא מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה תנאו בטל ואע"פ שהוא ממון ולא יש חילוק בין ידע ומחיל ובין דלא ידע ומחיל ואמאי נהרי רב ס"ל דתנאו קנים בינע ומחיל.

והנה ליה לשנויי ולא מטעמיה אלא משום דלא ידע ומחיל דאתי גם לר' יהודה וכמו הך סוגיא דפרק הזהב: הא לא קשיא דמשמעות ולא מטעמיה הוא דמה שאמר משום דמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הוא לא ס"ל הכי ומשמע דבדבר של ממון אף דלא ידע דמחיל תנאו קנים.

ולהכי אוקים לה דהוא סבר ירושת הבעל דרבנן וכו' דאז אתי ולא מטעמיה דסבר דירושת הבעל לאו מדאורייתא אלא מדרבנן וכו'. אבל על דברי רבינו קשה כמ"ש.

וי"ל דסבר רבינו נדאי דממה שאמר ר' ינאי בכותב לה בעודה ארוסה דתנאו קנים. אם הוא ס"ל דלא ידע דמחיל אמאי תנאו קנים.

אלא נדאי ס"ל דמקרי ידע דמחיל דלא דמי לאונאה. דבשלקמא באונאה שייף דלית בה אונאה.

אבל במיתה מוכרח דאיכא מיתה נאפילו דלא ידע דתמות בחייו. מ"מ מכר אותו זכות דאית ליה ולא דמי לאונאה.

ודלא פהאי סוגיא דס"ל דמקרי דלא ידע ומחיל. דמדמה לה לאונאה עד דפריד מינה וסבור רב תנאו קנים וכו'.

דליתא להאי סוגיא לדעת רב אסי ורב פהנא והש"ס נקט להו עיקר. ולפי זה הרי גם לדברי ר' יהודה דקי"ל פנותיה דבדבר שבממון תנאו קנים בזה דינע ומחיל יהיה תנאו קנים אבל כיון דכתיב בירושא לחקת תנאו בטל.

דברבנו עשו חזוק לדבריהם פשל תורה: ואתי נמי שפיר דבהל' שמטה ויובל פרק י"ח פתב דהיורש את אשתו אף על פי שירושא הבעל מדבריהם עשו חזוק לדבריהם פשל תורה ואינו מחזיר ביובל כיון שהיא כמו דאורייתא.

שקרי הכי קא פריד בש"ס אי קסבר ירושא הבעל דאורייתא אמאי יחזיר וא"כ למאן דס"ל עשו חזוק פשל תורה לא יחזיר. ומאי דלא מוקים רב לר' יוחנן פנותיה דירושא הבעל דברבנו נחכמים עשו חזוק לדבריהם פשל תורה.

משום דפשיטא ליה דר' יוחנן בן ברוקא ס"ל דירושא הבעל דאורייתא. מדקא אשמועינו דמחזיר משום פגם משפחה.

דהרי לוקח בית הקברות אע"ג דמדאורייתא היא שלו באין בני משפחה וקוברין אותו בעל פרחו משום פגם משפחה. ולהכי הוא דקאמר קסבר ירושא הבעל מדאורייתא ולטעמיה דר' יוחנן קאמר כדאמר בש"ס.

אבל נדאי דגם לדעתו דס"ל דירושא הבעל מדברבנו ועשו חזוק לדבריהם פשל תורה. דהאי דינא אתי דלא יחזיר ביובל.

ונה פשוט דכאשר עשו אותה פשל תורה היא פשל תורה לגמרי: והשתא רבינו לא ס"ל פהרי"ף שאמר דלית הלכתא פרשב"ג משום דקי"ל כל דבר שבממון תנאו קנים. דירושא שאני דכתיב בה לחקת משפט.

דהרי"ף ס"ל שדין המשנה אפי' בנישואין נמי ואפ"ה אמר בהל' שתנאו קנים. וכמ"ש הרב המגיד בפרק כ"ג בתשובה שמצא לרבינו יעו"ש.

דנראה דדעת ההלכות הוא ג"כ דרב ס"ל אע"ג דבירושא הבעל ידע ומחיל כל המתנה על מ"ש בתורה תנאו בטל. ואמר על זה ולית הלכתא פנותיה דקי"ל דבר שבממון תנאו קנים.

דלית ליה הך דלחקת משפט: ולכאורה הנה נראה דאי אפשר לומר לא פרשב"ג ורב ונהרי"ף דלית להו פהך ברייתא דדרושא לחקת משפט. דהא פולהו ס"ל דאין אדם יכול ליתן לאחר בלשון ירושא.

אלא דלא ס"ל פרבינו דקרא זה: אתא גם לענין פגון תנאי ירושא הבעל דאם היתה ירושא הבעל מדאורייתא תנאו בטל משום דחקת משפט כתיב בירושא ואע"ג שהוא תנאי שבממון דלא אתא קרא אלא לענין ירושא דאינו יכול להוריש לאדם אחר ולא לעקור הירושא אבל תנאי האשה הוא מסלק עצמו מירושא דהוי כאילו מוחל לה במה שהוא זוכה עכשיו בנישואיה.

ואינו דומה ליתן הירושפה לאדם אחר בלשון ירושפה. וליכא ביה אלא משום דמתניתין עליו.

ולמאן דאית ליה ירושת הבעל דאורייתא ואית ליה גם פדבר שבממון תנאו בטל. גם זה תנאו בטל.

ונה דעת הרי"ף דמפרש למתני' גם בנשואה. ולמאן דמקמו לה בארוסה וסוברי' דמשנשאת אין תנאו בירושפה כלום.

הוא מטעם אחר דכיון דהירושפה ראוי לו אם תמות עתה הו"ל כאומר לא אירש את אבא שלא אמר כלום. ואפ"ל קנו מידו ונה דעת הרמב"ם והרשב"א וכמו שפכתב המגיד בפכ"ג.

ולדעת הרמב"ד שהוא משום דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ולדעתו מתניתין איירי בארוסה וכמו שפכתב עליו הרב הלח"מ.

אבל רבינו ס"ל דתנאי האשה הוא כמו הירושפה ומשום לחקת משפט. וכמו שהתם אפילו ברצון היורש לא מצי להוריש לאחר משום ירושפה.

ג"כ הכא באשה אם היתה יורשת האשה מדאורייתא לא מצי להסתלק מירושפתה ואפילו דקי"ל ירושת הבעל מדרבנן עשו חכמים חזוק לדבריהם פשל תורה ובירושפה פתיב בה לחקת משפט שהוא לא ישמנה ותנאו בטל גם בירושפת הבעל כן: אבל קשה דאם כוליהו דרשי דרשא דלחקת משפט לשלא להוריש אחר שאינו יורש או לעקור הירושפה.

אמאי בפ' יש נוחלין כד מקשי הש"ס לימא מתניתין דלא כר' יהודה דאמר דבדבר שבממון תנאו קיים. ופריק לה דאפ"ל כר' יהודה אתי אלא משום דלא מחיל ולגירסת רש"י שם והיה לו לומר דשאני ירושפה דכתיב בה לחקת משפט.

דאע"ג דאמרינן דמחיל לא מצי לשנות הנחלה. וכמו שפכתב הרב המגיד לעיל על דברי רבינו ולפי שהמורישין וכו' שאפילו ברצון היורש אינו יכול לומר בלשון ירושפה: ונ"ל דלרבינו שפכתב זה בפירושו בפ"ו מהלכות נחלות שהוא משום לחקת משפט מפרש מה דאמר בש"ס הכא מי מחיל כמו גירסת רש"י דכוננת מי מצי מחיל דהכא דינא הוא ולא מצי למחול.

ולנהג אחרוני אפשר דסברי דלא אתמר הך ברייתא דקתני והיתה לבני ישראל לחקת משפט הורעה כל הפרשה להיות דין. אלא לענגן דאמר שאין מנחילין נחלות אלא ביום כמו שאר דיני ממונות.

ולאו מינה קא מפקי שלא להוריש לאחר או לעקור הירושפה. אבל רבינו ס"ל פינו דקרא לנחלה דין גם כן משמע שלא ישמנה דין נחלות ומינה נפקא שלא להוריש לאחר או לעקור הירושפה: אבל אפתי קשה פינו דהכרחתו מדברי ר' ינאי שהוא ס"ל דבירוש' האשה מקרי ידע ומחיל דלא פסוגיא דידן דמקשה הש"ס וסבר רב תנאו קיים ונהרי אונאה וכו' דמדמי לה לאונאה דלא ידע ומחיל.

א"כ האי סוגיא לדעת רב כהנא ליתא. ומה שאמר מעיקרא הכי קאמר הלכה פרשב"ג דאם מתה יירשנה ולא מטעמיה דאילו רשב"ג סבר מתנה על מה שפכתב בתורה תנאו בטל.

ורב סבר תנאו קנים וקסבר ירושת הבעל מדרבנן וחקמי עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה מתוקמא שפיר אמאי נקט רבינו משום חקת משפט תיפוק ליה משום פיון דאית לן ירושת הבעל מדרבנן חקמים עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה - וכסברת רב ממש לפי האוקמתא ראשונה ומכ"ש דתקשי על הרי"ף דאמר דלא קי"ל כרב ונהרי רב הוא פהלקתא דהוא סבר כר' יהודה דבדבר שבממון תנאו קנים אלא משום דירושת הבעל מדרבנן חקמים עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה להכי תנאו בטל ואם מתה יירשנה: ואפשר לומר פיון דהאי דבמסקנא דהכא אתי גם למאן דס"ל דירושא לא ידע דמחיל.

דאליבא דכ"ע אתי האי דאמר רב הלכה פושב"ג ולא מטעמיה. עדיף לן לומר מאי דאתמר בה דרב ס"ל עשו חזוק לדבריהם פשל תורה.

ולא להגדיל כ"כ יותר משל תורה דסברא נותנת דלא עשו אלא פשל תורה ולהכי הוא מה שכתב רבינו משום דעשו חזוק לדבריהם פשל תורה. ואע"ג דלמסקנא זו רב דלא פהלקתא דלא כר' יהודה דלית ליה שבדבר שבממון תנאו קנים פיון דגם לאוקמתא קמייתא הוא דלא פהלקתא.

דאנן קי"ל פהך פרייתא דבירושא לא מהני תנאי משו' דחקת משפט פתיב בירושא והוא ס"ל דתנאו קנים גם בירושא אי לאו משום דעשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה: ו גם להרי"ף נמי נלע"ד דלא קשה משום דכל עיקר דבריו שפסמו על הירושלמי דתנאו קנים.

ולאוקמתא ראשונה תנאו בטל דעשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה. ואף ע"ג דעבדינן בש"ס דילן ולא פירושלמי בכ"מ.

הוא דנוקא בדבר שהוא מבואר להדיא בש"ס דילן לא עבדינן פירושל' אם הוא בהפך אבל בכי האי גוונא דאינו מבואר להדיא בש"ס דילן אלא מדיוקא ממקום אחר דאמרינן דלפי רב פהנא לאו פהאי סוגיא ושפיר למעבד פאוקמתא ראשונה בכי האי גוונא לא אמרינן דלא נעביד פהירושלמי.

ועוד פיון דדברי רב פאו סתומים ונוכל לפרשם פאוקמתא שניה לא אמרינן בכי גוונא דלא נעביד פהירושלמי דבהאי גוונא עבדינן פהירושלמי פן נ"ל: דין י"ז וכן מי שנשפתה וכו'.

הנה רבינו כתב בפ' י"ג דמי שנשפתה פוסקין לה תכשיט ובסוף הלכות נחלות כתב דמי שנשפתה פוסקין צדקה על ממונו דמוכרח דרבינו גרים כמו הגירסא שכתב רש"י בדרף מ"ח ואיפכא גרסינן מ"ד צדקה כ"ש תכשיט ואדמר עוקבא קנימי דאמר מי שנשפתה יורדין לגכסיו ונגין וכו' ודבר אחר ופסק פמאן דאמר צדקה ואם פן כ"ש תכשיט שנותנין לה ולפי זה א"כ במי שהלך למדינת הים דלמ"ד צדקה.

צדקה הוא דאין נותנין לה אבל תכשיט נותנין לה וכמו שאמרו בדרף ק"ז ע"ב מ"ד צדקה אבל תכשיט יתנין לה דלא ניתא ליה דתתנוול. וכיון שפן קשה על רבינו שכתב בפ"ק י"ג דאין נותנין לה תכשיט: ונלע"ד לומר דמה שכתב בפ' י"ג דין ז' דטעמא ואין פוסקין לה תכשיט שהרי אין לה בעל שמתקשט לו.

משמע דאע"ג דפסק כמאן דאמר צדקה במי שנשפתטה. הוא משום דכל אדם ניקח ליה לעשות צדקה.

אבל במי שהלה למדינת הים והוא לא צנה פלל נראה דדעתו שלא תתקשט כיון שאינו אצלה לכן פסק כמ"ד תכשיט דהינו דבמי שנשפתטה ניקח ליה דבריהאומר צדקה ובמי שהלה למד"ה ניקח ליה דברי האומר תכשיט: ועוד נ"ל לומר פשדקדקתי על דברי רש"י ז"ל שאמר ולי נראה דאדמר עוקב' קנימי דאמר מי שנשפתטה וכו' ואיפכא גרסינן וכו' דמאי נפקא מינה לדינא בין אם נאמר אם קנימי אברייתא או אדמר עוקבא כיון דמזה נשמע לזה.

שהרי בדרף ק"ז קנימי אמי שהלה וכו' ומוכרח דכוננת רש"י ז"ל היא דאם אמרינן דבשתי מקומות אלו דפליגי הם קנימי אמי שהלה. אפשר לומר אבל בנשפתטה לא פליגי דדבר אחר הוא צדקה.

דניחא ליה לאיניש למעבד צדקה בממוניה. להכי פירש הוא דנראה לו דקנימי אמי שנשפתטה וגריס איפכא.

משום דמשמע דאיניש לענין מלתא דמר עוקבא שעיקר מקומו פאן ולא אברייתא דלא מייתי לה הך אלא אגב גררא. אבל רבינו ס"ל כמו שפירשו התוס' הים דאיהיא היא שהלה קנימי.

וכיון דלא איפליגו אלא אמי שהלה. ודאי דבמי שנשפתטה לא פליגי דכולהו ס"ל צדקה. משום דניחא ליה לאיניש למעבד צדקה בממוניה. ולהכי הוא ז"ל פסק ככולהו במי שנשפתטה.

ובמי שהלה פסק כמ"ד תכשיט דסברא הוא כיון שאינו שרוי אצלה למי תתקשט: פרוק י"ד דין ד' לפיכך ציוו חכמים שלא ישא אדם יותר על ד' נשים וכו' כדי שתגיע להם עונה פעם אחת בחדש פירוש כגון ת"ח או פועל שמלאכתו בעיר אחרת או חמר שכל אלו עונתן פעם אחת בשבת ולד' נשים יגיע לכל אחת עונה בחדש שהוא סתם וסת לאשה כל שלשים יום נמצא יגיע לפסוק עונה אחת לאשה טרם יגיע וסת השני אבל טייל ופועל שמלאכתו בעיר יכולין לישא יותר מד' נשים כן כתב הרב חלקת מחוקק בסימן ע"ו: דין ט"ז איש ואשתו שבאו לבית דין הוא אומר זו מורדת מתשמיש וכו' ועושה פשרה כפי פח הדין ע"כ כתב הרב המגיד ומפרש לה הירושלמי באומרת כמה דשמאי רחיקא מן ארעא וכו' למד רבינו מן הירושלמי שאף בטוענת שאינו נוהג עמה כדרך כל הארץ והוא מכחיש יעשו פשרה ע"כ עיין בהר"ן בנדרים דף צ"א בד"ה וילענין הלכה וכו' שכתב ז"ל וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה גרשתני מפי אמרה שמים ביני לביניו משום דבגרשתני ידע בה בעלה ואינה מעיזה וכהשמים ביני לביניו דלא ידע בה מעיזה שמעינן מינה דבאומרת אינו נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע בה אפילו למשנה אחרונה.

מהימנא ויוציא ויתן פתובה וכו' יעו"ש. דנדאי לפי האי סוגיא דינא הכי ודלא כהירושלמי דמפרש לה באומרת כמה דשמאי רחיקין מן ארעא כן תהא ההיא אתתא רחיקא מן ההוא גברא וכיון שפן דברי הרב המגיד קשים שאמר ואע"פ שלפי גמרתינו פירוש המשנה היא שאינו יורה פחז וכו' למד רבינו מן הירושלמי שאף בטוענת שאינו נוהג עמה כדרך

כל הארץ והוא מכחיש יעשו פשרה: והא לפי גמרתינו הוא יוציא ויתן כתובה כמו שכתב הר"ן כנו'.

וראיתי שכתב הרא"ש וז"ל אבל נדאי חזקה שלא תאמר אשה לבעלה גירשתני להפקיע עצמה בטענת שקר מתחת בעלה להיותה באיסור אשת איש כל ימיה ע"כ. הרי לפי זה שלא אמר רב המנונא אלא בצירוף זה וא"כ מה שאמרו בש"ס הוא לפי מה שאמר רב המנונא תא שמע וכו' התם הוא דמשקרא דידע דבעלה לא ידע בה אכל גבי גירשתני ידע בה מהימנא דחזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה.

דמשמע דבידע הוא כמו שאמרה גירשתני. להכי פריך דמשנה אחרונה תיהוי תיובתא דרב המנונא וכו'.

ותירץ קסבר רב המנונא הכא נמי היא גופה אמרה נהי דכביאה ידע ביורה פחץ מי ידע ומשום הכי משקרא. אבל רב המנונא לא אמר אלא בצירוף זה דחזקה שאינה מפקעת עצמה בטענת שקר מתחת בעלה להיותה באיסור כל ימיה.

ולפי זה אתי שפיר דבהאי דטענה היא שהוא מורד עליה אפילו ידע הוא לא מהימנא. ויעשו פשרה כמו שאמרו בירושלמי דמניה למד רבינו וכמו שכתב הרב המגיד פן נלע"ד: דין י"ט אין מחייבין את הבעל לפדות את אשתו יותר על דמיה וכו' עיין בלחם משנה מה שתירץ לקושיתו שהקשה על רבינו דאמר אין חייבין וכו' דמשמע דאם רצה הבעל לפדות מעצמו פודה וכו'.

שתירץ דהכי קאמר דאפילו שכתובתה יותר על דמיה דאז נדאי וכו' ולכן הנה ס"ד דנחייב את הבעל לתת לה כתובתה והיא פודה את עצמה במקומה אע"פ שהוא יותר מכדי דמיה קמ"ל עכ"ל.

ולי אנכי איש צעיר משמע פן דברי רבינו. שהרי אמר אלא במה שהיא שנה כשאר השבויות דמשמע דאיירי לחיוב שלא דלפדותה משלו ולא לעגן לתת לה כתובתה וכו' כדאמר הוא: ולעיקר הקושיא נ"ל דרבינו דייק מהש"ס דרשב"ג ס"ל דאין מחייבין אותו דווקא.

אבל אם רצה יכול לפדות כמו שלעצמו יכול לפדות שעור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו וכמו שכתבו שם התוספות. ואשתו כגופו דמיה דהכי דייק ממה שאמר בש"ס הא בכדי דמיה פודין אף ע"ג דפרקונה יותר על כתובתה ורמינהי וכו'.

דמאי קא פריך ורמינהי וכו' דאם רשב"ג ס"ל דיותר על דמיה אינו רשאי. א"כ הכי דייקינו הא בכדי דמיה אם רצה אף ביותר מכדי כתובתה וא"כ מאי קא פריך ממה שאמר רשב"ג אם הנה פרקונה פנגד כתובתה פודה ואם לאו אינו פודה.

דנדאי אם רצה פודה ולא קשיא רשב"ג ארשב"ג. אלא נדאי דפשיטא ליה להש"ס דרשב"ג נמי ס"ל דאם רצה פודה אף ביותר מכדי דמיה משום דאשתו כגופו דמיה.

אלא דרשב"ג ס"ל דאין מחייבין אותו לפדות יותר מכדי דמיה משום דאית לן בעלמא אין פודין את השבוין יותר מכדי דמיהם. ויכול לומר שלא נתחייבתי בפדיונה אלא כמו שפודין השבוין דעלמא דהוא בכדי דמיהם דווקא.

שְׁלֹזָה רַבִּינוּ פֶּסֶק פְּרָשָׁב"ג פִּינוּ דְאִית לָן הֵכִי בְּעֵלְמָא וְלִכּוֹן פְּתַב אִין מְסִיבִין אוֹתוֹ דְּנֻדְאֵי דְאָם רַצָּה לְפָדוּתָהּ יוֹתֵר מִפְּדֵי דְמִיָּה דְחֻשְׁבִּיב לָהּ כְּגוֹפּוֹ רִשְׁאֵי כֹּן נִלְע"ד לְדַעַת רַבִּינוּ: פֶּרֶק ט"ו דִּין י"ב הִפִּילָה מוֹנָה מִיּוֹם שְׁהִפִּילָהּ וְכוּ' פְּתַב הֶרֶב הַמַּגִּיד נ"ל שְׁדַעַת רַבִּינוּ בְּזֶה הוּא מְפַנֵּי שְׁיָדוּעַ שְׁפָל וְכוּ' וְכִינּוֹן שְׁפָן זֶה שְׁהוּא טוֹעֵן בְּרִיא פְּנִגְדָּה וּמְחַמַּת טַעֲנָתָה מְחַוֵּיב לְהוֹצִיאָהּ וְלִתְתָּ לָהּ כְּתוּבָה.

הָרִי הִיא כְּטוֹעֲנָתָּ בְּרִיא וְיֵשׁ לוֹ לְפָרוּעַ לָהּ מְנָה שְׁלֵא פְּדִין וְכוּ'. פְּרִוּשׁ שְׁהִיא טוֹעֲנָתָּ שְׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ לְהִתְגַּרֵּשׁ וְלִתְתָּ לָהּ כְּתוּבָה.

וְהוּא טוֹעֵן שְׁעֲדִינִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ וְאִינוּ חַיִּיב עַלְשְׁוֹ לְהוֹצִיאָהּ וְלִתְתָּ לָהּ כְּתוּבָה וְאִם כֹּן הִיא מְפַסְּדָתוֹ עַלְשְׁוֹ מְנָה שְׁלֵא פְּדִין וְכִינּוֹן שְׁהוּא טוֹעֵן בְּרִיא מְשֻׁבּוּעָה שְׁבּוּעַת הִיָּסֵת וְאֵד עַל פִּי שְׁמַחְלֻקְתֶּם בְּעֵנִין הַגִּירוּשִׁין מ"מ נִפְקָא מִיָּנָה לְדִין הַכְּתוּבָה וְאֵזְלָה לָהּ הַשְּׁגָתָה הָרֵאָב"ד לְפִי דְבָרִים אֵלּוּ וְיָפָה אָמַר וְכִבֵּר הָרֵאָתִי פָּנִים לְדַבְּרֵי רַבִּינוּ.

וּמַעֲתָהּ מִהַשְׁהִקְשָׁה מְרֵן בַּכ"מ עַל דְּבָרֵי הֶרֶב הַמַּגִּיד לֹא קָשָׁה וְדוּק: פֶּרֶק ט"ז דִּין כ"ז אָמַר לָהּ הַבַּעַל כֹּף הִזָּה וְכוּ' פְּתַב הֶרֶב הַמַּגִּיד זֶה יֵצֵא לְרַבִּינוּ מִמ"ש בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב הַבַּעַל בְּשֵׁאִין שָׁם עֵיִדֵי גִירוּשִׁין וְכוּ' וּמְפָרֵשׁ רַבִּינוּ שְׁהוּא לְעֵנִין תּוֹסֶפֶת לְפִי שְׁבַעֲיָקָר כְּתוּבָה אִין שָׁם מְגוֹ וְכַפִּי מַה שְׁנִתְבָּאָר בְּדַעַת רַבִּינוּ ע"כ.

וְדָאֵי שְׁלֵהָּ מִיִּמְרָא הָאִשָּׁה שְׁאֲמָרָה לְבַעְלָהּ גְּרִישְׁתִּי נֶאֱמַנְתָּ וְכוּ' מְוַכְרַח לְפָרֵשׁ כֹּף שְׁמָה שְׁאֲמָרוּ מִתּוֹךְ שְׁיִוְכַל לֹאֵר לֹא גְּרִישְׁתִּי הַכּוֹנֵנָה לְעֵנִין שְׁלֵא לְהִתְחַיֵּיב בְּתוֹסֶפֶת אֲבָל לְעֵנִין גִּירוּשִׁין הִיא נֶאֱמַנְתָּ וְכִינּוֹן שְׁהִיא נֶאֱמַנְתָּ לִינְשָׂא נּוֹטְלָתָּ עֵיקָר כְּתוּבָה מְפַנֵּי מ"ש בְּכְתוּבָה לְכַשְׁתַּנְשָׂאֵי לְאַחַר תְּטִילֵי מַה שְׁכְּתוּב לִיכִי אֲבָל בְּתוֹסֶפֶת .

לֹא לְפִי שְׁאִין מְדַרְשׁ כְּתוּבָה בְּתוֹסֶפֶת: וְהִנֵּה בְּמַה שְׁכְּתַב רַבִּינוּ הוֹצִיאָהּ גִּט וְאִין בְּיָדָהּ שְׁטַר כְּתוּבָה אִם דְּרָף אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלֵא יִכְתְּבוּ כְּתוּבָה גּוֹבָה עֵיקָר כְּתוּבָתָהּ בְּגִט וְאִם דְּרָפָן לְכַתְּוֵב כְּתוּבָה אֲפִילוּ עֵיקָר אִין לָהּ הוּא פְּדֻשְׁמוּאֵל דְּאוּקִים לְמַתְנִיתִין דְּהוֹצִיאָהּ גִּט וְכוּ' הוּא בְּמְקוֹם שְׁאִין כּוֹתְבִין.

אֲבָל בְּמְקוֹם שְׁכּוֹתְבִין אִינָה גּוֹבָה בְּלֵא כְּתוּבָה. דְּלֵא כְּרַב דְּאָמַר גַּם בְּמְקוֹם שְׁכּוֹתְבִין אִיִּרִי מַתְנִיתִין.

וּמַה שְׁכְּתַב רַבִּינוּ בְּהוֹצִיאָהּ גִּט וְאִין בְּיָדָהּ שְׁטַר כְּתוּבָה דְּגוֹבָה עֵיקָר דְּוּנְקָא וְלְשְׁמוּאֵל אֲפִי תוֹסֶפֶת יֵשׁ לָהּ. שְׁהִרִי כֹף פְּרִיף בְּש"ס לְרַב אֲמָרִי בְּשְׁלָמָא לְשְׁמוּאֵל מוֹקִי לָהּ בְּמְקוֹם שְׁאִין כּוֹתְבִין וְכוּ' אֵלָּא לְרַב נְהִי דְעֵיקָר לֹא גְּבִיאָ תוֹסֶפֶת מִיָּהָ תִּיגְבִי וּפִירִש"י בְּשְׁלָמָא לְשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בֵּין עֵיקָר בֵּין תוֹסֶפֶת נִפְרָעִין עַל פִּי הַגִּט ע"כ.

הִנֵּה רְאִיתִי לְהָרָא"ש בַּפ"ק דְּמַצִּיעָא דְּהֶרֶמְב"ן ו'ל הֶסְפִּים דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל לְדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר דְּהִטוֹעֵן אַחַר מַעֲשֵׂה ב"ד לֹא אָמַר כְּלוּם יַעו"ש. וַא"כ הַשְּׁתָּא וּמַה דְּבְּמְקוֹם שְׁכּוֹתְבִין.

בְּגִט לְבַד לֹא גְּבִיאָ גַם עֵיקָר כְּתוּבָה דְּרִיעָא טַעֲנָתָּ דִּידָהּ וְנֶאֱמָן גַּם בְּמַעֲשֵׂה ב"ד. כ"ש בְּתוֹסֶפֶת דְּלָאוּ מַעֲשֵׂה ב"ד הוּא דִּיהָ נֶאֱמָן גַּם בְּמְקוֹם שְׁאִין כּוֹתְבִין וְכִינּוֹן שְׁפָן מַה שְׁהִקְשׁוּ בְּש"ס בְּשְׁלָמָא לְשְׁמוּאֵל הוּא לְפִי רִיָּהֲטָא דְּשְׁמוּאֵל פְּלִיג אַר' יוֹחָנָן שְׁלְדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן גַּם

במקום שכותבין איירי מתניתין אבל לפי מה שנאמר דשמואל לא פליג אר' יוחנן קושיא זו תקשה גם לשמואל וכשתירץ רב יוסף הב"ע שאין שם עידי גירושין מגו שיוכל לומר לא גרשתיך יכול לומר גרשתיך ונתתי לה כתובה תתירץ גם לשמואל: והטור נמי פסק כשמואל דאוקים למתני במקום שאין כותבין אבל במקום שכותבין אינה גובה פלל דלא פרב ובמקום שאין כותבין עצמו דווקא עיקר ולא תוספת וכסברת רבינו דאוקימנא דגם לשמואל דווקא עיקר ולא תוספת אלא דיש בינו לבין רבינו דלרבינו היכא דאמר גירשתיך ונתתי לה פל הכתובה עיקר ותוספת וכתבה לי שובר ואבד שוברי מתוך שיכול לומר וכו' נותן לה את העיקר משום דהוא לא מחלק בהיכא דאמרה גרשתיך דנאמנת אפי' בשתובעת כתובה וא"כ מוכרח ליתן לה העיקר משום תנאי כתובה שהוא שאם תנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי וכשהיא נאמנת לינשא לאחר מוכרח ליתן לה עיקר הכתובה.

אבל הטור ס"ל דבאמרה גרשתיך בשתובעת כתובה אינה נאמנת ולא תנשא וא"כ בשאין לה עדי גירושין נאמן במגו שיכול לומר לא גרשתיך ואינו נותן לה גם העיקר ודוק: פ"ק י"ז דין א' מי שהיה נשוי נשוי וכו' כתב הרב המגיד ואע"פ שפאה לגבות ממנו וכגון שהו גרושות פולן נשבעות עכ"ל.

קשה לי דמנין לו להרב המגיד לומר זה לדעת רבינו והא רבינו אמר דבריו פשטת ומכ"ש דבש"ס אמרו במאי קמיפלגי אמר שמואל כגון שנמצאת אחת מהם שדה שאינה שלו וכו' אפיי אמר דאפיי קשישא איכא בינייהו וכו' דלשמואל איירי בנמצאת שדה שאינה שלו.

ולפי דברי הרב המגיד שלא הזכיר מזה משמע דרבינו לא איירי בהכי. ולפי דברי אפיי איירי מתניתין ביתומים דווקא.

וראיתי להלח"מ שכתב על דברי המגיד והאי טעמא משום שפא ימצא אחת מן השדות שאינו שלו וכפי' התוספות שפירשו בגמ' ולא בפירוש רש"י שם וא"כ הנה לו להזכיר הרב המגיד דווקא בשנמצאת שדה א' שאינו שלו אלא נדאי משמע שלא פירש כן ע"כ.

ולכאורה דבריו אין בהם הבנה דמעיקרא אמר דטעמא הוא משום שפא ימצא שדה שאינו שלו וכו' ואח"כ אמר לבסוף אלא נדאי משמע שלא פירש כן: בד ונראה לי פירוש דבריו כן דבתחלה נתן טעם לדברי הרב המגיד שאמר שפירוש איירי דשייך טעם דשפא ימצא שדה א' שאינה שלו וכפירוש התוספות דנדאי חששא זו שייכא גם בגרושות ולא כפירוש רש"י שפירש שאירי שנמצאת כפר שדה א' שאינה שלו דאם כן הנה לו להרב המגיד לפרש דברי רבינו שאירי בשנמצאת כפר שדה א' שאינה שלו אבל בפירוש התו' אע"פ שלא פירש הרב המגיד.

הדבר מוכן מעצמו שהרי גם בגרושות שייכא חששה זו. אבל לפירוש רש"י שאירי שנמצאת כפר.

הנה לו לפרש הרב המגיד דאירי שנמצאת כפר שדה אחד שאינה שלו: אבל מ"מ לא הונח לי גם דבריו אלו פיון דרבינו אמר ומת דאירי בשמת דווקא. דאף אם תמצא לומר

דכוננת הרב המגיד לומר דגם בגרושות איירי רבינו ואע"פ שאין משמעות דבריו כף
שקרי אמר הוא כפון ננס שאמר במשנה וכו' וכגון שהן גרושות.

דמשמע דמתניתין איירי כגון שהן גרושות. מ"מ מנין לו דרבינו איירי גם בגרושות פיון
דנקט בדבריו ומת.

ואפשר דטעמא הוא כדאמר אבני קשישא יתומים שאמרו גדולים ואין צריך לומר
קטנים: וגם דאף שנאמר כדעת הלח"מ דרבינו יפרש פהתו' דהוא משום שאמא ימצא שדה
שאינה שלו.

אפתי קשה דלמה אחרונה נשבעת פיון שהיא גובה ממנו ולבעל עצמו לא תשבע וכי
תימא פיון שפבעל עצמו אם אמר לה תשבע לי צריכה היא וכמ"ש רבינו בפירק שלפני
זה דין י"ט.

וא"כ ג"כ הכא שאומרת שלישית לרביעית תשבע לי שלא גבית מכתובתך כלום לפי
שיראה אני שאמא ימצא שדה א' מן השדות שאינה שלו ותשבע לה על זה. גם זה אי
אפשר לפי שהטעם הוא כמ"ש בש"ס משום דאם גבה גבה אבל לשיטת הפוסקים שפברי
כמ"ד שאם גבה לא גבה לא תשבע.

ורבינו הכי ס"ל בפירק ב' מהלכות מלנה ולנה ובלאו הכי נמי דבשלמא פבעל שהוא
טוענה פריא שנתקבלה פתובתה. ולהכי כשאמר לה תשבע לי היא נשבעת.

אבל פהאי שאומרת שאמא ימצא שדה א' שאינה שלו. אינה נשבעה פיון שהיא פאה
ליגבות מן הפעל ולא רמיא עליה שבועה מן הפעל למה תשבע לה שנמצא שגם דברי
הלח"מ לא אתו לפי מה שפירשתי לעיל: וראיתי להב"י בסימן ס"ז שהביא דברי הרב
המגיד הנזכר וכתב ומשמע דא"א לומר דלאחרונה קאי דכיון דבאה ליגבות ממנו למה
צריכה לישבע אלא אג' ראשונות בלבד קאי ע"כ.

פוננת דבריו דמפרש דברי הרב המגיד דמה שאמר פולן נשבעות. א"א לומר דלאחרונה
נמי קאי דלמה תשבע פיון שפאה ליגבות ממנו.

דבשלמא פראשונה נשבעת לשניה דשאמא לא תמצא ממה ליגבות פתובתה וכן שניה
לשלישית ושלישית לרביעית אבל רביעית למה תשבע פיון שהיא גובה מפעלה אינה
נשבעת.

דלפי דברי מר"ן הב"י הנז' הבין פדברי הרב המגיד דלאו משום טענת שאמא ימצא שדה
א' שאינה שלו דאם לא פן אפילו ברביעית אע"פ שהיא פאה ליגבות ממנו לאו לדידיה
קא נשבעה אלא לשלישית.

ובנדאי מה שהבין כף בדבריו משום דאי אפשר לומר דרביעית נשבעת לשלישית פיון
דרבינו ס"ל דלא מה שגבה גבה וכמ"ש למעלה וזה מורה שלא פדברי הלח"מ שאמר
שפוננת הרב המגיד שרבינו יפרש פדברי התוספות פנ"ל שאז גם הרביעית נשבעת
לשלישית: והשתא לדברי מר"ן הב"י שפירש כף פדברי הרב המגיד א"כ מ"ש הרב
המגיד בתחלה הוא כפון ננס אין הפוננה שרבינו יפרש מתניתין בגרושות.

דהא פון ננס אמר אף הרביעית נשבעת. ועוד דטעמא דנשבעת הוא משום דגבה גבה.

ולשיטת רבינו דלא גביה לא אתי כבן ננס אלא פנונתו דבמת נשבעה גם הרביעית ליתומים. והוסיף הוא לומר שגם בגרושה שפאה לגבות ממנו שיניף דין זה.

שקראשונה נשבעת לשנייה ושלישית ושלישית לרביעית. דהיינו באופן שלא תמצא שנייה לגבות.

ושנייה לשלישית כשלא תמצא שלישית במה לגבות. ושלישית לרביעית כשלא תמצא רביעית במה לגבות.

אבל הרביעית למה נשבעת והלא בגרושה אינה נשבעת דהיינו שפצד גרושות פן ששבעים זה לזה כנז' דשיניף בהן גמי דין שפכת רבינו במת. אבל באחרונה לא קאי דבריו דלמה נשבעת וכמ"ש: דין י"א וכן אם מכר הבעל ואמר לאשתו וכו' ולא הספיקה למעשיו ונפסד המכר וכו' כתב הרב המגיד אלא שקשה לזה דהתם בבעיא דאשתדוף בני חרי וכו' ומהראשון ג"כ אבדה כתובתה מפני שיכול לומר לה הנחתי לך מקום לגבות ממנו ע"כ.

פירוש מדקאמר נהי דאבדה כתובתה משני מראשון מיהא תגבי דמשמע דהראשון לא נפסד המכר דהא הבעיא היא אם אשתדוף בני חרי אם יכולה לטרוף ממשעבדי דמשמע דהראשון נמכר ובנדאי שמה קשה לדברי רבינו שאמר ונפסד המכר: ומ"ש מרן בכ"מ ונ"ל ונ"ל שאפשר לומר שלא כתב רבינו פן אלא מפני שהיה רוצה בין אותה שדה בין שדה אחרת והא לא שיניף אלא א"כ נפסד המכר ע"כ.

נראה דכוננת דבריו דלאו דווקא נקט ונפסד דאף בלא נפסד שיניף דין זה. וכפ"ש הש"ס דהוא דייק דאפילו בשנתקיים המכר עסקינו.

ודלא כמו שרצה הרב המגיד לדייק מזה דאם נתקיים המכר יכולה לומר נחת עשיתי לבעלי. ומה שהקשה בלח"מ ונ"ל איהו גמי היכי הוה מתרץ לה דכיון דנפסד המכר מן הראשון אמאי אבדה כתובתה הרי יש לה לגבות אותו השדה ע"כ.

לא הבנתי דבריו והא מוכרח שהוא ס"ל דלא נפסד המכר שהרי הוא בא לפשוט דלא טרוף ממשעבדי אלמא דהוא פשיט ליה דאף בשנתקיים המכר איירי. והקושיא היא כמו שכתב הרב המגיד ומן התקנה עוד שאמר לבסוף ונ"ל ונראה דכד מעיינת הך תשפח שהיא הקושיא שהקשה ה"ה ע"כ והלא דבריו הם ענין אחר.

ומה גם דאופן קושיתו לא אתי פלל דאיהו יתרץ לה דנפסד המכר באותה שעה וקזור ומכרו לאחר ולא אמר לה להספיק עליו וכשרצה למכור השדה השנית אמר לה וחתמה לו דנדאי אבדה כתובתה כיון דנמכר כבר השדה הראשון דזאת הוא שרצה לפשוט היכא דאשתדוף בני חרי לא גביא ממשעבדי: פ"ק י"ט דין י"ד בת הממאנת הרי היא כשאר הבנות ויש לה מזונות וכו' כתב הרב המגיד ואחר שהממאנת אין לה עיקר כתובה כנזכר פכ"ד מאין לו לרבינו שיהיו לבתה מזונות שהן מתנאי כתובה וצ"ע עכ"ל.

ואנכי איש צעיר נ"ל דלא קשה דרבינו מלתא בטעמא קאמר דהיא כשאר הבנות. דהבנות זוכות משעת עיבורן בתנאי כתובה דאפילו אם גירש את אמה קודם שנולדו אפ"ה יש

להן מזונות אחר מיתת אביהן ואפי' דבשעת הלידה הן תנאי דכתובה הלוכו להם דאמם בתגרשה וליפא כתובה עוד.

ג"כ במקמאנת אע"ג דקודם הלידה מיאנה אמם ולית לה עוד תנאי כתובה מ"מ בשעת עיבור הבנות אמם עדיין לא מיאנה וזכו הם תכף בתנאי כתובה הנוגע להן. דלא אמרינו דהממאנת אין לה עיקר כתובה בדבר הנוגע לה.

אבל בדבר שפבר זכו הבנות בשעת עיבורן למה לנו להסירו והרי כבר זכו בהם: פרק כ"א דין י"ז והבת אצל אמה לעולם עיין מה שהקשה במשנה למלך הנה לפי מה שפתיב בהרא"ש תנאי נמי הכי מי שמת והניח בן קטן וכו' הנה נראה לכאורה דהגירסא אינה כמו שלפנינו.

אלא דרב חסדא קא מדייק ממתני' דהבת אצל האם דלא שניא גדולה ולא שניא קטנה. מדקתני למקום שאמה דהוא שתגדל הבת אצל אמה.

ועל זה קאמר תנאי נמי הכי וכו'. דמצינו דבבן יגדל אצל האם דסבר שטעם של הבן קטן יחול אף בבת.

אף שהיא גדולה שהבת אינה יודעת לשמור את עצמה כמו הבן הגדול. ואח"כ פתיב הרא"ש די"מ דהא דאמרינו הבת אצל האם.

היינו באלמנה דלא שבקינן לה לבת בהדי קרובים של אביה דשייף בה גם בגדולה טעם של הבן קטן כמ"ש. אבל בגרושה דלא שייף בה הן טעמא.

שבקינן לה אצל אביה. וזה הוא מה שפתיב הטור ולאחר שייגמל הנער יש אומרים שברשות האב אם ירצה יקחנו אצלו וכו' דהא דאמרינו בת אצל האם היינו דווקא באלמנה וכו' דהיינו דחיישינן שמא יתרגו אותה דגם בגדולה שייף זה דאינה יודעת לשמור את עלמה.

אבל בגרושה דלא שייף טעם זה שבקינן לה אצל אביה. ואפי' היא קטנה דכשאינה צריכה לאמה דהיינו שלאחר שגמלתה היא אצל אביה.

ואין חילוק בין בן לבת. דזה נדאי הוא לפי הגירסא שפתיב הרא"ש ז"ל כפזפר.

אבל הרמ"ה פתיב בשם הגאונים דה"ה נמי בגרושה והראיה היא דמתניתין לא קא מפליג בין אלמנה לגרושה. ולפי זה הנה נראה לכאורה דגירסתם כן היא א"ר חסדא זאת אומרת בת אצל האם.

ודייק ממה דקתני למקום שאמה דנדאי לפי הראיה זו שפתיבו הגאונים משום דמתניתין סתמא קתני. אם כן לא תחול הגירסא דגרסי ממאי דבגדולה עסיקינן וכו' ומשום מעשה שהיה וכו'.

דהא מתניתין סתמא קתני דגם בגרושה. דנדאי דלא הווי גרסי בש"ס כגירסתינו כלל.

דאף כגירסת הרא"ש דגריס תנאי נמי הכי לא הווי גרסי: אבל נ"ל עיקר דאפלי גירסתנו לא קשה מה שהקשה במשנה למלך דהא לפירוש רש"י ז"ל משמע דהוא איירי באלמנה

דְּקָא פִּירְשׁ בַּד"ה זֹאת אוֹמְרַת וְכו' וְבַת הַנְּיֻזוֹנָת מִן הַבָּנִים זָנִין אוֹתָהּ בְּבֵית אִמָּה וְאִין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְדוֹר אֶצְלָם.

דִּילְמָא בְּקַטְנָה עֲסִיקִינָן וּמִשּׁוּם הִכִּי לֹא קִתְּנֵי בֵּת אֶצְלֵי אַחִין ע"כ אֵלְמָא דְּמִשְׁמַע לִיהּ דְּאִינְרֵי בְּאַלְמָנָה וְלַעֲנִין שְׁלֵא תִּהְיֶה אֶצְלֵי הָאֲחִין אַע"פ שֶׁהִיא גְּדוּלָּה וְהַש"ס דְּקָא מְקַשָּׁה וְדִילְמָא בְּקַטְנָה אִינְרֵי שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאִמָּה.

אַבְל בְּגְדוּלָּה אַה"נ שֶׁהִיא נִיזוֹנָת אֶצְלֵי הָאֲחִין. וְלִפִּי שֶׁהַש"ס אָמַר וּמִשּׁוּם מַעֲשֵׂה שֶׁהִיא וְכו' לְהִכִּי פִּירְשׁ רַש"י וְאִיכָּא לְמִיחָשׁ נְמִי שְׂמָא יְהִרְגוּהּ.

דְּהִינְנוּ דְּבְקַטְנָה שְׁיִיף תְּרַתִּי שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאִמָּה וְעוֹד שְׂמָא יְהִרְגוּהּ. אַבְל בְּגְדוּלָּה .

דְּלֹא חִינְשִׁינָן לְרַצִּיחָה אִימָּא לָךְ דְּתַשְׁבּ אֶצְלֵי הָאֲחִין. וְעַל זֶה תִּירָץ בַּש"ס דַּא"כ דִּישׁ חִילּוּק בֵּין גְּדוּלָּה לְקַטְנָה נִיזוֹנָת מוֹלִיף לָהּ מְזוֹנוֹת לְמָקוֹם שֶׁהִיא.

דְּמִשְׁמַע לְגְּדוּלָּה בְּמָקוֹם שֶׁהִיא וְלְקַטְנָה בְּמָקוֹם שֶׁהִיא מֵאִי לְמָקוֹם שְׂאִמָּה. מִשְׁמַע דְּהַבֵּת אֶלְלֵי אִמָּה וְלֹא אֶצְלֵי הָאֲחִין כְּפִי פִּי הַש"ס לְדַבְּרֵי רַש"י: וְהַשְׁתָּא לְדַבְּרֵי אֵלּוּ שֶׁפִּירְשׁ דְּבָרֵי הַש"ס בְּאַלְמָנָה הוּא כְּדַבְּרֵי י"מ שְׂכַתְּבַת הַטּוֹר דְּלֹא אָמְרוּ הַבֵּת אֶצְלֵי אִמָּה אֶלְא בְּאַלְמָנָה דְּמִן כְּרַח לְוֹמֵר דְּשְׂאִנֵּי אֵלְמָנָה דְּשְׂמָא יְהִרְגוּהּ.

דַּא"כ אִמָּאֵי קָא מְפָרְשׁ לָהּ בְּבֵת הַנְּיֻזוֹנָת אֶצְלֵי הָאֲחִים. אֶלְא דְּהַמְקַשָּׁה מְעַיְקְרָא קַא ס"ד דְּבַגְדוּלָּה לֹא שְׁיִיכָא רַצִּיחָה.

וְעַל זֶה קָא מְקַשָּׁה דִּילְמָא בְּקַטְנָה שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאִמָּה. וְאִיכָּא נְמִי חֲשַׁשְׁהּ דְּרַצִּיחָה בְּשִׁבְלֵי עֵישׂוֹר נְכֻסִים שְׁלָהּ.

וְתִירָץ לּוֹ דַּאִם אִתָּה נּוֹתֵן חִילּוּק בֵּין גְּדוּלָּה לְקַטְנָה. נִיזוֹנָת לְמָקוֹם שֶׁהִיא אֶלְא וְדַאִי שְׁלֵא יֵשׁ חִילּוּק בֵּין גְּדוּלָּה לְקַטְנָה.

דְּגַם בְּגְדוּלָּה אִיכָּא חֲשַׁשׁ רַצִּיחָה מִשּׁוּם עֵישׂוֹר נְכֻסִי שְׁלָהּ. דְּלִהִכִּי דִּינִיק בְּלִישְׁנֵיהּ רַש"י ז"ל וּפִירְשׁ אִם כֵּן דִּישׁ חִילּוּק בֵּין גְּדוּלָּה לְקַטְנָה.

דְּהִינְנוּ שְׁלֵא יֵשׁ חִילּוּק בֵּין גְּדוּלָּה לְקַטְנָה דְּבַתְרֻנֵּיהּ חִינְשִׁינָן לְרַצִּיחָה הִרִי לָךְ לְהִדְיָא דְּרַש"י ז"ל הוּא הִי"מ שְׂכַתְּבַת הַטּוֹר. וְאִתְּיָא הַסּוּגְיָא שְׁפִיר לְדַעְתּוֹ ז"ל וְאִזְדָּא לָהּ קוֹנְשִׁיא רַאשׁוֹנָה שְׁלֵי הַמַּש"ל: וְעַל הַקּוֹנְשִׁיא שֶׁהִקְשָׁה עַל סְבֵרַת הַרַמ"ה.

הֵנָּה הוּא ז"ל הַבֵּין דְּבָרֵי הָרַא"ש שְׂכַתְּבַת וְהִבִּיא רְאִיָּה מְמַתְּנִיתִין דְּהַנּוֹשָׂא אֵת הָאִשָּׁה סְתָמָא קִתְּנֵי וּמִשְׁמַע בֵּין גְּרוּשָׁה בֵּין אֵלְמָנָה. דְּהַהוּא מִמָּה שְׂקִתְּנֵי סְתָמָא מִשְׁמַע בֵּין גְּרוּשָׁה בֵּין אֵלְמָנָה עַד שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו.

אַבְל הָרוּאָה תְּשׁוּבַת הַגְּאוּנִים אִין כְּפִי כְּפִינְתָם. וְז"ל תְּשׁוּבַת הַגְּאוּנִים סִימָן מ"ו מִשְׁעַר הַד' מַח"ד.

א"ר חֲסֵדָא זֹאת אוֹמְרַת בֵּת אֶצְלֵי הָאִם וְהִרִי דְּבָרִים בְּרוּרִים שְׂאָף עַל פִּי שְׁנִישְׂאֵת הַבֵּת אֶצְלָהּ. וְלֹא קָא מְפַלֵּיג בֵּין אֵלְמָנָה לְגְרוּשָׁה וְשְׁמַעֲנִין מִן הַכִּין כִּי בֵּין אֵלְמָנָה הִיא וּבֵין גְּרוּשָׁה הִיא הַבֵּת אֶצְלָהּ.

דקא דייקנין מן מתניתין דתנן מוליך למזונותיה למקום שאמה. ולא תנן למקום שהיא ע"כ הרי להדיא דסתמא דדברי הגאונים דקאמרי הוא על דברי רב חסדא דלא מפליג בין אלמנה לגרושה.

דשמעינן מדבריו פי בין אלמנה ובין גרושה הבת אצלה. דהשתא פירוש הש"ס כף הוא ממאי דבגדולה עסיקנין עד שאתה מפרש דמתניתין בין בגרושה בין באלמנה.

דמשלא חילקה בין אלמנה לגרושה דאו גם בגדולה איירי. אימא דבקטנה עסיקנין דהוא משום מעשה שהיה וכו' דזה לא שייך אלא באלמנה: והשיב דאם פן ניתני למקום שהיא נאנן ידעינן דהקטנה היא אצל אמה בלאו הכי דהיא צריכה לאמה ולמה קתני למקום שאמה אלא נדאי שמלתא פסיקתא קתני דכל הבת עצל האם.

דאז ליכא חילוק בין אלמנה לגרושה. דהכי דייק דברי הגאונים.

דמ"ש ולא קא מפליג בין אלמנה לגרושה. דהוא על דברי רב חסדא ואמר עלה דקא דייקנין מן מתניתין דתנן מוליך למקום שאמה ולא תנן למקום שהיא.

דהרי לא אמרו משום דמתניתין סתמא קתני. דהשתא מה שאמר הרא"ש והביא ראיה ממתני דהנושא אשה סתמא קתני ומשמע בין גרושה בין אלמנה פנונתו היא דלפי הדייק דא"כ ניתני למקום שהיא.

דאו מה דקתני מתניתין הנושא אשה סתמא קתני דמשמע בין גרושה בין אלמנה. ולשון הרא"ש שהביא בב"י הוא מתוקן יותר שכתב.

כל זה כתב הרא"ש בפרק הנושא ומבואר בדבריו שהרמ"ה הביא ראיה ממתניתין דהתם דלא שנא בין אלמנה לגרושה ע"כ. הרי שלא כתב שהביא ראיה ממתני דהנושא אשה סתמא קתני דברי הרא"ש ממש דנתפנון למה שכתבתי בפירוש דברי הרא"ש: ומה שהקשה על הטור שלא הביא דעת שלישית והוא דעת הרא"ש אביו דס"ל דבת אצל האם בין אלמנה בין גרושה ומיהו הבן ברשות אביו ליטלו לאחר זמן הנקה וכמ"ש בתשובה כלל פ"ב.

נלע"ד דלא קשה פינן דהוא סובר דאין חילוק בין בן לבת מדכתב דהא דאמרינן בת אצל הבת היינו דווקא באלמנה וכו' אבל בגרושה שבקינן לה אצל אביה. וזה אמר על מה שכתב ולאחר שגמל הנער יש אומרים שבברשות האב אם ירצה יקחנו אצלו דמשמע דהוא סובר דאין חילוק בין בן לבת דאם הוא דעתו שיש חילוק בין בן לבת מי תלה זה בזה דאפ"י אם נאמר דגם בגרושה מייירי הרי יש לחלק בין בן לבת והוא הביא דעת יש אומרים דהוא משום דבאלמנה מייירי.

וכיון שפן לא הביא דעת הרא"ש אביו פינן דהוא פליג עליה: ועוד דזאת דעת הראב"ד כמה שהשיג על רבינו. והוא הביא דברי רבינו שכתב וכן כתב הרמב"ם שגראה שהוא פוסק כרבינו לכן לא הביא דברי אביו הרא"ש פנ"ל ודוק: ועוד נ"ל לומר דמ"ש הרא"ש תניא נמי הכי לאו דהכי גריס בש"ס.

אלא דבריו הוא אומר דתניא נמי הכי פהאי דיוקא דדייק רב חסדא ממתניתין שמניחין אותה אצל האם דכן מצינו בברייתא שהזכירו זה בבן קטן. ולפי שדברי רב חסדא אף

בגדולה ופריה דאימא בקטנה והביא הוה ברייתא לא תימא דברייתא פליגא דהא קטן קתני דבכו שאני דבגדול אינו אצל אמו.

וכן ראיתי להרי"ף שהביא לדברי רב חסדא דלא שניא גדולה ולא שניא קטנה וכתב גם כן פניא מי שמת והניח בן קטן וכו' דמשמע דגם הוה ברייתא אתיא גם לדברי רב חסדא: פירק כ"ב דין ב' פיצד האשה שנתארסה וכו' אם מתה יירשנה אביה אע"פ שכתובתה בבית בעלה ע"כ.

הנה רבינו דייק בלישניה וכתב ברישא ונתניחד עמה שם לשם נישואין דהיינו שפירש לשם נישואין וזה בנדאי אפי' בחצר דידה פיון שגילה דעתו בפירוש לשם נישואין ומשמע הא אם לא פירש לשם נישואין אפילו בחצר דידה אביה יורשה.

וכן בסיפא פתב נכנס הבעל עמה ללון בדרה שלגין עוברי דרכים בפונדק אחד וכו' ונעדין לא נתייחד עמה לשם נישואין דמשמע שלא אמר לשם נישואין אלא סתמא אביה יורשה.

כמו דדייקי מרישא דנדאי דלא מקשה בש"ס אברייתא אם היה פתוב פלשון רבינו: ואע"פ דהשתא מיהא דקתני בברייתא בלשון דקשה דיוקאדדיוקא ומפרשה לה סתמי סתמי קתני ואיפא נפקותא לדינא וכמו שהשיג עליו הראב"ד ס"ל.

רבינו יפרש דלא קא מתרין רב אשי סתמי קתני אלא משום דבברייתא ברישא קתני או שהיתה לה חצר בדרה. ובסיפא קתני או שהיתה לו חצר בדרה.

דמשמע דהחילוק הוא אם החצר דידה או החצר דידה. ומירוצא בעלמא הוא דקא מתרין הכי לפי דעת המקשה דקא מקשה הכי.

אבל לדעתו ז"ל הקושיא זו לא תקשי דכוננת הברייתא כה היא דחצר שלה דרישא דברייתא דהיינו שהכניסתו שם היא משום לינה וכדין שלא נתייחד לשם נישואין. ושהיתה לו חצר בדרה דסיפא דהיינו שנקנסה עמו לשם נישואין ומשום כה הרי"ף לא הביא זה בהלכות כן הוא נראה לע"ד אבל הרב המגיד לא כה פתב יעו"ש: דין כ"ט המוכר קרקע לאשתו וכו' הנה נראה דממה שכתב רבינו דגם במעות טמונין ילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות.

שלא יוכל לומר שממעשה ידיו הם והרי הם שלי הוא משום שיכולה לומר על מעות שבידה שבמתנה נתנו לי. אבל לא תקנה גוף הקרקע שמכר לה.

לפי שאין דעתו להקנות לה אלא כדי שתגלה המעות שהיו טמונין אצלה ואם כן קשה בהוה שכתב רבינו פכ"ב מהלכות מלנה שאם לנה מאשתו ואח"כ גירשה שאין לה עליו פלום. דמשמע שאין יכולה לומר שמתנה נתנו לה: ונ"ל שדעתו של רבינו היא דממה שאמרו בסוגיא התם מתיבי לנה מן העבד ושחררו מן האשה וגירשה אין להם עליו פלום.

מאי טעמא לא משום דאמרינן לגילוי זוזי הוא דבעי. דמשמע דמשום שכתב להו שטר ושעבד להו נכסין הנה ליה פאילו אמר ומקנה להו שיקנו דומה דמכר דקא פריה עליה מינה.

וכן נראה מדברי רש"י ו"ל והתוספות ו"ל ותירץ שם בש"ס שאני התם דלא ניחא ליה לשוויי נפשיה עבד לנה לאיש מלנה. דהיינו דאמרין שעשה כדי לגלויי זויי ולא שעבד נפשיה.

דמשמע מפל זה דמשום מה שעבד נפשיה הוא דנה מתחייב אלא משום דאמרין דלאגלויי זויי הוא דבעי לא יתחייב ולא הנה מתחייב משום דיכולה לומר במתנה נתנו לי.

ואז בלנה דמשום שיעבוד לא נשתעבד דלא ניחא ליה לשוויי עבר לנה לאיש מלנה. אבל במקר נשתעבד לה וקנתה גם גוף הקרקע דסבירא דלא אמרין דלאגלויי הוא דבעי ומשום שגמר והקנה לה.

וכיון שאחר כך אוקמו בש"ס פאן במעות טמונים פאן במעות שאין טמונים דבמעות שאין טמונים הוא דגמר ומקני. א"כ לפי מה שאמרו בש"ס מעיקרא דלא ניחא לשוויי עבד לנה לאיש מלנה דהוא עדיף גם במעות שאינם טמונים שלנה ממנה לא שעבד נפשיה כלל שעשה כך כדי שתתנם לו ברצונה ולא תאמר במתנה נתנו לי: והשתא דברי רבינו לאו משום שיכולה לומר שנתנו לה במתנה אלא משום דגמר ומקני לה במעות שאינן טמונים דליכא דלגלויי זויי הוא דבעי קנתה גם הקרקע וטמוניו ודאי דלא הקנה לה קרקע דהוא עבד כדי לגלויי זויי אבל המעות זכתה בהם במה שכתב לה שטר שקיבל מעות דכאילו במתנה הקנם לה.

דהכי משמע מהש"ס דאמרו במעות טמונים לא קנתה. דמשמע דדוקא לא קנתה המקח. אבל המעות הם שלה כיון שכתב לה שקיבל ממעותיה כך וכך: ודקדק רבינו בלשונו שם בדין לנה מהאשה וכתב ואין להם עליו פלום וכו' וכל המעות שביד האשה בחזקת בעלה.

דהיינו שלא ישתעבד בחוב זה אע"פ שעבד נכסיו. ולא אמרין שלה הם נמי מה שביד האשה בחזקת בעלה הוא שהיא לא אמרה לו בשעת הלואה שבמתנה באו לידיה. וא"כ בחזקת בעלה הוא ואין לה עליו פלום. ואמר סתם אפילו במעות גלויים.

דכיון דהיא הלואה לא ניחא ליה לשוויי עבד לנה לאיש מלנה. ולא שיעבד עצמו להקנות לה אלא כדי להוציא מידה מעות אלו וכדי שלא תאמר מתנה הם הוא דכתב לה שטר הלואה וכמ"ש.

דודאי דאם בשעת הלואה אמרה במתנה נתנו לה היא נאמנת כמ"ש רבינו פאן בסמוך ולא איירי רבינו שם אלא שהלותה לו בסתם שלא אמרה במתנה נתנו לי דאז אמרין דכל מעות שביד האשה בחזקת בעלה הם ולא ביאר רבינו כל כך משום דסמוך על מה שכתב פאן כנ"ל: אבל לפי מה שכתב הרב המגיד לחלק בין הקונה ממנו שדה ובין המלנה אליו שכל שהלותו לו יצאו מחזקתו והרי הן ביד הבעל וכו'.

אבל בקונה ממנו שדה סבורה היתה שהמכר קיים ולפיכך לא אבדה זכותה: קשה לי חילוק זה שהרי גם בהלותה לו וכתב לה שטר נשתעבדו לה קרקעותיו. ואפ"ל במעות טמונים דעבד כדי לאגלויי זויי מ"מ לא אבדה זכותה שיכולה לומר במתנה נתנו לי.

וכ"ש במעוֹת גְלוּיִים דְּלִיכָא לְמִימַר בְּהוּ דְּלֵאגְלוּי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי וְהוּא קְבֵלָם מְמַנָּה וְנִשְׁתַּעְבַּד לָהּ בְּשִׁטְרָא. דִּיכּוּלָּהּ לֹאמַר בְּמַתְנָה נִתְּנוּ לִי דְלָא אֲבָדָה זְכוּתָהּ פִּינּוּן שְׁהִיא סְבוּרָה שְׁנִשְׁתַּעְבַּדוּ לָהּ קַרְקַעוּתָיו: וְעוֹד דְּמָה שְׁפָתָב שָׁם רַבִּינוּ וְכָל הַמְּעוֹת שְׁבִיד הָאִשָּׁה בְּחִזְקָתָב בְּעֵלָה.

מִשְׁמַע דְּגַם שְׁבִידָה מִמֶּשׁ דְּוּמִיָּא דְּמָה שְׁקָנָה עֶבֶד קָנָה רַבּוּ דְּהוּא בֵּין בְּמָה שְׁבִידוּ אוּ שְׁבִיד אֲדוּנָיו. וּלְפִי מָה שְׁפָתָבְתִּי נִיחָא דְּגַם בְּמָה שְׁבִידָה פִּינּוּן שְׁלֵא אֲמַרָה בְּמַתְנָה נִתְּנוּ לִי לִית לָהּ חִזְקָה: וְעוֹד דְּבַש"ס דְּקָא מְקַשָּׁה מֵהָאֵי בְּרִייתָא דְּלִנְה מִן הָעֶבֶד וְכו' לְמ"ד קָנָתָה לֹא מִשּׁוּם דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי.

דְּמָמָה דְּקָא מְקַשָּׁה הִכִּי מִשְׁמַע דְּאֵי לֹא מִשּׁוּם הָאֵי טַעְמָא הֵנָּה מִשְׁתַּעְבַּד לָהּ וְאִפִּי שְׁיִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ. וְגַם מִמָּה שְׁתִּירֵץ לֹא דְּשִׁאנֵי הֵתָם דְּלֵא מִשּׁוּי אִינִישׁ עֶבֶד לְנָה לְאִישׁ מְלָנָה.

דְּהֵינּוּ שְׁבִידָאֵי דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי מִשְׁמַע דְּאֵי לֹא הִכִּי הֵנָּה מִשְׁתַּעְבַּד לָהּ וְאִפִּילוּ שְׁיִצְאוּ הַמְּעוֹת מִרְשׁוּתָהּ פִּינּוּן דְּשִׁיעֶבֶד לָהּ נְכֻסִי: וְרֵאִיתִי לְהִלַּח"מ שְׁהַקְּשָׁה עַל דְּבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד דְּמָאֵי קִנְשָׁא הָא לְדַעַת רַבִּינוּ שְׁאֵנִי הַלְוָאָה מִמְּכָר וְכו' וְלַעַד"ן שְׁאֵין זֶה קִשָּׁה מִשּׁוּם דְּהַמְּקַשָּׁה פְּשִׁיטָא לִיהַ דְּבְרִייתָא זֶה אִיִּירִי בְּמַעוֹת טְמוּנִים אֲבָל בְּגְלוּיִים קָנוּ וְאִם כֵּן מִן־כֶּרַח לֹאמַר דְּלִיכָא הָאֵי סְבָרָא דְּכְשִׁיִּצְאוּ מִיָּדָה וְהַלְוִיתָן לֹא יִצְאוּ מִחִזְקָתָן דְּאִפִּתִּי בְּחִזְקָתָן קִיִּימִי דְּנְכֻסִי מְלוּג הֵן דְּנִצְאָמְנָת הָאִשָּׁה לֹאמַר דְּמַתְנָה נִתְּנוּ לִי.

וְתִירֵץ לֹא לְפִי דַעַתוּ זֶה דְּהִיא אֲלִימָא לִיהַ דְּשִׁאנֵי הֵתָם דְּלֵא מִשּׁוּי אִינִישׁ עֶבֶד לְנָה לְאִישׁ מְלָנָה. אֲבָל לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּהִילְכְּתָא דְּבְמִכְרָא לֹא קָנָתָה בְּטְמוּנִים דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי.

וְאִית לֵן הָאֵי סְבָרָא דְּלֵא מִשּׁוּי אִינִישׁ עֶבֶד לְנָה לְאִישׁ מְלָנָה. דְּבְכָל צַד דְּמִצְיָנָן לְמַפְטָר יְתִיָּה עֲבָרִי גַם בְּגְלוּיִים.

אִם כֵּן מִן־כֶּרַח לְחִלְקָא בֵּין הַלְוָאָה לְמִכְרָא פִּינּוּן שְׁיִצְאוּ מִיָּדָה שְׁהַלְוִיתָן לֹא יִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ זֹאת הִיא כְּוִנַּת הָרַב הַמְּגִיד: אֲבָל עַל קִנְשָׁתִּי בְּדְבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד אֵי אֲפֹשֶׁר לְתַרֵץ כְּפֹה מִשּׁוּם דְּהַמְּקַשָּׁה פְּשִׁיטָא לִיהַ דְּבְרִייתָא זֶה אִיִּירִי בְּמַעוֹת טְמוּנִים אֲבָל בְּגְלוּיִים קָנוּ מִשְׁמַע מִשּׁוּם דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי.

וּלְכֹה קָא מְקַשָּׁה הִכִּי דְּלְפִי הָאֵי טַעְמָא מִשְׁמַע דְּאֵי לֹא הִכִּי הֵנָּה מִשְׁתַּעְבַּד לָהּ וְאִפִּילוּ שְׁיִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ: דְּהָא קָא פְּרִיף לְמ"ד קָנָתָה דְּלָמָּה לֵן לְמִימַר דְּקָא גָּמַר וּמְקַנֵּי דְּאִימָא דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי דְּוּמִיָּא דְּלִנְה מֵאֲשֶׁתוּ דְּלֵא אֲמַרִּינוּ בֵּינָה דְּגָמַר וְאִקְנִי לָהּ קַרְקַעוּתָיו בְּשִׁטְרָא אֲלֵא מִשּׁוּם דְּלֵאגְלוּיִי זַוְיָי הוּא דְּבַעֵי.

הָרִי מ"מ מִשְׁמַע דְּפְשִׁיטָא לִיהַ דְּאֵי לֹא הָאֵי טַעְמָא הֵנָּה מִשְׁתַּעְבַּד לָהּ וְאִפִּילוּ שְׁיִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ מִשּׁוּם דְּכָתָב לָהּ שִׁטְרָא שְׁיַעֲבֹד נְכֻסִי דְּוּמִיָּא דְּמִכְרָא. וְתִירֵץ לֹא שְׁאֵנִי הֵתָם וְכו' דְּהֵינּוּ דְּבַהֲלֹאָה לֹא שְׁעֵבֶד עֲצָמוּ כָּלָל.

וְלֹא קָאמַר מִשּׁוּם יִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ כְּדְבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד דְּפְשִׁיטָא דַּע"ג שְׁיִצְאוּ מִרְשׁוּתָהּ פִּינּוּן דְּכָתָב לָהּ שִׁטְרָא הֵנָּה לִיהַ לְהַתְּחַיֵּיב אֵי לֹא מִטַּעְמָא דְּלֵאגְלוּיִי הוּא דַּעֲבַד וְדוּק: פְּרִיק כ"ג דִּין א' הָאִשָּׁה שְׁהַתְּנִית וְכו' וְאִם כָּתָב לָהּ אַחַר הַנִּישׁוּאִין צְרִיף לְקַבּוּת מִיָּדוּ ע"כ.

פֶּתַח הַרְבֵּה הַמַּגִּיד וְנֹ"ל וְכַתֵּב רַבֵּינוּ שְׂאֵם קִנּוּ מִיָּדוֹ אַחַר נִישׁוּאֵינן שְׂיֹעִילוּ מַעֲשָׂיו וְיִצְאָ לוֹ מִמֶּנּוּ בְּפֶרֶק חֻזְקַת וְכו' וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ הַבְּעַל גְּדוֹל בְּנוֹכְסֵי אִשְׁתּוֹ מִכֹּחַ הַשְּׁוֹתֵף בְּחֻלְקוֹ ע"כ נ"ל פִּירוּשׁ דְּבָרָיו דְּמָה שְׂאֵמֵר וְלֹא יִהְיֶה כֹּחַ הַבְּעַל גְּדוֹל מִכֹּחַ הַשְּׁוֹתֵף בְּחֻלְקוֹ לֹא לְמִימָרָא דְקִנְיָ גַם הַפִּירוּת אֵלָּא לְעִנְיָן שְׂאֵם מְכָרָה וְנִתְּנָה קִיָּם.

שְׁהָרֵי לר"י דְּמִפְרֵשׁ דְּהַבְּעִיָּא קָאֵי אַנְשׁוּאָה דְּאִמְרִינן דִּידוֹ פְּיָדָה אֵי מְהֵנִי לְהוּ שׁוּם קִנְיָן הוּא לְעִנְיָן דְּבִהָאֵי דְּאִמְרִינן דִּידוֹ פְּיָדָה וְלֹא מְהֵנִי מַה שְׂאֵמֵר לָהּ דִּין וְדְבָרִים אֵין לִי וְכו' שְׁהוּא לְעִנְיָן אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה שְׂאִינוּ מוֹעִיל מַה שְּׁפַתֵּב.

אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ מוֹעִיל לְהָאֵי דְּנוּקָא וְלֹא לְעִנְיָן גַּם לְפִירוּת. וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הָרֵא"ש שְּׁפַתֵּב כִּפְיָ ר"י וְנֹ"ל הִילְכַף נִרְאָה דְּאִנְשׁוּאָה קָאֵי דְּלֹא מְהֵנִי מִש"ל דִּין וְדְבָרִים מִשׁוּם דִּידוֹ פְּיָדָה. וּמִבְּעִיָּא לְהוּ אֵי מְהֵנִי קִנְיָן ע"כ. דְּמִשְׁמַע אֵי מְהֵנִי קִנְיָן לְהָאֵי דְּנוּקָא דְּאֵמֵר לָהּ דִּין וְדְבָרִים אֵין לִי וְכו' שְׁהוּא לְעִנְיָן אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה.

וּפְשִׁיט רַב נַחְמָן מַגּוּפָה שְׁל קַרְקַע קִנּוּ מִיָּדָה. דְּהַפְּנוּנָה אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה מְכִירְתָּהּ וּמִתְּנָתָה קִיָּם.

אָבֵל וְדָאֵי שְׁלֵא גַם לְפִירוֹ מְהֵנִי. וְכִינּוּן שְׁפָן גַּם מַה שְּׁהִבִּיא רְאָיָה מִפְּרֶק חֻזְקַת דְּהִינּוּ דְּבִהָיָה דְּלֹא מְהֵנִי הָאוּמֵר אֵלָּא אִם קָנָה.

גַּם הָכָא דְּלֹא מְהֵנִי הָאוּמֵר מִשׁוּם דִּידוֹ פְּיָדָה. מ"מ בְּקִנְיָן מְהֵנִי וְדוּקָא לְעִנְיָן אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה דְּזָה מִשְׁמַעוֹת דִּין וְדְבָרִים אֵין לִי בְּנוֹכְסֵי וְכִמוֹ שְׂאֵמֵרוּ ב"ש"ס.

וּא"כ לְמָה עַל יְדֵי קִנְיָן יוֹסִיף גַּם לְפִירוּת שְׂאִין בְּמִשְׁמַעוֹת דְּבָרָיו וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַטּוֹר לְהִדְאֵי שְׂרַבֵּינוּ אֵינִירֵי לְעִנְיָן אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה וּא"כ גַּם לְדְבָרֵי הַרְבֵּה הַמַּגִּיד פְּנוּנָתוֹ בְּהִכִּי: אָבֵל מִר"ן בְּכ"מ הֵבִין בְּדְבָרֵי הַרְבֵּה הַמַּגִּיד שְׁהוּא גַּם לְעִנְיָן פִּירוּת מִמָּה שְּׁהִבִּיא דְּפֶרֶק חֻזְקַת.

וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי דִּיכּוֹל לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו דְּדוּקָא לְעִנְיָן אִם מְכָרָה וְנִתְּנָה. דְּסִבְרָא הִיא פִּינוּ דְּמִשְׁמַעוֹת דִּין וְדְבָרִים אֵין לִי בְּנוֹכְסֵי הוּא לְעִנְיָן הַמְכִירָה וְהַנְּתִינָה א"כ הַקִּנְיָן מְהֵנִי לְזָה דְּנוּקָא דְּוִמִיא לְאוּמֵר לְחֻבְרָיו דִּין וְדְבָרִים אֵין לִי עַל שְׂדָה זוֹ דְּלֹא מְהֵנִי לְהַקְנוֹת לוֹ חֻלְקוֹ מִשׁוּם דְּלִיכָא לְשׁוֹן מִתְּנָה פִּינוּ שְׂאֵמֵרוּ בְּקִנְיָן מְהֵנִי הוּא מִשׁוּם דְּבְקִנְיָן מִשְׁמַע דְּלִשׁוֹן הַקְּנָאָה הוּא דְּעַל מַה שְׁלֵא הָיָה מוֹעִיל בְּלֹא קִנְיָן מְהֵנִי הַקִּנְיָן ג"כ הָכָא: אָבֵל רְאִיתִי לְהַר"ן אַחַר שְּׁהִבִּיא פִּירוּשׁ רְש"י דְּאֵמֵר דְּהַבְּעִיָּא דְּבִרְיָתָא דְּהָאוּמֵר לְחֻבְרָיו דִּין וְדְבָרִים וְכו' פְּתַב דְּאִסְיָקְנָא דְּמַגּוּפָה שְׁל קַרְקַע קִנּוּ מִיָּדוֹ וְהוּא הַדִּין בְּנִשׁוּאָה דְּמְהֵנִי לְפִירוּת אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ ע"כ דְּמִשְׁמַע דְּפְשִׁיטָא לִיהֵ דָּאִם אִמְרִינן דְּבָאוּמֵר לְחֻבְרָיו דִּין וְדְבָרִים וְכו' דָּאִם קִנּוּ מִיָּדוֹ מְהֵנִי גַם לְנִשׁוּאָה מְהֵנִי לְפִירוּת אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ.

דְּהוּא נִרְאָה דְּגַם הַרְבֵּה הַמַּגִּיד דְּאֵמֵר דִּיִּצְאָ לוֹ לְרַבֵּינוּ מִפ' חֻזְקַת וְכו' שְׂאֵם קִנּוּ מִיָּדוֹ דְּקָנָה חֻבְרָיו וְכו' דְּהוּא קָנָה גַּם לְפִירוּת דְּלֹא כְּמוֹ שְׂאֵמֵרְתִּי וְכִמוֹ שְּׁהִבִּין מִר"ן הַכ"מ בְּדְבָרָיו: אֵלָּא דְּקָשָׁה לִי דָּאִם פְּנוּנָת דְּבָרֵי הַרְבֵּה הַמַּגִּיד פְּדְבָרֵי הַר"ן וְכִמוֹ שְּׁהִבִּין מִר"ן הַכ"מ בְּדְבָרָיו א"כ מַה שְּׂאֵח"כ הִבִּיא דְּבָרֵי הָרֵאב"ד שְׁהוּא מְפָרֵשׁ לְהַבְּעִיָּא עַל הָאוּמֵר לְחֻבְרָיו וְכו' שְׁהוּא כִּפְיָ רְש"י בְּמ"ש וְה"ה לְאִשְׁתּוֹ נִשׁוּאָה אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ שְׂדִינָה פְּאָרוּסָה בְּשִׁלּוֹ קִנּוּ

דמשמע דווקא לשאם מכרה ונתנה דווקא והשתא איך אמר ויצא לו ממ"ש בפ' חזקת וכו' דלא יהא פת הבעל גדול בנכסי אשתו מכח השותף בחלקו.

נהרי הוא אמר אח"כ דאע"ג דפשיט דמגופה של קרקע קנו מידו דהוא בפ' חזקת. אפ"ה אין באשה נשואה אם קנו מידו אלא כמו דין ארוסה בשלא קנו מידו.

וא"כ מנין לו שרבינו ס"ל דגם לפירות מהני קנין בנשואה. דאם מהך דפ' חזקת לא אייריא דהא הראב"ד דמפרש דקאי על האומר לחבירו דפשיט לה דקנו מגופה של קרקע כמו דפרק חזקת.

אפ"ה ס"ל דלא מהני אלא לענין אם מכרה ונתנה דווקא. ואע"ג דהר"ן הכי ס"ל לדעת רש"י מפל מקום פנין דהראב"ד הכי ס"ל כמו שכתב הוא אחר כך.

לאו ראיה היא עד שתאמר שרבינו הכי ס"ל ויצא לו מפרק חזקת: ומפל זה אני אומר שדברי הרב המגיד הוא כמ"ש דהוא דווקא לענין אם מכרה ונתנה וכמו שכתב אחר כך לדעת הראב"ד וגם נראה לי דגם דברי הר"ן איירי היכא שקנו מידו בפירוש גם לפירות דכל פוננתו לומר דקנין מהני: ומכ"ש שדברי רבינו נראים להדיא דלא אמר אלא לענין כמו דין ארוסה בלא קנין.

שהרי אחר שכתב על הארוסה שאין צריך לקנות מידו על זה כתב ואם כתב לה אחר הנישואין צריך לקנות מידו. דמשמע על האופן של הארוסה דווקא.

וכן נראה ממה שכתב בדין ז' ופשוט הוא שדברי רבינו בשקנו מידו שפכר כתב בתחלת הפ' ואם כתב לה אחר הנישואין צריך לקנות מידו והדין שכתב כאן פשוט הוא שכל שקנו מידו מסתלק הוא מן הפירות.

ואם דבריו למעלה איירי גם לפירות. למאי חזר וכתבו כאן והלא גם בשאמר בנכסיה לבד מסתלק מן הפירות ואם בשביל דכתב לה ולא בפרי פירותיהן עד עולם ודאי דמועיל.

דאפי' בנכסיה יועיל לפירות וא"כ כ"ש דפרט פירותיהן עד עולם אלא ודאי בדאמר בנכסיה לבד לא מהני קנין אלא במכרה ונתנה דווקא והכא כתב לפירות ודוק: דין ג' התנה עמה וכו' פתב הרב המגיד ובגמ' איבעיא להו פתב לה דין ודברים וכו' או דילמא מפל מילי סליק נפשיה וכו' ודחו ההכרח שאמרו על פשיטות זה ויש מן הגאונים ז"ל שפסקו דכיון דבעיין לא איפשיט יד האשה על המתחונה.

ויש מהן שפסקו כפשיטות הגמרא על כן נראה לי דס"ל דהש"ס דאמר פשיטא דמפל מילי סליק נפשיה לאו משום ההכרח שאמר דאי אמרת מפרי פירות וכו' דלאו משום זה הוא דקא פשיט מפל מילי סליק נפשיה כיון דאמר פשיטא.

אלא שרצה עוד ליתן הכרח. ואף ע"פ שדחו ההכרח מפל מקום פשוט הוא דאמר פשיטא אבל הגאונים האחרים ס"ל דלא אמר פשיטא אלא משום זה דאי אמרת וכו' וכיון שדחו ההכרח לא איפשיטא הפעיא: עוד כתב הרב המגיד ונראה שהם מפרשים אותה אליבא דר"י ובשאמר עד עולם.

מה שכתב ובשואמר עד עולם משום דאם לא אמר עד עולם. מאי מבעיא ליה או מפל מילי סליק נפשיה.

דקא ר' יהודה ס"ל דאם לא אמר עד עולם דמה שאמר הוא דווקא ולא איפא פרי אחרני אמ פן גם קא נשאמר ובפרי פירות ולא אמר בפירות לא סליק נפשיה אלא מפרי פירות ולא מפירות דמאי שניא.

אבל אם אמר עד עולם אתיא שפיר הבעיא הכי אם מפרי פירות סליק נפשיה מפרי לא סליק נפשיה. משום דאמרנין דלא אמר ר"י כשאמר עד עולם מפל מילי סליק נפשיה אלא על מה שיבאו אח"כ.

שאם אמר ובפרי פירותיהו גם על פרי פרי פירותיהו אמר שסליק נפשיה שאם באו מפרי פירותיהו. אבל על הקודם שהם פירותיהו לא סליק נפשיה.

או דילמא על הקודם נמי אמר דמה שאמר פרי פירותיהו הוא דמכ"ש פירותיהו פיון שאמר עד עולם משמע שלא יהנה מפירות נפשיה כלל ופשיט ליה פשיטא דמפל מילי סליק נפשיה דעד עולם שאמר גם על הפירות סליק נפשיה.

דאי אמרת מפרי פירות סליק נפשיה מפרי לא סליק נפשיה דלא אמר על הקודם פיו דאכלינהו לפירות פרי פירות מהיכא דהרי כבר אכל פירות שהם שלו. ומהיכן יבאו פרי פירות אלא נדאי דמשמעות עד עולם הוא גם על הקודם שלא יאכל הפירות.

וא"כ איפא פרי פירות. ודחי ליה וליטעמיה וכו' הקא נמי בדשייר.

דהיינו דעד עולם לא קאי אפירות דהוא לא סליק הקודם ומה שיבואו פרי פירות הוא בדשייר ולא אכלם וקנה קרקע מהם ועשו פירות: עוד כתב ולא נזכרה בעיא זו בה' ולא בדברי רבינו ואולי שדעתם הנה לפרשה אליבא דת"ק ונהלכה כר"י ולזה לא הזכירוה ע"כ דהיינו דס"ל דלא שייכא בעיא זו אלא את"ק דס"ל דאם אמר ובפירותיהו הרי זה אינו אוכל פירות בחייה דמפל מילי סליק נפשיה.

על זה קא בעי שאם לא הזכיר פירותיהו אלא פרי פירותיהו. מדנחית להכי הוא דעתו דלא סליק נפשיה מהפירות.

אלא מפרי פירות ואילף או דילמא מפל מילי סליק נפשיה. דהכי דעתו דלא אמר ובפירותיהו הוא כאילו רצה לפרש דגם מפרי פירות סליק נפשיה אבל לר"י לא תבעי.

דנדאי דמה שהזכיר הוא שסליק נפשיה ואפילו אמר עד עולם דעל מה שיבואו אח"כ. ולא על מה שקודם וכיון שזאת הבעיא היא אליבא דת"ק דלית הלכתא פנומיה לא הזכירוה: וכי תימא דמ"מ הנה ליה לרבינו להזכיר דין זה שאליבא דר' יהודה דממה שהזכיר הוא שסליק נפשיה.

זה אינו דאין דרכו של רבינו להביא אלא מה שמוזכר בש"ס דווקא: פ"ק כ"ד דין ד' ולמה לא חלקו וכו' וכן אם לוויה ואכלה חייב לשלם ע"כ. עיין מ"ש הרב המגיד והעלה דלאו עיקר דעת רבינו ונלע"ד דרבינו קא דייק הכי מדברי אית דאמר וכו' דלא קא מקשו והא בעמוד והוציא קאי אלא אחר דאמר ליה תנאי יש לה.

דמשמע דהבין דמה שאמר ר' יוחנן תנאי יש לה הוא בדניתבא תותיה. דכל זמן שלא גירשה הוא זן אותה ועלה קא מקשה פיון דבעמוד והוציא קאי בנדאי שלא יזון אותה כל זמן שלא גירשה.

ועל זה קא מקשו והתניא יש לה דהיינו דמנכרח מהאי ברייתא דאע"ג דבעמוד והוציא קאי כל זמן שלא גירשה צריך לתת לה מזונות. נדחה לו פי תניא הוהיא לאחר מיתה.

וקמא לה הו סברא פיון דבעמוד והוציא קאי שכל זמן שלא גירשה לא יזון אותה. ובנדאי שהטעם הוא שפא תתעכב אצלו דאם משום שלא נתחייב במזונות פיון שהיא אסורה עליו.

א"כ לאחר מיתה נמי יתחייב וכיון שפן להאי לישנא נראה להדיא דדווקא בדניתבא תותיה הוא דלא יתחייב משום דבעמוד והוציא קאי. אבל אם לזונה ואכלה חייב לשלם וליפא בעיא בהאי דבלישנא קמא אע"ג דידע דבעמוד והוציא קאי מזוני לא יתחייב.

אפ"ה קא מבעיא ליה בלזונה ואכלה משום פיון דהוא תנאי פתובה. בשעשה שהיא פורע לה פתובה ג"כ הוא פורע התנאי פתובה שהיא מה שלזונה ואכלה.

אבל בלישנא בתרא דלא קא מיבעיא להו בהאי דפשיטא לה דבלזונה ואכלה הוא כמו הפתובה. בשעשה שהיא פורע הפתובה פורע תנאי שלה שהם המזונות שלזונה ואכלה כשהיה בעלה במדין' הים דבחדא מחתה ניהו: ומה דאוקים להברייתא לאחר מיתה הוא דעדיפא מניה קאמר שתהא ניוזנית והולכת לאחר מיתה אע"ג דהנשיאין היו בעבירה.

אבל בלזונה ואכלה פשיטא דצריף לשלם בשעשה שפורע הפתובה ויוציאה מביתו דתנאי פתובה כפתובה: והשתא אתי שפיר דלישנא בתרא לאו פלישנא קמא לענין דינא פדרף תרי לישני דהש"ס דרובא דרובא דפליגי תרי לישני.

ופסק רבינו פלישנא בתרא פדרפו בכל מקום. ודא עדיפא דסברא הוא פיון דתנאי פתוב' כפתובה בשעשה שפורע הפתוב' פורע נמי תנאי פתובה ולא אמרינו בהאי דילמא תעכב גביה פיון שאין זה אלא בשעשה שמגרשה.

דלזה הוא שאמרו בש"ס לישנא בתרא שהיא דלא פלישנא קמא. ונראה שרבינו דייק בלשונו שכתב ויש לשתיקן מזונות לאחר מותו וכן אם לזונה ואכלה דמשמע דטעם אחד לשיניהם דלא שייך טעם דתעכב אצלו דבלזונה ואכלה כשכופין אותו להוציאה יפרע לה מה שלזונה ואכלה פן נ"ל ודוק: דין ז ואם היתה שניה וכו' הרי הן ככל הנשים ע"כ פתב ה"ה מ"ז"ל והוא ז"ל סבור דאפי' הכי השניה פדקאי קאי דר"נ לא פליג אדשמואל בהא ע"כ אין להקשות דאיף שייך דר"נ פליג אדשמואל בהא והא דרב נחמן דס"ל פירא כ"ש דמודה לשמואל דאין לה בלאות ובנדאי דין השניה פדקאי קאי: דהפנונה דלא פליג אדשמואל בזה דטעמא הוא משום קנסא דווקא דנדאי שראוי הנה מן הדין שלא גיע לבעל שום דבר ממנה אחר שאין לה פתובה ממנו וכמו שכתב ה"ה אחר כך בתשלום דבריו.

אָלאַ דְּמַמָּה שְׁפָתַב וְסָבַר רַבֵּינוּ דְאַפִּילוּ הֵכִי דִין הַשְּׁנֵיָה פְּדָקָאֵי קָאֵי דַר"נ לָא פְּלִיג אַדְשִׁמוּאַל. מְשַׁמַּע אָבַל שְׁמוּאַל פְּלִיג אַדְרַב נַחְמֵן דְאַמַר פִּירָא הֵוִי אָלָא ס"ל דְקַרְנָא הֵוִי וְזֹאת הִיא קַנְסָא דְקַנְסוּ לָהּ רַבָּנָן.

וּכְמִשְׁמַעוֹת הַש"ס דְאַמַר דְרַב נַחְמֵן פְּלִיגָא אָלָא דְלְכַאוּרָה קָשָׁה דְאַמַאי אָמְרוּ דְרַב נַחְמֵן פְּלִיגָא וְהָוֵה יָכוֹל לְתַרְץ דְטַעֲמָא דְשִׁמוּאַל לָאו מְשׁוּם דְקַרְנָא הֵוִי דְאַפִי' אִי פִירָא הֵוִי שְׁיִנְדָּה בָּהּ לְשׁוֹן קַנְסָא וּכְמוֹ שְׁפָתַב רַבֵּינוּ בִּיבְמוֹת בְּפִירוּשׁ הַמְשָׁנִיּוֹת שֶׁהֵבִיא הָרַב הַמַּגִּיד.

וּנ"ל דְאִי אָפְשָׁר לְתַרְץ הֵכִי דְהָא קָא מְקַשִי הַש"ס אָלָא אֵינְלוּנִית אִי דְאִיתְנָהוּ אִינְדִי וְאִינְדִי שְׁקָלָא אִי דְלִיתְנָהוּ אִיפְכָא מְבַעֵי לִיָּה נְכִסֵי מְלוּג דְבַרְשׁוּתָה קִינְמִי אִית לָהּ. וּפִירָשׁ רַש"י אִית לָהּ אִי סְבִירָא לָהּ עֵינְיָלָא לִיָּה גְלִימָא קַרְנָא הֵוִי ע"כ וְקָאֵמַר אָלָא אֵשְׁנֵיָה וְקַנְסוּ רַבָּנָן לְדִידָהּ בְּדִידָהּ וּלְדִידָהּ בְּדִידָהּ.

דְּמִשְׁמַע דְקַנְסָא הוּא דְאַרְף דְקַרְנָא הֵוִי לִית לָהּ דְמְשׁוּם זֶה הוּא דְאַמַר רַב שִׁימִי בַר אֲשִׁי שְׁמַע מִינָהּ מְרַב פְּהֵנָא עֵינְיָלָא לִיָּה גְלִימָא קַרְנָא הֵוִי. וְאַתִּי שְׁפִיר דְאַמַר הַש"ס דַר"נ פְּלִיגָא. דְהֵינְנוּ דְשִׁמוּאַל פְּלִיג אַדְרַב נַחְמֵן דְאַמַר פִּירָא הֵוִי כְּפִי נְרָאָה פְּנוּנַת הָרַב הַמַּגִּיד וּמַר"ן בְּכ"מ הֵבִיא דְבַרֵי הַר"ן וְכַתֵּב שֶׁהַתִּירוּץ שֶׁתִּירוּץ ה"ה גַּתְפָּאָר יָפֵה בְּדַבְרֵי הַר"ן. דְּמִשְׁמַע דְדַבְרֵי ה"ה הֵם פְּדַבְרֵי הַר"ן.

וּלְפִי דְבַרֵי הַר"ן מַה שְׁאַמְרוּ דַר"נ פְּלִיגָא אִמְיַמְרִיָּה דְרַב שִׁימִי וְכו' אָבַל אֲנִי ס"ל דְרַב פְּהֵנָא וְר"נ לָא פְּלִיגִי וְכו'. וְהֵבִיא רָאָיָה לְזֵה מְדַפְרְכֵינוּ אִמְמָאָנַת וְכו'.

וּלְדִידִי לָא מְשַׁמַּע כֵּן מְדַבְרֵי ה"ה מְכ"מ ש. וְעַל הַרָאָיָה שֶׁהֵבִיא מִמְמָאָנַת קָשָׁה לִי דְאַדְרַבָּא מְאֵינְלוּנִית הִיא רָאָיָה גְמוּרָה דְרַב פְּהֵנָא ס"ל דְקַרְנָא הֵוִי וְכ"מ ש.

אָבַל מִהַמְמָאָנַת לִיכָא רָאָיָה דְכָבֵר פִּירָשׁ רַש"י ז"ל וְז"ל וּבְנַכְסֵי מְלוּג נְמִי אַע"פ שְׁלָא בְרִשׁוֹת הוֹצִיאָם מִיָּהוּ יָכוֹל לֹאמַר אִין לִי לְהַחְזִירָן עַד שְׁאַגְרִשְׁנָה שְׁמָא תְמוֹת בְּחַיִי וְאִירְשְׁנָה. הַרִי דְקַרְנָא הֵוִי אָלָא מִהָאֵי טַעֲנָה הוּא דְלִית לָהּ: וְאַח"כ רָאִיתִי לְהַר"ן דְהוּא קַמְתָּמָה עַל דְבַרֵי רַש"י הַנְּזַכָּר וְאַמַר דְאִי ס"ל דְקַרְנָא הֵוִי וְשְׁלָא בְרִשׁוֹת הוֹצִיאָם.

הִיאָרְף הוּא יָכוֹל לֹאמַר שְׁלָא יַחְזִירָם. וּבְאַמְת דְבָרִים אֵלוּ קָשִׁים אָצְלִי דְדַבְרֵי רַש"י ז"ל הֵם מְלִתָּא בְטַעֲמָא מְשׁוּם שֶׁהוּא יָכוֹל לֹאמַר שְׁאִין לִי לְהַחְזִירָם עַד שְׁאַגְרִשְׁנָה שְׁמָא תְמוֹת בְּחַיִי וְאִירְשְׁנָה דְהִיא טַעֲנָה אִלִּימָתָא: וְעוֹד דָּאָם כְּפִי הוּא מְשׁוּם דְפִירָא הֵוִי א"כ הִיאָרְף אָמַר רַב שִׁימִי בַר אֲשִׁי שְׁמַע מִינָהּ מְדַרַב פְּהֵנָא עֵינְיָלָא לִיָּה גְלִימָא קַרְנָא הֵוִי וְהָא מְשַׁמַּע דְהוּא ג"כ מוֹקֵים לָהּ אֵשְׁנֵיָה.

וּבְנִדְאֵי מְשׁוּם דְיַדַּע דְלִיכָא לְאוּקְיָן לָהּ לָא אֵאֵינְלוּנִי וְלָא אִמְמָאָנַת וְכ"מ ש בַּש"ס. דְבַשְׁלָמָא בְּאֵינְלוּנִית יָכוֹל לְפָרֵשׁ לָהּ כְּמוֹ שְׁפִירָשׁ הוּא ז"ל שְׁכִינֵן שְׁנִשְׁוֹאֵי אֵינְלוּנִית טַעוֹת נְכִסֵי מְלוּג שְׁלָא הַקְנַתָּם אוֹתָם לְבַעַל כָּלֵל מְשַׁלֵּם לָהּ.

אָבַל בְּמִמְמָאָנַת הִיאָרְף יְפָרֵשׁ לָהּ רַב שִׁימִי בְּהָא דְאַמַר. וְאִי דְלִיתְנָהוּ אִינְדִי וְאִינְדִי לָא שְׁקָלָא דָּאָם לָא יְפָרֵשׁ לָהּ רַב שִׁימִי כְּדַבְרֵי רַש"י הַנּוֹ' אָלָא מְשׁוּם דְפִירָא הֵוִי כְּמוֹ שְׁפִירָשׁ הוּא ז"ל.

אם כן היכי שייך לוֹמַר דְּרַב כְּהֵנָּא ס"ל קַרְנָא הוּי אֵלָא מְוַכְרַח דְּמַפְרֵשׁ לָהּ כְּדַבְרֵי רִש"י:
דין י"ז מי שראה אשתו שזינתה וכו' לפי משביעה בנקיטת חפץ שלא זינתה תחתיו וכו'
כתב הרב המגיד לא נתברר לי טעמו וכו' אף ע"פ שהבעל אומר שראה הדבר למה
תשבע וכו' נ"ל פירוש דבריו פינון שאין רגלים לדבר הרי שטר כתובתה עומד בתוקתו
שאין זה דומה להמוציא שטר על חברו ואמר לו פרעתיה שאריה לישבע בנקיטת חפץ
שלא פרעו.

דשאני התם טעמא הוא דהשטר לפרעון עומד והוא טוען פרעתיה אבל הכא לא אמר
פרעתיה. אלא בא בטענה אחרת שלא יפרע לה כתובתה.

אף על פי שהשטר אינו פרוע מחמת שזינתה. ובזה צריה שיהיה רגלים לדבר שטענתו
אמת היא לאו הכי לאו כל כמיניה שלא לפרוע בטענתו זאת שאם לא תרצה לישבע וא"כ
למה אמרו שמשביעה: עוד כתב ה"ה וג"כ לא נתברר לי מאין הוכיח רבינו לחלק בין
טענה זו לטענו' אחרות.

פירוש דבריו שרבינו כתב אבל בדבר אחר אינו יכול להשביעה. דמשמע דאם טען שאר
טענות שבהם היא מפקדת כתובתה.

כגון שאמר שמחלה לו כתובתה או מרדה עליו מתשמיש וכיוצא שאינו יכול להשביעה
ומאין לו חילוק זה דמאי שנא זה מזה. פינון שאין רגלים לדבר שזינתה הרי הטענות
שוות: ובנדאי א' שראה מדברי רבינו שאם יש עדי אחד כשר אף ע"ג שלא ראה אותה
בעצמו יכול להשביעה.

שהוא איירי באחד מקרוביו. ועלה קאמר אם ראה בעצמו ומשום זה כתב הרב המגיד
אבל אם יש שם עד מן הדין הוא וכו' אבל אם אין שם עד כשר אף על פי שהבעל אומר
שראה הדבר למה תשבע: ומעתה מה שתמה מר"ן בכ"מ על דבריו לא יש תימה גם במה
שמפרש הך מתניתין דקתני עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה דהיא
איירי כשהבעל טוען בריא.

נדאי שהרב המגיד מפרשה בשאינו יודע אלא מפי העד וכן נראה מהש"ס דאמר עלה
סבר רמי בר חמא וכו' ואמר מר כל מקום שהשנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו
שבועה ע"כ. הרי דומה שבועה לחיוב ממון וכמו דשניי' שמחייבין אותו ממון אע"ג
שאינו טוען בריא גם לענין שבועה נמי אף ע"ג שאינו טוען בריא: דין כ"ה אמר לה בינו
לבינה אל תסתרי עם איש פלוני וכו' כתב הרב המגיד משום דא"ר חגיגא מסורא וכו'
דילמא קי"ל פרבי יוסי בר יהודה וכו': קשה לי פינון דרבינו פסק דבעי קינוי על פי שנים
וסתירה בפני שנים דלא קי"ל כר' יוסי בר חגיגא אמאי פסקה להאי דינא: ונ"ל דכוננת
הרב המגיד דמשם למד דין זה אף ע"ג דהוא לא פסק כנותיה.

דהא הוא פסק לעיל דכל שראה אותה שזינתה יוציא ויתן כתובה. וכל שראה אותה
שנסתרה אחר מה שקינא לה חשיב כאילו ראה אותה שזינתה.

דהא ר' יוסי ס"ל דקינוי על ידי עצמו וסתירה על ידי עצמו מצי גם להשקותה. ואף על
גב דלא קי"ל כנותיה כדי להשקותה.

מ"מ פדי ליאָסר עליו חוששין לדבריו דאף בקיננוי על פי עצמו הוי קיננוי ואסורה לו ודומה בצד מה למה שאמר רבי חנינא מסורה. ומה שתלה רבינו דבריו משום דבזמן הזה אין מי סוטה.

ולדידיה אף בזמן דאיכא מי סוטה נאסרת לעולם שאינו יכול להשקותה. אפשר דנקט פך לומר דזה הוא אליבא דכ"ע גם לרבי יוסי בר יהודה דבזמן הזה אין לה היתר פינו דליכא מי סוטה פן נ"ל: ומר"ן בכ"מ תמה על רבינו דמאי אירינא בזמן הזה אפי' בזמן דאיכא מי סוטה נמי אינו יכול להשקותה וכו'.

דמשמע דפשיטא ליה דלאנסרה ודאי נאסרה ולא ביאר מהיכן נראה לו זה אבל ראיתי בב"י סימן קט"ו שכתב על דברי רבינו אלו ונ"ל הפל פשוט ע"פ מה שנתבאר דכל שרא' אותה שזינת' יוציא ויתן כתובה אחר שישביעוה ואם הודית תצא בלא כתובה.

וכל שנסתרה אחר קיננוי ושהתה פדי טומאה חשיב כזינתה עכ"ל. שנתראה דלא צריף למה שאמר הרב המגיד אלא שתמה דמאי אירינא בזמן הזה וכו'.

ותירץ דאפשר שנגרר אחר לישנא דגמרא וכו' דהיינו דנדאי דאף בזמן דאיכא מי סוטה שייף זה. אלא שנגרר אחר לישנא דגמרא הוא דנקט הכי.

ומשמע מזה דדין זה דנקט רבינו לא היה צריף לומר אלא דנגרר אחר לישנא דש"ס. דלא פהרב המגיד דמשמע מדבריו דמזה הוא שיצא לו לרבינו וכמו שפירשתי דבריו.

ומעתה מה שכתו' בגיליון ונ"ל הם הם דברי המ"מ ואיני יודע מה באללמדנו. ע"כ לא ידעתי מאי קאמר: וראיתי למר"ן בש"ע סי' קע"ח שכתב ונ"ל לא יאמר אדם לאשתו ואפילו בינו לבינה אל תסתרי עם פלוני דילמא קיימא לן כר' יוסי בר' יהודה דאמר קינא לה בינו לבינה הוי קיננוי וכתב עליו בהגה ועכשיו אין לנו מי סוטה ואם נסתרה אחר קיננוי אסורה לו לעולם ע"כ.

וזה לשון הסמ"ג שהביא הטור שם. וזה שלא כדבריו בב"י סימן קט"ו דהוא משום דהנה ליה כמו שראה אותה שזינתה.

גם קשה לי על מה שאמר דילמא קי"ל לרבי יוסי פינו שכתב פסק שאין הלכה כמותו. אבל על הסמ"ג שכתב פך לא קשה דאפשר דהוא לא פשיטא ליה שאין הלכה כר' יוסי יהודה: ואפשר לומר פינו דהטור כתב דברי הסמ"ג גם הוא כתב דבריו ממש: פרק כ"ה דין ב' וכן הפונס אשה סתם וכו' הרי זו תצא בלא כתובה לא עיקר ולא תוספת כתב הרב המגיד והטעם משום דעל הנשים הנה רמיא מלתא לגלויי ע"כ.

לכאורה קשה דאם פן איילונית דשלא הפיר בה אמאי יש לה תוספת ונהרי הוא מקח טעות כמו אלו דעלה הנה רמיא מלתא לגלויי. אלא שראיתי שכתב הרב המגיד בדין ח ששהביא דברי הרמב"ן ובעל העיטור כתוב אבל זו לא היתה יודעת במום זה הא למה זו דומה לאיילונית שלא הפיר בה אלמא באילונית לא היתה יודעת מקרי וכן נראה שזה דעת רבינו ממ"ש שם ה"ה א"פ ונ"ל ודברי רבינו נ"ל לחלק בין זו לאילונית לפי שהאילוני' יכול הוא לבדקה בסימניו קודם לכן ע"כ: וקשה לי על זה דאיף שייף דהוא יכול לבדקה בסימניו והיא אינה יודעת.

ועל הרמב"ן ובעל העיטור לא קשה דאיהו שינוי דאינה יודעת והלא הם נראים לעין פל ד"ל דס"ל דבְּעֵי פֶל סִימְנֵי אֵילוּנִית וְכִינּוֹן שְׁאֵחָד מֵהֶם שְׁמַתְקֶשָׁה בְּעַת תְּשֻׁמִּישׁ הָרִי אֵינָה יוֹדַעַת. אָבָל לְרַבֵּינוּ שְׁאֵמֵר עָלָיו ה"ה שְׁהֵיָה יָכוֹל לְבִדּוֹקָה בְּסִימְנֵי קוֹנְדָם לְכֹן וְדַאי אֵינּוּ יָכוֹל לְבִדּוֹקָה הוּא גַם כֵּן.

שְׁהָרִי רַבֵּינוּ ס"ל דְּבְּעֵי פֶל סִימְנֵי אֵילוּנִית וְכִמּוֹ שְׁפִתְבוּ ה"ה וּמַר"ן הַכ"מ בַּפ"ב וּמֵהֵיכֵן יוֹדַעַ שְׁמַתְקֶשָׁה בְּעַת תְּשֻׁמִּישׁ: וְנ"ל לְתַרְצֵן שִׁמ"ש ה"ה שְׁהֵיָה יָכוֹל לְבִדּוֹקָה בְּסִימְנֵי הוּא בְּקַצַּת סִימְנֵי וְהֵיָה לוֹ לְחוּשׁ שְׁמָא מִתְקֶשָׁה בְּעַת תְּשֻׁמִּישׁ גַּם כֵּן וְאִפ"ה נִשְׂאָ אֹתָהּ וְהַקְנָה לָהּ הַתּוֹסֶפֶת: הַלְכוֹת גִּירוּשֵׁי דִין א' וְשִׁיָּהֵיָה עֵנִין הַפְּתַב שְׁגִירָשָׁה וְהִסִּירָה מִקְנֵינּוּ וְכִמּוֹ שְׁבִיָּאָר בְּדִין ד' הָרִי אֶת מְשֻׁלְחַת הָרִי אֶת מְגוֹרָשֶׁת וְכו' דְּזֵה מְשֻׁמְעוֹת וְשִׁלְחָה וְגו' וּמְשֻׁמְעָ שְׁלֵא יִשְׁלַח עֲצָמוֹ מִמֶּנָּה וְכִמּוֹ שְׁפִתְבָּ בְּדִין ג' וּבְדִין ד': וְשִׁיָּהֵיָה עֵנִין דְּבָר הַפּוֹרֵת בֵּינּוּ לְבִינָה ע"כ וְהוּא מְבֹאָר בַּפ"ז: לַח"מ וְעֲשָׂרָה דְּבָרִים וְכו'.

וי"ל דְּטַעַם הַחֲמֻשָּׁה וְכו' וְהַפֶּל חוֹזֵר לְטַעַם לְשֻׁמָּה וְהָרִי הֵם נִכְלָלִים בְּמָה שְׁפִתְבָּ וְשִׁיָּהֵיָה נִכְתָּב לְשֻׁמָּה גַם הָא דְקַטְנָה וְשׁוֹטָה בְּכָלֵל שְׁיִתְנָה לָהּ בְּתוֹרַת גִּירוּשֵׁי הוּא וְכו': וְקִשָּׁה לִי עַל דְּבָרֵי שְׁעָבַד לְאוֹ מְטַעַם לְשֻׁמָּה הוּא שְׁאִפִּי יִכְתּוֹב בְּפִירוּשׁ לְשֻׁמָּה לָא מְהֵי מְשׁוּם דְּאֵינּוּ בְּתוֹרַת גִּיטִין וְקִדּוּשֵׁינָן.

וְשׁוֹטָה וְקַטְנָה נְמִי הוּא דְכָתִיב וְשִׁלְחָה פֶּרֶט לְזֵה שְׁמֻשְׁלַחָה וְהִיא חוֹזֵרַת וְלְאוֹ מְטַעַמָּא דְכָתִיב הוּא. וְאִף עַל טַעַמּוֹ קִשָּׁה דְּהָא דְּבְּעֵי לְשֻׁמָּה הוּא עַל הַפּוֹתְבָּ הַגֵּט שְׁיִכְתּוֹב לְשֻׁמָּה וְאֵינּוּ עֵנִין לָהּ שְׁאֵינָה יוֹדַעַת שְׁהוּא לְשֵׁם גִּירוּשֵׁינָן: וְלִי נִרְאָה דְּרַבֵּינוּ פִּתְבָּ י' דְּבָרִים שְׁהוּ עֵינָר הַגִּירוּשֵׁינָן שְׁיִקְר' דְּהֵם עֲשָׂרָה שְׁמָנָה רַבֵּינוּ.

אָבָל עֵנִין הַעֲבָד שְׁפִתְבָּ הַגֵּט הוּא עֵנִין אַחַר שְׁאִיף עַל פִּי שְׁהַגֵּט הֵיָה בְּאֹפֶן דְּמַקְרִי גִירוּשֵׁינָן גְּמוּרִים הוּא פְּסוּל מְטַעַם אַחַר שְׁהוּא אֵינּוּ בְּתוֹרַת גִּיטִין וְקִדּוּשֵׁינָן. וְכֵן גֵּט דְּשׁוֹטָה וְקַטְנָה אִף ע"ג דְּהוּא גֵּט גְּמוּר וְיִנְתֵּן לָהּ כְּהַלְכָתוֹ הוּא פְּסוּל מְטַעַם אַחַר מְשׁוּם שְׁהִיא חוֹזֵרַת לָהּ אַחַר שְׁמֻשְׁלַחָה וְדוּק: לַח"מ גּוּפּוֹ שֶׁל גֵּט וְכו' וְדְבָרֵי רַבֵּינוּ נִרְאָה דְּסוֹתְרִין וְכו' וְדָן דִּי יִהְיִי לְכִי מִנְּאִי וְכו'.

וְלִי נִרְאָה דְּלֹא קִשָּׁה דְּהִכָּא דְּקִאָמֵר רַבֵּינוּ וְגוּפּוֹ שֶׁל גֵּט הָרִי אֶת מוֹתֵרַת לְכָל אָדָם אֵין הַפְּנוּנָה דְּבִהָאֵי סְגִי גּוּפּוֹ שֶׁל גֵּט וְאֵין צָרִיף לְכָתוֹב עוֹד דְּהָא צָרִיף נְמִי שֵׁם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וְהַזְמַן כְּמוֹ שְׁפִתְבָּ רַבֵּינוּ גְּבִי מְחַוְבָּר דְּצָרִיף לְכּוֹתְבָם בְּתִלוּשׁ עִם הָרִי אֶת מוֹתֵרַת לְכָל אָדָם אֲלֵא כְּוֹנְנָתוֹ דְּבִהָאֵי סְגִי מְדֹאֹרֵיָתָא וְאֵע"ג דְּהוּא פְּסוּק בַּה"ל נְדָרִים דְּבְּעֵינָן בְּרַר דַּה"ט דְּרִי רִידְרוּר דְּהָרִי הַחַת קִאָמֵר דְּלִרְבָּא עַד כָּאֵן לֹא קִאָמְרִי רַבֵּינוּ דְּלֹא בְּעֵינָן יָדִים מוֹכִיחוֹת אֲלֵא גְּבִי גֵט וְכו' וְאִף ע"ג דְּהֵתָם בְּהָרִי סוּגִיָּא בְּמִנְּאִי פְּלִיגִי רַבֵּינוּ וְר' יְהוּדָה וְהִכָּא קִאָמְרִי דְּפִלְגֻמִּיָּהוּ בְּוֶדָן וְכו' שְׁתֵּי סוּגִיּוֹת הִלְלוּ כָּל אַחַת מְגַלָּה עַל חֲבֵרְתָּהּ דְּבִתְרֵי פְּלִיגִי וְכִמּוֹ שְׁפִתְבָּ שֵׁם הָרִי וְכו' ז"ל.

וְמָה שְׁפִתְבָּ לְקַמּוֹ דְּבְּעֵינָן וְדָן הוּא מְשׁוּם שׁוּפְרָא דְּשֻׁטְרִי וְכִמּוֹ שְׁפִתְבוּ הַתּוֹסֶפּוֹת בְּסוּגִיָּא דִּינָן דָּרַךְ פ"ה ע"ב לְדַעַת אַבְיִי. וְהִכָּא אֵיבְעִיָּא לוֹ בְּש"ס בְּעֵינָן וְדָן אִו לֹא בְּעֵינָן וְדָן.

וּמְפָרֵשׁ רַבֵּינוּ דְּוִדַאי דְּהַבְעִיָּא כָּהּ הִיא אִם הִלְכָה כַּר' יְהוּדָה אִו כְּרַבֵּינוּ וְלַעֲנִין עֵינְפּוּבָא קִאָמֵר לְפִי דְּהַש"ס קִאָמֵר לְעֵיל מִינָה רַבֵּינוּ סְבָרִי יָדִים שְׁאֵין מוֹכִיחוֹת הֵנִין יָדִים. וְאֵע"ג

דְּלָא כְּתַב לְהַּ וְדָן מוֹכְחָא מְלִתָּא וכו' הִנֵּה מִמָּה שְׁאָמַר וּאֵע"ג דְּלָא כְּתַב לְהַּ וְדָן וכו' וְלֹא אָמַר שְׂאִין צְרִיךְ לְכַתּוּב וְדָן מִשְׁמַע דְּלַכְתּוּחָלָה בְּעֵי לְכַתּוּב וְדָן גַּם לְרַבְּנָן וְזֵה פְּשׁוּט.

אֵלָא דְּהַבְעִיָּא אִם הִלְכָה כִּר' יְהוּדָה וְלַעֲיֹכּוּבָא וְלַהֲכִי הִבִּיא לּוֹ דְּאִתְקִין רַבָּא בְּגִיטֵי וכו' וְלֹא הִזְכִּיר וְדָן מִשְׁמַ' מְדָלָא הִזְכִּירוּ הוּא לּוֹמַר דְּבַהֲגֵי הוּא דְּמַעֲפָבֵי. אֲבָל וְדָן לֹא מְעַפֵּב אִם לֹא כְּתַב דְּכֹן מִשְׁמַע דְּאִתְקִין רַבָּא הוּא לְעַנְנֵן עֲיֹכּוּבָא קְאָמַר אֵלְמָא דְּרַבָּא ס"ל כְּרַבְּנָן דְּלָא מְעַפֵּב וְעַל זֵה הִשְׁיב לּוֹ דְּאִין מְפָאן רְאִיָּה.

דְּכֹלְהוּ מִי קְאָמַר אֵלָא בְּעִינֵן הֵכָא נְמִי בְּעִינֵן דְּהוּא בְּדִרְוָה דְּחִיָּיָה קְאָמַר דְּאִפְשֵׁר דְּמַעֲפֵב וְדָן וְכִינֵן דְּהוּא בְּדִרְוָה דְּחִיָּיָה קְאָמַר לַהֲכִי פָּסַק רַבִּינוּ פִּסְוִגְיָא דְּנִדְרִים דְּמִשְׁמַע דְּפְשִׁיטָא לְהוּ דְּרַבָּא כְּרַבְּנָן ס"ל דְּאִינוּ מְעַפֵּב.

אֲבָל אַה"נ לְכַתּוּחָלָה בְּעֵי וְכַפְשֵׁט סוּגְיָא דְּהֵכָא כְּנִזְכָּר דְּפְשִׁיטָא לִיָּה לְש"ס דְּלְרַבְּנָן לְכַתּוּחָלָה בְּעֵי מִשׁוּם שׁוּפְרָא דְּשִׁטְרֵי כֹן נ"ל. וְדָלָא כַּמ"ש הַלַּח"מ אַח"כ דְּהַבְעִיָּא הִיא אֵלְיָבָא דְּרַבְּנָן אִי בְּעִינֵן וְדָן לְכַתּוּחָלָה.

דַּא"כ הִנֵּה לִיָּה לְהַש"ס לְמַפְשֵׁט מְדַאבְּיֵי דְּאַף ע"ג דַּס"ל כְּרַבְּנָן דִּינְדִים שְׂאִינֵן מוֹכִיחוֹת הַוִּינֵן וְדִינִים וְאַפ"ה ס"ל דְּבְעֵי וְחֹן מִשׁוּם שׁוּפְרָא דְּשִׁטְרֵי כַּמ"ש לְעֵיל וְעוֹד מְלִישְׁנָא דְּש"ס מִשְׁמַע דְּפְשִׁיטָא לִיָּה דְּלְרַבְּנָן לְכַתּוּחָלָה בְּעֵי וּאֵע"ג דְּלָא כְּתַב וְדָן וכו' מְדַקְאָמַר וְאַף ע"ג דְּלָא כְּתַב מִשְׁמַע דְּלְעַנְנֵן לְעִיֹכּוּבָא קְאָמַרִי וְכַמ"ש לְעֵיל וְדוּק: דִּין ה' זֵה שְׁנַאָמַר בְּתוֹרָה וְכו' שְׁלֹא נְאָמַר וְשִׁלְחָה אֵלָא שְׁאָם גִּירֵשׁ וְלֹא הוֹצִיאָה מִבֵּיתוֹ הֲרִי זֵה כְּמוֹ שְׁגִירֵשׁ וְהַחֲזִיר גְּרוּשְׁתּוֹ לְפִיכָה צְרִיכָה מְמַנּוּ גִט שְׁנֵי כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאָר ע"כ.

קִשְׁיָה לִי דְּהָא דְּצְרִיכָה מְמַנּוּ גִט שְׁנֵי אִינְרֵי בְּשִׁנְתֵּינִיחַד עֲמָה בְּפִנֵי עֵדִים דְּחוֹשְׁשִׁין לְהַ שְׁמָא נְבַעְלָה וְהוּן עֵדֵי יְחוּד הֵן עֵדֵי בִיאָה. וְכַנְשׁוּאָה דְּוָקָא שְׁלֵבּוּ גַס בְּהַ וְלֹא מִשׁוּם דְּכַתִּיב וְשִׁלְחָה.

אֵלָא מִשׁוּם חֲשִׁשָׁא דְּוָוָקָא. וְגַם בְּסַפְרֵי שְׁאָמְרוּ שְׁהַאֲשָׁה יוֹצְאָה מִלְּפָנֵי הָאִישׁ הוּא מְדַכְתִּיב וְיִצְאָה מִבֵּיתוֹ.

וְעַכ"פ אִינוּ אֵלָא הִרְחָקָה כְּדִי שְׁלֹא יָבֹאוּ לִיָּדֵי עֲבִירָה וְהִרְחָקָה אִינְהַ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְאַסְמְכוּהַ אַקְרָא אֲבָל זֵה שְׁאָמַר רַבִּינוּ שְׁלֹא נְאָמַר וְשִׁלְחָה אֵלָא שְׁאָם גִּירֵשׁ וכו' לְפִיכָה צְרִיכָה מְמַנּוּ גִט שְׁנֵי זֵה לֹא מְצִינּוּ לֹא בְּש"ס וְלֹא בְּסַפְרֵי: דִּין ז אִין כּוֹתְבִין בְּמַחְזְבֵּר וכו' כְּתַב הֲרֵב הַמַּגִּיד וְכַתֵּב הֲרִי"ף וְלִיתָא כְּדַבְּעִינֵן לְמִימַר קָמֵן ע"כ.

וְקִשְׁיָה לִי דְּאִמְאֵי לִיתָא כִּינֵן דְּבְמַסְקָנָא הֲכִי אִוְקָמוּ וְגַם בְּהֲרִי"ף אִינוּ כּוֹתֵב זֵה. וְאַח"כ רְאִיתִי שְׁמַצָּאוּ לְבַעַל הָעֵיטוֹר בְּמַאָמְרֵי זֵה שְׁכַתֵּב וְז"ל וְכַתְּבָא גְּוָסְחָא דְּרַב אֵלְפָס אִיתָ בְּהַ לִּיתָא כְּדַבְּעִינֵן לְמִימַר לְקָמֵן.

וְלֹא בְּרִיר דְּאִי מִשׁוּם דְּקִשְׁיָא לִיָּה הָא דְּטוֹנְפָס דְּקִי"ל כִּר"א דְּפּוֹסֵל בְּגִיטִין אִיכָּא לְמִימַר דְּהֵתָם הוּא דְּפָסִיל לְכַתּוּחָלָה הוּא הָא דְּיַעֲבֹד כְּשֵׁר דְּוּמְיָא דְּגִט יִשְׁן מִיָּהוּ בְּרִישׁ גְּמָרָא דְּמַסְכְּתִין לֹא מְתוּקָמָא כְּשִׁמוּאֵל דְּמוּקִים לְהַ אֵלְיָבָא דִּר"א אֵלָא כִּר"מ עַכ"ל: כְּתַב הַלַּח"מ וְאַח"כ כְּתַב שְׁם הָאִישׁ וְהַאֲשָׁה וְהַזְמַן מְפָאן רְאִיָּה לְסַבְרַת הֲר"ן דַּס"ל דְּלְהַרְמָב"ם לֹא צְרִיךְ זְמַן כְּסַבְרַת רַבְּנָן מְדָלָא הִזְכִּירוּ כְּאֵן עַכ"ל ט"ס נָפַל בְּדַבְּרֵי וְז"ל דְּלְהַרְמָב"ם לֹא

צָרִיף וְדָן וְכו' וְכַוְנָתוֹ שֶׁהוּא פָתַח לְעִיל אֲבָל לְפִי דְבָרֵי ה"ה שֶׁהִבִּיא שָׁם בַּפ"ד וְכו' מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְהוּא סְבוּר בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ שְׁפָה דַעְתּוֹ וְכו' דְעַל זֶה בָּא עֲכָשְׁיוֹ לֹמַר דְמַכְאֵן רָאָה לְדְבָרֵי הָר"ן שֶׁרַבֵּינוּ לֹא פָסַק כִּר' יְהוּדָה דַס"ל דִּוְדָן מְעַכְבַּב בְּגִט אֲלֵא פְרַבְנָן ס"ל דְלֹא מְעַכְבַּב וְאֵע"ג דְלְכַתְחֻלָּה בְּעֵי דָאֵם הוּא ס"ל פְּרַבֵּי יְהוּדָה דְמְעַכְבַּב הו"ל לְהַזְפִּיר גַּם כֵּן וְדָן שֶׁהוּא מִתְנַרְף הֲגִט הוּא וּפּוֹסֵל אִם פָּתְבוּ בְּמַחְנֹבֵר דְבְּמַקּוּם שָׂאֵם לֹא פָתְבוּ פְּסוּל הֲגִט פּוֹסֵל ג"כ בְּמַחְנֹבֵר וּק"ל: דִּין ח' פָּתַח כָּל הֲגִט עַל הַעֲלָה הַזְרוּעַ בְּעֶצֶיץ נְקוּב אִף ע"פ שְׁנֵיתָן לֵה הַעֲצִיץ כְּלוֹ הֲגִט פְּסוּל גְּזֵרָה שְׂמָא יִקְטָן אֲבָל כּוֹתֵב הוּא עַל חֲרָסוֹ שֶׁל עֶצֶיץ וְנוֹתֵן לֵה ע"כ: נ"ל דְהָא דְכַתֵּב רַבֵּינוּ עֶצֶיץ נְקוּב מִשְׁמַע דְבְּעֶצֶיץ שְׂאִינוּ נְקוּב מְקָרֵי תְלוּשׁ וְאִף אִם יִקְטָן אִין חֲשֵׁשׁ דְלֹא מְקָרֵי מְחֹסֵר קְצִיצָה אַחַר הַפְתִּיבָה אֲלֵא בְּדְבַר הַמְּחֹבֵר דְלֹא אִיפְּלִיגוּ אַבְיֵי וְרַבָּא אֲלֵא בְּעֶצֶיץ נְקוּב דְהוּא מְקָרֵי מְחֹבֵר דְלְרַבָּא פְּסוּל שְׂמָא יִקְטָן וְלֵאבְיֵי כְּשֶׁר דְשִׁקִּיל לִיָּה וְיִהִיב לִיָּה נִיְהַלָּה וְכִסְבַּרְתָּ הַתּוֹסְפּוֹת שָׁם וְדִלֹא כִר"ת וְהָרָאָה שְׂמָבִיא ר"ת מְחָרְסוֹ שֶׁל עֶצֶיץ דְכְּשֶׁר מִשּׁוּם דָּאִין דְרָף לְשַׁבֵּר הַעֲצִיץ דְמִשְׁמַע דְגַם בְּתְלוּשׁ שְׂיָיָה קְצִיצָה אֲלֵא דְלֹא פְּלִיג רַבָּא מִשּׁוּם דָּאִין דְרָף לְשַׁבֵּר הַעֲצִיץ לְדַעַת רַבֵּינוּ ז"ל זֹאת אִינָה רָאָה מִשּׁוּם דְהוּא ס"ל דְגַם בְּחֲרָס הַעֲצִיץ נְקוּב מְקָרֵי מְחֹבֵר כֵּינֵן שֶׁהוּא נְקוּב וְזַרְעִים שְׂבַעֲצִיץ הוּא מְחֹבֵר לְאַרְצֵי מְקָרֵי גַם הַחֲרָס שֶׁל הַעֲצִיץ מְקָרֵי מְחֹבֵר דְכַּטֵּל אַגַּב זְרָעִים אֲלֵא טַעֲמָא דְשִׁקִּיל לִיָּה וְיִהִיב לִיָּה נִיְהַלָּה דָּאִין דְרָף לְשַׁבֵּר הַעֲצִיץ דָּאֵם לֹא כֵּן לְמָה נִקְטָב בְּחֲרָס שֶׁל עֶצֶיץ נְקוּב וְהָא אִין חִזְלוּק בֵּין נְקוּב וּבֵין שְׂאִינוּ נְקוּב דְגַם בְּתְלוּשׁ שְׂיָיָה קְצִיצָה וְטַעֲמָא דְכְּשֶׁר מִשּׁוּם דָּאִין דְרָף לְשַׁבֵּר הַעֲצִיץ וּמָה שֶׁפָּתַח ר"ת דְלֹא דְוּוּקָא נִקְטָב עַלָּה שֶׁל עֶצֶיץ נְקוּב דְהוּא הַדִּין כְּשְׂאִינוּ נְקוּב אֲלֵא מִשּׁוּם רְבוּתָא דְאַבְיֵי נִקְטָבָה דְאַפִּילוּ בְּנְקוּב מְכָשִׁיר.

דְבָרִים אֵלוֹ אִינֵן עוֹלִין לְדַעַת רַבֵּינוּ מִשּׁוּם דְכֵינֵן דָּאִין חִזְלוּק בֵּין מְחֹבֵר לְתְלוּשׁ לְעֵנִן זֶה מֵאִי רְבוּתָא אִיכָּא בְּזֶה וְהֵלֵא שְׁוִים הֵם וְגַם אִין לֹמַר דְנִקְטָב נְקוּב מִשּׁוּם דְרַבָּא הוּא דְגָזַר כּוֹ שְׂמָא יִקְטָן אֲבָל בְּשְׂאִינוּ נְקוּב לֹא גָזַר דְלֹא חִזְיִישֵׁינָן שְׂמָא יִקְטָן אֲבָל אִם קָטָם גַּם בְּעֶצֶיץ שְׂאִינוּ נְקוּב פְּסוּל דְאַפְתִּי תִקְשָׁה דְמֵאִי שְׂנָא זֶה מְזָה.

וּמָה שֶׁפָּתַח הָר"ן ז"ל טַעַם דְלֹא גְזַרֵינוּ שְׂמָא יִקְטָן אֲלֵא בְּמַחְנֹבֵר לְפִי שְׂרוּב הַמְּחֹבֵרִין אִי אִפְשָׁר לְהֵם בְּלֹא קְטִימָה. אַה"נ זֶה לְעֵנִן דְבַר הַתְּלוּשׁ.

אֲבָל בְּעֶצֶיץ מָה לִי נְקוּב וּמָה לִי שְׂאִינוּ נְקוּב וְגַם מָה שֶׁפָּתַח מְר"ן בַּב"י בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א וְז"ל א"נ אִפְשָׁר דְרַבָּא לֹא גָזַר אֲלֵא בְּעַלָּה שֶׁל עֶצֶיץ נְקוּב. דְכֵינֵן דְיִינִיק שְׂפִיר אֹרְחָא לְמִיתְלֵשׁ מְנִיָּה אֲבָל בְּעַלָּה שֶׁל עֶצֶיץ שְׂאִינוּ נְקוּב לָאו אֹרְחָה לְמִתְלֵשִׁיָּה כְּלוּלֵי הָאִי וְלֹא גְזַרֵינוּ בִּיָּה עַכ"ל.

גַּם זֶה אִינוּ עוֹלָה לְדַעַת רַבֵּינוּ כֵּינֵן דְזַרְעִים אִיכָּא בְּהוּ וְהֵם עוֹמְדִים לְתְלוּשָׁה לְבַסּוּף. מָה לִי עֶצֶיץ נְקוּב דְיִינִיק וּמָה לִי עֶצֶיץ שְׂאִינוּ נְקוּב דְלֹא יִינִיק: וְכִי תִימָא דְמִנֵּין לֵה לֹמַר דְרַבֵּינוּ כְּףַּ פְּוֹנָתוֹ דְאִימָא הָאִי דְכַתֵּב רַבִּי עֶצֶיץ נְקוּב הוּא לֹמַר דְכְּשְׂאִינוּ נְקוּב אִין לְחוּשׁ שְׂמָא וְקָטָם אֲבָל לְעוֹלָם אִם קָטָם פְּסוּל.

וְא"כ מָה שֶׁהַכְרַחְתָּ לְסַבְּרָא זֹה הוּא אִם הִנֵּה הַדְּבַר מְבוֹאֵר בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ אֲבָל עֲכָשְׁיוֹ שְׂבָאוּ דְבָרֵינוּ סְתוּמִים אִפְשָׁר שְׂלֵא כְּףַּ פְּוֹנָת רַבֵּינוּ גַּם אֲנִי אֲשִׁיבָה שְׁפָה גְרָאָה מְדְבָרֵי רַבֵּינוּ מְמָה שֶׁפָּתַח אַח"כ אֲבָל כּוֹתֵב הוּא עַל חֲרָסוֹ שֶׁל עֶצֶיץ וְנוֹתֵן לֵה עַכ"ל וְאִם אִימָא דְכְּףַּ הוּא

לדעת רבינו דאף בתלוש איכא פיסול דקציצה הו"ל לומר תחלה וכשאינו נקוב לא גזרינו שפא יקטום.

ש כותב על חרסו של עציץ ונותן לה דהא טעם אחד להם דהא רבינו הוא פוסק ויהיה לו לבאר כל פה ומדלא פתב הכי משמע דבשאינו נקוב לאו משום דלא גזרינו ביה שלא יקטום אלא שינה ביה קטימה דהוא תלוש ולהכי לא פתב אלא חרסו של עציץ דמשמע עציץ דאיירי בו שהוא נקוב דאף ע"ג דשינה ביה קטימה לא גזרינו ביה: ונ"ל שנה דעת רש"י ממ"ש שפא יקטום העלה והניא קציצה מן המחובר דמשמע דלא שינה קציצה אלא מן המחובר דהוא עציץ נקוב.

אבל בתלוש לא מקרי מחוסר קציצה. ומה שכתב גבי פתבו על חרסו של עציץ נקוב שאין לחוש שישבור החרס הוא משום דס"ל דעציץ נקוב מקרי מחובר.

להכי צריך להאי טעמא דלא פהר"ן ו"ל דהוא ס"ל דחרסו של עציץ נקוב הוא מקרי תלוש ולהכי הוקשה לו דברי רש"י ו"ל אהדדי עד שהוכרח לומר דאפשר שדעתו ו"ל שאם קצץ אפילו דבר תלוש פסול משום מחוסר קציצה מיהו לא גזרינו שפא יקטום אלא במחובר וכו' יעו"ש.

דהיינו שהוא מפרש לדברי רש"י שכתב מן המחובר הוא לענין גזירה שפא יקטום דלהכי גזרינו שפא יקטום דהניא מן המחובר: וקשיא לי דאיהו אפשר לפרש פה בדברי רש"י וכלא רש"י להדיא הוא אומר והניא קציצה מן המחובר.

דלענין קציצת העלה דהניא קציצה דהיא מן המחובר: ומיהו פתב לבסוף ועדיין לא נתבאר כל הצורך: ואח"כ ראיתי להעיר שכתב בסי' קכ"ד ונ"ל וכתב הרשב"ם ודוקא שכתב על בעלי חיים או מחובר לקרקע שעוקר דבר מגידולו.

אבל דבר אחר לא. וכן כתבו בשם רש"י שהיה מכשיר גט שצנכתב בקלף גדול ונחתה ממנו אח"כ ע"כ.

אלמא רש"י ו"ל ס"ל דבתלוש לא הני קציצה וא"כ מוכרח לפרש בדברי רש"י הנז"ל כמו שפירשתי ודלא כמו שפירש הר"ן ו"ל: דין ט' ומנין שאינו נותנו לה אלא בתורת גירושין וכו' אבל אם נתנו לה בתורת שהוא שטר חוב או מזוזה וכו' ואם אמר לה אח"כ הרי הוא גיטת הרי זה גט ע"כ עיין לה' לח"מ שכתב שאין דעת רבינו כמו שכתב הר"ן ו"ל והאי דנקט פנסי שט"ח משום דנותן לה בשתיקה הגט פסול מיהא הני אבל כשאמר לה פנסי שט"ח זה הני גט בטל ומפאן יצא לו לרבינו מ"ש לקמן דכשנתן לה בשתיקה דהני גט פסול עכ"ל: הגה תירוצ' זה לרבינו יספיק אבל צריך לתת טעם דמאי שנא זה מזה והנה החילוק הוא מבואר דכנסי שט"ח דלאו לגירושין נתנו לה והוא אחד מעשרה דברים שצריכין מן התורה נדאי דבטל הוא דגילה דעתו שלא לשם גירושין נתנו לה והא בעינן מן התורה שיתנו לה לשם גירושין ולא לשם דבר אחר אבל כשנתנו לה בשתיקה שלא פירש בדבריו שלא לשם גט נתנו לה וקיים מצות נתינה והיה בדעתו לשם גט אפי' שלא פירש לה באותה שעה הרי הוא פשר מן התורה ומדרבנן הוא דצריך שיאמר לה הרי הוא פסול דוקא: אלא דא"כ קשה על הטור בסימן קל"ו דבשניהם הוא אמר דאינו גט והיא דכנסי שט"ח לא פירש לה פהר"ן דאיירי בשעסוקין בעסקי גיטה דא"כ מאי

קמ"ל מתני' בכנסי שט"ח והא אפי' פשנתן לה בשתיקה: ונ"ל לתרץ דכל עיקר דבא לאשמועינן תנא דמתניתין דאפי' נתן לה שלא לשם גירושין פל שיאמר לה אח"כ ה"ז גיטיה מקרי נתינה לשם גירושין ולאפוקי מר' שמעון בן אלעזר דאמר דאינו גט עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתנו לה ויאמר לה הא גיטיה: חזרתי לדקדק בדברי הלח"מ במה שאמר ונ"ל שאין דעתו של רבינו בן אלא מתניתין סתמא קתני משמע שאפילו אינו מדבר וכו' מאי אפילו דקאמר דלא שייך אפילו באינו מדבר עמה דבטל הגט דאדרבה פשאינו מדבר עמה על עסקי גיטה היא הנותן לביטול הגט דבשקלא אם נאמר דאירי במדבר עמה וכו' אתי שפיר אפי'.

דאפילו הנה מדבר עמה על עסקי גיטה דבסתם שלא אומר לה כלל מהני מה שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה והכא שאמר לה כנסי שט"ח לא מהני מה שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה.

וכן הו"ל לומר דרבינו ס"ל דמתניתין אירי בשלא היה מדבר עמה על עסקי גיטה. וכי תימא מאי קמ"ל מתניתין והא אפילו בשלא דבר כלל בשעת נתינה אלא בשתיקה לא הוי גט.

כ"ש בשאמר לה כנסי שט"ח שגילה דעתו שלא לשם גירושין נתנו לה דהכא שאני שהוא בטל מן התורה אבל בנתן לה בשתיקה פסול מדרבנן: ונ"ל לומר שבדקדוק לשון דיבר דהיינו שאין אנו צריכין לאוקים מתניתין בשעה מדבר עמה על עסקי גיטה כדי שלא תקשה דמאי קמ"ל מתני' דאם אפי' נתן לה בשתיקה אינו גט כ"ש בשאמר לה כנסי שט"ח.

דאפי' פשאנו מוקמי' למתני' בשלא היה מדבר עמה על עסקי גיטה לא קשה דהוא בטל מן התורה אבל פשנתן לה בשתיקה פסול דוקא ונפקא מינה לדינא כשאמר בלשון זה דאח"כ אפילו היה מדבר עמה על עסקי גיטה ג"כ הגט בטל כיון שאמר לה בלשון שלא לשם גירושין נתנו מאי אהני מה שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה אלא שאין אנו צריכין לאוקים מתני' בהא מפח קושיא הנז': אבל אם היה אומר דרבינו דעתו דמתניתין סתמא קאמרה דהוא בדלא דיבר עמה על עסקי גיטה וכו' הנה משמע דאם היה מדבר עמה על עסקי גיטה אפי' בדאמר לה כנסי שט"ח מהני והוי גט וכמו שפי' המש"ל בתירוץ שני של הרשב"א.

שזה קשה דמאי מהני מה שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה כיון שנתנו לה בפירוש שלא לשם גירושין: ואנכי איש צעיר נ"ל דנדאי כן הוא דכשאמר לה כנסי שטר חוב זה דגילה דעתו שלא לשם גירושין נתנו לה.

לא מהני מה שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה. דהא מדאורייתא בעי שיתנו לה לשם גירושין.

לכן אני אומר דמה שפירש המש"ל ז"ל בתירוץ שני של הרשב"א אין כן עולה לדעתו דעת הדיוט עפר מן הארץ אלא כן פונתו דאין אנו צריכין לפרש מתניתין בשעסוקין בענין גיטה.

דבֿלאו הֿכי נדאי דחידושא מתני' קמ"ל דהתיירא דרבי דאפילו באומר פנסי שט"ח אינו צריף לֿיטלו ממנה אלא באומר לה הרי גיטיף סגיא: עוד פתב הלח"מ וקשה לדברי הרשב"א שכתב ה"ה בפ"ג גבי הנה מדבר עם האשה וכו' וי"ל דשאני התם דאמר הוא הוי דאורייתא וכו' אבל הכא גבי גט מדאורייתא בנתינה לחוד סגי וכו' אפי' שיאמר לה אחר נתינת הגט וגם כשלא אמרו כלל הגט אינו פסול אלא מדרבנן ע"כ.

משמע מדבריו אלו דנתינה שנתן מקרי נתינה וכינון שפן קשה פיון דנתינה היא מקריינא אמאי הגט בטל. ובשלמא בשאמר לה פנסי שט"ח דגילה דעתו שלא לשם גירושין נתנו הויא הך נתינה כמאן דליתא ולהכי הגט בטל.

אבל בשנתן לה והיא ישנה דהוא לשם גט נתנו לה אמאי הגט בטל. וכי תימא פיון דהיא ישנה לאו בת אגרושי היא ואע"ג דלא בעינו דעתה מקום המשפטר מיהא בעינו וקשהיא ישנה לא מינטר ואם פן נתינה לא מקריינא נתינה ולהכי הגט בטל.

א"כ הדרא קושיא לדנפחה מאי שפא מקידושין דצריף שיטול ממנה ויחזור ויתננו לה לשם קידושין דגם בשאמר לה פנסי שט"ח תקשי קושיא פיון דנתינה לא מקריינא נתינה: וי"ל פיון דנתן לה הבעל ונדעתו לשם גירושין בהיכא דהיא ישנה אלא דהיא נתינה גרועה וכן בשלפחו מאחוריו דעדיק ליה חרציה ושקלתיה וכן באמר לה פנסי שט"ח.

אף ע"ג דהשתא מיהא הבעל נתן בינדה אם לא אמר לה אח"כ ה"ז גיטיף אינו גט פיון דנתינה אינה נתינה מעלייתא אבל אם אמר לה אחר כף ה"ז גיטיף אזי נתקנת אותה הנתינה ומקרי ונתן בינדה פיון דהוא נתן בינדה: אלא דדבריו לא אתו לדעת הרשב"א במה שאמר דגבי גט דהא דיאמר הוא מדרבנן ולהכי אפילו שיאמר ל אחר נתינה הגט פשר וגם כשלא אמרו כלל אינו פסול אלא מדרבנן דהרי הרשב"א כתב בחידושיו ונהביאו המש"ל וז"ל ותימא לי אמאי נקט לה באומר לה פנסי שט"ח לישמועין בנותן לה סתם דאינו גט וכל שפן באמר לה פנסי שט"ח ע"כ.

אלמא דס"ל דכל שלא אמר לה אינו גט דהוא מדאורייתא בטל והכי מוכרח דר"ל דאינו גט מדאורייתא דאם לא פן מאי קא מקשה והלא תנא אתא לאשמועין דהוא בטל אבל בנתן לה בשתיקה הוא פסול מדרבנן וכמו שכתב הוא לדעת רבינו לעיל.

דאה"נ לדברי רבינו דאף אם נאמר דהוא ס"ל פדעת הרשב"א בקידושין שהביא ה"ה אתי שפיר האי תירוץ אבל לדעת הרשב"א לא אתי: ואפשר לומר דהלח"מ ז"ל פירש בתירוץ שני שתיירץ הרשב"א שהביאו המש"ל אח"כ וז"ל וא"נ י"ל דעיקרא משום התיירא דרבי אתא לאשמועין דאפילו באומר פנסי שט"ח אינו צריף לֿיטלו ממנה אלא כשאמר לה הא גיטיף סגיא ע"כ דכוננת דבריו כף דלא מבעיא בנותן לה בשתיקה ולא אמר לה הרי זה גיטיף דהוא פסול מדרבנן דנוקא דמהני מה שיאמר לה אח"כ הא גיטיף ולא בעי שיטלו ממנה ויחזור.

ויתננו לה אלא אפי' אמר לה פנסי שט"ח זה דהוא פסול מדאורייתא אפ"ה מהני מה שיאמר לה אח"כ הא גיטיף ולא בעי שיטלו ממנה ויחזור ויתננו לה. דהיינו שבתירוץ שני חידש לן דכשנתן בשתיקה פסולותו מדרבנן ואז הוי לרבותא נקט תנא פנסי שט"ח דגם בזה מהני מה שיאמר לה אחר כף הא גיטיף ובכי האי גוונא הוי עדיף ממה שהנה

מתרץ דשאני נתן בשתיקה דהוא פסול מדרבנן והו' דכנסו שט"ח הוא מדאורייתא וכמו שמתרץ הלח"מ לדעת רבינו.

דקה עדיף לרבנותא דהתירא קא משמע לן תנא. אלא דאיכא למידק דאם פה הבין הלח"מ בתירוץ שני הנז' אמאי לא כתב פה בתירוץ שמתרץ הוא על רבינו: דין ט"ו תקנת חכמים הוא שיהיו עדים חותמין על הגט וכו' לפיכך תקנו שיעידו מתוכו פירוש דבעדי מסירה לבד סגי.

אלא שתקנו להוסיף עוד חתימת העדים נמי שפא ימותו עדי מסירה ואז בעדי חתימה שבידה סגי. לפי שאף לר"א דאמר עדי מסירה פרתו עדי חתימה נמי לבד סגי אלא שר"א אמר דדין תורה עידי מסירה סגי ואין צריך לעדי חתימה.

אבל ר"מ ס"ל דעדי חתימה פרתו דבעי עדי חתימה ולא מהני עדי מסירה. וכתב הלח"מ רבינו סבור כדברי הרב אלפסי וכו' א"כ פי מייתי סהדי מאי אהני לן עדי חתימה.

פירוש דליחוש דילמא לא אמיניהיב לה בעדי מסירה אלא ודאי כל היכא דאיכא עדי חתימה לא בעינו עדי מסירה אלא דלכתחילה בעינו עדי מסירה והן העיקר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם כמ"ש.

וכן כתב רבינו שעיקר הגירושין בעדי מסירה. עוד כתב הלח"מ עוד הביא ראיה ממ"ש רב בפירוש המגרש פתבו סופר ועד הנולד ממזר ואיהו סבר כר"א.

פירוש דרב דאמר פתבו סופר ועד הנולד ממזר קאמר התם בש"ס דהלכה כר"א בגיטין דעדי מסירה פרתו וכינון שפן במאי עסקינו דאמר רב הנולד ממזר אי בדאיכא עדי מסירה השתא היכא דליכא עדים כלל מהני השתא משום דאיכא עד אחד גרע וכו' אלא ודאי דאיירי בלא עדי מסירה ועדי חתימה מהני לר"א דאמר עדי מסירה פרתו.

ולכאורה קשה על דברי הר"ף אלו דלמה אצטרף להכריח בדליכא עדי מסירה איירי משום דאמר רב פתבו סופר ועד הנולד ממזר נהנה ליה לדיוקי מדקאמר כתב ידו שנינו ועד דהוא פסול.

ואי בדאיכא עדי מסירה מגרע גרע. דכתב בכתב ידו ועד אחד ואמאי פסול: ואעיקרא דראיה זאת קשה לי עליה מדקאמר ר"א אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים פשר משמע דת"ק איירי בדאיכא עדים והוא כר"מ דס"ל דעדי חתימה פרתו והא דקתני פסול דנוקא הוא משום דכתב ידו פמאה עדים דמי והא דפסלינהו דילמא אתי לאכשורי בכתב סופר וכמ"ש שם רש"י: ונ"ל דנדאי דכוננת הראיה פן פינו דרב ס"ל כר"א דעדי חתימה פרתו וממה דהוא מפרש כדברי ת"ק משמע דס"ל פנותיה דהא אמר כתב יד שנינו.

ומשמע דגם. ת"ק ס"ל כר"א דעדי מסירה פרתו אלא דס"ל דבעי נמי עדי חתימה מדרבנן ולכך אפי' בכתב ידו ועד אחד פסול מדרבנן דבעינו חתימת שני עדים ולכן מדברי רב דפסול ליכא ראיה דאימא דאיירי בעדי מסירה נמי ואפ"ה פסול פינו דליכא נמי עדי חתימה וכפשוטה דמתני' מדקאמר ר"א אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים פשר וכו' דמשמע דאיירי ת"ק בדאיכ' עדי מסירה וכמ"ש להכי הביא ראיה

מדאמר כתב סופר ועד הולד ממזר משמע דהוא מדאורייתא דבעי חתימת שני עדים ואי איירי בדאיפא עדי מסירה אמאי ממזר נהא הוא דאמר הלכה כר"א בגיטין דעדי מסירה פרתיה דהיגו דודאי לרב דקאמר כתב ידו שנינו דהוא ס"ל כת"ק מןכרח דלא מוקים למתניתין כר"מ אלא כר"א דהיגו דת"ק דמתניתין לא ס"ל כר"מ דעדי חתימה פרתיה אלא כר"א דעדי מסירה פרתיה.

אלא דפליג אר"א דאמר דלכתחלה תנשא אלא דפסול גם בכתב ידו ועד אחד: והשתא הכי דייק אם מתניתין איירי בדאיפא עדי מסירה אמאי אמר רב כתב סופר וע"א הולד ממזר נהא ס"ל כר"א דעדי.

מסירה פרתיה. אלא מןכרח לומר דאיירי מתני' בדליפא עדי מסירה דגם ר"א ס"ל דעדי חתימה נמי מהני ולהכי ת"ק קאמר דכתב ידו ועד אחד אע"ג דכתב ידו כמאה עדים פסלי רבנן דילמא אתי לאכשורי בכתב סופר ועד אחד.

דאז ליפא לא עדי חתימה ולא עדי מסירה דבכי האי גוונא ממזר הוי. ולפי זה מאי דקתני אח"כ ר"א אומר אע"פ שאין עליו.

עדים אלא שנתנו לה בפני עדים פשר דתנא דמתניתין קמ"ל דלר"א בכולהו בדיעבד תנשא לכתחילה בעדי מסירה אבל ת"ק ס"ל דגם בעדי מסירה לא תנשא לכתחילה דבעינו פרתיה כד תנשא.

ומה דנקט ת"ק דבריו בלא עדי מסירה לאשמועינן דגם בלא עדי מסירה אינו פסול אלא מדרבנן דבכתב ידו כמאה דמי ועדי חתימה נמי מהני מדאורייתא בלא עדי מסירה ואין בו זמן ג"כ מדרבנן הוא דפסול כן נ"ל: ויש מי שהורה מן הגאונים שהוא פסול ע"כ כתב ה"ה דסבירא להו כר"א דאמר עדי מסירה פרתיה ע"כ.

משמע דרבינו דמכשיר הוא דס"ל כר"מ דאמר דעדי חתימה פרתיה. וזה תימא שיהי רבינו בדבריו מבואר להדיא דפסק כר"א דאמר עדי מסירה פרתיה שיהי כתב בדין י"ג לפיכך אם נתן לה גט בינו לבינה ואפילו בעד אחד אינו גט כלל ע"כ דמשמע אבל בשני עדים פשר אפילו דליפא עדי חתימה.

ועוד מדכתב תקנת חכמים הוא שיהיו העדים חותמים וכו' אלמא כר"א ס"ל דהוא מתיקון חז"ל דווקא. ועוד דהוא כתב שעיקר הגירושין בעדי מסירה ופשוט דברי רבינו הוא נראה כמו שכתב הלח"מ דס"ל כהרי"ף ז"ל.

וטעמא דיש מן הגאונים שהורה כן הוא משום פיון דרבנן אמרי בעינו עדי מסירה אם עבר על דברי חכמים פסול: ויש ליישב דברי המגיד ז"ל דהיגו דס"ל כר"א כמו פשוט דבריו דבעי עדי מסירה עכ"פ שהם פרתיה ולא חתימה.

אלא שהתקינו חז"ל עדי חתימה נמי מפניתיקון העולם משום דכל היכא דאיפא עדי חתימה מסתמא אמרינן דבעדי מסירה אתאי לידה אבל פשאין שם עדי חתימה חיישינן דילמא איהי זניפתיה וסברא זו הביאה הר"ן ז"ל שם: דין י"ז הוי עדי מתוכו וכו' כתב ה"ה פ"ק דגיטין וכו' וחילוק יש בין עד א' פסול וא' פשר לכתב סופר ועד דבעבור העד הפסול הוה ליה כמזוייף ולדעת הגאון כתב סופר ועד נמי מזוייף עכ"ל.

הנה חילוק זה עולה לדעת הרי"ף דלפי הך סברא דעביד נדאי נראה דבעד פשר ובעדי מסירה בדיעבד פשר דהא קא משנה עדי חתימה לעדי מסירה ועלליהו תרוננייהו קאמר דבדיעבד פשר: אבל לרבינו דאמר לקמן בפ"ג דגם בעד פשר הגט פסול הרי מגרע גרע עד א' מדליפא עדים פלל.

ומה שכתב לעיל ואפי' בעד אחד אינו גט פלל ע"כ דמשמע דבשני עדים גט גמור הוא היכא דלא חתום עליו שום עד א' דהך דלקמן כנז' פתב פשהיה אחד מעדיו פסול או שהיה בו עד א' בלבד הוא כמזוניף ולא מזוניף נדאי ולהכי פסול דוקא- משמע היכא דליפא עד פלל ונתנו לה בעדי מסירה דליפא דומה למזוניף מתוכו הוא פשר אלא שאין נראה פן מדין הסמוך שכתב ואע"פ שאין חתום עליו עד פלל הרי זה פשר שעיקר הגירושין בעדי מסירה ע"כ משמע דהיכא דאיפא אפי' עד אחד אלא שאינו פסול הוא עדיף מדליפא אלא עדי מסירה דווקא.

לכן נראה לי דמה שכתב רבינו בפירק ג' הגנזר הוא כמזוניף ולא מזוניף נדאי ופסול מדבריהם הוא איירי על שנתחם שלא לשמה ועד אחד פסול דבזה הוא אומר דפסול מדבריהם דווקא אבל בעד אחד פשר פשוט הוא לדבריו דהוא עדיף מדליפא עדים פלל.

דכן דעת ה"ה ו"ל דווקא: דין כ"ג העדים שחותרין על הגט צריכי' להיותם יודעים לקרות ולחתום וכו' והוא שיפירו לשון הגט. פתב ה"ה והוא שיפירו לשון הגט באיזה לשון נכתב אם עברי או יוגית או שאר לשונות ואין לומר שיבינו לשון הגט שהרי אמרו וכו' ואם אין יודעין לקרות איך יבינו אם אחרים קוראים לפניהם וכו' פי' דמשמעות דברי רבינו שכתב צריכים להיותם יודעים לקרות הוא בנדאי שיודעים קריאת התבנות ומבינים פירושם דאם לא ידעי הפירוש מאי מועיל שיודעים לקרות התבנות דשפא לאו גט הוא.

וכיון שפן פאשר אמר ואם אינם יודעים לקרות הפנונה שאפילו יודעים לקרות התבנות אם אינם מבינים מקרי אינם יודעים לקרות. ועל זה אמר ה"ה שמה שאמר והוא שיפירו לשון הגט אין הפנונה שיבינו לשון הגט לפי שאמרו ואם אינן יודעים לקרות.

דהפנונה דאין מבינים מה כתוב אף ע"פ שהם יודעים לקרות התבנות. וכיון שפן איך יבינו מה שאחרים קוראים להם והרי אע"פ שהם קוראים בעצמם אינן מבינים.

ועוד אם צריכים להבין מעצמם לשון הגט הרי חומרא נמי איכא בגיטין ולא קולא אלא דנדאי שאע"פ שאינם מביני' לשון השטר סגי במה שמתרגמין להם דברי הגט. ומה שכתב שיפירו לשון הגט הוא אם עברית או יוגית או שאר לשונות פן נ"ל לפרש דבריו.

ומר"ן בכ"מ כתב דיותר נראה לומר דבדווקא נקט רבינו שיפירו לשון הגט דאז לא הוי אלא פעין גיטי מלתא בעלמא וכו' וכתב עוד ואפשר דיליף לה רבינו מדגרסי' בפ"ב דגיטין האי שטרא פרוסאה וכו' ואם איתא לוקמה בדלא ידע וקראו אחר לפניהם וקמ"ל שפומכין על מה שקראו לפניהם אע"פ שאינם מפירים הלשון.

אלא נדאי צריף שיפירו הלשון עכ"ל. הנה נראה מדבריו שונדאי פשיטא ליה דאמימר אמר זה לפי דעת ת"ק דשנים גטין ושאר שטרות.

ולכן מביא ראיה לדברי רבינו בגיטין אף ע"ג שהוא פסק פרשב"ג: וזה קשה אצלי
דאדרבה מר'הטא דש"ס דאמימר אמר דבריו כפי דעת רשב"ג וכן הרי"ף אע"פ שפסק
פרשב"ג הביא דברי אממר וכינון שפן ליכא ראיה מהאי דהאי בשאר שטרות איירי
דלדעת רשב"ג צריך שיידעו לקרות ולהכי תירץ לו בדנדעי למקרי: ואפשר לומר דמר"ן
ס"ל דאף על פי דרבינו פסק פרשב"ג הוא כמו שכתב הרא"ש ו"ל בדעת הרי"ף ו"ל
דבשנים קורין לפניהם מהני גם בשאר שטרות לרשב"ג דבשני עדים ליכא למיחש
לשקרי ות"ק מכשיר גם בחד.

וא"כ בגיטין אליבא דכ"ע בחד קורא לפניהם סגי. וא"כ מה שאמר פאן רבינו והוא
שיפירו הלשון הוא יליף לה ממה דאמרי בש"ס האי שטרא פרסאה וכו' דהא בשנים
מהני גם לדעת רשב"ג שקוראין לפניהם וחותרין ואם איתא אף אינם מכירים הלשון
אלא שאחרים קורין ומתרגמין לפניהם מהני אמאי הודקו בש"ס למצוא חידושא עד
דאצטריכו לומר מהו דתימא וכו' לימא דקמ"ל דסומכים על מה שקורין לפניהם ואע"פ
שאין מכירין הלשון דבשנים קורין לפניהם איירי אלא ודאי דבכל מקום בעי שיפירו
הלשון: ועוד אפשר לומר דמר"ן הכ"מ ס"ל דרבינו פסק פרב גמרא דאמר אין הלכה
פרשב"ג ואקריאה ולא אחתימה וכמו דאוקמוה התם בש"ס.

ומה שאמר פאן אין עושי פן בשאר שטרות קאי אחתימה ולא אקריאה. וכן נראה דבפ'
כ"ד מהל' מלנה ולנה לא כתב אלא אחתימה ודלא כהרי"ף.

וטעמא משום דקא שקלי וטרי אליבא דרב גמרא דקאמר והא רב כהנא וכו' ותירץ
תרגמה אקריאה וכו' משמע דכף הלכתא. ועדיפא ממה שאמרו לדעת הרי"ף שפסק
פרשב"ג.

ובתר כף הביא הש"ס הדיא דאמימר דמשמע דהוא אליבא דרבנן קאמר לה. דרב גמרא
פנותיהו דאית להו דבשנים קורין לפניהם מהני והשתא ראיה מהכא דאי לא בעי שיפירו
הלשון אמאי מהדר תלמודא למצוא חידושא ואמר מהו דתימא וכו' לוקמא בשקראו
לפניהם והם אינן מכירין הלשון דהאי איכא חידושא דאע"ג דלרבנן מהני שנים קורין
לפניהם לא בעי שיפירו הלשון.

ומדלא אוקים הכי ש"מ דלרבנן נמי בעי שיפירו הלשון: אלא שמר"ן בב"י בהלכות
הלואות סימן מ"ה כתב דמה שכתב רבינו פאן ואין עושים פן בשאר שטרות משמע דקאי
אתרנייהו והיינו פרשב"ג דסתמא דתלמודא אמר משמיה דרבא דהלכה פנותיה.

ומשמע נמי דהרמב"ם בשיטת הרי"ף רבו אמרה יעו"ש ולפי זה מה דבפ' כ"ד מהלכ'
מלנה ולנה לא הביא אלא הך דחתימה לאו משום דס"ל פרב גמרא אלא סמך אמה שביאר
בכאן דאם אינן יודעין לקרות בשאר שטרות צין קורין לפניהם דמה שאמר ואין עושים
כף בשאר שטרות קאי אתרנייהו בין בחתימה בין בקריאה: וראיתי להלח"מ מה שפי'
דדברי הרא"ש במ"ש ולפי דבריו וכו'.

ולא כן אנכי עמדי אלא דהפירוש הוא דמ"ש ולפי דבריו הוא לפי מה שהוא פסק פרשב"ג
צריך לפרש דת"ק אפילו בחד איירי דאי בשנים קורין לא פסיל רשב"ג. ממה דהואו"ל
הביא דברי רב פפא ג"כ אלמא דרב פפא פרשב"ג ס"ל.

וא"כ רש"ב"ג בשנים מודה ולא פסיל אלא בחד- אם לא רב נחמן וספרי דייגי דהיינו ש"הרא"ש קא מכריח שלדעת הרי"ף ו"ל הכי הוא ממה שפסק פרש"ב"ג ונהביא נמי שהיא דרב פפא. וממה שהביא גם ההיא דרב נחמן שמעינן דכל דלא פרב נחמן וספרי דייגי לא מהני בחד דרב נחמן דאית ליה אימתא דווקא הוא דמהני בחד אבל באחרני בעי שנים דגם רש"ב"ג בשנים מודה ופסל בחד ולהכי לא הביא ה"ד דר' אלעזר דההוה קרי ליה חד דווקא דלא מכשרינן בחד לרש"ב"ג אלא כגון רב נחמן דווקא דאית ליה אימתא פן נ"ל: עוד פתב בדבור הסמוך ונ"ל ובפרק ד' גפי עדים חתומים בכתב אחד וגט בכתב אחר שפ"ש הצי"ר רבינו שידעו לשון הכתב והפתיכה והטעם דבעי התם פתי מפי שהגט בכתב אחד והעדים בכתב אחר גרע ע"כ.

ודבריו אלו קשים אצלי דאדרבא פשטא דמתניתין בשאינן יודעים איירי דהא בירושלמי נהביא או הב"י בסמ"ק"ל דהקשו מהאי מתניתין על דברי רב דאמר הדיינים חותמין אף על פי שאין יודעין לקרות ואין העדים חותמין אלא אם כן יודעין לקרות מתניתין פליגא על רב גט שפ"ש עברית ועדיו יונת וכו' אלא דפ"ת לה פ"ש היו יודעין לקרות ולא היו יודעין לחתום או ש"היו יודעין את שניהם וחתמו באיזה מהן שרצו דהיינו דמוקים לה הכי כי היכי דלא תקשה מינה אדברי רב אלמא דליכא גריעותא בהאי ומהאי הביא ראיה הב"י לדברי רבינו יעו"ש: והשתא דבשלמא לדברי הב"י מפרש דמה דאמר רב אלא אם כן יודעין לקרות לאו דווקא.

אלא ה"ה דיינינו הלשון וכמו דמיימי לה התם ראיה לדברי רבינו שאמר הכא והוא שיפירו הלשון. וכן נראה שזאת פוננתו ממה שאמר התם לעיל מזה על מה שאמר רבינו לקמן בגט שפ"ש עברית ועדיו יונת וכו' דבעי שיהיו מכירים לשון הכתב והמכתב פ"ת שם הב"י ואפשר דהרמב"ם לטעמיה אזיל דבעי שידעו העדים לקרות הגט וכו' דהיינו על מה שפ"ת הכא והוא שיפירו הלשון אלמא דס"ל דמה שיפירו הלשון הוא כמו שיודעים לקרות.

ובהכי אנדא לה מה שהקשה עליו בדבור הקודם למה הוצרך לירוש' לומר שיודעים לקרות דבמפירין הלשון סגי לדעת רבינו ע"כ. דבהכרת הלשון הנה ליה כמו שידע לקרות ולפי זה מפרשינן דברי רבינו שאמר לקמן והוא שיהיו העדים מכירים לשון הכתב והפתיכה דהיינו דבעינן שיהיו מכירים לשון הכתב אף על גב דידע הפתיכה דכתיבה לבד לא סגי אם אינן מכירים לשון הכתב אבל אם מכירים לשון הכתב אע"ג דלא ידעי הפתיכה אם אחרים קורין לו לשון הכתב סגי.

דסמך על מה שפ"ת פ"ת דבאחרים קורין לו סגי אם מכירים לשון הכתב דכתיבה אינה מעפ"ת. ואם כן לדברי הב"י אתי שפיר מה שהקשו אדברי רב מהו מתני' דמשמע מינה דאע"ג דאין העדים יודעים לא לשון הכתב ולא הפתיכה מהני.

ורב אמר דצריף שיהיו יודעים לקרות דהיינו שיודעים לשון הכתב. ותיגרז לו פ"ת לה פ"ש היו יודעים לקרות ולא היו יודעים לחתום.

דהיינו דיודעים לשון הכתב אם אחרים קורין להם נמי. דלא יש חילוק בין יודעים לקרות בעצמם או אחרים קורין להם לשון הכתב והם מבינים מעצמם.

אָבֵל לְפִי דְבָרָיו דְּזֶה גֵרַע דְּהַגֵּט בְּכֶתֶב אֶחָד וְהַעֲדִים בְּכֶתֶב אַחֵר א"כ הֵיכִי ס"ד דְּהַמְקַשָּׁה
הַאֵת מִתְנִי' אֵינְרִי בְּדָלָא יוֹדְעִים כְּלָל עַד דְּמַקְשׁוּ מִינָּה עַל רַב. וְהֵלֵא זֶה גֵרַע וּמְוַכְרַח לְפָרֵשׁ
אוֹתָהּ מִתְנִי' בְּדִנְדְּעִי.

וְעוֹד לְפִי הַתִּירוּץ שְׁתִּירָץ לוֹ בְּדִנְדְּעִי לוֹמֵר כְּדָבְרֵי רַב דְּמִשְׁמַע דְּשׁוּיִם הֵם וְלִיכָא גְרִיעוֹת
מִשׁוּם דְּגֵט בְּכֶתֶב אֶחָד וְעַדּוֹ בְּכֶתֶב אַחֵר: וְעוֹד דְּאֶפְתִּי תַקְשָׁה לְדָבְרֵי רַבֵּינוּ דְּאֶמַאי צָרִיךְ
שְׁיַפְרִירוּ הַכֶּתֶב וְהַמְכָּתֵב וְהֵלֵא שֶׁם בִּירוּשָׁלַיִם אוֹקְמוּ לָהּ דִּינְדְּעִי לְקִרוֹת וְלֹא יִדְעִי לְחַתּוּם.

דְּמַה דִּינְדְּעִי לְקִרוֹת סָגִי. אָבֵל לְפִי דְבָרֵי הַב"י וְכִמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי אֶתִּי שְׁפִיר.

וּמַה דְּפָשִׁטָא לִיה לְהַב"י דִּינְדְּעִין לְקִרוֹת דְּקֶאֱמַר בִּירוּשָׁלַיִם הוּא בְּשָׁקוֹרִין לְפָנֵיהֶם אֲלֵא
דִּינְדְּעִין הִלְשׁוֹן הוּא מִשׁוּם דְּאֵם דְּבָרֵי רַב דְּהַתָּם דִּינְדְּעִין לְקִרוֹת מִמֶּשׁ. אֶתִּי דְלֹא כְּמֵאן
דְּהָרִי הָכָא אֲלִיבָא דַּכ"ע בְּגִיטִין בְּקוֹרִין לְפָנֵיהֶם סָגִי.

אֲלֵא מְוַכְרַח לוֹמֵר דְּהַפְנוּנָה דִּיבִינּוּ הִלְשׁוֹן קֶאֱמַר בְּשָׁקוֹרִין לְפָנֵיהֶם. וּמִינָּה הֵבִיא רָאִיָּה
הַב"י דְּבַעֲי שְׁיַפְרִירוּ הִלְשׁוֹן כְּמוֹ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ וּרְאִיָּה גְמוּרָה הִיא אֲלֵא דְהַב"י בָּאוּ דְבָרָיו
סְתוּמִים וְדוּק: דִּין כ"ה גֵּט שֵׁשׁ עָלָיו עֲדִים וְאִין בּוֹ זְמַן אוֹ שְׁהִיָּה מְוַקְדָּם אוֹ מְאֹחֵר וְכו'
כָּל אֵלּוּ פְּסוּלִין ע"כ וְכֶתֶב הָרֶאֱב"ד עָלָיו טְעָה בְּמֶאֱחָר דְּכָשֵׁר לִינְשָׂא בּוֹ וְכו' פִּירוּשׁ דְּעַל
מ"ש רַבֵּינוּ דְּמֶאֱחָר פְּסוּל כְּתֵב עַל זֶה שֶׁהוּא טְעָה דְּמֶאֱחָר כְּשֵׁר לִינְשָׂא בּוֹ.

וְלֹא תִימָא דְאַף ע"ג דְּאִינוּ פְּסוּל מ"מ לֹא תִנְשָׂא עַד זְמַן הַכְּתוּב בְּשֵׁטֵר דְּוּוּקָא אֲלֵא מִיּוֹם
שְׁקִימָא בַב"ד וְגִיטָהּ בְּיָדָהּ. אוֹ שְׁנַתְנוּ לָהּ בְּעֲדִים מְאוּתוֹ יוֹם כְּשֵׁרָה לְהַנְשָׂא.

כִּינּוּן דְלֹא הַזְכִּיר אִיחּוּר בְּפִירוּשׁ דְּהֵינּוּ שְׁאִינוּ גֵּט אֲלֵא עַד זְמַן הַכְּתִיבָהּ. שְׁאִינוּ יָכוֹל
לְקַלְקֵלָהּ כִּינּוּן שְׁקִימָא בְּיָדָהּ אוֹ נִתְנוּ לָהּ בְּעֲדִים וְלֹא הַזְכִּיר לָהּ אִיחּוּר זְמַן וְאֶמַר וְאֶמַר אֲנִי
שְׁאוּכַל אֶת פִּירוּתִיהָ וְכו' דְּהֵינּוּ שְׁאִיחּוּר זְמַן שְׁכַתְּבָהּ לָהּ הוּא לְעִנְיָן כְּדִי לְאָכּוֹל פִּירוּתִיהָ
עַד אוֹתוֹ זְמַן וְגַם כֵּן שְׁאִינָה גוֹבָה כְּתוּבָתָהּ עַד אוֹתוֹ זְמַן: וְכֶתֶב עָלָיו הֵרַב הַמְגִיד דְּהֵאֵי לֹא
פְּסִיל לְדַעַת הֵרַב דְּהֵינּוּ לְכַאוּרָה שְׁגַם הֵרַמְב"ם יוֹדֵה בְּזֶה דְּהֵיכָא דְּקִימָא בַב"ד וְגִיטָהּ
בְּיָדָהּ אוֹ שְׁנַתְנוּ לָהּ בַּפ"ע.

דְּהַרְמְב"ם שְׁכַתְּבָהּ מְאֹחֵר פְּסוּל הוּא דְּוּוּקָא הֵיכָא דְּאִיכָא לְמִיחַשׁ לְקַלְקֵלָהּ כִּינּוּן דְּלֹא קִימָא
בַב"ד וְגִיטָהּ בְּיָדָהּ קֶאֱמַר דְּפְסוּל גֵּט זֶה וְאִין לְהַתְגַּרְשׁ בּוֹ אָבֵל הֵיכָא דְּקִימָא בַב"ד וְגִיטָהּ
בְּיָדָהּ לִיכָא לְמִיחַשׁ לְקַלְקֵלָהּ.

אוֹ שְׁנַתְנוּ לָהּ בְּפָנֵי עֲדִים דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְקַלְקֵלָהּ. דְּהָרִי אִיכָא עֲדִים דְּגִירְשָׁה קוּדָם זְמַן
הַכְּתוּב בְּגֵט.

וְלֹא אִיחּוּרוֹ אֲלֵא מִשׁוּם פִּירוּתִיהָ אוֹ בְּשִׁבִיל גְּבִיית כְּתוּבָתָהּ כְּמוֹ שְׁכַתְּבָהּ הָרֶאֱב"ד. וְכֶתֶב
דַּא"כ גֵּט הָבֵא מְמַדִּינַת הָיִם לִיפְסוּל.

דְּהֵינּוּ שְׁזֶה הַמְאֹחֵר וְהַמְוַקְדָּם שְׁפְסוּלִין לָאוּ מִשׁוּם דְּתַקְנוּ הֵכִי כִּינּוּן דְּלֹא נִמְסַר לָהּ בְּיּוֹם
הַזְּמַן הַכְּתוּב בְּגֵט יְהֵא פְּסוּל. דַּא"כ גֵּט הָבֵא מְמַדִּינַת הָיִם דְּלֹא נִמְסַר בְּיָדָהּ בְּזְמַן הַכְּתוּב
בְּגֵט יְהֵא פְּסוּל.

אֲלֵא דְּזֶה אִינוּ פּוֹסֵל מִצַּד עֲצָמוֹ אֲלֵא מִצַּד הַקְּלָקוּל שְׁיַצָּא מִמֶּנּוּ וְהֵיכָא דְּלִיכָא קְלָקוּל כְּגוֹן
גֵּט הָבֵא מְמַדִּינַת הָיִם דְּאִיכָא קְלָא שְׁנַכְתְּבָהּ מְקוּדָם כְּתוּבָתָהּ וּבְזְמַנּוֹ וְעִיפּוּב הַמְסִירָה הוּא

משום דבא מקום רחוק מסקי אדעתיהו לידע יום המסירה וליכא למיחש משום בת אחותו.

ובמאןחר נמי דקיימא בב"ד בגיטתה הרי ליכא חשש דקלקלה שיהי הגט בינדה. או שנתנו לה בפני עדים.

דקלא איכא דגירשה ואין שום חשש קלקול איכא. גם להרמב"ם ז"ל פשר לינשא בו.

כ"נ לכאורה פירוש דברי ה"ה ז"ל: אבל אין משמעות דברי רבינו פה אלא שפסולין אף דקיימא בבית דין וגיטתה בינדה. דבכל גוונא פסיל רבינו כמו שכתב אחר פה עד שיחתמו בו בזמן פתיבתו וכו' לכן נ"ל עיקר דאין פוננת הרב המגיד דרבינו יודה בזה פדברי הראב"ד.

דנדאי דרבינו בכל גוונא פוסל. ומה שאמר האי לא פסיל לדעת רבינו.

הפוננה דאי משום זה דחשש קלקול במאןחר לא פסיל רבינו דא"כ בגט הבא ממדינת הים דהוא מוקדם הנה ליה ליפסל ליה דתקנו רבנן דאינו פשר אלא בשנמסר בזמן הכתוב.

אלא נדאי דלאו משום דתקנו הכי רבנן. אלא טעם המוקדם הוא כמו דאין בו זמן דהוא משום יחפה על בת אחותו וזה שייך ג"כ במוקדם.

והיכא דבא ממדינת הים דאית ליה קלא פשר. וטעם המאןחר אף דליכא למגזר משום בת אחותו אסרינו ליה כי היכי דלא אתי למשרי מוקדם וכמו שכתב הוא ז"ל לעיל.

אבל מר"ן הכ"מ כתב דגם במאןחר איכא למיחש לבת אחותו שתוציא גיטה ונתאמר קודם נתגרשתי ואין זמנו של גט מוכיח שאנו רואים שהיא מאןחר והוי גט שאין בו זמן ובב"י בסי' קכ"ז הקשה על דברי הראב"ד מזה יעו"ש.

ומראהו שהביא הכ"מ לדברי רבינו מדאמרינו ביבמות פ' האשה שלום ההוא גיטא דאשתכח בסורא וכו' ואי ס"ד מאןחר פשר ליחוש דילמא איחרוהו וכתבוהו והבעל והעדים ביומא דאיכתיב גיטא בסורא הוי אלא שאיחרוהו וכתבוהו וכתבו אותו שנתדמן לו אח"כ שהיה בנהרדעא וכו' הו"ל למיחש להא.

אלא ש"מ גט מאןחר פסול ע"כ תקשי נמי לדעת ה"ה שכתב דהא דגט מאןחר פסול היינו דוקא בשנכתב ונחתם קודם זמן הכתוב בגט אבל אם היה עומד בתשרי וכתב בו זמן מרחשון וחתמו העדים בו ביום הכתוב בגט גם רבינו מודה דכשר דאם כן הוא הנה להו למיחש להא דבזמן דהיה בסורא כתבו הגט ואחרו זמנו עד זמן שהיה בנהרדעא ובו ביום חתמו העדים ואינו פסול לדעת רבינו אלא נדאי דגם בכ"ה פסול דלא פליג רבנן דבכל גוונא מאןחר פסול: ונ"ל לתרץ דנדאי דהיכא דלא חתמו כי אם בזמן הכתוב בגט לא מקרי מאןחר דמאי נפקא מינה אם היתה הכתיבה קודם וקלא העיקר היא החתימה דבהא מתגרשת והחתימה היא בזמן הכתוב ולא שגר הנה.

ולא מקרי מאןחר כי האי גוונא והא דלא חיישי להאי בההו גיטא דענן בר חייא משום דכתיב בגט בסורא מתא אנא ענן בר חייא פטרית ותרוכות וכו' משמע דכל ענני הגירושין נעשו בסורא בזמן הכתוב בגט.

דאין דרף לכתוב בסורא על הפתיכה והזמן על החתימה שנעשה אח"כ. ולהכי לא חיישי להאי ובזה יתרוץ גם על הראב"ד.

דאע"ג דגט מאןחר פשר מ"מ בהאי דענו בר חייא לא חיישי דגט מאןחר הנה דמשמע דבסורא הנה בזמן הכתוב הגט ולא חיישי דאיתרוהו: דין כ"ו חתם ממנו הזמן ונתנו לה וכו' פשר כתב הכ"מ ז"ל ודעת רש"י ז"ל לפרש דכי מפרקינן אהני דלכתחלה לא תנשא היינו לומר דכיון שפן לא פתבי סופרי הדנינים וכו' אבל לעולם גזייה לזמן דינו פגט שאין בו זמן שהוא פסול ע"כ.

בדברי רש"י שלפנינו אינו כתוב אבל לעולם גזייה לזמן דינו פגט שאין בו זמן שהוא פסול. ונראה שהם מבינים בדברי רש"י פה ממ"ש ואמרין דגט שאין בו זמן אם ניסת הולד פשר וכשמוציאתו הרי היא בחזקת מגורשת אלמא דגם בזה פשיטא ליה דינו כמו גט שאין בו זמן דדוקא דאם ניסת הולד פשר וכשמוציאתו הרי היא בחזקת מגורשת אבל הגט פסול להנשא בו פדין גט שאין בו זמן אבל אם לא כתב פה אתו דבריו בדברי רבינו דפשר.

דקושטיא דגזייה לזמן מאי הוא דבשלמא דבלא פתב זמן איכא תקנה דלא חתמי סהדי עליה. אבל היכא דגזייה לזמן דכבר חתמי עליה סהדי והוא ילף ויתן לה מאי תקנתא איכא.

ותירץ לו דלרמאי לא חיישי רבנן ואה"נ דאם נתן לה פשר דנדאי דמה דגזייה לזמן לא משום זה הוא דעבד דדבר שהוא ניכר לא עבדי אינשי ומה שנגזז ממנו הזמן לאו משום זה אלא באקראי בעלמא נעשה ועוד נ"ל דגם לדברי רש"י פשר הוא אלא דהמקשה אמר דאף דחשבת ליה פגט שאין בו זמן פיון דאם ניסת הולד פשר הרי היא בחזקת מגורשת ולא מיקטלה ומה הועילו חכמים בתקנתו ותירץ דלרמאי לא חשו רבנן דלא עבדי אינשי רמאות כזה וכיון שפן היכא דבא גט שגזוז ממנו הזמן פשר דלא נעשה משום זה אלא באקראי נעשה דאה"נ לכתחלה דלא יש בו זמן פסלי רבנן פדי שלא יחפה על בת אחותו וא"כ לא יחתמו עליה סהדי אבל אם נעשה בזמן פתיקון חז"ל ונגזז ממנו הזמן פשר דליכא למיחש דמשום זה נגזז.

וסברא נכונה היא ודברי רבינו חיים וקיימים: דין כ"ז וכן תקנו שיהיו מונין בגיטין למלכות אותו זמן וכו' כתב הלח"מ והתוספות פירשו דקאי אהיה במזרח וכתב במערב וכו' וכן נראה דעת רבינו ממ"ש דשינה מקום עמידת העדים דהוא פסול ולא בטול וכו' ואם פן יש לתמוה למה פסק פאן דפסול הא הרי זו מגורשת ורשת קאמר דמשמע לכתחלה וכו' ואנכי בענייני נ"ל דלא קשה דרבינו מפרש פהרב רבי אלחנן דבסנטר העיר פשר לפי שהוא ממלכות העיר וזהו מה שאמר ואם כתב לשם מלכות אותו זמן במדינה שיש בה רשות אותה מלכות הרי זה פשר.

דהיינו פל דהו ממלכת אותו העיר דיו אף על פי שלא נכתב לשם מלכות ממש ואינו פדעת רבינו תם דס"ל דסנטר מקרי נכתב שלא מלכות עד שהקשה על דברי רש"י. דהשתא רבינו מפרש דברי רב כמו שכתב הר"ן ז"ל דקאי אמתני' אפסקא דהולד ממזר מזה ומזה שהוא כולל למלכות שאינה הוגנת ולהנה במזרח וכתב במערב.

וילהי רבינו כתב שאם כתב לשם מלכות שאינה מאותה מדינה שהוא פסול וכתב נמי שאם היה בירושלם וכתב בלוד שהוא פסול דהיינו שלא תנשא לכתחלה ואם נשאת תצא ודוק: פ"ק ב דין ב' אמר לשנים כתבו גט וחתמו ותנו לאשתי הרי אלו פותבין וחותמין ונותנין לה.

כתב הלח"מ כתב מוה"רי קארו בסי' ק"ל וכו' וקשה לזה מפאן שכתב הרמב"ם פותבין וחותמין וכו' ואם פן משמע דחתם סופר פשר אפילו לכתחילה דהא פותבין וחותמין קאמר ע"כ: ונ"ל דלא קשה דלא כתב פ"ה הב"י אלא משום דכל הנה רבנותא שהביא התם דסברי פולם דחתם סופר דכשר הוא בדיעבד כתב דאפשר דיש לפרש דברי הרמב"ם נמי בדדיעבד קאמר דהיינו בההו דאמר לעשרה וכו' דאפשר לקיים דברי הבעל ולא לחתום סופר פיון דהם עשרה דלכתחלה לא יחתום סופר אלא בדיעבד קאמר.

אבל בהאי דאמר לשנים כתבו גט וחתמו דמנכרח לקיים דבריהבעל דאי לאו הכי הגט בטל שהרי אמר להם הם יכתבו ויחתמו ודאי דגם לכתחלה קאמר רבינו. ולא דיבר הב"י אלא על הך דעשרה שהוא כמו דעלמא.

ומכ"ש לדברי רבינו דפסק באומר אמרו דהוא פסול דבנדאי בהאי דלא סגי בלאו הכי שיחתום סופר דהוא לכתחלה קאמר רבינו ואפילו לסברת ה"ר"ן דסבר דרבינו רפ"א בידיה בהאי גוונא לא יקשה על רבינו דלא קא מקשה אלא על דעלמא.

וכן מה שכתב הכ"מ בפ"ט דרבינו לא הכשיר לחתום לכתחלה וכו'. הוא דוקא על הך דאמר לעשרה וכמ"ש.

וכתב פ"ה לפי דעת ה"ר"ן שסובר פ"ה רבינו דרפ"א בידיה אף ע"פ שגראה שאין פ"ה דעת רבינו כמו שכתב ה"ר"ן דהרי רבינו כתב בתחילה דהוא פסול. ואח"כ אמר דמתנישבין בדבר זה הרבה.

שהוא קרוב להיות בטל דמשמע דפסול בנדאי. אלא דאפשר להיות עוד שהוא בטל לגמרי.

וכיון דפסול בנדאי דהיינו דגם בדעלמא אית ליה לרבינו דחותם סופר לכתחילה. דליכא חורפה פלל ודוק: דין ה' ודין ו' עיין מ"ש המפרש ומ"ש הכ"מ לפרש דברי רבינו.

ואנכי איש צעיר נ"ל אחר מה שדקדקתי בדברי רבינו. שפדין ה' הביא דברי המתנייתין דפרק מי שאחזו אמרו לו נכתוב גט לאשתך וכו' שכתב אבל אם אמרו הם לסופר וכתב ולעדים וחתמו וע"פ שחזרו ונתנוהו לבעל וחזר ונתן גט זה לאשתו בפני עדים הרי זה גט בטל ע"כ לא כתב עוד תשלום המשנה דקתני עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו ע"כ.

ועוד שהוא נתן טעם על מה שאמר ה"ז גט בטל שהרי כתבו מי שלא אמר לו הבעל לכותבו ואח"כ כתב אמר לשנים או לשלשה אמרו לסופר וכו' דמשמע דבא לפרש לנו החילוק שיש במה שאמר כתבו דהגט בטל.

שהוא משום שכתבו מי שלא אמר לו הבעל לכותבו דהדין נותן שיהא בטל. לא כן באומר אמרו דהם לא עברו אדברי הבעל שהוא פסול דוקא.

והפנונה לומר דאע"ג דתשלום המתני' הוא עד שיאמרו לסופר כתוב ולעדים חתמו. דמשמע מינה דכל שלא אמר בעצמו לסופר ולעדים אף ע"ג שאמר אמרו הוא בכלל הגט בטל דקתני מתני' דהא קאי עלה עד שיאמר לסופר וכו'.

אעפ"כ איפא למימר דלא קתני מתנייתין הגט בטל אלא במאי דפירשה במתנייתין שאמר להם פתובו דעברו על דברי הבעל. דאל"כ הנה לה למנקט גם באומר אמרו.

דהוא בעדיפא מינה דמקימין דברי הבעל. וא"כ מה שגמרה מתני' עד שיאמר לסופר וכו' לאו בטל הוא אלא פסול.

ולהכי בההו פתב בטל שהרי פתבו מי שלא אמר לו לבעל לקותבו. לא כן באומר אמרו וכו' שהוא פסול דוקא.

אלא שאמר ומתנישבין בדבר זה הרבה מפני שהוא קרוב להיות גט בטל. דהיינו שצריך להיות עדיפות בדין זה אע"פ שהוא פסול ולא בטל ולא כמו דין פסול דעלמא.

לכן צריך להתנישב בדבר זה הרבה להעדיפו מפני שהוא קרוב להיות גט בטל. משום דמתני' נקטיה בתשלום מה דקתני קודם זה הגט בטל דקתני עד שיאמר לסופר כתוב וכו'.

שהוא ודאי לאשמועין שזה קרוב להיות בטל: דהשתא רבינו פסק פהאי מתני' וכמו דמוקים לה רב אשי דכולהו ר' יוסי היא דהש"ס קא מסייע לדברי רב אשי מההו בריתא אלמא דהלכתא היא.

ומה שאמר רב אשי לא מבעיא תנו וכו' אלא אפי' אמר אמרו נמי לאו דהכי משמע במה שכתני מתנייתין ברישא. אלא ממה דקתני סיפא עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו.

דאי ארישא מהיכן משמע לא מבעיא וכו'. דאימא דוקא בשאמר פתובו דוקא דהם לא עשו כמו שאמר להם הבעל.

אלא משום סיפא מפרישין הכי. וכיון דלא קתני הגט בטל אלא ארישא דוקא.

הוא משמע דלא בטל אלא בהאי דמפורש קודם דהוא בשאמר פתובו. דבכתובו הוא דבטל אבל לבד מזה אם אמר תנו ואפי' אמר אמרו וכו' הוא פסול דוקא: אלא דאפתי קשה על רבינו דאמאי השמיט הוה דמספק'.

ליה לשמואל כמו דמסיק הש"ס אי פתובו כתב ידם הוא וכתב הגט נעשה כאומר אמרו או כתב הגט הוא נמי. דלדעת רבינו הספק יהיה כף אי כתב ידם הוא וכתב הגט נעשה כאומר אמרו ופסול ולא בטל.

או כתב הגט נמי וכיון דאמרו לאחרים הוי בטל. דמשום זה יהיה דספק מגורשת היא: ונ"ל לתרץ דרבינו ס"ל כדעת התוס' שם דלא בעי שמואל אלא לפי דמסיק דלשמואל באומר אמרו פשר.

וא"כ חתם ועד פסול דהא הא בהא תליא וכו' דהיינו דודאי כשאומר לשנים ודאי שלא אמר להם שיעשו הכל הכתיבה והחתימה דחתם סופר פסול. אלא כף פנונתו אמרו לאחד

אחר עמכם או לכתוב או לחתום וקא בעי שמואל במה רוצה הבעל אם לכתוב אחד מהם והשני עם האחר יחתמו או לחתום שניהם והאחר יכתוב.

דנמצא לפי זה דלמאן דס"ל דחתם סופר פשר מןכרח לומר דכוננתו דיתפתמו שניהם ואחד מהם יכתוב דליכא ספיקא בהא. דאם קראו לאחר וכתב דגט בטל שרי לא עשו כמו שאמר הבעל.

וכיון שפן לרבינו דס"ל דחתם סופר ליכא ספיקא דגט בטל הוא: אבל קשה דהא קאמרי בש"ס שלחו מבי רב לשמואל אלמא דגם רב מספקא ליה ורב לקמן דף פ"י ס"ל דחתם סופר פשר ואם דברי התוספות פה פוננתם כמ"ש מאי מספקי דבי רב.

והא רב ס"ל דחתם סופר פשר. הן אמת דמוהרש"א פירש דברי התוספות כמ"ש.

אבל זה לא אפשר כמ"ש והיה נ"ל לומר דהא דשלח ומבי רב לאו רב בעצמו אלא תלמידו דרב דלא ידעו דס"ל רב דחתם סופר פשר: א אבל ראיתי שפתבו דהרשב"א בחידושו פתב וז"ל והא דבי רב דשלחו ליה פה בתוספות דאזלי לטעמייהו דס"ל לרב חתם סופר פשר הילכך יכול להיות שהקפיד שיעשו שנים פתיבה נחתימה שאילו לדברי האומר פסול היאך אפשר שהקפיד זה אפתיבה כיון שיהא פסול בכך עכ"ד.

הרי דאדרבא לדברי מאן דס"ל חתם סופר פשר הוא דמספקא ליה וא"כ הדרא קושיא לדוכתה. דאמאי לא הביא רבינו הא דמספקא להו: ו והנה לדברי הרשב"א צ"ל דכוננת התוספות פה במ"ש וא"כ חתם סופר ועד פסול וכו' דקשיא להו לשמואל היאך מספקא ליה אי כת"י או כת"ה הא כיון דחתם סופר פסול היאך יכול להיות שהקפיד אפתיבה דהא אי אפשר לכתוב ולחתום לזה אמרו וכשאמר לב' הוי כאילו אמר להם שישתפו אחר עמכם לכתוב או לחתום לכך בעי מה רוצה הבעל שיעשו כלומר מספקא ליה לשמואל ע"כ.

פה ראיתי שמפירשי דברי התוספות דהכא פה לפי שפתב הרשב"א משם תוספות אחרים. ומעתה לפי דברי התו' שהביא הרשב"א ולפי דברי התוס' דהכא בי רב נסתפקו משום דס"ל חתם סופר פשר.

ושמואל אע"ג דס"ל חתם סופר פסול כיון דאית ליה באומר אמרו דכשר. נעשה כאומר אמרו והש"ס קא שקיל וטרי בספיקא דשמואל היאך יכול להיות אבל בספיקא דבי רב לא דיבר הש"ס.

דמשמע דספיקא היא בנדאי אם אכת"י או כת"ה. אבל ממה דשקיל וטרי הש"ס בדברי שמואל אנו צריכין להבין דברי דבי רב.

דמשמע דאי כת"י קאמר א"כ הא דכתב סופר פשר ואיך אפשר להיות פשר. והא מאן דמכשר בחתם סופר פוסל באומר אמרו: ונ"ל לומר לפי זה דשמואל השיב לדבי רב תצא והדבר צריך תלמוד.

דהיינו דבין לסברתם דחתם סופר פשר. ובין לסברתו דחתם סופר פסול תצא.

אבל הדבר צריך תלמוד לפי מה שסבר הוא דחתם סופר פסול. א"כ אי אפשר שקפיד אפתיבה גם כן דהא אי כתב אי אפשר לחתום.

ומוכרח לומר שפוננתו של בעל שישתפו אחר עמהם לכתוב או לחתום ולא ידענו מה רוצה הבעל לכתוב או לחתום דלדידה איפא ספיקא. אבל לדידהו דס"ל דחתם סופר פשר ודאי דקפיד הבעל אפתיבה שהם יכתבו ג"כ.

דהש"ס דקא שקיל נטרי בדברי שמואל דספיקא שלו אי פתב ידם או פתב הגט הוא משום דס"ל דחתם סופר פסול. ובנדאי שהבעל פוננתו שישתפו אחר עמהם.

אבל לדברי בי רב ליפא ספיקא פלל. ובנדאי תצא דהגט בטל דאפתיבה קפיד הבעל ונהרי לא עשו כמו שאמר הבעל ואם פן הדרינו דלדברי רבינו דחתם סופר פשר ליפא ספיקא דהבעל קפיד אפתיבה ולא אצטרף רבינו לבאר זה וכל זה לדברי הרשב"א שפתב דברי תוספות אחרים שבי רב אזלי לטעמייהו דס"ל לרב חתם סופר פשר וכו'.

ומה שגראה לי עיקר דרבינו אינו מפרש בדברי התוספות שהביא הרשב"א. אלא ששאלו לפי דעת שמואל והשיב להם כמו סברתו דחתם סופר פסול וכמו שכתבו התוספות הכא.

דין ח' הבעל שהביא גט בידו וכו' פתב המפרש בדין ונ"ל והרב לא גריס האי גירסא וכו' פירוש אם אמר הבעל לשנים פתבו וחתמו ואבד הגט מיידו או נמצא הגט פסול מהו וכו' וסלקא בתיקו וכו' נ דהא בגמרא סמך האי בעיא גבי ההוא דהו קרו ליה נפאתא וכו' והתם נמי להא דמאי עכ"ל.

פשיטא ליה דרבינו דכתב ונמצא הגט בטל או פסול הוא הדין אבד פיון דבעיא דבעא מניה רבא מרב נחמן פתבו ותנו לשליח סמך אהו דהו קרו ליה בר נפאתא וכו' דרב נחמן ס"ל גם באבד הגט דומה דנמצא הגט בטל או פסול והבעיא דתנו לשליח היא מרב נחמן קא בעי לה רבא א"כ רבינו דכתב בבעיא דתנו לשליח דקפסק לה רבינו דהיא ספק מגורשת דהיא סלקא בתיקו היא גם באבד נמי ולא אצטרף רבינו להזכיר אבד דלדידה אין חילוק ולפי דבריו אלו גם בדין ח' דכתב רבינו ונמצא הגט בטל או פסול ה"ה אבד דלרב נחמן אין חילוק בין נמצא הגט בטל או פסול לאבד פן נראה מדבריו ולהכי לא הוקשה לו למה לא פתב רבינו היכא דנאבד הגט: אבל מר"ן בכ"מ ובב"י הוקשה לו דלמה לא פתב רבינו דין אם נאבד ותירץ דהוא גלמד מק"ו דנמצא פסול וכו' ואע"ג דרבה הנה ס"ל וכו' לדידן דקי"ל כר"ג הוי איפכא דנאבד אתי מק"ו מנמצא פסול יעו"ש ומדי לומדי ק"ל על זה דמנין הוא נראה דלר"נ הוי איפכא דנאבד אתי מק"ו דנמצא פסול.

נהלא לאו מהא קא מתקיר ליה לרבה אלא משום דמי קאמר להו פתבו ואנחו בכיסיכו: ועוד דמאי ק"ו איפא דמה לנמצא פסול אע"ג דנתן לה הרי נתן לה חספא בעלמא ואם פן לא עשו שליחותן לכן כותבין לה אחר לעשות שליחותן.

אבל בשאבד הגט שהיה פשר שעשו כמו שאמר להן הבעל אע"ג דאבד ולא נתנו לה הרי מ"מ פתבו וחתמו גט כהוגן שאינו חספא. דאי משום דנתנו למאי מהניא הו גתינה פיון דהוא חספא דכשלא נתנו דמי ואם פן מ"מ נאבד עדיף.

ולפחות לא נאמר דנמצא פסול עדיף עד שיבא ממנו נאבד מק"ו: ועלה בדעתי לומר דהו עובדא דנפאתא וכתב טפתא הוי שינה שמה דפסול מדאורייתא ולכן בנדאי דהוא חספא דעלה קאמר רבה דמי קאמר להו פתבו חספא אבל בנאב' דהוא גט מעלייא ס"ל לרבה

אם אבד עשו שליחותן אפילו שלא הגיע לידה דתנו דקאמר הבעל לאו דוקא דאין פנונתו שיהיו הם שלוחי הולכה.

ועל זה קא מתקיר עליה ר"נ דמי אמר להו כתבו ואנחו בכיסיכו. דהיינו דאע"ג דאין הם שלוחי הולכה מ"מ פנונת הבעל שיהיו שלוחין לגירושין עד שיגיע ליד האשה דאין פנונתו בכתיבה ונתימה דוקא ויהיה מונח אצלם.

וכל זמן שלא הגיע ליד האשה שהרי נאבד צריה לכתוב גט אחר עד שיגיע ליד האשה. והנה מנה למד רבינו דלאו דוקא באבד קאמר ר"נ.

כיון דאמר דבעי שיגיע ליד האשה ותגרש שלהכי עשאן הבעל שליח אם כן הוא הדין שאם נמצא הגט פסול מדרבנן כיון שאינה מתגרשת בו הרי לא עשו שליחותן ולהכי פסק רבינו דגם בגט פסול מדרבנן לא עשו שליחותן עדיין וכתבו לה גט אחר ס וכיון שכן כיון דכתב דאפי' בגט פסול דהוא פשר מדאורייתא ובא לידה אפי"ה צריכים לכתוב לה אחר אינהו כיון דאינה מתגרשת בו כ"ש באבד הגט דלא בא לידה דהתם עדיין לא עשו שליחותן.

ולכן בדין ט' דהוא הנה בעי דקאמר הש"ס א"כ דהספק הוא כיון דאמר ותנו לשליח להוליה לה דמשמע דהשליח יוליה לה והם שלוחים להגיע ליד השליח והספק הוא כיון דהם שלוחים לכתובה וליתן ביד השליח ולאו לגירושין אפשר דכוננת הבעל ותנו ליד השליח גט מה שיהא ולא יהא להם שליחות עוד.

ואפי' אם נמצא גט בטל או פסול דהשתא מיהא הם כתבו גט מה שצוה הבעל ולא ישאר להם עוד שליחות. או נאמר דאע"פ שאמר ויוליה השליח הכוונה לומר עד שיוליה לה השליח כדי שתתגרש.

וכיון שנמצא גט בטל או פסול יכתבו לה אחר. דמשום זה כתב רבינו דלא יכתבו לה דמשמעות להוליה הוא יותר משמע דהם גמרו שליחותם בהגעתו לידי השליח וכיון דנמצא גט בטל או פסול לא יכתבו לה עוד אחר דהם אינם שלוחין אבל אם כתבו לה עוד אחר ה"ז ספק מגורשת.

דשמא פנונתו שיהיו שלוחין עד שיגיע ליד האשה שיוליה לה השליח. ולפי זה רבינו גם כזה לא אצטריך לכתוב אבד דהדבר מוכן מעצמו דלצד ראשון אע"פ שהגט בטל גמרו שליחותן כ"ש היכא דכתבו גט פשר ונתנוהו ליד השליח ואבד מיד השליח דודאי גמרו שליחותן ולצד ב' דשמא פנונתו שיהיו שלוחין עד שיוליה לה השליח הרי הדבר מוכן מעצמו ממה שכתב גט פסול מדרבנן ומדאורייתא פשר אע"פכ נאמר בספק זה שמא עדיין שלוחין כ"ש באבד דלא הגיע לידה כלל דעדיין יש להסתפק בו והשתא אתו דברי רבינו על נכון: אבל מר"ן הב"י כתב שם וגם בכ"מ דלרבינו היכא דכתבו גט מעליא ונתנו לשליח פשיטא דודאיעשו שליחותן ושוב אין כותבין ונותנין משום דלא כתב ג"כ אבד.

ולא ידעתי דמה הכריחו לכה דאם משום דלא כתב הא אתי במכ"ש כמ"ש. שוב ראיתי להלח"מ שכתב וז"ל ועל הרב ב"י אני תמיה דכיון דדעתו דרבינו ס"ל דנאבד הוי כ"ש

דפסול א"כ למה באותה בעיני דכתבו ותנו לשליח פתב פינן דהרמב"ם לא פתבה זאת אלא בנמצא הגט פסול וכו' והוי סותר דבריו שכתב פאן שיהרי פתב פאן דנאבד הוי כ"ש דפסול ובפסול לא אמרינן עשו עדים שליחותן וכ"ש נאבד ולא נתבררו לי דבריו עכ"ד.

ונראה דכוננת דבריו פה דכיון דבההו בעיני דכתב רבינו דתנו לשליח להוליך לה ואם פתבו גט פסול דאם פתבו גט אחר ספק מגורשת משום דאימא דגם בזה לא עשו שליחותן עדיין א"כ דכ"ש דבאבד נמי דיש לומר שעדיין הם שלוחים ואם פתבו לו גט אחר דהוא ספק מגורשת.

וכיון שפן למה פתב הב"י דלרבינו דבאבד פשיטא דעשו שליחותן ושוב אין פותבין ואם פתבו אינה מגורשת. וזה סותר דבריו הראשונים וכתב עליו המש"ל ז"ל דדברים אלו לא ניתנו ליכתב וכו' והרי נאבד מיד השליח וכו' וצ"ע יעו"ש.

הנה דבריו אלו שהוא מבין בדברי רבינו שמ"ש דיוליף לא עשאם שלוחים אלא עד שעת נתינה ליד השליח וכיון דנמצא פסול אחר הנתינה מספקא לן אם עשו שליחותן במה שנתנו לשליח נתינה כזאת.

או לא מקריא נתינה ולהכי הב"י פתב פה: ואני בעניינתי נ"ל דהב"י אינו מבין פה בדברי רבינו שיהרי הב"י פתב שם למטה והרמב"ם לא פתב אלא דיוליף משום דאפילו כי אמר יוליה לא איפשיטא לן דכותבין כ"ש היכא דלא אמר יוליה ע"כ.

הנה משמע דכאשר אמר יוליה היא הנותנת דעשאן שלוחין. הן אמת דמדברי הב"י שכתב שם בההיא דלעיל ז"ל ומשמע דלדידיה היכא דכתבו גט מעליא ונתנו לשליח אפי' לא אמר יוליה פשיטא ודאי דעשו שליחותן ושוב אין פותבין ונותנין ע"כ.

ממ"ש אפי' לא אמר יוליה וכו' משמע דיוליף הוא ודאי דעשו שליחותן. אבל זה אי אפשר להיות פה הגירסא לפי מ"ש אש"פ והרמב"ם לא פתב וכו' שהבאתי לעיל ומוכרח לומר שהוא ט"ס שם וצ"ל הגירסא כמו שכתב בכ"מ ז"ל דלדידיה היכא דכתבו גט מעליא ונתנו לשליח אפילו אמר יוליה וכו' דהיא הגירסא המכוננת למה שאמר אש"פ כנז' וגם מה שכתב שם הב"י למטה מזה והרמב"ם וכו' ז"ל אלא דקשה דהו"ל לכתוב דין היכא דלא אמר יוליה לאשמועינן דבהא נמי אם פתבו ונתנו לשליח גט אחר הניא ספק מגורשת.

דהשתא דבאמר יוליה פתב והניא ספק אפשר למטעי ולמזיד דכי לא אמר יוליה הניא מגורשת משום דכל זמן שלא הוליה לא עשו שליחותם ע"כ. דזאת הגי' היא בטעות בודאי דלא אתיא על מ"ש למעלה ממנה והרמב"ם לא פתב אלא בעיני דיוליף וכו' ומוכרח להיות כמו הגי' דאית לן בכ"מ ז"ל דהשתא כדאמר יוליה פתב הניא ספק מגורשת אפשר למטעי ולמזיד דכי לא אמר יוליה לא הניא מגורשת משום דעשו שליחותן ע"כ.

הנה רואה דאדרבה לדעת מר"ן ז"ל הוא מבין בדברי רבינו דיוליף היא הנותנת לומר שלא עשו שליחותן עד שיגיע ליד האשה דמשמע עד שיוליף לה השליח הפה מה שהבין המש"ל.

וכינן שפן אף בנאבד מיד השליח אפתי יש להסתפק דכל זמן שלא בא ליד האשה עדיין הם שלוחים לכתוב לה: ועוד אפי' להך גי' דבב"י אפי' לא אמר ויוליה וכו' הוא משמע הכי דלא מבעיא אם אמר ויוליה דהוא נדאי שלא עשאן שלוחין אלא עד נתינה ליד השליח וקרי כפר נתנו ונגמרו שליחותן אלא אפי' לא אמר ויוליה דמשמע דיהיו שלוחין עד שיהא הגט ביד האשה בכה דנאבד עשו שליחותן מקרי.

הדי דגם בלא אמר ויוליה ס"ל הכי דבאבד עשו שליחותם דלא כמו שפתיב הוא ז"ל דהוא משום דאמר ויוליה: ועוד דקונשית הלח"מ עדיין היא במקומה בצד שלא אמר ויוליה דלמה בנאבד מקרי עשו שליחותן השתא ומה בנמצא פסול אנו מסתפקין לומר שלא עשו שליחותן ואף ע"ג דהויא בגט נתינה.

כ"ש באבד דליכא נתינה דהכי הוי ק"ו לדעת ב"י וא"כ דבריו סתרי אהדדי. סוף דבר דתירוצי זה של המש"ל ז"ל לא נתיישב לי.

וכבר כתבתי מה שנלע"ד לפרש דברי רבינו. אבל לפי מה שפירשתי כנז"ל יתנה פירוש הבעיא דויוליה בהפקה מפירוש רש"י וקרי"ן את"ל לעיל לא עשו שליחותן אלא לטרחא דידהו חייש כן שאמר ויוליה השליח שהשליח יוליה לה דוקא והם אינם שלוחין אלא ליתן ליד השליח דוקא או לא.

וכינן דסלקא בתיקו ורבינו כתב דלא יכתבו ואם כתבו הוי ספק מגורשת א"כ אמאי לא כתב רבינו דין פשלא אמר ויוליה. ולא נ"ל כמו שכתב הלח"מ דפשיטא לדעת רבינו דאם כתבו הרי זו מגורשת משום דאין דרכו של רבינו לבאר הדין כמו זה שהיא מגורשת דהוא דבר של עריות.

ועוד דכל את"ל שאינו מפורש לאו פשיטותא הוא. ומה שחילק הלח"מ דהיינו דוקא פשהבעין אחד.

אבל ה"א שהוא בעיני אחר הרי זו לא סלקא לדעת מר"ן ז"ל. ומה שנלע"ד הוא דרבינו סבר דמה שאמר ליה רבינא לרב אשי ויוליה לה מהו לאו בדרף את"ל קאמר.

ד"ה לא קאמר בעי מניה רבינא מרב אשי. דמשמע דהיא בעיא אחריתי דאו משמע דאת"ל קאמר אלא א"ל רבינא לרב אשי וכו' דרבינא קא מסתפק בבעיא דרבא מרב נחמן.

דקאמר סלוקי סליק להו או דילמא לטרחא דידהו. אם יש עדיפות במה שאמר ויוליה לה דהוא סלוקי סליק להו דבהא לא נסתפק רבא.

ד"ה לא נקט בלישניה ויוליה לה. או דילמא דגם בויוליה לה נמי גם כן בעיא דרבא דגם בויוליה לה אפתי יש לומר עד שיגיע לידה.

ולטרחא דידהו חייש שלא יוליכו אותם בידם. אבל עדיין שלוחין לכתוב גט אחר אם הראשון לא אהני לה לגירושין דהיינו דמה דלא נקט ויוליה בלישניה רבא לאו בדוקא הוא דכמו שאמר ויוליה הוא כמו שלא אמר ויוליה דליכא שום בירור בלישנא דא.

דגם בתרונן והו תבעי ואמרו תיקו דעל שני לישני לא פשיט להו. וכינן שפן כינו דכתב רבינו דגם בויוליה אפתי איכא ספיקא שפא לא סליק להו והוי ספק מגורשת א"כ מכ"ש

בדלא אָמר ויוליף דֶהנִי סֶפֶק מְגוֹרְשֵׁת נְמִי דְאִיכָא סְפִיקָא יוֹתֵר וְדוּק: דִּין י"ב הָאוּמֵר כְּתָבו וכו' סֶפֶק הַפִּיל עֲצָמוּ וכו' עַד שְׂיִנְדַע לֵה בְּנֻדְאֵי שְׁהָרוּחַ דְחִפְתּוּ ע"כ כְּתָב הַמְפָרֵשׁ יְרוּשְׁלָמִי סֶפֶק מְעֲצָמוּ נֶפֶל וכו' וְהַדִּין עַל אֲתֵר לָאוּ סֶפֶק הוּא הִדָּא אֲמָרָה סֶפֶק מְעֲצָמוּ נֶפֶל סֶפֶק הָרוּחַ דְחִפְתּוּ הָרִי זֶה גִט עכ"ל.

הֵנָּה הוּא ז"ל אֵית לִיה בְּפִשִּׁיטוֹת דְמַהֲאֵי יְרוּשְׁלָמִי כְּתָב רַבִּינוּ לְדַבְרֵי וְאֲדַרְבָּא דְמַהֲאֵי תַקְשָׁה לְרַבִּינוּ דְמִשְׁמַע דְּנֻקָּא עַל אֲתֵר. וְלְרַבִּינוּ מִשְׁמַע דְּאָף בְּלֹאֲחֵר זְמַן וְאִם פְּנוּנְתּוֹ כְּמוֹ שְׂפִתָּב הַכ"מ דְּרַבִּינוּ סְמֵךְ אֲמִיד דְּכָתָב בְּרִישָׁא הִיָּה לֹו לְבָאָר פִּי הִיכִי דְלָא תַקְשָׁה לֹו הִירוּשְׁלָמִי דְמַנְיָה קָא מְבִיא לְדַבְרֵי רַבִּינוּ: וְנִרְאָה לִי בְּרוּר דְהַמְפָּרֵשׁ מְבִין בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ דְּאָף בְּלֹאֲחֵר זְמַן אֲיִירִי דְהִיכָא דִּישׁ צְדָדִים לְהַסְתַּפֵּק דְשָׁמָּה הַפִּיל עֲצָמוּ בְּכַוְנָה ג"כ הוּא גִט דְזֶה נִשְׁמַע מִן הִירוּשְׁלָמִי דְקָא בְּעֵי מְעִיקְרָא סֶפֶק הַפִּיל עֲצָמוּ סֶפֶק דְחִפְתּוּ הָרוּחַ בְּכָל זְמַן אֲיִירִי וּפְשִׁיט מִן הִדָּא דְרַבְּנָן שְׁמַעוּן בְּן גְּמְלִיאֵל וכו' דְהִינּוּ דְרַשְׁבֵּי"ג אָמַר הִכִּי מִשׁוּם דְּכָל אֲתֵר נְמִי הוּא מִשׁוּם סֶפֶק הוּא .

דְּאִינוּ בְּרוּר וְשֶׁהַפִּיל עֲצָמוּ בְּכַוְנָה וּא"כ בְּכָל זְמַן נְמִי דִּישׁ צְדָדִים שְׂיִישׁ לְהַסְתַּפֵּק לֹוּמֵר שְׁהוּא הַפִּיל עֲצָמוּ ג"כ הוּא גִט. וּמָה שְׁאָמַר רַשְׁבֵּי"ג דָּאִם לֹאֲחֵר זְמַן נֶפֶל אִינוּ גִט אֲיִירִי דְלִיכָא שׁוּם צַד שֶׁל סֶפֶק.

דְּבַהֲכִי לֹאֲתֵר אַע"ג דְּלִיכָא צַד שֶׁל סֶפֶק אִיכָא אֲנִמְדָּנָא דְמוֹכַח דְהוּא הַפִּיל עֲצָמוּ. וְלֹאֲחֵר זְמַן אִינוּ גִט דְּלִיכָא אֲנִמְדָּנָא.

אָבֵל אַה"נ דְּלֹאֲחֵר זְמַן אִיכָא צַד שֶׁל סֶפֶק הֵנָּה לִיה כְּלֹאֲתֵר וְזֶהוּ מָה שְׁאָמַר נִשְׁמַעֵינְיָה מִן הִדָּא וכו' וְהַדִּין עַל אֲתֵר וְלָאוּ סֶפֶק הוּא הִדָּא אֲמָרָה וכו' דְהִינּוּ דְרַשְׁבֵּי"ג לָאוּ דְנוּקָא. דְהוּא נְמִי מִשׁוּם סֶפֶק אֲמָרָה וְהֵן אֲמַת דְּדַבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי דִּיִּיקִי הִכִּי דָּאִם לֹא פֶן לְמָה לֹו לְהֶאָרִיף בְּלִשׁוֹנוֹ כְּוֹלִי הָאֵי הו"ל לְמִימֵר נִשְׁמַעֵינְיָה מִן רַשְׁבֵּי"ג דְנוּקָא וְכֵן נִרְאָה דְזֶה דַעַת רַבִּינוּ.

דְּעַל מָה שְׂפִתָּב מֶר"ן בַּכ"מ וּבב"י וְדָאֵי דִישׁ לְהַקְשׁוֹת כְּמוֹ שְׂפִתָּב הַלַּח"מ וְדו"ק: דִּין י"ד מִי שְׁהִיתָה רוּחַ רַעָה מְבַעֲתַת אוֹתוֹ וכו' וְכֵן שְׁכוּר שְׁהִיֵּעַ לְשִׁכְרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט וְאִם לֹא הִיֵּעַ הָרִי סֶפֶק. כְּתָב הַמְפָּרֵשׁ וְשָׁמָּה הִיכָא דְאָמַר כְּתָבוּ וְלֹא אָמַר תְּנוּ כְּמוֹ מִי שְׁאֲחִזוּ קוּרְדֵּיִיקוּס דְמִי וְה"ז סֶפֶק אִם הוּא כְּבָרִיא וְצָרִיף שְׂיִאמֵר כְּתָבוּ וְתְנוּ אוּ שְׁמָא כְּחוּלָה וְאִין צָרִיף לֹוּמֵר תְּנוּ.

וְכֵן נִרְאָה שְׁהָרַב כְּתָב שְׁכוּר אַחַר מִי שְׁאֲחִזוּ קוּרְדֵּיִיקוּס דְאָף ע"ג דְהוּא כְּפִקְחָא לְכָל דְבָרֵי אִינוּ כְּבָרִיא עכ"ל. וְדַבְרֵי אֵלוּ קָשִׁים אֲצִלִּי פִּינוּ דְדִינָא דְקוּרְדֵּיִיקוּס הוּא לֹא אֲיִירִי מִשׁוּם דְלָא אָמַר תְּנוּ אֲלָא מִשׁוּם דָּאִין דַעַתוֹ מִן־שְׂבַת עָלְיוּ כְּמוֹ שְׂפִתָּב רַבִּינוּ וְז"ל מְפָנִי שְׂאִין דַעַתוֹ נְכוּנָה וּמִינְשִׁבַת.

הוּא מִשְׁמַע אָף ע"ג דְאָמַר תְּנוּ וְעֵלָה קְאָמַר וְכֵן שְׁכוּר וכו' אֲלֵמָא דְלָאוּ מִשׁוּם דְלָא אָמַר תְּנוּ. אֲלָא מִשׁוּם דָּאִין דַעַתוֹ נְכוּנָה וּמִינְשִׁבַת עָלְיוּ וְעֵלָה קְאָמַר וְאִם לֹא הִיֵּעַ ה"ז סֶפֶק.

וּמ"ש הַלַּח"מ דְלֵהֲכִי לֹא כְּתָב רַבִּינוּ בְּחֻלּוּקָא דְקוּרְדֵּיִיקוּס תְּנוּ מִשׁוּם דְּבַעֲי לְמִסְמָךְ לֵה הֵךְ חֻלּוּקָא דְשְׁכוּר וְהֵךְ חֻלּוּקָא אֲיִירִי בְּלֹא תְנוּ. זֶה תִּימָה הוּא דְאֲדַרְבָּא הו"ל לְרַבִּינוּ לֹאֲשַׁמְעֵינּוּ הֵךְ רְבוּתָא דְבְּקוּרְדֵּיִיקוּס אֲפִילוּ אָמַר תְּנוּ.

ואם משום שפור יאמר דאם לא אמר תנו הרי זה ספק ודוק: דין י"ז מי שנשפתק וכו' פתב המפרש שם דאמרי' ליה בסירוגין וכו' דאמרינן ליה חד לאו ותרי הן וכו' וזהו שפתב הרב צריף לבןדקו יפה יפה עכ"ל דבריו סתומים: ונ"ל דהכי פוננתו דפשיטא ליה דמה שאמרו בש"ס דאמרינן ליה חד לאו ותרי הן ותרין לאו וחד הן.

אין הפנונה דבעי ששה פעמים דהא מתני' קתני שלשה פעמים דווקא. ועוד בש"ס מעיקרא דקא מקשה הוא דילמא שיחיה דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיה דהן הן נקטיה.

דהיינו דהיכא דג' פעמים דבמין אחד אמרינן שיחיה דהך מין נקטיה דהיינו או הן הן או לאו לאו. דהנה סבר דמתניתין דקתני שלשה פעמים הוא במין אחד או בלאו או בהן.

להכי קא פריף אי נמי שיחיה דהן הן נקטיה דהכי משמעו אי נמי דהיינו היכא דהיו אלו הג' פעמים בהן הן. וכינון שכן פינו דלבסוף קא מוקים לה דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן.

דהיינו דאז לא אמרינן שיחיה דלאו לאו נקטיה דהא אמר תרין הן אחר הלאו דבהא קא מתרצה הך קושיא בנדאי. וא"כ מה שאמר את"כ ותרין לאו וחד הן.

לאו דבעי נמי תרין לאו וחד הן. דלמה צריף הא ליכא למימר שיחיה נקטיה אלא מוכרח לומר דכוננת הש"ס לומר.

או תרין לאו וחד הן. דבג' פעמים פי האי גוונא סגי או בחד לאו ותרין הן או בתרין לאו וחד הן.

וקמו דקתני במתני' ג' פעמים ודלא כמו שפירש בתוס' דבעי ששה פעמים. ונדחקו במה שאמר הש"ס אי נמי שיחיה דהן הן.

ואמרו דלאו משום דנבעי תרנוניהו וכו' יעו"ש. ולפי שרבינו לא פתב דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן בהפך.

להכי פתב דרבינו כף פוננתו במה שאמר וצריף לבןדקו יפה יפה דהיינו שיהא באופן דלא נימא שיחיה נקטיה. וממה שלא הזכיר בדבריו דלמה לא פתב רבינו ענין דקתני רבי ישמעאל שהביאו בש"ס הוא משום דפשיטא ליה דמתני' דידן דקתני ג' פעמים ואוקמנא לה בסירוגין ואמרינן ליה חד לאו ותרין הן.

או בהפך היא דלא כר"ש דלא צריף כולי האי. ורבינו פסק כסתם מתניתין וכן נ"ל דזה דעת רבינו ודוק: שם וכן אם פתב בידו כתבו ותנו גט לאשתי וכו' שאין דין מי שנשפתק קדין החרש עכ"ל.

פתב המפרש התי' נמי אמר רב פהנא אמר רב חרש שיכול לדבר מתוך הפתב וכו' א"ל ר' זירא אלם קאמרת ע"כ. נראה דהפנונה דהתי' רב יוסף דקא מקשה אדרב פהנא אמר רב חרש וכו' פשיטא ליה דכתב בידו כמו הרקנא דמהני בנשפתק.

וס"ל דליכא חילוק בין חרש לנשפתק. ולהכי קא פריף ליה מאי קמשמע מ תנינא נשפתק וכו' והשיב לו ר' זירא אלם קאמרת וכו' דהיינו דאלם עדיף.

ולא הנה שמעיון לחרש אי לא דשמעיון רב פהנא אמר רב וכמו שפירש"י ו"ל. וכיון שפן הרי מיהא דהיכא דכתב ביזו דומה להרפנה דמהני בנשתתק כמו שפכת רבינו.

ואף ע"ג דבחרש מיהא לא מהני כתב ידו כ' שפכת רבינו. דהוא משום דה' ברייתא דהביא המפרש אחר פה ת"ר חרש לא הלכו בו אחר רמיוזותיו ואחר קפיצותיו וכו' דהוא משמע דגם בכתב ביזו דהא אוקמו הנה אמוראי פולחו דכתב ידו כמו הרפנה דהא רב יוסף קפריה מאי קמ"ל תנינא וכו' ור' זירא קא מתיב אלם קאמרת וכו' אלמא דשנים לכולהו ולכאורה פיון דלא מהני בחרש לה' ברייתא רמיוזותיו וג"כ כתב ידו אם פן לנשתתק לא מהני לה' ברייתא וא"כ ה' ברייתא דלא פמתגיתין.

וכיון שפן לרבינו דפסק פמתגיתין דנשתתק ברמיוזותיו וגם בכתב ידו מהני א"כ גם חרש נמי מהני כתב ידו וא"כ אמאי כתב רבינו דלא מהני בחרש פה' ברייתא לזה תירץ המפרש במה שכתב א"ל ר' זירא אלם קאמרת שאני אלם וכו' דהיינו פיון דר' זירא קא מעדיף אלם על החרש.

ואע"ג דהוא פא לתרץ קושית רב יוסף מאי קמ"ל תנינא וכו' ולכאורה הוא מסכים לדברי רב פהנא. מ"מ אפשר הוא פא לתרץ לדברי רב דס"ל דבחרש פה'.

אבל הוא נדאי דאזיל כמו הברייתא דס"ל דרבינו כתב לא הלכו בו אחר רמיוזותיו ולהכי שפיר דרבינו כתב דבחרש לא מהני כתב ידו כמו דלא מהני רמיוזותיו לה' ברייתא ששהביא אח"כ.

אבל בנשתתק דאמר רבי זירא אלם קאמרת שאני אלם דתנינא וכו' הרי הוא פפקחין לכל דבריהן משמע דמשמע ליה מהאי ברייתא פירוש בכתב ידו בנשתתק שפיר פסק רבינו הכי פן נראה פירוש דבריו: וקשה לי על זה דאם דמה שפסק רבינו דבחרש לא מהני כתב ביזו הוא מה' ברייתא ששהביא אחר פה' דלא מהני רמיוזותיו וקפיצותיו ואם פן הוא הדין דלא מהני בכתב ידו דהוא דומה לרמיוזותיו א"כ היאך אמר רב דבחרש מהני בכתב ידו ונהלא הוא דומה לרמיוזותיו וכיון דלה' ברייתא לא מהני רמיוזותיו ה"ה דלא מהני כתב ביזו: ומכ"ש דתקשה אדרב יוסף דפריה אדרב פהנא מאי קמ"ל תנינא נשתתק וכו' והא ברייתא בפירוש דבחרש לא מהני רמיוזותיו וה"ה כתב ידו לפי סברתו דשנים נינהו: ואפשר שר דכוננת המפרש דרבי זירא דאמר אלם | קאמרת דתנינא וכו' דהוא אדרבא לומר דבחרש לא מהני כתב ידו דשאני אלם דתנינא וכו' הרי הן פפקחין לכל דבריהם ולהכי רבינו פסק דבחרש לא מהני ובנשתתק מהני.

והביא ה' ברייתא לעיקרא דדינא דבחרש לא מהנה רמיוזותיו וקפיצותיו. ועל רב פהנא אמר רב ורב יוסף לא קשיא להו ה' ברייתא דאינהו ס"ל דכתב ביזו עדיף מרמיוזותיו.

ורב יוסף דקא פריה מאי קמ"ל תנינא נשתתק הוא משום דמדמי הרפנה דאלם לכתובה דחרש דכמו שאלם על ידי הרפנה ניכר שמבין ומתרצה וע"י זה כותבין גט ה"ה חרש ששאלוהו בכתב והשיב בכתב יש הוכחה שהוא מבין בטוב אע"פ שאם שאלוהו בכתב והרפין בראשו אינו מועיל פלום וכמו שכתבו שם התוספות יעו"ש: דין ט"ו אמר פשהוא פריא וכו' כתב הכ"מ יש לתמוה וכו' וצ"ע עכ"ל.

ואנכי איש צעיר דקדקתי בדברי רבינו שפתיב בדין י"ד מפני שאין דעתו נכונה ומינשבת עליו. אלקא דלא מחשבין ליה פשוטה ממש.

דס"ל לרבינו דמה שאמרו בש"ס ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה לאו לשוטה ממש. אלא דלא מדמי ליה פנישן כמו שסובר ר"ל.

ורבינו דבריו חיים וקיימים שפך אמר בש"ס בטר הכי ומי אמר ר' יוחנן הכי וכו' הקא דעתא שגישותא הוא. דמשמע דאיני פשוטה ממש.

אלא שדעתו מבוכלבל דוקא וכיון שכן הגט אינו בטל מדאוריין' דלא דמי לשוטה ממש: וגם לפי מה שתיגרץ הוא ו"ל דלית לן לפלוגי פולי האי דלר"י אם פתבו אינו פלום ולר"ל פותבין לכתחלה ומסתין דנימא דלר"י אם פתבו ונתנו פסול וכן פתב בב"י סי' קכ"א אם פן לר"י דפסקינו פנותיה דמדמה לשוטה משום דמחוסר מעשה לא יש חילוק בן סמא בידן ללא סמא וקאמרין עליה דפסול קאמר דלא לפלוגי פולי האי משום הכי לא חילק רבינו בין סמא בידן ללא סמא בידן: דין י"ח המקדש קטנה על ידי אביה וגירשה וכו' פתב הלח"מ הא דכתב בפ' ג' מהלכות אישות וכן האשה הגדולה עושה שליח לקבל קידושיה וכו' ואי בגירושין אינה יכולה בקידושין מהיכא תיתי ע"כ.

תמיה אני על דבריו אלו דרבינו יספור דנערה יכולה לקבל קידושין. דלהכי מפרש דמה שאמר שם דהאשה הגדולה עושה שליח הוא גם על נערה דעושה שליח דאיה אפטר לומר קף.

נהרי בדין י"א פתב רבינו וכן פשהיא נערה רשותה בידו. דמשמע דאינה יכולה לקדש עצמה.

וכן בדין י"ג פתב נתקדשה קודם שתבגור שלא לדעת אביה אינה מקודשת. וזה מוכרח וכמ"ש הרי"ף ו"ל על פלוגתא דמתניתין וז"ל וכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה בגירושין אבל בקידושין דברי הכל אביה ולא היא פדגרסינן בפרק האיש מקדש אמר רבי יוחנן מחלוקת לגירושין אבל לקידושין דברי הכל אביה ולא היא וכו' ולהכי שאני קידושין מגירושין.

ועיין מ"ש שם הר"ץ הטעם דהוא להדיא מבואר בש"ס דנערה אינה יכולה לקבל קידושין. וכיון שכן מה שאמר רבינו דהגדולה נערה בכלל הוא היכא דשייף בנערה.

אבל היכא דלא שייף בנערה כמו שפיאר דאין הנערה יכולה לקבל קידושין. אם פן לא קאי עלה מ"ש וכן האשה הגדולה עושה שליח לקבל קידושיה דלא קאמר אלא ביכולה לקדש עצמה תוכל לעשות שליח וזה ברור: דין י"ט קידושה אביה פשהיא קטנה ומת אם מבחנת בין גיטה לדבר אחר ה"ז מתגרשת משגייע הגט לידה ואם לאו אינה מתגרשת עד שתבחין ואם גירשה אינה מגורשת ע"כ.

משמע דהא דצריכין אם מבחנת בין גיטה לדבר אחר הוא דוקא פשמת אביה דאז היא מתגרשת על ידי עצמה להכי צריכין שתהא מבחנת בין גיטה לדבר אחר. אבל פשאביה חי דאביה הוא מקבל גיטה וכמו שפתיב בדין הקודם שקטנה אביה מקבל גיטה אז לא

צָרִיף שְׁתֵּהא מִבְּחִנַּת בֵּין גִּיטָה לְדָבָר אַחַר מְשׁוּם דְּכָל שְׂהִיא מִתְגַּרְשֶׁת עַל יְדֵי אָבִיהָ מְשַׁלְחָה וְאִינָה חוֹזֶרֶת קָרִינֵן בָּהּ.

וְעֵלָה עַל דַּעְתִּי לֹמֵר דְּרַבֵּינוּ אֲיִירֵי בְּקִטְנָה אָף מְשׁוּנְשֵׁאֵת וְלֹא הִזְכִּיר אֲיִרוּסִין אֱלָא לְעִנְיֵן נַעֲרָה דְּנוּקָא. וְאַח"כּ רְאִיתִי לְהַרִ"ף ז"ל שֶׁמְדַבְּרִיו נִשְׁמַע דְּבְּקִטְנָה דְּהִיא בְּרִשׁוֹת אָבִיהָ הִיא דְּמִתְגַּרְשֶׁת ע"י אָבִיהָ דְּהִיא אַרוּסָה דְּנוּקָא וּמְשַׁמַּע דְּמְשׁוּנְשֵׁאֵת אִין לְאָבִיהָ רִשׁוֹת בָּהּ וְהַר"ן שֶׁם הָאֲרִיף וְכָתַב שְׁהַרְמַב"ן עוֹד סִינְעָה לְדַבְּרֵי הַרִ"ף מְהִירוּשְׁלָמִי וּבִירוּשְׁלָמִי לְפָרוּשֵׁי מִתְנִיתִין אֲתָא דְּנוּקָא נָקַט מְאֹרְסָה וְכו' וְדוּקָא נָמִי נַעֲרָה דְּאִילוּ קִטְנָה מְאֹרְסָה אָבִיהָ וְלֹא הִיא נִשְׁאֵת הִיא וְאָבִיהָ כְּלוּמֵר הִיא וְאָבִיהָ שְׁוִין בְּדָבָר וּבְקִטְנָה שְׁאִין בָּהּ דַּעַת אֲיִירֵי וְקֹאֵמֵר דְּכָשֶׁם שְׁאָבִיהָ אִינוּ מְקַבְּלִים אֶת גִּיטָה לְפִי שְׁכָבֵר יִצְאָה מִרִשׁוֹתוֹ וְכו' אֲבָל יֵשׁ בָּהּ דַּעַת הִיא וְלֹא אָבִיהָ וְכו' פְּדַבְּרֵי הַרִ"ף ע"כ אֵלְמָא דְּמִתְנִיתִין אֲיִירֵי בְּאַרוּסָה דְּנוּקָא וְא"כ מ"ש הַרִ"ף אֲבָל בְּחַיֵּי אָבִיהָ וְהִיא בְּרִשׁוֹת אָבִיהָ מְקַבְּלִים אֶת גִּיטָה וְלֹא הִיא דְּהִינְנוּ שְׂהִיא אַרוּסָה שְׁעַדִּין הִיא בְּרִשׁוֹת אָבִיהָ דְּנוּקָא וְכִינֵן שְׁכֹן גַּם רַבֵּינוּ אֲיִירֵי בְּאַרוּסָה דְּנוּקָא וְכו' מְשַׁמַּע מְדַנְקֵט הַמְּקַדָּשׁ קִטְנָה וְכו' דְּמְשַׁמַּע דְּלֹא אִית בָּהּ אֱלָא קִידּוּשִׁין דְּנוּקָא וְלֹא נִשְׁאֵת עַדִּין וְכו' בְּטוֹר סִימָן קמ"א פָּסֵק דְּבְּקִטְנָה שְׁנִשְׁאֵת הִיא בְּעֶצְמָהּ מְקַבְּלֵת גִּיטָה וְכָתַב הַב"י עֵלָה פְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת בִּפ"ק דְּקִידּוּשִׁין גַּבֵּי הָאֵי דְּאִיבְעִיָא לָן בִּיָּאָה נִשְׁוֹאִין עוֹשֶׂה אוֹ אֲיִרוּסִין עוֹשֶׂה וְנִרְאָה לַר"י שְׁאִין הָאֵב יָכוֹל לְקַבְּלֵי גַּט לְבָתוֹ קִטְנָה מְשׁוּנְשֵׁאֵת וְהִבִּיא רְאִיָּה לְדָבָר מְהִירוּשְׁלָמִי וְכו' פְּתַב הַר"ן בִּפ"ה הַתְּקַבְּלֵי עכ"ל: דִּין כ' מִי שְׁהִדִּין נוֹתֵן שְׁכּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכו' וְלָמָּה לֹא בָטַל גַּט זֶה שְׁהִרִי הוּא אָנוּס בֵּין בֵּינָה עכ"ל וּמִן בֵּין בֵּינָה יִשְׂרָאֵל וְכו' הִנֵּה הַקְּנוּשִׁיּוֹת שְׁיִפְלוּ עַל רַבֵּינוּ מִפְּרָק הַמְּגַרְשׁ דָּף פ"ח הֵם מְבֹנְרִים וְנִלְע"ד שְׁדַבְּרֵי רַבֵּינוּ הֵם מְבֹנְרִים מֵהָרַם סוּגֵיָא דִּפ' חֲזַקַת הַבְּתִים דָּף מ"ח דְּבַהֲרָה סוּגֵיָא מְשַׁמַּע דְּלֹא מְחַלְקִינֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל לְנִכְרִים מְשׁוּם דְּלֹא בְּנֵי עֵישׂוּי נִינְהוּ דְּהַעֲיָקֵר הוּא אִם יִגְמֹר בְּלָבוֹ לְגַרְשׁ אוֹ לֹא דְּמַעֲיָקֵרָא קָא מִיִּתִּי הַש"ס רְאִיָּה לְדַבְּרֵי רַב הוּנָא דְּאָמַר תְּלִיּוּהּ וְזַבִּין זַבִּינֵי וְכו' מֵהָא דְּקַתְּנֵי וְכו' אֲתָה אוֹמֵר בְּגִיטֵי נָשִׁים וְכו' דָּאָף דְּבִאֲנוּס עֲשֶׂה גְמַר וּמְגַרְשׁ.

וּפְרִיף לִיהָ דִּילְמָא שְׁאִנֵּי הֵתֵם דְּמַצְנֵה לְשִׁמּוֹעַ דְּבָרֵי חֲכָמִים. דְּהִינְנוּ דְּמְשׁוּם זֶה גְמַר וּמְגַרְשׁ. וְאָמַר אֱלָא סְבָרָא הוּא אַגַּב אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמְקַנָּה. וְאַח"כּ קָא מוֹתִיב רַב יְהוּדָה גַּט הַמְּעוֹשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁר וּבְנִכְרִים פְּסוּל.

דְּהִינְנוּ דְּקָא פְּרִיף לִיהָ מְבֹנְרִים פְּסוּל. דְּהִינְנוּ דְּבִישְׁרָאֵל כְּשֶׁר מְשׁוּם דְּמַצְנֵה לְשִׁמּוֹעַ דְּבָרֵי חֲכָמִים וְגַמַר וּמְגַרְשׁ אֲבָל בְּנִכְרִים דְּלִיכָא הָאֵי טַעְמָא לֹא גְמַר וּמְגַרְשׁ אַגַּב אֲוֹנְסִיָּה וְקִשְׂיָא לְרַב הוּנָא.

דְּכִינֵן דְּלִיכָא מַצְנֵה לֹא מְקַנָּה אַגַּב אֲוֹנְסִיָּה וְכִמוֹ שְׁפִירֵשׁ שְׁם רִש"י ז"ל דְּנִרְאָה לְהַדְּיָא דְּלִהֲכִי סוּגֵיָא דְּפָרַק הַמְּגַרְשׁ דְּנִכְרִים מְשׁוּם דְּלֹא בְּנֵי עֵישׂוּי נִינְהוּ. דַּאל"כ מֵאֵי קָא פְּרִיף לִיהָ מְבֹנְרִים.

דְּהֵתֵם שְׁאִנֵּי דְּלֹא בְּנֵי עֵישׂוּי נִינְהוּ אֱלָא וְדָאֵי דְּפִשְׁיטָא לִיהָ לַש"ס דְּלִיכָא הָאֵי טַעְמָא. וְלִהֲכִי קָא פְּרִיף שְׁלִפֵי דַּעְתּוֹ שֶׁל רַב הוּנָא צָרִיף דְּגַם בְּנִכְרִים יְהִיָּה כְּשֶׁר דְּאַגַּב אֲוֹנְסִיָּה גְמַר וּמְגַרְשׁ.

דלא מפסיד מידי וכמו שפירש שם רש"י. ותירץ ליה הא איתמר עלה אמר רב משרשיא דבר תורה אפילו בנכרים פשר וכו' דהיינו דמדאורייתא בנכרים פשר דאגב אונסיה גמר ומגרש דלא מפסיד מידי אלא מדרבנן אמרו דפסול כדי שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה ביד נכרים ומפקעת עצמה מיד בעלה הרי רב משרשיא לא בא לומר דבני עישוי ניהו כמו הקא אלא דבא לתרץ להעמיד דברי רב הונא דאמר דאגב אונסיה גמר ומקנה דלהו סוגיא לא סלקא דעתיה לומר דטעם נכרים משום דלאו בני עישוי.

דמאי אית לן בהו דהעיקר הוא המגרש אם גמר וגריש או לא. ולהכי לא פריה עליה דרב משרשיא מדברי שמואל דאמר בהמגרש דשלא כדיו דנכרים אפילו ריח גט אין בו כמו דפריה התם ונהוי כשלא כדיו דישראל.

וליפסיל דרב משרשיא איירי לענן דגמר וגריש וכיון שהוה כדיו גמר וגריש אכל בשלא כדיו לא גמר וגריש. ומה דשלא כדיו דישראל דמפסיל הוא משום דהוה גמר וגריש וכמו שאכתוב לקמן ומה שאמר שמואל דפסול הוא מדרבנן כיון שעשו שלא כדיו וא"כ לא שייכא הוה פירכא.

ותדע דהתם מדברי שמואל דפרק המגרש לא פריה עליה דרב הונא משלא כדיו דאמר אפי' ריח הגט אין בו. ולא אמרינן אגב אונסיה גמר ומגרש.

דפשיטא ליה לש"ס כיון דהוה שלא כדיו שלא היה לו לגרש ודאי דלא גמר וגריש דאין לה הפסד גדול מזה דהוה מפסיד אשתו. אכל בסוגיא דפרק המגרש דהש"ס קא עביד האי חילוקא דבני עישוי ניהו או לאו בני עישוי ניהו.

ולא משום דגמר וגריש או לא גמר וגריש. והביא דברי רב משרשיא על הוה קושיא דקפריה מה נפשך אי נכרים בני עישוי אמתכשורי נמי ליתכשר אי לאו בני עישוי ניהו מיפסל לא ליפסל דקא מתרץ לה מדברי רב משרשיא והוסיף בדברי רב משרשיא גט מעושה.

דהיינו כאילו רב משרשיא בא לומר דנכרים בני עישוי ניהו- דהוה בא לתרץ הוה קושיא מה נפשך וכו' דנכרים בני עישוי ניהו ומה טעם אמרו פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת וכו' אתי שפיר דקא פריה ליה אי הכי שלא כדיו אפילו ריח הגט אין בו.

ונינהוי שלא כדיו דישראל וליפסול. דהיא ודאי פירכא אלימתא כיון דנכרים שונים לישראל ובכדיו פסול משום גזרה שלא תהא כל א' וא' הולכת וכו' א"כ בשלא כדיו תהווי שלא כדיו דישראל.

דנמצא דלפי סוגיא דפ' המגרש רב משרשיא אתי לתרוצי הוה קושיא מה נפשך וכו' דהוה משום בני עישוי או לא בני עישוי ולפי סוגיא דפ' חזקת הבתים דרב משרשיא בא לתרוצי מאי דפרכי על רב הונא דאמר דאגב אונסיה גמר ומקנה בהיכא דלית פסידא.

ממתניתין דבנכרים פסול דאמאי פסול כיון דהוה כדיו ולא מפסיד מידי הרי גמר וגריש. דעל זה תירץ רב משרשיא דבר תורה אפילו בנכרים פשר דגמר וגריש.

אלא משום שלא תהיה כל א' ואחת הולכת וכו' דלא הזכיר בדברו גט מעושה כמו התם. דהכא לא נכנס בזה הש"ס אלא משום אי גמר וגריש.

וּלְהַכִּי רַבֵּינוּ עֲדִיפָא לִיה סוּגְיָא דְפִרְקָא חֲזַקְתָּ הַבְּתִים פִּינּוּ דְהוּא פֶּסֶק פְּרַב הוּנָא וְאַלִּיבִיָּה קָא מוֹקְמִי לְמַתְנִי הֵכִי בִּשׁ"ס דְּבַנְפָּרִים דְּקַתְנִי מַתְנִיתִין פֶּסוּל בְּכַדִּין הוּא מְדַרְבְּנָן דְּלֹא פֶּסוּל סוּגְיָא דְפִרְקָא הַמְּגַרְשׁ דְּבַנְפָּרִים כְּדִין פֶּסוּל מְדַאֲרִינִיתָא לְהֵכִי פְתַב דְּבַנְפָּרִים בְּכַדִּין פֶּסוּל דְּוָקָא וְכַתְּבַה לֹא בְּטַל גֵּט זֶה שְׁהֵרִי הָיָה אָנוּס בֵּין בְּיַד עַכ"וּם בֵּין בְּיַד יִשְׂרָאֵל.

לוֹמַר דְּאִין חִילּוּק בֵּין יִשְׂרָאֵל לַעַכ"וּם. אֲלֵא לְפִי שְׁלֵא תִקְשָׁה שְׁזָה אָנוּס וְלֹא גָמַר וְגַרְיֵשׁ קֹאמַר שְׁאִין זֶה אָנוּס פִּינּוּ שְׁהוּא מְחַנְיֵיב לַעֲשׂוֹת דְּבָר זֶה אַע"פ שְׁמַעְיָקְרָא לֹא רְצָה לְגַרְשׁ הוּא מַחְמַת שְׁיַצְרוּ תִקְפוּ וְכִינּוּן שְׁהוּפָה עַד שְׁתַּשֵּׁשׁ יַצְרוּ וְאָמַר רוּצָה אָנִי פְּכָר גִּירֵשׁ לְרַצוֹנּוּ.

בֵּין עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין עַל יְדֵי עַכ"וּם כְּמוֹ סוּגְיָא דְפִרְקָא חֲזַקְתָּ הַבְּתִים דְּבַגִּירוּשִׁין כְּדִין אִית לֹן הָאִי סְבָרָא דְגָמַר וְגַרְיֵשׁ. דְּוָדָאִי דְגַם בַּעַל יְדֵי עַכ"וּם נָמִי פִּינּוּ דְהוּא כְּדִין.

דְּהָאִי סְבָרָא רְצָה הַמְּקַשָּׁה לוֹמַר דְּהוּא טַעְמָא דְּמַתְנִיתִין דְּקַתְנִי וְכֵן אַתָּה אוֹמַר בְּגִיטֵי נָשִׁים כּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שְׁיֵאמַר רוּצָה אָנִי כְּדִי לְיַפְרֹןָה עַל רַב הוּנָא דְּוָקָא הֵכִי אֲבָל בְּאֲנוּס דְּמְכַר לֹא. שְׁנַמְצָא דָּאָף דָּאָם דִּינָא דְּאֲנוּס דְּמְכַר לֹא גָמַר וּמִקְנָה בְּהָאִי גָמַר וְגַרְיֵשׁ.

וְנָהוּ שְׁפַתְב רַבִּי שְׁאִין אוֹמְרִים אָנוּס אֲלֵא לְמִי שְׁנַלְחִץ וְנִדְחַק לַעֲשׂוֹת דְּבָר שְׁאִינוּ מְחַנְיֵיב מִן הַתּוֹרָה כְּגוֹן מִי שְׁהוּפָה עַד שְׁמְכַר אוֹ עַד שְׁנָתָן. דְּהֵינּוּ דְּזָה דְּבַגִּירוּשִׁין כְּדִין אִינוּ אָנוּס כְּלָל וְלֹא יַחֲוִל שֵׁם אָנוּס אֲלֵא בְּהוּפָה עַד שְׁמְכַר אוֹ עַד שְׁנָתָן.

וְאַע"פ שְׁרַבֵּינוּ ס"ל בַּפ"י מֵהַל' מְכִירָה פְּרַב הוּנָא דְּמְכַר נָמִי גָמַר וּמִקְנָה מ"מ הוּא אָנוּס מְקַרִי אֲלֵא דְּעַל יְדֵי הָאֲנוּס גָמַר וּמִקְנָה. וְסוּבְר רַבֵּינוּ פִּינּוּ דְּבַפִּרְקָא חֲזַקְתָּ הַבְּתִים קָא מוֹקְמִי לְמַתְנִיתִין מִשׁוּם דְּגָמַר וְגַרְיֵשׁ דְּהוּא מִשׁוּם דְּמַצְנָה לְשִׁמוּעַ דְּבָרֵי חֲכָמִים.

א"כ לְהָאִי סוּגְיָא זֶה בְּשְׁלֵא כְּדִין דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּפִרְקָא הַמְּגַרְשׁ דְּבִישְׂרָאֵל שְׁלֵא כְּדִין פֶּסוּל וּפּוֹסֵל הוּא פֶּסוּל מְדַרְבְּנָן דְּוָקָא פִּינּוּ דְּהַעֲיָקָר הוּא מִשׁוּם גְּמִירַת לֵב הַבַּעַל לְגַרְשׁ א"כ גַּם בְּשְׁלֵא כְּדִין.

פִּינּוּ שְׁרוּאָה דִּישְׂרָאֵל כּוֹפִין אוֹתוֹ הוּא אוֹמַר דְּוָדָאִי דְּדִינָא קָא עֲבָדִי וְכִינּוּן שְׁנַתְרַצָּה לְגַרְשׁ וְדָאִי דְּגָמַר וְגַרְיֵשׁ. דְּהֵרִי גַם הַכּוֹפִין אוֹתוֹ הוּא מִשׁוּם דְּהֵם טַעוּ דְּנַרְאָה לְהֵם הַדִּין אוֹ שְׁהִיוּ הַדְּיוֹטוֹת שְׁלֵא יַדְעוּ דִּינָא שְׁהֵיָה נַרְאָה לְהֵם שְׁהַדִּין כְּף לְכוּפּוֹ לְגַרְשׁ.

דָּאִי אֲפָשֶׁר דַּב"ד אוֹ אֲפִילוּ הַדְּיוֹטוֹת יָבֵאוּ לַעֲשׂוֹת בְּמַזִּיד שְׁלֵא כְּדִין. וְא"כ גַּם הוּא גָמַר וְגַרְיֵשׁ שְׁאֹמַר שְׁדִין אֲמַת דְּנוּ זֶהוּ שְׁאֹמַר רַבֵּינוּ וְטַעוּ בֵּית דִּין שְׁלֵא יִשְׂרָאֵל אוֹ שְׁהִיוּ הַדְּיוֹטוֹת דְּהֵינּוּ שְׁוָדָאִי שְׁלֵא בְּמַזִּיד עָשׂוּ.

אֲלֵא שְׁנַרְאָה לְהֵם שְׁהַדִּין כְּף הוּא. וְכִינּוּן שְׁכֵן גַּם הַבַּעַל בְּרֹאוֹתוֹ שְׁיִשְׂרָאֵל אֲנָסוּהוּ יְגַמְרוּ וְיַגְרֵשׁ אֲלֵא שְׁאֹמְרוּ חז"ל שְׁהוּא פֶּסוּל מְדַרְבְּנָן פִּינּוּ דְּהוּא שְׁלֵא כְּדִין גִּירֵשׁ.

וְדַכְּוֹתָה פֶּסוּל דְּקֹאמַר אַח"כ וּבְנַפְרִים כְּדִין פֶּסוּל וּפּוֹסֵל דְּהוּא מְדַרְבְּנָן. וְכִמוֹ שְׁנַרְאָה מְסוּגִיתָ חֲזַקְתָּ הַבְּתִים כְּמוֹ שְׁפַתְבִּיתִי לַעֲלִיל.

אֲבָל אִם אֲנָסוּהוּ עַכ"וּם וְהוּא שְׁלֵא כְּדִין לֹא גָמַר וְגַרְיֵשׁ וְאִינוּ גֵּט כְּלָל: אֲבָל אִיכָּא לְמַשְׁמַע דְּלְפִי מַה שְׁפִירְשִׁתִּי בְּדַעַת רַבֵּינוּ דְּכִשְׁהוּא נַעֲשָׂה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא כְּדִין דְּהוּא כְּשֶׁר־מְדַאֲרִינִיתָא מִשׁוּם דְּהוּא גָמַר וְגַרְיֵשׁ שְׁאֹמַר דִּין אֲמַת דְּנוּ.

א"כ אם הנה הבעל ת"ח ונדע שטעו בדין משמע דלא גמר וגריש ונהוי בטל מדאורייתא. ובכל פי האי גוונא הו"ל לרבינו לבאר זה וג"כ באנסוהו עכ"ו"ם בדין והוא אינו ת"ח שלא ידע שפדין הם עושים א"כ לא גמר וגריש ונהוי בטל מן התורה: ונ"ל לומר דממה שכתב רבינו הואיל וישאל אנסוהו יגמור ויגרש.

משמע דגם בידע שטעו הוא גומר ומגרש משום פיון דישאל הם האנסים אותו ומעשיהם קיים אם לא יגמור ויגרש הרי היא נישאת לאחר וירבו ממזרים בעולם להכי להסיר. זאת המכשלה הוא גומר ומגרש.

דזהו שכתב רבינו. הואיל וישאל אנסוהו יגמור ויגרש דהיינו אע"פ שיידע דשלא כדון עשו אבל בשלא כדון דנכרים ודאי דלא יגמור לגרש לפי שהעכ"ו"ם עושים מעשיהם והולכים להם והוא אע"פ ילך לב"ד של ישראל ויגיד להם והם יכריזו שזאת האשה אינה מגורשת לא כן פשישאל הם האנסים והם טועים בדין למי ילך לו להסיר המכשלה ונהרי הם סוכרים שפדין עשו דמשום זה גומר ויגרש.

ובאנסוהו עכ"ו"ם בדין והוא אינו ת"ח שיידע שפדין עשו מ"מ פיון שהוא לא ידע הדין ודאי שגומר בלבו דאם פפי הדין הם עושים הרי הוא מגרש מדעתו ורצונו. וזהו שכתב רבינו ונ"ל הואיל והדין נותן שיכתוב ה"ז גט פסול ע"כ דהיינו פיון שיהדין כף הוא שיכתוב ה"ז גט פסול דווקא ומשום מה שכתב אע"פ ולמה לא בטל וכו' מאחר שהוא רוצה להיות מישאל וכו' וכיון שהקפה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כפר גירש לרצונו ע"כ.

דהיינו פיון שהוא רוצה להיות מישאל וכו' גומר בלבו לגרש אם הדין כף הוא שהוא צריך לגרש. אף ע"פ שהם עכ"ו"ם לפי שהוא חזר לקבל מה שהדין נותן: אלא שאפתי יש להסתפק אם ישאל שאינו ב"ד אלא גברא אלמא הוא שאנסו שלא כדון דאיפשר דלא גמר ויגרש.

דיאמר דילך לו אצל ב"ד אע"כ ויאמר דשלא ברצוני גרשתי דהא שלא כדון כפה אותי: ונ"ל פיון שכתב רבינו ונ"ל הואיל וישאל אנסוהו יגמור ויגרש ע"כ. משמע דבישראל מאן דהוא גומר ויגרש ועוד דלא שלל אלא עכ"ו"ם דווקא ונראה הטעם פיון דהוא ישאל וידו תקיפה ואינו חושש לב"ד הבעל לא סמיה אב"ד שייתקנו זה אלא גמר ויגרש: הדרין לפי מה שפירשתי דלדעת רבינו דמה שאמר שמואל שלא כדון דישאל הוא פסול מדרבנן דוקא א"כ מאי האי דקאמר ופוסל לכהונה דלמאי צריך.

ודאי דכיון דהוא פשר מדאורייתא הרי גט מעליא ופוסל לכהונה. ונראה שזה הוא מ"ש מר"ן בכ"מ ונ"ל ולישנא דר"נ נמי הכי דייק דקאמר פסול ופוסל דמשמע דלית ביה שום צד גט אלא שפוסל לכהונה, ע"כ.

דהיינו דאם הוא פסול מדרבנן ודאי דפוסל לכהונה לזה אני אומר דאדרבה בכונה קאמר לה כדי שלא נאמר שהוא פסול מדאורייתא ואם פן אינו פוסל לכהונה להכי אמר ופוסל לכהונה משום דמדאורייתא גט מעליא הוא ואינו פסול אלא מדרבנן - והראיה לזה שהרי בפרק המגרש בסוגיא הנז' קאמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בנכרים פשר ומה טעם אמרו פסול וכו' דמשמע דפוסל ופוסל דאמר רב נחמן אמר שמואל ובנכרים כדון

פסול ופוסל הוא משום גזרה שלא תהיה כל אחת ואחת וכו' הרי דגם בגט שהוא פסול מדרבנן משום גזרה קאמר עליה פסול ופוסל: ולכאורה דלגזרה יש לדחות דאימא דמה דנקט בנכרים פסול ופוסל הוא משום דנקט לה בישראל שלא פדין הכי ואימא דהוא פסול מדאורייתא להכי נקט לה גם בנכרים הכי.

אבל מדברי רש"י שם משמע דשלא פדין דישראל דקאמר עליה פסול ופוסל הוא מדרבנן דכתב בד"ה שלא פדין דנכרים וכו' ואתי למימר שלא פדין דישראל נמי לא נאמרן לעיל דפסיל היא גופה גזרה היא אטו פדין וגזרה לגזרה לא גזרינו עד פאן לשונו.

משמע דדין שלא פדין דישראל פולו דפסול ופוסל מדרבנן דהיינו שאף על פי שאמרו הגט פסול אפי"ה פוסל לכהונה דכולו משום גזרה מדרבנן וכיון שפן אי אפשר לומר דנקט הכי בנכרים משום דנקט הכי בישראל שלא פדין.

ובלאו הכי מר"ן ו"ל לא קא דייק הכי על שלא פדין דישראל. אבל הוא ו"ל קא דייק לה מפדין דנכרים.

וכבר כתבתי שרב משרשיא הוא אומר מדרבנן הוא ואפי"ה קאמר עלה פסול ופוסל: והנה אח"כ ראיתי להלח"מ דמפרש דברי רש"י אלו דהפנונה דשלא פדין דישראל אינו גט כלל וגזרו דפוסל לכהונה.

אטו פדין דישראל דהוא גט מעליא דפוסל לכהונה. ולהכי כתב רש"י דאיהו גופיה גזרה אטו פדין דישראל ולהכי לא גזרינו בשלא פדין דעכ"ו משום שלא פדין דישראל: איברא ודאי דלדעת מר"ן הכ"מ ודאי דלא מפרש כמו הלח"מ דאל"כ הנה לו לתמוה על רבינו גם על שלא פדין דישראל דאמר רבינו דהוא פסול דוקא.

והא מדברי רש"י משמע דהוא בטל מן התורה. אלא ודאי דפשיטא ליה דדברי רש"י כמו שהבנתי אני דהוא פשר מן התורה ומדרבנן פסלי ליה משום דשלא פדין הוא ולפי שהנה צריך להיות דאינו פוסל נמי דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש והם אמרו דפסול הנה נאפי' ריח הגט אין בו להכי אמרו דפוסל לכהונה גזרה פדין דישראל דהוא פשר דפוסל לכהונה.

דלהכי לא הקשה על רבינו משלא פדין דישראל: אלא דאם פן מאי קא דייק על רבינו מלישנא דרב נחמן דאמר פסול ופוסל דמשמע דלית ביה שום צד גט ונהרי בשלא פדין דישראל דהוא פשר מן התורה ונקט האי לישנא רב נחמן.

א"כ גם בכדין דנכרים הכי פירוש דבריו ומאי שנא זה מזה: וכן נראה מדבריו בב"י סי' קל"ד דישראל שלא פדין פסול מדרבנן דוקא וכדין דנכרים אינו גט ותמה שם על רבינו כמו שתמה בכאן ולא ידעתי דמאי שנא זה מזה והלא בלישנא דאמרם רב נחמן: הן אמת שמדברי רש"י שכתב בנכרים פדין אף על גב דלאו גיטא גזרו רבנן וכו' הכי משמע דהוא בטל מן התורה וכמו שכתב פאן בכ"מ ובב"י אבל מדיוקא דלישנא דרב נחמן לאו דיוקא הוא וכמ"ש: ועל הלח"מ דסבר דדעת רש"י ו"ל דשלא פדין דישראל אינו גט תמיה אני דהא קא פריה אי לאו בני עישוי ניהו מיפסל לא ליפסל משמע דמשום דגיטם בטל מן התורה להכי לא ליפסל.

ואם שלא פדין ד'ישראל הוא אינו גט מן התורה הוא פאינו בני עישוי ואמאי ליפסל. דהשתא לא ידע הך תירוץא דמסקנא דגורינו הא אטו הא אלא ודאי דפשיטא ליה דשלא פדין ד'ישראל הני גט מדאורייתא פיון דבני עישוי ניהו אלא מדרבנן הם אמרו דפסול משום דעשו שלא פדין: וכן נראה שזה דעת רש"י ז"ל במה שכתב שם על שלאפסול וז"ל פסול להתירה להנשא.

ופוסל מן הפקונה משום ריח הגט ע"כ מדאצטריה לומר להתירה להנשא משמע דמדרבנן אסרוה להנשא דאם מדאורייתא הגט בטל פשיטא דאינה ניתרת להנשא ומה בא לאשמועינן ועוד דהכי משמע דזה הגט פסול כדי שלא להתירה להנשא אבל הוא גט לענין אם קבלה קידושין מאחר דתפסי בה קידושין: והשתא דאמרינו דלדברי רש"י ומר"ן מפרשי בסוגי' דהמגרש דשלא פדין ד'ישראל הוא פסול מדרבנן אפשר דרבנו אמי גם פסוגיא דפ' המגרש ומפרש דמה שאמרו אלא הא דרב משרשיא בדותא היא וכו' הפונה דמה שאמר דגוים בני עישוי ניהו כדי לתרץ הך פירכא דמה נפשך וכו' בדותא היא דגוים לאו בני עישוי ניהו אלא דטעמא דליפסל משום פדין בכדין מחלף דהינו דהמגרש בכדין דעכ"ו"ם גמר וגריש פמו דגמר וגריש בכדין ד'ישראל והעיקר הוא גמירת הלב ואע"פ שהם אינם בני עישוי מ"מ הרי גמר מרצונו וגריש וקאלו לא עשו אותו וכמו דמשמע מהך סוגיא דחזקת הבתים פיון דלא מפסיד מידי דהא הוא חייב לגרש גמר וגריש אבל שלא פדין בכדין ד'ישראל לא מחלף.

דהמגרש לא יגמור לגרש בשלא פדין דעכ"ו"ם פמו שיגמור לגרש בכדין ד'ישראל ואע"פ שהוא באונס דהתם פיון דהוא על ידי ישראל והוא פדין דלא מפסיד מידי גמר ומגרש אבל הך הוא על ידי עכ"ו"ם ואינו פדין לא יגמור לגרש בנדאי לכן אינו גט בנדאי כלל גם לפסול מן הפקונה.

ומאי דאמרי דכדין דנכרים פסול ואע"פ שהוא גמר וגריש הוא כדי שלא תהא כל אחת וא' הולכת ותולה עצמה בנכרי פמו שאמר רב משרשיא והש"ס לא הזכיר שלא פדין ד'ישראל דהא מעיקרא פשיטא ליה דהוא פסול מדרבנן כמ"ש דלמאי צריך עוד להזכיר דלא דיבר אלא בענין לתרץ הקושיא מה נפשך וכו' ומה גם דהדבר מוכן מעצמו דשלא פדין דנכרים הוא דלא מחלף בכדין ד'ישראל אבל בשלא פדין ד'ישראל ודאי דמחלף בכדין ד'ישראל דהינו דכמו התם גמר וגריש כדי לקיים המצוה ולית ליה פסידא גם בשלא פדין גמר וגריש דהוא דמה פיון דהוא על ידי ישראל יאמר דכדין עשו וגמר וגריש וגם בת"ח דידע דלאו פדין עשו מ"מ גמר לגרש משום מצוה כדי שלא להרבות ממזרים ב'ישראל וכל הענין שכתבתי בפירוש הא' יחולו ג"כ בפירוש זה ודוק היטב פי הכל יבא על נכון: פ"ק ג' דין ד' יתר על פן אמר לסופר כתוב ואי זו שארצה אגרש בו וכו' ה"ז ספק גירושין ע"כ.

כתב הלח"מ הא דלא הביא הרב תולה בדעת אחרים וכו' ומה שנשאל הבעיין הוא אי ליהני פספק מגורשת או דומיא דאחרני דפוסל לכהונה לבד אבל ודאי מגורשת לא אסיק אדעתיה עכ"ל.

דבריו קשים דהא הבעיא היא אם אמרינו בזה יש ברירה או אין ברירה דהא אפיי קא פריה להמפשיט וקאמר קא בעי מניה תולה בדעת אחרים קא פשיט ליה תולה בדעת

עצמו דהיינו דאימא דתולה בדעת אחרים יש ברייה דהיינו דתולה בדעת עצמו אין ברייה דהוא פוסק על שתי סעיפים אבל זה שפלה באחרים גמר בדעתיה מעיקרא לאיזו שפצא וכמו שפירש"י.

אלמא דהבעיין רצה לומר אם אמרינו דתולה בדעת אחרים יש ברייה ואם פן מגורשת בודאי. ומה שנתקשה לו דלמה לא הביא רבינו תולה בדעת אחרים לא קשה דהא רבא ס"ל דמאן דאית ליה ברייה לא שנא תולה בדעת עצמו ול"ש תולה בדעת אחרים וכו' והכי מוקים לה במסקנא.

וכיון שפן כיון שפכת רבי בתולה בדעת עצמו דהיא ספק מגורשת והטעם כמו שפכת מר"ן בכ"מ הוא הדין בתולה בדעת אחרים נמי ודוק: דין ה' מי שפכת גט לגרש את אשתו וכו' ואם גירשה באותו גט הישן הרי זו מגורשת ותנשא בו לכתחלה וכו' גטא קודם לבנה עכ"ל.

כתב הלח"מ דיש להקשות בגט ישן אמאי פשר הא מוקדם הוא וכו' לא מצאתי שיהתוספות הקשו קושא זו ולעד"ן דלא קשה כלל דגט מוקדם שיהקדים זמנו בשקר הרי הוא פאילו מזוני: מתוכו.

אבל בזה שהוא נכתב בזמנו בכשרות אלא שלא נתנו לה בזמן הפתיכה אינו פוסל. שיהי רבינו לעיל בראש פרק ב' כתב וז"ל וכן אם אמר לסופר כתוב לי גט לאשתי ואמר לעדים לחתום פותבים וחותמים ונותנים לו והוא מגרש בו בכל עת שירצה עכ"ל.

אלא הכא שנתניח עמה אחר שכתבו חיישינו שפא ישא הגט. כמו שכתב רש"י וז"ל שפא ישא הגט שנתים ושלש בין פתיכה ויהיו לה בנים ממנו בתוך הזמן ואח"כ יגרשנה בו ולימים פשישפח הדבר יראו זמן הגט קודם ללידת הבן ויהיו סבורים שניתן לה משעת פתיכה ויאמרו מן הפנויה נולד משגירשה והוי פגם עכ"ל.

להכי לכתחלה לא יגרשנה באותו הגט. ואם גירשה הרי זו מגורשת ותנשא בו לכתחלה דמשום חששא זו אינו נפסל הגט פן נראה פשט דברי רבינו וז"ל ודוק: דין ז מפני תקנת סופר התירו חכמים לסופר שיכתוב טופסי גטין וכו' כתב הרב המגיד ומוקי לה ר"י מפני תקנת סופר וכו' קרי רב עליה דר"ל טובינא דחפמי עכ"ל.

הנה מדבריו אלו נראה דגריס בדברי רבינו כמו גירסא שלפנינו אבל הראיה שהביא לרבינו מדקרי רב עליה טובינא דחפמי אדרבה משם נראה בהפך וכמו שפי' שם רש"י וז"ל: ונראה דה"ה ס"ל דרבינו לא יפרש בדברי רש"י אלא מה שאמר ר' זירא וכו' אמר רב הלכה כר"א לא קאי על ר"א דמזכיר במתניתין אלא על ת"ק וכמו שאמר רב יהודה אמר שמואל וכו' ורבי אלעזר היא דאמר עדי מסירה פרת.

ומה דפריה עליה דרב בש"ס ואפ"י בשאר שטרות נמי והאמר רב פפי וכו' דהיינו דרב דפסק כת"ק גם במה שאמר דמותר לכתוב טופסי שטרות והאמר רב פפי וכו' האי אשרתא דדייני וכו' דהיינו דגם באשרתא דדייני שחתמת השטר אמת ומזמנים העדים לפניהם לקיימה אפ"ה מחזי כשקרא כמו שפירשו התוס' בסוגיין בד"ה הכא נמי וכו'.

ואם כן גם בשאר שטרות אפילו בטופס מתחזי פשקרא. ומה דלא פריד עליה דרב אלא אם אמר גם בשאר שטרות אבל על טופסי דגיטין לא פריד.

אפשר לומר דהכוננה דאם בטופסי דגיטין פסק פנותיה דר"א דהוא ת"ק לא לפרון עליה מדאמר רב פפי. דאפשר דמשום עיגון דאמתא נמי התירו אבל בשאר שטרות קשה מדאמר רב פפי דרב פפי לא דיבר בגיטין נמי.

ולפי האי פירושא אתי שפיר דגם בשאר שטרות נמי דקא נקיט בלישגיה דהיינו דגם בשאר שטרות נמי פסק פנותיה דיהא מותר. אבל לפי רש"י ו"ל דפירש דרב קאי אר"א דמזכר במתניתין לא אתי לישגא דנמי דקאמר.

והוא ו"ל בדוחק פירש לה דהיינו במאי דפליג ר"א ואפשר בטופסי שטרות אמר רב נמי הלכה כר"א ולפי דברי ה"ה דרבינו יפרש דאמר רב הלכה כר"א הוא אדברי ת"ק אין להקשות על רבינו דלמה לא הזכיר בשום מקום דגם בשטרות צריד שנייח המקומות שהזכיר במתניתין.

משום כיון דבש"ס אמרו דליתא דרב פפי מדברי רב נחמן משמע דהלכתא הכי. דלא חיישינו לשקרא ומותר לכתוב גם התורה.

ולכפי רבינו בפ"ו מהל' עדות כתב דאשרתא חתמינו לה מקמי דנחזי סהדי החתימה ונתן טעם משום דאין הכתיבה עיקר אלא החתימה. דמשמע דבכל צד לא חיישינו לשקרא דהכל תלוי אם נחתם בזמנו ובדבר שהיא אמת לבסוף אז לא חיישינו לשקרא דמקודם: ונמצא דגם מה שאמר רב הלכה כר"א הוא דוקא על גיטי נשים דצריד שנייח מקום התורה משום דבעי כתיבה לשמה וכמו שפסק רבינו: אבל מר"ן בכ"מ כתב דרבינו פסק כת"ק משום דאמר שמואל ורב חנא משמיה דעולא דאוקמוה למתני' דהכל פשרים לכתוב את הגט ואפי' חש"ו בש"ס מקום התורה פדאיתא בפ' המביא תניין.

אלמא דס"ל דלא גזרינו טופס אטו תורה עכ"ל. ולא ידעתי דאם כן הוא דדמי הך להא למה צריד בחש"ו גדול עומד על גבו: ועוד דלמה לא כתב דלמה לא פסק רבינו בדברי ת"ק לגמרי דגם בשאר שטרות צריד שנייח המקומות דקתני מתניתין לדעת ת"ק: איברא דגם לדברי הרב המגיד לפי מה שפירשתי דבריו כנז' לעיל.

הוא דוחק דדברי רב קאי על ת"ק משום דאוקמוה לה בש"ס ור"א היא וכו'. כיון שלא מזכר במתניתין דברי ר"א.

כי אם בסיפא דהוא מכשיר בשאר גיטין ופוסל בגיטי נשים: ואנכי ההדיוט נ"ל דמה שפסק רבינו כת"ק דבגיטי נשים יוכל לכתוב טופס משום תקנת סופר משום דרב יהודה ושמואל קא מפרשי את"ק ואמרי שצריד שנייח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם וכו'.

משמע דס"ל דהכי הלכתא כת"ק ומה שלא כתב רבינו שצריד נמי בשאר שטרות שנייח מקומות המזכרים במתניתין לדעת ת"ק הוא כמו שכתבתי לעיל בפירוש דברי הרב המגיד ודוק: דין ט' המביא גט ואבד וכו' הוחזק באותו המקום איש א' וכו' הואיל ועבר אדם שם ואע"פ שלא שקה ע"כ.

הנה ממ"ש הואיל ועבר אדם ואע"פ שלא שקה משמע דהכי קאמר דבהחזקו וכו"ל לא עבדינו פדינא דלעיל דבעי עד ששקה אלא פינו שבער אדם שם חוששין שפא גט זה הנמצא של אותו האיש האחר הוא וא"כ החששא של החזקו באותו המקום איש אחר ששמו כשמו שפגט הוא בדיקא במקום שהשירות מצויות איירי רבינו.

אבל במקום שאין השירות מצויות אע"ג דהחזקו שנים וכו' לא חיישינו פינו דאין השירות מצויות וכמו שכתב הרב המגיד שזה דעת רבינו. ונמצא דברי רבינו דבאבד במקום שהשירות מצויות דפסק בשלא שקה הוא בשלא החזקו.

אבל בהחזקו מחמרינו כדברי האומר שלא עבר אדם. דפלוגתא דא דברייתא איירי בששירות מצויות ורבינו בשלא החזקו דפסק פלישנא בתרא דרבי זירא הוא דוקא בששקה דלא עבדינו תרי חומרי.

אבל בהחזקו אזי פסק כמ"ד שלא עבר: אלא דקשה לי פינו דבבא דאבד במקום שהשירות מצויות דקאמר לה רבינו בסתם שהיא איירי בשלא החזקו א"כ גם בבא ראשונה דאבד במקום שאין השירות מצויות דקאמר לה רבינו בסתם היא איירי ג"כ בשלא החזקו: ועוד מה הלשון דנקט רבינו בבבא דהחזקו וכו' הואיל ועבר אדם שהוא לשון של נתינת טעם והיה לו לומר אפי' בעבר אדם שם ולא שקה פינו דאיירי אבבא הקודמת דהיא בשירות מצויות שם דפסק בשקה דוקא.

דהיינו אבל בהחזקו מחמרינו אפילו בעבר בעלמא: לכן מה שנגרעה לדעתי דעת הדיוט הוא שרבינו איירי גם בבבא ראשונה בשלא החזקו וכמו בבא שאחריה דתרנויהו בסתם נקט להו וכדאמר בבא ג' החזקו וכו' הוא קאי אפרנויהו שתי פבות הקודמים דבהחזקו ליכא הך דינא.

אלא שחוששין שפא גט זה הנמצא של אותו האיש האחר הוא אפילו במקום שאין השירות מצויות שם ונתן טעם לזה הואיל ועבר אדם שם. דהיינו כשהחזקו אזי חיישינו אפילו בהעברה בעלמא ואע"ג דלא שקה דאמרינו דמזה נפל וכינון שפן מה לי שירות מצויות מה לי שאינו מצויות פינו דהחששא משום זה שבער.

דהשתא דבמקום שאין השירות מצויות ולא החזקו הוא אפי' עבר אדם ושקה שם לא חיישינו לנפילה דניחוד. אבל במקום שהשירות מצויות הוא דוקא לאלתר שלא עבר אדם ושקה שם.

דאם שקה שם מחמרינו ביה. פינו שזה המקום השירות מצויות גזרינו גם באדם אחד ששקה שם אבל בהחזקו גם בהעברה בעלמא חיישינו.

דלזה החששא הוא אפי' בשאין שירות פינו דהשתא מיהא הרי עבר: ומה שפסק רבינו כהו הוא דמפרש דמה שכתב הרי"ף ו"ל ו"ל ומסתברא לן דבכי האי מלתא דהיא איסורא לחומרא עבדינו שלא עבר אדם שם אבל אם עבר אדם שם והחזקו שני יוסף בן שמעון חיישינו שפא ממנו נפל.

וצריכים אנו ליתן סימן מובהק כרב אשי וכו' דכוננת הרי"ף במה שכתב אבל אם עבר אדם שם והחזקו שני יוסף בן שמעון חיישינו שפא ממנו נפל. הוא בכל גוונא אפילו

בְּאֵין הַשְׁיָרוֹת מְצוּיֹת דְּהוּא בְּסֵתֶם קְאָמַר וּסְבָרָא הִיא לְהַחְמִיר יוֹתֵר כְּשֶׁהוֹחֲזָקוּ שְׁנֵי יוֹסֵף
בֶּן שְׁמֵעוֹן.

וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַא"שׁ עַל לְשׁוֹן הָרִי"ף וְז"ל וְכִינּוּן שְׁפָן אִם הוֹחֲזָקוּ אַף עַל פִּי שְׂאִין הַשְׁיָרוֹת
מְצוּיֹת ע"כ. וְהַכְּנוּנָה דְּכָל שְׁהוֹחֲזָקוּ לֹא מֵהֵנִי אִם לֹא שָׁהָה כְּמוֹ דִּין שְׁיָרוֹת מְצוּיֹת.

אֲלֵא דְּבַהֲעֵבְרָה בְּעֵלְמָא חֲזִי שִׁינּוּ וְלִית לִיהּ תַּקְנָתָא. דְּהֵינּוּ דְּפִלְגְּוֹגְתָא דְּהִנְהּ תַּנְאֵי בְּבְרִיָּתָא
זֶה אוֹמֵר בְּכֹה וְזֶה אוֹמֵר בְּכֹה אֵימָא דְּהוּא אֵינְרִי בְּשְׁיָרוֹת מְצוּיֹת וְלֹא הוֹחֲזָקוּ.

אֲבָל בְּהוֹחֲזָקוּ בְּשַׁעֲבַר אָדָם לֹא מֵהֲדַרִּינוּ אֲלֵיכָא דְּכֹלְהוּ. דְּמִשׁוּם חוּמְרָא דְּאִסּוּרָא עֲבָדִינוּ
לוֹמַר כְּדֵי.

כִּינּוּ דְּהוֹחֲזָקוּ דְּהוּא עֲדִיף יוֹתֵר לְחוּשׁ אֲפִילוּ בְּהֵעֲבְרָה בְּעֵלְמָא שְׂמָא נְכַל מְמַנּוּ: שְׁם אוֹ
שְׂמֵצָאוּ בְּכָלִי שְׁהַנִּיחוּ שְׁם וַיֵּשׁ לוֹ טְבִיעוֹת עֵין בְּאַרְכּוֹ וְרַחְבּוֹ שֶׁל גֹּט שְׁהִיָּה פְרוּף וְכו' כְּתַב
הָרַב הַמַּגִּיד וְהוּא ז"ל סְבוּר דְּחֻדָּא קְתַנִּי דְּתַרְתִּי בְּעֵי שְׂיַמְצָא בְּאוֹתוֹ הַכָּלִי שְׁנֶאֱבַד בּוֹ
וְשִׁיָּהָה מִכִּיר הֶגֶט וְכו' וְזֶה דַּעַת רַש"י ז"ל וְכו'.

מ"ש שְׁזָה דַּעַת רַש"י הוּא כְּדֵי פְתוּב בְּרַש"י סְבִיב הָרִי"ף אֲבָל בְּרַש"י שְׂפַש"ס אוֹ אוֹ
קְאָמַר דְּבַחֲדָא סְגִי. אֲבָל לְכַאוּרָה קְשָׁה עַל דְּבָרֵי הַמַּגִּיד דְּמִשְׁנָה דְּבָרֵי רַבִּינוּ לְדְבָרֵי רַש"י.

וְהֵלֵא רַש"י כְּתַב שְׂיַשׁ סִימָן בְּכָלִי שֶׁהוּא שְׁלוֹ. וְאֵילוּ דְּבָרֵי רַבִּינוּ לֹא בְּעֵי סִימָן בְּכָלִי.

וְנִלְע"ד דְּנֻדְאֵי שְׁוִים הֵם לְפִי שִׁמ"ש רַש"י שְׂיַשׁ סִימָן בְּכָלִי הוּא פְדִי לִידַע שְׁזָה הוּא הַכָּלִי
אֲשֶׁר הִיָּה בּוֹ. דְּאֵי לֹא הָכִי חֲזִי שִׁינּוּ דְּשְׂמָא גֹט אַחַר זֶה וְהִיָּה ג"כ בְּכָלִי כְּזֶה לְהַכִּי צָרִיף
שְׂיַשׁ סִימָן בְּכָלִי אֲשֶׁר הִיָּה מְוַנַּח בּוֹ.

וְכֵן הֵם דְּבָרֵי רַבִּינוּ שֶׁכָּתַב אוֹ שְׂמֵצָאוּ בְּכָלִי אֲשֶׁר הַנִּיחוּ בּוֹ דְּהֵינּוּ שֶׁהַכִּיר שְׁזָה הוּא הַכָּלִי
אֲשֶׁר הַנִּיחוּ בּוֹ. שֶׁהוּא נֻדְאֵי עַל יְדֵי סִימָן שְׂיַשׁ בּוֹ דְּאֵי לֹא הָכִי מֵהִיכֵן יוֹדַע שְׁזָה הוּא הַכָּלִי
אֲשֶׁר הַנִּיחוּ בּוֹ דִּילְמָא שְׁזָה כָּלִי אַחַר שְׁדוּמָה לְכָלִי אֲשֶׁר הִיָּה בּוֹ וְלִכְדֵּי דִּיָּקִי דְּבָרֵי ה"ה
שֶׁכָּתַב שְׂיַמְצָא בְּאוֹתוֹ הַכָּלִי אֲשֶׁר נֶאֱבַד בּוֹ דְּהֵינּוּ בְּאוֹתוֹ מִמֶּשׁ דְּהוּא עַל יְדֵי סִימָן וְכֵן
הִבִּין הָר"ן ז"ל בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ שֶׁהוּא עַל יְדֵי סִימָן פְּרַש"י ז"ל.

וְהַשִּׁיג עֲלֵיהֶם: וּמ"ש ה"ה וְרַבִּינוּ לֹא רְצָה לְכַתּוּב זֶה לְפִי שְׂאִין צוּרְבָא מְרַבְּנָן מְצוּי עֲכָשְׁוּ
בְּדוּרוֹת הַלְלוּ וַיְבֹא הַדְּבָר לְכָלִל מְחַלּוֹקֵת מִי הוּא צוּרְבָא מְרַבְּנָן וְרְצָה לְהַחְמִיר בְּאִסּוּר
עֲרוּהָ ע"כ.

לְכַאוּרָה דְּבָרִים אֵלוּ קְשִׁים כִּינּוּ שְׂאֵמַר מִשׁוּם שְׂאִין צוּרְבָא מְרַבְּנָן מְצוּי עֲכָשְׁוּ בְּדוּרוֹת
הַלְלוּ לְמָה לִּיָּה לוֹמַר עוֹד וַיְבֹא הַדְּבָר לְכָלִל מְחַלּוֹקֵת. וְעוֹד מָה זֶה שֶׁכָּתַב וְרְצָה לְהַחְמִיר
בְּאִסּוּר עֲרוּהָ.

וְהָא קְאָמַר שְׂאִין צוּרְבָא מְרַבְּנָן מְצוּי עֲכָשְׁוּ בְּדוּרוֹת הַלְלוּ. וְלֹא מִשׁוּם דְּרְצָה לְהַחְמִיר
בְּאִסּוּר עֲרוּהָ: וְנ"ל דְּמָה שְׂאֵמַר שְׂאִין צוּרְבָא מְרַבְּנָן מְצוּי עֲכָשְׁוּ וְכו' אֵין הַכְּנוּנָה דְּאִין
צוּרְבָא מְרַבְּנָן כָּלִל דְּהָא רַבִּינוּ כְּתַב בְּפִי"ד מֵהַל' גְּזִילָה וְאֶבְדָּה דְּמֵהֲדַרִּינוּ אֶבְדָּה בְּט"ע
לְצוּרְבָא מְרַבְּנָן.

אלמא דגם עכשיו איפא צ"מ אלא פוננתו דאין מצוי הרבה. וכיון שאנו מבררים דזה הוא צ"מ ולזה יבא לכלל מחלוקת שזה שאין מחשיבין אותו צ"מ יתיה קפיד ולכן לא דייקי כ"כ במלתיה ולפיכך במידי דמונא פיון שיבואו ויגידו עליו דזה נקרא צ"מ שיש בו התנאים דמהדרין ליה בט"ע אזי מהדרין ליה דסמכין על המגידים שיש בו התנאים דצ"מ.

ואע"ג דאיפא למימר דלא דייקי כ"כ במלתיה מפני המחלוקת פיון דאינו איסור ערוה סמכין עליוהו ומהדרין ליה בט"ע. אבל במידי דערוה לא סמכין עליוהו פיון דאין מצוי עכשיו צ"מ.

והא דהגידו עליו הוא דלא דייקי מפני המחלוקת. אבל אם היה מצוי עכשיו צ"מ כמקודם ודאי דסמכין על המגידים דודאי דייקי ולא מפני המחלוקת לא דייקי פיון שמצויים הרבה ודאי דכך הוא שהוא צ"מ: עוד כתב ה"ה ומ"מ הרבה מן האחרונים ו"ל פינשו דמתניתין פרטי קתני וכו' ה"מ בדאשכחיה אחר אבל אם מצאו מי שאבד ממנו ויש לו בו ט"ע ה"ז פשר שעד אחד נאמן באיסורין בט"ע.

פ"י דאם מצאו אחר ובא השליח ליקח אותו מהם בט"ע שיש לו בו אין נותנים לו אם אינו צ"מ. דדילמא משקר משום הפסד שזכרו כמו שכתב הר"ן ו"ל.

או כי היכי דלא ליהוי למריה גיטא פרעומת עליה כמו שכתב הרשב"א ו"ל - אבל אם מצאו הוא בעצמו דליפא הך טעמי נאמן ואפי' אינו צ"מ. דעד אחד נאמן באיסורין בט"ע.

אלא דמשמע מזה דכל דאיפא הך טעמי אינו נאמן בט"ע דאמר ואם כן אפילו מצאו בעצמו אם יש עדים שראו שנאבד ממנו הרי איפא למיחש להנה טעמי דיאמר כף כדי שלא יפסלו הגט.

דבשלמא בדליפא עדים ודאי דנאמן במגו דאי הנה אמר לא נאבד ממני. אבל בדאיפא עדים דליפא מגו אפתי איפא למיחש להנה טעמי ומדברי ה"ה שלא חילק משמע דבכל גוונא דמצאו הוא בעצמו אע"ג דאיפא עדים שנאבד ממנו נאמן ואמאי הרי אפתי איפא למיחש להנה טעמי: וראיתי למר"ן בב"י סימן קל"ב שכתב ונ"ל אבל הרב המגיד פשכתב שטה זו בפ"ג תלה הטעם מפני שעד א' נאמן באיסורין בטביעות עין.

ולפי זה אפשר לדון ולהכשיר אפילו ידעו אחרים או ראו שנאבד ממנו פיון שאחר כף מצאו הוא עצמו עכ"ל. ולא ידעתי דאיך אפשר לדון ולהכשיר אפילו ידעו אחרים או ראו שנאבד ממנו פיון שאח"כ מצאו הוא בעצמו דלמאי מהני דמצאו בעצמו פיון דאיפא עדים שראו שנאבד ממנו הרי איפא למימר דהוא משקר משום הנה טעמי דכתיבנא ואם משום דעד אחד נאמן באיסורין בט"ע אם כן גם בדאשכחיה אחר יהא נאמן משום דעד אחד נאמן באיסורין בט"ע: דין י"א הנה לעדים בגט סי' מובהק פגון שאמרו נקב יש בו בצד אות פלוני וכו' כתב הרב לח"מ תימא דבגמ' וכו' והא רבינו בהל' גזילה ואבדה פסק בהיא בעיא דאלו מציאות דף נ"ז ע"ב דסימנים דאורייתא עיין שם וא"כ תימא הוא איך כתב פאן נקב בצד אות פלונית לא הול"ל אלא נקב בעלמא וצ"ע עכ"ל.

נלע"ד דלא קשה דמ"ש שם רבינו הסימנים המובהקים סומכים עליהם דין תורה הוא על הסימנים המובהקים לגמרי פגון הקא נקב יש בצד אות פלונית דבהאי ליפא בעיא

דלא בעי אלא בסימניו פגון נקב בעלמא וכינצא אי סימנים דאורייתא וכמו הנה דאלו מציאות דאינם סימנים מובהקים כ"כ.

וכבר כתב רש"י ו"ל בסוגיין דהכא דלרב אשי נמי מספקא ליה הילכך באיסור אשת איש לא סמכינן אסימניו בעלמא דילמא סימניו דרבנן ובממונא הוא דמצו רבנן להפקיע דהפקר ב"ד הפקר וכו' אבל למשרי איסורא לא מצו רבנן לעקור דבר מן התורה ע"כ.

וא"כ מה שכתב שם רבינו דדנין עליהם בכ"מ דין תורה דמשמע דגם לענין ערונה הוא איירי פגון הכא דנקב יש בצד אות פלונית דזה נדאי דין תורה שדנים עליהם וליפא ספיקא כמ"ש ומה שגמר שם רבינו והמדה או המשקל או המנין או מקום האבדה סימניו מובהקין הו ע"כ.

לא קאי על מה שאמר מקודם דין תורה אלא דבר אחר הוא דאלו סימנים מובהקים הם לענין אבדה דהם סימנים חשובים והם דאיבעיא להו בש"ס עליהם אי דאורייתא ולא אפשיטא אבל מ"מ לענין אבדה מחזירין עליהם כמו שכתב רש"י ו"ל דלעיל: נראיתי להרב המגיד שם שכתב דרבניו פסק כמ"ד סימן דאורייתא ובעיא היא באלו מציאות וסובר רבינו דדעת רבא דסימנים דאורייתא וכו' דלפי זה נדאי דתקשה קושניית הלח"מ הנו'.

וכבר שם מר"ן בכ"מ השיגו מדבריו עצמו מ"ש בפ"ג מהל' גירושין גבי מצאוהו הרוג וכו' יעו"ש. ודעת מר"ן בדברי רבינו שם כמו שכתבתי וכתב ו"ל ודייק לשון רבינו פן מדלא כתב הסימנים המובהקים סומכים עליהם דין תורה ואלו הם סימנים מובהקים מדה או משקל או הו"ל לכתוב המדה והמשקל סימנים מובהקים הם מן התורה עכ"ל: דין ט"ו ט"ז י"ז י"ח הפל פשרין לכתוב את הגט וכו' נראה לי דרבניו דפסק פן דאזיל לפי דברי הרי"ף ו"ל שהביא שתי האנקמות אוקמתא ראשונה דאמר רב הונא והוא שיהיה גדול עומד על גבן ובתר הכי אוקמתא דרב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורה דמשמע דהני אמוראי סמכי אהדדי ותרוניהו תרתי בעינן שיור מקום התורה. וגדול עומד על גביו בכתובת טנפס. וכמו שפירש הר"ן בפירוש א' דהרי"ף פהרמב"ם ס"ל.

ולא בפירוש ב' דאמר או שמא דעתו ו"ל דרב יהודה באוקמתין דמתניתין פליג ולא בעיקר דינא וכו' אבל נכרי בשויר מקום התורה פשר אבל אחרים עומדים עליו פסול דאדעתא דנפשיה עביד ע"כ.

דרבניו דייק הכי דברי הרי"ף כפי' א' של הר"ן משום דלאחר שהביא דברי רב יהודה אמר שמואל אמר ונכרי אע"פ שישאל עומד על גביו פסול משום דבעינן לשמה ונכרי אדעתא דנפשיה עביד עכ"ל.

דזה מוזכר בש"ס אדברי רב הונא ולמה כתב ליה הרי"ף אחר דברי רב יהודה אמר שמואל - אלא נדאי להורות דדברי רב הונא הוא איירי בטנפס ונוקא פדברי רב יהודה אמר שמואל דתרתיה סמיכי אהדדי.

וּלְהִכִּי מַה שְׁאַמְרוּ בְּשֵׁם אֲדֹבְרֵי רַב הוּנָא נִכְרֵי אֲדַעְתָּא דְנַפְשֵׁיהּ עֲבִיד הוּא גַם בְּטוֹפְס לָא מְהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ: וְאַח"כּ רְאִיתִי לְהָרָא"ש שְׂדֵינִיק כְּףַּ מְדַבְרֵי הָרִי"ף הֵנּוּ שְׂדַעְתּוֹ כְּמוֹ שְׂפַתְבְּתִי: וְרְאִיתִי לְהַטּוֹר שְׂפָסֵק כְּמוֹ דְבָרֵי רַבִּינוּ וְזוּ"ל וְחַש"ו יְכוּלִין לְכַתְּבֵי הַטּוֹפְס וְיַעֲמֹד פְּקַח גְּדוֹל עַל גְּבִיּוֹ וְכו' אֲבָל אִם אֵין גְּדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ לֹא יְכַתְּבֵי אִפִּי הַתּוֹפְס וְכו' אֲבָל נִכְרֵי וְעָבָד לֹא יְכַתְּבֵי אִפִּי תוֹפְס אִפִּי אִם יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ ע"כ שְׁהוּא כְּדַבְרֵי רַבִּינוּ.

אֵלָּא שְׂאֵח"כּ כְּתַב וְזוּ"ל וּמְדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם יֵרָאֶה דְלֹא בְּעֵינֵן עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ אֵלָּא לְכַתְּחֵלָה שְׁהוּא כְּתַב אִם כְּתַב אֶחָד מִהַחֲמִשָּׁה טוֹפְס וְהַגִּיחַ תְּנַרְף וְכַתְּבוּ פְּקַח גְּדוֹל לְשִׁמּוֹ כְּשֶׁר מוֹתֵר לְהַגִּיחַ חַש"ו לְכַתְּבוּ טוֹפְס הַגִּט לְכַתְּחֵלָה וְהוּא שְׂגָדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ וְכו': וּמִיָּדֵי עֲבָרֵי נִרְאֶה לִי לְפָרֵשׁ דְבָרָיו אֵלּוֹ שְׂמְדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם יֵרָאֶה שְׂאֵם כְּתַבוּ טוֹפְס וְאֵין גְּדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ שְׂהַגִּט כְּשֶׁר לְגֵרֵשׁ בּוֹ וְאֵין אוֹמְרִים שְׁהוּא פְּסוּל לְגֵרֵשׁ בּוֹ.

שְׁהֵרִי כְּתַב אֶחָד מִהַחֲמִשָּׁה טוֹפְס וְהַגִּיחַ תְּנַרְף וְכַתְּבוּ פְּקַח גְּדוֹל לְשִׁמּוֹ כְּשֶׁר. דְּמִשְׁמַע דְּכָשֶׁר לְכַתְּחֵלָה לְגֵרֵשׁ בּוֹ.

וְאִפְּלוּ אִם כְּתַבוּ גּוֹי וְעָבָד אֵינְרֵי שְׁהֵרִי כְּתַב אֶחָד מִהַחֲמִשָּׁה וְכו' וְלֹא פּוֹקֵי מְמַאֵן דְּסָבֵר דְּהוּא פְּסוּל לְגֵרֵשׁ בּוֹ שֶׁה"ה הִבִּיא דְלֵהַפּוֹסְקִים כְּרַב הוּנָא וּבְגָדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ חַש"ו כּוֹתְבִין לְכַתְּחֵלָה אִפִּי תְּנַרְף אִפִּי"ה אִם כְּתַבוּ טוֹפְס בְּאֵין גְּדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ י"ל שְׁהוּא פְּסוּל בְּדִיעָבָד.

דְּמַכ"ש לְמַאֵן דְּסָבֵר דְּרַב הוּנָא וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל דְּלֹא פְּלִיגֵי וְס"ל דְּבִטּוֹפְס הוּא דְּמַהֲנֵי גְּדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ דְּנוֹקָא דְּנִימָא דָּאִם כְּתַבוּ טוֹפְס בְּלֹא גְּדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ דְּפְסוּל. וְנִרְאֶה מְדַבְרֵי הַטּוֹר שְׁהוּא מְסַתְּפֵק דְּאֶפְשֶׁר לוֹמַר דְּפְסוּל שְׁלֵהֲכִי כְּתַב וּמְדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם יֵרָאֶה וְכו' דְּהוּא כְּשֶׁר: אֵלָּא שְׂרְאִיתִי לְמַר"ן בְּב"י שְׂפַתְבֵּי וּמִשּׁוּם דְּכַתְּבֵי הָרָא"ש בֵּין בְּנִכְרֵי בֵּין בַּאש"ו דְּגִזְרִינֵן טוֹפְס אִטּוֹ תְּנַרְף כְּתַב דְּפְלִיג אֶהְרַמְבַּ"ם דְּמַכְשִׁיר בַּחש"ו לְכַתְּבוּ טוֹפְס לְכַתְּחֵלָה ע"כ.

מִשְׁמַע מְדַבְרֵיו אֵלּוֹ בֵּינֵן דְּכַתְּבֵי הָרָא"ש נִכְרֵי עִם חַש"ו דְּגִזְרִינֵן טוֹפֵא אִטּוֹ תְּנַרְף מִשְׁמַע דְּכְמוֹ דְּנִכְרֵי אֵין לְכַתְּבוּ לְכַתְּחֵלָה טוֹפְס גַּם חַש"ו אֵין לְהֵם שׁוּם צַד לְכַתְּבוּ לְכַתְּחֵלָה וְאִם כֵּן פְּלִיג אֶהְרַמְבַּ"ם.

דְּמַצִּינּוּ שְׁהַתִּיר בַּחש"ו לְכַתְּבוּ טוֹפְס לְכַתְּחֵלָה. וְאִם כֵּן נִכְרֵי כְּףַּ תִּימָה גְּדוֹלָה לוֹמַר שְׁהָרָא"ש ס"ל שְׁחַש"ו אֵין כּוֹתְבִין לְכַתְּחֵלָה אִפִּי בְּגָדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ.

דְּזֵה הַכְּףַּ הַמְשַׁנָּה דְּקַתְּנֵי הַכְּל כְּשֶׁרִין לְכַתְּבוּ. וְכֵן נִרְאֶה לְהַדְיָא מִהַש"ס דְּבְּגָדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ מוֹתֵר לְכַתְּחֵלָה.

וְעוֹד מְהִיכֵן דִּינִיק כְּףַּ מְדַבְרֵי הָרָא"ש מִשּׁוּם דְּנִקְט נִכְרֵי וְחַש"ו דְּגִזְרִינֵן טוֹפְס אִטּוֹ תְּנַרְף. דְּבִשְׁלָמָא גְּבִי נִכְרֵי דִּישְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ אֵינּוּ מַעֲלָה וְאֵינּוּ מוֹרִיד וְהוּא לִיָּה כְּמַאֵן דְּלִיתָּהּ.

וקאמר דגזרינו טונס דלא מעכב לשמה אטו תנרף דבעי לשמה. וגוי אדעתא דנפשיה עביד.

אבל בחש"ו דמהני עומד על גביו פקח ולומר להם לעשות לשמה. בתנרף גזרו אפילו אם עומד על גביו משום דיבא לעשות באין גדול פקח עומד על גביו בתנרף.

אבל בטונס בגדול עומד על גביו התירו דלא גזרינו גזרה לגזרה. אבל בטונס באין גדול עומד על גביו אע"פ שטונס אין צריף לשמה גזרו משום תנרף דבעי לשמה דנמצא דבטונס דחש"ו באין גדול עומד על גביו הוא דומה לטונס דנכרי.

ולהכי נקט הרא"ש כ"ה ומכ"ש דהרא"ש הוא מבואר בדבריו להדיא דקאמר ונ"ל והוסיף הוא אף כשגדול עומד על גביו דוקא טונס ולא תנרף ונכרי דלדעתיה דלגופיה קא עביד אפילו טונס לא דגזרינו אטו תנרף.

דהיינו דגדול עומד על גביו לא מהני ואח"כ אמר וכן חש"ו פשטין גדול עומד על גביו גזרינו טונס אטו תנרף ע"כ דהוא כמו שפכתתי: ומה גם שהוא פתב אחר כ"ה וכן פתב הרמב"ם ונ"ל דאסור לחש"ו לכתוב טונס הגט אלא א"כ גדול עומד על גביו ע"כ.

דמשמע דהוא ס"ל פהרמב"ם דבגדול עומד על גביו מותר לכתוב לכתחלה: ופליאה גדולה מה שכתב אח"כ ודע שלשון הרא"ש בספרים שפידינו וכו' ואם גיר' הרמב"ם במ' ספר מוטעה נזדמן לו דבספרים שלנו אפי' לכתחלה שרי הרמב"ם לכתוב טונס לחש"ו ע"כ.

נהלא לפי דבריו הראשונים שפירשתי הוא כ"ה דהרמב"ם הוא כ"ה אלא דהרא"ש פליג עליה ומאי ספר מוטעה דקאמר. לכן אני אומר שלשון זה של הב"י הוא מוטעה והרוצה לתמון יתמון.

הדרינו למה שפירשתי כנז"ל בדברי הטור עדיין אפתי איכא למידק דמה זה הלשון דנקט ומדברי הרמב"ם יראה וכו' נהלא הרמב"ם דבריו להדיא כ"ה הוא דבדיעבד כשר שגרי פתב וכתבו פקח גדול לשמו הרי זה גט כשר: ואפשר לומר שכתב יראה משום דלכאורה דמה שכתב הרי זה גט כשר הוא דוקא אם נתגרשה בו הוא גט כשר אבל לכתחלה אין לגרש בו לפי שלא אמר הרי זה גט כשר לגרש בו להכי אמר שמדבריו יראה שלכתחלה הוא דבעינן עומד על גביו דהיינו כדי לכותבו לכתחלה הוא דבעי גדול עומד על גביו אבל כשכבר פתב אין מעכב וכשר לגרש בו דזה נראה ממ"ש לכתחלה בשני מקומות שהביא פן נ"ל: דין י"ט הכותב גט בשבת וכו' פתב הכ"מ שפגוסחת הטור הנה פתוב דין זה בסגנון אחר וכו' ולפי זה נקט ברישא שבת וי"הכ לאשמועינן דאע"ג דאילו עשה פן במזיד הנה מתחייב בנפשו וגם אם פתבו בפרהסיא הנה מפסל וכו' אפ"ה פיון שלא פתבו אלא בשוגג כשר וכ"א לכותבו בשוגג ב"י"ט דכשר ובבבא ב' פתב פתבו וחתמו בזדון ב"י"ט דאינה מגורשת וכ"ש בשבת ובי"הכ ע"כ.

נראה דכ"ש בשבת וי"הכ דהוא פסול אפי' בלא חתמו בזדון משום דכתבו מחלל שבת בפרהסיא. דזה נשמע גם פן מבבא ראשונה דלא פתב וחתמו כדי לדייק דאם בזדון דבכתיבה לבד הרי זה בטל.

דאם לא פן מאי וכ"ש בשבת וי"הכ דקאמר דהא משום דעדים פסולים הוא דבטל. וכיון שפן מאי שפא י"ט משבת וי"הכ דתרוניהו משום דעדים פסולים הם.

אלא ודאי דכף פירוש דבריו וכיון שפן קשה מה שאמר א"ח"כ ומ"מ יש לדקדק לשיטת הגוססאות דבבא קמיינתאלא נקט אלא פתב ולא נקט חתמו וכו'. וקלא דברי רבינו בכוננה פתב כף פדי לדייק שאם בזדון הרי זה בטל משום דכתבו מחלל שבת בפרהסיא.

ולכהי פתב בזדון בי"ט בעי עד שיחתמו העדים דאי משום פתיבה בזדון בי"ט אינו מיפסל. אכל בשבת וי"הכ בכתיבה לבד בטל משום דכתיבה מחלל שבת בפרהסיא.

דכף דייק דברי רבינו הן מבבא ראשונה הן מבבא שנייה. ואפ"י שפאמר שאין כף פירוש דבריו ומה שאמר וכ"ש בשבת וי"הכ הוא דהם חמורים יותר.

ארף ע"פ דמצד העדים אין מעלה ואין מוריד חומרא דשבת וי"הכ וכמ"ש לעיל. מ"מ ודאי דליכא קושיא על דברי רבינו לפי גוססת הטור דלמה לא פתב וחתמו בבבא ראשונה.

דפירוש דברי רבינו כמ"ש דבכוננה פתב כף. ומה שהקשה עוד דאי בלא עדי חתימה מייירי הול"ל ונתנו לה בפני עדים פשרים כמ"ש בבבא שלישיית גם זה לא קשה דבשלמא בבבא שלישיית פתב כף לומר דטעמא דהוא גט פסול ולא בטל משום דהוא גמסר לה בפני עדים פשרים.

אכל בבבא ראשונה אם הנה כותב כף הנה משמע דאם לא היו עדי מסירה אלא עדי חתימה הוא גט בטל אע"פ שחתמו בשוגג. וזה אינו שאע"פ שחתמו בו עדים פיון שהוא בשוגג פשר.

אלא דנקט הפותב לבד פדי להודיע דאם במזיד גם בשביל הפתיבה לבד מיפסל וכמ"ש. וגם מה שאמר ותו איכא למידק שכתב ונתנו לה דמשמע דוקא דייעבד.

נלע"ד דלא קשה דכתב כף לרמז דגם פשלא הנה חסר פי אם הנתינה דוקא וכגון שחתמו נמי עדים בשבת ובי"הכ בשוגג הוא פשר. אלא דלא נקט אלא פתיבה פדי להודיע לן דאם בזדון גם בשביל הפתיבה מפסל וכמ"ש דהשתא הגוססא דכתב הטור ודאי נכונה דבבא א' נקט שבת וי"ט לומר דאע"ג דכתבו בפרהסיא פיון דהוא בשוגג פשר.

ואפשר לומר דאינו פשר ליתנו לכתחלה. דלהכי פתב ונתנו לה דהוא בדיעבד.

וא"ח"כ פתב דין בזדון ולא צריף לכתוב אם הנה בשבת וי"הכ משום דאם הוא בפרהסיא הרי פבר פתב למעלה דאם פתבו מחלל שבת בפרהסיא אינו גט. ואם אינו בפרהסיא הרי דינו כמו שכתבו בי"ט.

להכי נקט בי"ט לפי שבי"ט אין חילוק בין בפרהסיא בין בצנעא. וטעם פיסולו הוא משום דעדים פסולים הם.

ולכהי נקט נמי וחתמו לפי שבכתיבה לבד אינו מיפסל אפי' אם הנה בפרהסיא. וא"ח"כ פתב בי"ט ולא חתמו שלא נתן לה בעדי חתימה שהם פסולים אלא בעדי מסירה פשרים ה"ז אינו בטל אלא פסול דוקא פיון שבעדים פשרים ניתן לה: אכל הגוססא הפתובה

אָפּלינו לְכַאוֹרָה דְקִשָּׁה דְלָמָּה לֹא פִתַּב בְּבָבָא א' וְחִתְמוּ לְרַבּוּתָא דְגַם בְּחִתְמוּ פִּינּוּ דְהוּא בְּשׁוּגַג מְגוֹרָשֶׁת.

וּג"כ לָמָּה בְּבָבָא שְׁנִיָּה נִקַּט בְּשַׁבַּת וי"ה וְהֵלֵא גַם בִּי"ט דִּינָא הֵכִי שְׁהָרִי הָעֵדִים הֵם פְּסוּלִים. וְעוֹד פִּינּוּ דְהוּא בְּשַׁבַּת נְיוֹם הַכַּפּוּרִים אֶפְיָלוּ בְּכַתִּיבָה לְבַד מִפְּסֹל אִם הָיָה בְּפִרְהֶסְיָא: וְנִרְאָה לִי דְרַבִּינוּ בְּתַחֲלָה פִתַּב דִּין הַשׁוּגַג דְּאִינוּ מִיְפְּסֹל הֵגַט וְנִקַּט הַפּוֹתֵב בְּשִׁבִיל דְּמִשְׁמַע דָּאִם הוּא בְּמַזִּיד אִיפָּא צַד אֶחָד דְּהוּא גַם בְּכַתִּיבָה לְבַד מִיְפְּסֹל וְכַגּוֹן שְׁפִתְבוּ בְּפִרְהֶסְיָא וּכְמ"ש לְעִיל שְׁהִמְחַלֵּל שְׁבֻתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא הָרִי הוּא כַעֲכ"וּם לְכָל דְּבָרֵי וְלֹא צָרִיךְ לְבָאָר עוֹד.

וְאַח"כ דָּאִם חִתְמוּ נְמִי בּוּ בְיוֹם בְּזִדּוֹן לְאַשְׁמוּעֵינוּ דְּגַם בְּשַׁבַּת וי"ה כְּנִמִּי אִיפָּא צַד אֶחָד דְּלֹא מִיְפְּסֹל אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַחֲתִימָה דְּוִקָּא בְּשִׁבִיל שְׁנִפְסְלוּ הָעֵדִים דְּוִקָּא וְלֹא מִשׁוּם פְּתִיבַת הֵגַט דְּהוּא אֲיִירִי שְׁלֵא בְּפִרְהֶסְיָא וְאִין צָרִיךְ לְבָאָר פִּינּוּ דְּכָבֵר גִּילָה דַּעְתּוֹ לְמַעֲלָה אִינָּה הוּא מְחַלֵּל שְׁבֻתוֹת שְׁיִפְסֹל הֵגַט שְׁהוּא בְּפִרְהֶסְיָא דְּוִקָּא.

וּלְטַעַם זֶה הוּא מוּבָן דְּגַם בִּי"ט נְמִי דִּינָא הֵכִי דְּטַעַם אֶחָד לָהֶם שְׁהָרִי הָעֵדִים פְּסוּלִים מִן הַתּוֹרָה. וְהוֹסִיף וּבִיאָר זֶה בְּבָבָא שְׁלִישִׁית שְׁנִקַּט בִּי"ט דְּהוּא מִשׁוּם שְׁנִמְסַר לָהּ בְּפִנֵּי עֵדִים כְּשֵׁרִים הוּא דְּלֹא בְּטַל מִשְׁמַע הָא אִם לֹא מְסָרוּ בְּעַדֵּי מְסִירָה אֲלֵא בְּעַדֵּי חֲתִימָה הוּא בְּטַל.

דְּנִמְצָא דְּמָה שְׁאַמַּר מְקוּדָּם כְּתִבוּ וְחִתְמוּ בּוּ בְיוֹם. לָאוּ דְּוִקָּא אֲלֵא אִפִּי בִּי"ט נְמִי.

אֲלֵא דְּנִקַּט הֵכִי לְאַשְׁמוּעֵינוּ כְּמ"ש לְעִיל: אֲלֵא דְּאַפְתִּי אִיפָּא לְמִידָק דְּאַמַּאי בְּבָבָא שְׁלִישִׁי נִקַּט כְּתִבוּ דְּוִקָּא וְלֹא אָמַר וְחִתְמוּ כְּמוֹ בָּבָא שְׁנִיָּה. וי"ל פִּינּוּ דְּכַתֵּב וְנִמְסַר לָהּ בְּפִנֵּי עֵדִים כְּשֵׁרִים מִשְׁמַע דְּהוּא חֲתוּם וְלֹא נִתְּן לָהּ בְּעַדֵּי חֲתִימָה דְּהֵם פְּסוּלִים אֲלֵא בְּפִנֵּי עֵדֵי מְסִירָה כְּשֵׁרִים.

וְכִינּוּן שְׁפָן מַאי דְּנִקַּט כְּתִבוּ בִּי"ט בְּזִדּוֹן הוּא דְּחִתְמוּ בּוּ עֵדִים בְּזִדּוֹן וְלֹא צָרִיךְ לְבָאָר דְּהוּא מוּבָן מִעֲצָמוֹ. דְּבְכַתִּיבָה לְבַד בְּזִדּוֹן אִינָּה מַעֲלָה וְאִינָּה מוֹרְדָת דְּהַעֲיָקֵר עֵדֵי חֲתִימָה שְׁפָהֶם הִיא מְתַגְרָשֶׁת וְהָרִי הֵם פְּסוּלִים וְדוּק: פֶּרֶק ד' דִּין א' כְּתִבוּ בְּאַבְרָם בְּשַׁחֲזוֹר וּבְשִׁיחוֹר כְּשֵׁר וְאִין פּוֹתֵבִין בְּהוֹן לְכַתְּחֵלָה וְכו' הִנֵּה רַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְּמָה דְּקַתְּנִי בְּמַתְנִיתִין אִין פּוֹתֵבִין לֹא בְּמִשְׁקִין וְלֹא בְּמִי פִירוֹת וְכו' הוּא דְּאַפִּי בְּדִיעֵבַד אִינוּ גִט מִמָּה דְּקִאָמְרִי בְּש"ס תְּנִי ר' חֲזִיָּא כְּתִבוּ בְּאַבְרָם בְּשַׁחֲזוֹר וּבְשִׁיחוֹר כְּשֵׁר דְּמִשְׁמַע דְּהוּא דְּוִקָּא בְּדִיעֵבַד וְכִמוֹ שְׁפִתְבּוּ כָּאִן וְאִין פּוֹתֵבִין בְּהוֹן לְכַתְּחֵלָה וְכִינּוּן שְׁפָן פִּינּוּן שְׁאַחַר כְּפֹד בְּש"ס קֵא פֶּרִיף אֲדַשְׁמוּאֵל דְּאַמַּר דְּרוּשְׁמִין לָהֶם בְּאַבְרָם מִהָא דְּתְנִי רַבִּי חֲזִיָּא כְּתִבוּ בְּאַבְרָם וְכו' וְתִרְיַץ לִיה.

הָא בְּאַבְרָם הָא בְּמִיָּא דְּאַבְרָם מִשְׁמַע דְּבְדָבָר שְׁאִינוּ מְתַקְּנִים אִפִּי בְּדִיעֵבַד אִינוּ גִט דְּהָא ר' חֲזִיָּא אֲיִירִי בְּדִיעֵבַד דְּוִקָּא אֲלֵא דְּאַפְתִּי קִשָּׁה עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּאַמַּאי לֹא מְחַלְקִי בֵּין אֲבָרָא לְמִיָּא דְּאַבְרָם כְּמוֹ שְׁחִילְקוּ בְּש"ס: וְנ"ל דְּס"ל לְרַבִּינוּ פִּינּוּן דְּרַב פֶּפְּא אָמַר בְּרוּק וְכו' אוּרִי לִיָּה רַב פֶּפְּא לְפֶפְּא תוֹרָאָה בְּרוּק מִשְׁמַע דְּוִקָּא רוּק הִפִּי מְתַקְּנִים וְאִינוּ נִיפְּר.

אַבְל בְּדָבָר אַחַר אִין רוּשְׁמִין דְּפִלִּיג עַל מָה דְּמְחַלְקִי בֵּין אֲבָרָא לְמִיָּא דְּאַבְרָם. וְכִינּוּן דְּהוּא בְּתֵרָא וְעֵבַד הוֹרָאָה הֵכִי הִלְכְּתָא כְּוֹתִיבָה וְלָכֵן פֶּסֶק בְּפ"א כְּוֹתִיבָה דְּוִקָּא בְּרוּק וְלִהֵכִי לֹא

מחלק בין אברה למי אברה אלא הביא דברי תני ר' חייא בצורתו דבכל מין אברה
פשר דלאו כמו שחילקו בש"ס דרב פפא לא ס"ל הכי.

ומה שכתב מר"ן בכ"מ ובב"י בסימן קכ"ה נדאי דתקשה וכמו שכתב הלח"מ ו"ל. וגם
מה שכתב הלח"מ דרבינו מפרש הפך מפרוש הרא"ש ושאר המפרשים דאברה עדיף
ממי אברה וכו' ולכן סתם פאן וכתב באבר פשר דמשמעות אבר הוי אבר ממש ע"כ.

דבריו אלו לא אתו לפי שלדבריו שבאשר אמרו בש"ס לא קשיא הא באברה הא במי
אברה הוא דרבי חייא איגרי באברה. וכיון שפן יהיה מה שתירץ הש"ס אח"כ על מה
דפריה על ר' אבהו דאמר במי מילין מדתני ר' חנינא כתבו במי טריא ואפצא פשר לא
קשיא הא דאפיין הא דלא אפיין יהיה דדברי רבי חנינא בדאפיין כמו שאמר הא באברה
ונה אי אפשר דאדרבה דאפיין פסול לדברי רבי חנינא ולהכי רושמין בו וכמו שאמר
שאין מי מילין על גבי מי מילין וכמו שפסק פה רבינו בדין ב' פותבין במיעפצא לכתחלה
ע"ג הנזיר והעור וכיוצא בהן אבל לא על גבי מגילה עפוצא מפני שאינו ניזכר ואם כתב
אינו גט ע"כ.

אלא דצריף לדעת לדברי רבינו דס"ל דחוז מרוק אין רושמין להם דדוקא רוק הוא
משום דאין רישומו מתקיים ולכן כתב שפותבין עליו הוי כתב. אבל בדבר אחר שרישומו
מתקיים אין רושמין להם משום דכתב שיכתבו עליו לא מקרי כתב א"כ היאך כתב בפרק
י"א מהלכו' שבת דין ט"ז המעביר דיו על גבי סיקרא חייב שתים אחת משום פותב ואחת
משום מוחק.

אלמא דכתב עליון הוי כתב ובש"ס נראה דשבת הוי דומה לגט בזה דהא לעיל בעי מניה
ר"ל מרבי יוחנן עדים שאין יודעין לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו וא"כ .
כתב עליון אינו כתב ופריה ליה ר"ל ונחלא למדתנו רבינו כתב עליון כתב לגבי שבת
וא"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה ויעו"ש בפירוש רש"י דנראה דגט ושבת שוין
הם: ונ"ל דרבינו אינו מפרש דדברי רש"י במה שאמר ונ"ל אם בא מעשה לידינו בזמן
בית המקדש לא הייתי סומך על דברי להביא חולין לעזרה עכ"ל אלא הכי מפרש וכי
מפני שאני מדמה להחמיר לענין גט ונאמר שאינו כתב העליון משום גזרה שמה ביני
ביני לא יחתמו ויהא גט בלא חתימת ידי העדים.

אנו נעשה מעשה לומר אינו כתב גם לענין שבת. דודאי לענין שבת להתחייב משום
דכתב על גבי כתב הוי כתב.

אלא דוקא בענין גט אנו מחמירין עליו משום גזרה פנזכר. אבל לרשום להם בדבר שאין
רישומו מתקיים ליכא חששא פלל דהא אינה מתקיים אותה הרשימה ומוכרח לחתום על
הגט דבאותה שעה אי אפשר לינתן דהא ידעי דכתיבה בדבר שאינו מתקיים לא מקריא
פתיכה פן נ"ל לדעת רבינו ו"ל ודוק: דין ז' המקרע על העור תבנית כתב או שרשם על
העור תבנית כתב ה"ז פשר ע"כ.

כתב הרב המגיד בירושלמי וכו' ויש תימה על רבינו למה הכשיר בשניהם וכו' ואולי
משום דקי"ל דאפי' על העלה של זית פשר אף על פי שאינו מתקיים מה שאין פן לענין
שבת פנזכר שם וצ"ע ע"כ.

ודבריו אלו קשים אצלי שבירושלימי אמרו זה על הך מתניתין דכותבין על העלה של זית. ולפי דבריו הם הפך מדברי המתניתין.

ועוד היאך בש"ס פליגי אמתניתין דקתני עלה של זית. ועוד שלפי דבריו אלו דהתוספתא דקתני שהרושם פשר היא ס"ל כמתניתין דעל עלה של זית פשר נאפי' שאינו מתקנים דגט שאני וכיון שכן היאך קתני בתוספתא דשבת דהרושם חייב והא לאו כתב הוא: ונ"ל לתרץ דברי רבינו דהוא אגיל לשיטתיה כמו שפסק בהלכות שבת דהרושם פטור דלאו כתב גמור הוא אבל הקורע על העור כתב גמור הוא וחיוב ובדברי הירושלמי דפרק הבונה שהביא שם הרב המגיד וגם בתוספתא הכי אלא דאיכא גוסחי שהם בהפך מהירושלמי וכמו שנגראה מדברי הרב המגיד ולהכי פסק בכאן דהמקורע על העור פשר דהוא אפילו לענין שבת מקרי כתב וחיוב ומה שפסק בכאן דגם ברושם פשר הוא משום דמה שכתבו בירושלמי דהרושם פטור הוא דס"ל דעלה של זית הוא מתקנים וכמו הך תוספתא דכתב פאן הרב המגיד אבל בש"ס דידן ס"ל בהפך דעלה של זית אינו מתקנים מדלא הזכירו זה בש"ס דידן דלימא דבעי העלה המתקנים.

ולהכי רבינו לא הזכיר עלה של זית אלא כתב ועל העליון סתם לומר דבכל מיני עליון אע"פ שאינו מתקנים וכיון דזה סברא דש"ס דידן להכי פסק דגם ברושם פשר: דין י"ג פשיכתוב הגט וכו' כתב הרב המגיד ומ"ש רבינו בהארכת הווי"ן פן הוא בגמרא וכו' אבל מדברי רבינו נראה שכל שמשמען ווי"ן לכל מי שיקרא פשר הוא ע"כ.

וכתב עליו הלח"מ וז"ל לא ידעתי מאין הוציאו זה דברי רבינו הנזכר אריכת ווי"ן כדאמרי בגמרא משמע שיאריך דוקא עכ"ל: ולי נראה דדייק פן הרב המגיד ממה שכתב רבינו שפא תדמה ליו"ד וכו' דמשמע דאיירי בענין שהיה קצרה שתהא נראית יו"ד לזה אמר יאריך לני"ו דתרוכין ושבוקין שלא יעשה אותן קצרים וכן התו' כתבו על מה שאמר הש"ס ולורכיה לני"ו וכו' ושפא אין צריך להאריך אלא כלומר שלא יעשה קצרה שתהא נראית יו"ד ע"כ דזה כמו שכתב רבינו שפא תדמה ליו"ד: דין י"ד הרי שכתב בנוסח זה ולא האריך ווי"ן אלו וכו' פסול ע"כ.

כתב הראב"ד ז"ל כתב הגאון כל אלו הדקדוקין פשהבעל עומד ומערער ע"כ. הנה מדבריו ש'לו נראה כשאין הבעל עומד ומערער הוא פשר להנשא לכתחלה ומדלא חילק אם כתבו בעל או סופר משמע דאפילו כתבו בעל פיון שאינו עומד ומערער אינו פסול ותנשא לכתחלה.

ומשמע נמי פשהבעל עומד ומערער אפילו כתבו סופר יכול לערער: ואיכא למידק בהאי פיון דכתבו סופר בטעות מאי ערער איכא ונהרי לא הייתה פנונת הסופר אלא לגט גמור: ועלה בדעתי לומר דאמר דאנא הוא דאמרי לסופר למכתב הכי פדי לקלקלה.

ובנדאי דאיירי דליכא עדים למשאל להו אם הסופר הוא דטעה מעצמו דהבעל אמר סתם לכתוב גט פשר והסופר טעה מעצמו. אבל אי איכא עדים בהכי לאו כל פמיניה דבעל והגט פשר ולא פסול וכפשט תחלת דברי בעל העיטור שהביא הרב המגיד דבעי תרתי דהבעל כתב הגט נאמי ומערער אבל בסוף דבריו משמע דהיכא דבעל מערער אפי' כתבו סופר בטעות הגט פסול וזה נראה ממ"ש וז"ל אבל אם אמר בעל לסופר ולעדים לכתוב

את הגט אפי' סתם וטעו הסופר והעדים באחד מאלו האותיות והבעל אינו מערער הגט כשר ותנשא בו ואם העדים מצויים יעידו בפני ב"ד שטעות סופר הנה ע"כ משמע דאם הבעל מערער אע"ג שטעות סופר ולא צנה הבעל לכתוב כה הגט פסול.

ולפי זה קשה פנין דלא צנה הבעל לכתוב למאי אהני ערעור דבעל כמ"ש בדעת הראב"ד לעיל ועוד קשה דקשה דבריו אדבריו דבתחלה פתב דבעי תרתי למיפסל הגט ולבסוף נראה דבאחת מיפסל הגט: ונלע"ד דנדאי דגם בשלא פתבו הבעל ולא צנה לסופר לכתוב כה יכול לערער ולומר דאף ע"פ שלא פתבתי אני בעצמי ולא צויתי לסופר לכתוב כה הנה קודם נתינת הגט ראיתי שפתב הסופר כה ונתתי לה הגט אדעתא לקלקלה פנין שפתוב ודין שיש לו דין עמה.

או שאר דברים שמשמעותם לענין אחר אדעתא דאותם משמעות נתיי לה ולא לענין גירושין דנדאי כפי האי גוונא יכול לערער אע"פ שהוא לא פתבו בעצמו ולא צנה לסופר לכתוב כה.

דהשתא בתחלת דבריו איירי בשפתב בעצמו או צנה לסופר לכתוב כה ואפ"ה בעי עד שיערער שיאמר לקלקולה נתפוננתי ובסוף דבריואמת לאשמענין דגם בשלא פתבו בעצמו ולא צנה לסופר לכתוב כה דווקא בשלא ערער לומר דאדעתא לקלקולה נתיי לה.

וכן נראה מדברי הרשב"א שהביא הב"י בסימן קכ"ו וז"ל אלא שפתב הסופר כן והוא לא ידע ולא קרא הגט אין חוששין לו ע"כ משמע דאם קרא הגט וידע חוששין לו למה שערער דמשמע דקריאת הגט או ידע הוא גורם הערעור דהוא נדאי כמו שפתבתי.

ובנדאי שפאותו לשון שפתוב בב"י הוא טעות מה שכתוב או שלא צנה לכתוב כן וכו'. דצ"ל אבל אם לא צנה לכתוב כן ע"כ משום דתחלת דבריו הוא איירי באופן דחוששין לו למה שאמר שבכוננה פתב כה לפוסלו וכיון שכן היאך אתי תשלום דבריו או שלא צנה וכו' אין חוששין לו.

אלא נדאי שצ"ל אבל אם לא צנה וכו' וזה פשוט. וכן משמע מדברי רבינו האי שהביא בסמוך ה"ה ממה שכתב אי בעל יתיב רשותא לסופר למכתב גט שלם וטעו מהני כולהו וכו' אי אתיא לאנסובי ואתי בעל ומערער ואמר האי דכתיב ודין דינא הוא דאמרי ולכך נתפוננתי לא מנסובינא לה וכו'.

דאיך אמר ודין דכתיב ודין דינא הוא והא איירי תחלת דבריו בדיהיב רשותא לסופר גט שלם וטעו בהני דלא איהו פתביה ולא צנה לכתוב כה. אלא נדאי דיכול לומר לכך נתפוננתי בשעת נתינה פנין שראה שפך פתוב אזי סבר דודין דינא הוא דאמר ולכך נתפונן בנתינתו.

וכה נראה נמי מדברי הריב"ש שהביא הב"י שם דגם בדלא פתביה איהו בעצמו יכול לערער לדברי הגאונים שכתב וז"ל ואף בהם פתבו הגאונים שאין הגט פסול אלא כשהבעל מערער דמשמע בדלא פתביה איהו איירי אלא הסופר טעה וזה משמע ממה שכתב אחר כה ועוד יש מקילים ואומרים שלא נאמר זה אלא כשהבעל בעצמו פתבו

ומערער אח"כ ואומר לכה נתפוננתי אבל כל שצוה הסופר לכתוב גט פשר וטעה הסופר ולא דקדק באותם דקדוקים אין לפנסלו בדיעבד אפי' אם ערער הבעל עכ"ל.

משמע דלגאונים איירי בדלא כתבו איהו אלא שצוה הסופר לכתוב גט פשר ואפ"ה יכול לערער והיכי דמי יכול לערער דהוא נדאי דאיירי דאמר שראיתיו שכה כתוב ונתתיו לה אדעתא לקלוקלה.

וג"כ משמע הכי מיש מקילים עצמם שכתב אפילו אם יערער הבעל אלמא דשייך ערעור הבעל אע"ג דלא פתביה איהו וגם צוה לסופר לכתוב גט פשר דהוא נדאי כמ"ש אלא דיש מקילים לומר דאין חוששין לערעור ש"ל: והשתא לפי זה אינו מונפר בדברי בעל העיטור חילוק בין נישאת או לא נישאת וכן בדברי רבינו הא"י אלא בדברי רבינו גסים ששייב בקבלה מפי הגאונים דהיכא דאיכא תרתי אם נישאת תצא ונ"ל דאין כה סברת בעל העיטור ורבינו הא"י.

ומה שכתב בעל העיטור ורבינו גסים השייב פן בקבלה מפי הגאונים וכו' אין הפוננה שיהא פדבריו וכדברי רבינו הא"י. אלא הפוננה לומר דגם הוא סובר דאין זה אלא בדאיכא ערעור דבעל דוקא אבל למספר פנותיה דאי איכא תרתי אם נישאת תצא לא אמרו: ותדע ע דכן הוא דלא סברי פנותיה קאמר שיהי לדברי רבנותא שיהיא בעל העיטור משמע בסוף דבריו דאם ערער הבעל איכא למיחש להני דקדוקים אע"ג שיהא לא כתבו ולא צוה לסופר לכתוב כה.

וכן בדברי רבינו הא"י דאמר נדאי אי אתיאי לאנסובי ואתי בעל לערער וכו' לא מנסבינו לה אבל בדברי רבינו גסים בסוף דבריו כתוב וכל טעות שפא מתחת ידי סופר אין ערעור הבעל פלום ע"כ.

הרי שחולקים הם בזה וכן נראה מדברי הרא"ש שאין מסכים לדברי רבינו גסים דאי איכא תרתי תצא שיהי הביא דברי בעל העיטור הראשונים ולא הביא משלום דבריו במה שכתב משם רבינו גסים וכן מוכח גמי ממה שכתב בקיצור פסקיו וז"ל ולשאר הפוסקים אם הבעל מערער אין לגרש בו ואם לאו מגרשין בו ' נתגרשה בו והבעל מערער לא תנשא ואם נישאת לא תצא ע"כ.

משמע דבכל גונא שהבעל מערער אפילו הוא כתבו בעצמו פיון שנישאת לא תצא שיהא שלא בדברי רבינו גסים. אלמא שלדברי הגה רבנותא ורבינו הא"י ס"ל הכי שלא בדברי רבינו גסים וכן רבינו בעל הטורים פשהביא דברי בעל העיטור לא הביא יעו"ש: דברי רבינו גסים הגז' פנ"ל דלא בדברי הלח"ם יעו"ש: דין י"ז בד"א פשהיה הגט יוצא מתחת ידה או שהיה קרוע שתי וערב פשתמן לה בפניהם ע"כ.

כתב הרב המגיד וז"ל חילוק זה לא כתבו שאר השטרות וכו' מ"מ השטרות הן חלוקות מן הגיטין וכו' וכו' דאמר הכי בפ' המביא תניין וכו' ולזה לא חילק בשטרות' כמו שחילק פאן ע"כ הדבר מבואר שהפוננה דבהדיא קאמר ר"א אבל בשאר שטרות לא דלא מהני עדי מסירה כמו בגיטין.

וכינן שפן מאי דקאמר אס"כ והוכרח ו"ל לחלק וכו' לפי שנתבאר למעלה וכו' הוא לכאורה שפת יתר ועוד מה שאמר אלמא המחקין שהזכירה התוספתא בשאין עדי מסירה לפנינו אין לו שחר לכאורה דמאי אלמא דקאמר.

דלמעלה הנה לו לומר כדאמר וכו' א דאמר הכי פ' המביא תניין וכו' וא"כ התוספתא שהזכירה המחקין בשאין עדי מסירה לפנינו: ונראה לי שהוא מביא ראיה על בין השטין או שהיה קרוע שתי וערב שכתב רבינו דמהני בעדי מסירה.

דהוא כינן דהמחקין שהזכירה התוספתא הוא מוכרח לדין דקי"ל כר"א דהיא איירי בשאין עדי מסירה א"כ ג"כ גם הנה דהזכירה דהוא נקרא שתי וערב איירי בליכא עדי מסירה. אלא דאין הלשון מתוקן: עוד כתב וכן נראה פ' המביא תניי תלל' ואו ז' המשנה שאמרה ועל העלה של זית וקאו כמקרא הוא ומירצו א"ר זעירא תניי בונא שילוח אפי' לא כתב אלא אני פלוני מגרש את אשתי כשר ע"כ נ"ל דהראיה היא דהתם קאמרי אינהו קרע של ב"ד בין כתב לעדים דהוא פסול.

ובנדאי דאין הפנונה שהכתב פולו שלם אלא שנקרע חתימת העדים ממנו דאם פן מאי משני אפילו כותב אני פלוני מגרש את אשתי כשר וקרי לא תירץ מידי שאף ע"ג שזה יכול לכותבו על העלה של זית קרי צריף עלה אחר לחתום עליו העדים וא"כ קרי קרע ב"ד הוא שנתקרא בין הכתב לעדים.

ומוכרח לומר דבין הכתב לעדים דקאמרי הוא בתוך כתב הגט למעלה מן העדים. שאז העדים הם חתומים על גט קרוע וכמאן דליתגהו דמי.

ולכהי כד פריף עליה מן העלה של זית דבעלה אחד אי אפשר לכתוב כל הגט אלא בעלים הרבה ואם פן הוי קרע בתוך הכתב ופסול. ותירץ רב זעירא שאיירי שכתב אלו התניות שהוא גופו של גט שפאר.

דסגי להו בעלה אחר דאין הקרע בגופו של גט. ומשמע דשאר הגט וחתימת העדים הם בעלים אחרים.

ואם בעידי חתימה לבד נתולה פיצד כשר כינן שאין העדים חתומים על הגט בחתימה אחת קרי גרוע ממה שהיה הקרע בתוך הכתב והעדים חתומים עליו דסוף סוף הם בחתימה אחת מחוברים.

אבל זה העדים חתומים בחתימה אחרת. אלא ודאי כינן דבעדי מסירה נתן לה אף ע"ג דהוא קרוע בקרע הפוסל הוא דוקא בעדי חתימה אבל בעדי מסירה כשר: אלא דקשה לי על ראיה זו דא"כ יהיה כשר לכתחלה י ליתן לה בעדי מסירה דומיא דעלה של זית שכותב לכתחלה.

ומדברי רבינו משמע דוקא בדיעבד שכתב ונ"ל אבל אם יש שם עדים שנמסר לה הגט בפניהם וכו' או שהיה קרוע שתי וערב כשנתן לה בפניהם עד כאן. דמשמע דאיירי בשעבר ונתן לה ולא לכתחלה: אבל יש להשיב דמה דנקט הכי רבינו הוא משום כינן דאמר בד"א כשהיה הגט יוצא מתחת ידה וכו' דאפי' בדיעבד פסול נקט אבל אם יש שם וכו' להודיע דבעדי מסירה כשר בההו לישנא דרישא.

וילעולם אפילו לכתחלה פשר. לפי הך ראיה דהירושלמי כנלע"ד ודוק: דין י"ח תמשה
שפתבו גט אַחַד לתמש נשותיהן וכו' הרי זו ספק מגורשת כתב הרב המגיד ומ"ש רבינו
אם הייתה המגלה יוצאה מתחת יד מן הראשונים הרי זו ספק מגורשת יצא לו ממ"ש
בגמ' גבי עדים התומים על שאלת שלום בגט חיישינן וכו' ומן הסוגיא נראה שאין שוין
ע"כ.

פירוש דהא בש"ס הא מתקיף לה ר' אבא לר' יוחנן דאמר זמן אַחַד לכולן זהו כלל ליחוש
דילמא פי חתמו סהדי אבותרא הוא דחתמי מי לא תניא וכו' חיישינן על שאלת שלום וכו'
דהיינו גם הכא חיישינן דהוא ספק ומשמע דהוא קא פריף לרבי יוחנן לומר דהאמת
כר"ל דאמר אפילו זמן אַחַד לכולן נמי הוי.

טופס דחיישינן כמו בשאלת שלום. אלמא דטופס דמתניתין דקתני הוא שאינו פשר אלא
ספק מגורשת אלמא דשוין הו: ומעתה מה שהקשה הרב לח"מ על הרב המגיד ואמר
דמהיכא משמע לו מן הסוגיא דהא בגמ' אם דמו לא דמו אלא זמן אַחַד לכולן להיחיא
דשאלת שלום אבל כשכתב זמנים לכל אַחַד ואחר אינה מגורשת כלל עד כאן.

דהפוננה דכשכתב זמנים לכל אַחַד ואַחַד דהוא טופס דקתני מתני' לר' יוחנן אינה
מגורשת כלל קתני מתניתין זה תימה דא"כ לר"ל דאמר אפילו זמן אַחַד לכולן נמי הוי
טופס הוא דאינה מגורשת כלל.

והא היא דמיא לשאלת שלום וחיישינן קאמר ולא אינה מגורשת כלל אלא נדאי דטופס
דמתניתין הוא שונה לשאלת שלום דהוא חששא בעלמא וכיון שפן לר' יוחנן דמפרש
דטופס דמתני' הוא כשכתב זמנים לכל אַחַד ואַחַד הוא משום חששא וספק מגורשת.

ועוד קשה לי דבריו דאיף שיף לחלק ולומר דלא דמו אלא דזמן א' לכולן אבל כשכתב
זמנים לכל א' ואַחַד אינה מגורשת. ונהלא הקושיא היא הואיל וכל איש ואשה נכתבים
לבד לבד הוי כדברים מפורדין ולהכי אמרינן דחיישינן דעדים לא חתמו אלא על האחרון
כמו שפירש רש"י ז"ל דזה הטעם הוא ממש דזמנים חלוקים שהוא מורה דברים
מפורדים ואין חילוק ביניהם.

ולהכי תירץ לו שאלו פסול ושאלו פשר דהיינו שהני"ו מחבר הכל הכא נמי דכתיב ביה
ופלוני פלונית דהא מחובר הכל. אבל אם כתב זמן לכל א' באַחַד בשבת גירש פלוני וכו'.

ואע"ג דכתב ני"ו וביום זה גירש פלוני לא מהני. דהם דברים מופסקים זה מזה.

ודומה לכתב זמן אַחַד לכולן ולא כתב בני"ו לחבר ואין עדיפות זה לזה וכן להדיא כתב
הרמב"ם אבל אם כתב וכו' וכתב וביום זה וכו' דהיינו אע"פ שכתב הני"ו לא מהני לחבר
וכמ"ש. וג"כ על מה שתירץ הוא ז"ל וז"ל ויש לומר דמעיקרא אסיק אדעתיה בגמ'ר'
וכו' וא"כ חזר דין זמן לכולן לפי סברת המקשה כמו זמן לכל א' ואַחַד לפי האמת ע"כ
הנה דבריו משמע דזמן א' לכולן הוא דכתב בא' בשבת גירש פלוני וכו' ואחר כך כתב
באַחַד בשבת גירש פלוני וכו' וכן כולם וזה תימה דאיף שיף דהמקשה יסבור כך ונהלא
במתני' מבואר דלא כתבו אלא טופס א' וגם דברי ר"י מבוארים דזמן אַחַד לכולן שלא
כתב אלא פעם אחת מדפליג עליה ריש לקיש משום דהזכיר איש ואשה יחד דצריך
דלעירבנהו אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית משמע דר"י איירי בשכתב

אֵלָא פּעַם אַחַת הַזְמַן בְּתַחֲלָה בְּחַד בְּשִׁבְתָּ וּכְמוֹ טוֹפֵס אֶחָד אֵלָא דְהַזְפִּיר אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וְלֵהֲכִי פְּלִיג עֲלֵיהּ ר"ל וס"ל דְּזֵה מִקְרֵי טוֹפֵס אַע"ג דְּזַמְּן אֶחָד לְכוּלָּן וּבְתַחֲלָה הַזְפִּיר כְּכוּלָּן פִּינּוּ דְהַזְפִּיר אִישׁ אִישׁ וְאִשָּׁה יַחַד וְלֹא עֲרַבְיָנָהּוּ אָנוּ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וְכוּ' אֵלָא דַּס"ד הַמְקַשָּׁה מִדְּקִרֵי רַבִּי יוֹחָנָן לְמָה דְקִתְּנִי בְּמִתְנִי טוֹפֵס לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא זְמַן לְכָל אֶחָד וְאַחַר מִשְׁמַע דְּגַם שְׁהוּא טוֹפֵס לְכָל אֶחָד צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה הַזְמַן מִשְׁוֹנָה ג"כ וְלֵהֲכִי פְּרִיךְ מֵאֵי אִנְרִיא וְכוּ'.

וּבְנֻדַּי דְהִנּוּה מְצִי לְמִיפְרֵךְ דִּיּוֹקָא אֲדִיּוֹקָא דְמִהְכָּא מִשְׁמַע דְּאִם זְמַן אֶחָד הוּא אַע"ג שְׁפַתְבּוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד טוֹפֵס בְּפִנֵּי עֲצָמוּ וּמְרִישָׁא מִשְׁמַע דְּבַעֵי טוֹפֵס לְכוּלָּן אַע"פ שְׁהוּא זְמַן אֶחָד. אֵלָא דְעֲדִיפָא הֵאִי פִּירְכָּא קוֹדֵם דְּמֵאֵי אִנְרִיא וְכוּ' דְתִפּוּק לִיהּ וְכוּ' בְּיוֹם וְנִחְתַּם בְּבִלְיָה דְהוּא מִשׁוּם מְוָקְדָם.

וְתִירֵץ לוֹ דְכִתִּיב בְּהוּ בְּחַד בְּשַׁבָּא בְּחַד בְּשַׁבָּא. דְהִינּוּ דְזַמְּן אֶחָד הוּא אֵלָא שְׁפַתְבּוּ הַזְמַן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד דְהִינּוּ שְׁפַתְבּוּ טוֹפֵס הֲגַט כְּכוּלָּן לְכָל א' וְא' פִּינּוּ דְמוֹפְסָקִים זֵה מְזַה אִימָא דְעֵדִים לֹא חֲתָמוּ אֵלָא עַל הָאֲחֵרוֹן וְאֵת שְׁהַעֲדִים נְקֵרָאִים עִמּוֹ כְּפֶשֶׁר.

אֲבָל זְמַן אֶחָד לְכוּלָּן הוּא כְּדִסְבֵּר מְעִיקְרָא שְׁלֵא כְּתַב לְכָל הַחֲמִשָּׁה אֵלָא פּעַם אַחַת בְּרַאשׁוֹנָה בֵּא' בְּשַׁבְּתָּ גִירֵשׁ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וּפְלוּנִי פְּלוּנִית: וְהִנּוּ דְבָרֵי רַבִּינוּ יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּהֵם דְּמָמָה שְׁפַתְבּוּ אֲבָל אִם כְּתַב בְּכַף בְּשַׁבְּתָּ גִירֵשׁ פְּלוּנִי לְפְלוּנִית וְהַשְׁלִים הֲגַט וְהִתְחִיל תַּחְתּוּי גִּט אַחַר בְּאוֹתָהּ מְגִילָה וְכַתְּבֵם זֵה וְכוּ' וְהַשְׁלִים הֲגַט הַשְּׁנִי וְכֵן עַד שְׁהַשְׁלִים כָּל הַגִּיטִין וְכוּ' מִשְׁמַע דְּבַעֵי שְׂיִכְתּוּב זְמַן וְכָל נּוֹסַח הֲגַט לְכָל א' וְא'.

אֲבָל אִם כְּתַב זְמַן אֶחָד לְכוּלָּם אַע"פ שְׁפַתְבּוּ נּוֹסַח הֲגַט לְכָל א' וְא' כְּפֶשֶׁר. וְאִילוּ בְּתַחֲלַת דְּבָרֵי כְּתַב אִם כְּתַבוּהוּ בְּכָלֵל כְּגוֹן שְׁפַתְבּוּ בְּכַף בְּשַׁבְּתָּ גִירֵשׁ פְּלוּנִי לְפְלוּנִית וּפְלוּנִי לְפְלוּנִית וְכוּ' אִם אֵמַר כָּל א' מִהֵן לְאִשְׁתּוֹ לְכִי דִיתְהוּיִין וְכָל טוֹפֵס הֲגַט וְשְׁנֵי עֵדִים חֲתוּמִין מְלַמְטָה הֲרִי זֵה גִט כְּפֶשֶׁר ע"כ.

מִשְׁמַע דְּאִינוּ כְּפֶשֶׁר אֵלָא עַד שְׂיִהְיֶה זְמַן אֶחָד לְכוּלָּם וְטוֹפֵס א' לְכוּלָּן דּוֹקָא. אֲבָל אִם כְּתַב טוֹפֵס לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אַף עַל פִּי שְׁפַתְבּוּ זְמַן אֶחָד לְכוּלָּן אִינוּ כְּפֶשֶׁר הַפֶּה מֵה שְׁנֵרָאָה מִדְּבָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים.

וְעֵלָה בְּדַעְתִּי לוֹמַר שְׁמָה שְׁפַתְבּוּ רַבִּינוּ בְּתַחֲלָה וְכֵן אֵמַר כָּל אֶחָד לְאִשְׁתּוֹ לְכִי וְכוּ' אִין הַפְּנוּנָה דְכֵן כְּתַב בְּטוֹפֵס הֲגַט אֵלָא הַפְּנוּנָה דְאַחַר כְּפֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּתַב תְּשֻׁלוּם הֲגַט בְּנוֹסַח בְּפִנֵּי עֲצָמוּ דְאֵמַר לְאִשְׁתּוֹ לְכִי דִיתְהוּיִין וְכוּ' דְלֹא נְכַלְלוּ אֵלָא בְּתַחֲלָה בְּזַמְּן וּכְמוֹ דְדִיִּיקִינּוּ מְסוּפֵי דְבָרֵי דְכְּשֵׁר: וְרֵאִיתִי לְמַר"ן בְּב"י סִימָן ק"ל שְׁפַתְבּוּ עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ נז"ל וּמִפְּשֵׁט דְּבָרֵי מִשְׁמַעֲשֵׁלָא כְּתַבוּ אֵלָא טוֹפֵס אֶחָד לְכוּלָּן דְהִינּוּ שְׁפַתְבּוּ בְּכַף וְכַף בְּשַׁבְּתָּ גִירֵשׁ רְאוּבֵן אֵת רַבְּקָה וְיַעֲקֹב אֵת רַחֵל וְכַף אֵמַר כָּל א' מִהֵם לְאִשְׁתּוֹ לְכִי דִי תִהְוּיִין וְכוּ' ע"כ שְׁהוּא כְּמוֹ שְׁהַבְּנִיתִי מְעִיקְרָא כְּמ"ש לְעֵיל וְכִינּוּן שְׁכֵן קִשָּׁה לִי קוֹשְׁיָא שְׁהַקְשִׁיתִי שְׁהוּא הַפֶּה מִדִּיּוֹקָא דְדְּבָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים: דִּין כ"ב כְּתַב שְׁנֵי גִיטִין בְּשְׁנֵי דְפִין זֵה לְמַעְלָה מְזַה וְהַעֲדִים בֵּין שְׁנֵי הַגִּיטִין וְכוּ' כְּתַב הָרַב הַמְגִיד וְלֹא הוֹצֵרֵךְ רַבִּינוּ לְהַזְפִּיר זֵה כְּאֵן לְפִי שְׁהוּא נְכַלְלָה בְּמָה שְׂיִתְבָּאָר בְּסוּמָף עכ"ל.

הנה הגירסא דגריס כמו שלפנינו העדים שחתמו בראש הדף וכו' דמשמע דדין אחר הוא ועלה כתב ואם נמסר לה בעדים פשר. ובנדאי שמה שהזכיר רבינו בזה שחתמו בראש הדף אף ע"ג דכבר שמענו ליה מראש הדין כתב שני גיטין בשני דפין זה למעלה מזה שכתב וזו שהעדים נקראין בראש גיטא מלמעלה אינה מגורשת.

דמשמע דהוא משום שחתמו בראש הגט. הנה יכול הטועה לטעות ולומר טעמא דרישא פינון דגט כתוב למעלה אמרינו דלא חתמו אלא על שלמעלה פדרף כל הגיטין שחותמין למטה מן הגט ולא חתמו נמי על שלמטה אבל היכא דליפא אלא גט אחד אע"פ שחתמו למעלה מן הגט פשר פינון דנדאי דהם חתמו על הגט הפתוב למטה מהם.

להכי אצטרף רבינו לכתוב העדים שחתמו בראש הדף של גט וכו' לומר שאפילו דליפא אלא גט אחד ובנדאי חתמו עליו פסול שצריך שתהיה החתימה למטה מן הגט. ולהכי כתב הרב המגיד ולא הוצרך רבינו להזכיר זה כאן לפי שהוא נכלל במה שיתבאר בסמוך ע"כ.

שנדאי הוא נכלל ולא הוא עצמו כמ"ש ומעתה לא קשה מה שהקשה ה הלח"מ ודוק: פ"ק ה' דין א' זה שנאמר בתורה ונתן בידה אין ענין הפתוב אלא שגייע הגט לה וכו' הפל רשותה הוא ומשיגיע לרשותה נתגרשה ע"כ.

הנה משמע מדבריו אלא משום דידה משמע רשותה וכן כתב רש"י ו"ל במציעא דף י' ע"ב במ"ש הש"ס מר סבר חצר משום ידה איתרבאי וכו' ופירש שם דכתיב ונתן בידה וידה רשותה משמע פדכתיב ויקח את כל ארצו מידו עכ"ל.

וכיון שכן קשה לי דהא בש"ס ה"א קאמר מנא הני מילי דתנו רבנן ונתן בידה אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מנין ת"ל ונתן מכל מקום ע"כ. הרי משמע דידה ידה ממש משמע אלא משום ריבויא דונתן הוא דקא מרבי לגגה וחצרה וקרפיפה וידה אצטרף לחצר המשפמרת לדעתה וכמו שכתב רש"י בד"ה ת"ל ונתן בכל מקום: ועוד קשה על דברי רבינו שכתב בדין ב' הזורק גט לאשתו לתוך חצרה אם הייתה עומדת שם בצד חצרה נתגרשה ואם לאו לא נתגרשה עד שתעמוד בצד חצרה וכו' שחוב הוא לה הגירושין ואין חבין לאדם אלא בפניו ע"כ.

ולמה ליה להאי טעמא והא קאמר בש"ס דטעמא משום דאמר קרא ידה פידה מה ידה משמרתה לדעתה אף חצרה המשפמרת לדעתה: ונ"ל דרבינו נקט בדברי רב אשי שהביא הרב המגיד דאמר רב אשי חצר איתרבי משום יד וכו' ואין הפוננה שמשמעות ידה כף הוא אלא משום דכתיב ונתן מ"מ פדברי הברייתא אלא דנקט מלתא דשייכא בפשט הפתוב.

ואף ע"פ שאינו מוכרח דידה היא רשותה. דעיקר הוא משום דכתיב ונתן מ"מ אבל צריך למכתב ידה דבעי שתהא סמוכה לחצרה פידה וכתב רבינו זה הטעם שחוב הוא לה הגירושין וכו'.

פדברי רב אשי דאמר ולא גרעא משליחות וכו' ודוק: אבל אפתי קשה על דברי רש"י הנו"ל דמי הכריחו. לפירש כף וידה רשותה משמע פדכתיב ויקח את כל ארצו מידו.

וכי תימא משום דהכי לישנא משמע דקאמר חצר משום ידה איתרבאי דהוא משמע דכף משמעות ידה ולא משום ונתן זה אינו שהרי אח"כ בסוף הדרך נקט האי לישנא דקאמר ומי איפא למ"ד חצר לאו משום ידה איתרבאי והתניא ידה אין לי אלא ידה וגגה וחצרה וקרפופה מנין ת"ל ונתן וכו' הרי שעל לישנא דא קאמר משום ונתן: וי"ל דרש"י דפירש פה הוא משום דנדאי הש"ס פה הנה סבר דמשום דידו רשותו הוא דקא פריה מי איפא מ"ד חצר משום שליחות איתרבאי והתניא בידו אין לי אלא בידו וגגו חצרו וקרפופו וכו' ואי ס"ד חצר משום שליחות איתרבאי א"כ מצינו שליח לדבר עבירה וכו' ואם הנה סבר דטעמא הוא דידה הוא משום דכתיב ונתן אם כן הנה ליה ליפרוה הפירקא הבתרייתא והתניא ידה אין לי אלא ידה וכו' שהיא הפה דבריו לגמרי.

ועוד דמבתייתא זאת והתניא בידו אין לי אלא ידו וכו' מינה הנה ליה ליפרוה דמשום ידו הוא דאיתרבאי חצר. דכתיב המצא תמצא מכל מקום ואמאי קא פריה ליה משום דאם כן מצינו שליח לדבר עבירה דהיא פירקא שיש עליה תשובה.

אלא נדאי דסתמא דש"ס מעיקרא קא סבר דמאן דסבר דחצר משום ידה איתרבאי הוא משום דכתיב וניקח את כל ארצו מידו הוא משמע רשותו. ולהכי לא הנה יכול לפרוה לאידך מהאי ברייתות דאדרבה מהאי ברייתות משמע דידו לאו רשותו דאל"כ אמאי אצטריך לתנא דברייתא לירבי להו משום המצא תמצא וכו'.

ולאידך תנא משום ונתן והא ידו משמע רשותו ולהכי לא קא פריה מעיקרא אלא דאם משום שליחות איתרבאי א"כ מצינו שליח לדבר עבירה וכו' דנדאי דלאו משום שליחות איתרבאי חצר דהיא פירקא אלימתא וכד תירץ ליה האי פירקא רבינא ורב סמא למר פטעמיה ומר פטעמיה אזי הדר למפרה בגנונא אחרנא ומי איפא למ"ד חצר לאו משום ידה איתרבאי דהנינו אלא משום שליחות איתרבאי דכתיב ושלח.

והא תניא דמשום ידה איתרבאי וכו' משום דכתיב בידה דקאי עליה ונתן מ"מ ולא משום דכתיב ושלח וכמו שפירש"י וז"ל אלמא משום ידה איתרבאי דאי משום שליחות הא פבר פתיבה הקא כדמתניא ושלח וכו' דהש"ס עסיק למיפרה למ"ד דמשום שליחות איתרבאי ולסתור סברתו.

דנפקא מינה לענין קטנה ולהכי לא פריה לפי מאי דס"ד דמאן דס"ל דמשום ידה איתרבאי הוא משום דידו משמע רשותו מהני ברייתות דהוא משמע דידו ממש הוא פיון דלא נפקא מינה לדינא.

דהדין הוא כנותיה דלאו משום שליחות איתרבאי אלא משום דכתיב ונתן ואז משמע דבידה ברשותה קאמר. ותיירץ לו לענין גט פולי עלמא לא פליגי דחצר משום ידה איתרבאי.

דהנינו כולהו ס"ל כהברייתא משום דכתיב ונתן ואז משמע דבידה ברשותה קאמר: דין ג' היתה עומדת בראש הגג שלה וכו' כתב הרב המגיד דע שהיא מפרש הא דלא שאנו אלא שנמשק דרה ירידה וכו' אלא דרה ירידה פי' בסיפא דמתני' שהיא מלמעלה והיא מלמטה וכו' אבל נמשק דרה עליה פירוש ברישא דמתניתין שהיא מלמטה והיא מלמעלה אינה מגורשת וכו' דמעיקרא לאו למנח קאי פי' שלא הנה כח הפעל דרה הנחתו שהיא

ב'ירידה ע"כ: הנה באמת קשה פירוש זה דאיה שינה לפרש בש"ס הכי דא"כ הנה ליה לש"ס לומר לא קתני מתני' נמחק ונשרף אלא בסיפא דהוא דרף ירידה.

אבל ברישא דהוא דרף עליה לא וכו' ועוד דמשמעות לא שנו אלא שנמחק דרף ירידה אבל נמחק דרף עליה לא וכו' הוא דאיירי באופן אחד וקא מחלק בין דרף ירידה לבין דרף עליה וכמו שפירש"י דקאי אאופן דסיפא וכו' קא מחלק בין דרף ירידה לדרף עליה: ועוד דאם כן הוא דרבינו מפרש הש"ס הכי למה ליה למנקט בלשוננו כגון שנשבה הרוח והעלתהו ונמחק וכו' למה צריך כגון שנשבה הרוח והעלתהו דאפי' לא נשבה הרוח והעלתהו אלא שם ירדו מים ונמחק או עברה אש ושרפתהו כיון שהוא שלא כדרך תנועתו הטבעית כל שלא נח לבסוף אינה מתגרשת: ועוד מה זה שאמר רבינו הואיל ואינו הולך לנוח אינו גט והיה לו לומר דמעיקרא לא לנוח קאי אבל כמה שאמר הואיל ואינו הולך לנוח משמע דקאי אעקשיו שנשבה הרוח והעלתהו ונמחק או נשרף ולא אמעיקרא ולפי פירוש הרב המגיד צריך לומר אמעיקרא שהבעל היה צריך להעלות הגט שלא כדרך תנועתו הטבעית: ומה שנלע"ד אנכי איש צעיר כן הוא דרבינו מפרש דמה שאמרו בש"ס לא שנו אלא שנמחק דרף ירידה וכו' הוא קאי ארישא דנדאי דמה דקתני סיפא נמחק או נשרף קאי ארישא נמי אלא דנטר לה תנא עד לבסוף.

ועל רישא קא מחלק לא שנו אלא שנמחק דרף ירידה דהיינו שלא העלתהו הרוח אלא היה הולך כדרך שיעבור המעקה ויורד לגג שזה סופו לנוח ונשרף ונמחק שחשבינו ליה כאילו נח מקודם שנמחק או נשרף אבל נמחק דרף עליה דהיינו כגון שנשבה הרוח והעלתהו ובאותה עליה נמחק או נשרף לא משום דבהעלאה הזאת אינו הולך לנוח שהוא עולה ולא לנוח ובאותה עליה הוא נמחק או נשרף.

ופירוש זה שפיר מתפרש שלא כפירוש רש"י דפירש אסיפא קאי ונמחק דרף עליה אינה מגורשת דרף סילוקו לא מקרי גתינה. דאמאי לא מקרי גתינה כיון דכך צריך לזרוק אותו כלפי מעלה כדי להעבירו את המעקה דרף גתינה מקרי דהא צריך להיות כן בנתינתו ועוד דלא אתי שפיר לפירוש רש"י מה שאמר הש"ס מעיקרא לא למנח קאי.

דהא טעמא הוא משום דאין דרף גתינה בכך: ומעתה לפי זה דגם לדברי רבינו דאם לא העלתהו הרוח אלא תקף בהגיעו לאויר המחיצות או בהגיעו לפחות מג' טפחים סמוך לגג נמחק או נשרף היא מגורשת.

ולא דיבר רבינו אלא כגון שנשבה הרוח והעלתהו ונמחק או נשרף ומה שכתב רבינו ובלבד שינוח הפונה שהוא הולך לנוח שלא נשבה בו הרוח. והוא היכף ממ"ש לבסוף הואיל ואינו הולך לנוח משמע דבראש דבריו הפונה שהולך לנוח דהיינו שהולך כדרך כדי לנוח ולא העלתהו הרוח וזה שאמר בש"ס לא שאני אלא שנמחק דרף ירידה דהיינו שהולך כדרך כדי לירד בגג אשר היא עומדת בו דהיינו שנכנס לאויר המעקה כדי לירד בגג או בפחות מג' טפחים סמוך לגג דהוא פלבוד וחשבינו ליה כאילו ירד בגג.

אבל דרף עליה דהיינו שנשבה בו הרוח והעלתהו לא. מ"ט דמעיקרא בההו עליה לא למנח קאי שאינו הולך לנוח אלא להעלות ובאותה שעה נמחק או נשרף א"כ אינו גט:

דין ד' ה'יה הגט ש'לו והוא מ'למעלה בו וכו' פ'ינן ש'יצא הגט מ'מחיצות הגג והגיע ל'מחיצות מקומה ש'היא עומדת בו נ'תגרשה ע"כ.

לכאורה קשה ד'למה לא הנפ'יר ר'בינו כ'מו ש'אמרו ב'ש"ס ד'בעי ש'יהיו מ'חיצות הת'חונות ע'ודפות על ה'עליונות ונ"ל ד'לא אמרו ה'כי ב'ש"ס א'לא מ'שום ד'קת'ני מ'תני' פ'ינן ד'יצא מ'רשות הג'ג ה'רי זו מ'גורשת.

לה'כי ק'א פ'ריד' וק'א ל'א מ'ינטר ד'הי'נו ש'יצ'אתו מ'רשות הג'ג ל'א מ'ינטר כ'ל ז'מן ש'לא נ'כנס ל'אור מ'חיצות. וא"כ ה'וא א'ין ס'ופו ל'נות ד'אתי ז'יקא וד'חי ל'יה ח'ויז ל'מחיצות וא"כ ה'יא ד'קת'ני מ'תני' ד'מיד ד'יצא מ'רשות הג'ג ה'יא מ'גורשת ונ'תירץ ל'י כ'גון ש'היו מ'חיצות הת'חונות ע'ודפות על ה'עליונות ד'מיד ד'יצא מ'רשות הג'ג ה'וא נ'כנס ל'אור ה'חצר ול'ה'כי ר'בינו ד'ניק ב'לש'ונו וכת'ב והגיע ל'מחיצות מקומה.

ד'נדאי פ'ינן ד'נכנס ל'מחיצות מקומה ה'וא ס'ופו ל'נות. ול'ה'כי ל'א כת'ב ד'בעי ע'ודפות ד'לא כ'ע'ינו ע'ודפות א'לא א'ם נ'אמר ד'מיד ד'יצא מ'רשות הג'ג ה'יא מ'גורשת.

א'בל א'ם נ'אמר ע'ד ש'גיע ל'מחיצות ה'חצר ל'א כ'עי ע'ודפות: ו'כי ת'ימ'א ד'מאי מ'הני ד'הגיע ל'אור ה'מחיצות ש'ל ה'חצר פ'ינן ש'א'ין ע'ודפות ה'רי ב'יצ'אתו מ'ן הג'ג א'ינו מ'ינטר ד'אתי ז'יקא ונ'שדי ל'יה ח'ויז ל'מחיצות וא"כ ה'ני א'ור ש'א'ין ס'ופו ל'נות ו'כ'ינן ש'פ'ן א'ע"פ ש'נכנס ל'אור ה'מחיצות.

וכ'ן נ'ראה מ'דברי ר'ש"י ש'ם. ר'בינו ל'א ס"ל כ'ף ד'הוא ס"ל ד'נדאי ד'כא'שר נ'כנס ל'אור ה'מחיצות ה'יא מ'גורשת א'פ'י ש'ב'יצ'אתו ל'א מ'ינטר ד'אתי ז'יקא וד'חי ל'יה ח'ויז ל'מחיצות פ'ינן ש'הגיע ל'אור ה'מחיצות ד'הש"ס ל'א פ'ריד' וק'א ל'א מ'ינטר א'לא מ'שום ד'קת'ני מ'תני' פ'ינן ש'יצא מ'רשות הג'ג ונ'מחק א'ז נ'שרף ה'רי זו מ'גורשת ד'אע"פ ש'מיד נ'שרף ה'יא מ'גורשת ע'ל ז'ה ק'א פ'ריד' פ'ינן ד'לא נ'כנס ל'אור ה'מחיצות ל'א מ'ינטר וא"כ ה'ני א'ור ש'א'ין ס'ופו ל'נות ה'יה ב'אותו ז'מן ונ'אמ'י א'ם נ'שרף ב'אותו ז'מן מ'גורשת ונ'תירץ לו ב'ע'ודפות ד'ב'אותו ז'מן ה'וא מ'ינטר א'בל נ'דאי ד'א'ם ל'א נ'שרף א'לא ע'ד ה'גיעו ל'אור מ'חיצות ה'חצר ה'יא מ'גורשת ו'ג"כ ה'א ד'ק'א פ'ריד' א'ריש'א וק'א ל'א מ'ינטר ה'וא ד'קס"ד ד'בל'א מ'ע'קה ה'יה הג'ג ומ'תני' ק'תני' פ'ינן ש'הגיע ל'אור הג'ג ה'רי זו מ'גורשת ד'מש'מע ד'א'ם נ'שרף ב'אותו ר'גע ה'רי זו מ'גורשת וע'ל ז'ה ק'א פ'ריד' ד'אותו ר'גע ל'א ק'א מ'ינטר ד'אתי ז'יקא ונ'שדי ל'יה ח'ויז ל'אור הג'ג וא"כ מ'קרי א'ור ש'א'ין ס'ופו ל'נות ונ'תירץ לו ד'א'ירי ש'יש לו מ'חיצות וה'וא ע'די'ין ב'אור הג'ג ומ'חיצות מ'ינטר ל'יה וק'א א'ור ס'ופו ל'נות ול'ה'כי א'ם נ'מחק ונ'שרף ה'ני מ'גורשת כ'ללו ש'ל ד'בר ד'לר'בינו א'ע"פ ש'ה'יה מ'ק'ודם א'ור ש'א'ין ס'ופו ל'נות פ'ינן ש'לא נ'שרף ב'אותו ז'מן א'לא ע'ד ש'נכנס ל'מק'ום ש'ס'ופו ל'נות ה'רי ז'ה מ'הני וכת'ב ז'ה ר'בינו ב'דין ה'ק'ודם ונ"ל פ'ינן ש'הגיע ל'אור מ'חיצות ה'מע'קה נ'תגרשה.

מ'שום ש'ה'מחיצות ש'ומרים א'ותו מ'הרום וק'א א'ור ש'ס'ופו ל'נות. וכת'ב ובל'בד ש'י'נוח ש'הוא כ'מו ש'פ'ירשתי ל'עיל ד'הי'נו ש'הוא ה'ולף ל'נות ל'אפ'וקי א'ם נ'ש'בה ה'רום וה'ע'לתהו ל'מע'לה ש'א'ז ל'א מ'הני ל'יה ה'מחיצות ש'ל ה'מע'קה ונ'שרף ב'אותה ש'עה ד'א'ז ה'ני א'ור ש'א'ין ס'ופו ל'נות א'ינו ג'ט ו'לא נ'תגרשה ד'זהו מ'ה ש'אמרו ב'ש"ס ל'א ש'א'נו א'לא ש'נ'מחק ד'רד' ר'יד'ה וכו'.

וּכְמוֹ שֶׁפִּירְשֵׁתִּילְמַעֲלָה לְדַעַת רַבֵּינוּ: אֲבָל לְפִי פִירוּשׁ הַרַב הַמַּגִּיד דְּוַדַּאי דְּקָשָׁה דְּאַמַּאי
לֹא פָתַב רַבֵּינוּ דְּבַעֵי מְחִיצוֹת הַחֶצֶר עוֹדְפוֹת דְּלִדְבָרֵינוּ אִי אֵיפְשָׁר לְתַרְץ דַּס"ל רַבֵּינוּ דְּאַפִּי
לֹא הָיָה מְעִיקְרָא מִיְנִטֵּר פִּינּוֹן שֶׁהֲגִיעַ לְאוּרִי מְחִיצוֹת דְּמִיְנִטֵּר מְהֵנִי.

דְּהָא הוּא מְפָרֵשׁ לְדַעַת רַבֵּינוּ דְּבַרְיָשָׁא פִּינּוֹן שֶׁהֲבַעַל הָיָה צָרִיף לְהַעֲלוֹת הַגֵּט שְׁלֵא כְּדָרְךָ
תְּנוּעָתוֹ כָּל שְׁלֵא נַח לְבַסּוֹף אֵינָה מְגוֹרְשָׁת דְּמְעִיקְרָא לְאוּרִי לְמִינַח קָאִי שְׁלֵא הָיָה כַּח הַבַּעַל
דְּרָךְ הַנְּחָתוֹ שֶׁהוּא בִּירִידָה עַכ"ל.

אַלְמָא דְּהַעִיקֵר תְּלוּי בְּמְעִיקְרָא אִם הָיָה רְאוּי לְנוּחַ. וְכִינּוֹן שְׁפָן מַאי דְּפָרִיף אֲסִיפָא וְהָא לֹא
מִיְנִטֵּר הַכְּפוּנָה דְּהָא אִין רְאוּי לְנוּחַ מְעִיקְרָא.

דְּאַתִּי זִיקָא וְשָׂדִי לִיָּה. וְאַע"ג שְׁנַכְנַס לְאוּרִי הַמְּחִיצוֹת אַח"כּ וְנִשְׂרַף לֹא יְהִיָּה גֵט.
דְּבַעֵי דְּמְעִיקְרָא יְהִיָּה רְאוּי לְנוּחַ. וְלִהְיֵי תִּירְץ לּוֹ פְּגוֹן שֶׁהָיוּ מְחִיצוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת עוֹדְפוֹת.
דְּאַזּוּ מְעִיקְרָא הָיָה רְאוּי לְנוּחַ. דְּלִפִּי זֶה דְּאַם לֹא הָיוּ עוֹדְפוֹת אַע"פּ שֶׁהֲגִיעַ לְאוּרִי מְחִיצוֹת
נְאֻז וְנִשְׂרַף אֵינָה מְגוֹרְשָׁת.

וְאַ"כּ תְּקַשָּׁה אַמַּאי לֹא אָמַר רַבֵּינוּ דְּבַעֵי מְחִיצוֹת עוֹדְפוֹת: וַי"ל דְּלִהְיֵי דִּינִיק רַבֵּינוּ
בְּלִישְׁנֵיהּ וְכַתֵּב פִּינּוֹן שֶׁיִּצָּא הַגֵּט מִמְּחִיצוֹת הַגֵּט וְהֲגִיעַ לְמְחִיצוֹת מְקוּמָה וְכו' לּוֹמַר דְּאַיִרִי
דְּבִיצִיאַת הַגֵּט מִהַגֵּט הוּא נְכַנַּס לְמְחִיצוֹת מְקוּמָה.

דְּמִשְׁמַע דְּהוּא בְּתוֹף הַמְּחִיצוֹת. וְהִיכִי דְּמִי בְּוַדַּאי דְּאַיִרִי שֶׁהֲמְחִיצוֹת מְקוּמָה עוֹדְפוֹת עַל
מְחִיצוֹת הַגֵּט.

דְּאַזּוּ בִּיצִיאַת מְחִיצוֹת הַגֵּט הוּא מְגִיעַ לְתוֹף מְחִיצוֹת מְקוּמָה: דִּין ז' פִּיצַד שְׁתֵּי קְנוֹפוֹת וְכו'
כְּתִב הַר"ן עַל רַבֵּינוּ שֶׁדְּבָרֵינוּ מִתְמַיְהִין וְלַעַד"ן שֶׁסּוֹגֵיָא אֲתִיָּא שְׁפִיר לְדְּבָרֵינוּ שֶׁעַל שְׁקָאֵמַר
מִשָּׂא"כּ בְּקְנוֹפוֹת הַכְּפוּנָה שֶׁאַע"ג שֶׁמְחִיצוֹת הַחִיצוֹנוֹת מְהַבּוּ בְּחִצְרוֹת בְּקְנוֹפָה אִף מְחִיצוֹת
הַפְּנִימִיּוֹת לֹא מְהֵנִי עַד שֶׁיִּנּוּחַ מִשּׁוּם דְּאַיִן מְחִיצוֹת כְּלִי עֲשׂוּיִים לְשִׁמּוֹר וּפְרִיף עֲלֵהּ וְכִי
נַח מַאי הָיָה וְכו' וּמוֹקֵיָם לָהּ בְּשָׂאִין לָהּ שׁוּלְיִים דְּלִהְיֵי אִם נַח מְהֵנִי וְלִהְיֵי כְּתִב רַבֵּינוּ
דְּאַף בְּאַיִן לָהּ שׁוּלְיִים לֹא מְהֵנִי אֲפִילוּ אוּרִי הַפְּנִימִית אֲלֵא דְּוֹקָא עַד שֶׁיִּנּוּחַ עַל צַד הַקְּנוֹפָה:
דִּין ט' הַשָּׂאִיל לָהּ הַבַּעַל מְקוּם בְּחִצְרֵינוּ וְלֹא יַחְדוּ לָהּ וְזָרְקוּ וְכו' הִנֵּה מְדְּבָרֵינוּ שֶׁכְּתִב וְלֹא
יַחְדוּ לָהּ מִשְׁמַע דְּאַם יַחְדוּ לָהּ וְלֹא נָפַל שָׁם אַע"ג שֶׁהוּא בְּתוֹף ד' אֲמוּתִיָּה אֵינָה מְגוֹרְשָׁת
לְפִי שְׁלֵא הַקְּנָה לָהּ אֲלֵא הַמְּקוּם שֶׁיַּחְדוּ לָהּ וּג"כּ מִשְׁמַע מִמָּה שֶׁכְּתִב וְהֲגִיעַ לְד' אֲמוּת שְׁלֵא
דְּבִאֲפִילוּ בְּלֹא יַחְדוּ לָהּ הוּא כְּפוּנָתוֹ עַל הַמְּקוּם שֶׁהִיא שָׁם עוֹמְדַת וְסַתֵּם מְקוּם אֲדָם הוּא ד'
אֲמוּת.

וְלִכֵּן כְּשֶׁהֲשָׂאִיל לָהּ מְקוּם הוּא ד"א שֶׁהִיא עוֹמְדַת שָׁם וְלִכֵּן כְּתִב וְהֲגִיעַ לְד' אֲמוּת שְׁלֵא
שֶׁהִיא עוֹמְדַת בְּהֵן הָרִי זֹו מְגוֹרְשָׁת וּמִזָּה מִשְׁמַע שָׁאֵם רְחוּק מִד' אֲמוּת אֵינָה מְגוֹרְשָׁת שְׁלֵא
הַשָּׂאִיל אֲלֵא ד' אֲמוּת שֶׁעוֹמְדַת שָׁם.

וְסוֹבֵר רַבֵּינוּ שֶׁאַפִּי ד"א שֶׁהִיא עוֹמְדַת שָׁם מְקַנָּה לָהּ הוּא דְּוֹקָא אִם בְּאוּתֵם ד"א לֹא יֵשׁ
מְקוּם שֶׁחוֹלֵק רְשׁוֹת לְעִצְמוֹ אֲבָל אִם חוֹלֵק רְשׁוֹת לְעִצְמוֹ כְּפִי קוּרָה וְסַלַע וַיֵּשׁ בּוֹ א' מִג'
דְּבָרִים כְּפִי קוּרָה וְסַלַע יֵשׁ בּוֹ ד"א עַל ד"א.

או גבוה י' טפחים. או יש לו שם לוניי אע"פ שהוא בתוך ד' אמותיה הרי הוא חולק רשות לעצמו דמקרי מקום בפני עצמו.

והוא לא השאיל לה אלא מקום אחד וזה מקום אחר חלוק ממקומה לכן אינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה. וסובר רבינו שזה דנוקא אם הוא רחוק ממנה שאינו סמוך לה אבל אם הוא סמוך לה ובצדו היא עומדת אע"פ שהוא חולק רשות לעצמו ולא השאיל לה אלא מקום אחד הרי זה המקום שפח בו הגט הוא שהשאיל לה ונעשה כמו חצרה וכיון שהיא עומדת בצד חצרה הרי זו מגורשת אבל אם רחוקה ממנו שאינה סמוכה לו אזי חשבנו מקומה שהיא עומדת בו מקום אחד וזה הסלע מקום אחר ותרי מקומות לא משאיל לה: וכתב רבינו נתגלגל ונפל ע"ג קורה וכו' משמע דדנוקא משום דנתגלגל וכו' נראה דאם מעיקרא זרקו ע"ג קורה או ע"ג סלע שאע"פ שהיא אינה סמוכה לו כיון שהיא בתוך ארבע אמותיה אע"פ מגורשת שגילה דעתו שהשאיל לה זה המקום כולו אע"פ שחולק מקום לעצמו.

אבל אם היה חוץ לד' אמות שעומדת שם אפי' היה מקום שאינו חולק רשות לעצמו אינה מגורשת שלא השאיל אלא מקומה שהיא עומדת שם שהיא ארבע אמות וכיון שהיא נמצאת עומדת חוץ למקום אשר זרק לה הגט לא קנתה גט זה.

השטא אתי שפיר דאע"ג דבש"ס לא הזכירו מד"א מ"מ דהזכירו מקום סתם הוא כסתם מקום של אדם שהוא ד"א ועלה קא מיחלקי בש"ס ואמרו ולא אמרו אלא דגבוה עשרה וכו' כן נלע"ד פירוש דברי רבינו ודוק: דין י' זרק לה גיטה לרשותה וכו' אינה מגורשת פתח הרב המגיד ואיפשר שהוא סבור דלגבי גט בנדאי אור שאין סופו לנוח לאו כמנח דמי וכו' והכא נמי איגלאי מילתא דמעיקרא לאו למינח ברשותה קאי הילכף אינה מגורשת ע"כ.

קשה לי על זה והא איהו פירש לעיל לדעת רבינו דמפרש אבל נמחק דרך עליה שהוא מלמטה והיא למעלה דכיון שהבעל היה צריך להעלות הגט שלא כדרך תנועתו הטבעית כל שלא נח לבסוף אינה מתגרשת דמעיקרא לאו למינח קאי פי' שלא היה פתח הבעל דרך הנחתו שהוא בירידה ע"כ.

וכיון שפן הסתם שאני שהוא זרק שלא כדרך תנועתו הטבעית שאינו דרך הנחתו. אבל בזה דזרק בדרך זריקה אמאי קרי ליה שלא למינח ברשותה קאי ולעד"ן שטעמו של רבינו כיון דאמרו אבל דרך עליה לא לפי מה שפירשתי לעיל דהיינו שהעלתהו הרוח ואע"פ שהוא באור חצירה ולא יצא מאור חצירה ונמחק או גשרף אמרינו אינה מגורשת משום דבהעלאה אינו חולף לנוח שהוא עולה ולא לנוח כ"ש דיצא מרשותה דחשבנו אותה העברה שאינו חולף לנוח ולכן אינה מגורשת ודוק: דין י"ב היתה ידה קטפרס וכו' פתח הרב המגיד ורבינו פתח הב' חלקים ראשונים ולא פתח הג' אבל ממ"ש והוא שהיתה עומדת וכו' נראה כן עכ"ל.

נ"ל פירוש דבריו דנדאי הך בעיא לא איפשרטא והא דלא פתח רבינו החלק הג' שהוא ספק משום דכן נראה להדיא שהוא ספק ממ"ש והוא שהיתה עומדת ע"ג המים וכו' דמשמע והוא קאי על אינה מגורשת דהא דאינה מגורשת הוא דנוקא אם היא עומדת על

גבי המים וכו' אבל באינה עומדת ע"ג המים וכו' לא אמרינן בה דאינה מגורשת בנדאי
אלא ספק הוא דנדאי כה הוא הדיוקא שאין הדיוקא הא באינה עומדת ע"ג המים היא
מגורשת שאם כן היה לו לומר כגון שהיתה עומדת ע"ג המים וכו' דמשמע דהוא בנותן
טעם למה אינה מגורשת שמתחילת נפילתו לאיבוד היה עומד לכו אינה מגורשת ומשמע
הא אין תחילתו לאיבוד עומד היא מגורשת אבל כשפתב והוא משמע דהוא בא להזהיר
שלא אמר דאינה מגורשת אלא בשעומדת ע"ג המים וכו' הא לאו הכי לא אמרתי שאינה
מגורשת שאין קדושין תופסין בה וזקוקה ליבם וכינצא.

אלא שיש להסתפק בה דכן משמע לי שגא דוהוא שהיא לשון אזהרה כן נ"ל דלא כפירוש
הלח"מ ז"ל. דמלבד דכן משמע דברי ה"ה ז"ל דקאמר אבל ממ"ש והוא שהיתה עומדת
וכו' דמשמע דזה דייק ממ"ש והוא שהיתה עומדת ולא משום דיוקא אדיוקא קשיא.

אלא דדיוקא אדיוקא לא קשיא משום דממה שכתב נח הרי זו מגורשת לא תדייק הא
לא נח בכל גוונא אינה מגורשת כיון שהיא מבאר תכף נפל לתוף הים וכו' שהיא כאומר
לאפוקי נפל לתוף הים וכו' דאז משמע דנח דקאמר מעיקרא לאו נח ממש אלא הולך
לנוח לאפוקי שגפול לתוף המים שאינו הולך לנוח: דין י"ג זרקו לה בר"ה וכו'.

הנה ממה שכתב אש"פ כיצד הוא קרוב לו היה הוא יכול לשמרו וכו' שניהם יכולים
לשמרו או לשניהם אין יכולין לשמרו זה הוא מחצה למחצה ע"כ משמע דהוא פוסק
כרב שמן בר אבא דאמר לדידי מפרשא לה מגניה דר' יוחנן הוא יכול לשמרו והיא אינה
יכולה לשמרו זהו קרוב לו וכו'.

וממה שלא כתב היה קרוב מגורשת שהיא יכולה לשמרו. כדמשמע מדברי רב שמן בר
אבא - משמע דהוא סובר דהא דאמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא עד כדי שתשוח
ותטלנו.

דהוא בא להוסיף על דברי רב שמן בר אבא דאף דהיא יכולה לשמרו בעי עד שתשוח
ותטלנו. דנמצא דקרוב לו דקתני מתני' איירי שהיא יכול לשמרו והיא אינה יכולה
לשמרו שבה אינה מגורשת.

וקרוב לה דקתני מתני' דמגורשת הוא איירי כדי שתשוח ותטלנו. אבל בקרוב לו הוא
איירי כדאמר רב שמן בר אבא.

ומה דפירש רבינו הכי ולא פירש לה דשמואל פליג על רב שמן לגמרי דהוא מפרש
מתני' הכי דקרוב דמתני' פלו איירי בכדי שישוח ויטלנו גם בפעל. הוא משום דהכי
משמע מדקאמר ליה שיננא כדי שתשוח.

דאיירי באשה דנוקא. אבל בפעל לא אמר הכי דמשמע דהוא מודה לרב שמן בר אבא.
דקרוב לו דקתני מתני' איירי שהוא יכול לשמרו והיא אינה יכולה לשמרו ומודה לו נמי
בהא דאמר שניהם יכולין לשמרו שניהם אין יכולין לשמרו זהו מחצה על מחצה. ולפי
שביכולה לשמרו היא ולא הוא לדעת שמואל לאו היינו מגורשת דקתני מתני' בקרוב
לה - אלא עד כדי שתשוח ותטלנו.

להכי פתב רבינו ומחצה למחצה עד שיהא קרוב לה הרי זו ספק מגורשת. דהיינו קרוב לה דקאמר אס"כ פדי שתשוים ותטלנו.

ואמר ספק מגורשת לפי שהוא מפרש למתניתין דמחצה על מחצה דקתני ספק מגורשת הוא עד קרוב לה דקתני אס"כ וזהו מ"ש וממחצה למחצה עד שיהיה קרוב וכו' דהיינו דקה פירוש המתני'.

ולפי שא"ל לא תעביד עובדא עד דמטא גט לידה. להכי פתב רבינו הרי זה פסול עד שיגיע גט לידה ואס"כ תנשא בו לכתחלה ע"כ.

דהיינו שפסול מדרבנן ולא תנשא בו לכתחלה. דהשתא רבינו פתב מתחלה דין דאינה מגורשת.

וכתב נמי דספק מגורשת דנפקא מינה אם נשאת תצא משום ספק אינה מגורשת וכיוצא וכתב נמי דין דפסול מדרבנן דנפקא מינה דאם נשאת לא תצא: והשתא אתי שפיר דרבנו פסק פרבי יוחנן דקרוב לו דהיינו דהוא יכול לשמרו והיא אינה יכולה לשמרו.

וכבריינתא דהביאו בש"ס. דהיא אמורה לענין קרוב לו.

וכדברי שמואל בענין קרוב לה דהוא עד פדי שתשוים ותטלנו - דאע"ג דר' יוחנן מדבריו משמע דבאופן דיכולה היא לשמרו ולא הוא מגורשת. מדקאמר הוא יכולה לשמרו והוא אינו יכול לשמרו זהו קרוב לה.

דמשמע דזה דקתני מתני' מגורשת. איפשר לומר דר' יוחנן דלא אמר עד פדי שתשוים ותטלנו משום דנפקא מינה לענין קידושין.

דלא בעי עד פדי שתשוים ותטלנו וכמו שפסק הכי רבינו בפ"ד מהל' אישות. ומכ"ש דסברא למשום חומרא דערייות פוסקים כדברי המחמיר אף אם הנה מבואר להדיא בדבריו דלא בעי פדי שתשוים ותטלנו אבל ממה שהביא הש"ס דברי ר' יוחנן בתחלה קרוב לה שנינו ואפי' מאה אמה אע"ג דאנו מפרשין לה דאיירי ביכולה לשמור היא ולא הוא וכמו שכתבו התו' שם.

מ"מ הרי מבואר דלא בעי פדי שתשוים ותטלנו. ומ"מ דברי רב שמן בר אבא יכולין לפרש כמו שכתבתי.

כן עלה על דעתו לפרש דברי רבינו לפי הסוגיא. ואס"כ ראיתי להרב המגיד ז"ל מה שכתב.

ובתחלה פתב שהוא רבינו מפרש הא דשמואל דבדין קרוב לה אתא לאפלוגי שהוא בגטין פדי שתשוים ותטלנו. ומצד החומרא אמרו כן ע"כ.

נראה דפירוש דבריו דהוא שמואל מפרש דמה דקתני קרוב לה. שהוא פדי שתשוים ותטלנו לפי מה שמפרש לה הוא.

הוא מצד החומרא דבגטין אמרו כן. אבל בקדושין הני פירוש קרוב לה היא יכולה לשמרו ולא הוא.

שְׁלֵהֲכִי פֶסֶק רַבֵּינוּ הָכִי בַפ"ד מֵהַל' אִישׁוֹת. וְכָתַב אַח"כ פֶּה הָרַב הַמַּגִּיד וְעוֹד רָצָה לְהַקְמִיר
שְׁמוּאֵל וְאָמַר וְשֵׁלָא לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה עַד שְׁיִגִיעַ לִיְדָה מִמֶּשׁ.

דְּהֵיִינוּ שְׁדַבְרֵי שְׁמוּאֵל מְעִיקְרָא מְפָרֵשׁ בְּמַתְנֵיתִין הָכִי דְהוּא מַצַּד חוּמְרָא דְגַטִּין אָמְרוּ עַד
שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ. וְכָל שְׁאִינוּ כְּהָ לָא הוּנָא מְגוֹרְשָׁת וּבְנֵדָאֵי שְׁסוּבְר רַבֵּינוּ שְׁהִיא סָפֵק
מְגוֹרְשָׁת.

וְאַח"כ פֶּתַב הָרַב הַמַּגִּיד מִיְהוּ סָפֵק מְגוֹרְשָׁת הוּנָא דְלָא גָרַע מְשַׁנְיָהֶם אִין יְכוּלִין לְשַׁמְרוּ
אוּ מְשַׁנְיָהֶם יְכוּלִין לְשַׁמְרוּ שְׁפַתְב רַבֵּינוּ שְׁהוּא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת ע"כ נִרְאָה פִּירוּשׁ דְּבָרֵינוּ
וְכִי תִימָא פִּינּוּ דְפֶסֶק כְּשְׁמוּאֵל דְּבַעֵי עַד כְּדֵי שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ דְּמְפָרֵשׁ לְמַתְנֵיתִין דְּקַתְנֵי
קְרוּב לָהּ הוּא עַד כְּדֵי שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ.

וְכָל פְּמָה דְלָא הוּי הָכִי אַע"ג דְּהִיא יְכוּלָה לְשַׁמְרוּ וְלָא הוּא אִינָה מְגוֹרְשָׁת. לְהָכִי אָמַר
דְּהִיא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת דְלָא גָרַע מְמַחֲצָה עַל מְחַצָּה דְאָמַר דְּהִיא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת.

כ"ש בְּזָה דְּהִיא יְכוּלָה לְשַׁמְרוּ דְּהוּא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת וְלָא אָמְרִינוּ דְּהִיא אִינָה מְגוֹרְשָׁת: עוֹד
כָּתַב ה"ה וְהוֹצֵרְכֵתִי לְדַחֵק בְּזָה לְדַעַת רַבֵּינוּ וְכו' שְׁהָרִי אִינוּ מַעֲלָה וּמוֹרִיד כְּפִאן ע"כ. פִּי
כְּדֵי שְׁלֵא תִקְשָׁה עָלֵינוּ דְּמַנִּין לוֹ לְפָרֵשׁ כְּהָ בְּדַעַת רַבֵּינוּ.

דְּאִימָא דְרַבֵּינוּ פֶּסֶק כְּרַבֵּי יוֹחֲנָן לְגַמְרֵי דְכָל שְׁהִיא יְכוּלָה לְשַׁמְרוּ וְהוּא אִינוּ יְכוּל הָרִי זֹו
מְגוֹרְשָׁת. דְּזָה דְּקַתְנֵי מַתְנֵיתִין הִיָּה קְרוּב לָהּ מְגוֹרְשָׁת.

אַלָּא דְרַבֵּינוּ פֶּסֶק בְּהָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל עַד שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה מְשׁוּם דְּעַבְדֵי עוֹבְדָא הָכִי כְּמוֹ
שְׁאָמַר רַב מְרַדְכֵי לְרַב אָשִׁי דְנִמְצָא דְהוּא פְּסוּל דְּנוּקָא וְלָא הוּנָא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת. לְזָה אָמַר
דְּאִם הִיָּה דַעַתוּ כְּהָ הִיָּה לוֹ לְרַבֵּינוּ לְבָאָר בְּאֶנְפִין זֶה דְאֶחָר מַה שְׁפַתְב הִיָּה הַגַּט מְחַצָּה
לְמַחֲצָה וְכו' הָרִי זֶה סָפֵק מְגוֹרְשָׁת יֵאמַר הִיָּה קְרוּב לָהּ הָרִי זֶה פְּסוּל עַד שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה
וְאַח"כ תַּנְשֵׂא בּוֹ לְכַתְחָלָהּ.

ע"כ דְּהוּא מְשׁוּם חוּמְרָא וּפְסוּל דְּנוּקָא. וְלָמָּה יֵאמַר כְּדֵי שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ שְׁהוּא אִינוּ מַעֲלָה
וּמוֹרִיד.

דְּהָא בְּעֵי עַד שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה. אֶלָּא וְדָאֵי שְׁהוּא בְּא לּוֹמַר דַּס"ל כְּשְׁמוּאֵל.

דְּבַעֵי עַד כְּדֵי שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ. וְכָל דְלָא הוּי כְּהָ אַע"פ שְׁהִיא יְכוּלָה לְשַׁמְרוּ וְלָא הוּא הוּנָא
סָפֵק מְגוֹרְשָׁת.

וְהַפְּסוּל הוּא מְכַדֵי שְׁתַּשׁוּמ וְתַטְלָנוּ עַד שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה. וְכְמוֹ שְׁפַתְב הוּא: עוֹד כָּתַב וּלְפִי
שְׁזָה שְׁפַתְבֵתִי דְחֹק קֶצֶת יֵשׁ לּוֹמַר שְׁאָר רַבֵּינוּ סְבוּר בְּדִין קְרוּב לָהּ בְּגַט כַּמ"ש בְּקִידוּשִׁין
וְכו' וְקִימָא לִן כְּנוֹתִיָּה ע"כ.

דְּהֵיִינוּ דְרַבֵּינוּ פֶּסֶק כְּרַבֵּי יוֹחֲנָן וּבְקְרוּב לָהּ דְּהִיא יְכוּלָה לְשַׁמְרוּ וְלָא הוּא הִיא מְגוֹרְשָׁת.
אַלָּא פִּינּוּ דְאָמַר לִיָּה שְׁמוּאֵל לָא תַעֲבִיד עוֹבְדָא עַד שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה.

מְשַׁמַּע דְּמְשׁוּם חוּמְרָא לָא יְהִיָּה גַּט עַד שְׁיִגִיעַ הַגַּט לִיְדָה. הָא לָאו הָרִי בְּכָל גְּוֹנָא פְּסוּל
מְדַרְבְּנוּ.

אַלָּא בְּמַחֲצָה עַל מְחַצָּה הִיא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת סָפֵק אִינָה מְגוֹרְשָׁת. וְרַשָּׁת.

ובמחצה על מחצה חידוש לן שמואל דאם כדי שתשום ותטלנו ה"ז מגורשת. ולהכי כתב רבינו הנה קרוב לה כדי שתשום ותטלנו הרי זה פסול וכו' דהיינו שהיא מגורשת מדאורייתא אע"פ שהיא מחצה על מחצה ששניהם יכולין לשמרו שאם כדי שתשום ותטלנו פסול מדרבנן דווקא: עוד כתב למטה ואל יקשה בעיניך מ"ש פאן שהוא פסול עד שיגיע לידה ולמעלה כתב בדין קטפרס וכו' הרי הוא פנח בידה ע"כ נראה דהפוננה אחר שהביא דברי הרשב"א שנדאי לפי דברי הרשב"א לא תקשה קושיא זו.

שהרשב"א הוא קא מקשה מעיקרא על דברי רבינו מזה ואחר שפירש דברי רבינו דאייירי באופן שהביא הרב המגיד. א"כ קושיא זו לא תקשה.

דלמעבד בה עובדא לא עבדינן הואיל והבעל בתוך ד' אמות שלה עד שיגיע הגט לידה. אבל התם בהיתתה ידה קטפרס וכו' דמהני פנח בתוך ד' אמותיה שהיא אינו עומד עמה בתוך ארבע אמותיה והדבר מבואר מעצמו.

אבל לפי פירושו הוא דלא איירי בעומד עמה בד' אמותיה ואעפ"כ אמר עד שיגיע גט לידה א"כ תקשה מהו דאם היתה ידה קטפרס וכו' לזה אמר שאל יקשה בעיניך זה לפי שלמעלה כבר הגיע הגט לידה וכו' עוד כתב ומ"ש רבינו בא הוא תחלה וכו' לפיכך אם קדם הוא הרי שבאה היא לאחר מכן כאילו לא באה ע"כ.

פירוש אע"פ שהיא כדי שתשום ותטלנו שהיא לשני הפירושים היא מגורשת כיון שהיא בתוך ד' אמותיו כאילו לא באה כלל. ולא אמרו כדי שתשום ותטלנו אלא בשלא היתה בתוך ד' אמותיו.

שאף הוא שבא לאחר כך לארבע אמותיה אין אומרים שאלו ד' אמות נחשבין לשניהם ואף אם תשום ותטלנו לא מהני כיון שהיא בתוך ד' אמותיו ג"כ אלא כאילו לא בא ונחשבין כולם שלה אע"פ שהיא יכול לשמרו כמותה דתרנוייהו יכולין לשמרו ונקראים מחצה על מחצה והיה מן הדין ספק מגורשת אעפ"כ הרי היא מגורשת גמורה.

דחשבין ליה כאילו לא בא. אלא שהגט פסול מצד החומרא דבעינן עד שיגיע הגט לידה. שמצד החומרא זאת היה הגט פסול. אפי' לא בא הוא לתוך ד' אמותיה והיתה כדי שתשום ותטלנו.

כך נראה פירוש דבריו במה שכתב אע"פ שהיא יכול לשמרו והיה מן הדין וכו' הרי היא מגורשת גמורה ע"כ הפוננה ששניהם שוים כמו שהיא כדי שתשום ותטלנו דהוא שיעור להיות גירושין כך הוא עומד בשנה לה.

דאם לא כן היאה היא מגורשת והלא בעינן כדי שתשום ותטלנו וכיון שכן גם דברי רבינו שכתב עמדה היא תחלה וכו' אע"פ שהיא מחצה על מחצה וכו' ה"ז גט פסול. דהוא מדבריהם ודאי דאייירי בכדי שתשום ותטלנו.

ואם נפרש דה"ה אזיל לר' הנה השני דביכולה לשמרו היא ולא הוא לא בעי כדי שתשום ותטלנו אתי דבריו כפשוטם. אכבל נ"ל דלשני הפירושים כתב דבריו ולכן כתב סתם אע"פ שהיא יכול לשמרו וכו' הרי זה מגורשת דלפירוש א' דבכדי שתשום ותטלנו.

וּלְפָרֹשׁ הַב' לֹא בָעֵי כַּדֵּי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ וְכַךְ נִפְרָשׁ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ. וּמַעֲתָה מַה שֶּׁהַקְּשָׁה הָרַ"ן ז"ל שֶׁהֵבִיא הַכ"מ.

לֹא קָשָׁה שֶׁרַבֵּינוּ אֵינְרֵי בְּכַדֵּי שֶׁהִיא יְכוּלָה לְשׁוּחַ וְלִיטּוֹל אוֹתוֹ שֶׁבְּכָל מְקוֹם מוֹעִיל וְכִינוֹן שֶׁכֵּן מִזֶּה לֹא קָשָׁה כָּלֵל וְלִקְמָן בַּד"ה וְזָרְקוּ לָהּ וְכו' בַּכ"מ אֶכְתָּב בְּאֲנָרָה: עוֹד כָּתַב וַיְדוּעַ שֶׁעֲנִין פְּסוּל בְּדָבָרֵי רַבִּי הוּא שֶׁלְכַתְּחִלָּה לֹא תִנְשָׂא וְאִם נִשְׂאת לֹא תִצָּא ע"כ.

דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ מִבְּנֵי אֲרָיִם עַל מַה שֶּׁכָּתַב אֶלְא שֶׁהֵגֵט פְּסוּל עַד שֶׁיִּגִיעַ גֵּט לִיָּדָה מִן הַחֲנוּמָרָא. וְג"כ הִנֵּה פְּסוּל אֶפְיָלוּ לֹא בָּא דְטַעַם אֶחָד לְהֵן דְנִמְצָא דְמַה שֶּׁכָּתַב כָּאֵן רַבֵּינוּ פְּסוּל הוּא כָּאֲנָפֵן דְלִמְעַלָּה שֶׁלֹּא בָּא הוּא בְּתוֹךְ ד' אֲמוּתֵיהָ דְכָתַב שֶׁם רַבֵּינוּ הָרִי זֶה פְּסוּל עַד שֶׁיִּגִיעַ גֵּט לִיָּדָה וְאִח"כ תִּנְשָׂא בּוֹ לְכַתְּחִלָּה דְמִשְׁמַע דְאִם נִשְׂאת לֹא תִצָּא דְגַם פְּסוּל שֶׁכָּתַב הֵכָּא הוּא כְּמוֹ הַתֵּם דְלְכַתְּחִלָּה הוּא דְפְסוּל וְאִם נִשְׂאת לֹא תִצָּא וְאִע"פ דְהֵכָּא כָּתַב רַבֵּינוּ פְּסוּל סָתֵם וְהִכְרִיחַ לְזֶה לְפִי שֶׁעֲנִין פְּסוּל הַנִּזְכָּר בְּדָבָרֵי רַבֵּינוּ הוּא כִּי כְּמוֹ שֶׁמִּבְּנֵי אֲרָיִם בְּפָרְק' י' וְכָל תְּשׁוּלוּם דְבָרֵי ה"ה הֵם מִבְּנֵי אֲרָיִם וְדוּק: הַשְּׁגַת הָרַב"ד תְּמַה אֲנִי וְכו' וְאוּלַי לְדַעַת אֵת שֶׁאֵינָהּ מְגוֹרְשֵׁת ע"כ וְאֲנִכִּי אִישׁ צָעִיר לֹא יִדְעָתִי מַה תִּימָה יֵשׁ וְהֵלֵא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הָאֲנָפֵן שֶׁהוּא סֶפֶק מְגוֹרְשֵׁת וְרִשְׁתָּ דְנִפְקָא מִיָּנָה שֶׁאִם נִשְׂאת תִּצָּא אֲבָל אִם לֹא הִנֵּה מְזַכֵּר אֶלְא הָאֲנָפֵן שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו בְּסוּף הוּא דְנוֹקָא פְּסוּל לְכַתְּחִלָּה לִיְנִשָּׂא בּוֹ וְאִם נִשְׂאת לֹא תִצָּא וְכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ בְּפָרְק' י': כ"מ בַּד"ה זָרְקוּ לָהּ בַּר"ה וְכו' הַרְשֵׁב"א בַּפ' הַזּוֹרֵק וְכו' וּבְשִׁיכוּלָה לְשִׁמְרוֹ כָּתַב שֶׁהִיא מְגוֹרְשֵׁת וְכו' וְאִין בְּהֵם נִפְתַּל וְעַקֵּשׁ ע"כ לְשׁוֹנוֹ.

הִנֵּה מִבְּנֵי אֲרָיִם בְּדָבָרֵי הַרְשֵׁב"א שֶׁהִנֵּה גוֹרֵס בְּדָבָרֵי רַבֵּינוּ יְכוּלָה הִיא לְשִׁמְרוֹ וְלֹא הוּא זֶהוּ קְרוֹב לָהּ דְהֵינָנוּ שֶׁהִיא מְגוֹרְשֵׁת וְדִלָּא כְּגִירְסַתְנוּ וּמַה שֶּׁעוֹלָה מִדְּבָרֵי הַרְשֵׁב"א לְדַעַת רַבֵּינוּ שֶׁגַם עֲתָה לְדָבָרֵי רַבֵּינוּ כָּל שֶׁבָּא הֵגֵט בְּתוֹךְ ד' אֲמוּתֵיהָ הִיא מְגוֹרְשֵׁת וְלֹא אֲמַרִּינוּ בִּיהָ פְּסוּל עַד שֶׁיִּגִיעַ הֵגֵט לִיָּדָה.

שֶׁלֹּא אָמַר רַבֵּינוּ כִּי דְפְסוּל עַד שֶׁיִּגִיעַ גֵּט לִיָּדָה אֶלְא בְּאֲנָפֵן שֶׁמְזַכֵּר לְקָמָן עֲמָדָה הִיא תַּחֲלָה וְכָּא הוּא וְעַמְדָה כְּנִגְדָה וְכו' שֶׁלְדִינָא הוּא כְּדֵי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ הִיא מְגוֹרְשֵׁת כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל.

אֶלְא דִּלָּא לִיעֲבִיד עוֹבְדָא עַד שֶׁיִּגִיעַ גֵּט לִיָּדָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל וְאֵת לֹא תַעֲבִיד עוֹבְדָא וְכו' שֶׁרַבֵּינוּ כָּתַב לְעִיל סָתֵם וְאִח"כ פִּירֵשׁ בְּהִיכֵן הוּא אֵינְרֵי וְכְמוֹ שֶׁבְּרַאשׁ הַדִּין כָּתַב קְרוֹב לוֹ אֵינָהּ מְגוֹרְשֵׁת מְחֻצָּה לְמַחֲצָה סֶפֶק מְגוֹרְשֵׁת וְאִח"כ בִּיָּאָר כִּיצַד הוּא קְרוֹב לוֹ וְכו'.

וְאִח"כ בִּיָּאָר מַה שֶּׁכָּתַב הִנֵּה קְרוֹב לָהּ כְּדֵי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ וְכו'. דְהוּא דְאִם בָּא הוּא תַּחֲלָה וְכו' אֵינָהּ מְגוֹרְשֵׁת אַע"פ שֶׁאִם תְּשׁוּחַ תִּטְלָנוּ.

אֲבָל אִם עֲמָדָה הִיא תַּחֲלָה וְכו' וְהִנֵּה הֵגֵט בְּכַדֵּי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ הוּאֵיל וְהוּא לְתוֹךְ ד"א שֶׁלָּהּ הָרִי זֶה הֵגֵט הוּא גֵּט אֶלְא דְפְסוּל הוּאֵיל וְהַבַּעַל בְּתוֹךְ ד"א שֶׁלָּהּ עוֹמֵד. דְזֶה מַה שֶּׁאָמַר לִיהָ וְאֵת לֹא תַעֲבִיד עוֹבְדָא עַד שֶׁיִּגִיעַ גֵּט לִיָּדָה.

דְּמִפְרָשׁ לָהּ דְאָמַר רַבֵּינוּ הוּאֵיל וְהוּא לְתוֹךְ ד"א וְכו' הוּא אֵינְרֵי בְּכַדֵּי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ דְכָתַב לְעִיל הִנֵּה קְרוֹב לָהּ כְּדֵי שִׁתְּשׁוּחַ וְתִטְלָנוּ הָרִי זֶה פְּסוּל וְכו' וְכָתַב עַל זֶה הַכ"מ אִח"כ וְה"ה דְחָה שִׁטַּת הַרְשֵׁב"א וְקִצַּת דְחִיּוּתֵינוּ הֵם דְחִיּוּת וְקִצַּתָּם הֵם מְתִינִישְׁבוֹת מִתּוֹךְ דְבָרֵי

ה'רשב"א ולא ביאר איזה הם ואנכי נ"ל ש'נדאי דמה ש'דחה ה"ה מצד הגמ' הם נדאי דחיות תוקות.

אבל הדחיות ש'דחה מצד דברי רבינו נדאי הם מ'ושבים. ש'נדאי לפי הג'רסא ש'יש לו ה'רשב"א בדברי רבינו כמו ש'נראה מדבריו ש'רבינו פתב ה'ה קרוב לה ולא לו וכו' כמו ש'פתבתי לעיל.

וכן ראיתי פתוב בספרים ישנים. א"כ דברי רבינו אתי פ'ונתיה.

וג"כ הדחיה השנית ש'בביאור פתב שאם ה'ה קרוב פדי ש'תשוח ותטלנו ש'הוא פסול קודם ש'פתב דין ע'מדה היא תחלה וכו'. הרי כ'ר פתבתי ש'רבינו תחלה סתם ואח"כ ביאר פיצד וכו': עוד פתב וה'ר"ן ב'פ' הנ"ז וכו' אלא דמחומרא בעלמא אמר פדי ש'תשוח ותטלנו ומחמיר עוד לומר דאפי' בכה"ג אינה נשאת אלא לאחר ש'גיע הגט ל'דה ע"כ.

לא ידעתי שאיך א'פ'שר לומר כ'ך פ'נון דשמואל לא פליג אדר' יוחנן בפ'ירוש המתני' אלא ש'מחמיר עד פדי ש'תשוח ותטלנו. ועוד מחמיר דאפי' בכה"ג עד ש'גיע גט ל'דה.

למה פסק דבורו בתרי ג'וני ה'ה ליה לומר ש'ינא לא תעביד עובדא עד ש'גיע גט ל'דה. דבש'למא דאם נאמר דדבריו הראשונים הוא דמפרש למתניתין הכי עד פדי ש'תשוח ותטלנו דפליג על דברי ר' יוחנן בפ'ירושא דמתניתין אתי שפיר דנקט דבריו הכי שאע"פ דפ'ירושא דמתני' הכי את לא תעביד עובדא עד ש'גיע הגט ל'דה: עוד פתב ונ"ל ש'הוא סופר דכ'ון דהא דר' יוחנן לאו מדינא אלא מתקנתא ש'הרי אין קניה תלויה בשום מקום בשמירה וכו' הדר דינא לדוכתיה דביכולה לשמרו אינה מגורשת גמורה דאורייתא וכו' דהויא לה ספק מגורשת ע"כ לא ידעתי דלמה היא ספק מגורשת פ'נון דעקר לה לתקנתא דמתניתין לחומרא והדר דינא לדוכתיה א"כ אינה מגורשת כלל ומכ"ש דקשה דאם עקר לתקנתא דמתניתין והדר דינא לדוכתיה כ"ש גם במחצה למחצה דאינה מגורשת.

ואפ'שר לומר דהכ'ונה הדר דינא לדוכתיה ש'התקינו להחמיר בגטין עד ש'אמרו מחצה למחצה ספק מגורשת עוד נחמיר שגם ביכולה היא לשמרו ולא הוא כחומרא דספק מגורשת וכל זה ד'וחק: עוד פתב ועל מה ש'השנה וכו' אבל ה'ר"ן תמה עליו וכו' והרי כל שאינו בכדי ש'יעור ש'תשוח ותטלנו אינו אלא ספק מגורשת וכו' וכ'ון ש'פן ב'יתר מכדי ש'תשוח ואפי' תו' ד' אמות ברשות הרבים מגורשת ואינה מגורשת וצ"ע עכ"ל.

פ'ירוש דבריו פ'נון שאין ד' אמות קונות ברשות הרבים אם פן בהאי ש'הוא עומד עמה בתו' ד' אמות הרי יכול לשמרו גם פן ובג'ון זה אמאי שד' אמותיה קונות לה אף ע"פ ש'הוא יתר מכדי ש'תשוח ותטלנו והא ארבע אמות פ'שהם ברשות הרבים אינם פ'לום ואם פן צרי' פדי ש'תשוח ותטלנו וכי תימא דש'יעור ד"א הוא פדי ש'תשוח ותטלנו זה אינו דנדאי הוא פחות מד' אמות כדמשמע בפ'רק מי ש'הוציא והו' אלו ת'וכן דבריו.

ואנכי איש צ'עיר כ'ר פתבתי על רבינו דנדאי דאיירי בכדי ש'תשוח ותטלנו וכמו ש'הבין כ'ך ה'רשב"א ז"ל בדברי רבינו וכ'ר הבאתי דבריו לעיל. אלא דאי קש'יא הא קש'יא פ'נון דאינם קונות ד"א ברשות הרבים מאי מועיל אפילו אם פדי ש'תשוח ותטלנו פ'נון ש'הבעל פא ועמד בד' אמות אלו הרי הוא גם פן יכול לשוח ול'טלו וא"כ הרי הם למחצה.

ואמאי היא מגורשת מדאורייתא. דבשלמא לדברי הרשב"א דמפרש לדעת רבינו דשמואל ב'א לומר שאם באה היא ועמדה אע"פ שזכתה בתוך ד"א אם בא הבעל ונכנס בתוך ד"א שלא וכו' אתי שפיר דשמואל קאי אדמתניתין שהוא ר"ה ונימא דבגיטין תקנו פה אבל לפי פירוש הר"ן דמפרש לדעת רבינו דשמואל לא איירי בעמדה היא תחלה ובא הבעל ונכנס בתוך ד' אמותיה אם כן פיון שרבינו פתב בהל' גזילה שאין ד"א קונות ברשות הרבים אלא בסמטא א"כ מאי מועיל פה בכדי שתשוח ותטלנו פיון דהבעל גם הוא יכול לשוח ולטלו דהו"ל מחצה למחצה אמאי היא מגורשת מדאורייתא אלא מדבריהם דפסול הוא דווקא.

ועל זה ג"כ נ"ל לתרץ דאם פדי שתשוח ותטלנו הרי פאילו קבלתו ולא איכפת לן אם הוא ג"כ ה"כ ועי"ל דס"ל דתקנו ה"כ בגיטין והוא ממה שרב מוקים למתני' בה"כ אלמא דד"א קונות בגיטין אליבא דכ"ע ואף ע"ג דלא יכיל הש"ס למיקם המתניתין בה"כ מ"מ הדין דין אמת ולה"כ פתב רבינו דאע"ג דהבעל נכנס גם הוא לד' אמותיה והוא יכול לשמרו כמותה פיון שהוא בתוך ד' אמותיה אם היתה בכדי שתשוח ותטלנו ואע"ג דהוא ג"כ יכול לשוח ולטלו דידה עדיף כן נ"ל.

ולא ידעתי למה הר"ן ז"ל לא הקשה על רבינו אלא מעמדה היא תחלה. והלא גם מרישא ה"ה יכול להקשות דאמאי פתב דאם בא הוא תחלה ועמד ואחר פה עמדה היא פנגדו וזרקו לה אם ה"ה הגט בתוך ד' אמות שלו אינה מגורשת אע"פ שאם תשוח תטלנו.

והלא ברשות הרבים אין ד"א קונות. והיאך קונות לו ד' אמותיו עד דאפילו שאם תשוח ותטלנו אינה מגורשת: דין י"ו זרק הגט לידה וכו' אינה מגורשת עד שתפסק המשוחה ואם אינו יכול לנתקו הרי זו מגורשת ע"כ.

משמע דאם נפסקה המשוחה הרי הוא מגורשת אע"ג דה"ה יכול להביאו אצלו. והנה לפי דברי התוס' נראה דטעמא משום דבשעת נתינה ה"ה יכול להביאו אצלו לא מקריא נתינה.

ולפי זה מאי מהניא דנפסקה המשוחה אח"כ פיון דבשעת נתינה ה"ה יכול להביאו אצלו ואפילו לדברי רבינו יצחק שהביא המגיד בדברי הרשב"א שנתנו הבעל לידה וקפצה ידה מרצון הבעל עד שאין הבעל יכול לנתקו ולהביאו אצלו אע"פ שאם לא קפצה ידה ה"ה הבעל יכול להביאו אצלו מחמת המשוחה.

מ"מ הרי בשעת נתינה תכף קפצה ידה עד שאין יכול להביאו ומקריא נתינה פיון שהיא ברשות הבעל קפצה ידה אבל דברי רבינו דאיירי דיכול להביאו אלא דנפסקה המשוחה אמאי מגורשת: ונ"ל דרבינו מפרש דמה שאמרו בש"ס בעינן פרישות וליכא הפוננה דבעי דהספר שנותן לה הוא נפרת מידו ולה"כ כל זמן שיכול להביאו אצלו הרי זה לא נכרת ואם נפסקה המשוחה הרי נכרת והיא מגורשת ואם אינו יכול להביאו אצלו אע"פ שהמשוחה בידו פיון שאין יכול להביאו אצלו הרי פאילו נכרת מידו: דין י"ז נתן הגט בידי עבדה וכו' ואם ה"ה פפות הרי זו מגורשת ע"כ.

הנה בלמדי הסוגיא דפרק המביא תניין וסוגיא דהזורק ראיתי טעמא דפסק רבינו ה"כ לפי דבפ' המביא תניין בודאי דאיירי בניעור דהא קא פריף וכי תימא בעומד והאמר רבא

וכו' עומד ויושב לא קנה וכינן שפן כיון שפן כיון שאמר והלקתא בכפות הוא על מה דמשמע ליה דבנעור איירי ואם הנה כפות ה"ז גט.

וכינן שפן אתי שפיר מה שאמר רבא בסוגיא דהזורק נעור אינו גט דהניא ליה חצר המשמרת שלא מדעתה. דלאו בכפות איירי דבכפות הניא ליה גט כמו הך סוגיא דפרק המביא תניין.

אלא כאשר בסוגיא דהזורק קא פריף ישן ומשמרתו הרי זה גט אמאי חצר המהלכת היא וחצר המהלכת לא קנה וכי תימא ישן שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה.

הוקשה לו לרבינו על זה והא בסוגיא דלעיל לא קא פריף מהאי דאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה. אלא דוקא בנעור ועומד.

אבל ביטול לא ועוד דמאי פירכא זו ונהלא לא דיבר רבא אלא בעומד ויושב אבל ביטול לא אמר: ועוד מאי קאמר והילכתא בכפות דאם בכפות אפילו נעור נמי כמו סוגיא דפ' המביא תניין דאם הוא כפות לא מקרי חצר המהלכת ומאי איירי ישן.

ומשום זה כדי דלא תקשי הסוגיות אהדדי מפרש דמה דקאמר בפ' הזורק וכי תימא ישן שאני והא אמר רבא וכו' הפנונה כיון דקאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה אע"פ שאינו מהלך כיון שהוא ראוי להלך לא קנה א"כ הנה ראוי לגזור ביטול נמי דלא הוי מגורשת אלא פסול כדי שלא יעשו גם בנעור והוא עומד או יושב ואע"פ שהם ראויים להלך וישן אינו ראוי להלך מ"מ נגזור דילמא אתי למטעי בנעור ועומד ויתירץ והילכתא בכפות.

דהיינו דישן איירי בכפות דבא רבא לומר דישן אף ע"ג שהוא לאו חצר המהלכת שהוא אינו ראוי להלך אעפ"כ בעי כפות דאז הוי גט ואי לא פסול ואינו מפרש כמו שפירש"י ז"ל בכפות שאינו ראוי להלך וכו' דמשמע אבל ביטול לבד מקרי ראוי להלך - אלא ס"ל דביטול לבד מקרי אינו ראוי להלך אלא דגזרינן ישן בלא כפות אטו נעור ואינו מהלך.

ובנעור וכפות לא גזרינן אטו שאינו כפות. לפי שביטול אתי למטעי ולימא דכמו דביטול שאינו מהלך לא מקרי חצר המהלכת ג"כ ניעור והוא עומד או יושב לאו חצר המהלכת היא להכי גזרינן.

אבל בנעור והוא כפות לא גזרינן אטו עומד ויושב. דכפות שאני שאי אפשר לו להלך והוא כפות דצריף מעשה להתיר הקשר.

אבל נעור ועומד או יושב אינו צריף מעשה וראוי להלך מקרי ואה"נ דגזרינן ישן לפי שאינו צריף מעשה דמיד בהקיצו הוא מהלך. וזה דבסוגיא דפ' המביא תניין קאמר בצריכותא אבל עבד ליגזר כפות אטו שאינו כפות קמ"ל דהיינו דלא גזרינן.

ובהאי סוגיא דהזורק גזרינן ביטול אטו נעור ועומד או יושב דזה מה דפריף והאמר רבא וכו' שהוא משום גזרה וכמו שפירשתי דלדעת רבינו לא סליקא ליה מה שפירשו שם התוספות דכפות וישן קאמר דאיהו הש"ס לא יבאר זה כדי שלא נטעה וגם בצריכותא

לא קאָמער אַלאַ פּפּות אַטוּ שְׂאִינוּ פּפּות וְלֹא מְשׁוּם דֵּהוּא יִשְׁן נְמִי אַלְמָא דְּבַעוּר אַיְיִרִי וְלֹא בְּיִשְׁן.

וְעוּד פִּינּוּן דֵּהִמְקֻשָּׁה ס"ד דְּבַנְעוּר אַיְיִרִי דֵּהָא קֹאָמֵר וְכִי תִימָא בְּעוּמַד וְכוּ' א"כ הִנּוּה לִיָּה לְמִימֵר אַלְא בְּיִשְׁן וְכַפּוּת: וְהַשְׁתָּא לְפִי מ"ש שְׂרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ הַסְּנֵגִיא דַּפ' הַמְּבִיא תַנְיִין דְּבַנְעוּר וְהוּא פּפּוּת הָרִי זֶה גִּט וְקֹאָמֵר בְּצָרִיכוּתָא אַבְּל עֵבֶד לִיגְזֹר פּפּוּת אַטוּ שְׂאִינוּ פּפּוּת קמ"ל.

הוּא בְּהֵאִי הוּא דְּלֹא גְזָרִינוּ. אַבְּל בְּיִשְׁן אַטוּ נְעוּר גְזָרִינוּ וְהוּי פְּסוּל מְדַרְבְּנָן וְאִינוּ גִּט עַד שְׂיָהָא פּפּוּת: וּמָה שְׂפַתְב רַבִּינוּ וְאִם הִנּוּה פּפּוּת הָרִי זֶה מְגוּרְשָׁת אַף ע"פ שְׂנָה אִינוּ צָרִיף דֵּהָא אַפִּי נְעוּר כְּכָר כְּתַב דֵּהוּא גִּט.

אַפְשָׁר הַפְּנוּנָה דְּאִינוּ גִּט עַד שְׂיָהָא פּפּוּת נְמִי. כְּמוֹ שְׂבָא רַבָּא לְאַשְׁמוּעֵינוּן כַּמֶּש"ל.

אַבְּל נ"ל עֵינְקֵר דֵּהוּא פִּינּוּן דְּיִשְׁן הוּא דוּמָה לְכַפּוּת וְכַתְּב שְׂהוּא פְּסוּל מְדַרְבְּנָן אִם כֵּן גַּם אִם יִהְיֶה פּפּוּת יָבֵא הַטּוּעָה לְטַעוּת וְלוֹמֵר מָה יוֹעִיל בּוֹ פּפּוּת שְׂבָלְאוּ הִכִּי הוּא יִשְׁן וְהוּי כְּמוֹ פּפּוּת וְאִם כֵּן גַּם בְּשְׂהוּא פּפּוּת נְמִי הוּא פְּסוּל מְדַרְבְּנָן לְהִכִּי פִּירֵשׁ רַבִּינוּ דְּבָאֵם הִנּוּה פּפּוּת נְמִי מְגוּרְשָׁת.

כֵּן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַבִּינוּ וְאַח"כ רְאִיתִי מ"ש ה"ה וְהַלַּח"מ וּמָה שְׂעָלָה עַל דַּעְתִּי פְּתַבְתִּי: וּמָה שְׂיִנְקֻשָּׁה לְדַעַת רַבִּינוּ שְׂאָמֵר דְּבַנְעוּר וְכַפּוּת הָרִי גִּט. הִיא הֵאֵי קוֹשְׂיָא דַּא"כ דֵּהָא דְּאָמֵר רַבָּא בַּפ' הַזּוֹרֵק נְעוּר אִינוּ גִּט אַיְיִרִי בְּשָׂלָא פּפּוּת.

וְהָא לֹא דְמִי לִיִּשְׁן דְּאָמֵר בְּתַחֲלָה דֵּהוּי גִּט דֵּהוּא אַיְיִרִי בְּכַפּוּת. דְּקוֹשְׂיָא זֶה לְפִי פִּירוּשׁ ה"ה וְהַלַּח"מ לֹא תוֹקֻשָּׁה דֵּהֵם מְפָרֵשִׁים דְּיִשְׁן דְּקֹאָמֵר רַבָּא לֹא בְּכַפּוּת אַיְיִרִי דוּמָיָא דְּנְעוּר דְּקַתְנִי אַח"כ: אַבְּל לְפִי מָה שְׂפִירְשָׁתִי בְּדַעַת רַבִּינוּ כַּמֶּש"ל דֵּהָא דְּאָמֵר בַּש"ס וְהִלְכְּתָא בְּכַפּוּת דֵּהִינּוּ דְּיִשְׁן דְּאָמֵר רַבָּא הוּא בְּכַפּוּת.

אַ"כ לֹא הָרִי דוּמָיָא דְּנְעוּר דְּקַתְנִי אַחַר כֵּף דֵּהוּא אַיְיִרִי בְּשְׂאִינוּ פּפּוּת: וְלַתְרִץ זֶה נ"ל בְּמָה דְּתַקְשָׁה נְמִי דָּאֵם דְּבָרֵי רַבָּא דְּאָמֵר נְעוּר הוּא בְּשְׂאִינוּ פּפּוּת אַמְאִי נְקַט רַבָּא דְּבָרִיו מְשׁוּם דֵּהוּיָא לִיָּה חֲצַר הַמְּשַׁתְּמָרֵת שְׂלֵא לְדַעַתָּה דֵּהוּ"ל לְמִימֵר מְשׁוּם דְּחֲצַר הַמְּהַלְכָת הִיא וְכִמוֹ דְּקֹאָמֵר הַש"ס בַּפ' הַמְּבִיא תַנְיִין בְּהַף פִּירְכָּא וְאַמְאִי חֲצַר הַמְּהַלְכָת הִיא וְכוּ' דְּקוֹשְׂיָא זֶה תַקְשָׁה גַּם לְפִירוּשׁ ה"ה וְהַלַּח"מ.

שְׂמֹנְכָרַח לְתַרְץ זֶה וְלוֹמֵר דְּרַבָּא נְקַט טַעַם זֶה לּוֹמֵר דְּאַפִּי הִנּוּה עוּמַד וְלֹא אָמֵר הוּא כָּל שְׂאִילוֹ מְהַלְף לֹא קָנָה עוּמַד וְיֹושֵׁב לֹא קָנָה אַלְא קָנָה. אַפ"ה פִּינּוּן דֵּהוּא חֲצַר הַמְּשַׁתְּמָרֵת שְׂלֵא לְדַעַתָּה שְׂהוּא נְעוּר מְשׁוּם זֶה אִינוּ גִּט.

וּלְפִי זֶה מְוֹכְרַח לּוֹמֵר דְּדְּבָרִיו שֶׁל רַבָּא מְבֹאָרִים לְהַדְיָא דְּבְשְׂאִינוּ פּפּוּת אַיְיִרִי דָּאֵם פּפּוּת הָרִי מְשַׁתְּמֵר לְדַעַתָּה הוּא. וְכִינּוּן שְׁנֵן לֹא תַקְשָׁה קוֹשְׂיָא א' נְמִי דְּרַבָּא בִּיָּאֵר לְהַדְיָא בְּשְׂאִינוּ פּפּוּת אַיְיִרִי וּבְרִישָׁא דְּיִשְׁן דְּאָמֵר יִשְׁן וּמְשַׁמְרָתוֹ הִנּוּה ס"ד דֵּהוּא בְּשְׂאִינוּ פּפּוּת כְּמוֹ סִיפָא דְּנְעוּר.

וְתַרְץ לוֹ וְהִילְכְּתָא בְּכַפּוּת דֵּהִינּוּ יִשְׁן וְכַפּוּת. וַא"כ מָה שְׂאָמֵר רַבָּא וּמְשַׁמְרָתוֹ הוּא הַפְּנוּנָה פּפּוּת נְמִי שְׂהוּא מְשַׁתְּמֵר לְדַעַתָּה מְקַרִי שְׂנַמְצָא שְׂרַבָּא דִּיבֵר בְּפִירוּשׁ דְּבָרִישָׁא

בכפות וסיפא בְּשֵׁאֵינוּ כְּפֹת: פָּרַק ו' דִּין א' הַשְּׁלִיחַ שְׁעוֹשֶׂה הָאִשָּׁה וכו' כְּתַב הַמַּש"ל דְּבִירוֹשְׁלָמִי שָׁאֵל ר"א חֲצָרוֹ שֶׁל שְׁלִיחַ מֵהוּ שְׁתַּעֲשֶׂה כִּידּוֹ וכו' וְרֵאִיתִי לְהַטּוֹר וכו' וְתַמְהֵנִי אִיךָ נֶעְלַם מִרְבוֹתֵינוּ הִירוֹשְׁלָמִי הַלְזָה וכו' וצ"ע עכ"ל.

וכן ראיתי להרב מראה הפנים שכתב על הב"י וְאֲשַׁתְּמִיטִיתִיהָ הַבְּעֵיָא דְהָכָא וְהַקְּשָׁה עַל הַטּוֹר דְּמַפְנֵי מָה הַכְּרִיעַ לְקוֹלָא וּבְעֵיָא דְלָא אִיפְשִׁיטָא הָכָא וְאִפְשָׁר מַפְנֵי שְׁלֵא הַוְנָפֵר בְּתַלְמוּדָא דִּידָן וּמ"מ צ"ע דְהָרִי אָנוּ רוֹאִין בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת שְׁפָסַק לְחוּמְרָא הוֹאִיל וּבְעֵיָא דְלָא אִיפְשִׁיטָא בְּהָאִי תַלְמוּדָא הִיא עכ"ל.

הנה דבריו אלו דמ"ן הב"י אשתמיטיתיה האי בעיָא. שכתב על הטור דמהיכא הנה סלקא דעתין לפלוגי ביניהו.

הרי נדאי לא ידע להך בעיָא. אבל הטור ידע לה אלא דהכריע מעצמו לקולא.

ובאמת הוא תימה גדולה על דבריו אלו ו"ל דאיך שינוי זה. ועוד דלא מצינו לרבינו ולא משום פוסק שזהזכיר בעיָא זו.

דאיך אפשר לומר דמכילהו אשתמיטתא. ומה שנלע"ד הוא דמה שכתב הטור ובהאמספקא לן אם דינו כדין האשה וכו' הוא דספיקא דנפל קמיה הוא ו"ל ואין פנונתו על הך בעיָא דהירוש' ואתי שפיר דכתב עליה הב"י לא ידענא מהיכא הנה סלקא דעתין לפלוגי ביניהו.

דהך בעיָא דהירושלמי הם אינם מפרשים לה כמו שפירש הרב שדה הושע והרב פני משה. משום דהתם בירושלמי קא עסיק הש"ס בענגן קטנה ואיך יכניס זה באמצע הדברים דאם קאי על שליח הקבלה הו"ל למבעי לה ארישא דמתניתין אלא פנונת הבעיָא כף הוא שרבי יוחנן אמר שקטנה יש לה חצר דמשום יד איתרבאי וכי היכי דאית לה יד ה"נ אית לה חצר.

ולעיל קאמרי דקטנה אין יכולה לעשות שליח קבלה אפילו כשהיא יתומה והכא קא שאיל ר"א דאם עשתה שליח קבלה דהוא לא מהני משום דאין שליחות לקטן דאם השליח עשה שהבעל נתן הגט בחצרו של שליח מהו שתעשה כידו.

וכיון שהוא אינו יכול לקבל גיטא משום דאין שליחות לקטן גם חצרו משום ידו הוא ולא הוי גט. או אמרינו כיון דיידע שליח דאינו יכול להיות שליח אם פן להכי עשה שנתן הבעל בחצרו הוא משום דקא משאיל לה חצרו דהוא נעשה חצרה ותתגרש משום חצרה זה פנונת הבעיָא.

וכיון דבעינו שתהא עומדת בצד חצרה וכמו דאסיק הכי רב אשי בפ"ק דמציעא וכמו שכתב רבינו בפ"ה וכל הפוסקים הסכימו לזה א"כ ליתא להך בעיָא. דהא אינה עומדת בצד החצר שהיא עשאתו שליח לקבלה ואינה עומדת שם.

ולהכי אינו גט ואם אירע שהיתה עומדת והשליח השאיל לה חצרו ולא משום שהוא שלוחה נדאי דהוי גט כיון דחצר זה שאול הוא לה וכמו שכתב רבינו בפ"ה ו"ל ואחד חצרה הקנויה לה או חצרה המושפרת או שאולה לה הפל רשותה הוא ומשיגיע גט לרשותה נתגרשה עכ"ל: ועוד אפשר לומר דמ"ש הטור ובהא מספקא לן וכו' קאי אבעיָא

דהירושלימי ואמר ומסתברא וכו' פיון דבש"ס דידן לא אשתמיט בשום מקום להזכיר שיש חילוק.

נדאי דפשיטא להו דלא יש שום חילוק שדינו פדין האשה לכל דבר. והב"י פתב לא ידענא וכו' הפוננה על הבעיא עצמה דמאי קא מבעיא ליה דמהיכא ס"ד לחלק ביניהו דלא ראה שום סברא לחלק ביניהו: דין ב' בד"א פשאבד הגט וכו' פתב הכ"מ פדברי ה"ה נראה מדברי הרשב"א.

ואפשר שרבינו מפרש פדברי הרא"ש ודבריו הם ככ"ע דכי נפיק גיטא מתותי ידיה שלם כל שאין הבעל מכחישו שליח נאמן אפי' לרב הונא עכ"ל. איכא למידק דמאי נפקא מינה אם רבינו דבריו הם ככ"ע פיון דרבינו בפ"ב פסק פרב חסדא פשהבעל מכחישו השליש נאמן דלא פרב הונא.

ונראה דהפוננה שאין מוכרח לומר דטעם דכתב רבינו הכי הוא משום דפסק פרב חסדא בפ"ב דמשמע הא לא הכי אלא דאם פסק פרב הונא לא הנה ליה למכתב הכי אלא דאף בלא אבד או נקרע צריף עדים.

דאין הדבר פן דאפילו אם הנה פוסק פרב הונא הנה יכול למכתב הכי משום דכרב הונא אתי נמי הכי דלא אמר רב הונא אלא פשהבעל מכחישו אבל פשאין מכחישו ולא אבד נאמן השליח ואינו צריף עדים.

וכמו שפי' הרא"ש דהקושיא היא גם לרב הונא וא"כ פד שני מי נפיק גיטא מתותי ידיה אפי' לרב הונא איתיה: הו אמת דריהטא דש"ס דהקושיא היא לרב חסדא דוקא דאם גם לרב הונא.

הוא עד שנאמר דגם לרב הונא לא אמר אלא פשהבעל מכחישו. אבל פשאין מכחישו השליח נאמן והא תנו וכו' וזה אינו מבואר בש"ס: ועוד דאם פן הוי הקושיא לרב חסדא דאפילו בשאין מכחיש הבעל בעינן עדים כ"ש פשהבעל מכחישו והקושיא לרב הונא מדיוקא דדבריו דלא אמר אלא פשהבעל מכחישו אבל פשאין מכחישו השליח נאמן והא תנו וכו' ואין גידון הקושיא שנה בשניהם: ועוד מנין לו לש"ס לומר הכי דאימא דלרב הונא אף פשאין הבעל מכחישו דהא טעמא דידיה הוא משום דאם לגירושין יתיב הנה ליה למיחב ניהלה.

וטעם זה גם פשאין הבעל מכחישו נמי דאם לגירושין הנה יתיב ניהלה ומה דנקט רב הונא הכי הוא משום דרב חסדא איירי גם פשהבעל מכחישו ופליג עלה רב הונא אבל לפי הטעם שאמר פנונתו גם פשאין הבעל מכחישו נמי.

דמוכרח לומר דהקושיא דש"ס היא לרב חסדא דוקא. וכד שני מי נפיק גיטא מתותי ידיה הוא לרב חסדא דוקא.

אבל לרב הונא גם פי נפיק גיטא מתותיה ידיה צריף עדים. דטעמא אמר משום דאם לגירושין הנה יתיב ניהלה ולהכי פתב פה ה"ה ודוק: דין ו' הפל פשרין לשליחות הגט וכו' והעבד ע"כ פתב הרב המגיד ויש מי שכתב שלא פסלוהו אלא לשליחות קבלה אבל להולכה פשר ע"כ.

וְכַתֵּב הָרִ"ן וְאַחֲרֵיהֶם פִּירְשׁוּ דְאָפִי אֵיכָא לְאַפְלוּגִי בֵּין הוֹלְכָה לְקַבְּלָהּ אַפִּ"ה שְׁפִיר פִּשְׁטִינָן קַבְּלָהּ מֵהוֹלְכָה דְמַדְקָא פִּסִּיל לִיה לְנִכְרִי וְלֹא פִּסִּיל לְעֵבֵד כְּלָל ש"מ דְאָפִילוּ לְקַבְּלָהּ כְּשֵׁר. שְׂאִילוּ הָיָה פִּסּוּל לְקַבְּלָהּ הָיָה תַּנְי נְמִי וְהַפֵּל כְּשֵׁרִין לְקַבְּלוּ חוּץ מֵאֵלוּ וְעֵבֵד דְהָא קַתְנִי כְּשֵׁרִין לְכַתּוּב וְכְשֵׁרִין לְהִבְיָא וְאִמְאִי שְׂיִיר קַבְּלָהּ אֶלְא ש"מ דְהִבְיָא וְקַבְּלָהּ שְׁוִים ע"כ הַכּוּנָה דְאָפִילוּ דִּישׁ לְחַלְקָא בֵּין הוֹלְכָה לְקַבְּלָהּ וּמִתְנִיתִין אֵיירִי בְּהוֹלְכָה וְאִם כֵּן מֵאִי פִּשְׁטִי לִיה מְדָלָא תַּנְי עֵבֵד.

דְאִמְא דְכּוּנָת הַמְתַּנִּי דְנִכְרִי גַם לְהוֹלְכָה פִּסּוּל. וְלֹא קַתְנִי עֵבֵד דְלוֹמַר דְעֵבֵד כְּשֵׁר לְהוֹלְכָה אֲבָל לְקַבְּלָהּ לֹא לְזָה אָמַר דְאִם כֵּן הוּא דְלְקַבְּלָהּ פִּסּוּל הָיָה תַּנְי נְמִי וְכו' דְהִינּוּ דְאִמְאִי לֹא תַּנְי מִתְנִיתִין לְעֵנָן קַבְּלָהּ נְמִי כְּדִי לְהוֹדִיעַ דְעֵבֵד דְבְּקַבְּלָהּ פִּסּוּל.

וּבְהוֹלְכָה הוּא דְלֹא תַּנְי לִיה דְכְּשֵׁר. וְכִי תִּמְא כֵּינָן דְלִהְנֵה אַחֲרֵינִי דְקָא מְדַכֵּר לְהוּ בְּהוֹלְכָה דְפִּסּוּלִים לֹא אֶצְטְרִיךְ לְמִימַר דְבְּקַבְּלָהּ פִּסּוּלִים דְמַכ"ש הוּא.

לֹא הִדַּר תַּנְי כְּדִי לְכַלּוֹל עִמָּהֶם עֵבֵד. לְזָה אָמַר דְהָא קַתְנִי כְּשֵׁרִין לְכַתּוּב וְכְשֵׁרִין לְהִבְיָא דְתַנָּא קָא תַּנְי כָּל מִיָּדִי וְאִם אֵיכָא לְאַפְלוּגִי בֵּין הִבְיָא לְקַבְּלָהּ וְלֹא חֲדָא מְלִתָּא הִיא א"כ הָיָה לִיה לְמַדְכַּר קַבְּלָהּ נְמִי אֶלְא וְדָאִי דְהוּבְיָא וְקַבְּלָהּ חֲדָא מְלִתָּא הִיא דְהֵם שְׁוִים לְכָל דְבָר וְכֵינָן דְקָא מְדַכֵּר הִבְיָא בְּמִשְׁמַע נְמִי קַבְּלָהּ וּמְדָלָא תַּנְי עֵבֵד עִמָּהֶם ש"מ דְעֵבֵד כְּשֵׁר בֵּין בְּהוֹלְכָה בֵּין בְּקַבְּלָהּ: וְאָמַר וְרַבִּי יוֹחָנָן נְמִי דְאָמַר אֵין הָעֵבֵד נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ לְפִי דְבָרֵי רַש"י ז"ל וְכו' אֲבָל הָרַב ר' יוֹסֵף הַלְלוּי וְכו' וְעַל דְעֵתוֹ ז"ל פִּירְשׁ הַרְמְב"ן ז"ל וְכו' וְהוּא אֵין לוֹ יָד לְגִירוּשֵׁין הוּאִיל וְאֵינוּ בְּתוֹרַת גִּיטִין ע"כ.

פִּירוּשׁ דַּר' יוֹחָנָן דְאָמַר דְאֵין הָעֵבֵד נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ לְפִי דְבָרֵי רַש"י דְמְפָרֵשׁ דַּה"ה לְהִבְיָא דְלִיכָא טַעַם לְחַלְקָא בֵּינֵיהֶם לֹא תַקְשִׁי דְמִתְנִיתִין דְקַתְנִי נִכְרִי דְמִיָּרִץ ר"ת דְנִקְט נִכְרִי לְאַשְׁמוּעֵינוּ נִכְרִי וְנִתְגַּיֵּיר פִּסּוּל וְכו' אֲבָל ר' יוֹסֵף הַלְלוּי דְמַחְלַק בֵּין הִבְיָא לְקַבְּלָהּ דְלִהְיָא אֵיכָא דִּיוקָא דְמִתְנִי מְדָלָא תַּנְי אֶלְא נִכְרִי וְעַל דְעֵתוֹ פִּירְשׁ הַרְמְב"ן ז"ל.

דְהִינּוּ דְלִפִּי דְבָרֵי רַבִּי יוֹסֵף הַלְלוּי דְמַחְלַק וּמַפְחֵם דִּיוקָא דְמִתְנִיתִין אִם כֵּן מֵאִי קָא פִּשְׁטִי רַבִּי אִמְי מִמִּתְנִיתִין מְדָלָא תַּנְי עֵבֵר וְהָא בְּמִתְנִי אֵיירִי בְּהִבְיָא וְהִיאָה פִּשְׁטִי לַה רַבִּי אִמְי דְגַם בְּקַבְּלָהּ כְּשֵׁר.

לְזָה פִּירְשׁ הַרְמְב"ן דְלַרְבִּי אִמְי לֹא ס"ד לְאַפְלוּגִי בֵּינֵיהוּ דְכוּלְהוּ שְׁוִים וְכַד עֵבֵד בְּהִבְיָא כְּשֵׁר גַם בְּקַבְּלָהּ כְּשֵׁר. אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן חִידַּשׁ לָן דְאֵיכָא לְאַפְלוּגִי בֵּינֵיהוּ דְשְׁנֵינֵי קַבְּלָהּ מֵהוֹלְכָה וְכו' וְלִהְיָ מִתְנִיתִין דְלֹא הִזְפִּירָה עֵבֵד אֶלְא נִכְרִי מִשּׁוּם דְלִהְיָ לְכָה אֵינוּ פִּסּוּל אֶלְא נִכְרִי אֲבָל עֵבֵד כְּשֵׁר אֲבָל בְּקַבְּלָהּ לֹא הִזְפִּירָה מִתְנִיתִין כְּלָל לְהוֹדִיעַ דְבְּקַבְּלָהּ שְׁוִה עֵבֵד לְנִכְרִי דְכִּמוּ דְנִכְרִי וְדָאִי פִּסּוּל לְקַבְּלָהּ מְכָל שְׁפֵן לְהִבְיָא.

דְקַתְנִי לַה מִתְנִיתִין גַם הָעֵבֵד פִּסּוּל. וְלִיכָא לְאַקְשׁוּנֵי דְאִמְאִי לֹא קַתְנִי קַבְּלָהּ כְּמוֹ דְקַתְנִי כְּתִיבָה וְהִבְיָא וְכַדִּי לֹאמַר דְגַם פִּסּוּל בְּקַבְּלָהּ מִשּׁוּם דְשְׂאֵנִי הָא דְקַתְנִי בְּכַתִּיבָה וְהִבְיָא דְאָפִילוּ חֲרַשׁ שׁוֹטָה כְּשֵׁרִין בְּכַתִּיבָה אֲבָל בְּהִבְיָא פִּסּוּלִין וְאִגַּב דְקַתְנִי דְפִּסּוּלִין נִקְט נְמִי הַפֵּל כְּשֵׁרִים אָף ע"ג דְכָבֵר קַתְנִי לַה בְּכַתִּיבָה.

אֲבָל בְּקַבְּלָהּ לֹא אֶצְטְרִיךְ לְמִתְנִי כְּלָל דְלְעֵנָן פִּסּוּל וְהִנֵּה מַכ"ש דְהִבְיָא אֲתִיָּא וּמִיָּנָה נִשְׁמַע דְעֵבֵד כְּשֵׁר בְּהִבְיָא מְדָלָא קַתְנִי אֶלְא נִכְרִי. וּג"כ נִשְׁמַע דְאִם הָיָה עֵבֵד כְּשֵׁר גַם

בקבלה ה'יה לו לתנא למתנייה נמי בקבלה וגבי נכרי דוקא כדי למשמע דעבד פשר ומדלא תנייה ש"מ דלעגנן קבלה שוה הוא לנכרי וטעמא דכיון דשליח קבלה משהגיע גט לידו מגורשת והוא אינו בתורת גיטין וקודושים אם פן אין לו יד לקבל הגט אבל בהבאה דהוא אינו עושה כי אם שליחות דוקא הרי בשליחות דעלמא איתיה.

דנכרי דוקא הוא דאין לו שליחות: ולפי זה מאי דקא פריה הש"ס מתקיף לה ר"א טעמא במלתא דליתיה וכו' הכי קא פריה דתרומה דומיא דקבלה דעל ידו נעשית תרומה כמו קבלת הגט דעל ידו מתגרשת ואמאי אין תרומת העבד תרומה כיון דהוא איתיה במצות תרומה.

וכיון שפן מה שהקשה הרב הלח"מ לא ידעתי מאי קאמר דהוא ז"ל קא מקשה לסברת רבינו יוסף הלוי הג"ל ז"ל עוד קשה להו פירושא וכו' ליקשי ליה בדינא דהוי קושיא אלימתא טפי ולימא הכי שליח לקבלה אינו נעשה אבל שליח להולכה נעשה ואמאי הא אתם גם אמר רחמנא מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל ואם פן אפילו שליח להולכה אינו נעשה פי היכי דבתרומה אין תרומתו תרומה ע"כ.

דמאי קושיא זו דלא דרשינן אף שלוחכם ישראל אלא במלתא דדמיא לתרומה. דהוא קא עביד מלתא דישאל מממש דהיא על ידו נעשית תרומה.

אבל בשליחות הולכה לא קא עביד מידי הוא בעגנן הגט: עוד כתב הר"ן בתשלום הדברים הג"ל וכי היכי דבאידיה דר' יוחנן דבסמוך דאמר שאין העבד מקבל גט לחברו מיז רבו שלו משמע דוקא לקבלה פסול אבל להולכה פשר הכא נמי דכנותיה ע"כ.

צריה להבין דמה דמיון יש זה לזה. דמה שאין מקבל גט לחברו מיז רבו שלו הוא משום דיד עבד פיד רבו וכשפסרו לידו לא יצא מרשותו.

ולא משום דלא איתיה הוא דנדאי איתיה הוא בשחרור. אלא משום דיד עבד פיד רבו.

ונראה דהפוננה דמביא ראיה שדברי רבי יוחנן שאמר אינו נעשה שליח לקבל גט לאשה הוא דוקא לקבלה קאמר ולא בדברי רש"י דאמר דגם להולכה קאמר. דהא דברי רבי יוחנן דקאמר בתר הכי דעבד אינו מקבל גט לחברו מיז רבו שלו הוא דוקא דלקבלה קאמר.

דלהולכה לא איכפת לן דליכא האי טעמא דיד עבד פיד רבו דהוא לא מקבל ליה לזכותו. וכמו דהתם בדוקא הוא דלקבלה קאמר דכנותיה באשה בדוקא קאמר דהוא לקבלה דוקא.

ומה שאמר משמע דדוקא לקבל פסול. דמשמע דאינו מבואר אלא משמעות דוקא.

הוא כיון דלא נזכר הטעם בדבריו שהוא דיד העבד פיד רבו. אע"ג דהוא להדיא שפך הוא הטעם מ"מ לא נזכר בדבריו להכי אמר משמע: ועוד דיש לפרש משמע הפוננה דלפי הטעם הוא משמע להדיא דלקבלה הוא דפסול אבל להולכה פשר פן נראה ליי: עוד כתב הרב המגיד ובהלכות גדולות בעו רבנן קמיה רב חנינא גאון וכו' פירוש דרבנן בעו קמיה רב חנינא גאון אם ה'יה שפרכו הגט בחד מנא כ' ליתנו לישראל שהוא יתן אותו לאשה שלכאורה דלא מקרי הגוי שליח באופן זה כיון שהוא נותנו לישראל והוא השליח הנותנו

לְאִשָּׁה וְהַשִּׁיב לָהֶם דְּאָסוּר אֶפְיָלוּ בְּכִי הָאֵי גִוְוָנָא דְנִתְנָן בְּיָדָהּ אוּ בְּיַד שְׁלוּחָהּ אֲבָל עַכ"וּם
כָּלֵל דְּמִדְּאֹרְיִיתָא בְּטַל מְשׁוּם דְּבַעֵי שְׁלֵא יְהִיָּה לַעַכ"וּם שׁוּם שְׁיִיכוּת בְּגַט אֲבָל רַבְּנָן
דְּהַשְׁתָּא סְבָרִי אֵי יְהִיבִיהּ לְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל הוּא הַנּוֹתָן הַגֵּט לְכַתְּחִלָּה לֹא תִנְשָׂא פִּינּוּן דְּיַד
הַגּוֹי בְּאִמְצַע גְּזָרִינּוּ שְׁמָא אֲתִי לְהִיּוֹת הַעַכ"וּם שְׁלִיחַ גְּמוּר וְהוּא לָאוּ בְּרִית הוּא וְאִם
נִישְׂאָת לֹא תִצָּא מְשׁוּם דַּר"ש וְכו' וְכַתְּבִי הַר"ן ו"ל שְׁם וְלֹא יִדְעָתִי מֵאֵי שְׁיִטָּא דַּר"א הֲכָא
ע"כ.

וְהַפְּוֹנָה דְּבַפְּרָק א' קַתְּנִי מִתְּנִיתִין כָּל הַשְּׁטָרוֹת הַעוֹלָיִם בְּעַרְפָּאוֹת שֶׁל נְכָרִים דְּבַגְיָטִין
פְּסוּלִים וַר"ש ס"ל דְּכָשְׁרִים וְקָא פְּרִיף עֲלֵהּ בַּש"ס וְהָא לָאוּ בְּנֵי פְּרִיתָהּ נִינְהוּ וְתִירִץ רַבִּי
זִירָא יָרַד ר"ש לְשִׁיטָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר וְכו' דְּהֵינּוּ ש"ס ל' כַּר"א דְּעֵידי מְסִירָה פְּרִיתִי
וּבְהֲכִי הוּא מְכָשִׁיר ר"ש שְׁיִמְסְרֵנוּ לָהּ בְּפָנֵי עַדִּים יִשְׂרָאֵל דְּעֵיקָר הֵם עַדִּי מְסִירָה וְהַשְׁתָּא
רַבְּנָן קְאָמְרִי דְּבַדִּיעֵבַד דָּאִם נִישְׂאָת לֹא תִצָּא דְּסוּמְכִים עַל ר"ש דְּכַמוּ הֵתֵם דְּיַד הַעַכ"וּם
בְּאִמְצַע פִּינּוּן דְּנוֹתָן לָהּ בְּעַדִּי מְסִירָה מְהֵנִי הֲכָא נְמִי מְהֵנִי בְּדִיעֵבַד.

וְעַל זֶה אָמַר הַר"ן ו"ל לֹא יִדְעָתִי מֵאֵי שְׁיִטָּא דַּר"א הֲכָא. דְּהֵינּוּ דְּבַשְׁלָמָא הֵתֵם הַעַכ"וּם
לֹא נַעֲשׂוּ שְׁלוּחִים אֲלָא שְׁחַתְּמוּ וְהוּא אִינוּ שְׁלִיחַ עַל חַתִּימָתָם.

דְּכַמָּן דְּלִיתָא דְּמָיָא דְּנוֹתָן לָהּ בְּעֵידי מְסִירָה וְאִם מְשׁוּם מְזַוְיָיף מִתּוֹכוֹ קְאָמַר הֵתֵם בַּש"ס
דְּבַשְׁמוֹת מְוִבְהָקִין עֶסְקִינּוּ דְּלֹא אֲתִי לְמַסְמָף עֲלֵייהּ. אֲבָל הֲכָא שְׁהַעַכ"וּם הוּא הִבִּיאוּ
וְקְאָמְרִי דְּלְכַתְּחִלָּה לֹא תִנְשָׂא מְשׁוּם דְּהוּא דוּמָה לְשְׁלִיחַ וְגְזָרִינּוּ בֵּיהּ.

הֵיאָף מְכָשִׁירִין אוּ בְּדִיעֵבַד אִם נִישְׂאָת מְשׁוּם הָף דַּר"ש וְהָא לֹא דְּמִי לַעֲנִין דַּר"ש דָּאִין
זֶה רְאֵיהּ לְזֶה לְכַף נ"ל דְּהַר"ן עַל הַרְאֵיהּ שְׁמַבִּיא הוּא דְּקְאָמַר. אֲבָל בְּנִדְעָי שְׁלִדְעַת רַבְּנָן
דְּהַשְׁתָּא דְּלֹא מְקָרִי שְׁלִיחַ גְּמוּר לְפִנְסוֹלוֹ מִדְּאֹרְיִיתָא דְּלֹא כְּמוֹ שְׁהַשִּׁיב רַב חֲנִינְיָא גְּאוּן ו"ל.

אֲבָל הַרְבּ בַּעַל הָעֵיטוּר שְׁהִבִּיא הַרְבּ הַמְּגִיד אַח"כ ס"ל דְּהוּא דוּמָה לַעֲנִין דַּר"ש. וְעַל זֶה
כָּתַב וְאָנּוּ דְּכַתְּבִינּוּ דַּר"א מְכָשִׁיר אִפִּי לְכַתְּחִלָּה מְסַתְּבָרָא הֲכָא נְמִי אִם נִתְגַּרְשָׁה תִּנְשָׂא
לְכַתְּחִלָּה בְּעֵידי מְסִירָה.

דְּהֵינּוּ דְּלֹא גְזָרִינּוּ מְשׁוּם שְׁלִיחוֹת הַעַכ"וּם אֲלָא שְׁלֵא תִתְגַּרְשׁ בְּהָף גִּיטָא. אֲבָל אִם
נִתְגַּרְשָׁה תִּנְשָׂא לְכַתְּחִלָּה בְּאִם נִתְנוּ לָהּ בְּעֵידי מְסִירָה: עוֹד כָּתַב הַרְבּ הַמְּגִיד וּמ"ש
שְׁהַפְּסוּלִין בְּעַבְרִיָּה מְדַבְּרִי תוֹרָה דְּפְסוּלִין לְהַבְּאֵת הַגֵּט וְכו' וּמ"מ לֹא יִדְעָתִי רַבִּינוּ מֵאִין
הוֹצִיא הַפְּסוּל וְכו': וּנ"ל לְתַרְזָּפִין שְׁכַתְּבִינּוּ רַבִּינוּ פְּדִין רַבִּיעֵי שְׁאִין שְׁלִיחַ הוֹלְכָהּ וְהַבְּאֵה
צָרִיף עַדִּים אֲלָמָא דְּמְהִמְנִינּוּ לְדְבוּרִיָּה שְׁאָמַר שְׁהוּא שְׁלִיחַ וְכִינּוּ שְׁהוּא פְּסוּל לְעַדוֹת הָרִי
כְּאִילוּ לֹא אָמַר שְׁהוּא שְׁלִיחַ.

וְלָכֵן אִם הוּא מְפְסוּלִי עַבְרִיָּה מְדַבְּרִי סוּפְרִים כְּשָׁרִים מְשׁוּם עֵיגוּנָא דְּאִתְתָּא. אֲבָל אִם הֵם
מְפְסוּלִי עַבְרִיָּה מְדַבְּרִי תוֹרָה הָרִי דְּבַרְיָהֶם כְּמָאן דְּלִיתְנָהוּ דְּמִי דְּלֹא מְהִימְנִי לְהוּ בְּמָה
שְׁאוּמְרִים שְׁהֵם שְׁלוּחִים.

וְלָכֵן אִם הַגֵּט נִתְקַיֵּים בְּחוֹתְמֵי אֲזִי פִּינּוּן שְׁגֵט מְקוּיִים בְּיָדוֹ אֲזִי פְּסוּל מְדַבְּרִי סוּפְרִים דְּוָקָא.
לְפִי שְׁפִינּוּ שְׁהוּא מְקוּיִים בְּיָדוֹ אֲמָרִינּוּ שְׁוֹדָאי הַבַּעַל נִתְנוּ לוֹ.

אָלָא וְשֶׁהוּא פֶּסוּל כְּדִי שְׁלֵא נִסְמַךְ עָלָיו גַּם בְּשֵׁאינוּ מְקוּיִים. אָבֵל אִם לֹא נִתְקַיֵּים אָלָא שְׁנִסְמַךְ עַל פִּי הָרִי דְבָרָיו וְלֹא כְּלוּם וְאִינוּ גַּט דְּהֵינּוּ דְּאִינְרִי שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁלֵא אַחַר זְמַן יִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵיו.

שְׁבִקְשׁוּ וּמְצָאוּ שְׁאִין שְׁם עֵדִים עַל הַקִּיּוּם. שְׁזֵהוּ שְׁאֵמֵר רַבֵּינוּ אָלָא שְׁנִסְמַךְ עַל פִּי. דְּהֵינּוּ דְּלִיכָא סְפִיקָא שְׁמָא יִתְקַיֵּים אַחַר כֶּה שְׁנִדְאִי שְׁאִינוּ מִתְקַיֵּים אַחַר כֶּה כִּי אִם שְׁנִסְמַךְ עַל פִּי. וְכִינֵן שְׁהוּא פֶּסוּל לְעֵדוּת הָרִי דְבָרָיו אִינוּ כְּלוּם שְׁאֵמֵר שְׁהוּא שְׁלִיחַ: אָלָא דְּלִפִּי זֶה אִם אִיכָא עֵדִים דְּעֵשְׂאוּ הַבְּעַל שְׁלִיחַ דְּהוּא כְּשֵׁר.

וְאִין נִרְאָה כֹּן מִדְּבָרֵי רַבֵּינוּ מְדַסְתָּם מִשְׁמַע דְּבָכֵל גְּנוּנָא פֶּסוּל. וְאֶפְשָׁר לִוְמֵר דְּאֶפִּילוּ אִיכָא עֵדִים שְׁעֵשְׂאוּ הַבְּעַל שְׁלִיחַ הָא אִיכָא לְמִימֵר שְׁאִין זֶה הֵגֵט שְׁנָתֵן לוֹ אָלָא אַחַר הוּא הִיכָא דְּלֹא נִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵיו דְּלֹא מְהִימְנִין לִיה בְּמָה שְׁיֵאמֵר שְׁזֵה הוּא אָלָא זֶה הֵגֵט הוּא מְזוּנְיָה: אָבֵל בְּוִדְאִי דְּאִם אִיכָא נְמִי עֵדִים דְּזֵה הוּא הֵגֵט שְׁנָתֵן לוֹ הַבְּעַל בְּשְׁלִיחוּתוֹ דְּגַט זֶה כְּשֵׁר לְפִי שְׁאִין אָנוּ סוּמְכִים עַל דְּבָרָיו כְּלָל.

וּלְפִי זֶה שְׁפִירְשְׁתִּי דְּרַבֵּינוּ אִינְרִי אַף בְּדִאִיכְיוּ עֵדִים עַל שְׁלִיחוּת הַבְּעַל מַה שְׁפּוֹסֵל בְּנִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵיו הוּא כְּדִי שְׁלֵא נִסְמַךְ עָלָיו גַּם בְּשְׁלֵא נִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵיו דְּאִזְ כִּינֵן דְּהֵם פֶּסוּלִים לְעֵדוּת מְדֹאֹרְיִיתָא לֹא מְהִימְנִי לְהוּ בְּמָה שְׁאִוְמְרִים שְׁזֵהוּ הֵגֵט שְׁנָתֵן לְהוּ הַבְּעַל זֶה סְבַרְת רַבֵּינוּ ז"ל: דִּין ט' וּקְטָנָה אִינְיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְכו' שְׁאִינוּ כֹּן דַּעַת גְּמוּרָה ע"כ.

כְּתִב הָרַב הַמַּגִּיד וּכְבָר כְּתִבְתִּי בַּפ"ה דְּחֻצָר בְּגַט מִדִּין שְׁלִיחוּת הוּא וּלְפִיכֶה אִינְיָה קוּנְיָה אָלָא א"כ הָאִשָּׁה עוֹמְדַת בְּצַדָּה וְכו' מְפִי שְׁשְׁלִיחַ קַבְּלָה צְרִיךְ עֵדִים ע"כ. וּפְרִוּשׁ דְּבָרָיו שְׁם דְּרַב אִשִּׁי אָמֵר חֻצָר אִינְרַבְּאִי מְשׁוּם יָד וְלֹא גֵרַע מִשְׁלִיחוּת.

דְּהֵינּוּ דְּלֵא אַחַר דְּאִינְרַבְּאִי חֻצָר מִינְדָה דְּעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ בְּגַט שְׁהוּא חֻצָרָה אִין לִוְמֵר כִּינֵן דְּאִינְרַבְּאִי מִינְדָה בְּכָל דְּבָר בְּעֵי עוֹמְדַת בְּצַד חֻצָרָה כְּמוֹ בְּגַט. דְּגַט שְׁאִנְיָ שְׁהוּא חוֹב לָהּ וְאִין חֲבִין לְאָדָם שְׁלֵא מְדַעְתּוֹ דְּאֶפִּי מִטְעַם שְׁלִיחוּת לֹא מְהִינְיָ וּבְגַט הוּא דְּכִתִּיב יָדָה כְּיָדָה דְּהִיא סְמוּכָה לָהּ.

אָבֵל בְּדָבָר שְׁזָכוּת הוּא לָהּ כְּמוֹ מִתְנָה לֹא בְּעֵי עוֹמְדַת בְּצַד חֻצָרָה דְּלֹא גֵרַע מִשְׁלִיחוּת. דְּהֵינּוּ כִינֵן דְּאִינְרַבְּאִי חֻצָר מִינְדָה דְּהוּא כְּשְׁלִיחוּתָה עֶבְדִּינֵן בִּינְיָה דִּין שְׁלִיחוּת.

דְּדָבָר דְּהוּא זָכוּת לָהּ קוּנְיָה אַע"פ שְׁאִינְיָה עוֹמְדַת בְּצַד חֻצָרָה- דְּדוֹקָא בְּגַט דְּבְעֵינֵן בְּיָדָה וְכו' מְשׁוּם דְּהוּא חוֹב לָהּ- דְּלֹא עֲדִיפָא מִשְׁלִיחוּת. דְּאִין חֲבִין לְאָדָם שְׁלֵא מְדַעְתּוֹ.

דְּהוּא שְׁכִתְבֵי שְׁם רַבֵּינוּ עַד שְׁתַּעֲמוּד בְּצַד חֻצָרָה וְכו' שְׁחֻב לָהּ הַגְּרִוּוּשִׁין וְאִין חֲבִין לְאָדָם שְׁלֵא בְּפִנְיוֹ. דְּהֵינּוּ דְּהוּא טְעָמָא דְּכִתְבֵי יָדָה סְמוּכָה לָהּ דְּחֻצָר כְּשְׁלִיחוּתָהּ.

וְכֹן כְּתִב בַּפ"ז מֵהַל' גְּזֵלָה וְז"ל קְטָנָה יֵשׁ לָהּ חֻצָר וְכו' שְׁחֻצָר שֶׁל קְטָנָה מִינְדָה לְמִדְּנוּיָה. הָרִי בְּכָאן מְפִירְשׁ דְּחֻצָר מִינְדָה לְמִדְּנוּיָה.

וְנִמְצָא דַמ"ש כָּאן רַבֵּינוּ אַע"פ שְׁחֻצָרָה קוּנְיָה לָהּ גִּיטָה כְּגִדּוּלָה. הוּא דְּלֵא אַחַר דְּלְמִדְּנוּיָה מִינְדָה הָרִי קְטָנָה בְּגַט יֵשׁ בָּהּ חֻצָר דְּהוּא כְּשְׁלִיחַ דְּיָדָה.

וא"כ לכאורה שתוכל לעשות נמי שלים לקבלה. אבל פיון ששלים קבלה צריף עדים אין מעידין על הקטן.

דהשתא אתי שפיר דהתם במציאה לא פתב רבינו דבעי שתהא עומדת בצד תצרה פיון דהוא זכות לה לא גרע משליחות. דתצור פשלים ותצור יש לה דלפי זה הוא מ"ש שם המגיד על דברי רבינו שם.

דהכין אסקא רב אשי וכו' וכאן פתב וכבר פתבתי בפ"ה דתצור בגט מדין שליחות הוא ולפיכך אינה קונה אלא א"כ האשה עומדת בצדה וכו'. דהיינו פיון דאיתרבאי תצור מינה ודרשינו מה ידה וכו'.

ולא אמרינו הכי אלא בגט דחוב הוא לה דהשתא קטנה יש לה דין שליחות בגט מינה. ולזה הוצרך רבינו שהטעם וכו' דהוא מבואר כמ"ש: ומה שפתב אח"כ ובאמת שאין זה מוכרח וכו' פירוש דאין מוכרח לפרש דברי רב אשי הכי.

דיש לומר דכוננת דבריו הוא כף דתצור משום יד הוא דאיתרבאי ולא כמו שליחות. אלא בדבר שהוא זכות לה לא בעי עומדת דלא תהיה גרועה דתצור משליחות פיון דאיתרבאי מינה אבל נדאי דגם בגט לא מהני בקטנה שליחות.

כמו שאר דברים שאין שליחות לקטן. כן נ"ל פירוש דברי הרב המגיד ז"ל.

דהשתא לפי פירושי זה לא קשה על רבינו שפתב בהל' שותפין דקטן וקטנה אינו נעשין שלוחין. וכן גבי תרומה אימא דאינו יכולין לתרום אע"ג דאין צריף עדים לשליחות.

דברינו דווקא בגט איירי. אבל בכל דבר נדאי דאין להם שליחות.

דלהכי הוא מ"ש הרב המגיד בתשלום דבריו אחר שפתב השגת הראב"ד ז"ל ולפי שאין זה מעלה ומוריד בעיקר הדין לא אאריף בו ע"כ. פיון דבשאר דברים גם רבינו מודה דאין שליחות לקטן וקטנה.

אלא בגט דווקא איירי וכמ"ש: אלא שלפי זה לכאורה קשה מה שהקשו התוס' בפ' המביא תניין דף כ"א בד"ה אטו וכו' מהך דהכא דאמרינו גבי מתנה אע"ג דלא הוי דומיא דיד דאינו עומד בצד תצור דקני מטעם שליחות דזכין לאדם שלא בפניו.

א"כ הך דכתב לה שטר מתנה אע"ג דלא הוי דומיא דידה דמתנה ליתא בעל פרוה תתגרש מפח שליחות יעו"ש. דקושטא זו תקשי לדברי רבינו לפי מה שפירשתי דבריו.

אבל נ"ל דלא קשה מידי דמתנה זו היא חובה לה ולא זכות פיון דהוא נותן לה מתנה זו כדי לגרשה. ובלאו הכי כבר תירצו לה התוס' שם ואתו דברי רבינו ודברי ה"ה על נכון.

שוב דאייתי להלח"מ ז"ל שהעלה שדעת רבינו היא דלעולם לא קני מטעם שליחות היכא דליכא טעמא דיד דומיא דיד בעינן ורב אסי ס"ל דתצור איתרבאי משום יד ולא בעינן עומדת בצד ביתה דאסיקו התם בגמ' דכ"ע משום יד ומר סבר דלא בעינן עומדת בצד ביתה משום דלא אתי יד אלא לומר דבעינן תצור המשמרת לדעתה ורב אשי דהכא ג"כ סבר הכי משום יד איתרבאי ולא בעי עומדת ולכך במתנה אוקמה אדיניה דמשום יד קני וכו' והא דבעינן גבי גט עומדת אע"ג דבטעמא דיד לא בעינן עומדת הוא משום פיון

דבשליחות אמרינו דאין חבין לאדם שלא בפניו דלא גרע משליחות וכיון שפון בעי עומדת בצד ביתה שיהא בפניה כי היכי דבשליחות בעי.

בפניו וכו' ובזה נתיישבו דברי ה"ה וכו' דחצר בגט מדין שליחות וכו' דמשום יד לא בעינו עומדת וכו': ודבריו אלו קשים אצלי דא"כ רב אשי פליג אענולא. דדריש פינדה מה ידה בסמוכה לה אף חצירה בסמוכה לה ומהש"ס נראה דרב אשי פענולא.

דקא דבשביל דפריה מענולא קא מתרין רב אשי. וכי תימא דרב אשי לא סבר טעמא דענולא פדקאמר הש"ס משום ידה בסמוכה וכו'.

אלא משום דלא גרע משליחות אף על פי שאין נראה פן מהש"ס דאם פן הנה לו לומר דטעמא דענולא לאו כס"ד דמינדה בסמוכה וכו'. מ"מ קשה דא"כ מאי טעמא דפליג רב אושעיא אענולא והא אין חבין לאדם שלא בפניו.

דבשלקא דאי אמרינו דקא פליגי במשמעות ידה אתי שפיר דמר דריש הכי ומר דריש הכי אבל אי משום דלא גרע משליחות מאי טעמא דרב אושעיא והא אין חבין לאדם שלא בפניו: ועוד דלפי פירושו העיקר הוא דמה דכתב רבינו הוא משום דרב אשי דאמר הכי ולא משום דענולא נאדרבא הוא פליג אענולא וכיון שפון מאי דכתב לעיל הרב המגיד ונ"ל ובגמ' אמר ענולא והוא שעומדת בצד ביתה וכו' ובהלכות והלקתא פנותיה דענולא דאסקא רב אשי וכו'- הוא להדיא שלא כמו שפירש הוא.

ולפי מה שנראה מדבריו שמה שהיא מפרש. הוא לדברי הרב המגיד שהרי כתב אח"כ ונ"ל ועם זה נתיישבו דברי ה"ה שכתב פאן כפר פתתי בפ"ה דחצר בגט מדין שליחות וכו'- הרי דמפרש זה פדי לתמן דברי ה"ה ודברי ה"ה הרי הם מפורשים להדיא דלא פדבריו אלו: ועוד קשה מה שאמר אחר כך שאין זה מוכרח וכו' משמע דמפרש לדברי ה"ה שאמר שאין זה מוכרח וכו' ובהיכן דיבר ה"ה כך אפילו ברמיה: ואשוב לדקדק על מה שהקשה הרב הלח"מ על רבינו וכתב תחלה ועל דברי רבינו יש לתמוה שכתב שאע"פ שהקטנה אינה עושה שליח מ"מ חצירה קונה דקא בגמ' משמע דאי אמרינו חצר משום שליחות וכו' וא"כ הא בהא תליא ואיך רצה רבינו לחלק ביניהם ע"כ.

ותמיהא לי על זה דרבינו אמר אע"פ שחצירה קונה את גיטה כגדולה וא"כ הרי יש שליחות לקטנה בגט. וא"כ יכולה שתעשה שליח לקבלה בגט.

מ"מ מטעמא אחרונה אינה יכולה לעשות שליח לקבלה משום שצריך עדים ואין מעידין על הקטן ולא אמר אע"פ שאין שליחות לקטן בכ"מ חצירה קונה. ואפ"ל אם אמר כך הנה פירוש דבריו כך אע"ג דאין שליחות לקטן חצירה קונה משום יד: ואפשר לומר דכוננת הלח"מ דאזיל לפי דברי הרב המגיד דרבינו משום שליחות קא מפיק חצר ולהכי קא מקשה על מה שכתב רבינו דקטנה חצירה קונה.

כיון דדינא הוא דאין שליחות לקטן היאך חצר קטנה קונה. והא אמרינו בגמ' דאם משום שליחות חצר קונה.

קטנה אין לה חצר משום דאין שליחות לקטן. דשיעור דבריו פן הוא שכתב רבינו דחצירה קונה אע"פ שהדין הוא שאין הקטנה עושה שליח דקא בגמ' משמע דקא בהא תליא

דמטעם שליחות אין חצירה של קטנה קונה ודוחק: ועוד קשה לי על מה דקס"ד דדברי הרב המגיד הוא דרבינו ס"ל דחצר משום שליחות הוא דאיהו איפשוך לפרש דברי הרב המגיד פה ונהרי פתב בכאן על דברי רבינו שפתב שחצירה קונה לה כגדולה פתב על זה ומבואר בגמ' בפ"ק דמציעא דקטנה יש לה יד ויש לה חצר ע"כ ואיהו שנייה לומר דמדיון שליחות שם ונהרי התם מפני דקטנה משום יד איתרביא.

ועוד הא רבינו פתב בהל' גזילה פנ"ל דמדיון ידה למדנו חצר לקטנה: ועוד קשה לי במה דקא מקשה על רבינו במה שפתב בהל' גזילה הנ"ל דקטנה יש לה חצר אפי' אינה עומדת דכיון דמידה למדנוה בעי שתהא פינדה מה ידה סמוכה וכו' דמאי קושיא ונלא פיון דאתרביא חצר בקטנה כגדולה עבדינו בה דין הגדולה דכמו גדולה דבדבר שהוא זכות לה לא בעינו עומדת אף קטנה לא בעי עומדת: ועוד איפא למידק בדבריו ז"ל וכן גבי תרומה ה"נ וכו' וא"כ איהו פתב ה"ה דאין זה מעלה ומוריד בעיקר הדין ע"כ דאיהו איפשוך לומר דבתרומה ה"נ כיון דגילה דעתו בהלכות שותפין דקטן וקטנה אינו נעשין שלוחין ואין עושין דאין שליחות לקטן איהו איפשוך לומר דבתרומה נעשין שלוחין: והמדקדק בדברי רבינו במ"ש וקטנה אינה עושה שלים לקבלה אע"פ שחצירה קונה לה גיטה כגדולה וכו' משמע דבגט שאני שיעלה על הדעת לומר שיכולה לעשות שלים אע"פ שדינא הוא שאין שליחות לקטן כיון דאשפחן דבגט שיהא היא לגדולה אבל בשאר דברים ודאי דאין שליחות לקטן ויפה אמר ה"ה דלא נפקא מינה לדינא: ד דין י"א שלים האשה שפא לקבל גט מן הבעל וכו' פתב הרב המגיד וכתב בעל העיטור דוקא דאמר לו הבעל הולך או הילך או התקבל כמו שאמרה אבל אמר לו הולך או הילך או התקבל ולא אמר כמו שאמרה מפי מטא גיטה לידה מגורשת וכו'.

קשה לי על זה דאמאי פשאמר לו הילך או התקבל מפי מטא גט לידה מגורשת והא הילך פזכי דמי אליבא דכ"ע וכיון שאמר לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי ואמר לו הילך שהוא זכי לה הרי פנונתו שהסכים שהוא שלים קבלה.

וכן בשאמר לו התקבל משמע דהסכים שהוא שלים קבלה כיון דאמר לו שהיא עשאתו שלים קבלה. דבשלקמא דאם לא אמר אשתך אמרה אלא הבעל מעצמו אמר התקבל אמרינו דהוא שלים הולכה עשה אותו שהוא יודע דלאו בר שנייה שלים לקבלה וכנונתו דשליח הולכה שנייה.

אבל כיון דאמר אשתך עשאתני שלים קבלה והוא אמר התקבל ודאי דהתקבל דאמר דהוא הסכים עמה לשליחות קבלה ולא התקבל והולך קאמר. דהא בש"ס קאמר והתקבל גט לאשתי אצטריכא ליה דס"ד אמינא הואיל ובעל לאו בר שנייה שלים לקבלה וכו' קא משמע לן דהתקבל והולך קאמר.

דזה בלא אמר אשתך אמרה וכד חזר ופריה מהאשה שאמרה התקבל לי גטי לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי וכו' טעמא וכו' קא דחי ליה דילמא בהילך דהיינו דהילך הוא משמע הילך כדקאמרה היא דהיינו דהסכים לדבריה ולא עשאו שלים הולכה ואם פן בהאי שאמרה לו הבא והוא אמר שלים קבלה אני ואמר הילך שהוא כמו שאמרת דהוא הסכים לקבלה אמאי מפי מטא גט לידה מגורשת ונהרי הוא לא עשאהו שלים הולכה.

וכן נמי נראה ממה שאמר הש"ס א"ח"כ לקמן אמר רב הונא בר חימיא תא שמע האומר התקבל וכו' מימר אמר תיגרוש כל היכי דמגרשה ודחי ליה השתא וכו' הכא טעי. דהוא כמו שפירש רש"י טעי בעל כסבור שהוא עשאתו שליח לקבלה דסמך אדיבוריה ולא יתביה ניהליה אלא לשם קבלה.

דלטעם זה אפילו לא אמר כמו שאמרה וגם אם אמר התקבל לה תקשי נמי משום זה: ועוד קשה לי על הרב המגיד שאמר וזה דעת רבינו דאם הפוננה פהרשב"א דאמר דוהנלך ותן לה ולא אמר כמו שאמרה כשיגיע גט לידה מגורשת זה אי אפשר דאדרבה הילך עדיף מהתקבל ורבינו איירי בהילך.

וכיון שהרשב"א דגם בהתקבל אמר דאינה מגורשת כ"ש בהילך דאינה מגורשת. ואם נאמר כמו שישב הלח"מ דהפוננה דזה דעת רבינו הוא כבעל העיטור דגם בהילך והתקבל מפי מטא גט לידה מגורשת קשה ביותר דהא רבינו מפרש כמו שאמרה דאמר פלומר איני עוקר שלוחותי אלא בין שעשתה אותה שליח קבלה או שליח הבאה הרי אתה כמו שאמרה.

דגם דכוננתו כמו שעשתה אותו שליח אדעתא דהכי נתנו לו אפילו הכי אינה מגורשת משום דהשליח עקר שליחותו. וא"כ כ"ש כשלא אמר כמו שאמרה דאז חיישינו לדבוריה כיצד דיבר דאם אמר בלשון הילך דהוא לשון זכי לה או אמר התקבל לה דהוא משמע דהסכים למה שאמר שהוא שליח לקבלה.

דכיון שלא עשאתו שליח לקבלה. דגם בשהגיע גט לידה אינה מגורשת דהבעל לא עשא שליח הולכה.

וגם הוא עקר לשליחותיה דאמרה לו האשה להביא לה שהוא רוצה לקבלה כדי שלא לטרוח: ועוד שפן נראה להדיא מדברי רבינו בדין י' שכתב האשה שעשתה שליח לקבלה וכו' אבל אם אמר לו התקבל לה גיטה או הא לה או זכי לה לא עקר שליחות הקבלה ע"כ.

הרי הכא איירי ארישא בעשאתו שליח לקבלה וכף אמר לבעל והשיב לו הבעל הילך או התקבל כוננתו להיות כף כמו שאמר שהוא שליח קבלה. וכיון שפן הוי היכא דשקר לבעל דאמר שהוא שליח קבלה.

והוא שליח הולכה עשאתו דכיון דהבעל לא היתה כוננתו לעשות אותו שליח הולכה דאינה מגורשת גם בשהגיע גט לידה: ונ"ל ברור דמ"ש הרב המגיד וזה דעת דב' הפוננה דכהרשב"א סובר דאם לא אמר כמו שאמרה ואמר לו הולך ותן לה דכוננתו שעשא שליח הולכה ואע"פ שרבינו אמר הילך ומשמע דעל זה מה שאמר הרב המגיד דאם לא אמר כמו שאמרה דכשיגיע גט לידה מגורשת פשיטא ליה להרב המגיד דהילך דאמר רבינו לאו משום דאמר והילך דהא כיון שאמר כמו שאמרה גם בשאמר הולך דינא הכי.

דהרי קא מפרש דכוננתו דאיני עוקר שליחותי אלא בין שעשתה אותה שליח קבלה או שליח הולכה וכו' דלפי זה אין חילוק בלשון. אלא דנקט לה רבינו הלשון שיחול במה שאמר כמו שאמרה דהיינו תקח אותו כמו שאמרה וכמו דנקט לה בש"ס.

וכינן שפן שהיא לאו דווקא אלא המשמעות הולך על זה פתב ה"ה דרבינו פהרש"א
ס"ל דאם אמר לו הולך ותן לה ולא אמר כמו שאמרה. דמתגרשת פשיגוע גט לידה אבל
אם אמר הילך נדאי דאינה מגורשת ודוק: שוב ראיתי שכתב הר"ן על דברי בעל העיטור
וליתא דבגמרא מוכח בהא דאמרינו בסוגיין מאי לאו קבלה אקבלה וכו' דהיינו דקא
פריה אדרב נחמן דאמר דאפי' הגיע הגט לידה אינה מגורשת מהה פרייתא דקתני הבא
לי גטי ואשתה אמרה התקבל לי גטי וכו' משהגיע גט לידה מגורשת דמאי לאו איירי
שאמר הבעל התקבל ארישא דאמר אשתה אמרה התקבל לי גטי.

דאעפ"כ משהגיע גט לידה מגורשת דלא פרב נחמן דאמר דאם אמר הולך כמו שאמרה
דאף בשהגיע גט לידה אינה מגורשת דהשתא דאם האמת הוא פדברי בעל העיטור שאם
לא אמר כמו שאמרה היא דהיא מגורשת מאי פירכא זו וקלא בפרייתא איירי בפשלא
אמר כמו שאמרה היא.

והפוננה דבש"ס אמר אחר פה או קבלה אהולכה מפי מטא גיטא וכו' הקא מי קאמר לה
הילך כמו שאמרה ע"כ. אלמא דחלוקת התקבל לי גטי ואשתה אמרה הבא לי גטי איירי
בפשלא אמר כמו שאמרה: ואנכי איש צעיר נ"ל דאי משום האי לא קשה על בעל העיטור
דאימא דהמקשה הנה ס"ד דלא יש חילוק בין אמר כמו שאמרה ובין לא אמר כמו
שאמרה לפי דכיון דאמר התקבל אקבלה הנה ליה פאילו אמר כמו שאמרה ולהכי פריה
ליה ת"ש וכו' והמתרץ השיב לו דגם לפי דעת המקשה דלא יש חילוק לא קשה מזה
דקבלה אהולכה והולכה אקבלה.

אבל כד הדר למפרה אי קבלה אהולכה מפי מטא גיטא לידיה לאלתר וכו' חזר לתרץ
קושטא דמלתא דלא איכא פירכא מהאי פרייתא על ר"נ דר"נ איירי דאמר הבעל כמו
שאמרה אבל הקא לא אמר כמו שאמרה דלהכי קתני פרייתא דכשיגיע גט לידה מגורשת.
משום כיון שלא אמר כמו שאמרה אלמא דלא חש לדבריה שעשאתו שליח קבלה דלא
ניחא ליה בדבריה וכיון שהוא אמר התקבל והוא לא ניחא ליה שיהא שליח קבלה נדאי
דכוננתו דהתקבל והולך לה קאמר.

וכיון שפשט ידו השליח וקבל הגט מיזדו אע"ג דחזר משליחותיה מעיקרא הרי חזר
ונתרצה להיות שליח הולכה פדברי הבעל. אבל בדברי רב נחמן שאמר כמו שאמרה
הרי משמע דהתקבל דקאמר הוא דהסכים למה שאמר שהוא שליח קבלה ושליח נמי
אדעתא דהכי קבלו.

וכיון שהאמת הוא שלא עשאתו שליח קבלה להכי אף פשיגוע גט לידה אינה מגורשת
דאינו מפרש כפירש"י. אלא פרייתא דש"ס דהוא משום שלא אמר כמו שאמרה.
דהשתא אמרינו דקבלה אקבלה והולכה אהולכה. וסיפא נמי ניחא אף ע"ג דלא אמר כמו
שאמרה.

מ"מ משמעות והולך לה ליכא לפרש לה פי משמעות הולכה: אאל אלא כדי שלא תקשה
ש"מ אדיבוריה דידיה קא סמיה כמו שפריה לה בש"ס אדברי רב נחמן קא מתרץ רב
אשי משום דעקריה שליח לשליחותיה מעיקרא דאף אם קבלה מידיה לא אמרינו דחזר
וקבל אותו לשם שליח הולכה כיון דאינו מבואר להדיא פדברי הבעל שלשם שליח

הולכה נתנו לו אלא אמר כמו שאמרה היא לא קבלו לשם שליחות הולכה הגם דיש לפרש דברי הבעל שאמר כמו שאמרה היא כלומר איני עוקר שליחותה אלא בין שעשתה אותה שליח קבלה או שליח הבאה דאדעתא דידה סמיה מ"מ הוא ספק ואיכא למימר דאדעתא דידה סמיה ולכן לא נאמר פינון שפשיט ידו וקבלו הרי חזר ונתרצה להיות שליח הולכה: והשתא א ליכא קושיא מדברי ה' סוגיא דהביא ה'ר"ן.

אבל מה שהקשיתי לעיל ממה שאמר הש"ס דילמא בהילך דמשמע להדיא דאם אמר לו אשתך אמרה התקבל לי והוא אמר הילך דהוא כנכי דמי דסמיה על דבריו שהוא שליח קבלה ולהכי אינו יכול לחזור ומתגרשת בקבלת השליח אם פן באם נמצא שהוא לשליח הבאה עצמא ונהבעל לא עשא אלא לשליח קבלה אמאי מתגרשת פשהגיע גט לידה ונלא אמר הילך דהפוננה זכי כמו שאמרת שאמה שליח קבלה ולא עשא שליח הולכה כלל: אבל הלשון שהביא ה'ר"ן דברי בעל העיטור אינו כותב הילך.

אלא התקבל ונקא ועליה קא סתר ליה מהו סוגיא דדוקא דלא כתיב בברייתא הילך וקא פריה מקבלה אקבלה. אבל לפי הגירסא שהביא המגיד שכתוב הילך ודאי דקשה: ונ"ל לתרץ דדייק לה ממה שאמר הש"ס ה'קא מי קאמר ליה הילך כמו שאמרה.

משמע דבעינו עד שיאמר הילך כמו שאמרה. אבל באומר הילך לבד הוא כמו התקבל דקתני בברייתא דמגורשת.

וממה שאמר הש"ס דילמא בהילך דהוא כנכי דמי לא קשה דכוננת דבריו דנכי לה באופן שיהיה לה זכות בגט זה בין בשליחות קבלה בין בשליחות הולכה. וכינון שפן בזה שאמר שליח קבלה אני אף על גב שחזר משליחותו פינון ששמע שאמר הבעל הילך שהוא זכי בכל צד שאף לשליחות הולכה הוא עושה אותו ופשיט ידו וקבלו הרי חזר ונתרצה להיות שליח הולכה ולהכי מתגרשת ואתו דברי בעל העיטור על נכון: ועוד נ"ל לומר דאף אם נאמר דבעל העיטור מפרש כדברי רש"י דהא דאמר ה'קא מי קאמר ליה הילך כמו שאמרה.

דהוא לתרץ הקושיא דקפריה ליה ששמעת מניה דאדיבורא דידה קא סמיה דתירץ לו ה'קא מי קאמר ליה הילך כמו שאמרה כדי דתפשוט בעיניו דהשוכר מניה וכו'. אלמא דיש חילוק בין אמר כמו שאמרה ללא אמר כמו שאמרה דבשלא אמר כמו שאמרה אע"פ שאמר לו התקבל שהוא לשון קבלה אעפ"כ אנו מפרשינו דיבוריה התקבל והולך קאמר ומפרש לה משום שלא אמר כמו שאמרה אנו מפרשים לדיבוריה שהוא אומר לו שאינו צריך לשליחות שעשאתו אשתו שהוא עושה אותו שליח הולכה עכשיו ואף ע"פ שאמר התקבל פינון דלא מצי לשוניה שליח קבלה ודאי דהתקבל והולך קאמר.

וקא דייק מניה בעל העיטור השתא דאית להכי א"כ בחלוקה ראשונה שאמר אשתך אמרה התקבל לי גטי פינון שלא אמר כמו שאמרה אף באמר התקבל אנו מפרשים דיבוריה כלומר שאינו צריך לשליחות אשתו שהוא יכול לעשותו שליח וכינון דלא אפשר לשוניה שליח קבלה ודאי שעשא שליח הולכה ולהכי מתגרשת בהגעעת גט לידה ודוק: אלא דאפתי קשה על רבינו דכינון דאמר הש"ס ה'קא מי קאמר הילך כמו שאמרה וכו' דמשמע

דאם אָמַר כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה וְקַתְנֵי דְמַגְנֵרְשֵׁת כְּשִׁיגִיעַ גַּט לִיְדָה הֲוָה מְשַׁמַּע דְּאִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה קַא סְמִיךְ.

וְכִינּוּן שְׁכּוֹן הִיאָף פֶּתַב רַבִּינוּ בְּדִין י"ב אָמַר שְׁלִיחַ לְבַעַל שְׁלִיחַ הַבָּאָה אָנִי וְאָמַר לוֹ הַבַּעַל הִילָף כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה כִּינּוּן שְׁהִגִיעַ גַּט לִיְדָה מַגְנֵרְשֵׁת וְכוּ' מְשַׁמַּע דְּפִשְׁיטָא לִיהַ דְּאִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה קַא סְמִיךְ.

וְהָרִי בִּש"ס קְאָמַר דְּאִפְתִּי לֹא אִיפְשִׁיטָא בְּעֵינֵן דְּהַשׁוֹכֵר. דְּלֹא הֲוָה לִיהַ לְרַבִּינוּ אֱלָא לְמַנְקַט כְּדַבְרֵי הַבְּרִייתָא.

דְּהִיא אִינְרִי בְּדָלָא אָמַר כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה: אָבָל רְאִיתִי לְהָרִי"ף ו"ל שְׁפֶסֶק כָּף וְכַתְּבַת עָלָיו הָר"ן ו"ל כִּינּוּן שְׁהִגִיעַ גַּט לִיְדָה הָרִי וְדֹאֵי מַגְנֵרְשֵׁת דְּמַה נִּפְשָׁף אִי אִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה קַא סְמִיךְ בַּעַל הָרִי נִתְגַּרְשָׁה מִיָּד שְׁהִגִיעַ גַּט לִיְדָה הַשְּׁלִיחַ וְאִי אִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה קַא סְמִיךְ מְשַׁהֲגִיעַ גַּט לִיְדָה מִיָּהָא מַגְנֵרְשֵׁת.

וְלִיכָא לְמִימַר דִּילְמָא אִדִּיבּוֹרָה סְמִיךְ וְלֹא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה וְשְׁלִיחַ קַא עָקַר שְׁלִיחוֹת הָאִשָּׁה וְכוּ' יַעו"ש. וַא"כ אָמְרִינוּ שְׁזָה דַּעַת רַבִּינוּ אֱלָא שְׁקֶצֶר בְּלִשׁוֹנוֹ.

אָבָל קִנְשָׁה לִי דְּהִיָּה לוֹ לְבָאָר זֶה מְשׁוּם דְּאִם מֵת בַּעַל קוֹדֵם שְׁיִגִיעַ גַּט לִיְדָה דְּחוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבְמַת כְּמוֹ שְׁכַתְּבַת הָר"ן וְכֵן פֶּתַב הַטּוֹר דְּסִפְיָא הוּא שְׁכַתְּבַת וְאִם נִשְׂרַף הֲגַט אוֹ אָבָד קוֹדֵם שְׁהִגִיעַ לִיְדָה הָרִי סִפְק מַגְנֵרְשֵׁת ע"כ.

וְכֵן פֶּתַב מְר"ן בִּש"ע בְּסִי' ק"מ: וְאִי לֹא דְּמִסְתְּפִינָא אָמְרִינוּ דְּלַעַד"ן דְּרַבִּינוּ ס"ל דְּאִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה סְמִיךְ הִיכָא דְּאָמַר לָהּ הִילָף גַּט כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה. שְׁהָרִי הוּא מְפָרֵשׁ מַה שְׁאָמַר כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה, כְּלוּמַר אִינִי עוֹקֵר שְׁלִיחוֹתָף אֱלָא בֵּין שְׁעֲשֻׁתָה אוֹתָף שְׁלִיחַת קַבְלָה אוֹ שְׁלִיחַת הַבָּאָה הָרִי אַתָּה כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה ע"כ.

הָרִי בְּפִירוּשׁ אָמַר רַבִּינוּ שְׁאִדִּיבּוֹרָא דִּידְיָה סְמִיךְ וְלָכֵן כְּשִׁיגִיעַ שְׁלִיחַת קַבְלָה אָנִי הָרִי עָקַר שְׁלִיחוֹתוֹ וְלֹא מְהַנִּי שְׁאָמַר לוֹ הַבַּעַל הָרִי אַתָּה כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה כִּינּוּן שְׁעָקַר שְׁלִיחוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ. וּבְצַד שְׁאָמַר שְׁשְׁלִיחַת הַבָּאָה אָנִי וְאָמַר לוֹ הִילָף כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה אָף ע"פ שְׁהוּא כְּוֹנֵנְתוֹ בֵּין לְשְׁלִיחוֹת הוֹלְכָה בֵּין לְשְׁלִיחוֹת קַבְלָה.

מ"מ הַשְּׁלִיחַת רְצָה לְהֶאָרִיף שְׁלִיחוֹתוֹ עַד הַבָּאָה שְׁלֹא תִּגְמַר שְׁלִיחוֹתוֹ בְּקַבְלָה וְלָכֵן אֵינָה מִתְגַּרְשֵׁת בְּקַבְלָתוֹ כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה הָאִשָּׁה דְּלֹא מְהַנִּי מַה שְׁאָמַר לוֹ הַבַּעַל כְּמוֹ שְׁאֵמְרָה דְּגַם דְּאִם שְׁמִתִּיף שְׁלִיחַת קַבְלָה אָנִי מְסַפִּים שְׁהוּא הַשְּׁלִיחַת אֵינָה רוֹצָה שְׁתִּגְמַר שְׁלִיחוֹתוֹ בְּקַבְלָה וְלֹא מְקַרִי עָקַר שְׁלִיחוֹתוֹ כְּדִי שְׁנֹאָמַר שְׁאֵינָה מַגְנֵרְשֵׁת כָּלָל כְּמוֹ חֲלֹנְקַת דְּאָמַר שְׁלִיחַת קַבְלָה אָנִי דְּהִתָּם חֲזַר מִשְׁלִיחוֹתוֹ שְׁהוּא אָמַר שְׁאֵינִי רוֹצָה לְהִטְרִיחַ עֲצָמִי לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׁעֲשֻׁתָה אוֹתִי שְׁלִיחַת הַבָּאָה דְּבְקַבְלָה הוּא רוֹצָה דּוֹקָא וְלָכֵן אֵינָה מַגְנֵרְשֵׁת.

אָבָל בְּהֵאִי לֹא עָקַר לְשְׁלִיחוֹת שְׁאֵמְרָה אֱלָא רוֹצָה לְהֶאָרִיף עַד הַבָּאָה וְזֶהוּ שְׁכַתְּבַת רַבִּינוּ בְּחֲלֹנְקָה רֵאשׁוֹנָה שְׁהָרִי עָקַר הַשְּׁלִיחַת שְׁלִיחוֹת שְׁאֵמְרָה הִיא וְאָמַר לְבַעַל מְעוֹלָם לֹא נַעֲשִׂיתִי שְׁלִיחַת הַבָּאָה לָהּ.

ובחלוקה שניה כתב שהרי לא עקר שליחות שאמרה אלא גרע אותה שהרי היא אומרת לקבלה והוא אומר לבעל להבא בלבד ע"כ. ולא משום דמה נפשך שכתב הר"ן שהוא עיקר הטעם דלרבינו עיקר הטעם הוא זה.

דמפרש רבינו דמה שאמרו בש"ס בשלמא אי איתמר איפכא וכו' אלא הכא משום דעקריה. שלים לשליחותיה וכו' הפוננה היא דדחה ליה למה דהנה ס"ד לומר דרב נחמן אתא לאשמועינן דאדיבורא דידיה קא סמיך אלא לא אתא לאשמועינן זה משום דבשלמא אי איתמר איפכא וכו' ודאי דהא אתא לאשמועינן אבל כד אמר הכי ודאי דאתא לאשמועינן משום דעקריה שלים לשליחותיה לגמרי ודייק רבינו מזה שהוא משום דעקריה שלים לשליחותיה לגמרי.

אלמא דפשיטא ליה לרב נחמן דאדיבורא דידה סמיך. והיתה מתגרשת בהגיע גט לידה משום זה אלא משום דעקריה שלים לשליחותיה לגמרי דאם ס"ל דאדיבורא דידיה קא סמיך.

בלאו האי טעמא דעקריה שלים לשליחותיה לא תתגרש. אלא ודאי דפשיטא ליה דאדיבורא דידה קא סמיך.

ולכן צריכים להאי טעמא. ואינו כפירוש רש"י דהקושיא מעיקרא על דברי רב נחמן היא דתפשוט הך בעיא דבפ' השוכר וכו'.

דס"ל רבינו דהך בעיא אינו ענין לנה ודוק ותשפח דיש חילוק בין זה לזה. אלא דהש"ס מעיקרא קא בעי על דברי רב נחמן אי משום דאדיבורא דידיה קא סמיך הוא דקאמר להאי מימרא והשיב לו רב אשי דהוא משום דעקר שלים לשליחותיה ופשיטא ליה בהאי דאדיבורא דידה קא סמיך ומינה משמע דמדנקט דבריו רב נחמן דוקא בדאמר שלים קבלה אני דעקר שליחותיה לגמרי משמע אבל בדאמר שלים הולכה אני והיא עשאתו שלים קבלה דמגורשת בהגיע גט לידה דמזה הוא שפסקו הכי הרי"ף והרמב"ם ז"ל: דין ט"ו עבר השלים וכו' כתב הרב המגיד וראיתו לרבינו וכו' ונראה שחשש רבינו כפן לסברתם היכא דאפשר פיון שבהבעל עצמו לא נתנו לה עד כאן.

קשה לי לפי מה שכתבתי בפרק א' לישב דברי הרב המגיד דהגאונים ס"ל כפשט דברי רבי אלעזר דבעי עדי מסירה ע"כ פנים שהמה פרתיה ולא עדי חתימה יעו"ש בד"ה ויש מי שהורה וכו' אם פן פיון דרבינו לא ס"ל פנותיהו אלא ס"ל דגם לר"א עדי חתימה נמי סגי כמו שכתבתי שם בד"ה תקנת חז"ל יעו"ש.

א"כ מאי שנא אם נתנו השלים מהבעל עצמו פיון דאיכא עדי חתימה. ואפשר לומר פיון דהגט הוא מתקיים ע"י השלים שהוא עד אחד.

דהימניהו רבנן לשלים משום תקנת עגונות. לא עבדינן ביה קולא כל כף דסגי עדי חתימה לבד בלא עדי מסירה.

דחשש לסברתם דבעי עדי מסירה. ולכך צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה ואם מת אזי אם הגט מקנינים בחותמיו פשר.

שְׁזָה נְשָׂאֵמֶר רַבִּינוּ הוֹאִיל וְהִגִּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ מְקוֹנִיִּים בְּחוֹתְמֵיו הָרִי זֶה גִּט כְּפֶשֶׁר ע"כ.
דְּמִשְׁמַע דְּבַעֵי שְׂיָהָא מְקוֹנִיִּים בְּחוֹתְמֵיו.

וְלֹא מִהֵנִי מַה נְשָׂאֵמֶר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם. וְכָל זֶה בְּשִׁלְיִח דְּמַה נְשִׂיאֵמֶר בַּפ"נ וּבַפ"נ
הוּא מְשׁוּם עֲרַעוּר הַבְּעַל שְׂמָא יָבֵא וַיֹּאמֶר מְזוּנְיָא הוּא.

אָבֵל אִם נָתַנוּ הַבְּעַל בְּיָדוֹ דְּלִיכָא הָאִי חֲשִׁשָׁא אַע"ג דְּאֶמְרִינָן דְּבַעֵי עַדִּי מְסִירָה נְמִי. הִיכָא
דְּעֵבֶר וְנִתְּנוּ בְּלֹא עַדִּי מְסִירָה אִינוּ צְרִיךְ לְחַזֵּר לִיטְלוּ מִמֶּנָּה וְלְחַזֵּר וְלִיתְּנוּ לָהּ דִּהוּא
סוֹבֵר דְּגַם לר"א עַדִּי חֲתִימָה נְמִי סְגִי אֵלָא דְּלִכְתַּחֲלָה בְּעֵי שְׂנִיָּהֶם דְּלֹא פְסֻכְרַת הַגְּאוּנִים.

וּלְפִי זֶה לֹא תִקְשָׁה מַה שֶׁהִקְשָׁה הַלַּח"מ דְּבִשְׁלִיחַ קַבְלָה לָמָּה לֹא כָתַב שְׂאֵם נָתַנוּ לוֹ בְּלֹא
עַדִּי מְסִירָה שְׂיַחְזוֹר וְיִתְּנוּ לָהּ כִּינּוּן שְׂהֵאֲשָׁה עֲצָמָה לֹא קַבְלָה הַגִּט. דְּהֵעָיְקָר הוּא מְשׁוּם
דְּהַבְּעַל הוּא הַנּוֹתֵן וְכִינּוּן שְׂנִתְּנוּ בְּיָד שְׁלִיחַ קַבְלָה שֶׁהוּא כִּינּוּן הָאֲשָׁה לִיכָא חֲשִׁשָׁא עוֹד
וְדוּק: דִּין ט"ז שְׁלִיחַ שְׂנִטְלָה הַגִּט וְכו' חֲזַר הַבְּעַל וְאָמַר לוֹ גִּט שְׂשִׁלְחָתִי עִמָּךְ בְּטַל הוּא.

הִנֵּה מְדַקְאֵמֶר חֲזַר הַבְּעַל וְאָמַר לוֹ גִּט שְׂשִׁלְחָתִי עִמָּךְ בְּטַל הוּא מְשִׁמַּע אַף ע"ג דְּלֹא רַדְף
אֲחֲרֵיו לְבִטְלוּ אֵלָא רָאָה אוֹתוֹ מִמִּילָא וְכִמוּ דְּדִיִּיקִי בְּש"ס הִגִּיעוּ לֹא קִתְּנִי אֵלָא הִגִּיעַ וְאָפְקִי
מִמִּילָא וְלֹא אֶמְרִינָן לְצַעוּרָא קָא מְכַנּוּן ע"כ אָבֵל בְּקַדָּם אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ שְׂכַתְּבָה רַבִּינוּ אוֹ שְׂקַדָּם
וְאָמַר לְאִשָּׁה וְכו' מְשִׁמַּע דְּלֹא בְּמִמִּילָא אִיִּירִי דְּהָא בְּש"ס קְאָמְרִי קַדָּם הוּא אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ
לָמָּה לִי וְכו' אוֹ שְׂשִׁלַּח אֲצֵלָה שְׁלִיחַ לָמָּה לִיָּהּ מַהוּ דְּתִימָא אִיהוּ הוּא דְּלֹא טָרַח אֲדַעְתָּא
לְצַעוּרָא וְכו' אֵלְמָא בְּקַדָּם הוּא אִיִּירִי בְּדִטְרַח וְלֹא מִמִּילָא וְאִם כֵּן דִּיִּיקִינָן דָּאִם מִמִּילָא
אֶמְרִינָן לְצַעוּרָא קָא מְכַנּוּן וְזֶה תִּימָה כַּמ"ש הַתּוֹסֵף בַּד"ה אִיהוּ דְּלֹא קָא טָרַח וְכו' יַעו"ש.

דְּכּוֹנּוֹת דְּבִרְיָהֶם דְּאִי אֶפְשָׁר לֹאמֵר כֵּן דָּאִם כֵּן כִּי דוֹנְקָא קַדָּם אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ לָמָּה לִי לִימָא
דְּאֲתָא לְאֲשִׁמוּעֵינוּ דוֹנְקָא קַדָּם אָבֵל אִם הִגִּיעַ בְּהַ מִמִּילָא לֹא נִתְּבַטַּל הַשְּׁלִיחוֹת: וְכֵן רְאִיתִי
לְהַר"ן ז"ל דְּדִיִּיק מִזֶּה דַּה"ה אִם פִּגְעַת בְּאֲשֵׁתוֹ מִמִּילָא הָרִי הוּא בְּטַל וְקַדָּם דְּנִקְטַת מְשׁוּם
אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא דְּסִתְּמַת שׁוֹלַח גִּט לְאֲשֵׁתוֹ אִינוּ פּוֹגֵשׁ בְּהַ אֵלָא מְקַדִּים וּמְמַהֵר לְלַכְתָּ אֲצֵלָה
יעו"ש.

וְכִינּוּן שְׂפָן רַבִּינוּ שֶׁהוּא פּוֹסֵק הִנֵּה לוֹ לְבָאֵר דְּבִרְיוֹ שְׂאָפְקִי פִּגְעַת בְּהַ מִמִּילָא הָרִי הוּא בְּטַל:
וְנ"ל כִּינּוּן דְּרַבִּינוּ לֹא הִזְכִּיר כָּלֵל הָאִי דְּמִמִּילָא לֹאמֵר אַע"ג דִּהוּא פִּגְעַת בּוֹ מִמִּילָא כְּמוֹ
דְּהִזְכִּירוּ בְּש"ס לֹא חֲשַׁשׁ לְבָאֵר בְּקַדָּם אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ אִפְקִי פִּגְעַת בְּהַ מִמִּילָא בְּנֹדָאִי דְּלֹא שְׂנָא
וְקַדָּם שְׂנִקְטַת בְּדְּבִרְיוֹ נִקְטַת מַה דְּקִתְּנִי בְּמִתְּנִי וּמְשׁוּם דְּאוֹרְחָא דְּמִלְתָּא.

כַּמ"ש הַר"ן ז"ל: וְעוֹד נ"ל דְּאֶדְרַבְּהַ דְּרַבִּינוּ דִּיִּיק בְּלִישְׁנֵיהּ דְּכַתְּבָה אוֹ. שְׂקַדָּם וְאָמַר לְאִשָּׁה
וְלֹא כָתַב קַדָּם אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ כְּמוֹ דְּקִתְּנִי מִתְּנִי דִּהוּא מְשִׁמַּע דְּטָרַח וְהִלֵּף אֲצֵלָה אֵלָא כָתַב
קַדָּם וְאָמַר לְאִשָּׁה דְּמִשְׁמַע דְּקוֹדָם דְּבָא הַשְּׁלִיחַ אָמַר לְאִשָּׁה שְׁלֵא הִלֵּף אֲצֵלָה אֵלָא מִמִּילָא
רָאָה אוֹתָהּ וְאָמַר לָהּ: דִּין י"ח אָמַר לְעֲשֶׂרָה כְּתָבוּ גִּט לְאִשְׁתִּי וְכו' שְׁלַח הַגִּט בְּיָד שְׂנִיִּים
הָרִי זֶה יְכוֹל לְבִטְלוּ זֶה שְׁלֵא בְּפָנַי זֶה וְאֶפְקִילוּ הִיוּ י' מִשְׁבְּטָלוּ בְּפָנַי אֶחָד מֵהֶם בְּטַל הַגִּט
ע"כ.

הִנֵּה בְּלַמְדֵי הַסּוּגְיָא אַחַר הָעִיּוֹן נִתְּתִי אֵל לְבִי לָמָּה לֹא נִזְכַּר בְּהַלְכוֹת כְּהַאִי דְּהִזְכִּירוּ בְּש"ס
דְּקָא מִיפְלְגִי בְּעֵדוֹת שְׂבִטְלָה מְקַצָּתָהּ וְכו' וְגַם רַבִּינוּ לֹא בִיָּאֵר מִזֶּה כָּלֵל. וְכַאֲשֶׁר נִתְּתִי
דְּעִתִּי לִישָׁב זֶה נִלְע"ד שְׂדְּבִרֵי רַבִּינוּ יָבֵאוּ עַל נְכוּן בְּכָל מַה שְׂכַתְּבָה וְהוּא דְּהַשְׁ"ס הִנֵּה סוֹבֵר

דמה דקתני בברייתא אמר לעשרה כתבו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי הוא איירי דלכתחלה וכמ"ש התוס' בתירוץ א' פיון שלשליח עצמו הוא ואמר שהוא מבטלו הוא מבוטל דכוננתו לבטל כל העדות או בתירוץ שני.

וקאמר דפליגי בעדות שבטלה מקצתה. משום דאיכא למיחש הכא יותר או דבעי יחד וכמ"ש שם התוס'.

ומשום הכי מוכרח לומר דאה"נ דלכתחלה איירי ובעדות שבטלה מקצתה פליגי. אבל אח"כ פד איבעיא להו כולכם מהו וכו' ואמר ת"ש אמר לשנים תנו גט וכו' והא שנים דכי כולכם דמו ופליגי ואוקים לה רב אשי בעדי הולכה.

וקאמר הש"ס הכי נמי מסתברא וכו' שהוא שליחות. משמע ליה לרבינו דהבטול הוא שיאמר הגט בטל הוא.

וכיון שפן למ"ש דיכול לבטל הוא דבטל הגט פיון דיכול לבטלו שלא בפני השני ולמ"ד שאין יכול לבטל אלא בפני שניהם א"כ הבטול כמאן דליתיה דמי ולנה ניחא דתרי פלוגתי איכא ולא פמו דקמייא.

וכיון שפן מוכרח לומר דמה שאמר רבי לאו לכתחלה קאמר אלא כדיעבד דהא השליח השני לא ידע שהבעל ביטל הגט לגמרי ואזיל הוא וניהיב לה ומנסבא. דמשמע ליה לרבינו פיון שהם שנים ואמר לאחד הגט בטל הוא דבטלו לגמרי ואין פמו שבטל לשליח אחד דאין הגט בטל אלא לשליח מתורת שליחות.

עד שיבטלנו בפירוש דכיון שהם שנים ולא אמר לו שיבטל משליחותו אלא אמר לו הגט בטל. דמשמע דהוא דבר השייך לשניהם שהגט בטל לגמרי הרי הגט בטל לגמרי ולא משום דשליחות דבטלה מקצתה שפן נראה מדבריו.

וכיון שפן לכתחלה אסור משום תקנתא דר"ג דהשתא גם באמצעייתא דאמר לעשרה איירי כדיעבד דמהני בה כדיעבד דלא כס"ד דש"ס. דבהא לא מהני דיעבד וכמ"ש התוספות דהא מהאי ברייתא דמוקים לה רב אשי בעדי שליחות וקאמר רבי דיכול לבטל דהוא דמהני ביטול כדיעבד קאמר גם בהגף דאמר לעשרה גם פן דיכול לבטל הוא כדיעבד מהני ביטול קאמר דבלשון אחד נאמרו.

דנדאי ליכא למיחש לממזרות יותר מקמייא דרבי דגם בזה אם ביטל כפר ביטל כדיעבד ויכול דקאמר הוא דמהני הביטול במה שבטל למקצת מהם דלבטל כל העדות קאמר והפוננה כדיעבד ולהכי לא הזכיר משום דעדות דבטלה מקצתה.

והשתא דברי רבינו אתו על נכון. פיון דרבי לא חש לתקנה כדיעבד גם ובאמר לעשרה כתבו דבדיעבד אם ביטל זה שלא בפני זה הוא מבוטל.

גם אם סובר דעדות דבטלה מקצתה בטלה כולה. וכן נראה מדכתב ואפילו בפני שנים אחרים.

דהוא כדיעבד איירי דכן נמי אף על גב דאפשר שלא ידעו כולם ויכתבו ויתנו לה. מ"מ כדיעבד ביטולו ביטול דלא חש לגזרה דרבנן כדיעבד פדברי רבי ואח"כ פתב דשלח הגט בידי שנים דהוא פמו שמוקים לה רב אשי ובדיעבד וכמ"ל.

ואחר כן למטה בסוף הפרק ביאר דבריו דמי שיעשה ביטול הגט שלא בפני השליח או האשה מפני אותו מפת מרדות מפני שגורם להיות ממזרים דמשמע מינה דבכל אופן שע"י בטולו יבא לידי ממזרים הוא אסור ואם עשה מפני אותו מפת מרדות.

והשתא מה שהשיג הראב"ד על רבינו אנדא לה: ואח"כ ראיתי להרב המגיד שכתב וי"ל שהם: . סוברים שסוגיא זו לא נאמרה אלא לתקנת ר"ג וכו' אבל מפני דקו"ל פאיידך דרבי דאמר בטלו מבוטל אפי' בפני אחרים לא גרע וכו' וזהו שכתב רבינו אפי' בפני ב' אחרים ע"כ: נ"ל דפירוש דבריו כן דסבר הש"ס דפליגי אף לפי התקנה דר"ג וכיון שכן הוא דלכתחלה פליגי.

ולהכי צריך לאוקומה דפליגי בעדות שבטלה מקצתה. אבל פניו דקו"ל פאיידך דרבי דאם ביטל בפני שנים מבוטל ולא חש לתקנת ר"ג בדיעבד.

א"כ לא גרע כשבטלו בפני ב' מהם משבטלו בפני שנים אחרים דאף על גב דאיכא למיחש שלא ידע השליח ויתנו לאשה ומינסבא אפ"ה אם ביטלו מבוטל בדיעבד. א"כ גם אם ס"ל דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה אתיא שפיר דהרי פאיילו ביטל כל העדות בפני אלו ולא גרע משבטל בפני שנים אחרים.

וא"כ נמי ליכא למיחש לממזרים שמה יכתבו האחרים ויתנו לה ומינסבא דבטולו ביטול בדיעבד דלא חיישינו לתקנת ר"ג בדיעבד דלהכי כתב רבינו דבריו. ולא צריך למה דמוקמי לה בש"ס משום דעדות דבטלה מקצתה לא בטלה כולה דאפי' למאן דס"ל בטלה כולה כתב רבינו דבריו דהוא איירי בדיעבד: עוד כתב ומ"ש רבינו גם כן בשלוחי הולכה וכו' י"ל שהוא סבור שאפי' למ"ד בעדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה שליחות שבטלה מקצתה בטלה כולה ע"כ.

קשה למה צריך לזה פניו שכתב דלא גרע בשבטלו בפני שנים מן העשרה משאם ביטלו בפני אחרים שאינם מהם. דהוא אם ביטלו בפני שנים שאינם מהם דהגט בטל לגמרי.

גם אם בטלו בפני שנים שהם מהם שבטל הגט לגמרי. דהיינו שנתבטל העדות לגמרי דהשתא דגם למ"ד שעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה אתי שהוא איירי בדיעבד.

וכיון שכן למה זה שמחלק ביניהם דאמר דרבינו סבור שאפי' למ"ד וכו'. ואפשר לומר דהוא בא לומר לאפוקי מסברת הראב"ד דאית ליה דשנה עדות לשליחות אלא שאף אם נאמר דעדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה.

מ"מ בשליחות פניו שבטלה מקצתה בטלה כולה וזה נראה לו מדברי רבינו. לפי שבאמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי כתב יכול לבטל זה שלא בפני זה.

אבל בשליחות קאמר משבטלו בפני אחד מהם בטל הגט. דהוא פשיטא ליה דלכ"ע בטלה שליחות כולה: וכבר כתבתי לעיל דהך דשליחות בטלו לגט קאמר וכן מדברי רבינו שכתב משבטלו בפני אחד וכו' דלאו משום בטול שליחות שלא כדברי ה"ה.

ואנדא לה נמי השגת הראב"ד אבל כל המפרשים מפרשים דברי רבינו דמשום שליחות שבטלה הוא ולא כן אנכי עמדי אלא משום פניו דבטל הגט בפני אחד מהם הרי נתבטל הגט.

עוד ראיתי לדקדק על דברי ה"ה דמנין לו לרבינו לחלק בין העדות לשליחות: והנה בש"ס דנדא פרבי נדא פרשב"ג וכן דאינהו מתרי טעמי דהך דאם ביטלו מבוטל דקמיינתא משום דלא חש לתקנת ר"ג בדיעבד ובאמר לעשרה כתבו גט וכו' הוא משום דליכא למישח לממזרים אף לפי תקנת ר"ג.

משום דעדות דבטלה מקצתה לא בטלה פולה. וכיון שכן שינה שינה הלכה פחד מנייהו ביהא וכאידיה הלכה פנותיה ביה.

דכיון שחולקים בטעמם. דרבי אבא הוא מפרש דאמר לעשרה כתבו ותנו וכו' הוא כמו שפרש לה הש"ס מעיקרא דפליגי בעדות שבטלה מקצתה וכו'.

אבל רב אשי לא מפרש לה הכי. אלא דדיעבד איירי וכמו שפירשתי לעיל.

וא"כ הם שונים ולא שינה לומר נדא פרבי נדא פרשב"ג: אבל לפי דברי ה"ה דאמר דלא גרע כשבטלו בפני שנים מן העשרה דלא גרע משבטלו בפני אחרים שאינם מהם אלמא דטעם אהד להם לכאורה קשה דאיך שינה נדא פרבי נדא פרשב"ג.

דאם דמה דנדא פרבי הוא פשאם בטלו בפני שנים מבוטל. אם כן לא גרע הנה דאמר לעשרה וכמ"ש ה"ה.

ואם דנדא פרבי הוא באומר לעשרה וכו' וכיון דהוא בדיעבד איירי ומשום דלא חיישין לתקנתא דר"ג בדיעבד. א"כ גם כשבטלו בפני שנים אחרים יהיה הלכה פרבי.

דלא חיישין לתקנתא דר"ג בדיעבד דטעם אהד להם: ואין זה כלום שה"ה קאמר לדבריו לפי מאי דאנו לדידן קי"ל כאידיה דר' דאמר בטלו מבוטל. ונאמר שודאי ר' אבא הנה ס"ל כמו שאמר הש"ס דהאיך דאמר לעשרה וכו' הוא משום דעדות דבטלה מקצתה.

אבל אנו דקי"ל פרבי דאם ביטלו מבוטל דלא חש למה פח ב"ד יפה. א"כ לא גרע כשבטלו בפני שנים מן העשרה.

להכי פתב דבריו ביה דאמר לעשרה וכו' דאף אם הדין הוא דעדות דבטלה מקצתה בטלה פולה איתא להך דינא בדיעבד ובטל שהוא מבוטל כן נ"ל ודוק. עוד עיינתי וכתבתי באופן אחר והוא דיבור הסמוך: דין י"ח אמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי וכו' ואפילו בפני שנים אחרים וכו' ראיתי לדקדק מדברי רבינו שכתב דאפילו בפני שנים אחרים משמע בדיעבד איירי.

שהרי כל שלא בפני השליח בדיעבד דנוקא. לרבי דאמר אם בטלו מבוטל.

וא"כ מה שאמר ברישא אמר לעשרה וכו' יכול לבטל לזה שלא בפני זה הוא בדיעבד איירי. וכיון שכן אם מה שאמר רבינו יכול לבטל לזה דכוננתו לבטל זה השליח משליחותו דוקא.

אבל אחרים לא ביטל אותם אמאי לכתחלה לא. והרי ליכא חששא דממזרות שאחרים יכתבו ויהבו לה.

ואם כוננתו לבטל לכולם בפני זה לבד. א"כ גם בדיעבד לא הוי מבוטל כיון דמה דמבטל לאחרים הוא על יד אהד לבד ונלא גם לרבי דאמר ביטלו מבוטל הוא על יד ב' לר"ג

אָבֵל עַל יַד אֶחָד דּוֹקָא אֵינּוּ מְבוֹטֵל כַּנֶּרְאָה מֵהַסּוּגָא וְעוֹד דְּלֹא אֲתִי שְׁפִיר מַה שְּׁכַתְב רַבִּינוּ וְאַפְּלִי בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים.

דְּמִשְׁמַע דְּשְׁנַיִם אַחֲרִים גְּרַע טְפִי. וְאַמַּאי פִּינּוּ דְהוּא בָּא לְבִיטֵל כּוֹלָן אַף ע"ג דְּהוּא אֶחָד מִן הַעֲשָׂרָה.

הָרִי לְגַבֵּי הָאֲחֵרִים הֵם מִתְבְּטָלִים עַל יַד א' וְהוּא גְרַע. לְכֹן נֶרְאָה לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַבִּינוּ דְּהוּא בָּא לִזְמַר אֲנָפִן הַמוֹעֵיל הַבִּיטוּל וּבְאֵמַר לַעֲשָׂרָה מוֹעֵיל אִם בִּיטֵל לְזָה בְּפָנֵי עֲצָמוּ וְלְזָה בְּפָנֵי עֲצָמוּ.

דְּהֵינּוּ שְׁהוּא מְבִטֵל לְזָה וְאָמַר לוֹ אֵת מְבוֹטֵל מַעֲדוֹת זָה. וְאִין צָרִיךְ עַד שְׂיִהִיו עוֹמְדִים כָּל הַעֲדִים בְּבִיטוּל אֶחָד מֵהֶם.

וְלֹא אֵינְרִי בְּלִכְתּוּחָה אוֹ בְּדִיעֵבַד. אֲלֵא בְּדִין הַמוֹעֵיל בְּבִיטוּל וְע"ז אָמַר דְּבִיטוּל הָאֶחָד אִין צָרִיךְ נְמִי עַד שְׂיִאמַר לוֹ הַבְּעַל עֲצָמוּ.

אֲלֵא גַם בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים מְהַנִּי. וְכִינּוּן שְׁפִין בְּעַנְיָן זָה אֵיכָּא דְּלִכְתּוּחָה מִן תַּר.

כְּגוֹן דְּלֹא רְצָה לְבִטֵל אֲלֵא מְקַצֵּתֵם וְאִם כֹּן הָאֲחֵרִים יְכַתְּבוּ וַיִּתְּנוּ לָהּ. אָבֵל אִם רוֹצֵה לְבִטֵל כּוֹלָן אֲסוּר לְבִטֵל כּוֹלָן לְכַתּוּחָה שְׁלֵא בְּפָנֵיהֶם.

כְּגוֹן שְׂיִבְטֵל לְמַקְצֵת שְׁלֵא בְּפָנֵיהֶם מִשּׁוּם דְּלֹא יִדְעִי וְכַתְּבִי וַיִּהְיִי לָהּ וּמִנְסַבָּא. וְרַבִּינוּ כְּתִב לְמַטָּה בְּסוּף הַפְּרָק דְּמִי שְׂיַעֲשֶׂה בִיטוּל הַגַּט שְׁלֵא בְּפָנֵי הַשְּׁלִיחַ אוֹ הָאֲשָׁה מִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרָדוֹת מְפָנֵי שְׁגוּרִים לְהִיּוֹת מְמִזְרִים.

וּמִינָהּ נִשְׁמַע דְּבָכֵל בִּיטוּל הַגּוֹרֵם לְהִיּוֹת מְמִזְרִים אֲסוּר לְכַתּוּחָה וְאִין צָרִיךְ לְבָאָר יוֹתֵר. וּמ"מ הָרִי הַדְּבָר מְבוֹאָר דְּרַבִּינוּ ס"ל דְּעֵדוֹת שְׂבִיטָה מְקַצֵּתָה לֹא בְּטָלָה כּוֹלָה מִשּׁוּם דָּאִם בְּטָלָה כּוֹלָה מֵאֵי אֲתָא לֹא שְׂמוּעֵינּוּ בְּמָה שְׂאָמַר וְאַפְּלִי בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים וְהָרִי כְּבָר אֲשְׂמוּעֵינּוּ לְעֵיל דִּיכּוֹל לְבִטֵל הַשְּׁלִיחַ בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים.

וְאִם כְּשִׂבְיטֵל אֶחָד מֵהֶן נִתְבְּטְלוּ כּוֹלָן הָרִי כְּמוֹ שְׂבִיטֵל הַשְּׁלִיחַ דְּלְעֵיל. אָבֵל אִי אָמַרְרִי דְּלֹא נִתְבְּטְלָה כּוֹלָה אֲשְׂמוּעֵינּוּ שְׁפִיר בְּמָה שְׂאָמַר וְאַפְּלִי בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים.

דְּאָף ע"ג שְׁהוּא אֶחָד מֵהֶם וְהָהּ אֲמִינָא דִּיּוֹ אִם נֹאמַר שְׂיִכּוֹל לְבִטְלוֹ שְׁלֵא בְּמַעֲמַד הָאֲחֵרִים. אִם הוּא עֲצָמוּ עוֹמֵד וּמְבִטְלוֹ דְּלֹא נְפִיק מִנִּיהּ חוֹרְבָא דְּאִיהוּ לֹא יְכַתּוּב אָבֵל אִם שְׁלֵא בְּפָנֵי דְּנְפִיק מִנִּיהּ חוֹרְבָא מִנִּיהּ וּבִיהּ נְמִי אִין לְהַקֵּל כ"כ לִזְמַר דְּהַבִּיטוּל מוֹעֵיל.

קמ"ל דְּמְהַנִּי גַם אִם אֵינּוּ עוֹמֵד הוּא דְּהַבִּיטוּל מוֹעֵיל. בֵּין אִם עוֹמֵד הוּא וְלְעַנְיָן שְׂאִין יְכוֹל לְחַתּוּם עוֹד.

שְׂהַבִּיטוּל בִּיטוּל גַם שְׁלֵא בְּפָנֵיהֶם כּוֹלָם. בֵּין אִם עַל יְדֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים דְּאֵיכָּא רִיעוּתָא נְמִי דְּנְפִיק מִנִּיהּ חוֹרְבָא פִּינּוּ שְׁלֵא יִדַע שְׂבִיטְלוֹ וְאֲתִי לְחַתּוּם וְלִיְהִיב לָהּ וְאַזְלָא וּמִנְסַבָּא וְהָךְ גִּיטָא לֹא גִיטָא הוּא פִּינּוּ דְּזָה נִתְבְּטֵל מֵהַעֲדוֹת.

וְכֹן נֶרְאָה מִמ"שׁ שְׁלַח הַגַּט בְּיַד שְׁנַיִם וְכו' וְאַפְּלוּ הָיוּ י' מִשְׂבִּיטְלוֹ בְּפָנֵי א' מֵהֶם בְּטֵל הַגַּט. ע"כ דְּבִשְׁלִיחוֹת הוּא דְּאֲמַרִּינוּ הָכִי דְּשְׁלִיחוֹת שְׂבִיטָה מְקַצֵּתָה בְּטָלָה כּוֹלָה אָבֵל בְּעֵדוֹת דְּכַתִּיבָה לֹא אָמַרִּינוּ בְּטָלָה כּוֹלָה.

ולפי מה שהבינו כל המפרשים בדברי רבי שביטל זה משליחות ולא ביטל הגט בפניו. ובהכי אתי שפיר דליכא שום קושיא על דברי רבינו כשפתדוק היטב.

אלא דעדיין קשה לי דמנין לו לרבינו לחלק בין עדות לשליחות. אח"כ ראיתי להב"י בסימן קמ"א וז"ל ודעת הרמב"ם שכתב דכיון שביטל שליחות קצתם נתבטלו כולם הוא לומר דאע"ג דבעדות שביטלה מקצתה קי"ל כרבי בשליחות שביטלה מקצתה לא קיימא לן פנותיה.

דכיון דאפשר לאפלוגי בין עדות לשליחות כיון שהוצרכו רבי ורשב"ג לחלוק בשניהם לא נקטינו כרבי במקום רשב"ג אלא היכא דאימרו כה פתב הר"ן עכ"ל: ואגב דקדקתי בדברי הב"י אלו שהגיר' שהיתה בהרמב"ם בדין ביטול דשליחות אינה כמו שבידינו היום שהוא כתב ודעת הרמב"ם שכתב כיון שביטל שליחות קצתם נתבטלו כולם ע"כ.

נראה שפך פתוב בגירסא שלהם ולא כמו שפתוב אצלנו משביטלו בפני אחד מהם ביטל הגט. דמשמע דביטלו לגט בפני אחד מהם לכן פתבתי מה שפתבתי בדיבור הקודם יעו"ש: ונראה עיקר שוודאי שהגירסא היא כמו שלפנינו ומפרשי שגם שביטל הגט הוא הפוננה שביטל לשליחות שלא ביטלו מתורת גט אלא מתורת שליחות דסברי דאין חילוק בין אם ביטל הגט בפני השליח אם הוא לבד שליח או אם היו שני שלוחים וביטל הגט בפני אחד מהם שלא ביטלו אלא מתורת שליחות ומה שנלע"ד פתבתי ודוק: דין כ"ח וכן המביא גט וכו' אבל אם הניחו גוסס וכו' הרי זה ספק גירושין וכו'.

הנה רבינו מפרש דמה שאמר רבא וגוסס שרום גוססין למיתה לא. דהיינו לא יתנו לה דאינו בחזקת שהוא קיים.

לפי שרום גוססין למיתה ומשמע שאם נתנו לה הרי זה ספק גירושין. דלא אזלינן בהא בטר רובא ואימא דמת קודם נתינה ואינה מגורשת ומתיבמת.

דאם פוננת רבא דאזלינן בטר רובא ואמרין שמת אמאי לא יתנו לה דמאי חזיא אותה נתינה. אלא ודאי הפוננה כיון שרום גוססין למיתה אתי רובא ומפיק מחזקת שהוא קיים ולכן לא יתנו אבל אם נתנו הוא בספק חי או מת ונפקא מינה לענין יבום וחולצת ואינה מתיבמת וכן שלא במקום יבם אסורה לכהן וכמו שכתב הרב המגיד ולכן רבינו כתב דין זה בפ"ט מהלכות תרומות דנותנין עליה חומרי חיים וחומרי מתים יע"ש ואע"פ שלא נזכר חולה במתניתין כי אם על המביא גט ועלה אמר רבא דבריו ודאי דגם לענין תרומה דינא הכי דחוששין לרום גוססין למיתה וספיקא הוא ואינו בחזקת שהוא קיים ולכן בין שהיתה ישראלית אשת פהן דלא תאכל בתרומה שמא מת בין שהיתה כהנת אשת ישראל לא תאכל בתרו' דשמא עדיין חי דספיקא הוא.

דאצטריף רבינו לבאר לן דין דגוסס דשייף גם בתרומה. ולא סמך על מה שכתב כאן בגיטין ועוד כפי לבאר לן דין דנותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים שהוא מה דקתני במתניתין שאחר זה עיר שפכשה פרקום וספינה שצאבה בים והיוצא ליהרג דנותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים וקתני בת ישראל לכהן וכת פהן לישראל לא תאכל בתרומה דלדברי רבא דרום גוססין למיתה הוא כמו ליוצא ליהרג.

אָבֵל בְּהַדָּה דֵּה שׁוֹלֵחַ חֲטָאתוֹ מִמִּדִּינַת הַיָּם דְּכַתְּבֵי רַבֵּינוּ בִּפְ"ד מֵהַל' פְּסוּלֵי הַמְּוֹקֵי דְשִׁין לָא אֶצְטְרִיף רַבֵּינוּ לְכַתּוּב דְּאִם הָיָה גּוֹסֵס אֵין מְקַרִּיבִין אוֹתָהּ דְרוּב גּוֹסְסִין לְמִיתָה דְסָגִי לָהּ בְּמָה שְׂפָתַי בְּגִיטִין וּבְתַרוּמָה.

דְּלִיפָא בְּיָה נּוֹתְנִין עֲלֵיהּ חֲוֹמְרֵי חַי וְחֲוֹמְרֵי מֵת דְּאִם הָיָה שְׂיִיף בְּיָה הָיָה לוֹ לְבָאָר לָן ג"כ שֵׁם וְהַשְׂתָּא לֹא קָשָׁה מַה שְׁהַקְשָׁה הַלַּח"מ ז"ל בְּזָה פֶן נִלְע"ד: דִּין כ"ט אָבֵל עִיר שְׂפָבֶשֶׁה פְּרָקוּם וְכו' הֵינְצָא לִיקְהַרְג מִב"ד שֶׁל עַכ"וּם וְכו' וְכַתְּבֵי הָרַב הַמְּגִיד וּמַמ"ש רַבֵּינוּ וְהֵינְצָא לִיקְהַרְג מִב"ד שֶׁל עַכ"וּם נִרְאָה שֶׁהוּא סְבוּר פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וּמ"מ לֹא פָתַב בְּבִיאוּר דִּין בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכו' וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ כְּבָר בְּטָלוּ דִּינֵי נְפֻשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל ע"כ.

פְּרִיּוֹשׁ דְּכָאֵן לֹא פָתַב בְּבִיאוּר דִּין בֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲלֵא הוּא נִשְׁמַע מִמָּה שְׂנִקְט וְהֵינְצָא לִיקְהַרְג מִב"ד שֶׁל עַכ"וּם מִשְׁמַע אָבֵל מִב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲמָרִינוּ שְׂנִקְהַרְג בְּוֹדָא וְאָמַר דָּגַם בְּהִלְכוֹת לֹא כָתְבוּ אֲלֵא מִשְׁנָה פְּפֻשְׁטָה.

דְּהֵינְנוּ שְׂלֵא פָתַב דְּאֵינְרֵי דִּיּוֹצָא לִיקְהַרְג מִב"ד שֶׁל עַכ"וּם פֶּמוֹ שְׂפָתַי רַבֵּינוּ. דְּוֹדָא דְּהֵרִי"ף אֵין מִדְרָכּוֹ לְכַתּוּב דִּינָא מַה שְׂאֵינוּ בְּזַמֵּן הָיָה.

אָבֵל מ"מ הָיָה לוֹ לְהַזְכִּיר דְּמַתְנֵי אֵינְרֵי מִב"ד שֶׁל עַכ"וּם דְּאֵינְרֵי בְּזַמֵּן הָיָה וְעַל זֶה אָמַר וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ כְּבָר בְּטָלוּ דִּינֵי נְפֻשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל לְמָה צְרִיף לְהַזְכִּיר דְּמַתְנֵינִי אֵינְרֵי בְּדִין שֶׁל פִּינּוּן דְּבָזָה הַזַּמֵּן בְּטָלוּ דִּינֵי נְפֻשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל לְמָה צְרִיף לְהַזְכִּיר דְּמַתְנֵינִי אֵינְרֵי בְּדִין שֶׁל עַכ"וּם דְּמִשְׁמַע מִינָהּ אָבֵל בְּדִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא פִינּוּן דְּבָטְלוּ דִּינֵי נְפֻשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל תּוֹ לֹא צְרִיף לְהַזְכִּיר מִזָּה פְּלֵל אֲלֵא כָתַב הַמְּשַׁנָּה פְּפֻשְׁטָה: אֲלֵא דְלְכָאוּרָה קָשָׁה עַל דְּבַרֵי הָרַב הַמְּגִיד שְׂאָמַר דְּנִרְאָה שֶׁהוּא סְבוּר פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וְהָא לְקַמֵּן בִּפְ"ד י"ג פָּתַב רַבֵּינוּ וְכֵן אִם שְׁמַע מְעַרְפָּאוֹת שֶׁל עַכ"וּם שְׂאָמְרוּ הָרַגְנוּ פְּלוּנֵי אֵינָם נְאַמְנִין שְׁהֵם מַחְזִיקִין יְדֵי עֲצָמוֹן בְּכֹזֵב כְּדֵי לְהַטִּיל אֵימָה וְכו' שְׁנָה מוֹקְמֵי לָהּ הֵכִי לְלִישְׁנָא קַמָּא אָבֵל לְלִישְׁנָא בְּתָרָא מְפָרְשֵׁי לָהּ מֵת יוֹצֵא לְמוֹת נְהַרְג יוֹצֵא לִיקְהַרְג דְּהָא בְּסִיעֵתָא דְקָא מִיִּתֵי מִינָהּ לְלִישְׁנָא בְּתָרָא הֵכִי מְפָרְשֵׁי לָהּ וְאֵע"ג דְּדַחוּ לָהּ מְסִיעֵתָא וְקָא מְפָרְשֵׁי לָהּ מֵת מִתְּ מִמֶּשׁ וְנִהַרְג נְהַרְג מִמֶּשׁ מ"מ לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּוֹדָא דְּמְפָרְשֵׁי לָהּ מֵת יוֹצֵא לְמוֹת נְהַרְג יוֹצֵא לִיקְהַרְג.

דְּאִם לֹא פֶן הָיָה תִּיּוֹבְתָא דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא. דְּהָא קַתְנֵי נְהַרְג מִמֶּשׁ אָבֵל יוֹצֵא לִיקְהַרְג אֵין מְשִׁיאִין אֶת אֲשֵׁתוֹ: וְנ"ל דַּס"ל לְרַבֵּינוּ פִינּוּן דְּבַהֲאֵי דְּחֻוּיָהּ לֹא קְאָמַר דְּיִלְמָא מֵת מִמֶּשׁ וְנִהַרְג מִמֶּשׁ מִשְׁמַע דְּהֵכִי מְסַקְנָא דְּש"ס וְאֵע"כ לִיפָא תִּיּוֹבְתָא לְלִישְׁנָא בְּתָרָא מְשׁוּם דְּמָה שְׂקַתְנֵי בְּרִישָׁא שְׁמַע מִב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁהִיוּ אוֹמְרִים אִישׁ פְּלוּנֵי מֵת אִישׁ פְּלוּנֵי נְהַרְג לָאוּ דְּוֹקָא נְהַרְג מִמֶּשׁ דְּהוּא הַדִּין בְּהֵיּוֹצָא לִיקְהַרְג נְמִי דְּבַבִּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל פִּינּוּן דְּנִפְק לְקַטְלָא קַטְלֵי לִיָּה וְהָא דְּנִקְט נְהַרְג מְשׁוּם סִיפָא דְּקַתְנֵי מְקוֹנְטְרִיסִין שֶׁל או"ה עִיר אִישׁ פְּלוּנֵי מֵת אִישׁ פְּלוּנֵי נְהַרְג אֵל יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֵׁתוֹ דְּאֵע"ג דְּקִי"ל דְּכָל מְסִיחַ לְפִי תְּנֻמוֹ הֵימְנֵי מְהִימְנֵי הֵכָא אֵינּוּ נְאַמְנִים מְשׁוּם דְּכְדֵי לְהַטִּיל אֵימָה הֵם אוֹמְרִים כֶּף דְּכָל פְּמִינָה דְּהָא בְּרִיּוֹתָא לְאַשְׁמוּעֵינוּ זֶה דִּישׁ חִילּוּק מִב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְקוֹנְטְרִיסִין שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם וְכַוּוֹנַת הַש"ס לְוֹמַר דְּמְכָאֵן לֹא תְּסִיעֵיהּ לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּהָא עֲנִין אַחַר הוּא דְּהַבְרִיּוֹתָא בְּאָה לְוֹמַר דְּבַהֲאֵי גְוּוֹנָא לֹא מְהִימְנֵינוּ לְהוּ כְּמְסִיחִים לְפִי תְּנֻמוֹ דְּהֵכָא שְׂאֵנִי דְּלְהַטִּיל אֵימָה הֵם אוֹמְרִים כֶּף וְלְהֵכִי רַבֵּינוּ אֵע"ג דַּס"ל פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא פְּסַק לְהַדָּה דְּגַם לְלִישְׁנָא קַמָּא אֲתִיא.

ובנדאי דרשישא דבריינתא משום סיפא נקט לה תנא. דהא אית לן דגם עד מפי עד כפשוטו לעדות אשה ואפילו עבד ואפילו שפחה.

וא"כ למה ליה לתנא למנקט ב"ד של ישראל אלא נדאי וברור דנקט לה לאפוקי מבית דין של עכ"ו דהם להטיל אימה הם אומרים כה וכב בפיהם: וראיתי להלח"מ שהקשה על מ"ש רבינו בהלכות תרומות והניחוהו בבית הסקילה וכתב הכ"מ משום דאל"כ דילמא חזו ליה זכותא וכו' וכיון שפן למה בהו דברח דכתב רבינו בהל' סנהדרין דכשיאמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דין פלוני ופלוני ועדיו הרי זה יהרג.

דקה צריף לומר והניחוהו בבית הסקילה עצמה הוא שיהרג אבל בגמר דין לבד אימא דמצאו לו זכות כדי שיפטור ממיתה והניחה בקושיא: ונ"ל לתרץ דרבינו בא לומר שאין סותרין את דינו אלא הולכין על פי גמר דין של אותה בית דין וכאילו נגמר דינו בזה ב"ד השני ואז כשמוציאין אותו עושין לו כמו שהיו עושין לו בבית דין הראשונה שאחד עומד על פתח בית דין והסוֹדְרִין בידו והסוס רחוק ממנו והפרוז יוצא לפניו פלוני יוצא ליהרג במיתה פלונית וכו' מי שיוֹדֵעַ לו זכות בא וילמד עליו וכו' אמר הוא בעצמו יש לי ללמד על עצמי זכות אף על פי שאין ממש בדבריו מחזירין אותו וכו' כמ"ש שם רבינו בראש הפרק.

שלא יחסרו דבר ממה שצריף לעשות בבית דין ראשון א"כ למה צריף לכתוב והניחוהו בבית הסקילה. אבל בהו דהל' תרומות דחשבינן ליה דמקטל ונהרי עבדינן ליה כדין שמת.

נדאי דצריף שיהא שהניחוהו בבית הסקילה שהוא עומד למות בנדאי שאין זה דומה לזה: ועוד אפשר לומר דגם בהו בעי והניחוהו בבית הסקילה אלא דרבינו כתב המשנה פצורתה וסמך על מה שכתב בהלכות תרומות דבעי שהניחוהו בבית הסקילה: פרק ז' דין ב' בא הבעל וערער וכו' ואם לא נתקיים ולא נודעו עדיו כלל תצא והולך ממזר שהרי אינה מגורשת.

כתב הרב המגיד ונראה שהוא סבור דאע"ג דקיום שטרות דרבנן הךא שהבעל מערער וטוען בבריא שמזוניף הוא והיא אינה יודעת בזה דבר נחתימת העדים אינה מצוייה העמד אשה על חזקתה דהויא ליה אשת איש עד כאן: נ"ל דפירוש דבריו כהו דאף ע"ג דקיום שטרות דרבנן שאני שט"ח דהמלנה טוען שהלנה כתב לו שטר זה דהוא חייב לו ואיכא חתימת עדים אז מהימנינן למלנה מדאורייתא כיון דאיכא עדים חתומים על השטר דמדאורייתא כמו שנתקרה עדותן בב"ד דמי.

אבל הךא שהיא אינה יודעת שהבעל כתב לה גט זה אע"ג דעדים חתומים עליו לא אמרינן דכמו שנתקרה עדותן בב"ד דמי ולפי זה מה שאמרו בש"ס בדין הוא דבקיום שטרות נמי לא ליבעי כדריש לקיש דאמר ר"ל עדים החתומים על השטר וכו' והכא משום עיגונא אקילו בה רבנן.

קס"ד לומר דאף על גב דהיא אינה יודעת כיון דאומר השליח הבעל נתנו לי לגרש את אשתו הרי חשבינן כמו המלנה שטוען שהלנה כתבו ונתנו לו. אף ע"ג דבשאר שטרות

שׂאם אינו מקנינים אינו גובה בו מדרבנן הכא משום עיגונא אקילו רבנן דסגי במה שיאמר בפני נכ" ו"נח ועל זה קא פריד ליה האי קולא חומרא דאי מצרכת ליה תרי לא אתי בעל ומערער ופסיל ליה חד אתי בעל מערער ופסיל ליה.

דהיינו דהכא בגט מ"מ היא אינה יודעת ואינה טוענת שגט זה פתבו הבעל אלא על פי עד אחד פינו דאתי בעל ומערער הרי חד לגבי חד הוא ולא נאמין לעד פינו דהוא חד. ולא מהני בזה מה שאמר ר"ל עדים החתומין על השטר כמו שנהקרה עדותן בב"ד דמי דהתם המלנה טוען בבריא.

אבל הכא האשה אינה יודעת כי אם על פי העד. ועד כמאן דליתיה דמי פינו שהבעל טוען שהוא מזוניף שהוא מכחיש העד דבכי האי גונא לא אמרינן דעדים החתומין על השטר כמי שנהקרה עדותן דמי.

ותירץ לו פינו דאמר מר בפני כמה נותנו וכו' מעיקרא מידק דייק ועדיף וכאילו היא יודעת ואמרינן ג"כ הא דר"ל וסגי במה שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. אבל בא"י שאין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם דליכא מידק דייק ואין עדות השליח אלא שהבעל נתנו לו לגרש את אשתו דאז פשיבא הבעל ויכחישו אוקי חד לגבי חד ועדותו כמאן דליתא דמיא.

ואי משום העדים שחתומין על השטר בכי האי גונא דהאשה אינה יודעת פלום הרי הוא חספא בעלמא ולא מהני מה שחתומין עליו העדים: ומעשה מה שהקשה הלח"מ ו"ל לתרצו דבמקום שלא לומר בפני נכתב ובפני נחתם דליכא למימר דמידק דייק ואז פשיבא הבעל ויערער דעדותו כמאן דליתיה דמיא בעי שיתקיים בחותמיו ואם לאו בטל הוא גט זה.

דלא אמרינן ביה העדים החתומין על השטר כמו שנהקרה עדותן בב"ד דמי פינו דהאשה אינה יודעת פלום. דלא אמרינן הכי אלא כמו המלנה שהוא טוען דשטר זה פתבו הלנה והא קמן שעדים חתומין עליו הוא דאמרינן כמו שנהקרה עדותן בב"ד דמי מדאורייתא ולפי מה שפירשתי הש"ס כנז"ל.

ואתי שפיר מה שאמרו בפרק המביא בפלוגתא דשליח בפני כמה נותנו וכו' ותירצו דכ"ע בדרבנן שליח נעשה עד דכיון שהוא אמר בפני נכתב ובפני נחתם בפניהם מידק דייק ולא אמרינן ביה דאוקי חד לגבי חד דהוא עדיף וכאילו האשה יודעת כמו המלנה בדעלמא.

דמדאורייתא העדים שחתומין עליו כמו שנהקרה עדותן בבית דין דמי ודבר דמדרבנן הוא. פן נ"ל לפרש דברי המגיד ולא תקשה קושיות הלח"מ: אלא א דאכתי קשה על דברי המגיד מדברי רבי שכתב בפ"ב הלכ' ב' הוציאה גט מתחת ידה ואמרה גרשני בעלי בזה הרי זו וכו' בא הבעל וערער וכו' אבל אם אמר וכו' מעולם לא פתבתיו מזוניף ותקיים בחותמיו וכו' ואם לא נתקיים אינה מגורשת להיות מותרת לאחרים ע"כ.

דהא בהא היא טוענת שנתנו לה וגירשה בה ואם פן אמאי אינה מגורשת מדאורייתא והרי עדים החתומין על השטר כמו שנהקרה עדותן בבית דין דמי כמו המלנה שטוען שהלנה פתב לו שטר זה דלא בעי קיום אלא מדרבנן וכתב שם הרב המגיד וז"ל אבל

וּדְאִי כְּשֶׁקָרָא עָלָיו עֲרַעַר וְאָמַר מְזֻנְיָא הוּא יִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵי וְהָרִי זֶה גִּט שְׂפִיד הָאִשָּׁה
כְּמִבְּיָא גִּט בַּא"י שְׂאִין צ"ל בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְפָנֵי נִחְתָּם וְאִם יֵשׁ עָלָיו עוֹרָרִים יִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵי
כְּמוֹ שְׂזֻזְכָּר פ"ז ע"כ דְּמֵאִי דְּמֵוִי זֶה לְהִתָּם דְּהִתָּם שְׂאֵנִי שְׁהִיא אֵינָה יוֹדַעַת כְּלוּם כְּמוֹ
שְׂפִתָּב הוּא ו"ל הֵכָא אָבֵל הִתָּם הָרִי הִיא יוֹדַעַת שְׂגִט זֶה כְּתָבוּ הוּא וַא"כ אָמְרִינְן דְּעֵדִים
הִתְתּוּמִים עַל הַשְּׁטֵר כְּמוֹ שְׂזֻזְכָּרָה עֲדוּתָן בַּב"ד דְּמֵי וּמְדַאֲוֵרֵי יִתָּא הִיא מְגֻנְרֶשֶׁת: וְאִם שָׂר
לוֹמַר דְּכֻוֹנַת הַדְּמוּי לְעֻנְיָן שְׂפָעִי לְהִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵי דְּנֻדְאִי לְזֶה שְׁוִים הֵם שְׁהָרִי ל"צ
לוֹמַר בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְפָנֵי נִחְתָּם.

אָבֵל אַה"נ דְּאִם לֹא נִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵי אֵין הֵגֵט בְּטַל מְדַאֲוֵרֵי יִתָּא לְעֻנְיָן שְׁהִיא הַנִּלְד מְמֹר
דְּכֻד דְּיִיג בְּדְבָרֵי לְעֻנְיָן לְהִתְקַיֵּים בְּחֻתְמֵי אֵינְרִי אָבֵל אַה"נ דְּאִין הַנִּלְד מְמֹר וְכֹן נִרְאֶה
מְדְבָרֵי רַבִּינוּ שֶׁם שְׂפִתָּב וְאִם לֹא נִתְקַיֵּים אֵינָה מְגֻנְרֶשֶׁת לְהִיּוֹת מְוֹתֶרֶת לְאַחֲרִים דְּמִשְׁמַע
שְׂלֹא לְהִתִּירָה לִינְשָׂא קְאָמַר אָבֵל אִם נִשְׂאֵת לֹא תִצָּא וְאֵין הַנִּלְד מְמֹר שְׂאֵל"כ הִיָּה לוֹ
לְרַבִּינוּ לְכַתּוֹב כְּמוֹ שְׂפִתָּב כָּאֵן וְאִם לֹא נִתְקַיֵּים וְלֹא נוֹדְעוּ עֲדִיו כְּלָל תִּצָּא וְהַנִּלְד מְמֹר
אֵלֹא וּדְאִי שְׁהִתָּם שְׁהִיא יוֹדַעַת שְׂטוּעָנָת שְׁהוּא נִתְנוּ לָהּ אֵין הַנִּלְד מְמֹר כֹּן נ"ל לְתַרְזֵן לְפִי
דְּבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד הֵכָא וְדוּק: כְּתָב הָרַב הַמְּגִיד וְדִקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים ו"ל אִם אָמְרוּ נְשִׁים
אֵלוּ בַּא"י בְּפָנֵינוּ נִכְתָּב וְנִחְתָּם שְׁהֵם נִאָּמְנוֹת שְׁהָרִי יִתְבָּאָר בְּסֻמוּף שְׁהַשְּׁלִיחַ שְׂאָמַר כֹּן
בַּא"י שׁוֹב אֵין הַבְּעַל יְכוּל לְעֲרַעַר עַל הֵגֵט פִּירוּשׁ דְּרַבִּינוּ כְּתָב כֹּן מ"ש בְּש"ס דָּף ו' רַב
חֲנַן מִשְׁתַּעֲרֵי רַב כְּהֵנָּא אֵינְרִי גִיטָא וְכו' א"ל לֹא צְרִיכָתָּ וְאִי עֲבַדְתָּ אַהֲנִי מֵאִי אִי עֲבַדְתָּ אַהֲנִי
דְּאִי אֲתִי בַעַל מְעֲרַעַר לֹא מִשְׁגַּחֲיָן בִּיהַ ע"כ.

דְּמִשְׁמַע דְּבְפָנֵי נִכְתָּב מוֹעִיל בַּא"י וַא"כ נְשִׁים אֵלוּ נְמִי בַּא"י יָאֵם אָמְרוּ בְּפָנֵינוּ נִכְתָּב מְהֵנִי
וְכֹן רֵאִיתִי לְהָר"ן יַעו"ש אָבֵל הַרְשָׁפ"א שְׁהִבְיָא אַח"כ סוֹבֵר אַף ע"ג דְּכֹן מִשְׁמַע מֵהֵאִי
עוֹבְדָא דְּבְפָנֵי נִכְתָּב מוֹעִיל בַּא"י מ"מ בְּנְשִׁים אֵלוּ לֹא מְהֵנִי דְּאִיהִי לֹא דִינָא גְמִירָא וְכו'
דְּסוֹבֵרָה הִיא לְקַלְקוּלָא.

וְכַתָּב הָרַב הַמְּגִיד וְאֵינְרִי רוֹאֶה בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ הַכְּרַע בְּרוּר הֵיכֵן דְּעַתּוֹ נוֹטָה דְּהֵינְנוּ דְּאֵף ע"ג
דְּכַתָּב רַבִּינוּ לְקַמֵּן דְּהַשְּׁלִיחַ שְׂאָמַר כֹּן בַּא"י שׁוֹב אֵין הַבְּעַל יְכוּל לְעֲרַעַר אֶפְשָׁר דְּבְנְשִׁים
אֵלוּ מוֹדָה לְדַעַת הַרְשָׁפ"א דְּלֹא מְהֵימְנִי דְּאִיהִי לֹא סוֹבְרָא וְכו': דִּין ה' שְׁלִיחַ שְׁהִבְיָא גִּט
מְמָקוּם בַּח"ל וְכו' כְּתָב הָרַב הַמְּגִיד אַף ע"ג דְּקִינְמָא לֹן כְּרָבָא וְכו' פִּירוּשׁ דְּלְרָבָא דְּקו"ל
כְּנוֹתִיָּה דְּאָמַר דְּטַעֲמָא הוּא מְשׁוּם דְּאֵין מְצוּנְיָן עֲדִים לְקִינְמוֹ א"כ הִנְהָ צְרִיף דְּבְמִדְיָנָה
עֲצָמָה מְמָקוּם לְמְקוּם דְּמְצוּנְיָן עֲדִים לְקִינְמוֹ אֵינְו צְרִיף לוֹמַר בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְפָנֵי נִחְתָּם
דְּבְשְׁלֵמָא אִם קו"ל כְּרָבָה דְּטַעֲמָא מְשׁוּם דְּאֵין בְּקִיאֵין לְשִׁמְהָ הִנְהָ נִיחָא דַּבְח"ל בְּכָל מְקוּם
צְרִיף שְׂיֵאמַר בַּפ"נ וּבְפָנֵי נִחְתָּם אָבֵל כִּינֹן דְּקו"ל כְּרָבָא אִם כֹּן בְּמִדְיָנָה אַחַת מְמָקוּם
לְמְקוּם הָא מְצוּנְיָן עֲדִים לְקִינְמוֹ לְזֶה כְּתָב כְּבָר אָמְרוּ שֶׁם דְּרָבָא הִנְהָ מְצָרִיף בְּאוֹתָהּ שְׂכוּנָה
וְכו'.

וְתִרְצוּ שְׂאֵנִי בְּנֵי מְחוּזָא דְּנִינְדִי וְכו' דְּהֵינְנוּ דְּמִינְהָ יְלִיף רַבִּינוּ מְמָקוּם לְמְקוּם שְׂאֵין עֲדִים
מְצוּיִין לְקִינְמוֹ אָבֵל בְּמְקוּם אַחַד לֹא דְּאֵין עֲכָשְׁוֹ דּוּמִיָּא דְּבְנֵי מְחוּזָא וְכָל כְּנוֹנְתּוֹ דְּרַבִּינוּ
דְּמְמָקוּם לְמְקוּם וּדְּאֵין דְּרָף לְהַפִּיר חֲתִימַת אֵלוּ לְאֵלוּ וְצְרִיף שְׂיֵאמַר.

ואה"נ דאם גמאצא פבני מחוזה מממש דצריה שיאמר בפנו"ן ולא פתב מזה דבני מחוזה משום דעכשיו ליכא פבני מחוזה אבל בא"י אפילו ממקום למקום א"צ דהא אפילו ממדינה למדינה מצויין לקיימו והשתא לא קשה מה שהקשה הלח"מ יעו"ש.

וג"כ לא קשה מה שדקדק המש"ל דלפי דברי הרב המגיד דמ"ש רבינו ממקום למקום הוא במדינה אחת וכיון שפן אתי שפיר שפתב ואע"ג וכו' ואם פוונתו להשיג עליו דלמה יפרש דברי רבינו במדינה אחת.

לא הנה לו לתפוס דבריו משום דהלשון אינו מדוקדק ולשון מקוטע הוא דהא הרב המגיד אינו מפרש פדבריו: עוד פתב שם הרב המגיד ומ"ש ואפילו היו עדיו פשמות העכ"ום הוא מן הפרייטא וכו' מפני שרוב ישראל שבחוזה לארץ ששמותיהן פשמות העכ"ום ע"כ.

נראה לי דכוננת דבריו פה פינו דקתני הכי בפרייטא ואף על גב דבפרייטא קתני מפני שרוב ישראל שבחוזה לארץ אפ"ה בכל גוונא במקום שנכתב הגט בין פארץ בין בחוזה לארץ לפי שאותם העדים פאו מח"ל לארץ.

ומה דקתני בפרייטא גטין הפאים ממדינת הים לאו דווקא שבאו מחוזה לארץ דהפרייטא דברה בהנה שבאו הגטין ממקומות רחוקים והוא הדין שבאו מארץ ישראל לחוזה לארץ ולהכי רבינו סתם דבריו ומכ"ש שנראה דקאי ע"כ דבריו הקודמים שפתב או מא"י לח"ל פן נ"ל פירוש דבריו דרבינו הכי סובר.

עוד פתב ויש בפשנה ובגמרא דינים בגט החתומין עליו נכרים וכו' ונראה מדברי רבינו שאין הלכה פר"ש אלא כת"ק וכו' ולזה לא פתב רבינו דין זה ע"כ. אע"ג דסוגיא דש"ס לא משמע הכי דהא אהדר ליה רבי יוחנן לריש לקיש לא פא לידינו אלא לוקוס ולוס והכשרנום.

דהפוננה מפני שהם שמות מובהקין דמשמע דס"ל כר"ש. מ"מ ללישנא בתרא לא קאמר הכי רבי יוחנן.

ורבינו אזיל פלישנא בתרא וא"כ לא ס"ל כר"ש אלא כת"ק. דבכל גוונא אפילו פשמות מובהקין בעדי מסירה פסולין.

ולהכי בפ' ז' מהלכות עבדים פסק פדברי ת"ק יעו"ש. ומ"ש ולזה לא פתב רבינו דין זה קשה לי דהרי בהלכות עבדים הנזכר פסק לדברי ת"ק: דין ז וכו' שליח וכו' ואם לא נתקיים ונתן לה וכו' ואם פא הבעל וערער ולא נתקיים אינה מגורשת אבד הגט הרי זו ספק מגורשת פתב הכ"מ והרא"ש פתב פריש גיטין וכו' ואם אבד הגט פתב הרמב"ם ה"ז ספק מגורשת ואם פא הבעל וערער ה"ז ספק ממזר עכ"ל.

והרא"ש אפשר שהיה גורס כמ"ש ואפשר שהיה גורס פגירסא דידן אלא דמשמע ליה שא"א לומר שפשאבד הגט וערער וכו' ולפיכך במקום אינה מגורשת פתב ה"ז ספק ממזר וכו'. ולענין שהנולד אסור בממזרת פדין ספק ממזר פנ"ל עכ"ל.

נ"ל דפי' דבריו פה שהוא מבין דמה שאמר רבינו אבד הגט ה"ז ספק מגורשת איירי בשלא ערער הבעל ולהכי פתב הרא"ש על דבריו שאם פא הבעל אח"כ וערער הרי זה

ספק ממזר. ולזה אומר אם נאמר שהרא"ש גורס כגירסתינו דמשמע ליה להרא"ש שא"א לומר לדעת רבינו לדייק פה פינו דבאבד הגט לבד ה"ז ספק מגורשת.

א"כ שאם בא הבעל וערער שהיא אינה מגורשת בנדאי. משום דשאם אם היה הגט לפנינו היה מתקיים.

להכי הרא"ש ס"ל במקום שצריך להיות בפשט דברי רבינו דבאבד הגט ואח"כ בא וערער אינה מגורשת. כתב ה"ז ספק ממזר לומר שהדייק שאנו מדייקים בדבריו שבאבד וערער אינה מגורשת.

לפי מה שכתב דבאבד לבד בלא ערעור הבעל היא ספק מגורשת שצריך להיות דבערעור הבעל תהא אינה מגורשת הפונה בדייק זה הוא פלומר קרובה להיות אינה מגורשת. אבל מ"מ מידי ספיקא לא נפקא לענין אם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר.

ולענין שהולד אסור בממזרת פדיו ספק ממזר. משום דאף דערער הבעל פינו דאיירי באבד הגט אפשר דאם היה בפנינו היה מתקיים.

לכן אי אפשר לומר דאינה מגורשת לגמרי אלא דהחילוק דיש בין אבד ולא ערער לאבד וערער אח"כ הוא פה דבאבד לבד ולא ערער היא ספק מגורשת ובאבד וערער אח"כ היא קרובה להיות אינה מגורשת.

ואינו דומה לשלא נתקיים בחותמו ולא אבד דכתב רבינו דאינה מגורשת. דמשמע דאינה מגורשת לגמרי.

דהתם הגט הוא בפנינו ולא יכלו לקיימו: דהשתא מ"ש רבינו אבד הגט וכו' אינו דומה למ"ש בריש פרקין אבד הגט ה"ז ספק מגורשת. דהתם הוא בנדאי בשערער הבעל איירי שהוא בא"י ואין צריך לומר בפנו"ן וא"כ לא צריך לקיימו.

וכיון שפן אפי' אבד מגורשת בנדאי אלא איירי בשערער דקאי ארישא דאמר בא הבעל וערער וכו'. דאם הערעור היה אחר שאבד הגט הרי זה ספק מגורשת דוקא.

לפי דשאם דאם היה בפנינו אנו מוצאין לקיימו. אבל פאן דבח"ל איירי דצריך לומר בפנו"ן ולא היה עומד בשעת פתיבה ונתימה.

נדאי דאם בא הבעל וערער ולא נתקיים דאינו גט לגמרי דזהו שאמר אינה מגורשת. ואח"כ אומר אבד הגט הרי זה ספק מגורשת אפי' בלא ערעור.

לפי שפלא ערעור ולא אבד כתב ה"ז פסול עד שיתקיים. דהיינו שהוא פסול דווקא שהרי יכול להתברר אח"כ פינו שהוא בפנינו.

אבל אם נאבד שלא יכול להתברר אח"כ ה"ז ספק מגורשת ולפי דהנה משמע דאם בא הבעל אח"כ וערער הנה אינה מגורשת, להכי כתב הרא"ש דבזה ספק ממזר. דהפונה שבזה הוא קרוב להיות אינה מגורשת יותר מספק מגורשת.

ודלא פמו דכתב דכתב המש"ל דאבד הגט דהכא הוא איירי בשערער. ונראה מדבריו משום דהוא מדמה ליה לאבד הגט דריש פרקין דמה ענין זה לזה וכמ"ש: ועוד קשה לי

על דבריו ו"ל דאמר ואפשר דהרא"ש, נתפונן למ"ש רבינו לפנינו בשליח שיהביא בא"י וכו' אי בלא ערעור זה אינו רמוז כלל בדברי רבינו.

דמשמע דהוא אפשר לומר פה אלא שאין רמוז כלל. דאיה אפשר לומר פה דבלא ערעור איירי ובלא פנין דהוא בא"י דאין צריך לומר בפנו"ן מאי ספק איכא אם אבד אח"כ.

פנין דלא ערער הבעל ואין צריך לוקימו עוד: דין יב נכתב מקמת הגט בפניו וכו' אפילו לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניו וכו' כתב הרב המגיד ופירש"י ו"ל שיטה אחת שיטה ראשונה שבה שם האיש והאשה והזמן עכ"ל.

מדהביא דברי רש"י על דברי רבינו משמע דרבינו הכי ס"ל. ונ"ל דהבין פה בדברי רבינו ממ"ש אח"כ וכן אם יצא הסופר לשוק וכו' אינו חושש שמה אחר מצאו ואמר לו ולשם אשה אחרת כתבו ע"כ.

דמשמע דמשום פתיכה לשמה הוא דבעינן דיקתוב שיטה אחת בפניו. וא"כ זאת השיטה שיש בה שם האיש והאשה והזמן דהוא בעי בהו לשמה.

ואע"פ שאפשר לומר שרבינו ס"ל פדעת התוס' דהוא משום לשמה אלא פשכתב שיטה אחת מסתמא סינימו לשמה דמשמע דלא בעי שיטה שיש בה שם האיש והאשה. אלא שיטה ראשונה אע"פ שלא יש בה שם האיש והאשה מ"מ זה אינו מבואר דהוא משום דמסתמא סינימו לשמה.

אלא מה שמבואר הוא משום דבעי לשמה וא"כ ודאי איירי בשיטה ראשונה דכתב בה גם שם האיש והאשה נמי עם מה שכתוב בתחלה הזמן בכל הגיטין פו נ"ל: וראיתי להלח"מ שכתב מדלא פירש רבינו מה היא השיטה נראה שפירש כפי התוס' שהוא בכל שיטה.

ולשון זה מגומגם שהרי כתבו התוס' דאיירי בשיטה ראשונה דמסתמא סינימו לשמה ע"כ ומוכרח לפירש דבריו פה שהוא בכל שיטה אע"פ שאין בה שם האיש והאשה אלא שהיא שיטה ראשונה.

וזה מבואר בדברי רבינו שכתב מקודם אם מקצתם הראשון. ועלה קאמר אפי' לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניו דמשמע דשיטה המתחלת בקצתו הראשון איירי ודוק: דין י"ח נתנו לה ולא הספיק לומר וכו' כתב הכ"מ מדברי רבינו שכתב עד שנשתתק נראה בהדיא דאלם שכתב בכתיב בפני נכתב ובפני נחתם פסול וכו' יש לדקדק דאמאי תלה מדברי רבינו ובלא מן הש"ס הכי מבואר דקאמר פגון שנתנו פשהו פקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש דהוא משמע משום דנשתתק ואינו יכול לומר בפנו"ן.

ומינה דייקין דלא יכול לכתוב בפנו"ן דאם לא פו הא יכול לומר על ידי כתב אלא ודאי דלא מהני כתב באלם. וכי תימא דאי מהש"ס הנה מפרשינן טעמא דאמר עד שנתחרש הוא משום דאינו פו דעת ובעי שסופו נמי יהא בדעת וכמו דקתני בפר' המביא תניין כל שתחלתו וסופו בדעת פשר דמשמע הא אם לא היה סופו בדעת פסול זה אינו דהקא איירי שכתב נתנו פשהו פקח ונתנתו נחתה נתינה.

אַלּא מְשׁוּם שְׁלֵא הִסְפִּיק לֹאמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וְנִחְתַּם דְּהוּא מְשׁוּם דְּנִשְׁתַּתַּק וְאִינוּ יָכוֹל לֹאמַר בְּפָנֹי אֲלָמָא דְאַלְמִי שְׁפַתְבּ בְּפָנֹי לֹא מְהִי: וְנָד וְנִרְאָה דְאִי מִן הַש"ס הָוּה אֲמִינָא פִּינֹן דְכַתְּרִישׁ וְאִין לֹו דַעַת גַּם לְכַתּוּב בְּפָנֹי הוּא דְאִיִּירִי מִתְּנִיתִין אַבְּל בְּאַלְמִי אַה"נ דְמְהִי פְתִיבָה.

אַבְּל מְדַבְּרִי רַבִּינוּ דְתַלְהּ הַדְּבָר בְּנִשְׁתַּתַּק דְּנִקְא מְשַׁמַּע דְּגַם בְּאַלְמִי לֹא מְהִי פְתִיבָה. וְכֹן רְאִיתִי לְהַר"ן וְז"ל דְמְפָרֵשׁ דְהַש"ס אִיִּירִי דְנִקְא בְּנִתְחַרְשׁ.

אַבְּל בְּאַלְמִי מְהִי פְתִיבָה וְלִהְכִי בְּש"ס לֹא אִוְקַמָּה בְּאַלְמִי דְלֹא פְרַבִּינוּ דְמְפָרֵשׁ לִיהַּ הַכ"מ יַעו"ש: וְרְאִיתִי לְהַלַּח"מ שְׁהַקְשָׁה עַל דְבָרֵי רַבִּינוּ דְנִרְאָה מְדַבְּרִיו דְאַלְמִי לֹא מְהִי פְתִיבָה דְאַמְאִי לֹא תְנִי בְּמִתְנִי פ' הַמְבִיא תְנִינִין אֲלֵם ג"כ יַעו"ש: וְג"ל לְתַרְזֵן דְמִתְנִי קְתַנִּי הִנְדָּה דְאִי אֲפָשָׁר לְבֹא לִידֵי פְשָׁרוֹת פִּינֹן שְׁהִיוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִינָם רְאוּיִים לְהִבִּיא פְּגוּן הִנְדָּה דְמְנִי בְּמִתְנִי.

דְקַתְנִי קַבְּל הַקְטָן וְהַגְדִּיל חֲרִישׁ וְנִתְפַקַּח וְכו' דְבְעֵי תַחֲלָתוֹ וְסוֹפּוֹ בְּדַעַת וְסוּמָא פִּינֹן דְבִשְׁעַת פְתִיבָה לֹא הָוּה רְאוּי לֹאמַר בְּפָנֹי מְאִי מְהִי דְחִזּוֹר וְנִתְפַתַּח לְהִכִּי לְעוֹלָם הוּא פְּסוּל אַבְּל אֲלֵם שְׁהוּא רְאוּיָה שְׁבְּפָנֵי נִכְתַּב וְנִחְתַּם לֹא מְצִי מִתְנִי לֹאמַר גַּם הוּא פְּסוּל לְהִבִּיא כְּמוֹ הִנְדָּה דְהָא אֲפָשָׁר לְהַרְפָּא וְיִאמַר בְּפָנֹי וְכָשָׁר לְהִכִּי לֹא תְנִי לִיהַּ עִם הִנְדָּה.

אַבְּל וְדִאִי דְאֵם נְשָׂאֵר אֲלֵם וְלֹא יָכוֹל לֹאמַר בְּפָנֹי הוּא פְּסוּל. וּמִתְנִי קְתַנִּי בְּעַדִּיפָא מְנִיָּה דְאֵע"פ דְכְּשֶׁהִיָּה פַקַּח נִתְנוּ לָהּ אִם לֹא הִסְפִּיק לֹאמַר בְּפָנֹי עַד שְׁנִתְחַרְשׁ הוּא פְּסוּל עַד שְׁיִתְקַיֵּים בְּחוֹתְמֵיו.

כְּמוֹ דְמוֹקְמִי לָהּ לְהַר"ן מִתְנִי דְהָא דְקַתְנִי וְאִינוּ יָכוֹל לֹאמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם וְכו'. דְהִיא אִיִּירִי פְּגוּן שְׁנִתְנוּ לָהּ שְׁהוּא פַקַּח וְלֹא הִסְפִּיק לֹאמַר בְּפָנַי נִכְתַּב עַד שְׁנִתְחַרְשׁ כֹּן נ"ל: דִּין כ"ג הָאִישׁ שְׁנִתְנוּ וְכו' בַּד"א פְּשִׁתְנָה עֲלֵיהָ הַבְּעַל וְכו' וְעוֹד שְׁהַעֲדִים הַחֲתוּמִים עַל הַגֵּט וְכו' וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא מְצִיא מְזוּנִיָּה כְּמוֹ שְׁנַעֲמִיד הַגֵּט בְּחִזְקַת כְּשָׁר כְּשִׁיבִיא אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ עַד שְׁיַעֲרַעַר הַבְּעַל וְכו'.

נ"ל דְפִירוּשׁ דְבָרֵי רַבִּינוּ כֶּף הוּא שְׁבִתְחִלָּה אָמַר וְאֵע"פ שְׁאִין מְכִירִין כְּתַב אוֹתָן הַעֲדִים וְלֹא נִתְקַיֵּים אִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שְׁמָא זְיִיפָה וְכו' דְהִינּוּ שְׁבִדְבָר זֶה אִי אֲפָשָׁר לֹאמַר שְׁזִיִּיפָה שְׁהִיא מְקַלְקֶלֶת עֲצָמָה.

וְאִינוּ דוּמָה לְשָׂאֵר שְׁטָרוֹת כְּשִׁינִין מְקוּיִימִים דְחִיִּישִׁין שְׁמָא מְזוּנִיָּה הוּא וְאָמַר וְעוֹד וְכו' דְהִינּוּ דְאִיפָא טַעֲמָא אֲחִרִינָא בְּגַט שְׁהַעֲדִי הַחֲתוּמִי עַל הַגֵּט כְּמִי שְׁנַחֲקָרָה עֲדוּתָן בַּב"ד דְמִי אֲלָא בְּשִׁלִּיחַ אֲצָרְכוּהוּ לֹאמַר בְּפָנֹי פִּינֹן דְהִיא אִינָה יוֹדַעַת אִם כְּתָבוּ הַבְּעַל וְכְמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי לָהּ לְעִיל בַּד"ה בָּא הַבְּעַל וְעָרַעַר וְכו' יַעו"ש.

מְשַׁמַּע כְּשֶׁהִבִּיא הִיא הַגֵּט דְהַבְּעַל נִתְנוּ לָהּ וְהִיא יוֹדַעַת שְׁאִינוּ מְזוּנִיָּה אֲמָרִינֵן בִּיָּה דְעֲדִים הַחֲתוּמִים עַל הַשְּׁטָר כְּמוֹ שְׁנַחֲקָרָה עֲדוּתָן בַּב"ד. וְלֹא וְלֹא אֲצָרְכוּהָ מְרַבְּנֵן קִיּוּם כְּמוֹ שְׁאָר שְׁטָרוֹת.

דְהֵתָם הַלְוָה מְכַחִישׁ אַבְּל הִכָּא דְהִיא יוֹדַעַת שְׁאִינוּ מְזוּנִיָּה לֹא אֲצָרְכוּהָ רַבְּנֵן קִיּוּם אִם לֹא עָרַעַר הַבְּעַל. אַבְּל אִם בָּא וְעָרַעַר הַבְּעַל אֲצָרְכוּהָ רַבְּנֵן קִיּוּם כְּמוֹ הֵתָם.

ודומה להמביא גט בא"י שאין צ"ל בפנו"ן. דאם בא הבעל וערער צריף להתקנים בְּחֻמְתָּיו.

אבל אינו דומה לגמרי שאם לא נתקנים שהולך ממזר כמו הָתָם. דְּהָכָא מְדַרְבְּנָן הוּא דאצרכוהו קיום פִּינּוּן שְׁהִיא טוּעֵנָת בְּבָרִי שְׁהַבְעֵל נָתְנוּ לָהּ.

ודומה להמלנה שהוא טוען בְּבָרִי דְּאִינוּ צָרִיף קִיּוּם אֵלָא מְדַרְבְּנָן. וְכִמוּ שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל בְּסוּף הַדְּיבּוּר הַנְּזָכֵר וְזֶה מַה שְּׁאָמַר דְּבִינוּ לְפָשֶׁה נַעֲמִיד הַגֵּט בְּחֻזְקָתוֹ וְתַנְשֵׂא וְאָמַר וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא יִמְצָא מְזוּנְיָיָךְ כְּמוֹ שְׁנַעֲמִיד הַגֵּט בְּחֻזְקָת כְּשֵׁר כְּשֵׁיבִיא אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ וְכוּ'.

דְּהֵינּוּ שְׁלֵא חֻשְׁשׁוּ שְׁמָא יִמְצָא מְזוּנְיָיָךְ כְּמוֹ שְׁלֵא חֻשְׁשׁוּ בְּשִׁלְיַח דְּמוֹקְמִי לִיה בְּחֻזְקָת כְּשֵׁר עַד שְׁיַעֲרַעַר הַבְּעַל. דְּאָפִי בַח"ל דְּהָצְרִיכוּ לֹמַר בַּפְּנוּ"ן לְאוּ מְשׁוּם חֻשְׁשׁ זִיוֹף הוּא.

אֵלָא מְשׁוּם כְּדִי. שְׁלֵא תְהִי הָאִשָּׁה צָרִיכָה לְקִיּוּמוֹ אִם יָבֵא הַבְּעַל וַיַּעֲרַעַר וְכִמוּ שְׁפַתְב רַבִּינוּ לְעִיל דִּין ח'.

וְכִשְׁאָמַר בַּפְּנוּ"ן הוּא בְּמָקוֹם קִיּוּם וְכִשְׁלֵא אָמַר אִינוּ בְּטַל אֵלָא פְּסוּל מְשׁוּם שְׁלֵא עָשָׂה כְּתִיקוּן חו"ל וְלִהְיֵי בַא"י שְׁאִין צָרִיף לֹמַר בַּפְּנוּ"ן הוּא כְּשֵׁר עַד שְׁיַעֲרַעַר הַבְּעַל דְּלֵא חִיּוּשִׁין לְזִיוֹף גַּם הָאִשָּׁה לֵא נִיחּוּשׁ לְזִיוֹף.

וְאָמַר שְׁאִם נִיחּוּשׁ לְדְבָרִים אֵלוֹ וְכוּ' אוֹ שְׁמָא וְכוּ' וְכִשְׁם שְׁאִין חוֹשְׁשִׁין לְזֶה וְכוּ'. כִּף לֵא נִיחּוּשׁ לֵא לְשִׁלְיַח וְלֵא לְאִשָּׁה עֲצָמָה וְכוּ': וְיַמְעֵתָה לֵא תִקְנָה מַה שְׁהַקְשָׁה הַלַּח"מ וְנ"ל ק"ל דַּא"כ מְשׁוּם דְּעֵדִים הַחֲתוּמִים וְכוּ' א"כ לִיְהִי כְּשִׁלְיַח וְדוֹקָא בַא"י אֲבָל בַּח"ל אִמְאִי אִינָה צָרִיכָה ע"כ.

דְּכּוֹנּוּת דְּבָרִי רַבִּינוּ כַּמ"ש. דְּאִשָּׁה דְּהִיא טוּעֵנָת בְּבָרִי שְׁהַבְעֵל נָתְנוּ לָהּ אֲמַרִּינוּ דְּעֵדִים הַחֲתוּמִים עַל הַשְּׁטֵר כְּמוֹ שְׁנִזְחָקְרָה עֲדוּתָן.

וְלֵא כֵן בְּשִׁלְיַח שְׁהִיא אִינָה יוֹדַעַת אֲצָרְכוּהָ לֹמַר בַּפְּנוּ"ן בַּח"ל. אֵלָא מְשׁוּם שְׁלֵא תֵאמַר דְּהִי לָנוּ לְחוּשׁ לְזִיוֹף אָף ע"פ שְׁהִיא טוּעֵנָת בְּרִי שְׁבַעֲלָה נָתְנוּ לָהּ.

לִהְיֵי כְּתֵב שְׁאִין לָנוּ לְחוּשׁ לְזִיוֹף שְׁהִי הַשְּׁלִיחַ בַּא"י מְחֻזְקִינוּ לִיה בְּחֻזְקָת כְּשֵׁר עַד שְׁיַעֲרַעַר הַבְּעַל דְּחֻשְׁשָׁא דְּזִיוֹף לִיתָא וְהַדְּבָרִים מוּבְנִים מֵעֲצָמָם: כְּתֵב הָרַב הַמְּגִיד וְכְתֵב הַרְשָׁב"א דְּבָכֵל הָאֲוֹקְמָתוֹת צָרִיכָה הִיא לֹמַר בְּפָנֵי נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּפָנֵי ג' וְכוּ' וְאִסְיֹמָא דְּשְׁמַעְתָּא דְּאֲמַרִּינוּ אִימָא קַמִּי ב"ד בְּפָנֵי נִכְתָּב וְנִחְתָּם עַכ"ל.

הִנֵּה רְאִיתִי לְהַב"י בְּסִי' קַמ"ב שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א וְכּוֹנְנַת דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א לֹמַר דְּלֵא כְּהַתוּס' דְּאֲמָרוּ דְּשְׁמָא לְלִישְׁנָא קַמָּא אִינָה אוֹמְרַת ב"כ וּב"נ אֵלָא בְּשַׁעָה שְׁתַּקְבְּלוּ יַעו"ש בְּדְבָרֵי הַתו' דְּהַרְשָׁב"א הַעֲלָה דַּאָף לְלִישְׁנָא קַמָּא צָרִיכָה שְׁתֵּאמַר ב"נ וּב"נ בְּשַׁעָה שְׁיִוצָא מִיָּדָה דְּלִישְׁנָא קַמָּא אִלִּישְׁנָא בְּתָרָא סְמִיף.

וְהִיא אִימָא קַמִּי בֵּית דִּין אֲפוּלְהוּ לִישְׁנֵי קַאִי אֵלָא דְּנִטְר עַד מְסַקְנָא דְּכּוֹלְהוּ יַעו"ש. וְא"כ דְּבָרֵי הַמְּגִיד בָּאוּ בְּקִיצוֹר וּבְמָה שְׁכְּתֵב בְּפָנֵי ג' הוּא מוּכָן שְׁזֶה הַחִידוּשׁ קַמ"ל לְדַעַת הַרְשָׁב"א דְּצָרִיף ב"ד דְּהֵינּוּ בְּשַׁעָה שְׁיִוצָא הַגֵּט מִתַּחַת יָדָה כְּמוֹ שְׁאָר שְׁלוּחִים שְׁיִאמְרוּ בְּפָנֵי ב"ד בְּשַׁעָה שְׁיִוצָא הַגֵּט מִתַּחַת יָדָם וְלֵא בְּשַׁעָה שְׁתַּקְבְּלוּ מִיַּד הַשְּׁלִיחַ.

לאפוקי מדבריי התוספות דס"ל דללישנא קמא בפשה שתקבלנו. וא"כ לא צריק ב"ד
וקאמר אע"ג דלא אדכרי בש"ס בפני ב"ד אלישנא בתרא אמתניתין סמכי דקתני צריקה
לומר בפ"נ וב"נ.

וסתם אמירה בשאר שלוחים הוא בפני ג' שהוא ב"ד ואסיומא דשמעתתא דאמרינן אימא
קמי ב"ד בפ"נ וב"נ. דהיינו דבכולהו אוקמתי בפני בית דין דהיינו בפשה שיוצא הגט
מתחת ידה: ומעתה אנדא לה קושית הלח"מ שהקשה על הרב המגיד.

דאין פוננת הרב המגיד לומר דהרשב"א ס"ל דבכל האוקמתות צריק לומר בפ"נ וב"נ.
כמו שהבין הוא ז"ל עד שהוקשה לו דלמה הוצרך לכתוב בשם הרשב"א וכו'.

אלא כמ"ש והוא ברור ודוק: פ"ק ח דין א' המגרש על תנאי וכו' כתב הרב המגיד ונ"ל
ונש לעיין בזה וכו' ונ"ל לדעתו ז"ל שהוא סבור דלענין דינא לא אמרה ר' יוסי אלא
דוקא בהזכיר מיתה וכו' ואף ע"פ שאמרו בגמ' דסבר לה כר' לאו למימרא דר' יוסי
נמיסבר לה פנותיה אלא דר"י נשיאה סבר לה בהא פרבי יוסי בעלמא דאמר שהזמן
מוכיח דמעכשיו קאמר: הנה לפי פירושו זה מוכרח לומר דפשיטא ליה לש"ס דרבי יוסי
שאמר שזמנו של שטר מוכיח עליו.

לאו דוקא בממונא אלא גם באיסורא אמר לה. אלא שלא אמרה אלא דנוקא במזכיר
מיתה לפי שאם נאמר שלא אמרה רבי יוסי אלא בממונא לא אתי לישנא דקאמר סברי
לה פרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו.

פינן דרבי יוסי לא אמר באיסורא כלל דלהכי אמרו בהמגרש דמה דהתקין רב מיומא
דנן וילעלם לאפוקי מדבריי יוסי דפשיטא ליה לש"ס דרבי יוסי גם באיסורא אמר לה.
וכמו שפירש ה"ה אח"כ משום גט דשכיב מרע שאמר אם מתי וכו'.

וכי תימא ומנין לומר דר' יהודה נשיאה סבר לה כר' יוסי דילמא ר' יוסי לא אמר
באיסורא כלל. י"ל משום דאין סברא לומר דכל פה אמר רבי יהודה נשיאה דגם
באיסורא וגם לא הזכיר מיתה פשאמר שר' יוסי באיסורא נמי אמרה.

אף ע"ג דלא אמרה אלא במזכיר מיתה. מינה יליף ר' יהודה נשיאה לומר דגם בלא
מזכיר מיתה אמרינן שזמנו של שטר מוכיח עליו: ובהכי אתי שפיר מה שאמרו בפ"ק
מי שאחזו דף ע"ב אלא אי א"ר יוסי בעל פה או לא אמר.

ומי מספקא ליה והתנן ה"ז גיטף אם לא באתי מפאן ועד י"ב חדש וכו' וסברי לה פרבי
יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו יעו"ש. דאע"ג דרבי יוסי לא אמרה אלא במזכיר
מיתה אלא דרבי יהודה נשיאה הוא דסבר דגם בשלא מזכיר מיתה אמרינן שזמנו של
שטר מוכיח עליו.

קא דייק מינה דרבי יוסי דסבר שזמנו של שטר מוכיח עליו גם בבעל פה אמרה דאם לא
כן היאך אמרו רבינו התירוה להנשא דסברי לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח
עליו.

פינן דרבי יוסי בעל סברא זו לא בעל פה אמרה. דמה שאמרו פרבי יוסי סברי לה מוכרח להיות שר' יוסי הכי ס"ל דגם בעל פה אמרינו זמנו של שטר מוכיח עליו אלא דהוא ס"ל דדוקא במזכיר מיתה ור' יהודה נשיאה בא להוסיף גם בשלא הזכיר מיתה: ולפי זה לא קשה מה שהקשה הלח"מ בתחלה על דברי ה"ה דפשיטא ליה לש"ס דרבי יוסי גם באיסורא אמרה וכמו שכתבתי לעיל: וגם לא קשה מה שהקשה המש"ל והניח בצ"ע דאין פנונת הש"ס דר' יוסי עצמו דבריו אינרי אף באם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש.

אלא הש"ס קא דניק מהא דאמרו דרבותינו דהתירוה להנשא דסברי לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. מוכרח לומר דר' יוסי אף בעל פה אמרה ואע"ג דהוא אינדי בהזכיר מיתה ורבותינו אינרי בשלא הזכיר מיתה פינן דר' יוסי לא אינרי בעל פה וכמו שכתבתי לעיל: עוד כתב הלח"מ וז"ל כתב ה"ה דלא הזכיר כלל מה שאמרו בגמרא וכו' קשה אם פנונתו וכו' י"ל דנהי דהיה מכריח דלא סבר כר' יוסי לגמרי אבל מ"מ אפשר דסבר פרב הונא דחולצת אהיה דאם מתי משום דמספקא אי הלכה כר' יוסי וכו' יעו"ש.

קשה לי דבריו אלה פינן שכתב הרב המגיד כבר דהלכות פתבו ונהלכה פרבנו. איך אפשר לומר עוד דילמא ס"ל פרב הונא דמספקא אי הלכה כר' יוסי.

ועלה על דעתי לומר שמה שכתב פה הרב המגיד הוא משום שלא תאמר דמה שכתבו ונהלכתא פרבנו היינו להצריכה חליצה ולא שתניבם. משום דנהי דמחמירים בגיטין שלא לסמוך על דברי רבי יוסי.

אפ"ה לא מקילין בהכי שתניבם. דמ"מ מיחש חיישינו.

פינן דבמונא נקיטינו פנותייה להכי כתב וכ"כ המשנה וכ' ולא הזכירו כלל מה שאמרו בגמ' דלדברי ר' יוסי חולצת ולא מתניבמת וכו'. דהיינו דאם ס"ל דמיהא יש למיחש וחולצת.

הנה ליה לאתויי עלה דמה שאמרו שם וחולצת ולא מתניבמת. ואע"ג דמה שאמר רב הונא הכי הוא משום דמספקא.

ליה אי הלכה פרבי יוסי בעל פה או אין הלכה והוא רב הונא ס"ל דהלכה מיהא פרבי יוסי אבל ההלכות כבר פתבו דהלכתא פרבנו וא"כ איך שנייה לאתויי. מ"מ הנה ליה לאתויי דחולצת אע"ג שאין מטעמיה דאוקים לה הש"ס וזהו שאמר וכוננתם מבוארת שאין לחוש לדברי ר' יוסי בגיטין כלל.

דהיינו שפומה ארבנו אפי' להקל ומתניבמת אבל זה דוחק לומר לאתויייה ולא מטעמיה. ועוד שהרב המגיד תפס בדבריו דלדברי ר' יוסי חולצת ולא מתניבמת וזה אינו בש"ס שאמר פה רב הונא אלא אמר הכי אמר רב הונא וחולצת: ומוכרח לומר דכוננת הרב המגיד קאי על לישנא בתרא ואיכא דמתני לה אסיפא זה גיטף לאחר מיתה לא אמר פלוג אמר רב הונא ולדברי רבי יוסי חולצת.

דהיינו שדעת ההלכות לגמרי דהלכתא פרבנו ומתניבמת ולא להצריכה חליצה קאמר דחיישינו לדברי ר' יוסי ולא תתניבם. דהא הביא המשנה וכו' לאחר מיתה לא אמר פלוג

: ולא הביא עלה מה שהזכירו בש"ס דקאמרי ולדברי ר' יוסי חולצת והפנונה דאם יש לחוש להחמיר בדברי רבי יוסי שלא ליבם בדברי רבנן בגט שאמרו עליו אינו כלום.

הו"ל להזכיר מה שאמר בש"ס דלדברי רבי יוסי חולצת. לומר שפך הלכתא דלחוש לדברי ר' יוסי שלא ליבם בדברי רבנן אף על גב דהלכתא פנותייהו דלא אמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו.

אלא ודאי שס"ל דלא נזכר דלדברי ר' יוסי פלל ועבדינן פרבנן לגמרי: עוד כתב הלח"מ ונ"ל עוד כתב ונראה לי לדעתו ז"ל שהוא סבור וכו'. קשה לדברי ה"ה דבפרק מי שאחזו אמרינן וכו' דהשתא דלדברי ה"ה קשה דנימא דלמעוטי דאם לא באתי דרישא וכו' והוה מעוטט הוי דומיא דאם לא באתי דאירי רבי יוסי וכו'.

ולי אני ההדיוט נ"ל דאי אפשר לומר דמה שכתב כזה גט הוא למעוטי רישא דאינו גט משום דפשיטא ליה לש"ס דאי אפשר לומר דבא למעוטי מה שזנפר במתני' קודם דלא צריף למעוטי דכיון דלא פליג בפירוש אנו ידעינן דלא פליג אלא כזה שביאר דעתו.

דאם לא פן הוה ליה לאפלוגי בפירוש ומוכרח לומר דמה שאמר כזה גט הוא למעוטי מה שלא נזכר במתנייתין. דכן נראה מהש"ס מדקאמר א"ל רב יימר לרב אשי לימא קסבר ר' יוסי כתב גט על תנאי כשר.

ואם אפשר לומר דמה שכתב כזה גט הוא למעוטי מה שכתוב במתני' קודם א"כ אידך שייף לומר הכי. ונהרי קתני כזה גט דמשמע דבא למעוטי מה שזנפר קודם דהוא מסכים לדברי ת"ק אלא ודאי דפשיטא ליה דאי אפשר לומר דבא למעוטי מה שזנפר קודם דאנו ידעינן לה דלא פליג ארישא פיון דלא פליג בפירוש.

ומוכרח לומר דבא למעוטי מה שלא נזכר במתנייתין. אלא דרב יימר הוה עולה על דעתו לומר פיון דבהאי גוונא דפליג רבי יוסי הוא איירי בתנאי שלא נתקיים ואפ"ה מכשיר אם פן דכונתה דרישא דהוא איירי בתנאי שלא נתקיים ג"כ פליגי אלא דנטר ליה עד לבסוף.

אבל אם הוה אפשר לומר דבא למעט מה שזנפר ברישא לא הוה עולה על דעתו לומר כן. פיון דקתני כזה גט דהוא למעט מה שקתני ברישא.

דמוכרח שיש חילוק ביניהם ולא יאמר כמו שפעלה על דעתו. והשיב לו לעולם אימא לך פסול ושאני וכו' דמשום סברא קא דחי ליה ולא אמר לו נמי דהאי הוא דקתני כזה גט דבא למעוטי דרישא דזה אי אפשר לומר כלל.

אלא דבא למעט מה שלא נזכר במתני': עוד כתב הלח"מ ונ"ל עוד כתב ולפ"ז וכו' ולכאורה דבריו סותרין וכו' ואנכי איש צעיר לא ידעתי היאך דבריו סותרין לכאורה שדרי דבריו כן הם דהיינו שלאחר שכתב דרבי יוסי לא איירי אלא בשהזכיר מיתה א"כ מה שאמרו בש"ס רב אתקין בגיטין מיומא דנן ולעלם לאפוקי מדר' יוסי דמשמע דר' יוסי ס"ל דבכל גט הנזתן הוא כאילו מבואר שמאותו יום יחול.

לפי שזמנו מוכיח עליו להכי אתקין רב שכתוב דנן ולעלם דהוא מבואר דמאותו יום יחול. אבל בלא כתוב כן והתנה שזה הגט הוא עד יום פלוני.

לא אמרינו ביה שמאותו יום הוא יחול עד זמן פלוני אלא שלא יחול כלל עד אותו יום. ולהכי כתב הרב המגיד שלפי מה שאמר דלר' יוסי לא אמרינו זמנו מוכיח עליו אלא בהזכיר מיתה וכל שלא הזכיר מיתה לא אמרינו זמנו מוכיח עליו אם פן מה שהתקין רב בגיטין מיומא דגן ולעלם ולאפוקי מדברי יוסי הוא משום גט שכיב מרע שמזכיר מיתה.

דהנהיג בכל הגיטין לכתוב פה פדי להיות הסופרים רגילין לכתוב פה ויכתבו בגט שכיב מרע דאז לא יבואו לסמוך אדברי רבי יוסי דמלבד גט שכ"מ ליפא חששא לטעות לפי שאף ר"י עצמו לא אמר אלא במזכיר מיתה וכתב וזה מוכרח לכל הדיעות דהיינו דמה שהתקין בכל הגיטין הוא משום שיהיו רגילין לפי שאף למי שסובר שרבי יוסי לא אמר בשכ"מ דוקא כי אם בגיטין שניתנין בתנאי למה התקין רב בכל הגיטין ולא הנה לו להתקין כי אם בגט שיש בו תנאי לאפוקי מרבי יוסי.

אלא נדאי בשביל שיהיו רגילין הסופרים. דנמצא דלכל הדיעות התקין רב בכל הגיטין פדי שיהיו רגילין כמ"ש: כתב הכ"מ בד"ה המגרש על תנאי ואפשר דאפי' ר' יוסי מודה בהכי וכו' וע"ד זה יתפרש האי דאמרי מן יומא דגן ולעלם לאפוקי מדברי יוסי פנ"ל עכ"ל.

וקשה לי דאיך שייך לומר פה דברי יוסי לא ס"ל הכי בגיטין והא בפרק מי שאתחזו קאמר התם אמר רב הונא וחולצת וכו' ורב הונא דאמר כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. אלמא דר' יוסי גם בגיטין אמר וכי תימא דהפוננה על ר' יהודה נשיאה דס"ל פסברת ר' יוסי גם בגיטין ולא על ר' יוסי עצמו.

והא קאמר אחר פה אלא מספקא אי אמר ר' יוסי בעל פה או לא אמר. ואם פוננת רב הונא על ר' יהודה נשיאה דס"ל כר' יוסי מאי מספקא נהלא דברי ר' יהודה נשיאה בעל פה הוא.

וכי תימא דנה דקא מקשה ליה אח"כ ומי ליה ונהתנן ה"ז גיטתך אם לא באתי וכו' ותני עלה וכו' בי דינא דשרי משחא וסברי לה פברי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. דהיינו דר' יהודה נשיאה דסבר סברת רבי יוסי גם בגיטין אמרה למלמיה בעל פה.

דמלבד שאין זה משמעות דברי הש"ס דעל רבי יוסי עצמו קאמר והכריח מדברי ר' יהודה נשיאה דר' יוסי גם בעל פה אמר. עוד קשה דמה שתירץ לו אלא מספקא ליה אי הלכה פרי יוסי בעל פה או אין הלכה.

למה ליה למנקט ר' יוסי ונהו ליה למימר אם הלכה כר' יהודה נשיאה או אין הלכה. פיון שדברי רבי יהודה נשיאה אמורים בעל פה: ואם שר לומר דהו סוגיא דפ' מי שאתחזו ס"ל דברי יוסי גם בגיטין אמר.

אבל אחר פה פד אייתי הש"ס להו דאתקין רב בגיטין מיומא דגן ולעלם אף ע"פ שהו פסק בפרק יש נוחלין כר' יוסי דמוכרח לומר דיש חילוק בין איסורא לממונא ואפשר דגם ר' יוסי הכי ס"ל תו לא משגחינו בהו סוגיא דפ' מי שאתחזו: עוד כתב הכ"מ ועל מ"ש ה"ה נעדיין יש לבאר דעת רבינו וכו' י"ל שקושיא זו שהקשה ה"ה ליתא דהתם לא איירי רבינו בשטרות כלל וכו'.

לכאורה קשה דאיה פתב רבינו ס"ל דבעל פה לא אמרינו דזמנו של שטר מוכיח עליו בפשיטות. והלא אמרו בש"ס דרב הונא מספקא ליה אי הלכה פרבי יוסי בעל פה או לא אלמא דפשיטא ליה דר' יוסי גם בעל פה אמר אלא דמספקא לרב הונא אי הלכה פנותיה או לא א"כ רבינו דפסק כר' יוסי בממונות גם בעל פה הנה לו לפסוק פנותיה ואם הוא סבר פרב הונא דמספקא ליה הנה לו לפסוק דהוא ספק: ונראה לי דמה שפסק רבינו בעל פה דלא פרבי יוסי הוא כמ"ש התו' בפ' מי שאחזו בד"ה ולא הודו לו כל סיעתו וז"ל או שמה דוקא הכא דבעל פה לא סבר כר' יוסי וכיון דר' יוחנן הכי ס"ל פסק כ' יוחנן דאין הלכה כר' יוסי בעל פה: דין ד' פתב התנאי וכו' אבל אם פתבו קודם תנאי הגט אפי' פתב ע"מ פה וכה הרי זו ספק גירושין וכו' פתב הרב המגיד בד"ה וכן אם התנה וכו' ודעת רש"י ז"ל ובעל התוספות הוא פדברי רבינו שלא להכשיר שום תנאי לפני התנאי אפילו בעל פה וכו' ורבינו נשאל על זה וכו' אמנם זה הפסולות הנתלה בתנאים פולו אצלי ספק גירושין וכו' וכל מה שנאמרו בתנאים אלו פסול הוא ספק גירושין לפי שלא ידענו אם הוא פסול מן התורה או מדברייהם עכ"ל ע"כ.

הנה נראה משאלה ותשובה זו ששאלו לרבינו על שאמר ספק גירושין כל שהתנה על פה קודם פתיבת הגט בעל מנת והשיב להם כל שנזכר פסול בדברייהם על התנאי נסתפק לו שמה מדאורייתא אמרו.

וכיון שכן פינו דאמר רבא אבל לפני התנאי דפסול אפילו על פה נמי פסול אפשר דפסול דקאמר מדאורייתא. ולא בחוץ דוקא קאמר רבא דהא קאמר אח"כ ואזדא רבא וכו' שתקו שתוקי לבעל עד דכתיבתו ליה לתנאי דגיטא ע"כ.

דמשמע דלישתקו ליה בכל מין תנאי קאמר וכדעת רש"י ז"ל ותוספות ז"ל דבכל מין תנאי קאמר ולא בחוץ איירי אלא דלתוספות אם נתקיים התנאי פשר. ולפי דלא תקשה דאיה שייך לומר בשאר תנאים לבד מחוץ שיהיו מדאורייתא.

שלא יהא בהם שום אגד. והרי פינו שיתקיימו אח"כ לא יהיה שום אגד.

בשביל פה הרב המגיד פתב אח"כ שייצא לו זה מן הירושלמי שבפרק כל הגט ששם מוכיח שפסול התנאים בגט הוא מחמת שאין אומרים יש ברירה דאף על פי שנתקיימו מ"מ בשעה שנכתב הגט לא היה ספר פריתות: וכדי דלא תקשה דהש"ס דילן משמע דהוא מדרבנן דלא כהירושלמי.

ואמאי הניח רבינו לש"ס דילן ופסק כהירושלמי. להכי הרב המגיד אמראח"כ והוא ז"ל סבור דגמרא דילן לא פליגא בהא דלא אדכרינו בגמרא גזרה בדינים אלו אלא לדברי רבי אבל לדברי רבנן דקי"ל פנותיהו לא הזכירו כלל גזרה.

וכולהו פסולי לרבנן דינא ניהו מחשש ברירה והויא ליה ספק מגורשת זהו דעתו ז"ל ע"כ: ולכאורה קשה על זה דאיה שייך לומר דש"ס דילן הכי סבר והלא בההו ברייתא דקאי עלה רבא קתני חוץ שפוסל על פה פוסל בכתב על מנת שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב אלמא דשיור בגט הוא דוקא בחוץ אבל בעל מנת ליכא שיור כלל ולא מקריא אפתי אגידא ביה נאטי שפיר דהאמוראים דקא פליגי דרבי זירא סבר מחלוקת

לפני התנ"ך דברי סבר גזרינו על מנת אטו חוץ ורבנו סברי לא גזרינו על מנת אטו חוץ דגם בכתב לא יש אגד כלל ולאחר התנ"ך דברי הפל פשר אפי' בכתב.

וגם בדברי רבא דפליג עליה דר' זירא מוזכר דעל מנת הוא משום גזרה שיהי קאמר מחלוקת לאחר התנ"ך דר' סבר גזרינו אטו לפני התנ"ך דלאחר התנ"ך הוא משום גזרה דלפני התנ"ך דבא לאפלוגי אדברנו דס"ל דלא ליגזור אטו לפני התנ"ך.

דבלאחר התנ"ך פשר דלא כמו חוץ דגם לאחר התנ"ך פסול דיש חילוק בין חוץ לעל מנת. וכינון שפן מוכרח לומר דלפני התנ"ך דפסלי רבנו הוא משום גזרה דאטו חוץ.

דאם בעל מנת לאו משום גזרה אלא משום דאפתי אגידה ביה ויהי כחוץ. מאי שפא דבחוץ ס"ל דגם לאחר התנ"ך פסלי רבנו ובעל מנת לא פסלי.

אלא מוכרח הוא דגם לפני התנ"ך הוא משום גזרה ולא משום דינא: ונ"ל דנדאי דיש חילוק בין חוץ לעל מנת אע"ג דעל מנת הוא משום אגד דלא יש ברירה וכו' משום דחוץ דהוא קא משייך בגט ולא יש פריות בקל גונוא פסול ואפילו בעל פה ואחר התנ"ך.

אבל בעל מלת פינון שהיא תנאי בעלמא אם לאחר שכתב התנ"ך הוא שהתנה הרי בשעת פתיבת הגט כתב הגט באופן הפורת אבל אם לפני התנ"ך התנה הרי בכתובת הגט לא ידע אם יתקיים התנאי או לא ונמצא שגט זה אינו פורת בנדאי וכינון שפן אף אם יתקיים התנאי מ"מ באותה שעה דכתיבת הגט לא הוכרח.

וקיימא ליה לרבינו דאין ברירה נהרי אינו ספר פריות. וכינון שפן הויה הפרייתא לדעת רבא דאמר מחלוקת לאחר התנ"ך פה.

חוץ שפוסל על פה בשעת הנתינה דכתיבה בגט לא בעי דליפסל פוסל בכתב אפילו באחר התנ"ך. על מנת שאינו פוסל על פה אחר פתיבת התנ"ך דבשעת הפתיבה לא הויה תנאי ונכתב הגט באופן פריות גמור אינו פוסל אף אם כתבו בגט פינון שהיא לאחר פתיבת התנ"ך אבל לפני התנ"ך גם לרבנו פסול פינון דנכתב הגט אדעתא דהכי וליכא ברירה.

ומחלוקת רבי ורבנו פה הוא דר' סבר דגם לאחר התנ"ך דנכתב הגט פהלקתו גזרינו ביה אטו לפני התנ"ך דהוא פסול משום דאין ברירה. ורבנו סברי לא גזרינו אחר התנ"ך משום לפני התנ"ך.

דברנו לא גזרי כלל ודינא קאמרי בלפני התנ"ך: דין ט' התנה עליה ואמר היום אין את אשתי ולמחר את אשתי אינה מגורשת וכו' כתב הרב המגיד וז"ל ומתוך פה פסק רבינו שאינה מגורשת לפי שהוא מפרש לאפוקי מדבועא מניה וכו' לומר שאין אומרים פינון דפסקא פסקא אלא שאינה מגורשת כל זמן שאמר לה בפירוש ולמחר את אשתי הילכך מן התקנה צ"ל ולעולם ומיהו נדאי מדינא סתמו כמפרש לעלם דמי ע"כ.

פירוש דאף על גב דסתמו כמפרש לעלם דמי ורב התקין לפרש קא דייק הש"ס לאפוקי מדבועא רבא מרב נחמן וכו' משום דאם איתא דרב ס"ל כרבא דכינון דפסקא פסקא ומגורשת למה לו לרב להתקין כולי האי פינון דאפילו כמפרש למחר אשתי מגורשת כ"ש בסתם אלא נדאי דרב לא ס"ל כרבא אלא אינה מגורשת.

וכדי שלא יטעו לומר דגם דהיכא דפירש בהדיא דפסקא פסקא לכו התקין ולעלם בכל הגיטין דאז נדע דאינה מגורשת אלא אם היתה דעתו לגרשה לעולם. אבל אם היתה דלא גירשה אלא ליום אחד אינו גירושין כלל פנ"ל לפירש לדעת רבינו.

אבל ראיתי להר"ן שכתב אבל הרמב"ם פתב דאינה מגורשת וכן דעת הר"ף שהשמיטה מן ההלכות ואינו מחנור דמידי ספק מגורשת לא נפקא דאי בעינין לא מיפשטא לרב וכו' דכוננתו להקשות על הר"ף ורבינו דמנ"ל הו סברא דאינה מגורשת כלל והא פיון דלא קיימא פשיטותא דרבא א"כ נשארה הבעיניא בדנפקתה והוי ספק מגורשת ושפיר שייך למימר לאפוקי מרבא דפשיטא ליה דמגורשת אלא עדיין הבעיניא ומש"ה תקין ולעלם ואמאי ס"ל דאינה מגורשת.

ולפי מה שפירשתי אתי שפיר דרבינו יפרש לאפוקי מבעיניא דרבא ומה דפשיט עלה פיון דפסקא פסקא אלא דאינה מגורשת ותו לא קשה ולא מידי: דין י"א הרי זה גיטף על מנת וכו' פתב הרב המגיד והקשו המפרשים וכו' ומתוך קושניא זו סובר רבינו וכו' ולפיכך זה שהתנה עליה שלא תלך לבית אביה וכו' מ"מ לא הותרה כמה שהתנה עליה זהו דעתו ז"ל ועל הדרך זהו פתב בסמוך ה"ז גיטף ע"מ שלא תנשאי לפלוני אינו גט ע"כ.

פירוש שאע"פ שלאחר מיתת אביה אי אפשר לה לעבור על תנאה אפ"ה בבית אביה שנאסרה לא תהיה מותרת לעולם דלאחר מיתת אביה לאו בית אביה הוא ועל הדרך זו פתב במה שהתנה עליה שלא תנשאי לפלוני אע"פ שלאחר מיתתו א"א לה לעבור על תנאה דאין נישואין לאחר מיתה מ"מ באותו שנאסרה שהוא נישואין של אותו פלוני לא תהיה מותרת לעולם: מש"ל בד"ה וראיתי להר"ן בפרק המגרש שהביא תירוץ אחר דלבית אביה לאו דווקא אלא שאמר לה לבית אביה זה שהוא של אביה שהיא אסורה בו אפי' מת או מכרו לאחר כדאיתא התם וכו' אף קשה דהר"ן ז"ל בפרק השותפין פתב ואם אמר ביתה זה משום זה אתה תופסו בין לחומרא דמכירה בין לקולא דגפילה וכו' וא"כ קשה אמאי לא חשיב פרישות וצ"ע ע"כ: ונ"ל דכוננת הר"ן לומר דיש מתרצים דלאו דווקא שאמר לבית אביה דווקא.

אלא שהוסיף בדבריו זה. וכיון שהזכיר זה נמי הרי משמעו זה לעולם ואפי' מת או מכרו אבל מה שהוסיף שאמר של אביה אחר כך כוננתו לומר שהוא עתה של אביה כמו שכתב הרב המגיד.

וכיון שכן כוננתו היא להוסיף בתנאי ענין אחר לומר שכל שהוא של אביה דקא מתנה עליה בתרתי דאם מת או מכרו תאסר משום זה. ואם נפל ובנאו תאסר משום שהוא של אביה.

ואינו דומה זה למ"ש הר"ן דאם אמר ביתה זה משום זה אתה תופסו. דהתם קאמר זה אחר ביתה דהוא מפרש דביתה דקאמר הוא זה דהיינו דאף אם מת או מכרו.

דזה מה שפא להתנו' אבל הכא שאמר מקודם זה. דמשמע דאף אם מת או מכרו קאמרלמה ליה להוסיף ולומר שהוא עתה של אביה בנדאי שכוננתו לומר שכל שהוא של אביה תאסר בו.

דאף אים נפל וחוור ויבנאו משום שהוא של אביה. דבנדון זה גם הרא"ש ו"ל לא יאמר
דהוא משום ספיקא נקטינו לחומרא פתרנו ויהו דהקא ליכא ספיקא.

דהרי מפורש בדבריו דבא להתנות בפתרי. דלא אמר הרא"ש משום ספיקא אלא באומר
ביתד זה.

אבל בנדון זה הרי קא מפרש בתנאו דתרת קאמר וכמ"ש ודוק: עוד כתב הרב ו"ל בד"ה
נדע דהרשב"א ו"ל בפ"ב דגיטין הביא דברי התוספות דכל יוצאי יריכו וכו' נאני מסתפק
בדעת הרשב"א שהקשה קושיא זו אם חולק על סברת הריב"ש שכתבנו לעיל.

או דילמא דלעולם מודה להריב"ש אלא דס"ל דלעולם כל תנאי שאפשר שיבא זמן
שתוכל לעבור על תנאה הוי פרייתות אפילו שאפשר שאחר פה יבא זמן שיחזור הדבר
לתנאו הראשון ע"כ.

ונלע"ד דאי אפשר לומר דמה דהקשה קושיא זו הוא משום דחולק על הריב"ש וס"ל
דמוטר. דא"כ מאי קא מקשה מנפל הבית בסתייה.

והרי אפשר דיחזור ויבנה הבית ותאסר עליו דבשלמא במקר הבית ליכא זמן שתעבור
על תנאה דאף דיחזור ויבנה הבית הרי מותר שתכנס שם. דכיון דמכרה ויצאה מרשותו
והותרה בו אף דחור וקנאה פאילו בית אחרת היא זו ולא הראשונה.

אבל בנפל הבית שלא יצאה מרשותו פיון דחור ויבנה הרי היא הבית הראשונה ותהיה
אסורה להכנס בו. אלא ודאי סברתו היא פיון שאפשר שיבא זמן שתוכל לעבור על
תנאה הוי פרייתות אף שאפשר שאח"כ יבא זמן שיחזור הדבר לתנאו הראשון.

וכי תימא דאפשר דהוא ס"ל כדעת הר"ן דלעיל דבבית זה אם נפל וחוור ויבנאו דפנים
חדשות באו לכאן ומותרת להכנס בה ולהכי קא מקשה: זה אינו מדתיירץ בתירוץ שני
דאף דריסת הרגל אסר עליה משמע דאי אפשר לתרץ קושיא זו אלא עד שיהיה האופן
שלא הותרה הבית בשום זמן.

אבל אם הותרה באמצע אף שאפשר שיבא זמן שתחזור להאסר הרי זה פרייתות. דאל"כ
אדמתרץ תירוץ זה שלא מצינו לשום אחד מהראשונים שיסבור שגם בנפילתו אסור.

ותרץ פיון שאפשר שיחזור ויבנה אותו במקומו הראשון הרי חור לאיסורו ואין זה
פרייתות. אף על פי דיש לדחות דאימא דהוא ו"ל ס"ל דאם אנו אומרים דבשעת נפילת
הבית הותרה דלא אסר עליה דריסת רגל.

אם פן פשחור ויבנאה נאמר דפנים חדשות באו לכאן להכי אמר שדריסת הרגל אסר
עליה. מ"מ פיון דדבר זה לא נזכר לראשונים שאמרו פה עדיף הנה ליה לתרוצי דלא
אמרינו פנים חדשות באו לכאן ולא משום שדריסת רגל אסר עליה: דין י"ג הרי זה גיטא
על מנת שתנשאי פלוני וכו' נשאת לאחר קודם שתנשא לאותו פלוני בטל הגט ותצא
והנלד ממזר וצריכה גט משני ע"כ.

כתב הרב המגיד וממה שלא סייעו בגמרא לאחר תצא ותנשא לאותו פלוני פדי שלא
יהיה גיטא בטל למפרע דקדק רבינו דכל שנשאת לאחר תחלה עברה על תנאה ובטל

הגט דעל מנת שתנשא לפלוני תחלה משמע וכו' : וקשה לי על זה דאיה שייך לומר דעל מנת שתנשא לפלוני הוא תחלה משמע.

והא רבא גופיה דקאמר לאחר תצא פי קא מקשה על דברי רב נחמן קאמר ליה וכי תימא אפשר דמנסבא היום ומגרשא למחר ומקיימא לתנאה וכו' ה"א בדידה קיימא לאיגרושי משמע דאם הנה בדידה לאיגרושי הנה מקיימא לתנאה ואי התנאי הוא שתנשא לפלוני תחלה היאך הנות מקיימא לתנאה.

ועוד משמע דבעי גירושין מדינא ואי התנאי לא יתקיים עוד כלל למה צריך גירושין פיון שיהא אשת איש עדיין שהגט בטל. דלדידה לא שייך מה שתירצו התוספות לזה ואמרו ונ"ל ומ"מ אינה יכולה לקיים תנאה ולהנשא בלא גירושין דלעולם צריכה גט מספיקא שפא יתקיים תנאה ותנשא גם לשני ע"י מיתת הראשון או יגרשנה ע"כ: ויש לתרץ דנדאי שדעת רב נחמן כן פוונתו דאין התנאי הוא שתנשא לו תחלה דהא משמע מדבריו דלאחר תנשא והוי גיטא וכמו שפי' רש"י דהוי גיטא הואיל ולא אמר ע"מ שלא תנשא אלא לפלוני אלא על מנת שתנשא לפלוני יעו"ש דהפוננה דכיון דיכולה לבסוף לקיים תנאה יכולה היא לינשא לאחר ומיגרשה למחר ורבא קא מקשה לו לפי סברתו זאת דלא דמי להך דאמר רב נחמן דיין היום ואין חוששין שפא ישן למחר דהיינו דגם לסברתו לא דמי דהתם בדידה קיימא דאי בעי מיבריז נפשיה בסלואתא ולא נאים ה"א בדידה קיימא: אבל רבא גופיה ס"ל דכיון דנשאת לאחר הרי לא נתקיים התנאי והגט בטל ממה שלא סימיה בגמ' לאחר תצא ותנשא לאותו פלוני כן פוונת דברי הרב המגיד.

אבל נ"ל דגם רבא אזיל לשיטת רב נחמן בהא דאם תנשא לו לבסוף קא מקיימא לתנאה דהא רבא קא נקט בדבריו לאחר תצא דבעינא לקיימי לתנאה דאם הוא ס"ל דהתנאי הוא שתנשא לאותו פלוני תחלה הו"ל לומר לאחר תצא דלא קיימא תנאה.

אבל מדאמר דבעינא לקיימי תנאה משמע שתצא ממנו דהא צריכה לקיים תנאה שתנשא לאחר כדי לקיים תנאה והוא משמע כדי שלא יהיה גיטה בטל למפרע דאל"כ למה תנשא לפלוני פיון דקתני שלא תנשא לפלוני: ומכ"ש שפך נראה לפרש דהכי קאמר דהא בעינא לקיימא תנאה וכיון שלא קיימא תנאה עדין להכי תצא ומ"מ משמע דאם קימה תנאה אחר כן מהני אלא דסבירה ליה להש"ס דלכתחלה לא תנשא לו משום דעדיין הגזרה קיימת משום שלא יאמרו נשותיהם נותנין וכו' ודלא כדברי התוספות דלא שייך שיאמרו נשותיהם נותנים במתנה פיון דנשאת לאחר בנתיים אפשר דגם התוספות לא אמרו כן אלא למאי דקס"ד דמתרת להנשא לאחר אבל למאי דק"ל אח"כ דאסורה להנשא לאחר ואם נשאת תצא אפתי עדיין יאמרו נשותיהם נותנים וכו' פיון דאינה מותרת אלא לפלוני שהתנה הבעל וכיון שפן עדיין לא ידענו טעמו של רבינו שאמר שהגט בטל לגמרי: דין ט"ז ואם הנה התנאי על פה הרי זה נוטל הגט ממנה וחוזר ונותנו לה בלא תנאי כלל או בתנאי פשר ע"כ.

כתב הרב המגיד ומ"ש ואם הנה התנאי על פה ר"ל בשעה שנתנו לה ע"כ. פירוש דאי אפשר לפרש כמו פשט דברי רבינו דקאי על מ"ש למעלה מזה רישא דרבא זו כל המגרש על תנאי שמבטל הגט וכו' או שהתנה עליה שאר תנאים קודם פתיבת התנאי.

דע"ז פתב אי הָיָה תְּנָאי פְּתוּב וְכוּ' וְעֵלָה קְאָמַר וְאִם הָיָה הַתְּנָאי עַל פֶּה הָרִי זֶה נוֹטֵל הַגֵּט מִמֶּנָּה וְחוּזָר וְנוֹתְנוּ לָהּ בְּלֹא תְּנָאי כָּלֵל אוֹ בְּתְנָאי כְּשֶׁר ע"כ. דְּמִשְׁמַע דְּקָאֵי עַל מַה שְּׂאָמַר לְעֵיל קוֹדֵם כְּתִיבַת הַתְּנָרְף דֵּהֵינּוּדָאִם הָיָה זֶה דְּקוֹדֵם כְּתִיבַת הַתְּנָרְף הוּא בְּעַל פֶּה מִהֵנִי דְנוֹטֵל הַגֵּט מִמֶּנָּה וְחוּזָר וְנוֹתְנוּ לָהּ לְפִי דְכָל כַּה"ג דְּכָל שְׂנֵכְתָב עַל תְּנָאי אִי אֶפְשָׁר לְגַרְשׁ בּוֹ וְאֶפְי' בְּשָׂאָר תְּנָאִים וְהָא וְדָאִי דְאֶפְי' בְּטַל הַתְּנָאי וְנִתְנוּ סְתָם לֹא מִהֵנִי דְכִינּוּן דְּגֵט זֶה נִכְתָּב שְׂלֵא לְשֵׁם כְּרִיתוֹת שׁוּב אִי אֶפְשָׁר לְגַרְשׁ בּוֹ אֲלֵא פְשַׁעַת נְתִינָה שְׂנֵכְתָב הַגֵּט סְתָם וּבְשַׁעַת נְתִינָה נִתְנוּ לָהּ וְהַתְּנָה עֲלֶיהָ דְבְכִי הָאִי גְוֹנָא דְנִכְתָּב הַגֵּט כַּהֲוֵן אֲלֵא שְׂהַתְּנָה חוּזָר וְנוֹטֵל הַגֵּט מִמֶּנָּה וְנוֹתְנוּ לָהּ בְּלֹא תְּנָאי כָּלֵל אוֹ בְּתְנָאי כְּשֶׁר וְהַהֲכַרְחַת שְׂל הָרַב קָא מְזַכִּיר לְמַטָּה: עוֹד כְּתַב הָרַב הַמְּגִיד הָרִי שְׂכַתְב תְּנָאי בְּגֵט אִם הוּא מִן הַתְּנָאִים הַמְּבַטְלִים כְּגוֹן שְׂלֵא תִשְׁתָּה יֵינן כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ אוֹ חוּץ מִפְּלוּנֵי בְּאִיזָה מְקוֹם שְׂנֵכְתָב אַע"פ שְׂחִזָר וּמְחִקוּ וְכוּ' וְאוּקְמָא רַבָּא בְּלֵאסְר הַתְּנָרְף וְזֵהוּ מַה שְּׂכַתְב כְּאֵן רַבִּינוּ ע"כ.

פִּירוּשׁ דְּכְתַב כְּאֵן רַבִּינוּ אִם הָיָה תְּנָאוֹ פְּתוּב בְּגֵט וְכוּ' דְּמִשְׁמַע דְּכָלֵל מְקוֹם שְׂנֵכְתָב אֶפְי' אַחַר הַתְּנָרְף. וּמ"ש רַבִּינוּ קוֹדֵם כְּתִיבַת הַתְּנָרְף לֹא קָאֵי אֲלֵא אֶשְׂאָר תְּנָאִים אֲבָל תְּנָאי דְּחוּץ וְכִינְצָא אֶפְיֵלוּ פְתָבוּ י' אַחַר הַתְּנָרְף וְכַמ"ש: דִּין י"ט הַתְּנָה עֲלֶיהָ שְׂתַעֲשֶׂה דְבָר וְכוּ' מֵת הַבֵּן אוֹ מֵת אָבִיו קוֹדֵם שְׂתַנְיָק אוֹ שְׂתַשְׁמַשׁ אִינוּ גֵט ע"כ.

הֵנָּה כְּתַב הָרַב הַמְּגִיד דְּלַרְבִּינוּ פִּירוּשׁ דְּקָא מְקַשָּׁה הַש"ס אֲלֵא לְרַב אֲשִׁי מֵאִי שְׂנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׂנָא סִיפָא אִמָּאִי נְקֻטָּה מִתְּנִיתִין בְּרִישָׁא ה"ז גֵּט וְסִיפָא אִינוּ גֵט כְּאֵן וְכָאֵן אִם נִתְקַיְיִם הַתְּנָאי ה"ז גֵּט וְאִם לֹא אִינוּ גֵט דְּהָא פִּינּוּן דְּסְתָם כְּמַפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי כְּשְׂאָמְרָה הַמְּשַׁנָּה מֵת הַבֵּן ה"ז גֵּט בְּשִׁהֲנִיקְתוּ יוֹם אֶחָד הִיא וְא"כ כְּבָר נִתְקַיְיִם ע"כ וְכֵן כְּתַב הָר"ן ז"ל: וְקֻשָּׁה לִי עַל זֶה דְאִיף אֶפְשָׁר לֹאמַר כֶּף הַבְּנַת הַש"ס וְהָא מְדַקְאָמַר בְּשְׂלֵמָא לְרַבָּא רִישָׁא בְּדֵלָא פִּירֵשׁ סִיפָא דְפִירֵשׁ דְּמִשְׁמַע דְּמִשׁוּם כֶּף רִישָׁא קְתַנִּי הָרִי זֶה גֵט וְסִיפָא קְתַנִּי אִינוּ גֵט וְלִפִּי זֶה מִשְׁמַע דְּלֵהֲכִי לְרַבָּא לֹא קֻשָּׁה מֵאִי דְרִישָׁא קְתַנִּי הָרִי זֶה גֵט וְסִיפָא קְתַנִּי אִינוּ גֵט וְאִם כֵּן מֵאִי דְקָאמַר אַחַר כֶּף אֲלֵא לְרַב אֲשִׁי מֵאִי שְׂנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׂנָא סִיפָא הַפְּוֹנָה דְלִמָּה בְּרִישָׁא קְתַנִּי הָרִי זֶה גֵט וְסִיפָא קְתַנִּי אִינוּ גֵט פִּינּוּן דְּהוּא עֲנִינן אַחַר כֶּף רִינְהָטָא דְש"ס: וְעוֹד דָּאִם כֶּף כְּוֹנֵנַת הַקְּוֹשָׁיָא מֵאִי שְׂנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׂנָא סִיפָא כְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ ה"ה לְדַעַת רַבִּינוּ דְלִמָּה לִיָּה לְש"ס לֹאמַר בְּשְׂלֵמָא לְרַבָּא וְכוּ' הֵנָּה לִיָּה לְהַקְשׁוֹת בְּקִיצוֹר דְלְדַבְרֵי רַב אֲשִׁי לְמָה לִיָּה לְמִתְנִיתִין לְמַנְקֻט הָכִי פִּינּוּן דְדִינָם שְׁוֵה וְעוֹד דְּמִשְׁמַעוֹת מֵאִי שְׂנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׂנָא סִיפָא מִשְׁמַע דְּקָא מְקַשָּׁה לְמָה לִיָּה לְחַלְק בִּינֵיהֶם בְּעֲנִינן דִּינָא שְׁוֵה גֵט וְזֵה אִינוּ גֵט פִּינּוּן דְטַעַם אֶחָד לָהֶם: וְאֲנֹכִי אִישׁ צָעִיר נ"ל טַעַמּוֹ שְׂל רַבִּינוּ דְהוּא פֶּסֶק כְּרַב אֲשִׁי דְהוּא בְּתָרָא וְעוֹד דְתוֹסְפָתָא מוֹכַחָא כְּוֹנֵנְתִיהָ וְכְמוֹ שְׂכַתְב הָרַב הַמְּגִיד וְהַסּוֹגֵיָא דְש"ס הִיא כְּמוֹ רִינְהָטָא דְש"ס לְפִי שְׂאָמַר רַב אֲשִׁי דְסְתָם כְּמַפְרָשׁ יוֹם אֶחָד וּמִתְנִיתִין הָכִי קְאָמַר יוֹם אֶחָד מִשְׁתֵּי שָׁנִים וְכוּ' א"כ מֵאִי דְקְתַנִּי מִתְנִיתִין אַחַר כֶּף מֵת הַבֵּן אוֹ שְׂמַת הָאָב הוּא וְדָאִי מִשְׁמַע אַף ע"פ שְׂלֵא הִנְיָקְתוּ שְׂלְדַבְרֵי רַב אֲשִׁי מוֹכַרְח לְהִיּוֹת שְׂפִירוּשׁ הַמְּתַנִּי כֶּף וְזֵה קֻשָּׁה מֵאִי שְׂנָא מְסִיפָא דְלָא הָוִי גֵט.

דְּוִדָּאִי לְפִי דְבְרֵי הַסִּיפָא צָרִיף לְהִיּוֹת שְׂאִינוּ גֵט וְסִלְקָא בְּקוֹשָׁיָא. וְכִינּוּן דְלָא קְאָמַר תִּיּוּבָתָא מִשְׁמַע דְאִתּוּ דְבְרֵי רַב אֲשִׁי וְלֹא אִיתּוּבַת דְעַדִּינן דְבְרֵי רַב אֲשִׁי קִיָּיִם דְסְתָם כְּמַפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי.

ולפי דבריו צריך להיות שאם מת קודם שתניק אותו אינו גט כמו דקתני בסיפא ולהכי פסק רבינו פנותיה. וכפי מה שיוצא מסיפא דאם מת קודם שתניק אותו אינו גט.

דבר אשי הכי סבר אלא דעדין איפא קושיא דמשמע מרישא דהוא גט וזה הפך מה שיוצא מדבריו כפי דברי הסיפא. וז"א הקושיא אפשר שיתרץ לה רב אשי דיפרש דמה שקתני במתניתין מת הבן או שמת האב אין הפנונה שמת קודם היניקה אלא שהניקתו יום אחד. ולגלויי ארישא דשתי שנים דקתני הוא יום אחד משתי שנים. שהרי קתני ה"ז גט דהיינו דאין צריך שתי שנים בכל זמן היניקה.

וכיון שפן אנו ידעינן דמה דקתני כמה מניקתו שתי שנים הפנונה יום אחד משתי שנים ולאפוקי אחר שתי שנים דלא. ומת דקתני לאו דוקא.

ומה שנקטה מתני' מת הבן וכו' והיה לה לומר אם הניקתו יום אחד ושמשוה יום אחד ה"ז גט ולגלויי ארישא בהאי. הוא משום כיון דבסיפא צריך לומר כף מת הבן וכו' אינו גט נקט לישנא הכי ברישא ה"ז גט.

או יתרץ באופן אחר כיון דסלקא בקושיא דוקא ומ"מ דבריו קיימים ולהכי רבינו פסק פנותיה דהוא בתרא ותוספתא מוכחא פנותיה וזה טעם נכון לדברי רבינו ז"ל ודוק: כתב הרב מש"ל והנה רבא מוקי לקרייתא ומתני כרבנן ובריייתא מייירי במפרש ואני מסתפק אם רבא מודה דאליבא דרשב"ג סתם נמי הוי יום אחד וכו' אף לאידך פירושא דרבא ס"ל דהקא רבנן מדודו וכו' לכ"ע כל הצורך קאמר עכ"ל: ואנכי ההדיוט נ"ל דרבא לית ליה הא דלהרנחה או לצעורה.

שדלדברי רש"י ז"ל גם בתירוץ קמא אע"ג דפירש דרשב"ג דאמר שתתן לו דמיה הוא משום דלהרנחה מיפנון. מ"מ בהא דאמר ובריייתא רבנן לא פירש משום דלצעורה אלא משום דאמרי אצטלית דוקא הכא נמי שמוש ונהנקה דוקא.

ובתירוץ בתרא פירש דמיקל בתנאי דאמר תתן דמיה וקאמר נמי כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט. משמע דלאו משום הרנחה וא"כ גם למה שאמרו מתני' רבנן הוא משום דמתמרי בתנאי דסברי דבעי אצטלית ממנש.

כף ס"ל דכוננת תנאו כל הצורך קאמר ולא משום לצעורה. ולפי זה אין חילוק בין תנאי דגט בין תנאי דמזון וא"כ רבא דנייד מסברת רב חסדא הוא משום דלא ניחא ליה לאוקומי משנה ובריייתא בתרי תנאי.

ומשום הנה טעמי דרב חסדא דאין זה תלוי בזה דהנה פלוגתא היא אם דבריו דוקא אצטלית ממנש או דמיה. אבל במתניתין דידן ובריייתא הוא משום דהתנה שתניק וסתם הנהקה הוא שתי שנים.

ואתניא בין לרבנן בין לרשב"ג דזה ענין אחר הוא. ובריייתא דקתני יום אחר הוא בדפירש וכיון שפן יום אחד דוקא.

וקאמר הש"ס א"כ בשלמא לרבא רישא בדלא פירש ואם כן פנונתו להניק בשעשה שהוא צריך לינק ולהכי הרי זה גט. אבל בסיפא דפירש ולמה ליה אם לא שנאמר דדוקא קאמר.

וא"כ פִּינּוֹן שְׁלֵא נִתְקַיֵּים תְּנָאוּ אִינוּ גִט וְכִינּוֹן שְׁכּוֹן לֹא שִׁינּוּף הָא דְמִסְפָּקָא לַהֲמִשׁ"ל: וְגַם לְדַבְרֵי הַתּוֹס' דְּמִפְרָשֵׁי בְתָרֵי תִירוּצֵי דְרַב חֲסֵדָא מִשּׁוּם הַרְנוּחָה אוֹ לְצַעֲרָה רַבָּא לֹא נִיחָא לִיה בְּהִנְפֵי תִירוּצֵי .

דְּלִית לִיה הֵךְ סְבָרָא דְמִתְנִיתִין דְּקַתְנֵי שְׁתֵּי שְׁנִים הוּא מִשּׁוּם הִנְפֵי תִירוּצֵי דְאִין זֶה תְּלוּי בְּזוּה . וְטַעֲמָא דְשְׁתֵּי שְׁנִים הוּא מִשּׁוּם פִּינּוֹן דְאָמַר תְּנִיק אֶת בְּנֵי מְסַתְמָא כְּנוֹנְתוּ כֹּל זְמַן שְׁצָרִיף לְהִנְקָה אֱלֵאָאם פִּירֵשׁ וְאָמַר שְׁתֵּי שְׁנִים דְמוֹסִיף עַל י"ח חֻדְשֵׁי לְרַבֵּי יְהוּדָה וְדַאי לְצַעֲרָה יוֹתֵר קָא מְכַוֵּן .

וְזוּה מַה שְׁאָמַר הַש"ס אַח"כ בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא רִישָׁא בְּדִלָא פִּירֵשׁ וְכו' וְכִמוֹ שְׁפִירֵשׁוּ הַתּוֹס'. וְלִפִּי זֶה דְבָרֵי רַבָּא אֶתוּ בֵּין לְרַבְּנָן בֵּין לְרִשְׁבִּי"ג שְׁאִין זֶה תְּלוּי בְּזוּה .

וְלִפִּי זֶה גַם בְּמִמּוֹן אִם אָמַר סְתָם ע"מ שְׁתִּנֵּיק אֶת בְּנֵי הוּא כְּשֵׁהוּא צָרִיף לְהִנְקָה . וְאִפְּלִי אִם פִּירֵשׁ שְׁתֵּי שְׁנִים פִּינּוֹן דְּלֹא אֶפְשָׁר לִזְמַר לְצַעֲרֵי קָא מְכַוֵּן דְּהוּא נוֹתֵן מִתְּנָה עַל מְנַת זֶה כְּנוֹנְתוּ הִיא לְהוֹסִיף בְּזְמַן הַהִנְקָה עַד שִׁיְהֵא הִבּוֹן בְּרִיא וְכִינּוֹן שְׁכּוֹן אִם מֵת קוֹדֵם הַזְּמַן מַה בְּיָדָה לְעִשׂוֹת הָרִי הִיא לֹא בְּיִטְלָה הַתְּנָאִי: עוֹד פְּתַב תּוֹ אֶמְרִינּוּ בְּגִמְרָא רַב אֲשֵׁי אָמַר כֹּל סְתָם גְּמִי כְּמִפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי וְגַם בְּסִבְרַת רַב אֲשֵׁי אִיכָּא לְסַפּוֹקֵי וְכו' וְגַבֵּי מְמוֹן גְּמִי לַכ"ע סְתָם כְּמִפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי ע"כ: גַּם בְּזוּה אֲנִי אוֹמֵר דְּלִיכָּא סְפִיקָא שְׁמַדְבְּרֵי רִשִׁי ז"ל שְׁאָמַר אֱלֵא לְאֶפְלוּגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבָּא דְאָמַר סְתָם שְׁתֵּי שְׁנִים מִשְׁמַע דְּבִסְבָּרָא פְּלִיגֵי דְּרַבָּא ס"ל דְּהָאוּמַר סְתָם הוּא כְּנוֹנְתוּ עַל זְמַן אוֹתוֹ דְּבָר לְכוּ בְּהִנְקָה כְּנוֹנְתוּ עַל זְמַן הַנְּקָה שְׁהוּא שְׁתֵּי שְׁנִים .

וְרַב אֲשֵׁי ס"ל פִּינּוֹן דְּלֹא פִּירֵשׁ כְּמָה זְמַן תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ דְּבָר הוּא כְּמִפְרָשׁ זְמַן הַפְּחוֹת שְׁבַזְמַנִּים שְׁהוּא יוֹם אֶחָד וְזוּה שְׁאָמַר כֹּל סְתָם גְּמִי כְּמִפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי . שְׁכּוֹן נִרְאָה שְׁאִין זֶה תְּלוּי בְּלְצַעֲרָה אוֹ בְּהַרְנוּחָה .

וְכוּ נִרְאָה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ שְׁכַתְבּוּ הוּאִיל וְלֹא פִּירֵשׁ כְּמָה זְמַן תַּעֲשֶׂה . דְּמִשְׁמַע דְּלֹאוּ מִשּׁוּם לְצַעֲרָה .

וְאִפְּלִי לְדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת שְׁכַתְבּוּ בְּסוּף ד"ה בְּשִׁלְמָא וְכו' אֱלֵא לְרַב אֲשֵׁי וְכו' הָרִי גְּמִי נִתְפּוֹנוֹן לְצַעֲרָה פִּינּוֹן דְּפִירֵשׁ וְאִפְּלִי מֵת לֹא לִיְהוּי גִּט כְּמוֹ בְּסִיפָא מ"מ לֹא אֶמְרִינּוּ לְצַעֲרָה אֱלֵא מִשּׁוּם דְּפִירֵשׁ וְלֹא מִשּׁוּם תְּנָאִי הַנְּקָה וְאִף זֶה לֹאוּ מִשּׁוּם דְּרַבְּנָן הֵכִי ס"ל בְּאַצְטְלִית אֱלֵא קָא דִּיִּיק בְּלִישְׁנָא דְרַב אֲשֵׁי דְאָמַר כֹּל סְתָם כְּמִפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי .

וְלֹא אָמַר דְּכָל סְתָם יוֹם אֶחָד הוּא . מִשְׁמַע דְּחֻשְׁבִּינּוּ לִיה דְּפִירֵשׁ יוֹם אֶחָד .

וא"כ וְדַאי דְּלְצַעֲרָה קָא מְכַוֵּן שְׁתַּהֲא עַל כֹּל פְּנִים בְּצַעֲרַת יוֹם אֶחָד . וְלְכוּ אִם לֹא נְצַטְעָרָה כְּלָל כְּמוֹ שְׁמַת הִבּוֹן קוֹדֵם לֹא לִיְהוּי גִּט .

וְכִינּוֹן שְׁכּוֹן לֹאוּ מִשּׁוּם דַּס"ל דְּאֶמְרִינּוּ לְצַעֲרָה גַם לְהַקְל . אֱלֵא מִשּׁוּם דְּסְתָם יוֹם אֶחָד דְּמִי . וְאִין זֶה דוּמָה לְנִדּוֹן דְּרִשְׁבִּי"ג . וּבְזוּה הַעֲנִין גַּם רִשְׁבִּי"ג מוֹדָה דְּסְתָם כְּמִפְרָשׁ יוֹם אֶחָד דְּמִי וְגַם בְּמִמּוֹן אֶמְרִינּוּ כְּדִי .

וְלִפִּי מַה שְׁפִירֵשׁתִּי בְּדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹ נ"ל שְׁכַף דַּעַת הַרמ"ב בְּן שְׁהִבִּיא אַח"כ הָרַב ז"ל בְּצַד א' דְּמוּכַח לִזְמַר לְפִי צַד א' מַה שְׁהַקְשָׁה בַּש"ס מַאי שְׁנָא רִישָׁא וּמַאי שְׁנָא סִיפָא הוּא כְּמוֹ

שפירשתי לדעת התוספות ואפ"ל לצד שג"י מה שנסתפק הוא משום דמנכרח מקוששית הש"ס הנז' דרב אשי אית ליה לצעורה ועל זה קא מסתפק אם דווקא בגטין אכל אין פוננתו משום דס"ל באצטלית דבעי היא ולא דמיה דאין זה תלוי בזה ולהכי הרמ"בן ז"ל לא צידד ג"כ בסברת רבא אם ס"ל דגבי ממון פמפרש יום אחד דמי דלצעורה קא מכונן וכסברת סתמא דתלמודא דקאמר בברייתא רשב"ג מתני' רבנן.

דאין זה תלוי בזה וכמש"ל: עוד פתב הרמ"בן ז"ל לרב חסדא ורבא ורב אשי בהכי פליגי וכו' ולא ידעתי למה פירש דברי רב חסדא וטעמם מאחר שנדחו בגמ' וכו' ולא די לנו זה אלא פשבא לפרש דברי רבא פירשם בדברי רב חסדא וכו' סוף דבר שדברי הרמ"בן צריכין תלמוד עכ"ל.

יען שאין לי חידושי הרמ"בן לראות דבריו ז"ל פיצד הנה פבר פתבתי לעיל דנראה מהש"ס דרב אשי אית ליה לצעורה קא מכונן ולפי זה אי אפ"ש לומר דרב אשי אית ליה פסתמא דתלמודא דמאן דאית ליה לצעורה מכונן הוא פכל הצורה ומנכרח דפליג עלה אלא דס"ל פתירוץא קמא פהאי סברא דמאן דאית ליה לצעורה ביום א' סגי אכל אין זה ברור דאימא דרב אשי ס"ל דלאו דווקא דגם בממון ס"ל לרב אשי דסתם פמפרש יום אחד או היכא דלכ"ע לענן ממון סתם פמפרש פל ימי חיי דמי דלא פליג רב אשי אלא לגבי גט משום דלצעורה קא מכונן והא ציערה יום אחד או שעה אחת דהוא ספק דלעיל שפתב הרמ"בן ולפי זה יכול לפרש במאי פליגי רב חסדא ורב אשי אם נאמר דרב אשי קאי גם בממון אתי שפיר דפליג עליה.

דרב חסדא ס"ל דברייתא דקתני סתמא יום א' הויא רבנן דאצטלית דסברי דטעמא הוא משום צעורה וה"נ פיון דציערה יום א' סגי אכל בממון סתמא פל ימי חיי או לצד שג"י דגם רב אשי לא אמר אלא בגיטין א"כ מאי דפליג על דברי רב חסדא הוא בהכי דרב חסדא לא רצה לאוקומי מתני' פרב אשי דמאי דקתני מתני' פמה מניקתו שתי שנים הוא יום אחד משתנה דמשמעות שתי שנים הוא שתי שנים ומ"ש הכי מוקי למתני' פרב"ג ורבא ס"ל דאין הדבר תלוי בהרנוחה או בצער אלא סתמא פל זמן הצריף להנקה קאמר ומתניתין בסתם וברייתא פמפרש דאה"נ דאם פירש סגי ביום אחד: ומעתה מאי דכתב הרב ז"ל ולא די לנו זה אלא פשבא לפרש דברי רבא פירשם פדברי רב חסדא דאית ליה דמ"ד להרנוחה קא מכונן אית ליה דבעינו הנקה פל הצורה.

לפי מה שפירשתי אין זה דעת הרמ"בן פה אלא אין הדבר תלוי בצער או בהרנוחה אלא סתמא פל זמן הצריף להנקה פן נ"ל בדעת הרמ"בן. אכל פיון דאין חידושי הרמ"בן מצוי אצלי לא ידעתי אם פתוב בפירוש פפי דברי הרב ז"ל: עוד פתב שם מת הבן או מת אביו קודם שתניק וכו' אף לא ידענו אם מאי דאינו גט אליבא דרב אשי באומר שתי שנים שליםות דווקא בשלא הניקה פלל אף אם התחילה להניק אף שלא השלימה להניק הוי גט או דילמא פל שפירש הזמן אף שהתחילה לקיים התנאי פל שלא השלימה אינו גט ע"כ: ונ"ל דממה שכתבו התו' בד"ה ורמינהי וכו' דהא לרש"י שפירש בסמוך גבו אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא וכו' דאי דווקא לא הנה פריף מידי עכ"ל.

דהיינו דאימא דהניקתו שעה אחת וליכא פירכא מסיפא דהכא הניקתו במקצת היום. ומשמע אכל סיפא דלא הניקתו פלל.

ומשמע דלא בעי שתי שנים שלמות: עוד כתב אף התוספות סבירא להו וכו' ויש להסתפק אליבא דהתוספות מאי דתנו דאם פירש שתי שנים ומת הבן דאינו גט אליבא דרבא אם הוא דווקא בשלא התחילה לקיים תנאה או דילמא אף אם התחילה לקיים תנאה פינו שפירש זמן ולא השלימה תנאה אינו גט ע"כ: ונ"ל דמדברי התוספות משמע דאם התחילה להניק הרי קיימה תנאה דלא בעי שתי שנים שלמות ממה שפתבו בד"ה בשלמא לרבא וכו' ואין נראה דלכ"ע מת הבן שלא הניקתהו כלל פדמפרשי במתני' ע"כ אלמא מפרשי דמת הבן שלא הניקתהו כלל וכיון שכן מאי דאמרי אס"פ ונראה לר"י לפירש בשלמא לרבא וכו' וסיפא בדפריש דהואיל ופירש שתי שנים ודאי לצעורה קא מפוניו ואפי' מת אינו גט ע"כ משמע דמת הבן דסיפא דומיא דרישא דלא הניקתהו כלל וברישא דלא פריש הוי גט ובסיפא דפריש לא הוי גט ובנדאי שנה החילוק אמיתי דלמאן דמפרש דברישא אפי' שלא הניקה כלל הוי גט היכא דפריש כמו סיפא דהוא לצעורה קא מכוין עכ"פ בעי שתצטרע וכיון דנצטרעה יום אחד ומת סגי.

אבל לדברי רש"י דמפרש דלרבא דברישא בעי שתניק יום אחד הוא דהוי גט. א"כ בסיפא דלא הוי גט הוא אפי' התחילה להניק אותו משום דבעי שתי שנים שלמות וכמ"ש הוא ז"ל לעיל כנ"ל: דין כ"ב אמר לה זה גיטך וכו' עיין מ"ש הרב המגיד בפירושו דברי רבינו והרב מש"ל ז"ל בד"ה לפיכך וכו' תמה על רבינו והניח בצ"ע יעו"ש ונ"ל לתרץ שפונות דברי רבינו פה שזאת אינה יכולה ליתן לירשיו וא"כ אינה יכולה לקיים תנאה כדי שנאמר שהוא גט.

ולא בטל הגט שהרי לא קבע זמן כדי שנאמר שפאשר יבא הזמן בטלו הגירושין. ועל זה מה שאמר הרי זו לא תנשא לזר עד שתחלוץ דהיינו שלא תנשא לזר פינו שלא קיימה תנאה ונהרי אגידא ביה וליבום נמי אינה יכולה שהרי לא בטל הגט לכן אינה יכולה להנשא לזר עד שתחלוץ: ומ"ש רבינו באמצע דבריו לפיכך אע"פ שאבד הגט או נקרע קודם שימות הוא קאי על מה שאמר ולא בטל הגט שהרי לא קבע זמן.

דהיינו שלפי זה אע"פ שאבד הגט ונקרע קודם שימות לא נאמר בטל הגט פכר בחייו אלא פינו שלא קבע זמן לא בטל הגט. ואס"פ חזר לגמור דבריו הרי זו לא תנשא לזר אע"פ שלא בטל הגט עד שתחלוץ פינו שלא קיימה תנאה עכ"פ ודוק: דין כ"ד מי שנתגרשה על תנאי וכו' עיין בהשגת הראב"ד ומ"ש ה"ה ועיין בהל"מ ובמש"ל ז"ל דלפירוש הלח"מ פונות ההשגה שצריך שתאסר על הראשון מפני שיאמרו העולם שהגירושין הם גירושין גמורין שסבורין שנתקיים התנאי והוי מחזיר גרושתו.

דזה שאמר הראב"ד דמאן מוכח שלא נתקיים התנאי דהיינו מי יאמר להם שלא נתקיים התנאי: אבל המש"ל ס"ל פינו שברצון חכמים קידשה אף אם אס"פ עברה ובטלה התנאי לא סגי בלא גט מהשני ואסורה לראשון משום שיאמרו מחזיר גרושתו.

דהיינו לאו משום שסבורין העולם שנתקיים התנאי להכי אסורה לראשון אלא פינו שברצון חכמים נתקדשה לא סגי בלא גט מהשני וכיון שהוא נותן גט וראו העולם שנתן גט יסברו שקידושיו קידושין.

וּלְהַכִּי נֹתֵן גִּט שְׂגִירוּשֵׁי הָרֵאוּשׁוֹן הֵיוּ גִירוּשֵׁין גְּמוּרִין וְלִכֵּן אֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן מִשׁוּם שְׂמָא יֵאמְרוּ מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וּלְפִי זֶה מָה שְׂאֵמֵר הָרֵאָב"ד דְּמָאן מוּכַח שְׁלֵא נְתַקְיִים הַתְּנַאי וְכוּ' דְהֵינּוּ דְלִיכָא שׁוּם גִּט דְּמָאִי דְהַחֲזִירָה הָרֵאוּשׁוֹן הוּא מִשׁוּם שְׁלֵא נְתַקְיִים הַתְּנַאי וְלֹא הוּיָא גְרוּשָׁתוֹ דְּאָפִי' מֵאֵן דִּינְדַע שְׁהֵיָה בְּתַנַּאי בְּגִט יִסְפֹּר שְׁנֵתְקִינִים הַתְּנַאי פִּינּוֹן שְׁפִינְדָה לְקִינְמוֹ וְהָרִי מְגוֹרְשֵׁת גְּמוּרָה וְכָל זֶה מִשׁוּם שְׂרָאוּ שְׁהַשְׁנִי נָתַן גִּט פֶּן נִרְאֶה לְפִי דְבָרֵי הָרַב וְ"ל וְאַנְכִי הֶקְדִּיט נ"ל שְׁלִשְׁנֵי הַפִּירוּשִׁים לֹא אָתוּ כְּדֵי דְבָרֵי הָרֵאָב"ד וְ"ל דְּאִין מִשְׁמַעוֹת מֵאֵן מוּכַח הוּא מְפִנִי.

הָרוּאִים אֲלֵא מְהִיכֵן אָנוּ יוֹדְעִים: וְעוֹד שְׁלִפִי דְבָרֵי שְׁנֵיֶהֱם מִשׁוּם הָרוּאִים דְּלָמָּה הָרֵאָב"ד נִקַּט חֲשָׁשָׁא זֹו כְּדִי שְׁתֵּהֵא אֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן הֵוָה לִיה לְמַנְקַט דְּמִשׁוּם חֲשָׁשָׁא זֹו כְּדִי שְׂתַצְטַרְדָּה גִט מִהַשְׁנִי שְׁיִסְבְּרוּ הָעוֹלָם שְׁנֵתְקִינִי הַתְּנַאי וְ"כ חָלוּ קִידוּשֵׁי שְׁנֵי וְצָרִיף גִּט.

וּמִשׁוּם זֶה נָמִי אֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן וְלֹא כֵן עָשָׂה הָרֵאָב"ד וְ"ל. דְּלֵא דִּיבְרַר אֲלֵא מִשׁוּם דְּאֲסוּרָה לְחֲזוֹר לְרֵאוּשׁוֹן וְאֲח"כ פְּתַב עַל פֶּן אָנִי אוֹמֵר וְכוּ' צְרִיכָה גִט וְאֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן: וְעוֹד שְׁלִפִי דְבָרֵיֶהֱם שְׁהוּא מְפִנִי הָרוּאִים לָמָּה צָרִיף לֹוֹמֵר אֲבָל אֵינּוּ גִט לִיּוֹרְשָׁה וְכוּ' וְהֵלֵא פְּשִׁטָא דְבָר זֶה פִּינּוֹן שְׁהוּא מְפִנִי הָרוּאִים דְּוּנְקָא וְעַדִּינּוֹן הֵיא אֲשֶׁתּוֹ וְדָאִי שְׁיּוֹרְשָׁה וְכוּ' לִכֵּן נ"ל שְׁוֹדָאִי דְבָרֵי הָרֵאָב"ד כְּמוֹ שְׁהִבִּין ה"ה וְ"ל וְהַפְּנוּנָה דְּמָאן מוּכַח שְׁלֵא נְתַקְיִים הַתְּנַאי בְּשַׁעָה שְׁחֻזְרַת לְרֵאוּשׁוֹן שְׁהוּא מִתִּירָה לְחֲזוֹר לְרֵאוּשׁוֹן.

וְהָרִי יֵשׁ בְּיָדָה לְקִינִים תְּנַאָה בְּכָל שַׁעָה שְׁתַּרְצָה. וְאָפִשׁ' שְׂמָא תְּקִינִים תְּנַאָה אֲח"כ וְהוּוּ גִירוּשֵׁין גְּמוּרִין וְ"כ אֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן מִשׁוּם קִידוּשֵׁי שְׁנֵי דְתַפְסִי בָּהּ לְמַפְרַע דְּהַשְׁתָּא לֹאוּ מִשׁוּם מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ שְׁלִפִי דְבָרֵי הָרַב"ם דְּאֵינָה צְרִיכָה גִט מִהַשְׁנִי דְלֵא הוּוּ קִידוּשֵׁין מֵאִי מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ אֵיכָא אֲלֵא דְקָא מְקַשָּׁה לִיה דָּאע"ג דְּהַשְׁתָּא לֹא מְקִימָא תְּנַאָה וְהֵיא אֲגִידָא בְּבַעֲלָה רֵאוּשׁוֹן אֵינָה יְכוּלָה לְחֲזוֹר לוֹ.

דְּשְׂמָא תְּקִינִים תְּנַאָה וְהוּוּ גִט לְמַפְרַע וְקִידוּשֵׁי שְׁנֵי הֵם קִידוּשֵׁין וְ"כ אֲסוּרָה לְחֲזוֹר לְבַעֲלָה רֵאוּשׁוֹן וְגַמֵר דְּבָרֵיו וְאָמֵר עַל פֶּן אָנִי אוֹמֵר וְכוּ' אִם נְתַקְדְּשָׁה לְאַחַר צְרִיכָה גִט וְאֲסוּרָה לְרֵאוּשׁוֹן.

דְּהֵינּוּ דְצְרִיכָה גִט מִשְׁנֵי שְׂמָא תְּקִינִים תְּנַאָה וְהוּוּ קִידוּשֵׁיו קִידוּשֵׁין וְאֲסוּרָה לְחֲזוֹר לְרֵאוּשׁוֹן מִשׁוּם מִחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וְאֲתִי שְׁפִיר דְגַמֵר דְּבָרֵיו וְאָמֵר אֲבָל אֵינּוּ גִט וְכוּ' דְהֵינּוּ אע"פ שְׂאָנִי אוֹמֵר שְׁצְרִיכָה גִט מִשְׁנֵי וְאֲסוּרָה לְחֲזוֹר לְרֵאוּשׁוֹן.

מ"מ אֵינּוּ גִט אִם מֵתָה מֵאִי דְבִינִי בִינִי שְׁעַדִּינּוֹן לֹא קִינְיָה תְּנַאָה שְׁפִינּוֹן שְׁמֵתָה אִי אָפִשְׁר לָהּ לְקִינִים תְּנַאָה עוֹד. וְהָרִי הֵגִט בְּטַל לְמַפְרַע וְהָרִי הֵיא אֲשֶׁתּוֹ עַדִּינּוֹן לְהַכִּי יוֹרְשָׁה וְמִטְמָא לָהּ אע"ג שְׁקַבְלָה גִט מִהַשְׁנִי.

וְאֲסוּרָה לְזַר בְּלֵא חֲלִיצָה אֲבָל אֵינָה מִתְיַבְמַת פִּינּוֹן שְׁהֵיָתָה אֲסוּרָה לְחֲזוֹר לוֹ בְּחִיּוֹ יֵאמְרוּ שְׁגְרוּשֵׁת אָחִיו הוּא מִיַּיבָּם. וְלִהְתַּחֲסִיב עָלֶיהָ בְּמִיתַת בֵּית דִּין בְּהַתְּרָאָה דְהֵינּוּ אָף ע"ג שְׁבָאוֹתָה שַׁעָה שְׁבָא עָלֶיהָ הֵיָתָה יְכוּלָה לְקִינִים תְּנַאָה וְלֹא הוּיָא אֲשֶׁת אִישׁ מ"מ אִם הִתְרוּ בּוֹ שְׁלֵא לְבֵא עָלֶיהָ שְׂמָא לֹא תְּקִינִים תְּנַאָה וְהוּיָא אֲשֶׁת אִישׁ אע"ג דְּהֵיא הַתְּרָאֵת סָפַק אפ"ה חֲסִיב עָלֶיהָ מִיתַת בֵּית דִּין דְּהַתְּרָאֵת סָפַק הוּיָא הַתְּרָאָה וְכִמוֹ שְׁפָסַק רַבֵּינוּ בְּפִי"ו מֵהַל' סְנֵהֲדִרִין דְּהוּיָא הַתְּרָאָה וְלֹא חֲלַק עָלֵיו הָרֵאָב"ד.

וּלְפִי זֶה שְׁפִיר מַה שֶׁפֶתַב הָרַב הַמַּגִּיד דְּלֹא עֵינָן יָפָה בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ וְכוּ' דְאִיךְ אֶפְשֵׁר לֹמַר רַבֵּינוּ בְּזֶה שְׁאִינָה צְרִיכָה גִט מִהַשְׁנִי שְׁנִיתִּקְדְּשָׁה לֹו. וְכֵן נִרְאָה מִהַטּוֹר בְּסִי' קַמ"ו שֶׁלֹא אַחַר שֶׁפֶתַב כְּמוֹ דְּבַרֵי רַבֵּינוּ פֶתַב דְּבַרֵי הָרַאב"ד וְלֹא פִירַשׁ דְּבַרֵי פִיצַד הֵם מִשְׁמַע דְּהוּא כְּפִשְׁט דְּבַרֵי.

וְגַם מְר"ן בְּב"י הֵבִיא מ"ש עָלָיו הָרַב הַמַּגִּיד. וְלֹא דִיבַר עוֹד כְּלָל דְּמִשְׁמַע דְּפִשְׁט דְּבַרֵי הָרַאב"ד הוּא כְּמוֹ שֶׁהֵבִין ה"ה ז"ל וְדוּק: פְּרָק ט' דִּין ג' הִלְכָה וְהַנִּיחְתּוּ בְּצַדֵי רַה"ר וְכוּ' עֵינָן בְּמַש"ל דְּהַקְשָׁה לְסִבְרַת הַתּו' דַּס"ל דְּבַעֲיָא זֹו מִיַּרְי בְּדִאֲמַר לָהּ מַעֲכָשְׁוּ וְכוּ'.

א"כ מֵאֵי ס"ל לְרַמִּי בַר חֲמָא וְכוּ' וְתִגְרַץ דְּרַמִּי בַר חֲמָא ס"ל כַּר' יוֹחֲנָן דְּאִית לֵיהּ בַר"פ הָאוֹמֵר גְּבִי הָאוֹמֵר הָרִי אֶת מְקוֹדְשָׁת לִי מַעֲכָשְׁוּ וְלֹא אַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם דְּהוּי שְׁיִוְרָא וְכוּ' אֲבָל בְּפִירוּשׁ מַעֲכָשְׁוּ וְלֹא אַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם פְּלִיגִי אֲדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל ע"כ.

וְקָשָׁה לִי דְאֵם כְּפֹד כְּוֹנֵנַת הַתּו' דְּרַמִּי בַר חֲמָא ס"ל כַּר' יוֹחֲנָן וְלֹא בָּעוּ לְמִילָף מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל אֲלֵאֵי צַדִּי ר"ה ר' הוּו כַּר"ה ר' אוֹ לֹא א"כ מֵאֵי מְקָשׁוּ הַתּו' שֵׁם אַח"כ וְז"ל וְקָשָׁה דְּהִכִּי פִשִׁיט מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל דְּהִתָּם מֵאֵי מַעֲכָשְׁוּ אִיכָא ע"כ מֵאֵי קוּשְׁיָא אִיכָא וְהִלָּא לֹא בָּעוּ לְמִפְשִׁט מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל אֲלֵא אִי צַדִּי ר"ה ר' אוֹ לֹא וְדִיִּיקִי מְסִיפָא דְּמִלְתִּיהּ וְכַמ"ש הַתּו' לְעִיל דְּהִיָּנוּ שְׁדַבְּר דְּלֹא מְהַי ר"ה ר' גַּם צַדִּי ר"ה ר' פְּמוֹתוֹ.

וְרַמִּי בַר חֲמָא פִּשִׁיטָא לִיהּ דַּבַּר"ה ר' לֹא מְהַי וְכַמוֹ שֶׁפֶתַבּוּ הַתּוֹס' בַּד"ה אִינָה מְגוֹרְשָׁת וְכוּ' דְּבַהֲנִיחְתּוּ בַר"ה ר' פִּשִׁיטָא לִיהּ דְּאִינָה מְגוֹרְשָׁת אֲלֵא קָא בְּעֵי אִי צַדִּי ר"ה ר' אוֹ לֹא וְפִשִׁיט לִיהּ מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל וְכוּ' דְּדִיִּיקִי מְסִיפָא וְכוּ' מְכָלֵל דְּבַצִּדִּי ר"ה ר' דְּמִי דְּמַצִּינוּ בִּיאֹוֹר לְזֶה מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל.

לְכֵן נִלְע"ד דְּעַל מַה שֶׁהַקְשָׁה הָרַב ז"ל דְּאִי ס"ל כְּשְׁמוּאֵל דְּתַנָּא הוּי א"כ אִפִּי נִשְׁרַף אוֹ נֶאֱבַד לְכַשְׁיִגְיָעוּ שְׁלִשִׁים יוֹם מְגוֹרְשָׁת לְמַפְרַע וְכוּ' יֵשׁ לֹמַר דְּהַתּוֹס' ס"ל כְּדַעַת הָרַשְׁבַּ"א ז"ל בְּתַשׁוּבוֹת סִי' תַש"ז דְּלַרְבּ וְשְׁמוּאֵל אֶפְיָלוּ אִי תַנָּא הוּי אִין תַנְאִי זֶה כְּשֶׁאֵר תַנְאִים דְּעַלְמָא אֲלֵא לְכִי שְׁלַמִּי שְׁלִשִׁים יוֹם הַתַּחֲלִילוּ מִשְׁעַת נְתִיבָה וְגַמְרוּ עַד ל' יוֹם וְהַכְרִיחַ הַדְּבַר יַעו"ש.

וּמִשְׁמַע וְדֹאֵי דַה"ה נְמִי לְעַנְנָן גְּיִרוּשִׁין דִּינָא הִכִּי. וְכִינּוּן שְׁכֵן רַמִּי בַר חֲמָא אַע"ג דַּס"ל כְּשְׁמוּאֵל דְּתַנָּא הוּי אַפ"ה ס"ל דְּבַרְשׁוֹת הָרַבִּים אִינָה מְגוֹרְשָׁת מִשׁוּם דְּבַשְׁעַת גָּמַר הַגְּיִרוּשִׁין לִיתָא לְגִיטָא בְּרַשׁוֹתָהּ.

אֲלֵא קָא בְּעֵי אִי צַדִּי ר"ה ר' אוֹ לֹא. וְלַהֲכִי הַתּוֹסְפוֹת אַחַר שֶׁהֲעֵלוּ דְּרַמִּי בַד חֲמָא אִיַּרְי בְּמַעֲכָשְׁוּ קָא מְקָשׁוּ עַל דְּקָא פִּשִׁיט לִיהּ מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל דְּעַל רַמִּי בַר חֲמָא לֹא קָשָׁה לְהוּ דְּהוּא סִבַּר דַּבַּר"ה ר' לֹא קַנְיָא לְגַט כִּינּוּן דְּבַשְׁעַת גָּמַר הַגְּיִרוּשִׁין לִיתָא לְגִיטָא בְּרַשׁוֹתָהּ.

אֲלֵא עַל דְּקָא פִּשִׁיט מְדַרְבּ וְשְׁמוּאֵל קָשָׁה לְהוּ דְּמֵאֵי עַנְנָן זֶה לְזֶה דְּאִי מְהָא דַּרְבּ וְשְׁמוּאֵל שְׁאֵנִי הִתָּם דְּלִיכָא מַעֲכָשְׁוּ וְלַהֲכִי בְּעֵי מְקוּם קַנְיָן. אֲבָל בְּזֶה דְּאִיכָא מַעֲכָשְׁוּ אִימָא דְּגַם בְּרַשׁוֹת הָרַבִּים מְגוֹרְשָׁת.

דְּלִפִּי הַעֲנָנָן דַּרְבּ וְשְׁמוּאֵל אִיכָא לְמִימַר דְּגַם בְּרַשׁוֹת הָרַבִּים מְהַי. וְתִגְרַצוּ דְּהוּא דוֹמָה זֶה לְזֶה וְכַמוֹ הִתָּם דַּבַּר"ה ר' לֹא מְהַי גַּם הִקָּא בְּגַט לֹא מְהַי בַּר"ה ר' וְאִינָה מְגוֹרְשָׁת וְדִיִּיקִי

מסיפא מסתמא דצידי ר"הר כר"הר וכמו שכתבו התו' כנו"ל פן נלע"ד אני ההדיוט ודוק:
דין ט' התנה עליה שתתגרש פשיעבור מנגד פניה וכו' וכן פל התנאין שהם תלויין ברצונה
ואם רצתה ומחלה אותן לבעלה בטל הגט חוששין שמא פייסה עד שיאמר נאמנת עלי
ע"כ: הנה מדקאמר ומחלה אותן לבעלה בטל הגט משמע דבדברים שהתנית היא על
הבעל דאם מחלה אותן התנאין וקבל עליו שלא לקיימם הרי בטל הגט מאליו דכיון דלא
נתקיים הרי הגט בטל.

ולפי זה מ"ש רבינו לעיל שמא פייסה פשהיה הולך ובא ומחלה לו וחזר ובטל הגט לאו
דווקא עד שיבטל הגט בפירוש אלא שמחלה לו שלא יקיים התנאי אם פן אין פאן גט
כיון שנתבטל התנאי וכו' פראה מדברי הרי"ף בתשובה שהביא הרב המגיד וז"ל הכא
אם פייסה ומחלה התנאי נמצא הגט בטל ע"כ משמע דהגט בטל מאליו: ולפי זה מה
שכתב הרב המגיד וזה דעת רבינו שכל זמן שהיא מוחלת התנאי קודם שנתקיים יכול
הבעל לבטל הגט הפונה שהוא יכול לבטל הגט שלא לקיים התנאי כדי שיהא הגט בטל:
וראיתי שצריף לידע מה שכתב הרי"ף בתשובה דבהתנית היא עליו כיון שמחלה לו הרי
הגט בטל אבל באם הוא התנה עליה שתתן לו ר' זוז ומחל לה התנאי הגט קיים דמאי
שנא זה מזה: ונ"ל כיון דמה.

שהתנית עליו היא לטובה ופייסה ומחלה לו פוננתם כדי שיהא הגט בטל שלא יתקיים
התנאי ואז הגט בטל שזה הוא טובתה אבל בהתנה עליה שתתן לו מאתים זוז ומחל לה
התנאי שזה התנאי לא נעשה לטובה אלא לטובתו אז אמרינן האי דמחל לה בתנאי לאו
משום כדי לבטל הגט הוא בא לעשות לה טובה כדי שלא תתגרש שהרי היא קבלה עליה
לתת לו מאתים זוז כדי להתגרש שטובהה היא להתגרש.

אלא מה שפייסה. אותו הוא כדי שלא להפסיד מאתים זוז ואין פוננתם בבטול הגט.

וכיון שפן הגט קיים ולא נתבטל במחילה זו: אלא שלכאורה קשה דהא אמרו בש"ס דאם
חזר וא"ל מחולין לה אינה מגורשת ופסקה רבינו בפ"ח אלמא דהגט בטל: ונ"ל דלא
קשה דהתם הטעם משום דלצעורה קא מכנין בשעת התנאי וכיון שלא נצטערה לא
נתקיים התנאי דבמה שאמר מחולין פוננתו דלא איכפת ליה אם לא נצטערה וכיון שפן
הרי לא נתקיים התנאי ואינה מגורשת עד שתתן לו כדי לקיים התנאי אבל הכא הוא
מוחל התנאי מעיקרא כדי להחזיק הגט שיחול מיד וכן ראיתי להלח"מ שתיגרן כמו זה:
והשתא לפי מ"ש אפשר לומר שלדעת הרי"ף ז"ל.

הנ"ל דגם בתנאי שתתן לי מאתים זוז אם פוננתם שניהם בהאי דמוחל לה התנאי כדי
לבטל הגט דגם היא רוצה בבטול הגט שהגט בטל. וזה נראה שהרב המגיד הביא אח"כ
דברי הרמב"ן שדייק מהו גירסא דאם רצו וביטלו שניהם התנאי דהגט בטל שנראה
דאין זה סותר לדברי הרי"ף ונהביא גם פן מ"ש הרמב"ן שפן הוא דעת רבינו ואע"פ
שרבינו לא הזכיר בדין י' אלא בתנאין שהן תלויים ברצונה.

דכא דשניהם רצו ובטלו התנאי הגט בטל וכמ"ש ודוק היטב: אלא דאכתי קשה דאם
הרי"ף סובר כן דכשבטלו שניהם התנאי בטל הגט אם פן מה השיב לשואלים ונחלא יש
לחוש גם בהתנה עליה לתת לו מאתים זוז שמא פייסו ונתרצו שניהם בבטול התנאי

ובטל הגט: ונ"ל לתרץ דמה ששאלו הוא על הענין שהוא דומה למה שאמרו שפייסה ומחלה לו דבמחילה לבד הרי נתבטל הגט וכנגדה שאלו בשאר תנאין כגון האומר לאשתו על מנת שתתן לי מאתים וזו שפא מחל לה בתנאי ולזה השיב וכמש"ל: אבל שנאמ' דניחוש דשפא נתרצו שניהם ובטלו התנאי כולי האי לא חיישינן דאם באת לחשש בכמו זה איכא למיחש בכל דבר כמו בתנאי דאם תתן לי מאתים וזו דאמרינן דאם נתקנים התנאי דמגורשת דניחוש שפא בטל הגט לבדו דבהאי לא צריכין שייבטלוהו שניהם דנדאי שפדכר שייבטלוהו בנדאי לא חיישינן שייקיימו אותו אח"כ: וראיתי להרב הלח"מ ז"ל שתרץ פינן שראינו המעשה המוכיח של נתינת הר' וזו אמרינן ודאי אילו בטלו התנאי לא היתה נותנת לו המאתים וזו והוא לא היה מקבלם: ואני בער ולא אבין דבריו ז"ל שהרי הרמב"ן ז"ל כתב אם רצו שניהם ובטלו התנאי הגט בטל ואף ע"פ שנתנה לו אחר מפאן אלמא דאפשר ליתנם לו אחר מפאן ולקבלם מידה דהוא משום שהיה נראה להם דאפשר לקיימו אחר כך זכוון שפן אף שראינו המעשה המוכיח הפך אמרינן דהם סברו דאפשר לקיימו אח"כ.

ועיין במ"ש אח"כ פ' ונ"ל עוד כתב ה"ה"ז"ל אם התנה וכו' אבל אין לחוש לכה מספיקא פינן דיש מעשה מוכיח בהפך פדכתבנא. ולפי מה שפכתתי לא נתיישב לי אנכי איש צעיר: עוד כתב הרב ז"ל ולרביעית י"ל דהא חששא דפייס לא אהני אלא למעבד איסור לכתחלה וכו' פי אקשינן בשאר תנאים דניחוש שפא פייס הוי החששא כמו הכא וליכא למעבד כאן פיסול לכתחלה דומיא דהתם ואי אמרת וכו' ולא עביד חששא דפייס פיסולה פל כף ע"כ.

נראה דפירוש דבריו ז"ל דהך חששא דשפא פייס הוא דשפא בטל הגט והוי אשתו וכשיעבור פניה ל' יום שיהיה גט תלף ותנשא לאחר והיא עדיין אשת איש הך חששא אינה אלא כדי שלא תלף לינשא לאחר לכתחלה.

אבל אם נשאת לא תצא שאינה אלא חששא בעלמא. והכא מה ששאלו להרי"ף דניחוש גם בשאר תנאים הוא כפונתם שאם באנו לחששא זו דלהכי עבדינן תקנתא להאמין אותה א"כ בהנהך דהתנה עליה שתתן לו מאתים וזו אמאי שאם לא נתנה אינה מגורשת ניחוש שפא הוא מחל שנתפייס ובטל התנאי של מאתים וזו ומאי שנא זה מזה דבאידיך חיישי להך חששא ובהאי לא חיישי להך חששא.

והוא השיב שבהאי הגט קנים באם פייסה אותו ומחל לה שלא מחל אלא בתנאי ונוקא שלא להפסידה המאתים וזו וכמו שפכתתי לעיל. וליכא בהאי חששא אלא בשלא תתן לו דדינא הוא דאינה מגורשת דניחוש שפא בטל תנאו והוי מגורשת ומאי איכפת לן אם נאמר על הגט קנים שאינו קנים והרי היא אשת איש מאי חורבה נפקא לן מהאי.

ואם אמרת דאם קדשה אחר דאמרינן שאינה מקודשת. וכינון שהגט קנים לפי הך חששא הרי היא מקודשת אי נמי מתייבמת.

זה הוי כבדיעבד דהך דאמרינן ליה דאינה מקודשת ולא חיישינן להך חששא כמו התם דבדיעבד לא חיישינן להך חששא ג"כ הכא דדינא היא דאינה מגורשת עד שתתן ר' וזו

ואם תפסו קידושינו דאמרין לה דאינה מקודשת ולא חיישינן לההוה חששא הוא כמו
דיעבד דהתם ולא הוי פיסולה כל כה כמו התם.

דבהאי דדינא דבאם תלה ותתקדש לאחר דאמרין שאינה מקודשת אינו פיסולא כל כה
כמו התם שאשת איש תנשא לאחר: ואנכי ההדיוט נלע"ד דלא קשה בלאו הכי שהתם
כשיעבור מפנגד פניה ל' יום תלה ותנשא לאחר בגט שבידה.

אז אמרין דחיישינן שמה פייסה ומחלה לו ובטל הגט. דבחששא זו הרי נפקא מינה
חורבה דאם לא עבדינן תקנתא.

אבל התם בחששא זו עצמה לא נפקא מינה חורבה שבהששא זו שפייס הגט קיים. ואם
בשביב שמה תפוס קידושינו מאחר דאמרין לה שאינה מקודשת.

מ"מ בחששא עצמה מעיקרא ליכא חורבה שהיא מגורשת ומאי חורבה איכא בהאי אלא
אם עושה מעשה אחר אם תפסו קידושינו מאחר דאמרין לה שאינה מקודשת ובכולי
האי לא חיישינן כן אפשר לומר לע"ד: דין י"ז שכיב מרע שכתב גט לאשתו וגירש ועמד
אינו יכול לחזור בו שאין גיטו כמתנתו וכו' כתב הרב המגיד שרבינו מפרש לדרב הונא
פרש"י ז"ל שפירש דרב הונא בדיהיב לה סתמא הוא ואין הלכה כרב הונא דרבה ורבא
לא ס"ל הא דרב הונא גזרה שמה יאמרו יש גט לאחר מיתה: נראה דהפוננה דאין אומרים
דזה דהוא שכיב מרע אף ע"ג דנתן בסתם ולא פירש ואמר מהיום אם מתי הוא כמו
שפירש ואמר אם מתי דדינו הוא דאם הבריא בטל הגט.

אלא פנין דלא פירש אם הבריא אינו חוזר. שמה יאמרו יש גט לאחר מיתה ולקמן כתב
הרב המגיד בשם הרשב"א ז"ל דבאומר אם מתי הוא אם מתי מחולי זה קאמר.

ומשמע דבעי אומדנא נמי אם מת מחולי הראשון אפי' עמד והלה בשוק אם חלה אחר
כה ומת אומדין אותו ולפי זה מה שאמר רב הונא אם עמד חוזר הוא בהבריא לגמרי
דומיא דפירש אם מתי כמש"ל נאפ"ה רבה ורבא ס"ל דאינו חוזר משום שמה יאמרו יש
גט לאחר מיתה אבל בפירש אם מתי דכתיב האי גוונא אם עמד חוזר דלא חיישינן שמה
יאמרו פנין דפירש אם מתי דווקא: ולפי זה קשה דא"כ מאי קא פריה בש"ס לרב הונא
ממתניתין הרי זה גיטף מהיום וכו' דלמה ליה אומדנא הרי עמד והא רב הונא הכו נמי
ס"ל דבעי אומדנא: ונ"ל דנדאי דרב הונא דאמר מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם
עמד חוזר הפוננה דלגבי מתנה כל כשעמד והלה בשוק חזרה מתנתו אף ע"פ שמת מאותו
חולי וכן נמי בגט דאזיל בתר אומדנא דמתנה אלא שהוסיף אפי' בסתם דינא הכי כמו
במתנה שכיב מרע.

ולכהי קא פריה עליה ממתניתין ושני לה מר בריה דרב יוסף. אבל לדין דלא קי"ל כרב
הונא כל שמת מחולי הראשון אפי' הלה בשוק בלא משענת ה"ז גט.

וכדכתב מר"ן בכ"מ יעו"ש. וכינון שפון מה שכתב רש"י בסוף הסוגיא דהיכא דלא אמר
לה אם מתי סבירא להו לרבה ורבא דאם עמד אינו חוזר.

הפנונה אפילו דהבריא לגמרי דהא חששא שמא יאמרו שניכה אפילו בהבריא לגמרי פינון דלא פירש אם מתי וכמש"ל. ומה שכתב רש"י בתחלת השמועה לא מיבעיא היכא דאמר אם מתי וכו' לא נתפנון לומר דבאם מתי מודו רבה ורבא לרב הונא.

דליתא דנדאי פינון דלא נתרפא לגמרי אינו חוזר. אלא דמפל מקום בסתם הוי רבותא טפי: אלא דאפתי קשה דמנא ליה לרבינו דרבה ורבא לא ס"ל פשינויניא דמר בריה דרב יוסף אף על גב דאמרו בש"ס דרבה ורבא לא סבירא להו הא דרב הונא במגרש סתם.

ומשום שמא יאמרו וכו' אבל באומר אם מתי מודו לרב הונא וכפי שנינויניא דמר בריה דרב יוסף: וי"ל משום דהא דאמר רב הונא דאף המגרש בסתם פינון שעמד חוזר משום דאמדינן דעתיה פינון דהוא ש"מ והוא רוצה לגרש הוא בנדאי משום אימת מות וכמו שאומר אם מתי וכו' דהוא מחמת שיגרא שמא ימות וקא מדמה ליה למתנה.

וא"כ כמו שבמתנה אם עמד חוזר שהוא סבור שנתרפא ומיד הוא חוזר בו. ואע"ג דאיגלאי מלתא למפרע פשעמד והלך בשוק עדיין לא נרפא לגמרי.

אנו בטר אנמדן דעתיה אנלינו ומשום הכי קשיא ליה מתניתין ואצטריף לאוקומי מתניתין בניתיק מחולי לחולי ובהלך בשוק על משענתו דנמצא דלא אצטריכו לפרש הכי מתניתין דלא כפשטה אלא לרב הונא דאזל בטר אנמדנא דבסתם כמו במפרש.

ואף פשעמד ולא נתרפא לגמרי חוזר כמו במתנה דאמדינן דעתיה כמו שכתבתי וכינון שפן פינון דרבה ורבא לא ס"ל דרב הונא בסתם שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה הוי הוא אפילו הבריא לגמרי הויא האי חששא וא"כ לא הוי גט כמתנה וכינון דלא הוי גט כמתנה.

למה לנו להעמיד המתניתין דלא כפשטה כמו דאצטריף מר בריה דרב יוסף להעמידה אליבא דרב הונא. ובנדאי דהם מפרשים אותה כפשטה דאפי' הלך בשוק בלא משענת אומדין אותו אם מחמת חולי הראשון מת ה"ז גט משום דהיא הליכה לאו כלום היא דלא נתרפא לגמרי פינון שמת מאותו חולי ראשון: דין כ' חולה שרצה לגרש וכו' פתב הרב המגיד וצ"ע היאך יתקיים הגט בלא מעכשיו וכו' ואפשר שהוא סבור שהכפל מוציא מידי משמעות לאחר מיתה ומכניסו בכלל משמעות תנאי והטעם כפלא פפל וכו' ולכשייתקיים התנאי ה"ז גט וכו' ורחוק הוא ע"כ פנונת דבריו פשאומר אם מתי בלא כפל תנאו הוא מורה שפנונתו שאינו חל הגט אלא עד לאחר מיתה שלכהי לא אצטריף לומר שאם לא מתי לא יהיה גט שנדאי הוא- שגרי הוא אומר שלא יהיה גט אלא עד לאחר מיתה ולכך בכי האי גוונא לא הוי גט שאין גט לאחר מיתה אבל כשכופל תנאו הרי מגלה דעתו שאין פנונתו שלא יהיה גט אלא עד לאחר מיתה.

שאם כן למה יאמר ואם לא מתי לא יהיה גט. אלא נדאי שפנונתו שהוא מתנה שאם ימות יהיה גט קודם שימות.

והוא כמו כל התנאים שבעולם ולפי זה לא דמי להך שכתב רבינו לעיל בהתנה עליה שאם זרחה חמה יהיה גט ואם לא זרחה לא יהיה גט ומת בליקה אינו גט. שלא נאמר שם נמי שאם זרחה חמה יהיה גט קודם זריחת החמה דבשלקמא באם מתי שאין גט לאחר מיתה והוא כפל תנאו מוכרח כף פנונתו כמ"ש.

אבל התם שאחר זריחת החמה שיניף הגט הרי דבריו פפושטם. ועוד שהוא אומר בפירושו ואם לא זרקה לא יהיה גט משמע דאי אפשר בקודם זריחה שיהיה גט ולהכי פשמת בליקה אינו גט שהרי לא נתקיים התנאי עד שמת ואין גט לאחר מיתה: דין כ"א בעל שאמר לאחד זכה בגט זה לאשתי וכו' פתב הרב המגיד בענין היא בסוף האשה שלום וכו' א"ל תנינא חוששין לדבריה ע"כ.

דהיינו ששם מבואר דבענין היבם זמנין דזכות הוא לה וזמנין דסניא ליה וא"כ חוב הוא לה. ולהכי פתב רבינו שהיא ספק מגורשת.

דשמה היא חוב הוא לה דסניא ליה ואין חבין לאדם שלא בפניו. אבל רבינו פתב שרוב הנשים זכות הוא להן וכן משום דהכי משמע מדברי הבעיא דקאמר פנין דסניא ליה זכות הוא לה ובצד שני אמר או דילמא פנין דזמנין דרחתא ליה וכו' משמע דברחתא ליה הוא זמנין דווקא אבל בסניא ליה אמר פנין דסניא ליה משמע דרוב הנשים סניא ליה: וראיתי להמש"ל אחר שפירש הסוגיא לו בדברי התוספות דלמה לא הקשו ארישא דמתניתין דאימא דלעולם דמרחמא ליה וטעמא דאינה נשאת בלתי חליצה היינו משום דשוייתה נפשה חתיכה דאיסורא אכולי עלמא: ונ"ל לתרץ דבשלמא לסיפא שהיא אמרה מת בעלי ואח"כ מת בני שהיא באה לומר שהיא אסורה לו כדי שלא תהיה זקוקה לו א"כ שפיר דקא מקשו דאימא דמה שאינה מתניבמת הוא דשניא נפשה חתיכה דאיסורא.

אבל ברישא דאין כוונתה כדי לאסור את עצמה לשוק דמי מכריחה שתנשא לשום אחד אם אינה רוצה. ואם אמרינן מרחמא ליה ובנדאי משקרא תו לא אמרינן דאינה נשאת בלא חליצה משום דשניא נפשה חתיכה דאיסורא עליהו ולכן לא הקשו ארישא ודוק: דין כ"ה נתניח עמה אחר שאמר להן לכתוב וכו' מידי לומדי דבריו אלו ז"ל דקדקתי בדבריו במה שאמר וקל וחומר הדברים אם הגט שניתן לה לידה כשנתניח עמה נפסל הגט שמה בעל.

משמע שהגט הוא בידה שפכר ניתן לה וכשמתניח עמה גורם ליפסל הגט. אלמא שאף ע"פ שפכר קבלה הגט הוא נפסל בנתניח עמה.

א"כ משמע שלא נתגרשה בקבלת הגט אלא לאחר זמן. ובתוף הזמן נתניח עמה שאז הגט בטל שמה בעל.

שהבעילה גורמת פיסול הגט וזה מבואר בדבריו בפרקין דין ה' שכתב ואע"פ שהיה הולך ובא בתוף ל' יום הואיל ולא נתניח עמה הרי זה גט פשר ע"כ. משמע דאם נתניח עמה אין זה גט פשר אלא פסול.

ואמר על זה קל וחומר לזה שלא נכתב. שודאי כשנתניח עמה קודם הכתיבה דאמרינן שמה בעל.

וא"כ נדאי שצריך לומר הרי אלו לא יכתבו כמו שאמר מקודם. דהק"ו בא כדי שלא יכתבו כשנתניח עמה שודאי בעל.

וא"כ בטל שליחותם פשבעל שהוא נתרצה שלא לגרשה עוד. ואחר כך אמר שלפי זה יצא הדין שאם פתבו ונתנו לה אחר שנתניח עמה אינו גט שהרי כבר בטל שליחותם ואינו דומה לענין דלעיל דמשמע דאם נתניח עמה אינו גט בטל אלא פסול.

דהתם הגט עדיין בינה ולא לקחו ממנה דנשאר בינה שפאשר יעבור מפנגד פניה שלשים יום יהיה גט. א"כ מחמת שנתניח עמה איפא חששא בעלמא שמה בטל הגט פשבעל.

ואין זה ברור כיון שלא לקח הגט מידה להכי פסול דוקא ולא בטל. אבל כאן פשבעל קודם הפתיכה ליפא במה להסתפק לומר שמה עדיין לא ביטל שודאי במה שבעל הוא נתרצה שלא לגרש ואם פן בטל שליחותם פן היה נ"ל לפרש דברי רבינו מדי עוברי: וראיתי להרב המגיד שהביא דברי הרמב"ן יעו"ש דלפי משמעות דברי הרב המגיד שהרמב"ן הבין דהק"ו שעשה רבינו הוא משנתניח עמה אחר נתינת הגט שהפי הנה מפרש הרמב"ן לדברי רבינו ובתחלה היה מפרש משום גט ישן.

ולא ידעתי דאיך שייך לומר שדברי רבינו כך ונהרי רבינו כתב אם הגט שניתן לה לינה פשנתניח עמה נפסל הגט. א"כ משמע שניתן לה הגט לינה ואח"כ נתניח עמה ואם בגט ישן הוא נתניח עמה קודם שיתנו לה.

דהדין הוא שלא יגרשנה באותו הגט וכמ"ש רבינו בפ"ג ומה ענין זה לזה ואם לפי בתרא נמי לא אחי שהרי כתב פשנתניח עמה נפסל הגט אלמא דנפסל הגט שבינה ואם כך הוא דהוא אחר נתינת הגט מאי פיסולא איפא בגט.

נהלא החששא היא משום שמה בעל לשם קידושין וחיודש הנישואין מחדש: ועל מ"ש הרב המגיד ז"ל וז"ל ואע"ג דגלויי דעתא בגיטא לאו מלתא היא פנזפר פ"ו. כיון שעשה מעשה שנתניח עמה בטל השליחות לגמרי.

ולא דמי לגט ישן דאם נתגרשה בו תנשא פנזפר פ"ג. דהתם הוא עצמו עשה מעשה הנתנה אחר היחוד.

אבל כאן אחר שנתניח לא עשה כלום וכבר נתבטל שליחותם ואין במעשיהם כלום ע"כ. איפא להקשות ונהרי בהך שהבאתי לעיל שהתנה עליה שתתגרש כשיעבור מפנגד פניה שלשים יום וכו' שכתב רבינו הואיל ולא נתניח עמה הרי זה גט פשר.

דמשמע דאם נתניח עמה גט פסול דווקא. והתם אף ע"ג דלא עשה שום מעשה אחר היחוד: אבל לפי מה שכתבתי לעיל כיון דהגט בינה ולא לקחו ממנה הרי ליפא הוכחה דבטל הגט.

ולהכי פסול דווקא ולא בטל א"כ כ"ש בגט ישן שהוא נתן לה הגט דלא אמרינו דבטל אלא פסול דוקא. וכאן שנתניח עמה ואמרינו שבעל וליפא הוכחה להפך הרי בטל הגט פשבעל שנתרצה שלא לגרשה.

והקושיא דגילוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ליתא דהתם גילוי דעתא בלא מעשה והכא איפא מעשה דנתניח עמה: ואח"כ ראיתי להר"ן ז"ל בסוף פרק הזורק בהך שמעמא דנתניח עמה אחר שגרשה הביא דברי רבינו אלו וכתב עליו שדבריו תמוהין שהרי

אין זה ק"י של פלום דבשמעתין איפא למיחש לקידושין ובגדון שלו ליפא למיחש להכי וכו'.

וכמו שהביא בכ"מ וא"כ גם הוא ז"ל מבין שדברי רבינו במה שאמר אם הגט שנתן לה לידה פשנתניח עמה נפסל הגט שמא בעל איברי שאחר שגירשה אח"כ נתייחד עמה וכמו שהבין הרב המגיד בדברי הרמב"ן בפוננת דברי רבינו כמש"ל.

ומוכרח לומר דמפרשי דמה שכתב רבינו נפסל הגט הפוננה דאינה מגורשת מעתה בגט שהוא פנין שנתניחה עמו שמא בעל לשם קידושין נהרי היא אשת איש. ועל זה אמר שדבריו תמוהין שאין זה ק"ו של פלום דבכאן איפא למיחש שבעל לשם קידושין.

אבל בגדון שלו לא שייך האי חששא שהרי עדיין לא גירשה- והרמב"ן גם הוא הבין דברי רבינו הנז' כמו שהבין הר"ן ובתחלה היה מבין שטעמא שאמר רבינו הרי אלו לא יכתבו משום גט ישן.

וכיון שלא חילק רבינו בין נתייחד אחר הכתיבה לקודם הכתיבה. אמר לא נתברר לו דעתו של רבינו דנדאי דמשום גט ישן הוא דוקא בנתייחד אחר הכתיבה.

ומשום ק"ו אין ק"ו זה פלום דאזלינו בטר טעמא דבהך דנתגרשה הוא דחיישינן שמא בעל לשם קידושין ובהאי לא שייך וכמו שהשיג עליו הר"ן בפנפר ואחר כך אמר ואפשר שלא פינון הרב אלא לחוש לפיכך דילמא נתפייס פשנתניח עמה ובטל השליחות דאז הק"ו אתי שפיר.

ומה התם שגויטה בינה אמרינן פשנתניח עמה נתפייס להיות עוד אשתו ובעל לשם קידושין כ"ש הך דהוא אמירה בעלמ' דכשנתניח עמה נתפייס ובטל השליחות כדי שיתשאר אשתו וכן כתב הר"ן ז"ל ובנדאי דלשמא פייס ובטל השליחות הוא דאיפא למיחש להכי אבל אין מקום לומר שיהא הגט בטל לגמרי וכן דעת הרמב"ן עכ"ל.

ומדברי הר"ן שכתב וכן דעת הרמב"ן ז"ל משמע דמה שכתב הרמב"ן ומדינא נדאי דיש לחוש שמא פייס וכו' פוננתו להשיג על רבינו שאמר דהגט בטל וכמו דברי הר"ן וכיון שפן מה שכתב הרב המגיד על זה ז"ל ובאמת שפוננת רבינו אין לחוש לפייס בלבד ולהיותה ספק מגורשת שהרי כתב ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתניח עמה אינו גט וכו' אין הפוננה דהרמב"ן יאמר שרבינו כך דעתו שהיא ספק מגורשת ולזה הוכרח הרב המגיד לומר שאין פן דעת רבינו שהרי כתב אינו גט.

דאיך שייך לומר דהרמב"ן יספור כך ונלא רבינו אומר בפירוש דאינו גט. אלא הפוננה דנדאי דהרמב"ן קא משיג על רבינו דאם משום פייס הנה צריך שתהיה ספק מגורשת.

ועל זה אמר הרב המגיד דאם משום פייס לבד היתה ספק מגורשת. אבל פוננת רבינו דאין לחוש משום פייס לבד שהוא כתב דאינו גט ויש לדון בדבריו וכו' לדעת פוננת רבינו והעלה שדעתו היה ללמוד פיסול הגט מדין ק"ו וביטולו מן הסברא וכו' דנדאי חזר בו ואינו רוצה לגרשה.

דלא פדעת הר"ן והרמב"ן דס"ל דלשמא פייס ובטל השליחות הוא דאיפא למיחש להכי אבל אין מקום לומר שיהא הגט בטל לגמרי. וצריך לומר דגם לדברי הרמב"ן והר"ן

דס"ל דבנדאי דלשמה פנים חיישינו והוה ספק מגורשת ולא פסול לבד ואע"פ דבההו דשמה פנים הוא פסול דוקא וכמו שמבואר בש"ס הכא שאני דהוא שקודם שעשה שום דבר אלא אמירה בעלמא נתייחד עמה איכא ספיק' דשמה בטל השליחו: דין כ"ז אמר לעשרה כתבו וכו' ואפי' הנה הפותב אחד משני העדים שקתמו בו והוא השליח שנתנו לה הרי זה פשר פתב הר"ן ז"ל הביאו מר"ן בכ"מ נראה דרפויי מרפויי בידי ותמהני וכו' פבר פתבתי לעיל בפ"ב דפשוט דברי רבינו במה שאמר ומתיישבין בדבר מפני שהוא קרוב להיות בטל.

לאו דרבינו מסתפק אם פסול או פשר. דזה אי אפשר לומר שהרי הוא פתב להדיא שהוא פסול אלא שאפשר להיות בטל שמסתפק אם מה שאמרו פסול הוא בטל.

וא"כ יפה פתב רבינו דחתם סופר ועד פשר פנין דלפחות באומר אמרו שהוא פסול ליפא חורפה כלל פנין שפסול: ועל מה שכתב ולית לן למימר פנין דאנו מספקינו לן נפק לן חורפה דדילמא איפא דפשיטא ליה דבאומר אמרו פשר ונפיק חורפה לחתם סופר ועד ע"כ.

אנכי איש צעיר לא הבנתי דבריו דמאי אית ליה לרבינו בההו דפשיטא ליה דכשר. והלא רבינו פתב דפסול דארף אם את"ל דכוננתו משום ספק מ"מ הוא פסק דפסול.

ולדבריו שפסול פתב דחתם סופר ועד פשר דלדבריו לא נפק חורפה: ועוד הוה דפשיטא ליה דכשר הוא ידע דאז חתם סופר ועד פסול ולא עביד כדבר רבינו דכשר: ועיין במש"ל שפתמה על מר"ן שכתב ומ"מ נראה שלא הכשיר רבינו וכו' דמדברי רבינו שאפי' לכתחלה שפיר דמי וכו' וצ"ע ע"כ לשונו.

עיין לעיל בפ"ב מה שכתבתי שם ודוק: שם אמר להם פולקם חתומו פולם חותמין ואם מנאן בין שמנה פולם בין שמנה מקצתו ואמר להן חתומו ה"ז פאומר להם פולקם חתומו וכו' פתב הרב המגיד איבעיא להו וכו' ומפני שלא נתבאר בגמ' באי צד הוא פולקם אם במונה פולם אם במונה מקצתם פתב רבי דבכל גוונא הוא פאומר פולקם: והנה רש"י ז"ל פירש הבעיא דאם המנין הוא פאומר פולקם וצריף כל המנויין לחתום.

או דילמא פנין דלא אמר להו פולקם המנויין פתבו לא בעינן פולם ופירש במה שאמרו בש"ס אמרי לה להאי גיסא מנה פולהו אפולהו קפיד מנה מקצתייהו לא קפיד אלא מנויין השנים מהני מנויין חתמו למעוטי השאר שלא נמנו אתא ולא לכל הני מנויין איפנין שיחתמו פולם דאינם צריכים לחתום אלא שנים מהם.

ולפ"ז דמ"ד מנה הוא פולקם הוא בדמנה פולם ומ"ד מנה אינו פולקם הוא בדמנה דהני קפיד וצריכין כל המנויין לחתום וזה הוא מ"ד מנה הוא פולקם דהוא במנה מקצתו. אבל אם מנה פולם פנין דלא אמר פולקם לא הקפיד אלא לומר שיהיו בפניהם ולא שיחתמו פולם.

ונהוה הוא מ"ד מנה אינו פולקם ולפי זה מ"ש רבינו הרי זה פאומר להן פולקם חתומו הוא קאי על המנויין בין במנה פולן בין במנה מקצתו. ומשום דאיכא תרי לישני אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא פסק בכולהו דהרי פאומר פולקם חתומו וכמ"ש הרב המגיד שלא נתבאר בגמרא פנזפר.

וְקוֹשֶׁה לִי דְלִמָּה לֹא פָסַק רַבֵּינוּ פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְכֹן דְרָכּוּ בְּכָל מְקוֹם: וְאִם שֶׁר לֹוֹמֵר דְּכִינֹן דְּנִקְטָה לֵהּ הַש"ס בְּהַאי לִישְׁנָא אֲמַרִי לֵהּ לֵהַאי גִיסָא וְאֲמַרִי לֵהּ לֵהַאי גִיסָא. מִשְׁמַע דְּהַש"ס מִסְתַּפֵּק וְזֶה מֵה שְׁאֲמַר הַמַּגִּיד שְׁלֹא נִתְבְּאָר בַּגַּמ'.

וְכַתֵּב עוֹד וּבִירוּשְׁלַמִי אֲמָרוּ הַמּוֹנֶה הָרִי הוּא פְּכוּלְכֶם. דְּהִינּוּ שְׁלֹא חִילְקוּ בֵּין מְנָה מְקַצְתָּן לְמְנָה פְּוֹלָם.

שְׁזָה עוֹד סִינְעֵתָא לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ שְׁלֹא חִילְקוּ. וְאֵע"ג דְּבַש"ס דִּינֹן רַב פְּפָא קָא מְחַלְקָ בֵּינֵיהוּ.

בְּהַאי אֲזַלְיִנן פִּירוּשְׁלַמִי דְּהֵם בְּקִיָּא טְפִי בְּדַבְרֵי ר' יוֹחָנָן פֶּן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּבַרְיָהֶם ו"ל אֵלָא שְׁרָאִיתִי בַמֶּר"ן הַב"י ס' ק"ך שְׁנַרְאָה לוֹ יוֹתֵר שְׁלֹדְבַרִי הַרְמַב"ם אֵלּוּ שְׁבַכְלָל הַבְּעֵיָא נְמִי הִיכָא דְּמְנָה מְקַצְתָּן אִי הָוִי פְּאוּמֵר פְּוֹלְכֶם אוֹ לֹא יַעו"ש: וְהִנֵּה אַחֲרֵי פְתַבִּי רְאִיתִי לַמּוֹהַרש"א שְׁפַתְב דְּלִפִּי הַגִּירְסָא הַפְּתוּבָה בְּדַבְרֵי הָר"ן דְּבַרִי רַש"י מִשְׁמַע דְּאֲמַנּוּיִן מִיָּהָא קַפִּיד וְהַקְּשָׁה מֵה שְׁהַקְּשָׁה יַעו"ש.

וְלִי נִרְאָה דְּאִין לְדִיִּיק מְדַבְרֵי רַש"י אֲפִילוּ לֵהָרְ גִּירְסָא פְּמוֹ שְׁהַבִּין הוּא ו"ל דְּמָה שְׁפַתְב לֹא קַפִּיד אֵלָא אֲמַנּוּיִן הַפְּוֹנָה שְׁיָהָא בְּפִנְיָהֶם אֵלָא שְׁשֻׁנִים מֵהֶן יַחֲתַמוּ שְׁהָרִי בְּאִידָהּ גִּיסָא הַאֲרִיף בְּדַבְרֵיו וְכַתֵּב גְּלִי דַעֲתִיָּה דְּאֵהָנִי קַפִּיד וְצָרִיכִין כָּל הַמְּנַוּיִין לַחֲתוּם וּמָה שְׁאֲמַר קַפִּיד אֲמַנּוּיִין הוּא פְּמוֹ שְׁאֲמַר אַחַר כֶּף לֹא הַקַּפִּיד אֵלָא לֹוֹמֵר בְּפָה מְנִין זֶה וְלֹא שְׁיַחֲתַמוּ פְּוֹלָם וְכַמוֹ שְׁפִירְשָׁתִי וְדוּק: שֶׁם הִנֵּה אֲחַד מִשְׁנַיִם הֶרְאִישׁוּנִים פְּסוּל ה"ז גַּט פְּסוּל וְכו' כְּתֵב הָרַב הַמַּגִּיד וּפְסַק רַבֵּינוּ פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וְכו' וּמַפְאֵן אַתָּה לְמַד שְׁפְּוֹנָת רַבֵּינוּ בְּכָאן הוּא מ"ש הַר"א ו"ל בְּהַשְׁגוֹת וְכו' וּבְנֻדָּאִי שְׁזָה הִיא פְּוֹנָת רַבֵּינוּ וְכו'.

פִּירוּשׁ דְּמָה שְׁאֲמַר בַּש"ס אֲמַרִי לֵהּ פְּסוּל דְּאֲתִי לְאִיֲחִלוּפִי בְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת דְּעֵלְמָא הוּא אֲלִיבָא דְּתַנָּאִי בְּעֵלְמָא הוּא. וְלֹא נִפְסַל אֵלָא מִשׁוּם דְּאֲתִי לְאִיֲחִלוּפִי בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת דְּעֵלְמָא. דְּהִנֵּה לִיבָא לְמִימֵר בְּהוּ דְּתַנָּאִי בְּעֵלְמָא וְכַמ"ש הַרְאָב"ד ו"ל דְּזֵהוּ פְּוֹנָת רַבֵּינוּ בְּנֻדָּאִי. וְאֲמַר וְנָתַן טַעַם הוּא מְפַנֵּי מָה אָנוּ אוֹמְרִין פֶּן בְּגַט וְלֹא בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת לְפִי שְׁעֵיקָר הַגַּט הוּא בְּעַדִּי מְסִירָה וְאֲפִילוּ חֲתוּם בְּעַדִּים וְכו' מֵה שְׁאִין פֶּן בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת ע"כ.

ג"ל דְּמִדְקָאֲמַר וְנָתַן טַעַם הוּא מְפַנֵּי מָה אָנוּ אוֹמְרִין פֶּן בְּגַט וְלֹא בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת הוּא דְּלִמָּה בְּגִיטִין אָנוּ אוֹמְרִים מִשׁוּם תַּנָּאִי חֲתַמוּ. וְלֹא אֲמַרִינן כֶּף בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת דְּבַשְׁבִּיל תַּנָּאִי חֲתַמוּ וְלֹא מִשׁוּם עֲדוּת.

לְוָה אֲמַר שְׁעֵיקָר הַגַּט הוּא בְּעַדִּי מְסִירָה לְכֹן אֲמַרִינן בִּיָּה דְּמִשׁוּם תַּנָּאִי חֲתַמוּ וְלֹא מִשׁוּם עֲדוּת וְהַפְּוֹנָה דְּלֵהֲכִי הִנֵּה בְּגַט פְּשֵׁר חֲתִימַת פְּסוּלִים. אֵלָא דְּבַתְחִלָּה גְּזַרְיִנן מִשׁוּם דְּאֲתִי לְאִיֲחִלוּפִי בַּשְּׂאָר שְׁטָרוֹת וּבְאֲמָצַע וּבְסוּף פְּשֵׁר פֶּן נ"ל פִּירוּשׁ דְּבַרִי הָרַב הַמַּגִּיד ו"ל בְּפִשְׁיטוֹת וְדוּק: דִּין ל"א אֲמַר לְשֻׁנִים כְּתִבוּ וְחֲתַמוּ וְתַנּוּ לְפָלוּנִי שְׁיֹוֹלִיף לְאֲשָׁתִי וְכו' וְרַבּוּתִי הוֹרוּ בְּגַט זֶה דְּבַר שְׁאִינוּ נִרְאָה מְפַנֵּי שְׁיִבוּשׁ שְׁהִיָּה בְּנוֹסְחָאוֹת שְׁלֵהֶם ע"כ.

כְּתֵב הָרַב הַמַּגִּיד וְרַבּוּתִי הוֹרוּ וְכו' כְּמִדְּוָה לִי שְׁנַתְּכֹוֹן עַל מ"ש הַהֲלָכוֹת וְכו' וְהוּא סְבוּר אִינוּ גַט ע"כ. דְּהָרִי"ף ו"ל כְּתֵב בַּפ' הַתְּקַבֵּל נִסְחָה הָרְ בְּעֵיָא הֲכִי בְּעָא מְנִיָּה רְבָא מְרַב נִחְמָן אֲמַר לְשֻׁנִים כְּתִבוּ וְתַנּוּ לְשְׁלִיחַ מַהוּ סְלוּקִי סְלוּקִי מַהוּ אוֹ דִּילְמָא לְטַרְחִיָּהוּ חִינֵישׁ.

וְכַתֵּב עֲלֶיהָ הָרִי"ף וְאֶסְקִינָא תִיקוּ. וְתִיקוּ דְאִיסוּרָא לְחוּמְרָא הִילְכָה לָא מְצִי אִינְהוּ לְמַהוּ
שְׁלוּחִים לְהוֹלְכָה דְחִינְשִׁינּוּ דִילְמָא סְלוּקִי סְלִיקִינְהוּ ע"כ.

הֵנָּה לִפ"ז דְּהָרִי"ף מְפָרֵשׁ הַבְּעִיָּא הִיא אִם אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁהַבְּעַל לֹא מִינָּה אוֹתָם שְׁלוּחִים.
גַּם לְהוֹלְכָה שְׁהָרִי אָמַר לָהֶם וְתָנוּ לְשִׁלְיָם דְּסִלְקִינְהוּ.

מְשִׁלְיָחוֹת בְּעֵינֵי הַהוֹלְכָה. אוֹ דִילְמָא לָא סְלִיקִינְהוּ מְשִׁלְיָחוֹת דְּהוֹלְכָה.

אֲלָא לְטִרְחִינְיָהוּ חִינְשִׁי בְּהָאֵי דְאָמַר וְתָנוּ לְשִׁלְיָת. וְאִם יִרְצוּ הֵם לְהוֹלִיכוּ הָרִי הֵם שְׁלוּחִים
וְיִכּוּלִים לְהוֹלִיכוּ.

וְעַל זֶה כָּתֵב הָרִי"ף דְּסִלְקָא פְּתִיקוּ וְכָל תִּיקוּ לְחוּמְרָא וְהַפְּנוּנָה דְּהִיא סָפֵק מְגוֹרְשָׁת. אֲבָל
רַבִּינוּ מְפָרֵשׁ הָךְ בְּעִיָּא כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ רִש"י ז"ל לְעֵנִין אִם נֶאֱבַד הַגֵּט אוֹ נִמְצָא פְּסוּל.

אִם יְכוּלִין לְכַתּוֹב גֵּט אַחַר בְּלֹא הַמְלָכָה בְּבַעַל. מִי אָמְרִינוּ הָרִי כְּבָר גָּמְרוּ שְׁלִיחוֹתָן בְּמַה
שֶׁכָּתְבוּ וְחִתְמוּ וְאִין יְכוּלִין לְכַתּוֹב עוֹד עַד שֶׁיִּמְלְכוּ בְּבַעַל.

אוֹ דִילְמָא לֹא נִסְתַּלְקוּ מְשִׁלְיָחוֹתָם עַד שֶׁיִּגִיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ. וְכִינּוּ שֶׁנֶּאֱבַד אוֹ נִמְצָא פְּסוּל עַדִין
בְּשִׁלְיָחוֹתָם עוֹמְדִים וְיִכּוּלִים לְכַתּוֹב בְּלֹא הַמְלָכָת בְּבַעַל.

וְכַתֵּב רַבִּינוּ דִין זֶה בִּפ"ב וְכַתֵּב הָרִי זֶה סָפֵק מְגוֹרְשָׁת כְּדִין כָּל תִּיקוּ לְחוּמְרָא. וְהִשְׁתָּא
בְּוֵדַאי דְּרַבִּינוּ לֹא גָרִיס כְּגִירְסַת הָרִי"ף סְלוּקִי סְלִיקִינְהוּ.

דְּמִשְׁמַע דְּהַבְּעַל סְלִיק אוֹתָם אֲלָא גָרִיס מִי אָמְרִינוּ עָשׂוּ שְׁלִיחוֹתָם וְנִסְתַּלְקוּ וְכו'. דְּנִמְצָא
כִּינּוּ דְּרַבִּינוּ לֹא גָרִיס הֵכִי כְּמוֹ גִירְסַת הָרִי"ף וְלֹא נֶאֱמָרָה אֲלָא לְעֵנִין נֶאֱבַד הַגֵּט אוֹ נִפְסַל
הָרִי בְּהָאֵי גְּוֹנָא שְׁאָמַר לָהֶם שֶׁיִּכְתְּבוּ וְיִחַתְמוּ וְיִתְנוּ לְשִׁלְיָם לִיכָּא סְפִיקָא.

דְּאִם הוֹלִיכוּ הֵם בְּעֵצְמוֹן דְּהַגֵּט בְּטַל כִּינּוּ שְׁלֹא מִינָּה אוֹתָן שְׁלוּחִין לְגִירוּשִׁין. דְּאִינוּ יְכוּל
לְגַרֵשׁ אֲלָא אוֹתוֹ שֶׁהַזְּכִיר הַבְּעַל דְּלָמַד זֶה מֵהָךְ עוֹבְדָא דְשִׁדְר גִּיטָא לְדַבְּרִיתָהוּ וְכִינּוּ שְׁכּוֹן
הַגֵּט בְּטַל.

וְנָהוּ מַה שְׁאָמַר רַבִּינוּ וְרַבּוֹתֵי הוּרוּ בְּגֵט זֶה דְּבָר שְׁאִינוּ נִרְאָה מִפְּנֵי שִׁיבוּשׁ שְׁהֵינָה
בְּנִסְתַּקְאוֹת שְׁלֵהֶן דְּהוּא כִּמ"ש: וְהַזְּכִירָתִי לְכַתּוֹב זֶה מ"ש מְשׁוּם שְׁרֵאִיתִי בַּהֲלַח"מ בְּסוּף
הַדְּיָבוּר שֶׁכָּתֵב וּמ"מ אִם רַבִּינוּ נִתְפַּנּוּן לִפִּי ה"ה קָשָׁה קִצָּת מַה שְׁאָמַר מִפְּנֵי שִׁיבוּשׁ שְׁהֵינָה
בְּנִסְתַּקְאוֹת וְכו' דְּאִין זֶה שִׁיבוּשׁ בְּנִסְתַּקְאָא אֲלָא פִּי אַחַר שְׁפִי בְּבַעֲיוֹת ע"כ דְּוֵדַאי אִיכָּא
שִׁיבוּשׁ בְּנִסְתַּקְאָא כִּמ"ש.

וְכִן נִרְאָה מִמ"ש ה"ה לְעֵיל שָׁם וְז"ל וְהָרַב לֹא גָרִיס הִיא גִירְסָא אֲלָא הֵכִי גָרִיס בְּעָא מְנִינָה
וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּיֵשׁ שִׁיבוּשׁ בְּנִסְתַּקְאוֹת וְאֵע"פ שְׁלֹא בִּיָּאָר שָׁם מֵאִי הִיא הַנִּסְתַּקְאָא דְּהוּא גָרִיס
רַבִּינוּ. מ"מ כִּינּוּ דְּכַתֵּב פִּירוּשׁ וְכו' הָרִי רָצָה לִזְמַר דְּגָרִיס גִּירְסָא דְאִתִּי עֲלֶיהָ הִיא פִּירוּשָׁא.

דְּלְגִירְסַת הָרִי"ף לֹא אִתִּי עֲלֶיהָ פִּירוּשָׁא וְכְמוֹ שֶׁכָּתְבִתִּי וְדוּק: דִין ל"ב אָמַר לְסוּפֵר וְכו'
עֵינִין בִּמְש"ל ז"ל שֶׁכָּתֵב הַמְּגִינָה וְז"ל וְהֵנָּה לְעֵיל פ"א מֵהַל' אֵלוּ וְכו' וְכַתֵּב שָׁם הַמְּפָרֵשׁ
וְכו' וצ"ע דְּמַהֲתָם לֹא שְׁמַעִינוּ אֲלָא דַע"ח הֵם ע"מ וְהָא מְלִתָּא דְפִשְׁטָא דְמַהֲיָכָא תִּיתִי
לְפָסוּל בַּכ"ה גְּוֹרְמִיב"ם ז"ל אֲשֶׁמוּעִינוּ דְאִפִּי הֵם אַחֲרִים כְּשֶׁר דְּלֹא הָיוּ חֲצִי דְבָר עַד

כּאן: דְּלִיפּא לְמִימַר דְּהַמְּפָרֵשׁ אֲדַרְבֵּי מְבִיא רְאִיָּה לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ שְׁאָמַר דְּנוֹתְנוּ לָהּ אִפִּי בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים.

מִמַּה שְׁאָמְרוּ אִיפּא בִּינְיָהוּ שְׁמוֹת מְוֹבְהָקִין דְּהִיָּינוּ שְׁמוֹת יְדוּעִים שְׁהֵם שָׁל עֲפוּ"ם. וְלֹא אֲתִי לְמִסְמָד עֲלִיָּהוּ לְמִמְסָרִיהָ לָהּ בְּאַנְפִּיָּהוּ.

אַלְמָא דְּדִינָא הוּא דָּאִין צְרִיף לְהִיּוֹת עֲדֵי חֲתִימָה הֵן עֲדֵי מְסִירָה. וְלִהְיֵי מוֹסְרוֹ לָהּ בְּפָנֵי עֲדֵי יִשְׂרָאֵל אַע"פ שֶׁהֵן אֵינֵן עֲדֵי חֲתִימָה.

וְאִם הִדִּין הָיָה שְׁאִין יְכוּל לְמוֹסְרוֹ בְּפָנֵי עֲדִים אַחֲרִים מִשּׁוּם דְּהוּא חֲצֵי דְבָר. א"כ הִיאֵף יְכוּל לְמוֹסְרוֹ בְּפָנֵי שְׁנַיִם אַחֲרִים שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל.

הָרִי הֵם מְעִידִים עַל חֲצֵי דְבָר וְאַע"ג דָּאֵם הָיָה שְׁנִתְנוּ לָהּ בְּעֲדֵי מְסִירָה לְבַד כְּפֶשֶׁר. הֵתֵם שְׁאֵנִי מִשּׁוּם דְּעֲדֵי מְסִירָה פְּרִתִי וּבְדִיעֵבַד מִהֵנִי.

אַבְל הֵכָא דְּאִיפּא עֲדֵי חֲתִימָה דְּהוּא חֲצֵי דְבָר א"כ עֲדֵי מְסִירָה הֵם חֲצֵי דְבָר. וְאַע"ג דְּעֲדֵי חֲתִימָה הֵם עַכ"וּם וּפְסוּלִין וְאֵינֵן נְכֻשָׁר הֲגַט אֲלֵא בְּעֲדֵי מְסִירָה.

מ"מ אִיפּא עֲדֵי חֲתִימָה וְעַל חֲצֵי דְבָר הֵם מְעִידִים. אֲלֵא בְּנֻדָּאֵי דְּעֲדֵי מְסִירָה לֹא מְקָרוּ חֲצֵי דְבָר אֲלֵא עֲדוֹת גְּמוּרָה הִיא .

וְיְכוּלִים לְהִיּוֹת שְׁנַיִם אַחֲרִים דְּנֻדָּאֵי עֲדֵי חֲתִימָה דַּע"כ"וּם לֹא חֲשִׁיבָהּ. וּבְעֲדֵי מְסִירָה לְבַד הוּא מְתַכְּשָׁר הֲגַט: וְעוֹד הִבִּיא מְהֵף צְרִיכוּתָא דְּאַמְרִינֵן בְּפֶרֶק כָּל הֲגַט דְּמוֹקְמִינֵן שְׁאִין קִיּוּם הֲגַט אֲלֵא בְּחֻתְמֵי אֲלִיבָא דַּר"א דְּאָמַר עֲדֵי מְסִירָה פְּרִתִי צְרִיף עֲדֵי מְסִירָה.

נִרְאָה לְהִדְיָא שְׁמִבִּיא רְאִיָּה לָהּ דְּעֲדֵי חֲתִימָה יְכוּלִין לְהִיּוֹת עֲדֵי מְסִירָה דְּהֵתֵם קְאָמַר דְּסִיפָא דְּקִתְנֵי שְׁאִין קִיּוּם הֲגַט בְּחֻתְמֵי קְאֵי אֲאֲמַצְעִיתָא דְּהִיאֵשָׁה כּוֹתְבַת אֵת הֲגַט וְכו' וּמ"ש שְׁאִין קִיּוּם הֲגַט אֲלֵא בְּחֻתְמֵי הוּא בְּמְסִירָתוֹ וְלֹא בְּחֲתִימָתוֹ וְהָא דְּנִקְט מִשּׁוּם דְּרֹב עֲדֵי מְסִירָה הֵם הַחֲתוּמִים בּוֹ וְכִמּוֹ שְׁפִירש"י ז"ל שֵׁם: אַבְל מַה שְׁהַקְשָׁה הַמְּגִיָּה עַל דְּבָרֵי הַמְּפָרֵשׁ דְּהָא מְלִתָּא דְּפִשְׁטָא דְּמַהִיכ' תִּיתִי לְפִסְוֹל בַּכ"ה ג וְהַרְמַב"ם אֲשֶׁמוּעִינֵן דְּאַפִּילוּ הֵם אַחֲרִים כְּפֶשֶׁר דְּלֹא הוּי חֲצֵי דְבָר.

לֹא כֵן אֲנִכִי עֲמְדֵי דְּאֲדַרְבֵּי הַמְּפָרֵשׁ פִּשְׁטָא לִיָּה דְּעֲדֵי מְסִירָה לֹא מְקָרִי חֲצֵי דְבָר דְּאַנֵן קִיָּיִמִי אֲדַבְרֵי ר"א דְּעֲדֵי מְסִירָה פְּרִתִי. וְא"כ מְקָרוּ דְבָר שְׁלֵם שְׁעַל פִּיָּהֵם הֲגַט יְהִיָּה כּוֹרֵת.

וְעֲדֵי חֲתִימָה אֲלֵא מְפָנֵי תִּיקוֹן הָעוֹלָם. דְּעֲצָה טוֹבָה תִּיקוֹן ר"ג שְׁיַחֲתִמוּ הָעֲדִים לַר"א שְׁעֲדֵי מְסִירָה פְּרִתִי מִשּׁוּם דְּזַמְנִין יְמוּתוֹ אוֹ שְׁיִלְכוּ לְמַדִּינַת הַיָּם וְא"כ מַהִיכָא תִּיתִי לֹמַר שְׁהוּא חֲצֵי דְבָר.

אַבְל אֲצִטְרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה דַּע"ח יְכוּלִין לְהִיּוֹת ע"מ. דְּלְכַאוּרָה יֵשׁ לֹמַר פִּינֵן שְׁלֵא בָּאוּ אֲלֵא לְחֻתְמָם בְּגַט.

א"כ מַה שְׁנִיָּתֵן הֲגַט בְּפָנֵיהֶם אֵינָם נִקְרָאִים עֲדֵי מְסִירָה וְאַנֵן בְּעֵינֵן עֲדֵי מְסִירָה לַר"א שְׁיָבוֹאוּ. לְהַעֲיֵד עַל מְסִירַת הֲגַט וְאֵלוּ לְכַאוּרָה לֹא בָּאוּ מִשּׁוּם עֲדֵי מְסִירָה לְזָהּ הִבִּיא רְאִיָּה שְׁיְכוּלִין לְהִיּוֹת עֲדֵי מְסִירָה ג"כ אִם פִּינֹנוּ לְהַעֲיֵד עַל מְסִירַת הֲגַט: דִּין ל"ג אֵל תִּתְּנָהוּ לָהּ אֲלֵא בְּיוֹם פְּלוּנֵי וְכו' עֵינֵן בַּמִּש"ל שְׁכַתְּבַת הַמְּגִיָּה וְיֵשׁ לְעֲמוּד בְּזָהּ וְכו' וְיֵשׁ לִישֵׁב ע"כ.

נ"ל דהישוב הוא דהתם פתב קרא שבעת ימים יהיה עם אמו דמשמע דקודם שמונה אינו ראוי וא"כ פאשר פתב אח"כ ביום השמיני תתנו לי. הנה מוכרח לומר דממעט לאחרי ג"כ ודוק: פ"ק י דין א' פל מקום וכו' חוץ מן המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מגורשת ממני וכו'.

ע"ן מ"ש הרב המגיד ומ"ש הרב לח"מ. ואנכי ההדיוט נ"ל שרבינו הוקשה לו מה שהקשו בתו' בפ' המגרש בד"ה אפי' לא נתגרשה אלא מאישה וכו' דהא אם לא נתגרשה אלא מאישה ולא הותרה לשום אדם פשיטא דאפי' לר"א לא הוי גט פלל בעלמא ואם מת מותרת להתייבם אע"פ שפסולה לכהונה.

אם היה שפסול כהונה הוא מדאורייתא. דהוה דרשא היא דרשה גמורה דנדאי דאיסור כהונה שאני: ולא ניחא ליה במה שתיקצו התוס' דכיון דאפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה אם כן כי אמר חוץ מפלוני הוי גט גמור דאי לא הוי גט סברא הוא דבלא נתגרשה אלא מאישה אפילו ריח הגט לא הוי ולא היה אוסרה הכתוב לפהגים.

דרבינו קשה אצלו לתרץ פ"ד דאיך אנו מכריחין מזה הפ"ד משמעות פרייתות. דמשמע פרייתות ממנו לגמרי ואינה אדוקה בו על שום אדם שבעולם.

ובנדאי שגזרת הכתוב דכיון שקבלה גט וא"פ שהיא בטל היא נאסרת לכהן. והדרא קושיא לדנפתה דאיסור כהונה שאני דאפילו בדבר שאינו גט בעלמא אסרה הכתוב לפהגים: ומשום זה הוכרח לומר דהוה דרשא אינה דרשא גמור' אלא אסמכתא ומדבריהם שכל אנפן שינתן הגט נאפילו לא נתגרשה אלא מאישה ולא הותרה לכל נאסרה לכהונה משום ריח הגט.

פ"ד שלא יבואו לישא אשה שהיא גרושה פשרואים שאשה כזו קבלה גט ומותרת לכהונה פ"ד עושים בגרושה אחרת. ומזה למד ר"א דהוי גיטא דא"פ ע"ג דלא התיירה לכל.

משום דאם הדין הוא דלא הוי גרושה אלא עד שיתירה לכל אדם. היאך הווי רבנן גזרי בהאי שלא נתגרשה אלא מבעלה.

והלא ליכא למעוטי פלל בהאי שהרי לא התיירה לשום אדם. והיאך מדמו גירושין לגירושין.

אלא ודאי דבעלמא אע"ג דלא התיירה לכל הווי גירושין. ואז משום זה גזרו רבנן דאע"ג דלא נתגרשה אלא מאישה פוסלת לכהונה שמה יבואו לישא גרושה שלא הותרה לכל.

דלא נראה להם שיש לחלק בין זה לזה. כיון דגם בהאיך עדיין קנקה לו בהוה דאמר חוץ מפלוני.

דזאת ראית ר"א מהאי דגזרי רבנן בהאי. ועל זה מקשה בש"ס ורבנן דהיינו שזאת ראיה גמורה ומירץ איסור כהונה שאני.

דהיינו דנדאי דבעי שיתירנה לכל כמשמעות הכתוב פרייתות לגמרי. ומה שגזרו רבנן גם בזה הוא משום כהונה שחששו רבנן הרבה אע"ג דלא דמו פלל כיון דשם גט איכא:

והאיך דפ' האשה רבה דאמר רב יהודה אמר רב הנה לוי לר"א בן מתתיהו למדרש מרגניתא דמשמע דהיא דרשה גמורה.

דאל"כ מאי קא מקשה דר"א לא רצה לדרוש אלא דרשה גמורה ולא אסמכתא וכמו שהקשה הרב לח"מ: נ"ל דרבינו סובר דהך דרשא דר"א בר מתתיהו היא גם כן אסמכתא בעלמא שהרי כתב רבינו למטה הטעם שאין צריכה גט משני שאין קידושין תופסין בעריות.

ואם כן קידושי כמאן דליתנהו דמי וכיון שכן לא שנייה בהו גט פלל ו וכיון דלא שנייה גט בה לא צריכין לקרא דקא מייתי ר"א בד מתתיהו אלא דקא סמיה לקרא ובהאי אתי שפיר דאמר רב יהודה אמר רב הנה ליה לר"א למדרש מרגניתא ודרש בה חספא.

דנדאי האי אסמכתא היא חספא והנה צריה למדרש האי דרשא באסמכתא דריח הגט פוסל לכהונה דהיא מרגניתא דסמיה להאי אקרא ממה שהוא סמיה לקרא האי דהך פשוט הוא. כיון דלא שנייה גט התם מהיכא תיתי שפוסל לכהונה ודוק: דין ד' כי מי שנסאות בגט בטל וכו' כדי שלא יאמרו החזיר זה גרושתו אחר שנסאות ע"כ.

הנה מבואר בפרק האשה רבה בהאשה שהלך בעלה למדינת הים דבשני אמרינו דיאמרו אשת איש יוצאה בלא גט להכי צריכה גט משני ומדקאמר אח"כ אי הכי נמצא זה מחזיר גרושתו משנתארסה משמע דבנתינת הגט של השני אינה יכולה לחזור לראשון שמה יאמרו דמותר להחזיר גרושתו ולזה אמר רבינו כדי שלא יאמרו החזיר זה גרושתו ופשוט שזה הטעם לא יוצדק אלא משום ראשון דביה אמרי החזיר גרושתו.

דהפוננה כיון דשני צריה ליתן גט. ואם אנו מתירין לחזור לראשון מבעלה שיתן לה גט זה השני.

הנה הרואים בקהמה גט מבעלה השני והיו יודעים מקדמת דנא שהיתה נשואה לראשון יאמרו פלוגית גירשה בעלה מהנשואין. והלכה ונשאת לבעל שני וגירשה וחזרה לבעל ראשון א"כ מותר להחזיר גרושתו להכי אסרינו אותה לחזור לבעלה ראשון דרבינו לא כתב טעם האיסור לב' בפירוש דכוננתו לומר דאין זה משום פשם שאסורה לבעל אסורה לבעל.

משום שנסעלה בשוגג וליכא בה טעם דאסורה לבעל ולבעל: ומוכרח לומר שלפי זה סובר רבינו דמה שאמרו שם בש"ס רישא דעבדא איסורא קנסויה סיפא דלא עבדא לא קנסויה רבנו.

הוא כפירוש הרא"ש ז"ל דקנסויה וחסו לגירש זה ונשא זה ולא רצו להתיירא משום נישואי טעות ותהיה מותרת לחזור לראשון כיון דהמעשה זה נעשה באיסור אע"פ שהוא בשוגג קנסי לה ועבדי החששא.

לאפוקי בנתקדשה לבד דלא נעשה איסור. ורבינו לא הזכיר הקנסא אלא הזכיר החששא אם אנו מתירין אותה לבעלה ראשון כיון שנתן לה הב' גט וטעם שמתצא מן השני לא כתב והוא מוכן במ"ש שמה יאמרו אשת איש יוצאה בלא גט שהוא משום דגירש זה

וְנִשָּׂא זֶה שֶׁהוּא מְשׁוּם קִנְס כַּמֵּ"ש בִּשְׁ"ס וּלְהִכִּי כָּתַב בְּנִתְקַדְשָׁה לְבַד כִּינּוּ דְלֵא נִשְׂאָת יֵאמְרוּ תְּנַאי הִיָּה בְּקִידוּשֵׁינּוּ וְלֵא נִתְקַיְיִם ע"כ.

אֲרַף עַל גַּב דְּבִשְׁ"ס דְּחוּ זֶה דְּהוּא מְשׁוּם דְּמִפְרִשׁ כַּפִּי הָרֵא"ש כַּמֵּ"ש ל': דְּדוּחַק לֹמַר דְּרַבִּינוּ סוּבֵר כִּינּוּ דְאִמְרוּ שְׁם בִּשְׁ"ס לְקַמְן דְּאִין תְּנַאי בְּנִישׁוּאִין. אַזִּי לֵא צְרִיכִין לְטַעְמָא דְאִמְרוּ רִישָׁא דְעֵבְדָא אִיסוּרָא.

אַלָּא כְּמוֹ שְׁאֵמַר מְעִיקְרָא דְסִיפָא קִידוּשֵׁי טְעוֹת הִיָּה. וְהַכּוֹנֵנָה דְתְּנַאי הִיּוּ בְּקִידוּשֵׁינּוּ וְלֵא נִתְקַיְיִמוּ.

אַבְל בְּנִישׁוּאִין לִיכָא לְמִימַר הִכִּי דְאִין תְּנַאי בְּנִישׁוּאִין. אַלָּא דְהִשְׁ"ס קָא מְקַשָּׁה דְאִכְפִּיתִי לֵא הַנּוֹכַח חִילוּק זֶה.

וְרַצָּה הִתְרַצּוּ לְתַרְצֵי גַם לְפִי דַעַת הַמְקַשָּׁה כִּן נ"ל: אַלָּא דְצָרִיף לְהַבִּין לְדַעַת רַבִּינוּ בְּמָה דְאִמַר הִשְׁ"ס בְּשִׁלְמָא מְרַאשׁוֹן תְּבַעֵי גַט אַלָּא מְשַׁנֵּי אַמַּאי זְנוּת בְּעֵלְמָא הוּא דְכִינּוּ דְעֵדִינּוּ לֵא יָדַע מַה שְׁתִּירַץ רַב הוּנָא גְזַרְהָ שְׁמָא יֵאמְרוּ גִירְשׁ זֶה וְנִמְצָא אִשְׁתִּי אִישׁ יוֹצֵאָה בְּלֵא גַט.

דְאִמַּאי מְרַאשׁוֹן נִיחָא כִּינּוּ דְאִנּוּ אוּמְרִין זְנוּת בְּעֵלְמָא וְלֵא תְּבַעֵי גַט א"כ גַם הִרַאשׁוֹן מְוַתֵּר לְחִזּוֹר לֹו דְהָא לִיכָא לְמִימַר מְחִזִּיר גְרוּשָׁתוֹ: וְנִרְאָה לִי דְהִכִּי קְאָמַר דְּוִדַּאי דְלְפִי מַה שְׁקַתְּנִי בְּרִישָׁא תַצָּא מְזָה וּמְזָה דְהוּא מְשׁוּם מְחִזִּיר גְרוּשָׁתוֹ.

הוּא דְקַתְּנִי תַצָּא מְרַאשׁוֹן נְמִי מְשׁוּם דְשַׁנֵּי קַתְּנִי דְבַעֵיָא גַט וּא"כ בְּרַאשׁוֹן נִיחָא דְתְּבַעֵי גַט כִּינּוּ דְשַׁנֵּי הוּא נֹוֹתָן גַט. אַבְל מְשַׁנֵּי אַמַּאי בַּעֵי גַט זְנוּת בְּעֵלְמָא הוּא וְלֵא צְרִיכָה גַט.

וְכִינּוּ שְׁכִן יוֹצֵא לְנוּ דְהִדִּין הוּא דְגַם לְרַאשׁוֹן מְוַתֵּר. תִּירַץ לֹו גְזַרְהָ שְׁמָא יֵאמְרוּ גִירְשׁ זֶה וְכו' וְאִם כִּן נִיחָא דְהִדְרִינּוּ לְטַעְמָא דְמְעִיקְרָא: וְהַשְׁתָּא נִיחָא בְּמָה דְקַשָּׁה עַל מַה שְׁפִי רַבִּינוּ בְּפִי הַמְשַׁנֵּיּוֹת בְּמִשְׁנָה זֹו וְז"ל מִן הַעֵינְקָרִים שְׁהֵם אֶצְלָנוּ שְׁכָל מִי שְׁזִנְתָה תַחֲתֵיו וְכו' וּלְפִיכָף חִיבִיבּוּ בְּכָאן תַצָּא מְזָה וּמְזָה אַע"פ שְׁהִיא שׁוֹגְגַת לְפִי שְׁהִיא נַעֲשִׂית זֹוּנָה ע"כ.

שְׁזָה הַפֶּה מְדַבְּרִיו כְּאִן שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁמָא יֵאמְרוּ וְכו' וְכִן מְמַה שְׁכַתְּבַת אַח"כ וּמִן הַעֵינְקָרִים שְׁבֵת לֹוִי שְׁזִנְתָה לֵא נְפִסְלָה מִן הַמַּעֲשֵׂר אַבְל נְפִסְלָה בְּכָאן מְשׁוּם קִנְס ע"כ אַלְמָא דְכָל זֶה הוּא מְשׁוּם קִנְס.

דְּוִדַּאי רַבִּינוּ בְּפִירוּשׁ הַמְשַׁנֵּיּוֹת פִּירְשׁ כְּפִי דְבְּרֵי הִשְׁ"ס דְּהוּא מְשׁוּם קִנְסָא. וְהִכָּא פִּירְשׁ הַחֲשָׁשָׁא דְעֵבְדֵי מְשׁוּם שְׁמָא יֵאמְרוּ וְכו' וּבְנִתְקַדְשָׁה לְבַד לִיכָא הָאִי חֲשָׁשָׁא דִיאִמְרוּ דְקִדוּשֵׁי טְעוֹת.

דְּהוּא הַטַּעַם דְּבְּנִישְׂאָת דְעֵבְדָא אִיסוּרָא קִנְסוּהָ דְעֵבְדֵי לְהַף חֲשָׁשָׁא וּבְנִתְקַדְשָׁה דְלֵא עֵבְדָא אִיסוּרָא לֵא עֵבְדֵי וְכַמֵּ"ש ל' וְדוּק הֵיטֵב: וּבְכִן אֲתִי רַבִּי כְּדְבְּרֵי הָרַאשׁוּנִים דַּס"ל דְטַעְמָא דְאִיסוּרָה לְרַאשׁוֹן הוּא מְשׁוּם קִנְס.

וְכִן לְשַׁנֵּי דְהִינּוּ דְכִינּוּ דְעֵבְדָא הִיא אִיסוּרָא דְנִישְׂאָת לְשַׁנֵּי אַע"פ שְׁהִיא שׁוֹגְגַת דְעֵבְדִינּוּ כִּל הַנֶּהָף חֲשָׁשׁוֹת כְּדִי שְׁלֵא תַנְשָׂא לְשׁוּם אֶחָד מֵהֶם. וְכִן נְפָרֵשׁ דְבְּרֵי הִירוּשְׁלַמִי שְׁהִבִּיא הַנִּמְק"י בְּכִי הִיא גְוֹנָא וּלְפִי זֶה שְׁלְדְבְּרֵי רַבִּינוּ דְגַם לְרַאשׁוֹן הוּא מְשׁוּם קִנְסָא דְעֵבְדָא אִיסוּרָא עֵבְדִינּוּ הַנֶּהָף חֲשָׁשׁוֹת מ"מ הִיכָא דְלִיכָא חֲשָׁשָׁא כְּלָל כְּגוֹן שְׁזִנְתָה דְסַבְרָה שְׁמַת

בעלה דבונות ליכא גט א"כ מותרת לחזור לראשון דליכא האי חששא דשמא יאמרו מחזיר גרושתו.

אבל א"ל דמדכתב סתם בפירוש המשניות לפי שהיא נעשית זונה. דפירושו שהוא משום קנסא אף בזנתה נמי פיון דעכ"פ עבדא איסורא.

אלא פיון דבחוורו אח"כ פתב משום החששות משמע דבאופן דלא שינה חששא לא אסרינו אותה לבעלה משום דלא קנסי אלא היכא דאיכא לחששא דוקא: חזרתי ואמתי שמדברי רבינו שפתב אח"כ וכן הדין באשה שבאו עדים שמת בעלה וכו' בין שנשאת לפקח בין שנשאת לחרש שאין קידושי קידושין גמורים תצא משניהם וכתב הרב המגיד לקמן בפ"א דין ט"ו דברי הירושלמי ואמר ומשמע שהיו סבורין פיון שהטעם הוא מפני שיאמרו גירש זה ונשא זה הילכך פשהבעל הראשון הוא פקח אין לחוש שאפ"י יאמרו הרי מותרת לחזור לו ואח"כ העלו שפיון דקנסא הוא בכל גוונא קנסינו ליה ע"כ.

הרי דמעיקרא הווי סברי פיון דחששא משום שמא יאמרו וליכא בהאי חששא ליכא למיקנסיה ואחר כך סברי פיון דמשום קנסא הוא דקא עבדי להאי דינא אף ע"ג דאיכא זמני דליכא חששא לא חילקו וקנסינו ליה בכל גוונא.

וא"כ גם בזנתה דינא הכי וכן נראה מדברי הירושלמי לפי גירסת רבינו יעו"ש: ואגב ראיתי לפרש דברי המגיד שם מה שאמר שם. וזה שאמרו גיר' מותרת לינשא לראשון.

דהיינו דהוא מיימי ראיה לדברי רבינו שהנסחא היא בסיפא איני קורא עליה וכו' לפי שבירו' שם אמר הדין היא דתני ר' חייא וכו' דהפנונה שמא שאמר שאם בא אחר וקדשה תפסו בה קידושין משום דקידושי חרש אינם קידושין- ולכן תפסי בה קידושי פקח.

וכיון דעבדינו להו לקידושי חרש כמאן דליתנהו וכמו שלא קידש דמי א"כ פיון שיגרש פקח מותרת לחזור לחרש ולא חיישינו שיאמרו שמה שקדשה פקח הוא משום שפכר גירש חרש שיגרש זה ונשא זה.

וא"כ אסורה לחזור לחרש דהוא מחזיר גרושתו. שנדאי שהחרש אסור להחזיר גרושתו.

שהרי רבנן תיקנו לו נישואין ועשו לו פדין פקח דלא חיישינו שיאמרו כך משום שכ"ע ידעי שמה שקדשה פקח לאו משום שיגרש החרש. אלא משום שתפסי בה קידושי פקח ואף ע"פ שהיא נשואה פיון דקידושי חרש לאו מדאורייתא וכמאן דליתנהו דמי לגבי פקח.

ועל זה אמר הדין דתני רבי חייא וכו' דעל סיפא קאמר שהיא אשתו של פקח שיגרשה והלכה ונשאת לחרש דיכולה לחזור לפקח ולא מקרי נישואין כמה שנשאה חרש במקום פקח ולא חיישינו שיאמרו על הפקח שמתחזיר גרושתו דכ"ע ידעי דקידושי חרש במקום פקח כמאן דליתנהו דמי.

שליפי זה מוכרח לומר דבסיפא גרסינו איני קורא עליה וכו'. אבל על הרישא לא אתי פלל לומר הדין דתני ר' חייא פיון דהיא בגירושי דחרש איירי והלכה ונשאת לחרש או לפקח.

מִן־כָּחַד דְּגִרְסִינּוּ בְּהָ אֲנִי קוֹרָא עָלֶיהָ לֹא יוּכַל בְּעֵלָה כְּמוֹ שְׁפִתְבְּתִי. דְּאִם גִּירֵשׁ חֲרֵשׁ שְׁנֵדָא
שְׁאֲסוּרָה לְחִזּוֹר לֹו וְזֵה מַה שְׁאָמַר הָרַב הַמְּגִיד וְזֵה שְׁאָמְרוּ גִירֵשׁ מִן־תַּרְתּוֹ לְחִזּוֹר לֹו.

דְּהִיא רְאִיָּה גְמוּרָה לְגִנּוּסְחַת רַבִּינּוּ דְּגִרְסִינּוּ בְּסִיפָא אִין אֲנִי קוֹרָא עָלֶיהָ וְכוּ' וְכַתְּבֵי דִיֵּשׁ
סַעַד לְזֵה מִמַּה שְׁאָמְרוּ אַח"כ' בִּירוּשְׁלַמִי אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל פִּקְחָ וְכוּ' אָמְרוּ לָהּ מֵת בְּעֵלֶיהָ וְהִלְכָה
וְנִשְׂאָת לְחֲרֵשׁ וְאַח"כ' בָּא פִּקְחָ הָיִינוּ סְבָרִי מִימָר יוֹצֵא חֲרֵשׁ וִיקְיִים הַפִּקְחָ וְכוּ'.

דְּהִינּוּ דְלֹא שְׁיִיכָא חֲשָׁשׂא שְׁיִאמְרוּ שְׁגִירֵשׁ הַפִּקְחָ בְּמַה שְׁנִשְׂאָה חֲרֵשׁ וְא"כ' הוּא מְחִזִּיר
גְרוּשָׁתּוֹ. דְּאִפִּי' שְׁפָדָּה הָיָה הָרִי מִן־תַּרְתּוֹ לְחִזּוֹר לֹו כְּמוֹ הַסִּיפָא דְּתַנִּי רַבִּי חֲזִיָּא דְּהַגִּיר' אִינִי
קוֹרָא עָלֶיהָ.

דְּאִם הַגִּירָסָא אֲנִי קוֹרָא עָלֶיהָ וְכוּ' הָרִי וְדָאִי דְּגַם הָכָא לֹא תַחֲזוֹר לֹו שְׁיִאמְרוּ מְחִזִּיר
גְרוּשָׁתּוֹ כְּמוֹ דְּחִינְשִׁינּוּ בְּעֵלְמָא. אֲלֹא דְאַח"כ' הָעֵלוּ בִירוּשְׁלַמִי הַנְּזַכֵּר דְּקִנְסִינוּ לָהּ.

דְּהִינּוּ פִינּוּ דְרַבְּנּוּ עֲבָדִי בְּעֵלְמָא דְּקִנְסִינוּ לָהּ לְחִזּוֹר לְרֵאשׁוֹן מְשׁוּם דְּעַבְדָּא אִיסוּרָא: אַע"ג
דְּהָכָא לֹא שְׁיִיכָא הָדָּ חֲשָׁשׂא שְׁיִאמְרוּ מְחִזִּיר גְרוּשָׁתּוֹ מ"מ קִנְסִינוּ לָהּ דְּעַבְדָּא אִיסוּרָא
דְּנִבְעָלָה לְחֲרֵשׁ וְהִיא אֲשֶׁת אִישׁ דְּהָיָה לָהּ לְמִיזְדָּק הֵיטֵב: וְהִשְׁתָּא מַה שְׁפִתְבְּתִי הָרַב הַמְּגִיד
בַּפ"ד מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת עַל מַה שְׁפִתְבְּתִי רַבִּי' שְׁם דִּין ט' חֲרֵשׁ שְׁנִשְׂאָה פִּקְחָ וְכָא פִּקְחָ וְקִינְדֵּשׁ
אֲשֶׁת חֲרֵשׁ הַפִּקְחָ וְכוּ' נוֹתֵן גֵּט וְהִיא מִן־תַּרְתּוֹ לְבַעֲלָהּ הַחֲרֵשׁ ע"כ'.

שְׁפִתְבְּתִי עָלֶיהָ ה"ה דְּהַטְעַם שֶׁלֹא חֲשָׁשׁוּ כְּאִן חֲכָמִים לְשִׁמָּא יִאמְרוּ גִירֵשׁ זֵה וְנִשְׂאָה זֵה מְשׁוּם
שְׁאֲפִילוּ יִאמְרוּ שְׁגִירֵשׁ וְאַחַר כֵּן הַחֲזִירָה אִינוּ עוֹבְרִי בְּאִיסוּר תוֹרָה. וְאִין לָנוּ לְהוֹסִיף
בְּגִזְרוֹת שֶׁל דְּבָרֵיהֶם ע"כ'.

דְּהִינּוּ שְׁאִפִּי עַל פִּי שְׁהַחֲרֵשׁ הוּא אִיסוּר בְּחִזְרָת גְרוּשָׁתּוֹ אִם נִתְקַדְּשָׁה לְאַחַר כַּמֶּש"ל הָכָא
שֶׁלֹא גִירֵשׁ מִן־תַּרְתּוֹ לְחִזּוֹר לֹו. וְלֹא חִינְשִׁינּוּ לְשִׁמָּא יִאמְרוּ גִירֵשׁ חֲרֵשׁ וְנִשְׂאָה פִּקְחָ וְא"כ'
אִיסוּרָה לְחִזּוֹר לֹו.

פִינּוּ דְאַפִּילוּ אִם כֵּן הָיָה דְגִירֵשׁ אִינוּ פּוֹגַע בְּאִיסוּר תוֹרָה דְּמְחִזִּיר גְרוּשָׁתּוֹ דְּנִשְׂוֹאִי חֲרֵשׁ
כְּמֵאן דְּלִיתְמַהוּ דְּמִי דְּקִינְדוּשִׁיו אִינּוּ קִינְדוּשִׁין. א"כ' אִין לְגִזְרוֹת גְזָרוֹת בְּדְבָרֵיהֶם מְשׁוּם שְׁמָא
יִאמְרוּ גִירֵשׁ חֲרֵשׁ: וְמַה שְׁפִתְבְּתִי רַבִּינּוּ בְּפִרְקִין וְכֵן הִדִּין בְּאִשָּׁה שְׁבָאוּ עֲדִים שְׁמַת בְּעֵלָה
וְנִשְׂאָת וְאַח"כ' בָּא בְּעֵלָה בֵּין שְׁהִיָּה בְּעֵלָה פִּקְחָ בֵּין שְׁהִיָּה חֲרֵשׁ בֵּין שְׁנִשְׂאָת לְחֲרֵשׁ.

לְכַאוּרָה קִשָּׁה לְפִי דְבָרֵי ה"ה הַנְּזַכֵּר לְמַה בְּאֲשֶׁת חֲרֵשׁ שְׁנִשְׂאָת לְפִקְחָ לֹא אָמְרִינוּ שְׁיִוְצִיא
פִּקְחָ וִיקְיִים חֲרֵשׁ. כְּמוֹ הָתֵם דְּהָא לִיכָא חֲשָׁשׂא לְהֵאִי שְׁיִאמְרוּ גִירֵשׁ זֵה וְנִשְׂאָה זֵה.

וְאִם תֵּאמַר דְּבַהֲאִי דְּעַבְדָּא אִיסוּרָא וְקִנְסוּ קִנְסָא לֹא חִילְקוּ בֵּין זֵה לְזֵה. א"כ' אֲמַאי
בִירוּשְׁלַמִי דְלֹא אָמְרוּ הָיִינוּ סְבָרִי לְמִימַר אֲלֹא בְּסִיפָא בְּאֲשֶׁתּוֹ שֶׁל פִּקְחָ שְׁנִשְׂאָת לְחֲרֵשׁ.

וְהִלָּא גַם בְּרִישָׁא הָיָה לְהֵם לְמִימַר ג"כ' דְּהָא לִיכָא חֲשָׁשׂא דִיאמְרוּ גִירֵשׁ זֵה וְנִשְׂאָה זֵה פִינּוּ
דְלֹא חִינְשִׁינּוּ לְהָא בְּעֵלְמָא: וְנ"ל דְלֹא קִשָּׁה שְׁכָבָר כְּתִב שֶׁם ה"ה שְׁחֲכָמִים שְׁתַּקְנוּ נִשְׂוֹאִין
לְחֲרֵשׁ לֹא יָפוּ כּוֹחוֹ מִן הַפִּקְחָ וְכוּ' וְאִם כֵּן פִינּוּ שְׁבִפְקִחָ אָמְרִינוּ שְׁאֲסוּרָה לְחִזּוֹר לֹו שְׁמָא
יִאמְרוּ שְׁגִירֵשׁ זֵה וְנִשְׂאָה זֵה וְהָרִי הוּא הַחֲזִיר גְרוּשָׁתּוֹ גַם בְּחֲרֵשׁ אָמְרִינוּ כֵּן.

דלא חילקו בגזרה זו פיון דבחרש נמי אם גירש בנדאי אסור להחזיר גרושתו ולא נסתפקו בזה פיון דשייכא ביה האי חששא. ואף ע"ג דלא חיישינו לה בעלמא באשת חרש שנשאת לפקח דאמרנו שמוותרת לחזור לו.

מ"מ במקום דגזרי רבנן משום הך חששא לא חילקו והתם מוקמינו לה אדינא. דאין לגזור גזרות מדעמינו בדברים של דבריהם.

אבל בסיפא אשתו של פקח שנשאת לחרש. נסתפקו והווי סברי פיון שהבעל הראשון הוא פקח והיא מותרת לחזור לו אפילו שגירשה בנדאי ונשאת לחרש וגירשה לא שייכא חששא וחזרו ואמרו באלין קנסיא.

דהיינו פיון דעבדא איסורא על כל פנים קנסינו לה אף על גב דלא שייכא שום חששא שיהיא מותרת לו: והנה לפי זה לא תקשה עוד מה שהקשה כמש"ל הכא במ"ש ומ"מ אני תמיה וכו' וכ"ת משום דמחלפא וקנסו בכל גוונא הא ליתא וכו' אבל באשת חרש פשיטא להו וכו' ולפי מ"ש רבינו בהל' אישות הנה להם להסתפק שיוציא פקח ויקיים חרש ע"כ.

וג"כ מה שכתב בפ"א הנזכר בד"ה מ"ש ה"ה אבל רבינו היתה גוססתו וכו' לא הבנתי פוננתו וכו' אבל גבי אשת פקח שנישאת לחרש מאי גמרי' מאשת חרש שנשאת פקח עכ"ל. שלפי זה שכתבתי לעיל לא נשאר עוד שום קושיא שהדברים מבוארים: וכמ"ש הוא ו"ל אחר כך ונ"ל ואי לאו דברי ה"ה דבהלכות אישות הנה ניחא לי דברי רבינו וכו' אבל הכא דנשאת והעולם פשוטים נישואין ובעלה קיים אמרים גירש זה ונשאת זה א"כ פשיטא דאף באשת חרש שנשאת לפקח שייכא גזרה זו ע"כ.

הרי משמע שלא כתב רבינו בהל' אישות והיא מותרת לבעלה החרש אלא דווקא בקידוש ולא נשא אבל אם נשא אסורה לחזור לבעלה החרש משום שמא יאמרו גירש זה ונשאת זה. ונה הדבר קשה אצלי שא"כ הנה לו לרבינו לבאר שאם נשאת אסורה לחזור לבעלה משום שמא יאמרו מחזיר גרושתו.

ואח"כ ראיתי בבית שמואל סי' מ"ד שכתב ונ"ל ואם בא פקח ונשאת אותה או אפי' חרש אסורה לבעלה דכשם שאסורה לבועל כך אסורה לבעל ע"כ. משמע דאם משום שמא יאמרו מחזיר גרושתו ליכא.

אלא פיון דעכ"פ אסורה לבועל משום דתקנו רבנן פעין דאורייתא ומשום זה אסורה לבעל וכתב שם עוד ובספר ב"ה כתב פיון דליכא א"ד לא קנסינו אותה יעו"ש: דין ט' אבל אם הלכה אשתו הנשואה וכו' אין אחותה צריכה משני גט ואשתו מותרת ע"כ.

הנה רבינו סתם ולא ביאר שזאת אחותה שנשאת אם היתה נשואה והלך בעלה למדינת הים ואמרו ג"כ שמח בעלה ונשאת אותה זה בעל אחותה שאמרו לו שמתה אשתו ואח"כ באת אשתו וגיסו אם גם בזה אשתו מותרת.

ולפי הטעם שכתב בדין י' בארוסתו שאחות ארוסתו צריכה גט שמא יאמרו תנאי הנה באירוסינו וכדת נישאת אחותה וכו' דמשמע אבל בנשואה דליכא תנאי בנשואין וא"כ כשבא אשתו הנשואה ונדעו כ"ע דבטעות נשא אחותה.

ואינה צריכה ממנו גט ואם פן מותרת לחזור לו אשתו ראשונה דליכא חששא עוד דאחות גרושתו דהא לא גירש אחותה וא"כ השניה גם פן היא מותרת לבעלה דליכא למימר בה מחזיר גרושתו דהא לא גירשה זה השני שהוא משום דלא אמרינן בה גירשה בעלה ולקחה זה אלא בטעות אינסבה וכיון שפן מותרת לחזור לבעלה דאף אם הנה באמת שגירשה מ"מ פיון שיצאה מהב' בלא גט שהוא משום דבטעות נשאה הרי לא נאסרה לראשון משום מחזיר גרושתו דהיא לא מקרינא נשאת לאחר כדי שתאסר עליו ואע"פ שפכת רבינו לעיל בדין ד' ונאסרה על שניהם לעולם ואע"פ שנבעלה בשוגג דאסרינן לה אבעלה התם שאני כיון שהשני יתן גט דנראה שהוא נשאה דגירש זה ונשאה זה דקנסין לה ועבדינן הדין שישא אבל הכא דלא שייכא האי חששא דאי אפשר לומר דגירש זה ונשאה זה דהא דאף דגירש לא תפסי בה קידושין דהוא אחות אשתו דהוא משום טעות נשאה וממילא היא יוצאה ממנו בלא גט ליכא עוד הדין חששא דיאמרו מחזיר גרושתו דבהאי חששא הוא דאסר רבינו לעיל לחזור לבעלה ראשון: ואע"ג שפכת בדיבור הקודם דגם בזנותה לבד אסורה לחזור לו לדעת דבינו משום קנסא וא"כ הכא דאע"ג דהיא נות בעלמא אסרינן לה לבעלה הכא שאני כיון דבהאי עובדא עבדינן הוכחה הפך החששא דאשתו ראשונה מותרת לו לראשון דהוא משום דכ"ע ידעי דבטעות נשאה א"כ לא עבדינן עוד דאחותה תאסר אבעלה.

וכן נראה מדברי הש"ס דלר' יצחק נפחא שריא אגיסו ואף לדברי ר' אמי היכא דנשאת על פי עדים שריא ולהכי רבינו סתם הדברים. דמשמע דאף באחותה נשואה אין אחותה צריכה ממנו גט ואשתו מותרת דמשמע דליכא חששא פלל פן נ"ל דברי רבי: וראיתי להרב המגיד שכתב ודע שאחות אשתו זאת אם יש לה בעל ושמעו בו שמת ואח"כ בא בין ושמעו על פי עדים בין בעד אחד הרי זו אסורה לבעלה פדעת ההלכות עכ"ל והדברים קשים אצלי אלא שראיתי שכתב הר"ן ז"ל על דברי הרי"ף וז"ל אמר המחבר והרי"ף ז"ל דלא מיירי אלא מאשת גיסו אין לדקדק היתר באשתו משום דהוא רבותא טפי למיסר די"ל דהא בהא תליא ואם צריכה גט אשת גיסו ממילא ידעינן דאשתו אסורה משום אחות גרושתו עד כאן.

והגיה עליו הראב"ד ז"ל מנ"ל למיסר אשת גיסו היכא דנשאת ע"פ עדים ונהא בין לר' אמי בין לר' יצחק נפחא שריא וכו' והרמב"ן ז"ל וכו' יעו"ש באריכות: וגם מר"ן בש"ע סי' ט"ו פסק דגם באשתו נשואה אם אחות אשתו נשואה אחות אשתו צריכה הימנו גט לא שנא לשאת לו על פי שני עדים או על פי עד אחד ונאסרה לגיסו ואשתו אסורה עליו: והבית שמואל כתב הטעם משם הרא"ש שהוא טעם נכון יעו"ש באריכות ומה שכתב דבבדק הבית מדייק מהרי"ף והרמב"ם דלא ס"ל כהרא"ש אלא ס"ל אפילו היכא דלא שייך לומר דגירש אותה מ"מ אסורה לבעלה משום דקנסו אותה חז"ל הואיל ונשאת לאחר יעו"ש.

דלפי דברי בדיק הבית הוא דרבינו לא ס"ל כהרא"ש דבעינן תרי טעמי משום קנס ומשום החשש שיאמרו שגירש הראשון: ואנכי איש צעיר פכר פתבתי בדיבור הקודם שנראה מדברי רבינו לעיל דהוא מפרש כהרא"ש.

אָבֵל בַּיּוֹם דִּגְזָרוֹ אַף דַּאִיכָא זְמַנֵּי דְלִיכָא חֲשֵׁשׂא כְּהֵךְ גְּוֹנָא מ"מ בַּיּוֹם דִּגְזָרוֹ לֹא חִילְקוּ וְדוּק הֵיטֵב מ"ש לְעִיל וְהֵכָא נְאֻתוֹ דְּבַרֵּי רַבֵּינוּ עַל נְכוּן: דִּין י"ב הַמוֹצֵיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם דַּע וְכו' כִּי אֹמְרִין לוֹ הוֹדִיעָה שְׁמִפְנֵי זֶה אִתָּה מוֹצֵיאָה פְּדֵי לַיִסְרָה וְכו' הִנֵּה בְּלוּמְדֵי בַש"ס לְרֵאוֹת מוֹצֵיא זֶה הַדִּין דְּקִדְקֵתֵי בְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְרַב נַחְמָן דְּאָמַר צָרִיף שְׂיֵאמַר לָהּ הָוֵי יוֹדַע שְׁמִשּׁוּם שֵׁם רַע אֲנִי מוֹצֵיאָה וְכו' קִסְבַּר טַעֲמָא מֵאֵי פְּדֵי שְׂלֵא יְהִיּוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּעַרְיוֹת וּבַגְּדָרִים הִילְכָה צָרִיף לְמִימַר לָהּ הֵכִי.

מִשְׁמַע דְּהֶאֱמִירָה שְׂיֵאמַר לָהּ הוּא פְּדֵי לַיִסְרָה שְׂלֵא יְהִיּוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּעַרְיוֹת. וְלֹא אָמַר הַטַּעַם שְׂאִין יְכוּל לְהַחְזִיר.

דְּלִישְׁנָא קָמָא אֵי אָמַר לָהּ הֵכִי מְצִי מְקַלְקֵל וְאֵי לֹא לֹא מְצִי מְקַלְקֵל. דְּמִשְׁמַע דְּלֹא בְּעֵי לֹמַר לָהּ הֵכִי אֵלָא דְּאֵי אָמַר לָהּ הֵכִי הוּא דְּמְצִי מְקַלְקֵל.

וְהֵכִי קָאָמַר קִסְבַּר בַּיּוֹם דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם קְלִקוּלָא הוּא דְּלֹא יַחְזִיר הוּא דְּנֹקָא בְּדָאָמַר לָהּ הֵכִי בַשְּׁעֵת גְּיְרוּשֵׁין דְּמִשּׁוּם זֶה הוּא מְגַרְשָׁה. אָבֵל אֵי לֹא אָמַר לָהּ הֵכִי מֵהֵיכָא תִּיתִי לְקַלְקֵלָהּ בַּיּוֹם דְּגִירָשׁ בְּסַתָּם.

אָבֵל לְלִישְׁנָא בְּתָרָא עכ"פ צָרִיף שְׂיֵאמַר לָהּ הֵכִי פְּדֵי לַיִסְרָה וְכִיּוֹן שְׁפֹן הַדְּבָר מוּבֹן מִעֲצָמוֹ דְּטַעַם שְׂלֵא יַחְזִיר דְּהוּא וְדֵאֵי מִשּׁוּם קְלִקוּלָא. דְּבִנְיָה לִיכָא פְּלוּגְתָא בֵּין לִישְׁנָא קָמָא לְלִישְׁנָא בְּתָרָא.

וְאָמַר תַּנְיָא פְּלִישְׁנָא קָמָא וְכו' דְּקַתְּנֵי וְנִמְצְאוּ דְּבַרֵּי בְּדֵאִין הָרִי עֲסִיקִינוּ בַשְּׁדָבָר שְׂהוּא מִשּׁוּם שֵׁם רַע אוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר הוּא מְגַרְשׁ. וְנִמְצָא לְפִי זֶה שְׂאֵם לֹא אָמַר לָהּ כְּלוּם לִיכָא קְלִקוּלָא וּמִן תַּר לְהַחְזִיר.

וְתַנְיָא פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא א"ר אֶלְעָזָר בְּר' יוֹסִי וְכו'. דְּהֵינּוּ מְדַקְאָמַר אֹמְרִין לוֹ אֲמֹר לָהּ הָוֵי יוֹדַע שְׁמִשּׁוּם שֵׁם רַע אֲנִי מוֹצֵיאָה וְכו' דְּזֶה הוּא פְּדֵי לַיִסְרָה שְׂהוּא מְגַרְשָׁה עַכְשָׁיו מִשּׁוּם זֶה.

דְּאֵם זֶה נְמִי עֵיקַר הַטַּעַם שְׂאֶסְרוּ לְהַחְזִירָהּ. הִנֵּה לָהֶם לֹמַר לָהּ נְמִי וְאִינִי מַחְזִירָהּ לְעוֹלָם פְּדֵי לַיִסְרָה יוֹתַר.

אֵלָא וְדֵאֵי דְּמַה שְׂאֶסְרוּ לְהַחְזִירָהּ הוּא מִשּׁוּם קְלִקוּלָא. כְּמוֹ דְּפִירְשָׁה בְּרֵייתָא קַמֵּיתָא דְּבַהֲאֵי לִיכָא פְּלוּגְתָא אֵלָא דְּלִבְרֵייתָא קַמֵּיתָא אֵין צָרִיף לֹמַר לָהּ דְּלֹא ס"ל דְּצָרִיף לַיִסְרָה.

אֵלָא אִם אָמַר בַּשְּׁעֵת גְּיְרוּשֵׁין דְּמִשּׁוּם זֶה הוּא דְּמְגַרְשָׁה הוּא דְּלֹא יַחְזִיר אָבֵל בְּרֵייתָא בְּתָרֵיתָא ס"ל דְּצָרִיף לֹמַר לָהּ כְּהֵךְ בַּשְּׁעֵת גְּיְרוּשֵׁין פְּדֵי לַיִסְרָה. וְא"כ אִיכָא קְלִקוּלָא דְּמִשּׁוּם זֶה לֹא יַחְזִיר.

דְּנִמְצָא כְּוֹנֵת בְּרֵייתָא בְּתָרֵיתָא כְּהֵךְ הוּא מְפַנֵּי מַה אָמְרוּ שְׂלֵא יַחְזִיר מִשּׁוּם פְּדֵי שְׂלֵא יְהִיּוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בְּעַרְיוֹת וּבַגְּדָרִים מִשּׁוּם זֶה אֹמְרִין לוֹ אֲמֹר לָהּ הָוֵי יוֹדַע שְׁמִשּׁוּם שֵׁם רַע אֲנִי מוֹצֵיאָה אוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר אֲנִי מוֹצֵיאָה.

וְהַכְּוֹנָה בַּיּוֹם דְּצָרִיף לֹמַר לָהּ כְּהֵךְ הָרִי וְדֵאֵי אִיכָא קְלִקוּלָא. שְׂהֵרִי גִילָה דַּעְתּוֹ דְּמִשּׁוּם זֶה מְגַרְשׁ לְכֹן אָמְרוּ שְׂלֵא יַחְזִיר.

דהיינו שאדעתא דהכי הוא מגרש שלא יחזיר לעולם. כן אומרין לו כדי שיגמור לגרש אותה גירושין גמורין כדי שלא יבטל הגט למפרע: והשטא אלו דברי רבינו ממש שהוא פסק בדרבו פלישנא בתרא דמתחלה אמר שצריך להודיעה שמשום זה הוא מגרשה כדי לייסרה.

ומודיעין אותו שאינו. מחזירה לעולם ואחר כך נתן הטעם שאינו מחזירה שהוא משום קלקולא.

כיון שהודיע קודם גירושין דמשום זה הוא מגרש איכא קלקולא לכן אומרין לו גמור בלבד לגרשה שאין זו חוזרת לה לעולם: ואח"כ ראיתי למ"ש הרב המגיד על דברי רבינו.

וקשה לי דלפי דבריו שאמר ורבינו פסק פלישנא בתרא לחומרא דאפי' לא אמר משום ש"ר או מפני נדר לא יחזיר ע"כ. דמשמע דלא יחזיר הוא משום פריצותא דקנסין לה.

וא"כ אמאי לא כתב הבינו דמשום טעם זה לא יחזיר והא הוא ו"ל לא כתב הטעם דלא יחזיר אלא משום קלקולא. דהוא ביאר דבריו להדיא ואמר ומפני מה המוציא זו לא יחזירה לעולם גזרה שמה תנשא לאחר וכו' ולא נתקיים ונמצא הגט בטל למפרע ע"כ.

הרי לה להדיא שמנה הטעם של הקלקולא הוא שאמרו שלא יחזיר אבל לפי מה שפירשתי בדברי רבינו ובש"ס אחי שפיר שכתב הכי רבינו דהעיקר משום קלקולא כיון דצריך להודיעה לייסרה כמ"ש: ולפי זה באיילונית דלא שייך בה כדי לייסרה דסתם רבינו ולא כתב שצריך להודיעה.

דנדאי כיון דהוא משום קלקולא צריך להודיעה. דאי לא הודיעה אפתי קילקולא הוא משום דסמך אמה שכתבלמעלה וכתב וכן וכו' דהיינו דעבדינן כמו שכתב למעלה.

וסתמו בפירושו דאיירי גם כן שאמר לה מפני כך אני מוציאך דאי לאו הכי ליכא קילקולא וכן כתב בפירוש המשנה: הן אמת דלפי ריהטא דלישנא בתרא דקאמר טעמא מאי כדי שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות ובגדרים משמע דטעמא דשלא יחזיר קאמר וכן משמע מתניא פלישנא בתרא דקתני אמר ר' אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרי המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בעריות ובגדרים.

דמשמע דמשום זה הוא דאמרו שלא יחזיר. וכיון שכן הרב המגיד מפרש בדברי רבינו שמה שאמר ודע שאין אמה מחזירה לעולם דהיינו דמשום זה אינו מחזירה לעולם.

ואע"פ שהיה צריך לומר מקודם שלא יחזיר לעולם ואומרין לו הודיעה וכו' מ"מ כיון דהוא איירי במה שאומרין לו מקודם כתב זה נמי בלשון השנייה לטעם השני. אלא דלא אתי מה שאמר רבינו ומפני מה המוציא את זו לא יחזירה וכו' דמשמע דמשום זה הוא דוקא שאמרו שלא יחזירה ואפשר דהרב המגיד לא היה בגנוסחא שלו הכי: ואמר ורבינו פסק פלישנא בתרא לחומרא וכו' דהיינו דלפי הטעם כדי שלא יהיו פרוצות בעריות ובגדרים יצא לנו הדין אף ע"ג שלא עשה להודיעה כדי לייסרה אלא נתן לה בשתיקה אסור להחזיר שזאת החומרא דלישנא בתרא.

ויקשהו ואמר לה הרי איפא קלקולא. ולכולהו לישני איפא למיחש לקלקולא דלהכי צריף להודיעו שאין מחזירה לעולם כדי לתקן הקלקול ונפקא מינה גם פן דבמקום דלא שניף פריצותא פגון משום איילונית או משום דרואה דם דאיפא קלקולא דלא יחזיר ומודיעין אותו.

והכריח הרב המגיד לזה משום דמוכחא סוגיא דטעמא דמתניתין הוא משום קלקולא דבש"ס דמתניתין דאיילונית ורואה דם קא מקשו על ר' יהודה ורבנן דקאמרי הפך דבריהם בהאי דמוציא שם רע דרבנן חיישי לקלקולא ור' יהודה לא חייש והכא רבנן לא חיישי ור' יהודה חייש אלמא מתני' מטעם קלקולא.

אלא דהרב"ן והרשב"א ס"ל דהך סוגיא פלישנא קמא אבל רבינו סבור דאליבא דתרי לישני קאמרי משום דאם איתא דאליבא דלישנא קמא בלחוד אתיא. אם פן מאי דפריף דרבנן אדרבנן דהוא הפך דבריהם דחיישי לקלקולא במוציא שם רע ונדר והכא לא חיישי הוא ללישנא קמא דס"ל דטעמא משום קלקולא.

אבל ללישנא בתרא דהוא משום פריצותה ליפא פירכא. דאיילונית ומשום דם ליפא פריצותא.

וא"כ פד פריף לה הו"ל ליפרוץ הכי הניחא ללישנא בתרא דליפא פירכא. אבל ללישנא קמא דסברי משום קלקולא הא הכא נמי איפא קלקולא ואמאי אמרי דייחזיר.

אבל לר' יאודה נדאי דאיפא פירכא דגם ללישנא בתרא דהוא משום פריצותא מ"מ פיון דר' יאודה הכא באיילונית ומשום דם חייש לקלקולא. גם בהך דמוציא משום שם רע ומשום נדר הנה לו לחוש משום קלקולא.

פיון דשייף בהו קלקולא ולהכי ליפא הוכחה אלא מדקא פריף דרבנן אדרבנן ולא אמר הניחא ללישנא קמא אלמא דלתרי לישני איפא קלקולא ולהכי פריף. ואמר עוד דהא מתניתין סתמא מיתניא לא שנא א"ל ול"ש לא א"ל.

דהיינו דנדאי דגם ללישנא בתרא פריף ואע"ג דללישנא בתרא איירי דגם בדלא אמר לה משום הכי אני מגרשה וליפא קלקולא. פיון דמתניתין סתמא מתניא בין אמר לה ובין לא אמר לה ורבנן אמרי לא יחזיר.

גם בדאמר לה שיהו משום קלקולא נמי דבהא צריף להודיעו שלא יחזיר אלמא דרבנן חיישי לקלקולא: והשתא דלפי דברי הרב המגיד דרבננו ס"ל דתרי לישני מודו דבאופן דאיפא קלקולא תנא דמתניתין ס"ל דלא יחזיר ומודיעין לו ורבננו פסק פתנא דמתניתין וכתרי לישני ואם פן יצא לו הדין דבאיילונית לא יחזיר ולהכי פסק דבאיילונית לא יחזיר.

מוכרח לומר שלדעתו ז"ל ס"ל כתירוצא דשמואל דאמר איפוף ורבנן הוא דאמרי באיילונית לא יחזיר: וכיון שפן קשה למה פתב הרב המגיד דטעמא דרבני דפסק באיילונית לא יחזיר הוא משום דפסק רבני יהודה שלפי שאמרו בש"ס מאן חכמים חכמים ר"מ ומתוה כף הלכה כרבני יהודה.

ונהלא פּינן דפּסק פּתנא דמתניתין דהמוציא משום ש"ר ומשום נדר הוא מוכרח לפסוק
כּף גּם באיילונית דלא יחזיר. דחיישינן לקלוקלא וכדי לתרץ המשניות צריף לומר דהוא
כּשמואל מתרץ להו ולא משום דאמרו בש"ס מאן חכמים ר"מ היא: ועוד דרבינו פוסק
תמיד דבעי תנאי פפול כר"מ והכא פיצד פוסק כר' יהודה.

ועוד דאם איתא דרבינו פסק רבבי יהודה א"כ הו"ל לפסוק כר"י במוציא משום נדר
דאמר כל נדר שלא ידעו בו רבים יחזיר. וקושיא זו ראיתי למר"ן בב"י שהקשה אותה:
והנה ראיתי לרבינו בפירוש המשניות שכתב במשנה זו פדברי הרב המגיד פאן ואם פן
צריף לדעת פיצד יתיישבו דברי רבינו ודברי ה"ה: ונ"ל לתרץ כל זה שהנה הרב המגיד
כתב ופירשו הרבה מפרשים שקלוקול זה אינו קלוקול גמור שפּינן שלא התנה ממש אינו
יכול לקלוקלה אלא חשש לעז הוא וכו' עיקר עכ"ל.

דמשמע דמה שאמר רבינו ונמצא כמגרש על תנאי ולא נתקנים שנמצא הגט בטל למפרע.
לאו דהכי הוא לענן דינא אלא משום לעז.

ונה מוכרח לומר כּף פּינן דרבינו בעי בכל תנאי שהוא פפול היאך בזה שלא התנה יהיו
בניו ממזרים. דהרי משמע מדבריו שלא התנה שפּף אמר ויאמר הראשון אילו הייתי
יודע שפּן הוא לא הייתי מגרשה.

ואם בהתנה איירי מה הלשון אומרת אילו הייתי יודע ונהלא התנה בפירוש. ועוד דאם
הוא התנה מה זה שאמר שאמרין לו גמור בלבד לגרשה שאין זו חוזרת לעולם.

ונהלא הוא נותן הגט בתנאי זה דוקא. אלא מוכרח לומר דרבינו איירי שדיבר בשעת
גירושין שמשום זה הוא מגרשה ולא בתורת תנאי קאמר דבהאי איכא לעז דוקא.

ולכן מתקנים זה שלא יחזיר ואמרין לו גמור בלבד לגרשה שלא תחזור לה לעולם:
ולפי זה מה שאמר רבינו בפירוש המשנה ונחכמים אומרים יחזיר פּכר ביארו בגמ' ואמרו
מאן חכמים ר"מ שפּצריף תנאי פפול לפיכּף כל זמן שלא יאמר לה הריני מגרשה מפני
שאת איילונית ואילו לא היית איילונית לא הייתי מגרשה לא חיישינן לקלוקלא ע"כ.

הפנונה שלרבי מאיר דבעי תנאי פפול אי אפּשר להיות גם הלעז כי אם בכפל למלתיה
ולא כפל לתנאיה והכא לא כפל גם למלתיה כי אם אמר שמשום זה הוא מגרשה שלר'
מאיר גם לעז ליכא.

ולקהי ס"ל לר' מאיר שיחזיר אכל לרבנן דס"ל דלא בעי תנאי פפול אם פן גם בשלא
כפל למלתיה אלא שאמר משום זה אני מוציאך איכא לעז. וקהי פסק רבינו שם כר'
יהודה דבאמירה בעלמא איכא לעז.

אע"ג דרבינו ס"ל כר"מ דבעי תנאי פפול. פּינן דמתני' דהמוציא משום שם רע ומשום
נדר קאמר בש"ס דלטעמא דקלוקלא בעי שיאמר לה לאפוקי שלא אמר לה משמע
דבאמירה בעלמא איכא קלוקלא ולא בעי לכפליה למלתיה לת"ק דמתני' וסוגיא קאי הכי
אלא דבהאי סוגיא מתמת קושיא דרבנן ארבנן רבא קא מתרץ הכי לא שבקינן מאי
דפשיטא לסוגיא בשביל תירוץ דרבא.

ועוד פִּינּוֹן דר' סתם ולא פִּתב דְּבַעֵי לְמַכְפֵּל דְּבוּרֵיהּ הוּא לומר דְּלֵא עֲבָדִינוּ כר"מ בְּהַאי דְּכִינוּן שְׁהוּא מְשׁוּם לְעֻז בְּגִילוּי דַּעַת סְגִי. וְנִמְצָא דְּמַה שְׁאַמֵּר רַבֵּינוּ הִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה הוּא וְנִקְא בְּהַכֵּי דְּבַהַאי נְמִי אִיפָא לְעֻז.

דְּלֵא בְּעֵי לְכַפְלֵיהּ לְמַלְתֵּיהּ פִּינּוֹן דְּמַתְנִיתִין לְעִיל סְתָמָא דְּבַאמִירָה בְּעֵלְמָא אִיפָא לְעֻז. אָבֵל לֵא קְאָמֵר דְּהִלְכָה כְּמֹתוֹ בְּמַה שְׁאַמֵּר לְעִיל: וְמַה שְׁרַבֵּינוּ פִּירֵשׁ כְּרַבָּא דְּהִלְכֵי אֲצֻטְרִיף לומר וְהִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה וְלֵא אָמֵר כְּשִׁמוּאֵל דְּתַפּוּד.

הוּא מְשׁוּם דְּרַבָּא דְּהוּא בְּתָרָא קְאָמֵר הַכֵּי: וּמַעַתָּה מַה שְׁכַתְּבַת הֶרֶב הַמְּגִיד הֵלֶךְ לְפִי מַה שְׁכַתְּבַת רַבֵּינוּ בְּפִירוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה וְכִמוּ שְׁפִירֵשׁתִּי דְּכָרִיו. וְמַה שְׁכַתְּבַת הֶרֶב הַמְּגִיד אַחַר כְּפִי וְנָהוּ שְׁבַגְמָרָא לֵא הִזְכִּירוּ הוּא שְׁאַמֵּר לֵה גַבֵּי אֵיילוֹנֵית הַכְּפֻנָּה דְּבִשׁ"ס לֵא פִּירֵשׁוּ אַמְתַּנִּי בַתְחִלָּה דְּהוּא וְנִקְא בְּשִׁמְרָא לֵה וְכִמוּ שְׁפִירֵשׁוּ אַמְתַּנִּיתִין דְּמוֹצִיא מְשׁוּם שֵׁם רַע וּמְשׁוּם נְדָר דְּאִז יִקְשׁוּ לְמִמָּרָא דר' יְהוּדָה חֲזִינֵי לְקַלְקוּלָא וְרַבָּנּוּ לֵא חֲזִינֵי לְקַלְקוּלָא וְהָא אִיפָא שְׁמַעִינוּ לְהוּ.

דא"כ אין לומר דְּבַאֵיילוֹנֵית פִּינּוֹן שְׁהוּא מוּם גְּדוֹל סְתָמוּ כְּפִירוּשׁוֹ וְאָפֵי ע"פ שְׁלֵא אָמֵר לֵה יְכוּל לְקַלְקֵלָה. אֲלֵא דְּבַעֵי לומר לֵה שְׁמְשׁוּם זֶה הוּא מְגַרֵשׁ אִם כֵּן מֵאִי מְקַשָּׁה לְמִמָּרָא וְכו' דְּאִימָא דְּהָכָא בְּשִׁלֵּא אָמֵר לֵה וְלֵהכֵי רַבָּנּוּ לֵא חֲזִינֵי לְקַלְקוּלָא בְּהָא וְגַם ר' יְהוּדָה דְּאָמֵר לֵא יִחְזִיר לְאוּ מְשׁוּם טַעַם דְּקַלְקוּלָא.

דְּאִימָא מְטַעְמָא אַחְרֵינָא דְּהָא לֵא שְׁיִיף הֶכָא טַעְמָא דְּקַלְקוּלָא. אֲלֵא וְדִאי דְּפִשִׁטָא לִיהּ לְהַשׁ"ס דְּבַמוּם גְּדוֹל כְּזֶה סְתָמוּ כְּפִירוּשׁוֹ אָפֵי עַל פִּי שְׁלֵא אָמֵר לֵה הֵנִי כְּאָמֵר לֵה וְאִיפָא טַעְמָא דְּקַלְקוּלָא וְלֵהכֵי קָא פִּירִיף לְמִמָּרָא וְכו': דִּין ט' וְלַעוֹלָם יִתְרַחֵק אָדָם מֵעֵדוּת מִיָּאוֹן וְיִתְקַרֵב לְחִלְצָה ע"כ.

פִּתב הֶרֶב הַלַּח"מ דְּכָרִי רַבֵּינוּ מִתְמַיְהִין דְּבַפ' הַחֹלֶץ וְכו' הִיאָף פִּסְק בְּהָא כְּבָר קְפָרָא דְּאָתוּ כְּאָבָא שְׁאוּל וְהֵנִי מְנֹפֶה שְׁטָרָא לְבִי תְרִי גַם דִּין זֶה הָאָמוֹר כָּאֵן אִינִי יוֹדַע מַה קָשָׁר יֵשׁ לוֹ וְכו': וְנ"ל דְּהָכָא שְׁכַתְּבַת רַבֵּינוּ שְׁמוּתָרֵת לִינְשָׂא לְאָחֵד מְעַדִּי מִיָּאוֹן אוֹ לְאָחֵד מִן הַדְּיָיִנִים שְׁחִלְצָה בְּפִנְיָהֶם.

לֵהכֵי פִּתב אַגַּב שְׁיִתְרַחֵק אָדָם מֵעֵדוּת מִיָּאוֹן' אָבֵל לְעֵדוּת חִלְצָה יִתְקַרֵב דְּאִיפָא מְצָנָה בְּזֶה הָעֵדוּת וְאֵע"ג דְּבַחֲלִיצָה קְאָמֵרִי בִשׁ"ס מְשׁוּם דַּס"ל כְּאָבָא שְׁאוּל. הֵתָם קְאָמֵרִי ת מְשׁוּם דְּהוּא קְאָמֵר יְדַבֵּק דְּמִשְׁמַע דְּבָא לומר שְׁלֵא יִיבָם אֲלֵא יִחְלוּץ דְּמְשׁוּם דְּאִינָם מִתְּכֻנָּוִים לְמַצָּנָה קְרוּב בְּעֵינָיו לְהִיּוֹת הַנֹּלָד מִמֶּנּוּ לֵהכֵי יְדַבֵּק בְּחִלְצָה וְלֵא בִּיבּוּם אָבֵל רַבֵּינוּ לֵא בָּא לומר שְׁיִדְבֵּק בְּחִלְצָה וְלֵא בִּיבּוּם שְׁהוּא ס"ל דְּמַצָּנָת יְבוּם קוּדְמָת אֲלֵא לומר דְּעֵדוּת חִלְצָה לְהִיּוֹת דִּינָן חִלְצָה אִיפָא מְצָנָה בְּעֵדוּת זֶה דְּלֵא כְּעֵדוּת מִיָּאוֹן.

דְּלֵא אֲתָא רַבֵּינוּ לומר דְּכָרִיו מְמַשׁ שֶׁל בַּר קְפָרָא. דְּבַמִּיָּאוֹן הוּא כְּבָר קְפָרָא וּבְחִלְצָה לֵא מְמַשׁ דְּכָרִי בַר קְפָרָא וְכִמוּ דְּמְפָרְשֵׁי לֵה הַשׁ"ס.

דְּוַדֵּי לְדִידָהּ לֵא אֲתִי אֲלֵא לומר דְּגַם לְדִידָהּ אִיפָא מְצָנָה אִם יִהְיֶה עַד. דְּהֵינּוּ שְׁיִהְיֶה דִּינָן לְחִלְצָה כְּשִׁיבּוּאוֹ לְפָנָיו לְחִלוּץ שְׁלֵא יִתְרַחֵק אֲלֵא יִתְקַרֵב: דִּין י"ז הַמְּגַרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְחִזַּר וּבְעֵלָהּ בְּפִנְיָ עֵדִים וְכו' הֵרִי זֶה בְּחֻזְקָת שְׁהַחְזִירָה וְלִשְׁם קִידוּשִׁין כְּעַל וְלֵא לְשֵׁם זְנוּת

וכו' כתב הרב המגיד פֶּרֶק הַזֹּרֵק בַּגְּמָרָא פִּירוּשׁ דְּבִרְיוּ דְּמִשְׁנֵה דְּהֵתָם הִיא בְּנִתְיִיחָד עֵמָה דְּנִקָּא.

דְּהֵתָם הִקְשׁוּ עַל מַה דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה א"ר יוֹחֲנָן מַחְלֻקְתָּ בְּשִׂרְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה וְכוּ' אָבֵל לֹא רְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה דְּבַרֵּי הַפֶּל אֵינָה צְרִיכָה גִט שְׁנִי. דְּהָא מְדַקְתָּנִי וּמוֹדִים בְּנִתְיִיחָה מִן הָאֵירוּסִין שְׂאִינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט שְׁנִי מִפְּנֵי שְׂאִין לְבוּ גַם בְּהָ נְאִי בְּשִׂרְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה מַה לִּי מִן הָאֵירוּסִין מַה לִּי מִן הַנִּשְׁוֹאִין אֲלֵא וְדֹאֵי מִתְּנִיתִין בְּשִׂלָּא רְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה.

וְר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר כִּי הָאֵי תַנָּא וְכוּ' וּמִתְּנִי דְּאוּקְמָנָא בְּלֵא רְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה בְּמֵאֵי פְּלִיגֵי דְּאִיפָּא עֲדֵי יַחוּד וְלִיפָּא עֲדֵי בִיאָה. וּבֵית הַלֵּל סְבָרֵי אֲמָרִינּוּ הֵן הֵן עֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה.

וּמִכָּל הַנִּי מִשְׁמַע דְּאֵם רְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה כ"ע מוֹדִים שְׁבַע לְשֵׁם קִידוּשִׁין. וּבְנִתְיִיחָד מַחְלֻקְתָּ וְקו"ל כב"ה דְּעֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה וּרְבִינוּ פֶּסֶק כְּמִתְּנִיתִין וְדָלָא פְּרַבֵּי יוֹחֲנָן דְּאָמַר כְּהָ תַנָּא: אֲלֵא שְׁלִכְאוּרָה קָשָׁה פִּינּוּ דְּקו"ל כב"ה דְּעֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה דְּמִשְׁמַע דְּאָנּוּ סְהָדֵי דְּמֵאֲחַר דְּגִיטֵי אֲהֲדָדֵי וְדֹאֵי בָּא עָלֶיהָ שְׁלֵהֲכִי מִן הָאֵירוּסִין אֵין צְרִיכָה גִט א"כ לְמַה כְּתִב רְבִינוּ בְּנִתְיִיחָד עֵמָה שְׁצְרִיכָה גִט מִסְּפָק וְהָרִי הִיא סְפָק מְקוּדָשָׁת.

וְהָרִי מִשְׁמַעוֹת שְׁעֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה מִשְׁמַע פְּאִילוּ רְאוּ הַעֲדִים שְׁנִבְעָלָה וְכוּ' נִרְאָה מְדַבְּרֵי הַטּוֹר בְּסִי קמ"ט ו"ל וְאֵם לֹא רְאוּהָ עֲדִים שְׁבָא עָלֶיהָ אֲלֵא שְׁנִתְיִיחָד עֵמָה אֵם הִיא מִן הַנִּשְׁוֹאִין צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט ב' שְׁעֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה וּבַעַל לְשֵׁם קִידוּשִׁין ע"כ.

וְכוּ' נִרְאָה מְדַבְּרֵי רש"י ו"ל שְׁכַתְּבֵי פִּינּוּ שְׂרָאוּ שְׁנִתְיִיחָדוּ אֵין צְרִיף עֲדוֹת שֶׁל בִיאָה גְּדוּל מְזַה וְנִדְאֵי אֲנּוּ סְהָדֵי פִּינּוּ דְּגִיטֵי אֲהֲדָדֵי לֹא פִּירוּשׁוּ זֶה מְזַה עַד פְּאֵן: וְאֲפֹשֶׁר שׁוֹר לֹמַר דְּאֵי אֲפֹשֶׁר לֹמַר דְּגַם בְּנִתְיִיחָד עֵמָה נְמִי אֲמָרִינּוּ דְּבַעַל בְּנִדְאֵי אֲלֵא חֲשִׁשָׁא בְּעֵלְמָא כִּי הִכִּי דָּלָא לִיפְלוֹג כָּל כְּהָ מִן הַף בְּרִייתָא דְּקַתְּנֵי אֲמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל שְׂלֵא רְאוּהָ שְׁנִבְעָלָה שְׂאִינָה צְרִיכָה הֵימְנוּ גִט שְׁנִי.

דְּאֲפִילוּ מִשְׁוֹם סְפָק לִיפָּא וּמִתְּנִיתִין ס"ל דְּנִדְאֵי בַעַל. אֲלֵא דְּמִתְּנִיתִין אֵיירֵי מִשְׁוֹם סְפָק: מִש"ל בד"ה נִתְיִיחָד עֵמָה וְכוּ' כְּתִב עַל דְּבַרֵּי הָרֵא"ש שְׁהִבִּיא לְמִטָּה וְנ"ל וַיֵּשׁ לְגַמְגָּם קֶצֶת וְכוּ' דְּכִי הִכִּי דְּאֵם אֲמַר אַחַר כְּהָ שְׂלֵא בַעַל אוֹ שְׂלֵא הָיוּ לְשֵׁם קִידוּשִׁין לֹא מְהִימְנִינּוּ לִיהִ הוֹכְחָתוּ נְמִי לֹא מְהִיבִיא וְהַדְּבָר צְרִיף תְּלִמוּד ע"כ.

וְאֲנִכִּי אֵיִשׁ צְעִיר נִלְע"ד דְּלִיפָּא גְּמָגוּם כָּלֵל. דְּנִדְאֵי דְּאֵם אֲמַר דָּלָא בַעַל אוֹ שְׂלֵא הָיוּ לְשֵׁם קִידוּשִׁין דָּלָא מְהִימְנִינּוּ לִיהִ דְּהוּא מִשְׁוֹם דְּהוּא נִגְדַּד חֲחֻזָּקָה שְׂאֲמָרוּ ו"ל דְּאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעֵילָתוֹ בְּעֵילָת זְנוּת וּכְשִׁנִּתְיִיחָד בְּפִנֵי עֲדִים עֲדֵי יַחוּד הֵן הֵן עֲדֵי בִיאָה אָבֵל אֵם אִיפָּא הוֹכְחָה דְּסוֹתְרָת לְהַף חֲחֻזָּקָה אֲזַז נְפִלָּה לָהּ אוֹתָהּ חֲחֻזָּקָה.

וְכֵאֵן דְּרֵאִינּוּ שְׁבִיטֵל אֵת הַגִּט הָרִי מוֹרָה שְׁדַעְתּוֹ הוּא שְׁהַגִּט אֵינּוּ גִט עֲדִינּוּ וְאֲזַז בִּיטְלוּ לְהִיּוֹת עֲדִינּוּ אֲשֶׁתּוֹ כְּבַתְחֻלָּה. וְאֲזַז הַלֵּף וְנִתְיִיחָד עֵמָה שְׁמוֹרָה מְעַשְׂיוּ לְהִדְיָא שְׁבִיטְיִיחָד שְׁנִתְיִיחָד עֵמָה לֹא לְשֵׁם קִידוּשִׁין אֲלֵא מִשְׁוֹם שְׁהִיא אֲשֶׁתּוֹ עֲדִינּוּ פִּינּוּ שְׁבִטֵל הַגִּט.

דְּאֵם לֹא כֵּן לְמַה צְרִיף לְבַטֵּל הַגִּט יִלְף וְנִתְיִיחָד עֵמָה וַיְכַעוֹל אוֹתָהּ נִתְהִי אֲשֶׁתּוֹ שְׁלֵשׁ קִידוּשִׁין בַּעַל. שְׂאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעֵילָתוֹ בְּעֵילָת זְנוּת וְזֹאת הוֹכְחָה גְּמוֹרָה הִיא: דִּין כ"א

ולא יגרש אדם אשתו ראשונה אלא א"כ מצא בה ערות דבר וכו' קשה לי דרבינו הביא הפסוק כצורתו ולא פירש היאך דריש לקרא אי כב"ש אי כב"ה.

ואפילו דנדאי הוא פסק כב"ה דהוא הלכתא בכל מקום. מ"מ הנה לו לבאר פירושא דקרא כב"ה: ונ"ל מדלא נקט רבינו בדברי ב"ש במתניתין דקתני אלא א"כ מצא בה דבר ערוה.

נדאי דלא מפרש קרא כב"ש אלא כב"ה. וכיון דהוא פתח לא יגרש אדם את אשתו דהוא משום דאמרו בש"ס ר' יוחנן אמר שנאווי המשלח.

וכרבי אלעזר דאמר כל המגרש אשתו ראשונה אפי' מזבח מוריד עליו דמעוה. משמע דאע"ג דשנאה משום דהקדיחה תבשילו וכיוצא אין לו לגרש להכי לא פירש בקרא כמו דמפרשי ב"ה.

דלב"ה אם הקדיחה תבשילו יכול לגרשה. אלא נקט קרא סתמא דמשמע דאיכא שמיך ערוה.

כגון דאיכא חשד כל דהו משום ערוה. דלא שנאה משום דהקדיחה תבשילו וכיוצא.

דבזה לא אמרינן ביה שנאווי המשלח ואף בזה אין לו למהר לשלח אשתו ראשונה. דצריך להתעכב ולעיין הרבה באותו חשד דשמא לא פיגון יפה באותו חשד.

ונה שאמר ואין ראוי לו למהר לשלח אשתו ראשונה. ואח"כ כתב אבל שניה אם שנאה? שלחנה דהיינו שהקדיחה תבשילו עד שנאה? שלחנה וכמו שאמרו בש"ס הוה בזווג א' הוה בזווג שני דהוה פסק כב"ה.

אלא דבאשה ראשונה חשש לדברי ר' אלעזר שהביאו דבריו בש"ס דר' יוחנן ס"ל פנותיה. וגם ר' יהודה אוקמוה דבריו בזווג שני דנוקא ואפשר דגם דברי ב"ה איירי בזווג שני כן נ"ל לפירוש בדברי רבינו ודוק: פירק י"א דין ד' עד מתי הבת ממאנת וכו' או עד שינדע שהיא איילוני' פירוש עד שתהיה בת עשרים שנה פחות ל' יום ולא הביאה שתי שערות ונראו בה כל סימני איילונות אבל קודם זמן זה אפילו נולדו בה סימני איילונות חשוכה פקטנה ולא מקרייא איילונות: בד"ה בשלא בא עליה הפעל אחר שנעשית בת י"ב ק שנה יום אחד וכו'.

כתב הרב המגיד פ"א בד"א שהיא ממאנת עד שתגדיל וכו' אין אומרינן הןחזקה הביאתן עד שינדע בפיראור ובדקין אותה ע"כ. פירוש דבריו דכשלא בא עליה אחר הגעת השנים אפילו אם נאמר שהביאה סימנים אינה אשת איש מדאורייתא דקידושין ראשונים אינם קידושין גמורים מן התורה ודין תורה יכולה למאן.

אלא מדברי סופרים דאינה יכולה למאן כשהביאה סימנים. לכן כשלא ידענו אם הביאה סימנים לא אמרינן חזקה הביאתן ואם מיאנה לא מהני אלא בודקין אותה ואם לא נמצאו סימנים יכולה למאן.

ולפי זה כשלא בדקנו אותה אינה יכולה למאן עד שנבדוק אותה. וזה מ"ש בתחלה וכיון שכן אם נבדקה ואין לה סימנים אע"פ שיש לה שנים ממאנת והולכת.

דהיינו דאין לה למאן אלא אם בדיקנוה ונמצא שאין לה סימנים אבל אם בא עליה אחר הגעת השנים דאיכא חששא דאורייתא אינה צריכה בדיקה אם הביאה סימנים. אלא מתמירין עליה ואמרין חזקה הביאתו.

דנמצא דהחילוק הוא דכשלא בא עליה לא אמרינן חזקה הביאתו ואינה יכולה למאן אלא בודקין אותה. וכשבא עליה אינה צריכה בדיקה ואינה יכולה למאן דאמרין חזקה הביאתו ופירוש דברי רבינו פה הוא דהבת ממאנת עד שתגדיל דהיינו פשפדקנו אותה והביאה סימנים אחר הגעת השנים אינה יכולה למאן ואם לא הביאה סימנים אע"פ שהגיעה לכל שנים יכולה למאן בד"א כשלא בא עליה הבעל וכו' דאז צריף בדיקה לידע אם הביאה סימנים או לא.

אבל אם נבעלה אינה צריכה בדיקה למיאון שחזקתה שהביאה סימנים ואינה יכולה למאן. ולפי זה מדוקדקין דבריו ז"ל במ"ש ואינה צריכה בדיקה למיאון דמשמע אבל כשלא בא עליה צריף בדיקה על כל פנים לידע אם הביאה סימנים אינה ממאנת ואם לאו ממאנת והרב המגיד ז"ל דקדק פן בסוף דבריו שכתב אין אומרין הן חזקה הביאתו עד שיינדע בבירור ובודקין אותה ע"כ.

דמשמע דלא אמרינן מסתמא הביאתו ואין צריף בדיקה. אלא בודקין אותה לידע אם הביאתו אחר הגעת השנים.

וכשנמצא שלא הביאתו היא ממאנת דזה נשמע ממה שאמר ובודקין אותה דמשמע דצריף לבדוק אותה על כל פנים וכמ"ש בתחלה אם נבדקה וכו' ומ"מ כל זמן שלא בדיקנוה אינה ממאנת פן נ"ל פירוש דבריהם ז"ל ודוק: דין ט"ו חרש שגירש ברמיזה וכו' מותרת לחזור לבעלה הפקח עיין מ"ש הרב המגיד ומ"ש עליו הרב מש"ל ואנכי בעניי כפר בפ' י' דין ד' בד"ה פל מי שנשאת בגט בטל וכו' פירשתי דברי הרב המגיד דהכא ולא קשה עליו כלל יעו"ש ודוק: לח"מ בד"ה חרש שגירש ברמיזה וכו' ואפ"ל תאמר דהיא חרש אמאי לא קרינן לא יוכל הא נישואין שניים ונישואין ראשונים פוליהו מדרבנן הווי ע"כ.

נראה דצ"ל דהיא חרשת דהיינו דמה שאמר או לפקח איגרי דהאשה הזאת היא חרשת דנישואיה הווי מדרבנן ולכן אם נתגרשה מותרת לחזור לו. ועל זה אמר דאיף יכולה לחזור לו.

הא נישואין שניים ונישואין ראשונים פוליהו מדרבנן הווי דשנים הם. ובנדאי דאיכא משום מחזיר גרושתו מדרבנן דכל דמתקון רבנן פועין דאורייתא תקון.

ואמאי לא קרינן עליה לא יוכל בעלה וכו' ואינו דומה לאשתו של פקח דהלכה ונשאת לחרש. כיון דקדושי פקח מדאורייתא לא תיקנו נישואין לחרש להורעת פחו של פקח כדי שלא יכול לקיימה משום מחזיר גרושתו פן נראה פוןנתו ז"ל.

אבל במ"ש אח"כ דמאן דגריס או לפקח הוא משום דגריס קורא אני וכו' תימה הוא דאיף אפשר לומר דגריס או לפקח דמאי אתא תנא לאשמוינן דזיל קרי בי רב הוא. ועוד תימה על מה שאמר עוד וכו' נ מדברי רבינו שלא הזכיר אלא והלכה ונשאת לחרש ולא הזכיר פקח כלל.

דמשמע דאם הנזכיר רבינו פקח הוה ניקח הגירסא. ואיך אפשר להיות דאשתו של פקח קאי על מה שאמר וא"ת שהיא חרשת אפתי איך אפשר לומר כן רבינו פון דגישואין שניים ונישואין א' מדרבנן הוה: עוד כתב וז"ל עוד כתב ומשמע שהיו סבורין וכו' וקשה דאיך אמרו דהטעם דאשתו של חרש וכו' הא ה"ה כתב בפ"ד מהלכות אישות וכו' אבל מ"מ טעמא דגזירה כדקיימא קיימא ע"כ: ונלע"ד שפוננת הרב המגיד כן הוא שהיו סבורין שהטעם הוא דתצא מזה ומזה ברישא באשת חרש.

משום דעיקר החששא דאמרו דתצא מזה ומזה פששמעה שמת בעלה בדעלמא משום שיאמרו גירש זה ונשא זה וכשגזרו כן לא חילקו בין אשת פקח לאשת חרש. אע"ג דבאשת חרש בדעלמא דקידשה פקח שמונתרת לחזור לו ולא חיישינו לשיאמרו שגירשה חרש מעיקרא וא"כ אסורה לחזור לו פון דקידושי מדרבנן ואפי' אם היה שפך הוא שגירשה אינו פוגע באיסור תורה אלא בדרבנן ולא חשו לגזור שמה יאמרו.

מ"מ לא יפו פת החרש מפת הפקח ולא חילקו בגזרתם בשישמעה שמת. פון דדינא הוא שאם גירש בנדאי אסורה לחזור לו לא חילקו.

אבל באשת פקח שאפי' גירשה בנדאי ונשאת לחרש מותרת לחזור לו א"כ לא שייך לומר בשישמעה שמת לומר שאסורה לחזור לו משום שמה יאמרו גירש זה ונשא זה. דהא מותרת לחזור לו וחרו דארך באלין קנסייא דהיינו שפון דכל עיקר זה הוא משום קנסא דקנסי לה משום דעבדא איסורא בכל גוונא קנסי לה: דין כ"א שפחה שנספתחרה וגירת שנתגיירה ממתין צ' יום ואפילו גר ואשתו וכו' כתב הרב המגיד דפירוש דברי רבינו הם בשפחה וגירת שהיו נשואות לבעלים בגייתן ובעבדותן וכו'.

ומ"ש פאן הוא מן הברייתא שהביאו פרק החולץ וכו' פוננת דבריו דמוכרח דרבינו פסק פרבי יוסי דהוא ס"ל דכל בזנות לא גזרינן ואם כן דהלכה פנומיה בשפחה וגירת שאין צריכים להמתין צ' יום וכיון שפון מה שכתב רבינו שצריכין להמתין הוא איירי בנשואות ומה שלא ביאר רבינו דאיירי בנשואות לפי שפמה על מ"ש וכן המונה אינה צריכה להמתין דמונה משמרת עצמה שלא תתעבר וא"כ הגירת איירי בשמה נשואות דאם אינם נשואות למה צריכים להמתין דאפילו הם מזנות הם משמרות עצמן שלא יתעברו.

אלא שעדין צריף לידע דמנין לו לרבינו שרבי יוסי איירי לנשואות דאימא דגם בנשואות איירי ר' יוסי וכמו שגראה מהש"ס שם דגירת פון דדעתא לאגירי מנטרה נפשה כדי להבחין וכו' ואפי' לפי דברי אביי דאמר דהוא משום דמונה מתהפכת שלא תתעבר ג"כ גירת ומשונחרת פון דדעתא לאגירי וכמ"ש שם התוספות דלטעם זה אפי' נשואה.

וכן כתב שם רש"י ז"ל בד"ה הוא דאמר פרבי יוסי וכו' דאפילו גירת נשואה פון דדעתה לאגירי מתהפכת נמי וכו' יעו"ש. לזה אמר ומ"ש פאן הוא מן הברייתא שהביאו בפ' החולץ לפיכך גר וגירת צריכה להמתין וכו' דהיינו דרבינו פון דראה ברייתא סתמית דקתני דצריף להמתין ג' חדשים.

משמע דהיא אליבא דכ"ע גם אליבא דרבי יוסי. ומןכרח דגם ר' יוסי לא אמר אלא בשאינה נשואה שמשמרת עצמה שלא תתעבר אבל בנשואה אינה משמרת עצמה אע"ג דדעתה לאיגיורי כן נראה דברי הרב המגיד .

אבל קשה לי על זה פיון דבש"ס נראה כמש"ל שדלדברי רבי יוסי אף בנשואה מתהפכת פיון דדעתה לאיגיורי. היא רבינו מוקים להך בריתא כר' יוסי הך סברת הש"ס.

דמזה נראה דרבינו פסק כר' יהודה בגיורת ומשונחרת ואף בשאינה נשואה איגרי דברייתא כר' יהודה היא וחידיושא קתני אפ"ל פשמתגיורת עם בעלה דשניהם גרים צריכה להמתין כדי להבחין בין זרע שגזרע מבעלה זה בקדושה לשלא גזרע בקדושה.

אבל מה נעשה דהראיות של ה"ה הם חזקות. דרבינו ס"ל כרבי יוסי: ואפשר שר לומר דסבירא ליה רבינו פיון דאבני קא מוקים טעמא דאשה מזנה מתהפכת שלא תתעבר ואיך חיישינו שלא נתהפכה יפה יפה.

משמע דוקא במזנה הוא דמתהפכת יפה. ואינה רוצה להתעבר.

ונה לא שייך בנשואה ומה שאמר בקדושה לעיל לדברי רבה בשלמא גיורת פיון דדעתה לאיגיורי מנטרא נפשה. הוא דוקא לדברי רבה דאמר משמשת במוך כדי שלא תתעבר.

דאיכא טרחא כל כף להכי קאמר הך טעמא פיון דדעתה לאיגיורי וכו'. אבל בתר דמסיק הוא דהוא משום דמתהפכת.

לאו משום דדעתה לאיגיורי פיון דבנקל היא יכולה להתהפך משום שלא תתעבר לבד היא מתהפכת. ולא משום דדעתה לאיגיורי וכיון שכן אתי שפיר דבאינה נשואה היא מתהפכת ומה שאמר רש"י פיון דדעתה לאיגיורי הוא משום שמואל דגזר באנוסה ומפונה דלא כרבי יוסי דמןכרח לומר כף אבל רבינו ס"ל כר' יוסי וכמ"ש וג"כ מ"ש התוספות כנזכר לעיל הוא דאיהו מפרשי דטעמא דגיורת לאו משום זנות מתהפכת: וראיתי במשנה למלך בד"ה ואפ"ל גר ואשתו וכו' דכתב ה"ה משם מהר"א רוצאניס שתמה על מר"ן ב"י וז"ל דברי תימא הם דהיא בנשואין בגיורתן מיירי דאי לאו גר דנקט כדי נסבא וכ"כ רש"י וריהטא דתלמודא הכי מןכרח וצ"ע עכ"ל.

ולא ידעתי דמאי תימא איכא על מר"ן. ונהלא פנונתו כף דאפשר דרבינו פסק כר' יהודה וליכא חילוק בין נשואה לשאינה נשואה.

וטעמיה דפסק כר' יהודה משום דמניא דפ' החולץ פשטא כר' יהודה אתיא. ונהפוננה דמאי דנקטה גר וגורת דוקא לרבי יהודה אע"פ שאינה נשואה צריכה להמתין הוא דרבותא קמל"ן אע"ג דשניהם גרים והוא בעלה מקודם ונהו אמיא דאין צריך להמתין.

אפ"ה צרוכין להמתין כדי להבחין בין זרע שגזרע מבעלה זה בקדושה לשלא גזרע בקדושה וכמש"ל דזה חידושא הוא. וכן דייקי דברי רבינו דחידושא הוא.

דכן כתב ואפילו גר ואשתו שנתגירו מפרשישין אותן צ' יום כדי להבחין בין זרע שגזרע בקדושת לזרע שלא גזרע בקדושה ע"כ: דין כ"ד המאוס בתוך צ' מנדין אותו וכו' כתב הראב"ד בהשגות ומתני' בבא על יבמתו בתוך שלשה חדשים וכו' ולא קתני יוציא וכו' הנה נדאי דמתני' איגרי בכנסה תוך ג' חדשים כמו שמבואר שם בתוספות יעו"ש.

וּלְהַכִּי הַיּוֹקֵשׁה לֹו לְפִי שְׁטָתוֹ דָּאָם פְּנִס דְּמִנְכָּרָה לְגַרְשׁ אַמַּאי אָמְרוּ אַם הַפִּילָה יִקְיִים וְלֹא קַתְנִי יוֹצִיא: וְקֵשָׁה לִי דְמַאי קִוְשִׁיא דְאַפְּנִי אַם נֹאמֵר דְּכִנְס יוֹצִיא הוּא לְקִיִּים הַתְּקֵנָה שְׁל שְׁלֵשָׁה חֲדָשִׁים שְׁגִזְרוּ וְשָׂמָא מְעֻנְבֵרְת.

אַבְל פִּינּוֹן שְׁהַפִּילָה הָרִי עֵבְרָה הַחֲשִׁישָׁא וְאַמַּאי צָרִיף לִיתָן גָּט. דְּבִשְׁלָמָא לִר"א שְׁאָמְרוּ בְּש"ס עֲלֵיהָ דְהוּא ס"ל דִּיּוֹצִיא הוּא פְּדִקְאָמְרִי בְּש"ס ר"א וְר"מ אָמְרוּ דְּבָר אֶחָד דְּקִנְסוּהָ שְׁיּוֹצִיא עוֹלָמִית.

אַבְל רַבָּנּוֹן לֹא קִנְסִי וְאַם כֵּן דְּמַכִּי עֵבְרָה הַחֲשִׁישָׁא תוֹ לֹא צָרִיף לִיתָן גָּט. וְתַדַּע דְּהַכִּי הוּא דְּהָא לֹא אָמְרוּ וְרַבָּנּוֹן דְּר"מ וְר"א אָמְרוּ דְּבָר א'.

שְׁהָרִי הֵם אָמְרוּ בְּמְעֻנְבֵרְת וּבְמִנְיָקָה צָרִיף לִיתָן גָּט. וְלְכַאוּרָה כִּר"א דְּאָמֵר בִּיבְמָה דָּאָם הַפִּילָה יוֹצִיא.

וּמִדְּלָא אָמְרוּ הָכִי מִשְׁמַע דְּר"א ס"ל דְּקִנְסוּהָ עוֹלָמִית כִּינּוֹן דְּעֵבְרָה עַל דְּבָרֵי חַז"ל. כְּמוֹ ר"מ דְּאָמֵר בְּמְעֻנְבֵרְת וּמִינְקַת חֲבֵרוֹ יוֹצִיא עוֹלָמִית.

שְׁעַל זֶה אָמְרוּ ר"א וְר"מ אָמְרוּ דְּבָר אֶחָד. אַבְל רַבָּנּוֹן דְּר"מ דְּצָרִיף לִיתָן גָּט בְּתוֹף כ"ד חֲדָשׁ כְּדִי שְׁלֹא יבֹא עֲלֵיהָ.

וְכִינּוֹן שְׁעֵבֵר הַזְּמַן מְוַתֵּרַת דְּהֵם לֹא קִנְסִי. וְכֵן נְמִי טַעְמָא דְּמַתְנִיתִין דְּאָמְרוּ רַבָּנּוֹן יִקְיִים כִּינּוֹן דְּעֵבְרָה חֲשִׁישָׁא לְמָה יִגְרֵשׁ דְּהָא לְפִי זֶה דְּרַבָּנּוֹן לֹא קִנְסִי בְּנֹדָאי דָּאָם לֹא יִגְרֵשׁ עַד שְׁעֵבֵרוּ כ"ד חֲדָשִׁים לֹא כְּיִיפִינּוֹן לִיהָ כִּינּוֹן שְׁעֵבְרָה הַחֲשִׁישָׁא.

ג"כְּהָא הֵינּוּ טַעְמָא דְּאָמְרוּ יִקְיִים בִּיבְמָה שְׁהַפִּילָה תוֹף שְׁלֵשָׁה חֲדָשִׁים דְּהֵם לֹא קִנְסִי כְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמֵר יוֹצִיא: וְאַפְּשֵׁר לֹאמֵר דְּמָה דְּאָמְרֵי דְּרַבָּנּוֹן הוּא דְּוִוְקָא בְּעֵבֵר הַגָּבּוּל שְׁנַתְנוּ חַז"ל שְׁהַשְׁתָּא מִיָּהָא הוּא אַחַר הַגָּבּוּל דְּמְוַתֵּרַת לֹו.

דְּהֵם לֹא קִנְסִי לְאַפּוֹקִי מִר"א וְר"מ דְּקִנְסִינּוֹן לִיהָ עוֹלָמִית. אַבְל בִּיבְמָה כִּינּוֹן דְּמָה דְּהַפִּילָה הוּא בְּתוֹף ג' הָרִי עֲדִינּוֹן בְּתוֹף הַגָּבּוּל שְׁנַתְנוּ חַז"ל.

דְּאָף ע"ג דְּעֵבְרָה הַחֲשִׁישָׁא לֹא חִילְקוּ בְּגִזְרָתָם. דְּצָרִיף מִיָּהָא לִיתָן גָּט בְּתוֹף ג' חֲדָשִׁים אֶלָּא דְּלֹא קִנְסִי לְאַסּוֹר אָף אַחַר עֵבֹור ג'.

אַבְל ר"א דְּאָמֵר יוֹצִיא הוּא אֶפְּיִלוֹ הָיָה לְאַחַר ג' חֲדָשִׁים. דְּקִנְסוּהָ לִיהָ עוֹלָמִית דְּוִוְמִיא דְּר"מ דְּאָמֵר בְּמְעֻנְבֵרְת וּמִינְקַת חֲבֵרוֹ דְּקִנְסִי לִיהָ עוֹלָמִית שְׁלֵזָה אָמְרוּ דְּר"א וְר"מ אָמְרוּ דְּבָר א' כְּמַש"ל: וְתִירֵץ הָרֵאָב"ד לְקוֹשְׁיָתוֹ הֵתָם מְפָנִי שְׁהִיא יִבְמָה וְאַם יִתָּן לָהּ גָּט נְאַסְרָה עֲלִיו.

נ"ל דְּהַכִּי פִּירוּשׁ דְּבָרֵיו דְּבִיבְמָה לֹא עָשׂוּ חַז"ל כְּמוֹ הַתְּקֵנָה דְּעָשׂוּ בְּעֵלְמָא בְּכּוֹנִס בְּתוֹף שְׁלֵשָׁה חֲדָשִׁים דְּנִפְקָא מִינָה חוֹרְבָא לְפִי דְּגַם בְּקִינְדֵשׁ דִּינָא דְּתַקְנָה הוּא דְּמַנְדִּין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

וְאַם כֵּן בְּקִינְדֵשׁ לְבַד וְלֹא כְּנִס נְאַסְרָה עֲלִיו אַם יִתָּן לָהּ גָּט. לְכֵן לֹא עֲבָדִי בִּיבְמָה אוֹתָהּ תַּקְנָתָא כִּי אַם בְּאִשָּׁה דְּעֵלְמָא דְּלֹא נִפְקָא מִינָה חוֹרְבָא.

וביבמה אמרו שלא תנשא בתוך ג' חדשים ולא אמרו שאם נשאת כופין אותו לגרש דלא עבדי כהה תסנתא. וכן נראה שלא הזכיר רבינו ביבמה כמו שהזכיר.

הכא לענין נידוי. דמשמע שאין דין היבמה פדין אשה דעלמא אלא תקנה אחרת.

ובהכי לא יקשה עוד מה שהקשה מר"ן בכ"מ מהא דתנו פנסה הרי היא פאשתו לכל דבר דהראב"ד קאמר דלא עבדי הך תסנתא ביבמה וכמ"ש: וראיתי להרבנים הלח"מ והמש"ל דפירשו דברי הראב"ד משום דביאת מעופרת לא שמה ביאה וא"כ נאסרת עליו.

ולדידי אני ההדיט קשה דמלבד שלא רמז לזה הראב"ד ו"ל בדבריו כלל עוד תקשה דא"כ לרבי יוחנן דס"ל דשמה ביאה אמאי קתני מתני' קנים פינו דדינא הוא דאם פנס יוציא. וכי תימא דרבי יוחנן ס"ל דאם פנס לא יוציא.

ורב אחא ורפרם פליגי עליה דמנין לנו לומר כה דכינו דאינהו גופייהו לא הזכירו זה בפירוש לא שבקינן דברי ר' יוחנן דנראה דכה דעתו בנדאי ועבדינן כרב אחא ורפרם במלתא דלא הזכירו בפירוש: דין כ"ה וכן גזרו חכמים שלא ישא אדם מעופרת חבירו וכו' כתב הרב המגיד וכן נראה מן הגמרא דמניקה דומיא דמעופרת ע"כ.

פירוש לפי דברי רבינו דנקט טעמא דשמה זיק הנלד ליכא חילוק בין אלמנה לגרושה וא"כ גם במניקת דומיא דמעופרת. דנדאי דלפי דברי רבינו דלא הדר הש"ס מטעמא קמא וכמו שכתב מר"ן בכ"מ.

או שהיתה לו גירסא אחרת וכמו שכתב הלח"מ ו"ל וכינון שפן לא ידעתי מאי קא מקשה הלח"מ על ה"ה ו"ל דהא בגמרא אמרו סתם מעופרת למניקה קנימא א"כ מי שאמר במניקה דאם נתגרשה הוא ישתדל בבנו ה"ה במעופרת דטעמא משום מניקה הויא ע"כ.

דהא הרב המגיד כתב הךרז זה הוא לפי דברי רבינו דטעמא קמא לא נדחה. ואף לאותם שסוברים כרבינו דלית חילוק בין אלמנה לגרושה הם ס"ל כדעת רבינו נמי דטעמא קמא לא נדחה.

או כמו שכתוב בתוספות לדעת ר"ת והקושיא מעיקרא לא תקשי כלל: פרק י"ב דין א' האשה שבאה וכו' כתב הרב המגיד שהרמ"ך הגיה על רבינו וכו' כי היכי דאמרינן בנשפיתי וטהורה אני דאינה נאמנת א"ת היום נשפיתי ולאחר שנה תאמר טהורה אני ע"כ.

פוננת דבריו פינו דבחדא מתגיתין נאמרו א"כ שוין הם בדינם וכינון שפשובויה אי אפשר לומר דאם לאחר זמן אמרה טהורה נאמנת. דהא בשעה שאמרה נשפיתי ונאסרה משום דשמה נטמאה.

אי אפשר להתירה עוד כשתאמר אח"כ טהורה אני דלא מהימנינן לה דהוא נדאי משום דראתה שנאסרה לכהן אמרה טהורה אני. ולא נאמינה במגו דאי בעי שתקה משום פינו שראתה בשבויות שמותרות לבעליהן ישראל לא חששא עוד מלומר נשפיתי.

אֵלָּא כּשׂאח"כ רְאָתָה שְׁפִסּוּלָה לְכַהֲנֹנָה חֲזָרָה וְאִמְרָה טְהוּרָה אֲנִי לְכוּ לֹא נֶאֱמִינָה כִּי אִם בְּתוֹךְ פְּדֵי דִיבּוּר וּגְרוּעָה הִיא מִמִּי שְׁאִמְרָה אֲשֶׁת אִישׁ הִיְיִתִי וּגְרוּשָׁה אֲנִי. דְּאֲשֶׁת אִישׁ יְדוּעַ לְכָל שְׁאִסּוּרָה לְאַחַר וְהִיא אֶסְרָה וְהִיא הִתִּירָה אֶת עֲצָמָה.

וְנֶאֱמַנְתָּ בְּמִגּוֹ דְּאִי בְּעֵי שְׁתַּקָּה. וְכִינּוֹן שְׁפִן דְּבִמְתַּנִּיתִין אַחַת קַתְנֵי לְאֲשֶׁת אִישׁ שְׁאִמְרָה וְכו' וּבְאִמְרָה נְשִׁבִיתִי וְטְהוּרָה אֲנִי מִשְׁמַע דְּדִינָם שְׁנָה.

וְכִמּוֹ שְׁאִמְרָה נְשִׁבִיתִי דְּהִיא מְוַכְרַח דְּאִיְרֵי דְּאִמְרָה בְּתוֹךְ פְּדֵי דִיבּוּר. גַּם בְּאִמְרָה אֲשֶׁת אִישׁ הִיְיִתִי אִיְרֵי בְּדִאִמְרָה בְּתוֹךְ פְּדֵי דִיבּוּר דְּנֹקָא פִּן נִלְע"ד: דִּין ט' הָאֲשֶׁה שְׁלֵא הִנְחִיזָה אֲשֶׁת אִישׁ וְכו' וּלְפִיכָךְ לֹא תִנְשָׂא וְאִם נִשְׂאָת תַּצָּא ע"כ.

וּבְהִשְׁגוּת הָרֶאָב"ד פְּתַב וּבְקִידוּשִׁין כַּה"ג אִם נִשְׂאָת לֹא תַצָּא ע"כ. וְכַתְּבַת עָלָיו ה"ה וְכִבֵּר בִּיְאָר רַבִּינוּ דִּין הַקִּידוּשִׁין בְּפָרְק ט' מֵהִלְכוֹת אִישׁוֹת וְלֹא הִנֵּה לוֹ לְהַזְכִּיר דִּין קִידוּשִׁין בְּהִלְכוֹת גִּירוּשִׁין ע"כ.

פְּשׁוּט דְּבָרֵינוּ אֵלָּה שְׁהַבִּין בְּהִשְׁגוּתוֹ שֶׁל הָרֶאָב"ד שֶׁהִנֵּה לוֹ לְרַבִּינוּ לְבָאָר שְׁזָה הוּא דְּוּוּקָא בְּגִירוּשִׁין שְׁבַעַד אֶחָד אוֹמֵר נִתְגַּרְשָׁה וְאֶחָד אוֹמֵר לֹא נִתְגַּרְשָׁה שֶׁאֵע"פ שְׁנִשְׂאָת תַּצָּא. אֲבָל בְּקִידוּשִׁין כַּה"ג שְׁבַעַד אוֹמֵר נִתְקַדְּשָׁה וְעַד אוֹמֵר לֹא נִתְקַדְּשָׁה.

אִפִּי' שְׁלִכְתַּחֲלָה יֵשׁ לְחוּשׁ לְעַד שְׁאוּמֵר נִתְקַדְּשָׁה מ"מ אִם נִשְׂאָת לֹא תַצָּא וְהַטַּעַם הוּא מְבִנְיָן דְּבְגִירוּשִׁין דְּהִיא בְּחֻזְקָת אֲשֶׁת אִישׁ שְׁשִׁנִּיָּהֶם מְעִידִין שֶׁהִיא אֲשֶׁת אִישׁ הִיְיִתָּה. לֹא מֵהַמִּינִין לְעַד הַשְּׁנֵי שְׁאוּמֵר שְׁנִתְגַּרְשָׁה אַחַר כֵּךְ דְּמוֹקִימִין לָהּ אַחְזָקָתָה.

אֲבָל בְּקִידוּשִׁין דְּתַרְנוּוְהוּ כְּפִנוּיָהּ עַד עֲלֻשְׁוֹ קָא מְסַדֵּי. דְּאִם נִשְׂאָת לֹא תַצָּא וְאִם עַל זֶה וְכִבֵּר בִּיְאָר רַבִּינוּ דִּין הַקִּידוּשִׁין פָּרְק ט' מֵהִלְכוֹת אִישׁוֹת וְלֹא הִנֵּה לוֹ לְהַזְכִּיר דִּין קִידוּשִׁין בְּהִלְכוֹת גִּירוּשִׁין.

נִרְאֶה שְׁכּוֹנֵת דְּבָרֵינוּ שְׁרַבִּינוּ בִּיְאָר זֶה הֵתָם: וְקִשָּׁה לִי דְּאִדְרָבָה מֵהֵתָם מִשְׁמַע דְּאִם נִשְׂאָת תַּצָּא שְׁהָרִי כְּתַב שָׁם וְאִם נִשְׂאָת לֹא תַצָּא שְׁהָרִי הִיא אוֹמֵרָת לֹא נִתְקַדְּשָׁתִי. מִשְׁמַע דְּאִם שְׁתַּקָּה אִם נִשְׂאָת תַּצָּא וְכֵן כְּתַב שָׁם הָרַב ז"ל שֶׁאִם הִיְיִתָּה מְסוּפָּקָת אֶפִּילוּ נִשְׂאָת תַּצָּא דְּסַלְק עֲדִים מִפְּאֵן הָרִי הִיא חוֹשֶׁשֶׁת לְעֲצָמָה בְּסַפְקָא מְקוּדְּשָׁת.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר דְּמָה שְׁפַתְבּוּ וְכִבֵּר בִּיְאָר רַבִּינוּ דִּין הַקִּידוּשִׁין פ"ט מֵהַל' אִישׁוֹת וְכו' אִין הַפְּוּנָה דְּרַבִּינוּ בִּיְאָר שָׁם כְּמוֹ סְבֵרַת הָרֶאָב"ד אֵלָּא הַפְּוּנָה דְּמָה שְׁאִמְרוּ בְּש"ס דְּבְקִידוּשִׁין לֹא תַצָּא הָרִי בִּיְאָר רַבִּינוּ הָעֲנִין בַּהַל' אִישׁוֹת פ"ט דְּהוּא אִיְרֵי פְּשֵׁהִיא מְכַחִישְׁתוּ דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ לָהּ הִכִּי וְכִמּוֹ שְׁפַתְבּוּ שָׁם יַעו"ש .

וְגַם כְּפִי פִירוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּינוּ לֹא הִנֵּה לוֹ לְהַזְכִּיר דִּין קִידוּשִׁין בְּהִלְכוֹת גִּירוּשִׁין: | דִּין ט"ו וְכֵן אִם בָּא עַד אֶחָד וְהַעִיד לָהּ שְׁמַת בְּעֵלָה תִנְשָׂא עַל פִּיו שֶׁהַדְּבָר עֲשׂוּי לְהַגְלוֹתָהּ ע"כ. הִנֵּה מִפְּשׁוּט דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ שְׁגַם מִן הַתּוֹרָה נֶאֱמָן עַד אֶחָד בְּזָה שְׁלֵא בִּיְאָר דְּמִשׁוּם זֶה הַקְּלוּ חו"ל.

וְכֵן נִרְאֶה מִמ"ש בְּסוּף הִלְכוֹת גִּירוּשִׁין וְז"ל אֲבָל דְּבָר שְׁאִפְשָׁר לְעַמּוּד עַל בְּוִרְיוֹ וְכו' לֹא הַקְפִּידָה תּוֹרָה עָלָיו שְׁדָבָר רְחוּק הוּא שְׁיַעֲיֵד בּוֹ הָעַד בְּשִׁקָּר ע"כ. מִשְׁמַע דְּהַתּוֹרָה לֹא הַקְפִּידָה וְנֶאֱמָן מִן הַתּוֹרָה.

ולפי זה מ"ש אחר פך לפיכך היקלו חכמים בדבר זה וכו' פדי שלא תשארה בנות ישראל
עגונות ע"כ הפנונה אע"פ שחכמים מחמירים בכל מקום פאן לא התמירו והיקלו לעשות
כמו דין תורה.

ודלא כהתוספות שפתבו בדרך פ"ח בד"ה מתוך חוקר וכו' דהוא מתקנת חז"ל הוא דנאמן.
ומוכרח לומר לדעת רבינו דמה שס"ל רשב"ג שם במתניתין נשאת שלא ברשות ב"ד
מוותרת לחזור לו דמשמע אבל ברשות ב"ד אסורה לחזור שהיא בעד אחד.

טעמא דלא עבדינו נמי. דמוותרת לחזור לו כיון שהיא נאמן מדאורייתא.

הוא כמ"ש שם התוספות בד"ה מפלל דרישא וכו' דבעד אחד הנה לה למיזק אע"פ
שהאמינתו תורה. וכיון שכן קשה לי על דברי הריב"ש ז"ל שהביא במשנה למלך דהוא
האריך להוכיח שאין עד אחד נאמן בעדות אשה אלא מדרבנן.

משום דאם איתא דע"א נאמן מן התורה משום דהוי מלתא דעבידא לאגלוני אמאי לא
אמרינו ברישא נמי. שנשאת ברשות ב"ד שפיהא מותרת לחזור.

דמאי ראיה היא זו דהרי לדעת הרמב"ם ז"ל מוכרח לומר דטעמא הוא דבע"א הנה לה
למיזק אע"פ שהאמינתו תורה: והנה הוא הרבז"ל הקשה על ראית הריב"ש זו מדהנה.
ס"ד בש"ס דמדאורייתא נאמן דהש"ס קא בעי מנלן דמדאורייתא נאמן ואם כן גם למסקנא
נמי איפא למימר דהיא סברא דהנה מיישב לקס"ד דהיה סבור שהיא מן התורה.

והוא מפרש דכוננת הריב"ש דס"ל דלמסקנא אין סברא לומר דמסיק דהוי ע"א
מדאורייתא. משום דהנה קשיא דמאי ברשות בית דין.

ובשלמא לקס"ד לא הנה שייך להקשות תחלה דאי בע"א מאי ברשות ב"ד דהנה נדחק
לפרש הכי וכמ"ש התוס' וניחא ליה לשאול תחלה מנ"ל האי נאמנות מן התורה אבל
למסקנא אם איתא דמדאורייתא נאמן ע"א הו"ל לאתמוהי אמאי תצא בע"א ומאי רשות
ב"ד שייך אלא ודאי דלמסקנא מסיק שהיא תקנתא דרבנן ולא קשיא אידי ע"כ דבריו
בקיצור יעו"ש: ואנכי איש צעיר לא ידעתי דמאי חילוק כיון דלקס"ד לא קשה ליה זה
משום דהנה נדחק לפרש הכי שהיא סבר מדאורייתא קא בעי מנלן וניחא ליה בהאי דוחקא
אם כן כיצד עוד יחזור לאתמוהי.

והרי כבר הונח לו זה וטפי היה לו לתרץ דבתחלה הש"ס היה מהדר לידע מנלן דעד א'
נאמן. וכשיתקנים בידו דהוא מדאורייתא הוא חוזר להקשות אמאי תצא ומאי ברשות
ב"ד שייך.

כי כן דרף הש"ס בכל מקום שמתחלה שואל מנלן וכשימצא מנין הוא זה אזי חוזר
להקשות אמאי בע"א תצא כיון שהיא מדאורייתא ומאי רשות ב"ד שייך. וכיון דהוא
מסיק ולא חזר להקשות קושיא זו אלמא דלמסקנא ס"ל דהוא מדרבנן ולהכי לא הקשה
קושיא זו: ועוד קשה לי דאם הוא פך דלמסקנא חזר' מסברתו דהיה ס"ל דהוא
מדאורייתא.

אם כן כף הנה לו לש"ס לומר אלא אומר ר' זירא וכו' ומדלא אומר אלא משמע דאזיל לפי דעת הראשונה שהיא מדאורייתא. אלא שנותן טעם בזה ע"א נאמן שהוא מתוך שהחמרת וכו'.

ונה ודאי דעת רבינו שסובר שהוא מדאורייתא מדלא אומר אלא. ועוד שרבינו נקט טעמא דמלתא דעבידא לאגלויי ואע"פ שבש"ס אומר ר' זירא מתוך שהחמרת וכו' דס"ל לרבינו דזה טעם העיקרי.

דסמכי עליה בש"ס בכמה דוכתי וכיון דסמכי עליה אף במילי דאורייתא. אלמא דמדאורייתא הוא דע"א נאמן במילתא דעבידא לאגלויי ועיין בכ"מ לקמן בפ"ג בדין א' דזה הוא הטעם שנקט רבינו הטעם משום דעביד לאגלויי משום דסמכי עליה בכמה דוכתי ואפ"ל במילי דאורייתא: ונ"ל דהריב"ש ז"ל דנקט טעמא משום דעבידא לאגלויי.

ס"ל נמי דהוא עיקר הטעם. כיון דסמכי עליה בכמה דוכתי ואפ"ל במילי דאורייתא. ואעפ"כ האריף להוכיח שאין עד אחד נאמן בעדות אשה אלא מדרבנן. כיון דאליבא דר"ש ואם נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו.

דאם איתא דע"א נאמן מן התורה משום דהוי מלתא דעבידא לאגלויי. אמאי לא אמרינן נמי ברישא שנשאת ברשות ב"ד ובע"א שתהא מותרת לחזור לו.

דקא להאי טעמא אם אמרינן דהוא מדאורייתא הוי ליכא חילוקא בין נשאת בשני עדים. דנדאי דלהך טעמא מתוך שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחלה לא הנה יכול להביא ראיה זו.

דהוא כמ"ש בתוספות דאסורה לחזור לו דהנה לה למיזק. דכל כמה דהקלת עליה בתחלה הוא משום דהיא חוששת ולא מינסבא עד דבדקה שפיר וכיון דלא דייקא שפיר אסורה לחזור לו ואה"נ דעד אחד נאמן מדאורייתא.

אבל לטעמא דמלתא דעבידא לאגלויי משום זה נאמן ע"א. א"כ היא לא צריכה למיזק עוד ולמה אסורה לחזור לו.

אלא ודאי דמדרבנן הוא דעבדי הכי. וכיון דהוא מדרבנן אסורה לחזור לו כיון דמדאורייתא אין עד אחד נאמן.

כף נ"ל דברי הריב"ש ז"ל ואין הספר אצלי להתבונן בדבריו ז"ל: דין ט"ז והפל נאמנים להעיד לה עדות זה חוץ מה' נשים שחזקתן שונאות זו את זו וכו' ראיתי להרב מש"ל שנסתפק בהא דק"ל דחמש נשים אינן מעידות להעיד שמת בעלה הגע עצמה שהעידה אחת מהנה אי הויה אשת איש גמורה וכו' אי נמי לענין אם זינתה אם הולד הוי ממזר ודאי או ספק ממזר ונפקא טובא לענין דינא ע"כ.

ואנכי איש צעיר נלפק"ד דהויה אשת איש גמורה. כיון דמדאורייתא בעי שני עדים אלא דבענין עיגונא דאתתא הימנוהו לע"א נאפ"ל אשה משום דדבר העשוי לאגלויי א"כ בהני נשי דחשידי לקלוקלה ולא הימנוהו א"כ מוקמינן אדין תורה דאין ע"א ואשה מעידים.

ונה למאן דס"ל דמדרבנן הוא דהימנוהו לע"א משום דמלת' דעבידא לאגלוני ובהני לא הימנו להו רבנן ואוקמו אדאורייתא וקוין אשת איש גמורה ואף למאן דס"ל דמדאורייתא נאמנים הנה פסולים הוא משום דלא הקפידה תורה עליו משום שדבר רחוק הוא שייעידו בשקר בדבר דעביד לאגלוני.

א"כ בהני נשי שחזקתן שונאות זו לזו ויעידו בשקר אהדר דיניה שהקפידה תורה וקוין להו כשאר עדויות דאינם נאמנו: אלא שר"ע ס"ל דאסורה לאכול בתרומה דמחמיר שלא לאכול בתרומה פיון דאפשר לה לאכול בחולין למה לן להתייר לאכול בתרומה.

ואפשר דס"ל דלענגן אם קדשה אחר לא נאסר בקרובותיה ואם זינתה הולד ממזר פן נ"ל: עוד פתב הרב הנז"ל ונ"ל נ"ל דאם הועד על אהדשנפל במים שאין להם סוף ע"י הכשר להעיד בעדות אשה ושהה עליו כדי שתצא נפשו דיצאה מאיסור תורה אלא דמשום חומרא דרבנן לא תנשא לכתחלה ושוב העידו אחד מה' נשים אלו עדות המועיל להתייר לכתחלה אלא שאינן נאמנות מן הדין וכו' ועוד איפא טעמא רבה דלא עבידי נשי לקלקלה בידי שמים אלא לקלקול דבני אדם וכו' א"כ ככאן נמי פיון שאם נשאת לא תצא א"כ לא מציא לקלקלה ע"כ: נראה דכוננת דבריו בהא דאמר ועוד איפא טעמא רבא וכו' דהיינו דכמו שבגט דבדבר שתשאר האשה נשואה לזה ובכל שעה הם עוברים דלא עבדי דבר דהוא קלקול כלפי שמים.

אלא עבדי דבר שגורמים לה שתאסר על בעלה. דהיינו שגורמים לה לינשא לפי שעה עד שיבוא הבעל ויערער שתאסר עליו ותצא מהשני.

כך בהאי שפאו להעיד שנפל במים שאין להם סוף שפוננתם היא כדי שתלך האשה ותנשא. פיון דידעי דאם נשאת לא תצא אם פן אי אפשר לומר דלקלקולה נתפוננו שהרי בלאו הכי אם נשאת לא תצא וכו' עושה.

ועל זה אמר אל תשיבני ממה שכתב הרשב"א וכו' דהיינו דכמו דהתם אמר דלאו כ"ע דינא גמירי גם פן הכא אמרינן דלאו כ"ע דינא גמירי והם סברי דמים שאין להם סוף אם נשאת תצא אם פן האשה אינה נשאת.

שהרי היא תצא ולא תשאר עמו ואתו להעיד בשקר כדי שתנשא. לזה השיב דהרמב"ן חלוק עליו ועוד דאפי' להרשב"א לא דמי וכו' דהכי נמי הם ידעי דאם נשאת לא תצא.

וא"כ לא אתו לקלקולה דהיא עומדת לינשא ובנדאי דבאמת קא מסהדי דאין כוננתם לקלקלה: פן נראה לכאורה פוננת דבריו אבל במ"ש אחר כך ואפשר לומר לאידך גיסא וכו' כדי שתנשא לכתחלה כדי שאם יבא בעלה תצא מזה ומזה ומסקי אדעתיהו שפא לא מת ע"כ.

משמע דעד כאן הוא דמזכיר חששא דאם יבא בעלה דתצא מזה ומזה אבל מקודם לא איירי מענגן קלקול דשפא לא מת ותצא מזה ומזה: וגם מדקדוק דבריו ז"ל נמי משמע דלא איירי בהכי לכו נ"ל לפרש דבריו כך דהני נשי לא יש בינדם לקלקל פי אם דבר של בני אדם.

אָבֵל לְקַלְקוֹל דְּבִידֵי שָׁמַיִם לֹא מָצוּ לְקַלְקֵל. דְּמַהֲאֵי טַעְמָא נְאֻמְנוֹת לְהַבִּיא גַט בַּח"ל פִּינּוֹן דְּדִינָא הוּא דְּלֹא מִשְׁגָּחִינּוּן בְּבַעַל פְּשִׁיאֵמֶר מְזוּנְיָיִף הָרִי דְּהֶאֱשָׁה הַזֹּאת לִית לָהּ קַלְקוֹלָה פְּלִפִּי שְׁמִיָּא.

וּא"כ אִם יֵאמְרוּ שְׁקֵר פְּדֵי לְקַלְקֵלָה פְּלִפִּי שְׁמִיָּא לֹא מְקַלְקֵלָה. דְּלֹא עֲבָדֵי דְּמַקְלָקֵלָה אֱלֹא בְּהֵאֵי גְוֹנָא דְּמַבִּיאֹת בַּא"י דְּכְשִׁיבֵא הַבַּעַל וַיַּעֲרַעַר דְּמְזוּנְיָיִף הוּא תַּצָּא מִהַשְּׁנֵי וְתֵאסֵר אַתְרֵנוּןִּיהוּ.

הָרִי יְכוּלָה לְקַלְקֵל בִּידֵי אָדָם לְהַכִּי אֵינּוּן נְאֻמְנוֹת. אִם כֵּן בְּכֹאן נָמִי שְׂבָאוּ לֹמֵר שְׁמַת בַּעֲלָה לְהַתִּירָה לְהַנְשֵׂא.

פְּדֵי לְקַלְקֵלָה בִּידֵי שָׁמַיִם לְהַעֲבִירָה עַל דָּת. דְּבִשְׁלָמָא אִם הִיָּה הַדִּין דְּדָאִם נִשְׂאֵת תַּצָּא. א"כ שִׁינְיָה לְהַעֲבִירָה עַל דָּת בְּעֵדוּתָם זֶה פְּדֵי שְׁתַּנְשֵׂא לְקַלְקֵלָה פְּלִפִּי שָׁמַיִם. אָבֵל פִּינּוֹן דְּדִינָא הוּא דְּדָאִם נִשְׂאֵת לֹא תַּצָּא א"כ בְּעֵדוּתָם זֶה לֹא עֲבָדֵי לָהּ שׁוּם קַלְקוֹל.

דְּדִינָא הוּא דְּדָאִם נִשְׂאֵת לֹא תַּצָּא וְזֵהוּ שְׂאֵמֶר לֹא מְצִיָּא לְקַלְקֵלָה. וְתַשְׁלוּם דְּכָרִיו מְבֹנְאָר לְפִי זֶה וְאִתְּכֹפֵר לֹמֵר לֹאִידָךְ גִּיסָא דְּהֵנִי נְשִׂי סְבָרִי לְקַלְקוֹלָא פְּדֵי שְׁתַּנְשֵׂא לְכַתְחֵלָה פְּדֵי שְׂאֵם יְבֵא בַּעֲלָה תַּצָּא מְזֵה וּמְזֵה דְּהוּא קַלְקוֹל דְּכַנִּי אָדָם דְּמַסְקִי אַדְעֵתִיִּיהוּ דְּשְׂמָא לֹא מַת וּלְהַכִּי לֹא נְאֻמְנִין לְהֵם דְּשְׂמָא כֹּף פְּוֹנְתָם וְשְׁקֵר הֵם מְעִידִים: פְּתַב הַמַּש"ל גְּרַסִּינּוּן בְּגִמְרָא אֵיבְעִיָּא לָהּ וּבַת חַמִּיָּה מְהוּ וְכוּ' וּלְפִי הַנְּחָה זֹו קְשִׁיָּא לִי בְּמָה שְׂדָחוּ בְּגִמְרָא דְּיִלְמָא דְּבַת חַמִּיָּה דְּאִמְרָה אֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּבִי נְשִׂאֵי וְכוּ' וְאִי בַת חַמִּיָּה אֵינָה בַת חַמִּיָּה לֹא שִׁינְיָה פְּלִל טַעְמָא דְּאֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּבִי נְשִׂאֵי וְכוּ'.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדָּק בְּדַבְרֵי רַש"י וְכוּ' דְּהֵא אֲשֶׁת רְאוּבֵן אֵינָה אוֹכֵלֶת מֵה שְׁהִבִּיאָה לְשֵׁם אֱלֹא מֵה שְׁהִבִּיאָה לְיַעֲקֹב ע"כ. הִנֵּה נִדְּאֵי שְׁלִפִּי הַהַנְּחָה שְׁהֵנִיִּים הָרַב ו"ל נִדְּאֵי שְׁקִשָּׁה.

כְּמוֹ שְׁפָתַב הוּא ו"ל. אָבֵל לְפַעַד"ן דְּבַת חַמִּיָּה דְּקַתְנֵי מַתְנִי' הוּא בַת חַמִּיָּה וְהִיא ג"כ בַת חַמִּיָּה.

וְהַהֲכָרֵחַ שְׁהַכְרִיחַ הוּא ו"ל שֶׁהִיא אֵינָה בַת חַמִּיָּה מְכַפֵּה טַעְמִי. נ"ל דְּלֹא הֲכָרֵחַ דְּדָאִם מִטַּעַם רֵאשׁוֹן דְּאֵמֶר דְּדָאִם כֵּן אִמְאֵי תְנִי בַת חַמִּיָּה וְלֹא קַתְנֵי בַת חַמִּיָּה.

לְזֵה יֵשׁ לְהַשִּׁיב מִשׁוּם דְּאֵי הִנֵּה תְנִי בַת חַמִּיָּה דְּמִשְׁמַע אַע"ג דְּאֵינָה בַת חַמִּיָּה הִנֵּה אִמְנָא הוּא הַדִּין בַת חַמִּיָּה אַף ע"ג דְּאֵינָה בַת חַמִּיָּה לְהַכִּי תְנָא בַת חַמִּיָּה. דְּהֵינּוּ שְׁנוֹסֶף עוֹד שֶׁהִיא בַת חַמִּיָּה גַם כֵּן.

אָבֵל בַת חַמִּיָּה שְׂאֵינָה בַת חַמִּיָּה מְעִידָה. בֵּינָם לְטַעְמָא דְּאֵימָא סְנִיָּא לָהּ זֵה דְּוָקָא בְּאִימָא שְׂעֵדִין נְשׂוּאָה עִם אָבִיהָ.

אָבֵל כְּשֶׁהֲלָכָה וְנִשְׂאֵת לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִקְרָה בְּעֵינָה כ"כ עַד שְׁתַּשְׁנָא אַחֲרֵיִם מִחַמְתָּהּ. וְכֵן לְטַעְמָא דְּאֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּאֵימָה לֹא אֵיכְפַת לָהּ בְּהֵאֵי פִינּוֹן דְּאִישׁ אַחֵר נָמִי שֶׁהוּא בַּעֲלָה אֲכִיל לָהּ לְגִרְסָנָא דְּאֵימָה וּבִש"ס קָא מְבַעֲיָא לִיהָ בַת חַמִּיָּה מְהוּ וְכוּ' וְהָכָא לִיכָא אִימָא דְּסְנִיָּא לָהּ אוֹ דְּיִלְמָא טַעְמָא דְּבַת חַמִּיָּה דְּאִמְרָה דְּאֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּאֵימָה הָכָא נָמִי אֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּבִי נְשִׂאֵי אֱלֹא דְּלֹא תְנִי בַת חַמִּיָּה פְּדֵי שְׁלֹא נְטַעָה לֹמֵר הוּא הַדִּין בַת חַמִּיָּה אַף ע"פ שְׂאֵינָה בַת חַמִּיָּה וְסְנִיָּא לָהּ מִשׁוּם דְּאֲכֵלָה לְגִרְסָנָא דְּאֵימָה וְאֵע"פ שְׂאֵינָה אֲשֶׁת

אביה להכי קתני בת תמותה לומר דנוקא שהיא בת חמיה נמי ששונאה לה דאוכלת השנייה לאביה נמי אבל בת תמותה אינה בת חמיה שאינו שנייה לאביה מעידה דאינה שונאה כל כך דזה נראה ממ"ש רש"י ז"ל יגיע אומר שהביאה לאבי מבית אביה וכן כתב רבינו עובדיה וכן כתב הנמוקי יוסף שלזה דקדקו בלשונם לכתוב זה להוציא בת תמותה שאינה בת חמיה דפשיטא להו דלא שנייה בה אפי' חד טעמא וכמש"ל וא"כ הנהך טעמי דכתב הרב עוד להכריח כפר נדחו מזה.

וכן יש לומר נמי דאין זה הכרח דמדלא תני בת חמיה ותנא בת תמותה דמשמע אע"ג דאינה בת חמיה. דאימא דהא דתנא תונא הכי משום פיון דתנא תמותה תנא בתה נמי להכי נקט בת תמותה.

ונה דקא מבטיא להו בפ"ס דאימא דבת חמיה נמי דאית בה טעמא נמי דאכלה לגרסנא דבי נשאי. והא דלא תנא בת חמיה משום דאגב דנקט תמותה תני בת תמותה.

אבל מ"מ נדאי דבת תמותה שאינה בת חמיה לא שנייה בה לגרסנא דבי נשאי: דין י"ח בא עד אהד ונהייד שמת בעלה והתירוה להנשא על פיו וכו' כתב הרב המגיד וה"ה לאשה אומרת מת והתירוה להנשא על פיה וא"כ כפאה אשה.

אחרת ואמרה לא מת לא תצא מהתירה הראשון וזה מוסכם ע"כ. בנדאי שפך נראה מדברי רבינו שכתב אחר כך באו שניהם כאחד וכו' אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא וכו' משמע בשביל שבאו כאחד.

אבל אם באו זה אחר זה הרי דינא כמו דין י"ח ונה ברור: אבל ראיתי שצריף לידע פיון דאית לן הא דעולא כל מקום שהאמינה תורה אמאיצריף עד שיתירוה להנשא והא בפ' מי שקנא דף ל"א קא פריף וכינון דמדאורייתא עד אחד מהימן אינף היכי מצי מכחיש ליה והא אמר עולא וכו' אלא אמר עולא תני לא היתה שותה וכן בפ' עגלה ערופה קא פריף השתא דאמרת עד א' מהימן אינף היכי מצי מכחיש ליה והאמר עולא וכו' אמר לך עולא תני לא היו עורפין אלמא דכינון דהימנינו לעד א' אין דבריו של שני שבא להכחישו אחר כך ולא פלוג וכו' פן הכא צריף שתהא מותרת מיד בעדותו לכתחלה להנשא ולא בעי עד שיתירוה: ועוד לכאורה קשה על רבינו דפסק כהא סוגיא שאם התירוה להנשא מותרת לכתחלה והא אמר ר' יוחנן בפ' האשה שנתאלמנה לא תנשא ולפי דמוקים ליה אפיי דאיירי בעד אהד ר' יוחנן.

ומה דקאמר ר' יוחנן לא תנשא לכתחלה משום דרב אסי דאמר רב אסי הסר ממה עקשות פה: ונ"ל דרבינו ס"ל דנדאי לפי דברי עולא דאם באו זה אחר זה לא מהנו דבריו של שני כלל.

ולפי זה הכא נמי לא בעי עד שיתירוה ודלא כפירוש רש"י דפירש ודוקא התירוה קודם שיבוא עד המכחישו אבל אם בא קודם שיתירוה מודה עולא דלא סמכינן אקמא ע"כ. אלא הכא שאני משום ולזות שפתיים הרחוק מהך.

דאם קודם שהתירוה לא תנשא כדאמר ר' יוחנן דלכתחלה לא תנשא משום ולזות שפתיים. אבל אם כפר התירוה והיא הולכת להנשא.

ואם לאחר שפא העד השני הם חונרים לאנסרה הרי הם מורים דדינא הוא דעד שני עיקר. וא"כ אם נשאת מעצמה ואומרים לה לא תצא הרי הפך דבריהם עשו שאסרו אותה מקודם לאחר שפא העד השני ואתו בני עלמא ומרנגי אבתרייהו לכן אמרו שאם התירוה פבר לא חיישינן בהא דלזות שפתיים הרחק ממה.

ולא צריכין למאי דקאמר מרן בכ"מ דרבינו לא חשש לכתוב פן משום דלא אתמר התם הכי אלא למאי דפריש אב"י מימרא דר' יוחנן וכו'. דרבינו נמי אגיל גם פדברי אב"י והכא שאב"י: והשתא אתי שפיר במה שאמר רבינו בהל' סוטה פ"א ופסק דבבא עד א' פשר ואמר נטמאת ובא עד אחר והכחישו ואמר לא נטמאת אין שומעין לו.

ולא אמר דבצי דבבר הורו על פי עדותו כמו הכא. דהא בתוספות התם דף ל"א בד"ה פאן בבת אחת וכו' מפת דהוקשה להם מהאי סוגיא דהכא דקאמרה דבצי עד שיתירוה.

ולא כן שם דמשמע דאם בזה אחר זה סגי ולא בצי עד שישורו. הןכרחו לומר דגם התם נמי איירי דאחר שקבלו עדות הראשון והורו על פי עדותו אחר כך בא השני.

אלמא דמשמע ליה לרבינו שיש חילוק בין זה לזה. דבאשה הוא דבצי עד שיתירוה להנשא.

אבל שם לא צריך עד שישורו על פי עדותו. דהוא בנדאי משום כמ"ש דהכא שאב"י משום ולזות שפתיים וכו'.

והתם ליכא דלעולא דכיון דקבלו עדות הראשון הרי הוא כשנים מאותה שעה. ולא בצי עד שישורו על פי עדותו קודם בא עד השני.

וכן נמי בהלכות רוצח פ"ט פסק שפבאו זה אחר זה לא בצי עד שישורו פדברי עד ראשון קודם בא עד השני. ואתו דברי רבינו על נכון דנדאי דלדברי עולא דבקבלת עדות ראשון סגי.

גם רש"י ז"ל שם פירש וז"ל הרי פאן שנים וכו' והיכן האמינתו תורה כשנים פגון אם העיד עדותו ויצא. דתו לא מצי חד לאכחזשי עד פאן. הרי.

דלעולא לא בצי עד שישורו בית דין על פי עדות ראשון: דליכא לתרץ לדעת רבינו מה שתייצו נמי התוס' ביבמות ובכתובות. דסוטה שאב"י דשם העד א' נאמן מדאורייתא אז העד נחשב כשנים אפילו לא פסקו הדין על פיו אבל בדבר שאינו נאמן מדאורייתא אלא מדרבנן אז לא נעשה כשנים אא"כ פשפסקו הדין על פיו ע"כ שרבינו ס"ל דגם בעדות אשה דעד אחד נאמן הוא מדאורייתא וכמו שכתבתי לעיל בדין ט"ו וא"כ מוכרח כמ"ש: והגה בהא דאמרינן שדעת רבינו הוא דגם באשה אומרת מת והתירוה ואחר כך באה אשה אחרת ואמרה לא מת לא תצא מהיתרה הראשון הוא כף משמע מהש"ס שם.

לפי שאחר שמוקים למתני' דהכי קאמר לא תצא מהיתרה הראשון קאמר אח"כ על מה דקתני אח"כ מתניתין עד אומר מת ושנים אומרים לא מת אע"פ שנשאת תצא. פשיטא דאין דבריו של א' במקום שנים לא צריכא בפסולי עדות.

וכדבר' נחמיה וכו' ואיבעית אימא וכו' אלא כגון דאתאי אשה מעיקרא וכו' והוא כמו שפירש רש"י וז"ל אלא מתניתין דקתני אף על פי שנשאת תצא כגון דאתאי אשה מעיקרא ונשאת על פיה ואשמעינן מתניתין דתצא ע"פ ב' נשים הבאות אחריו כן ע"כ.

משמע משום שהוא שתי נשים שהם רוב דעות אבל אם באה אח"כ אשה אחת דוקא לא משגיחין בה שהוא פדברי רבינו פדמשמע מדבריו כנו"ל. וכן הזכיר רבינו לקמן האי דמוקמינן למתניתין בפסולי עדות שאמר בד"א פשהיה העד וכו' או שנשאת על פי אשה ובאו שתי נשים וכו' ומשמע אבל אם באה אשה אחת דוקא לא תצא ומשמע דבאם התירוה להנשא נמי מותרת להנשא לכתחלה כמו דין ע"א והתירוה ואח"כ בא עד אחר: אלא שקשה דלמה בהל' רוצח פ"ט כתב רבינו אשה אומרת ראיתי את ההורג ואשה אומרת לא ראית היו עורפין בין שבאו שתייהן כאחד בין שבאו זו אחר זו דלמה בשבאו זו אחר זו עורפין וקרי שם דף ל"א גם כן אוקמו למתניתין דקתני עד אחד אומר ראיתי את ההורג ושנים אומרים לא ראית היו עורפין בפסולי עדות וכדבר' נחמיה וכו'.

ואיכא דאמרי כל היכא וכו' והכא במאי עסקינן כגון דאתאי אשה מעיקרא ותירצה לדברי נחמיה וכו'. דמשמע דהוא משום רוב דעות דאתו תרתי נשים ומבטלי לה.

אבל באשה אחת לא מבטלה לה וכמו דאמרו בש"ס הכא: והנה לפי הסוגיות פולג דבעד אחד דכינן דנתקבלה עדותו וקשבינן ליה כשני עדים אם בא אח"כ עד אחר ומכחיש ליה לא משגיחין ביה.

דהרי הוא כעד א' לגבי שנים. אבל אם באו אחר כף ב' עדים והכחישוהו אין דבריו פלוס לגבי שנים שבאו אח"כ.

ואם היו אלו השנים נשים או פסולי עדות אפילו מאה הן כעד אחד. וכינן דנתקבלה עדותו של עד הכשר בראשונה וקשבינן ליה כשנים.

תו לא משגיחין ברוב נשים שבאו אחר כף פינן דחשיבי כע"א. ואין דבריו של אחד במקום שנים ואם באו בבת אחת עד אחד כשר ורוב נשים הוי כפלגא ופלגא דהדבר ספק.

ואם באו נשים בראשונה ונתקבלה עדותן ואח"כ בא עד אחד כשר והכחישם לא משגיחין. ביה.

פינן דנתקבלה עדותן וקשבינן להו כשני עדים ותו לא מכחיש להו עד אחד. ואם היו פולג פסולים אזלינן בתר רוב דעות בין להקל בין להחמיר והנה כאן רבינו כתב בדין כ"א דבאשה אומרת מת ואח"כ בא עד כשר ואמר לא מת הרי זו לא תנשא.

ומשמע שאפילו בא אח"כ העד הכשר לאסר שהתירוה להנשא דסובר רבינו פינן דהורע פח הנשים לגבי עד כשר ה"נ אע"פ שהיא באה ראשונה לכד ונתקבלה עדותה פתרי מ"מ הורע פחה לגבי עד כשר.

וקרי דינה כמו בעד אחד שבא ראשונה ונתקבל עדותו שאם באו שני עדים אחר כף והכחישוהו דמשגיחין לשני עדים: ומינה משמע דדוקא שאח"כ בא עד כשר דהיא לא תנשא אבל אם באה אשה אח"כ ואמרה לא מת לא משגיחין בה דכינן דנתקבלה עדות

האשה בראשונה והתירוה להנשא וכמש"ל דנות סברת רבינו הרי נמי מוכח מדברי רבינו דבאשה נמי אם לאחר שנתקבלה עדותה באה אשה אחת ואמרה לא מת לא משגחינו בה ואם פן למה בהל' רוצח לא פסק כה' והלא סוגיא דעגלה דאוקמוה בפסולי עדות וכו' הוא פמו דאמרו הכא ומאי שנא זה מזה וכמו שהקשיתי לעיל: לכן נראה לי דמה שנראה מדברי רבינו הכא דגם באשה פשפאה אשה א' אח"כ דלא משגחינו בה.

לאו משום דמוקמי בש"ס בפסולי עדות וכמו שפכתתי לעיל. דאי מהנה גם בעגלה ערופה איתא פהאי סוגיא.

אלא משום דקתני מתניתין הכא עד אומר מת ועד אומר לא מת. אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא.

ומוכרח דהאי מתני' איירי פשפאו בבת אחת. דאי בזה אחר זה אמאי קתני בעד אחד פשר דלא תנשא.

והרי כבר הוקמוה בש"ס למתני' דלעיל דהכי קאמר עד אחד אומר מת והתירוה להנשא ובא אחד ואמר לא מת לא תצא מהיתרה הראשון אלא מוכרח דהאי מתניתין איירי בפאו בבת אחת.

דלא נתקבלה עדות הראשון ובא עד הב' דהם עדות מוכחשת להכי לא תנשא. ובהאי גוונא הוא דקתני אח"כ אשה אומרת וכו'.

דעליהו תרתי קתני לבסוף הרי זו לא תנשא. דבעדות אשה קא משנה מתניתין אשה אחת לעד אחד פשר.

דכמו דבעד אחד פשר ואח"כ בא עד אחר והעידו בבת אחת. פן דין אשה אחת ואשה אחת שפאו כאחד דהוא משום שפאו בבת אחת הוא דלא תנשא.

ומשמע אבל אם לא באו בבת אחת אלא זה אחר זה הרי זו תנשא אם כבר התירוה פמו דין עד אחד פשר. דאם לא פן דארף בזה אחר זה באשה לא תנשא אמאי תני לה הכא נהנה ליה למתני לה בפירוש.

ובעגלה אע"ג דתני במתניתין עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית. אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית היו עורפין דקא משנה דין אשה אחת לדין עד אחד.

ואוקים לה ר' סגיא בבת אחת דלהכי היו עורפין. לא תדייק מינה הא אם היו בזה אחר זה לא היו עורפין גם על מה דתני עמה אשה אומרת וכו' דאם לא פן הנה ליה למתני לה בפירוש גם בזה אחר זה.

דהתם לא תני במקום אחר דין עד אחד ועד אחד פי אם במקום זה דוקא. נימא דאגב קתני נמי דין אשה ואשה אע"ג דבאשה הוא ואע"ג דבאו בזה אחר זה.

אבל הכא דתני דין עד אחד וע"א במקום אחר היכא דבאו בבת אחת דלא משגחינו בעד בתרא ודאי דנימא דאם איתא דבאשה לא מהני הנה ליה למתני לא כן באשה התם ולא למתני לה במקום דבאו בבת אחת ולהכי אמרינו בודאי דבבת אחת הוא דלא תנשא

אָבֵל בְּזֶה אַחֵר זֶה כְּמוֹ דִּין לֹא נִדְיִיק הָא בְּזֶה אַחֵר זֶה אֵין עוֹרְפִין אֵלֶּא אַעַד אֶחָד וְעַד אֶחָד
וְלֹא אֵאָשָׁה וְנֵאֻשָׁה נְמִי וְכַמ"ש שֵׁם הָרַב הַמַּגִּיד דַּע"כ לֹא מְפִלִיגִינוּ בֵּין בָּאוּ בְּבַת אַחַת
לְבָאוּ זֶה אַחֵר זֶה אֵלֶּא דוֹנָקָא כְּשֶׁהָעֵד הִרְאִישׁוֹן הוּא כְּפֶשֶׁר.

וְנ"ל מִשׁוּם דַּס"ל לְרַבֵּינוּ דְּמִשׁוּם הֵכִי לֹא תְּנִי ר' חֲזִיָּא לֹא הָיוּ עוֹרְפִין וּמוֹקִים לָהּ בְּזֶה
אַחֵר זֶה. דְּהוּא ס"ל דְּבִאֲשָׁה לֹא מְהַנִּי שֶׁהוּא זֶה אַחֵר זֶה דָּאֵם לֹא פֶן אַמְאֵי פְּלִיג אַעְוֹלָא
וְאַרְבֵּי יִצְחָק דְּתַנּוּ אֵין עוֹרְפִין דְּנִדְאֵי דְּהֵם אֵינְרֵי בְּזֶה אַחֵר זֶה דְּלֹא יַחֲוִל מַה דְּתַנִּי עוֹלָא
כָּל מְקוּם דְּהֶאֱמִינְתּוּ תוֹרָה לַע"א אֵינּוּ אֵלֶּא בְּזֶה אַחֵר זֶה.

וְכִינּוּן דְּהוּא נְמִי שֶׁבְּזֶה אַחֵר זֶה ס"ל דְּלֹא הָיוּ עוֹרְפִין אַמְאֵי פְּלִיג אַעְוֹלָא וְר' יִצְחָק אֵלֶּא
וְדֵאֵי דְּמִשׁוּם זֶה דָּאֵם הָיָה תְּנִי לֹא הָיוּ עוֹרְפִין הָיָה מִשְׁמַע דְּגַם בְּאֲשָׁה דְּתַנִּי עֲמָה בְּמַתְנִיתִין
דִּינָא הֵכִי.

וְהוּא לֹא ס"ל הֵכִי דְּבִאֲשָׁה לֹא אָמְרִינוּ. לְהֵכִי מוֹקִים לָהּ בְּבַת אַחַת.

וְתַנִּי הֵיִתָּה וְלֵהֵכִי פֶסֶק רַבֵּינוּ דְּבִאֲשָׁה גַם בְּזֶה אַחֵר זֶה הָיוּ עוֹרְפִין: אָבֵל צָרִיף טַעַם דְּמֵאֵי
שָׁנָא זֶה מְזָה: וְנִלְע"ד דְּשִׂאֲנֵי עֵדוּת אִשָּׁה דְּהִטַּעַם שֶׁהֶאֱמִינוּ עַד אֶחָד מִשׁוּם מְלִתָּא דְּעֵבִידָא
לְאֵגְלוּנֵי דְּהוּא סְבָרָא דְּלֹא מְשַׁקֵּר אִם פֶּן בְּאֲשָׁה נְמִי אֵיכָּא הֵאֵי טַעַמָּא.

וְעֵבְדִינוּ בְּהָ פְּדִין עַד א' הַכְּשֶׁר עִם עַד א' כְּפֶשֶׁר. דְּגַם הֵיא אִם הִעֵידָה כְּבָר וְהִתִּירוּהָ לְהַנְשֵׂא
דְּחֻשְׁבִּינוּ לָהּ כְּשִׁנֵּי עֵדִים.

גַּם אִם בָּאָה אַחֵר כְּפֶ אִשָּׁה אַחֲרַת וְהִכְחִישָׁה אוֹתָהּ תוּ לֹא מִשְׁגָּחִינוּ לָהּ. אָבֵל בְּעֵגְלָה עֲרוּפָה
דְּהוּא מְלִתָּא בְּלֹא טַעַמָּא דְּגִזְרַת הַכְּתוּב דְּעַד אֶחָד נֶאֱמָר וְאִשָּׁה נֶאֱמַנְתָּ לֹא עֵבְדִינוּ כ"כ
לְהֶאֱמִין הָאִשָּׁה גַם בְּאִם בָּאָה אִשָּׁה אַחֲרַת וְהִכְחִישָׁה אוֹתָהּ אֵלֶּא אָמְרִינוּ דְּעוֹרְפִין.

וּבְסוּטָה לֹא הַזְכִּיר רַבֵּינוּ בְּדִין אִשָּׁה אַחַת עִם אִשָּׁה אַחַת שְׁבָאָה אַח"כ מַהוּ הַדִּין. אִם פְּדִין
עֵדוּת אִשָּׁה אוּ פְּדִין עֵגְלָה עֲרוּפָה.

וּלְפִי הַטַּעַם שֶׁכְּתַבְתִּי וְדֵאֵי גַם בְּסוּטָה הַדִּין כְּמוֹ דִּין עֵגְלָה עֲרוּפָה דְּאִשָּׁה שְׁנֵי מְבַטְלֵת
לְעֵדוּת רֵאשׁוֹנָה. וְרַבֵּינוּ לֹא הַזְכִּירוּ דְּסַמָּה אֵדִין עֵגְלָה עֲרוּפָה דְּהוּא וְדֵאֵי אֲתִי בַמְכ"ש
דְּנֶאֱמַר דְּשׁוֹתָה פְּדִי שְׂלֹא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת מֵאַחַר שְׁקִינָא לָהּ בְּעֵלָה: פְּרָק י"ג
דִּין א' הָאִשָּׁה שֶׁהִלְךָ בְּעֵלָה וְכו' שְׂזוּ הַחֲזִיקָה שְׁקִינִית וְרוּצָה לְהַשְׁמִט תַּחַת בְּעֵלָה ע"כ.

כְּתַב הָרַב הַמַּגִּיד עוֹד שֵׁם מ"ט דְּקַטְטָה ר"ח אָמַר מִשׁוּם דְּמִשְׁקָרָא רַב שִׁימִי בַר אֲשִׁי אָמַר
מִשׁוּם דְּאָמְרָה בְּדָדְמִי וְקִי"ל לְחוּמְרָא וְכו' וְזֵהוּ שֶׁסְּתַם רַבֵּינוּ וְכַתְּבֵי שְׂזוּ הַחֲזִיקָה שְׁקִינִית
ע"כ. הִנֵּה מְדַלָּא הַזְכִּיר רַבֵּינוּ דְּאָמְרוּ בַּש"ס עֲנִין דְּאַרְגִּיל הוּא אוּ הֵיא.

וְכֵן מִמַּה שֶׁאָמַר הָרַב הַמַּגִּיד וְקִי"ל לְחוּמְרָא דְּחִינְשִׁינוּ דְּמִשְׁקָרָא דְּאָפִי אָמְרָה מַת עַל
מִטָּתוֹ וְקִבְרָתוֹ מִשְׁמַע שְׂלֹא הֵיִתָּה הַגִּירָסָא אֲצֵלָם כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְפָנֵינוּ אֵיכָּא בִּינְיָהוּ דְּאַרְגִּיל
הוּא.

לְפִי שְׂאֵם כְּפֶ הוּא שֶׁהָיוּ גוֹרְסִין לָהּ הֵיָה לוֹ לְרַבֵּינוּ לְהַזְכִּיר בֵּין אַרְגִּילָה הֵיא אוּ אַרְגִּיל
הוּא. וְג"כ מְדַבְּרֵי הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁאָמַר שְׁבַדְבְּרֵי רַב חֲנִינָא אֵיכָּא חוּמְרָא זוּ אָבֵל לְדַבְּרֵי רַב
שִׁימִי נֶאֱמַנְתָּ.

א"כ מאי נשאר עוד לש"ס לומר מאי בינייהו. ונהרי איפא האי דאמרה מת על מטתו וקברתיו ועוד דלמה לא הנפיר הרב המגיד טעמא דרבינו לא הנפיר האי דאמר בש"ס דארגיל הוא ולפרש לן דעת רבינו.

וסברא הוא דלא גרסינן לה לפי פיון שהיא אמרה גרשתני כדי להשמט מתחתיו מאי שנא בין דארגיל הוא בין דארגילה היא הרי איפא הוכחה גדולה ששונאתו שהרי אמרה גרשתני ולא חששא לאיסורא דאשת איש מרוב השנאה.

ומשום זה נראה דלא גרסינן לה כלל למאי בינייהו. דהוא נראה להדיא מאי בינייהו דלרב חנינא אע"ג דאמרה מת על מטתו וקברתיו אינה נאמנת ולרב שימי נאמנת.

ונתו שפיר דברי הרב המגיד שאמר וקי"ל לחומרא כרב חנינא: ואי לא דהנפיר הרב המגיד הא דרב חנינא ורב שימי בר אשי הייתי אומר דלרבינו לא הנה גריס לה כלל להאי פלוגתא לפי שאם הנה גריס לה הנה ליה לרבינו להנפיר זה ולומר דאפילו אמרה מת על מטתו אינה נאמנת אף על גב דמשמעו דבריו פה הוא פיון דאמר שזו הנוחזקה שקרנית דמשמע בכל גוונא אינה נאמנת.

מ"מ פיון דאיפא מאן דפליג עלה בש"ס דהוא רב שימי. הנה לו לפרש דבריו כדי לבאר לן דהוא פסק כרב חנינא ולא כרב שימי.

וכ"נ מדברי הרי"ף ז"ל דלא הנפיר האי פלוגתא כלל. אלא פירוש קטטה דוקא שהיא אמרה לו גרשתני.

ולדעתי דעת הדיוט פיון שאמרה לו גרשתני שהנוחזקה שקרנית. לא יחול עלה דברי רב שימי דאמר בדדמי.

שהרי הנוחזקה שקרנית פה נ"ל לדברי רבי: וראיתי בכ"מ שהביא תשובת הרא"מ דמפרש דעת רבינו דלא בפירוש התוס' ולפי פירושו הני רב חנינא לחומרא ורב שימי לקולא ומשום הכי פסק כרב חנינא ולא כרב שימי גם לא חלק בין ארגיל איהו לקטטה ובין ארגילה איהו דלפי הפי' הנה למאן דאמר דילמא משקרא אפילו ארגיל איהו לקטטה נמי משקרא ע"כ: ונה קשה אצלי דמ"מ הנה לו לרבינו לומר אף על גב דארגיל איהו פיון דדבר זה הוא בפלוגתא דאמוראי וכיון דפסק כרב חנינא הנה לו לומר בפירוש אף ע"ג דארגיל איהו ולא למסתם סתומי.

ומכ"ש פיון דאיפא פירוש התוס' שהוא בהפך. צריך הוא להנפיר זה כדי שגדע שהוא מפרש בהפך ולהכי פסק כהו שאמרה לחומרא לפי דעתו: עוד הקשה על דברי הרב המגיד דנהי דלגבי וקברתיו הני ר"ח לחומרא ורב שימי לקולא.

מ"מ לגבי ארגיל איהו לקטטה הני ר"ח לקולא ורב שימי לחומרא לפי התוס' שאי אפשר לומר שהוא סובר בפירוש שפירש הוא להרמב"ם דא"כ לא הנה צריך לתת הטעם שפסק. רבינו כר"ח ולא כר"ש משום דגבי קברתיו ר"ח לחומרא ורב שימי לקולא שלא נתפרש זה בשום מקום ולהניח תלמוד ערוך שאמרו בהדיא איפא בינייהו דארגיל איהו לקטטה דהני ר"ח לחומרא ורב שימי לקולא עד כאן: ולעד"ן דאפשר לומר דלא קשה

מזה דהרב המגיד ס"ל דאי אפֿשר לומר דאיפא לספוקי במאי נפקא מינה לענן דינא בין הטעמים.

דהוא נראה להדיא דודאי דלמאן דס"ל דהוא משום דמשקרא דהוהזקה שקרנית א"כ אפילו תאמר וקברתיו אינה נאמנת דהיא שקרנית בכל מידי. אבל למאן דס"ל בדדמי ודאי דאינה משקרת.

וכיון שאמרה וקברתיו ליפא בדדמי עוד ונאמנת. אלא דכוננת הש"ס דאמר מאי בינייהו. הפנונה דלמה זה תפס זה הטעם וזה תפס זה הטעם. דמאי סברתם בהאי פלוגתא ותירץ איפא בינייהו דארגיל איהו.

קטטה.

הפנונה דר"ח ס"ל פיון דמתניתין קתני סתמא קטטה דמשמע דאיירי גם בארגיל איהו קטטה דאינה שונאתו כ"כ ואע"פ כן קתני מתניתין דאינה נאמנת. דהוא משום פיון דהוהזקה שקרנית תו לא מהימנינן לה אע"ג דאינה שונאתו כ"כ שהיא גילתה דעתה מקודם דבמיעוט קטטה היא משקרת כדי להשמט מתחתיו.

טעמא הוא משום דדמי ודאי דהא דארגיל איהי קטטה ולית לה שונאה כ"כ הנה לנו להאמינה בארגיל איהו קטטה דודאי בכי האי גוונא היא עומדת עד שתראה שודאי מת כדי שלא תתקלקל עליו כשימצא חי שהרי הוא ניחא לה בו היכא דתפסיד כ"כ כשימצא חי ולא גדלה השונאה שתרצה להתקלקל עליו ואפילו מאבדת כמה וכמו שאמרו וכל הדרכים האלו בה: אבל איך דס"ל משום דדמי הוא מוקים למתניתין דאיירי בארגיל איהי הקטטה דהיא שונאה אותו כ"כ ולכן לא דייקא כ"כ פיון דיש לה שונאה גדולה אבל שנאמר שהיא משקרת.

בהאי ודאי אינה משקרת שחוששת שמה ימצא חי כמ"ש וכל הדרכים האלו בה שאין שום אשה רוצה להתקלקל כ"כ. ואע"פ שהיא שונאה אותו כ"כ דלמה לה להזיק עצמה. אבל בדארגיל איהו ודאי דדייקא כ"כ והיא ראתה שבודאי מת. דנמצא דכוננת הש"ס כדי לידע במאי תלויה פלוגתיהו.

וכיון שפן אתו דברי הרב המגיד שפיר דהוא דרבינו פסק כר' חנינא דהוא לחומרא. דהוא נראה להדיא בדבריו דאין צריך משום דארגיל איהו קטטה.

דהוא טעם הפלוגתא ולא משום דהוא אזיל לחומרא. אלא משום דכן נראה דמתניתין איירי בכל גוונא דמינה יצא לנו החומרא של רב חנינא דאמר משום דמשקרא.

לכן הרב המגיד תפס החומרא זו ומפל שפן דמינה משמע דלטעם דהוהזקה שקרנית הוא בודאי דאיירי אף בדארגיל איהו: עוד כתב רבינו ז"ל בא ע"א ונהעיד לה שמת בעלה לא תנשא שמה היא שכרה אותו ואם נשאת לא תצא שהרי יש לה ע"א ע"כ.

כתב הרב המגיד ויש קצת תימא שהרי הוא סבור דטעמא דעד א' משום מלתא דעבידא לאגלויי וכו' ואולי שאף ע"פ שהוא סבור וכו' פיון דבגמרא לא איפשיטא ע"כ. וקשה

לי טובא פֿינן דַרבינו עבֿיד דַאף בַמִּילי דַאור־יִתא בַמִּידי דַליכא טַעמא דַדייקא ומַנסבֿא דַמשום דַמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי מַה נַשְׂאָר עוֹד לַהֲ סַפִּיקא דַבַּעֵינָא.

דַהוּ וְדאי ס"ל דַמַּמְקוּם אַחַר אִיפְשִׁיטא בַעֵינָא וְלַהֲכִי עַבִּיד בְּכֹל מִידי דַמַּהִימְנִין לִיה: וְמַה שְׁנַלְע"ד שְׁטַעמָא שְׁל רַבִּינוּ דַכְּתַב שְׁלַכְתַּחְלָה לֹא תַנְשֵׂא הוּא בְּמַה שְׁיֵשׁ לַדְּקֻדָּק בַּדְּבָרֵי הָרִי"ף ו"ל כַּד הִבִּיא בַעֵינָא זֹו כְּתַב אִיבַעֵינָא לַהוּ עַד א' בַּקְטָטָה מַהוּ וְלֹא אִיפְשִׁיטא ע"כ.

וְלֹא כְּתַב צְדִי הַבַּעֵינָא שְׁעֵשֶׂה בַש"ס. לֹא כֵן לַעִיל הִבִּיא הַבַּעֵינָא עַד א' בַּמִּלְחָמָה מַהוּ טַעמָא דַעַד א' דַּמַּהִימְנִין מַשׁוּם דַּמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי וְכו' שְׁהִבִּיא צְדִי הַבַּעֵינָא כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בַש"ס לֹא כֵן הִכָּא: וְעוֹד קָשָׁה פֿינן דַּשֵּׁם אָמַר וְאַתִּינָא לַמַּפְשֻׁטָה מַהָּ דַתִּנָּיָא מַעֲשֶׂה וְכו' מִיְהוּ פֿינן דַּאָמְרִינוּ בַּפְּרָקא דַלְקָמָן וְכו' וְכֵן הִלְכְתָא ע"כ.

אַלמָּא דַאִיפְשִׁיטא בַעֵינָא וּא"כ גַּם כֵּן הִכָּא נְמִי אִיפְשִׁיטא בַעֵינָא וְאַמַּי אָמַר הִכָּא דַלֵּא אִיפְשִׁיטא בַעֵינָא: וְמַשׁוּם זֶה אָנִי אֹמֵר דַּהָרִי"ף ו"ל הַקְּשָׁה לֹו דַמַּי קָא בַעֵי הַש"ס הִכָּא אִי מַשׁוּם דַּמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי אֹו טַעמ' מַשׁוּם דַּהִיא גּוּפָה דַיִיקא וּמַנסבֿא.

וְהִלֵּא כְּבָר בַּעֵי לַה הַש"ס לַעִיל גַּבִּי עַד אַחַד בַּמִּלְחָמָה וְלֹא אִיפְשִׁיטא שָׁם. אִם כֵּן לַמַּי חֲזַר וְקָא בַעֵי לַה הִכָּא.

וְמַה הֵתֵם שְׁהוּא פֿינן דַעבֿיד לאַגְלוּיִי לֹא אָמַר בַּדְּדָמִי כַמ"ש שָׁם הַתּוֹסְפוֹת כ"ש הִכָּא דַליכא בַּדְּדָמִי. וְאִי מַשׁוּם צַד שְׁנִי וְמַה לַעִיל בַּצַּד דַּאֲשֶׁה הִיא גּוּפָה דַיִיקא וּמַיִנסבֿא קְאָמַר פֿינן דַּזְמַנִּין דַּסְנִינָא לִיה לֹא דַיִיקא וּמַנסבֿא כ"ש הִכָּא דַאִית לַה קְטָטָה דַוְדַאי דַלֵּהֵא צַד לֹא דַיִיקא וּמַנסבֿא.

וְמַשׁוּם זֶה הוּא סִבַּר דַּהִכָּא גֵרַע פֿינן דַאִית לַה קְטָטָה נְתַפְתָּה לַה וְוְדַאי דַכּוֹנֶנֶת הַבַּעֵינָא אִם אָמְרִינוּ לַטַעמָא דַמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי לֹא מְשַׁקְרָא הִכָּא נְמִי לֹא מְשַׁקֵּר. הַפְּוֹנָה דַגַּם הִכָּא אַע"ג שְׁהִיא שְׁקֵרְנִית אַפְשָׁר לֹוּמַר דַּלֵּא מְשַׁקֵּר אִיהוּ דַלֵּא אָמְרִינוּ דַשְׁכָּרָה לִיה וְזוּזֵי אַנְסוּהָ לַהֲעִיד שְׁקֵר.

דַאִיכָּא לַסְפוּקֵי אַפְתִּי אֹו דַילְמָא טַעמָא דַעַד אַחַד מַשׁוּם דַּהִיא דַיִיקא וּמַנסבֿא וּא"כ הִכָּא לִיכָּא לַסְפוּקֵי פְּלֵל וְלֹא מַעִיד עַד א'. וְאַמַּר וְלֹא אִיפְשִׁיטא בַעֵינָא דַהִינֵנוּ דַגַּם לַטַעמָא דַמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי אִיכָּא סַפִּיקא הִכָּא דַאִימָא פֿינן דַּהִיא שְׁקֵרְנִית וְעֵשֶׂתָה לַהֲשַׁמֵּט מַתַּחְתּוֹ אַפְשָׁר דַשְׁכָּרָה אֹוּתוֹ פְּדִי לַהֲעִיד בַּשְׁקֵר פְּדִי לַהֲשַׁמֵּט מַתַּחְתּוֹ כְּבָרָא שׁוּנָה וְלַהֲכִי אָמַר דַּלֵּא אִיפְשִׁיטא סְתָם.

דַּהִינֵנוּ דַכְּהֵא אַפְתִּי אִיכָּא לַסְפוּקֵי וְלַהֲכִי רַבִּינוּ אֶזַל בְּתַר שְׁיִטְתִּיהָ אַע"ג דַּס"ל דַּמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי לֹא מְשַׁקֵּר הִכָּא דַהוֹחֲזָקָה שְׁקֵרְנִית דַּשְׁנֵאָה לַבַּעַל חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא שְׁכָרָה אֹוּתוֹ כַּדְמַשְׁמַע מַהַבַּעֵינָא וְכַמ"ש לַדַּעַת הָרִי"ף ו"ל כַּד אַפְשָׁר לֹוּמַר לַדַּעַת רַבִּינוּ.

שְׁהֵרִי רַבִּינוּ גִּילָה דַעַתוֹ לַעִיל בַּפִּירוּשׁ דַּטַעמָא מַשׁוּם דַּמִּלְתא דַעבֿידא לאַגְלוּיִי לֹא מְשַׁקֵּרֵי אִינְשֵׁי וְכֵן בַּסּוּף הִל' אֵלוּ הַרְחִיב הַדְּבָרִים בְּזֶה. וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי לַעִיל דַּהוּא מַדְאֹוּר־יִתָּא לַדַּעַתוֹ וְמַה מְאֹד תַּמִּיָּה לִי מַהֲמַקְשִׁים.

על רבינו דלמה שביק טעמא דבגמ' וכתב טעם אחר שלא הוזכר בגמרא. ונהלא רבינו
פבר דעתו דהוא ס"ל דטעמא משום מלתא דעבידא לאגלוני לא משקרי.

וא"כ היאך שינוי לומר טעמא דאמרו בגמ'. והקושיא שהיה להם להקשות עליו היא פד.
פינן דפשיטא ליה דמשום דמלתא דעבידא לאגלוני הרי הופשטה אצלו הפעיא. ולמה לא
תנשא לכתחלה.

ואם משום דשמא שברה אותו זה לא נזכר בגמ' ולא משום זה היא הפעיא וכבר תירצנו
זה ודוק: דין ב' וכן אם היתה מלחמה וכו' ואפילו אמרה מת במלחמה וקברתיו ע"כ. פתב
הרב המגיד ומה שאמרו בגמ' אמר רבא רעבון גרוע וכו' פתב הרב המגיד ומה שאמרו
בגמ' אמר רבא וכו' ויש לומר לדעתו וכו' אף ע"ג דאמרה קברתיו חיישינן לה ע"כ.

הנה הרב ז"ל הוא מביא סברא לדעת רבינו לפי מה שפסק רבינו דאפילו אמרה וקברתיו
לא מהימנא. ועל האי איכא להשיב פינן דטעמא הוא משום בדדמי למה בהיכא דאמרה
וקברתיו אינה נאמנת.

ונהלא לעיל לסברת רב שימי דאמר בדדמי משום שנאה אי אמרה וקברתיו נאמנת שהוא
ז"ל פתב דלר"ח הוא דלא מהימנא משמע דלרב שימי מהימנא דהוא בדדמי. ואם פן ג"כ
במלחמה דהטעם הוא בדדמי תהא נאמנת אם אמרה וקברתיו: ונ"ל דטעמא דרבינו דניק
לה מדברי רבא דאמר רעבון גרוע ממלחמה דאילו מלחמה פי אמרה מת במלחמה הוא
דלא מהימנא הא מת על מטתו מהימנא ואילו גבי רעבון עד דאמרה מת וקברתיו.

ע"כ דס"ל לרבינו דהא דקאמר מת בעלי במלחמה הוא דלא מהימנא הוא אע"ג דאמרה
וקברתיו דאם הפנונה הוא בדלא אמרה וקברתיו אבל אם אמרה וקברתיו מהימנא א"כ
למה אצטריך רבא לומר ואילו גבי רעבון עד שאמרה וקברתיו.

פד הנה לו לומר ואילו גבי רעבון לא מהימנא דהפנונה בשלא אמרה וקברתיו. דומיא
דרישא דאמר דמת במלחמה דלא מהימנא.

דהוא דוקא בשלא אמרה וקברתיו דהגרעון מה שיש ברעבון הוא אפי' אמרה מת על
מטתו לא מהימנא עד שתאמר וקברתיו. אבל במלחמה אם אמרה מת על מטתו אין
צריכה לומר וקברתיו.

וכיון שזה הוא הגרעון דוקא. דזה דומה לשאמרה מת בעלי במלחמה.

למה צריך לפרש בדבריו ולומר עד שאמרה וקברתיו. ונהלא פירוש דלא מהימנא הוא
בדלא אמרה וקברתיו.

אלא מכאן מוכח דפירוש דלא מהימנא דאמר במת בעלי במלחמה הוא אפילו אמרה
וקברתיו. להכי אצטריך רבא לפרש בדבריו ולומר ברעבון עד דאמרה מת וקברתיו.

דלא כמת בעלי במלחמה דלא מהימנא אפילו בשאמרה וקברתיו. פן נלע"ד דמהאי דניק
לה רבינו.

אלא דצריך הסברת טעם דלמה אינה נאמנת פשאמרה וקברתיו פינן דבדדמי מהני
וקברתיו. ואפשר לומר דרבא ס"ל דבדדמי דמלחמה דהיא סברא ודאי מת אמרה

ויקברתיו כדי לחזק דבריך דבדדמי דמלחמה כדי שלא יטענו לה ויאמרו דאפשר דנתעלה מחמת המכות עד שגרא לה שמת ואחר שהלכת מאצלו באו ועשו לו רפואות וחייה להכי היא אומרת וקברתיו כדי שלא ישאר שום טענה עליה לכן אינה נאמנת.

אבל בדדמי דרעבון דהיא הניחתו חולה מחמת רעבון ואין לו עוד במה לפרנסו ומכרח הוא למות. כשאמרה שמת סברה שאין לטעון לה שמא לא מת דאיה אפשר שלא למות.

והיא מחשבת כשאומרת מת די אלא שאין אנו אומרים שמת ודאי. אלא בדדמי אומרת לכן אם אמרה וקברתיו היא נאמנת לפי שהוסיפה כ"כ לומר וקברתיו ודאי מת וליפא למימר שמשקרא: והרא"מ ו"ל שהביא הכ"מ נתן טעם טוב בדעת אבל אני נלע"ד עוד כמ"ש דהוא גם כן טעם טוב.

וגם מה שטענו להרא"מ על דברי רבינו שהביא בכ"מ דמאי שנא מת על מטתו ממת וקברתיו גם טענו דק"ו הוא ומה במקום שמת על מטתו לא מהימנא במת וקברתיו מהימנא ובמקום שמת על מטתו מהימנא אינו דין שבמת וקברתיו תהא נאמנת הנה הרא"מ ו"ל תיקון לקושיות אלו לפי תירוצו הנזכר.

ואני ההדיוט נ"ל דלא קשה כלל. דמה ענין זה לזה וכי משום חוקרא וקולא אנו דנין בענין זה.

והלא הפל לפי השערות השכל אנו דנין. דבשלמא כשאמרה מת בעלי במלחמה דמשום מלחמה היא באה לומר שמת איפא למימר בדדמי היא אמרה.

ולכן אינה נאמנת אף כשאמרה וקברתיו כמ"ל. אבל כשהיא אמרה שמת על מטתו ולא מחמת מלחמה למה לא נאמין לה דמאי מעלה ומוריד כשיש מלחמה.

וכי כל העולם ילכו למלחמה. והרי היא כמו בדעלמא שאשה שאמרה מת בעלי נאמנת. אבל ברעבון שהוא פולל כל הנממאים שם ואין מפלט להם מהרעבון. היא סברה שאי אפשר שהוא לא ימות מהרעבון.

ולכן גם מה שאמרה מת על מטתו הוא בדדמי. דסברה שמת מחמת הרעבון לפי שלא יש לו במה לחיות עוד ואע"פ שאמרה שלא מחמת רעבון היא משקרת.

לפי שהרעבון אין מפלט ממנו ובדאי שמחמת הרעבון הוא שאמרה שמת בדדמי ואינה נאמנת. מה שאין כן במלחמה שיש מפלט במקום שאין שם מלחמה מגעת שבמקום מעט רחוק ליפא פחד מלחמה.

כשהיא אמרה מת על מטתו שלא מחמת מלחמה נאמנת: וג"כ מה שטענו עוד מההיא דאמר רבא רעבון גרוע ממלחמה וכו' דמשמע דגבי מלחמה אי אמרה מת וקברתיו נאמנת דאם לא כן מאי גריעותיה דרעבון ממלחמה.

מה שיש בזה אין בזה ומה שיש בזה אין בזה וכו'. ובמלחמה במת על מטתו נאמנת ובמת וקברתיו אינה נאמנת ע"כ.

אינה טענה דמה שאמר רבא גירעון דרעבון לא אמר במקום דשינה בידמי דנדאי דבדדמי דמלחמה הוא גרוע. דאף באמרה וקברתיו אמרינו דהיא משקרא מה שאין בידמי דרעבון דהיא נאמנת.

אלא פוננת רבא לומר דיש גירעון ברעבון יותר ממלחמה. דבזמן מלחמה יש ענין לומר דלא אמרה בידמי.

מה שאין פן ברעבון דכולה בידמי הוא עד שתאמר וקברתיו: עוד פתוב בכ"מ שהר' יוסף פן לב פתב בתשובה ונ"ל וק"ל בדברי ה"ה טובא חדא דהיא פתב דכוננת הרמב"ם וה"ה לפרש דהבעיא בדלא אמר קברתיו וכו' ועוד דאיה אפשר לומר דס"ל לרב אלפסי דפשיטא להו וכו' אבל במת וקברתיו פשיטא להו ע"כ: ואנכי איש צעיר גלע"ד דכוננת הרב המגיד פה היא דכמדונה לו שפוננת רבינו והל' קא מכריחים דפירוש הבעיא בשלא אמר וקברתיו.

אבל באומרת וקברתיו לא איבעיא להו והוא דאם איתא דבמת וקברתיו קא מבעיא להו מאי קא דחו בש"ס הך דבעי למפשט משגי ת"ח בגו דאמרו אסקינהו קמן. הרי זה דומה לשאמר מת וקברתיו.

ואם היא הבעיא דאף דאמר וקברתיו אם אינו נאמן משום דטעמא הוא דהיא דייקא ומנסבא גם בזה דאסקינהו לא יהיה נאמן לטעמא דהיא דייקא ומנסבא. ומאי קא דחי ליה ונהלא בזה האופן היא הבעיא שילו שהוא בשאמר מת וקברתיו.

דאם טעמא דאשה דייקא לא מהני ורצה המפשט לפשוט לו מהאי דמהני דהוא דטעמא משום דעבידא לאגלוני ואם פן מאי קא דחי ליה. דהוא רוצה לומר דטעמא דדייקא ומנסבא וקא אף דאיירי בדאסקינהו וכו' לא אתי נמי.

דלא מהני לטעמא דהיא דייקא ומנסבא אלא נדאי דהבעיא היא בדלא אמר וקברתיו ואם הוא טעמא משום דהיא דייקא ומנסבא הךא פיון דזמנין דסניא ליה לא דייקא ומנסבא.

דהיינו שהעד לא יאמר בידמי אבל פיון דאין להאמינו אלא משום דאשה דייקא הךא לא דייקא פיון דיש רגלים לדבר וזמנין דסניא ליה לא דייקא. אבל אם אמר וקברתיו נדאי דנאמין לו אף ע"ג דהיא לא דייקא דנדאי אמר אמת פיון דאמר וקברתיו.

אבל אם נאמר דטעמא דנאמין ע"א בעלמא משום דמלתא דעבידא לאגלוני לא משקרי אינשי. גם בזה דעבידא לאגלוני אף לא אמר וקברתיו דנדאי לא אמר בידמי.

אלא שידע בבירור שמת בנדאי דחושש שמא ימצא חי ויצא שקרו. אבל אם נאמר שטעמא הוא דאשה דייקא ומנסבא.

דהפוננה דגם בעלמא אינו מאמינים אותו אלא בשביל שפומכים דהאשה דייקא ומנסבא אם פן הךא לא מהני בשלא אמר וקברתיו. דחיישינו.

דאמר בידמי. ולפי זה פה דברי הרי"ף ו"ל דמתחילה אמר דאיבעיא להו ע"א במלחמה מהו וכו' דהביא דברי הש"ס מאי דהנהו בעי למפשט לה.

ומאי דדחו לפשוט ההוא ולא איפשיט בעינין ואח"כ אמר אלא מיהו כינו דאמרין בפרקא דלקמן ההוא גברא דטבע בדגלת וכו' שמעינן דעד א' במים שאין להם סוף נאמן ודוקא היכא דאמר אסקוהו.

לקמן וכו' וכדאסיקנא למעשה דשני תלמידי חכמים וכו' והוא הדין לעד אחד במלקמה היכא דאמר וקברתיו ע"כ פוננת דבריו דלאחר מה שהביא דברי הבעיא ומה שאמרו עלה בש"ס שהוא דלא איפשיטא בעינין על זה אמר ומיהו וכו' דהיינו אף על גב שאין מבואר באיזה אופן היא תבעיא אם בשלא אמר וקברתיו או גם באומר וקברתיו: הרי מההיא דלקמן דההוא גברא דטבע בדגלת וכו' וכד אסיקנא למעשה דשני תלמידי חכמים ועבדו עובדא דנאמן עד א' באופן הנז'.

א"כ יצא לנו הדין דגם לעד א' במלקמה היכא דאמר מת וקברתיו. וא"כ הדרן לומר דהבעיא היא דוקא בדלא אמר וקברתיו.

ובהך הוא דלא איפשיטא בעיא דהיינו דמעיקרא בעי למיפשט לה מהך עובדא דשני תלמידי חכמים. דמשמע מניה דבכל גוונא נאמן עד אחד אע"ג דלא אמר וקברתיו.

נדחי ליה דהיא איירי בגון דקאמר' אסקינהו לקמן וכו'. דהוא דוקא באופן זה דהוא דמי לוקברתיו.

אבל בדלא אמר וקברתיו עדיין היא בעיא. וליכא למימר דאיפשוט בעינא דדוקא בכי האי גוונא הוא דנאמן.

ואם פן טעמא הוא לאו משום דמלתא דעבידא לאגלויי דנדאי ליכא למילף מינה דשאני התם דעובדא כף הנה: ומעתה לא קשה מה שהקשה מוהר"י בן לב ז"ל כנז"ל שנדאי בשאמר וקברתיו ליכא בדדמי ועדיף מדעלמא.

אף אם נאמר דלא דייקא דזמנין דסניא ליה. בהאי גוונא לא צריכין לדייקא דידה.

כינון שהוא אמר וקברתיו אף לטעמא דמשום דאיהי גופה דייקא ומנסבא. בכי האי גוונא נאמן בנדאי: ומה שאמר הרי"ף ולא איפשיטא בעינין הוא על מה דקא שקיל וטרי בש"ס לא איפשיטא בעינין.

ואחר כף הכרית על איזה אופן היתה הבעיא דהוא ממה שאמרו לקמן על ההוא גברא דטבע בדגלת וכו' ועל מאי דאסיקנא לעובדא דשני תלמידי חכמים מוכרח לומר דהבעיא היא בדלא אמר וקברתיו ולא אמר הרי"ף דאיפשיט בעיא מההוא עובדא דדגלת עד שיקשה על דברי הרב המגיד מה שהקשה.

אלא פוננתו דמהאי אנו מכריחין דהבעיא הוא בדלא אמר וקברתיו ובדא דלא איפשיט בעינין דזה פוננת דברי ה"ה שאמר על דברי הרי"ף דהיינו שהרי"ף נתבונן מהנה עובדי דנדאי לא תבעי אלא על שלא אמר וקברתיו ובהאי לא איפשיטא וגם לרבינו הכי סבירא ליה דדברי הרי"ף: ועל מה שהקשה עליו עוד על מה שאמר א"נ דבעינין בכל גוונא וכו' דאמר דלכאורה נראה דלאו אורחא דגמ' היא וכו' ודווקא הפשיטות ולא קאמר שום צד מהנה תרין צדדין אלא צד אורחא דדוקא היכא דקאמר אסקינהו לקמן דהוי כמו וקברתיו הוא דמהימן ע"כ.

גם זה לא קשה דכוננת ה"ה היא דהבעיא היא בכל גוונא ורצו לפשטה מהנה דשני תלמידי חכמים. דהיא בכל גוונא משמע דדמי לשלא אמר וקברתיו.

והשיב לו דלאו על נשים קא. סמכי אלא על הסימנים.

ולא איפשיטא בעינין י אלא מהנה עובדי משמע דאם אמר וקברתיו נאמן דנמצא דלא אמר ה"ה דפשיט לצד דאם אמר וקברתיו עד שיקשה מה שהקשה עליו. דנדאי דכוננת הדחיקה לומר דאין לה לפשוט מהאי כולל.

דזה לא עליהם סמיכנא כולל. אלא ממה שמצינו בש"ס הנה עובדי.

עבדינו כונתיהו. ואמר דבכי האי גוונא מהני.

דבעי.

כדאסקוה לקמיה כדאמר בהה עובדא דדגלת וכד. אסיקנא למעשה דתלמידי חכמים דלא אמר דהוא כמו דפשיט להאי צד אוסרנא ודוק היטב: אלא דלכאורה קשה דלפי.

מה שאמרנו בדברי הרב המגיד. בפירוש.

ראשון דגם הרי"ף ז"ל מודה דהבעיא היא בשלא אמר וקברתיו. דאי שנייה לומר כה וקא איהו ס"ל דאפילו שני עדים בעי לומר וקברנוהו כ"ש בעד א' וזה כתב הרא"מ ז"ל להטוענים להכריע דהרי"ף סובר נמי דבאשה עצמה אינה נאמנת אף בשאמרה וקברתיו.

דאיהו מפרש הבעיא בשאמרה וקברתיו. ואמר דאי ס"ד נאמנת א"כ עד א' במלחמה אמאי קא מבעיא ליה השתא אשה גופה נאמנת על עצמה עד אחד לא כ"ש.

וההכרח שהבעיא איירי וקברתיו הוא משום דאיהו ס"ל דגם בשני עדים בעי לומר וקברנוהו יעו"ש בדברי הרא"מ שהביא הכ"מ: ונלע"ד דלא קשה דלא אמר הרי"ף דבשני עדים בעי וקברנוהו דהוא מוכיח הכי ממקום אחר מהש"ס עד שתקשה עליו כה.

דהוא ז"ל אחר שהכריע מההיא עובדא דדגלת וכו' והוא הדין לעד א' במלחמה היכא דאמר וקברתיו. על זה אמר ואי לא קא מסהדי הכי אפי' תרי סהדי לא סמכינן עליהו וכו'.

דהוא ז"ל דן לומר הכי אחר מה דקא שקיל וטרי על הה בעיא. פינן דחששא היא משום דשמיא בדדמי אמר.

א"כ גם על ב' עדים איכא הה חששא: גם מה שהכריע שם הרא"מ ז"ל דאיכא למימר דגם הרמב"ם ז"ל ס"ל דהה בעיא איירי בשאמרה וקברתיו ודייק לה מלישנא דגמ' דמדקאמר עד אחד במלחמה מהו וכו' והכא נמי לא משקר ש"מ דעד א' במלחמה במת וקברתיו קא מיירי דאם לא כן הא דקאמר והכא נמי לא משקר מ"מ איכא למיחש ביה בדדמי וכו' שהרי האשה עצמה שנאמנת על עצמה לומר מת בעלי וכו' אם באה ואמרה מת בעלי אינה נאמנת משום דאיכא למיחש בה בדדמי וכו' אלא ע"כ לומר דבעיא דעד א' במלחמה במת וקברתיו קא מיירי דלא שנייה ביה בדדמי ע"כ: נלע"ד דלא קשה נמי מהא על דברי הרב המגיד ז"ל דאמר דהרמב"ם מפרש לה בדלא אמרה וקברתיו דאדרבה הוא דאשה עצמה היא טועה לפי תאונתה וחספצה להתיר עצמה.

אָבֵל הָעֵד אֵינוֹ טוֹעֵה וְכִינּוֹן שְׁאֵמֵר מֵת הוּא בְּנֹדָאֵי עַד שְׁנֵתְבַרְרַר לּוֹ שְׁמַת. דְּזֵה צַד רֵאשׁוֹן דָּאֵי טַעְמָא מְשׁוּם דְּמַלְתָּא דְּעֵבִידָא לְאַגְלוּנֵי לֹא מְשַׁקְרֵי אֵינְשֵׁי וְהָאֵי לֹא מְשַׁקְרַת דְּלֹא אָמַר בְּדַדְמֵי שְׁחֹשֶׁשׁ שְׁמָא יִמְצָא שְׁקֵרָו וְרוּאָה בְּדִיּוּק לִידַע הָאֵמֶת וּמְשׁוּם שְׁמָא יִטְעֵה דְּוָמְיָא דְּאִשָּׁה וְנָדָאֵי לֹא דְּשָׂאֵנִי אִשָּׁה דְּחַפְצָה וְתַאֲנִתָּה לְהַתִּיר עֲצָמָה הִיא טוֹעֵה לְפִי תַאֲנִתָּה.

אָבֵל הוּא אֵינוֹ טוֹעֵה אוֹ דִּילְמָא טַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּאִשָּׁה גּוּפָה דִּיִּיקָא וּמְנַסְבָּא וְהָכָא לֹא דִיִּיקָא וְזֵה דְּוָקָא בְּשֵׁלָא אָמְרָה וּקְבַרְתִּיו. אָבֵל בְּשֵׁאֲמָרָה וּקְבַרְתִּיו גַּם לְטַעְמָא דְּאִשָּׁה גּוּפָה דִיִּיקָא וּמְנַסְבָּא מְהַנִּי דְּלֹא צְרִיכִין בְּהָא לְאִשָּׁה דִּיִּיקָא דְּאָרְף עַל גַּב דְּלֹא דִיִּיקָא יֵשׁ לְהַאֲמִין לְעַד דְּהוּא וְנָדָאֵי לֹא אָמַר בְּדַדְמֵי פִינּוֹן שְׁאֵמֵר וּקְבַרְתִּיו: וְאִין לְהַקְשׁוֹת דָּאֵם רַבִּינוּ ס"ל דְּהַבְעִיָּא הִיא בְּשֵׁלָא אָמַר וּקְבַרְתִּיו וּבְאִנּוֹן שְׁפִירְשִׁתִּי לְעִיל לְדַעַת הָרַב הַמַּגִּיד.

א"כ פִּינּוֹן דְּהַרְמַב"ם גִּילָה דַעְתּוֹ דְּטַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּמַלְתָּא דְּעֵבִידָא לְאַגְלוּנֵי לֹא מְשַׁקְרֵי אֵינְשֵׁי. הָרִי לְדַעְתּוֹ אֵיפְשִׁיטָא הַבְעִיָּא וְכִינּוֹן שְׁפִין אִמָּאֵי אָמַר דְּלַכְתַּחְלָה לֹא תִנְשָׂא.

וְהָרִי לְפִי הַבְעִיָּא הוּא דָּאֵם מְטַעְמָא דְּמַלְתָּא דְּעֵבִידָא לְאַגְלוּנֵי לֹא מְשַׁקְרֵי אֵינְשֵׁי גַם בְּלֹא אָמַר וּקְבַרְתִּיו נְאֻמָּן: שְׁכַבְרַת הָרַב הַמַּגִּיד כְּתַב בְּסוּף פְּרָקִין שְׁרַבִּינוּ נִרְאָה לּוֹ שְׁטַעַם הָרֵאשׁוֹן עֵיקָר שְׁעָלֵיו סְמָכוּ בְּדַבְרֵים אַחֲרֵים בַּגַּמ' פְּגוֹן בְּהַפְרַת שְׁמוֹת בְּגִיטִין וּבַחֲלִיצָה אֵלָא דְּהִיכָא דְּנִפְקָא לָן דִּינָא בֵּין שְׁנֵי הַטַּעְמִים אֵלּוּ שְׁאִין רַבִּינוּ סוּמָךְ עַל זֵה יַעוּ"ש.

וְכִינּוֹן שְׁפִין אִתּוֹ דְּבַרְיוֹ הָכָא שְׁפִיר דְּאָמַר דְּלֹא אֵיפְשִׁיטָא בְּעִיָּא דְּהִינּוּ פִינּוֹן דְּאִיכָּא נִפְקָא מִינָהּ לְדִינָא. שְׁלִטְטַעְמָא דְּאִשָּׁה גּוּפָה דִיִּיקָא וּמְנַסְבָּא א"כ אִם לֹא אָמַר וּקְבַרְתִּיו אֵינוֹ נְאֻמָּן.

וּלְטַעַם דְּעֵבִידָא לְאַגְלוּנֵי נְאֻמָּן לְהִכִּי סְפִיקָא הָנִי וּלְכַתַּחְלָה לֹא תִנְשָׂא: דִּין ט' פְּכַר הוֹדַעְנוּ שְׁהָעֵד שְׁאֵמֵר וְכו' אָבֵל אִם אָמַר הָעֵד אוֹ הָאִשָּׁה אוֹ הָעֵבֵד וְכו' שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ הֵיאָךְ רֵאִיתָּ וּבְמָה יָדַעְתָּ שְׁמַת וְכו' כְּתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְנִרְאָה שְׁרַבִּינוּ הוֹצִיא זֵה מִמ"ש שְׁם מַעֲשֵׂה בְּאָדָם א' שְׁפָא לְפָנֵי טְרַפּוֹן וְכו' אָבֵל לֹמַר ע"כ מוֹדוֹ לֵיה דָּאֵי לֹא תִימָא הִכִּי לִימָא ת"ק אִין בּוֹדְקִין עַדִּי נְשִׁים כָּלָל ע"כ.

פִּירוּשׁ דְּבַרְיוֹ פִּינּוֹן דְּקִי"ל כַּת"ק אִם הִיָּה מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵיו דְּאִין בּוֹדְקִין כָּלָל. אַע"ג דְּהָךְ בְּרִייתָא דְּמְשַׁמַּע מִינָהּ דְּלֹר' טְרַפּוֹן צָרִיף לְשִׂאוֹל כִּיצַד לֹא עֲבַדִּינוּ פְּנוּתִיהָ אֵלָא כַּת"ק דְּבַרִּיתָא בְּתָרָא דְּלֹא צָרִיף לְשִׂאוֹל כָּלָל אָבֵל מְדַקְאֵמֵר אִין בּוֹדְקִין עַדִּי נְשִׁים בְּדַרְיָשָׁה וְחַקִּירָה מְשַׁמַּע דְּוָקָא בְּדַרְיָשָׁה וְחַקִּירָה אִין בּוֹדְקִין אָבֵל בְּנֹדָאֵי כָּל דְּלִיכָּא דְּרִישָׁה וְחַקִּירָה אֵלָא דְּלְשִׂאוֹל לּוֹ כִּיצַד צָרִיף.

וּלְהִכִּי לֹא הִבִּיא רָאִיָּה מַר' טְרַפּוֹן דְּבַרִּיתָא קָמָא דְּהָא שְׂאֵל לּוֹ כִּיצַד יָדַעְתָּ. דְּמִינָהּ אִין רָאִיָּה אִם הִיָּה מְשַׁמַּע מִת"ק דְּבַרִּיתָא בְּתָרָא דְּאִין שׁוֹאֲלִין כָּלָל.

וְכִינּוֹן שְׁפִין לֹא קָשָׁה מַה שְׁהַקְשָׁה הָרַב הַלַּח"מ ז"ל עַל הָרַב הַמַּגִּיד דְּאִמָּאֵי לֹא מִיִּיתֵי רָאִיָּה מַר' טְרַפּוֹן דְּבַרִּיתָא קָמָא: וּמַה שְׁהַקְשָׁה עָלָיו עוֹד דְּאִמָּאֵי לֹא מִיִּיתֵי רָאִיָּה מְשׁוּם דְּהוּא פְּדִינֵי מְמוֹנוֹת וּבְדִינֵי מְמוֹנוֹת אָמְרִינוּ דְּבוֹדְקִין אֵת הָעֵדִים וְכו': נ"ל דְּלֹא קָשָׁה דָּאֵי מְהָא הָוָה אִמִּינָא פִּינּוֹן שְׁמַצִּינוּ דְּבַעֲדוֹת זֹו אִפְּלוּ שְׁמַע מֵאִשָּׁה שְׁשִׁמְעָה מְעַבְדַּת שְׁאֲמָרָה מִת סְתָמָא דִּי בְּהִכִּי דְּלֹא פְּדִינֵי מְמוֹנוֹת אִם כֵּן גַּם בְּעַד שְׁאֵמֵר מִת לֹא צָרִיף לְשִׂאוֹל כִּיצַד לְהִכִּי הִבִּיא רָאִיָּה מְדָלָא אָמַר ת"ק אִין בּוֹדְקִין עַדִּי נְשִׁים כָּלָל מְשַׁמַּע דְּצָרִיף לְשִׂאוֹל כִּיצַד יָדַע שְׁמַת: דִּין י"ח רָאִיָּה צְלוּב וְכו' כְּתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְרַבִּינוּ לֹא הִזְפִּיר בְּדַבְּרֵיו דִּין מְגוּנִיד כָּלָל

ובגמרא הקשו וכו' רבא אמר בספין מלובנת ודברי הפל והרשב"א פתב היכא דראהו מגוייד וכו' וכן מפורש בירושלמי דגרסינו התם אפילו מגוייד אני אומר בחרב מלובנת נכוות וחייה עכ"ל ע"כ.

נראה פשט דברי הרשב"א פה הם דמה שאמר רבא בספין מלובנת ודברי הפל. דהיינו דמתניתין משום דמגוייד בספין מלובנת דיכול להתרפא.

והפנונה דבכל מגוייד כל שלא ידענו שלא בספין מלובנת חיישינו שמה בספין מלובנת. וכפשט דברי הירושלמי דכל כמה דיכלינו להשוות שני התלמודין עבדינו.

ולפ"ז מלובנת דקתני מעידין על המגוייד הוא בינדעינו דבלא פריימא היטה. וע"ז קאמר הרב המגיד ואני אומר שאין נראה פן מן הברייתא מדקתני מעידין על המגוייד.

שלא הנה לו לתנא דברייתא לומר מעידין על המגוייד סתם והנה לו לפרש דהוא דינדעינו בודאי שלא הנה בספין מלובנת: ואני ההדיוט נלע"ד דאי מהא לא איריא דכל התלמוד. מלא מזה שהם סתמים.

וכן ראיתי למר"ן בב"י בסימן י"ז שכתב פה על דברי הרב המגיד אלו: ועוד נ"ל ראיה גמורה דמנכרח הוא לפרש דברי ת"ק דברייתא דהוא איירי בינדעינו בודאי שלא הנה בספין מלובנת ממה דפליג רבי שמעון בן לכות ואמר אף על המגוייד אין מעידין מפני שיכול לפנות ולחיות וכו' והשתא בשלמא אי אמרינו דת"ק איירי בינדעינו בודאי שאינה ספין מלובנת א"כ אתי שפיר דר"ש בן אלעזר אתא לאפלוגי דגם בזה אין מעידין מפני שיכול לפנות אחר פה ויתרפא.

אבל אם ת"ק איירי בסתם כל שלא נודע שנתגייד בחרב מלובנת מעידין אמאי אמר ר"ש בן אלעזר דאין מעידין מפני שיכול לפנות ולחיות וכו' דמשמע דינדעינו דאיכא ספין מלובנת אלא מפני שיכול לפנות ולחיות.

וכן הו"ל דחיישינו דשמה ספין מלובנת היטה: עוד כתב הרב המגיד ומתוך לשון ההלכות נראה דדברי הירושלמי וכו' משמע דסתמא אין מעידין ויש תימה על רבינו למה לא פתב מזה פלום ע"כ משמע דלדברי ההלכות לא קשה מה שלא הביא דברי רבא כלל דהוא סובר דמתניתין איירי בסתמא שלא נודע לנו במה הוקפה אם במלובנת או לא ואף ע"פ כן אין מעידין.

דחוששין שמה בספין מלובנת הוקפה להכי לא הנפיר דין דרבא כלל. ואע"פ דאם ידענו דהוקפה בספין שאינה מלובנת דמעידין.

מ"מ פינו דמתניתין איירי בסתמא ולא הנפירה דאם באינה מלובנת מעידין להכי הוא גם כן לא הנפיר אלא הביא דברי המתניתין דוקא. אבל על רבינו יש תימה שלא הנפיר דין מגוייד כלל: ואנכי איש צעיר ראיתי מה דפי' רש"י י"ל על מגוייד ונ"ל לשון גודו אילנא מגותח ומלא פצעים וחיבורות חרב ע"כ.

וכן ראיתי להטור שכתב ראהו צלוב או מלא פצעים וכו'. וכתב הרמ"ה דווקא שראהו מגוייד בספין וכו'.

אלמא דמה שכתב בתחלה או מלא פצעים. הוא פירוש מגוייד דקתני מתניתין.

ועלה דכתב אח"כ וכתב הרמ"ה דווקא שראהו מגנייד וכו' וכינן שפן ג"כ רבינו שפכתב שדקרוהו או ירו חצאים הוא פירוש למגנייד דקתני מתניתין ונהרי רבינו הזכיר מגנייד כמו הרי"ף ז"ל וכמו שכתב מר"ן בכ"מ ובב"י דמה שכתב רבינו ודקרוהו וכו' הוא פירוש, מגנייד דמתניתין: דין י"ט עד א' אומר וכו' או שטבע בים הגדול ומת וכיוצא וכו' פתב הרב המגיד בסוף הדיבור ומתבאר מדבריו גם פן שמים שאין להם סוף שא"א לעמוד על בוריו של דבר לעולם אינו מעיד העד עד שישקה כדי שתצא נפשו ולא חיישינו דאמר בדדמי וכו'.

נ"ל פירוש דבריו כף פינן שאמר שאם נשאת לא תצא מןכרח לומר דאיירי שקהעד לא אמר בדדמי. דהא כל היכא דחיישינו לומר בדדמי אע"פ שנשאת תצא.

ונה הוא איירי ששקה שם עד שתצא נפשו. דככי האי גוונא ליכא בדדמי אלא משום דא"א לעמוד על בוריו של דבר לעולם.

דאמרינן שמה יצא ממקום אחר הוא דאמרינן. שלא תנשא לכתחלה.

אבל איירי ששקה שם עד שתצא נפשו. וזהו שאמר רבינו או שטבע בים הגדול ומת-דהיינו ששקה עד שיעור מיתה.

וכן נראה שפך פירוש דבריו ממה שכתב הוא ה"ה בדין כ' וז"ל כפר נתבאר זה למעלה בקבבת ראוהו שנפל לים ואין בזה חילוק בין א' לב' וכו'. דהיינו שלא משום בדדמי הוא אלא משום דאפשר שיצא ממקום אחר.

וכינן שפן אין חילוק בין א' לב'. דבמקום דחיישינו לדדמי אם ב' הם לא אמרי' בהו בדדמי כמו שכתב הוא לעיל מזה לדעת רבינו וכיוצא בזה ראיתי למר"ן בכ"מ וכן להרב לח"מ שפירשו ג"כ הם ז"ל ומה שנ"ל פתבתי דזוק: דין כ"ד בא אהד ואמר אמרו לי ב"ד או אנשים וכו' פתב הכ"מ בסוף ד"ה בא א' ואמר אמרו לי ב"ד וכו' וז"ל וב' תשובות הללו פסותרות זו את זו בהבנת דברי רבינו שבאחת מצריף שיזכיר שם עירו אף ע"פ שהזכיר שמו ושם אביו.

ובאחרת אינו מצריף שיזכיר שם עירו ע"כ. פירוש שפסי' קפ"ה שהוא הענין יצחק בן מיכאל שהזכיר שמו ושם אביו קא מכריס דצריף להזכיר שם עירו.

שמה שאמרו לו כשתלך למקום פלוני אמור להם שהוא כמזכיר שם עירו. דאי לא תימא הכי למה תלו שליחותו בהליכתו לאותו מקום דהוא בודאי כמזכיר שם עירו.

אלמא דגם במזכיר שם אביו צריף להזכיר שם עירו. ובסי' קע"ז אמר דאם הזכיר שם אביו אינו צריף להזכיר שם עירו.

דהוא מראה דשתי תשובות הללו פסותרות זו את זו בהבנת דברי רבי: ואני בער ולא אדע דאיף שייף לומר דמהרי"ק בסימן קפ"ה פנונתו לומר דאף במזכיר שם אביו אמר שצריף להזכיר שם עירו.

ונהרי הראיה שמביא מדברי רבינו ממ"ש לקמן בסמוך ישראל שאמר מת איש יהודי עמנו וכו' עד שיעיד העד שהוא פלוני וזכיר שמו ושם עירו וכו' ושם לא אמר רבינו

וַיִּפֹּר שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו אֱלָא וַיִּפֹּר שְׁמוֹ דְּנֻקָּא דְּהֶרֶב ו"ל בְּשׁוֹרֵשׁ קפ"ה עֶסֶק לֹמֵר דְּבַעֲנִין
עֲדוּת זוֹ צָרִיף לְהַזְפִּיר שֵׁם הָעִיר.

דְּאִי לָאוּ הָכִי מְהִיכֵן אָנוּ יוֹדְעִין שְׁהֵם מְעִידִין עַל פְּלוּנֵי זֶה שְׁמָא עַל אָדָם דְּמַעִיר אַחֲרָת
לְהַכִּי צָרִיף שְׁיִזְפִּיר שְׁהוּא מְעִיר פְּלוּנֵית. וְלֹא נַחֲת לֹמֵר אַע"ג שְׁהַזְפִּיר שֵׁם אָבִיו וְלְהַכִּי
הִבִּיא רְאִיָּה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ שְׁצָרִיף שְׁיִזְפִּיר שֵׁם הָעִיר.

וְכֵן מִהַתּוֹסְפָתָא דְּקַתְנֵי אִין מְעִידִין עֲלֵיו עַד שְׁיִפִּירוּ וְכוּ' וְשֵׁם עִירוֹ. וְבַהֲדָה תּוֹסְפָתָא נְמִי
אִינוּ מְזַכֵּר אַע"פ שְׁהַזְפִּיר שֵׁם אָבִיו.

אֱלָא שְׁיִפִּירוּ אוֹתוֹ הוּא דְּקַתְנֵי דְּכָל כְּוֹנָתוֹ לֹמֵר דְּלֹא סָגִי בְּהַזְכָּרַת שֵׁם הַמַּת לְבַד אֱלָא
שְׁיִזְפִּיר מְאִיזָה מְקוֹם הוּא כְּדִי שְׁנַדַּע שְׁעַל זֶה הוּא מְעִיד. שְׁבְּאוֹתָהּ שְׁחֲלָה לֹא עָלָה עַל
דַּעְתוֹ לִיְפָנֵס בְּחִילוּק בֵּין מְזַפִּיר שְׁמוֹ לְבַד אוֹ מְזַפִּיר שֵׁם אָבִיו ג"כ: אֲבָל מַה שְׁפָתַב בְּשׁוֹרֵשׁ
קע"ו הוּא מַה שְׁנַרְאָה לוֹ לְחַלְק אַחַר כֶּף בֵּין מְזַפִּיר שְׁמוֹ לְבַד וּבֵין מְזַפִּיר שֵׁם אָבִיו.

דְּנַרְאָה לוֹ דְּשֵׁם אָבִיו הוּא כְּמוֹ שְׁמַזְפִּיר שֵׁם עִירוֹ וְהִבִּיא רְאִיָּה לְזֶה מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם וְכוּ'
דְּהַשְׁתָּא לֹא סְפוּקֵי מְסַפְקָא בְּכּוֹנָת רַבִּינוּ דְּנֻדָּי כְּשִׁמְזַפִּיר שֵׁם אָבִיו טְפִי הָוֵי הַיְכָרָה שֵׁם
אָבִיו יוֹתֵר מְעִירוֹ.

וּמַה שְׁנַרְאָה מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּבַהֲדָה שְׁמַת יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל דְּהוּא צָרִיף לְהַזְפִּיר שֵׁם הָעִיר.
דָּאֵם לָאוּ הָכִי לְמַה תְּלוּ שְׁלִיחוֹתוֹ בְּהַלִּיכְתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם.

הַתָּם שְׁאִנֵּי דְּהוּא אִינוּ מְפִיר זֶה יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל. וְאֵם לֹא הַזְפִּירוּ לוֹ שְׁבַהֲלִיכְתוֹ לְאוֹתוֹ
מְקוֹם יֹאמֵר.

אִינוּ יוֹדַע עַל זֶה יִצְחָק בֶּן מִיכָאֵל אֲמָרוּ לְהַגִּיד שְׁמַת לְהַכִּי אֲמָרוּ לוֹ שְׁבַהֲלִיכְתוֹ שֵׁם יֹאמֵר.
כֵּן נַרְאָה לִי לְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי מַהֲרִ"ק בְּשִׁפְטֵי תַּשׁוּבוֹת הַנּוֹז"ל.

אֱלָא שְׁמַר"ן הֶעֱלָה דְּמַהֲרִ"ק סְפוּקֵי מְסַפְקָא לִיָּה בְּהַכְּנַת דְּבַרֵּי רַבִּינוּ. וְאַנְחָנוּ לֹא נִדַּע
מַה: הַלְכוֹת יְבוּם וְחֲלִיצָה פָּרַק א' דִּין ה' מִי שְׁמַת וְהַנִּיחַ אֲשֶׁתוֹ מְעַוְבָרַת וְכוּ' אֲפִילוּ מַת
בְּשַׁעָה שְׁנוּלֵד הָרִי אִמּוֹ פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּם ע"כ.

הִנֵּה הֶרֶב הַמְּגִיד מְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי רַבִּינוּ דְּאִיָּרִי כְּשִׁנְגָמְרוּ סִימְנֵי וְאָף ע"פ שְׁיָדוּעַ שְׁלֹא כְּלוּ
לוֹ חֲדָשִׁיו. דְּכֵן נַרְאָה מִמ"ש רַבִּינוּ בַּהֲל' מִיָּלָה שְׁכָן ח' שְׁהִיָּה שְׁלָם בְּשַׁעָרוֹ וּבְצַפְרָנָיו ה"ז
נִלְד שְׁלָם.

וּלְפִי דְּבַרֵּי רַבִּינוּ שְׁכַתַּב שֵׁם וְאֵם שְׁהָה ל' אֲפִילוּ שְׁיָדוּעַ שְׁהוּא בֶּן ח' וְלֹא גָמְרוּ וְכוּ' ה"ז
נִלְד שְׁל קִיָּמָא א"כ ה"נ הָכָא. וְכִינֵן שְׁכָן מַה שְׁכַתַּב אַח"כ רַבִּינוּ אֲבָל מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים עַד
שְׁיָדוּעַ בְּנֻדָּי שְׁכָלוּ חֲדָשִׁיו וְנוּלֵד לט' חֲדָשִׁים גְּמוּרִים.

הוּא אַע"פ שְׁגָמְרוּ סִימְנֵי דְּהַחְמִירוּ דְּבַעֲנִין דְּקִי"ל שְׁכָלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו גְּמוּרִים. וּמ"ש אַח"כ
אֲבָל אֵם לֹא נִוְדַע לְכַמָּה נִוְלַד אֵם חֵי שְׁלִשִׁים יוֹם ה"ז נִלְד שְׁל קִיָּמָא וּפּוֹטֵר נְשִׂי אָבִיו מִן
הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּם הוּא דְּהִיָּנוּ אָף ע"פ שְׁלֹא גָמְרוּ סִימְנֵי דְּסָגִי שְׁלִשִׁים יוֹם.

דְּנִמְצָא דְּבַעֲי אַחַת מִתְּרֵתֵי אוֹ שְׁכָלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו אַע"ג דְּלִיכָא סִימְנֵים. אוֹ דְּשָׁהָה ל' יוֹם אָף
ע"ג דְּלִיכָא סִימְנֵים אֲבָל כָּל הֵיכָא דְּלִיכָא חֲדָא מִתְּרֵתֵי אוֹ שְׁהוּי ל' יוֹם אוֹ שְׁכָלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו

אע"ג דאיכא גמר סימנין הרי זו חולצת ולא מתניבמת וכן נמי מ"ש רבינו אבל אם לא נודע לכמה נולד אם חי שלשים יום וכו' לאו דנא לא נודע אלא דאפילו נודע דהוא בן ח' אם שקה שלשים יום סגי: עוד פתב הרב המגיד ובענין ירושה שיהא דבר ממון סבור רבי' שקהמידוהו על דין תורה ולזה כתב רבינו בפ"א מהל' נחלות וכו' מפני שכל דבר שבממון קולו של זה תנארו של זה ע"כ.

הנה כתב זה ה"ה לפי סברתו של רבינו שכן ח' שקה שלם בשערו ובצפרניו ה"ז ולד שלם. וא"כ זה שקה שלם בשערו ובצפרניו לא שינו חז"ל מדין תורה משום שדבר שבממון קולו של זה תנארו של זה דלא שינה להחמיר בזה.

ומה שסובר רבינו כה. הוא כמ"ש לעיל שפסק כר' דאמר אישתהווי אשתהי בכל שגמרו לו סימניו ופסק פרשב"ג דכל ששקה שלשים יום אינו נפל וכו': אלא דקשה דה"ה הכא נתן טעם לכל דברי רבינו כמ"ש ובהל' נחלות קא טרח למצוא טעם לדברי רבינו בענין אחר ואוקים בצ"ע: ואפשר לומר דה"ה התם לא הונח לו בפירושו דהכא דרבינו בענין ממון העמידוהו על דבר תורה ואם גמרו שערו וצפרניו סגי דהלכה כרבי.

דאם כן התם דאמרו כמאן דלא פרשב"ג דאי פרשב"ג הא אמר כל ששקה ל' יום באדם אינו נפל הא לא שקה ספיקא הוי. ודחו דקים לן בזה שפלו חדשיו ונראה דעל כל מאי דתני במתניתין קאמר.

דאם הלכה כרבי בזה נמי יאמר דאיירי שגמרו שערו וצפרניו וכרבי. אלא מדקא מהדרי לאוקומה פרשב"ג משמע דלית הלכתא כר' אלא לענין מילה דהיא מצוה דאית בה זמן וכי היכי דלא מעבר זמן דאורייתא.

אבל בשאר דברים לא קי"ל כרבי דהחמירו ז"ל עד שפלו חדשיו או עד שישקה ל' יום. ועוד ממה שפסק רבינו בפ"ב מהלכות רוצח דבן ח' שלא שקה אע"פ שנגמרו סימניו אינו נהרג אלמא דלית הלכתא כר' בשאר מידי אלא בעי שישקה ל' יום או שפלו לו חדשיו.

ומה שכתב כאן וזהו ששנו חכמים על דין תורה מפני שפינון שאין אנו מחשבין אותו כולד שלם לכל דבר אינו בדין שיהא אדם נהרג עליו. תירוץ זה קשה לו ג"כ דלמה ישנו חכמים בהאי פינון דדינא הוא שיהרג ומאי ספיקא איכא קמי ר' עד שאמר אח"כ וידוע דכ' ספק נפשות להקל.

וגם מ"ש אחר כה וכיוצא בזה כתב פ"א מהלכות אבל ש' מתאבלין אלא על מי ששקה ל' יום או שפלו חדשיו. לפי שהקילו באבילות כמו שאמרו הלכה כדברי המקל באבל ע"כ.

דנראה שכה גורס שם ולא כגירסתנו אבל היאך אפשר לומר שכה היתה לו הגירסא והלא הראב"ד בהשגות כתב אינו מחנור שקה הלכה פרשב"ג דמששקה ע"כ. אלמא דרבינו ס"ל דאע"ג דשקה שלשים יום אין מתאבלין.

ואפילו ששנייה לומר שפך הנה גורס וכתב וכיוצא בזה וכו' אפ"ה אינה ראייה. דמאי ענין דבר של רבנן לרוצח שהוא דאורייתא שהרג אחד שהוא מקרי בר קנימא לפי ד"ת לדעת רבי.

ואפ"י שנגמר שט"ס בדבריו וצ"ל שאין מתאבלין על מי ששקא ל' יום וכוננת דבריו דהיינו שחנ"ל הקילו באבילות דאע"ג דשקא ל' יום אין מתאבלין עליו דפסק רבנן דפליגי עליה דרשב"ג ב"ה' שקא ל' יום דאית להו דהוא ג"כ פניצא ברוצח דשם הקילו שאם לא שקא ל' יום אינו נהרג.

מ"מ אין הנדון דומה כיון דהוא מדאורייתא ואבל מדרבנן דבדרבנן יכולין להקל אבל לא בדאורייתא. ועוד ברוצח דאם שקא ל' יום נהרג עליו ובאבילות אין מתאבלין עליו.

משום כל זה טרח ה"ה אחר כך לתת טעם אחר לדברי רבינו והניח בצ"ע: ואנכי איש צעיר נ"ל לתת טעם לדברי רבי. דבמילה פסק כר' משום דבהעלל אמרו איזהו בן ח' כל שלא פלו חדשיו.

ר' אומר שערו וצפרניו מוכיחין עליו וכו' דאמר האי בר שבועה הוא ואישתהויי אשתהי. ופריף הא דעבד רבא תוספאה וכו' כמאן רבי כיון דאיכא רשב"ג דאמר אישתהי דתני כל שקא וכו' רבי עבד ע"כ אלמא דגם רשב"ג אית ליה רבי.

וגם פסק רשב"ג דבשקא שלשים יום אינו ג"כ משום דאמרו בשבת דף קל"ו דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג. והכא כתב רבינו דדין תורה אפ"ה מת בשעיה שנולד הרי אמו פטורה מן החליצה ומן היבום.

דהיינו בשגמרו שערו וצפרניו וכו'. ואמר אבל מדברי סופרים עד שיגיע בנדאי שפלו לו חדשיו.

והוא כמו שכתב ה"ה דגרסינן התם אמר ליה רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי תנן רשב"ג וכו' אבל הכא כמאן נעביד. וסובר רבינו דהא נדאי בשלא פלו חדשיו וכו' שנתבאר בגמרא בנדה פ' יוצא דופן.

אלא נדאי בשלא פלו לי חדשיו הוא ואמרינן דבדיעבד עבדינן פרבנן. ומאן רבנן רבי היא אשתהויי אישתהי.

ובנדאי שגמרו סימניו דאי לא גמרו כיון שלא פלו לו חדשיו ולא שקא לכ"ע נפל גמור. ונהרי מבואר דלכתחלה החמירו בדברי רבינו: ומה שכתב רבינו בהלכות גחלות שקטן בן יומו שלא פלו לו חדשיו אם חיה אחר אמו שעשה אחת ומת הרי זה גוחל ומנחיל.

הוא כפשטה דמתני' דקתני בן יום א' משמע כל שחיה יום אחד אף על פי שלא פלו לו חדשיו. דהרי כשאמר הש"ס על הך דקתני ונהרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם.

למאי הלכתא אמר רב פפא לענין אבילות. קא פריף בש"ס כמאן דלא פרשב"ג וכו' דשמיע ליה דמתניתין איירי בדלא שקא ל' יום וסובר רבינו מדלא פריף הכי בש"ס על מתניתין עצמה אלא עד שאמר רב פפא לענין אבילות.

משמע דלענגן נחלה אה"נ דלא בעי ל' יום. דבנגמרו שערו וצפרנו סגי הקמירו אלא לענגן יבום.

אלא דבענגן אבלות דקא מוקים לה רב פפא קא סבר הש"ס מדאצטריף תנא לומר דחייב להתאבל משמע דאף ע"ג דלא שקה ל' יום אלא גמרו סימניו דאל"כ ודאי כיון שאינו נפל הוא חייב להתאבל ומאי אתא תנא לאשמועינו וקא בעי נאמר כמאן דלא פרשב"ג אלא פרבי.

דהיינו בהאי נמי עבדינן פרבי ולא בעי שישקה ל' יום. אע"ג דרשב"ג נמי סבר פרבי כמ"ש לעיל מ"מ סתמא דש"ס הקא הא נקט לפי דברי רשב"ג בסתם דבריו.

נדחי ליה לא בשכלו חדשיו דהיינו דאף בשכלו חדשיו אצטריף תנא לומר דאע"ג דהוא מדרבנן חייב להתאבל היכא דכלו לו חדשיו דלא מקרי נפל: ורבינו פסק דבאבילות בעי שפלו לו חדשיו.

ואם לא פלו לו חדשיו אף ע"פ שישקה שלשים יום אין מתאבלין דלא פסק בהכי פרשב"ג. אלא כת"ק דפליג על רשב"ג דס"ל דלא מהני שקה שלשים יום והוא משום דהלכה כדברי המיקל באבילות.

וידעת ת"ק דרשב"ג בעי עד שפלו לו חדשיו ממש ולא מהני מה שישקה ל' יום כיון דלא פלו לו חדשיו: ומה דכתב גבי רוצח בבבן ח' שלא שקה אף על פי שנגמרו סימניו אינו נהרג הוא משום דס"ל דכמו שקהמירו חז"ל לענגן יבום.

גם כן הוא הדין נמי בענגן רוצח הקמירו שלא להרוג גדול בשביל אחד שלא פלו לו חדשיו ולא שקה ל' יום אע"ג דגמרו סימניו. דבכמה עניינים מצינו לרז"ל דמהדרי להציל נפש ישראל.

דנדאי דלא גרע מענגן יבום דלא חושבנו ליה בר קנימא לפטור מן החליצה ומן היבום כף נמי לא חושבנו ליה בר קנימא כדי להרוג בר ישראל עליו. אלא בעי' עד שפלו לו חדשיו או עד שישקה ל' יום דנדאי שמה שקהמירו הוא דחיישי במידי דאיסורא כסברת ת"ק דפליג ארשב"ג דס"ל דבעי עד שפלו חדשיו בנדאי ג"כ ברוצח נמי חיישי שיהא מידי דאיסורא ומכ"ש דרציחה חמורה: דין ו' מי שיש לו אח מ"מ אפי' ממזר או ע"א וכו' ה"ז זוקק את אשתו ליבום ע"כ.

כתב הרב המגיד ומדברי רבינו נראה שלא כדברי מר יהודאי שחרי לא חלק בין אם עובד עכ"ו והיבם בשעת הנישואין בין שהמיר אח"כ ע"כ משמע מדבריו אלו שעובד עכ"ו שכתב רבינו הוא מומר מקרי.

וכיון שכן לא ידעתי מאי דמספקא להרב לח"מ שכתב בסוף הדיבור וז"ל עוד מספקא לי אם יש לו בן מאשה אחרת מומר אם פוטר את אשתו מיבום. דאי אמרינן דפוטר הא בגמ' אמרו גבי ממזר דכיון דפוטר לענגן יבום מזקק זקיק.

ואם כן ה"נ דכונתה היא ואם אינו פוטר דבר קשה הוא לומר כן וצ"ע ע"כ. דמאי מספקא ליה נהרי רבינו כתב לעיל בפירושו או עובד עכ"ו ה"ז פוטר את אשתו מן החליצה ומן היבום.

וּדְכֹנֹתָהּ פָּתַח בְּדִין זֶה מִי שֵׁשׁ לוֹ אֶחָ מ"מ אפ"י מְמַזְרֵר אוֹ עוֹבֵד עַכ"ל וְכו' זֹקֵק אֶת אִשְׁתּוֹ: וְגַם לֹא יִדְעֵתִי אִמְאִי נִקֵּט מֵאִשָּׁה אַחֲרַת דְּגַם מֵאִשָּׁה זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק לְפִי דַעְתּוֹ אִם פּוֹטֵר מִיָּבּוּם: דִּין י"ב הַחֹלֵץ לִיבְמֹתוֹ וְכו' וְכוֹלֵן אֲסוּרוֹת עֲלֵיהֶן מְדַבְּרִי סוֹפְרִים פָּתַח הֶרֶב הַמַּגִּיד וְדַעַת רַבֵּינוּ שֶׁהֵלְכָה כַר"י וְלִדְיָהּ אפ"י לֹא לִיפָּא וְהֵיא דְרַשָּׁא דְלֹא יִבְנָה אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הִיא ע"כ.

וּלְפִי זֶה אֶתִי שְׁפִיר מַה שֶׁפָּתַח לְעֵיל שְׁאֵם בָּא הוּא אוֹ א' מְהֻאָחִין עַל צְרַתָּה ה"ז עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה שְׁנֹאֲמַר יִבְמָה יָבֵא עֲלֶיהָ וְלֹא עֲלֶיהָ וְעַל צְרַתָּה. וְלֹא כְמוֹ שְׁפִירש"י מְשׁוּם דְּכַתִּיב אֲשֶׁר לֹא יִבְנָה אֶת בֵּית אָחִיו בֵּית אֶחָד הוּא בּוֹנֵה.

דְּמִשְׁמַע לִיהִי לְרַבֵּינוּ דְּאִין פְּשֻׁטִיה דְּקָרָא לְהַכִּי נְמִי. וּמַכ"ש דְּלֹא קְאָמַר לְהַךְ דְּרַשָּׁא רַבִּי יוֹחָנָן אֱלֵא ר"ל הוּא דְּקָאֲמַר לְהָא וּנ"ל דְּמַה דְּסִבֵּר רַבֵּינוּ הַכִּי מְשׁוּם דְּכָף מִשְׁמַע מְדַבְּרִי ר' יוֹחָנָן בְּמַה דְּקָאֲמַר מִי אִיפָּא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא אִי בְּעֵי הַאי חֲלִיץ וְאִי בְּעֵי הַאי חֲלִיץ וְכו' אֱלֵא אִיהוּ שְׁלִיחוּתָא דְּאֲחִים קְעֵבִיד וְאִיהִי שְׁלִיחוּתָא דְּצָרָה קְעֵבִידָה.

דְּמִשְׁמַע דְּנִפְל הָאִיסוּר שֶׁל אִשְׁתְּ אֶחָ פְּשֻׁטָּה בְּלֹא וְלֹד דְּהַכִּי מִשְׁמַע אִי בְּעֵי הַאי חֲלִיץ דְּלִיפָּא אִיסוּרָא כָּלֵל לֹא גָבִי זֶה וְלֹא גָבִי זֶה וְאִיהוּ שְׁלִיחוּתִיהוּ קְעֵבִיד. וְזֶהוּ שֶׁפָּתַח רַבֵּינוּ שְׁמַאֲחַר שְׁמַת אָחִיו בְּלֹא וְלֹד נִסְתַּלַּק אִיסוּר עֲרֻנָּה מֵעַל כָּל נְשִׂיו לְפִיכָף תּוֹפְסִין בְּהוֹן הַקִּידוּשִׁין כְּשֵׁנִיּוֹת ע"כ דְּהוּא מְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי רַבִּי יוֹחָנָן כֶּף בְּמַה שְׁאָמַר מִי אִיפָּא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא וְכו' פנ"ל: וּלְפִי זֶה מַה שְׁאָמַר הַש"ס אַח"כ אִיתִיבִיהִי רַבִּי יוֹחָנָן לר"ל הַחֹלֵץ לִיבְמֹתוֹ וְכו' בְּשֵׁלְמָא לְדִידִי דְּאֲמִינָא חֲיִיבִי לְאוּיִן נִינְהוּ נִיחָא.

אָבֵל לְדַבְּרֵי ר"ל דְּדַרְרִישׁ הַךְ דְּרַשָּׁא אֲשֶׁר לֹא יִבְנָה. דְּאָף אַת"ל הַךְ דְּרַשָּׁה גְּמוּרָה דְּהוּא קָאִי בְּלֹא יִבְנָה כֵּן הָאֲחִים לִיפָּא פָּרַת אָבֵל וְדָאִי לְדַעְתּוֹ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לִיפָּא לֹא אֱלֵא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא אוֹ אֲפֻשֶׁר לּוֹמַר דְּמֵאִי דְּנִקֵּט חֲיִיבִי לְאוּיִן הַכּוֹנֵנָה עַל הָאֶסְמַכְתָּא דְּאֶסְמַכּוּהָ עַל לֹא זֶה: וּמ"ש אַח"כ אָמַר רַב שְׁשֵׁת סִיפָּא אֲתָאֵן לר' עֲקִיבָא דְּאָמַר אִין קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּחֲיִיבִי לְאוּיִן דְּמִשְׁמַע דְּלַרְבִּי יוֹחָנָן חֲיִיבִי לְאוּיִן מְמַשׁ.

דְּבִשְׁבִיל זֶה אִין לֵה עֲלִיו כְּלוּם הוּא מְשׁוּם דְּרַב שְׁשֵׁת הַבִּין בְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן דְּחֲיִיבִי לְאוּיִן דְּקָאֲמַר הוּא לְאוּיִן מְמַשׁ. אָבֵל לְרַבִּינָא מְתַרְצָא שְׁפִיר סִיפָּא דְּמַתְנִיתִין דְּלֹא מְשׁוּם דְּאֲתָאֵן לר"ע אֱלֵא מְשׁוּם דְּאֶחָד מִן הַיְלֻדִים הוּא דְּקִידְשָׁה וְלֹא מְשׁוּם חֲלוּצָה.

אֱלֵא מְשׁוּם דְּהוּיָא אִשְׁתְּ אָחִיו שְׁלֵא הָיָה בְּעוֹלָמוֹ מְנַפִּילָה רַאשׁוֹנָה. כְּרַבְּנָן דְּאָמְרֵי אֲפִילוּ יָבָם וְלִבְסוּף גּוֹלֵד אֲסִירָא.

מְשׁוּם אִשְׁתְּ אֶחָ דְּהוּא בְּכַרְתָּ: וּמ"ש בַּפ' ר"ג שֶׁהִבִּיא ה"ה אַחַר כֶּף דְּנִרְאָה לְהַדְּיָא דְּלַרְבִּי יוֹחָנָן קִינְיָא בְּלֹא. הוּא דַּס"ד דְּש"ס דְּחֲיִיבִי לְאוּיִן דְּקָאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן הוּא חֲיִיבִי לְאוּיִן מְמַשׁ וְכְמוֹ שְׁסִבֵּר רַב שְׁשֵׁת הַכָּא.

וּבַש"ס אֲסִיק הֵתָם אִינְדִי דְּתַנָּא הִתְרַת יָבָם אֶחָד וְכו'. וּבּוֹדָאִי דְּלְפִי מַה שֶׁפָּתַח הֶרֶב הַמַּגִּיד דְּמַה שֶׁהִבִּיא לְרַבֵּינוּ לּוֹמַר כֶּף מְשׁוּם שְׁאָמְרוּ בְּגַמ' בְּפָרֵק הַחֹלֵץ אֲבַעְיָא לְהוּ גְזָרוּ שְׁנֵיּוֹת בְּחֲלִיצָה וְכו' בְּחֲלִיצָה לֹא גְזָרוּ רַבְּנָן שְׁנֵיּוֹת דְּמִשְׁמַע דְּהַחֲלוּצָה עֲצָמָה מְדַרְבְּנָן.

נמי יתורץ מה שתמה אח"כ מההיא דאיתיביה ר' יוחנן לר"ל ומההיא דפ' ר"ג ה"ג"ל. דרבינו יפרש להו כמו שפירשתי דעת רבינו פנ"ל כן נ"ל ודוק: דין כ"א הפוגס את יבמתו ונמצאת מעונבת מפרישין אותה וממתינין לה אם הפילה יחזור ויקנים: הנה לפי מ"ש רבינו לעיל דביאת המעונבת אינו יבום א"כ מוכרח לומר דצריף לחזור ולבעול.

וכן כתב הב"י בשם רבינו ירוחם יעו"ש וזה מבואר בש"ס דף ל"ה ע"ב דקאמר איתיביה רבי יוחנן לר"ל אין הנולד של קנימא וכו' יחזור ויבעול ויקנים מפעל ליה מאי קנים יחזור ויבעול ויקנים דלא סגי וכן באיפא דאמרי איתיביה ר"ל לר' יוחנן וכו' היינו דקתני קנים יחזור ויבעול ויקנים.

הרי דלר"ל יחזור ויבעול קתני ורבינו קא אזיל ופסק כר"ל: ונראה לומר דאם רצה להוציאה קודם שיבעול צריף גט מלבד החליצה אף ע"ג דהוה ביאה לא שמה ביאה. דהא קאמר רבינו אח"כ אם ילדה אפי' מת ביום שנולדה"ז מוציאה בגט וחולץ לה.

דאף בהאי דמדאורייתא נלד כזה פוטר פיון שמדבריהם אינו פוטר קא מצריף לה גט נמי לביאתה. ואע"פ שהוה ביאה אינו פוטר הן מצד דמן התורה ונלד כזה פוטר אותה והו מצד דגם מדבריהם דאינו פוטר.

הרי ביאת מעונבת לא מקרינא ביאה. ואעפ"כ צריף גט משום דקמיא לכנוסה כ"ש בינה דודאי רבינו מצריף לה גט: ונ"ל להביא ראיה לדברי רבינו ממה שאמרו בש"ס תנא משום ר"א אמרו יוציא בגט.

דמשמע אע"פ שלא חזר ובעל יוציא בגט דלרבנן קנים ויחזור ויבעול. ולר"א יוציא בגט שלא יחזור ויבעול ויקנים אלא יוציא בגט: ונראה דמשום דמשמעות דיוציא בגט הכי משמע להכי רש"י ז"ל פירש דברי ר"א אליבא דר' יוחנן שכתב קנסינו ליה דיוציא בגט משום דנכנס לספק איסור אשת אח ואף ע"ג דהשתא איגלאי מילתא דייבום מעלייתא הוא ע"כ.

דזאת סברת ר' יוחנן דלר"ל לאו יבום מעלייתא דאף ע"ג דהלקתא כר"ל פירש לר"א כר"י דלא פהלקתא משום דמשמעות יוציא בגט הוא אפי' בשלא חזר ובעל ואם כר"ל למה צריף גט פיון דלאו יבום מעלייתא היא דביאת מעונבת לא מקרינא ביאה.

דלא ס"ל כסברת רבינו דלר"ל נמי אף ע"ג דלא מקרינא ביאה צריכה גט משום דקמיא לכנוסה. וכיון שפן רבינו ס"ל דמשום טעם זה דקמיא לכנוסה זה יצדק גם באם ילדה אפילו מת באותו יום שכתב רבינו שהוא בענין שפירש ה"ה.

דהוא בשלא נודע בבירור שפלו לו חדשיו אלא שנגמרו סימניו. שולד כזה פוטר מן התורה ואינו פוטר מדבריהם דגם בזה בעי נמי גט כן נ"ל ודוק: פירק ב' דין ה' יבמה שנתניבמה וכו' כופין אותו שיחלוץ הואיל וקדם וגירשה בגט וכו' פירוש דמה שפופין אותו שיחלוץ ולא אמרינו שפופין אותו ליבם.

משום פיון דקדם וגירשה בגט והיא אומרת שלא נבעלתי. הרי נפסקה עליו בגט זה שנתן לה קודם בעילה כמו נותן גט לזיקתו דנפסקה עליו.

ומה שכתב שאם לא גירש כופין אותו שיבעול או יחלוץ ויוציא בגט דאפילו בתוך שלשים צריך גט הנה נראה לומר משום דתנישין לדיבוריה שאמר בעלתי. אלא שהרב המגיד כתב בסוף דבריו שנראה לדעת רבינו שאע"פ שלא אמר בעלתי מתחלה צריך גט.

שואם דנוקא כשהוא אומר בעלתי הנה לו לכתוב אע"פ שחזר ואמר לא בעלתי דהיננו כדון בבא דסיפא דבריינתא דקתני אע"פ שחזר ואמר לא בעלתי צריך גט נמי. פיון דרבינו מפרש להך בבא אפילו בתוך שלשים.

וקתני בה אע"פ שחזר ואמר לא בעלתי. אם כן הנה לו להזכיר גם הוא בדבריו אף ע"פ שחזר ואמר לא בעלתי.

שהוא משמע דמשום דאמר בעלתי מתחלה צריכה גט. ואע"פ שחזר ואמר לא בעלתי סמכינן אדיבוריה קמא.

ומדלא אמר הכי משמע דצריכותא דגט לאו משום דאמר בעלתי בתחלה. אלא אפילו לא אמר הכי בתחלה צריך גט משום דאמרין דחזקת פנוסה דנבעלה.

ומה שכתב רבינו בתחלת דבריו שאמר בעלתי הוא לרבותא דאפ"ה כופין אותו שיחלוץ דכן משמע במה שאמר ואע"פ שהוא אומר בעלתי כופין אותו שיחלוץ: וכי תימא דאם כן למה חזר התנא וכתב בבא דסיפא דצריך גט וחליצה ונהרי מרישא שמעינן לה דאפילו בתוך שלשים צריכה גט וחליצה.

דאם משום דלא מבואר בה דצריכה גט. הנה לו לתנא לקצר בלשונו ולומר ברישא דנוקא צריכה גט וחליצה.

אי מהא לא אירייתא דחזר ותני לסיפא משום דאפי' לאחר שלשים כופין אותו לחלוץ ולא אמרי' דמבקשים ממנו כמו בבא שניה פיון דחזר ואמר לא בעלתי: והנה לפי מה שפירשתי שהגט שהנה בידה פיון שאמרה לא נבעלתי הרי נפסלה עליו דהוי כמו נתן גט לזיקתו דלהכי לא נכפייה לבעול.

אתי דברי רב אמי הכי קאמר צריכה חליצה עם הגט שבידה דלפי דבריו שבעל ואח"כ נתן הגט הרי אותו גט מהני להוציאה בו ולפי דבריו שבעל קודם. אלא לפי מה שאמרה היא לא נבעלתי ולא מהני הגט להוציאה צריך חליצה.

ורב אשי דאמר התם גט לזיקתו הכא גט לביאתו. הפנונה דהך גט שנתן לה דאמרין דלא פייפין ליה לבעול הוא משום דבעל אחר הגט דהוא גט לזיקתו וכיצד יהיה מתירה בגט זה למה שאמר בעלתי דלא מהניא חליצה לביאתו אלא גט אחר צריך למה שבעל אחר כף וזה בתוך שלשים דמוקי איניש אנפשיה מלבעול ונאמנת וכופין אותו לחלוץ אבל לאחר שלשים לא מוקי איניש אנפשיה מלבעול ונאמן שאמר שבעל ואח"כ נתן גט ואין פוכין אותו לחלוץ אלא מבקשים ממנו דנוקא משום האשה דשוניא נפשה חתיכא דאיסורא וזה מוכרח כמ"ש שהגט אחר שפנסה והוא אומר שבעל קודם לרב אמי דאם הגט קודם לבעילה פיצד אמר רב אמי צריכה חליצה עם גיטתה שבידה דמשמע דהך גט הוא דמהני למה שאמר בעלתי ונהרי צריך גט אחר להתירה.

דנדאי גם רב אמי מודה דיש ביאה אחר גט מדקאמר רב אשי התם גט לזיקתו הכא גט לביאתו דמשמע דבגט לזיקתו כ"ע מודים דצריף גט אחר. אלא דרב אמי ס"ל דהוא פגט לביאתו וכף נראה מהש"ס בכמה מקומות שאם נתן לה גט ובעל שאסור לקיימה וצריף גט אחר לביאתו: והנה ה"ה בתחלת הדיבור כתב ופירשו ו"ל דהגט הזה נתן עכשיו דאי קודם פניסה אפילו לאחר ל' יום היתה היא נאמנת לומר לא נבעלתי דכיון דאיכא איסורא מוקי נפשיה מלבעול ע"כ.

דהפונה דכופין אותו לחלוץ דנדאי לא בעל: וקשה לי דמשמע דאי לאו האי טעמא דאמרינו דמוקי נפשיה ואין כופין אותו לחלוץ אלא בהו גיטא שבידה סגי מדלא קתני בהאי דצריף גט ונחליצה ונהלא פיון שאמר בעלתי צריף גט אהד לביאתו פיון דגיטא קמא קודם שפונס: ואפשר לומר דאינהו ס"ל דגם בהו דמבקשים אף ע"ג דלא קתני בה צריקה גט מוכרח לומר דגם בהו צריקה גט אלא דלרב אמי בהו גט סגי ולרב אשי צריף גט אחר.

ובהאי דאם הגט קודם פניסה גם לרב אמי צריף גט אחר לביאתו: וראיתי להלח"מ הביא הו דפירשו ו"ל וכו' והקשה על דברייהם אלו. ונראה דפירוש דבריו כו' דהוא ו"ל מבין מחלוקת רב אמי ורב אשי דבהכי הוא דלרב אמי דאמר בהו גיטא שבידה סגי ולא צריף גט אחר.

משום דס"ל דאין ביאה אחר גט וא"כ מוכרח לומר שבעל שאחר כו' דאם נתן הגט קודם לא מהני גט לביאתו שאחר כו' אלא צריף חליצה אבל רב אשי ס"ל דסגי בגט דיש ביאה אחר גט ומהני גט אחר לביאתו שאחר כו'.

והקשה על מה דפירשו ו"ל וכו' דאם כו' הוא האי סברא דהיכא דאיכא איסורא מוקי נפשיה מלבעול דאם כו' הוא דסברא זאת איכא אם כן תקשי לרב אשי דס"ל דאיירי דגט נתוקדם א"כ בהו דלאחר שלשים יום דקתני דמבקשים ממנו דהוא נאמן דבעל אמאי נאמן הוא.

והרי פיון דגט שנתן לה הוא לזיקתו היא נאמנת שלא בעל דמוקי איניש נפשיה מלבעול פיון דאיכא איסורא. וא"כ הנה צריף דכופין אותו לחלוץ דנדאי לא בעל: ואמר ואולי לא אמרו כן אלא לומר דרב אמי לא מוקי התם גט לזיקתו וכו' משום הו סברא וכיון שכן מה שאמר כשגט יוצא מתחת ידה ע"כ אחר פניסה ע"כ.

דהיינו שרצה לתרץ דאולי מה שאמרו הו סברא דמוקי איניש מלבעול פיון דאיכא איסורא. משום שראו רב אמי דאמר דבהו גיטא שבידה סגי ולא מוקי התם גט לזיקתו הוא משום דאית ליה הו סברא דמוקי איניש נפשיה מלבעול היכא דאיכא איסורא.

ואם הוא דצריף גט אחר דיש ביאה אחר גט א"כ היאה אמרו דלאחר שלשים מבקשים ממנו דהוא נאמן שבעל ונהרי היכא דאיכא איסורא מוקי איניש נפשיה מלבעול. אלא ודאי איירי בדליכא איסורא שנתן הגט קודם אלא בעל קודם ולהכי סגי בגט שבידה דמזה למדו ו"ל דפירשו דאיירי אחר שפנס וכו' ורב אשי דס"ל דצריף גט אחר לא ס"ל הו סברא דרב אמי דאית ליה פיון דאיכא איסורא מוקי איניש נפשיה מלבעול.

דנדאי דגם דאיפא איסורא לא מוקי איניש נפשיה מלבעול לאחר שלשים. ולהכי קתני
ברייקא דלאחר ל' אין כופין אותו: ועל זה חזר ואמר ומ"מ קשה מנין להם שרב אמי
נרב אשי חולקים בהא וכו'.

דהיינו גם עתה אפתי קשה דמנין להם להך דפירשו ו"ל שרב אמי נרב אשי חולקים בהך
סברא. דלרב אמי ס"ל היכא דאיפא איסורא מוקי איניש נפשיה מלבעול אפי' אחר
שלשים.

נרב אשי ס"ל דלא מוקי איניש נפשיה מלבעול. דילמא לא פליגי בהאי סברא דגם רב
אמי מודה לרב אשי דלא אמרינן הך סברא.

ובמה שפליגי הוא דרב אמי לא רצה לאוקומי ברייקא בתרי גיטי פרב אשי פיון דאינו
מבואר כף דבעי תרתי גיטי. אלא בגט אחד איירי ובענין דבעל קודם הגט.

אבל רב אשי ס"ל פיון דאוקומא לרישא דברייקא דגיטא בינדה וסיפא קתני צריכה גט
משמע מלבד גט דרישא וא"כ מוכרח דגט שבינדה הוא הגט לזיקתה כגון שנתן הגט קודם:
ואנכי לא ידעתי דמי הכריחו להלחם משנה דמפרש לפלוגתא דרב אמי נרב אשי בהאי
דחד ס"ל יש ביאה אחר גט וחד ס"ל דאין ביאה אחר גט.

דלא מצינו בש"ס מי שפליג בזה בבבאור. דנראה דכ"ע ס"ל דיש ביאה אחר גט.

והפלוגתא היא כמו שאמר לעיל דפלוגתיהו הוא דרב אשי ס"ל דנדאי דהך גיטא גט
לזיקתו פיון דנפסלה על ידו ליבומי. נרב אמי ס"ל דהוא גט לביאתו שבעל קודם ואע"פ
שנפסלה על ידו הוא משום דאמרה לא נבעלתי כמש"ל.

או נאמר דפליגי בהאי דרב אמי ס"ל פיון דמשמע מהברייקא דליכא אלא גט אחד מוכרח
לומר דאיירי שבעל אומר שבעל קודם נתינת הגט. אבל רב אשי ס"ל פיון דברייקא
ע"כ איירי דגיטא בינדה ולא הנכירה מזה.

א"כ סיפא דקתני גט הוא מוכרח לומר דגט אחר קאמרה. דלא סגי בגיטא שבינדה דהוא
מוכרח לומר דהתם גט לזיקתו הוא.

דאמר שנתן גט קודם בעילתו ולהכי צריך גט לביאתו. דהשתא בין למר ובין למר היכא
דאמר בעלתי ואחר כף נמתי גטלא בעי גט אחר.

והיכא דאמר נמתי גט קודם צריך גט אחר דיש ביאה אחר גט לכ"ע: ואתי שפיר מה
שרבינו לא אמר שבעי גט אחר. פיון שהוא אמר בעלתי ואח"כ נתן גט.

שכף נראה מדברי רבינו שאיירי בהכי ולהכי לא תקשה מה שאמר הלח"מ וז"ל וגם
צריך טעם למה לא פסק רבינו פרב אשי ע"כ שרבינו אתי ככ"ע בנדאי: עוד פתוב
בלח"מ וזה לשונו עוד כתב ועוד י"ל שמה שאמרו הנהו שניהם מודים וכו' לפי זה צ"ל
הברייקא דקאמרה הוא אמר בעלתי וכו' ה"ה אף ע"פ שלא אמר בעלתי אלא ששניהם
מודים שלא נבעלה שצריך גט ומה דנקט שאמר בעלתי הוא להודיענו דאף על פי שהוא
מתחלה אמר בעלתי ונהנה ס"ד דכופין קמ"ל פיון דחזר ואמר לא בעלתי צריכה חליצה
פלומר מבקשין אבל לא כופין פדכתב רש"י וז"ל ע"כ.

ותימה גדולה על זה דאדרבה פינו דאמר מתחלה בעלתי הנה צ"ל דאין כופין. ולמה שאמר לא בעלתי הנה צ"ל דכופין.

דכיון דהוא מודה שלא בעל צריף חליצה על ידי כפייה. ובהיכן מצא שרש"י אמר הכי אדרבה אמר בהפך.

ונ"ל רש"י ואף על גב דקתני אמבקשים קאי. וה"ק אף ע"פ שחזר ואמר לא בעלתי דאיכא למימר כופין הואיל ומודה וכו'.

הרי במה שאמר לא בעלתי הנה צ"ל כופין. וממה שאמר רש"י ז"ל בסוף הדיבור ונ"ל ואי לא בעי למיחלץ לא פניפנו דסמכינן אדיבוריה קמא ע"כ הרי דיבוריה קמא שאמר בעלתי היא הנותנת דאין כופין.

והנה עולה על דעתנו לומר דט"ס נפל בדבריו וצ"ל כה"ה אע"פ שלא אמר בעלתי אלא ששניהם מודים שלא נבעלה שצריף גט. ומאי דנקט שאמר בעלתי הוא לרבותא דאפ"ה כופין אותו שיחלוץ.

שלא כדברי רש"י שאמר דאין כופין אותו. אבל ראיתי שכתב אחר כה"ה וקשה קצת אם כן למה לא פירש רבינו כשאמר ואם הנה מודה שלא בעל כופין דבעינו הודאה מתחלה ועד סוף דאי חזר ואמר לא בעלתי אין כופין אלא מבקשין ע"כ.

הרי להדיא שאי אפשר לגרוס הכי ולפי משמעות קושיא זו משמע שצריף לגרוס בדבריו כה"ה. ומאי דנקט שאמר בעלתי הוא להודיענו שאע"פ שחזר ואמר לא בעלתי ונהה"ס דכופין.

קמ"ל פינו דאמר בתחלה בעלתי צריכה חליצה דווקא פלומו דאין כופין אלא מבקשין וכדעת רש"י ז"ל. שאז תחול הקושיא שאמר וקשה קצת וכו'.

דהיינו דהנה צריף לרבינו לבאר דאם אמר מתחלה בעלתי אע"פ שחזר ואמר לא בעלתי אין כופין. דאין כופין אלא כשאמר מתחלה ועד סוף לא בעלתי.

ודבריו אלו קשים אצלי פינו דרבינו איירי בכל גוונא בין תוהו שלשים בין לאחר שלשים לענין גט. ואע"פ שלא אמר מעיקרא בעלתי כמ"ש הרב המגיד שאם דווקא כשהוא אומר בעלתי הנה לו לכתוב אע"פ שחזר ואמר לא בעלתי.

ומדלא אמר הכי משמע דברי רבינו שאע"פ שלא אמר בתחלה בעלתי צריף גט ולעיל כתב דרבינו מפרש תרי בבי בכל זמן בין לאחר שלשים בין לתוהו שלשים וכיון שכן פינו דאמרינן בעלתי לאו דווקא לענין גט בתוהו ל' וגם לענין חליצה לאו דווקא וכאילו לא אמר בעלתי אלא לא בעלתי ואם כן צריף לכופו לחלוץ אפי' לאחר שלשים.

ומנין לו לומר בתחלה בעלתי הוא לרבותא דאפ"ה כופין אותו לחלוץ. דאם בתוהו ל' אף על פי שלא חזר ואמר לא בעלתי.

ובלאחר ל' אם חזר ואמר לא בעלתי כופין אותו ג"כ: וכן נראה מדברי התו' בפ"י שני דהם מפרשים כדברי רבינו לפי מה שפ"י ה"ה ואמרו גם כן ונ"ל והא דנקט והוא אומר בעלתי וחזר ואמר וכו' ה"ה אפילו אמר לא בעלתי בעצא גט.

אָלאַ נָקט אָמַר בַּתְּחִלָּה בְּעֵלְתִּי לְאַשְׁמוּעִינָן דְּאַפּ"ה כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחַלּוֹץ וְלֹא כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ בְּקוֹנְטְרִיס ע"כ: וְעוֹד כִּינּוּן דְּלִפֵּי דְבָרֵי ה"ה דְּאַפִּילוּ בְּדִלָּא אָמַר בַּתְּחִלָּה בְּעֵלְתִּי צָרִיךְ גֵּט א"כ דְּהִתְנָא בָּא לְוֹמַר דְּאַפִּי אָמַר לֹא בְּעֵלְתִּי וּא"כ לֹא צָרִיךְ גֵּט אַפּ"ה צָרִיךְ גֵּט נְמִי עִם הַחֲלִיצָה שֶׁהוּא מוֹדָה שְׁלֹא בְּעַל דְּצָרִיךְ חֲלִיצָה- דְּוִדַּאי דְּכּוֹפִין אוֹתוֹ וְכִינּוּן שְׁפִין אִיךְ שִׁינְךְ לְוֹמַר דְּמָה שְׁאַמַר בְּעֵלְתִּי בַּתְּחִלָּה הוּא לְוֹמַר שְׁאִין כּוֹפִין אוֹתוֹ כִּינּוּן דְּכָל מְגַמְתוֹ דְּהִתְנָא שְׁבָא לְוֹמַר שְׁצָרִיךְ גֵּט וְלֹא בָּא בְּשִׁבִיל שְׁצָרִיךְ חֲלִיצָה.

דְּבִשְׁלָמָא לְרִש"י ז"ל דְּפִירֵשׁ דְּהִתְנָא בָּא לְוֹמַר שְׁצָרִיכָה חֲלִיצָה אֲתִי שְׁפִיר מָה שְׁפִירֵשׁ דְּאַפִּילוּ הִכִּי קְאָמַר שְׁאַף ע"פ שְׁחִזַר וְאָמַר לֹא בְּעֵלְתִּי דְּאִיכָּא לְמִימַר כּוֹפִין הוֹאִיל דְּמוֹדָה. אַפּ"ה אִין כּוֹפִין כִּינּוּן דְּאַמַר בַּתְּחִלָּה בְּעֵלְתִּי וְהוּא לְאַחַר ל' יוֹם.

דְּוִדַּאי אֲתִי שְׁפִיר כִּינּוּן דְּהִתְנָא בָּא לְוֹמַר שְׁצָרִיךְ חֲלִיצָה אָלָא דְּאִין כּוֹפִין: דִּין י"ב אָמַר הַגְּדוֹל וְכו' מְאַחַר שְׁנִסְתַּלַּק הַגְּדוֹל שְׁמֻצָּה בּוֹ הָרִי כְּוֹלָן שְׁוִין ע"כ. כְּתֹב הָרַב הַמַּגִּיד וְגִירְסַת רַבֵּינוּ הִיָּתָה מְצֻנָה בְּגְדוֹל לִיבָם לֹא רָצָה וְכו' חוֹזְרִין אֶצְלַ הַגְּדוֹל וְכו' אָבֵל רִש"י ז"ל גּוֹרֵס כְּגִירְסַת הַרְּאָב"ד וְאָמַר דְּאִם לֹא כֵּן מִתְּנִיתִין דְּפָרְק הַחֹלֵץ הִיא וְלָמָּה לֵן הָא דְּאַבְיִי קְשִׁישָׁא ע"כ.

הִנֵּה ה"ה ז"ל לֹא תִירֵץ לְדַעַת רַבֵּינוּ לָמָּה לֵן הָא דְּאַבְיִי קְשִׁישָׁא כִּינּוּן דְּגִירְסַת רַבֵּינוּ בְּאַבְיִי קְשִׁישָׁא כְּמוֹ הַמִּתְּנִיתִין וּבְאַמְתָּ דְּקְשִׁישָׁא הִיא לְפִי גִירְסַת רַבֵּינוּ. וְהִלַּח"מ תִּירֵץ לְגִירְסַת רַבֵּינוּ דְּמִשְׁנָה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת דְּדָרְךְ הַמִּשְׁנָה לְדַבֵּר לְשׁוֹן סְתוּם וְאַמִּינָא דְּמִשְׁנָה קְאָמְרָה בְּכוּר אָבֵל הַבְּרִיָּתָא אִין דְּרָךְ לְדַבֵּר לְשׁוֹן סְתוּם וּבְוִדַּאי דְּלֹא בְּכוּר הוּא אָלָא גְדוֹל קְאָמַר וּלְהִכִּי הַקְשָׁה מֵהֵאִי בְּרִיָּתָא דְּאַבְיִי קְשִׁישָׁא: וְאַנְכִּי אִישׁ צְעִיר קְשָׁה אֶצְלִי תִירוּץ זֶה דֹּא"כ הָיָה לִי הַקְשׁוֹת תְּחִלָּה מִמִּתְּנִיתִין דְּעַדִּיפָּא וְאִי הָיָה מִתְּרֵץ לִי הַגְּדוֹל הוּא בְּכוּר עַדִּיף לִי לְבָרַר לוֹ דְּמִתְּנִי לֹא בְּכוּר מֵהָא בְּרִיָּתָא דְּקְתַנִּי ת"ר וְהִנֵּה הַבְּכוּר מְפָאן שְׁמֻצָּה בְּגְדוֹל לִיבָם.

דְּמִשְׁמַע מִיָּנָה דְּבְכוּר דְּקָרָא לֹא דְּוִקָּא בְּכוּר אָלָא גְדוֹל דֹּא"כ לָמָּה שִׁינָה בְּדְבָרֵינוּ וְאָמַר מְפָאן שְׁמֻצָּה בְּגְדוֹל לִיבָם וְהִנֵּה לוֹ לְוֹמַר מְפָאן שְׁמֻצָּה בְּבְכוּר לִיבָם. כִּינּוּן דְּכָל כְּוֹנְתוֹ דְּתַנָּא אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינָן דְּלֹא תְּפָרֵשׁ דְּפִירוּשׁ וְהִנֵּה הַבְּכוּר אֲשֶׁר תִּלַּד.

הוּא שְׁתִּלַּד הִיבָמָה יְקָרָא שְׁמוּ בְּשֵׁם הַמַּת אָלָא הִכִּי פִירוּשָׁא דְּקָרָא שְׁמֻצָּה בְּגְדוֹל לִיבָם וְא"כ הִנֵּה לוֹ לְוֹמַר דְּמֻצָּה בְּבְכוּר לִיבָם: וּמָה שְׁנַלְע"ד הוּא דְּרַבֵּינוּ ג"כ גְּרִיס כְּגִירְסַת רִש"י ז"ל בְּאַבְיִי קְשִׁישָׁא מְצֻנָה בְּגְדוֹל לִיבָם לֹא רָצָה הוֹלְכִין אֶצְלַ אַחִיו הַקְטָן לֹא רָצָה חוֹזְרִין אֶצְלַ גְדוֹל.

וּמְפָרֵשׁ רַבֵּינוּ דְּהַש"ס הִנֵּה יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת מִמִּתְּנִיתִין דְּמִשְׁמַע מִיָּנָה גְדוֹל וְלֹא בְּכוּר. דְּוִדַּאי כְּךָ פְּשֻטָּא דְּמִתְּנִי אָלָא דְּעַדִּיף לִי הַקְשׁוֹת גַּם עַל דְּבָרֵי אַבְיִי קְשִׁישָׁא דְּמִשְׁמַע מִיָּנָה דְּגַם בְּשָׂרָה הָאֲחִים הַגְּדוֹל קוֹדֵם.

וְכִמוֹ שְׁפִירֵשׁ רִש"י דְּבָרֵינוּ וְגַם הַרְּאָב"ד ז"ל. דְּלְהִכִּי הַרְּאָב"ד הִשִּׁיג עַל רַבֵּינוּ דַּס"ל דְּמִלְבַד הַגְּדוֹל הָרִי כְּוֹלָן שְׁוִין דְּמִדְּבָרֵי אַבְיִי קְשִׁישָׁא מִשְׁמַע דְּכָל הַגְּדוֹל מְחַבְּרֵוּ הוּא קוֹדֵם לְמֻצָּה.

וילדעת רבינו אין זו השגה דנדאי דלא שבקינן מתניתין סתמא דס"ל דבגדול שפיהם היא המצוה ולא בכל האחים ועבדינן פאבני קשישא. ולהכי פתב מאחר שנסתלק הגדול שמצוה בו הרי פולן שוין וג"כ הרי"ף ו"ל הכי סבר מדלא הביא הך דאבני קשישא דלא כמ"ש הרב המגיד ו"ל.

דמה דלא הביאה משום דסמך על המשנה שכתב בפרק החולץ: דין ט"ו יבמה שנדרה הננייה וכו' פתב הרב המגיד ופירש"י ו"ל בחיי בעלה וכו' אלא שהיה להו פעם זה עם זה עכ"ל. פירוש לפירושו כל שהיה שם פעם חוששין שמה נתפוננה לכה ואין כופין אותו לחלוץ וכו' הנה פשט דבריו אלו הוא דגם לאחר מיתת בעלה בעינן דאיכא הוכחה דניחוש שמה נתפוננה לכה.

דהוא שהיה להו פעם זה עם זה הא לאו הכי אין חוששין שנתפוננה לזה. ובחיי בעלה אפי' היה להו פעם זה עם זה דאיכא חששא דנתפוננה לכה כופין.

וא"כ מה דקתני אח"כ ואם נתפוננה לכה אפילו בחיי בעלה וכו'. הוא שהיה ידוע בבירור שלכה נתפוננה: וקשה דאם פן למה אמר אח"כ שמה שאמרו במשנה ואם נתפוננה לכה אינו רוצה לומר בשידוע בבירור שלכה נתפוננה אלא כל שיש לומר שלכה נתפוננה.

נהלא בחיי בעלה בעינן שידע בבירור שלכה נתפוננה ואמאי קתני מתני' אפי' בחיי בעלה. דלפי פירושו בדברי רש"י הוי הכי פירוש מתניתין דלאחר מיתת בעלה פינו דאיכא הוכחה קצת פגון שהיה פעם זה עם זה חוששין ומבקשין ואין כופין.

אבל אם נתפוננה בבירור ובידוע אפי' בחיי בעלה אין כופין אלא מבקשין שיחלוץ לה. ועוד קשה פינו דהביא דברי רש"י משמע לומר דהכי רבינו סובר נמי ואם פן למה לא ביאר רבינו דלאחר מיתת בעלה בעינן שהיה פעם זה עם זה: ועוד קשה דאם הוא כה דפי' דברי רש"י כה היא אתי לשון דקאמר אלא דהיה צריך לומר וכגון דהיה להם פעם זה עם זה אבל לשון אלא משמע דהוא טעם דלא אמרינן דנתפוננה לזה.

דהוא משום שהיה להם פעם זה עם זה הוא שנדרה הננייה. ואין פוננתה לפטור עצמה הימנו.

דמשמע להדיא דרש"י ו"ל איירי ארישא דנותן טעם דלאו משום דליפטור עצמה הימנו אחר מיתת בעלה. ולא קאי אסיפא דזה שאמר לאחר מיתת בעלה לאו פוסקא דמתניתין אלא תשלום דבריו הוא: והמש"ל הבין פירוש דברי ה"ה כרש"י ו"ל דהוא מפרש לסיפא דקתני ואם נתפוננה לכה אפי' בחיי בעלה דעל זה רש"י קבע דבריו ולפי זה אתי שפיר לשון אלא דנקט בדבריו וגם לא תקשה קושיא ראשונה.

אבל לא אתי שפיר לישנא דנקט רש"י ו"ל שהוא אמר ולא נתפוננה לפטור עצמה הימנו. דאם פא לומר דלא בעינן נתפוננה ממש.

היה לו לומר בתחלה פוסקא ואם נתפוננה וכו' ולומר דלא בעינן דנתפוננה ממש בבירור אלא כל שהיה להם פעם זה עם זה: ועוד שדברי הרב המגיד הם נראים דלא קאי אסיפא

ואם נתפוננה וכו' שְהָרִי כְתָב אַחֲכָּה שְמָה שְאָמְרוּ בְמִשְנֵה וְאִם נִתְפֹנְנָה לְכָה אִינוּ ר"ל בְּיָדוֹעַ וכו'.

ואם הוא קָאֵי עַל זֶה הַיָּאָדָּה חֲזַר וְאָמַר שְמָה שְאָמְרוּ בְמִשְנֵה וְהֵלֵא עַל זֶה הוּא קָאֵי. וְהִיָּה לֹו לֹוֹמַר שְפָל שְהִיָּה שְם לְהֵם כְּעַס זֶה עִם זֶה חוֹשְׁשִׁין שְמָה נִתְפֹנְנָה.

דְּמָה דְקִתְנִי וְאִם נִתְפֹנְנָה לֹאוּ דְוֹנָקָא שְיִדְעַה בְּבִירֹור שְלִכְהָ נִתְפֹנְנָה אֶלָּא כָּל שְׂיִישׁ לֹוֹמַר נִתְפֹנְנָה: וְעַל מָה שְהִקְשָׁה עָלָיו וְאָמַר וּלְפִירוּשׁוֹ קְשָׁה מֵאֵי דְאִתְמַר בְּגִמְרָא אֲדִתְנִי אִם נִתְפֹנְנָה לְכָה לְיִפְלוֹג וְלִיְתְנִי וכו' דִּהְוָה מְצִי לְמִדְחֵי עֲדִיפָא מִיְנָה אֲשִׁמוּעִינּוּ וכו' כָּל שְׂיִישׁ לָה כְּעַס חוֹשְׁשִׁין מִשׁוּם שְמָה נִתְפֹנְנָה ע"כ: נ"ל דִּישׁ לְהִשְׁיֵב עַל זֶה כִּינּוּ דְאִינוּ מְפֹרְשׁ בְּמִתְנִיתִין כִּף הוּא לֹא מְצִי לְמִימַר עֲדִיפָא מִיְנָה אֲשִׁמוּעִינּוּ: אֲבָל הִלַּח"מ נִרְאֶה מְדַבְּרִי מָמָה שְאָמַר בְּסוּף ד"ה יְבָמָה שְנִדְרָה הִנְיָיָה וכו' שֶׁה"ה מְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַש"י דִּהוּא קָאֵי אַרְיִשָׁא כְּמַש"ל.

שְפֹן כְּתָב וְנ"ל וְרִישָׁא דְקִתְנִי כּוֹפִין אוֹתוֹ מִשׁוּם דְאִמְרִינּוּ דְלֹא מְסַקָּא וכו' נִרְאֶה דְכְּתָב כֹּן כְּדִי לְהַכְרִיעַ הַפִּירוּשׁ דְּוִדָּאי הוּא כְּשִׂישׁ כְּעַס לָה עִם הִיָּבָם. מִשׁוּם דְקָאֵמַר בְּגִמְרָא לֹא מְסַקָּא אֵי אִיתָא דִּהוּא בְּלֹא כְּעַס וְדָאֵי דְמְסַקָּא.

כִּינּוּ דְבִלָּא מְרִיבָה אֶסְרָה עֲצָמָה עַל הִיָּבָם לְמֵאֵי הִילְכְתָא אֶלָּא וְדָאֵי מְסַקָּא אֲדַעְתָּא עַד כָּאֵן לְשׁוּנוֹ. הָרִי לְהַדְיָא דְמִשׁוּם דִּישׁ כְּעַס לָה עִם הִיָּבָם הוּא דְאִמְרִינּוּ בְרִישָׁא דְלֹא מְסַקָּא וכו': וְתַמִּיָּהָ אֶגְדוּלָה עַל דְּבָרֵי אֵלוּ וְהֵלֵא ה"ה כְּתָב : לְהַדְיָא דְכָל שְׂיִישׁ כְּעַס לָה עַל הִיָּבָם הִיא הַנּוֹתְנָת לֹוֹמַר שְמָה נִתְפֹנְנָה לְכָה וְאִין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחִלּוּץ: אֲבָל מָמָה שְפֹתוֹב עוֹד כְּתָב ה"ה וכו' וְכֵהָאֵי דִיבּוּר לֹא הִזְפִּיר מְדַבְּרֵי ה"ה לְמַעְלָה בְּוִדָּאי שְׂיִישׁ חִסְרוֹן בְּדִיבּוּר זֶה.

שֶׁהִלַּח"מ מְפָרֵשׁ לְדְבָרֵי ה"ה בְּפִירוּשׁ רַש"י כְּמוֹ פֶּשֶׁט דְּבָרֵי דִּהוּא קָאֵי אַרְיִשָׁא. אֶלָּא דִּהְרַב הַמַּגִּיד מְפָרֵשׁ דְרַש"י דְכְּתָב כִּף הוּא לֹוֹמַר אֲבָל בְּלֹא חֲסַר מִיתָה הַסְבָּרָא בְּהַפְּדָה.

וְעַל זֶה כְּתָב דְּמָה שְפֹתוֹב ה"ה וְרִישָׁא דְקִתְנִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהַכְרִיעַ הַפִּירוּשׁ דְּוִדָּאי הוּא כְּשִׂישׁ כְּעַס עֲמָה וכו': וּלְפִי שְלִדְעָתִי דַּעַת הַדְיָוִט אֵי אֶפְשָׁר לֹוֹמַר שֶׁה"ה הוּא סוּבְרַ שְרַש"י ו"ל לֹא קָאֵי אַרְיִשָׁא עָלָה עַל דַּעַתִּי לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַרְבַּ הַמַּגִּיד בְּאִנּוֹן דְרַש"י אִיְרִי עַל רִישָׁא אֲמַרְתִּי שְאֶפְשָׁר שְזָה הִיָּה כְּתוּב בְּדִיבּוּר זֶה שֶׁל הִלַּח"מ.

וְזֶה הוּא שֶׁה"ה כִּינּוּ שְרָאָה שְאָמַר רַש"י דִּהַכְּעַס הוּא טַעַם לֹוֹמַר דְלֹא נִתְפֹנְנָה לְפִטוֹר עֲצָמָה הִימְנוּ הַנּוֹקְשָׁה לֹו אִם כֹּן אֲמַצְעִיתָא גְּמִי אִיְרִי כְּשִׁהִיָּה לָה כְּעַס עִם הִיָּבָם דְּבַחַד גְּוֹנָא מוֹכְרַח אִיְרִי אֶלָּא דִּישׁ חִילּוּק בֵּין בְּחִיָּו בֵּין לֹאחַר מִיתָה וְכִינּוּ שְפֹן הַנּוֹקְשָׁה דֹא"כ גַּם בְּאֲמַצְעִיתָא אִמְרִינּוּ כִּינּוּ דִישׁ כְּעַס עֲמוֹ אִמְרִינּוּ גְּמִי דֹאִין כְּוֹנְתָה לְפִטוֹר עֲצָמָה לְזֶה אֲמַר שְבִוִּדָּאי שְבְּמִקוּם שְׂיִישׁ לְחוּשׁ שְנִתְפֹנְנָה לְפִטוֹר עֲצָמָה הִימְנוּ כְּגוֹן לֹאחַר מִיתָה שְהִיא זְקוּקָתוֹ וְדָאֵי אֲדַעְתָּא דְּמָה שְׂיִישׁ לָה כְּעַס עֲמוֹ נְדָרָה הַנָּאָה מְמַנּוּ וְחוֹשְׁשִׁין שְמָה נִתְפֹנְנָה לְכָה.

וְהַכְּרַח זֶה לְפִי שְמָה שְאָמְרוּ בְּסִיפָא וְאִם נִתְפֹנְנָה לְכָה אֶפְלוּ בְּחִיָּי בְּעָלָה אִין כּוֹפִין הוּא בְּוִדָּאי שְאִינוּ בְּיָדוֹעַ בְּבִירֹור שְלִכְהָ נִתְפֹנְנָה דֹאִם כִּף מֵאֵי אִתָּא לֹאֲשִׁמוּעִינּוּ בְּוִדָּאי דֹאִין

כופין כמו בלאחר מיתה פניו דאיפא למימר דנתפוננה לפטור לפטור עצמה הימנו סגי ומאי שנא.

דמוכרח לומר דסיפא איירי כל שיש חשש לומר שלכה נתפוננה. וכ"ש באמצעייתא דכל שיש לה פעם עמו דיש לחוש שנתפוננה לכה.

דברינשא הפעם הוא מורה שלא נתפוננה לפטור עצמה פניו דבעלה עדיין חי. אבל בלאחר מיתה הפעם מורה דנתפוננה לפטור עצמה הימנו.

ונה שאמר אחר כה ורישא דקתני כופין אותו משום דאמרינו דלא מסקא אדעתא דמניח בעל שאז הסברא דמשום פעם הוא דנדרה הנאה מה שאין פן בלאחר מיתה זהו פירוש דברי המגיד לדעתו: עוד פתב הרב המגיד ומ"ש אא"כ מרדה תצא בלא פתובה וכו' אבל בהפסד פתובה כופין על החליצה: הנה ה"ה אגיל לפי שיטתיה דכתב לעיל על דברי רבינו פניו דאית ליה שכופין את הבעל לגרש פשהיא מורדת ואומרת מאיס עלי כ"ש ביבמה שכופין את היבם לחלוץ לה.

ואם פן בכאן כמו מרדה בפירוש שאמרה איני רוצה להתניבם ונה צריף שכופין אותו לחלוץ ותצא בלא פתובה אלא שמה שאמרו מבקשים הוא בשאינה רוצה להפסיד פתובתה.

דהיינו שמה שמבקשים ממנו לחלוץ לה דוקא ואין כופין אע"פ שהיא מורדת משום דלא רצתה להפסיד פתובתה תשב עגונה. ואם רצתה להפסיד פתובתה כופין אותו שיחלוץ לה ותפסיד פתובתה.

ולפי זה מה שאמר רבינו ואם לא רצה הרי זו מורדת הפוננה שאין כופין אותו שיחלוץ לה כמו הך משום שהיא מורדת: וכינון שפן מ"ש אס"כ וזה הבודרת הנאה מיבמה אין לה אומרת מאיס עלי גדול מזה הפוננה שהוא תמיה על הראב"ד שאמר פניו דזו מבקשים מיז אין זו מורדת.

והא הוא מודה לו לרבינו בדין מורדת בין ביבם בין בבעל כמ"ש לעיל בסמוך וזאת שפנדרה הנאה מיבמה אין לה אומרת מאיס עלי גדול מזה. וכיצד יאמר משום דכופין ומבקשין מיז אין זו מורדת.

דנדאי היא מורדת באומרת מאיס עלי ומבקשים ממנו לחלוץ לה פשהיא רוצה להפסיד פתובתה דאם לא רצה לחלוץ לה תשב עגונה אבל אם רצתה להפסיד פתובתה כופין אותו לחלוץ לה פדין אומרת מאיס עלי: והשתא לא קשה מה שפתוב במשנה למלה במ"ש ולא נתבררו לי דברי ה"ה וכו' ודוק: דין ט"ז יבמה שתבעה היבם לחליצה וכו' פתב הרב המגיד ודעת רבינו דאפי' דקי"ל כמשנה ראשונה וכו' והיא סוגיא קושטא היא אפי' למסקנא דגמ' פירוש דרבינו סובר דהך מה שאמרו שם אלא שאמר פניו דאגידא בי לא קא יתבו לי אתתא אחריתי דפשיטא להו להך סוגיא דנזקקין לחלוץ קושטא הוא גם למסקנא דאמרו אלא אידי ואידי שתבעה ליבם ולא קשיא פאן כמשנה ראשונה פאן כמשנה אחרונה וכו' עדין קושטא הוא דנזקקין לחלוץ אף למסקנא דפרק החולץ דמצות ביום קודמת.

דְּהֵינּוּ דְּלֵא תִימָא פִּינּוּן דְּמִצְנֹת יְבוּם קוּדְמָת דָּאָם לֹא רְצָתָהּ לְחַלּוֹץ לָא פִּינּוּן. אֲלֵא ג"כ לְמִסְקָנָא דְּמִצְנֹת יְבוּם קוּדְמָת אִין שׁוּמְעִין לָהּ.

שְׂאָם לֹא רְצָה לִיבָם אֲלֵא לְחַלּוֹץ וְהִיא לֹא רְצָתָהּ אִין שׁוּמְעִין לָהּ. שְׁהֲרִשׁוּת בְּיָדוֹ אוֹ לִיבָם אוֹ לְחַלּוֹץ.

אֲבָל יֵשׁ מְפָרְשִׁים חֲלוּקִים בְּזֶה דִּס"ל דְּהֵן סְנֵגִיא דְּלֵא פְּמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה אֲלֵא פְּמִשְׁנָה אַחְרוּנָה דְּמִצְנֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת. וְלִהְכִי הוּא מַה דְּפִשִׁיטָא לְהוּ שְׂם דְּלְחֲלִיצָה בְּנִדְאֵי גְזֻקְקִין.

דְּנִדְאֵי דְּלְמִשְׁנָה אַחְרוּנָה שְׁפִיר. אֲבָל לְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה אִין גְּזֻקְקִין לוֹ אִם לֹא רְצָה אֲלֵא לְחַלּוֹץ: וְהִנֵּה לְפִי פִירוּשׁ הַמְּפָרְשִׁים דְּלֵא אִינְרִי אֲלֵא לְפִי מִשְׁנָה אַחְרוּנָה קָשָׁה דֵּא"כ מֵאֵי פִרְיָה לִיבָם גְּמִי פִינּוּן דְּאִגִּידָא בִּיהּ לֹא יִהְבִי לִיהּ אַתְמָא אַחְרִיתִי.

וְהָא לִיבָם לֹא נוּכַל לְכוּף אוֹתָהּ לְפִי מִשְׁנָה אַחְרוּנָה. וְקוּשְׁיָא זֹו הִקְשׁוּ אוֹתָהּ הַתּוֹסְפוֹת שְׂם וְתִירְצוּ דְּמַעֲיָקְרָא סְלֵקָא דְּעַתִּיהּ מְלַתִּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה וּמִשׁוּם הִכִּי פִרְיָה דְּאִפִּי לִיבָם גְּמִי נוּכַל לְכוּפָה.

וְאָמְרוּ וֵא"ת הָא לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה אִיפְכָא מְסַתְבָּרָא לִיבָם גְּזֻקְקִין לוֹ לְחַלּוֹץ אִין גְּזֻקְקִין לוֹ. י"ל דְּלַעֲנִין חֲלִיצָה אֵה"נ דְּאִפִּילוּ לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה גְּזֻקְקִין לוֹ לְחַלּוֹץ.

מִשׁוּם דְּבְדִידִיהּ תְּלִי רַחֲמָנָא אִם לֹא יַחֲפֹץ הָאִישׁ. אֲבָל לִיבָם ס"ד שְׂאִין מוֹסְרִין אוֹתָהּ לִיבָם בַּעַל פְּרָחָה: וְהִשְׁתָּא לְפִי דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' אֵלוּ נִיחָא דְּלַעֲנִין חֲלִיצָה גַם לְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה גְּזֻקְקִין לוֹ וְכַדְבָּרֵי רַבִּינוּ ז"ל.

אֲבָל לְפִי פִירוּשׁ הַמְּפָרְשִׁים דְּלֵא אִינְרִי אֲלֵא לְמִשְׁנָה אַחְרוּנָה הִקְוִישְׁיָא בְּמִקוּמָה עוֹמְדָת דְּמֵאִיפְרִיָה לִיבָם גְּמִי וְהָא לִיבָם לֹא נוּכַל לְכוּף אוֹתָהּ. דְּלִדִּידָהּ אִי אֲפִשֵׁר לְתַרְץ כְּמוֹ שְׁתִּירְצוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּמַעֲיָקְרָא דְּהִנֵּה ס"ד מְלַתִּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה וּמִשׁוּם הִכִּי פִרְיָה דְּאִפִּי לִיבָם גְּמִי וְכו'.

דְּאִדְרַבָּא אִיפְכָא מְסַתְבָּרָא דְּלִיבָם גְּזֻקְקִין לוֹ לְחַלּוֹץ אִין גְּזֻקְקִין לוֹ. פִּינּוּן דִּס"ל דְּלְמִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה אִין גְּזֻקְקִין לוֹ לְחַלּוֹץ: וּמַכ"ש דְּנִרְאָה מְדַבְּרֵי הָרַב הַמַּגִּיד דְּגַם בְּקוּשְׁיָא מַעֲיָקְרָא הוּא לְפִי מִשְׁנָה אַחְרוּנָה וְלֹא כְּמוֹ שְׁפִירְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּהִנֵּה ס"ד דְּמַעֲיָקְרָא דְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן לְפִי מִשְׁנָה רֵאשׁוּנָה: וּנ"ל לְתַרְץ דְּהַמְּפָרְשִׁים דְּמְפָרְשִׁי לְסוּגִיא לְפִי מִשְׁנָה אַחְרוּנָה כְּפִינּוּת הִקְוִישְׁיָא כְּדֵן דְּלְחַלּוֹץ לְמָה גְּזֻקְקִין לוֹ.

פִּינּוּן דְּלֵא רְצָתָהּ הִיא לְחַלּוֹץ שְׂלֵא רְצָתָהּ לְקִיָּים מִצְנֹת הַחֲלִיצָה. מֵאֵי אִיכְפַת לוֹ הוּא בָּהּ תִּשְׁבַּע עֲגוּנָה.

וְלִמָּה כּוֹתְבִין אַגְרַת מְרַד דְּהוּא נִדְאֵי מִשׁוּם שְׁרוּצָה לִישְׂא וְכִינּוּן דְּאִגִּידָא בִּיהּ לֹא קָא יִהְבִי לִיהּ אַתְמָא אַחְרִיתִי. וְלִיקַח זֹאת אִי אֲפִשֵׁר דְּמִצְנֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת.

וְלִהְכִי קָא מְקַשָּׁה בְּש"ס דְּלְפִי טַעַם זֶה הִכָּא גְּמִי וְכו' דְּגַם בְּיָבוּם אֲמַרִינוּ הִכִּי. אַף עַל גַּב דְּמִצְנֹת חֲלִיצָה קוּדְמָת פִּינּוּן שְׂהוּא רוּצָה לִישְׂא וְלְחַלּוֹץ אִינּוּ רוּצָה כְּדֵי שְׂלֵא לִיתָן כְּתוּבָה כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ הַתּוֹסְפוֹת שְׂם בְּד"ה תְּבַע לְחַלּוֹץ וְכו' לְדַעַת רַש"י.

וכינן שפן הרי אגידא ביה ואינו יכול לישא אשה אחרת לכן גם פן נזקקין לו כמו בלחלוץ דמאי שנא פניו דאגידא ביה ואינו יכול לישא אחרת. זה דעתם ו"ל בפירוש הקושיא: וסבר דזה דוקא לפי משנה אחרונה שמצות חליצה קודמת וא"כ אי אפשר ליבם אותה לכן נזקקין לו לחלוץ כדי שימצא ליבא אשה אחרת.

אבל לפי משנה ראשונה שמצות יבום קודמת והיא רוצה להתניבם לו והוא אינו רוצה אלא לחלוץ אין נזקקין לו כדי לחלוץ: וראיתי להלח"מ שהקשה לדעת ה"ש מפרשים הנז' דא"כ ההיא דר' יוחנן דאמר תבע לחלוץ נזקקין לו וכו' במאן מוקמינן דלמשנה ראשונה לחלוץ אין נזקקין לו ולפי משנה אחרונה מאי ליבם דלא דהא הקושיא שהקשו בגמ' לפי משנה אחרונה היא דלפי האמת תירצו קושיא דשמואל אבל ההיא דרבי יוחנן לא תירצו: ונלע"ד דלא קשה כלל דנדאי דר' יוחנן איירי לפי משנה אחרונה ולהכי תבע לחלוץ נזקקין לו תבע ליבם אין נזקקין לו ורבי יוחנן לא חייש להך קושיא דהקשה בש"ס דהוא ס"ל טעמא דליבם דלא משום דמצות חליצה קודמת לכן אין נזקקין לו.

אבל אם תבע לחלוץ דהוא כפי הדין נזקקין לו. ולאו משום פניו דאגידא ביה לא יתבו ליה אתתא אחריתי.

אלא משום דרצה לקיים מצוה דאורייתא מצות חליצה. דאז לא תקשה מאי שנא דיבם דלא וכו' לחלוץ נמי נימא ליה וכו' דלאו האי טעמא הוא.

והש"ס לאו דחייש להאי קושיא אלא משום דאית ליה תירוץ מורנוח להדיא דאידי ואידי שתבעה ליבם וכאן במשנה ראשונה פאן במשנה אחרונה וכו' דזה עדיפא ליה לאוקומא תרנוייהו כשתבעה ליבם דומיא דארוסה קתני שהוא תובע לכנוס והיא מורדת: דין י"ח נתקדשה לאחר וכו' כדי שלא יהא חוטא נשפר ויחלוץ לה יבמה.

כתב הרב המגיד וכתב הרמב"ן ו"ל וזה תימא וכו' ושמא י"ל התם היא שנתקדשה ברשות הקא שלא ברשות נתקדשה ע"כ. ולפי זה הוא דמה שהקשו איתגורי איתגור א"כ מצינו חוטא נשפר.

אבל אם נתקדשה ברשות אם הנה יבמה פהו חולץ לה ושריא ליה. דבהכי לא שייכא קושית איתגורי איתגור וכו' דכן נראה לדעת הרמב"ן וראיתי בתוספות שר"ת פירש נמי דאיירי שנתקדשה ולא נשאת.

ודוקא היכא דבעי יבם ליבומי הוא דאסירא לשני. אבל אי לא בעי ליבומי חולץ לה ושריא ליה להאי שקידשה וכו' והא דפריה איתגורי איתגור היינו משום דמשמע חולץ לה יבם בעל פרוחה שכופין אותו אע"פ שברצונו הנה מיבם אילו לא קדשה.

ומשום הכי פריה איתגורי איתגור ע"כ. ולפי דברי ר"ת אלו הוא שהנה המקדש ברשות דהוא קא ילף מאשת איש שהלך בעלה למדינת הים.

ומשמע מזה דאם הנה שלא ברשות אסורה למקדש אפילו אם היבם לא בעי ליבומי. ואמר דמה פריה איתגורי איתגור וכו' משום דהנה משמע לן חולץ לה בעל פרוחה ולהכי פריה משום דקידשה באיסור כופין ליבם לחלוץ.

הרי לענין דינא שוין ר"ת ולפי דברי הרמב"ן דנתקדשה במזיד אסורה למקדש ונתקדשה בשוגג מותרת אם רצה היבם לחלוץ לה מדעתו: וההשתא אתי שפיר דמה שהפך המימרא ואמר אלא אם יבמה ישראל ולא הניח המימרא בכהן ולומר מאי חולץ לה מדעתו לדברי ר"ת.

דהקושיא היא משום דחולץ בעל פרוח דא"כ מאי אתא רב אשי לאשמועינן להכי הפך המימרא ואשמועינן דנותן גט בעל פרוח. ולדברי הרמב"ן שהיא במזיד א"כ אי אפשר לתרץ דרב אשי דבשוגג איירי ומדעתו קאמר.

דחולץ לה מדעתו ומותרת לו דגם בזה מאי אתא רב אשי לאשמועינן. אבל במה שהפך המימרא אתי שפיר דהא קמ"ל דאע"פ שנתקדשה במזיד הותרה ליבם אבל למקדש לא שרינו לה לעולם כיון דבמזיד נתקדשה שלא יהיה חוטא נשפך: וילפי זה כיון שאמר רבינו כדי שלא יהיה החוטא נשפך משמע להדיא משום שהוא במזיד אבל אם היה בשוגג מותרת לו אם חלץ לה היבם וכסברת ר"ת והרשב"א ו"ל כן נ"ל: דין י"ט כל יבמה שהיא ספק מדבריהם וכו' כגון יבמה שילדה ולד שלא פלו לו חדשיו ומת בתוך שלשים יום שדינה שתחלוץ מספק מדבריהם כמו שבארנו פתב הרב המגיד בפ' החולץ דף ל"ה ב' ויבך כתב זה בפ' ראשון בארובה.

פ"י ששם כתב רבינו ו' ילדה ויצא הולד חי לאויר העולם אפי' מת בשעה שנולד הרי אמו פטורה מן החליצה ומן היבום. אבל מדברי סופרים עד שינדע בנדאי שפלו לו חדשיו ונולד לתשעה חדשים גמורים וכו' וכתב על זה הרב המגיד והוא פשוטו סמניו שהוא קרוי ולד שנה מדין תורה קרוי ולד שפוטר אמו מן החליצה ומן היבום.

ונחמדים החמירו בזה ואמרו כל דליכא חדא מתרתי או שהוי ל' יום או שפלו לו חדשיו אע"פ דאיכא גמר סימנין הרי זו חולצת ולא מתניבמת. ולמעלה מזה כתב שרבינו פוסק פרבי דאמר אישתהויי אשתהי בכל שגמרו לו סימניו ופסק פרשב"ג דכל ששהה ל' יום אינו נפל ואינו צריך לגמרו לו סימניו דבחדא מתרתי סגי דהיינו או גמר סימנים או שהוי יום נפק ליה מתורת נפל אע"פ שלא אשתהי חדשיו דאמרינן האי בר שבועה הוא ואשתהויי אשתהי ע"כ.

דנמצא דבגמרו סימניו אע"פ שלא פלו לו חדשיו ולא שהה ל' יום ולד של קיימא גמור הוא. אלא שחכמים החמירו בחליצה דבעי חדא מתרתי או שהוי ל' יום או שפלו לו חדשיו בנדאי.

ולפי זה אם ילדה ולד שלא נודעשפלו לו חדשיו בנדאי אלא ספק אם פלו חדשיו הרי זה ספק של דבריהם. דבדין תורה כל שגמרו סימניו הוי ולד גמור אלא שהם החמירו ואמרו דבעי עד שפלו לו חדשיו בנדאי או שהה ל' יום.

דהא במה שכתב רבינו בפרק א' ו"ל אבל מדברי סופרים עד שינדע בנדאי שפלו לו חדשיו ונולד לתשעה חדשים גמורים ע"כ משמע דכל שהה ספק אם פלו לו חדשיו או לא אע"פ שגמרו סימניו שהוא ולד גמור מדין תורה אף על פי כן החמירו חכמים ואמרו דבעינן שנודע בבירור שפלו לו חדשיו שאם ספק אם פלו לו חדשיו אם לא.

חולצת ולא מתניבמת. וזהו מה שאמר פאן כגון יבמה שילדה ולד שלא פלו לו חדשיו.

דהיינו שלא נודע שפלו חדשיו בודאי אלא ספק אם פלו לו חדשיו. דהוא ספק של דבריהם וכמ"ש.

למד דין זה רבינו שאם הלכה ונתקדשה לאחר קודם חליצה חולץ לה יבמה ותשב עם בעלה וכו' ממה שאמרו שם בפרק החולץ דף ל"ה אמר ליה רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי תנו רשב"ג אומר כל ששקה באדם ל' יום אינו נפל הא לא שקה ספיקא הוי ואמר מת בתוך ל' ועמדה ונתקדשה רבינא משמיה דרבא אמר אם אשת ישראל חולצת ואם אשת פהן אינה חולצת וכו' וקאמר אה"כ דטעמא פיון דאיפא רבנו דפליגי עליה דרב"ג בהאי דאשת פהן דלית לה תקנתא עבדינו כרבנו הגה משמע מפאן דדינא הוא כרבנו דהוא רבי.

אלא דלכתחלה לא עבדינו פנומיה דהוא משום חומרא. דאם אין הלכה פרבי היכי עבדינו אפילו בדיעבד וא"כ הוא ספק מדבריהם.

שהרי זה שלא שקה שלשים יום דקאמרי עלה הכי. הוא מוכרח בשלא נודע כשפלו לו חדשיו- דאי בשנודע בשפלו לו חדשיו כ"ע מודו דולד גמור- כמו שנתבאר בגמ' בנדה פ' יוצא דופן דף מ"ד.

אלא בודאי בשלא נודע שפלו לו חדשיו. וקאמרי בדלא אפשר עבדינו כר'.

דהוא איירי בשגמרו לו סימניו דהוא ולד גמור מדינא. אלא במה שהחמירו עליו עד שיודע בודאי שפלו לו חדשיו.

זה אשר הוא ספק אם פלו לו חדשיו או לא שהוא ספק דבריהם. היכא דהלכה ונתקדשה לאחר אם אשת ישראל חולצת ואם אשת פהן אינה חולצת: וראיתי להלח"מ שכתב וא"ת שאני התם דלרבנו הוי היתר ודאי דהוי ולד מעליא ולר"ש הוי ספק דלא שקה ספיקא הוי וכיון שפן אין ספק דר"ש מוציא מידי ודאי דרבנו דבעבר מיהא מסתנייה דלכתחלה חיישי' לר"ש אבל מיהו לכ"ע הוי ספקא לעולם דמוציאין ע"כ: ואני ההדיוט נלע"ד דלא קשה פיון דמצינו דרבינו ו.

פסק פרבי בענין מילה ובענין ירושה דהוא דין תורה. ואמר בפ"א דלענין יבום ונחליצה החמירו חז"ל.

וא"כ בודאי בזה שלא נודע שפלו לו חדשיו הוי ספק מדבריהם. שהחמירו עליו דבעי עד שנודע שפלו לו חדשיו.

ושפיר מה שקאמר בזה שהוא ספק מדבריהם אם יש עליה זיקת יבם מדבריהם. לפי שדין תורה כל שגמרו סימניו הוי ולד גמור וכמש"ל לא תקשה עוד מה שהקשה הלח"מ ז"ל דשאני התם דלרבנו הוי היתר גמור וכו'.

דמאי נפקא מינה אם לרבנו הוי ולד מעליא פיון שהחמירו רבנו בענין יבום ונחליצה דבעי עד שנודע שפלו לו חדשיו אם פן גם לענין אשת פהן דינא הכי. ואמאי אמר רבינא משמיה דרבא דאשת פהן אינה חולצת ונהרי חז"ל החמירו בענין זה ולא עבדינו פרבי דמתיר.

אָלאַ ונדאי דִּהוּא מִשׁוּם סִפְק דְּדַבְרֵיהֶם דְּאַף עַל גַּב דְּלֵא עֲבָדִינוּ פְּרַבֵּי בְּעֵינֵי יְבוּם וְחִלְיָה דְּהַחְמִירוּ בְּזַה מ"מ מִשׁוּם דְּהוּא סִפְק דְּדַבְרֵיהֶם הוּא דְּאָמַר רַבָּא הֲכִי. וְלֹא מִשׁוּם דְּרַבֵּי מַתִּיר לְכַתְחֻלָּה וּמִסְתַּיָּא דְּלַכְתְּחֻלָּה חִיְיָשִׁינוּ לר"ש פְּדֵי שְׁתַּדְיָיק אָבֵל מִיְהוּ לַכ"ע הָוֵי סִפְקָא לְעוֹלָם דְּמוֹצִיאִין אָלֵא מִשׁוּם דְּהוּא סִפְק דְּדַבְרֵיהֶם.

וְזַה פְּנוּנַת הַש"ס דְּאָמַר שָׁם פִּינּוּ דְּאִיפָא רַבְּנּוּ דְּפִלְיָגֵי עֲלֵיהּ דְּרַשְׁבִּי"ג. וְכוּ' וְהָוֵי אֲשֶׁת פְּהוּ דְּלֵא אָפְשֵׁר עֲבָדִינוּ פְּרַבְּנּוּ.

דְּהֵינּוּ דְּלֵא הַחְמִירוּ אָלֵא בְּלַכְתְּחֻלָּה דְּבַעֵי עַד שְׁיִנְדַע בּוּדַאי שְׁפִלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו דְּבִסְפִק לֹא מְהַי אַע"פ שְׁגָמְרוּ סִמְנֵיו. אָבֵל גַּבֵּי אֲשֶׁת פְּהוּ דְּלֵא אָפְשֵׁר לֹא בְּעֵינֵי עַד שְׁנִידַע בּוּדַאי שְׁפִלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו דְּלֵא הַחְמִירוּ בְּזַה.

שֶׁאֵע"פ שְׁהוּא סִפְק אִם פְּלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו. עֲבָדִינוּ פְּרַבֵּי בְּהָאֵי דְּלֵא הַחְמִירוּ דְּגַם בְּדִלִית לִיָּה תַּסְנַתָּא דְּלֵא לִיעֲבַד פְּרַבֵּי.

דְּהַשְׁתָּא מַה שְׁהַזְכִּירוּ רַבְּנּוּ שְׁהוּא רַבֵּי הוּא לֹא מְדַאֲרֵי תַּא הֲכִי אָלֵא שְׁהַחְמִירוּ ו"ל דְּלֵא לִיעֲבַד פְּנוּתִיהּ בְּעֵינֵי יְבוּם. וְחִלְיָה.

וְלַכּוּן לֹא הַחְמִירוּ גַם בְּעֵינֵי דִלִית בְּהַ תַּסְנַתָּא וְלֹאֲסוּר גַּם בְּשְׁהוּא סִפְק אִם פְּלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו שְׁהִיא הַחְמוּמָא שְׁהַחְמִירוּ דְּבַעֵינּוּ עַד שְׁנִידַע בּוּדַאי שְׁפִלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו.

וְאָמְרוּ אָבֵל הֲכָא כְּמַאן נַעֲבִיד. דְּהֵינּוּ פִינּוּ שְׁאָסְרוּ חַז"ל מְעַוְבָרַת וּמִינְקַת חֲבֵרוּ ונדאי דְּאָסְרִינוּ גַם בְּדִלִית לִיָּה תַּסְנַתָּא.

פִּינּוּ דִלִית לָן מַאן דְּמַתִּיר פְּדֵי שְׁנִסְמוּף עֲלֵיו בְּעֵינֵי דִלִית לִיָּה תַּסְנַתָּא. כְּמוּ הֵן דְּהַחְמִירוּ גַם בְּסִפְק וְאָמְרוּ פִינּוּ דִלִית לִיָּה תַּסְנַתָּא עֲבָדִינוּ פְּרַבֵּי שְׁהוּא דִין תּוֹרָה דְּלֵא נַחְמִיר עֲלֵיו בְּסִפְק דְּדַבְרֵיהֶם: וְאַף עַל פִּי שְׁלִדְבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׁדוּקָא מִשׁוּם שְׁהוּא סִפְק שֶׁל דְּבַרֵּיהֶם אָבֵל אִם בּוּדַאי שֶׁל דְּבַרֵּיהֶם מַחְמִירִים אִף בְּדִלִית תַּסְנַתָּא וְאַף אִם אִיפָא תַּנָּא דְּמַתִּיר וְאִם כֵּן בְּמַעְוָבָרַת וּמִינְקַת חֲבֵרוּ גַם בְּדַאיפָא תַּנָּא דְּמַתִּיר לֹא עֲבָדִינוּ הֵיכָא דְּפִסְקִינוּ הִלְכָה כְּאִידֵן תַּנָּא דְּמַחְמִיר.

סוֹבַר רַבֵּינוּ שְׁנִידַאי שְׁדַעַת רַבָּא דְּמַתִּיר הוּא מִשׁוּם שְׁהוּא סִפְק שֶׁל דְּבַרֵּיהֶם אָלֵא דְּרַב אֲשִׁי הָיָה מְסַתְּפִק בְּמַעְוָבָרַת וּמִינְקַת חֲבֵירוּ פִינּוּ שְׁפִל עֵיקַר הָאִסוּר הוּא גְזֵרָה דְּרַבְּנּוּ מִי עֵבּוּד רַבְּנּוּ תַּסְנַתָּא לְכַהֵן.

וְהַשִּׁיב לוֹ הֲכִי הַשְׁתָּא וְכוּ' דְּהֵינּוּ דְּהַשְׁתָּא מִיָּהָא אִיפָא עַל מִי נְסִמּוּף דְּלֵא אָסַר לְגַמְרֵי וְכַמְש"ל. אָבֵל הֲכָא לִיפָא מַאן דְּמַתִּיר בְּהַ גְזֵרָה פְּלֵל פְּדֵי לְסִמּוּף עֲלֵיו בְּמִידֵי דְּאָסְרוּ רַבְּנּוּ: וְרַאִיתִי בַב"י ס' קנ"ט שְׁהַבִּיא דְּבַרֵּי מְהַר"י וְוִיִּלָּא שְׁלֵמַד מְזַה דְּבַמִּידֵי דְּאִסוּרָא דְּרַבְּנּוּ אִי אִיפָא תַּנָּא דְּמַתִּיר בְּהַ אִסוּרָא אִף עַל גַּב דְּאִנּוּ עֲבָדִינוּ כְּתַנָּא אַחְרֵינָא דְּאִסוּר דְּפִסְקִינוּ פְּנוּתִיהּ.

מ"מ הֵיכָא דִלִית לִיָּה תַּסְנַתָּא עֲבָדִינוּ כְּתַנָּא דְּמַתִּיר אַע"ג דְּאִיפָא אִסוּרָא לְתַנָּא דְּאִסוּר כְּמוּ הָתָם דְּלְרַבֵּי דִינָא הוּא דְּבַגְמָרוּ סִמְנֵיו סְגִי וְלְרַשְׁבִּי"ג כָּל שְׁלֵא שְׁהָה ל' יוֹם סְפִיקָא הָוֵי וְאָמְרוּ פִינּוּ דְּאִיפָא רַבְּנּוּ דְּפִלְיָגֵי אַרְשָׁב"ג גַּבֵּי הָאֵי דְּלֵא אָפְשֵׁר עֲבָדִינוּ פְּרַבְּנּוּ אַלְמָא.

אי אשפחן שום תנא דמתיר עבדינן פנותיה היכא דלא אפשר אף ע"ג דאיכא איסורא לאידך תנא פנין דלא הוי אלא איסורא מדרבנן ולא אפשר ע"כ: והנה במה. דחשיב להאי דעמדה ונתקדשה אם אשת פהו אינה חולצת הוא איסורא דרבנן אלמא דמה שאמרו דלרשב"ג דכל שלא שקה שלשים יום ספקא הוי משמע דספקא הוא מדרבנן.

דנראה דהוא ס"ל פרבי דבגמרו סימניו מקרי ולד גמור מדאורייתא אלא דהוא מתמיר עד ששקה ל' יום. דאי לא הכי הרי ספיקא דאורייתא הוא אם הוא נפל או בר קנימא.

וכינן שפן אתי שפיר' מה שפכת הרב הנז' אלמא אי אשפחן שום תנא דסבר דמותר עבדינן פנותיה היכא דלא אפשר וכו' פנין דלא הוי אלא איסורא דרבנן ולא אפשר. ולפי זה הוא ס"ל פרבינו דבגמרו סימניו סגי אלא דמתמרינן עליה עד שישקה ל' יום או עד שידע שכלו לו חדשיו בנדאי דזה מוספם במסכת נדה כנז"ל: אבל אי אפשר לומר דס"ל פרבינו דהוא משום ספק דרבנן.

דקא במה שיהוא למד מזה הוא אפילו בלא ספק. אלא גם בנדאי איסור אלא משום דהוא איסורא דרבנן עבדינן פאיך תנא דמתיר היכא דלא אפשר.

ועוד דקא קאמר אף ע"ג דאיכא איסורא נדאי להך תנא. וכינן שפן דמה שאמרו בש"ס דלרשב"ג כל שלא שקה ל' יום ספקא הוי.

לאו משום דהוא ספקא להכי עבדינן פהך תנא דמתיר משום דהוא ספק דדבריהם. דזה אפשר דגם בנדאי איסור דדבריהם בדלית ליה תקנתא עבדינן פאיך תנא דמתיר כמ"ש.

וא"כ מוכרח לפרש לפי זה הכי דלרשב"ג כל שלא שקה ל' יום ספקא הוי ואסור דבעינן שקה ל'. והוי אסור בנדאי דחז"ל אסרו עד שישקה ל' יום וכינן דלית ליה תקנתא עבדינן פרבנן דמתירין ואין צריך ל' יום ולהכי למד הרב מזה דבמידי דרבנן אף על גב דאיכא איסורא נדאי להך תנא דאוסר פנין דאיכא תנא דמתיר עבדינן פנותיה במידי דלית ליה תקנתא פן נראה להדיא פירוש דברי מהר"י וויילא שיהביא בב"י כנז"ל ומה שתירץ הלח"מ על הך קושיא הנז"ל ואמר והכרח זה מבואר מ"כ הובא בב"י סי' קנ"ט.

לא הבנתי דבריו ז"ל דבהיכן מבואר כמ"ש הוא ז"ל: פרק ג' דין א' האומר זה בני או שאמר יש לי בנים וכו' פתב הרב המגיד אע"ג דמוחזק לן בגויה חהו שפסתם רבינו וכתב נאמן ע"כ. פירוש אף ע"ג דמוחזק לן דאית ליה אחים נאמן לומר זה בני דהוא אינו סותר לחזקה דיש לו אחים אלא דיש לו בנים לפטור אשתו מן היבום ומן החליצה.

אבל אם הנה מוחזק שיש לו אחים ואמר בשעת מיתתו אין לי אחים אינו נאמן כמ"ש רבינו בדין ג': דין ב' אומר זה אחי וכו' פתב ה"ה בקידושין במשנה וכו' ומתבאר בגמרא בב"כ שאין הלכה פרבי לפי אוקמתא זו וכו' אין פוננת דבריו אין הלכה פרבי אלא פרבי נתן.

דקא לפי אוקמתא זו גם פרבי נתן לא אתי. לפי שישם אמרו ברייתא דמוחזק לן באחי ולא מוחזק לן בבני וכו'.

ורבי נתן סבר מה לו לישקר פי חזקה דמי לא אתי חזקה. ועקרה חזקה לגמרי.

וּפְיָרֵשׁ רַשׁ"י ו"ל בַּר נֶתָן וּמִיָּהוּ אִי לֹא הָיָה בְּיָדוֹ הַנֶּהָה שְׂרָיָא לְעֵלְמָא וְכוּ' דְּהוּא לְהַדְיָא דְּגַם דְּמִוְחָזֵק לֹן בְּאַחֵי אִם אָמַר בְּשַׁעַת קִדְוִישֵׁין אִין לִי אַחִים פּוֹטֵר אוֹתָהּ מִן הַיִּבּוּם וּמִן הַחֲלִיצָה גַם לְרַבֵּי נֶתָן.

אַלְא פְּוֹנְתוֹ ו"ל דְּבִשְׁלָמָא לְפִי מַה שְׂאָמְרוּ בְּש"ס מְעִיקְרָא אֶתְיָא הָאִי דַּבְב"ב פְּרַבֵּי אָבֵל לְפִי אוֹקְמָתָא דְּאַבְיֵי אַחַר כֶּהָּ לֹא אֶתִּי הִלְכָה פְּרַבֵּי לְפִי הֵךְ דַּב"ב. וְהַפְּוֹנָה דְּאִינְהוּ לֹא ס"ל כְּאַבְיֵי בְּהָאִי סוּגְיָא דְּמוֹקִים לְמַתְנִי גַם אֶלְיָבָא דַּר' נֶתָן דְּלֹא נִיחָא לְהוּ הֵכִי בְּש"ס דַּבְב"ב. וְגַם אֶלְיָבָא דְּאַבְיֵי עֲצָמוֹ שְׁהָרִי הוּא אָמַר הֵתָם הָאִי אִיכָּא עֲדִים בְּמַדִּינַת הַיָּם. אֶלְמָא דְּגַם לְקָלָא בְּעֵלְמָא חִיִּישֵׁין וְעַקְרֵיהּ לְחֻזְקָה וְגַם אֶת דִּיבּוּרוֹ שְׂאָמַר דְּלִית לִיהּ אַחֵי.

כ"ש הִיכָּא דְּמִוְחָזֵק לֹן דְּאִית לִיהּ אַחֵי וְאָמַר אִין לִי אַחִים שְׂאִינוּ נְאָמֵן לְהַכְחִישׁ הַחֻזְקָה. וְכָל פְּוֹנַת דְּבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד לְפִי שְׁהִלְכָה פְּרַבֵּי מִחֲבִירוֹ בְּכָל מְקוֹם ע"ז אָמַר דְּלְפִי מִשְׁמַעוֹת הַבְּרִיָּתָא כְּמוֹ שְׂאָמַר הַש"ס מְעִיקְרָא נִיחָא דְּרַבֵּינוּ פְּסִק כַּר' וְלֹא לְפִי אוֹקְמָתָא זֹו דְּאַבְיֵי דְּלֹא פְּסִקֵי הֵכִי בְּש"ס דַּבְב"ב כַּר'.

לְפִי אַבְיֵי דְּהִקָּא דְּהֵם סְבָרֵי הַפֶּה דְּבָרֵי שְׂאָמַר דְּגַם בְּמִוְחָזֵק לֹן בְּאַחֵי נְאָמֵן. וְהוּא מְשׁוּם דְּלֹא ס"ל כְּאַבְיֵי דְּהִקָּא.

אַלְא כְּפִשְׁטָא דְּבְרִיָּתָא דְּהוּא בְּדִלָּא מִוְחָזֵק לֹן בְּאַחֵי וְכַרְבֵּי דְּהִלְכָה פְּוֹנַתִּיהּ: וְכֵן רְאִיתִי לְהַר"ן שְׁפָתַב מְעִיקְרָא ו"ל וְלַעֲנִין הִלְכָה מִשְׁמַע דְּקִי"ל פְּרַבֵּי דְּאִינוּ נְאָמֵן לְאַסְוֹר דְּקִי"ל הִלְכָה כַּר' מִחֲבִירוֹ.

וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק דְּאִי קִי"ל פְּרַבֵּי נְקִיטִינוּ דְּאַפִּילוּ בְּדִמְוִחָזֵק לֹן דְּאִית לִיהּ אַחֵי נְאָמֵן לֹמַר אִין לִי אַחִים. וְאִילוּ בַּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין וְכוּ' אֶלְמָא כָּל הִיכָּא דְּמִוְחָזֵק לֹן דְּאִית לִיהּ אַחִים לֹא מְהִימֵן אִיְהוּ לְמִימַר דְּלִית לִיהּ וְכוּ' אָבֵל הַרְמַב"ם פְּתַב בַּפ"ג מִהִלְכוֹת יְבוּם שְׂאִינוּ נְאָמֵן וְנִרְאָה שְׁפָמָה לֹו עַל אוֹתָהּ סוּגְיָא שַׁבַּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין דְּאַבְיֵי גּוֹפְיָה דְּמוֹקֵי הָאִי אוֹקְמָתָה הִקָּא אָמַר הֵתָם הָאִי אִיכָּא עֲדִים בְּמַדִּינַת הַיָּם.

וְרַבָּא נְמִי אֶסִיק זִיל חוּשׁ לָהּ וְלֹא הִסְפִּימָה דְּעַתּוֹ בְּאֵלוּ הַחֲזִילוֹקִים שְׁפָתַבְנוּ עַכ"ל. הָרִי הוּא מְעִיקְרָא פְּתַב בְּשָׁבִיל דְּהִלְכָה כַּר' מִחֲבִירוֹ.

אַלְא לְפִי שַׁא"כ אַפִּי בְּרַמוֹחָזֵק לֹן בְּאַחֵי לִיהּ אַחִים. וְאִילוּ בַּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין לֹא סְבָרֵי הֵכִי פְּרַבֵּי לְפִי דְּבָרֵי אַבְיֵי וְלֹא אָמַר אֶלְא כַּר' נֶתָן.

דְּוַדָּאִי לֹא נַחִית לְהָאִי אֶלְא לֹמַר דְּמֵאִי דְּאִית לֹן דְּהִלְכָה פְּרַבֵּי מִחֲבִירוֹ לֹא אָמַרִי הֵכִי שְׁם פְּרַבֵּי דְּהָאִי אוֹקְמָתָא. וְאֵה"נ דְּגַם כַּר' נֶתָן לֹא עֲבָדִי דְּלֹא שְׁקִיל וְטָרִי אֶלְא מְשׁוּם רַבֵּי.

וְלְבַסּוֹף פְּשְׁהִבִיא דְּבָרֵי רַבֵּינוּ אָמַר דְּרַבֵּינוּ לֹא ס"ל כְּהָאִי דְּאַבְיֵי דְּהִקָּא אֶלְא עַבְדַּ פְּהֵךְ סוּגְיָא דְּפָרֵק יֵשׁ נוֹחֲלִין וְכַמְש"ל בְּכַוְנַת דְּבָרֵי הָרַב הַמְּגִיד פֶּן נ"ל: מַש"ל בַּד"ה הָאוֹמַר זֶה בְּנֵי וְכוּ' אִךְ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִי שְׂרִי לְכַהֵן דְּכִינוּן דְּנַאֲמְנוֹתוֹ הוּא מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי מְגַרְשׁ לָהּ א"כ לְכַהֵן אֶסִירָא וְכוּ' וְדַע שְׁמַדְבָּרֵי הַתּוֹסְפוֹת שְׁפָתַבוּ בַּד"ה הוּאִיל וּבְכִדּוֹ לְגַרְשָׁהּ וְכוּ' אִין בְּדַבְרֵיהֶם הִכְרַח וְכוּ' אָבֵל אַחַר שְׂאִינוּ מְאַמְיָנִים אוֹ אוֹתוֹ לְפִוְטְרָהּ מִן הַיִּבּוּם אִם תִּהְיֶה מְוַתֵּרַת לְכַהֵן אוֹ לֹא.

בזה לא גילו דעתם ע"כ: ואני ההדיוט לפק"ד נראה דהתו' ס"ל פדעת הרמב"ן שְהרי
הקושיא היא דהשתא שאומר זה בני לא פסיל לה. ועלה קא מתרין מ"מ חשיב מגו
לפוטרה מיבם.

דמשמע דחשיב לה מגו לפוטרה מיבם. באופן הקושיא דהשתא שאומר זה לא פסיל.
דבהאי גוונא קא מתרצי עלה דחשיב לה מיגו לפוטרה מיבם. דנראה שהם גילו דעתם
שמותרת לכהו.

דאם לא פן הנה להם לתרין תירוץ מורנוח ולומר דגם עתה עבדינו פדין הינצא מן המיגו
הנה שאסורה לכהו נמי: דין ד מי שזנה עם אשה וכו' פתב הרב המגיד דין זה אינו מבואר
וכו' וכינון דלעגנו תרומה דאיכא איסורא דאריותא שדינו הולד בתר דידיה גבי יבום נמי
אמאי לא נהמניה וכ"ש ללישנא בתרא ע"כ.

ואנכי ההדיוט נ"ל דסבר רבינו פה משום דאמרו בב"ב ב"ש"ס דטעמא דאדם נאמן לומר
זה בני ואע"ג דמוחזק לן באחי הוא משום דבידו לגרשה. וא"כ בנדאי אומר אמת שנה
בנו וכינון שפן בזה מהיכן הוא יודע האמת שנה בנו פדי שנאמר שונדאי פה הוא הואיל
ובידו לגרשה.

שונדאי לפי דעתו הוא אומר שנה בנו פיון שפא עליה. אבל הוא מוטעה בזה דשפא פא
עליה אדם אחר.

ומאין ינדע הדבר שנה בנו נדאי נהרי אין לו חזקה. לכן לא עבדינו ביה דינא דהאומר זה
בני נאמן לכן פסק הוא"ל דזה חילוק מהו דהאומר זה בני וסברא טובה קאמר רבינו
לפי הש"ס אבל בתרומות פסק רבינו כמו משנה דהתם וכלישנא קמא.

ואם תקשה מאי שפא זה מזה הרי גם התם איכא איסורא הרי מבואר הדבר במ"ש. דהכא
איכא זמני דנאמן אפילו במוחזק לן דאית ליה אחים וזקוקה להו.

אם פן לא אלימא הך חזקה דקאמר התם דהולד בחזקת זה שפא עליה. לסתור הך חזקה
דאית ליה אחים וזקוקה ליבם: פרק ד' דין ח' והסומא אינו חולץ וכו' פתב .

הרב המגיד ממה שאמרו בפרייתא שם והחולצת מן הסומא חליצתה פשרה למד שאין
חולץ לכתחלה וכו' אבל בדיעבד פשרה שְהרי אין ריקה מעפכת ע"כ. דהיינו דמה
שאסר לחלוץ לכתחלה הוא מה שלמד פה מן הפרייתא דקתני פשרה דמשמע דהוא
בדיעבד דוקא ושללא תפרש דלשון פשרה לאו דוקא דנדאי דבדיעבד קתני ממה דכתיב
וירקה בפניו ואין זה רואה הרוק.

שפך נראה לו לרבינו שנה נראה מהפתוב ולכך זה נדאי הטעם של הפרייתא. אלא שאין
זה הטעם לומר שגם בדיעבד הסומא שחלץ חליצתו פסולה משום שלא ראה הרוק שְהרי
אין ריקה מעפכת כ"ש זה: עוד פתב ובהשגות א"א וכו' ואיני יודע הכרח בזה אלא או
פרייתא היא בנדוקא בכל גוונא או דילמא לאו בנדוקא אלא משום סיפא וכו' דהיינו דקא
תופס על דעת הראב"ד דלא תתפרש הפרייתא אלא או כפשטה דהוא דיעבד וא"כ אין
חילוק בין יש לו אח אחר או אין לו דהיכן רמוז בפרייתא דהיא איירי בינש לו אח אחר.

או פּוֹנוֹת הַבְּרִיּוֹת דָּלָא בְּדִיעְבַּד אֵיירִי אֵלָא גַם לְכַתְחֵלָה אֵיירִי. וּנְקֻט לְשׁוֹן דִּיעְבַּד מְשׁוּם סִיפָא דְקַתְנִי בְּשֶׁאֵר דִּינִין חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה תְּנָא רִישָׁא כְּשֶׁרָה וּאֵע"ג דְּהוּא לְשׁוֹן דִּיעְבַּד: וְרֵאִיתִי בְּב"י סִימָן.

קס"ט שְׁפַתְבּ וְאֵנִי מְצַאֲתִי, פְּתוּב בְּשֵׁם גְּדוּלֵי אֲשַׁכְּנֻ דְּטַעְמָא דְּהֶרְאָב"ד מְשׁוּם דְּאִין לֵךְ דִּיעְבַּד גְּדוּל מְזָה. וְרָאָה דְּכּוֹנוֹת דְּבָרֵי דְּגְדוּלֵי אֲשַׁכְּנֻ תִּירְצוּ לְקוֹשְׁיָא זֹו דְּאָף עַל גַּב דְּלִשׁוֹן הַבְּרִיּוֹת הוּא בְּדִיעְבַּד וְאִין חֲלִיּוּק רְמוּז בֵּין שְׁיֵישׁ לוֹ אֶח אַחֵר אוֹ לֹא.

מ"מ בְּאֲשֶׁר כְּשֵׁישׁ לוֹ אֶח כְּשֶׁר בְּדִיעְבַּד לוֹ יְהִיָּה שְׁאִין לוֹ אֶח ג"כ לְכַתְחֵלָה לֹא דְּאִין לֵךְ דִּיעְבַּד גְּדוּל מְזָה. דְּאִי לֹא דְּמַכְשֶׁרֶת לִיָּה לְחֲלִיצָה הָרִי הִיא מְתַעַנְנָת וְכִינּוּן שְׁפֹן הַדְּבָר מְנוֹכַח מֵעֲצָמוֹ דְּלֹא אֵיירִי בְּרִיּוֹת אֵלָא בְּשֵׁישׁ לוֹ אֶח וְהוּא דְּוִקָא בְּדִיעְבַּד: דִּין י"ג בְּד"א כְּשֶׁהִיוּ יְכוּלִין לְדַבֵּר וְכו' לְפִי שְׁהַחֲרֵשׁ אוֹ הַחֲרַשְׁתְּ אִינּוּ בְּנֵי דַעַת ע"כ.

עֵינֵי דְּבָרֵי הָרַב הַמַּגִּיד מַה שְׁהַקְשׁוּ עַל דְּבָרֵי רַבֵּינוּ מִדְּבָרֵי הַסְּוִיָּא וּמַה שְׁתִּירֵץ הוּא ז"ל. וְאֲנֹכִי אִישׁ צָעִיר נ"ל לְתַרְץ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ בְּמַה שְׁפִירֵשׁ כְּפִירוּשׁ הַמְּשַׁנָּה דְּהָא דְּלֹא קַתְנִי חֲלִץ לְפִי שְׁהוּא חֲרֵשׁ וְאִינוּ שְׁלָם בְּדַעַת כְּדִי שְׁיִתְיַחֵס לוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

הָרִי מְלִשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה דְּטַעְמָא הוּא מְשׁוּם דְּאִין לוֹ דַעַת וְכוּ וְרָאָה מְהַסְּוִיָּא דְּקָאֵמֵר אָמֵר רַבִּי אֲמִי מִדְּבָרֵי שֶׁל בְּרַבִּי נְלַמֵּד קְטַנָּה חוֹלְצָת בְּפַעוּטוֹת רְבָא אָמֵר עַד שְׁתַּגִּיעַ לַעֲוֹנַת גְּדָרִים דְּהֵינּוּ דְּאָף לְמֵאן דַּס"ל דְּאִשָּׁה בֵּין גְּדוּלָה בֵּין קְטַנָּה דְּלֹא כְּתִיב בָּהּ מִיעוּטָא.

בְּעֵינֵי שְׁיֵישׁ בָּהּ דַעַת לְהַבְּחִין וּא"כ בְּחֲרֵשׁ דְּאִין בּוֹ דַעַת חֲלִיצָתוֹ כְּמֵאן דְּלִיתָהּ דְּמִיָּא וְכִמוֹ דְּפִסְלִינּוּ בְּכָל מְקוֹם דְּהוּא מְשׁוּם דְּאִין בּוֹ דַעַת. וְכִינּוּן דַּס"ל לְחַכְמִים דְּאִין חֲלִיצָת קָטָן פְּלוּם.

דַּע"פ שְׁיֵיָּה בֶּן י"ג שְׁנָה כָּל זְמַן שְׁלֹא הִבִּיא שְׁעָרוֹת וְיֵישׁ לוֹ דַעַת אַע"פ כֵּן אִין חֲלִיצָתוֹ פְּלוּם וְדִאִי לֹא יְהִיָּה אֵלּוֹ עֲדִיפֵי מְנִיָּה. וּנְקֻט בְּש"ס אֲבָל חַכְמִים אוֹמְרִים אִין חֲלִיצָת קָטָן פְּלוּם וְלֹא קָאֵמֵר אִין חֲלִיצָתוֹ פְּלוּם הוּא לְרִיבּוּתָא דְּאֲפִילוּ בְּקָטָן הַסְּמוּךְ לְאִישׁ וְיֵישׁ לוֹ דַעַת אִין חֲלִיצָתוֹ פְּלוּם וְכ"ש כְּאֵלּוֹ.

וּמַה שְׁאָמְרוּ שֵׁם בְּש"ס לְפִי שְׁאִינּוּ בְּאָמֵר וְאָמְרָה וְכו' דְּאֵלְמָא דְּטַעְמָא דְּמַתְנִי לְפִי שְׁאִינּוּ רַאוּיִים לְקַרִּיאָה. דְּלֵהֲכִי אֵלֵם וְאֵלְמַת שְׁחֲלַצוּ חֲלִיצָתוֹ פְּסוּלָה. הוּא לְוֹמֵר דְּאֲפִי לְמ"ד בְּגַט דָּאֵם. הִיָּה עוֹמֵד עַל גַּבְּן כְּשֶׁר.

בְּחֲלִיצָה טַעְמָא אַחֲרֵינָא אִיכָּא לְפִי שְׁאִינּוּ רַאוּיִין לְקַרִּיאָה וּלְפִי טַעַם זֶה הִיָּה יוֹצֵא לְנוּ הַדִּין דְּחֲלִיצָתוֹ פְּסוּלָה. וּלְהַכִּי פְּסַק רַבֵּינוּ בְּאֵלֵם וְאֵלְמַת חֲלִיצָתוֹ פְּסוּלָה.

אֲבָל לְטַעַם דְּאִין לְהֵם דַעַת אִין חֲלִיצָתוֹ פְּלוּם. וְאֲפִילוּ ב"ד עוֹמֵד עַל גַּבְּן וּמוֹרִים לְהֵם לַעֲשׂוֹת חֲלִיצָה כְּתֻקָּנָה.

וְכִמוֹ שְׁפַתְבּ הוּא בַּה"ל גִּירוּשִׁין בְּפ"ב דְּאֲפִילוּ בְּגְדוּל הַפְּקָח עוֹמֵד עַל גַּבְּן לֹא מְהַיָּי. אֵלָא בְּטוֹפְס הַתִּירוּ דְּוִקָא בְּגְדוּל פְּקָח עוֹמֵד עַל גַּבְּן מְפִי תַקְנַת הַסּוֹפֵר יַעו"ש: דִּין י"ד רְקִיקָה בְּלִבְד וְכו' שְׁנַאֲמֵר כְּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ שְׁהַמַּעֲשֶׂה שְׁהוּא חֲלִיצָה וְהַרְקִיקָה הוּא שְׁמוּעִיל ע"כ כְּתִב הוּא שְׁמוּעִיל בְּשֶׁבִיל שְׁהַרְקִיקָה אִינָה מְעַכְבֶּת אֵלָא שְׁמוּעִלַת שְׁהִיא מְעִיקָר הַמַּצָּנָה שְׁהָרִי כְּתִיב כְּכָה יַעֲשֶׂה.

והוא עשׂיה נקראת אֵלָא שְׁמִיעֵטָה הַפְּתוּב מְעִיפּוּבָא מְדַכְתִּיב לְאִישׁ דְּדוֹקָא דְּבַר שְׁהוּא מְעַשֶׂה בְּאִישׁ כְּמוֹ דְּדַרְיָשׁ רַבִּי עֲקִיבָא בְּמַתְנִיתִין. אֲבָל הַקְּרִיאָה אֵינָה מְעַשֶׂה וְאִם כֵּן מַה שְׂאָמַר הַפְּתוּב יַעֲשֶׂה וְזֶה אֵינָה מְעַשֶׂה לְאוּ בְּכָלֵל הַמְצָנָה כְּלָל אֵלָא כְּדִי שְׂיִשְׁמְעוּ מִמֶּנָּה שְׂזָה לֹא רָצָה לִיבְמָה.

וגם הוא להודיע שלא רצה ליבמה. והאמירה האחרונה שלא להודיע שזוה ששעתה בשביל שלא רצה ליבמה.

להכי הוּיָא הַרְקִיקָה כְּחִלְצָה פְּסוּלָה. אֲבָל הַקְּרִיאָה אֵינָה כְּלוּם: וּמַה שְׂפָתַב רַבִּינוּ טַעַם זֶה דְּמִשְׁמַע שְׁהַפְּסוּל הוּא מִן הַתּוֹרָה וְלֹא כִּף אָמְרוּ בְּשׁ"ס אֵלָא מְשׁוּם דְּמַחְלָפָא לִיה דְּאֵינָה אֵלָא לְבַסוּף.

אֲבָל קְרִיאָה דְּאִתָּא בֵּין בְּתַחֲלָה בֵּין בְּסוּף לֹא מַחְלָפָא לִיה. דְּמִשְׁמַע דְּמְדַרְבְּנֵן הוּא דְּחֻשְׁשׁוּ לְזֶה: נִרְאָה לִי דְּרַבִּינוּ סוּבְּר כֵּינֵן דְּאָמְרִי אַחַר כִּף בְּשׁ"ס וְאֵיכָּא דְּאָמְרִי הֵכִי שְׁלַחוּ לֵה יְבָמָה שְׂרַקְקָה וְכוּ' אָמְרִי רְקִיקָה קְמִיָּתָא לִית בֵּה מְמַשָּׂא וְכוּ' מְשַׁמַּע דְּדִינָא הוּא דְּאִית בֵּה לְאֻסְרָה עַל הָאֲחִין דְּכִף גְּרִיס וְאֲתִי לְמַשְׁרִי לֵה לְאֲחִין.

וּכְמוֹ שְׂפָתַב הוּא בְּדִין זֶה לְעִיל דִּין י"א שְׁמָא יֹאמְרוּ רְקִיקָה לְבַדָּה. אֵינָה כְּלוּם וְאֵינָה פּוֹסְלַת מִן הָאֲחִים שְׁהָרִי הוּא נִרְאָה לְהַדְּיָא שְׁגָזְרוּ שְׁלֹא תִרוּק פַּעַם שְׁנִית שְׁמָא יֹאמְרוּ אֵינָה פּוֹסְלַת עַל הָאֲחִים דְּמִשְׁמַע דְּהִיא פּוֹסְלַת עַל הָאֲחִים מְדִינָא דְּלֵהֵכִי גְּזָרוּ שְׁלֹא תִרוּק פַּעַם שְׁנִית.

וְלֹא כְּמוֹ הַגְּיֻרָסָא שְׁלִפְנֵינוּ וְאֲתוּ לְמַשְׁרִי חִלְוִיצָה לְאֲחִין דְּלִפִּי גְּיֻרָסָא זֶה מְוַכְרַח לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ רַש"י ז"ל וְכֵינֵן שְׁאִין גְּיֻרָסַת רַבִּינוּ כִּף דְּמִשְׁמַע דְּהוּא מְדִינָא פּוֹסְלַת עַל הָאֲחִין לְהֵכִי כְּתַב הוּא הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכְתִיב כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ וְכוּ' וְכְמוֹ שְׁפִירֵשׁ: דְּבָרֵיו לְעִיל וְכְמוֹ הַטַּעַם דְּאָמְרוּ בְּשׁ"ס לְלִישְׁנָא בְּתַרָּא דְּהוּא עֵינָר: וּמַעֲתָה הַנּוֹתְרוּ הַקְּשׁוּיֹת שְׁהַקְּשָׁה הֶרֶב הַמְּגִיד וְהַנִּיחַ בַּצ"ע וְדוּק: דִּין ט"ו חִלְצָה וְרַקְקָה.

וְכוּ' אוּ שְׁחִלְצָה בְּפָנֵי ג' עַמֵּי הָאֲרִץ שְׁאִינֵן יוֹדְעִין לְהַקְּרוֹת וְכוּ' כְּתַב הֶרֶב הַמְּגִיד וּמ"ש שְׁאִינֵן יוֹדְעִין לְהַקְּרוֹת מִתְּבָאָר שֵׁם שְׁאִין צָרִיף יוֹדְעִין אֵלָא לְכַתְּחִלָּה ע"כ וְכְתַב עַל זֶה הֶרֶב הַלַּח"מ אוּלֵי. דַּעַתוֹ מְפָנֵי שְׁנַתְּבָאָר שְׁאִין הַקְּרִיאָה מְעַכְבֵּת ע"כ.

וְאֵינִי הַהֲדִיּוֹט קָשָׁה לִי דְּאִיף שְׁיִיף לֹמַר דְּמַזָּה הוּא אָמַר דְּחִלְצָתָן כְּשֶׁרָה דַּע"פ שְׁאִין הַקְּרִיאָה מְעַכְבֵּת בְּעֵינֵן שְׁיֻכְלוּ לְהַקְּרוֹת אֲבָל אִם אֵינֵן יוֹדְעִין לְהַקְּרוֹת הָרִי דוּמִים לְאֵלֵם וְאֵלֵמַת דְּחִלְצָתָן פְּסוּלָה מְשׁוּם טַעְמָא דְּרַבִּי זִירָא דְּכָל הָרֵאוּי לְבִקְלָה וְכוּ' דְּהוּא טַעַם אֲחָד לְהוֹ: וְאֲפֻשֶׁר לְחַלֵּק דְּבִאֵלֵם וְאֵלֵמַת אֵינֵן רֵאוּיִין כְּלָל.

לְהַקְּרוֹת אֲבָל אֵלוּ אִם מְלַמְּדִין אוֹתָן יְכוּלִין לְהַקְּרוֹת וּא"כ מְקָרוּ רֵאוּיִים לְהַקְּרוֹת: דִּין ט"ז חִלְצָה בְּלִילָה וְכֵן קִטְנָה שְׁחִלְצָה לְגִדּוֹל חִלְצָתָן פְּסוּלָה כְּתַב הֶרֶב הַמְּגִיד וּמִשְׁמַע דְּכֵינֵן דְּמִסְקָנָא דְּגִמְרָא וְהִלְכָה עַד שְׁתַּבִּיא שְׁתִּי שְׁעָרוֹת שְׁאֲפִילוּ בְּדִיעְבַד פְּסוּלָה ע"כ.

פִּירוּשׁ דְּמִשְׁמַע דְּהִלְכָה כַּר"מ דְּאָמַר אִישׁ כְּתוּב בְּפָרָשָׁה וּמִקְשִׁינֵן אִשָּׁה לְאִישׁ. וְכֵינֵן שְׁכֹן הוּיָא חִלְצָתָה פְּסוּלָה כְּמוֹ שְׁפּוּבְר ר"מ בְּחִלְצָה לְקַטְו דְּהַשְׁתָּא מַה שְׂבַקְצַת סְפָרִים כְּתוּב חִלְצָתָה כְּשֶׁרָה הוּא טַעוֹת סוּפֵר בּוּדָאִי.

ולא כתב הרב המגיד דמאי שנא מקטן דחליצתו אינו פלום: ונ"ל דהדבר מבואר בעצמו שיהי במשנה קתני וחולצת לקטן חליצתה פסולה. וקאמר בש"ס עלה זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן פלום.

דמשמע דמה דקתני פסולה פוסלת על האחים. דאף דכתיב מיעוטא לר"מ דבעינן איש כמו שפתוב בפ"ה אפ"ה חליצתו פוסלת על האחים אלא שאין הדין כר"מ בהאי.

אלא פחכמים דאמרי אין חליצת קטן פלום. אבל בקטנה שאמרו בש"ס והלכתא עד שתביא שתי שערות דהוא כר"מ דסבר הכי.

וקאמרי בש"ס על הא דקתני במתני' קטנה שחלצה חליצתה פסולה זו דברי ר"מ אלמא דמה דקתני במתניתין פסולה הוא דפוסלת על האחין. וכמו חלצה לקטן דלר"מ דאע"ג דאיש כתיב בפ"ה אפ"ה פוסלת על האחים ג"כ בחליצת קטנה אף ע"ג דמקשינן אשה לאיש אם חלצה חליצתה פוסלת על האחים כמו חולצת לקטן ואפ"ל אם את"ל דיש לחלק לר"מ בין קטן לקטנה.

כיון דבתרונן יהו קתני מתניתין פסולה משמע דדין אחד להם. ולהכי פסק רבינו דהיא חליצה שפוסלת על האחים שלא כדדין הקטן דאינה חליצה פלום.

דבהה פסק כרבנן וכמ"ש ובהאי פסק פמתניתין דלא פחכמים לפי שאמרו בש"ס והלכתא עד שתביא ב' שערות וכמו דקתני פסולה דמשמע דהיא פוסלת על האחים: אלא דקשה דלפי דברי רבינו זה אמאי לא עריב ותני לקטנה בהדי קטן כיון דפסולה דקתני במתניתין הוא דפסולה על האחים: ויש לומר דלפי מה שכתב הרב המגיד לעיל דלדברי רבינו דמשום קטן בלחוד תני במתניתין חליצה פסולה.

אבל בחרש וחרשת אפילו תנא דמתניתין מודה דאינה פלום ואגב גררא דקטן נקט בהו פסולה היקף לא אצטרף ליה אלא קטן עד כאן. אתי שפיר דלא עריב קטנה נמי בהדיהו דהנה אמינא דגם קטנה אינה פלום כמו חרש וחרשת דתני לה נמי ודינן אין חליצה פלום.

משום דלא הזכיר רבי מאיר בפ"ה האשה רבה דהביא רש"י שם אלא חליצת קטן דוקא והנה אמינא דלא אמר רבי מאיר אלא בחליצת קטן אבל בקטנה לא עשו בה לפסול על האחים והרי הם כחרש וחרשת.

להכי תני לה לבד לומר דפסולה דומיא דקטן דאמר ר' מאיר: וכי תימא אם פן אמאי עוד תני שתחלוץ משתגדיל כיון דתני פסולה דלא נשאר לן הך חששא כיון דתני לה לבד: יש לפרש דמתניתין נקטה הכי משום דדבר זה הוא שנוי במחלוקת הביאו בתוספתא בזה הלשון קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה פסולה דברי ר"א.

וחכמים אומרים אם לא חלצה חליצתה כשרה ע"כ. דמשמע דגם חכמים ס"ל שצריך לחלוץ לכתחלה אלא דאם לא חלצה משתגדיל חליצתה כשרה.

וכיון דבהאי פלוגתא הוזכר דברי ר"א הכי דלאפוקי מדברי חכמים דפליגי דאמרי דאם לא חלצה משתגדיל כשרה. להכי במשנה נקטה הכי כמו דנקט בתוספתא כנז' אע"ג דלא הזכיר מדברי חכמים דפליגי עליה: אלא דממה שכתב הרב המגיד בפ"ה דין כ"ג ונ"ל

ויקטנה סבור רבינו דאתיא פסתם מתניתין וכו' דתנו קטנה בת חליצה אבל לדין דקי"ל עד שתביא שתי שערות אין חליצה בקטנה כמבואר בפירוש ד' וזהו שלא הזכיר רבינו בקאן אלא ביאה עכ"ל.

משמע דמתני' דלא כמסקנא שאמרו והלכתא וכו' דנראה דה"ה קנה גורס במתניתין כגירסת הרי"ף דחליצה כשרה ומה שאמרו בש"ס עלה זו דברי ר"מ הוא כמו שפירש שם הלח"מ יעו"ש.

ומ"מ נלע"ד ברור דרבינו גורס פסולה וכפ"ש הש"ס וכמו שפירשתי: דין י"ז יבם שרגלו הימל הימנית חתיכה אינו חולץ בשמאל. כתב הרב המגיד דעת רבינו וההלכות וכו' אבל נפקה רגלו אינו חולץ מההיא דאמימר וכו' וכ"ש דנפקה רגלו ע"כ.

והנה פיון דכתב רבינו אחר כך דטעמא דאינו חולץ מאן דרגלו הפוכה הוא משום דאילו יכול לנעוץ עקבו בארץ א"כ מאי דקאמר הרב המגיד וכ"ש דנפקה רגלו הוא דאינו יכול לנעוץ שוקו בארץ וא"כ קשה דאיך אפשר לומר כך והא לדעת המאור שהביא אה"כ דס"ל דנחתכה רגלו חולץ ס"ל דיכול לדחוס שוקו הנשאר אארעא אף על גב דאמר אממר דמאן דמסגי אלוחתא דכרעיה לא חליץ.

דמשמע דבהאי אי אפשר לדחוס כרעיה אארעא. אבל בנחתכה רגלו יוכל לנעוץ רגלו בארץ וכן כתבו התוס' בדברי ר"ח דגרע מקיטע דקיטע דחייס שפיר פוליה שוקיה אארעא וכינון שכן היא אפשר לומר דחולקין במציאות דזה ס"ל דקיטע אינו יכול לדחוס כרעיה אארעא דגרע ממאן דמסגי על לוחתא דכרעיה.

והנה ס"ל דהך דמסגי אלוחתא דכרעיה לא יכול לדחוס כרעיה אארעא. והקיטע יכול הוא לדחוס כרעיה אארעא.

ומה שהביאו התוספות בשם רבינו נסים דפירש במגלת סתרים דקיטע לא חליץ מכ"ש דרגלו הפוכה אפשר דהוא סבר דטעם דמאן דמסגי על לוחתא דכרעיה הוא משום דלאו רגל מקרי ולהכי קאמר וכ"ש הקיטע דלאו רגל הוא.

ולא משום דלא יכול לדחוס כרעיה אארעא כמו שפירש רבינו. וכך היא דעתו של הראב"ד ז"ל בהשגות דהוא משיג על רבי דאמר דהטעם משום דאינו יכול לנעוץ עקבו בארץ.

דאי משום זה לא קנה מעכבת לפסול. דהוא ס"ל דהטעם כמ"ש דג"כ הרגל הוא דנקרא רגל.

וכן ראיתי להרא"ש שהביא דברי הראב"ד שהשיג על הרי"ף דבפירוש אמר לדבריו הראב"ד דטעמא דאמימר משום דגב הרגל הוא שנקרא רגל. והתחזון כף הרגל ולא משום דצריף למדחסייה כרעיה אארעא.

ומה מאד דקשה על דבריו ז"ל שאמר על השגת הראב"ד דנראה שהוא ז"ל סבור דלא אמרהאמימר אלא לכתחלה. דמשמע דהוא מפרש לאמימר כדברי רבינו אלא דאמימר אמר לכתחלה ונקא.

ונהרי הוא פירוש דבריו בהדניא לדברי אממר דהטעם הוא משום דלאו רגל כמו שפכתב
הרא"ש וכמו שפכתבתי לעיל: לכן נראה לי דכוננת הרב המגיד דנדאי דמדקאמר אממר
בהאי דמסגי אלוחתא דכרעיה לא חליץ.

משמע דלא מהני ביה חליצה כלל. ואע"ג דאם לא נעץ פשר בדיעבד.

מ"מ האי דאינו ראוי לנעוץ חליצתו. פסולה וכמ"ש בדיבור שאחר זה.

ולכן מוכרח לומר דמאי דקתני מתניתין מן הארכובה ולמטה פשרה - דמשמע דכשרה
בדיעבד ולא פסולה לאו בשנפסק רגלו אלא שהנעל קשור בשוק למטה מן הארכובה.
דנדאי דבנקטעה רגלו לא מהני ביה חליצה כלל - דהשתא ומה בהא דמסגי אלוחתא
דכרעיה דאף על גב דאית ביה רגל אלא דאינו ראוי למדחסייה לא חליץ זה שאין לו רגל
כלל לא כ"ש.

ואף ע"ג דיכול למדחסייה לשוקו בארץ מאי מועיל פיון דזה אינו רגל. אכל רש"י ובעל
המאור סבירה ליה דכי נחתה רגלו קם ליה שוק ורחמנא אמר מעל רגלו דהינינו שוקו
אלא דצריה.

לדחוס שוקו ואם פן אם חליץ חליצתו פשרה. אכל מאן דמסגי אלוחתא דכרעיה לאו רגל
הוא ולכן לא חליץ - ואם חליץ חליצתו פסולה: והראב"ד השיג על רבי דאמר דטעמו
דאממר משום דלא יכול לנעוץ עקיבו.

א"כ לא הוה ליה למפסליה בדיעבד כמו שאין הדריסה מעכבת לפסול פה הנה צריה נמי
דאין לפסול. והפנונה הוא דהטעם הוא דזה שרגליו הפוכות וכף רגלו למעלה נמצאת
נעלו נחלצה מעל כף רגלו ולא מעל רגלו.

ובנדאי שהראב"ד סובר בדעת רבינו שגם בדעלמא אם לא דחס רגלו חליצתו פסולה.
ולכהי הוא שהשיג עליו.

אכל בהאי דמסגי אלוחתא דכרעיה גם הוא מודה דחליצתו פסולה כדאמר אממר. לא
חליץ.

אלא דאין משום זה דלא יכול לנעוץ רגלו דהוא משום דנחלצה מעל כף רגלו. ולא כמו
שסובר הרב המגיד דגם רבינו יודה דאם איניש דעלמא לא ינעוץ רגלו שאין חליצתו
פסולה ושאני ממאן דמסגי אלוחתא דכרעיה דאינו ראוי לנעוץ כלל.

דנדאי דכן נראה מדברי רבינו מדכתב וזה אינו יכול ואם חלצה למי שרגלו כף וכו'
דמשמע להדיא דלא פסל אלא דוקא בחלצה למי שרגלו כף לפי שאינו יכול לנעוץ עקבו
בארץ.

הא אם חלצה לאדם אחר שיכול לנעוץ אף על פי שלא נעץ פשרה. דכל הראוי לבילה
אין בילה מעכבתו.

ומ"מ מדברי הרא"ש ממה שפכתב שם שהראב"ד השיג על דברי הרי"ף וכו' והרמב"ן
השיב על דבריו לקיים דברי הרי"ף וכתב לפסול את שתייהו נעדינו נראין דברי הראב"ד
דלא קאמר אממר אלא צריה למדחסייה לכרעיה.

משמע בהדיא דמשמע להו להני רבנותא ז"ל דלהרי"ף ז"ל כל דלא דחסיה לכרעיה
חליצתו פסולה אע"פ שהוא ראוי למדחסיה וכן פתב מר"ן בב"י סימן קס"ט. להכי פתב.

הרב המגיד על השגת הר"ב ד נראה שהוא ז"ל סבור דלא אמרה אממר אלא לכתחלה
וכו'. דהיינו דלפי מאן דמפרש לה שהוא משום דחיסת רגל יהיו דבריו דאממר לכתחלה
דמאי שגא מהו.

דאממר קמיינתא. ולהכי השיג על רבינו דסבר ה"כ אע"פ שהוא ג"כ סובר דפסול
בדיעבד.

הוא.

משום טעם הנ"ל. ואמר על זה דאין נראה כן מן ההלכות ומן הגאונים ז"ל דהיינו דהם
מפרשי לה נמי משום דחיסת רגל ואפ"ה פוסלין בדיעבד דאם לא פו אלא דלכתחלה
קאמרי.

א"כ מאי קשיא להו ממתניתין דמן הארפוכה ולמטה פשרה. דמתניתין בדיעבד איירי
אבל לכתחלה לא חליץ כמו דברי אממר ואמאי קשיא להו עד דמפרשי למתניתין דלאו
בנקטצה.

רגלו איירי אלא לענין קשירה איירי. אלא נדאי דס"ל.

דאף ע"ג דהוא משום דחיסת הרגל קאמר לה אממר. אפ"ה פוסל בדיעבד.

ודלא כסברתו הוא ז"ל דפשיטא: ליה דאם משום דחיסת רגל לא פסיל בדיעבד כמו
מימרא קמיינתא דאממר דפשיטא ליה דנדאי דמימרא קמיינתא. דאממר לא פסיל בדיעבד
וא"כ מימרא בתרייתא נמי.

משום דחיסת רגל לא יהיה פסול בדיעבד: והשתא אתו שפיר דברי הרב המגיד ודלא
כדברי. הרב הלח"מ שכתב שה"ה הבין בדברי הר"ב ד"ד דהוא ס"ל גם כן דטעמא דהו
מימרא דמסגי.

אלוהתא הוא משום דחיסה כדברי רבינו אלא שחולק עליו וסובר דאפי' בהו מימרא
אפי' בדיעבד לא פסל. עד שהקשה עליו דכיון דבין במימרא קמא בין במימרא בתרא
סבירא ליה דדוקא לכתחלה.

אבל בדיעבד לא פסיל לא פריה רב אשי פלל לאממר לא במימרא דהיא: בין יושב בין
מוטה ולא במימרא בתרא מההיא דסמוכות הרגלים דבכולהו מתניא בפרייתא לעיל
חליצתה פשרה ומשמע אבל לכתחלה לא.

דנדאי דהר"ב ד"ד ס"ל דמאן דמסגי אלוהתא קאמר אממר דגם בדיעבד פסל. דהא אמר
לא חליץ דמשמע דלא מהני חליצה.

דכן משמע מדברי הרי"ף והרא"ש דמשמעות לא חליץ הוא דלא מהני חליצה. ודלא כמו
שכתב הוא ז"ל דלא חליץ הוא לכתחלה משמע: ומכ"ש דהר"ב ד"ד הביא דבריו הרא"ש
דהוא פוסל בדיעבד דאמר לא חליץ ואי חליץ חליצתה פסולה ומשום דלאו מעל רגלו.

וכיון שפן להכי הקשה רב אשי לאממר מההיא דסמוכות. הרגלים דכשר בדיעבד.

ומה שהקשה לו במימרא קמא מההיא דבין יושב דבין עומד הוא משום דפשיטא ליה לרב אשי הא דיושב הוא לכתחלה נמי וכן פתב הנמקי יוסף דכתבו המפרשים דאף ע"ג דתנא חליצתה פשרה דמשמע דלכתחלה לא.

לא תני הכי אלא משום סיפא. דתנא חליצתה פסולה.

וכן נראה מדברי הרמב"ם דמותר לכתחלה דהוא פתב לעיל והיא יושבת ופושטת. וכו' דודאי לדעת רבינו דלא קתני בברייתא פשרה אלא משום הנה אחרוני דדוקא בדיעבד ולא כמו שכתב הוא.

ז"ל וזה לשונו ומה גם דהרמב"ם ז"ל ע"כ סובר דהך ברייתא בדיעבד דוקא וכו' דהרי הרמב"ם גילה דעתו דיושב מותר לכתחלה. ולא קתני לשון דיעבד אלא משום הנה אחרוני.

ולכהכי הקשה רב אשי לאמימר. במימרא קמא ומשמע דלכתחלה לא.

מהך דקתני בין יושב וכו': ובזה אנדא לה נמי הקושיא ראשונה של הרב הלח"מ לדברי ה"ה שהבין בדברי רבינו וה"ה פיון דמימרא ראשונה הוא לכתחלה דוקא אם פו. מה הקשה שם רב אשי לאמימר מההיא ברייתא דאמרה לעיל בין עומד בין יושב בין מוטה.

הא לעיל הובאה שם אותה ברייתא בגמ' ואמרו שם חליצתה וכו'. דהרי הכרחתי דלהרמב"ם לכתחלה מותר יושב.

ולכהכי הקשה לו רב אשי לאמימר דאמר דצריך למדחסייה לכרעיה לכתחלה. וג"כ מה שהקשה עוד פיון דפסול מסגי אלנותא.

לא הוי אלא משום דצריך למדחסייהדא"כ אמאי לא פריך רב אשי לאמימר מההיא דסמוכות הרגלים וכו' דאמאי פריך הא דסמוכות הרגלים במימרא בתרא ולא פריך לה לאתרא במימרא קמא.

דאיהו שייך להקשות לו אמיימרא קמא פיון דלכתחלה קאמר מאי קושיא מסמוכות הרגלים דהוא בדיעבד קאמר. אבל במימרא בתרא דאמר לא חליץ דמשמע דאף בדיעבד פסיל.

לכהכי הקשה לו מינה דמשמע דבדיעבד חליץ: ומ"ש עוד וכמה שהבין הטור ברבינו והרי"ף דאפי' במימרא קמא פסול בדיעבד לא תפול קושיא ראשונה שהקשיתי אבל תפול השנייה.

הרי כבר כתבתי דלא דייק דחליצה פסולה אלא משום דאמר לא חליץ דמשמע דאם חליץ חליצתו פסולה. ולכהכי הוא דהקשה לו מההיא דסמוכות הרגלים.

דמשמע דאם חליץ חליצתו פשרה אבל במימרא קמא לא משמע אלא לכתחלה לכהכי לא הקשה לו כי אם מהך דבין יושב בן עומד דהוא גם לכתחלה שרי וכמ"ל: ועוד קשה לי דבריו במ"ש שהטור הבין בדברי הראב"ד דמשמע על דבריו דהכא.

ואם על דבריו פאן ביהיכן מבואר בדבריו פה. ועוד שמדבריו פאן נראה שלדעתו שתי מילות טעם אחד להם: ועוד הרי הרא"ש הביא דבריו של הראב"ד שפכתב על הרי"ף ומבואר שם להדיא שאין המילות שוות וכתב שם הרא"ש לבסוף עכ"ל.

ולא משום שהבין הטור פה בדבריו. ועוד קשה דהיכן מבואר בדברי ה"ה שאמר שהמלות ס"ל בדברי רבינו דבמקרא קמיינתא הוא לכתחלה עד שהקשה גם על ההלכות.

נהלא לא פתב הרב המגיד אלא שדעת ההלכות נמי דבנפסקה רגלו אינו חולץ מהך דמסגי אלוקתא דוקא. אבל לא פתב דלדעתו דבמקרא קמא דאמימר בדיעבד שרי.

ולא פתב אלא לדעת רבינו שפה נראה מדברי רבינו ממה שאמר שהחולץ צריך לנעוץ עקבו בארץ וזה אינו יכול ואם חלצה למי שרגלו פה הרי חליצתה פסולה. דמשמע בדיקא דלא פסל אלא דוקא בחלצה למי שרגלו פה לפי שאינו יכול לנעוץ עקבו.

הא אם חלצה למי שאין רגלו פה אלא לפי שלא נעץ עקבו חליצתו פשרה פיון שהוא יכול לנעוץ עקבו. דכל הראוי לביצה אין ביצה מעכבתו וכה דייק לה מר"ן בב"י שם.

אבל בדברי ההלכו' נראה שגם למי שאין רגלו פה אלא שלא נעץ עקבו חליצתו פסולה. וכמו שהבין הרמב"ן דבריו שהביא הרא"ש שם וכמ"ש שם בב"י דמשמע להו להני רבנותא ז"ל דלהרי"ף ז"ל כל דלא דחסייה לכרעיה חליצתו פסולה ה' אע"פ שהוא ראוי למדחסייה שהבאתי לעיל: דין י"ח חלצה במנעל של בגד אינה חליצה פתב הרב המגיד מ"ש רבינו שבשל בגד אינה חליצה כלל ובשל שעם ושל סוב חליצה פסולה וכו' ואינו דברים מוכרחין.

ואני ההדיוט נ"ל דטעם רבינו דס"ל דאנפלייא של בגד שאני פיון דבש"ס קאמרי דלאו מנעל הוא דהא קאמרי מעיקרא למיקרא דאנפלייא לאו מנעל הוא וכו' אלא אמר רבא לא קשיא פאן באנפלייא של עור פאן באנפלייא של בגד.

דמשמע דאזיל לפי טעמא דקאמר מעיקרא דלאו מנעל הוא. וכיון דלא קרי מנעל א"כ לא עביד חליצה כלל.

ולא דמי לשל שעם ושל סוב דקרוי מנעל. אלא דממעטינו להו מדכתיב ואנעליה תחש.

אבל מ"מ חליצה פסולה פיון דהוא קרוי מנעל. אבל אנפלייא לא קרי מנעל אלא בגד.

וכמו דין הבגד דאין שם חליצה עליו פה אנפלייא של בגד. ואף על פי דקתני במתניתין פסולה לאו דוקא אלא משום פשרה דקתני ברישא נקט פסולה אבל היא אינה פלום.

והיא דומיא דברייתא דקתני בברייתא וחולצת מן הקטן חליצתה פסולה. דמוקי לה אפיי פולה רבנן ולא ר' מאיר ולדעת רבנן אין חליצת קטן פלום.

כמ"ש בש"ס לקמן דף ק"ה ע"ב אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"מ חכמים אומרים אין חליצת קטן פלום ע"כ. דנמצא דקתני והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה.

דהוא לאו חליצה כלל ג"כ נאמר באנפלייא של בגד דאינה חליצה כלל פיון דהש"ס קאמר דלאו מנעל הוא א"כ לאו פלום. ועוד דהא בפירק פל הגט דף כ"ד בסוף ע"ב

במערכת אמרי משמיה דר' אלעזר שמאל וליה פסולות ופסולות קטן ואנפלייא פסולות ואין פסולות.

ופירש"י אנפלייא של בגד לאו חליצה פלל דאיש ונעל פתובים בפרשה ע"כ. דבלאו הכי דמפרשינו לברייטא דהכא כמ"ש דלהכי פסק פרבינו דאינה פלום.

אלא מהך דפרק פל הגט הנה סגי לן לומר דטעמא דרבינו הוא משום דפסק פרבי אלעזר פן נלע"ד: דין כ"א או שהיה לבוש ב' מנעליו וחתצה העליון אע"פ שקרעה התחתון עד שנתגלתה רגלו הרי זה חליצה פסולה ע"כ.

כתב הרב המגיד ומ"ש וכו' ומקצת ספרים אין הגירסא כמ"ש רבינו ע"כ. הנה ממ"ש רבינו אף ע"פ שנתגלתה רגלו משמע דבכי האי גוונא איפא גילוי רגל אלא דהבעיא היא פנין דחליצה בעליון הוי מעל דמעל או דילמא פנין דהתחתון נקרע ואיפא גילוי רגל לא הוי מעל דמעל דתחתון כמאן דליתיה דמי והבעיא פה היא שני מנעלים זה על גב זה מהו ה"ד אילימא דשלתיה לעילאי וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל דמעל לא צריכא דקרעתיה לתתאי ושלפתיה לעילאי מאי.

והפוננה דמסתפק פנין דעכ"פ החליצה הוא בעליון אע"ג דבתחתון איפא גילוי רגל אפתי איפא מעל דמעל פן נלע"ד: דין כ"ג רקקה דם או שהיה שותת מפייה אינו פלום ואם מצצה וירקה פשר שאי אפשר לדם שגמץץ בלא צחצוחי רוק ע"כ.

הנה מה שכתב רבינו שאי אפשר לדם שגמץץ משום שהקשו על הך דשלחו ליה לאבוא דשמואל מהברייטא יכול? הא דם היוצא מפייה וכו' ותירצו לא קשיא פאן במוצצת פאן בשותת דהיינו דהיה דשלחו לאבוא דשמואל דאמרו שאי אפשר לדם בלא צחצוח רוק הוא דוקא בגמץץ וכדברי רבינו.

ומשמע מדברי רבינו דהא דקאמרי פאן במוצצת פאן בשותת. לאו דווקא שותת דאפי' ברקקה בלא שותת אפשר שתרוק דם בלא צחצוחי הרוק.

דהא כתב רקקה דם או שהיה שותת מפייה אינו פלום. ונמצא דמה שכתב הרב המגיד וכתב הרשב"א ז"ל וכ"כ הרמב"ן ז"ל הוא דהם ג"כ ס"ל פדעת רבינו: וממה שלא הביא הרב המגיד הך דלוי דשאל בבי מדרשא והשיבו לו ומי פתיב וירקה רוק.

משמע דהך פליגא אהא דמוקים בש"ס אס"פ על האי דשלחו ליה לאבוא דשמואל פאן במוצצת פאן בשותת. וכן נראה מדברי הרי"ף ז"ל דלא הביאה.

דאם לא פליגא דמפרשי לה דאיירי במוצצת הנה לו להביאה ולפרש לה הכי דאף על פי שאמרו וכי פתיב וירקה רוק. הכי מפרשינו וכי פתיב וירקה רוק דמשמע שיהא רוק פולו.

וירקה פתיב אע"פ שיש עמו דם. אבל עכ"פ בעי שיהא צחצוחי רוק כמשמעותו וירקה דהוא במוצצת.

וכן כתב הרא"ש דהנהו דבי מדרשא סברי דאפילו שותת דלא בעי צחצוחי הרוק וכן כתב הראב"ד וכו' יעו"ש. דאע"פ דלדעתם דלא פליגי דמוקים לחדא בהכי ולהאי בהכי מ"מ פשטה דהנהו דבי מדרשא לא בעי מוצצת פה פשיט להו ז"ל.

וגם מדברי הטור הכי משמע דפשוטה דבי מדרשא הכי משמע: פֶּרַק ה' דין י"א יבמות רבות וכו' וצריכה חליצה כל א' מהן להתיירה לזר שאין זיקת היבום מסתלקת בבועילה פחותה. דהיינו פנין שזו נבעלה בעילה פסולה ונאסרו כולם ליבום אם פן חליצה דאחת מהן היא חליצה גרוועה פנין דאינו יכול ליבומי.

ולא מציא למפטר הצרות בחליצה זו. אלא צריך חליצה לכל אחת ואחת וכמו שאמר אה"כ נחלצה אחת מהן חליצה פחותה צרתה צריכה חליצה גם פן.

ומשמע דלא מהני חליצת צרתה לה ואף ע"פ שחליצת צרתה היא מעולה. והנה בנדאי דטעמא דלא מהני חליצה פחותה למפטר צרתה הוא כדאמר שמואל חלץ לאחיות לא נפטרו צרות.

פנין דחליצת האחיות היא פחותה דלא יכול ליבומי להכי לא פטרי צרות. ולפי זה האי דנבעלה בעילה פסולה או שנתן לה מאמר פסול דנאסרו כולן ליבום והרי הם שנים דכולם חליצתן פסולה ואין זו פוטרת את זו.

דלהכי לא מהני חליצת צרתה לה. ולא דמי להא דאמר שמואל חלץ לצרות נפטרו האחיות דהתם שאני כדאמר רב אשי התם משום דלא אלימא זיקה לשוויי לצרה בערונה דלא מקריא חליצה פחותה אלא פשרה: וסובר רבינו דלפי תירוץ זה דרב אשי דקא מתרץ אליבא דשמואל בהך דחלץ לאחיות לא נפטרו צרות לצרות נפטרו אחיות דמשמע דאית ליה פנותיה דשמואל.

הוא בהאי דנקא ומשום הטעם דקאמר הוא דמשמע דחליצת הצרות כשרה וכמ"ש שם התוס'. אבל במ"ש עוד שמואל חלץ לצרה נפטרה בעלת הגט.

לא ס"ל פנותיה נמי בהך דכוננת רב אשי לומר דאנא הכי ס"ל בענין האחיות והצרות דאיכא הפרש וטעמא רבה בין זה לזה ולא תקשה לשמואל בהאי. ולהכי רבינו פסק דוקא כשמואל בזה פנין דרב אשי מתרץ למלתיה בזה דכונתיה ס"ל.

וגם הביא שם הש"ס תניא פנותיה דרב אשי. אבל בהך דחלץ לצרה נפטרה בעלת הגט חלץ לצרה נפטרה לבעלת המאמר לא עביד כשמואל נמי בהאי.

דאע"ג דחליצה דלא נעשה בה מעשה היא עדיפא פנין דאיסורים כולם חליצה פחותה מקריא. וסבר רבינו דלפטור עצמה פוטרת הוא ממ"ש בש"ס לתרץ דברי שמואל ואיבעית אימא כי קאמר שמואל חליצה מעולה בעינן למפטר צרה אבל נפשה פטרה.

וגם הרי"ף ו"ל הביא תירוץ זה משמע דהכי הלכתא: ומ"ש רבינו שאם נחלצה אחת מהן מפל האחין נפטרה הצרה הוא ממה שעל דברי רב שאמר ואמצעית צריכה. חליצה משגייהם קאמר רבה דחליצה פסולה היא וצריך לחזור על כל האחין.

וא"כ שמואל דפליג עליה ואמר א' חולץ דאינה צריכה לחזור על כל האחין וכד פריף עליה מפדי שמעינן ליה לשמואל כי קאמר חליצה מעליא בעינן וכו' ותירץ לו ואיבעית אימא כי קאמר שמואל חליצה מעליא בעינן ה"מ למפטר צרתה משמע דבהאי הוא דצריכה לחזור על כל האחים.

אבל למפטר עצמה לא צריכה לחזור על כל האחים. דלכי אמר שמואל אחד חולץ לכולם היכא דליפא צרות בהדיניהו: והשתא א אתו דברי רבינו על נכון והותרו כל הקושיות שהוקשה לו להרב המגיד דכן גלע"ד לפרש דברי רבינו ודוק: דין י"ז ב' יבמין וכו' רצה הא' לחלוץ קודם שיגיע .

מה עשה אחיו אין מונעין אותו כתב מר"ן בכ"מ יש לתמוה על זה מ"ש מהאשה שהלך בעלה וצרתה למ"ה וא"ל מת בעלה לא תחלוץ דחיישינן שמא תהא צרתה מעוברת ותלד ונמצא אתה מצריכה פרוז לפהונה ע"כ.

לכאורה נראה דמה שאמר רבינו פיון שלא נודע מי יבם תחלה שניהן יוציא בגט. משום דאית לן בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים.

להכי ראובן שהיה בירושלם ולו שתי נשים אחת בעכו ואחת בצור ושמעון אחיו בעכו ולוי אחיו בצור ושמעו שמת ראובן הדין נותן דלא יבם אחד מהן עד שיגיע מה עשה אחיו שמא קדם ויבם.

דהיינו שאם הוא מייבם אחר שייבם אחיו הוא עובר על בית א' הוא בונה ולא שני בתים. דרבינו אשמועינן סוף דינא שאם לא נודע מי יבם תחלה ששניהן יוציא בגט.

והדבר הוא מוכן מעצמו דמשום בית אחת הוא בונה ולא שני בתים. ועל זה אמר לפיכך ראובן וכו' רצה לחלוץ אין מונעין אותו ולפי זה מה שהקשה בכ"מ דאם שמא יבם אחיו קודם שיחלוץ זה זה אי אפשר דאינו יכול ליבם.

ולא כהי מהאי שום קושיא ואם הקושיא היא פיון דמתירין לו לחלוץ שמא חלץ לצרתה אחיו ונמצאת מצריכה פרוז לשניה. אם כן יש להקשות אדמקשה מר"ן משום דמצריכה פרוז לכהונה הנה ליה להקשות בעדיפא מינה דחיישינן שמא חלץ אחיו.

והוא כשחולץ לשניה עובר משום דכתיב בית חלוץ הנעל בית אחד חולץ ואין חולץ לב' בתים כמ"ש בפירק החולץ דף מ"ד. לכן נראה עיקר דלאו משום בית אחד הוא בונה ואין בונה שני בתים דאין ענין לזה.

דהתם הוא לומר שאינו מייבם לשתיים. דלהאי אתא קרא דא' פוטר את השאר כמ"ש רבינו בפ"א דין ט'.

ולא שיהי למיגזר משום זה פיון דכל אחד מהם הוא בא לקיים מצות יבום באחת דוקא. דדעתו שאחיו לא יבם לצרתה והשתא לא תקשי נמי מה שהקשה הרב הלח"מ וז"ל דלמה לי דין הקודם וכו' דבלאו הכי אמרינן ליה וכו' משום דכיון דאמרינן ליה בית א' הוא בונה וכו' מה עשה אחיו ע"כ.

דמשום האי לית לן לאסור פיון דהוא בא לקיים בית אחד דוקא שבדעתו שאחיו לא יבם: אלא א דטעם האיסור לדעת רבינו הוא משום דמי דכנס ליבמתו אסור הוא ואחיו לבא על צרתה.

משום דכתיב יבא עליה ולא עליה ועל צרתה. וז"ל רבינו בפ"א דין י"ב הכונס את יבמתו נאסרו צרותיה עליו ועל שאר האחין וכו' שנאמר יבמה יבא עליה ולא עליה ועל צרתה ע"כ: ולהכי כתב רבי' פאן פיון שלא נודע מי יבם תחלה שניהן יוציא בגט.

לפי שהאחרון הוא קאי באיסור בביאתה לכן פיון שלא נודע מי הוא האחרון יוציא ושיניהם בגט. וכיון שכן החליצה מותר לחלוץ דלא שייך בה איסור.

אלא שהקשה מר"ן בכ"מ דא"כ אתה מצריכה פרוז לכהונה ואם פנונתו דיש לחוש שמה כבר יבם אחיו ואם פן החליצה אינו פוטרה ואתה מצריכה פרוז. הרי כבר כתבתי דאין לחוש שייבם אחיו דהא איסור ליבם עד שידע.

ואם שמה חליץ לצרתה אחיו דבנדאי דליכא הך איסור דבית אהד הוא חולץ ואינו חולץ לשני בתים דהך קרא אתה למיפטר הצרות מהחליצה. וכמ"ש לעיל לענין ביום דלהכי לאקשה לו מהאי אלא משום דאתה מצריכה פרוז לכהונה: גם לזה אפשר לתרץ דבהאי ליכא למימר הכי.

דאם פן גם ביבמה דעלמא דשני יבמין חלצו לה זה אחר זה דאמרו דאין חליצת האחרון פלום הנה צריף פרוז שמונתרת לכהן ולא ראיתי משום פוסק מהראשונים שהזכיר מזה שאחר שכתב שאחר החליצה הראשונה פתקנה אין החליצה שאחריה פלום לא כתב שצריף פרוז להתייר לכהונה אלמא דאין צריף לזה.

דמוכרח לומר דשאני הך דאיכא למיחש שמה אותו הרואה שראה אותה נשאת לכהונה לא ידע שבאו עדים שילדה צרתה ולד של קיימא. דאז חליצתה של זו פמאן דליתא ומותרת לכהונה.

אלא בדעתו שהחלוצה מותרת לכהונה אבל בנחלצה צרתה קודם פיון שהחליצה צריכה בפני בית דין קלא אית להו וא"כ הרואה אותה שנשאת לכהן הרי הוא כבר ידע שצרתה נחלצה קודם דלא חששו בזה שמה לא ידע מהחליצה ראשונה דקלא אית לה לחליצה פן נלע"ד לתרץ לדעת רבינו: ואם"כ ראיתי להלח"מ והל"מ מה שתיקרו לקושיא זו של הכ"מ שגראה מדברי שניהם שאם יודע אחר כף שהאח חליץ לצרתה מקודם חליצה זו אינה פלום ומכריזין עליה שמונתרת לכהן דלא כמ"ש דכיון דחליצה שניה אינה פלום שאין צריף להכריז עליה שמונתרת לכהן והנלע"ד פתבתי: דין כ"ג קטנה שראויה למאן וכו' כתב הרב המגיד וקטנה סבור רבינו דאתיא פסתם מתניתין דפ' מצות חליצה דתנו קטנה בת חליצה אבל לדין דקי"ל עד שתביא שתי שערות אין חליצה בקטנה פמבואר פ"ד וזהו שלא הזכיר רבינו אלא ביאה עכ"ל.

עיינו מה שכתבתי בפ"ג דין ט"ז דרבינו פסק כהך מתני' דהנה גריס דחליצתה פסולה. ומדברי הרב המגיד הנז' נראה שהנה גורס חליצתה כשרה להכי כתב דסבור רבינו דאתיא פסתם מתניתין דתנו קטנה בת חליצה אבל לדין וכו': והשתא לפי מה שפירשתי מדברי רבינו אתי שפיר דלא הזכיר אלא ביאה דגם קטנה לאו בת חליצה היא.

ומה דקתני במתני' דחליץ לאחת ופוטרת צרתה הוא פמו שפירש"י דחליצתה לכשתגדיל פוטרת צרתה דלהכי כשהקשה בש"ס וחרשת בת חליצה היא וכו' לא פריף נמי מקטנה דתנו קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה פסולה.

וכמו שתיקרו שם התוספות בתירוץ ראשון עניין שם: וראיתי להלח"מ בקושיא שניה שהקשה על הרב המגיד דאמר דסבור רבינו דאתיא פסתם מתניתין דפרק מצות חליצה

דהיכי מצי אתיא כמתניתין דהתם כיון דהתם אמר דחליצה פסולה אם כן איך פוטרת צרתה אפילו שפתיקן קטנות הא חליצה פסולה פטרה צרתה.

דמירץ על זה דהך חליצה הוי פסולה ומדרבנן מיהא הוי חליצה וכו' אבל שני תומות דהם נישואין דרבנן אתי חליצה דרבנן ומפיק חליצה דרבנן ע"כ. ודבריו קשים אצלי דהא אמרו בש"ס על הך מתניתין זו דברי רבי מאיר דאמר איש פתוב בפרשה ומקשינן אשה לאיש דמשמע דמדאורייתא אינה חליצה כלל אלא דאמרו שפוסלת על האחין מדרבנן.

וכיון שכן היכי אמרינן דבנישואין דרבנן אתי חליצה דרבנן ומפיק חליצה דרבנן. והא חליצה זו הוא דנוקא לפסול הוא דמהנאי מדרבנן ולא לפטור דמדאורייתא אינה חליצה כלל: פ"ק ו' דין ג' ואלו מיבמין וכו' וכשיבם החרש אינו מוציא לעולם שבעילתו עושה אותה אשת איש גמורה ואין גירושיו גירושין גמורין ע"כ.

כתב הרב המגיד ומהם פ"ק חרש אמרו חרש כונס ואינו מוציא לעולם ע"כ. פ"א דבהך מתניתין בסיפא קתני מת פקח בעל פקח מה יעשה חרש בעל חרשת כונס ואינו מוציא לעולם ופירש"י ו"ל דלא אתי גט דידיה ומפקע זיקת יבומי אחיו הראשון.

פירוש דאע"ג דנישואי חרש הוא מדרבנן מ"מ ביבמה שנפלה לפניו מפת אחיו הם נישואין גמורים להכי לא אתו גירושיו שהם מדרבנן להוציא אותה מידי נישואיו כאן שהם נישואין גמורים.

ואלו הם דברי רבינו שכתב וכשיבם החרש אינו מוציא לעולם שבעילתו עושה אותה אשת איש גמורה. דהיינו כאן שנפלה לפניו מפת אחיו שהיא זקוקה לו מפת אחיו לבא עליה כמש"ה יבמה יבא עליה וגו' הרי אשת איש גמורה דנישואיו נישואין גמורין בה ואין גירושיו גמורין דגירושיו חרש מדרבנן ודברי רבינו הם נראים להדיא שאיירי בפקחת אשת פקח כי אם היבם הוא חרש.

דומיא דהשוטה והקטן דכגיל בהדיהו דאיירי שאחיהם הוא הנה גדול ופקח והיבם הוא השוטה או קטן שהרי אם הנה המת שוטה או קטן ג"כ הם פטורים מן החליצה ומן היבום אע"פ שהיבם הוא פקח או גדול כמ"ש רבינו בדין ח': דין ד' ואלו חולצין ולא מיבמין הספיקות כגון שהיתה ערוה על אחיו כתב הרב המגיד גם זה מתבאר וכו' ובתוספתא הנזכרת ע"כ.

הנה האי תוספתא הביאו לה בש"ס בפ' החולץ דף מ"ב. ואוקמי לה כגון שקידש אחר משמי אחרות ואינו יודע איזה מהן קידש ומת דשתיקן חולצות ולא מתבמות ופירש"י שם דאחיו שהיא יבם לא מצי ליבומי לשום חדא מנייהו משום אחרות זקוקתו.

ובכן איירי דברי רבינו דייבם אינו יכול ליבם. ובדין י"ג שכתב רבינו ענין היבמה שהיא חולצת ולא מתייבמת כתב גם כן יבמה שהיא ספק ערוה על היבם כגון מה שביאר אחר כך מי שקידש אשה בספק קידושין ואח"כ מת אחיו שהיה נושא אחותה ונפלה לו ליבום שהיא ספק אחות אשתו שהיא ספק ערוה עליו להודיענו דין זה שמוציא את אשתו בגט מספק.

ושפתיהן אסורות עליו. ואגב שפתיב זה פתב נמי מאי דכתב פאן דאז ספק ערנה על בעלה דנקט לא משום יבמה דהיא חולצת.

והכא נקט לה משום יבם דחולץ ולא מיבם נמי כמו דתני אחר כך פצוע דכא וברות וכו'. ולא הוצרך רבינו לבאר באיזה אופן איירי.

דהוא דהיבם אינו יכול ליבם משום ספק איסור שהרי לקמן פתב בדין י"ב דאם היבמה ערנה על בעלה והיא מותרת ליבם דאם רצה היבם לישא אותה הרשות בידו. דנדאי פשוט הוא שהיא פנקרית אצלו כיון דלא תפסי בה קידושי אהיו.

וא"כ אם זו שהיא ספק ערנה על בעלה מותרת לו. ונדאי דיכול ליבם אותה ממ"נ דאם אינה ערנה הרי היא עושה מצנת יבום ואם היא ערנה הרי היא פנקרית אצלו: והשתא מה שהקשה הטור על דברי רבינו דממ"נ תנשא וכו' לא קשה דנדאי דרבינו הכי ס"ל וכמ"ש: דין י' היתה היבמה אסורה על יבמה איסור לאו וכו' לפיכך אם עבר ובעל יבמתו האסורה לו משום לאו או משום עשה וא"צ לומר שניה ה"ז קנה קנין גמור ומוציאה בגט והיא וכל צרותיהן מותרות לזר שהרי נפטר ע"כ.

פירוש כיון דגזרו משום ביאה שניה דוקא אם פן אם עבר ובעל דהיא ביאה מעלייתא מדאורייתא קנה אותה קנין גמור אלא דמוציאה בגט דאסור לבא עליה עוד. וכיון דהוא קנין גמור מצנת יבום בנדאי ונפטר צרותיהן.

ונה מבואר בש"ס דף כ' דאיתמר ביאת פהו גדול. ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר אינה פוטר צרתה וחד אמר פוטר צרתה וכו'.

פי פליגי באלמנה מן האירושין וכו'. מתיבי ואם בעלו קנו תיובתא.

דאיתותב מאן דאמר אינה פוטר צרתה ממה דקתני ואם בעלו קנו: וראיתי להלח"מ שהקשה אמאי לא חשבנו כביאה פסולה דכיון דמדברנו אסור לבא עליה גזרה ביאה א' אטו ביאה ב' כמו דחשבנו דביאה אחר הגט ביאה פסולה אע"ג דלא הוי אלא גזרה אטו ביאה אחר חליצה.

ומירץ דאין לזמות הגזרות להדדי ובהו גזרה דביאה אחר הגט רצו להחמיר יותר ולמעבד לה ביאה פסולה עד כאן: ונלע"ד דלא דמי דהתם אסרו ביאה אחר הגט משום ביאה דכנותה שהיא אחר חליצה.

אבל הכא גזרו ביאה א' משום שמא יעשה עוד ביאה שניה דאין הביאות באופן אחר. ולכן אם כבר עשה ביאה א' לא גזרו עליה שהיא ביאה פסולה.

כיון שהביאה שניה אינה דכנואה שזאת ביאה א' וזאת ביאה שניה: ועוד הרי איכא לתמן חששא זו היכא דעבר שמוציא אות' בגט שלא יעשה ביאה שניה שלכתחלה הוא דגזרו. אבל התם החששא כדקאי קאי דאם אנו אומרים דאינה פסולה הרי חיישינן אפתי משום ביאה אחר חליצה.

ואפשר דכך כוננת דבריו בתירוצו שפך רוצה לומר: עוד הקשה הרב ז"ל למה קרא רבינו לקמן בפרק ז' חליצה פסולה משום הא דאסרו רבנן לבא עליה אטו ביאה שניה. וכתב דנראה לו דאם היתה מחייבי לאוין שאינה פוטר צרתה.

ולא הנה לו לדמות הפסולים להדדי ע"כ: ונ"ל לתרין זה דשאני התם דהוא עשה החליצה ולא יבם משום דאסרו ליבם דהשתא מיהא היא חליצה פחותה פיון דאינו יכול ליבם. ונהרי היא ככל החליצות שאינם מעולות שאינם פוטרות צרותיהן ודוק: דין י"ג היתה היבמה אסורה על בעלה וכו' חוץ ממחזיר גרושתו וכו' פתב הרב המגיד ומסקנא דגמרא שיהיא חולצת ולא מתניבמת וכו' וכ"כ הרשב"א דממעטי לה מההיא דרב גידל דלעיל ונהו שלא הזכיר רבינו אסור בצרתה עכ"ל.

פירוש דבגמרא אמרו דהיא גופה לא קמבעיא ליה דיש ק"ו במותר לה אסורה באסור לה לא כ"ש. ופירש"י ז"ל בעלה זו שמת נאסרה תחלה כשנשאת לשני וחזר הראשון והחזירה באסור.

באסור לה כגון יבמה לכ"ש דנדאי דמשום האי ק"ו היא אסורה ליבם. ולא אמרינו בה כמו דאמרינו שאם היתה אסורה ליבם בחיובי לאוין דאתי עשה ודחי לא מעשה אלא דגזרו רבנן ביאה א' אטו ביאה שניה.

דהאי בה גופה גלי ק"ו ליבום. דנדאי מדקאמרי הכי בש"ס משמע דאף ביאה א' אסורה משום קל וחומר זה.

דגלי בהדיא דאסורה דעדיף מחיובי לאוין. ואמר שצרתה נפטרת בחליצתה של זו.

פיון דרמיא עלה חליצה כמ"ש בש"ס דחולצת אם פן נפטרה צרתה פדיו חליצה דעלמא אבל לא נפטרה בביאתה. פיון שנאסרה הביאה בק"ו הנז' הו' ביאה כמאן דליתה דמיא. כמו אלמנה מן הנישואין לכ"ג דאסורה ביאתה דלא אתי עשה ודחי לא מעשה ועשה. דאמרינו בה דביאתה אינה פוטרת צרתה.

גם פן בזה ביאתה אינה פוטרת צרתה. ואמר וכ"כ הרשב"א דממעטי לה מההיא דרב גידל דלעיל דהיינו שאינה עולה ליבום ועולה לחליצה גם פן בהאי שאינה עולה ליבום עולה לחליצה.

וכיון שהיא עולה לחליצה נדאי נפטרה צרתה בחליצה זו ונהו שלא הזכיר רבינו אסור בצרתה דנדאי דנפטרה צרתה בחליצתה: והשתא לא תקשה מה שהקשה מר"ן בכ"מ דהרב ו... .

המגיד אין פוננת דבריו דמחזיר גרושתו היא כמו אלמנה לכ"ג דהוא עובר בעשה ולא מעשה. אלא דאסורה על היבם משום קל וחומר דאמרו בש"ס דבמותר לה. אסורה באסור לה. לא כ"ש.

והא דקא מדמי לה לאלמנה לכ"ג הוא לענין דצרתה. דנפטרה בחליצתה של זו אבל לא בביאתה פדיו אלמנה לכ"ג דלא נפטרה צרתה בביאתה.

דהיא ביאה אסורה ונפטרה בחליצתה. גם פן במחזיר גרושתו דאסורה ביאתה דלא נפטרה צרתה בביאתה ונפטרה בחליצתה דנדאי דלזעת רבינו דאלמנה לכ"ג דצרתה נפטרה בחליצתה של זו ונהרי לא אמר דלא נפטרה צרתה אלא בביאתה דמשמע אבל בחליצתה נפטרה צרתה.

ומ"ש רבינו לקמן בפרק ז' יראה לי שכן הדין בשתי אחיות הבאות מבית א' והאחת מהן
אסורה על יבמה משום שניה או מחייבי לאוין או מחייבי עשה שאם חלץ לאסורה לא
הותרה צרתה.

התם שאני דהיבום הוא מותר וכו' ל גזרו ביאה א' אטו ביאה ב' ואמרו שחולצת ולא
מתניבמת: וזה נקראת חליצה פחותה פנין דחו"ל הגריעו פח הזיקה ואמרו. דאינו עולה
ליבום הרי החליצה עצמה ג"כ היא גרועה ולכן אינה פוטרת צרתה.

אבל במחזיר גרושתו ואלמנה לכ"ג לא עבדי בה רבנן שום גריעות. אלא מדאורייתא
דאינה מתניבמת אלא חולצת מדרב גידל.

וכיון דאיכא להאי חליצה מדאורייתא למה תגרע מדין חליצה דעלמא שהרי ריביתה
התורה בפירוש שאע"פ שאין בה יבום יש בה חליצה ונהרי היא חליצה מעולה כדעלמא.
וכן נראה מהש"ס דמחזיר גרושתו דצרתה נפטרה בחליצתה.

שהרי בש"ס אמרו מעיקרא אלא אימא או היא או צרתה. דמשמע להדיא דבחליצת
עצמה נפטרה הצרה ולא אמרינו בחליצה.

פחותה היא. אלא דהש"ס רצה להתיר הצרה ליבום ואמר ולא תרוצי.

קא מתרצת לה תריץ הכי היא חולצת וצרתה חולצת או מתניבמת אבל מ"מ עדיין. לא
דנפטרה צרתה בחליצתה.

והנה בנדאי שפונות מרן בכ"מ בקושיותו היא דמה שאמרו בש"ס במותר לה נאסרה
באסור לה לא כ"ש. הוא דהאיסור שהיה לו בה אחיו המת שהוא לא מעשה היבם אתי
עליה אותו האיסור בקל ודומר.

לכך קא מקשה על הרב המגיד דמדמי לה לכ"ג. דלא מצא בה אלא לאו בלבד: וקשה לי
דבריו אלו דא"כ אמאי אמרו אינה מתניבמת אתי עשה ודחי לא מעשה.

שגם אחיו המת אינו אלא בלא מעשה. אלא ודאי שפונות הש"ס דהאי ק"ו פנין דגלי
דאסורה עליו: הוא לומר דלא כמו דעלמא דאתי עשה ודחי לא מעשה דבהאי לא דחי.

וכיון שכן מוכרח לומר דמה שמדמי לה הרב המגיד לאלמנה לכ"ג הוא אמ"ש אבל לא
בביאתה אם עבר ובא עליה שהיא כדין אלמנה מן הנישואין לכ"ג: ואין לפרש בש"ס
דהא דאמר במותר לה נאסרה באסור לה לא כ"ש הוא לומר דרמי עליה נמי איסור לא
מעשה כמו אחיו.

והא דלא אתי עשה ודחי לא מעשה הוא משום דגזרו ביאה א' אטו ביאה ב' כמו בחייבי
לאוין. דלא משמע הכי בש"ס אלא באיסור דאורייתא קא עסיק.

דהא בבטיא קמיינתא דלענין צרתה קאמר כי תבעי לה אליבא דרבנן אף ע"ג דאמור רבנן
טומאה בסוטה הוא דכתיב אין מקרא יוצא מדי פשוטו. דמשמע דהיא אסורה ככל צרות
דעריות דהוא מדאורייתא.

ועוד מדקאמר או דילמא פנין דאעקור איעקור. דהיינו והצרה מותרת אבל היא גופה
אסורה אף ע"ג דאייעקור.

דהוא משום האי קל וחומר דבמותר לה נאסרה וכו' משמע להדיא לענין דאורייתא קא שקיל וטרי כמו צרתה דבעי לה לענין דאורייתא כמ"ש. וכן נראה להדיא מדברי התוס' שם בד"ה צרתה מהו וכו': ועוד דהא קאמר אח"כ אמר ר' חנינא בר אבא בעי רבי יוחנן צרתה מהו מי אלים ק"ו למדחי צרה או לא.

ואם לענין דרבנן איירי דגזרו ביאה א' אטו ביאה ב' כמו בחייבי לאוין בצרתה מאי שייכות לה בהך ק"ו אי אלים או לא אלים: ועוד מדקאמר בתר הכי רב נחמן בר יצחק מתני הכי וכו' אלא קמייבעי לי היא גופא מי אלים ק"ו במקום מצנה או לא.

ואם לענין דרמי עליה איסור לא תעשה דאחיו קאי אי אלים האי ק"ו במקום מצנה. דמשמע דאי אלים במקום מצנה להכי היא אסורה.

ואמאי נהלא אפילו הוא אלים במקום מצנה פנין דהוא לא תעשה אתי עשה ודחי לא תעשה. ואין האיסור אלא מדרבנן דגזרו ביאה א' אטו ביאה ב'.

אלא ודאי ופשוט מהסוגיא דקא שקיל וטרי לענין איסור דאורייתא דאם אלים ק"ו אסורה ולא שייך ביה דאתי עשה ודחי לא תעשה וכמ"ל: דין י"ט אשה שזינתה פחת בעלה וכו' פתב הרב המגיד ופירשו המפרשים ז"ל דלרב צרת סוטה ודאית פטורה לגמרי מן החליצה ומן היבום וכן מוכחת שם הסוגיא ע"כ.

הנה כל המפרשים פירשו כן ומן הסוגיא ודאי דמוכחא כן ממה דמותיב ליה רב אשי נכנסה עמו לסתר וכו' והתם קתני ואם מת חולצת ולא מתניבמת דאם רב איירי ונקא אסורה ליבום מאי קא מותיב ליה דהוא נמי אמר דחולצת.

אלא מוכרח דרב אמר גם לחליצה. ועלה קא פריף דהא קתני חולצת.

אבל ממה דקא מותיב ליה רב חסדא רבי שמעון אומר וכו' לכאורה ליכא הוכחה. דקא מותיב ליה מיבום ואימא דרב אמר ונקא לענין יבום ולהכי קא פריף ליה מיבום.

והראיה דלא קא פריף ליה מת"ק דר"ש דקאמרי אחיו של זה ואחיו של זה חולצין. ואם דב איירי גם לענין חליצה עדיף ליה לותיב ליה מת"ק דר"ש דקתני חולצין.

אלא ודאי דרב לא איירי אלא לענין יבום ולהכי קא פריף: ליה מר"ש: אבל אין זה פלוג דא"כ מאי קא מותיב לרב מר"ש דהוא ס"ל כת"ק דהלכה פנותיה ועוד דאם רב חסדא הכי סבר בדברי רב נקא מותיב ליה מיבום דר"ש סבר דגם ליבום.

תקשה ליה מתניתין דספק סוטה דקתני סתמה ואם מת חולצת ולא מתניבמת הרי דגם בספק סוטה אינה מתניבמת כ"ש בסוטה ודאי וליכא למימר דרב חסדא סבר דהך מתניתין דספק סוטה היא אתיא כת"ק דר"ש ולהכי קא פריף מר"ש דמנין לו זה.

דאימא דלא אמרי רבנן אחיו של זה ואחיו של זה חולצין אלא בסוטה דרבנן אסרי ליבם ור"ש שרי אבל בספק סוטה גם ר"ש יודה דאסורה ליבם: אלא ודאי דגם רב חסדא ידע דרב דמשנה לה לעריות משמע דפטורה אף מן החליצה.

ולכן בסוטה דרבנן אסרו להתייבם אבל חליצה בעיא. ולכך לא פריף ליה מת"ק דר"ש דאמרי דאחיו של זה ואחיו של זה חולצין.

דמדאורייתא בעיא חליצה ולא פריה אלא מר"ש דאם פדברי רב דסוטה ודאי אסורה מדאורייתא דטומאה פתיבה בה א"כ אמאי ר"ש מתיר בסוטה דרבנן לייבם. הא פל דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון וקיה להם לאנסרה להתייבם דרצה להכריח מזה דלא פדעת רב דסבר דמדאורייתא סוטה ודאי היא פעריות.

דאינה אסורה מדאורייתא ולא פליגי רבנן ור"ש אלא בסוטה דרבנן. דרבנן ס"ל דגם בסוטה דרבנן אסורה להתייבם כמו בסוטה דאורייתא דאסרי בכל גוונא ליבומי.

ור"ש ס"ל דבסוטה דרבנן לא אסרי רבנן להתייבם. והו דספק סוטה גם ר"ש מודה דאסרו לייבומי אלא חולצת.

פינן דהיא ספק סוטה דאורייתא פה ס"ל רב חסדא במאי דפריה ליה: אבל קשה לי דמאי ישיב רב לדברי רב חסדא. דהא אית לן פל דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון: ואפשר דרב ס"ל דלא אמריהו קא פל דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון.

פינן דחליצה בעיא מדאורייתא ואי אפשר לפנטרה מן החליצה ולא הוי דמי לדאורייתא דלא תקינו לענן יבום ורבנן ס"ל היכא דשייף לתקן תקון. דהוא לענן יבום אסורה אלא חולצת דכן משמע ממה שאמר הש"ס קסבר פל דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון.

דנראה דרב חסדא הוא דסבר הכי ולא רב סובר הכי חה אי אפשר דבכל מקום אמרינן פל דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון. אלא ודאי דרב לא סבר הכי קא דוקא: עוד פתב אבל הראב"ד ז"ל פסק בפירושו דחולצת ולא מתייבמת והיא וצרתה שוות וסמך לו על דהיא דאמר רב יוסף בפ"ק דסוטה וכו' ואין זה הכרח וכו' וסוגיא בדנפחה עדיפא טפי עכ"ל.

פירוש דהראב"ד סמך על הו טעמא דאמר רב יוסף התם איתיה לבעל מי לא בעיא גט וכו' דהאי טעמא נמי הוא גם בסוטה ודאי. ואם פן דלפי האי סוגיא דיבמות נראה דסוטה ודאי אינה חולצת נמי פינן דרב יוסף התם בסוטה אמר האי טעמא אמתניתין דהוא חול נמי גם אסוטה ודאי ומשמע דבש"ס איתקבל להו האי תירוץ והוא פסק דגם בסוטה ודאי בעי חליצה.

וכתב על זה ה"ה ז"ל דאין זה הכרח דאיפא למימר דרב יוסף אמר האי טעמא לפי מאי דהנה מוטיב לרב הקא דס"ל דלא יש חילוק בין סוטה ודאי לבין סוטה ספק דלהכי קא מוטיב ליה מהו דסוטה ספק.

דלפי האי סברא קאמר הו טעמא התם דהוא שייף גם לסוטה ודאי. אבל לפי דמסקינן קא דאיפא חילוק בין סוטה ודאי לסוטה ספק אזי לא מתרצין התם כמו שתיירן רב יוסף התם משום דלפי תירוץ דרב יוסף התם נפיק דגם בסוטה ודאי בעי חליצה דלפי האי סוגיא דהקא לא סליק שפיר תירוץ דרב יוסף.

ועבדינן כמו סוגיא דהקא דסוגיא בדנפחה עדיפא: והשתא לפי דברי ה"ה אלו דסוגיות חלוקות הם אלא משום דסוגיא בדנפחה עדיפא אבל הרא"ש ז"ל פד סתר דברי הראב"ד העלה דלא פליגי אהדדי הסוגיות יעוש"ב דמפרש דלדברי הראב"ד ודאי דהואמפרש דסוגיות פליגי אהדדי ופסק הלכה פסוגיא דסוטה לחומרא אבל הרא"ש הוא מחלק בין

זוה לזה ולא פליגי אהדדי ודוק: דין כ"ה שלשה אחיו וכו' הרי הנכרית חולצת ולא מתניבמת מפני שהיא צרת אחות אשתו בזיקת אחיו שמת אחרון וכו': הנה בסוגיא פשדייק בש"ס טעמא דגירוש ואח"כ מת אבל מת ואח"כ גירוש אסורה פירש"י בשלמא אי לא פנסה הוי מותרת לזה מחמת זיקת אחיו הראשון וכו'.

פ"י דבריו דמשמע ליה האי דיוקא דש"ס אבל מת ואחר כך גירוש אסורה דאיירי באופן דמתני' דהוא שפנסה המגרש ומת ונפלה לפני אחיו הג'. ולפי הדיוק דקא מדדייק הש"ס ממתני' מדלא קתני היתרא אלה פשגירשה ב' קודם מיתתו.

דמשמע הא כל שלא קדמו גירושין למיתה אלא שהמיתה קדמה לגירושין אסורה. דהטעם פיון דמת והיתה זקוקה לו ועדיין לא גירוש הוי צרת אחות לגבי הג'.

וא"כ פיון שמת הב' אסורה לג' משום צרת אחות אשתו. ואם פן לפי הדיוק הנה דהעיקר פיון שלא גירוש בשעת נפילה הוי כצדה משום הזיקה יצא לנו הדין שאע"פ שלא פנסה תהיה אסורה לג' - להכי אמר רש"י ז"ל בשלמא אי לא פנסה הויא מותרת לזה מחמת זיקת אחיו הראשון וכו' דהיינו פיון דלא פנסה ובחיי ב' היתה זקוקה לשניהם והיה כל אחד מהם ראוי לכונסה.

עכשיו שמת השני והוא לוקט אותה הוברר הדבר שהזיקה הראשונה היתה לו לבדו ומחמת זיקת אחיו הראשון הוא לוקט אותה. אבל אם פנסה הב' אפי' אחר גירושי אשתו הובררה לו למפרע דמשעת מיתת אחיו הראשון דהזיקה לו היתה וכיון שבאותה שעה עדיין לא גירוש הויא צרתה ואע"פ שגירוש אח"כ פשמימות הויא צרת אחות אשה לגבי הג'.

והאי דאמר אח"כ בש"ס אמר לך רב אשי ה"ה דאף ע"ג דלא עבד בה מאמר נכרית מיחלץ חלצה יבומי לא מיבמה דמשמע דאף בלא פנס איכא זיקה. התם שאני כמו שפירש שם רש"י ז"ל דהואיל וערוה על בעלה לבדו הוית רמיא נעשית צרתה בזיקה אבל הכא דתרי אחי ניהו והיא זקוקה לשניהם בעי דכנסה דוקא: אבל רבינו ז"ל ס"ל דאף על גב דלא פנסה חולצת ולא מתניבמת משום פיון דאמרינו דיש זיקה אפי' בתרי אחים א"נ באותה שעה נאסרה לכל אחד מהם פשמימות ותפול לפני הג' דהויא לה צרת אחות אשה בזיקה.

ומה דדייק הש"ס טעמא דגירוש וכו' לאו דוקא דקאי אמאי דקתני במתניתין וכנסה דמתניתין קתני לה לרבנותא דאף ע"ג דכנסה פיון דגירוש מקודם מותרת. וכפשט דברי רב אשי דאמר ה"ה דלא עבד בה מאמר נכרית מיחלץ חלצה יבומי לא מיבמה דאף ע"פ שלא פנס איכא זיקה.

וכן נראה מהש"ס דלרב אשי אע"פ שלא פנס איירי מדקאמר אח"כ בש"ס ולרבא הניחא אי סבר לה כרב אשי זו היא למעוטי מת בלא גירוש. דהפנונה דלא דייק למתניתין כרב אשי דאמר הא מת ואח"כ גירוש אסורה דהא רבא מיתה מפלת וכיון שגירוש שריא.

אלא דייק טעמא דגירוש דבשעת מיתה לאו צרות ניהו. אבל אם לא גירוש את אשתו בשעת מיתה אסורה דמוכרח דאיירי דאפילו לא פנס דאם בכנס איירי כמו דקתני במתני' ועלה קא דייק.

למאי אצטריף האי מיעוטא דהא קתני לה בהדיא במתניתין לעיל. אלא נדאי דאיירי אפי' בלא פנס ולהכי אצטריף מיעוטא דזה דגם בלא פנס הויא צרת אחות אשה בזיקה.

וכיון דרבא ס"ל פרב אשי דיש זיקה א"כ גם רב אשי הכי ס"ל דיש זיקה אפילו בשלא פנס. אלא דרבא ס"ל כיון דגירש אפי' פנס שריא ורב אשי ס"ל דבעי גירש קודם שמת בעל נכרית.

אבל אם מת קודם אף על פי שגירש הב' אסורה אף על פי שלא פנס הנכרית. ורבינו פסק פרב אשי אף ע"פ שלא פנס אסורה אם מת קודם ואע"פ שגירש א' מבצלי אחיות: והנה ממה שתיירץ רבא לעיל על דקא רמי הש"ס מתני' על הך מתני' דקתני וכולן אם נתגרשו צרותיהן מותרות דזו ואין צריף לומר זו קתני.

נראה דסבר דשוין הם צרת ערוה בגישואין דהך מתניתין בין בנפלה לפניו באיסור זיקה כמתניתין דידן. דאם פנס ולבסוף גירש שריא אפי' לתנא דידן ולא ממעט זה אלא שלא גירש.

אבל לרב אשי דס"ל דאם מת ואח"כ גירש אסורה. בנדאי דהוא יתרץ על רומיא דמתניתין דשאני האי דנפלה לפניו באיסור זיקה דאם מת נשוי נכרית קודם שגירש זה אף ע"פ שלא פנס אסורה וכמו שביאר רבינו הטעם דאמר ומפני מה לא גזרו דבר זה בגישואין וכו' שרבינו פסק פרב אשי.

דלרבא הפל שוין כמ"ש וא"כ מה שכתב הרב המגיד דקי"ל פרב אשי ורבא דסבר הכי. הוא לענין מה שאמר דזיקה פכנוסה לענין זה דאף רבא הכי ס"ל פרב אשי דיש זיקה וכמו שאמר הש"ס ולרבא הניחא אי ס"ל פרב אשי דהיינו דיש זיקה: ומעתה מ"ש הלח"מ ז"ל אבל רבינו נראה שרצה להספיק דברי רבא ורב אשי וכו' ולפ"ז קשה למה אמרו בגמ' למעוטי מת בלא גירש ה"ה לו לומר למעוטי מת ואח"כ גירש פרב אשי ע"כ.

לפי מ"ש אי אפשר לומר דרבא ס"ל פרב אשי. דהא רבא תירץ זו ואצ"ל זו קתני דגם במתני' דידן שריא אם גירש אע"פ שפנס וזו למעוטי שלא גירש ולא אמר ה"ה שרבינו ס"ל פרב אשי ורבא לגמרי.

אלא לענין דיש זיקה וכנוסה דמיא דבהאי איירי ה"ה: ואפשר לומר דהלח"מ סובר דאע"פ דרבא תירץ זו ואצ"ל זו קתני דגם לדעת המקושן דרמי מתניתין אהדדי. דס"ל דליכא למיגזר בהאי יותר מהך דעל קושיותו זאת תירץ לו זו ואצ"ל זו קתני.

אבל כשאומר בש"ס הניחא לרבא אי סבר פרב אשי ס"ל להש"ס דרבא ס"ל פרב אשי לגמרי. וא"כ גם הוא סובר דכאן גרע טפי משום דאיכא למיגזר.

ולהכי אמר דרבינו רצה להספיק דברי רבא ורב אשי. ולהכי הוקשה לו דלמה לא תירץ דזו למעוטי מת ואח"כ גירש פרב אשי.

ומשום זה הוכרח לומר דרבינו גירסא אחרת יש לו בגמ' דגריס למעוטי מת ואח"כ גירש: ולי נראה דאף את"ל דרבינו רצה להספיק דברי רבא ורב אשי לגמרי עכ"פ אין צריף לשנות הגירסא דמפרשינו דברי רבא דאמר זו ואין צריף לומר זו קתני הפוננה זו

שאינה צרת ערוה הוא בשעת מיתה דווקא מותרת ואין צריף לומר זו דאפ"י בנגישואין ליפא צרת ערוה דהוא גירש ואחר כך פניסה דלהאי מלתא קתני תנא וליפא רומיא דמתניתין אהדדי.

ועלה קא דניק ה"כ טעמא דגירש ואח"כ מת הא מת ואח"כ גירש אסורה דהיינו דמתני' דקתני זו ואין צריף לומר זו דאינו צרות אפילו בנגישואין הראשונים ליתיה במת ואח"כ גירש ואחר כך פנס דזה אפילו דבנגישואין הראשונים אינו צרות אעפ"כ אסורה ואמר רב אשי ואת אומרת דיש זיקה אפילו בתרי אחי.

וא"כ אפ"י בנגישואין ראשונים איפא צרות וזו ואת צ"ל זוקתני תנא פשגירש קודם שמת ומיהו אף על גב דתנא קתני להאי מלתא זו ואין צריף לומר זו מ"מ קשיא ליה לרבא האי דיוקא דכינון דאפילו מת ופנס וגירש מותרת ברישא דברקא בהו מתני' אע"ג דקתני לה ה"כ לענון זו ואין צ"ל זו הניחא אי סבר לה פרב אשי דיש זיקה וכמ"ש לדעת רב אשי אבל זו היא למעוטי דקתני תנא אי אפשר לפרש לה פדעת רב אשי דזו למעוטי מת ואח"כ גירש כינון דתנא זו ואין צריף לומר זו קתני לה לא אחי האי דיוקא דזה ה"כ דבריו דהוא קתני ברישא דאם פנס ואח"כ גירש מותרת וזה אף ע"פ שגירש ואח"כ אסורה להכי מוכרח לאוקומי לה למעוטי מת בלא גירש דאז הוי שפיר דקתני תנא זו ואין צ"ל זו ואתי עלה מיעוטא דזו היא דהשתא תירוצא דרבא אחי שפיר.

אלא דמ"מ קשיא מתניתין אהדדי דמתניתין קמא קתני דאם פנס וגירש מותרת ואידך מתניתין דידן אסורה לפי תירוצא דרב אשי זאת אומרת וכו' ומוכרח לומר דכמו דמתרצינו לדברי רב אשי דשאני ה"כ משום גזירה.

גם לרבא דסבר פרב אשי דיש זיקה הכי מתרצינו לה ודברי רבא ורב אשי שוים הם ולא מחליפין הגירסא שיש לפנינו דזו למעוטי מת ולא גירש: פ"ק ז' דין א' שנים מן האחין נשואין לשתי אחיות ומתו שניהם ולא נודע אי זה מהם מת ראשון הואיל ואי אפשר ליבם שתייהן ונהרי זיקה נפלה על שתייהן שתייהן חולצות ולא מתניבמות וכו' פ"ב הרב המגיד ז"ל ור' יוחנן אמר מטה שניה מותר בראשונה.

אבל מטה ראשונה אסור בשניה וכו' וקי"ל כר"י פמו שיתבאר בסמוך וכינון דקי"ל דמטה ראשונה אסור בשניה. פ"ב רבינו בשלא נודע אי זה מהן מת ראשון לא מתניבמות לפי שקל שלא נודע איזה מהן מת ראשון אפילו מטה הא' האחרת אסורה ע"כ.

דהיינו שלא פ"ב רבינו לקמן דין ד' מטה אחרונה חזרה הא' להיתרה וכו' אלא בשנודע אי זה מהם מת ראשון פ"ב שכתב בדין ג' ועלה קאמר דין ד' מטה האחרונה וכו'. אבל בשלא נודע שהוא דין א' פ"ב ולא מתניבמות ולא חילק.

ונה מבואר להדיא מדברי ר' יוחנן שלא אמר רבי יוחנן אלא פשנודע אי זה מהם מת ראשון: אבל הכ"מ מפיק לה מהאי דאמר ולימא ליה דלא ידעינו הי נפיל ברישא וכו' יעניין שם. ולא ידעתי דאמאי נייך מפירוש הרב המגיד דנדאי דמשם יוצא דין זה: ועוד קשה לי דאם משם הוא דיצא לרבינו דין זה דא"כ אמאי פ"ב רבינו לקמן דין ה' דאם קדמו ופנסו מוציאין מידם דמשמע דרבינו קאי על כל מה שפוןכר לעיל דגם בשאין ידוע איזה מהן מת ראשון.

ואמאי נהרי שני יאמר חבראי שנייה יבם אגא ראשונה מניבם כדאמר התם. ובשלמא להרב המגיד דדייק מדברי רבי יוחנן הכי אתי שפיר דאם קדמו וכנסו יוציאו גם על השני שכל שלא נודע אי זה מהם ראשון דשמא נשא הראשונה הראשון והשני נשא השנייה.

וכיין דאמר רבי יוחנן דכל יבמה שנאסרה שעה אחת על היבם קנימא עליה באשת אח שיש לה בנים א"כ לא מצי למימר שני חבראי שנייה יבם אגא ראשונה מניבם דחיישינן שמא שנייה יבם.

וקנימא עליה באשת אח שיש לה בנים דודאי צריף להוציא ואע"ג דאיסור אחות זקוקתו מדרבנן. פל דתקון רבנן פיעין דאורייתא תקון וא"כ הרי קנימא עליה באשת אח שיש לה בנים שצריף להוציא.

ולא דמי להו דפרק כיצד נף כ"ד דמי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזה מהן קידש דאם מת ויש לו שני אחים דקתני אחד חולץ ואחד מניבם דאם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם.

דמהאי רש"י ז"ל הכא קא מדמי לה לשני דהכא משום דליכא אלא ספק פגע באחות זקוקה התם והא נמי לשני ספק הוא. דודאי דלדברי רבי יוחנן דאמר משום שכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא באשת אח שיש לו בנים ואסורה לא דמיא להתם דהתם יבמה אחת היא ולהכי אם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם.

דשמא כל חד וחד לא פגע באחות זקוקתו ולא קנסוהו רבנן להוציא על הספק. אבל הכא דשתי יבמות דגרום להאחרונה איסור משום דכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי זו באשת אח במקום בנים.

אסורה גם במקום ספק דשמא היא האחרונה והויא באשת אח במקום בנים דחילוק זה הוא מוכרח לדעת הרב המגיד דאמר א"כ נאף במה שנזכר בראש הפרק בשאין ידוע אי זה מת ראשון אם קדמו וכנסו יוציאו.

דאם לא פן תקשה לו דמאי שנא דהתם בפרק ח' דין א' מי שקידש וכו' פסק רבינו דאם קדמו וכנסו אין מוציאין מידם. והכא מוציאין גם בשני.

וכיין שפן מוכרח לומר לדעת ה"ה דאע"ג דבש"ס קאמרי ולימא ליה דלא דעיןן הי נפיל ברישא. והשיב לו אי הכי היינו דקתני וכו' אלא שני אמר חבראי שנייה יבם אגא ראשונה מניבם.

דכל הנה שיוני לאו דוקא אבל האמת לדעת ר"י אף שני אסורה לו ויוציא כמ"ש: ונראה דלהכי הרי"ף והרא"ש השמיטו סוגיא זו דקא שקיל נטרי על תשובת ר"י דנראה דדחי משנה זו.

והביאו המשנה בצורתה דס"ל דכל הנה שקלא נטריא לאו דוקא דאינו אלא לפי מה שהשיב ר"י. דהיינו דרבי יוסי בר חנינא דאזתביה לרבי יוחנן על מה שאמר שיקמה שהותרה ונאסרה וחררה והותרה תחזור להותרה הראשון.

דמהאי מתניתין דארבעה אחין וכו' מדקתני חולצות ולא מתניבמות מוכח דלא כמו
שאר. דאם פן אמאי אינן מתניבמות ונהרי לפי דבריו איכא יבום דליקום חד מנייהו
לחלוץ לה לשניה.

ותיהוי ראשונה לגבי אינדה פיקמה שהותרה ונאסרה וחרזה והותרה פתזור להיתרה
הראשון אלא נדאי דמפאן מוכח שלא כדבריו. דכיון דנאסרה לא פתזור להיתרה הראשון

דהשיב לו ר' יוחנן לפי דעתו זאת דמינה מדייק דלא פרבי יוחנן דאינו יודע מי שנאן
דאינו יודע הטעם. ועל זה הוא דקמקשו אח"כ בש"ס ולימה ליה מאי חולצות וכו' ולימא
דחליץ לראשונה וכו' ולימא ליה גזירה וכו' ולימא ליה גזרה שמה ימות וכו' ולימא ר"א
היא וכו' ונימא להו וכו' ולימא דלא ידעינן הי גפול ברישא וכו' והם ז"ל לא הביאו להך
שקלא וטרנא פנין דלא אמרו אלא על מה שאמר אחיות איני יודע מי שנאן דדחי
לתיובתא בהך דקא שקלי וטרני הכי.

אבל חזו דמתניתין אתיא גם לדברי ר"י וטעמא דמתניתין הוא לפי שאם נתיבמה
ראשונה קודם הרי נתיבמה באיסור פנין שהשניה לא מהני בה יבום פנין דלא קרינא
בה יבמה יבא עליה שהיא אסורה אם פן ראשונה נתיבמה באיסור דלא פקע זיקתה אף
אם פשנתייבמה השניה אחר כך.

וגם פן אם נתיבמה ראשונה אחר שנתייבמה השניה פנין שנתייבמה באיסור לא חזרה
להיתרה. ולהכי קתני סיפא דאם פנסו יוציאודמשמע דבכל גוונא בין נתיבמה ראשונה
ואח"כ שניה בין נתיבמה שניה ואח"כ ראשונה.

ולא שייך יבום אפי' באחת אלא אם מתה שניה שמותר בראשונה כמ"ש ר"י ולהכי לא
הביאו אלא המשנה פצורתה ודברי רבי יוחנן ורבינו ג"כ פתב כדברי המשנה וכדברי ר'
יוחנן.

וכתב שאם קדם א' מן האחין וחליץ לאחרונה הותרה הראשונה לשאר האחין. דפשיטא
דבחליץ נמי הותרה דפקעה זיקתה בחליצה שהיא הדין כך שייחלוץ.

ואם פן חזרה הראשונה להיתרה כמו אם מתה דמאי שנא אלא דלכתחלה לא ונראה
דלהכי לא תני לה מתניתין. וכן נראה מהש"ס דלכתחלה לאו כמ"ש הכ"מ.

ובהכי אתי שפיר דברי ה"ה ז"ל. אבל לפי הכ"מ ז"ל שכתב דלמד רבינו דין זה דאם לא
ידעינן הי נפיל ברישא הוא ממה שאמרו בש"ס ולימא דלא ידעינן הי נפיל ברישא.

א"כ קשה אמאי לא פתב רבינו דהשני אם קדם וכנס לא יוציא: ועוד קשה דאם הוא כך
דברינו אית ליה הך דאמרו בש"ס אי הכי היינו דקתני קדמו וכנסו יוציא. בשלמא
ראשונה וכו'.

דהוא עיקר לדעת רבינו אם פן איך פתב רבינו דאם קדמו וכנסו יוציא. דאף אם תפרש
לדבריו אלו דאירי בידעינן הי נפיל ברישא אמאי דכי יבם השניה תחלה דגם אח שייבם
הראשונה יוציא.

והלוא דין הוא זה שפנס את הראשונה אחר פניסת אחיו את השניה יקיים . לפי דמה דאמר בדלא ידעינו הי נפיל ברישא דשני דין הוא שלא יוציא.

משום דמימר אמר זה השני אחי שייבם ראשון שניה אירע לחלקו ואחר פה אני . לקוחתי זו והיא הראשונה נהרי זו הותרה ונאסרה ונתורה והותרה ע"י אחי שפנס את השניה כמו שפירש"י.

אם פן גם בידיע נמי הי נפיל ברישא דכי ייבם חד השניה תחלה איכא נמי להאי טעמא ותהא מותרת ואמאי יוציאו שניהם . הלכות נערה בתולה פרק א' דין ב' פל הנבעלת בשדה וכו' פתב הרב מש"ל אבל לעולם אם טענה בין בעיר בין בשדה שהיתה אנוסה משביעין אותו על טענתה כדי לפטור עצמו מן הצער וכו' והוצרכתי להאריך בזה לפי שראיתי למוהר"ח ש וכו' ודבריו תמוהים בעיני וצ"ע עכ"ל: אואנכ איש צעיר נראה לי כדברי מוהר"ח ש ממ"ש רבינו וכל הנבעלת בעיר הרי זו בתוקת מפותה וכו'.

דהיינו שאם טענה שאנוסה היתה שאינה נאמנת אלא אמרינו שהיא מפותה ש ואם כדבריו ז"ל שמשביעין אותו על טענתה האי חזקה למה ליה . שאם לומר שלא נאמין אותה שהיא אנוסה.

גם בלא חזקה לא נאמין לה פיון דלית לה חזקה דאנוסה נהרי היא כמו שאר התובעין דעלמא אלא דמשביעין לנתבע . אלא ודאי בא לומר דהרי זו בחוקת מפותה דאין בטענתה פלום דליכא ספק גבן פלל דשמא אנוסה היתה גם להשביעו אינה יכולה: דין ג' המפותה שלא רצתה להנשא וכו' פתב הרב משנה למלה ונסתפקתי היכא דפיתה אשה האסורה עליו ועבר וקנסה אם תועיל לו פניסתו זו ליפטר מהקנס וכו' שוב דאייתי הדבר מבואר בפ' הבא על יבמתו וכו' ופירש שאם מפותה היא אהנו ליה נישואין למיפטרנה מקנסא ע"כ: ו אגבי בעניי לא ברירא לי שממשם הדבר מבואר לספיקו כמ"ש ז"ל דהתם שאני שלא היתה אסורה לו בשעת הפיתוי ונהנה אמינא פיון דקאמר רחמנא לכונסה א"כ הביאה הוא כמו קידשה בתחלת ביאה בפירוש להכי קתני בברייתא לא ישא.

ובלא דברי רב הנה מפרשינו דמה דקתני ואם נשא נשוי דרשאי לקיימה דומיא דבוגרת ומוכת עץ . דאמרו רב ורבי יוחנן דלא ישא ואם נשא נשוי ובעדיפא מינה קא מקשה הש"ס על דברי רב שאמר יוציא בגט מדבריו אלו שאמר בבוגרת ומוכת עץ דאם נשא נשוי .

וכיון שפן נימא דגם מה שאמרו דאם נשא נשוי לעגנו מפותה . הוא דוקא בהאי אבל שאר נשים שהיו אסורות עליו מקודם הפיתוי והאונס .

אם נשא לא מקרי נישואין דתועיל לו ליפטר מן הקנס . פיון דגם מקודם הפיתוי היתה אסורה עליו לינשא א"כ לא שייך בה נישואין .

ולזה הוא דאמר ה"ה בהלכות איסורי ביאה בפ"ז דין ט"ו וכ"ש בעולת אדם אחר דיוציא בגט דהיינו דאפי' במה שבעלה הוא עצמו דהסברא נותנת דרשאי לקיימה קאמר רב דיוציא בגט כ"ש בבעולת אדם אחר שהיתה אסורה עליו דהוא אינו רשאי לקיימה ולפי זה דנהו ס"ד דמה דקתני בברייתא ואם נשא נשוי הוא דרשאי לקיימה ועל מה שאמר רב דיוציא בגט קא מקשה מדבריו שאמר בבוגרת ומוכת עץ דאם נשא נשוי .

מְוֹכַח לומר דְּפְשִׁיטָא ליה ל"ש"ס דְּאִינְהּ מִתְחַלְלַת וְאִין הַגְּלֵד חָלַל. דְּלֵא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בְּן יַעֲקֹב הַגְּלֵד חָלַל וְחָלַק עַל דְּבָרֵי רַבְּנָן אֱלָא בְּאַנוּסַת חֲבִירוֹ וּמְפֹתַת חֲבִירוֹ אֲבָל
בְּאַנוּסַתוֹ מוֹדָה ר' יַעֲקֹב דְּאִין הַגְּלֵד חָלַל דְּלֵא מְקָרִי חֲטִיבֵי עֲשֵׂה.

דאל"כ דְּאִיף הֵנָּה ס"ד לומר דְּמָה דְּקַתְנֵי וְאִם נָשָׂא נָשׁוּי דְּרִשְׁאֵי לְקַיְימָה פִּינָן דְּהוּא מְוֹנָה
עָלֶיהָ בְּלֵאוּ דְּחָלְלָהּ: וְעוֹד דָּא"כ מֵאֵי אֲתָא רַב לְאַשְׁמוּעֵינָן דְּיוֹצִיא בְּגַט פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר
לְקַיְימָה פִּינָן דְּהִיא חָלְלָהּ וְהַגְּלֵד חָלַל: לְפִי זֶה דְּמָה שְׁפַתְבּ רַבִּינֵי שֵׁם בַּפ' י"ט וְז"ל וְכֵהוּ
גְּדוּל שְׁבָא עָלֶיהָ אוֹ עַל אֲלֻמְנָה אוֹ שְׁנָשָׂא בְּעוֹלָה הָרִי אֱלוּ גַתְחַלְלוּ לְעוֹלָם ע"כ.

הָדָּ בְּעוֹלָה דְּקָאָמַר הִיא בְּעוֹלָה מֵאַחַר דְּוָמְיָא דְּאֲלֻמְנָה. וְזֵהוּ שְׁפַתְבּ שֵׁם ה"ה וּפְסוּקוֹ פֶּן
בְּהִלְכוֹת וְאֵע"ג דְּסִלְקָא בְּקוֹשְׁיָא ע"כ.

דְּהֵינָנו דְּהַש"ס קָא מְדַמֵּי לָהּ לְבוּגְרַת וּמְוֹכַח עֵץ דְּאָמַר רַב וְאִם נָשָׂא נָשׁוּי וְקַיְימָא בְּקוֹשְׁיָא.
וְאֵע"כ פְּסוּקוֹ פֶּן בְּהִלְכוֹת פְּדָבְרֵי רַב דְּיוֹצִיא בְּגַט.

וְאֵע"ג דְּבּוּגְרַת וּמְוֹכַח עֵץ לֹא יוֹצִיא בְּגַט דְּמִשְׁמַע דְּלֵהֲאֵי הוּא דְּאִיכָּא חִילוּק בֵּין בּוּגְרַת
לְמוֹכַח עֵץ. אֲבָל לְעֵנָן חִילוּל וְדָאֵי דְּאִינְהּ מִתְחַלְלַת דְּוָמְיָא דְּהֵנָּה.

אֱלָא דְּהֵנָּה צְרִיף נְמִי דָּאִם נָשָׂא לֹא יוֹצִיא דְּהִיא קוֹשְׁיַת הַש"ס וְאִף עַל פִּי כֵּן לֹא חָשׂוּ לָהּ
בְּהִלְכוֹת. דְּבָכַל מְקוּם דְּאָמַר קוֹשְׁיָא לֹא אִיתּוּמַב מִינָהּ דִּיכּוּל לְתַרְצֵי לָהּ.

וְאִם הִיא מִתְחַלְלַת לִיכָּא קוֹשְׁיָא פְּלֵל. דְּאִיף אֲפָשֶׁר לָהּ לִינְשָׂא לוֹ: וְכֵן נִרְאָה עוֹד מִדְּבָרֵי
ה"ה שֵׁם בְּדִין ד' שְׁפַתְבּ וְז"ל וְכִבְרַת נְתִבָּאָר שְׁאִם נָשָׂא בּוּגְרַת אוֹ מְוֹכַח עֵץ שְׁאִין מוֹצִיאִין
מִיָּדוֹ וְכ"ש שְׁאִין הַגְּלֵד חָלַל ע"כ.

דְּמָמָה שְׁאָמַר וּמַכ"ש שְׁאִין הַגְּלֵד חָלַל. מִשְׁמַע דְּלֵאוּהָא תְּלִיא בְּהָא.

דְּאִיכָּא דְּמוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְאִין הַגְּלֵד חָלַל וְא"כ זֶה דְּאִין מוֹצִיאִין מַכ"ש דְּאִין הַגְּלֵד חָלַל. וְעֵינָן
בְּדָבְרֵי הָרַב וְז"ל בַּפ' י"ז מִהִלְכוֹת אִיסוּרֵי בִּיאָה בַּד"ה פֶּהוּ גְּדוּל שְׁנָשָׂא בְּעוֹלָה וְכו' וְמָה
שְׁנַלְע"ד פְּתַבְתִּי וְדוּק: עוֹד פְּתַב הָרַב וְז"ל וְלֹא יִדְעַתִּי לְמָה הַשְׁמִיט רַבִּינוּ דִּין זֶה וְכו' וְא"כ
ע"כ.

דְּתַנָּא דְּבַרְיֵיתָא דְּקַתְנֵי וְאִם נָשָׂא נָשׁוּי לֹא אֲתָא אֱלָא לְאַשְׁמוּעֵינָן דִּין זֶה דְּמַהֲנֵי נִשְׁוֹאִין
אֱלוּ לְמִיפְטוּרֵיהּ מְקַנְסָא ע"כ: וְנִרְאִיתִי שְׁגַם הָרִי"ף הַשְׁמִיטָה מִשּׁוּם דְּהוּא דְּבַר מוֹכֵן מִעֲצָמוֹ
פִּינָן דְּאִיצְטְרִיף לומר דְּיוֹצִיא בְּגַט דְּמִשְׁמַע דְּהֵנָּה ס"ד דְּרִשְׁאֵי לְקַיְימָה וְלֹא גַתְחַלְלָהּ
כַּמְש"ל.

אִם פֶּן וְדָאֵי נִשְׁוֹאִין מְקָרוּ וְא"כ פְּטוּר מְקַנְס: דִּין ה' הִיָּתָה אָנוּסָה זוֹ אָסוּרָה עָלֶיּוּ אִפִּי
מִחֲטִיבֵי עֲשֵׂה וְכו' שְׁנָאָמַר וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה אִשָּׁה הָרְאוּיָהּ לוֹ ע"כ. פְּתַב הַכ"מ וְז"ל מ"ש
חֲטִיבֵי עֲשֵׂה נִיחָא דְּשִׁפִּיר אִיכָּא לְמִימַר דְּבַכְלָל אִינְהּ רְאוּיָהּ לוֹ הִיא וְכו' וּמְסַקִּינָן דְּאִפִּי
חֲטִיבֵי עֲשֵׂה אִין רְאוּיָהּ לְקַיְימָה ע"כ.

פְּרִוּשׁ דְּרַבִּינוּ פְּתַב שְׁנָאָמַר וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה אִשָּׁה הָרְאוּיָהּ לוֹ אִפִּי בְּחֲטִיבֵי עֲשֵׂה שְׁלֵא
יִשְׁאָנָה וְעַל זֶה מְבִיא רְאִיָה דְּזֹאת הַדְּרָשָׁה דְּאִשָּׁה הָרְאוּיָהּ לוֹ קָאֵי עַל חֲטִיבֵי עֲשֵׂה נְמִי
וּמְצִינָן הָכִי לר' שְׁמַעוֹן וְ מְנַסְיָא שְׁפּוּטֵר מְקַנְס גַּם בְּחֲטִיבֵי עֲשֵׂה מִשּׁוּם זֹאת הַדְּרָשָׁה וְלוֹ
תִּהְיֶה לְאִשָּׁה אִשָּׁה הָרְאוּיָהּ לוֹ.

אף על פי שרבינו לא ס"ל פְּנוּתִיהָ בְּעֵינֵי הַקֶּנֶס דְּהוּא סוּבֵר דְּגַם בְּחֵיבֵי פְּרִיתוֹת וְחֵיבֵי לְאוּנָן שְׂאֵם לֹא הִתְרוּ בּוֹ חֵיבֵי בְּקֶנֶס. שְׂהוּא פּוֹסֵק כְּמִתְנִיתִין דְּרֵאשׁ הַפֶּרֶק דְּקִתְנֵי הַבָּא עַל אַחוּתוֹ וְכוּ' שְׂאֵע"פ שְׂהֵן בְּכֶרֶת וְכוּ' מִשּׁוּם דְּאִתְרַבּוּ מִנְעֶרְהָ נְעַר הַנְּעֶרְהָ וְכוּ' לְעֵינֵי קֶנֶס.

אַבְל בְּוֹדַי לְעֵינֵי שְׂלֵא יִשְׂאַנָּה גַם תַּנָּא דְּמִתְנִיתִין מוֹדָה שְׂלֵא יִשְׂאַנָּה. דְּנִפְקָא מוּלוּ תְהֵינָה לְאַשָּׁה בְּאַשָּׁה הֶרְאוּיָהּ לוּ.

דְּכֵן פְּשָׁטִיהָ דְּקֵרָא שְׂהֵרֵי קָא פְּרִיָּהּ בִּשְׁ"ס אִמְתְּנִיתִין מְעִיקְרָא וְהֵנִי בְּנֵי קֶנֶסָא נִינְהוּ וְאַמְאֵי אִיקְרִי פְּאֵן וְלוּ תְהֵינָה לְאַשָּׁה אִשָּׁה הֶרְאוּיָהּ לוּ דְלְעֵינֵי קֶנֶס נְמִי לֹא דְקֵרָא לֹא אִיִּרֵי אֲלֵא בְּאַשָּׁה הֶרְאוּיָהּ לוּ.

וְכַשְׁתַּרְיָן לוּ דְאִתְרַבּוּ מִנְעֶרְהָ נְעַר הַנְּעֶרְהָ הוּא לְעֵינֵי קֶנֶס דְּוִקָא. אַבְל לְעֵינֵי שְׂלֵא יִשְׂאַנָּה וְדַאי לֹא דְהָא קֵרָא אָמַר וְלוּ תְהֵינָה לְאַשָּׁה בְּאַשָּׁה הֶרְאוּיָהּ.

וְכִמוֹ שְׂסַבֵּר הַשְׁ"ס לְמִפְרָיָהּ מְזָה גַם לְעֵינֵי הַקֶּנֶס נְמִי. וְלִפִּי דְהַשְׁ"ס דְּקָא פְּרִיָּהּ אִמְתְּנִיתִין לְעֵינֵי קֶנֶס.

וּבְמִתְנִיתִין לֹא הִזְכִּיר חֵיבֵי עֲשֵׂה וְהֵינָה ס"ד לְכַאוּרָה לֹמַר דְּזֹאת הַדְּרָשָׁה לֹא דְרָשִׁינוּ לָהּ גַם לְרַבּוֹת עֲשֵׂה לְעֵינֵי נִישׁוּאִין . הִבִּיא רְאָיָה הֶרַב הַכ"מ מַר' שְׂמַעוֹן וְ' מְנַסְיָא דְדְרִישׁ דְּרָשָׁה זֹה לְעֵינֵי קֶנֶס וְקָא מְסִיק הַשְׁ"ס דְּגַם חֵיבֵי עֲשֵׂה אִין רְאוּי לְקִיָּמָה מְקַרִי מְשׁוּם דְּרָשָׁה זֹה.

דְּהַשְׂתָּא מַה דְּקִתְנֵי בְּמִתְנֵי לְקַמָּן אוּ שְׂאַיְנָה רְאוּיָהּ לְבֵא בִּישְׂרָאֵל לְאוּ דְּוִקָא אֲלֵא כָּל שְׂהִיא אֲסוּרָה לִישְׂאָא לוּ וְאֵם כֵּן שְׂפִיר דְּדְרִישׁ רְבִינוּ לְעֵינֵי שְׂלֵא יִשְׂאַנָּה דְּגַם בְּחֵיבֵי עֲשֵׂה דְאִינָה אִשָּׁה הֶרְאוּיָהּ לוּ.

וְלִפִּי שְׂלְקַמָּן בִּשְׁ"ס דָּף ל"ו קָא פְּרִיָּהּ עַל מַה דְּהֵינָה ס"ד שְׂנִיּוֹת מְדַבְּרֵי סוּפְרִים פִּינּוּ דְּמְדַאוּרִיָּתָא חֲזִינָא לִיָּה אִמְאֵי אִין לְהֵם קֶנֶס. דְּמִשְׁמַע דְּלֹא מְפָקָא מֵאַשָּׁה הֶרְאוּיָהּ לוּ דְהָא מְדַאוּרִיָּתָא רְאוּיָהּ לוּ.

עַל זֶה אָמַר הֶרַב אַבְל שְׂנִיָּה קֶשָׁה פִּינּוּ דְּמְדַאוּרִיָּתָא שְׂרִיָּא אִשָּׁה שְׂהִיא רְאוּיָהּ לוּ הִיא. וְתִרְיָן דְּכִינּוּ דְּמְדַכְתִּיב וְשְׂמַרְתֵּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְכוּ'.

וְכִי תִיָּמָא דָּאֵם כֵּן דְּמִנְשׁוּאִין אִימְעוּט שְׂנִיּוֹת מְזָה. אִמְאֵי הַשְׁ"ס אוּקִים הַבְּרִיָּתָא דְלֵא כְּפִשְׁטָה לִישְׂנָא קָמָא כַר"ש הַתִּימְנֵי וְלִישְׂנָא בְּתֵרָא כַר"ש וְ' מְנַסְיָא.

וְהֵנָּה לִיָּה לְתַרְיָן פִּינּוּ דְלֵא חֲזִינּוּ לִיָּה מְד"ס מ"מ אִימְעִיטוּ מוּלוּ תְהֵינָה לְאַשָּׁה פִּינּוּ שְׂיִשׁ לְהֵם רְמִז מִן הַתּוֹרָה כַּמ"ש הֶרַב: זֶה אִינּוּ דְלֵא אָמַר הֶרַב אֲלֵא לְעֵינֵי שְׂלֵא יִשְׂאַנָּה דְכִינּוּ דְאֲסוּרָה מְדַבְּרֵי סוּפְרִים הֵרִי הִיא בְּכֻלָּל אִשָּׁה שְׂאַיְנָה רְאוּיָהּ לוּ מְשׁוּם וְשְׂמַרְתֵּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי אוּ מֵלֵא תְסוּר אַבְל לְעֵינֵי שְׂלֵא לְהַתְחִיב קֶנֶס וְדַאי דְאִין מְפָקִיעִין זְכוּתָהּ דְּזַכְתָּהּ לָהּ תּוֹרָה קֶנֶס.

דְּגַם דְּגִזְרוּ רַבָּנָן שְׂנִיּוֹת הוּא מְשׁוּם' גְּדַר עֲרִיּוֹת דְּוִקָא. וְלֹא לְהַפְקִיעָה מִמָּה שְׂזַכְתָּהּ לָהּ תּוֹרָה כֵּן נִלְע"ד לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַכ"מ דְּהַבָּא.

ולקמן בדין י"ב אכתוב על מ"ש שם הכ"מ: דין ט' נאחת שיש לה אב וכו' והאילונית וכו' פתב מר"ן בכ"מ לתרץ דברי רבינו על מה שהשיגו הר"ב"ד וההגהות והטור דסובר רבינו דכיון דגבי קנס נערה פתיב וכו' איכא למימר דהיינו דוקא קטנה דאתיא לידי נערות אבל אילונית דלא אתיא לידי נערות לא וכו' משמע מדבריו שהנערות הם גורמים שגם לקטנה יש לה קנס וזה הפך ממ"ש שם התוספות בד"ה וליתני קטנה וכו' שהנערות הם הגורמים שהקטנה אין לה קנס יעו"ש.

דהסברא תשפנה לפי הנושא דלדברי מי שסובר דהקטנה יש לה קנס הוא משום דבכלל נערה קטנה נמי מדכתיב נער חסר ה"א אז הסברא היא דקטנה שיש לה קנס משום דאתיא לידי נערות דהא קא מפקינן לקטנה מנערה אלמא היא דהנערות גורמים אבל למאן דס"ל דדוקא נערה הוא דיש לה קנס דרחמנא אמר נערה ולא קטנה.

הוי כמו דגילה לן קרא דפיטור הקטנה משום דעל הקטנה אין הגנאי כמו הנערה. אבל אילונית דלית לה נערות אה"נ דיש לה קנס.

להכי אצטריך תנא לומר דאין לה קנס. דהיינו דהנה אמינא דאילונית דהגיעה לזמן הנערות דיש לה מהגנאי ג"כ.

אה"נ דיתחייב פינן דבשנים היא גדולה. להכי אצטריך לומר דפטור.

דכיון דהיא אילונית אין בה מהגנאי כדי להתחייב עליה וגרועה היא: ונלע"ד דרבינו דכתב דאילונית דפטור מהקנס הוא משום זה דכיון דחייבה תורה קנס לקטנה הוא משום דגם לקטנה איכא גנאי דבת מעלייתא היא.

אבל אילונית דהיא גרועה אין להתחייב עליה קנס בין בקטנותה בין בהגיעה לכלל שנים דנערות דנדאי דמה שפסק רבינו דלא פסחם משנה. הוא כמו שכתב הר"י וז"ל ועוד דאשכחן לרבא דהוא בתרא דסבירא ליה פרבון.

וגם אמר ר"ל המוציא שם רע על הקטנה וכו' אלמא פרבון ס"ל. וכיון דאלו אמוראי הכי ס"ל נדאי דמוקמי להו ברייתא פנומיהו דהא רישא פנומיהו משמע.

נאי משום סיפא דאילונית. לא תידוק דמשמע כר"מ ס"ל וכמו דדייק הקא בש"ס.

אלא טעמא דאילונית הוא משום שהיא גרועה גם מקטנה. ואתיא פולה ברייתא פנומיהו להכי רבינו הביא פולה ברייתא דהיא פולה פרבון לדעת ר"ל ורבא כמ"ש: שם והשוטה והחרשת וכו' פתב מר"ן בכ"מ ומ"ש רבינו דשוטה וחרשת אין להם קנס וכו' ומשני הא ר"ג הא רבי יהושע פלומר דלר"ג אין להם טענת בתולים ולר' יהושע יש להו.

וכיון דקי"ל כר"ג ממילא דעיינו דאין להו קנס ע"כ. ולא ידעתי מאי דקאמר דאף דקי"ל כר"ג הוא משום דאמרין אי הות פקחת לטעון הנה טוענת משארסמני נאנסתי וכמו שפראה פן מהש"ס דקפריה עליה אימור דשמעת לר"ג היכא דקא טענה איהי היכא דלא קא טענה איהי מי שמעת וכו' אבל פנדאי בחזקת בתולות חשבינן להו.

דְּקָא אַמְרִינוּ דְּהִשְׁתָּא דְּמִשְׁנַתְאַרְסוּ נְאֻנְסוּ וְא"כ גַּם לר"ג יֵשׁ לְהֵם קְנָס. וְהָרוּמְיָא דְּקָא רְמִי
הַש"ס בְּרִייתֵי אֶהְדְּדִי הוּא מְשׁוּם דְּבַחְדָּא קְתָנִי וְיֵשׁ לְהֵן טַעְנַת בְּתוּלִים וּבַחְדָּא קְתָנִי אִין
לְהֵן טַעְנַת בְּתוּלִים.

דְּעַל הָאִי הוּא מַה שְׁתִּירִץ רַב שְׁשֵׁת לָא קִשְׁיָא הָא רַבֵּן גְּמְלִיאֵל וְהָא ר' יְהוֹשֻׁעַ. דְּלִרְבֵּן
גְּמְלִיאֵל דְּהִיא נְאֻמְנַת לֹמֵר מִשְׁאַרְסְתָּנִי נְאֻנְסְתִי הִכָּא נְמִי אִין לָה טַעְנַת בְּתוּלִים לְהַפְסִידָהּ
כְּתוּבָתָה דְּאֻמְרִינוּ אִי הִנֵּה פְקַחַת לְטַעוֹן הִנֵּה טַעְנָה הִכִּי.

אַבְל הֵם בְּחֻזְקַת בְּתוּלוֹת וְאִם פֶּן יֵשׁ לְהֵם קְנָס: וְאִם שָׂר לֹמֵר דְּכֻנְוָתוּ ו"ל דְּרַבֵּינוּ יְפָרֵשׁ
דְּמַה דְּקְתָנִי הִחְרַשְׁתָּ וְהַשׁוּטָה וְכו' אִין לְהֵן טַעְנַת בְּתוּלִים דְּהִינּוּ שְׂאִינָם יְכוּלוֹת לְשַׁמּוֹר
עַצְמָן שְׂיִשְׁאָרוּ בְּבַתּוּלִיהֵן וְאִם פֶּן מִי שְׂנַשְׂא אוֹתָן וְכַתּוּב לְהֵן כְּתוּבָה.

דְּבַתּוּלָה. אִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן טַעְנַת בְּתוּלִים כְּדִי לְהַפְסִידָהּ כְּתוּבָתָה.

מְשׁוּם דְּאֻמְרִינוּ דְּהַבְעֵל יְדַע דְּאִינָן יְכוּלוֹת לְשַׁמּוֹר עַצְמָן. וְאִפ"ה כְּתוּב לְהֵן כְּתוּבָה דְּבַתּוּלָה
דְּמַתְנָה הוּא דְּקָא נוֹתֵן.

וּלְפִי זֶה יֵצֵא לְנוּ הַדִּין ג"כ שְׂאִין לְהֵן קְנָס שְׁחֻזְקָתוֹ אִינָן בְּתוּלוֹת. וְאוּקְמָא לָה בְּש"ס כר"ג
דְּהִינּוּ דְּמַצִּינוּ לר"ג דְּמִיקַל לְעַנְיָן טַעְנַת בְּתוּלִים לְהַאֲמִינָה כְּדִי שְׂלֵא תַפְסִיד כְּתוּבָתָה.

שְׂמַצִּינוּ שְׂאֻמֵּר דְּהִיא נְאֻמְנַת לֹמֵר מִשְׁאַרְסְתָּנִי נְאֻנְסְתִי. וְדַאי ג"כ הוּא מִיקַל נְמִי בְּחַרְשֵׁת
שְׂלֵא לְטַעוֹן טַעְנַת בְּתוּלִים לְהַפְסִידָהּ כְּתוּבָתָה אֶלָּא אֻמְרִינוּ דְּאִדְעָתָא דְּהִכִּי נְשַׂאָה שְׂאִינָה
בְּתוּלָה.

דְּאִין הִחְרַשְׁתָּ וְהַשׁוּטָה יְכוּלוֹת לְשַׁמּוֹר עַצְמָן שְׂיִשְׁאָרוּ בְּתוּלוֹת. וְעַל זֶה קָא פְּרִיף הַש"ס
אִמֵּר דְּשַׁמְעָתָ לִיהֵ לר"ג הִכָּא דְּקָא טַעְנָה וְכו'.

דְּהִינּוּ דְּאִינוּ מִיקַל ר"ג אֶלָּא הִכָּא שְׂטַעְנָה אִיהִי. אַבְל אִי לָא טַעְנָה אִיהִי שׁוּם טַעְנָה כְּדִי
לְהַקֵּל עָלֶיהָ מִי שְׂמַעָתָ.

וְהַשִּׁיב כִּינּוּן דְּאֻמֵּר ר"ג פְּתַח פִּיךָ לְאֵלֶם וְכו' דְּהִינּוּ דְּגַם טַעְנִינוּ לָה כְּפֹה. וְאִם פֶּן עַכְשָׁיו
דְּאִין לְהֵם טַעְנַת בְּתוּלִים דְּאֻמְרִינוּ דְּהַחְרַשְׁתָּ וְהַשׁוּטָה אִינָן שׁוּמְרִין בְּתוּלִיהֵן לְהִכִּי אִין
לְהֵם קְנָס וְזֶהוּ שְׂאֻמֵּר וְכִינּוּן דְּקו"ל כר"ג מְמִילָא יְדַעִינוּ דְּאִין לְהֵם קְנָס: וְנִלְע"ד לְתַרְזֵן
הַשְּׁגָתוֹ שְׁל הָרֵאָב"ד בְּאֻפְּן זֶה מְשׁוּם דְּהָא דְּאֻמֵּר וְהִיא מְאִי רְוּמְיָא הָא ר"מ וְהָא רַבֵּן הוּא
דְּוָקָא עַל הָאִילוּנִית דְּמִינָה קָא פְּרִיף דְּבַרְיֵיתָא דְּקְתָנִי אִילוּנִית אִין לָה קְנָס כר"מ.

וּבְרִייתָא דְּקְתָנִי דְּאִילוּנִית יֵשׁ לָה קְנָס הוּא כְּרַבֵּן וְלֹא אֻמֵּר עַל כָּל מְאִי דְּקְתָנִי בְּבַרְיֵיתָא.
דְּהִינּוּ דְּבְאִילוּנִית מְצִינוּ דְּרַבֵּן סְבָרִי הִכִּי.

אַבְל בְּחַרְשֵׁת וְהַשׁוּטָה לֹא מְצִינוּ לְרַבֵּן דְּסְבָרִי הִכִּי. וְאִינוּ מְוַכְרַח לֹמֵר דְּרַבֵּן דְּסְבָרִי
דְּאִילוּנִית יֵשׁ לָה קְנָס יְסַבְרוּ גַם פֶּן בְּחַרְשֵׁת וּבְשׁוּטָה דִּישׁ לְהֵן קְנָס: דִּין י"ב הִיְתָה מַחְיִיבִי
עֲשֵׂה אוֹ שְׁנִיָּה וְכִיּוּצָא וְכו' שְׂאִין כָּאֵן מְלַקוֹת כְּתוּב הַכ"מ שְׁם ת"ר עֲרִיּוֹת וְכו' וּפְסַק רַבֵּינוּ
פְּלִיְשָׁנָא בְּתַרְא וְכו'.

פְּרִוּשׁ דְּבְרִי דְּמַבִּיא רְאִיָּה לְדְבָרִי רַבֵּינוּ שְׂאֻמֵּר דְּחִיבִי עֲשֵׂה כִּינּוּן שְׂאִין שְׁם מְלַקוֹת מְשַׁלֵּם
קְנָס מְשׁוּם דְּמוּקְזִים לְבְרִייתָא כר"ש פֶּן מְנַסְיָא. וְהִנֵּה לְפִי מַה שְׂמוּקְזִים בְּש"ס לְעֵיל

שְׁלֵדְבָרֵי ר"ש בֶּן מִנְסֵיָא אַף בְּחֵיבֵי עֲשֵׂה אֵינְרִי וְכַמ"ש לְעֵיל הַכ"מ א"כ הַבְּרִיית' דְּמִשְׁמַע מִינְה דְּוָקָא חֵיבֵי לְאוּיִן אֲבָל חֵיבֵי עֲשֵׂה לֹא הָרִי לֹא אֲתִיָּא כַר"ש בֶּן מִנְסֵיָא דְהָא ר"ש בֶּן מִנְסֵיָא גַם חֵיבֵי עֲשֵׂה נְמִי שְׁמֹנְכָרְח לֹמֵר דְהָא דְקָאֵמֵר מִנִּי ר"ש ו' מִנְסֵיָא הוּא לְעֵנִין דְּתַנָּא דְבְרִיית' דְרִישׁ לְקָרָא דוּלוּ תְהִיָּה לְאִשָּׁה בְּרֵאוּיָהּ לֹו כַר"ש ו' מִנְסֵיָא וְלֹא כְּשִׁמְעוֹן הַתִּימְנִי.

וּמִדְתְּנִי בְּבְרִייתָא חֵיבֵי לְאוּיִן דְּמִשְׁמַע אֲבָל חֵיבֵי עֲשֵׂה חֵיב בְּקִנְס דְלֹא כַר"ש ו' מִנְסֵיָא מְוָכְרַח לֹמֵר דְּתַנָּא דְבְרִיית' דְּרִישׁ לְקָרָא כַר"ש ו' מִנְסֵיָא הוּא לְעֵנִין נִישׁוּאִין דְּוָקָא.

וְזֵה דְפִטְר בְּחֵיבֵי פְרִיתוֹת וְחֵיבֵי לְאוּיִן הוּא מְשׁוּם דְּאִין אָדָם לֹוּקָה וּמְשַׁלֵּם וְאֵינְרִי כְּדִאֲתָרוּ בֵּיהּ. וְלִהְכִי בְּחֵיבֵי עֲשֵׂה חֵיב בְּקִנְס.

אֵע"ג דְּהִתְרוּ בֵּיהּ מְשׁוּם דְּלִיכָא מְלָקוֹת: שְׁזָה פְדַעַת רַבִּינוּ אֲבָל לְלִישְׁנָא קָמָא אַף אִם תְּפָרֵשׁ דְּאֵינְרִי הַבְּרִייתָא בְּדִלָא הִתְרוּ בֵּיהּ הָרִי חֵיבֵי פְרִיתוֹת פְּטוֹר מְשׁוּם דְּאִין בְּהֵם הִנְיָה שְׁלֹא כְּדְבָרֵי רַבִּינוּ הֵכָא וְעוֹד דְלֹא אֲפָשֵׁר מִמָּה שְׁאֵמֵר בְּדִין ה' דְּהוּא דְרִישׁ בְּאִשָּׁה הַרְאוּיָהּ לֹו לְאִפּוֹקִי אִפִּי חֵיבֵי עֲשֵׂה דְאִינְה רְאוּיָהּ דְזָה דְלֹא כְּשִׁמְעוֹן הַתִּימְנִי לְהִכִי מְוָכְרַח לֹמֵר דְּפִסְק כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וְכִמוּ שְׁפִירִשְׁתִּי וְעַל זֵה אָמֵר שְׁפִסְק רַבִּינוּ כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא מְשׁוּם דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא הוּא.

דְּהִשְׁתָּא אֲתוּ דְבָרֵי רַבִּינוּ לְעֵיל וְהֵכָא שְׁוִים דְּהוּא כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וְכִמוּ שְׁפִי לָהּ: וְאַחַר כֵּן אָמֵר וְעוֹד דְּאֲתִיָּא לָהּ כַר' יוֹחֲנָן וְכו' דְּהִינְוּ. שְׁמֵלְבַד מַה שְׁפִסְק הִכִי הוּא מְשׁוּם דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא הוּא עוֹד טַעַם אַחַר דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא אֲתִיָּא כַר' יוֹחֲנָן וּלְפִי מַה שְׁפִירִשְׁתִּי לָהּ וְהַדְבָר מוּבָן מִעֲצָמוֹ: אֲלֹא דְקָשָׁה לִי דְלָמָּה לִיָּה לְמִנְקֻט הָאִי בְּהָאִי דְּוָחֲקָא כָּל כֵּן וְהָרִי טַעַמָּא דְּרַבִּינוּ הוּא מְבֹאָר דְּפִסְק כְּמִתְנִי' דְּרֵאֵשׁ הַפָּרֵק דְּמַחֲיִיב קִנְס גַם בְּהִנְדָּה וּפְוִטֵר בְּדִהִתְרוּ בֹו מְשׁוּם דְּאִין אָדָם לֹוּקָה וּמְשַׁלֵּם וְכִתִּירוּצָא דְרַבִּי יוֹחֲנָן וְכ"ש חֵיבֵי עֲשֵׂה דְחֵיב בְּקִנְס דְּהָרִי אִין בְּהֵם מְלָקוֹת: וְאִם שֵׁר לֹמֵר דָּאֵם מִמִּתְנִיתִין כִּינֹן דְּהָדָּ בְּרִייתָא קָא שְׁקִלִי וְטָרִי אֲלִיבָה בַש"ס מְשַׁמַּע דְּהִלְכְתָּא הִיא.

וּפְשֻׁטָא דְּהָדָּ בְּרִייתָא פְּלִיגָא אֲמַתְנִי' דְּהִיא פְּטָרָה עֲרִיוֹת מְקִנְס דְּמִשְׁמַע אַף בְּדִלָא הִתְרוּ בֵּיהּ וְקָא מְוָקָמוּ לָהּ בַש"ס כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא כַר"ש בֶּן מִנְסֵיָא. וּלְפִי דְבָרֵי ר"ש בֶּן מִנְסֵיָא אַף בְּחֵיבֵי עֲשֵׂה פְטוֹר כִּינֹן שְׁאִינְה רְאוּיָהּ לְקִינְיָמָה.

לְהִכִי מְבִיא רְאִיָּה מְשֵׁם לְדְבָרֵי רַבִּינוּ דְּמַחֲיִיב קִנְס לְחֵיבֵי עֲשֵׂה דְקִתְנִי חֵיבֵי לְאוּיִן דְּוָקָא. אֲבָל חֵיבֵי עֲשֵׂה חֵיבִין דְּמְוָכְרַח לְפָרֵשׁ לָהּ דְלֹאוּ כַר"ש בֶּן מִנְסֵיָא לְגַמְרִי קָאֵמֵר הַש"ס אֲלֹא לְעֵנִין דְּרִשָּׁא דְּוָקָא וְכַמִּש"ל דְּאִזְ הַבְּרִייתָא סְבָרָה כְּמִתְנִי' דְּהִיא אֵינְרִי בְּדִאֲתָרוּ בֵּיהּ וְעֵינִין בְּמָה שְׁכַתוּב בְּמִשְׁנָה לְמַלְלָה לְעֵיל בְּדִין ה' וְבַמָּה שְׁכַתוּב פָּאן וְהַנְלַע"ד כְּתַבְתִּי: פָּרֵק ב' דִּין ד' פִּיצַד שְׁמִין וְכו' וְאִינוּ דוּמָה מְתַבְיִישׁ מְאָדָם חֲשׁוּב וְגָדוּל לְמַתְבְּיִישׁ מְאָחַד הַנְבָּלִים וְקַל מִן הַקְּלִים ע"כ.

נִרְאָה שְׁכּוֹנְנָתוּ בְּזָה שְׁהַמְתַּבְיִישׁ מְאָדָם חֲשׁוּב בְּוִשְׁתּוֹ יוֹתֵר קָשָׁה מִהַמְתַּבְיִישׁ מְאָחַד בְּזוּי דְּוָמָא דְּכַתְבַּי בְּרִישָׁא שְׁאִינוּ דוּמָה מְבִיִישׁ נַעֲרָה חֲשׁוּבָה וּמִמְשַׁפְּחָה מִיּוֹחֲסַת לְמַבְיִישׁ קִטְנָה עֲנִיָּה וְבוּזִיָּה: : אֲבָל בַּפ"ג מֵהַל' חוּבֵל וּמְזִיק כְּתַב שְׁאִינוּ דוּמָה מְתַבְיִישׁ.

מן הקטן למתבנייש מאדם גדול ומכובד שזה שביישו זה הקל בנשיתו מרובה ע"כ. ונראה שדעתו ו"ל דשאני אונס ומפתה דאם הנה אדם בזוי לא יש לה בשת כל כך שאנסה או פיתה אותה.

כיון שהוא להנאתו עשה דיצריה אלבישיה ואין פוננתו לביישה. אבל התם בחובל שהוא פוננתו לביישה אם זה הנה קל בנשיתו מרובה.

שאינו דומה לאונס ומפתה שאין פוננתו לביישה אלא שאם זה אדם גדול וחשוב יש בנשית מרובה דלא חס לכבודה וזלזלה: אבל מצאתי להר"ן זו שפתב פאן על דברי רש"י ו"ל מ"ש שם וז"ל אדם הבינוני המבייש בנשיתו קשה מאדם זולל ומאדם חשוב ע"כ.

כתב הוא וז"ל ובנדאי דבמילי אחרוני הכי הוא: אבל באונס ומפתה נראין הדברים שכל שהוא זולל יותר בנשיתו מרובה ע"כ נראה שהוא סובר שבאדם חשוב לא יש לה זלזול ובנשית כל כך במה שאנסה או פיתה אותה.

כיון שהוא חשוב לא יש בנשית מרובה כמו אם הנה אדם בינוני שיכול זה ופיתה אותה או אנסה. וג"כ אם הנה אדם בזוי שזה דרכם לאננס ולפתות ואין לה בנשית כ"כ: דין זו המפתה וכו' אבל האונס נותן ד' דברים מיד וכונס לפיכך פשתרצה להתגרש או תתאלמן אין לה פלום ע"כ.

פי' שאנסה אין לה פתובה כמו שכתב רבינו בפרק א' וכיון שפן אם רצתה להתגרש מרצונה או אם מת הבעל אינו נוטלת פלום לפי שאין לה פתובה וארבעה דברים כבר נתנם מיד: דין ח' באו עליה שנים אחד פדרפה וכו' אבל אין בשת ופגם של בת שלא נבעלה פלל פבשת ופגם זו שנבעלה שלא פדרפה ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ שם אילו באו עליה וכו' ומפרשה רבינו ע"פ דרכו שכתב בפרק ראשון ע"כ. פירוש דפשוט דמה שאמרו שם אילו באו עליה שנים אחד פדרפה ואחד שלא פדרפה יאמרו בעל שלמה וכו' דמשמע בנה עצמה יאמרו בעל שלמה נותן נ' בעל פגומה נ'.

אלמא דבחדא שינוי ב' קנסות אחד שבא עליה שלא פדרפה ואחד שבא עליה פדרפה אלא כיצד זה שבעל שהיא שלמה נותן חמשים וזה שבעלה פגומה שהיא נבעלת כבר שלא פדרפה נותן חמשים.

אלמא מכאן מוכח דגם בנבעלה שלא פדרפה נותן קנס וזה הפך מה שכתב רבינו בפ"א דבנבעלה שלא פדרפה אינו נותן קנס לנה אמר שרבינו יפרשה ע"פ דרכו שכתב בפ"א דבנבעלה שלא פדרפה אינו נותן קנס דהוא יפרש לה הכי בעל שלמה דעלמא נותן נ' בעל פגומה כגון זה שבא עליה פדרפה והיא כבר נבעלה שלא פדרפה נותן נ' וכן נראה מדברי רש"י שהוא מפרש לה הכי כהו מה שכתב רבינו על מה שמפרש כנו' באו עליה שנים א' פדרפה וא' שלא פדרפה את שבא עליה שלא פדרפה חייב בנשית ופגם ולא בקנס.

ואם הוא האחרון אינו חייב אלא בבנשית שפכר נפגמה. וזה שבא עליה פדרפה בין הוא ראשון או אחרון חייב בקנס ובשאר הדברים.

אָבֵל אֵין בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל בֵּת שְׂלֵא נִבְעֵלָה כְּבוֹנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל זֶה שְׁנִבְעֵלָה שְׂלֵא כְּדִרְפָּה שְׁנָה נִרְאָה לְהִדְיָא מִמָּה שְׂאֲמָרוּ וְאֲמָרוּ וְכוּ' שְׂאֵין בְּנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל בֵּת שְׂלֵא נִבְעֵלָה כְּבוֹנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל בֵּת שְׁנִבְעֵלָה כְּבָר שְׂלֵא כְּדִרְפָּה.

אָבֵל לְהַפּוֹסְקִים דְּסִבְרֵי דְגָם בְּנִבְעֵלָה שְׂלֵא כְּדִרְפָּה חֵיבֵב בְּקִנְס נְמִי. מְפָרְשֵׁי לָהּ פְּפִשְׁטָה דְּאֵיירֵי בְּבֵת אַחַת וּקְנִס עַל כָּל פְּנִים חֵיבֵב.

וּמִינָה יִלְפִינֵן ג"כ דְּאֵין בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל הָאֲחֵרוֹן שְׂבָא עֲלֵיהּ כְּדִרְפָּה כְּמוֹ בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם שֶׁל הָרֵאשׁוֹן: דִּין י"ג אָמְרָה לֹו אֲנִסְתָּ אוֹתִי וְכוּ' שְׂהָרֵי הוֹדָה בְּמִקְצַת הַטַּעֲנָה כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאָר בְּמִקּוּמוֹ ע"כ.

כְּתֵב הַכ"מ עַל מַה שְׂהִשְׁיִגוּ הָרֵאָב"ד לְרַבֵּינוּ לְפִי הַגְּנוּסְחָא שְׂכַתוּב וְאֵי מִיירֵי בֵיתוֹמָה אֵין כְּאֵן מוֹדָה בְּמִקְצַת כָּלֵל פִּינוֹן דְּמִפְּנֵי הֵיא לְדַבְּרֵיו דְּמִדְּעָתָה עֶבֶד. וְז"ל וּמ"ש וְאֵי מִיירֵי בֵיתוֹמָה אֵין כְּאֵן מוֹדָה בְּמִקְצַת כָּלֵל וְכוּ' אֵינִי יוֹדֵעַ אִיךָ כְּתֵב כֵּן שְׂהָרֵי הֵיא תוֹבְעָתוֹ בּוֹנֶשֶׁת וּפְגָם וְצַעַר וְהוּא מוֹדָה בְּבוֹנֶשֶׁת וּפְגָם וְכוֹפֵר בְּצַעַר ע"כ.

פִּי' דְּהוּא ז"ל ס"ל דְּבֵיתוֹמָה קִטְנָה אֵין לֹוּמַר בָּהּ פִּינוֹן דְּנִתְפַתְתָּ' מְחֵלָה פִּינוֹן שְׂהֵיא קִטְנָה. וְלָמַד זֶה מִמָּה שְׂאֲמָרוּ וְהִמְאָנְתָּ אֵין לָהּ קִנְס וְלֹא פִיתוּי.

וּפִי' רַש"י הִמְאָנְתָּ בְּבִעֻלָּה כְּגוֹן יְתוּמָה שְׂהִשְׁיִאָתָה אִמָּה וּמִיָּאָנָה בְּבִעֻלָּה אֵין לָהּ קִנְס שְׂאֵינָה בְּחִזְקַת בְּתוּלָה מִשְׁמַע מְזָה הֵיא יְתוּמָה שְׂאֵינָה מְאָנְתָּ יֵשׁ לָהּ פִיתוּי וְאִם דְּגָם בְּקִטְנָה אָמְרִינוּ דְּמְחֵלָה אִמָּאֵי יֵשׁ לָהּ פִיתוּי אֲלֵא וְדֹאֵי דִיתוּמָה דְּעֵלְמָא שְׂאֵינָה מְאָנְתָּ דְּהֵינּוּ שְׂלֵא נִשְׂאֵת עֲדִינֵן אַע"פ שְׁנִתְפַתְתָּה נוֹתֵן לָהּ הַכָּל וְלֹא אָמְרִינוּ דְּמְחֵלָה.

וְכִף הֵם דְּבָרֵי רַבֵּינוּ כְּאֵן שְׂכַתְב חוּץ מִבוֹגְרַת וּמְאָנְתָּ וְשׁוֹטָה וְחִרְשֵׁת וְכוּ' אָבֵל הַמְּפַתָּה אֵת כּוֹלֵן פְּטוּר מִכְלוּם. מִשְׁמַע דְּאֵינוּ פְטוּר בֵּיתוֹמָה אֲלֵא שְׂהֵיא מְאָנְתָּ.

אָבֵל שְׂאֵינָה מְאָנְתָּ אֲלֵא יְתוּמָה דְּעֵלְמָא נוֹתֵן לָהּ פִיתוּי שְׂלֵא. וּלְפִי שְׂהֵרֵאָב"ד קָא מִשְׁיִג עַל רַבֵּינוּ דְּגָם בֵּיתוֹמָה לֹא אֵתִי דְּמִשְׁמַע בֵּין נַעֲרָה בֵּין קִטְנָה עַל זֶה אָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ וְכוּ' דְּוִדָּאֵי דְּבֵיתוֹמָה דְּעֵלְמָא טַעֲנַתָּה קָא מְחֵיבָא לֵיהּ שְׂבוּעָה דְּאוֹרֵייתָא דְּהוּא הוֹדָה שְׂפִיתָה אוֹתָהּ וְנִתְחַיֵּיב לָהּ בְּב' דְּבָרִים וְלֹא אָמְרִינוּ בָּהּ דְּמְחֵלָה: וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' דָּף מ"ב בּו"ה לְאִבֵּיהּ נְמִי דְּבְקִטְנָה שְׂיִיךָ בָּהּ מְחֵילָה וּמְחֵיבֵין הַמְּפַתָּה יַעו"ש: עוֹד כְּתֵב הַכ"מ וּמְצִאֵתִי כְּתוּב עוֹד בּו"ה אֲבִי שְׂגוֹת וְז"ל שְׂהָרֵי הוֹדָה בְּמִקְצַת בְּטַעֲנָה א"א אֵנִי אוֹמֵר שְׂהַצַּעַר לְעַצְמָה כְּעֵין שְׂאָר חֻבְלוֹת דְּצַעַר דְּגוּפָא לֹא זְכִי לֵיהּ רַחֲמָנָא הִלְכָּךְ אֵין כְּאֵן מוֹדָה בְּמִקְצַת וְכוּ' וְמָה שְׂכַפְרָה לָהּ כְּפָר ע"כ.

וְאֵנִי לֹא יוֹדֵעִי דְּמֵאֵי מִשְׁיִג עַל רַבֵּינוּ מְזָה פִינוֹן דְּרַבֵּינוּ אָמַר לְהִדְיָא אַח"כ דִּין י"ד ג' דְּבָרִים וּד' שְׂל אֲנִסְתָּ הָרֵי הֵן שְׂל אָב. אִם כֵּן הָרֵי מוֹדָה בְּמִקְצַת הוּא וְאִם הוּא מִשְׁיִג עַל עֵיקַר הַדִּין מַעֲיָקְרָא לֹא הֵיזָה לֹו לְהִשְׁיִג כְּפָר.

וְיוֹתֵר קָנְשָׁה עַל דְּבָרֵי מְר"ן בְּכ"מ שְׂכַתְב וְאֲפִילוּ לְפִי מָה שְׂהוּא ז"ל סְבוּר שְׂהַצַּעַר לְעַצְמָה מָה שְׂקָשָׁה שְׂאֵין כְּאֵן מוֹדָה בְּמִקְצַת זֶה אֵינוּ פִינוֹן דְּהוּי שְׂלֵשָׁה דְּבָרִים דִּיזָדָה הוּא אֲלֵא דְּרַחֲמָנָא זְכִינָהוּ לְאָב שְׂפִיר מְקַרְיָא הֵיא בְּעֵלְת דְּבָר ע"כ.

וְהָא לְפִי מַה שְׁרַבְיֵנו סוֹבֵר דְּהַצְעָר לְאַבְיָה מְאִי קוּוֹשְׂיָא יֵשׁ עַל רַבִּינּוּ עַד שְׁצָרִיף לְהַשְׁבִּיב
עָלֶיהָ פִּינּוּ דְּהַנְּי ג' דְּבָרִים דִּינְדָּה הֵווּ וְכוּ'. וְעוֹד קָשָׁה לִי עַל דְּבָרֵי מַר"ן שֶׁהֵבִיא מִהַמְשָׁנָה
דְּמַמָּה דְּקַתְנֵי וְהַצְעָר בְּתַפּוּסָה מִשְׁמַע דְּהַצְעָר נְמִי לְאַבְיָה דְּקַתְנֵי בְּרִישָׁא.

דְּזֵה אֵינוֹ הֶכְרַח דְּהוּא לְאַבְיָה דִּיכּוֹלְנֵי לְפָרֵשׁ דְּהוּא לְדִידָה קַתְנֵי. וְהִיָּה לּוֹ לְהֵבִיא רְאָיָה
מִמָּה שְׁאָמְרוּ בִּיש"ס בְּדָף ט"ל ע"ב אִי הֵכִי מְפִנְתָּה נְמִי.

אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אַבּוּה מְשַׁל דְּמַפְתָּה לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה לְאָדָם שְׁאָמַר לְחַבְרִי
קָרַע שִׁירָאִין שְׁלִי וְהַפְטָר שְׁלִי דְאַבּוּה גִינְהוּ ע"כ. הָרִי לְהַדְיָא דְעַל הַצְעָר קָאָמַר דְאַבּוּה
גִינְהוּ פְּדַבְרֵי רַבִּינּוּ וּלְזָה יֵשׁ לְתַרְזֵי דִישׁ לְדַחוּת דְאַימָא דְלֹא אָמַר הֵכִי הַש"ס אֲלֵא לְפִי
מְאִי דַס"ד דְּש"ס דִּילִיף בְּנִשְׁת וּפְגָם לְאַבְיָה מִשּׁוּם כָּל שְׁבַח גְּעוּרִים לְאַבְיָה.

וּכְמוֹ שְׁפִירֵשׁ שֵׁם רַש"י וְנ"ל דְאַבּוּה הוּא דְהָא כָּל שְׁבַח גְּעוּרִים יִלְפִינּוּ לְקַמְּנָה לְאַבְיָה וְהִיאָה
הִיא יְכוּלָה לְמַחְנֹל ע"כ. דְּנִדְאִי דְמִשּׁוּם דְרִשָׁא זֶה נְפִיק גַּם הַצְעָר שֶׁהוּא שְׁבַח שְׁשֻׁבָה עַל
יְדוֹ לְאַבְיָה הוּא.

אָבָל אַחַר מַה שְׁדַּחֵי לְהֵאִי וְקָאָמַר אֲלֵא מְסַתְפָּרָא דְאַבְיָה הוּא דְאִי בְּעֵי מְסַר לַה לְמַגְנּוּל
וּמְנֹכָה שְׁחִין לֹא נְפִיק מִהֵאִי אֲלֵא בְּנִשְׁת וּפְגָם דְּוּוּקָא. וְכַמ"ש שֵׁם רַש"י וְנ"ל וְכִינּוּ דְבִידּוֹ
לְיִטּוּל מְמוֹן לְפּוֹגְמָה וּלְבִיּוּשָׁה בּוּשָׁה זֶה הַשְׁתָּא אֶפְסְדִיָּה הֵאִי דְפְגָמָה ע"כ.

אָבָל צַעַר הַגּוּף דְלֹא הֵוִי בְּמַגְנּוּל וּמְנֹכָה שְׁחִין לֹא נְפִיק מִנֵּיהּ וְאֵה"נ לְעַצְמָה. וְתַדַּע דְכָף
הוּא שְׁהָרִי רַש"י הֵבִיא שְׁלֵאַבְיָה הוּא מִשּׁוּם שְׁבַח גְּעוּרֵיהּ לְאַבְיָה.

וְלָמָּה לּוֹ לְהֵבִיא טַעַם דְּדַחּוּ לִיהּ אַח"כ בִּיש"ס. וְהִיָּה לּוֹ לְהֵבִיא הַטַּעַם הָעֵינְקָרִי דְאַסִּיקוּ לִיהּ
בִּיש"ס שֶׁהוּא דְאִי בְּעֵי מְסַר לַה לְמַגְנּוּל וּמְנֹכָה שְׁחִין.

אֲלֵא.

וְדִאִי דַס"ל לְרַש"י דְצַעַר לֹא נְפִיק מִהֵאִי אֲלֵא בְּנִשְׁת וּפְגָם דְּוּקָא. וְהֵכָא דְרַצָּה לּוֹמַר דְצַעַר
דְאַבְיָה הוּא וְדִאִי הוּא מִשּׁוּם דְרִשָׁא רַאשׁוּנָה.

דְּהוּא מִשּׁוּם שְׁבַח גְּעוּרִים לְאַבְיָה. וְדִלָּא כְּהָר"ן שְׁפַתְב וְנ"ל אַף ע"ג דְבְּפָרְק הַחֻבֵּל
אָמְרִינּוּ דְצַעְרָא דְגּוּפָא לֹא זְכִי לִיהּ רַחֲמָנָא שְׁאֵנִי הֵאִי צַעַר שְׁבִידּוֹ לְצַעְרָה כְּהֵאִי גּוּוּנָא דְאִי
בְּעֵי מְסַר לַה לְמַגְנּוּל וּמְנֹכָה שְׁחִין שְׁנַבְעָלַת לּוֹ בְּעַל כְּרַחָה וּמְצַעְרָה ע"כ.

הָרִי דַס"ל דְגַם הַצְעָר נְפִיק מִהֵאִי דְאִי בְּעֵי מְסַר לַה לְמַגְנּוּל וּמְנֹכָה שְׁחִין דְּנִדְאִי דְרַבִּינּוּ
ג"כ הֵכִי ס"ל אָבָל הָרַאב"ד דְאַמַר לְעַצְמָה אֶפְשָׁר דַס"ל כַּמ"ש. וְלִיכָּא מַהֲדָ סוּגִיָּא קוּוֹשְׂיָא
עַל הָרַאב"ד וְנ"ל: וְרִאִיתִי לְהַרְבַּ מַש"ל שְׁפַתְב דִישׁ פְּנִים לְהָרַאב"ד מְדַפְרִיף עָלָה בְּגַמְרָא
מְאִי קַמ"ל תְּנִינּוּ הַמְפַתָּה וְכוּ' וְאֵמַאי לֹא מְשַׁנֵּי צַעַר בְּתַפּוּסָה אֲצִטְרִיכָא לִיהּ דְלְאַבְיָה דְלֹא
הֵוִה יִלְפִינּוּ לַה מְפִנְתָּה.

אֲלֵא וְדִאִי מְקוּם יֵשׁ לּוֹמַר דְפְּשִׁיטָא לִיהּ לְהַש"ס דְמַתְנֵי דְקַתְנֵי וְהַצְעָר בְּתַפּוּסָה הִינְיֵנו
לְדִידָה ע"כ: וְהַנְּה לְפִי מַה שְׁפִירֵשְׁתִּי דְרַבִּינּוּ יִסְבּוּר כְּהָר"ן וְנ"ל דְגַם הַצְעָר דְלְאַבְיָה נְפִיק
מִהֵאִי סְבָרָא דְאִי בְּעֵי יְהִיב לַה לְמַגְנּוּל וּמְנֹכָה שְׁחִין.

אם פן הא דלא קאמר הש"ס דצער בתפוסה אצטריכא ליה דלאביה הוא משום דכיון דשמעינו דמפתה חייב בג' דברים גם פן דילפינו להו מאונס. ובאונס דלאביה הוא משום דאי בעי מסר לה וכו'.

וכיון דהאי סברא ידעינו לה ממה דקתני מתניתין דבןשית ופגם חייב במפנתה וילאביה לא אצטריף בודאי גם צער דתפוסה לאביה נמי לא צריכא דמאי שנא וכמ"ש בשם הר"ן דכמו. שהפסידו מפונשית ופגם דה"מ למשקל ממוזן לביישה ולפגמה בכלל זה דהנה מצי לצערה.

והילכף לא אצטריף ליה כלל לאשמועינו הקא דלאביה. ונשפיר צריף הגמ' לשנויי דמשום פלוגתא דרבי שמעון ורבנן הוא דצריכא ליה וליכא סייעתא להראב"ד ז"ל: פירק ג' דין ב' והמוציא שם רע וכו' נערה מלא דיבר הכתוב ע"כ.

כתב בכ"מ ויש לתמוה על רבינו וכו' עיין מ"ש המגיה על הרב מש"ל עד סוף הדיבור: ולידידי לא חזינא לי דפליגא סוגיא דערכין אדהקא דגם לפי סוגיא דערכין דאמרי דהוא משום שם רע מחייב קאמר הקא ואף לפי המסקנא דפטור בקטנה.

לפי שאינה בת עונשין והוא כמ"ש בתוספות דכיון דקרא בבת עונשין איירי אין לחייב המש"ר קנס בקטנה. כיון דאין זה ש"ר מקרי דפיתוי קטנה הוא כמו אונס והוי כמש"ר על הנערה שנאנסה דאינו חייב עליה.

דאה"נ דאי לא גלי קרא דאיירי בבת עונשין הנה אמינא דגזרת הכתוב לחייב. אבל כיון דאיירי קרא בבת עונשין סברא הוא דאין לחייבו גם על המש"ר על הקטנה כמ"ש דאין זה מש"ר.

אף ע"ג דעיקר חיובו הוא משום שהוציא ש"ר כמ"ש בסוגיא דערכין. דאז מה דאצטריף קרא לכתוב נערה מלא ה"א לאו משום עליה אתא אלא משום לאגלויי אדעלמא וכמ"ש בש"ס הקא.

ועל זה קא מתמה מר"ן בכ"מ שכתב דברי ר"ל כהננייתו דפיתורא דקטנה משום דנערה מלא דיבר הכתוב. ולא הנה לו לתת טעם אלא משום דאינה בת עונשין.

וסברא דלא לחייבו קנס וכמו שכתבו התוספות. וגם למה שהוקשה על דברי התוס' דאמאי הוצרכו לדחות תירוץ זה ממשמעות סוגיא דסנהדרין והלא דבר זה תלמוד ערוף בדינו בפירק ג' דערכין וכו'.

נ"ל דלא קשה דעדיפא להו להביא ראיה מדבר שנאמר לענן דינא ולא ממה שנאמר בערכין דהתם לא אתמר לענן דינא אלא לענן גדול הוא שגדול המוציא בפיו. דעלה הוא מה שנאמר רבא אמר קרא פי הוציא ש"ר וכו' ודוק.

ועל הקושיא דמר"ן עצמו יש לתרץ דרבינו מפרש כפירוש התוספות דף מ"ד דאין זה תלוי בזה דהקושיא היא דאלמא דחסרות ה"א לא מבטל משמעות דנערה. דלפי זה התירוץ פה הוא דהכי דייק למה נכתב כאן ה"א יתירה ללמדנו כל מקום שנאמר נערה אפילו קטנה במשמע בר מהקא משום דקטנה לאו בת עונשין.

דהיינו מדשינה הפתוב פאן דכתב מלא ה"א משמע דיש שינוי בין נערה מלא ה"א ובין נערה חסר ה"א והוא דנערה מלא ה"א גדולה משמע ונערה חסר ה"א קטנה משמע נמי. דאיפכא ליכא למימר דמסתבר להעמיד כל הפרשה בענין א' דהיא גדולה דהא בבת עונשין איירי דהוא הכרח בדלא למימר איפכא דהשתא הרי נשמע דהנערה מלא ה"א היא גדולה משמע להכי כתב רבינו משום דנערה מלא דיבר הפתוב: דין ט' קידש נערה וגירשה וכו' וכל הפטור אם רצה לגרש יגרש ע"כ.

עיינן במש"ל שהקשה דאיך יכול לגרש והלא ספיקא דאורייתא היא ופשיטא דאזלינן לחומרא והניח בצ"ע: ולעד"ן לתרץ פיון דלא הזהיר הפתוב שלא יוכל. לשלחה אלא היכא דחייב קנס ומלקות והכא לא לקי מספק.

דמלקות במקום מיתה עומדת וזה נדאי מדאורייתא הוא אם פן הרי לא נתחייב מלקות מדאורייתא וגם פן בענין הקנס אינו מתחייב מספק. הרי אינו מתחייב לא מלקות ולא קנס מקרי.

וא"כ לא הזהיר עליו הפתוב שלא יוכל לשלחה. וזה דקדק רבינו בלשונו הטהור וכל הפטור אם רצה לגרש יגרש.

דהיינו שכל שיש בו פטור מכל צד שיהיה אם רצה לגרש יגרש: דין י"ב זה שנאמר בתורה ופרשו השמלה לשון כבוד וכו' פתב מר"ן בכ"מ דיש לתמוה שלא אמרו פן בגמ' אלא אליבא דרבנן דהוצאת שם רע הוי בין בעל בין לא בעל אבל לראב"י דאמר דאינו חייב אלא כשבעל אמרינו התם דדברים ככתבן ומאחר שרבינו פסק כראב"י לא הנה ליה לפרש כרבנן ע"כ.

ונלע"ד לתרץ דרבינו ז"ל קשה לו על הנש"ס קושית התוספות בד"ה בשלמא וכו' תימא דע"כ בש"ש עדים שזנתה. איירי וכו' א"כ מה תועלת בפרישת השמלה דפשיטא דלא מתפחשי עדים בשביל כך.

ורבינו לא ניחא ליה לתרץ כמו שתירצו התוספות. ולכן הוא מפרש דגם לראב"י נדאי דכוננת הפתוב כמו שפירשו רבנן.

אלא מדנקט הפתוב בהאי לישנא נדאי לומר שלא נאמרו דברים הללו אלא כשבעל כמו פשט דברי הפתוב. וזהו שאמר דברים ככתבן שמלה מממש דהיינו מדאצטריוך לכתוב הכי בלשון זה דהוא שמלה ממש.

וילמד דבעינן כשבעל כמו פשט הפתוב. אבל נדאי עיקר פנונת הפתוב הוא כמו שפירשו רבנן: הלכות סוטה פרק א' דין ג' קינא לה על שנים כא' ואמר לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניהם פאחד ושנתה כדי טומאה אפילו הם שניהם אחיה או אביה ואחיה הרי זו אסורה עד שתשתה ע"כ.

הנה מדקאמר רבינו אפילו הם שני אחיה או אביה ואחיה. משמע דהפנונה דלכאורה שאין לקנאת משנים פאחד הואיל ומותר להתניחד עם שנים פאחד בכשרים.

לזה אמר דיכול לקנא משנים פאחד. דבקפידה דבעל תלה רחמנא.

דאָפּי מאַביה וואָסיה דמונתר להתייחד עמָהם בלאו הכי והם שנים ג"כ יכול לקנא דבקפידה דבעל תלה רחמנא. ועל זה כתב מר"ן בכ"מ דנצא לו זה מהירושלמי ריש סוטה מהו שיקנא לה משני בני אדם פאחת ר' יודן אמר במחלוקת מאן דאמר מקנא לה מאביה ומבנה מקנא לה משני בני אדם כא' וכו' ופסק רבינו כמ"ד דמקנא לה משני בני אדם משום דמקמי הכי מתניא בסתם דמקנא לה מאביה ומאחיה: והנה לפי זה דגם במקום שמונתר היחוד הוא מקנא לה דבקפידא דבעל תלי רחמנא.

א"כ לפי זה אי אפשר לפרש דמה שאמר אחר כף בירושלמי ר' יוסי בעי מקנא לה ממאה בני אדם. הוא בלשון בעיא דמספקא ליה אי אמרינו נמי דמקנא לה אפי' ממאה בני אדם כאחד.

דשאני בשנים דאיפא למימר דקים ליה לבעל בהו דפרוצים הם אבל במאה אי אפשר דלית בהו תרי פשרים: כיון דגם באביה ובבנה דליכא תאנה בהן קפיד ומקנא לה כ"ש בשאר בני אדם אפילו הם מאה ומאי ספיקא איפא קמיה.

להכי אמר דכוונת ר' יוסי דאמר בעי הוא מלשון רצון ואבעל קאי והכי קאמר אם רצה מקנא לה ממאה פאחת. דהיינו דלפי שמקנא לה מאביה ומבנה אפילו אם יהיו מאה בני אדם פולם פשרים ושומרים זה את זה אם רצה מקנא לה דבקפידה דבעל תלה רחמנא.

דהשתא גם ר' יוסי סבר הכי שמקנא לה מאביה ומבנה. דלהכי מקנא לה גם ממאה בני אדם ולהכי רבינו פסק הכי: עוד כתב בכ"מ ובפ"ב דכריתות תנו חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה וחד מנייהו המקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה ע"כ.

דהיינו שמעיקרא הביא ראיה מן הירושלמי דמקנא לה אפילו במקום שמונתר היחוד. ואמר שג"כ נזכר במתניתין בפרק שני דכריתות שמקנא לאשתו ע"י אנשים הרבה.

שמקנה לה מזה וחוזר ומקנא לה מזה שאין אתה יכול לומר שאינו מקנא לה אלא מאיש אחד דהא כתיב הקנאות קינויין הרבה. א"כ ג"כ שיכול לקנאות לה משני אנשים פאחת דמאי שנא מזה אחר זה או בבת אחת.

שעל זה הביא מעיקרא מהירושלמי שישם מבואר להדיא פדברי רבינו ואח"כ הביא מתניתין דכריתות שאף ע"פ שאינו פנדון דידן שמעינן מיהא דלאו דוקא שיהיה קינוי אחד מאיש אחד: והשתא לא קשה מה שהקשה הרב מש"ל ו"ל על דברי מר"ן הכ"מ.

משום דאף ע"ג דהתם לא דמי לנדון דידן מ"מ ילפינן מינה דאין הקינוי דוקא מאיש אחד כן נלע"ד לפרש בדוסק. ואח"כ ראיתי בבדק הבית בסוף אבן העזר שכתב ו"ל צריך להעביר הקולמוס על מדתנו בפרקא קמא דכריתות ועד ושותה שנית.

עיינן במה שכתב המש"ל בדיבור הנז' ו"ל והתוס' שם תמהו על רש"י דמה קינוי שייך הכא דלא מיתסרא בסתירתה ומדאצטריף למעוטי ש"מ דמיתסרא ע"כ ולא ידעתי מה יענו התוספות באותה שהבאתי פרט לשקנא לה דרף איברים וצ"ע עכ"ל: ואנכי איש צעיר דלא קשה מזה על דברי התוספות דלא אמרו הכי אלא בשומרת יבם דאם פדברי רש"י דאינה נאסרת בבעילתה.

לא צריך קרא למעוטי משתיה משום דכל שבעילתה אינה אוסרתה אם פן קינוי שלה אינו קינוי ולהכי ס"ל דמעוטי דקטן הוא איירי לפחות מי"ג שנה דאף על גב דאשה נאסרת על בעלה כל שהוא מין ט' ולמעלה קאמר קרא איש דלענין סוטה לא החשיב רחמנא קינוי אלא מין י"ג ולמעלה.

דלהכי אצטריך קרא למעוטי אע"ג דאשה נאסרת בביאת קטן מין ט' ולמעלה. אבל בפחות מין תשע לא אצטריך קרא פיון דאינה נאסרת בבעילתה כמו דבריהם ה"א.

אבל בשקנא לה דרף איברים אע"ג דאינה נאסרת בביאת עליה דרף איברים אפ"ה אצטריך קרא למעוטי פיון דבעילתה נאסרת אף ע"ג דלא קינא לה אלא בדרף איברים הנה אמינא דקינוי פיון דבעילתה נאסרת והוא קפיד בדרף איברים ליהוי קינוי להכי אצטריך קרא.

אבל בדבר שאינה נאסרת גם בבעילה עצמה מאי קינוי איכא פיון דבסתירתה לא הנות מיתסרא: ומעתה הוה ראיה שהביא לדברי רבינו מהו דדרף איברים דמשמע מינה דאצטריך קרא למעט בדבר שאין האשה נאסרת.

ליכא ראיה מהו דשאני התם שהבעילה אוסרתה ואינו דומה לקטן פחות מין ט' שנים ויום אחד שאינה נאסרת בבעילתה: אלא דרבינו ז"ל ס"ל כדעת רש"י דאף בשאינה אוסרת בעילתה שייך קינוי כמו דשומרת יבם דקא מפסדת פתובתה ומריבויא דקרא כדאמר בש"ס.

וכי היכי דלא לילף מינה גם בקטן אצטריך קרא למעטו מקינוי מדכתב איש והא דלא ממעיט לדעת רבינו אלא בפחות מין ט' שאינו ראוי לשכיבה הוא כמ"ש הכ"מ לקמן דכל שהוא מין ט' ויום א' פיון שביאתו ביאה מקרי איש לגבי שכיבה: דין י"ד האשה שקינא לה בעלה וכו' ואפילו הנה עד טומאה זה אחד מעדי הסתירה שנא' ועד אין בה נהרי כאן עד ע"כ.

כתב מר"ן הכ"מ איני יודע מה מלמדנו רבינו בזה דמהיכא תיסק אדעתין שיגרע מפני שהוא אחד מעדי סתירה ע"כ הנה מלבד שמדברי רבינו נראה דלא בעי שיעיד שנטמאת באותה סתירה.

ג"כ מדברי מר"ן אלו נראה ג"כ כף במ"ש מפני שהוא אחד מעדי סתירה. דמשמע דבעדות סתירה לא דיבר מענין טומאה.

אלא שאח"כ ראה אותה שנטמאת עם זה שקינא לה ממנו על זה אמר למה יגרע מפני שהוא מעדי סתירה. דנדאי דאם הוא מעיד שנטמאת באותה סתירה נדאי דחידוש גדול איכא דאפ"ה אם בשעת עדותו בסתירה לא הזכיר מענין טומאה ואחר כף בא והעיד שראה אותה שנטמאה לא נאמין לו קמ"ל דנאמן ואפ"ה אם תפרש דבעדות של סתירה הוא אמר שנטמאת דכף בעי.

ג"כ בזה חידוש דהעד השני לא דיבר מענין טומאה ונהנה ליה כמכחישין זה את זה. קמ"ל דליכא הכחשה דזה נתן דעתו היטב וראה שנבעלה.

אֵלָא וּדְאִי דְפִשְׁיטָא לִיהּ לְמַר"ן דְּלֵא בְּעֵי לְהַעִיד שְׁנַטְמַאת בְּאוֹתוֹת סְתִירָה. אֵלָא אַחַר שְׁרָאָה שְׁנַטְמַתְרוּ עוֹד רָאָה אוֹתָהּ אַחַר כֶּף שְׁנַטְמַת עִמּוֹ וְעַל זֶה אָמַר דְּלֵא יַדַּע מַה בָּא לְלַמְדְּנוּ דְלִמָּה יִגְרַע מֵעַד אַחַר שְׁבָא לְהַעִיד שְׁרָאָה אוֹתָהּ שְׁנַטְמַת.

וְזֶה הִיָּה אַחַר שְׁהַעִידוּ הָעֵדִים שְׁנַטְמַתְרָה שְׁוֹדָאֵי שְׁאִין סְבָרָא לֹאמַר דְּבְעֵי בְּשַׁעַת סְתִירָה וְהֵלֵא תְרָאָה מ"ש ב"ב"י בְּסִימָן קע"ח עַל מַה שְׁפָתַב הַטּוֹר שְׁנַטְמַת מְאוֹתוֹ שְׁקִינָא לָהּ. כ"כ הַרְמַב"ם וְכֵן נִרְאָה מִדְּבַרֵי רַש"י שֵׁם.

דְּמִשְׁמַע דְּכֵן נִרְאָה מִדְּבַרֵי רַש"י דְּבְעֵי מְאוֹתוֹ שְׁקִינָא לָהּ. דְּמִשְׁמַע דְּלֵא בְּעֵי שְׁיַעִיד שְׁנַטְמַת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה דְּגַם זֶה אֵינּוּ לְהַדְיָא אֵלָא שְׁנַרְאָה כֶּף.

וְהֵלֵא בְּדְבַרֵי רַש"י שֵׁם הוּא מְזַכִּיר לְהַדְיָא דְּבְעֵי שְׁקַלְקְלָה עִמּוֹ בְּסְתִירָתָהּ וְכֵן פָּתַב בְּרִישׁ פְּרָקָא קַמָּא אֵלָא וּדְאִי שְׁזָה א"א. אֵלָא לְפִי שְׁיִכְוֹלְנִי לְפָרֵשׁ דְּבַרֵי רַש"י הִכִּי שְׁזָה הָעֵד הָעֵיד שְׁבְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁהַעִידוּ עָלֶיהָ הָעֵדִים שְׁנַטְמַתְרָה הוּא הִיָּה רוֹאָה שְׁנַבְעֵלָה לְאִישׁ בְּאוֹתָהּ סְתִירָה שְׁקַלְקְלָה בְּסְתִירָה שְׁחָשַׁשׁ לָהּ הַבְּעַל.

וּא"כ לְפִי זֶה אֵינּוּ צְרִיף לְהַעִיד שְׁהַאִישׁ אֲשֶׁר נְטַמַּאת עִמּוֹ הוּא הָאִישׁ שְׁקִינָא לָהּ. אֵלָא כִּינּוּן שְׁהַעִידוּ הָעֵדִים שְׁנַטְמַתְרָה עִם הָאִישׁ שְׁקִינָא לָהּ וְהִיא קַלְקְלָה בְּאוֹתָהּ סְתִירָה מְהַנְי.

וְדִלָּא כְּדַעַת רַבִּינוּ דְּמִשְׁמַע מִדְּבַרֵי דְּבַעַד אַחַד שֶׁל טְוִמָּאָה בְּעֵי לְהַעִיד שְׁנַטְמַתְרָה עִם הָאִישׁ שְׁקִינָא לָהּ הַבְּעַל. לְהַכִּי אָמַר שְׁגַם נִרְאָה כֵּן מִדְּבַרֵי רַש"י שְׁבְּעֵי שְׁנַטְמַת מְאוֹתוֹ שְׁקִינָא לָהּ הַבְּעַל.

שְׁמַה שְׁאָמַר אֲנִי רְאִיתִי שְׁנַטְמַתְרָה בְּאוֹתָהּ סְתִירָה הַכְּוֹנָה הָאִישׁ אֲשֶׁר קִינָא לָהּ עָלָיו בְּעֵלָהּ. וְאָמַר לָהּ אַל תִּסְתְּרִי עִמּוֹ וְהִלְכָה וְנִסְתְּרָה עִמּוֹ הִרִי הִיא נְטַמַּאת עִמּוֹ.

שְׁזָה אֵינּוּ מְבוֹנָאָר לְהַדְיָא כֶּף בְּדְבַרֵי רַש"י אֵלָא שְׁנַרְאָה כֶּף מִדְּבַרֵי. דְּפִשְׁיטָא לִיהּ לְמַר"ן דְּאִי אֲפִשְׁר לְפָרֵשׁ דְּבַרֵי רַש"י כְּפִשְׁטָם דְּבְעֵי לְהַעִיד שְׁרָאָה אוֹתָהּ שְׁנַטְמַת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה.

דְּכָל הָעֵינְקָר שְׁהַאֲמִינָה תוֹרָה לְעַד אַחַד בְּהַאִי הוּא מְשׁוּם דִּישׁ רַגְלִים לְדַבֵּר שְׁקִינָא לָהּ בְּעֵלָה עָלָיו. אִם כֵּן בְּהַאִי דִּישׁ רַגְלִים לְדַבֵּר סְגִי וְלֹא צְרִיף שְׁיֵאמַר גַּם כֵּן שְׁנַטְמַת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה כֵּן נִרְאָה שְׁדַעַת מַר"ן כֶּף יְפָרֵשׁ דְּבַרֵי רַש"י.

וְדִלָּא כְּמוֹ שְׁפָתַבּוּ הַבֵּית שְׁמוּאֵל וְהַמַּש"ל ז"ל דְּפִשְׁיטָא לָהּ דְּרַש"י בְּעֵי עַד שְׁיַעִיד שְׁנַטְמַת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה. אֵלָא דְּוֹדָאֵי לְדַעַת מַר"ן ב"ב"י לֹא יְפָרֵשׁ דְּבַרֵי רַש"י כְּפִשְׁטָם מְמַשׁ.

וְכֵן נִרְאָה מִדְּבַרֵי רַש"י שֵׁם וְכִמוֹ : שְׁפָתַבְתִּי וְדוּק : כָּתַב הַמַּש"ל ב"ד"ה הָאִשָּׁה שְׁקִינָא וְכו' וְז"ל וְרְאִיתִי בְּתַשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א ס' תְּקַל"ב שְׁנַשְׂאֵל בַּמ"ש אֲפִי שְׁמַע מְעוֹף הַפּוֹרֶחַ שְׁנַטְמַת לֹא תִשָּׁתָה אִם הוֹדָה הַחֲשׂוֹד אִם לֹא נֶאֱמִינָהוּ מְשׁוּם דַּא"א מְשִׁים עֲצָמוֹ רִשְׁעֵי אִם נֶאֱמַר פְּלִגְיָנָא דְּבוּרִיָּה וְכו' וְאִיכָּא לְעִוְנֵי טוּבָא וְכו' וְהִנֵּה פִּשְׁטָן שֶׁל דְּבַרִים מוֹכַח דְּחֲשׂוֹד זֶה הוּא אוֹתוֹ שְׁקִינָא אוֹתָהּ מִמְּנוֹ וְהִנֵּה קָרִי לָהּ חֲשׂוֹד לְפִי שְׁקִינָא וְסְתִירָה וְאִם כֵּן יֵשׁ לְתַמּוּהָ דְּמֵאֵי אֲהַנְי לָן מֵאֵי דְּפִלְגִינָא דְּבוּרִיָּה כִּינּוּן דְּפִלְגִינָא דְּבוּרִיָּה וְאֲמַרִינָא

שהוא לא טומאה אלא אחר טומאה אם פן אמאי הא לד"ה בעינן שער של טומאה יעיד שנטמאת עם אותו שקינא לה וכאן נמצא שהעיד ע"א שנטמאת עם איש אחר ע"כ.

ולי אנכי ההדיוט נראה דגיש לתרץ לזה שאף דאמרין ביה פלגינן דבוריה ואין אנו דנין אותו פאילו העיד שהוא עצמו בא אליה אלא פאילו העיד שזינתה סתם. מ"מ הוי עם האחד אשר אנו יודעים שקינא לו ונסתרה עמו ולכן עבדינו דינא דאינה שותה כמו שבא אחר והעיד זה: עוד כתב הרב ו"ל אחר כך ודע דאם באו שני עדי טומאה מאחר אינה שותה פיון דאיכא עדים שהיא טמאה אינה שותה ואף ע"ג דמצינו השקאה כדי לאוסרה לבועל וכדאיתא בפרק ארוסה וכו' נראה דפ"י דבריו דאע"ג דמצינו השקאה דהיינו דשייף בה השקאה אע"ג דהיא אסורה לבועל דמשום בועל שייף בה השקאה כדי שתהיה נותרת לו אף עפ"כ אני אומר דעבדינו דלא תשתה כדי לאוסרה לבועל דבקינוי נאסרה לבועל כבועל ואם תשתה תהיה מותרת לבועל להכי לא תשתה כדי שתהיה עומדת באיסורה לבועל.

ואמר וכדאיתא בפרק ארוסה וכו' דהיינו דהוא דומה להאי. ואמר את"כ וכו' דאצטריף לאשמועינן שלא ישקה אותה כדי להפסידה פתובתה ע"כ.

ודבריו אלו לכאורה קשים דמאי נפקא מינה דאם אנו אומרים דמה דאמר שלא נשקה אותה כדי להפסידה פתובתה מ"מ פיון שלא תשתה תהיה אסורה לבועל. שהרי אמרינן הא קינוי מקנא לה וכו' ואמר ר' יהודה לא לאוסרה לבועל כבועל.

וכיון שכן פיון דלא תשתה תהיה אסורה לבועל: ונראה דהכוננה דהתם כדי להפסידה פתובתה הוא דאצטריף קרא אכל לענן להתיירה לבועל לא שייכא בה שתיה. דכיון דאינה בת שתיה לגבי הבעל ג"כ לא שייכא בה שתיה לגבי הבעל.

ונפקא מינה דדוקא אלמנה לכ"ג דהיתה אסורה מקודם וקינא לה ולא שייכא בה שתיה לגבי הבעל. גם לגבי הבעל לא שייכא בה שתיה ולא אצטריף קרא אלא להפסידה פתובתה.

אבל אשה דעלמא אם היתה בת שתיה בשעת קינוי אע"ג דאת"כ הלכה וזינתה מאחר ונאסרה על הבעל למה לא נשקה אותה כדי להתיירה לבועל. אבל ודאי דאם לא אמרינן כך אלא דאצטריף קרא שלא ישקה אותה לענן הבעל.

אם פן בת שתיה היא וגזר רחמנא לאוסרה לבועל. יצא לנו הדין בנדון דידן דאף דהיא בת שתיה לא נשקה אותה כדי לאוסרה לבועל.

ואמר הא ליתא דא"כ תפשוט וכו' פירוש דבריו דאם כל עיקר פנונת התנא לאשמועינן דלא תשתה הוא כדי לומר שתפסיד פתובתה ולא משום איסור הבעל דזה פשוט שאסורה לו כמ"ש.

א"כ תפשוט מהכא דעוברת על דת צריכה התראה. דאם אינה צריכה התראה למה אצטריף תנא לומר שלא תשתה כדי להפסידה פתובתה בודאי דהפסי' פתובתה דאפי' בלא קינא לה היא מפסדת פתובתה.

כ"ש בִּהְיֵיתָ דְּקִינָא לָהּ דְּהִיא מְפֻסְדָּת. אֲלֵא וּדְאִי שְׁפִנְוֹנַת הַתַּנָּא הוּא בָּא לִזְמַר דְּאֵע"ג דְּשִׁינְיָא בְּהָ שְׁתִּיגָה לְגַבֵּי בּוּעֵל פִּינּוֹן דְּלִגְבֵי בְּעַל לֹא שִׁינְיָא גַם כֵּן לֹא תִשְׁתַּה פְּדִי לְהַתִּירָה לְבוּעֵל אֲלֵא תִשְׁאָר בְּאִיסוּרָה שְׁנֵאֲסָרָה עָלֵיוּ בְּקִינּוּי.

וְהַפְּנִינָה בְּזֵה מְדָלָא הִבִּיאוּ הַפִּינְשׁוּט בְּאִנְפֵּן זֵה אֲלֵא מִהַקִּינּוּי דְּדִינִיק לָהּ מִשְׁתָּא הוּא דְּלֵא שְׁתִּי הָא קִינּוּי מְקַנָּא לָהּ. מְוִכְרַח לִזְמַר דְּאִי אֲפִשְׁר לִזְמַר דְּאֲצִטְרִיף תַּנָּא מִשׁוּם הַכְּתוּבָה דְּפִשְׁיטָא לִיהָ לְש"ס דְּלִיפָא לְמִימַר הָכִי: וְאָמַר שְׁאִין זֵה הַכְּרַח וְכו' דְּהִינּוּ שְׁאִין זֵה הַכְּרַח מְדָלָא עֲשֵׂה פִינְשׁוּט זֵה הוּא דְּפִשְׁיטָא לִיהָ דְּאִי אֲפִשְׁר לִזְמַר כֶּף.

מִשׁוּם דְּאִיפָא לְמִדָּק וְכו' דְּהִינּוּ שְׁמִוּכְרַח לִזְמַר דְּהַפֵּל תְּלוּי בְּאִם רְאוּיָהּ. לְשִׁתּוֹת וְכו' דְּבְאִינָה רְאוּיָהּ לְשִׁתּוֹת וּדְאִי דְּהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ.

וְהַתַּנָּא בָּא לִזְמַר דְּגִזְרַת הַכְּתוּב הַזֹּאת אִינָה רְאוּיָהּ לְשִׁתּוֹת. וְאִנּוּ יְדַעִינּוּ מִמִּילָא דְּמִפְּסֻדָּת כְּתוּבָתָהּ .

וְלִיפָא לְמִפְּשֻׁט מִינָה כָּלֵל. דְּיִכְוֹלְנִי לִזְמַר דְּעוּבְרַת עַל דָּת אִינָה צְרִיכָה הַתְּרָאָה.

וְהָכֵא דְּעֲשֵׂה לָהּ הַקִּינּוּי בְּשִׁבִּיל לְאִנְסָרָה עַל הַבּוּעֵל אָמַר רַחֲמָנָא דְּלֵא נִשְׁקָה אוֹתָהּ. דְּהִינּוּ אִינָה בֵּת שְׁתִּיגָה.

לְהָכִי אֲשַׁמּוּעִינּוּ תַנָּא דְּהִיא מְפֻסְדָּת כְּתוּבָתָהּ דְּאִינָה בֵּת שְׁתִּיגָה. וְהַבְּעִינּוּ נְסַתְּפַק לֹוּ פִּינּוֹן דְּזוֹת הַעוּבְרַת עַל דָּת שְׁלֵא קִינָא לָהּ דְּאִינָה בֵּת שְׁתִּיגָה.

אֲפִשְׁר אַף בְּדִלִיפָא הַתְּרָאָה מְפֻסְדָּת כְּתוּבָתָהּ דְּדוּמָה לְאַחַת שְׁקִינָא לָהּ דְּכִינּוּ דְּאִינָה בֵּת שְׁתִּיגָה מְפֻסְדָּת דְּהַגּוֹרֵם הִיא דְּאִינָה רְאוּיָהּ לְשִׁתּוֹת ג"כ בְּעוּבְרַת עַל דָּת אַף עַל גַּב דְּלִיפָא הַתְּרָאָה יְהִיגָה גּוֹרֵם לָהּ לְהַפְּסִיד כְּתוּבָתָהּ מִהָ שְׁאִינָה בֵּת שְׁתִּיגָה.

וְהַפְּשֻׁטֵן הַשִּׁיב לֹוּ דְּבַעֵי הַתְּרָאָה מְדִיּוּקָא דְּמַתְנִי' דְּיַעֲבִיד לָהּ קִינּוּי . וְלִמְאִי קִינּוּי זֵה מְהִנִּי אִם לְאִנְסָרָה אֲבַעֵל הָרִי כְּבָר אִסוּרָה וְעוּמְדָת.

אֲלֵא וּדְאִי פְּדִי לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ וְאִם עוּבְרַת עַל דָּת אִינָה צְרִיכָה הַתְּרָאָה לְמָה צְרִיף הָאִי קִינּוּי וְהָרִי בְּלֹאוּ הָכִי מְפֻסְדָּת כְּתוּבָתָהּ. אֲלֵא וּדְאִי עוּבְרַת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְּרָאָה.

לְהָכִי צְרִיף הָכֵא קִינּוּי פְּדִי לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ. וְאָמַר בְּתִשְׁלוּם דְּבָרֵינוּ אֲבָל לְעוֹלָם דְּהַשְׁתִּיגָה הו"א וְכו' דְּהִינּוּ דְּלַעֲנִין הַשְׁתִּיגָה אִי לֹאוּ דְּמַעֲטִיגָה קָרָא הִיגָה שׁוֹתָהּ.

וּמַעֲטִיגָה מִשְׁתִּיגָה פְּדִי לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ וְעֲשֵׂה כָּל זֵה הָרַב לְהַעֲמִיד בַּמ"ש וְכִי תִימָא דְּאֲצִטְרִיף לְאֲשַׁמּוּעִינּוּ שְׁלֵא יִשְׁקָה אוֹתָהּ פְּדִי לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ. וְסַתַּר לָהּ לִיתָא דְּקִאָמַר דְּאִם כֵּן תִּפְשׁוּט מְהָכָא דְּעוּבְרַת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְּרָאָה וְכו'.

וְנִמְצָא לְפִי זֵה דְּלֵא אֲמַרִּינּוּ כְּמוֹ שְׁאָמַר מְקוּדָם הָא לֹאוּ הָכִי הִיגָה שׁוֹתָהּ אַף שְׁהִיגָה כְּבָר אִסוּרָה לֹוּ מְקוּדָם פְּדִי לְאִנְסָרָה לְבוּעֵל. וְכְמוֹ שְׁפִירִשְׁתִּי לָהּ לְעִיל וְעַל זֵה אָמַר אַף רְאִיתִי לְהַתּוֹסְפוֹת וְכו' דְּהִינּוּ שְׁהַכְּתוּבָה אִינָה מִן הַתּוֹרָה וְכִינּוּ שְׁכֵן הַמְּפִשִׁיט דְּקָא מְפִשִׁיט מְקִינּוּי דְּהוּא לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ דְּהוּא שְׁמַעִינּוּ מִינָה דְּעוּבְרַת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְּרָאָה דְּכּוּנְוֹתוֹ דְּרַבְּנָן אֲמַרִּי שְׁמַקְנָא לָהּ פְּדִי לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ דְּאִיף עָלָהּ בְּדַעְתּוֹ לִזְמַר כֶּף דְּזוֹת הִיא כְּוֹנַת הַתַּנָּא לְאֲשַׁמּוּעִינּוּ בְּאַלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל דְּמַקְנָא לָהּ לְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָהּ וְלֹא לְאַסְוֹר

לבוועל כבעל ונהלא פֿינן דקתני עלה ולא שותות דהוא מקראי קא מפיק לה דאם הקינוי הוא פדי להפסידה פתופתה דהינו פשלא תשתה למה צריכי קראי שלא תשתה ונהלא פתופה מדרבנן אלא מוכרח שהיא פדי לאנסרה לבוועל כבעל וכיצד לא הוקשה לו זאת הקושא.

ולהכי נדאי שפירור של דברים דבעיקר השתיה ליכא קושא פלל למאי אצטריף למעט עד שפירש לה פדי לאנסרה לבוועל. ואז אמרינן גם פן משום זה דכהאי שפאו שני עדי טומאה מאחר אינה שותה פדי לאנסרה לבוועל.

דכינן דהשתיה אינה תלויה אם היתה אסורה עליו מקודם או לאו אלא גזרת הכתוב בה. פנדאי דכהאי דבאו שני עדי טומאה מאחר לא נפקא מהו דאינה שותה גם פן פמו הו אלא דשותה אי לאו גילוי אחר.

ועל זה אמר אף אם יש עדים שנטמאה עם אחר אינה שותה דהינו שמצא לה גילוי אחר דאמר ומנה אמינא לה וכו': ומה שכתב למטה וא"ת מאי נפקא מינה מכל שקלא וטריא אם האשה שנטמאה מאחר אם היא שותה הא פשיטא דאינה שותה דקי"ל אלמנה לכ"ג וכו' אינן שותות.

דמשמע דדמיא לאלמנה לכ"ג. ונהרי פבר פתבנו דלא נפקא מהו דלא דמיין.

פוננת דבריו דעל מה שדייק לה מתחלה דאמר הא לאו הכי היתה שותה אף שפבר היתה אסורה לו פדי לאנסרה לבוועל לזה סתר ליה דהשתיה אינה תלויה אם היתה אסורה עליו מקודם וכו' וכמו שפירשתי לה.

אבל הוא עכשיו למטה אמר דלפי הטעם דאמרו משום דבעינן אשה הראויה לאישות ונאפילו באיסורים קלים. וכ"ש זו שנטמאה שהיא אסורה לו מקרא דכתיב אחר אשך הוטמאה.

דנדאי נפקא ג"כ מהו לפי טעם זה: פרק ב' דין ו' הגיורת והמשוחררת וכו' עיין כמש"ל במה שהביא דברי הירושלמי דספ"ב דסוטה. ואמר והנראה דס"ל להירוש' דנהביא האיש את אשתו הוא ריבוי לרבות ישראל שפשא גיורת שמשקה אותה.

ואחר פך פכתב נאני תמיה על הירושלמי הנה שאם עקביא מודה בישראל שפשא גיורת אמאי קאמר אין משקין את הגיורת דהא טעמיה הוא משום דהבעל הוא גר דאי משום דידה היו משקין מדכתיב ונהביא האיש את אשתו ע"כ.

ואנכי איש צעיר תמיה לי דאיף אפשר לפרש דברי הירושלמי דנהביא האיש את אשתו ריבויא הוא עד שהוקשה לו זה: ונהלא מדקא מקשה הראב"ד ז"ל על הירוש' דמ"ש מגר שפשא בת ישראל.

ותירץ דאיכא למימר משום דריבויא גופיה משמע שיהיו שניהם שוין דכתיב אליהם מיהו גר שפשא בת ישראל ממעטינן ליה מבני ישראל ע"כ. משמע מזה דבישראל שפשא גיורת הריבוי דנהביא האיש את אשתו הוא שלא להשקות אותה.

דבעינן שיהיו שניהם שוין דהא דאע"ג דבגר שפשא בת ישראל אין משקין אותה. בגר שפשא גיורת משקין אותה דעדיפא היא לרבות לה מאליהם הואיל ושניהן שוין.

כ"ש לחומרא דבעינן שוין. דישראל שנשאת גיורת שאין משקין אותה דבעינן שיהיו שוין.

ועוד לפי דברי הרב"ד שהביא לעיל דבספרי מפי' לה מדכתיב פי תשטה אשתו וכו' דלעקביא הגיורת היא גרועה מגר שנשאת בת ישראל: ועוד דמה שתירץ ואמר ואולי משום רבנן נקט הכי דטעמייהו הוא משום דכינן שנשאת גיורת משקין אותה ע"כ.

דאיה אפשר לומר כה פין דעיקר טעמא משום שהו שוין ולא משום גיורת דאדרבא הגיורת לדידה היו משקין אותה אליבא דכ"ע ולא הנה ליה לעקביא למנקט אין משקין את הגיורת דמשמע דאע"פ שהיא אשת ישראל.

לכן נלע"ד עיקר דמה דאמר בירושלמי אם בישראל שנשאת גיורת כפר כתיב והביא האיש את אשתו. הפנונה שאין משקין אותה דמשמע שיהיו שוין.

והני כמו דאמר בתחלה אם בגר שנשאת בת ישראל כפר כתיב בני ישראל ולא גרים. דהיינו שאין משקין אותה.

דעלה קאמר אחר כה אם בישראל שנשאת גיורת הרי כפר כתיב והביא האיש את אשתו. דהיינו שאין משקין אותה דומיא דראשונה ואמאי קאמרי רבנן דמשקין: אבל לפי דברי הרב ז"ל דנהביא האיש את אשתו הוא ריבויא לרבות ישראל שנשאת גיורת שמשקין אותה לבד ולא אתי הלשון כמ"ש.

עוד קשה עליו פין דהש"ס קאמר מה אנו קיימין. דהוא קא בעי לידע טעמא דרבנן ובמאי עסקינן.

א"כ מאי קא פריה אם בישראל שנשאת גיורת כפר כתיב והביא האיש את אשתו אל הפה. דזה הוא טעמא דרבנן דקאמרי דמשקין אותה.

ולכא למימר דלצדדן קאמר דמאי טעמיה דעקביא. דאם כן הנה ליה להקדים בהאי פרישא דעקביא קאמר ברישא דאין משקין.

אלא דנדאי דלרבנן קא שקיל וטרי דאמרי משקין והדבר מבואר מעצמו ועיין בפירוש הירושלמי בני משה: עוד כתב הרב ז"ל אה"פ ודע שראיתי לרש"י בר"פ ארוסה שכתב אשת סריס כגון שנסתרס לאחר שנשאתה דקדמה שכיבת בעל לבועל ע"כ.

ובגמ' וכו' ודברי רש"י אלו סותרים מ"ש במתניתין דמהתם מוכח דסריס לאו בר שכיבה הוא וכו' ודברי רש"י שבפירוש המשנה נ"ל שהם כפי הקושא וכו' ומש"ה הקשו פשיטא ותירצו דאינו אלא וכו' קמ"ל דקדמה ע"כ.

ואנכי איש צעיר קשה לי על זה דאם פנונת רש"י כה א"כ לא אתי מאי דקאמר בש"ס מ"ד מבלעדי איש אמר רחמנא והאי לאו בר הכי הוא. אלא הנה צ"ל לא בשעדיין סריס ומשום.

דבר שכיבה. אבל במ"ש מ"ד מבלעדי איש וכו' משמע דעדיין קאי האופן שאמר עליו פשיטא וא"ל דלאו פשיטא הוא משום מהו דתימא וכו'.

לכן נלע"ד דמה שפי' רש"י ב'מתני' פגון שנסתרה לאחר שנסאף נקט מלתא רוןיחמא דליפא להקשות עלה משום דבעינן דקדמה שכיבת בעל לבועל אפילו דשכיבת סריס לא מקריא שכיבה.

והש"ס קא פריה פשיטא הוא דאף דאיירי מתני' בשקה סריס קודם שנסאף. משום דמ"מ שם שכיבה איפא ואינו דומה לארוסה ושומרת יבם שלא קדמה שכיבה כלל.

עד שהוצרך לאוקים לה לעיל פגון שפא עליה ארוס בבית אביה. ושומרת יבם פגון שפא עליה יבם בבית חמה.

ומתריץ לו מהו דתימא מבלעדי אישף אמר רחמנא והאי לאו בר הכי הוא קמ"ל. דהיינו דקה ס"ד דבעינן דומה ממש לבועל שנתן בה שכבת זרע.

קמ"ל דלמיקדם שכבת בעל לבועל הוא דאמא. דהיינו מדכתיב ושכבתו.

סתם ולא כתב שכבת זרעו כמ"ש בתחלה ושכב איש אותה שכבת זרע מדשינה הפתוב משמע דלא בעי דומה לו בזרע אלא בשכיבה וכן נראה מספרי בהאי קרא דמריבין קינוי סריס מהאי קרא מדכתיב ושכבתו סתם ורש"י ז"ל אין פונתו לומר דמתני' אצטריך להכי.

דקא ודאי פבר ידע ליה המקשה אלא דברי עצמו הוא להודיע לן דזה פשיטא ליה לש"ס דהכי הוא. דמשום הכי קא מקשה ומתריץ.

ודייק רש"י ז"ל בלישניה קמ"ל דלמיקדם שכבת בעל לבועל הוא דאמא. דהיינו דתנא דמתניתין אצטריך להכי דלא דרשינן מניה אלא האי דרשא וקא ולא למדרש עוד מבלעדי אישף.

והאי לאו בר הכי הוא שאם פדברי הרב ז"ל שפריה פשיטא משום דאיירי בשנסתרוס אח"כ וחיידש לו אף בשקה סריס קודם שנסאף ומשום דסריס בר שכיבה לא היה לו לרש"י ז"ל לומר קמ"ל דלמיקדם שכבת בעל לבועל.

אלא פה היה לו לומר קמ"ל דסריס בר שכיבה הוא ואף על גב דלאו בר זריעה הוא. דזה עיקר מאי דאצטריך תנא דמתני' לאשמועינן אבל לענין דליקדם שכיבת בעל לבועל הרי פבר ידעינן לה שלקהי הוא דקא פריה פשיטא וכמ"ש פן נראה לי: עוד כתב הרב ז"ל אחר פה בד"ה וממזרת ואשת ממזר וכו' ומ"ש המותרות קאי לכל השנויים שם וכו' וסריס נמי שנסאף גיורת או משוחררת וכמ"ש למעלה ע"כ.

הן אמת שפשיט דברי רבינו פה פונתו אבל מה שהקשה לעיל על דברי רש"י והתוס' דאמאי לא מוקמו למתניתין דקתני אשת סריס שותה דמיירי בכל גונוי סריס ומיירי שהנשים היו מותרות להם דהיינו גיורת או משוחררת או גתינה או אחת מן הספיקות.

זה קשה לאומרו דמתניתין סתמא קתני אשת סריס שותה דמשמע אשת סריס בכל גונוא איירי אפי' היא ישראלית וכשרה: דין ז' מעוברת ומניקה כתב הרב מש"ל והתוס' פירשו דלעולם ממתניתין וכו' ולא אמרינן כמו מעוברת חבירו וכו' לא ידעתי פוננתם דאליפא דמאן קיימי וכו' ואי אליפא דרבנן לעולם היא שותה דראויה לאישות פינון שפידו להחזירה ע"כ.

ואני אומר שלפי דבריהם שכתבו שמצאו פה בספרי וכתבו לעיל שבתוספתא שנויה
הברייתא פה. שבתחלה קתני מעונבת עצמו או מינקת עצמו ולבסוף קתני מעונבת
חבירו או מינקת חבירו ולא קתני שהיה רבי מאיר וכו' משמע להם דלאו רבי מאיר היא
דאפי' לתכמים פה.

ומטעמא דכתב בספרי אלא דר"א ס"ל פיון ד יכול להפרישה ולהחזירה אחר זמן בת
קינוי היא והם פתבו אליבא דת"ק שונדאי דהוה דספרי אליבא דתכמים היא שיכול
להחזירה אחר זמן מדקאמרי וילדה או מת הולד אינה שותה דלאו בת קינוי היתה דלר'
מאיר היא אסורה לעולם פן נ"ל: דין ח' כל איש שבא ביאה אסורה וכו' ואפי' בא על
ארוסתו בבית חמיו וכו' וכתב הראב"ד ז"ל בהשגות האי דלא פהלקתא משמעטא דריש
פ' ארוסה ושומרת יבם.

ופירש מר"ן בכ"מ מדאמרינן בריש פקק ארוסה וכו' ואם איתא דבא על ארוסתו בבית
חמיו אינו מגונה מעון למה לי קרא למעט ארוסה תיפוק לי משום דאין האיש מגונה
מעון. ואפשר לדחוק ולומר דקרא תרי טעמי יהיב למעט ארוסה ע"כ.

ואנכי איש צעיר ק"ל על תירוץ זה דמלבד דזה דוחק גדול דאצטריף קרא פדי ליהב
טעמא אחרניא גם פן קשה דא"כ איך קאמר רבי יונתן אוציא שומרת יבם ולא אוציא
את ארוסה ת"ל וכו' דאיך שניף לומר פה והא ארוסה אין המים בודקין אותה וזאת היא
פוננת ההשגה של הראב"ד דהיינו דמריש.

שמעטתא לא משמע דהבא על ארוסתו בבית חמיו אין המים בודקין אותה. והרב מש"ל
הקשה על תירוץ מר"ן הנז' דא"כ מאי מקשו בגמרא מההיא דרבי אחא אימא דקרא תרי
טעמי יהיב.

אי משום ארוסה נאי משום שקדמה ושכיבת בועל לבעל. ואנכי לדידי זאת אינה קושיא.
דונדאי דלא אמרינן פה אלא היכא דליבא לתרץ באופן אחר אזי אמרינן בודקת תרי טעמי
יהיב. אבל התם המקשה קא פריף לידע אם יש תירוץ מרנוח.

ותירץ לו תירוץ שפיר ונאה. דאירי בבא על ארוסתו בבית חמיו: עוד פתב הרב ז"ל
ובעיקר הקושיא שהקשה הראב"ד אני תמיה דנראה דקושיא מעיקרא ליתא וכו' והכא
נמי כל שבעל ביאה אסורה בין שהוא מד"ת בין שהוא מד"ס ממעיט מקרא דונקה האיש
מעון שהרי אינו מגונה מעון ע"כ: הנה לפי מה שכתבתי בכוננת הראב"ד דהקושיא היא
דאיף שניף לומר הוה תנא אוציא שומרת יבם ולא אוציא את ארוסה.

פוננתו גם פן פיון דתנאים אלו הם אחר מה שאסרו חז"ל ארוסה בבית חמיו. א"כ רבי
יונתן דדריש תחת איש לשומרת יבם דלא כר' יאשיה למאי אצטריף עוד לומר אוציא
שומרת יבם ולא אוציא את ארוסה ת"ל וכו' דמשמע להודיע לן דגם ארוסה יצתה דמאי
נפקא מינה.

פיון שבאותו זמן הרי יצתה משום נקה האיש מעון אינו צריף להודיע לן דארוסה יצתה
מאשר תשטה אשה תחת אישה. אלא ודאי דפשיטא ליה דלא יצתה מונקה האיש מעון.

לכך אצטרף להודיע דיצתה מאשר תשטה אשה תחת אישה: ומה שנלע"ד לתרץ להשגה זו של הרב"ד פה הוא ותחלה נדקדק בדברי רבינו במה שכתב בדין ט' עבר ונשא מעופרת חבירו ומינקת חבירו הרי זו שותה שאין כאן עבירה דמאי שנא מפא על ארוסתו בבית חמיו.

דמוכרח לומר דלהכי דייק רבינו וכתב פל איש שפא ביאה אסורה וכו' ואפילו פא על ארוסתו בבית חמיו. דהיינו שהיא ביאה אסורה מקריא פיון שהאיסור הוא מחמת היא עצמה.

אבל במעופרת חבירו לא אסרו הביאה מחמת עצמה אלא שלא יזיק לעובר ולולד. לכו לא בכלל דאמרו שיהיה מגונה מעון.

שלא אמרו אלא מעון דביאה אסורה. וזה שאמר רבינו שאין כאן עבירה דהיינו שאין כאן עבירה דביאה כמו שאסורה עליו אפילו מאיסור שניה.

דהנה הביאה אסורה מחמת עצמה. ור"מ דס"ל דאינה שותה אע"ג דאין האיסור מחמת הביאה עצמה.

הוא משום דכיון דאסרו חו"ל ואמרו שאינו ראוי לקחתה עוד דקנסו אותו בכך. הרי אסרו ביאתו מחמת הביאה עצמה דאין עכשיו מחמת הולד אלא מחמת קנס אסרו הביאה עצמה.

ונה שאמר רבינו בפירוש המשנה נו"ל ר"מ סבר מי שנושא מעופרת חבירו ומינקת חבירו יוציא ולא יחזיר עולמית ולפיכך הוא אצלו עובר עבירה כמו ישראל שנושא נתינה והדומות להם לפיכך לא ישקה אותה וכו'.

דהיינו פיון שקנסו אותו ואסרוה עולמית דומה לנתינה שאיסור ביאתה מחמת עצמה. וכיון שפן רבינו מפרש דמה שאמר אוציא שומרת יבם ולא אוציא ארוסה.

משום דקידושין דידיה כמו שאמר בש"ס. ואי משום ביאה אסורה פיון דהיא אשתו בקידושין דידיה להתירה אחר שתבוא אצלו לא מקריא ביאה אסורה.

דלא דמי לנתינה שאסורה עליו לעולם ת"ל אשר תשטה אשה תחת אישה הרי מייעט אותה הפתוב. וסובר רבינו פיון דמייעט אותה הפתוב דהוא משום דביאה שפא עליה בבית חמיו ביאה אסורה מקריא ולא דמיא למעופרת חבירו דהתם אין הביאה אסורה מחמתה אלא מחמת הולד והכא הביאה עצמה אסורה מחמתה.

ולכן כתב בכאן ואפ"י פא על ארוסתו בבית חמיו אין המים בודקין את אשתו: דין י' מי שאין לו אשה הראויה לילד ולא בנים וכו' שלא נאמר בתורה ונזרעה זרע אלא בראויה לילד וכו' פירוש שהוא אמר אע"פ שהיא עקרה וזקנה או אילונית ואינה ראויה לילד אם היו לו בנים או אשה אחרת ה"ז משקה אותה.

וכדי שלא יקשה דהרי פתיב ונזרעה זרע דמשמע דבעי שתהא ראויה לילד. להכי אמר שלא נאמר בתורה ונזרעה זרע אלא על האשה הראויה שאם הייתה יולדת בצער תלד בריוח וכו' דהיינו שהקב"ה משלם שכרה על ששתתה והיא נקיה.

אָבֵל אַה"נ דָּגַם זָקֵנָה אוּ עֶקְרָה אוּ אִילֻנִית שׁוֹתוֹת אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה אוּ בָּנִים: וְהָרֵאָב"ד כָּתַב פִּי' שְׁלֵא הַקְפִּידָה תּוֹרָה שְׁתֵּהָא הָאִשָּׁה הַזֹּאת רְאוּיָה לִילָד. דְּהֵינּוּ פְּדִי שְׁלֵא תִפְרֹשׁ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם שְׁלֵא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה וְנִזְרָעָה זָרַע אֱלָא עַל הָאִשָּׁה שְׁתֵּהָא רְאוּיָה לִילָד.

וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ שֶׁהוּא אָמַר דְּלֵא בַעֲי' שְׁתֵּהָא הָאִשָּׁה רְאוּיָה לִילָד. לְהַכִּי פִּירֵשׁ דְּבָרָיו מַה שְׁאָמַר שְׁלֵא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה הַפְּנוּנָה שְׁלֵא הַקְפִּידָה תּוֹרָה דְּבַעֲי אֱלָא בְּרְאוּיָה לִילָד.

אֱלָא שְׁאָם הֵיטָה יוֹלְדָת בְּצַעַר תַּלְד בְּרִינּוּחַ וכו'. וְאֲנִי כְּבָר פְּתַבְתִּי פִּירוּשׁ דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁאָם כְּדָבְרֵי הַרְמַב"ד הֵיטָה לוֹ לְרַבִּינוּ לְכַתּוּב אֱלָא שְׁאָם הֵיטָה וכו': אֱלָא שְׁלֵכְאֹרְהָ קִשָּׁה עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁנָקֵט זֶה עַל זָקֵנָה אוּ עֶקְרָה נְמִי.

וְהֵלֵא לֹא הִנְצַרְךָ ר' יִשְׁמַעֵאל לומר זֶה אֱלָא לְאִפּוּקֵי מְרִשְׁבָ"א שְׁאָמַר אִילֻנִית אֵינָה שׁוֹתָה מִשׁוּם שְׁנֵא' וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע מִי שְׁדַרְכָּה לְהַזְרִיעַ יָצָתָה זֹו שְׁאִין דְּרָכָה לְהַזְרִיעַ אָבֵל עַל זָקֵנָה אוּ עֶקְרָה מוֹדָה הוּא דְּשׁוֹתוֹת דְּלֵא דְרָשִׁינָן הֵיא קָרָא עַל אִשָּׁה שְׁתֵּהָא רְאוּיָה לִילָד.

וְכִיצַד רַבִּינוּ בָּא לְהוֹצִיא פִּירוּשׁ זֶה. וְהֵלֵא וְדֵאִי דְבִאִשָּׁה זָקֵנָה אוּ עֶקְרָה וְדֵאִי דְלֵא דְרָשִׁינָן קָרָא הֵכִי לְהוֹצִיא אוֹתָם דְּלֵא אָמַר רִשְׁבָ"א אֱלָא בְּאִילֻנִית שְׁאִין דְּרָכָה לְהַזְרִיעַ.

דְּהֵינּוּ שְׁאִין הֵמִין זֶה דְּרָכּוֹ לְהַזְרִיעַ. אָבֵל בְּזָקֵנָה אוּ עֶקְרָה הֵמִין זֶה דְּרָכּוֹ לְהַזְרִיעַ: וְרֵאִיתִי לְרַבִּינוּ שְׁפִירֵשׁ בְּפִירוּשׁ הַמְּשֻׁנָה שְׁכַתּוּב וְחֻכְמִים אוּמְרִים וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע אֵת שְׁרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ ע"כ.

דְּמִפְרֵשׁ לְדָבְרֵי חֻכְמִים דְּמַתְּנִיתִין דְּטַעְמָא דְּזָקֵנָה וְשְׁאִינָה רְאוּיָה לִילָד נְמִי טַעְמָא דְּאָמְרוּ דְּאִינָן שׁוֹתוֹת הוּא מְקַרָא זֶה וּמְפָרְשֵי לְקָרָא דְּנִזְרָעָה זָרַע הוּא שְׁרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ. וְאֵלוּ אֵינָן רְאוּיּוֹת לְהַזְרִיעַ לְהַכִּי נִקְט בְּדָבְרָיו כֶּף דְּהוּא לְאִפּוּקֵי מִדְּבָרֵי חֻכְמִים.

אֱלָא דְלִפִּי זֶה א"כ חֻכְמִים דְּמַתְּנִי' אֵינְרִי אִפִּי' בִּישׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים דְּקָרָא קָא מְמַעֵט לְהוּ. וְא"כ רַבִּינוּ דְּלֵא כְּמֵאן לֹא כְּחֻכְמִים וְלֹא כַר"א: וְנִרְאָה לִי דְּרַבִּינוּ פִּירֵשׁ כֶּף בְּפִירוּשׁוֹ כְּהִירוּשׁ' דְּמִפְקֵי מְקַרָא דְּנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע לְאִפּוּקֵי מִי שְׁאִינָה רְאוּיָה לְהַזְרִיעַ.

אֱלָא דְּבַבְרֵיִתָא דְּאוֹתִיבּוּ מִינָה לר"נ מְפָרֵשׁ דְּלְחֻכְמִים אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שׁוֹתוֹת. דַּס"ל לְתַנָּא דְּבַבְרֵיִתָא דְּטַעְמָא דְּרַבְּנָן הוּא מִשׁוּם שְׁאָסוּר לוֹ לְקִיָּמָן דְּאֵינְרִי מַתְּנִיתִין בְּשְׁאִין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים וּפְלִיגֵי חֻכְמִים ור"א בְּהַכִּי.

דר"א ס"ל אָף ע"פ שְׁאִין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שׁוֹתוֹת מְפַנִּי שְׁיָכוֹל לִישָׂא אִשָּׁה אַחֲרַת דְּלְהַכִּי אֲתָא תַנָּא דְּבַבְרֵיִתָא לְפָרֵשׁ לָן מַתְּנִי' וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ בִירוּשְׁלָמִי דְּמוֹדִים חֻכְמִים לר"א שְׁאָם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שְׁהִיא שׁוֹתָה וְנוֹטְלַת כְּתוּבָתָהּ דְּנִדְּאִי דְּמַה שְׁאָמְרוּ בִירוּשְׁלָמִי בְּש"ס דְּמַתְּנִי' קָמָא דְּהוּא מִשׁוּם וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרַע לְאִפּוּקֵי מִי שְׁאִינָה רְאוּיָה לְהַזְרִיעַ לֹא קִיָּמָא הֵכִי.

שְׁהֵרִי בְּש"ס אַחַר כֶּף אַגּוּפָא דְּמַתְּנִיתִין קְאָמְרִי דְּמוֹדִים חֻכְמִים לר"א שְׁאָם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שְׁהִיא שׁוֹתָה. וְרַבִּינוּ בְּפִירוּשׁ הַמְּשֻׁנָה פִּירֵשׁ כְּדָבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי קָמָא.

וּבְחִיבּוּרוֹ פָּסַק כְּדָבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי בְּתַרָא שֶׁהוּא כְּמוֹ הַבְּרֵיִתָא דְּגַמְרִינָן. וְכַתּוּב שְׁלֵא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה וְנִזְרָעָה זָרַע אֱלָא בְּרְאוּיָה לִילָד שְׁאָם הֵיטָה יוֹלְדָת וכו'.

הוא לאפוקי מה שנאמר בירושלמי קמא. ואלו דברי מר"ן שפתיב הברייטא דגמרין וכתב
נהכי אמרינן בירוש' מודים תכמים לר"א וכו'.

דהיינו שמתחלה הביא דברי רש"י שפירש רנבא הוא ילד בחור כמו רבא. דאי לא
דברי רש"י הנה אמינא דהאי רנבא דקתני בברייטא לאו ילד ובחור קאמר שעדיין אין
לו אשה ובנים שאפשר שיש מין באדם שפיריית זרעו אף בעקרה וזקנה לפעמים הם
מתעברים וקתני בברייטא דאם אין לי אשה ובנים פנה אינן שותות פיון דלא בריר כל
קד.

ואף ע"פ שהם עמו מקרו ראיות להזריע מ"מ מתמתו הוא בעי שיקנה לו אשה או בנים
אבל אדם דעלמא שנשא עקרה או זקנה לא מהני דיש לו אשה או בנים. וכסתמא דקתני
במתני' דמשמע אף ביש לו אשה או בנים אינן שותות.

קתני בברייטא אין לו אשה או בנים. הא אם יש לו אשה או בנים שותות.

ואם פן מתניתין נמי מייירי בשאין לו אשה או בנים דוקא. הא אם יש לו אשה או בנים
שותות.

והביא ראיה מהירושלמי דמודים תכמים לר"א שאם היו לו אשה או בנים שהיא שותה
ונוטלת פתונה. שמהוה הוא מה שפסק רבינו דאם היו לו אשה או בנים שותות דמכרש
למתניתין דאירי בשאין לו אשה או בנים.

דאז טעמא דמתניתין הוא משום כדי לפרות ולרבות הוא דאינן שותות. שלא כפירוש
במשנה דהוא מטעם ונקתה ונזרעה זרע כמו שאמרתי לעיל.

והשתא לא תקשה מה שכתב המשנה למלך למאי אצטריך לדברי הירושלמי וכו': עוד
כתב הרב בד"ה ז"ל היו לו בנים או אשה אחרת וכו' ולא ידעתי מי הגיד לו לרש"י
דרשב"א ס"ל כר"א ולא בתכמים ע"כ.

ולי נראה משום דר"ג נקט מלתיה אדברי מתני' דפליגי רבנן ור"א דאמר מחלוקת
בעקרה וזקנה אבל אילונית ד"ה לא שותות ולא נוטלות פתונה. דהיינו שאף לר"א
שאמר יכול לישא אחרת וכו' מודה דאינה שותה דראויה להריון בעינן דחידושא קמ"ל
דר"א אית ליה האי סברא.

דלכאורה לית ליה האי סברא דא"כ גם זקנה או עקרה אע"ג דראויה לקיימה שיכול
לישא אחרת וכו' מ"מ אינן ראיות לזריעה והוא קמ"ל דאיכא חילוק בין המין הראוי
לזריעה להמין שאין ראוי לזריעה.

והש"ס קא מוטיב ליה דקתני בברייטא ואילוניות או שותות או לא נוטלות פתונה. דמהו
מוכח דליכא מאן דזריש האי דרשא.

דאי רבנן ואירי שיש לו אשה או בנים. אי איתא דאיכא האי סברא לר"א.

כ"ש לרבנן ג"כ דאית להו דאינהו מתמירין יותר מר"א. והשיבו תנאי היא נאנא דאמרי
פי האי תנאי וכו'.

דהיינו שאני עומד בדבורי שגם לר"א שמיקל ואומר יכול הוא לישא אשה אחרת מודה דאילונית אינה שותה. משום דרשב"א נקט דוקא אילונית.

דמשמע אבל עקרה או זקנה שותה דמנכר לומר ר"א היא. דאי רבנן ואיירי בשיש לו אשה או בנים וכבר יתא.

גם פן צריד דאילונית נמי שותה אלא נדאי דאיירי בשיש לו בנים וכו' דס"ל דשותות משום שיכול לישא אשה אחרת. ואפ"ה באילונית אינה שותה וכדאמרי מעיקרא דבאילונית דברי הכל מודו.

ומינה דגם לרבנן ביש לו אשה ובנים אילונית אינה שותה משום דרשא זו. ומה שפסק רבינו דלא כר"ג הוא משום דאח"כ בש"ס קא שקיל נטרי ארבנן ואמרי ורבנן האי ונקתה ונזרעה זרע מאי עבדי ליה מבעי ליה לכדתניא וכו' משמע דהכי הלכתא כרבנן ולא כרשב"א: פ"ק ג' דין ט' ואח"כ מביא פלי חדש שלא נעשה בו מלאכה וכו' פ"ק מ"ן בכ"מ ודע דאמרינן בגמ' אהא דר' ישמעאל גמר פלי פלי ממצורע וכו' ויש לתמוה על רבי שפסק פ"ק כר' ישמעאל דבעי חרס חדש ובפ"ה מהלכות ביאת מקדש פסק כחכמים דמי מקנה פשרים לקידוש וצ"ע עכ"ל.

על זה במש"ל ו"ל ואני תמיה בקושית מר"ן ו"ל דהא בגמ' הקשו למאן דאית ליה דטעמא דר' ישמעאל וכו' וקאמר רבא בכלי חרס פלי שאמרת לך פבר ולפי זה טעמיה דר"י לאו משום ג"ש דכלי פלי הוא אלא משום דגלי קרא בכלי חרס וא"כ דוקא במצורע הוי מים חיים אבל בסוטה לא ורבינו פסק כרבא ע"כ.

ואנכי איש צעיר לא ראיתי שום תמיהא מזה על קושית מר"ן לפי שפינון שרבי ישמעאל אית ליה במצורע דבעי חרס חדש הוא משום דכתיב אל פלי חרס על מים חיים. מה מים חיים שלא נעשתה בהן מלאכה אף פלי שלא נעשה בו מלאכה.

וא"כ אף לפי מה שאמר רבא אמר קרא בכלי חרס שאמרת לך פבר שהוא פלי של מצורע. דבעי חדש שהיא סברת ר' ישמעאל.

פינון שרבי ישמעאל ס"ל דמי פיור מי מעין הם פמו שאמר רבי יוחנן הנה לו לרבינו לפסוק פנותיה גם במי פיור דבעי מי מעין. דלמה פסק פנותיה בהאי דבעי חדש ולא פסק פנותיה בהד דמי פיור בעי מי מעין.

דנדאי קושית מר"ן קושית אלימתא היא: וראיתי להתוספת יום טוב שתיירץ לקושית מר"ן זו דלרבא אפילו רבנן דרבי ישמעאל מודו בכלי דבעי חדש. ועל הפלי לבד קפיד קרא.

והכא סתם תנא דחדש בעינו דאית ליה להתי"ט דהגירסא במשנה חרס חדשה. וכן גירסת רבינו בפירוש המשנה.

דנדאי דהשתא אתי שפיר דרבינו פסק כמתני' דהיא גם אליבא דרבנן דפליגי עליה במי פיור והותרה קושית מר"ן ודוק: דין י"א ואח"כ פהן אחד בא אליה מפהני העזרה וכו' ומביא חבל מצרי כדי להזכירה מעשה מצרים שעשתה ואם לא מצאו מצרי מביא חבל מ"מ וקושרו למעלה מדדיה כדי שלא יפלו הבגדים.

כתב מר"ן בכ"מ ובגמרא בעי מניה ר' אבא מרב הונא חבל המצרי מהו שייעפב בסוטה וכו' ומשמע מהכא דאפי' בצלצול קטן נמי יכול להגרה אם לא מצא חבל מצרי ומדברי רבינו משמע דלעולם אינו חוגרת אלא בחבל: וצ"ע ע"כ: ונלע"ד דלא קשה דנדאי דמה דנקט במתני' חבל מצרי הוא כמו שאמרו בירוש' שעשתה מעשה מצרים כמו שכתב רבינו והבעיניא דהש"ס הוא אם עיקר הבאתו היא משום מדה במדה דאמר מר היא חגרה לו בצלצול וכו'.

וא"כ הוא דוקא חבל וכינון שמביאין חבל עבדינו חבל קמצרי כדי להזכירה מעשה מצרים שעשתה או משום שמיטת בגדים. אלא אגב עבדינו לה חבל המצרי.

וכינון שפן אם לא מצאו חבל אפי' בצלצול קטן סגי כדי שלא יפלו בגדיה. ופשיט ליה דעיקר הבאתו הוא משום שלא יפלו הבגדים וכינון שפן אם לא מצאו חבל מצרי לא מהדרינו יותר ומה שימצא כדי לקשור הוא ענישה.

ולפי זה מה שכתב רבינו מביא חבל מקל מקום. לאו דוקא חבל הוא הדין דבר שיכול לקשור בו.

שהרי פירש הטעם כדי שלא יפלו הבגדים: פירק ד' דין ט' ואם כתבה ישראל או פהן קטן פסולה כתב מר"ן בכ"מ משום דנכתב הפהן עפובא הוא אבל מה שפסל פהן קטן וכו' ע"כ. נראה דבא לומר דמה שכתב רבינו שגא' נכתב הפהן הוא על מיעוטא דישאל אבל על מיעוטא דכהן קטן לא כתב רבינו טעמא: וראיתי מי שכתב דטעמא הוא כיון דבעי לשמה.

כמ"ש רבינו אה"כ. והנה הן אמת שרבינו כתב בפ"ג מהלכות גירושין דפיסול הקטן לכתוב הגט משום דלאו בני דעה נינהו.

דנראה דמשום דאינו כותב לשמה. אבל קשה לי דלמה לא כתב חרש ושוטה נמי: דין י"ח מצנות חכמים על בני ישראל לקנאת לנשיהן וכו' כתב מר"ן בכ"מ ואיני יודע למה כתב רבינו שהיא מצנות חכמים והא קרא פתיב ואפשר לומר דסבירא ליה דקרא אסמכתא בעלמא ע"כ: ולי נראה דמה שאמר רבינו מצנות חכמים הוא משום דעל מה שאמרו אין מקנא לאשתו אלא אם כן נכנס בו ריח טהרה.

קאמר עלה כר"ע דאמר וקנא את אשתו חובה. ואם חובה מדאורייתא למה אמר אלא א"כ נכנס בו ריח טהרה.

דמאי נפקא מינה כיון דהיא מצוה מדאורייתא לקנאת. להכי מפרש רבינו דמה שאמר וקנא את אשתו חובה היא מצנות חכמים דווקא.

וא"כ אתי שפיר דמה שאמר אלא אם כן נכנס בו ריח טהרה שמקיים דברי חז"ל: הלכות איסורי ביאה פירק א' דין א' הבא על אחת מפל העריות האמורות בתורה וכו' הרב לחם משנה כתב על מה שכתב הרב המגיד בדין י"ב.

שהמתעסק כגון שנתפונן לאשתו ונזדמנה לו אחותו. משמע דהאי פירושא מיקל טפי מפירוש בתרא וכו' ולכאורה קשה דכי הו' פירוש בתרא נראה מוכרח בגמ' דקאמר

בְּפָרֶק אַרְבַּע מִיתוֹת עַל הַהִיא שְׁמַתְעֶסֶק בְּחֻלְבִּים וְעֵרִיּוֹת חֲזִיב וְכוּ' מִשְׁמַע אֶף עַל גַּב שְׁלֵא נִתְּפוֹן לְבִיאָה כָּלָל וְאִם כֵּן קָשָׁה לְפִירוּשָׁא קַמָּא ע"כ.

עֵינֵי בְּכִרִיתוֹת דְּף י"ט דְּקָאֵמַר בְּש"ס וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָאִי בָּהּ מֵאִי עֵבִיד בֵּיהּ מְבַעֵי לִיהּ פֶּרֶט לְמַתְעֶסֶק. מַתְעֶסֶק דְּמֵאִי אִי דְחֻלְבִּים וְעֵרִיּוֹת חֲזִיב דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל הַמַּתְעֶסֶק בְּחֻלְבִּים וְעֵרִיּוֹת חֲזִיב שְׁפֹן נִהְנֶה אֱלָא מַתְעֶסֶק בְּשַׁבַּת פְּטוּר מ"ט מְלֹאכְתּוֹת מְחֻשְׁבֹּת אֲסֻרָה תוֹרָה לְרַבָּא מְשַׁפְּחָתָּ לֵהּ פְּגוֹן שְׁנַתְּפוֹן לְחַתְּוֹתָ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחַתְּוֹתָ אֶת הַמְּחֻשְׁבֹּת לְאַבְיֵי מְשַׁפְּחָתָּ לֵהּ פְּגוֹן שְׁנַתְּפוֹן לְהַגְבִּיָּה אֶת הַתְּלוּשׁ וְחַתְּוֹתָ אֶת הַמְּחֻשְׁבֹּת דְּאִתְּמַר וְכוּ' זֶה לְפִי גִיְרְסַת רַש"י ז"ל.

וְהַפְּנוּנָה בָּמָה שְׁאָמַר אֱלָא דְּהוּא תִּירוּצָא דַּר"א ס"ל בָּהּ פֶּרֶט לְמַתְעֶסֶק בְּשַׁבַּת דְּפְטוּר. וְלֵא ס"ל הַטַּעַם דַּר"נ מְשׁוּם מְלֹאכְתּוֹת מְחֻשְׁבֹּת אֱלָא מְשׁוּם בָּהּ.

וּלְפִי זֶה מָה שְׁאָמְרוּ בְּסִנְהֶדְרִין פְּגוֹן דְּנִתְּפוֹן לְהַגְבִּיָּה אֶת הַתְּלוּשׁ וְכוּ'. מְוַכְרַח לֹאמַר דְּלֵא דְּנָקָא קָאֵמַר.

דְּהָא שְׁמוּאֵל ס"ל דְּאָפִי בְּמַתְּפוֹן לְחַתְּוֹתָ מְחֻשְׁבֹּת זֶה וְעֵלָה בְּיָדוֹ מְחֻשְׁבֹּת אַחַר פְּטוּר דְּלֵא נַעֲשִׂית מְחֻשְׁבֹּתוֹ. וְאִם כֵּן ר"א דְּמַפִּיק לִיהּ מֵאֲשֶׁר חָטָא בָּהּ עַד שְׁיִתְּפוֹן לְמְלֹאכָה זֹו קָאֵמַר. פֶּרֶט לְמַתְעֶסֶק בְּדָבָר אַחַר וְעֵלָתָה בְּיָדוֹ מְלֹאכָה זֹו. וְאֵע"פ שְׁהוּא בְּגוּפוֹ שֶׁל אוֹתוֹ דְּבָר אֱלָא שְׁמַתְעֶסֶק בְּעֵרִיּוֹת חֲזִיב שְׁפֹן נִהְנֶה.

וְאִפְּלוּ בְּכִי הָאִי גְּוֹנָא שְׁלֵא נִתְּפוֹן לְאִסוּר פְּגוֹן שְׁנַתְּפוֹן לְאִשְׁתּוֹ וְנִדְּמָנָה לוֹ אַחֲוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁפָתָה רַבִּינוּ בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת שְׁגָוֹת. שְׁהוּא אִפְּלוּ נִתְּפוֹן לְבַעֲלָהּ אֱלָא הִנֵּה דַעֲתוֹ לְהִתְּרָא וְעֵלָה בְּיָדוֹ אִסוּר.

וּמכ"ש שְׁלֵא נִתְּפוֹן לְבַעֲלָהּ פְּגוֹן שְׁהִנֵּה מַתְעֶסֶק עִם הָאִשָּׁה וּבְעֵלָה בְּלֵא פְּוֹנָה לְבַעֲלָהּ וְהוּא מ"ש רַבִּינוּ שָׁם בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת שְׁגָוֹת. אֱלָא שְׁהוֹצְרוּ רַבִּינוּ לְכַתּוּב זֶה פִּינּוֹן שְׁהוּא בְּגוּפוֹ שֶׁל דְּבָר שְׁהִנֵּה מַתְעֶסֶק בּוֹ: וְלְדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת שָׁם וּבְשַׁבַּת דְּף ע"ב ע"ב גִּרְאָה דְּלִשׁוֹן קוּשְׂיָא הוּא וְאִי לְמַתְעֶסֶק בְּשַׁבַּת אֲתִיָּא בָּהּ לְמָה לִי הָרִי הוּא פְּטוּר מִטַּעַם מְלֹאכְתּוֹת מְחֻשְׁבֹּת וּמִשְׁנֵי דְּאִיִּירֵי לְרַבָּא שְׁפִינּוֹן לְחַתְּוֹתָ אֶת הַתְּלוּשׁ וְנִמְצָאָתָּ שְׁהִיא מְחֻשְׁבֹּת וְנִתְּקַיְיָמָה מְחֻשְׁבֹּתוֹ לְהָא מִיָּהָא.

אֱלָא דְּסְבוּר שְׁהִיא תְּלוּשָׁה וְלֹאבְיֵי פִינּוֹן לְהַגְבִּיָּה אֶת הַתְּלוּשׁ וְחַתְּוֹתָ וְנִתְּקַיְיָמָה מְחֻשְׁבֹּתוֹ מִיָּהָא וְלֵא נִפְקָא מִמְּלֹאכְתּוֹת מְחֻשְׁבֹּת. וְלִכְּךָ אֲצִטְרִיף אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ.

א"כ מָה שְׁאָמְרוּ בְּסִנְהֶדְרִין כְּנִזְכָּר שְׁנַתְּפוֹן לְהַגְבִּיָּה אֶת הַתְּלוּשׁ וְחַתְּוֹתָ אֶת הַמְּחֻשְׁבֹּת וּכְדִשְׁמוּאֵל וְכוּ' לֹא דְּוִמְיָא מִמֶּשׁ. אֱלָא לֹאמַר דִּישׁ חִילּוּק בֵּין מַתְעֶסֶק בְּעֵרִיּוֹת לְמַתְעֶסֶק בְּשַׁבַּת אֲבָל דְּמַתְעֶסֶק דְּשְׁמוּאֵל אִיִּירֵי בְּמַכּוּוֹן לְחַתְּוֹתָ מְחֻשְׁבֹּת זֹו וְחַתְּוֹתָ מְחֻשְׁבֹּת אַחַר וְכֵן גִּרְאָה מְדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת שָׁם: דִּין ה' וְאֵלוּ הֵן הָעֵרִיּוֹת שְׁמִיתָן בְּשַׁרְיָפָה וְכוּ' כְּתַב הַלַּח"מ קָשָׁה לִי לְפִי דַעֲת רַבִּינוּ דְּכָל דְּבָר הַנִּלְמַד בַּג"ש הָוִי ד"ס וְכוּ' וְא"כ קָשָׁה לְמָה לֹא כְּתַב שְׁהוּא מַד"ס כַּמ"ש לַב"ב גְּבִי הַבָּא עַל אִשָּׁה דְּרָף זְנוּת אִינָה אֲסוּרָה אֱלָא מַד"ס מִשְׁמַע דְּכוּלְהוּ אִינָה הָוִי דְּבָר תוֹרָה וְצ"ע עכ"ל.

ט"ס בדבריו אלו וצ"ל ואיסורה מן התורה ואינו מדברי סופרים וכוננת קושיותו פה פיון דאצטריף שם לומר שאינה מדברי סופרים אלא מדברי תורה. משום פיון שהנפיר בת הבת שתק מן הבת.

שהרי בפתוב ממש היא וסמך לו הפתוב על בת בתו שנתבארה בתורה שהיא קרובה לו מתמת בתו וא"א שתהיה בת מותרת ובתה הבאה מתמתה אסורה כמ"ש הרב המגיד משמע דכולהו אינה דבר תורה.

דבזה דוקא הנה לן לומר שהיא מד"ס ואצטריף לאשמועיןן שאינה מד"ס. וכיון שאם חמיו ואם חמותו מדרשא אמתין הנה ליה לרבינו לכתוב שהם מד"ס דלאו פכל אינה: ואם פה הוא דבריו ו"ל לא קשה דלא הוצרך לכתוב אלא בדבר שהיא נראה שהיא מד"ס פתב לן שהיא מדאורייתא אבל בדבר שהיא מד"ס לא אצטריף לכותבו פיון שגילה דעתו בספר המצות שאין הדברים הנדרשים בג"ש או באחד מי"ג מדות נקראים דבר תורה אלא דברי סופרים וכמו שכתב הרב המגיד בפ"א מהלכות אישות יעו"ש: ועל אם חמותו נלע"ד דלרבינו לא מקרי מד"ס פיון דחמותו פתיבה בקרא והג"ש באה ללמדנו דג' דורות איתרבו בקרא דחמותו כמו למטה דהם שלשה דורות דג"ש גילוי מלתא בעלמא היא: דין כ"ב המקנא לאשתו ונסתרה וכו' פתב הראב"ד בהשגות דאינו לוקה משום זונה אלא משום טומאה דכל אונס בעד אחד לא קרינא ביה זונה אלא משום טומאה והכי איתא ביבמות פלישנא בתרא דרבה עכ"ל.

נלע"ד דהראב"ד מודה לרבינו במה שאמר בפ"ק י"ח אשת פהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה וכו' שהרי היא זונה ע"כ. שהרי שם לא השיגו וכלישנא בתרא דרבה דאמר משום טומאה אין משום זונה לא דהיינו שאין לוקה עוד משום זונה.

וכמו שפ"י לה רבא אחר פה הכל היו בכלל אחרי אשר הוטמאה פשפרט לה הפתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת פהן פדקיימא קיימא .

דהיינו דאשת פהן אף ע"פ שנאנסה אסורה. וכמו דברי רבי שם דלוקה עליה משום טומאה וכלישנא בתרא דרבה דמפרש לה רבינו דמשום טומאה דקאמר פיון דגם באונס איכא משום טומאה דהוא נדאי משום שהרי זונה אסורה לכהונה.

דאם לא פן מאי שנא מאשת ישראל. ולהכי קאמר שם רבינו שהרי היא זונה שנאסרה גם באונס ומה שאמרו בש"ס על לישנא בתרא משום טומאה אין משום זונה לא אלמא באונס לא קרינא בה זונה.

הפנונה דאין לחייבו נמי משום זונה מלבד טומאה אלא משום טומאה דכתיב ביה קרא דהוא משום זונה דוקא. ואם פן לפי זה אשת ישראל שנאנסה אף על פי.

שמותרת לבעלה פסולה לכהונה וכמ"ש שם רבינו. וכדברי רב עמרם משם רב ששת שהביא שם בש"ס דהוא אתי גם ללישנא בתרא.

ודלא פפירוש הרב המגיד שפירש דרבינו פסק פלישנא קמא. ומה שהשיג הראב"ד על רבינו הוא על מה שאמר רבינו דמשום עד אחד לוקה עליה משום זונה דס"ל דבעד אחד

אינו לוקה עליה משום זונה אלא משום טומאה דהיינו שאינה נאסרת כהונה ואף ע"ג דעיקר טומאה הוא משום שהרי היא זונה כמ"ש שם רבינו.

הוא מודה לו שהרי לא השיגו ס"ל דלא אמרו אלא אם יש שני עדים בטומאה. אבל אם לא היתה כי אם עד א' אינו לוקה עליה כי אם משום טומאה.

דבטומאה האמינה תורה לעד אחד פיון שיש רגלים לדבר אבל לא לענין דמקריא זונה ונפסלת לכהונה דבאונס בכהן דחייב עליה משום טומאה ואמרינו דזונה היא. ליתא בעד אחד דלא אמרו אלא בשני עדים ונקא דהכי איתא ביבמות בלישנא בתרא.

דהיינו במה שאמר שם הכל היו בכלל אחרי אשר הוטמאה כשפרט לה הכתוב וכו' הא נתפשה מותרת מקלל דאשת פהו כדקיימא קיימא. הנה במה שאמר כדקיימא קיימא הוא באיסור דאחרי אשר הוטמאה.

דהוא איירי ביש ב' עדים דלא מצינו שהאמינה תורה לעד אחד אלא בסוטה ונקא ולענין טומאה אבל לא לענין ליקרא זונה. והשתא אתי שפיר לדבריו ז"ל דההיא דרב עמרם לא פליגא אלישנא בתרא.

וגם במה נקט בדבריו בהשגה דכל אונס בעד אחד: ועל התה הזאת נ"ל לתרץ דס"ל לרבינו פיון דבאשת פהו אף ע"פ שזאנסה לוקה עליה משום טומאה שלא כאשת ישראל. דמקרח לומר שהוא משום שהרי היא זונה.

וכיון שפן גם בעד אחד שהאמינה אותו תורה לומר שנטמאה משום דיש רגלים לדבר הרי פיון דמצינו דטומאה דאשת פהו הוא שהרי היא זונה. א"כ גם בעד א' דאמרינו נטמאה הרי טומאה שלה היא משום דזונה היא.

ונהו כשאמר רבינו אע"פ שעיקר העדות בעד אחד כבר הוחזקה בו זונה. דהיינו פיון דאמרינו בעד אחד שנטמאה ודוק: פרוק ב דין א עיין במשנה למלה בהה ספק דנסתפק דכתב ונראה להביא ראיה מהוא דתנן בפ' האשה רבה דף נ"ד מי שהלכה אשתו למדינת הים ובאו ואמרו לו מתה אשתו וכו'.

והטור סי'. ס"ו כתב ומותר בקרובות שניה סתם משמע דמותר אף בחיי השניה ע"כ. לפי דקדוק זה משמע נמי אי לאחר מיתת הראשונה וכיון שפן ליתא להו שפכת "כ וז"ל ומיהו עדיין יש לבעל דין לחלוק ולומר דשהה דמי שזינה עם אחות אשתו דאין טעם שיאסר בקרובות שניה משום דאף אם לא ישא קרובות שניה הרינוה באה לבקר אחותה ואיכא חשש זנות נמצא דבמה שזאנסור אותו בקרובות שניה לא הועלנו כלום ע ומה שנלע"ד שהטור לקט דברי המשנה דקתני ור בקרובות שניה והוא אייר אח"מ השניה וסתם דבלא ביאר שאיירי אחר מיתתה שכל פנונתו לאשמועי זנות פמאן דליתיה דמי שגם לענין לאסור קרובותועי אינה אוסרת.

ולא ביאר דבעי אחר מיתה משורה דרבנן. הוא משום שפכת באר באנוסת אביו ד אחר מיתתה משום גזרה דרבנן ואע"פ שזנה היתה ג מ"מ פיון שפכת בא עמה בקירוב בשור יצרו של אדם מתחדש עליו לעשות אף במזיד פיון שלבו גם בה ונראה שגם רש"י ז"ל

ס"ל הכי שְהָרִי כְּתַב בְּמַתְנִיתִין דְּמוֹתָר בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה וְכוּ' דק"ל נוֹשְׂאִין עַל הָאֲנוּסָה וְכוּ' דְּמִשְׁמַע דְּדִינָן שְׁנָה.

וְכִמוֹ הֵתָם דְּהוּא לְאַחַר מִיתָה מְשׁוּם גְּזֵרָה ה"נ בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה. וּג"כ זֶה דַּעַת הַפְּרִיֶּשֶׁה שְׁהִבִּיא הָרַב לְמַטָּה דְּאָמַר דְּקִי"ל דְּנוֹשְׂאִין עַל הָאֲנוּסָה וְעַל הַמְּפֻנָּה וְאָמַר שְׁמַבִּיא רְאָיָה מְפָאן שְׁלֵא תֵאָסֵר אִשְׁתּוֹ הִרְאִישׁוּנָה עֲלִיו שְׁהָרִי מוֹתָר בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה דְּהָא בְּהָא מַתְנִיתִין מְבוֹנָאָר שְׂאִין הִזְנוֹת אוֹסֵר אִשְׁתּוֹ עֲלִיו.

וְאַח"כּ אָמַר וְאֵע"ג דְּכְתַב רַבִּינוּ לְעִיל בֵּת אֲנוּסָתוֹ מוֹתָרַת לוֹ לְאַחַר מִיתָה דְּנוֹקָא מְשׁוּם גְּזֵרָה דְּרַבְּנָן אִם כֵּן הִיָּה לָנוּ לְאַסְרָא אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוּנָה מְשׁוּם גְּזֵרָה אַף עַל גַּב דְּמַדְאֹרְיָתָא אִין הִזְנוֹת אוֹסֵר אִשְׁתּוֹ עֲלִיו.

וְתִירֵץ הִיָּינוּ דְּנוֹקָא לְשֵׁם דְּבָא עֲכָשְׁוִי לִישְׂאָ בֵּת אֲנוּסָתוֹ מִשְׂא"כ כְּשִׁפְכָר נְשָׂא אִשְׁתּוֹ בְּהִתָּר מִש"ה אִין מוֹצִיאִין אִשְׁתּוֹ מִמְּנֵי מְשׁוּם גְּזֵרָה ע"כ. דְּנוֹדָאֵי תִירוּץ אֲמִיתִי הוּא דְּאָפְי' אִם הִיָּה הִדִּין שְׂאֵם כְּנֵס יוֹצִיא.

כְּזֶה שְׁפָכָר נְשָׂא בְּהִתָּר אִין מוֹצִיאִין מִמְּנֵי. דְּלָזָה לֹא תִירֵץ דְּמְשׁוּם דְּקִי"ל דְּאֵם כְּנֵס לֹא יוֹצִיא וּמכ"ש דְּהִטוּר לֹא הִזְכִּיר זֶה: וְהִנֵּה לְפִי תִירוּצוֹ זֶה בְּנוֹדָאֵי וּפְשִׁיטָא דְּהוּא סוֹבֵר דְּמָה שְׂאָמַר דְּמוֹתָר בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה הוּא לְאַחַר מִיתָתָה דְּאֵם הוּא בְּחִיָּיָה הָרִי לֹא יַחוּל תִּירוּץ זֶה דְּהוּא לְכַתְּחִלָּה מוֹתָר לִיקְחָ בֵּתָה וְהוּא אִיָּרִי בְּאִשְׁתּוֹ שְׁל זֶה שְׁמוֹתָרִין לוֹ קִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה דְּבּוֹדָאֵי דְּפְשִׁיטָא לִיָּה דְּהֵתָם לְאַחַר מִיתָתָה.

וּבְנוֹדָאֵי שְׁמַפְלָל זֶה שְׁכַתְּבִיתִי הוּא מָה שְׁכַתְּבִיתִי שְׁמוּאֵל וְז"ל וְכַתְּבִי בְּדִרְיֶשֶׁה וּב"ח דְּנוֹקָא אַחַר מִיתַת הַשְּׁנִיָּה מוֹתָר לִיקְחָ בֵּתָה וְלֹא בְּחִיָּיָה ע"כ דְּמִזְנָה מְבוֹנָאָר שְׁדַעַת הַפְּרִיֶּשֶׁה שְׂאִיָּרִי אַחַר מִיתַת הַשְּׁנִיָּה: א' אִיבְרָא שְׁמַדְבְּרִי הִנֵּה בִש"ע סִימָן ט"ו סְעִיף כ"ו.

שְׁכַתְּבִי וְכֵן כָּל זְנוּת שְׁמוֹנָה עִם הַקִּרְוּבוֹת הַנְּאָסְרוֹת עֲלֵיָה מְחַמַּת אִשְׁתּוֹ אִין אוֹסְרִין אִשְׁתּוֹ וּמוֹתָר בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה ע"כ. וְצִיָּין עַל זֶה טוּר.

מִשְׁמַע שְׁדְּבָרֵי הַטוּר לֹא אִיָּרִי עַל תַּחֲלַת דְּבָרֵינוּ דְּהִלְכָּה אִשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם אֲלֵא קָאֵי לְמֵאֵי דְּסָמִיךְ דְּהִיָּינוּ בְּמִזְנָה בְּמִזִּיד. שְׁמַמָּה שְׁכַתְּבִי וְכֵן כָּל זְנוּת וְכוּ' אַחַר מָה שְׁכַתְּבוּ בִש"ע שְׁהִלְכָּה אִשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם וְכוּ' שְׁהוּא בְּשׁוֹגֵג כְּתַב הוּא וְכֵן וְכוּ' אִיָּרִי.

מִשְׁמַע לְהִדְיָא שְׁהוּא מְדַבֵּר בְּזִינָה בְּמִזִּיד. וְעוֹד מְמָה שְׁכַתְּבִי אַח"כּ וּמִיָּהוּ אִם הַקִּרְוּבָה רַגִּילָה לְבֵא אֲצִלוֹ ע"י אִשְׁתּוֹ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ אִשְׁתּוֹ.

וְצִיָּין עֲלִיו הַגְּהוֹת אֲלֶפְסִי וְהוּא דְּבָרֵי הַש"ג אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הָרִי"ף שְׁהוּא קָאֵי עַל שְׁזִינָה עִם חַמּוֹתוֹ בְּמִזִּיד דְּאֵם הִיָּתָה חַמּוֹתוֹ מְרַגְלַת לְבֵא אֲצִלוֹ מוֹצִיאִין אִשְׁתּוֹ מִמְּנֵי וְכַדְבְּרֵי הִירוּשְׁלָמִי דְּעַבְדֵי עוֹבְדָא הָכִי וְאִם הָרַב הַפְּרִיֶּשֶׁה מְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַטוּר כְּדְבָרֵי הַג"ה וְהִיָּה עֵסִיק לוֹמַר שְׁלֵא נְאָסֵר אִשְׁתּוֹ עֲלִיו שְׂאִין הִזְנוֹת אוֹסֵר אִשְׁתּוֹ עֲלִיו וְכַשְׁהוֹקְשָׁה לוֹ מִבֵּת אֲנוּסָתוֹ תִּירֵץ שְׁפָכָר נְשָׂאָה בְּהִתָּר וְכוּ' מָה יַעֲנֶה שְׁמוֹתָר בְּקִרְוּבוֹת שְׁנִיָּה לְכַתְּחִלָּה.

דְּמוֹכְרַח לוֹמַר שְׁהוּא אַחַר מִיתַת שְׁנִיָּה וְכָל כּוֹנְנוֹתוֹ מְעִיקְרָא שְׂאִין הִזְנוֹת אוֹסֵר אִשְׁתּוֹ עֲלִיו וְכִמוֹ שְׁכַתְּבִיתִי לְעִיל כֵּן נִלְע"ד. אֲבָל מָה שְׁכַתְּבִי הָרַב וְז"ל מְשׁוּם דְּלֹא הוֹעֲלֵנוּ כְּלוּם דְּהָרִי הַשְּׁנִיָּה תְּבוּא אֲצִל קִרְוּבָתָה הִרְאִישׁוּנָה לְעַד"ן שְׂאִין זֶה מְסַפִּיק דְּלִמְעוּטֵי תַפְלָה עֲדִיף: עוֹד

כתב הרב ז"ל וראיתי לרבינו בפ' י' מהלכות גירושין דין ט' וכו' ולא ידעתי למה לא הזכיר דין זה ע"כ.

ונ"ל דשם רבינו. איירי לענין גט.

דאינה צריכה כתב דאשתו מותרת וקא דאיירי באיסורי ביאה פתב דהבועל אשה דרף זנות לא נאסרו קרובותיה וכו' דהיינו כל שפא עליה שלא בדרף אישות גמורים אלא שיהא זנות לא נאסרו הקרובות אלא חכמים גזרו וכו' דכלל הפל בבת אחת דמשמע להדיא דבכל אופן איפא גזרה דרבנן ואפילו שזינה באונס שלא בדבריו ז"ל: עוד כתב הרב ז"ל אחר פל אלה הדברים וכו' הרב פרישה סימן ט"ו וכו' לא ידעתי מי הכניסו לדוסק זה והלא דברי הטור הם משנה ערוכה.

והוא דין בפני עצמו כמש"ל: ונ"ל דמה שכתב הכי הפרישה משום דהטור פשהביא דין דמתניתין דהלכה אשתו למדינת הים קא פסיק באמצע ואמר וכן בכל הקרובות הנאסרות ע"י אשתו אם מזנה עמהם לא נאסרה אשתו עליו.

ואחר כך אמר ומותר בקרובות שניה. דמזה משמע ליה להרב הפרישה דמביא ראיה מזה שאין הזנות אוסר אשתו עליו אפי' במזיד ולא אמרינן דמה שאמרו במתניתין דאשתו מותרת לחזור לו הוא דוקא שהיה בשוגג אבל אם היה במזיד גזרו רבנן שאסורה עליו.

לזה הביא ראיה שהרי מותר בקרובותיה. וטעמא דמותר בקרובותיה הוא פדאמר מעיקרא דקי"ל דנושאים על המפותה דהוא במזיד.

ואם בקרובותיה לא נאסר לישא בתה לכתחלה כ"ש שלא לאסור אשתו אפילו היה במזיד וכמו שפירשתי לעיל לדעת הפרישה. ועל זה הקשה מבית אנוסתו שהוא דבר מבואר בדברי הטור דנוקא אחר מיתתה וא"כ אמאי לא נאסור אשתו.

ותירץ ע"ז דשאני צשפבר נשאה דהיתר לא גזרו דף גזרה משום שרגילה לבא. ומה שהקשה עליו הרב ז"ל והלא דין פשוט דאם פנס לא יוציא פבר פירשתי לעיל דהרב הפרישה רצה לחדש לנו תירוץ דאפי' אם היה שפנס יוציא בזה באשתו ראשונה שפבר נשאה בהיתר אין מוציאים אותה ממנו פן נ"ל: עוד כתב הרב ומה שלא הוקשה לו ממ"ש הטור ומותר בקרובות שניה וכו' י"ל דס"ל שדין זה וכו' והתם מיירי שהיה בשוגג ומש"ה מותר בקרובות שניה.

אף קושיותו היא על מ"ש הטור וכן בכל הקרובות וכו' דאיירי במזנה במזיד ע"כ. ולא קשה על זה דאם הרב הפרישה סבירא ליה דיש לחלק בין שוגג למזיד והד דמותר בקרובות שניה הוא משום דבשוגג.

אם פן איף אמר ומביא ראיה שאין הזנות אוסר אשתו עליו שהרי מותר בקרובותיה. דמאי ראיה היא זו דשאני התם דהוא בשוגג דמביא ראיה לענין דאורייתא דלא נאסרה גם במזיד דקי"ל נושאים על האנוסה וכו' דהוא טעם שמותר בקרובות שניה דלא נאסרו הקרובות בזנות דכמאן דליתיה דמי מדאורייתא.

וגם לתירוץ השני ועי"ל דאף אם נאמר דס"ל שדברי הטור וכו'. אפשר דס"ל בחילוק השני שפתבנו לעיל דכיון דאשתו קנימת וכו' מש"ה לא אסרו עליו קרובות שניה ע"כ.

אתי שפיר מה שאמר ומביא לראיה שאין הזנות אוסר אשתו עליו שהרי מותר בקרובות שניה. דנדאי ראיה היא זו לפי מה שמותר בקרובות שניה ונדאי שאין אשתו נאסרת עליו כמ"ש.

אלא שהקונשיא היא דלמה לא אסרו רבנן אשתו עליו דבשביל כך לא נאסר בקרובות שניה דלא הועלנו כלום. דהיה להם לאסור אשתו עליו וא"כ ממילא יהיה נאסר בקרובות שניה כדי שלא תהיה רגילה לבוא אצל קרובתה כמו בת אנוסתו.

ותירץ דשאני התם וכו' אבל הכא דנשארה בהיתר אין מוציאין אשתו משום גזרה. ולפי זה יהיה מותר בקרובות שניה אף אם היה במזיד דלא הועלנו כלום באיסור זה: עוד כתב הרב ובעל חלקת מחוקק פתב וז"ל ומותר בקרובות שניה מלשון זה משמע אפי' בחייה וכו' והנה הקשה ולא תירץ וכבר פתבנו בירורן של דברים ע"כ: ואנכי איש צעיר נ"ל שלא כמו שהבין הוא שבעל חלקת מחוקק קא מקשה.

אלא פוננת דבריו דקא מכריח דמותר בקרובות שניה דקאמר אפי' בחייה. וכמ"ש שאח"ז דברגילה לבא אסורה.

משמע דבאינה רגילה מותרת. ועוד שלעיל סתם דוקא בת אנוסתו דבמיתתה מותרת אבל בחייה אסורה.

דמשמע להדיא שלא דיבר אלא בבת אנוסתו דוקא. אבל בהנה דקרובות שניה אפי' בחייה וזה פשט דבריו במה שאמר סתם דוקא בת אנוסתו.

דאם כמו שהבין הרב ז"ל כך היה לו לומר ולעיל בבת אנוסתו דוקא לאסר מיתתה. ולא להקדים ולומר סתם דוקא קודם שיאמר בת אנוסתו ובנדאי שפוננת בעל חלקת מחוקק דבקרובות שניה שאני משום דהוא בשוגג.

דהוא נקט דבריו על דברי הש"ע דהוא איירי מי שהלכה אשתו למדינת הים וכו' שהוא בשוגג ואמר וכמ"ש אחר זה דברגילה לבא אשתו אסורה משמע דבאינה רגילה מותרת דאפילו במזיד דכשאינה רגילה לא חיישינן לה דחששא כדי לאסור אשתו אע"פ שהוא במזיד.

וא"כ בהאי דבשוגג דלא חיישינן לה דחששא ומותר בקרובותיה אפילו במה שלא דיבר לעיל וסתם אלא בבת אנוסתו שהוא במי. והוא הולך לישא אותה לכתחלה.

דאמר דבחייה אסורה אבל בהאי דהוא בשוגג מותר לישא אותה אפילו בנה פן נלע"ד פירוש דברי החלקת מחוקק. ואם פוננתו כמו שהבין הרב ז"ל מאי קושיא איכא.

דאם על קרובות שניה מבת אנוסתו שאני בת אנוסתו שהוא במזיד. ה מה שאין אוסרין אשתו אע"פ שהוא במזיד תקשה א בת אנוסתו ליכא קונשיא דשאני אשתו שהיא כבר נשואה לו בהתר.

לאפוקי בת אנוסתו שהוא הולך לישאותה עכשיו: פרק ג' דין ב' הבא עהקטנה אשת הגדול וכו' ונאסרה על בעלה כמו שביארנו בהלכות סוטה ע"כ. ק הרב המגיד כתב שלא מצא ראיה לדברי רבינו א שנאסרה לבעלה דפתוי קטנה אונס הוא יעו"ש: ואנכי איש צעיר נלע"ד שמלבד הראיה שהביא הו"ל מהר"ד דר' אלעזר וכו' שהיא ראיה גמורה ועוד יש ראיה גמורה לדברי רבינו ממה שאמרו בפרק אלו נערוט שהמוציא שם רע על הקטנה פטור משום דה מלא דיבר הכתוב ולפום סוגיא דערכין דאמר רבא הוציא ש"ר על ש"ר שהוציא.

דלפי זה מה לי קטנה לי גדולה. דלהכי אצטריך נערה מלא דיבר הכתוב כמו שכתב שם רבינו בפ"ג מהל' נערה בתולה.

דתסוגיא דערכין עיקר וכמו שכתב שם הרב מש"ל ז"ל יש. דמנה יליף רבינו דלא אמרינן פיתוי קטנה אונס הוא דאם פיתוי קטנה אונס הוא אמאי אצטריך הכתוב להוציא את הקטנה, והא הוי כמוציא ש"ר על הנערה אנסה דלא מחייב.

אלא ודאי דלא אמרינן אונס קטנה וי הוא. והו"ד סוגיא דפ"ד אחין לאו בנדוקא אלא דחיינה וכמ"ש ה"ה פן נ"ל: אח"כ ראיתי להרב מצפי"א מהל' אישות דין ח' בד"ה הן אס הביא ראיה לדברי רבינו דאם פיתוי קטנה אונס הוא לא הו"ל להקשות לרב אדא בר אבהה בפ' נערה דף מ"ד משום דאינה בת עונשין דתפוק ליה משום דאינה נאסרת עליו וכל דברי הפעל הם דברו הבאי יעו"ש.

ולי נראה דאין מנה ראיה דנדאי דעדיפא להקשות מקרא גופיה דבבת עונשין איירי קרא וא"כ למאי אצטריך נערה מלא. אבל לפי סוגיא דערכין דאמרי האומר בפיו חמור מן העושה מעשה.

דאז אע"פ דקרא פתיב בבת עונשין הוא מ"מ גלי קרא בניה משום שהוציא ש"ר דחמור מן העושה מעשה ומ"ל גדולה ומה לי קטנה דלהכי אצטריך נערה מלא דיבר הכתוב. ואם הדין הוא דפיתוי קטנה אונס לא אצטריך קרא פינו דדינא הוא דאם אמר שנאנסה פטור הוא דנדאי זאת ראיה לדברי רבינו כמ"ש.

והדחיינה שדחה הרב ז"ל הראיה הנזכר משום דאפשר דמייירי דהמוציא שם רע הנה פהו שנאסרה עליו אפי' באונס. הנה לפי דברינו שכתבתי דרבינו תפס סוגיא עיקר דהוא משום ש"ר שהוציא.

א"כ באנוסה אפי' מייירי באשת פהו ליפא ש"ר בזה פינון שהיא אנוסה. וכן נראה מדברי התוספות שם בפרק אלו נערוט דף מ' ע"ב בד"ה הא לאו הכי וכו' והוי כמוציא ש"ר על הנערה דלא מחייב דמשמע אפילו בכהן לא מחייב: דין ו' באו עדים אחר שבגרה או אחר שבעלה בעלה וכו' ה"ז נסקלת בבית הסקילה ע"כ.

וכתב ה"ה אבל באמת יש לתמוה בזה שהרי בפרש' מש"ר שהיא אחר שבפעל פנזפר בפרק ג' מהל' נערה בתולה נאמר בזה והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה וקבר הושג רבינו מנה עכ"ל: ונ"ל דלא קשה דהדבר מבואר בדברי רבי' בריית' בש"ס דף מ"ו ע"א דקתני לא אמר לעדים באו ותעידוני והם מעידין אותו מאליהן הוא אינו לוקה וכו'.

אָלאַ היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה. הרי לה להדייא כשפאו העדים מאליהן נסקלת בבית הסקילה.

והוא מוכרח דאיירי ברייתא אחר שבעל דאם לא בעל בלאו הכי אינו חייב כמסקנא דגמרא בשם רבי יוחנן. ופסק רבינו הכי בפירק ג' מהל' נערה בתולה בדין י' ובדין י"א.

וכיון שפן מאי היא התקמה על דברי רבינו ממוציא שם רע שהיא נסקלת אל פתח בית אביה. שדין מוציא שם רע דוקא עד שיביא הוא העדים ולא שיבואו מאליהן ורבינו איירי הקא שפאו מאליהן כמ"ש פאו עדים אחר שפגרה וכו' בין אם היה זה במוציא שם רע או בסתם.

ולפי זה אין צריך גם למ"ש ה"ה דרבינו למד דין אם נבעלה בין זנותה לעדות מדין הבוגרת. דבברייתא הנז"ל הוא מבואר דאם פאו העדים מאליהן מקדימין היא או זוממיה לבית הסקילה.

משמע דבמקום אחד דינם ליסקל שהוא בית הסקילה ודוק: דין ט' כל הנשים שיש להם נסת בחזקת טהרה לבעליהן וכו' כתב הרב המגיד שרבינו מפרש משנתנו ביש לה נסת בדווקא מדאמרינו בסוגיא אין לה נסת אימור חזאי וכו' נראה מסוגיא דפ"ק ע"כ הא דלא הביא ראיה ממ"ש התם בסוגיא אלא אי אתמר הכי אתמר וכו' לא שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה.

משמע דדוקא שיש לה נסת ולא הגיע באותן הימים. ושוודאי לא נטמאת שעדין לא בא האורח.

אבל אם אין לה נסת חוששין לה שמא חזאי. משום דאימא דגם באין לה נסת נמי טהורה לבעלה.

ונקט הכי כדי ליפלוג ולתני בדידה אבל הגיע שעת וסתה אסורה. אלא דקשה לי מה שאמר וכו' נראה מסוגיא דפ"ק.

דאדרבה משם מוכח להדיא דכל אשה לבעלה היא בחזקת טהרה אפילו אין לה נסת. וכמו שאמרו שם התוס' על האי וכמו שמבואר שם בדף י"א ע"ב דקאמר שם על דברי שמואל מאי קמ"ל תנינא כל הנשים בחזקת.

טהרה לבעליהן אי ממתניתין הנה אמינא הני מילי באשה שיש לה נסת אבל אשה שאין לה נסת בעיא בדיקה. דמשמע דקושטא הוא דמתני' אפילו שאין לה נסת איירי וג"כ ממה שאמרו אה"כ תנינא נמי הכי בד"א וכו' דאיירי בשאין לה נסת.

וכמו שהכריחו שם התוספות דמייירי כשאין לה נסת. וגם מה שנתן טעם ה"ה לדברי רבינו על קושית הרשב"א נראה לי דאין זה טעם מספיק.

דאיך אפשר לומר דמשום שלא הטעה האומר ראשון. לא יתירץ קושטא מלתא דהדין כד דבאין לה נסת אסורה.

דמנה אדרבה יצא לנו טעות בעיקר הדין ונימא פיון שלא תירץ לו הכי משמע דגם באין לה נסת מותרת וכמו שהכריח הרשב"א ז"ל: והנה ראיתי לרבינו שכתב בדין ט"ז שאשה שאין לה נסת אסורה לשמש עד שתבדוק.

והנה זה שלא פדברי שמואל הנז"ל. וה"ה כתב שם דסובר רבינו שהוא דוקא בעדים דלפני תשמיש.

אבל עדים דלאחר תשמיש בכל גוונא בעי בדיקה. נראה דאף שאמר כמש"ל דדברי שמואל דפ"ק דאמר דאפילו באין לה נסת אין צריכה בדיקה לבעלה דלא פהאי סוגיא דדייק מינה לרבינו דמתניתין איירי בשיש לה נסת.

מדקאמר אין לה נסת אימור חזאי מ"מ אחי שפיר חילוק זה בין עדים דקודם תשמיש לעדים דלאחר תשמיש לדברי רבינו בשיש לה נסת לדעתו שמחלק בין יש לה לאין לה: אלא ממ"ש לעיל וכן נראה מסוגיא דפ"ק נראה דעל דברי שמואל קאמר שהוא פנותיה ס"ל.

ולכהי כתב פאן דסובר רבינו שהוא דוקא בעדים דלפני תשמיש והלא חלוקים הם דלשמואל אפילו שאין לה נסת איירי ולרבינו דוקא ביש לה נסת: ונלע"ד דכוננת ז"ל דמדקאמר על דברי שמואל מאי קמ"ל תנינא פל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן.

ומשני אי ממתני' הנה אמינא הני מילי באשה שיש לה נסת אבל אשה שאין לה נסת בעיא בדיקה. ולא קאמר אבל אשה שאין לה נסת לא אלא אמר בעיא בדיקה.

משמע דקמשני ליה דהנה אמינא לענן בדיקה פיון דהו מתניתין הני מילי בשיש לה נסת. ולכן היא בחזקת טהרה ובאין לה נסת לאו בחזקת טהרה ואינו יכול לבא עליה עד שישאלנה אם היא טהורה.

אם כן פיון שיש להסתפק שמה נטמאת יען שאין לה נסת הנה אמינא דמשום זה תבדוק עצמה שמה נטמאת ולא אדעתה קמ"ל שמואל דלענן בדיקה לא צריכה. אלא שישאלנה דוקא כמו דאמרינן גם למתניתין דבאין לה נסת צריף שישאלנה.

דנמצא דקושטא הוא דמתניתין דכל הנשים בחזקת טהרה וכו' הוא איירי ביש לה נסת. וכמו שאמר מעיקרא הני מילי ביש לה נסת.

ודלא פדברי התוספות דמשנה להו דכיון שאמר שמואל באין לה נסת לא בעי בדיקה גם מתני' דכל הנשים בחזקת טהרה וכו' היא גם באין לה נסת איירי ואין צריף לשאול אותה דנדאי דצריף שישאלנה אם נטמאת או טהורה היא: ומה שמחלק רבינו גם בענן בדיקה בין אם יש לה נסת לאין לה נסת וזה שלא פדברי שמואל דלשמואל גם באין לה נסת לבעלה לא בעיא בדיקה.

הנה הרב המגיד שם בד"ה דרף ישראל וכו' הביא דברי הרמב"ן שנתן טעם לדברי רבינו ויעו"ש. וכן הב"י בסי' קפ"ו הביא דברי הר"ן שנתן טעם לדברי רבינו שמחלק בין זה לזה יעו"ש"ב: ואנכי בעניי נראה לי שטעמא דרבינו שמפרש למתני' ביש לה נסת דוקא הוא משום דאם קושטא הוא דגם באין לה נסת איירי מתניתין.

אמאי חזר בש"ס ואמר אלא אי אתמר הכי אתמר ונהרי הנה לו שלא לחזור ממה שאמר בתחלה לא שנו אלא שאין לה נסת. ויוסיף בסיפא ויש לה נסת נמי כשלא הגיע שעת נסתה וכו'.

דהכי עדיף משיחזור לגמרי דלא ניחא ליה במ"ש התוספות דמינישב הלשון שאמר תחלה בלא תוספת ע"כ דאין זה הלשון שאמר תחלה ואדרבה בהפך דלשון שאמר בתחלה הוא באין לה נסת ובלשון השני שאמר שלא הגיע שעת נסתה מיירי ביש לה נסת.

להכי משמע ליה לרבינו שחזר לגמרי דנדאי דלא איירי מתניתין באין לה נסת: וכי תימא דאם פן תקשה קושיות הרשב"א ז"ל דאם פן הנה ליה למימר אלא אי אתמר הכי אתמר ל"ש אלא שיש לה נסת אבל אם אין לה נסת אסורה דהיינו הך דהנה קשיא להו.

הא לא קשיא לדעת רבינו ז"ל משום דאם פן הנה משמע דבייש לה נסת אפילו הגיע שעת נסתה מותרת. והא לא אפשר מדאשכחן דבריה פליג עליה ואמר אפילו הגיע שעת נסתה מותרת משמע דאביו ס"ל דהיא אסורה ובנסתות אם מדאוריין או מדרבנן פליגי כדאמרו בש"ס: והשתא פינו דבסוגיא דידן פשיטא להו דמתניתין דידן איירי ביש לה נסת אם פן לא קיימא לן כשמואל דאמר בפ"ק דלבעלה אינה צריכה בדיקה גם באין לה נסת.

משום דריהטא דסוגיא שם דשמואל דאמר דלבעלה לא צריכה בדיקה משום דמפרש למתניתין דידן באין לה נסת נמי. דכד פריף עליה מאי קמ"ל תנינא פל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן קא משני ליה אי ממתניתין הנה אמינא הני מילי באשה שיש לה נסת אבל אשה שאין לה נסת בעיא בדיקה.

דמשמע הנה אמינא דקאמר דהיא לאו קושטא הוא גם למה שאמר הני מילי באשה שיש נסת. אלא דקושטא הוא גם באין לה נסת איירי מתני' ולהכי הוא מה שאמר דלבעלה אין צריכה בדיקה גם באין לה נסת.

וכיון שפן שבסוגיא דידן פשיטא להו דמתני' דידן איירי ביש לה נסת דוקא. פסק פהאי סוגיא ואמר דצריכה בדיקה ודלא כשמואל.

דפשיטא דמתני' דקתני ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה דהוא משום שימוש ביתה ומשום דהיא עסוקה בטהרות ובייש לה נסת איירי דקתני ואע"פ שאמרו דיה שעתה. דמשמע דבייש לה נסת הוא דמצרכינן בדיקה דמגו דבעיא בדיקה לטהרות בעיא בדיקה נמי לבעלה.

אבל באין לה נסת גם משום בעלה נמי לבד בעיא בדיקה: ומ"מ נראה לי עיקר דרבינו פסק פהאי דאמר שמואל הלכה כר' חנניא בן אנטונינוס דכל אשה שאין לה נסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואפילו בשאינה עסוקה בטהרות וכשיטת רבי חנניא ונהרי"ף ז"ל שהביא הרא"ש ז"ל בסוף פרקא קמא דמפרשי להאי דקאמר מאן דמתני הא לא מתני להא דרבי אבא בר ירמיה הוא וכאית דמפרשי שהביא שם רש"י ז"ל יעו"ש: פרק ח' דין ה' כל נסת שנקבע מחמת אונס וכו' ולאחר י"ט קפצה ביום השבת ולא ראתה דם ולאחר השבת ראתה בלא קפיצה וכו' שהרי נודע שהיום גרם לה לראות ולא הקפיצה.

כתב הרב המגיד וסבור רבינו דהאי לישנא בתרא פליג אלישנא קמא וכו' דיומא הוא דקא גרים בלחוד ע"כ. צריך להבין פוננת דבריו במה שאמר וסבור רבינו דהאי לישנא בתרא פליג אלישנא קמא.

דלפי הגירסא שכתוב במגיד משנה דבלישנא בתרא כתוב אמר רב אשי כגון דקפצה בחד בשבת ונחזאי וקפצה בחד בשבת ונחזאי ובשבת קפצה ולא חזאי ולחד בשבת אחריןא חזאי בלא קפיצה איגלאי מלתא דיומא הוא דקא גרים ע"כ.

א"כ הרי להדיא דלישנא בתרא פליגא אלישנא קמא. ואין זה משום דסבור רבינו.

וג"כ מה זה שאמר אח"כ וכן כתב הרמב"ן לא ידעינן אי פליגאן לישני וכו'. והלא מבואר להדיא דפליגן לישני וג"כ פיצד אתי מ"ש אחר כף אבל הרשב"א ז"ל פסק פשני הלשונות להקל וכו'.

והרי בלישנא בתרא הוא להחמיר דקבעה נסת לחד בשבת: ונראה לי פשוט דמה שכתוב בדברי הרב המגיד בלישנא בתרא ובשבת קפצה ולא חזאי הוא ט"ס. ולהכי ציין עליה במסגרת דבש"ס לא כתיבא הכי אלא הכי הגירסא דקפצה בחד בשבת ונחזאי וקפצה בחד בשבת ונחזאי ולחד בשבת אחריןא חזאי בלא קפיצה איגלאי מלתא דיומא הוא דקא גרים.

שלהכי כתב הרב המגיד וסבור רבינו וכו'. דהיינו דממה שאמר ולחד בשבת אחריןא חזאי בלא קפיצה איגלאי מלתא דיומא הוא דקא גרים.

משמע דבכל גוונא דבחד בשבת אחריןא חזאי בלא קפיצה איגלאי מלתא דיומא הוא דקא גרים. שלהכי כתב רבינו אף על גב דקפצה בשבת פינו דבחד בשבת חזאי בלא קפיצה יומא הוא דקא גרים.

וגם הרמב"ן כתב לא ידעינן אי פליגאן הני לישני. דודאי דלפי הגירסא שכתבתי שבלישנא בתרא לא גרים ובשבת קפצה ולא חזאי נסתפק אם פליגאן הני לישני ולמדחיה לקמא אתמר בתרא וכמו שסובר רבינו כמ"ש.

או דילמא תרתי איתנהו. דהיינו דקמ"ל לישנא בתרא דהיכא דלא קפצה בשבת דליכא למימר דקפיצה דאתמול גרמה לה אמרינן דיומא הוא דקא גרים לה וקבעה לה נסת לימים דודאי דלפי זה לא פליגאן הני תרי לישני.

והרשב"א פשיטא ליה דהני תרי לישני לא פליגאן. ולהכי פסק פשני הלשונות להקל וכמ"ש הרב המגיד בדבריו ז"ל: ואנכי בער ולא אדע דאיך אפשר לומר דהני תרי לישני לא פליגאן דאם פן למאי אצטריך לישנא בתרא דאם לאשמועינן דאם לא קפצה בשבת דאמרינן דודאי יומא דקא גרים וקבעה לה נסת לימים.

הא ודאי דשמעינן לה מלישנא קמא מדקאמר מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דיומא קא גרים ולא קפיצה קמ"ל דקפיצה דאתמול נמי גרמא לה. הרי משמע להדיא דאם לא קפצה אתמול ודאי הוא דיומא הוא דקא גרים ולמאי אצטריך לאשמועינן לישנא בתרא.

אלא ודאי מדאצטריך לאשמועינן לישנא בתרא. הוא לאשמועינן דלישנא בתרא פליגא אלישנא קמא.

דס"ל דאף על גב דקפצה בשבת פינו דחד בשבת חזאי בלא קפיצה יומא הוא דקא גריס לה דלא פלישנא קמא וכדברי רבינו ז"ל: פ"ק ט' דין ז' פתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה וכו' לפיכך תקנו חכמים שתלבש האשה בגדי צבעונין להצילה מדין הכתמים ע"כ.

כתב מ"ן בכ"מ לתרץ קושיותו דהיאך כתב רבינו לפיכך תקנו שיהם דברים דחויים שרבינו סבור פינו דלא אידחי מאי דאמר תקנו אלא משום דלא ידע מאן תקנינהו השתא דאמרין דבפולמו' של אספייאנוס נשאו ונתנו חכמים בבגדי צבעונין איפא למימר דאז תקנום ע"כ: ואנכי איש צעיר עדיין קשה לי פינו דבש"ס קאמר הותרו והקשו עלה ותיצו עלה הוא דהותרו ומנין לו לרבינו דאז תקנינהו.

ולעד"ן נראה לתרץ דרבינו דייק מה שאמרו הא עדיפא כדי להקל על כתמיהן. דמשמעוהו הא עדיפא דהיתה תקנה קדומה ללבוש בגדי צבעונין כדי להקל על כתמיהן.

ושקלו דתקנה זו עדיפא ממה שרצו לתקן לגזור על בגדי צבעונין. דנדאי כד תירצו בש"ס אין דתנו בפולמוס של גזרו וכו' אזי מוקמינן דברי הברייתא כמו שהיא שלא תקנו וכו' אלא דהמתרץ דאמר אין וכו' הוא לומר דגם על הותרו לא תקשה הותרו מכלל דאסירי.

ורבינו הביא פלשון הברייתא שהיא תקנה: פ"ק י"ב דין א' ישאל שבעל עכ"ום וכו' : כתב הרב המגיד ומ"ש רבא בפ"ק הערל בגרויתם אית להו חתנות בגייתן לית להו חתנות פ"ק תירצוה המפרשים ובנדאי בגייתן כל דרף אישות איפא למימר דאיפא לאו דאורייתא ע"כ.

פ"שט: דבריו הוא דרבינו דכתב דבכל האומות יש איסור לאו' דלא תתחתן בם פשהו דרף אישות הוא פסק כהאי סוגיא דתירצו אלא דאורייתא אישות דרף חתנות ואתו אינהו וגזור אפילו דרף חתנות.

דאף דזה הוא אליבא דר"ש פינו דש"ס קא שקיל וטרי אליביה הכי הלכתא דלהכי פסק רבינו פנותיה. וכתב ומ"ש רבא וכו' דהיינו דלפי דברי רבא בגייתן ליפא לאו דלא תתחתן אלא בגרויתן ואם פן נדאי דרבא לית ליה כהאי סוגיא דקאמר דבגייתן איפא לאו דלא תתחתן.

ויודע דהלכה פ"קא בכל מקום לזה אמר דכבר תירצוה המפרשים. ומשמע דלדברי תירוץ המפרשים לא יקשה היאך פסק רבינו הכי.

והנה לפי דברי התוספות בפ"ק הערל דתירצו דהתם בפ"ק אין מעמידין אסיפא דקרא סמיה דכתיב בתו לא תקח לבנה וכו' יעו"ש. ונדאי דהוא דלא כדברי רבינו שרבינו אמר דבגייתן איפא לאו דלא תתחתן וא"כ קשה מה פא לתרץ לדעת רבינו.

דאע"ג דבגייתן כל דרף אישות איפא לאו דאורייתא מ"מ לאו משום דלא תתחתן דלא כדברי רבינו. ועוד דלדברי רבא בגרויתן איפא לאו דלא תתחתן בם.

וילדברי רבינו בגרותן ליפא לאו וגם איסור דאורייתא ליפא אלא מדברי סופרים כמ"ש
בדין כ"ב: והנה פתב שם ה"ה דרבינו סובר דהך סוגיא שהביא שם דמשמע מינה
דבגרותן ליפא איסור דאורייתא.

פליגא אדברא דאמר דקרא דלא תתחטן בם אגרותן קאי ואין הלכה כרבא. וכינון שפון
מה לו לומר ה"ה ומ"ש רבא וכו' פבר תירצוה המפרשים.

דמאי נפקא מינה לתירוץ המפרשים. דהא רבינו סובר דלית הלכתא כרבא.

דאם פנונתו לומר דמהאי סוגיא אדברי רבא לא קשה דכבר תירצוה המפרשים. וילקמן
בדין כ"ב פתב דמנכרח דסובר רבינו דלית הלכתא כרבא.

הרי לפי תירוץ התו' שפתבתי לא אמי פדברי רבינו כמ"ש: ונ"ל דה"ה פנונתו במ"ש
ובנדאי בגייתן פל דרף אישות איפא למימר דאיפא לאו דאורייתא הוא משום בתו לא
תקח לבנה ומפרש לדברי רבינו שאמר שפאמר לא תתחטן בם וכו' הוא משום ובתו לא
תקח לבנה שהרי רבינו הביא פל הפסוק פולו וכדברי התוספות דהוא משום לא תקח
לבנה.

ובא לומר ה"ה דרבא נמי אמי פהך שפירצו אלא דאורייתא אישות דרף חתנות נאתו
אינהו וגזור אפילו דרף זנות דהיגנו דאישות דרף חתנות איפא לאו מדאורייתא משום
ובתו לא תקח לבנה וגם דברי רבינו פנונתו משום זה.

ולקמן בדין כ"ב שפתב רבינו ששבועה עממים מי שנתגייר מהם אינו אסורין מן התורה
שזה שלא פדברי רבא דאמר דשבועה עממים בגירותן איפא לאו דלא תתחטן בם על
זה אמר דהך סוגיא שהביא שם שלא פדברי רבא דאין הלכה כרבא בהאי שאמר.

דבגירותן איפא לאו דלא תתחטן בם: דין ד' פל הבועל עכ"ום וכו' ודבר זה הל"מ מסיני
הוא. ראיה לדבר זה מעשה דפינחס בזמרי ע"כ.

פתב ה"ה לתרץ השגת הראב"ד ונ"ל שפל שהוא מזיד אינו צריך התראה שלא מצינו
התראה אלא לחייבי מיתות ב"ד אבל זו הלכה היא ואינן רשאין אלא בפעולת מעשה ולא
מצינו בפינחס שהתרה בזמרי ומ"מ ראיה לי שמה שאמרו גבי זמרי שהנה לו לפרוש
ולא פירש הוא כשהתרה בו פינחס ע"כ.

קשה לי על דבריו שאמר פיון שהוא מזיד וכו' דבזמרי היכן מצינו שהנה מזיד. והלא
אמרו שם דתפשה בבלוריתה ונהביאה אצל משה וכו'.

ואם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לה נתעלמה ממנו הלכה וכו'. אלמא שזמרי הנה
שוגג.

ולא מזיד ולמה נהרגהו והוא בשוגג. אלא וראי שפינחס התרה בו שאמר לו ההלכה
שקנאים פוגעים בו וממשה נתעלמה ההלכה: וגם על מה שאמר ומכל מקום ראיה לי
שמה.

שְׁאֵמְרוּ גַבֵּי זְמָרֵי שְׁהִיָּה לֹו לְפָרוֹשׁ וְלֹא פִירֵשׁ הוּא כְּשֶׁהִתְרָה בּוּ פִינְחָס יֵשׁ לְהַשִּׁיב עַל זֶה דְּלֹאוּ מִשׁוּם הִתְרָאָה דְּפִינְחָס הוּא דָּאֵם כֵּן אֲמַאי בָּא הֵנִס לְהוֹרְגוּ שְׁלֹא כְּדִין כִּינּוֹן שְׁהִיָּה שׁוֹגֵג.

וְכִשְׁשָׁמַע שֶׁהוּא אָסוּר הָיָה פּוֹרֵשׁ. וְאֲמַאי נִעְשָׂה גַם הִנֵּה שְׁלֹא לְפָרוֹשׁ אֶלָּא שְׁמֹנְכָרַח לֹוֹמֵר שְׁהֵנִס הוּא שְׁהִיָּה לֹו לְפָרוֹשׁ כִּינּוֹן שְׁבָא בְּרוֹמַח בְּיָדוֹ וְיִדְעֵה שְׁבָא וְהָיָה פּוֹרֵשׁ לְקוּם עָלָיו לְהוֹרְגוּ לְפִינְחָס.

וְנִעְשָׂה גַם זֶה שְׁלֹא יִהְיֶה פִינְחָס וְלֹא מִשׁוּם שֶׁהִתְרָה בּוּ: וְנִרְאָה וְדָאֵי שׁוֹמְרֵי מִזִּיד מִקְרֵי שְׁוֹדָאֵי שְׁאֵמְרוּ לֹו שֶׁהִיא אָסוּרָה וּמָה שְׁנִתְעַלְמָה מֵהֶם הִתְלַכָּה לֹאוּ גַם לְעַנְנֵי הָאִסוּר. אֶלָּא לְעַנְנֵי שְׁקִנְאִים פּוֹגְעִים בּוּ שְׁלֹא קָם אֶחָד מֵהֶם לְהוֹרְגוּ עַד שְׁבָא פִינְחָס.

וְלִכּוֹן נִעְשָׂה גַם שְׁלֹא פִירֵשׁ כְּדֵי לְקַבֵּל עֲוֹנוֹשׁוֹ. וּמָה שְׁמִדְיָיִק ה"ח מִמָּה שְׁאֵמְרוּ שְׁהִיָּה לֹו לְפָרוֹשׁ וְלֹא פִירֵשׁ שְׁפִינְחָס הִתְרָה בּוּ.

מִמָּה שְׁנִקְטוּ בְּדִבְרֵיהֶם לְשׁוֹן פְּרִישָׁה שְׁאֵם מִשׁוּם שְׁבָא לְהוֹרְגוּ הָיָה לָהֶם לֹוֹמֵר שְׁלֹא קָם עָלָיו זְמָרֵי לְהוֹרְגוּ שְׁזֵה בָּא לְהַרְגֵי וְהִבָּא לְהוֹרְגֵי הַשְּׁכָם לְהוֹרְגוּ אִז"ל. אֶלָּא מְדַנְקֵטוּ שְׁלֹא פִירֵשׁ דְּמִשְׁמַע שֶׁהִתְרָה בּוּ שְׁדִינָא הוּא שְׁאֵם לֹא פִירֵשׁ הוֹרְגִין אוֹתוֹ וְאֵם פִירֵשׁ אֵין הוֹרְגִין אוֹתוֹ וְנִעְשָׂה לֹו גַם שְׁלֹא פִירֵשׁ שְׁזֵה בְּוֹדָאֵי מִשׁוּם שֶׁהִתְרָה בּוּ פִינְחָס כְּדִין הִתְרָאָה הַצְּרִיכָה לֹו: דִּין ו' לֹא פָּגְעוּ בּוּ קִנְאִים וְלֹא הִלְקוּהוּ ב"ד הָרִי עֲוֹנוֹשׁוֹ מְפֹרֵשׁ בְּדִבְרֵי קַבְּלָהּ וְכו' שְׁנִנְאֵמֵר וּבְעַל בַּת אֵל גִּכְר וְנִקְרָא מְחַלְלֵי קִדְשׁ ה' ע"כ.

מְדַבְּרֵי אֵלוּ ז"ל דְּאֵינְרֵי בְּדָבָר שֶׁהוּא אָסוּר מְדֹאֹרֵינְיָא דְּחִיָּיִב מִלְּקוּת כְּגוֹן שְׁבָא עָלֶיהָ דְּרָף חֲתוּנוֹת אוּ שְׁבַעֵל בְּפִרְהָסִיא שְׁקִנְאִין פּוֹגְעִין בּוּ שְׁזֵה הוּא שְׁפַתְב לֹא פָּגְעוּ בּוּ קִנְאִים וְלֹא הִלְקוּהוּ ב"ד.

דְּמִשְׁמַע שֶׁהוּא מִלְּקוּת שְׁעֵבֵר עַל לֹאוּ דְּלֹא תִתְחַתֵּן בָּם. שְׁוֹדָאֵי דְּקָרָא לְהַכִּי הוּא דְּאֵתָא לְדָבָר שֶׁהוּא אָסוּר מְדֹאֹרֵינְיָא.

אֲבָל אִם בָּא עָלֶיהָ שְׁלֹא בְּדָבָר אִישׁוֹת וְלֹא יִחְדָּה וְלֹא בְּפִרְהָסִיא שֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן דְּוִקָא לִיכָא עֲוֹנוֹשׁ כְּרַת דְּקָרָא. דְּלֹא אֵתָא קָרָא לֹאִסוּר דְּרַבְּנָן שְׁעִתִּידִים לְאָסוּר.

וְנִרְאִיתִי לְבֵית שְׁמוּאֵל בְּסִי' ט"ז סְעִיף ד' שְׁפַתְב מִשְׁם הַדְּרִישָׁה וּב"ח אֶפְיָלוּ בְּעַל בְּצַנְעָה מ"מ כִּינּוֹן דְּלֹא קִבֵּל עֲוֹנוֹשׁוֹ אוּ עֲוֹנוֹשׁוֹ מְפֹרֵשׁ בְּקַבְּלָהּ ע"כ וְלֹא יִדְעָתִי כִּי צָדַד שְׁיִיף לֹוֹמֵר כִּי כִּינּוֹן דְּזֵה גִזְרָה דְּרַבְּנָן דְּוִקָא שְׁגִזְרוּ אַחַר כִּי וּכְעַת אֵין הַסְּפָרִים הַגְּזֻפְרִים בְּיָדֵי לְרֵאוֹת דְּבִרְיָהֶם ז"ל: דִּין י"ב וְלֹא גִזְרוּ חֲכָמִים בְּדָבָר זֶה וְכו' צְרִיף לְדַעַת מָה שְׁאֵמְרוּ וְלֹא גִזְרוּ חֲכָמִים בְּדָבָר זֶה.

כִּינּוֹן שְׁאֵמְרֵי מִכֵּן אוֹתוֹ מִכַּת מְרֻדוֹת מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים אֶלְמָא שְׁחֲכָמִים גִּזְרוּ אִסוּר בְּשִׁפְחָה. וְכִי צָדַד אֵמֵר שְׁלֹא גִזְרוּ חֲכָמִים בְּדָבָר זֶה.

וְנִרְאָה דְּהֵינּוּ שְׁלֹא גִזְרוּ יוֹתֵר שְׁלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ כְּמוֹ הַבָּא עַל הַעֵכ"וּם דָּאֵם בְּפִרְהָסִיא קִנְאִים פּוֹגְעִים בּוּ וְאֵם יִחְדָּה לֹו בְּזִנּוּת חִיָּיִב עָלֶיהָ מִשׁוּם נִשְׁג"ז: דִּין י"ג אֵל הָיָה עֲוֹן זֶה קַל בְּעֵינֵינָהּ וְכו' וְנִמְצָא גוֹרֵם לְזַרְע קִדְשׁ לְהַתְחַלֵּל וְלְהִיּוֹתֵם עֲבָדִים הָרִי אֲוִנְקָלוּס הַמְּתַרְגֵּם כִּלְל בְּעִילַת עֶבֶד וְשִׁפְחָה בְּכִלְלֵי לֹא יִהְיֶה קִדְשׁ וְלֹא תִהְיֶה קִדְשָׁה ע"כ.

אף ע"פ שרבינו מוקים לקרא זה להבא על הפנויה ישראלית דרך זנות. והכא פתב
שהשפחה מדברי סופרים הוא מביא ראיה שעון זה אינו קל אף ע"פ שהוא מדברי
סופרים.

שהוא גורם לזרע קדש להתחלל ולהיותם עבדים. ותרצה שאונקלוס המתרגם כלל
בעילת עבד ושפחה בכלל לא יהיה קדש ולא תהיה קדשה.

שחמירא ליה עון זה עד שכללו בלאו דאורייתא. דהיינו שאע"פ שאינו כף לדעתו הוא
ז"ל.

מ"מ מפת חומר העון הזה הוא שאונקלוס שכלל אותו בכלל לא יהיה קדש: דין כ' מצרית
מעוברת וכו' הפתוב תלאן בלידה ע"כ. פתב ה"ה ומ"ש שם דטעמיה דר"ד משום דכתיב
אשר יולדו הכתוב תלאן בלידה כמ"ש רבינו ה"פ פיון דכתיב אשר יולדו דור ג' וא"א
ללידה בלא אב ואם אלמא בעינו שיהא ג' לאב ואם וכל שאינו ג' לשניהם אינו מותר
ע"כ.

הנה לפי פירוש זה דרבינו מפרש הכי לטעמא דרב דימי דקאמר בש"ס אם כן מה שאמר
בש"ס אליבא דר"ד אלמא בטר אמיה שדינו ליה. לאו בכל גוונא אלא בזה שאמו מצרית
ראשונה.

אבל באמו מצרית שניה אם היה אביו מצרי ראשון בטר אביו שדינו ליה לטעמא משום
דהפתוב תלאן בלידה. וכיון שכן לא אתו דבריו הראשונים שאמר דסובר רבינו דכי אמר
ד"ר דשדינא ליה בטר אמיה היינו דוקא פי הוי לחומרא.

אבל במצרי א' שנשא מצרית שניה שדינו ליה בטר האב להחמיר והלך אחר הפחות
שבשניהם. דאין זה הוא הטעם אלא משום דתלאן הפתוב בלידה: ונראה דכוננתו ז"ל
לתת טעם לדברי רבינו דלמה לא יפרש דמה שאמר בש"ס אליבא דר"ד אלמא קסבר
בטר אימיה שדינו ליה כפשטיה דבכל גוונא קאמר.

וכמו דמפרש רש"י והרמב"ן ז"ל דמה שאמר דהפתוב תלאן בלידה. דהיינו אחר האם
דהשתא דמה שאמר רב דימי הוא בכל גוונא בין להקל בין להחמיר בטר אימיה שדינו
ליה.

על זה אמר דסובר רבינו דכי אמר ר"ד דשדינו ליה בטר אימיה היינו דוקא פי הוי
לחומרא וכו' והלך אחר הפחות שבשניהם ואי לאו הכי ר"ד הוה משמע לן פחא דהתיירא
דעדיף טפי.

ומשום זה יפרש רבינו לטעמא דר"ד דקאמר עליה בש"ס. ה"פ פיון דכתיב אשר יולדו
להם הכתוב תלאן בלידה וא"א ללידה בלא אב ואם וכו': ואנכי איש צעיר לא הונח לי
לפי זה משמעות דאמר דבטר אמיה שדינו ליה דהוא משמע דמלתא פסיקתא דהבן שדינו
ליה אחר אמו וכמ"ש בלישנא קמא דבטר דידיה שדינו ליה דהוא בכל גוונא דהא אפי'
לקולא אמרה: ונלע"ד דנדאי דפשטא דש"ס שאמר אלמא בטר אמיה שדינו ליה שאנו
הולכים אחר האם.

אָבֵל כּד פֿרײַף לײַה אַבײַי מױהײַא דױפֿרײַש חטאָת מַעֲוֹבֶרֶת וכו'. דױפֿנוֹנָה דאָם בַּתֵּר אַמײַה
שױדײַנ לײַה א"כ עֲוֹבֶר יֵרֶף אַמױ וְהוּנָה לײַה וְלֵד חטאָת וְיֵלֵד חטאָת לְמִיתָה אָזְלָא.

וּשְׁנַי לײַה שױאָנײַ הַתֵּם דְּכַתִּיב אֲשֶׁר יִנְלָדוּ הַפְּתוּב תִּלְאָן בְּלִידָה. דְּמִשְׁמַע דױפֿנוֹנָה דאָע"ג
דְּעֲוֹבֶר לָאו יֵרֶף אַמױ וְחֻשׁוּב פֿוֹלָד בְּפִנֵי עֲצָמוֹ דְּלֵהֲכִי רַצָּה בַּחטאָת מִתְּפַכֵּר רַצָּה בְּוִלְדָה.

שױאָנײַ הַתֵּם דְּכַתֵּב אֲשֶׁר יִנְלָדוּ דױפֿתוּב תִּלְאָן בְּלִידָה. דױפֿנוֹנָה דְּלָאו מִשׁוּם עֲוֹבֶר יֵרֶף אַמױ
דְּשױדײַנ לײַה בַּתֵּר אַמײַה.

אַלָּא מִשׁוּם דױפֿתוּב תִּלְאָן בְּלִידָה וְזֵה לָאו לִידָה שְׁלִישִׁית לְאַמױ וּמִינָה נִשְׁמַע דְּגַם בְּמַצְרֵי
א' שְׁנַשָּׂא מַצְרִית שְׁנִיָּה לָאו שְׁלִישִׁי הוּא. דְּלָאו לִידָה שְׁלִישִׁי לְאַבִּיו וְזֵהוּ דְּנִקְט רַבִּינוּ הַאי
טַעְמָא שְׁאַמְרוּ בְּש"ס עַל מַצְרִית א' הוּא פְּתוּב אַתְרֵנוּיָהּ: וּנ"ל דְּפִירוּשׁ רַבִּינוּ הוּא מְוַכַּרְח
מִמָּה שְׁהַקְשׁוּ אַח"כ טַעְמָא דְּכַתֵּב אֲשֶׁר יִנְלָדוּ.

הָא בְּעֲלָמָא בַּתֵּר אַבּוּה שױדײַנ לײַה. אַלָּא הָא דְּאַמֵּר רַבָּא נְכָרִית מַעֲוֹבֶרֶת שְׁנַתְּגַיִירָה בְּנָה
אִין צְרִיף טְבִילָה אַמַּאי אִין צְרִיף טְבִילָה וכו'.

דַּמְנ"ל בְּעֲלָמָא דְּבַתֵּר אַבּוּה שױדײַנ לײַה. דְּאַיִמָּא דְּלָא אַמְרוּ עֲוֹבֶר לָאו יֵרֶף אַמױ אַלָּא דְּלָא
שױדײַנ לײַה פֿוֹלוּ בַּתֵּר אַמױ שְׁנַקְרָא וְלֵד חטאָת.

אַבֵּל בַּתֵּר אַבִּיו ג"כ שױדײַנ לײַה וְלֵהֲכִי רַצָּה בְּוִלְדָה מִתְּפַכֵּר פִּינוּ דְּגַם בַּתֵּר אַבִּיו שױדײַנ לײַה
וְהוּנָה לײַה כְּפִהָמָה בְּפִנֵי עֲצָמָה בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה מִשׁוּם צַד אַבִּיו וּכְמַפְרִישׁ שְׁתֵּי חטאָת
לְאַחֲרֵיָת.

אַבֵּל לְעוֹנֵן טְבִילָה פִּינוּ דְּגַם דְּבַתֵּר אַמױ שױדײַנ לײַה לָא הוּי חֲצִיצָה דְּגַם רַב פֿהָנָא לָאו
קְאָמֵר דְּחוּצָא אַלָּא פֿוֹלוּ. וְהָבֵא פִּינוּ דְּבַתֵּר אַמױ נְמִי שױדײַנ לײַה לָא הוּי פֿוֹלוּ וְאִינוּ חוּצָא:
אַלָּא וּדְאִי דְּמִשְׁמַע לײַה דְּמָה שְׁאַמֵּר דְּבַתֵּר אַמײַה שױדײַנ לײַה וְקְאָמֵר עֲלָה דְּבְלִידָה תִּלְאָן
הַפְּתוּב דױפֿנוֹנָה דְּגַם בַּתֵּר אַמױ שױדײַנ לײַה וּכְמ"ש.

וְעַל זֵה קָא פֿרײַף טַעְמָא דְּכַתֵּב אֲשֶׁר יִנְלָדוּ דְּאַמְרֵינוּ דְּגַם בַּתֵּר אַמױ שױדײַנ לײַה. הָא בְּעֲלָמָא
בַּתֵּר אַבִּיו שױדײַנ לײַה וּא"כ אַלָּא הָא דְּאַמֵּר רַבָּא וכו' אַמַּאי אִין צְרִיף טְבִילָה וכו' וְהָא
אַמֵּר רַב פֿהָנָא וכו' פֿוֹלוּ חוּצָא: פָֿרְק י"ג דִּין ז' טְבַל בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ וְנַתְּגַיִיר בִּינוּ לְבִין
עֲצָמוֹ וְאַפִּי' בְּפִנֵי ב' אִינוּ גַר פְּתוּב ה"ה וְנִזְכָּר בְּגַמ' שְׁפִינוּ לְבִין עֲצָמוֹ אִינוּ גַר ע"כ.

בְּוּדְאִי שְׁפֵן נִזְכָּר בְּגַמ' אַמֵּר ר' יְהוּדָה גַר שְׁנַתְּגַיִיר בְּב"ד הָרִי זֵה גַר בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ אִינוּ
גַר: אַבֵּל מִמָּה שְׁאַמֵּר אַח"כ מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁבָא לְפָנֵי ר' יְהוּדָה וְאַמֵּר לוֹ נַתְּגַיִירִתִּי בִּינוּ
לְבִין עֲצָמֵי אַמֵּר לײַה ר' יְהוּדָה יֵשׁ לָךְ עֲדִים א"ל לָאו וכו' אַמֵּר לײַה נֶאֱמַן אַתָּה לְפִסְוֹל אַת
עֲצָמָךְ וכו'.

מִשְׁמַע דְּאָם יֵשׁ עֲדִים שְׁנַתְּגַיִיר בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ הָרִי זֵה גַר. וְאָם פֵּן מָה שְׁאַמֵּר רַבִּי יְהוּדָה
מִקּוֹדֵם בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ אִינוּ גַר דְּהוּא לְכַתְּחִלָּה אַבֵּל בְּדִיעֵבַד חַד נְמִי פֿאָר.

וְכָף הַבִּינוּ הַתּוֹס' שָׁם בְּד"ה יֵשׁ לָךְ עֲדִים וכו' עַד שְׁהַקְשׁוּ אַם יֵשׁ לוֹ עֲדִים לָאו בִּינוּ לְבִין
עֲצָמוֹ הוּא יַעו"ש: וּנ"ל דְּרַבִּינוּ לָא הִנּוּחַ לוֹ פִּירוּשׁ זֵה דְּמִשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּאִי נַתְּגַיִיר בִּינוּ לְבִין
עֲצָמוֹ בְּדִיעֵבַד.

פֶּשֶׁר.

דְּזָה אֵי אֵיפְשָׁר פִּינּוֹן שְׁאָמַר ר' יְהוּדָה מִקּוֹדֶם בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ אֵינוֹ גֵּר. מִשְׁמַע דְּדָאף בְּדִיעֵבַד אֵינוֹ גֵּר.

וּמָה שְׁאָמַר לוֹ ר' יְהוּדָה יֵשׁ לָהּ עֵדִים לָאוּ לְמַכְשָׁרֵיהָ לִיה. אֶלָּא כְּדִי לְפִסְוֹל אֶת בְּנָיו פִּינּוֹ שְׁנַתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ.

דְּבָלָא.

עֵדִים אֵינוֹ נְאֻמָּן לְפִסְוֹל אֶת בְּנָיו. פִּינּוֹן שְׁבָנָיו מִחוֹזְקִין בְּכַשְׁרוֹת אֵינוֹ נְאֻמָּן לְהַעֲיֵד עֲלֵיהֶן לְפוֹסְלוֹן מִשׁוּם.

שְׁהֵם גְּרָמִים וְנִתְגִּיירוּ שְׁלֵא בְּפָנֵי ג'. אֲבָל אִם יֵשׁ עֵדִים שְׁנַתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ נְפִסְלוֹ גַם בְּנָיו.

וְעַל הַקּוֹשְׁיָא שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת אִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים לָאוּ בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ הוּא. לְדַעַת רַבִּינוּ שֵׁס"ל דְּאָפִי בְּפָנֵי שְׁנִים אֵינוֹ גֵּר.

אֲתִי שְׁפִיר שְׁיֵשׁ שְׁנִים שְׁנַתְגִּייר בְּפָנֵיהֶם וְאִפ"ה לֹא מְהִנִּי וּמָה שְׁשָׂאֵל אוֹתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים וְהוּא כְּבָר אָמַר שְׁנַתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ. אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּבָרֵינוּ שְׁפִסְוֹנְתוֹ שְׁלֵא בְּפָנֵי ב"ד שֶׁל שְׁלֵשָׁה שְׁמַקְרִי בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ: אוֹ אֵיפְשָׁר לוֹמַר דְּמָה שְׁשָׂאֵל אוֹתוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים וְאִע"פ שֶׁהוּא אָמַר נִתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ.

דְּאִיירִי שְׁהוּא מֶל וְטָבַל בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ וְלֹא יִיחַד שׁוּם אֶחָד לְקַבֵּל הַגְּיָרוֹת בְּפָנֵיהֶם. אֶלָּא שְׁרָאוּ אוֹתוֹ הָעֵדִים מִרְחוֹק שְׁהוּא מֶל וְטָבַל וְקִיבַל הַגְּיָרוֹת בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.

וּבְנֵדָאֵי שְׁבָכֵי הָאֵי גִוּוֹנָא שְׁלֵא יִיחַד ב"ד לְקַבֵּל הַגְּיָרוֹת בְּפָנֵיהֶם לֹא מְהִנִּי אִפִּי הָיָה שְׁלֵשָׁה שְׁרָאוּ אוֹתוֹ שְׁנַתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ פִּינּוֹן שְׁהַדְּבָר צָרִיף ב"ד דְּמִשְׁפֵּט פְּתוּב בִּיה: הֵן אֲמַת דְּמִלְשׁוֹן הַשְּׂאֵלָה דְּהַתְחִיל לְשָׂאוֹל לוֹ יֵשׁ לָהּ עֵדִים קוֹדֶם שְׁשָׂאֵל לוֹ אִם יֵשׁ לָהּ בָּנִים.

הוּא מִשְׁמַע דְּאִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים שְׁנַתְגִּייר בֵּינוֹ לְבֵין עֲצָמוֹ הָיָה כְּשֶׁר גַּם הוּא עֲצָמוֹ. וְכִמוֹ שְׁהִבִינוּ הַתּוֹסְפוֹת וְלֹא כְּמוֹ שְׁהִבִין רַבִּינוּ ז"ל.

מִשׁוּם דְּשָׂאֵלֵת אִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים הוּא כְּדִי לְפִסְוֹל אֶת בְּנָיו וְא"כ הָיָה צָרִיף לְשָׂאוֹל אִם יֵשׁ לוֹ בָּנִים קוֹדֶם וְאִת"פ יִשְׂאֵל לוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עֵדִים כְּדִי שְׁעַל יְדֵי הָעֵדִים יְפִסְלוּ בְּנָיו: דִּין י"ד אֵל יַעֲלֶה בְּדַעַתָּה וְכו' נְשָׂאוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת וְכו' וְלִפִּי שְׁגִייר שְׁלֵמָה נָשִׁים וְנִשְׂאָן וְכו' וְלֹא עַל פִּי ב"ד חֲשָׁבֵן הַפְּתוּב כְּאִילוֹ הֵם עֲכו"ם וְכַאֲסוּרָן עוֹמְדִין ע"כ דְּקִדְקָר רַבִּינוּ בְּלִשׁוֹנוֹ שְׁכַתְבֵּן נְשָׂאוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת.

דְּהִינּוּ דְרַף אִישׁוֹת שְׁלִדְעָתוֹ הוּא בְּלָאוּ כַּמ"ש בְּפָרְק דְּלַעֲלִל. שֵׁר"ל שְׁלֵא עָבְרוּ אֲאִסוּר דְּאוֹרֵייתָא.

אֶלָּא שְׁלֵא גִיירוּ אוֹתָם עַל פִּי ב"ד. וְכַתְבֵּי הָרַב הַמְּגִיד בִּיבְמוֹת אֲמָדוֹ בְּסוּגָיָא דְּשְׁלֵמָה גִּיּוּרֵי גִיּוּרָה לְבַת פְּרַעָה.

הפנונה שמביא ראיה לדברי רבינו שאמר שגייירו אותם ולא כפשוט הכתוב שנשאן בגיורתן. שהרי על מה שאמר הכתוב ויתחתן שלמה את בת פרעה מלך מצרים אמרו כדי לתרץ תיובתא דרב יוסף.

אדרבא דשלמה גיורי גיירה. אלא פד הקשה ותפוק ליה דהא מצרית ראשונה.

דאם בגיירה איפא איסור דאורייתא. להכי אוקים לה דבזנות הנה עמה.

דליכא איסור דאורייתא. אבל בשאר נשים אה"נ דאמרינן דגיורי גיירם.

שזאת ראיה לדברי רבינו דאמרי' שלא נשאן בגיורתן אלא גיירם: ואין להקשות שא"כ מאי מקשה התם והלא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה. שלדברי רבינו הוא עשה שלא ע"פ ב"ד וגירותן גירות היא.

כמ"ש רבינו אח"ז גר שלא וכו' וטבל בפני ג' הדיוטות הרי זה גר וכו' דהואיל ומל וטבל יצא מפלל העפונים וכו': משום דמשמעות דגיורי גיירה הוא פדין וכהלכה על פי ב"ד להכי פריד וקא לא קבלו גרים וכו' ותירץ לו לפי שיטתו שנתגיירו על פי ב"ד.

דמידי הוא טעמא אלא לשלחן מלכים וכו' דנדאי תירוצ מורנוח הוא שאפי' נאמר שגיירה על. פי ב"ד.

אתיא שהיא בת מלכים ולא צריכא ליה וכד פריד ליה ותפוק ליה דהיא מצרית ראשונה הפנונה דאע"ג דמשום לא תתחתן בם לדברי. רבא שהיא בגירות ליכא בשאר אנמות דאינו אלא בז' עממין מ"מ בת פרעה שהיא מצרית היא נשאה שלמה ונהרי אסורה עד דור שלישי.

אלא ודאי בגיות הנה. ואעפ"כ אמר קרא ויתחתן שלמה את בת פרעה.

אלמא דלא פריד דאמר דבגיותן ליכא חתנות. ותירץ לו דבזנות הנה עמה שלא עבד. איסורא דעכ"ום בזנות ליכא איסור ואפילו מצרית נמי. דלא אסרה תורה אלא שלא יבאו.

בקהל עד דור שלישי: גם אין להקשות על דברי רבינו שאמר ולפיכך קיימו שמשון ושלמה נשתייהן. דהא אוקמוה בש"ס שלא הנה אלא זנות פדאמר קרא בם דבק לאהבה: משום דלא אמרי הכי בש"ס אלא משום בת פרעה דהיא מצרית דאסור להיות בת נישואין.

וניתחתן דכתיב בה מתוך אהבה יתירה שהנה בה חשב עליו הכתוב כאילו נתחתן בה. אבל בשאר נשים שאינם מצריות ואדומיות אמרינן דגיירו ונשאן.

ומצינו שקיימו אותם אף ע"פ שנגלה סודן. ורבינו לא קאמר על בת פרעה וכיוצא בה. וכבר כתבנו לעיל דמ"ש הרב המגיד דבסוגיא אמרו על בת פרעה דגיירה לאו דהכי הוא במסקנא. אלא שמביא ראיה ממנה לדברי רבינו שיכולני לומר שלא נשא שלמה אותן בגיורתן אלא גיירן.

שְׁהָרִי מְעִיֶקְרָא אָמְרוּ בִשְׁׁס שְׁבַת פְּרָעָה גִיּוּרָה. אֲלָא מִשּׁוּם הַפִּיֶרְכָּא דְהִיא מְצָרִית הוּא דְאָמְרוּ דְבִנְנוּת הָיָה עִמָּה.

דְּמִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר נְשִׁים נִימָא שְׁגִיֶיֶרְן בְּנֻדָּאֵי כֹן נ"ל: פֶּרְק י"ד דִּין ו' הַעֲכ"וּם אֵין אָסוּרִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם עֲרֻנָּה אֲלָא אָמוּ וְאִשְׁתְּ אָבִיו וְאִחוּתוֹ מֵאָמוּ: הֵגָה מִמ"ש רַבִּינוּ אָמוּ וְאִשְׁתְּ אָבִיו נִרְאָה דְהוּא פֶּסֶק כַּר' עֲקִיבָא דְאָמַר בְּפֶרְק ד' מִיתוּת דָּף נ"ח ע"א רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר אָבִיו אִשְׁתְּ אָבִיו.

אָמוּ אָמוּ מִמֶּש. וְמָה שְׁהוֹסִיף רַבִּינוּ אִחוּתוֹ מֵאָמוּ שְׁלֵא הַזְכִּיר לָהּ ר"ע.

הוּא מִשּׁוּם דְּפִשְׁיטָא לִיה דְּלִר"ע שְׁהִיא אָסוּרָה. וְלֹא בָּא אֲלָא לְפִלּוּג אֲדַבְרֵי ר"א בְּדִרְשָׁא דְעַל כֹּן יַעֲזוּב אִישׁ וְכו'.

דִּר"א דְרִישׁ אָבִיו אִחוּת אָבִיו. אָמוּ אִחוּת אָמוּ.

וְהוּא לֹא דְרִישׁ לִיה לְקָרָא הָכִי. אֲלָא אָבִיו אִשְׁתְּ אָבִיו.

אָמוּ אָמוּ מִמֶּש. דְּבִאִחוּתוֹ מֵאָמוּ כ"ע סְבָרֵי דְאָסוּרָה מְקָרָא וְגַם אָמְנָה אִחוּתִי בֵּת אָבִי הִיא אַף לֹא בֵּת אָמִי.

דְּכֹף נִרְאָה לְהִדְיָא מִן הַבְּרִייתָא שְׁהִבִּיאוּ שֵׁם בְּרֵאשׁ הַדָּף הָא כִּי צִד נִשְׂא אִחוּתוֹ מִן הָאָם יוֹצִיא מִן הָאָב יְקִיָּים. וְכִמוּ שְׁפִינְרֵשׁ שֵׁם רִש"י וְנ"ל דְּלֹא נֶאֱסַר אִיסוּר אִחוּתָהּ בְּכַנִּי נִח אֲלָא מִן הָאָם דְּכַתִּיב וְגַם אָמְנָה אִחוּתִי בֵּת אָבִי אַף לֹא בֵּת אָמִי אֲלֵמָּא בֵּת הָאָב שְׁרִיָּא לְהוּ וּבֵת הָאָם לֹא שְׁרִיָּא לְהוּ ע"כ.

אֲלָא דִּר"מ ס"ל דְּגַם אִחוּת אָבִיו וְאִחוּת אָמוּ מִן הָאָם ג"כ אָסוּרִים. דִּילִיף לְהוּ מְעַל כֹּן יַעֲזוּב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אָמוּ.

דְּאָבִיו זֶה אִחוּת אָבִיו. וְאָמוּ זֶה אִחוּת אָמוּ.

כְּדִרְישׁ לָהּ ר"א וְכִמ"ש שֵׁם רִש"י וְנ"ל: וְמָה שְׁהַקְּשָׁה שֵׁם הַש"ס לְקַמֵּן לִר"ע ת"ש וְגַם אָמְנָה אִחוּתִי בֵּת אָבִי הִיא אַף לֹא בֵּת אָמִי מְפָלֵל דְּבֵת הָאָם אָסוּרָה. וְדַחוּ לָהּ וְאִסְיָקוּ דְּמִוִּסְרֵת הוּא מִשּׁוּם דְּרָצוּ לְהַבְרִיחַ מִכָּאן כְּדַבְרֵי ר"א דְּדַרְשֵׁי אָמוּ אִחוּת אָמוּ.

דְּהָא מְדַכְתִּיב אַף לֹא בֵּת אָמוּ מִשְׁמַע דְּשְׁאָר הָאָם אָסוּרָה. דְּמָה לִיה אִחוּתוֹ מֵאָמוּ דְּאָסַר לָהּ מָה לִּיה דְּבִרְיָהּ.

לְעַנְנָן בְּעֵלָה לְשִׁתְּאָסַר עֲלֵיו. וְכִנּוּדָּאֵי שְׁגַם לִינְשָׂא לְכַהֵן אַחַר מִיתַת בְּעֵלָה שְׁהִיא אָסוּרָה כְּמוּ שְׁאָסוּרָה בְּתֵרוּמָה.

דְּמֵאֵי שְׁנָא אִיסוּר תְּרוּמָה מֵאִיסוּר כְּהֵן כִּינּוּן דְּטַעֲמָא הוּא דְּשׁוּנְיָא נְפִשָׁה חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָה. מֵאֵי שְׁנָא זֶה מְזָה.

וְכִשְׁהִבִּיא הַשְּׁגַת הַרְאָב"ד דְּאָמַר וְהָרִי אִשָּׁה שְׁאָמְרָה א"א אָנִי וְאִש"כּ אָמְרָה פְּנוּיָהּ אָנִי וְנִתְּנָה אִמְתָּלָא לְדְּבִרְיָהּ נֶאֱמַנְתָּ אַף בְּזוּ אִם הִיָּתָה קִטְטָה בִּינֵיהֶם אִמְתָּלָא גְדוּלָה הִיא זוּ וְנֶאֱמַנְתָּ. שְׁנֻדָּאֵי סְבָרָא זוּ אֲלִימָא לוֹמַר שְׁלֵא תֵאָסַר לְכַהֲנָנָה שְׁלִפִי זֶה מוֹכְרָח לְחֵלֶק בֵּין מָה שְׁנֶאֱסַרָה לְאֶכּוּל בְּתֵרוּמָה שְׁהִבִּיא מְמַנָּה רְאִיָּה לְדַבְרֵי רַבִּינוּ.

דאָפּשער לומר דמה שאַסרויה לאַכול בתרומה דלא גפיק מינה חורבא חששו לדבריה. אַבל לענין הגישואין אם אנו אומרים שאַסורה לינשא לכהן.

א"כ גפיק מינה חורבא שאם הלכה ונשאת לכהן יאמרו שהולד חלל. להכי הביא ראיה מהך דגם לפוסלה מכהונה אמרו ג"כ.

ואח"כ חור לתת טעם למה אינה נאמנת במה שנתנה אמתלא לדבריה. דמאי שנא מהך שאמרה א"א אני ואח"כ אמרה פנוייה אני ונתנה אמתלא לדבריה שצאמנת.

ואמר משום שזאת האמתלא אינה פלוס. שאיך תאמר שאמרה כף כדי שיגרשנה בעלה. דהא בעלה לא היה מצווה לגרשה וכו' פנזכר למעלה ואין דבריה פלוס. וא"כ הסברא נותנת שאמרה האמת שפך הוא.

אלא שאין אנו מאמינים אותה לגבי בעלה שא"כ כל אחת ואחת תולה עינה באיש אחר ותאמר כף כדי שיגרשה. אלא שלאחר מיתת בעלה חוששין לדבריה.

ששניא עצמה כחתיכה דאיסורה ולא דמיא להך דאמרה א"א אני ואח"כ אמרה פנוייה אני. דשם בנדאי שצאמנים לאמתלא שלה שלא אמרה א"א אני אלא משום שהיו בני אדם שאינם מהוגנים ולא רצתה להנשא להם.

דאי לאו שיש לחלק בין זה לזה א"כ גבי תרומה נמי הנהו להו לאפלוגי ולומר שאם אמרה מה שאמרתי שטמאה אני להו הוא מחמת שהיתה לה קטטה עמו ואמרה כף כדי לגרשה אינה אסורה לאכול בתרומה.

כמו דהך דאמרה א"א אני ואחר כף אמרה פנוייה אני ונתנה אמתלא לדבריה שצאמנת. כף כנונת דברי הרב המגיד ז"ל: והשתא דמה שכתב הרב המגיד הך ראיה שניה דהנזשא את האשה ולא מצא לה בתולים הוא על מה שאמר הרב"ד שדברי רבינו הוא מחכמתו ולא מסוגיא.

דלפי דבריו שיש לחלק בין תרומה לפיסול פהונה פינון דמצינו בפירוש לאיסור תרומה כמ"ש להכי הביא ראיה שדברי רבינו למדם מסוגיא דהך דהנזשא אשה וכו' דמוכחא דגם לפיסול פהונה אמרו.

שעל דבריה שאמרה שצאנסה כשהיא תחתיו ולא מקודם כדי שלא תפסיד הימנה השני. נאמנת לפוסלה מכהונה דנדאי ראיה גדולה היא זו שחששו לדבריה גם לפוסלה מכהונה.

ואף ע"פ שאפשער שלא אמרה כף אלא כדי שלא תפסיד כתובה של בתולה שהיא מאתים אעפ"כ נאסרה לכהונה דליכא חילוק בין פיסול תרומה לפיסול פהונה משום דשניא נפש חתיכה דאיסורא: וכיון שפן לא תקשי מה שהקשה הרב מש"ל ז"ל מה שאמר ולא ידעתי מה זו סמיכה שפמך ה"ה מסוגיא זו דהיא באשת ישראל איירי וכו' והרב"ד ז"ל לא יחלוך עליה אלא גבי אשת פהו מטעמא דכיון שלא נתקבלו דבריה פינון דהותרה הותרה לגמרי.

דהרב המגיד מביא ראיה שלא יש לחלק בין תרומה לפיסול פהונה. דכמו דבטמאה אני לה אף ע"פ שאפשער שמה שאמרה כף היא כדי שיגרשנה.

כּף זוּ שְׁלֵא מְצֵא לָהּ בְּתוּלִים שְׁאֲמָרָה מִשְׁאֲרֵסְתָנִי נֶאֱנֹסְתִי. הוּא פְּדֵי שְׁתַּגְּבֶה כְּתוֹבֶת בְּתוּלָה שְׁהִיא מְאֵתִים.

וּכְמוֹ שְׁבָהֲאֵי נִפְסְלַת לְכַהֲנָה עַל פִּי דִּיבּוּרָה. גַּם הָאֵיף דְּטַמְאַה אָנִי לָךְ לָאוּ דְּנֹקָא לְפִי־סוּל תְּרוּמָה אָמְרוּ אֱלָא גַּם לְפִי־סוּל כְּהֹנָה.

וְאַף ע"פ שְׁבָהֲהוּ שְׁאֲמָרָה טַמְאַה אָנִי לֹא נִתְקַבְּלוּ דְבָרֵיהּ וְהוֹתֵרָה לּוֹ: וְלֹא תִקְשֶׁה עוֹד הַקְּשִׁיָּא הַשְּׁנִית שְׁאֲמַר וְעוֹד יֵשׁ מְקוֹם דְּקְדוּקָא וְכוּ' הִיָּה לּוֹ לְהִבִּיא עֲנִין סְגִיָּא זֹו בְּתַחֲלַת דְּבָרֵיו ע"כ וְדוּק: דִּין י"ח וְכוּן קִטּוֹן שְׁהִיָּה מְסִיחַ לְפִי תְּוֹמוֹ נֶאֱמָן וְכוּ' כְּתִב הֶרֶב הַמַּגִּיד וְנ"ל וְנ"ל שְׁבָנָה וּבִתְּהָ בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קִטְנִים וְעַבְדָּה וְשִׁפְחָתָה צְרִיכִין שְׁיִהִיו מְסִיחִין לְפִי תְּוֹמָם וְכוּ' וּבִיְתֵר הַקִּטְנִים אִפִּי אֵין מְסִיחִין לְפִי תְּוֹמָם נֶאֱמָנִין ע"כ.

נִרְאֶה שְׁבָא לְפָלוּג עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ בְּתַרְתֵּי שְׁלֵדְבָרֵי רַבִּינוּ שְׁלָא: בִּיָּאָר שְׁבָנָה וּבִתְּהָ פְּסוּלִים עַד שְׁיִהִיו מְסִיחִין לְפִי תְּוֹמָם מִשְׁמַע שְׁבָנָה וּבִתְּהָ בְּכָל גְּוֹנָא כְּשָׂרִים וְהוּא ס"ל דְּפְסוּלִים עַד שְׁיִהִיו מְסִיחִין לְפִי תְּוֹמָם וְגַם עַל מַה שְׁנִרְאֶה מִדְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁבָכְלָא קִטּוֹן בְּעֵי מְסִיחַ לְפִי תְּוֹמוֹ.

פְּלִיג עֲלֵיהּ וְאָמַר וּבִיְתֵר הַקִּטְנִים אִפִּי אֵין מְסִיחִין לְפִי תְּוֹמָם נֶאֱמָנִין. וְלֹא יִדְעָתִי דְּאִמְאֵי לֹא תָמָה עַל רַבִּינוּ דְּמִשְׁמַע מִדְּבָרֵיו שְׁפָלָא קְרוּב נֶאֱמָן וְאִפִּי בְּנָה וּבִתְּהָ כְּמוֹ שְׁתָּמָה עֲלִיו עַל מַה שְׁאֲמַר שְׁבָכְלָא קִטּוֹן בְּעֵי מְסִיחַ לְפִי תְּוֹמוֹ פִּינּוֹן שְׁרַבִּינוּ פְּסִק כְּרַב פְּפָא.

שְׁבָאָמַת שְׁתָּמוּהּ הוּא. וְגַם קִשָּׁה לִי עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁפָתִב עַל קִטּוֹן הִי מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁנִשְׁבָּה וְכוּ' דְּמִנִּין לּוֹ לְרַבִּינוּ דְּהִי מַעֲשֶׂה בְּקִטּוֹן אִיִּירִי: וְאָנֹכִי אִישׁ צְעִיר וְכוּ' לְשִׁרְבִּינוּ פְּסִק כְּפִשְׁטָא דְּמִתְּנִיתִין דְּקִתְּנִי דְּאֵין אָדָם מַעֲיֵד עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ דְּנֹקָא וְשִׁפְחָתָה כְּעֲצֻמָּה דְּמִי וְכְמוֹ שְׁאוּקִים לָהּ הִכִּי רַב פְּפָא.

דְּהִשְׁתָּא מִתְּנִי דְּתַרִּי בְּרִיִּיתוֹת בְּחֻדָּא שְׁיִטְהָ קְיִימִי שְׁלָא אָמְרוּ בְּבָנָה וּבְבִתְּהָ שְׁפְסוּלִים. וְמַה שְׁאֲמַר בְּש"ס אָמַר לָךְ רַב פְּפָא כִּי תִנְיָא הִהִיא בְּמְסִיחָה לְפִי תְּוֹמָה.

אֵין הַפְּוֹנָה דְּלִיכָא פְּלוּגְתָּא בֵּין הַבְּרִיִּיתוֹת. דְּוִדָּאֵי דְּהִי בְּרִיִּיתָא דְּקִתְּנִי אֲכָל לֹא בְּנָה וּבִתְּהָ פְּלִיגָא אֲבָרִיִּיתָא שְׁנִית.

אֱלָא לְעֲנִין שְׁפָחָתָה דְּאִיִּירִי בְּהָ רַב פְּפָא הוּא דְּלָאוּ תִנְיָאֵי הִיא. דְּגַם הִי בְּרִיִּיתָא מוֹקְמִין דְּהִי שְׁפָחָה דְּקִתְּנִי הוּא בְּמְסִיחָה לְפִי תְּוֹמָה וְסוּבְרַב רַבִּינוּ דְּמַמָּה שְׁהִבִּיאוּ בְּש"ס אַחַר כְּףָּ כִּי הָא דְּכִי אֲתָא רַב דִּימִי וְכוּ' דְּהוּא לְסִייעַ לְדְּבָרֵי רַב פְּפָא דְּמַהֲנִי מְסִיחַ לְפִי תְּוֹמוֹ לְמִי שְׁפְסוּל לְהַעֲיֵד בְּהֵאִי.

מְוִכְרַח לּוֹמַר דְּאִיִּירִי בְּקִטּוֹן שְׁאָם הוּא גְּדוּלָּה הִרִי מִתְּנִי וְתַרִּי בְּרִיִּיתוֹת ס"ל דְּגַם בְּנָה וּבִתְּהָ מַעֲיֵדִין לָהּ. דְּלֹא פְּסָלוּ אֱלָא הִיא וּבְעֵלָהּ וְשִׁפְחָתָה כְּעֲצֻמָּה דְּמִיָּא לְדְּבָרֵי רַב פְּפָא שְׁמִוִכְרַח לּוֹמַר דְּאִיִּירִי בְּקִטּוֹן.

דְּגַם לְמִתְּנִיתִין פְּסוּל הוּא שְׁאֵין לּוֹ דְּעַת לְהַעֲיֵד. וְלֹא דְּכָרָה מִתְּנִי אֱלָא כְּבַר דְּעַת אֱלוֹ שְׁפְסוּלִים לְעַדוֹת אַחֲרָת .

שואם הוא מסיח לפי תנמו אף ע"פ שאינו בר עדות שאין לו דעת כיון שהוא מסיח לפי תנמו ודאי שפך הוא ולא נטמאת כן נ"ל דעת רבינו. ועל דברי הרב המגיד אפשר לומר שהוא סובר בדברי רבינו דמה שכתב וקרוב נאמן להעיד לא איירי בבגנה ובבתה.

דהם פסולים להעיר וזה נראה בדברי רבינו ממש מעשה באחד וכו' ולא כתב ומעשה דמשמע דקאי אקטן. אלא דהוא דין בפני עצמו.

דבבגנה ובבתה אפילו גדולים בעיני דוקא מסיחין לפי תנמם. ולא תמה על דברי רבינו אלא על מה שנראה מדבריו שפכל קטן צריך מסיח לפי תנמו ודוק: פרק י"ט דין ג' ואם נשאת אף על פי שלא נבעלה נתחללה שפכל נישואין בחזקת בעולה היא אע"פ שנגמצאת בתולה ע"כ.

כתב הרב המגיד ובגמרא אמרו דביאה משנה לה חללה וכתב רבינו מן הנישואין אע"פ שלא נבעלה נתחללה שפכל נשואה בחזקת בעולה ולמד כן ממה שאמרו סתם מן הנישואין ולעגן כחובה אמרו שפכל אלמנה מן הנישואין היא בחזקת בעולה וכ"ש באיסור של תורה עכ"ל.

פירוש דבריו כיון דבגמ' אמרו דביאה משנה לה חללה א"כ מנין לו לרבינו דאע"פ שלא נבעלה בתחלה שפכל נשואה בחזקת בעולה דאימא עד דידעינן שפא עליה. על זה אמר שלמד כן ממה שאמרו סתם מן הנישואין דמשמע אע"ג שלא נבעלה איירי.

דהוא ודאי משום שפכל נשואה בחזקת בעולה: והכ"מ כתב ול"נ דמיתורא דמתני דקתני מן הנישואין פסולות שהיא משנה שאינה צריכה למד רבינו דהיינו לומר שכיין שונכנסו לרשות הבעל לנישואין אע"פ שלא נבעלו פסולות ע"כ.

ולא ידעתי כיצד. דאם מטעם שכיין שונכנסו לרשות הבעל לנישואין אף ע"פ שלא נבעלו פסולות.

לא הוי משום שפכל נשואה בחזקת בעולה אלא משום דרשות הבעל גורם. ולא כן אמר רבינו אלא משום שפכל נשואה בחזקת בעולה היא.

דעיקר הפסול הוא משום הבעילה וכמו שאמרו בגמרא דביאה משנה לה חללה שהביא הרב המגיד כנ"ל: דין ח' אבל פהו שפא על אחת מהשניות היא פשרה וזרעו ממנה פשרים עיין מש"ל בד"ה אבל פהו שפא על אחת מהשניות וכו' שכתב אף מאי דקשיא לי היא אמאי לא הביא המקורש את אשתו ואמר לה את מותרת ממני ואי את מותרת לכל דאמרינו דזהו ריח הגט דפוסל בכהונה והגט בטל וכו' והדין מצד עצמו הוא תמוה דמאי שנא גבי חלוצה דכי היכי דגזרו עליה שלא תנשא לכהן גזרו על ולדה וגבי ריח הגט לא גזרו פי אם עליה ולא גזרו על ולדה והדבר צריך אצלי תלמוד ע"כ.

ולפע"ד שיש חילוק ביניהם לפי שהתם אינה מגורשת ועדין היא אשתו אלא שבכהן אמרו שפוסלה לו משום ריח הגט ולהכי לא נפסל זרעה. שהרי אם הייתה אשת ישראל אינה נקראת גרושה וכיצד אנו פוסלים זרעה דחשבין לה גרושה גמורה.

אבל בחלוצה גזרו עליה מפני שהיא כגרושה. ואם נשאת תצא שדינה כגרושה.

להכי אָמרוּ שְׁגַם בְּנֵיהֶם פְּסוּלִים מִדְּבָרֵיהֶם כְּדִין גְּרוּשָׁה: עוֹד כָּתַב הָרַב ז"ל עוֹד מִשְׁפַּחַת לָהּ גְדוּשָׁה דְּרַבְּנָן בְּמִמְאָנָת וְכוּ' וְתוֹ אֵיכָא חֲרַשׁ שֶׁנֶּשֶׂא פְּקַחַת וְכוּ' וְאִם נִתְגַּרְשׁוּ הָיוּ גְרוּשׁוֹת מִדְּרַבְּנָן וְכוּ' אָבֵל וְדַאי אִם נִתְגַּרְשׁוּ נִפְסְלָה לְכַהֲנָה דְּוָמְיָא דְקַטְנָה עַד כְּפֹאֵן: וְאַנִּי הִקְדִּיט לְפִי קוּצָר דַּעֲמִי נִרְאָה שְׁוֹדַאי הוּא שֶׁגְרוּשָׁה מִדְּבָרֵיהֶם כְּמוֹ אֵלּוּ.

כִּינּוּן שֶׁקָּרוּ לְגִירוּשֵׁינָן שְׁלָהֶם גִּירוּשֵׁינָן הָרִי אִם בָּא עֲלֵיהֶם הִפְהוּ שֶׁהֵם חֲלָלִים וְזָרְעִם מִפְּהוּ חֲלָלִים. וְלֹא אֶצְטְרִיךְ רַבֵּינוּ לְאַשְׁמוּעֵינוּ אֲלֵא בְּחִלּוּצָה דְלִית בָּהּ גִּירוּשֵׁינָן אֲלֵא מִשּׁוּם דְּגָזְרוּ בָּהּ רַבְּנָן לְהִיּוֹת אֲסוּרָה לְכַהֵן כְּגְרוּשָׁה חֲשֻׁבִינָן לָהּ כְּגְרוּשָׁה.

וְאִם בָּא עֲלֵיהֶם הִפְהוּ הָרִי זֶה חֲלָלָה וְזָרְעָה מִפְּהוּ חֲלָלִים אֲפִי עַל פִּי שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בָּהּ גִּירוּשֵׁינָן כְּלָל. וְלִהְיֵי כְּתֹב אַח"כּ אָבֵל כִּהֵן שְׁבֵא עַל אַחַת מִן הַשְּׁנִיּוֹת הִיא כְּשֶׁרָה וְזָרְעוּ מִמֶּנָּה כְּשֶׁרִים וְכוּ' דְהֵינּוּ שֶׁלֹּא תִטְעֶה לֹאמֹר כִּינּוּן שֶׁחִלּוּצָה אֲסוּרָה מִדְּבָרֵיהֶם דְּוָנְקָא וְאַפ"ה אִם בָּא עֲלֵיהֶם כִּהֵן נִתְחַלְלָה הִיא וְזָרְעָה.

גַּם הַשְּׁנִיּוֹת שֶׁאָסְרוּ ז"ל לִינְשָׂא לוֹ יְהִי ג"כ כִּף שֶׁנִּתְחַלְלוּ הֵם וְזָרְעֵם מִפְּהוּ. לְזֶה אָמַר שֶׁאֵלּוּ לֹא אָסְרוּ אוֹתָם לְכַהֵן דְּוָנְקָא שֶׁאֵלּוּ אִסוּר הַשְּׁנָה בְּכָל הוּא לְכֵן לֹא נִתְחַלְלוּ בְּבִיאַת הִפְהוּ כְּמוֹ הַחִלּוּצָה שֶׁהַחִלּוּצָה אֲסוּרָה לְכַהֵן דְּוָנְקָא.

שֶׁכָּל מְגַמְתוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ הוּא לֹאמֹר שֶׁחִלּוּק יֵשׁ בֵּין חִלּוּצָה הָאֲסוּרָה מִדְּבָרֵיהֶם לְשְׁנִיּוֹת. דְּאַפ"י חֲזִיבִי לְאוּיִן נְמִי וְזָרְעוּ מִמֶּנָּה כְּשֶׁרִים לְפִי שֶׁאֵינָה מֵאִסוּרֵי כְּהֻנָּה.

שֶׁכֵּף דְּרַכּוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ לְבָאָר אִפִּי דְמוּבָן מִמְקוֹם אַחֵר: וְהַשְּׁתָּא לֹא תִקְשָׁה מֵהַשְּׁתָּא מֵהַשְּׁתָּא הָרַב ז"ל בְּתַחֲלַת הַדִּיבּוּר שֶׁכְּתֹב לֹא יְדַעְתִּי כְּנֻנַת רַבֵּינוּ ז"ל בְּזֶה דְלַעֲגֵנָּה וְזָרְעוּ מִמֶּנָּה כְּשֶׁרִין מֵאִי אִירָא שְׁנִיּוֹת דְּאִסוּרֵן דְּרַבְּנָן אִפִּי חֲזִיבִי לְאוּיִן וְזָרְעוּ מִמֶּנָּה כְּשֶׁרִים.

דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ רַבֵּינוּ אֲלֵא מִשּׁוּם דְּכְתֹב הַחִלּוּצָה שֶׁהִיא מִדְּרַבְּנָן כְּתֹב הַשְּׁנִיּוֹת דְּלֹא. מִשּׁוּם דְּאִסוּר הַשְּׁנָה בְּכָל וְכוּ"ש: וְיֵמָּה שֶׁכְּתֹב הָרַב אַח"כּ ז"ל וְאִם כְּנֻנַתוֹ לֹאמֹר דְּאַפ"י חֲזוּר וּבָא עֲלֵיהֶם בִּיאָה שְׁנִיּוֹת דְּאַפ"ה הַנּוֹלֵד כְּשֶׁר וְכוּ' דְאַפְתִּי קִשָּׁה דְאַמְאִי בְּבִיאָה רֵאשׁוּנָה לֹא עֲשֵׂאָה זוּנָה דְּרַבְּנָן וְכוּ' דְקָא מְדַיִיק מְכָאן דְּבִבִיאָה רֵאשׁוּנָה לֹא עֲשֵׂאָה זוּנָה דְּרַבְּנָן.

קִשָּׁה וְהָרִי הַדְּבָר מְבֹאָר בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ בְּפָרָק דְלַעֲלֵל דִּין ד' שֶׁכְּתֹב הֵבֵא עַל אַחַת מֵהַשְּׁנִיּוֹת וְכוּ' לֹא עֲשֵׂה אוֹתָהּ זוּנָה שֶׁהָרִי אֵינָה אֲסוּרָה לְהַנְשֵׂא לוֹ מִן הַתּוֹרָה. דְּמִשְׁמַע אִפִּי זוּנָה דְּרַבְּנָן לִיכָּא דְּבִזוּנָה לֹא גָזְרוּ רַבְּנָן.

וְתַדַּע שֶׁכְּתֹב אוֹ עַל חִלּוּצָתוֹ לֹא עֲשֵׂה אוֹתָהּ זוּנָה וְהָרִי דְּבַחֲלּוּצָה לֹא עֲשֵׂה אוֹתָהּ זוּנָה אִפִּי מִדְּרַבְּנָן דְּהַדְּבָר מְבֹאָר בְּדְבָרֵי רַבֵּינוּ דְּבַחֲלּוּצָה לִית בָּהּ מִשּׁוּם זוּנָה. מִמ"ש שֶׁכְּתֹב שְׁבֵא עַל הַחִלּוּצָה הָרִי זֶה חֲלָלָה וְזָרְעָה מִפְּהוּ חֲלָלִים דְּהוּא דִּינָא דְּגְרוּשָׁה וְלֹא עֶבֶד דִּינָא דְּזוּנָה.

דְּכַעֲנִין זוּנָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לִינְשָׂא לוֹ מִן הַתּוֹרָה. אָבֵל בְּחִלּוּצָה כִּינּוּן שֶׁהֵם אָסְרוּ חִלּוּצָה כְּמוֹ גְרוּשָׁה עֶבְדֵינָן לָהּ כָּל דִּין גְּרוּשָׁה מִדְּבָרֵיהֶם כֵּן נִלְע"ד וְדוּק: הַלְכוֹת מְאֻכְלוֹת אֲסוּרוֹת פָּרָק א' דִּין א' מְצוֹת עֲשֵׂה לִידַע הַסִּימָנִים שֶׁמְבַדִּילִין בָּהֶם וְכוּ' כְּתֹב הָרַב הַמַּגִּיד וּבִיאָוֹר עֲנִין מְצוֹת אֵלּוּ בְּסִפְרֵי הַמְצוֹת שֶׁאֵנּוּ רִשְׁאִים לְאַכּוֹל הַטְּהוֹרִין וְלֹא הַטְּמֵאִים וְכוּ' וְהָרִי זֶה כְּאֵילוּ בָּאוּ מְצוֹת עֲשֵׂה עַל מְנִיעַת הָאֲסוּרוֹת בְּעֲנִין הַצִּיּוּנִי כְּמִנִּיעַת מְמִלְאָכָה בְּיָמִים

הַמְקוֹדְשִׁים וכו': נ"ל דְּכַוֵּנָה דְּבְרֵי דְעַל מ"ש רַבִּינוּ דְּמַצֹּת עֲשֵׂה וכו' כְּדֵי לִידַע הַמּוֹתֵר וְהָאֶסוּר.

דְּכִינּוּן שְׁהִסְיָמִין מְפֻרְשִׁים בְּתוֹרָה מֵאֵי מַצֹּת עֲשֵׂה בִּידֵיעַת הַמּוֹתֵר. דְּבִשְׁלָמָא בִּידֵיעַת הָאֶסוּר מַצֹּה לִידַע אוֹתוֹ כְּדֵי לְפָרוּשׁ.

אַבְל בְּמוֹתֵר מֵאֵי מַצֹּה בִּידֵיעַתוֹ אֵיכָא מְדַקָּא אֶסוּר אַחַר מוֹתֵר. לְהִכִּי אָמַר דְּרַבִּינוּ בִּינָאָר בְּסִפְרֵי הַמַּצֹּת.

שְׁהוּא נְשָׂאוּ רִשְׁאִין לְאֶכְוֹל הַטְּהוֹרִין וְלֹא הַטְּמֵאִים. דְּהֵינּוּ כְּדֵי לְחִיבּוֹ עֲשֵׂה נְמִי אִם אֶכְוֹל הַטְּמֵאִים.

דְּלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה. וּמָה שְׁאָמַר שְׁסִימְנֵי בְּהֵמָה וְחִיָּה מַצֹּה אַחַת.

וְשֵׁל עוֹף מַצֹּה אַחַת. וְכֵן שֵׁל דְּגָיִם וְשֵׁל חֲגָבִים כֹּל אַחַת מַצֹּה בְּפָנֵי עֲצָמָה.

דְּהֵינּוּ דְּכָל מִין מֵהַנּוֹן כְּשִׂיאֶכֶל מִן הַטְּמֵאִים אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ בּוֹ לֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה: אֶלְאִי שְׁקִשָּׁה לִי כִּינּוּ דְּזֶה הוּא כַּמ"ש כָּאֵן מִשּׁוּם דְּמַצֹּת עֲשֵׂה לִידַע הַסִּימְנִין וְכו' מְדַכְתִּיב וְהַבְּדִלְתֶּם.

כִּי צַד אָמַר כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בַת"כ מִשּׁוּם אֲנֹתָה תֹאכְלוּ וְלֹא בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְיָדוּעַ שְׁלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה.

וְכֵן פָּתַב רַבִּינוּ בְּרֵאשׁ פ"ב מְפָלְעֵשֶׂה שְׁנֵאמַר וְכו' וְלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה הוּא: וְנ"ל מִשּׁוּם שְׁרַבִּינוּ הַקּוֹשָׁה לוֹ עַל זֹאת הַדְּרָשָׁה דְּאִיָּה דְּרִשִׁי דְּלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה דְּלֹא אֶמְרִינוּ כֹּה אֶלְאִי בְּדַבַּר מַצֹּה דְּעֲשֵׂה כֹּה.

דְּאִזְ דְּיִיקִינוּ דְּמִשְׁמַע אֶבְל לֹא תַעֲשֵׂה כֹּה דְּאִזְ אֶמְרִינוּ דְּלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה. אֶבְל תֹּאכְלוּ דְּאָמַר קָרָא.

לֹא אָמַר מַצֹּת עֲשֵׂה שְׁתֹּאכְלוּ אֶלְאִי לֹאמַר רִשְׁאִין אַתֶּם לְאֶכְוֹל. וְלֹא נְדִיִּיק לֹאמַר אֶבְל בְּטְמֵאִים אִין אַתֶּם רִשְׁאִים כְּדֵי לִיתֵן עֲשֵׂה עֲלֵיהֶם.

דְּכִינּוּן שְׁעִיקַר תֹּאכְלוּ לֹא אַתָּא לְעֲשֵׂה כִּי צַד אָנוּ אוֹמְרִים דְּלֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה עֲשֵׂה וְנִהְרִי זֶה אִינוּ עֲשֵׂה הוּא. לְהִכִּי רַבִּינוּ אָמַר דְּאֵיכָא עֲשֵׂה בְּמָה שְׁאָמַר הַכְּתוּב וְהַבְּדִלְתֶּם וְכו' שְׁהוּא לְשׁוֹן צִוּוּי לְעֲשׂוֹת לְבַדּוֹק הַסִּימְנִין שְׁמַבְדִּילִין בְּהוֹן וְכו' שְׁמוֹתֵר לְאֶכְוֹל וּבִין שְׁאִין מוֹתֵר לְאֶכְוֹל.

כְּאִילוּ בָּאוּ מַצֹּת עֲשֵׂה עַל מְנִיעַת הָאֶסוּרוֹת בְּעַנְיַן הַצִּוּוּי וְכִּאִילוּ אָמַר צָרִיף שְׁתַּבְּדוֹק הַמּוֹתֵר בְּסִימְנֵיהוֹן כְּדֵי שְׁלֹא תֹאכְלוּ מָה שְׁלֹא יֵשׁ בּוֹ סִימְנֵיהוֹן שְׁהִיא מַצֹּת עֲשֵׂה. דְּמַזָּה הוּא מָה שְׁדָרְשׁוּ אֲנֹתָה תֹאכְלוּ וְלֹא בְּהֵמָה טְמֵאָה שְׁהוּא לֹאוּ הֵבֵא מְפָלְעֵשֶׂה.

וְאֵע"פ שְׁמִשְׁמַעוֹת אוֹתָה תֹאכְלוּ אִינָה מַצֹּת עֲשֵׂה. כִּינּוּן שְׁמַצִּינוּ דְּמְנִיעַת הָאֶסוּרוֹת נְפָקָא מְמַצֹּת עֲשֵׂה דְּנִהְבְּדִלְתֶּם.

הוּי אוֹתָה תֹאכְלוּ דְּמִשְׁמַע מִינָה אֶבְל לֹא תֹאכְלוּ בְּהֵמָה טְמֵאָה. כְּאִילוּ בָּא מַצֹּת עֲשֵׂה עַל מְנִיעַת שְׁלֹא לְאֶכְוֹל בְּהֵמָה טְמֵאָה.

שְׁהָרֵי מְצִינּוֹ שְׁמֻנֵי־עֵת הָאֲסוּרוֹת נִפְקָא מִמְצָנֹת עֲשֵׂה דְנִהְבְּדִלְתָּם: וְכִי תִימָא דְלָמָּה אֲצַטְרִיף אוּתָּה תֹאכְלוּ כִּינּוֹ דְנִפְקָא מְנִיעַת הָאֲסוּרִים בְּעֲשֵׂה מוֹהֲבְדִלְתָּם. י"ל כִּינּוֹ דְעֲשֵׂה הוּא בִּידִיעַת הַסִּימָנִים וְלֹא בְּעֲשֵׂה דְאֲכִילָה לֹא הָוֵה דְרָשִׁינּוּ שְׁאֵם אִתָּה אוֹכֵל הָוֵי עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה. כִּינּוֹ דְעֵיקָר הָעֲשֵׂה כְּדֵי לִידַע דְוּוֹקָא. אָבֵל יִלְפִינּוּ מִדְּגִלֵי קָרָא דְמְצָנֹת עֲשֵׂה אִיכָּא בְּבִדְיַת הַסִּימָנִין כְּדֵי שְׁלֹא לְאַכּוֹל הָאֲסוּר.

אִזִּי דְרָשִׁינּוּ אוּתָּה תֹאכְלוּ כִּינּוֹ בְּאֵה מְצָנֹת עֲשֵׂה עַל מְנִיעַת הָאֲסוּרוֹת דְאוּתָּה תֹאכְלוּ וְלֹא בְּהֵמָה טְמֵאָה: וְהִשְׁתָּא אִין לְהַקְשׁוֹת עַל רַבִּינוּ שְׁמֻצִינּוּ דְבְּמִנּוּן הַמְצָנֹת מִפִּיק לְהֵאִי דְלְבָדוֹק בְּבִהֵמָה מִקְרָא דְוִזְאֵת הַחֲסִיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ.

וְכֹן לְעוֹף וְדָגִים וְחֲגָבִים מִקְרָאֵי אַחֲרֵינִי דְלֹא כַּמ"ש פֶּאן. דְלֵהוֹרוֹת לֹן דְזֵה נִפְקָא לֹן מִמָּה שְׁצוּתָה הַתּוֹרָה לְבָדוֹק שְׁהִיא מְצָנֹת עֲשֵׂה דְלֵהֲכִי נָקֹט לָהּ בְּקָרָא דְוִזְאֵת הַחֲסִיָּה וְגו' כִּינּוֹ דְעֵיקָר דְמְצָנֹת עֲשֵׂה נִפְקָא.

וּמִמָּה שְׁצוּתָה לָנוּ לְבָדוֹק שְׁהוּא מוֹהֲבְדִלְתָּם נָקֹט לְשׁוֹן לְבָדוֹק כְּדָבָר שְׁפָתוֹב בּוֹ לְשׁוֹן אֲכִילָה: וְנ"ל דְלֹא קָשָׁה נְמִי מָה שְׁלֹא הַזְכִּיר בְּחֻגְבַּ עֲשֵׂה דְאֲכִילָה בַּפ"ב כִּינּוֹ שְׁהוּא כְּתוּב הִלְאוּ שְׁלוֹ גַם עַל הַמִּינִים.

שְׁהַזְכִּירוּם כְּגוֹן זָבוּב אוֹ יַתוּשׁ וְצָרְעָה וְדַבּוּרָה וְכִינּוּצָא בְּהֵן וְהִנְדָּ לִית בְּהוּ עֲשֵׂה. לְהֲכִי לֹא הַזְכִּיר בְּחֻגְבַּ עֲשֵׂה.

וְהַזְכִּיר הָעֲשֵׂה בְּמִנּוּן הַמְצָנֹת יַעו"ש: דִּין ב' וְכָל הַבְּהֵמָה וְחֲסִיָּה שְׁהִיא מַעֲלַת גְּרָה וְכו' כְּתוּב הָרַב הַמַּגִּיד וְנִרְאָה שְׁכַתְּבֵנוּ לְשׁוֹן זֵה לְפִי שְׁנַמְשֵׁף אַחַר לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שְׁאָמְרוּ אֵת הַגְּמֵל וְכו' נ"ל דְּפִירוּשׁ דְּבִרְיוּ כֶּף הוּא שְׁהוּא כְּבָר פִּירֵשׁ שְׁמָה שְׁאָמַר רַבִּינוּ וְכָל בְּהֵמָה שְׁהִיא מַעֲלַת גְּרָה הָרִי הִיא מִפְרָסַת פְּרָסָה.

קָאִי עַל שְׁאִין לָהּ שִׁינִים בְּלַחֵי הָעֲלִיוֹן. וּבְנֻדָּאֵי כֶּף הוּא שְׁהָרֵי פֶרֶט חוּץ מִן הַגְּמֵל. דְהוּא אִין לּוֹ שִׁינִים דָּאֵם אִיירֵי גַם בְּשֵׁישׁ לּוֹ כְּסַתְּמֵ דְבִרְיוּ. הִנְה לּוֹ לּוֹמַר חוּץ מִן הַגְּמֵל וְהַשְּׁפֹן וְאַרְנָבָת.

וְעַל זֵה הוֹקְשָׁה לּוֹ דְלָמָּה תְּפֹס דְבִרְיוּ כֶּף. יֹאמַר בְּעֵנִין דְגַם בְּיֵשׁ לָהּ שִׁינִים דִּיפְרֵשׁ כָּל מַעֲלַת גְּרָה הָרִי זֵה מִפְרָסַת פְּרָסָה חוּץ מִן הַגְּמֵל וְהַאֲרָנָבָת וְהַשְּׁפֹן.

וְתִירֵץ לְזֵה שְׁרַבִּינוּ נְמֵשֵׁף אַחַר לְשׁוֹן הַגְּמָרָא וְכו' שְׁלֹא הַזְכִּירוּ אֱלָא גְּמֵל וְלֹא הַזְכִּירוּ שְׁפֹן וְאַרְנָבָת נְמִי דְהֵם ג"כ מַעֲלִים גְּרָה. לְפִי שְׁהַגְּמֵל הוּא יֵשׁ לּוֹ דְמִיּוֹן לְטְהוּרִים יוֹתֵר שְׁאִין לּוֹ שִׁינִים וְלֵהֲכִי נָקֹטוּ לִיהָ.

וְלָזֵה רַבִּינוּ נְמֵשֵׁף אַחַר זֵה וְלֹא נָקֹט אֱלָא גְּמֵל שְׁהוּא אִין לּוֹ שִׁינִים וְדוּמָה לְטְהוּרִים יוֹתֵר מֵאַרְנָבָת וְהַשְּׁפֹן שֵׁישׁ לָהֶם: וְאַח"כּ כְּתוּב וְהַר"א ז"ל חָשַׁב שְׁתֵּהָא כְּוֹנֵת רַבִּינוּ וְכו' וְכִבְרַ בְּיֹאֲרֵתִי כְּוֹנֵת רַבִּינוּ.

דְהִינּוּ שְׁהוּא כְּתוּב דְרַבִּינוּ אִיירֵי בְטְהוּרִים דְוּוֹקָא. וְלְפִי שְׁיִוְקָשָׁה עַל זֵה דָאֵם רַבִּינוּ אִיירֵי בְטְהוּרִים מָה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְבִשְׁלָמָא אִם אִיירֵי בִין בְּטְמֵאָה בִין בְטְהוּרָה שְׁפִיר אִתָּא

לאשמועינו דאין לה שינים אינו סימן לטהורה דשינה דטמאה היא ואע"פ שהיא מעלת גרה.

אבל אם איירי בטהורין מאי אתא לאשמועינו. ותיגרין דצריה רבינו להשמיענו פן להודיע שכל שיש לה שינים למעלה טמאה היא ואע"פ שהיא מעלת גרה: עוד כתב עוד חשב הראב"ד ז"ל שדעת רבינו שכתב וכל בהמה שהיא מעלת גרה וכו' וכבר ביארתי דעתו ז"ל.

דהיינו שפבר ביאר דעת רבינו דאיירי בשאין לה שינים דהיא מפרסת פרסה חוץ מן הגמל: ואנכי איש צעיר קשה לי על דברי הראב"ד ז"ל דאיך עלה על דעתו לפרש בדברי רבינו דמה שאמר וכל בהמה וחסיה שהיא מעלת גרה אין לה שינים בלחי העליון.

הפוננה בין בטמאה בין בטהורה. ובמה שאמר רבינו וכל בהמה שהיא מעלת גרה היא מפרסת פרסה בון יש לה שינים למעלה בין אין לה שינים ונהרי כל מעלת גרה אין לה שינים למעלה.

ועוד מה שאמר אש"כ המוצא בהמה במדבר ואינו מכירה ומצאה חתוכה הפרסות. בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה.

ונהרי הוא פבר כתב דכל בהמה וחסיה שהיא מעלת גרה אין לה שינים בלחי העליון בין טמאה ובין טהורה. ונה.

וא"כ למאי אהני הא דאין לה שינים הרי גם בטמאה אם היא מעלת גרה אין לה. וא"כ ביה דחתוכה הפרסות אימא דהיא בהמה טמאה אע"ג שהיא מעלת גרה.

ועוד פיצד אתו דבריו אהדדי. דכיון שאמר שמעלת גרה אין לה שינים למעלה.

היאך אתו דבריו שאמר אש"כ וכל בהמה שהיא מעלת גרה היא מפרסת פרסה דאיירי בין יש לה שינים בין אין לה שינים. ונהרי פבר כתב דמעלת גרה אין לה למעלה אינו מוכרח שהיא מפרסת פרסה.

ומשמע דמכ"ש דאם הנה אפשר שיש לה שינים למעלה שהוא סימן של בקמה טמאה דאמרינו דאע"ג שהיא מעלת גרה איפשר שאינה מפרסת פרסה. וא"כ פיצד אמר אפי' יש בה שינים למעלה היא מפרסת פרסה.

דמפל זה הנה לו להראב"ד ז"ל לדייק דנדאי דמה שאמר רבינו בתחלה וכל בהמה וחסיה שהיא מעלת גרה אין לה שינים בלחי העליון איירי בטהורים דווקא. ואתא לאשמועינו דאם יש לה שינים למעלה ונדאי שהיא טמאה ואע"פ שהיא מעלת גרה וכגון ארנבת ושפן.

ומה שאמר אש"כ וכל בהמה שהיא מעלת גרה הרי היא מפרסת פרסה איירי באין לה שינים בלחי העליון. וכמו שאמר חוץ מן הגמל ל זה כתב לפיכך המוצא בהמה במדבר ואינו מכירה ומצאה חתוכה הפרסות בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה והוא שפיר גמל ע"כ דהיינו כמו שאמר למעלה דבהמות הטהורות אין להם שינים בלחי העליון וא"כ זו שאין לה שינים בלחי העליון הרי ונדאי טהורה ואף על פי שמצאה חתוכה הפרסות ואינו מכירה.

והוא שִׁיכִיר גָּמֵל לְפִי שֶׁהִגְמֵל אֶף עַל פִּי שָׂאִין לוֹ שִׁינִים בְּלַחֵי הַעֲלִיּוֹן אֵינוֹ מִפְּרִיס פְּרֹסָה: וְרֵאִיתִי בְּלֶחֶם מִשְׁנֵה שְׁפִירֵשׁ בְּדַבְּרֵי הָרֵב הַמַּגִּיד בְּמֵה שְׂאֵמֶר וְנִרְאָה דְנָקֹט רַבִּינוּ וְ"ל לְשׁוֹן זֶה לְפִי שְׁנַמְשָׁה וְכו' וְ"ל אִו אֶפְשֶׁר דְּהִקְשָׁה לוֹ דְּהִיָּה לוֹ לֹמֶר בְּפִירוּשׁ כָּל בְּהֵמָה וְחִיָּה שָׂאִין לָהּ שִׁינִים וְכו' וְלָמָּה סָתַם וְאָמַר וְכָל בְּהֵמָה שֶׁהִיא מַעֲלַת גֵּרָה וְכו' עַד שֶׁבִּעֲבוּר זֶה תִּפְסַע עָלָיו הַרְאָב"ד וְ"ל וְתִירֵץ דְּתַפְס לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שְׂכָף הוּא לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׂאִין לָךְ דְּבַר שְׁמַעְלָה גֵּרָה וְטָמָא אֱלָא גָּמֵל עַכ"ל.

וְזֶה תִּימָה אֲצֵלִי דַא"כ לָמָּה לוֹ לְהַרְבּ הַמַּגִּיד לְהַאֲרִיף בְּדַבְּרָיו וְלֹמֶר שֶׁאֵע"פ שְׂבִשְׂפֹן וְאַרְנַבְת כְּתִב נְמִי בְּכָל חֻדָּא. הוּא לֹא הִצְרִיכוּ לְהַזְכִּיר אֱלָא בְּגָמֵל לְפִי שִׂישׁ לוֹ דְּמִיּוֹן לְטְהוּרִים בְּהַעֲדָר הַשִּׁינִים כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּרְתִּי ע"כ.

וְהֵלֵא לְפִי דְּבַרֵי הַלַּח"מ שֶׁהִתִּירוּץ הוּא לְפִי שְׂבִגְמָ' לֹא הִזְכִּירוּ אֱלָא שְׁמַעְלָה גֵּרָה וְטָמָא אֱלָא גָּמֵל וְלֹא הִזְכִּירוּ הָא דְּאִין לוֹ שִׁינִים וַא"כ לָמָּה לוֹ לְכַתּוּב וַאֲע"פ שְׂבִשְׂפֹן וְאַרְנַבְת וְכו' לֹא הִצְרִיכוּ לְהַזְכִּיר אֱלָא בְּגָמֵל דְּשְׂפֹן וְאַרְנַבְת מֵאֵן דְּכַר שְׁמִיָּהוּ כְּאֵן פִּינֹן דְּהִקְשָׁה שִׂיאָהִי הִיא לְפִי דְּעֵתוֹ דְּלָמָּה לֹא הִזְכִּיר רַבִּינוּ בְּפִירוּשׁ כָּל בְּהֵמָה וְחִיָּה שָׂאִין לָהּ שִׁינִים: דְּמִזְזָה הַדְּבַר מְבֹאָר לְהַדִּיאָה שֶׁהִקְשָׁה שֶׁל הָרֵב הַמַּגִּיד הִיא דְּלָמָּה לוֹ לְרַבִּינוּ לְהַזְכִּיר אֲנֹפֶן שֶׁל גָּמֵל דְּנוּקָא דְּהוּא עֲנִין שָׂאִין לוֹ שִׁינִים יְזַכִּיר סָתַם כָּל מַעֲלַת גֵּרָה הָרֵי זֶה מִפְּרֹסַת פְּרֹסָה חוּץ מִן הַגָּמֵל וְהַאֲרַנְבְּת וְהַשְׂפֹן דְּלָזָה הִתִּירוּץ הוּא מְקַבֵּיל דְּכִינֹן דְּבַגְמָרָא כָּל הַזְכִּירוּ אֱלָא גָּמֵל וַאֲע"פ שְׂבִשְׂפֹן וְאַרְנַבְת שִׂיכִי נְמִי אֵהָא דְּאָמְרוּ שְׁלִיט הוּא בְּעוֹלָמוֹ יוֹדַע שָׂאִין לָךְ דְּבַר שְׁמַעְלָה גֵּרָה וְטָמָא.

שֶׁהִיָּה לְהֵם לֹמֶר אֱלָא גָּמֵל וְאַרְנַבְת שְׂפֹן. וְלֹא הִזְכִּירוּ אֱלָא גָּמֵל לְפִי שִׂישׁ לוֹ דְּמִיּוֹן לְטְהוּרִין בְּהַעֲדָר הַשִּׁינִים לְכֹן רַבִּינוּ נִמְשָׁה אַחֲרֵי דְּבַרֵי הַגְּמָרָא אֵלוֹ וְלֹא הִזְכִּיר אֱלָא גָּמֵל: דִּין ה' בְּהֵמָה טָמָאָה שִׁילְדָה כְּמִין בְּהֵמָה טְהוּרָה וְכו' לְפִיכָף דְּג טָמָא שְׁנַמְצָא בְּמַעֲי דְּג טְהוּר אָסוּר וְכו'.

לְכַאוּרָה קָשָׁה דְּמֵאֵי לְפִיכָף שְׂכַתְב רַבִּינוּ דְּמִשְׁמַע דָּאֵם לֹא הִיָּה הַדִּין כְּף שֶׁהִגְדֵּל מִן הַטָּמָאָה טָמָא וּמִן הַטְּהוּרָה טְהוּר אֱלָא הוֹלְכִים אַחַר הַמִּין דָּאֵם הוּא מִין טְהוּר אַע"ג שְׂגָדֵל מִן הַטָּמָאָה יְהִיָּה מוֹתֵר וְאֵם הוּא מִין טָמָא אַע"ג שְׂגָדֵל מִן הַטְּהוּרָה יְהִיָּה אָסוּר.

הִנֵּה מִשְׁמַנָּה זֶה הַדִּין שֶׁל הַדָּג. וְהֵלֵא גַם אֵם אֲמַרִינֵן דְּהוֹלְכִים אַחַר הַמִּין הַדִּין הוּא כְּף דְּדָג טָמָא שְׁנַמְצָא בְּמַעֲי דְּג טְהוּר אָסוּר שֶׁהוֹלְכִין אַחַר הַמִּין.

וְדָג טְהוּר שְׁנַמְצָא בְּמַעֲי דְּג טָמָא מוֹתֵר שֶׁהוֹלְכִין אַחַר הַמִּין: וְנ"ל "ל לֹמֶר שֶׁהַפְּנוּנָה דְּלְפִיכָף פִּינֹן דְּטַעַם הַבְּהֵמָה הוּא מִשׁוּם גִּידוּלָיו. הַדָּגִים לֹא כְּף הוּא אֱלָא דְּג טָמָא שְׁנַמְצָא בְּמַעֲי דְּג טְהוּר אָסוּר דְּלֹא כְּדִין הַבְּהֵמָה.

וְדָג טְהוּר שְׁנַמְצָא בְּמַעֲי דְּג טָמָא מוֹתֵר שֶׁלֹּא כְּדִין הַבְּהֵמָה. לְפִי שָׂאִין זֶה גִּידוּלָיו כְּמוֹ הַבְּהֵמָה.

אֱלָא בְּלַעוּ. וְכְמוֹ שְׂאָמְרוּ בַת"כ שֶׁהִבִּיאוּ הַתּוֹסְפוֹת שֶׁם דָּף ז' ע"ב וְ"ל תִּנְיָא גַבִּי דָּגִים תִּאֲכְלוּ לְרַבּוֹת הַטְּהוּר שְׂבִמִּינֵי טָמָא.

יְכוּל אֶף הַטָּמָא שְׂבִמִּינֵי טְהוּר. ת"ל אוֹתָם.

מה ראית לומר בבהמה שבמעיי טמא ושבמעיי טהור ובהגים אינו כן. לפי שאין גידולם ע"כ: דין ו' בהמה טהורה וכו' וזו היא השסועה שנאמרה בתוך וכו' פתח מר"ן בכ"מ קשה לי דכיון דקי"לן פרב בעלמא ליתא וכי אגמריה רחמנא למשה במעיי בהמה אגמריה וכו' לא הנה ליה לכתוב או שילדה ע"כ: ונראה לי דרבינו מפרש דהא דאמר רב בריה בפני עצמה ליתא.

הפנונה שלא יש מין בפני עצמו בעולם אלא שנולדה לפעמים. מבהמה טהורה ובאדם לא חיי וכן כל דמי.

וא"כ נדאי מה שאסר רחמנא שסועה אפ"ל היא במעיי אמה. משום דאם הנה מין זה בעולם.

א"כ מה שאסר רחמנא הוא ככל המינים הטמאים. וכיון דאית לן כל הגדל מן הטהורה טהור הוה מתירין אותה כמו שאר המינים הטמאים הנולדים מן הטהורים.

אבל פיון שלא יש מין זה בעולם ואסרה רחמנא אם כן אפילו במעיי אמה אסורה. דמה לי נולדה או עדיין במעיי אמה.

פיון דבעלמא דין אחד להם. ושמואל דאמר בריה בעלמא איתא הפנונה דיש מין זה בעולם.

וכי אסרה רחמנא בעלמא אסרה ככל המינים הטמאים. ואם נמצא זה המין במעיי בהמה טהורה מותרת באכילה.

דכל בבהמה תאכלו פתיב. והכי נראה מדברי רש"י שם דפירוש בעלמא ליתא הוא שלא יש מין זה בפני עצמו.

ויכמו שכתבו התוס' לדעת רש"י ז"ל יעו"ש. ומה שאמר שם דגם לשמואל דאם פלו לו חדשיו אם יצאו לאויר העולם אסור הוא משום דס"ל פיון דיצא זה משונה מאמו נפל הוא.

וסובר רבינו דמה שהקשו בבכורות דף מ"ג ע"ב על ר' חנינא למימרא דחיי ואמר רב באשה אינו נולד וכו'. על רב דנוקא פריה דאמר באשה אינו נולד דלא חיי.

ומדפסל ליה הכא לעבודה מפלל דחיי. ונמצא לפי דעת רבינו כף הם דברי רב באשה אינו נולד משום דאינו חי.

ובבהמה אסור באכילה משום דהוא שסועה דאמר הכתוב וכמ"ש: והשתא לדעת רבינו הנה דנקטו בדבריהם המפלת הוא לדברי רב נקטיה משום אדם דהוא נפל מקרי ולשמואל משום בהמה נקטיה דהוא נפל מקרי כמ"ש וריהטא דש"ס אזלא להאי פירושא דרבינו שפיר.

דלשנא דבעלמא אגמריה לא אתי שפיר כפירוש ר"ת. וגם לא אתיא כפירוש רש"י דהא ממומי אדם קא פריה ולא ממומי בהמה.

והתם נמי לא פריה אלא אדרב ואלא מיתי משמואל מיד: והשתא לפי פירוש זה הוא מ"ש רבינו או שילדה דהיא יולדת. ומשום נפל ליכא אלא משום אסור שסועה.

ואינו דוחק זה שאמרנו שבאדם הוא נפל מקרי ובבהמה מקרי נפל הוא. דלשמואל דאמר באשה וְלֹד שְׂאִינוּ מְקָרִי נִפְל בְּבַהֲמָה מְקָרִי נִפְל.

דְּכָה רַש"י ו"ל מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמַר הַש"ס לְדַעַת שְׂמוּאֵל יֵצֵא מִי שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי גִבִּין וְשְׁנֵי שְׂדֵרָאוֹת דְּאֵע"ג דְּכָלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו אִם יֵצֵא לְאוּר הָעוֹלָם אֲסוּר מִשּׁוּם דְּנִפְל הוּא דְּלֹא חִי וְנִבְלָה הוּא וְאֵע"פ שְׂיֵשׁ לוֹ דְּבִאשָׁה וְלֹד דְּלָאוּ נִפְל הוּא וְדוּק: דִּין ח' אִין לָהּ בְּכָל בְּהֵמָה וְכו' כְּגוֹן שׁוֹר הֵבֵר וְהִמְרִיא שְׁהֵן מִמֵּין הַשׁוֹר ע"כ.

פְּתַב ה"ה ומכ"מ אָנִי תָמָה בְּזָה אַחַר שְׂרַבְיָנוּ סְבוּר שְׁשׁוֹר הֵבֵר מִין בְּהֵמָה הִיאָה פְּתַב שְׂבָעָה מִיָּנִי חִיָּה דְּהָא מִשְׁמַע בְּגִמְרָא שֶׁם דְּשׁוֹר הֵבֵר הִיָּינוּ תָאוּ וְכו' אַבְל הִנֵּי מְדַלָּא חֲשִׁיב לִיָּה בְּהֵדִי חִיּוֹת דְּה' מִיָּנָא דְּעֵז הוּא וְכו' הִרִי פָּאן מְבֹנָאָר שְׁשׁוֹר הֵבֵר זֶה תָאוּ וְא"כ שְׁהוּא מִין בְּהֵמָה הִרִי הֵם ד' מִיָּנִי בְּהֵמָה וְשִׁשָּׁה מִיָּנִי חִיָּה ע"כ: וְאָנֹכִי אִישׁ צְעִיר נ"ל דְּמָמָה שְׁפַתְב רַבִּינוּ הֵם וּמִיָּנִיָּהֶן כְּגוֹן שׁוֹר הֵבֵר וְהִמְרִיא שְׁהֵם מִמֵּין הַשׁוֹר מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְּשׁוֹר.

הֵבֵר אִינוּ מִין לְבָדוּ מְוַנְפָּר בְּכַתוּב אֲלֵא הוּא מִין שׁוֹר. וְא"כ הוּא בְּכָלֵל שׁוֹר הַכְּתוּב בְּקָרָא וְכִמוּ הִמְרִיא שְׁהוּא מִין הַשׁוֹר.

וְאִינוּ פְּתוּב בְּקָרָא לְבָדוּ וְאִינוּ תָאוּ הַכְּתוּב בְּקָרָא. וּמַחְלֻקְתָּ רַבָּנָן וְרַבִּי יוֹסִי בְּשׁוֹר הֵבֵר לָאוּ כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ בַש"ס א"ל ע"כ לֹא פְּלִיגִי ר' יוֹסִי וְרַבָּנָן אֲלֵא בְּשׁוֹר הֵבֵר דְּרַבָּנָן סְבָרִי מְדִתְרַגְּמִינָן תּוֹרְפָלָא מִיָּנָא דְּבַהֲמָה וְכו' דְּעִיקָר מַחְלֻקְתָּם הוּא דְּרַבָּנָן סְבָרִי כִּינּוּ דְּלֹא קַחְשִׁיב לִיָּה קָרָא מִין הַשׁוֹר הוּא.

וְרַבִּי יוֹסִי סְבַר כִּינּוּ דְּהוּא גְּדֵל בִּיעֵר הוּא מִן חִיּוֹת דְּקָרָא. וְדִיִּיק רַבִּינוּ הִכִּי מְדַאָּמַר רַב הַמְּנוּנָא הִנֵּי עֲזִי דְּבִאֲלֵא פְּשׁוּרוֹת לְגַבִּי הַמְּזַבַּח סְבַר לָהּ כְּדַאָּמַר רַבִּי יִצְחָק עֲשֵׂר בְּהֵמוֹת מְנָה הַכְּתוּב וְתוּ לֹא וְהִנֵּי מְדַלָּא קָא חֲשִׁיב לָהּ בְּהֵדִי חִיּוֹת שְׁמַע מִיָּנָה דְּעֵז נִינְהוּ.

דְּמִשְׁמַע דְּסְבַר דְּדָבָר שְׁלֵא מִיָּנָה אוֹתוֹ הַכְּתוּב אֲזַלִּינָן בְּתַר הַמִּין. אִם כֵּן זֶה הוּא טַעְמָא דְּרַבָּנָן דְּשׁוֹר הֵבֵר הוּא מִין בְּהֵמָה.

וְאָרְפ ע"פ שְׁמַתְקִיף לִיָּה רַב אַחָא וְדִילְמָא מִיָּנָא דְּאַקוּ. כִּינּוּ שְׂאִינוּ מִמֵּין חִיָּה וְדֹאִי דְּלֹא מִמִּיָּנָא דְּאַקוּ הוּא דְּלֹא חֲשׁ לְהֵאִי אַתְקַפְתָּא.

וְכֵן הוּא הַטַּעַם דְּרַבָּנָן דְּאָמְרִי שׁוֹר הֵבֵר מִין בְּהֵמָה כִּינּוּ דְּלֹא מְנָה אוֹתוֹ הַכְּתוּב וְלֹא חִיָּיִשִּׁי דִּילְמָא מִיָּנָא דְּאַקוּ אוּ תָאוּ אוּ זָמַר. דְּכִינּוּ שְׁהוּא נִרְאָה לְהִדְיָא שְׁהוּא מִין בְּהֵמָה לֹא אָמְרִינָן דִּילְמָא מִמִּיָּנָא דְּהִנְהוּ חִיּוֹת דְּמְנָה הַכְּתוּב: וְזֶהוּ הַטַּעַם שְׁפָסַק רַבִּינוּ דְּעֲזִי דְּבִאֲלֵא מִין בְּהֵמָה וְכַשְׂרִים עַל גַּבִּי הַמְּזַבַּח וְכַדַּעַת רַבָּנָן שְׂאֵמְרוּ שׁוֹר הֵבֵר מִין בְּהֵמָה: וְעוֹד נִרְאָה דְּדִיִּיק רַבִּינוּ דְּטַעְמָא דְּרַבָּנָן לֹא מִשּׁוּם דְּהוּא תָאוּ הַכְּתוּב בְּתוֹרָה וּמְתַרְגְּמִינָן תּוֹרְפָלָא.

דְּהָא קָא מַתְקִיף רַב אַחָא בְּרִיָּה דְּרָבָא לְרַב אֲשִׁי. דִּילְמָא מִיָּנָא דְּתָאוּ וְכו' מִשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לִיָּה כְּדַעַת רַב הוֹנָא בְּהָא דְּאָמַר ע"כ לֹא פְּלִיגִי וְכו'.

דְּמַתְרַנְיָהוּ ס"ל דְּתָאוּ הוּא שׁוֹר הֵבֵר. דֹּא"כ מֵאִי קָא פְּרִיף לִיָּה וְדִילְמָא מִיָּנָא דְּתָאוּ.

וְהָא תָאוּ הוּא שׁוֹר הֵבֵר בֵּין לְרַבָּנָן בֵּין לְרַבִּי יוֹסִי דְּהוּא בְּהֵמָה גְּסָה וְהִיאָה אָמַר עַל עֲזִי דְּבִאֲלֵא דְּהוּא בְּהֵמָה דְּקָה דְּהוּא מִיָּנָא דְּתָאוּ. אֲלֵא וְדֹאִי דְּפִשִׁטָּא לִיָּה דְּמַחְלֻקְתָּ רַבָּנָן וְרַבִּי

יוסי לאו משום דשור הבר הוא תאו אלא משום דרבנן ס"ל פינון דהוא מין שור הוא מין ביהמה.

ור' יוסי סבר פינון דהוא גדל ביצר מין חיה הוא אלא ראית המפשיט דהוא משום דלא מננהו קרא. הא פריה ליה על האי סברא דילמא מינא דתאו נהרי קא מננהו קרא.

וכבר אמרתי דרב המנונא לא חש להאי אתקפתא פינון דאינו מבןאך להדיא דתאו הוא מין חיה. לא אמרינו על מין ביהמה שהיא מין חיה דכתב קרא: והשפתא לא קשה תו מה שהקשה הרב המגיד על רבינו דרבינו דאמר דשור הבר מין ביהמה אינו תאו הפתוב בקרא ואפשר לומר דמה שכתב הרב המגיד ויש ספרים דגרסי ודילמא מינא דזמר הוא.

הפנונה אבל לפי גירסת ודילמא מינא דתאו הוא. לא תקשה על רבינו האי קושטא משום דלא קיימא הך דאמר המפשיט ע"כ לא פליגי וכו' וכמ"ש.

ולא קשה אלא לפי גירסת ודילמא מינא דזמר ניהו. ומה שאמר הרב המגיד לבסוף אבל מה שמננה התאו בכלל חיה וכתב שור הבר מין ביהמה אינו יודע לתרץ לפי גירסת ספרינו.

הפנונה דאפשר דרבינו היתה לו גירסא אחרת בש"ס דלא פגירסא שיש לנו דאפשר דלא גריס כלל בהמפשיט ע"כ לא פליגי וכו': ומר"ן בכ"מ הבין בדברי הרב המגיד דהפנונה על חילוף הגירסאות שיש לנו בין לגירסא ראשונה בין ליש ספרים דגרסי ודילמא מינא דזמר וכו' עד שהקשה עליו מה שהקשה.

אבל לפי מה שפירשתי דלהגירסא לא שייכא הך קושטא: והנה לפי מה שפירשתי דלהגירסא דגרסי ודילמא מינא דתאו וכו' לא קשאי על רבי' קושטא הרב המגיד: והנה הרשב"א ז"ל אדרבא קא פריה על רבינו מהך גירסא שכתב וז"ל פסק הרמב"ם פרבנן דאמרי מין ביהמה הוא ומיהו לפי גירסת הספרים דגרסי ודילמא מינא דתאו ניהו.

משמע דרב אחא ורב אשי דבתראי ניהו ס"ל כר' יוסי. ומדס"ל פרבני יוסי הלכתא פנותיה ושמא דהרב הגיר' שיש לו הוא ודילמא מינא דזמר הוא ע"כ ולכאורה הוא הפך מ"ש.

ועוד קשה על מה שתירץ על רבינו שאמר ושמא דיש לו גירסא ודילמא מינא ניהו. דאפתי קשה פינון דהני אמוראי רוצים לאוקומי גם על המין של ביהמה דהוא עזי דבאלא שהוא חיה דהוא מינא דזמר שזה סברת ר' יוסי דס"ל דשור הבר מין חיה הו"ל לפסוק הלכתא כר' יוסי: ומזה אני אומר דגם הרשב"א הנה פשיטא ליה דהני אמוראי ס"ל דלא פדעת המפשיט דאמר ע"כ לא פליגי וכו' וכמ"ש.

אלא דקושטתו על רבינו מהגירסא של ודילמא מינא דתאו. הכי פנונתו פינון דקא מקשו על המפשיט דאמר על עזי דבאלא מדלא קחשיב להו בהדי חיות.

שמע מננה דעז ניהו דאמרי ודילמא מינא דתאו ניהו. אלמא ס"ל דאע"ג דהוא מין ביהמה אפשר שהוא מין חיה פינון שגדל ביצר וכמו סברת רבי יוסי דאמר שור הבר מין מין חיה ובכלל החיות שכתב קרא דהוא אחד מהם.

וכיון שפנו הנה ליה לפסוק הלכתא כר' יוסי ותירץ על זה ואמר ושמא דהרב גריס ודילמא מינא דזמר הוא. דהיינו מדלא מקשו ודילמא דתאו.

נדאי דגם הני אמוראי ס"ל פדעת המפשיט דפלוגמיהו דרבנן ור' יוסי בשור הבר ותאו דמתרגמינן תורבלא דרבנן סברי פינן דהוא שם השור הוא מין שור . ור' יוסי ס"ל פינן שיהוא מין הגדל ביער הוא חיה.

ואם כן לא יקשה על רבינו שלא פסק רבבי יוסי דמה דמקשו ודילמא מין זמר כרבנן אתיא. דכיון דלא מתרגמינן תורבלא שם דבהמה קא מקשו הכי.

אבל הרב המגיד שמקשה על רבינו על שלא מנה ארבעה מיני בהמה ויששה מיני חיה אפשר דמה שכתב ויש ספרים דגרסי וכו' הפנונה הוא כמו שכתבתי. וכל זה נראה לי עיקר שרבינו הוא קא דייק מדברי רב המנונא כמ"ש ראשונה: ואח"כ ראייתי להר"ש ז"ל שכתב בפרק ח' דכלאים דברי התוספתא דרבנן ס"ל דתאו בריה בפני עצמה ושור הבר בריה בפני עצמה.

וא"כ רבינו כתב לפי התוספתא וא"כ לא קשה עוד קושית הרב המגיד. וכ"ש לפי דברי הירושל' שהביא שם: דפשיט דברי הרשב"א אבקושיתו על רבינו הכי פינן דהני אמוראי קא מקשו ודילמא מינא דתאו וכו' אלמא פשיטא להו להני אמוראי דתאו הוא מין חיה מוכרח שזאת היא סברת רבי יוסי דאמר דתאו הוא מין חיה ואע"ג דרבבי יוסי ס"ל שיהוא שור הבר והנהו אמוראי קאמרי על עזי דבאלא מ"מ בדרה דחיהה הוא דקאמרי הכי על ראית המפשיט דאמר פינן דלא קחשיב להו הנהו עזי דבאלא על זה מקשו ודילמא דקחשיב להו קרא והוא תאו הכתוב בקרא אבל מ"מ מדקאמרי הכי דילמא תאו הוא אלמא פשיטא להו דתאו מין חיה דהוא פסברת ר' יוסי דתאו מין חיה ולא כרבנן דסברי דתאו הוא מין בהמה.

ולזה הקשה על רבינו למה פסק רבנן דס"ל מין בהמה הוא פינן דהני אמוראי פשיטא להו דתאו לאו מין בהמה. ותירץ דשמא דהרב גריס ודילמא מין זמר הוא דאז לא תקשה עוד על רבינו דלמה פסק דלא כד' יוסי דס"ל דגם במתרגמינן עליה שם בהמה אפתי חיה הוא.

וא"כ הני עזי דבאלא דשם שלהם הוא שם בהמה והם רצו לומר שם חיה אלמא כר' יוסי ס"ל דרבנן לא אמרי על שם דקאמרי אינשי. אלא על מה שמתרגמינן דוקא.

והני אע"ג דקרו להו אינשי פשם בהמה. פינן דלא מתרגמי' עלייהו שם בהמה גם רבנן מזודו דאפשר דאינהו מין חיה והוא מינהו דקחשיב קרא ודוק: דין י"ג פלאים הבא מן הבהמה וכו' ומכסין את דמו כתב הרב המגיד ושם הביאו ברייתא וכו' וידוע שאין מלקין על הספקות ע"כ.

קשה לי דמדסתם רבינו משמע אפי' בצבי הבא על התישא אינו לוקה והא בסוגיא דפרק אותו ואת בנו משמע דלרבנן דאית להו ששה ואפ' מקצת ששה נוהג אותו ואת בנו בצבי הבא על התישא ולוקה וכן כתב רבינו בפ"ב מהלכות שחיטה דין א' ועדיפא מינה כתב שם דאפי' בת הצביה אם היתה נקבה וילדה בן ושחט את הנקבה בת הצביה ואת בנה לוקה.

ועוד על מה שכתב שם כנו' היתה בת הצביה הזאת נקבה וכו' הקשו עליו רבים פינן דמספקא לן אי חוששין לזרע האב למה לוקין עליו דילמא אין חוששין לזרע האב ולא

הווי אפי' מקצת שיה וגם הרשב"א ז"ל הקשה על רבינו על מה שכתב שם אבל העז שפא על הצביה אסור לשחוט אותה ואת בנה.

למה אסור לשחוט והא רב חסדא אמר הכל מודים בצביה ובנה תיש שהוא פטור מאי טעמא שיה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו והביאו הכ"מ שם יעו"ש: ונלע"ד לתרץ קושיות אלו דרבינו סבור פיון דרב פפא אמר בתיש הבא על הצביה ולאסורא דרבנן סברי דילמא חוששין לזרע האב שיה ואפי' מקצת שיה אמרינן ואסיר דמשמע דאיירי על הצביה ובנה דלא פדמפרש לה הרשב"א.

הרי נדאי דלא ס"ל כרב חסדא דאמר שיה ובנו חמר רחמנא ולא צבי ובנו דרב פפא ס"ל אי אמרינן דחוששין לזרע האב פיון דשה ואפילו מקצת שיה סברי רבנן א"כ הבן הוא שיה מקרי ולא קרינן עליה ולא צבי ובנו דנה לא מקרי צבי אלא שיה אי חיישין לזרע האב.

דקפדא תורה שאם יהיה אחד מהם שיה נוהג בהם אותו ואת בנו ולהכי כתב רבי גם בתיש הבא על הצביה אסור לשחוטם ביום אחד דילמא חיישין לזרע האב ולא מקרי צבי אלא דאין לוקין עליו דדילמא אין חוששין לזרע האב והוא צבי ופרה ובנה אסרה תורה ולא צביה ובנה.

וג"כ נראה להדיא דרב פפא לא ס"ל כרב חסדא שהרי כתב ולמלקות רבנן סברי נהי נמי דחוששין לזרע האב שיה ואפילו מקצת שיה אמרינן ומלקינן ליה ורב חסדא הוא אמר הכל מודים בהיא תנישה ובנה צבי שחייב שיה אמר רחמנא ובנה כל דהו.

דמשמע אע"פ דלא אמרינן שיה ואפי' מקצת שיה. וכיון דהביאו בפרק הזרוע לדברי רב פפא אלמא פנוניתה קי"ל: ומה שכתב רבינו שאם בת הצביה ילדה בן ושחט לה ולבנה שלוקה הוא דרבינו דייק הכי פיון שאנו אומרים ולא צבי ובנו היכא דאמרינן דלא חיישין לזרע האב אצטריך האי דייקא לומר שאף על פי שהבן יש בו מקצת ממין בהמה הוא מותר פיון דאמו צביה.

דאי לאו הכי נדאי שמוטר דלא אסר קרא אותו ואת בנו אלא במין בהמה. אלא מוכרח דהנה ס"ד פיון דיש בו ממין בהמה הנה אסור.

להכי דייקין ולא צביה ובנה. פיון דאמו צביה גמורה לא יחול עליו מה שאמר הפתוב שיה אותו ואת בנו וגו' דמפח אמו פטרינן מאותו ואת בנו משמע אבל אם אמו היתה שמעורב בה זרע בהמה ג"כ.

אם ילדה בן שפא מזרע בהמה ג"כ לוקה דלא פטרינן בכגון זה אלא כשהיא עם אמה הצביה גמורה ונראה נמי דדברי רבינו הכא לא איירי בבא מן התנישה והצבי דנה נדאי מין בהמה הוא ולוקה עליו ודייקי הכי דבריו במ"ש הבא מבהמה טהורה עם חיה טהורה דמשמע דחיה היא הנקבה ממה שכתב עם חיה טהורה דהכי משמעו עם שאמר עם חיה טהורה דכן משמע ממ"ש שם בין מכבש עם עז בין מעז עם הכבשה.

ומה שביאר שם רבינו בפ"ה הוא משום דהנצרך לכתוב שם היתה בת הצביה הזאת נקבה וכו' ובפ"ג שם בדין פסוי שכתב הבא מבהמה ונחיה ג"כ משמע שהחיה היא הנקבה ממה שהקדים הבהמה.

ובריש פ"ג מהל' י"ט שכתב ספק בהמה ספק חיה פינון שכתב ספק הרי כבר ביאר דבריו בדין אותו ואת בנו. ובפ"ט מהלכות בפורים ביאר שם רבינו משום דאיפא דנותן תצי המתנות ואיפא דפטור מפל המתנות אבל הכא לא צריך לבאר יותר דהוא מבואר שאיירי שפא מן החיה והוא ספק אם חוששין לזרע האב או לא ולכן אין לוקין עליו דאין לוקין על הספקות פן נ"ל: דין י"ד סימני עוף וכו' עורב ורזיר שפן נאמר בעורב למינו להביא את הרזיר ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ עוד כתב רבינו וכל השוכן עם הטמאים ונדמה להם טמא ודברים אלו סותרים זה את זה וכו': ואנכי ההדיוט נ"ל דרבינו פסק בהאי דלמינו להביא את הרזיר משום דבש"ס דף ס"ב פשאמר רב נחמן הנה בקי בהן ובשמותיהן וכו' והוא שיפיר עורב.

והקשו עליו והתניא עורב זה עורב למינו ר"א אומר להביא את הרזיר. דמשמע דר"א דריש למינו להביא הרזיר.

ועלה תירצו אלא עורב וכל מין עורב אלמא דהלכתא הכי דלמינו להביא את הרזיר. ועוד איפא ברייתא דמתניא סתמא והביאה הרי"ף.

ת"ר עורב זה עורב שחור וכו' למינו להביא את הרזיר. דמשמע דגם רבנן דרשי למינו להביא את הרזיר: אבל על דף ברייתא אחריתי דקמייתי לה בש"ס בלישנא אחרתא.

ר"א אומר לא לחנם הולך רזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו. דמשמע דר"א לא דריש מן למינו פהנה ברייתא קאמר על אחרים אומרים שכן עם טמאים טמא עם הטמאים טהור פמאן כרפי אליעזר וכו'.

דהיינו דעל דף טעמא דקתני האי ברייתא אמהוא זה הוא הטעם שאמרו שכן עם הטמאים טמא. ונפקא מינה למינים אחרים אבל על הרזיר לא קאמר דהם קא מפקי ליה מן למינו כמו הנה ברייתא.

ועל זה השיב לו אפילו תימא רבנן שכן ונדמה קאמרינו דהיינו לשאר מינים בעי שכן ונדמה: ולהכי רבינו ז"ל פסק למינו להביא את הרזיר דהכי הילכתא כנז' דרבנן דרשי נמי הכי.

ופסק פי האי דאסיקו שפן נדמה קאמרי' שהוא לענין מינים אחרים: ואתי שפיר נמי דהרי"ף ז"ל הביא בדברי רב נחמן והוא שיפיר עורב וכל מין עורב. דאסיקו הכי בש"ס משום דף ברייתא דקתני למינו ר"א אומר להביא את הרזיר והביא גם פן דף ברייתא אחריתי עורב זה עורב שחור וכו' למינו להביא את הרזיר.

והביא גם פן דף ברייתא אחרים אומרים שוכן עם טמאים טמא עם טהורים טהור פמאן כר"א וכו' אפי' תימא רבנן שוכן ונדמה קאמרינו. דמשמע דכולהו הילכתא כמו דברי

רבינו ולא כדברי הר"ן ו"ל דפירוש לדעת הר"י יעו"ש: דין ט"ז מי שאינו מפירן וכו' כל עוף שהוא דורס ואוכל בידוע שהוא מאלו המינין וטמא ע"כ.

נראה שאין הפנונה שכל המינין הטמאים דורסין ואוכלין שהרי כתב אח"כ לפי שאין בכל המינין האסורין מין שאינו דורס ויש בו אחד משלשה סימנין אלו חוץ מפרס ועזניה וכו' אלמא משמע דיש מין שאינו דורס אבל אין בו אחד משלשה סימנין אלו.

וכיון שפן מ"ש ושאינו דורס ואוכל אם יש בו אחד משלשה סימנין אלו הרי זה עוף טהור. דהיינו שידוע שאינו דורס ואפ"ה לא מהני סימן זה לבדו לפי שיש מין מן הטמאים שאינו דורס לכן בעינן שיהיה בו אחד משלשה סימנין של טהרה דהכי משמעוהו המתניתין דקתני אבל אמרו חכמים כל עוף דורס טמא וכל שיש לו אצבע יתרה וזפק וקרקבנו נקלף טהור.

דמשמע דכל עוף הדורס הוא טמא מ"מ. ושאינו דורס בעי נמי אחד משלשה סימנין אלו וכמו שאמר אמרימר הלכתא עוף הבא בסימן אחד טהור והוא דלא דריס.

דמשמע אע"ג דלא דריס בעי סימן אחד מן אלו השלשה: והוה שפירוש ראשון של הרב המגיד ואי אפשר לפרש כפירוש השני דמפרש לדברי רבינו שמה שכתב ושאינו דורס ואוכל שהוא שאין ידוע שקבר הכרחתי שדברי רבינו הם שבטמאים ג"כ יש שאין דורס וא"כ סימן שאינו דורס לבד אינו מועיל.

לפי שיש ג"כ במין הטמאים שאינם דורסים לכן צריך סימן אחד משלשה סימנים וכן נראה מדבריו בפירוש המשנה ונ"ל ואין אנו צריכין לכולם אלא אפי' אחד מהם אם נמצא בעוף שאין אנו מפירין אותו הרי הוא עוף טהור על מנת שלא יהיה דורס ואוכל לפי שכל דורס טמא דין כולל ע"כ.

ובנדאי דפשוטא דמתניתין הכי דקתני כל עוף הדורס טמא. דהוא דין כולל בין שיהיה לו סימן אחד או כולו.

ומה דקתני אח"כ כל שיש לו אצבע יתרה וכו' הפנונה שאם אינו דורס בנדאי אזי באחר מסימנין אלו יספיק לטהרה דאו או קתני ומשמע דאי לית ליה סי' אחד בגופו אף ע"ג דלא דריס בנדאי אפ"ה טמא: והן הנה דברי אמרימר דאמר הלכתא עוף הבא בסי' א' טהור והוא דלא דריס דדייק הכי מדברי המתניתין: ובנדאי דדברי אמרימר הכי פירושושם כמ"ש שפירשתי למתני' דהא קאמר אח"כ מאי איכא משום פרס ועזניה ליתנהו בישוב.

דהוא אמר דמאי דשרינן בהכי ולא חיישינן לפרס ועזניה הוא משום דלא שכיחי. דהיינו הני פרס ועזניה דאית בהו סימן אחד בגוף ולא דריס.

לא חיישינן להו דלא שכיחי בישוב. וזהו ממש דברי רבינו שכתב שאין בכל אלו המינין האסורין מין שאינו דורס ויש בו צד אחד משלשה סימנין אלו חוץ מפרס ועזניה.

ופרס ועזניה אינן מצויין בישוב. הן אמת שלפי הסוגיות שם לא אתי כדברי רבינו כמו שהאריכו בזה המפרשים האחרונים.

אבל לדעתי דעת הדיוט כף הוא שרבינו ס"ל כיון שאמר אמרימר הלכתא עוף הבא בסי' א' וכו' אזי לא אמרינן תו מה שאמרו בכריתות והתניא נשר וכו'. ולא מה דתני רבי

חָיָא וכו' אֵלָא כְּפִשְׁטָה דְּמִתְנִיתִין דְּהִיא כְּמוֹ שְׁאָמַר אַמְיָמָר וּכְמ"ש כֵּן נ"ל בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ
וְדוּק: דִּין כ"ב מִי שֶׁהוּא בְּקִי בְּהֵן וּבִשְׂמוֹתֵיהֶן וְכו' וְאֵף עַל פִּי שְׂרָאֲשׁוּ אַרְוֵה וְיֵישׁ לֹו זָנָב
אִם הָיָה שְׂמוֹ חֲגַב טְהוֹר כְּתֹב הָרַב הַמְּגִיד וּמ"ש רַבִּינוּ וְאֵף ע"פ שְׂרָאֲשׁוּ אַרְוֵה וְיֵישׁ לֹו זָנָב
אִם הָיָה שְׂמוֹ חֲגַב טְהוֹר מְסוּפֶק אֲצֵלֵי אִם דַּעְתּוֹ הוּא דְּבַכְל גּוֹנוֹא בְּעֵינֵן שְׂמוֹ חֲגַב וְכו' אוֹ
דַּעַת רַבִּינוּ דְּכָל שְׂאִין רֵאֲשׁוּ אַרְוֵה וְאִין לֹו זָנָב אִין צְוֹרֵה אֵלָא לֵג' סִימְנִין שְׁהַזְפִּיר ע"כ:
וְאַנְכִי אִישׁ צָעִיר נ"ל דְּוֹדָאֵי דְּרַבִּינוּ ס"ל דְּבַכְל גּוֹנוֹא בְּעֵינֵן שְׂשֵׁמוֹ חֲגַב דְּהָא בְּגַמ' מִיִּתְיִנּוּ
פְּלוּגְתָא דְּתַנָּא דְּבִי רַב וְתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל וְאַמְרִינוּ דְּקָא מְפִלְגִי בְּרֵאֲשׁוּ אַרְוֵה דְּלִתְנָא
דְּבִי רַב פֶּל חֲגַב שְׂרָאֲשׁוּ אַרְוֵה טְמָא וְלִתְנָא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל טְהוֹר וְדָרִישׁ נְמִי בְּהָאֵי דְּרָשָׁא
דְּבַעֲיִנּוּ שְׂיָהָא שְׂמוֹ חֲגַב וְכִינוּ דְּרַבִּינוּ פֶּסֶק כְּתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל דְּרֵאֲשׁוּ אַרְוֵה טְהוֹר
א"כ מָה שֶׁכְּתֹב אִם הָיָה שְׂמוֹ חֲגַב טְהוֹר הוּא חוֹזֵר עַל הַפֶּל אֵף עַל פִּי שְׂאִין רֵאֲשׁוּ אַרְוֵה
כְּמוֹ תַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל דְּמַכְשִׁיר בְּרֵאֲשׁוּ אַרְוֵה וּבְעֵי שְׂשֵׁמוֹ חֲגַב דְּמִינְיָה קָא מְפִיק
לְצִירְצוֹר וְרַבִּינוּ דְּפֶסֶק כְּתַנָּא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל הוּא מְשׁוּם דְּפִשְׁטָה דְּמִתְנִיתִין כְּוֹתִינָה.

דְּקַתְנִי וּבְחֲגָבִים כָּל שְׂיָישׁ לֹו אַרְבַּע רְגָלִים וְכו' אֵלָמָא בְּהֵכִי סָגִי אֵף ע"פ שְׂרָאֲשׁוּ אַרְוֵה.
וְלֹא תִימָא דְּתַנָּא דְּמִתְנִיתִין אַע"ג דְּפִשְׁט דְּבִרְיוֹ כְּרַבִּי יִשְׁמַעְעָל אַפ"ה לֹא בְּעֵי שְׂשֵׁמוֹ חֲגַב
דְּהָא מְשֻׁמַּע דַּר' יוֹסִי הוּא דְּאָמַר הֵכִי דְּמְשֻׁמַּע דַּת"ק פְּלִיג.

דַּא"כ הֵיכִי דְּרִישׁ לְקַרְאֵי לֹא כְּתַנָּא דְּבִי רַב וְלֹא כְּתַנָּא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל. אֵלָא וְדָאֵי דְּמָה
שְׁאָמַר ר' יוֹסִי וְשְׂמוֹ חֲגַב לֹא פְּלִיג.

אֵלָא פְּרוּשֵׁי דְּקָא מְפָרֵשׁ דַּת"ק הֵכִי קְאָמַר דְּבַעֲי שְׂמוֹ חֲגַב. וְכֵן נִרְאֵה מְדַבְרֵי רַבִּינוּ בְּפִי
הַמְשֻׁנְיוֹת שְׁכַתְבַּת ע"מ שְׂיָהָה שְׂמוֹ חֲגַב כְּמוֹ שְׁאָמַר ר' יוֹסִי.

דְּאָם ס"ל דַּר' יוֹסִי פְּלִיג הָיָה לֹו לֹוּמַר וְנִהְלָכָה כַּר' יוֹסִי דְּבַעֲי שְׂמוֹ חֲגַב: וְאַח"כּ רֵאֲיִתִי דְּמָה
שְׁנִסְתַּפֶּק הַרְמַב"ן שְׁכַתְבַּת הָרַב הַמְּגִיד הִבִּיאֹו הַר"ן ז"ל וְז"ל וְכַתְבַּת הַרְמַב"ן ז"ל דְּאֶפְשָׁר
דְּדָרִישׁ לֵהוּ כְּדִרְשֵׁינּוּ בְּסַפְרָא דְּתַנָּא אִין לִי אֵלָא אֵלוּ בְּלַבַּד מְנִין לְרַבּוֹת שְׁאָר הַמֵּינִין
ת"ל לְמִינְהוּ לְמִינְהוּ רַבָּה.

הָא כִּיצַד הָיָה לְמַד סְתוּם מִן הַמְּפֹרָשׁ מָה אַרְבָּה מְפֹרָשׁ שְׂיָישׁ לֹו ד' רְגָלִים וּד' כְּנָפִים
וְקַרְסוּלִים וְכַנְפֵי חוּפִין אֵת רַבּוֹ אֵף אֲנִי אֲבִיא וְכו' ר' יוֹסִי אוֹמַר וְשְׂמוֹ חֲגַב מְדַקְאָמַר מָה
הַפֶּרֶט מְפֹרָשׁ שְׂיָישׁ לֹו ד' רְגָלִים וְכו' ש"מ דְּבַהֲגֵי ד' רְגָלִים וְכו' בְּלַחוּד שְׁרִי.

וְאַע"פ שְׂרָאֲשׁוֹן אַרְוֵה וּמְדַקְתְּנִי עֲלֵהָ ר' יוֹסִי אוֹמַר וְשְׂמוֹ חֲגַב ש"מ דַּת"ק לֹא בְּעֵי שְׂמוֹ
חֲגַב. וְהִינּוּ כְּתַנָּא דְּמִתְנִי עַכ"ל: וְכָל זֶה הוּא לְמָה שְׁנֵאמַר דַּת"ק פְּלִיג אַרְבֵּי יוֹסִי דְּטַעְמָא
דַּת"ק דְּאִית לֵיהּ כְּדָרְשָׁא דְּסַפְרָא וְלִית לֵיהּ כְּדָרְשָׁא דְּתַנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל.

אֲבָל בְּדַבְרֵי רַבִּיאָם נֵאמַר שֶׁהוּא ס"ל ג"כ שַׁת"ק פְּלִיג אַרְבֵּי יוֹסִי וְהוּא פֶּסֶק כַּת"ק דְּלֹא
בְּעֵינֵן שְׂשֵׁמוֹ חֲגַב יִהְיֶה הַדִּין בְּגַם אִם הוּא רֵאֲשׁוּ אַרְוֵה וְיֵישׁ לֹו זָנָב לֹא בְּעֵי שְׂמוֹ חֲגַב כְּדַעַת
ת"ק. וּמִנֵּין לֹו לֹוּמַר דְּבֵרֵאֲשׁוּ אַרְוֵה וְיֵישׁ לֹו זָנָב בְּעֵי שְׂשֵׁמוֹ חֲגַב.

דְּזֵה דְּלֹא כְּמָאן דְּלִתְנָא דְּבִי רַב הוּא טְמָא וְלִתְנָא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל דְּגַם בְּשְׂאִין רֵאֲשׁוּ אַרְוֵה
וְאִין לֹו זָנָב בְּעֵי שְׂמוֹ חֲגַב וְלִתְנָא דְּמִתְנִיתִין אִם נֵאמַר כְּמוֹ שְׁכַתְבַּת הַרְמַב"ן דְּאֶפְשָׁר דְּדָרְשֵׁי
כְּדִרְשֵׁי בְּסַפְרָא יִהְיֶה דְּגַם בְּרֵאֲשׁוּ אַרְוֵה לֹא בְּעֵינֵן שְׂיָהָה שְׂמוֹ חֲגַב.

ואיך יסתפק בזה הרב המגיד: וראיתי להרב לח"מ שפכתב וז"ל ולפירושו שני שפכתב הרב המגיד דפליגי בהא פליגי ת"ק מוקי קרא דתגב לראשו ארוך ויש לו זנב בהא קאמר קרא דבעינו שיהא שמו תגב.

ור' יוסי אית ליה דאפ"י אין ראשו ארוך בעינו שיהא שמו תגב עכ"ל: ונה תימא דאיך שייך לומר פה דהא' לית מאן דדריש הכי ואיך שייך לומר שרבינו יסבור פה לדעת ת"ק: פ"ק ב' דין א' מכלל שפכתב וכו' ולא הבא מכלל עשה עשה.

כוננת דבריו הוא פ"ק דכתיב זאת החיה אשר תאכלו וכו' משמע אבל שאין לו סימנין אלו לא תאכלו ונה לאו הבא מכלל עשה והוא העשה אשר כתב למטה בבשר האדם ונראה דעיקר העשה הוא מדכתיב לבסוף אותה תאכלו: דהוא כמו ציווי דנקרא עשה.

אבל מזאת החיה אשר תאכלו הוא בא להורות המינים אשר תאכלו. ולא כמו לשון ציווי וכן בת"כ קא מפיק לעשה מאותה תאכלו כמו שפכתב הרב המגיד בראש פ"א ורבינו תפס רישא דקרא שאין דרכו לדקדק להביא ממש פ"ק דלא נפקא מינה לדינא.

ומעתה לא קשה מה שהקשה הרב ודוק: דין ג' האדם אע"פ שפכתב בו ויהי האדם לנפש חיה וכו' ולא הבא מכלל עשה עשה. כתב הרב המגיד והוצרך למעטו מפני שפכתב ויהי האדם לנפש חיה.

פירושו דבריו פה הוא שודאי שאי אפשר לומר שאצטרף למעטו משום ק"ו שפכתבו שם ומה בהמה שהקלתה במגעה וכו'. דהא אין מזהירין מן הדין דהא בשאין לה שום סימן דאיתי מק"ו כתב הרב הטעם הוא לפי שפכתב נאסרו בלאו הבא מכלל עשה.

ואם פן אדם אם לא היה שפכתב בו נפש חיה אפילו איכא ק"ו ומה בהמה שהקלתה וכו'. לא היה בשר אדם בלא תעשה מפתח קל וחומר זה.

שאין מזהירין מן הדין אבל פ"ק שפכתב נפש חיה וכתב זאת החיה אשר תאכלו הא כל שהוא חוץ מהן לא תאכלו דודאי דלא קאי אלא על הנקרא חיה דווקא. דאי אפשר שעל כל דבר קאי קרא דא"כ אסר כל דבר שאין היתרו מבואר בתורה.

וכיון שפן הרי איסור לאו הבא מכלל עשה אית ביה ולהכי מזה הוא שעשו הק"ו דכיון דאית ביה לאו הבא מכלל עשה. וכמו שפכתב זה הטעם בשאין לו סימנים כלל.

ונהו כוננת דבריו שפכתב נאצטרף למעטו מפני שפכתב ויהי האדם לנפש חיה. ואז הנה ביה לאו הבא מכלל עשה כנז'.

ונהו מרבינו ליה מק"ו ומה בהמה שהקלתה וכו'. דאי אפשר לומר דמה שפכתב רבינו האדם אע"פ שפכתב בו ויהי האדם לנפש חיה אינו מכלל מין חיה בעלת פרסה לפיכך אינו בלא תעשה.

דהיינו שמשום זה לא שייך בשום אופן לחייבו דהרי בכרייתות קאמרי דאית ביה ק"ו אי לאו דאמעטו קרא בפירושו. שמה מוכרח לומר שפוננת דברי רבינו לומר שאי אפשר לומר פ"ק דעבדינו שאין בו סימן כלל דהוא איתי מק"ו משיש בו סימן אחד.

אל תאמר שמוזה הטעם הנה אחי אדם נמי שאין לו שום סימן. לזה אמר שאינו מכלל מיני חיה בעלת פרסה ולא אחי ככל שאר החיות בעלת פרסה.

דנה הוא דאצטריף לאשמועינן אבל על הך ק"ו דעבדג בברייתות לא אצטריף לאשמועינן. פיון דהך ק"ו נסתר בפירושו.

ולא אשמועינן אלא דאית ביה לאו הבא מכלל עשה. דרבינו דניק ליה ממה שהיו רוצים לעשות ק"ו מעיקרא.

ואי אפשר לעשות ק"ו עד שיהיה בו לאו הבא מכלל עשה. ונה לא דברו בה הברייתות. להכי הוא ז"ל המציא לו הטעם שהוא משום דכתיב זאת החיה אשר תאכלו הא כל שהוא חוץ מהן לא תאכלו. שונדאי שפוננת דברי הרב המגיד כף הם.

שאם לא פן תקשה שאיך אמר ואצטריף הכתוב למעטו מפני שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. והלא בדברי רבינו לפי שאינו מכלל מיני חיה בעלת פרסה לפיכך אין בו לא מעשה. דנה לא אצטריף הכתוב למעטו בדאי פיון שאינו ממיני חיה בעלת פרסה. ואף ע"פ שכתוב ויהי האדם לנפש חיה.

אלא ודאי שפוננת דבריו שהוצרך הכתוב למעטו שהיה בא מק"ו ומה בהמה שהקלתה וכו'. ונה לא היה שייך לעשות ק"ו זה שאין מזהירין מן הדין.

אלא משום שכתוב בו נפש חיה וזה משמע מפסוק שכתוב זאת החיה אשר תאכלו הא כל שהוא חוץ מהן לא תאכלו דאית ביה לאו הבא מכלל עשה. ומזה הוא שעשו הק"ו ומה בהמה שהקלתה וכו': ומעתה לא שייכא קושית הלח"מ על דברי הרב המגיד וז"ל מיהו קשה דבלאו הכי צריך הכתוב למעטו מהק"ו שאמר שם בספרי וכו': דאין כף פוננת דברי הרב המגיד עד שיקשה עליו אלא כמו שפירשתי דבריו ואין פאן קושיא פלל: עוד כתב הלח"מ ז"ל וז"ל עוד קשה על הרמב"ן שהקשה על רבינו דהיוצא מן הטמא טמא וכו' תקשי ליה הברייתא גופא דת"כ דאמרה אוציא את החלב שאינו שנה בפל ולא אוציא את הבשר ששנה בכלי דאיך אפשר דהחלב יהיה מותר ולא אוציא את הבשר ויהיה הבשר אסור.

והלא פל היוצא מן הטמא טמא ע"כ. ואני ההדיוט נ"ל דלא קשה מהברייתא גופה דהכי מפרשינן להברייתא דהיינו דאה"נ דממעוט דנה יכולני להוציא את החלב שאינו שנה בפל אבל ולא אוציא את הבשר ששנה בכל וכאשר לא נוציא את הבשר איזי הדרינו דגם החלב לא אמעוט משום דהיוצא מן הטמא טמא ת"ל הוא טמא וכו'.

דהיינו שפיון דאיכא תרי מיעוטי דגם הבשר אמעוט איזי דרשינן התרי מיעוטי שלזה אצטריף הכתוב לכתוב תרי מיעוטי. משום דאי לא כתב אלא מיעוט אחד לא דרשינן פלל משום דכיון דלא אמעוט הבשר אם פן נפל דרשא דמיעוט ראשון לחלב.

אלא הנה דרשינן ליה לדבר אחר. אבל לרבינו דעביד הכי דבשר אסור בעשה והחלב מותר ודאי דתקשה ליה והלא פל היוצא מן הטמא טמא: הן אמת דלפי זה מה שהכריח הרב המגיד בדברי רבינו שכתב והברייתא הזאת כפשוטה מסייעת לדברי רבינו שאם היה בשר מהלכי שמים מותר גמור מן התורה מה צורך היה לאשמועינן דמו וחלב דהוא

אֵינִי עַל הַבְּרִיּוֹתָ שְׁלֵא הַזְכִּיר הַבֶּשֶׁר אֶלָּא עַל דָּמוֹ וְחֻלְבוֹ וְנֹקָא דְזָה וְדַאי הֶכְרַח גְּמֹור
דְּלָמָה צָרִיף לְהַשְׁמַעֵינוּ עַל דָּמוֹ וְחֻלְבוֹ פִּינּוֹן שְׁבִשְׁרוּ מוֹתֵר וְדַאי שְׁהוּא מוֹתֵר מוֹתֵר
מִשׁוּם אֶפְשָׁר דְּהוּא טְהוֹר וְהַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ טְמָא: וְעַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה תּוּ לָא קָשָׁה מַה
שְׁהַקְשָׁה עוֹד הֶרַב לַח"מ וְאָמַר וְאָפִי' לְפִי מַה שְׁתִּירְצֵן ה"ה לְדַעַת רַבִּינוּ וְכוּ' וְלֹא נִיחָא
לִיה לְמִימַר בְּדַכְתִּיבָנָא דְהַבְּרִיּוֹתָ לְפִי מַאי דַס"ד הִיא מַכְחָשֶׁת פְּלִל זָה.

אֶלָּא הוּא סוֹבֵר דְּכָלֵל זָה א"א לְהַכְחִישׁוֹ לֹא לְתַנָּא לְפִי מַאי דְסָלִיק אַדְעֵתִיָּה וְלֹא לְפִי
הָאֵמֶת. וְא"כ קָשָׁה מַה שְׁהַקְשִׁיתִי ע"כ.

דְּהֶרַב הַמַּגִּיד הוּא אֵינִי וְנֹקָא עַל הַדְּבָרִים הַבְּרִיּוֹתָ שְׁלֵא הַזְכִּירָה הַבֶּשֶׁר אֶבֶל עַל הַבְּרִיּוֹתָ
שְׁהַזְכִּירָה הַבֶּשֶׁר מְפָרְשִׁינוּ לָהּ כְּמוֹ שְׁפִירְשִׁיתִי לָהּ דְּהֵינּוּ שְׂאָם אָנוּ אוֹמְרִים וְלֹא אוֹצִיא
הַבֶּשֶׁר הַפְּנוּנָה שְׂאָז אֵין אוֹמְרִים בְּמִיעוּט שֶׁל זָה דְּהוּא לְמַעַט חֻלְבוֹ.

דְּזָה אֵי אֶפְשָׁר פִּינּוֹן שְׁבִשְׁרוּ אָסוּר הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמָא טְמָא. וְנִדְרוֹשׁ לְמִיעוּטָא דְזָה לְדַבֵּר
אַחַר: עוֹד הַקְשָׁה הֶרַב ו"ל עַל דְּבָרֵי הֶרַב הַמַּגִּיד וְנ"ל עוֹד קָשָׁה מַה שְׁפַתְב הֶרַב הַמַּגִּיד
בְּשָׂרוֹ יוֹכִיחַ דְּאִיף אֶפְשָׁר לומר כֵּן דְּנִימָא דְּבִשְׁרָה גּוֹפִיָּה לִיתִי מִק"ו מִבְּהֵמָה וְכִינּוֹן דְּאִיפָא
לְמִימַר הִיא גּוֹפָה תִּיתִי מִק"ו אִיף תּוֹכַל לומר יוֹכִיחַ ע"כ: ב"ל דְּלֹא קָשָׁה פְּלִל דְּנִדְאֵי דְאָם
הִיָּה דְּבִשְׁרָה מוֹתֵר וְכְמוֹ דְּבָרֵי הַרְמַב"ן שְׁהַבִּיא דְּבָרֵי הַר"ן ו"ל.

דְּמַפְרֵשׁ לְהַבְּרִיּוֹתָ שֶׁל ת"כ דְּמַה שְׂאָמְרוּ עַל הַבֶּשֶׁר וְאֵין בּוֹ לֹא הַעֲשָׂה עַל אֲכִילָתּוֹ. לֹא
לְמִימָרָא דְּאִיסוּרָא אִיכ אֶלָּא דְּאִפִּילוּ אִיסוּרָא לִיכָא.

וְנִתְּנוּ טַעַם לְזָה דְּכִינּוֹן שְׂאֵין טַעוֹן שְׁחִיטָה לִיכָא מִשׁוּם אֶבֶר מִן הַחַי. דְּמִשְׁמַע מִזָּה דְּהַבְּרִיּוֹתָ
שְׁהַבִּיא בְּפָרְק אַף ע"פ לֹא בָא אֶלָּא לְהַתִּיר חֻלְבוֹ וְדָמוֹ אֶבֶל הַבֶּשֶׁר וְדַאי דְּמוֹתֵר שְׂפָדָה
הִיָּה מִבֵּין דְּבָרֵי הַחֻלְקִים עַל רַבִּינוּ.

עַל זָה אָמַר מַעֲיָקְרָא דְאָם הִיָּה בְּשָׂרוֹ מוֹתֵר מַה צְנוּרָה הִיָּה לְהַשְׁמַעֵינוּ דָּמוֹ וְחֻלְבוֹ. וְהִיא
הִיָּה טְהוֹר וְהַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ טְהוֹר.

וְעוֹד אָמַר שְׂאָם כֵּן הוּא דְּמַהבְּרִיּוֹתָ דַת"כ הִנּוּה מִשְׁמַע דְּמוֹתֵר גְּמֹור. וְהִיא בְּרִיּוֹתָ
שְׁהַבִּיא בְּפָרְק אַף ע"פ הוּא לְהַתִּיר חֻלְבוֹ וְדָמוֹ.

א"כ כְּשֶׁהִיָּה דוֹרְשׁ קַל וְחֹנֵמַר מִבְּהֵמָה וְכוּ' לִימָא לִיה בְּשָׂרוֹ יוֹכִיחַ. דְּהִיא הִכִּי מִשְׁמַע
מִהַבְּרִיּוֹתָ דַת"כ כַּמ"ש: הֵן אֵמֶת שְׁמַדְבָּרֵי הַרְמַב"ן שְׁהַבִּיא הַר"ן נִרְאָה דְּטַעְמֵי' דְּהַרְמַב"ן
הוּא פִּינּוֹן שְׁהַעֲלוּ בַש"ס דְּחֻלְב וְדָם שָׂרוּ לְגַמְרֵי וְאֶפִּילוּ מִצְנוֹת פְּרִישָׁה אֵין בָּהֶם גַּם בְּשָׂרוֹ
כְּשֶׁהוּא חַי מוֹתֵר לְגַמְרֵי.

דְּאָם אִיתָא דְּבִשְׁרָה אָסוּר הִיאָה יְהִי חֻלְב וְדָם מוֹתֵרִים. וְהִלָּא פְּלִל גְּדוּל כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמָא
טְמָא.

דְּנִדְאֵי לְפִי זָה מַה שְׂאָמַר וְהַבְּרִיּוֹתָ כְּפִשְׁטָה מְסִיעַת לְדְבָרֵי רַבִּינוּ וְכוּ' לֹא סִיעָתָא הִיא.
דְּלֹא אָמַר כֵּן שְׁהַבֶּשֶׁר מוֹתֵר.

אֶלָּא אַחַר שְׁהַעֲלוּ דְּחֻלְב וְדָם שָׂרוּ לְגַמְרֵי א"כ שְׁהַבֶּשֶׁר מוֹתֵר. וְכַאֲשֶׁר רָצוּ בְּבְרִיּוֹתָ לומר
שְׁהַחֻלְב אָסוּר גַּם כֵּן הַבֶּשֶׁר טְמָא וְכַאֲשֶׁר נִתְמַעַט הַחֻלְב גַּם כֵּן הַבֶּשֶׁר נִתְמַעַט.

זה פנונת הרמב"ן ז"ל. ועל מ"ש אח"כ ונ"ל ואפשר לדבריהם וכו'.
דהיינו דלא אמרנו בשרו מותר אלא אחר שדרישו להתיר חלבו ודמו דכולם שונים. ומה
שנראה מהברייתות שהבשר נתמעט מדרישא אחרת דמשמע דאין שוין.
לאו הכי דנדאי דכוננת הברייתות בשתי דרשות אחת למעטו מלא תעשה. והשנית למעטו
גם מהעשה שפולם שונים הבשר והחלב והדם והחלב.
ואף על פי ששינוי הלשונות בדרשות. שבאחת נקטו הבשר והחלב ובאחת נקטו החלב
והדם.

לאו דווקא ועיקר הדרשות א' ללא תעשה ואחת לעשה דנדאי הכל שונים. ודקדק בלשונו
ואמר שפיון שבא הכתוב להתיר דמו וחלבו אף בשרו וחלבו מותר.

לומר שלא אמרנו הכל שונים אלא אחר שמצינו שבא הכתוב להתיר דמו וחלבו משום
דאי אפשר שבשרו אסור ודמו וחלבו מותר שהרי אית לן שהיוצא מן הטמא טמא: קשה
פיון שבברייתא זאת שאמרו יכול אוציא את החלב שאינו שנה בכל ולא אוציא את הדם
ששנה בכל דהנה ס"ד שאינו טהור כמו החלב וגם פן אינו דומה לבשר פיון שהוא שנה
בכל שלזה אצטריך מיעוטא אחרניא וכיון שכן פיצד נאמר אחד בא ללא תעשה ואחד
לעשה.

והלא אצטריך הכתוב השני בשביל הדם משום שהוא שנה בכל ולא בשביל למעטו גם
מהעשה: וראיתי שם בלח"מ שכתב על דברי הרב המגיד אלו ונ"ל לפי זה צ"ל ע"כ דמה
שאמר בברייתא יכול אוציא את החלב ולא אוציא את הדם וכו' לאו דווקא חלב
ודם שונים אלא חד קרא למעט מעשה וחד מלא תעשה וברייתא דריש להו הכי דאתא
קרא לדם וחלב פלומר דאחר שנאמרו למעט עשה ולא תעשה נוכל לומר ג"כ דאתא חד
למעט דם וחד חלב ולא דווקא ע"כ שנראה מדבריו שהבין דברי הרב המגיד שדם שנה
לחלב גם בלא מיעוטא ולפי זה לא קשה מה שהקשיתי: וזה תימא דהא לפי דברי
הברייתא שהוא שנה בכל נדאי שאינו פחלב וגם דברי הרב המגיד הם להדיא שאחר
שבא הכתוב להתיר פחלבו ודמו הם שונים לבשר וחלב ולא אמר שדם לחלב הם שונים
בלא מיעוטא נמי: דין ח' בד"א פשאכל מהן אחר מיתתו וכו' אכל אבר שלם מן השרץ
אחר שמת אינו לוקה עד שיהיה בו פצעדשה ע"כ.

מיד עוברי בסוגיא במעילה דף י"ז ע"ב נתקשו לי דברי רבינו בהאי דכתב אכל אבר
שלם מן השרץ אחר שמת אינו לוקה עד שיהיה בו פצעדשה. דהא על דתני רבי יוסי בר
רבי חנינה קמיה דרבי יוחנן והבדלתם וגו' פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה.

מה טומאה בפצעדשה אף אכילה בפצעדשה וקלסיה ר' יוחנן. קא פריד הש"ס אח"כ וקלסיה
ר' יוחנן מתיבי האברים אין להם שיעור וכו' ופחות מפצעדשה מן השרץ מטמאין ואמר
רבי יוחנן אין לוקין עליהם אלא בכזית.

דהיינו דהא לעיל קאמר דקלסיה ר' יוחנן דהכי הוא דאכילה דומיא דטומאה ואם פן
בשמנה שרצים דטומאתן בפצעדשה אף אכילתן בפצעדשה והכא קאמר דאפי' באבר שלם

בעי פזית ותיירץ לו דרבי יוחנן דאמר אין לוקי אלא בכזית לא קאי אלא אנבלות דשאר שרצים שהם טהורים מלטמא ולא שינה בהו לומר איסורא פטומא.

או כפירוש שני של התוספות דעל גבלה דבהמה קאמר רבי יוחנן דבעי פזית. ולא קאי אפחות מכעדשה מן השרץ אלא אאברים דגבלה וקמ"ל דאע"ג דלעגון טומאה מהני אפילו פחות מפזית מ"מ לעגון אכילה בעינו פזית דמשמע להדיא אבל בשמונה שרצים אכילתן פטומא וקמו שאמר לעיל וקלסיה ר' יוחנן וכיון שפון פיון דקתני ברייתא זו האיברים אין להו שיעור אפי' פחות מכעדשה מן השרץ מטמאים א"כ פיון שר' יוחנן אית ליה דשיעור אכילתן פשיעור טומא וברייתא קתני דאיברים של השרץ אפי' פחות מכעדשה מטמאים היאך פתב רבינו דבאברים של השרץ אינו לוקה עד שיהיה בו כעדשה ויהי שיעור אכילתן פשיעור טומא.

וכן הוא פתב לעיל מנה דשמונה שרצים שיעור אכילתן פשיעור טומא: וראיתי להרב המגיד שכתב פי' הסוגיא לדעת רבי' וז"ל גלמד ממ"ששם מתיבי וכו' מהטומאה אף אכילה בכעדשה ולא השנה אותן הכתוב אלא באותן ששיעור טומא מוכדלת מפל השאר והיינו אשר הבדלתי לכם לטמא בשרצים שהם מוכדלי השיעור מפל שאר הטומאות שהו מטמאין.

ככעדשה ור' יוחנן אנבלות קאי וה"ה לשרצים שאין חיוב אכילתן באיבריהן בכל שהוא. והטעם מפני שטומאת השרצים אינה חלוקה בשרצים משאר הטומאות שכל הטומאות איבריהן מטמאין גם כן בכל שהו ורבי יוחנן משום גבלות נקט פזית.

אבל משום שרצים ודאי ככעדשה חייב וכו'. אבל ר' יוחנן בא להשמיענו שאין למדין חיוב אכילה מטומאת איברים ונקט פזית משום גבלה ע"כ: וקשה לי על זה דממה שאמר רבא במוכדלין דיבר הכתוב משמע דרבא בא לחדש לנו זה.

והלא זה ידוע הוא שפמוכדלין דיבר הכתוב דדברי הברייתא דתני ר' יוסי בר ר' חנינא הם מפורשים הכי להדיא ולא היה לו רבא לומר אלא דרבי יוחנן קאי אנבלות. ומדקאמר הכי רבא דמשמע דהנה ס"ד דלאו במוכדלין דוקא אלא שפא הכתוב ללמד דאיכא דבר דשיעור אכילתו פשיעור דנקט קרא בשרצים דשיעור טומא חלוקה מהשאר שהם בכזית.

ומהם ככעדשה גם שיעור אכילתן ככעדשה: ועוד קשה פיון דגם בשקצים אין לוקין אלא ככעדשה א"כ היה לו לומר עוד אבל בשרצים בעי כעדשה גם באיבריהן פיון דכבר אמר ר' יוחנן דבשרצים מה טומאה ככעדשה אף אכילה ככעדשה כדי שלא לטעות דגם באיבריהן איירי דשיעור אכילתו פשיעור טומא.

דאפילו טומאת האיברים אינה חלוקה בשרצים משאר הטומאות מ"מ השרצים עצמם חלוקים בטומאתן מפל השאר שעליהם אמר הכתוב שיעור אכילה פשיעור הטומאה: ועוד מאי מקשה עוד אלא מעתה גבי בהמה ליפלוג וכו' כמו שכתב הרב.

דמאי קושיא זו והלא אפילו בשרצים עצמן דהם מוכדלים מהשאר קאמר רבי יוחנן דוקא בבשרם מדמים אכילה לטומאה אבל באיבריהן פיון דהם שונים לשאר הטומאות לא. כ"ש בבהמה דלא אמרינו באיבריה פשיעור טומאה הוא שיעור אכילה: ועוד פיצד

יבא התירוץ על זה הא אקשינהו רחמנא לבל תשקצו כמו שמפרש הוא דמלבד דזה לא אתי למאי דגרסינן אבל לשיעורן לא.

הרי ג"כ לא אתי זה התירוץ. פיון דמצינו בשרצים דגם פן עליהם אמר קרא ולא תשקצו צריף שיהיו שונים לגמרי ואם על איברייהו שיהיו בכעדשה ג"כ כמ"ש הוא אח"כ.

הלא לזה לא צריף היקש זה כמ"ש הוא והטעם וכו' בכל שיהו. ולפעד"ן דטעמא דרבינו הוא הכי משום דבברייתא דתני ר' יוסי בר' חנינא נקט בדבריו מלתא דפסיקתא מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה דמשמע דבכל גוונא אכילה בכעדשה גם באיברים דטומאתו בכל שיהו ג"כ בכעדשה והקושיא דקא פריף וקלסיה רבי יוחנן וכו' והא אמר לעיל דבכעדשה סגי והיאף אמר דגם בשרץ בכזית.

והשיב רבא במובדליו דיבר הכתוב דהיינו דאם על כל שרצים דאינם מח' שרצים נמי בכעדשה אלא דהלימוד משמונה שרצים דאמר הכתוב דאיסורן בכעדשה. אה"נ דתקשה קושיא זאת אבל לא דיבר הכתוב אלא על המובדליו בטומאה דלהכי דרשו דאיסור אכילה כמו הטומאה על שרצים לא אמר הכתוב ששיעור אכילתו בכעדשה כמו שמונה שרצים שלא דיבר הכתוב אלא במובדליו דוקא.

וכיון שפן מוקמינו דברי רבי יוחנן על שאר שרצים. וקאי אמתניתין דהנה לא לקי אלא בכזית.

והקשה לו אלא מעתה בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת: לשאינה מובדלת. דהיינו דבשקלא אם אמרינו דגם בשאר שרצים דיבר הכתוב פיון דאיכא בשמונה שרצים.

דאכילתו בכעדשה גם שאר שרצים נמי ג"כ דינא הכי לא מקשה מהבהמה. משום דלא דיבר הכתוב אלא בשרצים דוקא.

אבל עתה שאמה מחלק בין ח' שרצים לשאר שרצים דטעמא הוא משום דמובדליו דיבר הכתוב. הלא גם בהמה פתיב והבדלתם וכיון דאקשינהו בסד קרא לשרצים נימא נמי דיש לחלק בין המובדלת לשאינה מובדלת.

דבהמה טהורה קרי לה מובדלת. שמובדלת מבהמות טמאות שמונתת באכילה.

דלא נעביד כולהו טומאתו בכזית. אלא בהמה טמאה שאינה מובדלת יותר מכזית בעינו דומיא דשרצים.

דאע"ג דכתיב בקרא בכל אשר תרמוש האדמה. קאמרת דדוקא במובדלת הוא דאמרינו בכעדשה משום דכתיב אשר הבדלתי אבל שאר שרצים ביותר מפעדשה בעי דהוא כזית: ג"כ יש לחלק בהמה פיון דכתיב והבדלתם בין הבהמה וגו' ואקשינא קרא לשרצים ג"כ הנה לן לאפלוגי בהו.

ותירץ לו דהף הקישא לא אתי לענין שיעור טומאה. אלא לבל תשקצו ולאפוישי לאו בנבלת בהמה טמאה.

לבד מלאו דנבלה דאיכא לאו דלא תשקצו ולא דבהמה טמאה. וכמו שפירש רש"י ז"ל יעו"ש נדוק: דין י"ז תולעת הנמצא במעי הבהמה וכו' פתב, הרב המגיד ז"ל ונראה

שָׂרְבֵינוּ סָבוּר וְכו' וְהַטַּעַם מִפְּנֵי שְׂאִינָם מִתְהוּיִם מִמֶּנּוּ אֵלָּא נִכְנָסִים לוֹ דְרָךְ נַחֲרִיּוֹ וְכו' וְדַכְנוּתָהּ בְּבִשְׂרָא אֲסִירִי וְכו'.

וְאַנְכִי בְעֲנִי קִשְׁיָה לִי פִירוּשׁ זֶה דְלִפִּי זֶה דְנִכְנָסִים לוֹ דְרָךְ נַחֲרִיּוֹ א"כ גַּם בְּבִהְמָה אִי אֲפָשֶׁר לְהִתְהוּוֹת מִמֶּנָּה בְּחַיִּים אֵלָּא נִכְנָסִים דְרָךְ נַחֲרִיָּה וְיִמָּה דְקַתְנִי בְּבְרִיּוּתָא וְאֵת נְבִלְתָּם תִּשְׁקֻצוּ לְרַבּוֹת אֵת הַדְרָגִית שְׂבִיבָהּ הוּא לְאַחַר מִיתָה שְׂגַבְלִי מִמֶּנָּה וְלִהְכִי קָא מְקַשָּׁה רַב מְשַׁרְשְׁיָא לְרַבִּינָא מֵהָא בְּרִיּוּתָא דְמֵהָא בְּרִיּוּתָא נְאֻסוֹר נְמִי גַם בְּשִׂרָא דְכּוֹנְרִי.

אִם כֵּן מָה זֶה שְׂמָשִׁיב לוֹ הִכִּי הִשְׁתָּא בְּהֵמָה בְּשַׁחֲיטָה קָא מְשַׁרְרִינָא וְהִנֵּי מְדַלָּא קָא מֵהֵנִיא לְהוּ שַׁחֲיטָה בְּאִיסוּרִיָּהוּ קִינָן. מְדַקְאָמַר בְּאִיסוּרִיָּהוּ קִינָן מְשַׁמַּע הָאִיסוּר שְׂהִיָּה בְּהֵם מִקְוָדָם דְּהוּא מְשׁוּם בְּשִׁר מִן הַחַי וְלֹא מְשׁוּם דְּמַעְלָמָא קָא אֲתוּ אֵלָּא וְדַאי דְלֹא אֲסִרוּ אֵלָּא בְּנִמְצָא בְּמַעֲי הַדְּגִים מְשׁוּם דְּמַעְלָמָא קָא אֲתוּ אֲבָל בֵּין בְּשִׁר לְעוֹר דְּהוּא מִתְהוּנָה מִמֶּנּוּ אֲפִילוּ מְחַיִּים שְׂרִי וְלִהְכִי קָא מְקַשָּׁה רַב מְשַׁרְשְׁיָא לְרַבִּינָא מֵאִי שְׂנָא מֵהָא דְתַנְיָא וְכו' פִּינּוּ דְקָרָא אֲתָא לְרַבּוֹת גַּם בְּנִמְצָא בֵּין עוֹר לְבִשְׂרָא דְאָרְף עַל גַּב דְּמִתְהוּנָה מִמֶּנּוּ אִיסוּר.

יְהִיָּה ג"כ גַּם בְּדָגִים שְׂאָרְף שְׂנִמְצָא בֵּין עוֹר לְבִשְׂרָא שְׂמִמְנוּ נִתְהוּנָה יְהָא אִיסוּר. וְתִירָץ לוֹ הִכִּי הִשְׁתָּא דְבִהְמָה דְאִינּוּ נִיִּתֵר בְּשִׂרָה אֵלָּא בְּשַׁחֲיטָה.

הֵנָּה תּוֹלְעִים דְנִתְהוּוּ מִינָּה פִּינּוּ דְלֹא מֵהֵנִיא לְהוּ שַׁחֲיטָה אָרְף ע"ג דְנִשְׁחַטָּה עֲדִינּוּ בְּאִיסוּר שְׂלֵהוּ שְׂהוּא בְּשִׁר מִן הַחַי מְקַרִי אֲבָל דְּגִים בְּאִיסִיפָה בְּעֵלְמָא מְשַׁתְּרִי וְא"כ לֹא נְאֻסְרוּ אֵלּוּ תּוֹלְעִים מְעוֹלָם.

לְכֵן נִלְע"ד כְּמוֹ שְׂפִירֵשׁ הָרַב מְגַדֵּל עוֹז וְכֵן נִרְאָה מִמָּה שְׂלֵא הַזְכִּיר הַטּוֹר דְּהַרְמַב"ם חוֹלֵק כַּמ"ש. וְכֵן הַב"י לֹא הַזְכִּיר מִזֶּה כְּלוּם וְגַם הַר"ן שְׂפִירֵשׁ לְסוּגְיָא כְּדַבְרֵי הַרְאֵב"ד וְהַרְשֵׁב"א לֹא הַזְכִּיר שְׂהַרְמַב"ם לֹא פִירֵשׁ כְּפִי.

וְעוֹד נִרְאָה לִי לְהִבִּיא רְאִיָּה דְאִי אֲפָשֶׁר לוֹמַר כַּמ"ש הָרַב הַפְּגִיד דְרַבִּינוּ סָבוּר דְאִי אֲפָשֶׁר לְהִתְהוּוֹת בְּחַיִּים דְּהָא בְּגִמְרָא לֹא מְשַׁמַּע הִכִּי. דַּא"כ מֵאִי קָא מְקַשָּׁה רַב אֲשִׁי אִי מְעַלְמָא קָא אֲתוּ לִישְׁתַּכְחוּ בְּבֵית הָרַעִי.

דְּמֵאִי קוֹשְׁיָא וְהָא אִי אֲפָשֶׁר לְהִתְהוּוֹת מְחַיִּים וְגַם כֵּן עַל אִיכָּא דְאֲמַרִי דְקוֹקְאִי שְׂרוּ מֵאִי טַעְמָא מִינָּה גְבָלִי. וְכִי לִישְׁנֵי חוֹלְקִים בְּמִצִּיאוֹת וְכֵן פְּשָׁאָמְרוּ וְהִלְכְתָּא קוֹקְאִי אִיסִירִי מֵאִי טַעְמָא מִינָּם נִינְיִי וְעִינְיִי לִיהָ בְּאִיסוּרִיָּה.

מְשַׁמַּע דְּהוּא בָּא לְהוֹרוֹת מֵהִיכֵן בָּאוּ לוֹ פִּינּוּ דְלֹא מְשַׁתַּכְחִי דְרָךְ בֵּית הָרַעִי. לְזֶה אָמַר דְנִכְנָסִים לוֹ מִנְחִירִין וְלֹא מְשׁוּם דְאִי אֲפָשֶׁר לְהִתְהוּוֹת מִמֶּנּוּ.

וְכִינּוּן שְׂפֵן מָה שְׂאָמְרוּ אַחַר כְּפִי תּוֹלְעִים דְרַגְנִי דְבִשְׂרָא אֲסִירִי דְכּוֹנְרִי שְׂרִינּוּ אִינְרִי שְׂהוּא בֵּין עוֹר לְבִשְׂרָא דְמָה שְׂנִכְנָסִים לוֹ מִנְחִירִי הֵם הוֹלְכִים לְמִיעֵים דְרָךְ הַנְּשֻׁט. וְדִיִּיק בְּדַבְרֵי דְאָמַר דְרַגְנִי דְבִשְׂרָא שְׂהוּא בֵּין עוֹר לְבִשְׂרָא אוֹ בְּתוֹף הַבְּשִׁר מְמַשׁ.

דְּמִינָּה קָא גְבָלִי דְאִי אֲפָשֶׁר לוֹמַר בְּהֵם מִנְחִירִי קָא אֲתוּ כֵּן נ"ל: דִּין כ"ה רִיִּסְק נְמִלוֹת וְכו' וְאַחַת מְשׁוּם כְּזִית מִנְבִּלְת הַטְּמָאִים ע"כ. דְקִדְק רַבִּינוּ וְכַתֵּב מִנְבִּלְת הַטְּמָאִים לוֹמַר דְאִינּוּ מְשִׁם נְבִלָה מְמַשׁ וְכִמוֹ שְׂכַתֵּב בְּפִרְק ד' דְאִין לָאוּ דְנְבִלָה בְּטְמָאִים אֵלָּא מְשׁוּם דְאָכַל כְּזִית מִן הַטְּמָאִים.

ומה שהקריחו לרבינו לכתוב גבלה ולא פתב ואחת משום פזית הטמאים. הוא משום דבהך מימרא דר' ר'סק וכו' אמרו ואחת משום פזית גבלה.

ורבינו דהוא ס"ל דאין איסור חל על איסור פשיטא ליה דלא ליהוי האי מימרא דלא פהילכתא ומפרש לה דהאי גבלה דאמר לאו משום גבלה ממש. אלא הכוננה מבשרם.

ולהכי ביאר זה פאן ואמר מנבלת הטמאים דהוא פדי שנבין שזה פוננת המימרא שאמר משום הגבלה שהרי התוספות שהבינו שהוא משום גבלה ממש אצטריכו לומר דהאי מימרא פמאן דאית ליה איסור חל על איסור.

או אפי' למאן דלית ליה איסור חל על איסור אמרינן נמי וכו' אבל לרבינו דאית ליה דלא חזייל איסור גבלה פלל ולא שייך צירוף הוא מפרש לה דגבלה דקאמר הוא על בשר הטמאים המרוסקים ונקט לשון גבלה שהוא הפך חי שאמר בתחלה והביא אהד חי : שהוא אינו חי ממש אלא שלם.

נקט במרוסקין לשון גבלה שהוא הפך חי: והשתא לא קשה מה שהקשה הרב המגיד על רבינו בפ"ד וכבר הכ"מ פירש דלאו משום שפא דגבלה אלא משום בשר שרץ שפא כי היכי דלא תקשה קושית הרב המגיד הנז': אבל מה שהביא דברי התוספות אין פוננתו שג"כ נאמר לדברי רבינו פיןן שפכר פתב דמה שאמר רבינו גבלת הטמאים לאו משום שפא דגבלה.

אלא משום בשר שרץ שפא. א"כ לא שייכא קושית התוספות.

דהוא דהוא קמ"ל דאע"ג דעל הגמלה הוא נתחייב ה' מלקיות אפ"ה מצטרפת נמי לכזית הנמלים המרוסקים ונתחייב עוד לאו אחר ולא קא מקשו התוספות אלא לפי דעתם דחייב גבלה הוא משום שם גבלה ממש דאה"נ תקשי ל"ל שיהא אהד חי פיןן דה' לאונן הנה לוקה משום המרוסקין לבד פיןן שיש בהם פזית: ועוד לא שייך תירוץ התוספות לדברי רבינו.

דמדברי רבינו נראה שכל הנמלות הם מין אהד. ולא הביא דברי התוספות אלא להורות לן שלפי מה שפירש הוא דלאו משום שפא דגבלה לא תקשי קושית התוספות.

ועוד למדנו מדברי התוספות שהקשה עוד ול"ל חי אפי' מת נמי חשיב ברירה ותירצו דלא נקט חי לאפוקי מת אלא פירוש חי שלם. דג"כ רבינו הכי מפרש שהוא פתב והביא אחת שלמה וכו' פן נראה לי: וראיתי להלח"מ שפתב בתוספות הקשו וכו' והאי קושיא נדאי ליתא לפירוש רבינו דרבינו מפרש דהגמלה השלמה היא מורכבת מהפעולות האמורות לעיל והנמלים האחרים שריסק אינם נמלים מורכבים אלא כשאר הנמלים שאין בהם אלא לאו דשורץ על הארץ וכו'.

ונה תימה שהרי מדברי רבינו נראה שהנמלים פלן שוין: עוד פתב וז"ל גם פתוב פזית מנבלה דהוא לאו מבשר שרץ שפא ולא הבינותי זה דכיון דלוקה משום שרץ המים והעוף ושרץ הארץ ושאר השרצים שהזכיר רבינו מה לאו דשרץ שפא תו איכא ע"כ.

ולי נראה דכיון דעל הגמלה השלמה נתחייב עליה בלי הצטרפות המרוסקין משום ברירה. הנה ליה על המרוסקין פאילו מין אחר ונתחייב עליהם ג"כ בכזית.

שְׁזָה הוּא דְבַר פְּשׁוּט. וְאַצְטְרִיף לְאַשְׁמוּעֵינוּ דַּע"ג דְּלִיפָּא פְּזִית בְּהֵם אֲלָא בְּהַצְטְרָפוֹת הַבְּרִיָּה.

וְהַבְּרִיָּה כְּבָר נִתְחַיֵּיב עָלֶיהָ לְבַד. אַפ"ה מְצַטְרַפֶּת עִם הַמְרַוּסָּקִין לְכַוִּית פְּדֵי שְׂיִתְחַיֵּיב עָלֶיהֶן דְּהַשְׁתָּא מִיָּהּ הִיא הַשְּׁלִימָה לְכַוִּית.

דַּאֲף ע"ג דְּכַמִּין אַחַר הִיא. הָרִי דִּינָא הוּא דְּכָל הַשְּׂרָצִים מְצַטְרַפִּין זֶה עִם זֶה.

וְאָתוּ דְבָרֵי הַכ"מ עַל נְכוּן וְדוּק: פְּרָק ג' דִּין ב' חֵלֵב הָאָדָם מְוֹתֵר בְּאַכִּילָה וְכו' דְּבִשׁ דְּבוּרִים וְצָרְעִים מְוֹתֵר וְכו' פֶּתַח הָרַב הַמַּגִּיד וְרַבֵּינוּ פֶּסֶק פְּסָתָם מִתְּנִיתִין דְּמַכְשִׁירִין וְכֻטְעָמָא דְּבְרִייתָא וְנִדְחֵי לָהּ לְדַרְבַּ שְׂיִשְׁתּוּ וְסִבִּירָא לִיהָ דְּמִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוֹר מְוֹתֵרִין כְּנֻזְכָּר פ' ע"כ.

מִשְׁמַע מְזָה דְּכִינּוֹן דְּלֵא מִתְּמַצִּי מְגוּפֵן אַע"ג דְּהוּא יוֹצֵא מְגוּפָא הַטְּמָא מְוֹתֵר דְּאִי דְּחִיָּא לָהּ לְדִיּוּקָא דְּרַב שְׂיִשְׁתּוּ דְּרָצָה לְדִיּוּקָא מִתְּנִי' דְּמִי רְגָלִים אֲסוּרִים וְאַע"ג דְּלֵא מִתְּמַצִּי מְגוּפֵן מִדִּיּוּקָא דְּמִתְנִי' דְּקִתְנִי הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמָא וְלִהְיֵי הוּא טְעָמָא דְּמִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוֹר שְׂמֹתֵרִין: וְקָשָׁה דְּהָא בְּפָרָק ד' נִרְאָה מִדְּבָרֵי רַבֵּינוּ דְּטַעְמִי' דְּמִי רְגָלִים מְשׁוּם דְּהוּא כְּמוֹ הַפְּרָשׁ: וְנ"ל לְתַרְזַן דְּנֻדָּא דְּלִפִּי דִּיּוּקָא דְּרַב שְׂשִׁתּוּ יְהִיָּה אֲסוּר גַּם הַפְּרָשׁ כִּינּוֹן שְׂהוּא יוֹצֵא מִן הַטְּמָא וְלִהְיֵי רַב שְׂיִשְׁתּוּ אֲסוּר הַמִּי רְגָלִים אַע"פ שְׂהוּא כְּפָרָשׁ וְלִהְיֵי קָא מְקָשׁוּ עָלֶיהָ בְּש"ס מִתְּיָבִי מְפָנִי מָה אֲמָרוּ דְּבִשׁ דְּבוּרִים מְוֹתֵר מְפָנִי שְׂמַכְנִיסוֹת אוֹתוֹ לְגוּפּוֹ וְאִין מְמַצּוֹת אוֹתוֹ מְגוּפּוֹ.

שְׂאָם כְּדְבָרֵי רַב שְׂשִׁתּוּ שְׂדִיּוּקָא הָכִי מִתְּנִיתִין יְהִיָּה אֲסוּר אַע"פ שְׂאִין מְמַצּוֹת אוֹתוֹ מְגוּפּוֹ וְכו' שְׂאִדְחִיָּא דִּיּוּקָא דְּרַב שְׂשִׁתּוּ מִתְּנִיתִין לִהְיֵי בְּשִׁבְיָא בַּפ"ד דִּין דְּעוֹר הַבָּא כְּנֻזְכָּר פְּנִי שֶׁל חֲמוֹר מְוֹתֵר כְּמוֹ הַפְּרָשׁ.

דְּזָה וְדָאִי דְּלֵא כְּדִיּוּקָא דְּרַב שְׂיִשְׁתּוּ דְּהַיּוֹצֵא מִן הַטְּמָא . אָמַר וְכֻמוֹ מִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוֹר .

דְּהִינּוּ דָּאִז לֵא צְרִיכִי לְטַעְמָא דְּלֵא מִתְּמַצִּי מְגוּפּוֹ אֲלָא מְשׁוּם הַטְּעַם דְּהֵם כְּפָרָשׁ דְּלֵא עֲדִיפִי מְעוֹר הַבָּא כְּנֻזְכָּר פְּנִי שֶׁל חֲמוֹר: אֲבָל הַרְמַב"ן וְנ"ל דַּס"ל כְּרַב שְׂיִשְׁתּוּ דְּמִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוֹר אֲסוּרִים דַּע"ג דְּלֵא מִתְּמַצִּי מְגוּפּוֹ כִּינּוֹן דִּיּוּקָא מִן הַטְּמָא טְמָא.

וְאַפ"ה ס"ל דְּעוֹר הַבָּא כְּנֻזְכָּר פְּנִי מְוֹתֵר. מְשׁוּם שְׂהוּא פְּרָשׁ בְּעֵלְמָא.

הוּא מְשׁוּם דְּמִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוֹר אֲכָלִי לִיהָ אִינְשֵׁי וּמְעֵלוּ לִירְקוֹנָא לֵא מְקָרִי פִּירְשָׁא בְּעֵלְמָא כֵּן נ"ל: שֶׁם וּמְקִיאִין אוֹתוֹ בְּכַוִּינּוֹת פְּדֵי שְׂיִמְצָאוּ אוֹתוֹ לְאַכְלֵמְנוּ בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים ע"כ. מִשְׁמַע מְזָה דְּגַם דְּבִשׁ גִּזִּין וְצָרְעִים יֵשׁ לָהֶם כְּנֻזְכָּר.

וְאִם כֵּן מ"ש רַבֵּינוּ בַּהֲל' טוֹמְאָת אוֹכְלִין פ"א דִּין י"ח דְּבִשׁ כְּנֻזְכָּר מְטָמָא טוֹמְאָת אוֹכְלִין שְׂלֵא בְּמַחְשָׁבָה. אִינְרִי בְּדְבִשׁ סָתָם.

שְׂהוּא דְּבִשׁ דְּבוּרִים. דְּדְבִשׁ גִּזִּין וְצָרְעִין בְּעֵי מַחְשָׁבָה.

וְכֻמוֹ שְׂדִיּוּקָא לָהּ שֶׁם בְּפ"ה דְּבַכּוּרוֹת עַל הַדְּ בְּרִייתָא דְּקִתְנִי דְּבִשׁ הַגִּזִּין וְהַצְרָעִין טְהוֹר דְּבְעֵי מַחְשָׁבָה . וּמְוַכְרַח שְׂפָדָא הוּא דְּמָה שְׂפָתַב רַבֵּינוּ דְּבִשׁ סָתָם שְׂהוּא דְּבִשׁ דְּבוּרִים.

וְכֻמוֹ שְׂפָתַב שֶׁם מְרָן בַּכ"מ דִּין ב' עַל הַדְּבִשׁ שְׂפָתַב רַבֵּינוּ דְּמַכְשִׁיר הוּא אִינְרִי בְּדְבִשׁ דְּבוּרִים שְׂהוּא דְּבִשׁ סָתָם. דְּדְבִשׁ לְרַעִים אִינוּ מַכְשִׁיר.

וְלִפִּי זֶה מָה שְׂאָמַר שֶׁם עַל מָה שְׂאָמְרוּ אֲלֵמָא בְּעֵי מַחְשָׁבָה. .

תנאי נמי דבש בכונרתו מטמא טומאת אונקלין שלא במחשבה. הוא מדקתני דבש סתם שהוא דבש דבורים.

דמשמע אבל דבש לרעים בעי מחשבה ודלא בפירוש רש"י דפירוש משום דאין פונרת אלא לדבורים: וראיתי להלח"מ ו"ל בד"ה דבש דבורים בתירוץ ב' וז"ל או אפשר דרבינו נקט פונרת משום דבורים עכ"ל משמע מדבריו דלא כמ"ש דדבש סתם הוא דבש דבורים אלא גם דגזין וצרעין שייהו בהו דבש סתם.

וא"כ מה שכתב רבינו דבש בכונרתו לא בעי מחשבה דינדעין דהוא דבש דבורים פון דכתב בכונרתו. הא לאו הכי הוה מפרשינו דבש שיאמר גם דבש גזין וצרעים וזה קשה דא"כ כד אמר בפרק ראשון דדבש מכשיר הוא גם על דבש גזין וצרעים.

ונה אי אפשר דמתניתין בפ"ו דמס' מכשירין קתני דבש צרעים טהור וכן תנאי בפ"ק דבכורות דבש הגזין והצרעין טהור ומותר באכילה: דין ד' יונק תינוק וכו' אבל בתוך זמן זה אפי' גמלוהו חדש או שנים מותר לחזור וליונק עד סוף כ"ד חדש ע"כ איפא למידק בדברי רבינו שאמר דאם פירש בתוך כ"ד חדש אינו חוזר ויונק פי אם עד כ"ד חדש דווקא.

דהא דאמרו פירש לאחר כ"ד חדש הרי הוא כיונק שקץ הוא דברי ר' יהושע אפי' ד' וחמשה שנים וא"כ ממה שאמר אם פירש לאחר ארבע ועשרים חדש כיונק שקץ. משמע הא אם פירש בתוך כ"ד חדש הוא חוזר לדנו שיונק עד ד' ו"ה שנים ולמה כתב רבינו דווקא עד סוף כ"ד חדש: ונ"ל שרבינו דייק הכי ממה שאמר שאם פירש לאחר כ"ד חדש אנדא לה הא דיונק עד ד' וה' שנים.

דלא עבדינו אלא כ"ד חדש. שזה הזמן הוא סתם יניקה.

אלא שאם לא פירש דחזינו דיניקתו של זה ארנפה הוא מניחין אותו שיינק ויגלו. אבל אם פירש דחזינו דיכול הוא שלא לינק עוד הרי הוא כיונק שקץ.

ומינה נשמע שאם פירש בתוך כ"ד חדש שהוא יכול שלא לינק אע"פ שמניחין אותו לחזור וליונק הוא משום דעדיין לא כגמר סתם יניקה של אדם. ולא מקרי יונק שקץ אבל ביותר מכ"ד חדש לא יתבין ליה פון שהוא אפי' בתוך כ"ד פירש מחמת בוריו והנה יכול שלא לינק עוד: וכי תימא דא"כ הו"ל לתנא לומר פירש וחזר לאחר כ"ד חדש כיונק שקץ דמשמע דאפי' בתוך כ"ד חדש אם פירש לאחר כ"ד חדש אסור לינק עוד: אי מהא לא אירייה דהנה אמינא דשאני האי דגופו חזק דאפי' בתוך זמן יניקת סתם אדם פירש הבו דלא לוסוף עליה יותר מכ"ד חדש.

אבל בזה שלא פירש אלא לאחר כ"ד חדש. ונכנס בגבול זמן היניקה שהוא ד' וה' שנים דאה"נ שמניחין.

קמ"ל שהוא כיונק שקץ: וראיתי להלח"מ שכתב שיש מי שרצה לפרש דמאי דאמר עד סוף כ"ד חדש קאמר הכי אפי' גמלוהו חדש או שנים או אפי' י' חדשים עד סוף כ"ד חדש יש לו זמן לחזור וליונק עד ד' או ה' שנים.

ולא קאי עד סוף כ"ד חדש להיכא דחזר וינק דיונק עד כ"ד חדש. אלא לעגנו החזרה לינק יש לו זמן לחזור עד הכ"ד חז"ש וכו'.

אבל זה הפירוש אינו מנוקד דא"כ עד סוף כ"ד חדש הוא מנוטר דכיון שאמר לעיל אבל בתוך זמן זה אפי' גמלוהו או חדש או שנים וכו' סגי. דממילא דכל זמן כ"ד חדש יש לו זמן לחזור ולינק ע"כ: ונראה לי דלפי פנונת דברי יש מי שרצה לפרש וכו' מוכרח לכתוב עד סוף כ"ד חדש לומר דהחזרה בעי דווקא עד סוף כ"ד חדש.

אבל לאחר אסור שהוא משמע להדיא מדברים אלו דאמר ולא קאי עד סוף כ"ד חדש להיכא דחזר וינק דיונק עד כ"ד חדש אלא לעגנו החזרה לינק יש לו זמן לחזור עד הכ"ד חדש דמשמע דאם לא חזר עד לאחר פיונק שקץ: אלא שמדברי הברייטא משמע דווקא בשפירש לאחר כ"ד חדש שהוא פיונק שקץ אבל אם פירש בתוך כ"ד חדש אפי' לא חזר אלא אחר כ"ד חדש יונק עד ד' וה' שנים שלא פדברי המפרש דמשמע דאם לא.

חזר וינק עד סוף כ"ד חדש אסור לו לחזור ולינק. דנה שלא פדברי הברייטא: והנה לפי דברי הלח"מ משמע דהא שיש מי שרצה לפרש הכי בדברי רבינו.

הוא משום דקשיא ליה דאם הוא כמו שמדקדק מר"ן בב"י בדברי רבינו. זה מנין לו לרבינו וכמו שכתב הב"י דמשום קושיא זו רצה לפרש הכי.

דאז יהיו דברי רבינו פדברי הפוסקים שכתבו סתם שהוא אפילו ד' וחמשה שנים: ונה קשה דמנין לו שלדברי הפוסקי' תהיה החזרת ההנקה אלא עד סוף כ"ד חדש ואם לא חזר לינק עד אחר כ"ד חדש פיונק שקץ נהרי לא הזכירו זה.

אלא שכתבו סתם דכל שפירש תוך כ"ד חדש יכול לחזור ולינק. דמשמע שיכול לחזור אפי' אחר כ"ד חדש.

כיון שהפרישה היא תוך כ"ד חדש: ואס ואפשר לומר דסברא היא פיון שלא חזר וינק עד סוף כ"ד חדש ונשארה פרישתו אחר עבור זמן כ"ד חדש הנה ליה כאילו פירש לאחר כ"ד חדש וזה משמע נמי גם בדברי הפוסקים.

לכן רצה לפרש כן בדברי רבינו כדי להשוות דבריו לדברי הפוסקים: ונ"ל דאפילו לדברי מי שרצה לפרש כן בדברי רבינו כיון דמר"ן בש"ע סי' פ"א נקט כמו דברי רבינו משמע דדעתו לפסוק הכי כמו שדקדק בדברי רבינו.

דאינו יכול לינק אלא עד כ"ד חדש דוקא ולא יותר: דין ז' יראה לי שהאוכל ביצי דגים וכו' וכן ביצי העוף הטמא התלויות באשכול שעדין לא פירשו ונגמרו האוכל אותם לוקה פאוכל בני מעים שלהן ע"כ.

ודאי דמה שאמר שעדין לא פירשו ונגמרו. הפנונה שעדיין לא פירשו ועדין לא נגמרו דודאי דאם נגמרו אע"ג דלא פירשו לאו כגופן דמי וכמו שכתב בפ"ט דין ח' ונ"ל השוחט עוף ונמצא בו ביצים גמורות מותר לאכלן בחלב.

דמשמע אפי' הם מעורות בגידים. כיון דנגמרו לאו בשר הם.

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם הָרַב הַמַּגִּיד וְנִמְצָא מֵה שֶׁכָּתַב כָּאֵן הָרַב הַמַּגִּיד סְבַרְת רַבֵּינוּ וְכוּ' וּבְעוֹפּוֹת
כָּל שְׁתֵּלוּיּוֹת בְּאֶשְׁכּוֹל הֵן בְּשֵׁר גְּמוּר הַפְּנוּנָה דְּלֹא נִגְמְרוּ. וְנִקְט כָּל שְׁתֵּלוּיּוֹת בְּאֶשְׁכּוֹל
דְּהֵינּוּ וְכֵמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּינוּ דְּעֵדִין לֹא נִגְמְרוּ.

וּמֵה שֶׁהֵבִיא רֵאזִיה לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ מִדִּין הַטְּוֹמָאָה מִנְבֵּלַת הָעוֹף שֶׁהָאוֹכֵל מִן הָאֶשְׁכּוֹל שֶׁל
בֵּיצִים טָמֵא כְּדֵאִיתָא פ"ק ד"ט וכו' הַפְּנוּנָה דְּעַל פִּי מֵה שֶׁהֵבִיאוּ בִּש"ס עַל הַדְּ בְּרִייתָא
דְּהָאוֹכֵל מִנְבֵּלַת הָעוֹף הַטְּהוֹר מִן הַשְּׁלֵל שֶׁל בֵּיצִים וְכוּ' טְהוֹר אָמַר רַב יוֹסֵף דְּלֹא כַר'
יַעֲקֹב דָּאִי כַר"י הָאָמַר אִם הָיוּ מְעוֹרוֹת בְּגִידֵין אֲסוּרוֹת דְּסַבְר רַב יוֹסֵף דְּשָׁלֵל שֶׁל בֵּיצִים
הֵם שֶׁנִּגְמְרוּ וּמְעוֹרוֹת בְּגִידֵין דְּהוּא כַת"ק דַּס"ל דָּאִם נִגְמְרוּ אַע"פ שֶׁמְעוֹרוֹת בְּגִידֵין לֹא
מִקְרֵי בְּשֵׁר.

וּלְפִי דַבְרֵי רַב יוֹסֵף אֵלוּ א"כ אֶשְׁכּוֹל דְּקִתְנֵי סִיפָא טָמֵא לֹא מִפְּקִינָן לֵה מִמְשַׁמְעוֹתָא דְּהוּא
עַל הַבֵּיצִים קָאִי. כִּינּוֹן דְּמִצִּינָן לְאוּקְיָם בְּשֵׁלֵא נִגְמְרוּ.
דְּגַם לַת"ק מִקְרֵי בְּשֵׁר. דְּלֵהֲכִי טָמֵא.

וְגַם לְלִישְׁנָא בְּתֵרָא דְּמִכְּלָל דְּלַרְבָּנָן טְהוֹר גַּם בְּבִיצִים הַתְּלוּיִים בְּאֶשְׁכּוֹל. הוּא בְּהַדְּ גּוֹנוֹנָא
דְּקָאָמַר רַבֵּי יַעֲקֹב דְּנִגְמְרוּ אֵלֵא שֶׁמְעוֹרֵין בְּגִידֵין.

דְּבַהַדְּ גּוֹנוֹנָא שֶׁאָמְרוּ שֶׁמּוֹתֵר לְאַכְלוֹן בְּחֵלֵב. שֶׁבִּזְהָ אֵית לֵהוּ טְהוֹר.

כִּינּוֹן שֶׁאֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁר. אֲבָל בְּשֵׁלֵא נִגְמְרוּ אֵית לֵהוּ דְּטָמֵא וְזֵה.

שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְרֵאזִיה לְזֵה דִּין הַטְּוֹמָאָה מִנְבֵּלַת עוֹף שֶׁהָאוֹכֵל מִן הָאֶשְׁכּוֹל שֶׁל בֵּיצִים
טָמֵא כְּדֵאִיתָא בַּפ"ק ד"ט. דְּהֵינּוּ דְּבִין לְלִישְׁנָא קָמָא בִּין לְלִישְׁנָא בְּתֵרָא לַרְבָּנָן דְּבִשְׁלֵא
נִגְמְרוּ טָמֵא כַמ"ש.

וְאָמַר וְנִתְבָּאָר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ מֵהַל' שֶׁאָר אַבוֹת הַטְּוֹמָאָה. דְּהֵינּוּ דְּגַם בְּבִיצִים הַתְּלוּיִים
בְּאֶשְׁכּוֹל אֵינְרֵי רַבֵּינוּ שֶׁהוּא פָּסֵק כְּרַבָּנָן.

אֵלֵא שֶׁהָרַב הַמַּגִּיד לֹא בִיָּאָר כָּל כַּף. וְאָמַר אַח"כ וְעוֹד רֵאזִיה שֶׁאָסוּר לְאַכְלוֹל כְּדֵאִיתָא
הַתָּם.

דְּהֵינּוּ שֶׁמִּלְכַד הָרֵאזִיה מִדִּין הַטְּוֹמָאָה אֵלֵא מִדִּין שֶׁאָסוּר לְאַכְלוֹל בְּחֵלֵב וּבִין לַר"י אַע"פ
שֶׁנִּגְמְרוּ אִם הֵם מְעוֹרֵין בְּגִידֵין מִקְרֵי בְּשֵׁר וְאָסוּר לְאַכְלוֹל בְּחֵלֵב וּבִין לַרְבָּנָן דְּפְלִיגֵי אַר'
יַעֲקֹב.

דְּלֹא פְּלִיגֵי עֲלֵיהָ אֵלֵא בְּשֶׁנִּגְמְרוּ וְכֵמוֹ שֶׁמְפּוֹרָשׁ בְּבְרִייתָא הַכִּי. דְּקִתְנֵי הַשּׁוֹחֵט אֵת
הַתְּרַנְגוּלַת וּמִצָּא בָּהּ בֵּיצִים גְּמוּרוֹת מוֹתֵר לְאַכְלוֹן בְּחֵלֵב.

דְּמִשְׁמַע דְּלֹא הִתִּירוּ אֵלֵא בְּבִיצִים גְּמוּרוֹת. אֲבָל בְּשֵׁלֵא נִגְמְרוּ הָרֵי הֵם כְּבִשְׁר: וְר אֵית'
לְהַלַּח"מ שֶׁהִקְשָׁה עַל הָרַב הַמַּגִּיד וְאָמַר דְּמֵאִי רֵאזִיה מִיִּתִּי מִן הָאֲנָכֵל וְכוּ' דְּזוֹנוּקָא לְרַבֵּי
יַעֲקֹב וְכוּ' אֲבָל אֲנָן דְּקִי"ל כַת"ק וְכוּ' אֵלֵא בְּשֵׁר אֶשְׁכּוֹל גּוֹפִיָּה וְכוּ': וְתַמִּיָּהָ לִי עַל
קוֹשְׁיֵיתוֹ זֹאת דְּאִיָּה אֶפְשָׁר לִוְמַר דְּאֲנָן דְּקִי"ל כְּרַבָּנָן וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ בַּפ"ט וְכוּ' וְהֵלֵא
בְּגְמוּרוֹת הֵם שֶׁמּוֹתֵר לְאַכְלוֹל בְּחֵלֵב דְּזוֹנוּקָא דְּמִשְׁמַע אֲבָל בְּשֵׁלֵא נִגְמְרוּ אָסוּר לְאַכְלוֹל בְּחֵלֵב
דְּמִקְרֵי בְּשֵׁר וּלְפִי זֵה הָרֵי לְהַדְּיָא דְּאֶשְׁכּוֹל דְּטָמֵא עַל הַבֵּיצִים הַתְּלוּיִים בְּאֶשְׁכּוֹל וְלֹא עַל

בְּשֵׁר הָאֲשָׁפוּל דְּוּוּקָא וְכוּן מְבוּנָאָר לְהַדְיָא בְּבְרִיּוּתָא דְּרַבְּנֵן לֹא אָמְרוּ שְׁמוּתָר לְאוּכְלוּ בְּחֵלֶב אֵלָא אַע"פ שְׁמַעוּרוֹת.

וְכִי תִימָא בְּנִגְמָרוּ אַע"פ שְׁמַעוּרוֹת: וְכִי תִימָא דְלֹא קָא מְקַשָּׁה וְאָמַר דְּוּוּקָא לִר' יַעֲקֹב וְכוּ' הוּא מְשׁוּם דְּעַל לִישְׁנָא בְּתָרָא קָא דְחִי לִיה אַבְיִי מִמַּאי דְאֲשָׁפוּל מִהֵנָּה דְתִלְיָא בְּאֲשָׁפוּל דִּילְמָא אֲשָׁפוּל גּוּפִיָּה.

דְּמִשְׁמַע דְּמַמַּי אַתָּה אוֹמַר דְּהִיא כְּרַבִּי יַעֲקֹב דִּילְמָא כְּרַבְּנֵן וְאִינְרִי בְּאֲשָׁפוּל גּוּפִיָּה דְּמִשְׁמַע דְּלַרְבְּנֵן לֹא אַתְיָא אֵלָא אִם נֹאמַר דְּבִבְשֵׁר אֲשָׁפוּל דְּוּוּקָא וְאִם לְרַבְּנֵן שְׁיִינָה לֹאמַר דְּבִשְׁלָא נִגְמָרוּ אֲסוּר לְאֶכְלֵם הֵנָּה לִיה לְאַבְיִי לֹאמַר דִּילְמָא בְּבִיזִים שְׁלֹא נִגְמָרוּ וְכַרְבְּנֵן דְּמִזָּה הוּא דְהִלַּח"מ אָמַר דְלֹא אָמְרוּ אֵלָא לִר' יַעֲקֹב וְכוּ'.

אִי מִזָּה לֹא אַרְיָא דְּוֹדָאי דְּהוּא מְצִי לְמַדְחִי לִיה הִכִּי אֵלָא בְּעַדִּיפָא מִינָּה קָא מְדַחִי לִיה וְכַמִּשְׁמַעוֹת אֲשָׁפוּל דְּהוּא בְּשֵׁר הָאֲשָׁפוּל: וְכַמּוּ בְּלִישְׁנָא קָמָא דְּהוּא מְצִי לְמַדְחִי לִיה דִּילְמָא בְּבִיזִים שְׁאִינִם מְעוּרוֹת בְּגִידִין וְכַרְבִּי יַעֲקֹב אֵלָא בְּעַדִּיפָא מִינָּה קָא דְחִי דְאִתְיָא כַּכ"ע וְדוּק: דִּין ט' נִמְצָא עָלֶיהָ קוּרְט דָּם וְכוּ' וְאִם עַל הַחֲלָמוֹן אֲסוּרָה כְּוָלָה ע"כ כְּתַב הַרְבַּ הַמַּגִּיד וְדַעַת רַבִּינוּ דְּהָא דְתַנִּי דּוּסְתָאי פְּלִיג אַדְרַבִּי יִרְמְיָה דְאָסַר בְּחֵלְבוֹן שְׁנַמְצָא בְּקֶשֶׁר וְחוּץ לְקֶשֶׁר ע"כ.

דְּהִינְנוּ דְּדוּסְתָאי לֹא קָאי אַדְרַבִּי יִרְמְיָה כָּלָל. אֵלָא לְדוּסְתָאי כְּוָלָה מְלַתָּא בְּחֵלְבוֹן וְחֲלָמוֹן תִּלְיָא מְלַתָּא וְלֹא בְּקֶשֶׁר וְחוּץ לְקֶשֶׁר אֵלָא כָּל שְׁנַמְצָאָת בְּחֵלְבוֹן נֹאפִי בְּקֶשֶׁר וְחוּץ לְקֶשֶׁר זוּרְק אֶת הָדָם וְאוּכַל אֶת הַשְּׂאָר.

דְּאִין לְחוּשׁ בְּחֵלְבוֹן לְרַקוּם לְעוֹלָם וְאִם נִמְצָא בְּחֲלָמוֹן נֹאפִי חוּץ לְקֶשֶׁר כְּוָלָה בִּיזָּה אֲסוּרָה וְדִלָּא כְּפִירוּשׁ רַש"י דְּפִירוּשׁ דְּר' יִרְמְיָה וְר' דּוּסְתָאי לֹא פְּלִיגִי. וְר' יִרְמְיָה אָמַר וְהוּא שְׁנַמְצָא עַל הַקֶּשֶׁר שְׁלָה דְּהוּא זָרַע הַתְּרַנְגוּל הַקָּשׁוּר בְּרֹאשׁ הַכֹּד וּמִשָּׁם יִצִּיאַת הַאֲפְרוּחַ מִתְחַלָּה וְכִינֵן דְּעַדִּין הוּא שָׁם וְלֹא יִצָּא חוּץ לְקֶשֶׁר זוּרְק אֶת הָדָם וְאוּכַל אֶת הַשְּׂאָר.

וּמִשְׁמַע מִזָּה. דְּוּוּקָא שְׁלֹא יִצָּא חוּץ לְקֶשֶׁר כָּלָל.

אֲבָל אִם הוּא עֲדִיין בְּקֶשֶׁר וְנִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ לְחוּץ אֲסוּרָה. וְמָה שְׁכַתְּב רַש"י אַח"כ אֲבָל נִמְצָא עַל הַחֲלָמוֹן שְׁלָה כְּוָלָה אֲסוּרָה.

לֹא תִידוּק דְּבְּחֵלְבוֹן אִף עַל פִּי שְׁיִצָּא חוּץ לְקֶשֶׁר נְמִי מִןתְּרַת בְּזוּרִיקַת הָדָם. דְּמָה שְׁנַקֵּט בְּחֲלָמוֹן הוּא לֹאמַר דְּבְּחֲלָמוֹן אִף ע"פ שְׁהוּא בְּקֶשֶׁר לְבַד אֲסוּרָה.

וּמָמָה שְׁכַתְּב אַח"כ עַל דְּבְּרֵי דוּסְתָאי עַל הַחֲלָמוֹן וְכַדְקָאמְרֵן מִשְׁמַע דְּהוּא מְפָרֵשׁ דְּדוּסְתָאי לֹא פְּלִיג אַדְרַבִּי יִרְמְיָה. אֵלָא דְּרַבִּי יִרְמְיָה לֹא פִירוּשׁ עַל אִיזָּה קֶשֶׁר קָאמַר.

וְאַתָּא וְאָמַר לֹא שָׁנוּ וְכוּ' כְּלֹאמַר לֹא שָׁנוּ שְׁאִם נִמְצָא בְּקֶשֶׁר לְבַד זוּרְק אֶת הָדָם וְאוּכַל אֶת הַשְּׂאָר אֵלָא שְׁנַמְצָא עַל חֲלָבוֹן שְׁלָה. דְּהִינְנוּ עַל קֶשֶׁר שֶׁל חֲלָבוֹן.

אֲבָל נִמְצָא עַל קֶשֶׁר שֶׁל חֲלָמוֹן אַע"פ שְׁהוּא כְּוָלוֹ שָׁם אֲסוּרָה דְּשָׂדָא תִּיכְלָא בְּכוּלָּה: וְהֵנָּה רַבִּינוּ שְׁלֹא הִזְכִּיר מִזָּה כָּלָל ס"ל דְּפִלִּיגִי רַבִּי יִרְמְיָה וְדוּסְתָאי וְהוּא פָּסַק כְּדוּסְתָאי: וְכַתְּב עוֹד הַרְבַּ הַמַּגִּיד אֲבָל הַרְשָׁב"א ז"ל כְּתַב בְּפ"א בְּשָׁם חֲכָמִים הַצָּרְפְּתִים ז"ל דְּלֹא פְּלִיגִי

דוסתאי ורבי ירמיה ואמר שיש לחוש לדבריהם וכו' ואין מורין להתיר אלא בנמצא
בחלבון על הקשר לבד או חוץ לקשר ולא נתפשט בקשר ע"כ: הנה כבר פתבתי דעת
רש"י ז"ל והתוס' כתבו בדעת רש"י דהא דחוץ לקשר פולה אסורה זהו פשיטנו בקשר
ונתפזר עד שהוא חוץ לקשר אבל פשאין דם כלל על הקשר אלא במקום אחר מותר
יעו"ש.

שנראה מדבריהם דכל שאינו בקשר כלל דאינו מריקום האפרוח אינה אסורה לא
בחלבון ולא בחלמון והשתא אמר הרשב"א שיש לחוש לדבריהם של הצרפתיים וכו'.
דלדברי רבינו והגאונים כמ"ש יצא הדין דבחלבון הפל מותר ואף על פי שהוא בקשר
וחוץ לקשר.

אבל לדברי הצרפתיים אינו מותר אלא בנמצא בקשר ולא יצא לחוץ לקשר על זה אמר
שיש לחוש לדבריהם ואין להתיר אלא בנמצא בקשר לבד. או חוץ לקשר ולא נתפשט
בקשר דזה לכל הדעות מותר גם לדברי הצרפתיים שלא אסרו אלא בנמצא בקשר
ונתפשט חוץ לקשר.

אבל אם נמצא בקשר לבד גם לדבריהם מותרת. וגם אם נמצא שלא במקום הקשר גם
לדבריהם מותר וכמו שאמרת: והנה בענין החלמון לא דיבר ונ"ל פשוט כיון שהוא בא
לומר לחוש לדבריהם דהיינו לעשות חומרא זו.

אבל בענין החלמון שלדברי רבינו בכל מקום אסורה ולדברי הצרפתיים שלא במקום
הקשר מותר כמו שפתבתי לעיל. הדבר מוכן שהיא אסורה שלא בא אלא לחוש לדבריהם
בחומרא זו.

ועל זה עצמה כתב הרב המגיד אחר כך ואין לחוש באיסור של דבריהם אחר קבלת
הגאונים: דין י"ט לפיכך אין לוקחין ביצים מן העכ"ום אלא אם הנה מכיר אותה וכו'
ודאי שגירסת רבינו בברייתא בתוספות חולין דף ס"ג אינה פגירסתנו אלא כך גריס
לוקחין ביצים בכ"מ.

ומוקים לה בישראל שאינו מוחזק בכשרות. אבל בעכ"ום לא מהני עד שיהא מכיר דוקא.
ובנדאי שאם מכירו מותר ולא חיישינו שמה ביצי טריפה ונבלה הם. וזה דייק לה רבינו
מהו ברייתא שהביאו שם לפיכך אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה דמשמע הא
שלימים לוקחין מהם דזה איירי בשהפיר אותם: אלא דעל זה קשה כיון דגירסתו של
רבינו דלא גריס מן הנכרים אם פן מאי מקשה התם וכה"ג מי זבינן מנייהו והתניא אין
לוקחין מהן ביצים טרופות בקערה.

דמאי פריה מהו ברייתא דאיירי בנכרי על האי ברייתא דאיירי בישראל שאינו מוחזק
בכשרות וכך הקשה הרב לחם משנה ז"ל ויעניין שם במה שתיגרז. ולי אנכי איש צעיר
קשה לי דבריו בתירוצו דאם פן יהיה הדין בישראל בטרופות לא מהני מה שיאמר של
עוף פלוני הטהור.

ולא מצינו שחילק רבינו בישראל בין הביצים השלמות לטרופות: ומה שנלע"ד לתרץ
הקושניא מעיקרא כך הוא דלפי מה שפי' רש"י בהא דבעינן שיאמר עוף פלוני טהור ואנו

יודעים ושאותו עוף טהור הוא ודבר שאנו יכולין להבחין ולהביא ביצי אותו עוף לראות אם דומין לאלו לא משקר ע"כ.

גם לרבינו אע"פ שהוא ישראל לא אמרינו דאינו משקר אלא בכי האי גוונא דלא מרע נפשיה. ולפי דעת רבינו דבכל עכ"ו אפי' בכי האי גוונא לא מהימן.

דלא מהימן עכ"ו אלא בעדות אשה וכמ"ש הרב המגיד דלפי זה הוא דקא פריה ליה על מה בטרופות בקערה ובכי האי גוונא מי זבינן מנייהו. דפשיטא ליה דבטרופות אין חילוק בין עכ"ו לישראל.

דכינן דלא יכול להבחין משקר ואומר דשלו הם ולא קנאם מאת העכ"ו והסברא נותנת כינן דאין דרף למפור ביצים הטרופות בקערה. ודאי דהוא קנאם מאת העכ"ו אשך מקרם לו ישראל.

משום דהם ביצי טריפה ונבלה דלזה קא פריה מי מזבינן מנייהו והתניא וכו' דכינן דאין לוקחין מהעכ"ו הוא הדין מישראל שאינו פחזקת פשרות. והא דלא פסק פאן דגם בישראל לא מהני לקנות מהם טרופות.

הוא משום כינן דבפרק אין מעמידין אמר רבי יהודה כינן דאמר אני מלחתי מותרין ומשמע דוקא בישראל ובגוי לא מהני. דבישראל דנאמן אני מלחתי מותרין.

גם כן נאמן על ביצים הטרופות אני עשיתים כף. דהאי ברייתא לא איירי אלא בגוי דוקא דלא מהימן ובישראל סגי באני עשיתים כף.

ולא קניתיים מאת העכ"ו. דאע"ג דבהאי סוגיא קא מדמי להו לעכ"ו פסק פהאי מימרא דאיירי בישראל ופשיטא דהך ברייתא איירי בעכ"ו דוקא.

ומה שהצריכו לומר אני מלחתיים ובעוף די באומר של עוף פלוני וטהור. משום דבעוף יכול להביא ולהבחין ולא מרע נפשיה.

אבל בביצי דגים שבאים מארץ מרחק צריף שיאמר אני מלחתיים והוצאתים מדג טהור וכמ"ש שם הרב המגיד יעו"ש: דין כ' ביצי דגים וסימניהם פסימני העוף וכו' פתב הרב המגיד דעת רבינו שאף על פי שבסוגיא דבפרק אין מעמידין וכו' כינן דבפרק א"ט אסיקו דסימני דגים לאו דאורייתא ה"ה לסימני קרבי דגים וכן דעת ההלכות וכו' אלא בלא נקימוחו אין סומכים אסימנים ע"כ.

דהיינו דלפי מה שמזקים לה רבינא בשנימוחו משמע דאם לא.

נקימוחו סמכינן אסימנין. אלמא דסבירא ליה דסימנין דאורייתא וכינן דבהלכות לא הביאו אוקמתא דרבינא משמע דס"ל פסוגיא דפרק אלו טרפות דסימנין לאו דאורייתא: ונראה דאע"פ שכתב וכן דעת ההלכות לאו שוין מש.

שבהלכות לא כתב אלא קרבי דגים דוקא. אלא שוין הם במאי דנקטי פסוגיא דפרק אלו טרפות דסימנין לאו דאורייתא.

אבל בביצי דגים שלא הזכיר ההלכות. ודאי ס"ל פרבי דוסתאי דאמר סמי מכאן עוברין: ומה שלא הקשה לקמן אלא להרשב"א דוקא ואמר דאיך פסק להקל ולא הקשה גם על

ההלכות משום דהרשב"א פתב דבריו להדיא שעוברי דגים מותרין ליקח מכל אדם וכו' שהוא פדברי רבי דוסתאי אבל ההלכות לא הזכיר מזה כלל ואפשר דקרבי דגים דנקט לאו בדין קא: ועוד שה"ה בתמיהתו על הרשב"א פתב היאך פסק להקל בפשל תורה בלא טענה מוכרחת.

ופירש דבריו מר"ן בב"י סי' פ"ג וז"ל אף ע"ג דאיפא טענה מ"מ אינה מוכרחת ולא הנה לו לפוסקה להקל בפשל תורה. ומתחלה אמר ואף על פי שהרשב"א בת"ה נתן טעם משום דרבינא אוקמא בנימוחו וכו' אלא ודאי הדעת מוכרעת פדברי ר"ת וכו' מ"מ אינם דברים מוכרחים וכיון שפן לא הנה לו להקל באיסור תורה ע"כ יעו"ש.

כוננתו נראה כף שאף על פי שהרשב"א וכו' הוא תשלום דברי תמיהתו שאף על פי שהרשב"א נתן טעם לענין סימנים והכריע פדברי ר"ת בראיות הרי מצינו שלא פסק פדברי ר"ת אלא דסימנים לאו דאורייתא וכמו שפתב הרב הב"י למעלה מזה וז"ל וכן דעת הרמב"ם בפ"ק ג' מהמ"א וכן דעת הרשב"א בת"ה שלא הזכיר בנימוחו וכתב שאין סומכין על סימנים אלו להתיר קרבי דגים ע"כ דהיינו שהוא חזר מהראיות הנזכרות כיון שאינם מוכרחות כדי שלא להקל באיסורי תורה ועל זה פתב אח"כ וז"ש הרב המגיד היאך פסק להקל בפשל תורה בלא טענה מוכרחת וכו' דהשתא שלהכי הרב המגיד לא נקט תמיהתו אלא על הרשב"א: ודלא פהרב לח"מ ז"ל שפתב שהרב המגיד הבין פדברי ההלכות דמסכים לדברי רבינו בתרתי דההלכות ג"כ פסקו פרבי זירא ולא כר' דוסתאי משום דלא קא מתמה אלא על הרשב"א דאם ההלכות ס"ל נמי הכי הנה לו לתמה על ההלכות כיון דהזכיר קודם דעת ההלכות: וג"כ הותרה השושיא מה שתמה על הב"י ואמר דמה ענין זה לזה וכו' שפבר פירשתי דבריו כנז"ל: עוד פתב הלח"מ גם דברי הטור באותו הסימן תמוהים במה שפתב שם וא"א הרא"ש פתב פסבא ראשונה ולעיל מזה בפשו בהפ"ד וכו' שפתב בשם אביו דברים סותרים וכדכתיבנא עכ"ל.

ואנכי איש צעיר נ"ל שדברי הטור מכוננים יחד שמתחילה אמר ובירושלמי משמע שאינו סימן מובהק. וכן הוא מסקנת א"א הרא"ש ע"כ שפבר נראה הרא"ש דסימנים לאו מדאורייתא דאע"ג שהביא דברי רבינא שהוקים לה בנימוחו הרי פתב אח"כ ויש לדחות וכו'.

וגם מן הירושלמי משמע דסימני עוברי דגים לאו דאורייתא וכו'. וג"כ פתב בפסקי הרא"ש וסימני דגים לאו דאורייתא: ומה שפתב הטור אחר כף וקא דאין נקחין ממי שאינו מומחה בשנימוחו וכו' אבל אם אמר של דג פלוני הוא וטהור הוא לא מהימן והרשב"א פתב וכו' וא"א הרא"ש פתב פסבא הראשונה אין הפנונה שהוא חולק על הרשב"א במה שאמר דאפי' הן שלימין וסימן טהרה נזכר בהן אין נקחין ממי שאינו מומחה אלא אם כן אומר של דג פלוני וטהור הוא.

שהרא"ש ס"ל דאין צריך אמירה בפשלא נמוחו. שזה אי אפשר שפבר פתב שאביו סובר פדברי הירושלמי.

וכן פתב בפסקי הרא"ש דסימני קרבי דגים לאו דאורייתא אלא הפנונה דעל מה שפתב הרשב"א דאפי' שלא בנימוחו דמשמע שפא לומר דגם בפשלא בנימוחו אין נקחין ממי שאינו

מְנוּמָחָה אֵלָא אַם אוֹמֵר שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר דְּהֵיִינוּ דְּעֵבְדִּינוּ דִּינִיָּה כְּמוֹ שְׁנִימוּחוּ דְּצָרִיף לומר גם כן שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר שְׁלֵא חִילְק בֵּינֵיהֶם.

דְּמִשְׁמַע דְּגַם כְּשִׁנִּימוּחוּ דִּינָא הוּא דְּסָגִי בְּאוֹמֵר שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר הוּא. וְאִין צָרִיף ג"כ שְׁאָנוּ מְפִירִין אוֹתוּ.

וְלֹא סָגִי בְּאוֹמֵר שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר. אָבִיו הָרָא"ש סָבַר כְּדִיעָה רֵאשׁוּנָה דְּבַעֲיָנוּ עוּד עֲדִיפוֹת עַל שְׁלֵא נִימוּחוּ.

דְּאָפִי דְּכְשִׁלֵּא נִימוּחוּ סָגִי בְּאוֹמֵר שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר מ"מ בְּנִימוּחוּ לֹא מְהִימֵן בְּהֵאִי. שְׁכַף מְבִנְיָאָר לְהִדְיָא בְּדַבְרֵי הָרָא"ש שְׁכַתְב וְנ"ל וְיֵשׁ לְדַחוּת וְכו' וְהָא דְלֹא שְׁנִי הָכָא מְשׁוּם דְּאִפְתִּי תִקְשָׁה לָךְ בְּלֹא מְנוּמָחָה נְמִי יְהִי נִקְחִין אַם אָמַר מְדָג פְּלוּנִי וְטָהוּר כְּדִמְכְשִׁרִינוּ בְּאֵלוּ טְרַפּוֹת גְּבִי בִּיצִים לִיקַח מִהוּ בְּעֵנִין זֶה ע"כ.

הָרִי מִשְׁמַע לְהִדְיָא דְּבִשְׁנִימוּחוּ לֹא מְהִימֵן מַה שְׁהִיָּה מְהִי בְּשִׁלֵּא נִימוּחוּ דְּלֵהֲכִי אָמַר רְבִינָא בְּשִׁנִּימוּחוּ שְׁהוּא כְּסַבְרָא רֵאשׁוּנָה שְׁכַתְב הוּא דְּבִשְׁנִימוּחוּ לֹא מְהִימֵן בְּאוֹמֵר שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר הוּא שְׁעַל זֶה הַצַּד הוּא שְׁכַתְב וַא"א הָרָא"ש כְּתַב כְּסַבְרָא רֵאשׁוּנָה: הֵן אָמַת שְׁמַר"ן כַּב"י שֶׁם כָּף הִבִּין בְּדַבְרֵי הַלַּח"מ שְׁכַף כְּתַב וְנ"ל וְעוּד שְׁהִיָּה כְּתַב בְּסִמוּף וְהַרְשָׁב"א כְּתַב וְכו' וַא"א ז"ל כְּתַב כְּסַבְרָא רֵאשׁוּנָה דְּמִשְׁמַע לְהִדְיָא דְּלִסְבְּרָא רֵאשׁוּנָה אִין צ"ל שֶׁל דָּג פְּלוּנִי וְטָהוּר גַּם בַּד"ה וַא"א הָרָא"ש כְּתַב כְּסַבְרָא רֵאשׁוּנָה כְּתַב הוּא ז"ל וְנ"ל כְּבַר כְּתַבְתִּי שְׁסַבְרָא זֹו שְׁכַתְב רַבִּינוּ קָשָׁה מְאֹד הִיא בְּעֵינֵי וְעַכְשָׁיו הִנְנִי יוֹסִיף לְהַפְלִיא עַל מַה שְׁכַתְב שְׁהָרָא"ש ז"ל סוֹבֵר כֵּן שְׁהִיָּה כְּתַבְתִּי לְשׁוֹן הָרָא"ש וְכו' הָרִי בְּהִדְיָא שְׁהוּא סוֹבֵר שַׁצ"ל מְדָג פְּלוּנִי טָהוּר אַע"פ שְׁלֵא נִימוּחוּ ע"כ.

וּבְנִדְאִי שְׁלִיזָה תְּחוּל עֲלִיו הַקְּוִשְׁיָא שְׁהַקְּשָׁה עֲלִיו הַלַּח"מ וְנ"ל וְנִימֵן תְּמַה עֲלִיו לְמַה לֹא הַקְּשָׁה דְּבָרֵי הַטּוֹר מִדִּידִיָּה אִדִּידִיָּה שְׁכַתְב בְּשֶׁם אָבִיו דְּבָרִים סוֹתְרִים וְכַדְכְּתִיבָנָא עַכ"ל: אִיבְרָא דָאֵם מְר"ן הַב"י הִבִּין בְּמַה שְׁכַתְב הַטּוֹר בְּתַחֲלָה וְכֵן הִיא מְסַקְנַת א"א הָרָא"ש ז"ל כְּדַבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי שְׁהוּא גַּם כֵּן ס"ל דְּסִימְנִים לָאו דְּאוֹרֵיָּתָא א"כ הִיאָף כְּתַב עַל דְּבָרֵי הַטּוֹר הָרָא"ש כְּתַב אוֹקְמַתָא דְּרַבִּינָא דְּמוֹקְמִים לֵה בְּשִׁנִּימוּחוּ וּלְפִיכָף כְּתַב רַבִּינוּ בַּד"א בְּשִׁנִּימוּחוּ וְכו' וְלֹא נִזְכַּר לְכַתְּב דְּכָל הֵנִי רַבְּנוּתָא פְּלִיגִי עֲלֵיהָ ע"כ.

דְּמִשְׁמַע דְּהַטּוֹר הֵלָךְ לְשִׁיטַת אָבִיו שְׁכַתְב דְּבָרֵי רַבִּינָא דְּאוֹקְמִים לֵה בְּשִׁנִּימוּחוּ וְלֹא נִזְכַּר לְכַתְּב כָּל הֵנִי רַבְּנוּתָא דְּפְלִיגִי עֲלֵיהָ שְׁלֵא כְּתַבוּ דְּבָרֵי רַבִּינָא דְּמֵאִי נְפִיקָא מִיָּנָה פִּינּוּ דְּהוּא סָבַר כְּנוֹתְמִיָּהוּ דְּסִימְנִין לָאו דְּאוֹרֵיָּתָא: וְעוּד דְּמַמָּה שְׁכַתְב אַחַר כָּף וְלֹא עוּד אֵלָא דְּאָפְשָׁר דְּגַם הָרָא"ש סָבַר כְּנוֹתְמִיָּהוּ וְלֹא כְּתַב הָא דְּאוֹקְמָא רַבִּינָא אֵלָא כְּדִי לְהִבִּיא עֲלֵיהָ דְּבָרֵי ר"ת שְׁרָצָה לְהַתִּיר בְּרַבּוּתָא מִפְּח דִּיּוֹק אוֹקְמַתָא זֹו ע"כ.

דְּמַלְבַּד דְּהוּא אָמַר בְּלִשׁוֹן סָפֵק דְּאָפְשָׁר דְּגַם הָרָא"ש סָבַר כְּנוֹתְמִיָּהוּ. דְּמֵאִי סְפִיקָא אִיכָא פִּינּוּ דְּהַטּוֹר עֲצָמוּ כְּתַב דְּמְסַקְנַת אָבִיו הָרָא"ש כְּדַבְרֵי הִירוּשְׁלָמִי.

עוּד קָשָׁה דְּמִשְׁמַע דְּקָא מְקָשָׁה עַל הַטּוֹר שְׁהִבִּין שְׁדַבְרֵי אָבִיו הַפָּךְ הִנְךָ רַבְּנוּתָא דְּמַלְבַּד דְּאֵמֵאִי לֹא נִזְכַּר לְכַתְּב דְּכָל הִנְךָ רַבְּנוּתָא דְּפְלִיגִי עֲלֵיהָ אֵלָא דְּאָפְשָׁר דְּסָבַר כְּנוֹתְמִיָּהוּ. וְהָרִי וְדֵאִי דְּסָבַר כְּנוֹתְמִיָּהוּ כְּמוֹ שְׁאָמַר וְכֵן מְסַקְנַת א"א הָרָא"ש ז"ל: וְאִי אָפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַטּוֹר דְּמַה שְׁכַתְב הַטּוֹר וְכֵן מְסַקְנַת א"א הָרָא"ש זֵלֶה"ה לְעֵנִין הַתֵּר הַדָּג דְּוָקָא

אע"פ שהוא ס"ל דסימנים דאורייתא משום שאינו סימן מובהק פניו דאיכא ריעותא לפנינו שהוא בלא סנפיר וקשקשת.

דכינן דכתב זה אחר הירושלמי משמע דבגדון דירושלמי כף מסקנתו ובירושלמי איירי על עוברי דגים. וכן ביאר דבריו הרא"ש שם אחר שהביא דברי הירושלמי ואמר ואם כן יש עובר דג טמא הדומה לשל טהור.

הרי שהוא מספיק דלא מהני סימנין בקרבני דגים עצמם. וא"כ מה שאמר פאן הטור אחר דברי הירושלמי וכן מסקנת א"א הרא"ש ז"ל.

הוא דסימני קרבי דגים לאו דאורייתא ומה גם שבפסקי הרא"ש כתוב להדיא וסימני קרבי דגים לאו דאורייתא: ועוד קשה על מה שכתב אה"כ ומאחר שהתוספות והרא"ש סוברין דסימנים לאו דאורייתא וכו' וזה הפך מה שכתב בתחלה דמה שכתב הטור בפנימוחו הוא משום דהלף בשיטת אביו: ומיהו זה אתי אפילו אם מר"ן הבין בדברי הטור במ"ש וכן היא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל.

והוא סובר דסימנים לאו דאורייתא. אלא בתחלה כתב על מה שכתב הטור בפנימוחו משום שכתב אביו אוקמתא דרבינא ועל זה הקשה עליו דאפי' אם הוא הולף לדינא פשיטת אביו מ"מ הנה לו לזפור כל הנה רבנותא דפליגי עליה שלא הנפירו גימוחו בדבריהם כלל דסברי דרבינא לאו הלכתא היא.

ולא עוד שגם אביו הרא"ש עצמו לא הביא דברי רבינא פי אם להביא עליו דברי ר"ת וכו'. דהשתא אפילו אם יהיה דדבריו פדברי אביו בענין דינא לא הנה לו להזכיר דברי רבינא: ואח"כ חזר לברר לענין דינא ואמר ומאחר שהתוס' והרא"ש סוברים דסימנים דאורייתא א"כ יהיה שהם לא גימוחו שנקחין מכל אדם הוא דוקא באומר של דג פלוני וטהור הוא ואם כן יש לתמוה על הטור דמשמע דאם לא גימוחו נקחין מכל אדם אפילו בלא אמירה.

והנה מצדד אם אפשר לפרש דבריו דנפיק כמו שיטתם ולא מצא ונשאר הדבר בתימה על שלא פסק בדברי אביו הרא"ש והתוספות ז"ל: אבל במ"ש אחר כף ז"ל ועוד שהרי כתב בסמוך והרשב"א כתב דאפי' הם שלימין וכו' אלא אם כן אומר של דג פלוני וטהור הוא וכו' וא"א ז"ל כתב פסקא ראשונה משמע בהדיא דלסברא ראשונה אינו של דג פלוני הם ע"כ.

וכן ממ"ש אה"כ לקמן ועכשיו הנני יוסיף להפליא על מ"ש שהרא"ש ז"ל סובר פן שהרי כתבתי לשון הרא"ש וכו' ובאמת שאיני מוצא טענה לטעון בעד רבינו בזה וצ"ע עכ"ל. ודאי דאי אפשר לומר דמר"ן הבין כף בדברי הטור במ"ש וכן היא מסקנתא"א הרא"ש ז"ל דהוא סימנים לאו דאורייתא.

דאיף הטור דבריו סותרים זה את זה: ומ"מ לפי דעתי למה שפירשתי בדברי הטור לא קשה על מה שלא פסק שהתוספות והרא"ש לפי שבש"ס אה"כ אמרי אם אין שם מןמחה מאי. שהוא קבעי על פנימוחו העוברים שהוא על האוקמתא דרבינא דאוקים לה בפנימוחו אלמא דעדיף להו דברי רבינא וכפשט דבריו דאם לא גימוחו נבדוק בסימנין

דְּהַכִּי רִיְהֵטָא דְש"ס וְאִין רְבִינָא חוֹלֵק עַל דְּבָרֵי ר' זִירָא דְפָרַק אֵלּוּ טְרַפּוֹת דָּא"כ הֵיךָ לֹו
לְהַש"ס לְהַזְכִּיר זֶה.

אַלְא דְאָף ע"ג דְּבִיבְצִי עוֹף צָרִיף לֹומֵר דְּעוֹף פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר הוּא. עוֹף שְׂאֲנִי מְשׁוּם דְּבִסְיָמְנִי
בִּיבְצִים אָמְרוּ דְּאִיכָּא דְּעוֹרְבָא דְּדָמִי לִיּוֹנָה וּבְקַרְבֵי דְּגִים לֹא אָמְרוּ וּס"ל לְהַטוֹר פְּשָׁאֲמֵר
רַב יְהוּדָה כִּינּוּן שְׂאֲמֵר אֲנִי מְלַחְתִּים מְוֹתְרִים לָאוּ דִּנְקָא אֵלְא הוּא הִדִּין אִם אָמֵר שֶׁל דָּג
פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר הוּא וְרַבֵּי יְהוּדָה נִקְטַט עֲנָנָן אַחַר דְּלֹא שְׂיִיף בְּבִיבְצִי עוֹף וּמָה שְׂהַצְרִיף עוֹד
שְׂאֲנֵנוּ מְפִירִין אוֹתוֹ הוּא אֲזִיזֵל לְסַבְרָתוֹ שְׂפֻתָב בְּסִימָן פ"ו דְּגַם בְּבִיבְצִי עוֹף צָרִיף שְׂאֲנֵנוּ
מְפִירִין אוֹתוֹ: עוֹד פְּתַב הָרַב לַח"מ עַל מ"ש רְבִינֵנוּ וְאִם אָמֵר לֹו טֵהוֹרִים הֵם אִינֹו נְאָמָן.

קָשָׁה דַּמְנ"ל לְרְבִינֵנוּ דָא ע"פ שְׂיִהֵיָה סִימָן דְּכָף וְחַד חַד לָא סָגִי שְׂיִאֲמֵר טֵהוֹר הוּא וְכו'
וְשֶׁל דָּג טֵהוֹר סָגִי אֲבָל לְהַצְרִיף שְׂיִאֲמֵר אֲנִי מְלַחְתִּים אִפִּי' בְּשִׂישׁ בְּהֵם סִימָנִים זֶה לֹא
נְאָמֵר בְּסוּגְיָא מִן הַסּוּגְיּוֹת הַנּוֹפְרוֹת וְצ"ע ע"ס"ל.

וְלַעֲד"ן שְׂפֻכְרָ בִּינְאָר זֶה ה"ה בְּדְבָרֵינוּ שְׂפֻתָב וְכֹן דַּעַת הַהִלְכּוֹת וְכו' וְלֹא הַעֲמִידוּהָ דִּנְקָא
בְּשִׁנְיָמוֹחוֹ אֵלְא אֲפִילוּ לֹא נִימּוֹחוֹ אִין סוּמְכִין אֲסִימָנִין וְאָמְרוּ שֶׁם אִין שֶׁם מְוֹמְחָה מֵאִי
א"ר יְהוּדָה כִּינּוּן דְּאָמֵר אֲנִי מְלַחְתִּים מְוֹתְרִין ע"כ.

דְּהִינְנוּ שְׂלֹא הַזְכִּיר אוֹקְמָתָא דְּרְבִינָא דְּאָמֵר בְּשִׁנְיָמוֹחוֹ מְשׁוּם דַּס"ל דְּאָף בְּשִׂלָא נִימּוֹחוֹ
לָא סְמְכִינוּ אֲסִימָנִין. וְכַסּוּגְיָא דְּפָרַק א"ט וְכַתְּבַהּ דְּר"י דְּכִינּוּן דְּאֲנִי מְלַחְתִּים וְכו' דְּהִינְנוּ
דְּאָף בְּשִׂלָא נִימּוֹחוֹ צָרִיף שְׂיִאֲמֵר אֲנִי מְלַחְתִּים.

דְּאֲפִילוּ אִם תֵּאֲמֵר דְּרַבֵּי יְהוּדָה נְמִי סָבַר דְּמִימְרָא דְּרַבֵּי בְּרוּנָא אִינְרִי בְּשִׁנְיָמוֹחוֹ. הָרִי הוּא
מְחִמֵּר יוֹתֵר בְּעוֹבְרֵי דְּגִים יוֹתֵר מְבִיבְצִי עוֹף.

לְפִי שְׂבִסְגְיָא דְּפָרַק א"ט גַּם בְּשִׁנְיָמוֹחוֹ הֵנָּה סָגִי מְעוֹף פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר. לְפִי דְּכָשָׁה קָשָׁה
וְלִיבְדוּק בְּסִימָנִין תִּירֵץ לִיהָ בְּטְרוּפּוֹת.

מְשַׁמַּע דְּגַם בְּטְרוּפּוֹת סָגִי בְּשִׂיָאֲמֵר מְעוֹף פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר. אֵלְא לְפִי דְּלֹא אֲפֻשֵׁר לְקַנּוֹת
טְרוּפּוֹת מַעַכ"וּם לְפִי שְׂחִיָּשִׁינּוּ דִּישְׂרָאֵל מְכָרָם לֹו וְהֵם שֶׁל נְבִלָה וְטְרַפָּה דָּאִין דְּרָף לְמַפְּוֹר
בִּיבְצִים טְרוּפּוֹת וְהֵנָּה ס"ד דְּגַם בִּישְׂרָאֵל חִיָּשִׁינּוּ שְׂמָא קְנָאָם מֵהַגּוֹי כִּינּוּן דָּאִין דְּרָף לְמַפְּוֹר
בִּיבְצִים טְרוּפּוֹת וְכַמ"ש שֶׁם יַעו"ש.

הָא לָאוּ הֵכִי הֵנָּה סָגִי בְּשִׂיָאֲמֵר שֶׁל עוֹף פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר. וּבְעוֹבְרֵי דְּגִים הַצְרִיף רַב יְהוּדָה
שְׂיִאֲמֵר אֲנִי מְלַחְתִּים.

אַלְמָא דִּישׁ חוּמְרָא בְּעוֹבְרֵי דְּגִים יוֹתֵר מְבִיבְצִי עוֹף. וְכִינּוּן שְׂכַן אַע"פ דְּהָא סוּגְיָא דְּפָרַק
אִין מְעַמִּידִין גְּדַחִית מְפָנִי סוּגְיַת פָּרַק א"ט.

דְּוּוּקָא בְּעֲנָנָן דְּסִימָנִים דְּאוּרִיָּתָא וְעַבְדִּינוּ כְּסוּגְיָא דְּפָרַק א"ט דְּסִימָנִים לָאוּ דְּאוּרִיָּתָא
דְּלֹא סְמְכִינוּ אֲסִימָנִים פְּשִׁלָא נִימּוֹחוֹ. אֲבָל בְּעֲנָנָן שְׂאֲמָרוּ שְׂיִשׁ חוּמְרָא בְּבִיבְצִי דְּגִים וְדָאִי
דְּעַבְדִּינוּ חוּמְרָא זֹו וְכו' יְהוּדָה אֲפִילוּ בְּשִׂלָא נִימּוֹחוֹ.

כִּינּוּן דְּהִיא חוּמְרָא בְּגוֹף הָעֲנָנָן וְהַחֲוּמְרָא זֹו כְּחֻבָּה הָרַב הַמַּגִּיד לְקַמָּן וְז"ל וּמָה שְׂהַצְרִיכוּ
לֹומֵר בְּדָגִים אֲנִי מְלַחְתִּים וּבְעוֹף דִּי בְּשִׂיָאֲמֵר שֶׁל עוֹף פְּלוֹנִי וְטֵהוֹר הוּא מְסַתְּבָרָא מְשׁוּם
שְׂהַדְגִים הַמְּלִיחִין בְּאִין מְאָרְץ מְרַחֵק וּמְצִי לְאֲשַׁתְּמוּטִי טְפִי מְכַבְּבִים וְצָרִיף שְׂיִאֲמֵר אֲנִי

מלחמתים ע"כ: דין כ"ב הכובש דגים טמאים צירן אסור וכו' אלא א"כ הנה בו דג טהור משוטט בו.

אפילו דג אֶחָד ע"כ. מלשון רבינו שכתב דג טהור וג"כ ממה שאמר אה"פ עכ"ו שיהביא עריקה מלאה חביות פתוחות של ציר ודג אֶחָד טהור וכו' פוננתו לומר פיון שנמצא בו דג טהור הוא הוראה שזה הציר של דג טהור ודלא כפירש"י דציר של דגים טהורים גדל בו דג מאליה ואם יש שם ציר דגים טמא אין פלבית גדלה בו.

ולפי שיקשה לכאורה על פירוש רבינו דאם כן אמאי נקטו פלבית והנה להם לומר דג טהור תיקון לזה הרב המגיד ואמר דלרבנותא אמרו פלבית אף ע"פ שקטן ביותר כן כתב בדין שאחר זה: דין כ"ג עכ"ו שיהביא עריקה מלאה.

חביות פתוחות של ציר ודג אֶחָד טהור באחת מהן כולן מותרות. היו סתומות פתח אחת מהן ונמצא בה דג טהור שניה ונמצא בה דג טהור כולן מותרות כתב הרב המגיד והוא מפרש כאן בפתוחות כלומר אם החביות כולן פתוחות בדג אֶחָד טהור שיהיה באחת מהן כולן מותרות בסתומות אם החביות סתומות צריף שנים בשתי חביות.

וכשאמרו בסוף הסוגיא סתומות היא מותרת וכולן אסורות דווקא בשלא נמצאת אלא לאחת ע"כ. והפוננה דמה דקתני בבבביתא פלבית אחת או שתי פלביות.

דבכלבית אחת דמשמע דסגי הוא בפתוחו דאיכא חביות אחרות ג"כ וכיון שנמצא הפלבית באחת. מהן נדאי שכולן מדגים טהורים שכל החביות הפתוחות פחבית אחת חשיבי דאדם עשוי ליקח מזה ולתפן בזה וכמעורבות דמו.

אבל בסתומות אין כל החביות מותרות עד שימצא שם שתי חביות כל א' בכלבית אחת דכיון דשתיים מותרות מוכחא מלתא דכולן מותרות כן כתב מרן בכ"מ. ומה שאמרו בסוף הסוגיא סתומות היא מותרת וכולן אסורות דווקא בשלא נמצאת ואמר עוד הרב המגיד ומצאתי בזה בהלכות גוססא בפתוחות אחת בסתומות שתיים.

ולא כתב הא דרב ושמואל רבי יוחנן. וזה פדעת רבינו.

דהיינו דנדאי דמה שלא הביא הא דרב ושמואל רבי יוחנן משום דמשינויאי דאמרו מתחלה וכתבו הוא בפתוחות אחת בסתומות שתיים שמעינן לה להא דרב ושמואל רבי יוחנן שהוא כפירוש רבינו: ונ"ל דרבינו דמפרש לשינויאי הכי הוא ממה שאמרו הכי בסוף הסוגיא פתוחות כולן מותרות סתומות היא מותרת וכולן אסורות דמשמע דבכלבית אחת מייירי ולעגנן להתיר החביות האחרות להכי מפרש להו שינויאי דאמרו כאן בפתוחות כאן בסתומות לא קאי על הפלביות.

דהיינו דבפתוחה לא סגי בחדא אלא בעינן שתיים דאמרינן דמעלמא נפל ביה. אבל בסתומה אחת סגי וכמו שפירש"י.

אלא לעגנן התר החביות האחרים קאי דאם היו פתוחות באחת פלבית שנמצאת באחת מהם כולן מותרות. בסתומות בעי שתי פלביות בכל פלבית אחת משתי חביות כדי שיותרו כולן: עוד כתב הרב המגיד וראיתי לרשב"א ז"ל שלמד מההיא דר' זירא דכל שיש בציר חתיכות שאין בהן סימן וכו' שאף הציר אסור גזרה צירן אטו גופן ע"כ: קשה

דמי תלה זה ברבי זירא דזה תלוי דמה דהתירו פדג טהור הוא לענן הציר דאמרין דציר
הוא של טהור וזה בשלאיהיה חתיכה שאין בה סימן עמו.

אבל פשיהיה חתיכה שאין בה סימן עמו דאסורו מדאורייתא. ודאי שאין להתירו מחמת
הדג הטהור שנמצא.

שאין לתלות בו להקל פיון שאין חתוכו שנה. ורצה לגזור גם בציר שלקם אף על פי
שהציר מדרבנן גזרה צירן אטו גופן: ונראה דהפוננה דבלא דברי ר' זירא הנה אמרינן
דבציר שהוא מדרבנן אע"ג דבהד חתיכה שאין בה קשקשת אסורה ולא מתירין אותה
מפח הדג הטהור שעמו.

הוא משום דאותה חתיכה ספק שלה מדאורייתא אבל לענן הציר שהוא מדרבנן לא
אסרינן ליה מפח ספיקא דאותה חתיכה. אבל פשראה ר' זירא שאמר מריש הנה מטבילנא
וכו'.

דהיה מיקל בציר הוא משום דהיה סובר דבציר לא פליגי דבראש או שדרה אפי' רב
הונא מודה. וכיון דשמע דפליגי גם בצירן.

דגם דבדבר שהוא מדרבנן פליגי. ורב הונא מחמיר גם בצירן דבעי ראש ושדרה כמו
גופן.

א"כ דעתו הוא דגזרו צירן אטו גופן. א"כ יצא לנו הדין ג"כ שאם החתיכה שאין בה
סימן אסורה ואע"פ שיש עמה חתיכה מדג טהור גם הציר אסור דגזרינן צירן אטו גופן.
וכתב עליו הרב המגיד ואין דבריו מוכרחין. דהיינו דבשלמא התם דאם אמרינן דבעי
ראש ושדרה וכשאין אלא אחד כמאן דליתיה דמי.

והנה ליה כמו שאין לו סימן דאסור גם צירו אסור. פיון דחשבינן ליה פדג טמא ולא
משום גזירה.

אבל פאן פיון דאיכא עמה חתיכה מדג טהור. די לנו שנאסור אותה חתיכה ולא נוסף
לאסור את הציר.

פיון דאית ביה חתיכה דדג טהור. דציר דדג טמא עצמו הוא מדרבנן: פרוק ד' דין ב' אין
אסור משום נבלה וכו' כתב הרב המגיד מפני פספרא וכו' יצתה בהמה טמאה שאין
לה טריפה ע"כ הנה מפני דבהמה טמאה אין בה אסור טריפה דאין אסור חל על
אסור.

וג"כ אין בה אסור נבלה. ומה דנקט התנא טריפה משום דהיא יתרה דלהכי דרשינן הכי
והוא פשוט והרב לח"מ ז"ל הבין דה"ה הביא ראיה לרבינו עמ"ש טהור מפלל נבלה
בטמאה.

משמע דאין אסור נבלה בטמאה והקשה דהא אוקמוה להא בנבלת עוף טהור וכו' ותו
קשיא מאי מיייתי ראיה מטומאה לנבלה וכו' והם דברים תמוהים דחשב על ה"ה שהבין
פך. ומכ"ש דגם ממה שקתני טהור מפלל נבלה בטמאה ואוקמוה לה בנבלת עוף טמא.

דַּטְעֵמָא דַּאִינוּ מְטַמָּא. הוּא כְּדַקְאָמֵר ר' יְהוּדָה בְּפֶרֶק גִּיד הַנְּשֵׂה מְשׁוּם דְּכִתִּיב גְּבִלָה וּטְרַפָּה
לֹא יֵאָכֵל לְטַמְאָה בָּהּ.

מִי שְׂאִיסוּרוֹ מְשׁוּם כָּל תֹּאכֵל גְּבִלָה. יֵצֵא זֶה שְׂאִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם בֵּל תֹּאכֵל גְּבִלָה אֲלֵא
מְשׁוּם בֵּל תֹּאכֵל טַמְאָה.

וּכְמוֹ.

אח"כ הרב המגיד: ועוד אני תמיה עליו דאיה חשב ממה דקתני יצתה בהמה שאין לה
טריפה. דמה יפרש לה חוץ מפירוש שפתיבתי: ומכ"ש דרבינו ז"ל כתב בפרק א' מהלכות
שאור אבות הטומאה זאת הדרשא וז"ל חלב בהמה טהורה שמתה טהור שנאמר וחלב
גבילה וחלב טריפה יעשה לקל מלאכה ואכול לא תאכלוהו מי שאיסורו משום גבילה
וטריפה ע"כ.

ועוד הוסיף גבילה והיא כמו שפתיבתי דטריפה דנקט התנא הוא הדין גבילה ואין לה ראיה
גדולה מזאת: דין ג' האוכל עוף טהור חי כל שהוא לוקה משום אוכל גבילה ואע"פ שאין
בו פזית הואיל ואכלו פולו ע"כ.

נ"ל שדעת רבינו הוא פנין שלא שחטו להתירו הוא בכלל גבילה ואמר שאע"פ שאין בו
פזית הואיל ואכלו פולו. דהיינו דמה שלא עשו בו כדי גבילה שהוא בכזית הוא פנין
שאכלו פולו הרי עבר על לאו דגבילה במה שאכלו פולו בלא שחיטה דשם זה של גבילה
עבר עליו באכילתו בלא שחיטה ואין זה דומה לגבילה דמתה לכן לוקה עליו בכל שהוא
אבל אם אכלו אחר שמת הרי הוא כמו שאר הגבלות דבעי בכזית ומה שאמר ואע"פ
שאין בכלולו בשור בכזית והואיל ויש בו פזית חייב ואע"פ שאין זה בכזית דגבילה דלא
מצטרפין לכזית כמ"ש רבינו לקמן.

רבינו למד זה מאבר מן החי דדינא הוא דבעי פזית מ"מ פנין שהוא אבר בפני עצמו
מצטרפין עמו הגידים והעצמות וכמו שמבואר שם בש"ס דף ק"ב שתיקצו אדברי רב
במשוהו בשור גידים ועצמות ג"כ הבא פנין שהוא ברירה בפני עצמה משלימין לכזית גידים
ועצמות: וכתב הרב המגיד על דברי רבינו בפרק גיד הנשה דף ק"ב אמר רב אכל ציפור
טהורה בחייה בכל שהוא במיתתה בכזית וכתב רבינו שאפ"ל בחיים הוא משום גבילה
אבל רש"י פירש משום אבר מן החי וכן נראה מן הסוגיא ע"כ ודאי דריקטא דסוגיא הוא
משום אבר מן החי מדקא פריה על רב שאמר אבר מן החי צריה כזית.

ממה שאמר רב אכל צפור טהורה בחייה בכל שהוא אלמא דדברי רב דאמר דאכל צפור
טהורה בחייה הוא משום אמ"ה וכדברי רש"י ז"ל: ואנכי איש צעיר נלע"ד דמה דמפרש
לה רבינו משום גבילה דייק לה הכי ממה שאמר בחייה בכל שהוא במיתתה בכזית.

דמשמע הא דקא מפליג בין בחייה למיתתה הוא דווקא בענין שיעור החיוב. אבל בענין
איסור הוא אחד.

וכיון דבמיתתה הוא משום איסור גבילה גם בחייה הוא משום איסור גבילה: ועוד שאם
כדברי רש"י ז"ל שהוא משום אמ"ה א"כ רב דאמר הכי הוא פרבי אלעזר בר"ש. וא"כ
מאי מקשה עוד על דברי רב הראשונים מהאי ברייתא דפליגי רבי ור"א בר"ש.

נהלא בַּמָּה שְׁתִּירָץ בְּקוֹשְׁיָא מְדַבְּרֵי רַב הַשְּׁנִיִּים דְּצַפּוֹר חֵיָה. כְּבָר תְּתוּרְץ הַפִּינְרָא זֵו וּמְאִי פְּרִיָּה עוֹד.

לְכֵן הוּא ז"ל מְפָרֵשׁ לְדַבְּרֵי רַב שְׁאָמַר דְּאָכַל צַפּוֹר טְהוּרָה וּכּו'. דְּהוּא מְשׁוּם גְּבֻלָּה. וּפִינְרָא פֶּה הִיא מְדַאֲמַר בְּטַמְאָה בִּין בְּחֵיה בִּין בְּמִיתָתָהּ בְּכָל שְׁהוּא דְּהוּא מְשׁוּם שְׁהוּא בְּרִיָּה א"כ גַּם אֲבָר מִן הַחֵי דְּרַבִּינָה קָרָא לְחוּדְיָה הוּא מְשׁוּם דְּקַפִּיד מְשׁוּם כְּמוֹ בְּרִיָּה בְּפָנֵי עַצְמוֹ וּקְשִׁיא לְדַבְּרֵי רַב הָרֵאשׁוֹנִים שְׁאָמַר דְּאֲבָר מִן הַחֵי בְּכַוִּינָת.

וּתְיָרָץ לוֹ דְּקַפִּידַת קָרָא אֲאָבָר הוּא לְעֵנָן דְּבַעֵי פְּזִית בְּהַצְטָרְפוֹת גִּידִים וְעַצְמוֹת אָף ע"ג דְּאִיפָא מְשֻׁהוּ בְּשֵׁר דְּוִקָא: וּמָה דְּפִרִיָּה עוֹד ת"ש נִטְל צַפּוֹר שְׁאִין בּוּ פְּזִית וְאָכְלוּ רַבֵּי פּוֹטֵר וּר"א בַּר"ש מְחַיֵּיב וּכּו'.

דְּהוּא מְשֻׁמַע דְּלְעֵנָן אַמ"ה פְּלִיגִי. לָאו דְּלִיפָא עוֹד לָאו דְּנִבְלָה אֶלָּא דְּפִלִּיגִי הוּא דְּוִקָא לְעֵנָן אִם יִתְחַיֵּיב עוֹד מְשׁוּם אַמ"ה כִּיּוֹן דְּבִבַת א' אֶתּוּ תְּרֵי אִיסוּרִים דַּר' פּוֹטֵר מְשׁוּם אַמ"ה מְשׁוּם דְּלָאו לְאִיבָרִים עוֹמְדַת.

וּר"א בַּר"ש מְחַיֵּיב ג"כ מְשׁוּם אַמ"ה דְּלְאִיבָרִים עוֹמְדַת. דְּהַפִּינְרָא דַּלְכ"ע דְּמְשׁוּם אַמ"ה לָא בְּעֵי פְּזִית.

וּקְשִׁיא לְרַב דְּבַעֵי פְּזִית וּתְיָרָץ בְּמְשֻׁהוּ בְּשֵׁר גִּידִים וְעַצְמוֹת: וְהַשְׁתָּא לְפִי פִּירוּשׁ זֵה אֶתִּי שְׁפִירְדְּמָה דַּמ"ל רַב דְּאָכַל צַפּוֹר בְּחֵיָה בְּכָל שְׁהוּא הוּא לְעֵנָן אִיסוּר גְּבֻלָּה דְּחַיֵּיב בְּכָל שְׁהוּא.

דְּהוּא לַכ"ע חַיֵּיב וְלֹא נִחְלְקוּ רַבֵּי וּר"א בַּר"ש אֶלָּא לְעֵנָן אַמ"ה. וְרַבֵּינוּ פָּסַק כַּר' דְּפּוֹטֵר מְשׁוּם אַמ"ה.

דְּבַהֲמָה לָאו לְאִיבָרִים עוֹמְדַת מְשׁוּם גְּבֻלָּה דְּוִקָא וְרַבֵּינוּ אֲזִיל לְטַעְמִיָּה דְּסוֹבֵר בְּהִמָּה בְּחֵיָה לָאו לְאִיבָרִים עוֹמְדַת כְּדִלְקַמֵּן בְּפ"ה וּמָה שְׁאָמְרוּ בְּהִמָּה בְּחַזְקַת אִיסוּר עוֹמְדַת לָאו מְשׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי וּכְמוֹ שְׁפִירָש"י בְּבִיצָה דָּף כ"ה אֶלָּא כְּמוֹ שְׁפִירָשׁוּ הַתּוֹס' שֵׁם דְּהוּא בְּחַזְקַת שְׁלֹא נִשְׁחַטָּה וּמְשׁוּם אִיסוּר שְׁאִינָה זְבוּחָה דְּרַחֲמָנָא אָמַר תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ שְׁחוֹט וְאָכְלוּ: וְרֵאִיתִי לְהַלַּח"מ ז"ל שְׁפַתְב שְׁהַסְגִּיָּא דְּהִיא נִרְאִית דְּטַעְמָא דְּרַב מְשׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי דְּאִי מְשׁוּם גְּבֻלָּה מְאִי קָא פְּרִיָּה מְהָא דְּאָמַר רַב אָכַל צַפּוֹר חֵי וּכּו'- דְּאִי מְשׁוּם גְּבֻלָּה לִיפָא קוֹשְׁיָא.

וְאָמַר וְכִי תִּימָא דְּמַקְשָׁה דְּהָא בְּנִבְלָה נְמִי פְּתִיב אֲכִילָה וּכּו' וְלֹא בְּעֵינָן פְּזִית. זֵו אִינָה קוֹשְׁיָא דְּוִדָּאֵי ע"כ כִּיּוֹן שְׁהִיא שְׁלֵמָה וּכּו' א"ו כִּיּוֹן שְׁהִיא שְׁלֵמָה לָא בְּעֵי פְּזִית וּכּו' דְּלֹא אִיירִי בְּשְׁלֵמָה ע"כ.

וּדְבָרֵינוּ אֶלָּה קְשִׁים אֲצִלֵי דְּאִי מְשׁוּם שְׁלֵמָה גַּם בְּמִיתָתָהּ יְהִיָּה בְּכָל שְׁהוּא כִּיּוֹן דְּהָאִיסוּר דְּבַחֲיָה הוּא מְשׁוּם גְּבֻלָּה וְהִיא שְׁלֵמָה גַּם בְּמִיתָתָהּ אִיסוּר גְּבֻלָּה וְהִיא שְׁלֵמָה ג"כ. וְאִיָּה אָמַר דְּאִם לָא כֵּן הִיאָה מְתִינְשַׁבַּת הִיאָה מִימְרָא גּוּפָה וּכּו' דְּמְשֻׁמַע דְּמְטַעַם שְׁלֵמָה מְתִינְשַׁבַּת וְהִיא אִינָה מְתִינְשַׁבַּת.

דְּבְּמִיתָתָהּ נְמִי אִיירִי בְּשְׁלֵמָה וְכֵן לְהִדְיָא בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׁפַתְב וְאִם אָכְלוּ וּכּו' וְאָף ע"פ שְׁאִין בְּכֹלוּ בְּשֵׁר וּכּו'. וְכֵן נִרְאָה מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שְׁפַתְב אֶבְל לָאו דְּנִבְלָה לָא מְחַיֵּיב מְשׁוּם

בְּרִיָּה וְכו' אֵלֶּמָּה דְּבִמִּיתָתָהּ נָמִי דְּאֶכְלוּ כְּוָלוּ וְזֵה פְּשׁוּט דְּהוּא כְּוָ דְּלִיכָא בִּינְיָהֶם אֵלָּא דְּזֵה אֶכְלוּ בְּחֵיָּהּ וְזֵה בְּמִיתָתָהּ: עוּד כְּתִב וְתוּ קִשְׁיָא וְכו' וְאִמְרֵי כְּתִב רַבִּי דְּבָכְלָא שְׁהוּא חֲזִיב וְדַאי שְׁזֵה תִּקְשָׁה.

וְכוּ תִּקְשָׁה הַקְּוִשְׁיָא הַשְּׁנִית כִּינּוּ דְּאוּקְמוּ לְבַחֲזִיָּה בְּבִשְׁרֵי גִידִים א"כ לְבִמִּיתָתָהּ דְּבַעֵי כְּוִיָּת הוּא כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי בְּעִינּוּ. וְזֵה דְּלֵא כְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּכְתִב דְּבַחֲזִיָּה בְּכָל שְׁהוּא וּבִמִּיתָתָהּ כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי גִידִים וְעֲצָמוֹת.

אֲבָל הָרַב ז"ל תְּלָה הַקְּוִשְׁיָא הַשְּׁנִית מִמָּה שְׁפָתֵב רַבִּינוּ לְקַמְּן בְּפָרְק זֵה דְּהַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים אִינּוּ מְצַטְרְפִין לְכְוִיָּת מִשּׁוּם נְבִלָּה: וְזֵה תִּימָה דְּלֵא הַקְּשָׁה מְדַבְּרֵי הַש"ס וְהַקְּשָׁה עָלֵיו מְדַבְּרֵי שְׁאֵם מְדַבְּרֵי לְבַד יְכוּל הַדּוּחָה לְדַחֲוֹת דְּשְׁאֵנִי אֶכְלוּ כְּוָלוּ מְשַׁאֲכַל כְּוִיָּת לְבַד.

אֲבָל מִהַש"ס וְדַאי קִוְשְׁיָא דְּגַם בְּאֶכְלוּ כְּוָלוּ בְּעֵי כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי. מְדַאוּקְמוּ לְבַחֲזִיָּה בְּבִשְׁרֵי וְגִידִים וְעֲצָמוֹת א"כ בְּמִיתָתָהּ דְּאָמַר בְּכְוִיָּת הוּא כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי: וְעוּד קְשָׁה מַה שְׁאָמַר וְכִי תִּימָא שְׁאֵנִי הֵכָּא דְּכִינּוּ דְּכְוָלוּ שְׁלַם עֲדִיף טְפִי וּמְצַטְרַף לְכְוִיָּת.

דַּאי שְׁיָיִף לֹמַר כְּוָ נְהֵלֵא מִהַש"ס מְשַׁמַּע דְּגַם בְּכְוָלוּ שְׁלַם בְּעֵי כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי וְכַדְכְּתִיבָנָא: וְעוּד קְשָׁה עַל דְּבַרְיוּ שְׁאָמַר אַח"כ מ"מ קְשָׁה לְזֵה מְסוּגְיָא דְּגַמְרָא דְּמוּקֵי בְּרִיָּיתָא דְּפְלוּגְתָא דְּרַבִּי וּר"א וְכו' דְּמְשַׁמַּע דְּעַל אֲבָר שְׁיֵישׁ בּוּ בְּשִׁרֵי גִידִים וְעֲצָמוֹת מְצַטְרְפִין ע"כ דְּמְשַׁמַּע דְּכְוִיָּת דְּבַרְיוּ כְּוָ הֵם דְּאָף שְׁנַתְרִץ שְׁאֵנִי הֵכָּא דְּכְוָלוּ שְׁלַם עֲדִיף טְפִי וּמְצַטְרַף לְכְוִיָּת וְאִינוּ דוּמָה לְמ"ש רַבִּינוּ בְּפָרְק זֵה דְּאִין הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים מְצַטְרְפִין אִפְתִּי תִּקְשָׁה עַל רַבִּינוּ עַל מַה שְׁפָתֵב לְקַמְּן דְּאִין הַגִּידִים וְהַעֲצָמוֹת מְצַטְרְפִין דְּהָא מְסוּגְיָא דְּגַמְרָא וְכו' מְשַׁמַּע דְּעַל אֲבָר שְׁיֵישׁ בּוּ בְּשִׁרֵי גִידִים וְעֲצָמוֹת מְצַטְרְפִין וְהִיאָף כְּתִב לְקַמְּן דְּאִין מְצַטְרְפִין וְדַבְּרֵי אֵלוּ קְשָׁה לְהוֹלְמָם דְּמָה הַלְשׁוֹן אוּמְרַת מ"מ קְשָׁה דְּאִין זֵה עֲנִינּוּ לֹכִי תִּימָא דְּאָמַר דְּוַדַּאי.

וְכִי תִּימָא הִיא קְוִיָּת דְּשְׁאֵנִי דְּאֶכְלוּ כְּוָלוּ. וְאִם כֵּן מֵאִי וּמְכָל מְקוּם דְּאָמַר דְּמְשַׁמַּעוֹת דְּוְכִי תִּימָא דְּמְשַׁמַּע דְּלֵא.

תִּימָא הֵכִי הֵרִי וְדַאי דְּתִימָא הֵכִי וְזֹאת קִוְשְׁיָא אַחְרַת: וְעוּד דְּמֵאִי מְקִשָׁה מֵאֲבָר מִן הַחֲזִי לְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּאִינְרֵי בְּכְוִיָּת מִן הַנְּבִלָּה. דְּשְׁאֵנִי אֲבָר דְּרַבֲּיָיָה קָרָא לְבַדוֹ לְהוֹסִיף עָלֵיו וְכַמ"ש שְׁם רַש"י ז"ל: וְעוּד מִמָּה דְּקַתְּנִי חֲנֻקָּה וְאֶכְלָה דְּבַרִּי הַפֶּל .

בְּכְוִיָּת וְאוּקְוִיָּת לְרִישָׁא דְּאֶכְלוּ חֲזִי דְּמָה שְׁאָמַר בְּכָל שְׁהוּ הוּא בְּמִשְׁהוּ בְּשִׁרֵי גִידִים וְעֲצָמוֹת הֵרִי מְשַׁמַּע דְּחֲנֻקָּה בְּעֵי כְּוִיָּת בְּשִׁרֵי וְלֵא מְצַטְרְפִין גִּידִים וְעֲצָמוֹת וְזֵה כְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּלְקַמְּן דְּאִין מְצַטְרְפִין וְלֵא דְּמִי לְאֲבָר מִן הַחֲזִי: עוּד כְּתִב הָרַב ז"ל וְז"ל וְלְקַוְשִׁיָּת הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵזֵה אֲפִשְׁרֵי לְתַרְץ וְכו' וְרַבִּינוּ פָּסַק כֵּן לְקַמְּן בַּפ"ה וְאֶזִּיל לְטַעְמִיָּה ע"כ.

וְזֵה תִּימָה דְּאָף אִם תִּאמַר כְּוָ בְּמֵאִי יְתַרְץ הֵא דְּכְתִב רַבִּינוּ דְּאִם אֶכְלוּ כְּוָלוּ אַחַר שְׁמַת אַע"פ שְׁאִין כְּוָלוּ בְּשִׁרֵי וְהֵא קַתְּנִי הֵתֵם בְּבְרִיָּיתָא חֲנֻקָּה וְאֶכְלָה דְּבַרִּי הַפֶּל בְּכְוִיָּת וְכִינּוּ דְּאוּקְוִיָּת לְדַאֲכְלוּ חֲזִי בְּמִשְׁהוּ בְּשִׁרֵי גִידִים וְעֲצָמוֹת א"כ חֲנֻקָּה בְּכְוִיָּת בְּשִׁרֵי קָאמַר וְדוּק: דִּין ט"ז פֶּל אִיסוּרִין שְׁבַתוֹרָה וְכו' וְהֵרֵאב"ד הַשִּׁיג עַל רַבִּינוּ יַעו"ש וְכְתִב הָרַב הַפְּגִיד עָלֵיו נִרְאָה שְׁדַעְתּוֹ לְפָסוּק פְּלוּי וְכו' וְאִם הֵר"א ז"ל וְכו' וְלוֹ לְאוּ מַה"ט הוּא דְּאָמַר דְּמְצַטְרְפִים וְדַאי לֵא מְשַׁמַּע הֵכִי דְּהָא הוּוּ לְהוּ שְׁנֵי לְאִינּוּ חֲלוּקִים ע"כ.

מדקאמר הכי דהא הווי להו שני חלוקים. משמע דאי אפשר לפרש דהראב"ד ס"ל פדעת התוספות שאמרו שם דטעמא דלוי דהכא מודה דאיסור חל על איסור דגלי קרא בנבלה דכתיב ונאכל לא תאכלהו התורה אמרה יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב וה"ה נמי דחיייל אאיסור טמאה.

דהשתא לאו לאוין חלוקים. דאם פן אמאי לא השיג עליו בראש הפרק פשכתב אינו לוקה משום נבלה וטרפיפה אלא משום אוכל בשר בהמה טמאה.

היה לו להשיגו שם ולומר דאיסור נבלה חל על איסור בהמה טמאה. דרממנא גלי ונאכל לא תאכלהו וכו' ומדלא השיגו פי אם הכא במה שאמר שאין מצטרפין משמע דאע"ג דאין איסור נבלה חל על איסור בהמה טמאה.

אפ"ה גבלות הטמאים והטהורים מצטרפין פן נ"ל: דין י"ט עור הבא פנגד פניו של חמור וכו' כתב הרב המגיד ויש ראיה לדבריהם מחלב הקבה וכו' ויש לדחות דשאני התם שמינן טהור ולפי זה קבת הטמאה תהיה אסורה ע"כ דהיינו שאין ראיה מזה לפי שלא הזכירו אלא בקיבת נבלה ובקיבת שחיטת עכ"ו ויכול הדוחה לדחות דשאני שמינן טהור ולפי זה קיבת הטמאה תהיה אסורה.

אבל רבינו שכתב קיבת הטמאה נמי שמותר מפני שסובר שכל שהוא פריש מותר וכמו שכתב בדבור שקודם זה: דין כ"א ואלו שעורותיהן כבשרן עור האדם וכו' כל אלו העורו' פשהו רפות הרי הן כבשר לכל דבר בין לאיסור אכילה בין לטומאה ע"כ.

הנה אע"פ שכתב בין לאיסור אכילה בין לטומאה. אבל לענין שבעבדו אמרו בש"ס ללישנא בתרא דעולא דעור האדם אפילו הלה פדי עבודה טמא משום גזרה שמה יעשה אדם עורות אביו שטוחין וכן כתב רבינו בפ' ב' מהל' טומאת מת דין י"א.

והרב לח"מ ז"ל כתב ומיהו לענין טומאת מת היה לו לחלק רבינו בהלכות טומאת מתבעור האדם בין היכא דהלה פדי עבודה ללא הלה ע"כ ולא ידעתי מאי קאמר: כתב הרב המגיד ולא כתב רבינו עור הראש של עגל הרה וכו' ומן הטעם הזה לא כתב בית הפרסות לפי שאמר ר' יוחנן בפרק א"ט דמתניתין בזה אתינא פייחידא ואינה הלכה ע"כ.

משמע מדבריו אלו דאע"ג שאמר ר' יוחנן שבלשון יחיד אני שונה אותה לא אמרין שאינה הלכה אלא בדבר שאמר עליו בפירושו. שהוא עור הראש של עגל הרה ועור בית הפרסות ונקא אבל שאר דברים הם הלכה ולכן רבינו הביא הפל לבד שנים אלו: פרק ה' דין ב' אחד אבר שיש בו בשר וכו' כתב הרב המגיד אבל באבר שאין בו עצם אפילו במקצתו יש בו משום אמ"ה נראה שיצא לו ממה שאמרו שם אמר ר' יוחנן ולא תאכל הנפש עם הבשר וכו' אמר ליה ר' אמי וכו'.

אתמר נמי אמר ר' אבהו וכו' והנה זה מוכיח בבבאור דאף לר"י התולש את החלב מן החי שהוא קרוי אמ"ה. ולא בשר מן החי ע"כ.

פי' ומשום זה אמרו שם במאי קמיפלגי וכו' בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא דהוא משום אמ"ה הוא דקמחייב ליה. ולפי שלא תאמר דאמ"ה דאמרו לאו משום החלב עצמו

אלא משום האבר הדבוק בו כגון כוליא פחלבה להכי אמר ויצא לנו גם כן שהחלב קרוי אבר.

דהיינו שמצד החלב בעצמו הוא שאמרו משום אבר. דהא לתרי לישני הוא מבואר לענין אם חניל איסור אמ"ה על איסור חלב.

הרי להדיא מבואר שהחלב קרוי אבר מצד עצמו: אלא דלכאורה קשה למה הביא המימרא דר' יוחנן ראשונה ולא הספיק לו האי מימרא דר' אבהו דחייב שלש דהוא משום אמ"ה. וי"ל דאי בפשר מן הסי הנה נפיק מלאו דלא תאכל הנפש עם הבשר.

אה"נ דהנה טעמא דאמרו בש"ס במאי פליגי וכו' נאטי שפיר בין ללישנא קמא דפלוגתיהו בבהמה דבחייה לאיברים עומדת דעל בפשר מן הסי קאמר. דהוא פאבר מן הסי בין ללישנא בתרא דבמייטי איסור אבר וחניל איסור חלב וכו' דעל בפשר מן הסי נמי שייך זה להכי הביא המימרא דר' יוחנן דאיסור בפשר מן הסי נפיק מבשר בפשה טרפה וא"כ אמ"ה דאמרו לאו בפשר מן הסי הוא אלא אמ"ה.

דאפי' לא הנה בסד מהנה תלת לאנין לאו דטרפה. בלאו הכי לא אטי מה שאמרו במאי פליגי בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא דהוא משום אמ"ה וכמו שפכתתי: וראיתי להרב לחם משנה ז"ל דכתב דמה שהביא ה"ה הך מימרא דר' יוחנן ראשונה משום דמימרא בתרייתא דרבי יוחנן דאמר דחייב שלש אין ראיה דהוי אבר מן הסי דדילמא לוקה משום בפשר מן הסי לזה הביא דר"י אית ליה דבשר מן הסי נפקא מקרא דטרפה וכיון דסד מהני לאנין הוי טרפה ודאי דלא הוי משום בפשר מן הסי דא"כ היינו לאו דטרפה ואמאי לוקה שלש א"ו דהוי אבר מן הסי ע"כ.

וילדידי קשה דלא הנה צריך להביא מימרא ראשונה ולא הנה שייך לומר דלוקה שלש הוא משום בפשר מן הסי. דהא בש"ס אוקמוה פלוגתיהו בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא על ענין אבר מן הסי.

ולפי מ"ש ניקח: עוד כתב הרב המגיד וי"ח בזה נאומרים דהא דאכל חלב כגון שתלש כוליא בחלבה ואכלה דהוא אמ"ה בפני עצמו וזה נראה דעת הר"א בהשגות ע"כ. פירוש דיש חולקים נאומרים דעל החלב לבדו אינו מתחייב משום אמ"ה אלא משום בפשר מן הסי שהוא משום טרפה וכיון שפן אם היתה הבהמה טרפה אהד לאו הוא דאיכא משום טרפה ואהד משום חלב שאינו מתחייב עוד משום אמ"ה וכתב שפן נראה דעת הר"א בהשגות דכך פוונתו במה שאמר ומאי שנא זה מן הבשר הסי שאין בו אלא משום טרפה ע"כ.

דהיינו שאינו מתחייב משום אמ"ה נמי אם היתה הבהמה טרפה וכמ"ש וכתב עוד וכתב הרשב"א ז"ל ולא מיסנור דאכל חלב בלבד משמע וכולהו שלש מלקיות משום חלב לבדו קאמר עכ"ל.

דהיינו שהרשב"א ז"ל כתב על הא דמפרשים כגון שתלש בחלבה זה אינו מיסנור דמשמע על החלב לבדו בלא כוליא יתחייב משום אבר מן הסי ושלש מלקיות פלהו על החלב לבדו קאמר דהיינו משום חלב ומשום אמ"ה ומשום טרפה: דין ג' האוכל מאמ"ה

כזית לוקה וכו' אבל אם הפריד האבר אחר שתלשו מן החי והפריד הבשר מן הגידים ומן העצמות וכו' מאחר ששינה ברייתו ע"כ.

מדבריו אלו נראה שהטעם כיון שהפריד הבשר מן הגידים והעצמות ששינה צורת האבר אזי לא עבדינו ליה דין האבר שיצטרפו הגידים והעצמות לכזית אע"פ שאכלו כולו בבת אחת ולא חלקו.

ואם"כ כתב חלקו לאבר זה ואכלו מעט מעט אם יש במה שאכל כזית בשר חייב ואם לאו פטור משמע אף על פי שלא הפריד הבשר מן הגידים והעצמות. וזה נדאי שהוא מה שאמרו שם בשם ר' יוחנן חלקו מבחויץ פטור ואם"כ כתב מה שאמרו חלקו מבפנים חייב וזה מה שאמר לקח כזית מן האבר כברייתו בשר וגידים ועצמות ואכלו אף ע"פ שגחלק בפיו קודם שיבלענו חייב ע"כ.

והנה דין ראשון שכתב דהפריד הבשר מן הגידים והעצמות הנז' נדאי שלמדו רבינו מדין שחלקו מבחויץ הנז' שהוא משום ששינה אותו מצורת אבר אע"פ שלא הפריד הבשר מן הגידים והעצמות.

גם כן כשהפריד הבשר מן הגידים והעצמות אע"פ שאכלו כולו בבת א' אינו נקרא אבר ונהו שכתב רבינו מאחר ששינה ברייתו: ומעתה מה שהשיג עליו הראב"ד ז"ל ונ"ל ל' למה ליה למכתב הכי ואפי' חלקו לאבר כמות שהוא לשנים מבחויץ פטור אם אין עליו כזית בשר ע"כ.

לאו השגה פלל דדין זה כתבו רבינו במה שכתב חלקו לאבר זה ואכלו מעט מעט וכו' שהוא מה שאמרו חלקו מבחויץ פטור. אלא שרבינו למד ממנו דין זה שהפריד הבשר וכו' כמו שכתבתי ואל תשיבני דאם כן למה כתב רבינו מעט מעט.

והא דהא שאמרו חלקו מבחויץ פטור הוא אפי' אכלו כולו בבת אחת דהא ממנו למד אם הפריד הבשר וכו' והראב"ד שהשיגו על מ"ש הפריד הבשר וכו' דהוא אפילו אכלו בבת אחת דאמר על זה למה ליה למכתב הכי ואפילו חלקו לאבר וכו'.

דמשמע דבחלקו לאבר אף ע"פ שאכלו בבת אחת. דזה נדאי לא יטעה האדם בזה שהרי במה שכתב רבינו אם"כ לקח כזית מן האבר וכו' אע"פ שגחלק בפיו קודם שיבלענו חייב.

משמע להדיא דאם גחלק מבחויץ אף על פי שאכלו בבת אחת פטור. אלא דמה שכתב ואכלו מעט מעט.

להודיענו דכל שיש כזית בשר אפילו אכלו מעט מעט חייב שהרי נהנה גרוננו. וכמו שכתב הרב המגיד דלא פליג אההיא דלעיל וכו' יעו"ש כן גלע"ד בדעת רבינו.

ודלא כהרבה מגיד שכתב דמה שכתב רבינו אבל אם הפריד האבר וכו' מתבאר שם במה שאמרו בשם ר' יוחנן חלקו מבחויץ פטור דקשה לי על זה דאם רבינו מפרש לההיא דחילקו מבחויץ הוא על דהפריד הבשר וכו' משמע דאם לא הפריד הבשר וכו' אף ע"ג דחלקו מבחויץ חייב וזה אי אפשר ממה שכתב רבינו לקח כזית מן האבר כברייתו בשר גידים ועצמות ואכלו אע"פ שגחלק בפיו בפנים.

קוֹדֵם שִׁיבְלַעְנוּ חַיִּיב ע"כ. הָרִי לְהִדְיָא דְהוּא מְשׁוּם שְׁנַחֲלַק בְּפִיּוּ בְּפָנִים.

אָבֵל אִם נַחֲלַק בְּחוּץ פְּטוּר דְּמַמָּה שְׁפַתְבּ נַחֲלַק מִשְׁמַע דְּנַחֲלַק הָאֲבָר הוּא נַחֲלַק מִמֶּשׁ וְלֹא שְׁנַפְרָד הַבְּשָׂר מִן הַגִּידִים וְהַעֲצָמוֹת. וְכַמְשֻׁמְעוֹת חֲלָקוּ שְׁפַתְבּ קוֹדֵם זֶה שְׁאֵמַר חֲלָקוּ לְאֲבָר זֶה וְאֶכְלוּ דְהוּא מִשְׁמַע חֲלָקוּ מִמֶּשׁ וְלֹא הַפְּרִיד הַבְּשָׂר לְבַד: וְאַח"כּ רְאִיתִי לְהֵרֵב לַח"מ ז"ל שְׁפַתְבּ מִשְׁמַע מְרַהוּט לְשׁוֹנוֹ דְּהִינּוּ הַשְּׁנִי חֲלוּקוֹת הַמְּוִנְפוֹרוֹת בְּגִמְרָא מִחֲלָקוּ בְּחוּץ וְחֲלָקוּ בְּפָנִים וְרִישָׁא חֲלָקוּ מִבְּחוּץ וּמְפָרֵשׁ כְּפִירוּשׁ רִש"י ז"ל בְּהָא: דְּחֲלָקוּ דְּהוּי בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה שְׁאֶכְל זֶה אַחַר זֶה וְלִכְפֹּי פְטוּר וְכו' וְדַבְּרִיּוּ אֵלּוּ קְשִׁים אֲצָלִי דְּמִשְׁמַע דְּאִם אֶכְלוּ בְּבַת א' אַע"פ שְׁחֲלָקוּ חַיִּיב וְזֶה אִי אֶפְשָׁר מַמָּה שְׁפַתְבּ רַבִּינוּ לְקַח כְּזִית מִן הָאֲבָר כְּבַרְיֵיתוּ בְּשָׂר וְגִידִים וְעֲצָמוֹת וְאֶכְלוּ וְאָפ"פ שְׁנַחֲלַק בְּפִיּוּ בְּפָנִים קוֹדֵם שִׁיבְלַעְנוּ חַיִּיב מִשְׁמַע.

דְּאִם נַחֲלַק מִבְּחוּץ אַע"פ שְׁאֶכְלוּ בְּבַת אַחַת פְּטוּר: דִּין ה' תְּלַשׁ אֲבָר מִן הַחֵי וְנִטְרָפָה בְּנִטְלָתוֹ וְכו' שְׁהָרִי שְׁנֵי הָאִיסוּרִין בְּאִין כְּאֶחָד ע"כ. הִנֵּה רַבִּינוּ פָּסַק כְּרַבָּא דַס"ל דְּבַהֲמָה בְּחִיָּה לֹא לְאִיבָרִים עוֹמְדָת וְאִיסוּר אֲבָר וְאִיסוּר טְרַפָּה בְּהַדִּי הַדִּי קָא אָתוּ וְצָרִיף לְבָאָר דְּמָה שְׁפַתְבּ רַבִּינוּ וְכֵן הַתּוֹלֵשׁ חֵלֶב מִן הַחֵי וְאֶכְלוּ לֹקְהָ שְׁתִּים וְמָה שְׁפַתְבּ עוֹד תְּלַשׁ חֵלֶב מִן הַטְּרַפָּה וְאֶכְלוּ לֹקְהָ שְׁלֵשׁ דְּהָא קְשָׁה מָה שְׁהַקְשָׁה עָלָיו מְהֵר"ל בֶּן חַבִּיב כְּמוֹ שְׁפַתְבּ הַלַּח"מ דְּהֵם קְוָשִׁוֹת חֲנוּקוֹת יַעו"ש: וְאֲנֹכִי אִישׁ צָעִיר אֲכַתּוּב מָה שְׁנַלְע"ד וְהוּא דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ לְדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן לְפִי מָה שְׁדַיִיק מְהֵאוּקְמָתָא שְׁנִית שְׁאֶמְרוּ דַכ"ע לֹא לְאִיבָרִים עוֹמְדָת וְכו'.

שְׁלֹא אֲצַטְרִיכוּ לֹמַר דְּבִאִיסוּר חָל עַל אִיסוּר פְּלִיגִי אֲלֵא מְשׁוּם דְּאוּקְמוּ לָהּ שְׁנַטְרָפָה עִם יְצִיאַת רַבְּבָה דְּאִיסוּר חֵלֶב בְּהַדִּי הַדִּי קָא אָתוּ אִיסוּר חֵלֶב וְאִיסוּר טְרַפָּה. דְּלֵהֲכִי בְּבוֹא אִיסוּר אַמ"ה לֹא חַיִּיל עַלְיָהּ.

אִם לֹא שְׁתֵּאֲמַר דְּמֵאֵן דַס"ל דְּלֹקְהָ שְׁלֵשׁ הוּא מְשׁוּם דַס"ל אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר. דְּמִשְׁמַע מְזָה שְׁאִם לֹא נִטְרָפָה עִם יְצִיאַת רַבְּבָה אֲלֵא אַח"כּ שְׁקַדָּם אִיסוּר חֵלֶב.

לֹא הָיָה צָרִיכִי לֹמַר דְּבִאִיסוּר חָל עַל אִיסוּר פְּלִיגִי. וְהִיכִי דְּמִי זֶה הוּא בְּנִדְאִי מְשׁוּם דַס"ל כִּינּוּן דְּהַתּוֹרָה אֲמָרָה יְבֵא אִיסוּר טְרַפָּה וְיַחֲוֹל עַל אִיסוּר חֵלֶב דְּקָדִים דְּהוּא אִיסוּר קַל.

גַּם כָּל אִיסוּר שְׁיָבֵא עָלָיו אַח"כּ חָל עָלָיו. וְגַם כֵּן אִם הָיָה אִיסוּר אַחַר עֲמוֹ שְׁהוּא ג"כ חָל עָלָיו מִקְוָדָם בְּבוֹא אִיסוּר הַשְּׁנִי חָל עָלָיו ג"כ כִּינּוּן שְׁהוּא עֲצָמוֹ לֹא הָיָה אֲלֵא מְשׁוּם שְׁחָל עַל אִיסוּר הַקּוֹדֵם.

כְּמוֹ הָכָא שְׁבָבוּא אִיסוּר אַמ"ה וְחָל עַל הַחֵלֶב יְכוֹל ג"כ עַל אִיסוּר טְרַפָּה שְׁחָל עַל אִיסוּר חֵלֶב. כִּינּוּן שְׁחָל עֲצָמוֹ הוּא מְשׁוּם שְׁחָל עַל אִיסוּר חֵלֶב כְּמוֹ הַאֲמ"ה שְׁהוּא חָל עַל אִיסוּר חֵלֶב יַחֲוֹל ג"כ עַל אִיסוּר טְרַפָּה שְׁבָא מַחֲמַת הַחֵלֶב: א אָבֵל אִם נִטְרָפָה עִם יְצִיאַת רַבְּבָה שְׁאִיסוּר טְרַפָּה בָּא מַחֲמַת עֲצָמוֹ וְלֹא מְשׁוּם דְּחָל עַל הַחֵלֶב הִנֵּה בְּבוֹא אִיסוּר אַמ"ה אַע"ג שְׁהוּא חָל עַל אִיסוּר חֵלֶב אִינוּ חָל עַל אִיסוּר טְרַפָּה שְׁבָא מַחֲמַת עֲצָמוֹ.

שְׁאִם לֹא כֵּן לְמָה לֹא אוּקְמָה שְׁנַטְרָפָה אַח"כּ וּמ"ד שְׁלֵשׁ דַס"ל אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר וּמ"ד שְׁתִּים: ס"ל לֹא חָל לֹקְהָ שְׁתִּים מְשׁוּם דְּאִיסוּר טְרַפָּה חָל עַל אִיסוּר חֵלֶב. וְרַבִּינוּ אֵיבְרִי בְּשַׁנְטְרָפָה אַחַר כְּפֹי הוּא דְּלֹקְהָ שְׁלֵשׁ: וְכִי תִימָא דַא"כ לְמָה לוֹ לַש"ס לְאוּקוּמָא בְּשַׁנְטְרָפָה עִם יְצִיאַת רַבְּבָה עַד שְׁצָרִיף לְאוּקוּמָא בְּאִיסוּר חָל עַל אִיסוּר פְּלִיגִי לְאוּקוּמָא

בְּשִׁנְטֵרְפָה אַחַר כֶּף וּכְמוֹ שְׁפַתְבְּתִי: אִי מִזֶּה לֹא קָשָׁה מִשׁוּם דְּעִדִּיפָא לִיה לִשׁ"ס לַעֲשׂוֹת וְאִיבְעִית אֵימָא בְּאַרְפֹן הַקּוֹדֵם שֶׁהוּא שְׁנִטֵרְפָה עִם יְצִיאַת רִנְבָה וּבְהָא פְּלִיגִי בְּאַיְסוֹר חַל עַל אֵיְסוֹר פְּדִי לַעֲשׂוֹת דְּכ"ע בְּהֵמָה בְּחַיִּיהָ לְאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת: וּכְשָׁפָא לְאוֹקוּמָא בְּשִׁנְטֵרְפָה אַחַר כֶּף עִדִּיפָא לִיה לְאוֹקוּמָא דְכ"ע בְּהֵמָה בְּחַיִּיהָ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת.

וּמֵאַן דְּמַחְזִיב שְׁלֵשׁ דְּכִינֹן דְּבָא אֵיְסוֹר טְרַפָּה וּמְצָא אֵיְסוֹר חַלְב וְחַל עָלֵיו חַל גַּם כֵּן עַל. הָאֵיְסוֹר שְׁבִהְדִּיָּה שֶׁהוּא אֲבָר מִן הַחַי שֶׁהוּא עֹכְשֵׁיו רְצָה לַעֲשׂוֹת רְבוּתָא דְגַם עַל הָאֵיְסוֹר שְׁבִהְדִּיָּה שְׁלֵא בָּא מִחֲמַת שְׁחַל עָלֵיו אֲלֵא מִחֲמַת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא אִמ"ה דְּבִהְמָה בְּחַיִּיהָ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת: דְּהַשְׁתָּא דְּרַבִּינוּ דְּס"ל דְּבִהְמָה בְּחַיִּיהָ לְאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְס"ל נְמִי דְּאִין אֵיְסוֹר חַל עַל אֵיְסוֹר אִי אֲפֹשֶׁר לְאוֹקִים דְּבָרִי ר' יוֹחָנָן בְּהַנִּי תִּלְתְּ אוֹקְמַתִי אֲלֵא שְׁעֵשָׂה כְּאוֹקְמַתָּא שְׁנִיָּה דְּבִהְמָה בְּחַיִּיהָ לְאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וּכְדִיּוּקָא דְּדִיּוּקִינוּ מִיָּנָה דְּאִם בְּשִׁנְטֵרְפָה אַח"כ אֲתִיָּא גַּם לְמָאן דְּס"ל דְּאִין אֵיְסוֹר חַל עַל אֵיְסוֹר וּכְמוֹ שְׁפַתְבְּתִי: וּלְפִי זֶה שְׁפִיר נְמִי מַה דְּכַתֵּב רַבִּינוּ וְכֵן הַתּוֹלֵשׁ חַלְב מִן הַחַי וְאֲכָלוֹ דְּלוֹקָה שְׁתִּים מִשׁוּם אֲבָר מִן הַחַי וּמִשׁוּם חַלְב דְּהָא דִּיּוּק דְּאִמ"ה חֲזִיל עַל אֵיְסוֹר חַלְב כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי כֵּן עָלָה עַל דְּעִתִּי לִזְמַר וְדוּק: עוֹד כְּתִב הַלַּח"מ בְּדִיּוּבּוֹר הַשְּׁנִי תִּלְשׁ אֲבָר מִן הַחַי וְכו' וִי"ל שְׁרַבִּינוּ בָּא לְתַרְץ קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' וְכו' וְרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל דְּלָאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְהָ סְבָרָא דְּלְאַיְבָרִים לֹא אֲהַנִּי לֹן כָּלֵל וּבְהַדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ ע"כ.

וּדְכָרִיו אֵלוֹ ז"ל קָשִׁים אֲצִלִּי דְּבִשְׁלֵמָא בְּפִלְגִיָּתָא דְּר' יוֹחָנָן וְר"ל אִה"נ דְּנִקְטוּ פְּלִגְתִּיָּהוּ בְּנִטְרַפָּה בְּנִטְלִתּוֹ מִשׁוּם ר"ל. אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּס"ל דְּאִין לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת לֹא צָרִיף לְטַעְמָא דְּבִהְדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ דְּאֲפִילוּ בְּנִטְרַפָּה קוֹדֵם חֲזִיב שְׁתִּים מִשׁוּם אֵיְסוֹר מוֹסִיף אֲבָל לְרַבִּינוּ שֶׁהוּא פּוֹסֵק.

לְמָה לִיה לְמִנְקֵט טַעְמָא מִשׁוּם דְּבִהְדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ כִּינֹן דְּכַתֵּב הַתּוֹלֵשׁ חַלְב מִן הַחַי וְאֲכָלוֹ לּוֹקָה שְׁתִּים מִשׁוּם דְּאֵיְסוֹר מוֹסִיף לְמָה לִיה לְמִנְקֵט בְּהָ דְּבִהְדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ דְּהוּא הַפָּךְ מַה שְׁכַתֵּב אַחַר כֶּף הַתּוֹלֵשׁ חַלְב מִן הַחַי.

וּמַה דְּכַתֵּב אַח"כ לְתַקֵּן זֶה וְנ"ל כְּלוֹמֵר לְאַפּוּקִי דְּר"ל דְּאָמַר לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְכו' אֵינּוּ תַקִּינֵן כִּינֹן שְׁרַבִּינוּ כְּתִב לְשׁוֹן דְּנִתְיַנֵּת טַעַם שְׁאֲמַר שְׁהָרִי שְׁנִי הָאֵיְסוּרִין בָּאִין כְּאַחַת. דְּמִשְׁמַע דְּמִשׁוּם שְׁבָאִין כְּאַחַת הוּא שְׁלוּקָה הָא אִם לֹא בָּאוּ כְּאַחַת לּוֹקָה אַחַד דְּוִקָא.

וְכִף הִנֵּה לוֹ לִזְמַר דְּלֹא קוֹדֵם אֲבָר מִן הַחַי. דְּמִשְׁמַע דְּלָאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת דְּעַל זֶה הוּא דְּקָא מִשְׁמַע לֹן: וְעוֹד דְּאִם כֵּן לְמָה לוֹ לְרַבִּינוּ לְהִבְיָא זֶה דְּנִטְרַפָּה בְּנִטְלִתּוֹ כִּינֹן דְּכַתֵּב דִּין דְּהַתּוֹלֵשׁ חַלְב מִן הַחַי וְאֲכָלוֹ לּוֹקָה שְׁתִּים.

דְּמַמ"נ אִם הוּא ס"ל דְּבִהְמָה לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְאִם כֵּן הַטַּעַם מִשׁוּם דְּבִהְדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ. אִם כֵּן לֹא צָרִיף דְּנִטְרַפָּה בְּנִטְלִתּוֹ.

וְאִם נֹאמַר דְּהוּא ס"ל דְּבִהְמָה לְאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְא"כ הַטַּעַם דְּהוּא אֵיְסוֹר מוֹסִיף הִרְלִאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְאֵיְסוּרִים בְּהַדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ: אֲבָל כִּינֹן שְׁהִבְיָאוּ וְדִאי דְּרַבִּינוּ לִית לִיה אֵיְסוֹר מוֹסִיף בְּהָאִי וְשְׁפִיר כְּתִב טַעְמָא דְּנִטְרַפָּה בְּנִטְלִתּוֹ הוּא דְּבִהְדִּי הַדְּדִי קָא אֲתוּ דְּבִהְמָה לְאוֹ לְאַיְבָרִים עוֹמְדָת וְא"כ טַעְמָא דְּהַתּוֹלֵשׁ חַלְב מִן הַחַי וְאֲכָלוֹ דְּלוֹקָה שְׁתִּים לְאוֹ מִשׁוּם דְּהוּא אֵיְסוֹר מוֹסִיף.

אֵלָא מְשׁוּם דַּאמ"ה חָל עַל הַחֲלָב וּכְמוֹ שְׁכַתְבְּתִי בְּדִיבּוּר הַקּוּדְם. וּכְמוֹ שְׁפַתְבּוּ הוּא ג"כ בְּדִיבּוּר הַקּוּדְם: דִּין ח' עֲצָם שְׁנִשְׁבֵּר וְכוּ' הָרִי זֶה מְנוּתָר ע"כ.

נִרְאָה מִמָּה שְׁפַתְבּוּ מְנוּתָר דְּהוּא קָאִי אַאכְרֵי וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הָרַב הַמַּגִּיד שְׁפַתְבּוּ יֵשׁ אַכְרֵי שְׁשִׁבִירְתּוֹ טוֹרְפֵת הַבְּהֵמָה וְכוּ'. וְכֵאֵן נִזְכָּר מַה שֶּׁהוּא בְּאֶכְרֵי לְבַד בְּאִיבְרִים שְׁאִינֵן טוֹרְפִין ע"כ: אֲבָל ל קָשָׁה לָמָּה פְתַב וְאִם יֵצֵא הָעֲצָם לַחוּץ הָרִי הָאֶכְרֵי אֲסוּר וְהֵלָא פִּינֵן דְּבִרְיִיתָא אִיבְרֵי בְּשִׁיזָא לַחוּץ וְעֵלָה קְתָנִי אִם עוֹר וּבְשָׂר חוֹפִין אֶת רַבּוֹ מְנוּתָר: וְאַנְכִי אִישׁ צְעִיר לְפִי קוֹצֵר דַּעֲתִי נִרְאָה לִי דְרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ הַבְּרִייתָא לְעִנְיָן טְרַפְיּוֹת הַבְּהֵמָה וְנִקְטַר רַבִּינוּ מְנוּתָר כְּלִשׁוֹן הַבְּרִייתָא דְקְתָנִי מְנוּתָר.

וּס"ל לְרַבִּינוּ דְלְעִנְיָן טְרַפְיּוֹת הַבְּהֵמָה דְאִם הִיָּה עוֹר וּבְשָׂר חוֹפִין אֶת רַבּוֹ כְּשֶׁרָה הַבְּהֵמָה אֲבָל לְעִנְיָן הָאֶכְרֵי עֲצָמוּ פִּינֵן שְׁשִׁיזָא הַשְּׁבֵר לַחוּץ הָאֶכְרֵי אֲסוּר דְלֵא יְהֵא עֲדִיף מִבְּשָׂר הַמְזוּלְדָל דְּפְשִׁיטָא לִיָּה לְרַבִּינוּ דְכִינֵן דִּיזָא הָעֲצָם לַחוּץ אִינֵן יָכוֹל לַחֲיּוֹת עוֹד וְאֲסוּר הָאֶכְרֵי: וְהִנֵּה רַבִּינוּ סָתַם דְּבָרָיו בְּמַה שְׁפַתְבּוּ רֹב הָעוֹבֵי שֶׁל עֲצָם הַנִּשְׁבֵּר וְרֹב הַקָּרָף הַשְּׁבֵר וְנִרְאִיתִי לְכַתּוּב מַה שְׁנִלְע"ד לְפִי מַה שְׁרִאִיתִי פְתוּב בְּתוֹס' וּבְהֵרָא"ש וּבִטוֹר וּבב"י ז"ל: וְהִנֵּה פְתוּב הַתוֹס' בְּד"ה רֹב עוֹבֵי וְאָמְרִי לֵה רֹב הַקִּיפּוֹ זְמַנִּין דְּמִשְׁפַּחַת לֵה זֶה בְּלֵא זֶה שְׁאִין הָעֲצָם עָגוּל לְגַמְרֵי אֵלָא מְרַחֵיב מִצַּד א' וּמִיֵּצֵר מִצַּד א' ע"כ.

וּפְשִׁט דְּבָרֵיהֶם דְּלְכַאוּרָה קָשָׁה וְהֵלָא שְׁעִיעוֹר א' הוּא וּבְמֵאִי פְלִיגִי דְלֵהֲכִי פִּירְשׁוּ דְזְמַנִּין אִינֵם שְׁנִימֵם כְּגוֹן דְּמְרַחֵיב מִצַּד א' וּמִיֵּצֵר מִצַּד אַחֵר דְאִין שְׁנֵה רֹב עוֹבֵי שֶׁל מְקוּם הַרְחֵב לְרֹב הַקִּיפּוֹ כְּשִׂאֲתָה מְקִיף עֲלָיו חוּט עַל כְּפוֹל דְּמ"ד רֹב עוֹבֵי הַקִּיפּוֹ הוּא כְּשִׂיָּהִי הַבְּשָׂר חוֹפָה אֶת רֹב מְקוּם הַרְחֵב.

וּמ"ד רֹב הַקִּיפּוֹ הַקִּיפּוֹ רֹב הַקָּרָף כְּפוֹל וְהִנֵּה לְפַעְמִים כְּשִׂיָּהִי מְקוּם הַמִּיֵּצֵר אִינֵן מִיֵּצֵר וְהוֹלֵף הַרְבֵּה? הִנֵּה רֹב עוֹבֵי יוֹתֵר מִרֹב הַקִּיפּוֹ וְאִם הִנֵּה הַמִּיֵּצֵר הוֹלֵף הַרְבֵּה? הִנֵּה רֹב הַקִּיפּוֹ יוֹתֵר מִרֹב עוֹבֵי וּפְעָמִים יְהִיָּה חוּמְרָא לְזֶה וְקוּלָא לְזֶה וּפְעָמִים יְהִיָּה קוּלָא לְזֶה וְחוּמְרָא לְזֶה וְלֵהֲכִי אָמַר רַב פְּפָא הַקִּיפּוֹ בְּעִינֵן רֹב עוֹבֵי וְרֹב הַקִּיפּוֹ וּבְזֶה בִּיָּאֵר בְּטוֹב הָרֵא"ש ז"ל דְּלִפִּי הָעֲצָמוֹת אֲנִי עוֹשִׂין הַחוּמְרָא דְאִם הוֹלֵף וּמִיֵּצֵר הַרְבֵּה דְאֵז רֹב הַקִּיפּוֹ הוּא יוֹתֵר מִרֹב עוֹבֵי.

אִזִּי עֲבָדִין הַחוּמְרָא דְבְּעִי רֹב הַקִּיפּוֹ נְמִי וּכְשֶׁהוּא מִיֵּצֵר מְעַט דְאֵז רֹב עוֹבֵי יוֹתֵר מִרֹב הַקִּיפּוֹ עֲבָדִין הַחוּמְרָא דְבְּעִינֵן רֹב עוֹבֵי: וְהֵטוֹר ג"כ הוֹלֵף לְדִרְוּ זֶה אֵלָא שְׁנִקְטַר בְּדְבָרָיו בְּשִׁינּוּי וְכַתְּבֵי ז"ל וְאִם בְּשָׂר הַחוּפָה הוּא בְּצִידוֹ הַרְחֵב אֵז רֹב עוֹבֵי יוֹתֵר מִרֹב הַקִּיפּוֹ וְאִם בְּמְקוּם שְׁמִיֵּצֵר וְהוֹלֵף אֵז רֹב הַקִּיפּוֹ יוֹתֵר מִרֹב עוֹבֵי הַקִּיפּוֹ בְּעִינֵן לְעוֹלָם תְּרַנְיָהוּ ע"כ.

וְכַנּוּנָת דְּבָרָיו כִּף הוּא שְׂאֵם בְּשָׂר הַחוּפָה בְּצַד הַרְחֵב אִזִּי רֹב עוֹבֵי הוּא מְכּוּסָה יוֹתֵר מִרֹב הַקִּיפּוֹ הַמְּגוּלָה שְׁבִמְקוּם הַצַּר שֶׁהוּא מְגוּלָה לֹא יְהִיָּה בְּכִלְלוּת הָעֲצָם שְׁרֹב הַקִּיפּוֹ הוּא מְכּוּסָה וְאִם בְּמְקוּם שְׁמִיֵּצֵר וְהוֹלֵף הוּא בְּשָׂר הַחוּפָה אִזִּי רֹב הַקִּיפּוֹ הוּא מְכּוּסָה יוֹתֵר מִצַּד הַמְּגוּלָה שֶׁהוּא הַרְחֵב שְׁבִאֲוֹתוֹ.

מְקוּם לֹא נִתְפַסָּה רֹב עוֹבֵי לְכֵן עֲבָדִין לְעוֹלָם תְּרַנְיָהוּ דְהִיָּינוּ שְׁיָהִיָּה בְּמְקוּם הַמְּכּוּסָה יְהִיָּה בּוֹ רֹב עוֹבֵי וְרֹב הַקִּיפּוֹ דְהִיָּינוּ שְׂאֵם הוּא בְּמְקוּם הַרְחֵב אַע"פ שְׁנִתְפַסָּה רַבּוֹ

שהוא רוב העובדי צריף שיהיה גם כן מכוסה רוב ההקניף ואם בשר החופה בצד מקום המצר אע"פ שהוא מכוסה רוב הקיפוי צריף גם כן שיהיה מכוסה גם לרוב עובדיו כן נראה דברי הטור וכן נראה פנונת דברי מר"ן בפירושו לדברי הטור ו"ל יעו"ש ואח"כ ראיתי בזה פירושים אחרים ולעד"ן מה שפכתתי הוא נכון ודוק: דין ט' עובר שהוציא ידו או רגלו נאסר אותו אבר לעולם וכו' משום טרפה שכל בשר שיצא חוץ למחיצתו נאסר כבשר שפירש מן החי וכו'.

הנה משמע שאם אכלו לוקה כמו הבשר הפורש מן החי שכתב למעלה רבינו שחיטת מלקות וכיון שכן מה שכתב בדין י"א כל אבר עובר שיצא וחתכו קודם שחיטה והוא בחוץ הרי זה אבר מן החי ולוקה עליו.

דמשמע משום אבר מן החי הוא לבד איסור של טרפה. וכן כתב מר"ן בכ"מ לקמן דין י"א.

וכיון שכן זאת פנונת רבינו שאם חתכו קודם שתשחט אמו לוקה שתיים אם התרו בו משום אבר מן החי ומשום טרפה. ואם חתכו אחר שחיטת אמו לוקה משום טרפה דוקא ולא משום אבר מן החי וזה מה שכתב רבינו בדין י"א ו"ל ואם נחתף אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה הפנונה אינו לוקה משום אמ"ה דעליה קאי.

אבל משום טרפה ודאי לוקה ומה שהשיג הראב"ד ו"ל ו"ל ועם כל זה מה צורך הואיל ויש בו לאו דטרפה זאת אינה השגה דאשמועינן דאינו לוקה משום אמ"ה נמי ואם ס"ל ודאי דאינו לוקה שתיים הרי נפקא מינה דאם משום אמ"ה אע"פ שאין בו פזית בשר אם גידים ונעצמות משלימין לכזית לוקה אבל משום טרפה בעי פזית בשר ואין הגידים והנעצמות מצטרפין.

אבל מר"ן בכ"מ בד"ה הוציא וכו' כתב דנפקא מינה לענין אם התרו בו משום אמ"ה ולא משום טרפה וכו' יעו"ש. ותמהני כיון דהוא ס"ל דתרי איסורי אית ביה כמו שכתב בדבור שאחר זה אמאי לא תירץ כמ"ש דאינו לוקה משום אמ"ה נמי אבל ה"ה כתב דאיסור זה אין בו מלקות ומפרש דמה שכתב רבינו ואם נחתף אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה משום דאין לוקין משום זה שיצא חוץ למחיצתו דמפרש לדברי רבינו של בינו דוקא יעו"ש בדין י"א ומ"מ מודה ואזיל לדברי רבינו דאם חתכו קודם שחיטה והוא בחוץ הרי הוא אבר מן החי: אבל ראיתי להרב לח"מ ו"ל שכתב וקצת תימא דלעיל אמר עובר שהוציא את ידו וכו' נאסר אותו אבר וכו' בין שחתכו קודם שתשחט וכו' עד אמרו אסור משום טרפה פלומר איסור מיהא איפא אבל לא מלקות וכמו שפירש ה"ה משמע דאפילו חתכו קודם שתשחט אמו אין שם מלקות וצ"ע עכ"ל.

ואני אומר דאין כאן תימא דכוננת רבינו בין שחתכו קודם שתשחט אמו דהאבר אסור משום שהוא בכלל איסור שיצא ממחיצתו. ואח"כ ביאר שאם חתכו קודם שחיטה והוא בחוץ הרי זה לוקה עליו משום אמ"ה לבד איסור שיצא ממחיצתו.

דאפילו לדברי הרב המגיד דמפרש דאין לוקין על איסור זה הרי מ"מ איסורא אחרינא איפא ודוק: דין י"ב עובר שהוציא אבר וכו' החלב שלה אסור לשתותו מספק. הואיל והוא בא מפלל האיברים ויש בה אבר אחד אסור ונהרי הוא כחלב טרפה שנתערב בחלב

טהורה ע"כ הנה לא פתב רבינו שמה הואיל וכו' כמו שרגיל לכתוב על הדבר שהוא ספק שהוא משום שמה וכו'.

דנדאי לטעם זה הואיל והוא בא מכלל האיברים. ויש בה אבר אחד נאסור הוא כחלב טריפה שנתערב בחלב טהורה.

ונה לצד שנתאמר שהחלב והאבר הוא אסור. אבל ספק שמה לא יאסר החלב שאינו דומה לחלב טרפה.

ולא ביאר רבינו צד ההתר נצד האיסור שבו אלא פתב אסור לשותותו מספק. דמשמע דיש ספק אם יאסר או לא והוא מבואר בגמרא שהביאו הרב המגיד: פרק ו' דין א' האוכל כזית מן הדם וכו' אבל דם דגים וחקבים וכו' ואפילו פנסו בכלי ושתהו מותר ע"כ.

פתב הרב המגיד ונראה לדעת רבינו פירוש ההיא מתנייתא בדגים טהורים דאית בהו קשקשים. ודבר בדגים טמאים דלית בהו קשקשים ואף ע"פ שאין בו חיוב דם אסור הוא נהרי הוא כחלב בהמה טמאה.

ואין לזקין עליו פנוקר פ"ב ע"כ. ומידי עברי בדבריו אלו קשה לי טובא על זה דאם פו אמאי אמר רב בכנסו דוקא.

ומדאמר בכנסו משמע דאיירי בטהורים אלא משום מראית העין. ועלה בדעתי לומר דרבינו ס"ל דההיא דרב אינדחייא ממה שאמר אח"כ רב לשפת דם מהלכי שתיים אפי' מצות פרוש אין בו.

ואותיבו ליה ממה דקתני דם הטחול וכו' דם מהלכי שתיים דם שרצים ורמשים אסור אין חיוב עליו. ומתירן פי תניא אסור דפירש וכו' של בין השנינים מוצץ ובולע ואינו חושש דמשמע דטעמא דפירש משום דחזו ליה אינשי דאל"ה מאי שנא וכיון דאשכחן בפרייתא בדגים וחקבים מותר לכתחלה.

דקולא אית בהו מדם מהלכי שתיים דקתני אסור דמפרשי לה מפני שפירש ונחזו ליה א"כ דם דגים וחקבים ליכא הך איסורא דפירש: והשתא הך דתירצו מעיקרא מתנייתא דאית בה קשקשין לא קיימא.

דאף ע"ג דלית בה קשקשין מותר לכתחלה ומה שאמר רבינו בדם דגים וחקבים טמאים אסור. לא קא מפיק ליה מהך תירוץא כי קאמר רב בדלית ביה קשקשין אלא משום כחלב בהמה טמאה כמו שביאר בפירוש: וכי תימא פיון דאסרו דם האדם בשפירש משום מראית העין אם פו מהאי טעמא נמי יהיה דם דגים שפירש יהיה אסור.

אי מהאי לא איריא דבשלקמא אדם בשרו אסור ואסרו דמו בדפירש ונחזו ליה דעשו ליה כבשרו. אבל דגים וחקבים בשרם מותר.

והכי דייקי דברי רבינו דלאו משום שיאמרו הוא אוכל דם. אלא משום שפירש סתם. דמשמע דכך גזרו דם האדם בשפירש יהיה אסור כבשרו פו נראה לי: ואח"כ ראיתי להרב לח"מ שתיירן דמאי דנקט פנסו לאו דווקא וכו' והביא ראיה דלאו דיוקא מהא דפ"ב מהלכות אלו שפתב רבינו דם שרצים שפירש וכנסו ואכלו לוקה עליו בכזית.

והתם ודאי פנין דטעמא משום שרץ. ודאי דלא איכפת לן פנסו ואם פן אמאי קאמר הרב שם פנסו.

א"ו דכנסו לאו דוקא וכו' אלא אורחא דמלתא ע"כ: ואנכי איש צעיר נ"ל דלאו דמו דבשילמא התם נקט פנסו לריביותא. דאף ע"פ שפנסו דהוא דם להדיא ולא בפשר אפ"ה אם התרו בו משום אוכל.

שרץ לוקה. אבל גבי רב שפא לומר שאסור דם הטמאים למה ליה לומר שפנסו וכמש"ל: וגם נלע"ד דאי אפשר לומר ג"כ פאן לריביותא נקט פנסו משום דבמימרא קמיינתא אמר דם שרצים לוקין עליו ובהה"ד מימרא קאמר אסור לאשמועינן דאין לוקין עליו דדבר היוצא מן הטמא טמא ואין לוקין עליו אלא איסורא דאורייתא דווקא.

דנקט פנסו לריביותא אף ע"פ שפנסו שהוא כחלב הטמאים אפ"ה אין לוקין עליו. דאין לוקין על היוצא מן הטמא טמא שחלב עצמו אין לוקין עליו ואת אינה ריביותא דאדרבא דאפי' בלא.

פנסו שדמי לבשרו אפ"ה אין לוקין עליו. וגם ריהטא דדברי רב הוא פא לומר שאסור ' ולא לומר שאין לוקין עליו פן נ"ל: דין ז' הפכד אם חתכה וכו' פתב הרב המגיד נראה מדברי רבינו שהוא סבור דלצלי הרי דין הפכד פדין בשר ולא ידעתי אמאי פתב שגנראה פה מדברי רבינו ונהלא רבינו פתב זה בפירוש אחר פה ונ"ל ומותר: לצלות פכד עם הפשר בשפוד אחד וכו'.

ועוד פתב ויש מי. שכתב: שאפילו לצלי צריף חתיכה וכתב הרשב"א ז"ל ודאני לחוש לדבריהם וכו'.

מדברי רבינו ע"כ.

אפשר דדייק הכי מדברי רבינו שאסור לצלות הפכד למעלה לכתחלה. דאם בצלי לא צריף לחתיכה הרי לא יזוב הדם ממנה הרבה אלא הוא כמו הפשר שיזוב מעט מעט ושאוב ליה נורא אבל אם היא חתוכה וזוב הדם הרבה ואין האש שואב אותו והוא נוטף על הפשר לכן צריף שיהא הפכד למטה פן נ"ל: דין ט' השובר.

מפרקת בהמה. וכו' פתב הרב: המגיד ויש מן המפרשים ז"ל שדקדקו מפאן דדם האיברים שלא פירש מותר וכו' ורצינו פתב ואפילו חלטו לפי שהוא אינו סובר פן אלא פל בשר חי אסור מדבריהם בלא חליטה או מליחה כמ"ש למטה וזה ששבר מפרקתה קודם יציאת נפש אפי' בחליטה אסור ע"כ.

ודאי דלטעם דהשובר מפרקת הוא משום דהדם פירש ונגלע באיברים לא מהני חליטה גם לסברת יש מן המפרשים דהחליטה מצמת צמית ואינו יוצא וא"כ אסור משום דם שפירש. לזה אמר הרב המגיד ורבינו פתב אפי' חלטו ואע"פ שגנה ודאי הוא דלא מהני חליטה הוא משום שהוא אינו סובר פדעת יש מן המפרשים אלא פל בשר חי אסור מדבריהם בלא חליטה או מליחה ולכן הזכיר החומרא בזה דהשובר מפרקת דאפילו בחליטה לא מהני אבל ודאי דהחליטה לא מהניא גם ליש מן המפרשים.

ולפי מה שפכתב רבינו דקל בשר חי אסור דהוא ודאי דלא ס"ל פליש מן המפרשים דדם האברים שלא פירש מותר אלא אסור וכאן אפילו חלטו לא מהני לכו גמר דבריו פאן וכתב וכבר ביארנו שהשוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם שהם מותרים.

דהיינו שלא תאמר אם פן כשלא יצא מהן דם שהוא נבלע באברים שהם אסורים לכו אמר שפבר ביארנו שהם מותרין שפכתב זה לענין שלא תאמר מתים היו פנין שלא יצא מהן דם דעכ"פ יש בהם חיות.

ולא משום שנבלע באברים פנין שלא יש סיבה הגורמת פן נראה לי: דין י' ומניחו במלחו כדי הילוף מיל כתב הרב המגיד ונראה שיש סמך לשיעורו של רבינו וכו' מ"מ לפינן מהתם דמליחה היינו עבוד וכו': וקשה לי על זה דהא בעיבוד העור והמולחו כתב רבינו בפירוש המשניות והמעבדו הנותנו בעבוד דמשמע דמשעה שנתנו הוא מתחייב.

וכן נמי משמעות המולח העור משנתן המלח עליו הוא מתחייב ואינו צריך שיעור. והיש מי שסבר בפרק פלל גדול שהמולח את הבשר חייב משום מעבד לאו במולח בשר להכשירו אלא בכל אופן מולח אם משום שלא להסריח או ליתן טעם דאין צריך להשהותו במלחו שיעור מיל: ועוד לא ידעתי בהיכן כתב וכמה כדי עבודה כדי הילוף מיל ואדרבה בפ"א מהל' אבות הטומאה כתב כדי עבודה ד' מילין וכן כתב שם בפ' ד' יעו"ש: וראיתי י להלח"מ ו"ל שכתב שיש מי שהקשה דהא בפרק פלל גדול אמרו אמר רב אשי ואפי' רבה בר רב הונא וכו' ואיך למד ה"ה דמליחה פי האי הוי עיבוד.

ותירץ הוא ו"ל על זה ונ"ל ול"נ דאין פאן קושיא פלל וכו' א"ו מאי דאשמועינן רב אשי וכו' וכינון שפן הרי למדנו השיעור דכינון דמקרי עיבוד הרי ידענו דשיעור עיבוד הוי מיל ע"כ.

ודבריו אלו קשים דאיך שייך לומר כף דכינון דהוא סבר יש עיבוד באוכלין אם בכי האי גוונא בעלמא מקרי עיבוד מאי שנא מדמלחו לאורחא. דנדאי דרב אשי אתא לאשמועינן דלא תימא בכל גוונא קאמר רבה בר רב הונא חייב משום מעבד דלא קאמר אלא דקא בעי ליה לאורחא שנותנין עליו מלח הרבה דהוי מעבד.

אבל לביתא סתם אדם אינו מולחו הרבה כשיעור עיבוד דעלמא דלא משוי איניש מיכליה ע"ז. דגם בדעלמא בכי האי גוונא לא מקרי עיבוד.

דזה חידוש גדול אשמועינן דלביתא לא הוי מולחו דשיעור עיבוד. ועוד דהוא קא יתיב טעמא משום דלא משוי איניש מיכליה ע"ז הרי פאן מורה באצבע דלא מלחי ליה שיעור עיבוד הוא דקא פטר ליה: ועל התירוץ השני קשה לי נמי פנין דלביתא דלא מלחי ליה הרבה ולהכי לא מקרי עיבוד מנין לנו ללמוד דמליחה דביתא בשיעור מיל: דין כ' ספין ששחט בה אסור לחתוך בה וכו' או ינעצנה בקרקע עשרה פעמים.

כתב הרב המגיד ואע"פ שבספין של עכ"ום אינו מספיק נעיצה בקרקע אלא בצונן וכו' פבר נתבאר שבית השחיטה צונן והרי הוא מותר לחתוך בה רותח לכחתי' בספין של עכ"ום שבלעה בחמין לחתוך בה צונן ע"כ.

ואף ע"פ שהתם לא הכשיר לשחוט בנעצה טעמא הוא כמו שכתב מר"ן בכ"מ התם פיון דבלישנא קמא אמרינן דלכ"ע בית השחיטה רותם ראה רבינו להצריף לכתחלה הכשר כמו לחמין: דזה פיון שנשתמש בה בחמין החמיר לשחוט בה לכתחלה אבל פאן פיון שפל שימושה הוא משום דשחט בה.

ודינא הוא דבית השחיטה צונן לא נחמיר עליו שלא להשתמש בה רותם בנעצה: ולהכי התם אמר שאם שחט בה קודם שיטהרנה מדיח מקום השחיטה פיון שפליעת הספין היא ברותם אבל פאן בשחטה רותם לא הצריף להריח פיון שפל בליעתה אינו אלא משום ששחט בה הרי דינא הוא דבית השחיטה צונן ולא צריף להריח פן נ"ל: פרק ז' דין ב' האוכל מחלב נבלה וטרפה וכו' ולפיכך לוקה שתיים כתב הרב המגיד בהרבה מקומות וכו' ויחול על איסור חלב וביאר רבי' שהטעם מפני שאיסור חל על איסור במוסיף ע"כ.

דהיינו שמפאן למדו שאיסור חל על איסור במוסיף: ונראה לי דמזה ג"כ למדו איסור כולל דבענין זה יחול שם כולל. שהרי בגיד הנשה שהיא דומה לזה קרא אותו רבינו שם כולל בפ"ח.

ואדרבה שם כולל מקרי. וקראו פאן שם מוסיף לומר ללמוד מזה גם פן שם מוסיף אע"פ שאינו כולל.

שהוא כמו אלמנה לכ"ג שנשאת ונתגרשה ונשאת לכ"ג חייב עליה שתיים אחת משום אלמנה ואחת משום גרושה. דהתם היא לגבי כ"ג לא היתה מותרת ואינו דומה לנבלה וטרפה שהיה בשורה מותר.

אלא דאיסור מוסיף דאית באלמנה הוא משום דהיתה מותרת לכהן הדיוט וכשנתגרשה נאסרה לכהן הדיוט. ואמרינן מתוך שנתוסף בה איסור גרושה לכהן הדיוט נתוסף בה איסור גרושה לכהן גדול דבהא לא שייך בה שם איסור כולל פיון דהיתה אסורה מקודם לכ"ג.

דהשתא הפל למד רבינו ממה שאמרה תורה בחלב נבלה וטרפה ואכול תאכלוהו דשייך ביה שם איסור כולל ושם איסור מוסיף. דעבדינן גם באיסור מוסיף אף על פי שאינו כולל: וראיתי להרב הלח"מ ז"ל שדקדק על דברי רבינו דכאן קרי ליה איסור מוסיף ובפרק ח' גבי גיד הנשה קרי ליה איסור כולל.

וכתב מה שכתב יעו"ש. ולפי מה שכתבתי אתי שפיר: ונראה לי שזה מה שכתב מוהר"ר לוי ו' חביב שהביא הלח"מ שם שכתב והפל שנה.

דודאי דבענין זה יחולו ב' שמות שם איסור מוסיף ושם איסור כולל והוא כמו שכתבתי ולא כמו שמפרש לדבריו הלח"מ פן נ"ל: דין ג' השוחט בהמה וכו' ואם שלמו לו חדשיו וכו' חלבו אסור וחיבין עליו פרת כתב הרב המגיד דעת רבינו לפסוק וכו' ולענין גידו פסחם מתני' וכו' דהני תנאי השוו מדותיהם בשליל וכו' ולכך הביאו בגמרא להא דר' אושעיא ע"כ.

ודאי מדקתני מתניתין בסתם ונוהג בשליל דלא כר' יהודה שהביא אח"כ הוא איירי בכין ט' ואפ"ה גיד הנשה נוהג בו וה"ה חלבו אסור דחדא פלוגתא בבבביתא וכו' ורבינו פסק

בשחיטה דהוא נִיטָר בשחיטת אמו כסתם מתניתין דְּפָרֵק בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה דְתַנִּי בְּלִשׁוֹן חֲכָמִים וְלַעֲנֵן גִּידוֹ כְּסֵתָם מִתְנִיתִין דְּפָרֵק גִּיד הַנְּשֵׂה הַנּוֹ' וּמֵאֵי דְאָמַר ר' אוֹשְׁעִיָא וְהֵלֵךְ ר' מֵאִיר לְשִׁיטָתוֹ לֹא בְּהֵכְרַח דְּמֵאֵן דְּאִית לֵיה נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ אִית לֵיה דְּגִידוֹ וְחֵלְבוֹ מְוִתֵּרִין דַּא"כ תְּקֻשִׁי לֵיה סֵתָמָא אֶסְתָּמָא הַנּוֹ' אֶלָּא בָּא ר' אוֹשְׁעִיָא לֹמַר דְּהֵנִי תַנְיָא הַשּׁוּוֹ מִדּוֹתֵיהֶם וְלֹא הָא בְּהָא תְּלִיא.

וְבֵא לְהוֹדִיעֵנוּ דְּפִלְגְּתִיָּהּ בְּבֹן ט'. וּמִיָּנָה הָא דְּכְתַבְתִּי דְּמִתְנִי' אִיגְרִי בְּבֹן ט' כְּנִזְכָּר וְלֹא שְׂמוּעֵינוּ דְּמֵאֵי דְּקִתְנִי בְּבִרְיִיתָא חֵלְבוֹ דְּשִׁלִּיל קְאָמַר וְלֹא חֵלְבוֹ דְּגִיד וּמֵה שְׂאֵמֵר וְעוֹד דְּהֵנָּה לֵיה לְמַפְסֵק כְּסֵתָמָא דְּפָרֵק גִּיד הַנְּשֵׂה דְּהוּא בְּתֵרָא דְּבַחְדָּא מְסֻכְתָּא יֵשׁ סֹדֵר.

הַפְּנוּנָה דְּאֵם רַבִּי אוֹשְׁעִיָא בָּא לֹמַר דְּבְּהֵכְרַח דְּמֵאֵן דְּאִית לֵיה נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ גִידוֹ וְחֵלְבוֹ מְוִתֵּרִין וּמֵאֵן דְּאִית לֵיה דְּאִינוּ נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ אִית לֵיה דְּגִידוֹ וְחֵלְבוֹ אָסוּר דְּזֵה תְּלוּי בְּזֵה.

הָרִי הוּא זֶה דְּבֵא לְאִשְׁמוּעֵינוּ לַעֲנֵן דִּינָא דְּבְּשַׁחֲיִטָּה פְּלִיגִי נְמִי וְלֹא כ"ע אִית לְהוּ דְּנִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ דְּהֵינּוּ שְׁנָה מְחִלְקַת וּלְמֵאֵי קְאָמַר הָכִי דְּהִיא מְחִלְקַת . הֵנָּה לֵיה לֵר' אוֹשְׁעִיָא לְמַפְסֵק כְּסֵתָמָא דְּגִיד הַנְּשֵׂה דְּהוּא בְּתֵרָא וְלֹא לֹמַר דְּהִיא מְחִלְקַת דְּלֹא אֶתְבָּרַר הֵלְכָתָא.

וּבְאָמַת דְּזֵה דִּיּוֹק גְּדוֹל שְׁלֹא בָּא לֹמַר הָכִי אֶלָּא לֹמַר דְּפִלְגְּתָא בְּבֹן תַּשְׁעוּלָא שְׂמוּעֵינוּ דְּחֵלְבוֹ דְּשִׁלִּיל קְאָמַר וְלֹא כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ לֵה הֵרַב לַח"מ ו"ל דְּעַל הַמְּפָרְשִׁים דְּהֵנָּה לְהוּ לְמַפְסֵק וְכו' דַּה"ה לֹא נַחֲיִית לְהֵאֵי עֶכְשָׁיו דְּהוּא עָסִיק לְמַת טַעַם: לְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּוִקָּא.

וְעַד לְבִסּוּף דְּאָמַר וַיֵּשׁ בְּדִינֵין אֵלּוּ דְּעוֹת חֲלוּקִים לְמַפְרָשִׁים ו"ל וְכו': עוֹד כְּתַב הֵרַב הַמַּגִּיד א"נ י"ל דְּרַבִּי אוֹשְׁעִיָא מְשׁוּם דַּה"ל ור"י הֵלֵךְ לְשִׁיטָתוֹ מְשׁוּם דְּאִי הֵנָּה ס"ל לֵר' בְּעֵינֵן שְׁחִיטָה כַּר"מ כ"ש דְּהֵנָּה אוֹסֵר חֵלְבוֹ וְגִידוֹ א"נ דַּר"מ הֵלֵךְ לְשִׁיטָתוֹ וְכו' פִּירוּשׁ דַּר' אוֹשְׁעִיָא הֵיזֵה לוֹ בְּהֵכְרַח לֹמַר דַּר"י הֵלֵךְ לְשִׁיטָתוֹ דְּהֵינּוּ שְׁלֹא הִתִּיר חֵלְבוֹ וְגִידוֹ אֶלָּא מְשׁוּם דַּס"ל דְּנִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ.

דְּאֵם הֵיזֵה ס"ל דְּאִינוּ נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ דְּהוּא בְּהֵמָה גְּמוּרָה בְּעֶצְמוֹ וְדֵאֵי דַּכ"ש דְּאָסוּר חֵלְבוֹ וְגִידוֹ. וּלְפִי שְׂאֵמֵר כְּפֵי מְשׁוּם ר"י אָמַר נְמִי דַּר"מ הֵלֵךְ לְשִׁיטָתוֹ.

דְּזֵה לֹא הֵיזֵה צָרִיף לֹמַר דַּכ"ש הוּא פִּינֵן שְׂאִינוּ נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ וְלֹא הָא בְּהָא תְּלִיא דְּמֵאֵן דְּמִתִּיר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ יְהֵי חֵלְבוֹ וְגִידוֹ מְוִתֵּרִין. דְּלֹא מְשׁוּם זֵה הִתִּיר ר"י פִּינֵן דְּמִתִּיר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ יְהֵי מְוִתֵּרִין גִּידוֹ וְחֵלְבוֹ.

דְּאִפְשֵׁר דְּאִין הֵלְכָה כַּר"מ בְּשַׁחֲיִטָּה אֶלָּא נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת אָמוּ וְגִידוֹ וְחֵלְבוֹ אָסוּר. דְּסֵתָמִי דְּמִתְנִי' מְכַרְעִין הָכִי דְּקִתְנִי נִיטָר בְּשַׁחֲיִטַת בְּלִשׁוֹן חֲכָמִים אוֹמְרִים דְּסֵתָם תַּנָּא הָכִי וְגִיד הַנְּשֵׂה סֵתָם דְּגִידוֹ אָסוּר וְכַמְש"ל: עוֹד כְּתַב וְתוֹ דְּקְאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּהוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי בְּהֵמָה וְתַלְשׁ חֵלֶב מִבֶּן ט' חֵי וְאָכְלוֹ וְכו' מְשַׁמַּע דְּחֻדְשִׁים גְּרָמוֹ ע"כ: לְכַאוּרָה קָשָׁה עַל זֵה דְּאִדְרָבָא מְשֵׁם רְאִיָּה לְהַפֵּךְ מִדְּנִקְט רַבִּינוּ וְהוֹצִיאָו לְחוּץ דְּמְשַׁמַּע דְּרַבִּי יוֹחָנָן אִיגְרִי בְּהָכִי דְּהוּא דְּוִקָּא בְּהוֹצִיאָו לְחוּץ.

אָבֵל אִם תִּלְשׁוּ וְהִנִּיחוּ שָׁם מִוְתֵר. וּלְפִי הַהֲכָרַח שֶׁפֶתַב הוּא שֶׁהוּא וְאִם אֵיתָא שֶׁהִיָּה חֲלָבוּ נִכְשֵׁר אִם נִשְׁחַטָּה אִמּוֹ לֹא מִשְׁמַע דְּחֻדְשִׁים גְּרָמוּ.

הִיָּה צָרִיף דָּאע"ג דְּלֹא הוֹצִיאֵו לְחוּץ יְהִיָּה חֲזִיב. דְּחֻדְשִׁים גְּרָמוּ וּמִזֵּה מִשְׁמַע דְּדוֹקָא מִשׁוּם חֻדְשִׁים וְהוֹצִיאֵו קוֹדֵם שְׁנִשְׁחַטָּה אִמּוֹ גּוֹרְמִים אָבֵל כְּשֵׁלֵא הוֹצִיאֵו דְּנִיָּתֵר בְּשַׁחֲטָת אִמּוֹ אִינוּ חֲזִיב.

דָּאָף דְּמַר"ן בְּכ"מ נִתֵּן טַעַם לְהוֹצִיאֵו יַעו"ש. מ"מ אִין מִזֵּה רְאָיָה לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ דְּשִׁאנִי הוֹצִיאֵו קוֹדֵם שְׁנִשְׁחַטָּה אִמּוֹ דְּבִנְשַׁחֲטָה אִמּוֹ גַּם חֲלָבוּ נִכְשֵׁר: אָבֵל הָאֵמֶת דְּלֹא קָשָׁה דְּכּוֹנֶנֶת הָרַב הַמַּגִּיד כֶּף הוּא דָּאָם דְּבִשְׁחִיטָת אִמּוֹ נִכְשֵׁר חֲלָבוּ אִיף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשִׁיבָא לְחוּץ דְּחֲזִיב מִשׁוּם דְּחֻדְשִׁים לְבַד גְּרָמוּ.

וְהִלֵּא אִם נִשְׁחַטָּה אִמּוֹ מִוְתֵר חֲלָבוּ מִשְׁמַע דְּחֻדְשִׁים אִינָם גּוֹרְמִים לְבָדָם. אֵלֵא מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁחַטָּה אִמּוֹ וּמִדָּאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּחֻדְשִׁים לְבַד גּוֹרְמִים.

אֵלֵמָא דַּס"ל דְּגַם בְּנִשְׁחַטָּה אִמּוֹ נֶאֱסָרוּ חֲלָבוּ דְּחֻדְשִׁים גְּרָמוּ. וְטַעַמָּא דְּבִשְׁלֵא הוֹצִיאֵו דְּהוּא מִוְתֵר הוּא כְּמוֹ שֶׁפֶתַב הַכ"מ כְּנֻז"ל וְדוּק: דִּין י"ז אִין מוֹלַחֲזִין הַחֲלָבִים וְכו' פֶּתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְאִם עֶבֶר נִמְלַח נִרְאָה דַּעַת רַבֵּינוּ שֶׁאִין הַבְּשָׂר נֶאֱסָר בְּכֶף שֶׁפֶתַב לְמַטָּה וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלוּ וְכו' וְאִם נַעֲשֶׂה לֹא נֶאֱסָר הַבְּשָׂר: וְקָשָׁה לִי עַל זֶה דְּרַבֵּינוּ בְּפָרֶק ט"ו פֶּתַב בְּשָׂר גְּבֵלָה מְלִיחַ שְׁנִבְלָל עִמּוֹ בְּשָׂר שְׁחוּט הָרִי זֶה נֶאֱסָר וְרֵאִיתִי לְמַר"ן בְּכ"מ שֶׁעֲשֶׂה חֲזִילוּק בֵּין זֶה לְזֶה יַעו"ש.

וְקָשָׁה לִי עָלָיו דְּהוּא בַש"ע ס' ס"ד פֶּתַב אִין מוֹלַחֲזִין וְכו' כְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ בְּכָל מַמַּשׁ וְשֶׁלֹּא נֶאֱסָר הַבְּשָׂר וּבִסְמִן ק"ה סְעִיף ט' פֶּסֶק דְּבַחֲלָב צָרִיף ס' לְבַטְלוֹ וְאִם כֵּן הִיָּה לוֹ לְחַלֵּק חֲזִילוּקִים שֶׁעֲשֶׂה בְּכ"מ.

וּמַכ"ש שֶׁשָׂם פֶּסֶק דְּגַם בְּנִמְלַח עִם הַשְּׂוֹמֵן וְהַקְרוּמִים שֶׁהֵם מְדַרְבְּנֵן: דִּין כ"א וְטַבַּח שְׁדַרְכוּ לְנִקּוּת הַבְּשָׂר וְכו' וְאִם נִמְצָא אַחֲרֵי כַּזִּית וְכו' הִנֵּה הָרַב הַמַּגִּיד לֹא פֶּתַב מֵהִיכָן יֵצֵא לוֹ לְרַבֵּינוּ דְּלֵהֲלָקוֹתוֹ אִפִּי בְּמִקּוּמוֹת הַרְבֵּה: וְנ"ל שֶׁלֹּא צָרִיף לְבָאָר אַחַר שֶׁפֶתַב וְלֹא פְּלִיגֵי כָּאן.

לְהִלָּקוֹתוֹ כָּאן לְהַעֲבִירוֹ. דְּמִשְׁמַע דְּלֵהֲלָקוֹתוֹ בְּכַזִּית סֵתָם אָמַר דְּנֻדָּאֵי דְאַפְי' בְּשָׁנִים וּשְׁלִשָׁה מְקוּמוֹת.

דְּמַר זוּטְרָא הוּא דְרַצָּה לְחַלֵּק בְּהִכִּי מְכַשְׁעוֹרָה בְּמִקּוּם אֶחָד לְכַזִּית בְּשָׁנִים וּבִג' מְקוּמוֹת אָבֵל רַב פֶּפְא לֹא שִׁאנִי לִיָּה בֵּין בְּמִקּוּם א' בֵּין בִּג' מְקוּמוֹת וְרַבֵּינוּ פֶּסֶק כְּרַב פֶּפְא לְפִי שִׁאמְרוּ וְהִלְכְתָּא לְהִלָּקוֹתוֹ בְּכַזִּית וּלְהַעֲבִירוֹ בְּכַשְׁעוֹרָה וּבְנֻדָּאֵי שִׁאפְי' לֹא פֶּתַב רַבֵּינוּ אִפְּלִלוּ בְּמִקּוּמוֹת הַרְבֵּה אֵלֵא סֵתָם בְּכַזִּית הִנֵּה מִשְׁמַע דְּאַפִּילוּ בְּמִקּוּמוֹת הַרְבֵּה בֵּינוּ דְנִמְצָא אַחֲרֵי כַּזִּית מֵה לִיָּה בְּמִקּוּם א' מֵה לִיָּה בְּמִקּוּמוֹת הַרְבֵּה וְלֹא אֶצְטְרִיף רַבֵּינוּ לְבָאָר זֶה אֵלֵא מִשׁוּם דְּמַר זוּטְרָא קָא מְחַלֵּק בְּהִכִּי וּמוֹקִים לֵה בַחַד גְּוֹנוֹא לְכֹן אֶצְטְרִיף רַבֵּינוּ לְכַתְּנָב זֶה לְזַמְר דָּאִין הַחֲזִילוּק בְּהִכִּי אֵלֵא כְּרַב פֶּפְא דְּהַחֲזִילוּק בֵּין לְהַעֲבִירוֹ בֵּין לְהִלָּקוֹתוֹ: פֶּרֶק ח' דִּין ו' הָאוּכַל גִּיד הַנֶּשֶׂה שֶׁל גְּבֵלָה אוֹ שֶׁל טְרֵפָה אוֹ שֶׁל עוֹלָה חֲזִיב שְׁתִּים וְכו' הִנֵּה מַר"ן בְּכ"מ הִבִּיא קוּשְׁיַת הַרְשָׁב"א ז"ל עַל רַבֵּינוּ דְּמוֹכַח בִּפ' גִּיד הַנֶּשֶׂה דְּלַמ"ד אִין בְּגִידִין בְּנוֹתָן טַעַם אִין אִיסוּר מִן קְדָשִׁין נוֹהֵג בּוֹ.

ושפן פסק הרמב"ם. ובאונקל גיד הנשה דעולה פסק דחייב ב' ומאן דמחייב ב' ע"כ אית ליה בגידין בנותן טעם.

וקשה דידיה אדידיה גם איני יודע דרכו בזה עכ"ל. ואנכי לא ידעתי דלמה לא הקשה עליו מנבלה וטרפה.

דנדאי דלמ"ד אין בגידים בנותן טעם בכל איסור לא יתחייב. שהרי שם דף ק"א על רבי שמעון דפותר בגיד הנשה של בהמה טמאה.

קא מקשה עליה בש"ס ואי אין בגידין בנותן טעם לחייב משום גיד. דהיינו דאי אין בגידין בנותן טעם ומשום הכי פטור משום טמאה.

לחייביה משום גיד. אלא דבכל דבר איסור לא יתחייב משום גיד הנשה נמי דאין בגידין בנותן טעם: ועל עיקר קושיותו נראה לי לתרץ דס"ל לרבינו פיון דבש"ס הביא אמר רב יהודה אמר רב האוכל גיד הנשה של נבלה ר' מאיר מחייב שתיים וחקמים אומרים אינו חייב אלא אחת ומודים חכמים לר' מאיר באוכל גיד הנשה של עולה או של שור הנסקל שחייב שתיים ע"כ.

ואמרו שם דמאן דמחייב שתיים אית ליה איסור כולל. ואם דרב ס"ל נמי הכי דלא יתחייב משום איסור השני אלא אי אמרינו דיש בגידין בנותן טעם.

אם פן בין לרבנו בין לר"מ הם דלא פהלקתא דקי"ל דאין בגידין בנותן טעם. וגם לרב שהביא דבריהם הוא נמי ס"ל דלא פהלקתא.

לכן רבינו פשיטא ליה דכולהו הוה פהלקתא דלא עביד רב כמו שאמרו בש"ס דמאן דס"ל דאין בגידין בנותן טעם לא יתחייב על האיסור השני פיון דחייבה תורה על הגיד ואע"פ שאין בו טעם ג"כ יתחייב על האיסור שבא משום כולל.

ולכן פסק ברבי מאיר דחייב שתיים משום כולל פיון דהוא הכי ס"ל דחייב באיסור כולל וכמו שפכת הרב המגיד: וכן נראה מדברי רש"י שם שלדברי רב אחי גם למ"ד אין בגידין בנותן טעם שכתב בד"ה ור"י לית ליה איסור כולל וכו' ואע"ג דר"ש נמי שמעין בעלמא דלית ליה כולל וכו' אפ"ה אליביה לא מצינו לאוקומי משום דאף באיסור חמור אית ליה דלא חגיל יעו"ש.

והרי הקא קיימי אליבא דמחייב שתיים ואם הוא ס"ל דאינו מתחייב עד שנאמר דיש בגידין בנותן טעם. היכי מצי לאוקומא כר"ש.

הא ר"ש ס"ל דאין בגידין בנותן טעם וכמ"ש לעיל לעולם קסבר ר"ש אין בגידין בנותן טעם. והיכי מצי לאוקומא כר"ש אלא ודאי שהוה ז"ל מפרש לדברי רב דאין מוכרח לומר דס"ל דיש בגידים בנותן טעם.

דאין סברא לומר דר"מ וחקמים ס"ל דיש בגידין בנותן טעם הפך ההלכה והוא המביא לדבריהם ס"ל הכי. אלא ס"ל דאין בגידין בנותן טעם.

ואפ"ה קא מחייבי שתיים לר"מ בגיד הנשה של נבלה. וחקמים בגיד הנשה של עולה ושל שור הנסקל.

וכמ"ש וילהכי כתב ואף ע"ג דר"ש נמי שמענין בעלמא וכו' פדעת רבינו כמ"ש וכן נ"ל שזו דעת הרמב"ן שהביא הרב המגיד בדין י"ג וז"ל ואע"ג דהתם בפרק כ"ש אמרינו בריש סוגיא מאן דאית ליה אין בגידין בנותן טעם אסור בהנאה ואנן קי"ל כמ"ד אין בגידין בנותן טעם פדאפסיקא הלכתא בגמ' פבר תירץ הרמב"ן וז"ל דלרונחא דמילתא אתמר ההוא סוגיא אבל למסקנא גיד הנשה מותר בהנאה אפי' את"ל אין בגידין בנותן טעם דלאו הוה ביקא תליא ונה דעת רבינו ועיקר עכ"ל.

הנה רואה דהאי סוגיא דפרק כ"ש היא פהאי סוגיא דסברי כל שאין בגידין בנותן טעם לאו בכלל איסור הפשר הנאסר דעל גבלה קאמר התם הניחא למ"ד יש בגידין בנותן טעם אלא למ"ד אין בגידין בנותן טעם מאי איפא למימר.

דאם אין בגידין בנותן טעם לאו בכלל פשר גבלה הוא אלא עין בעלמא. ואעפ"כ כתב הרמב"ן אבל למסקנא גיד הנשה מותר בהנאה אפי' את"ל אין בגידין בנותן טעם דלאו הוה ביקא תליא.

דהיינו אע"פ שהוא אינו בנותן טעם מותר בהנאה פגבלה. גם כן נאמר הוה דעת ר"מ שהביא רב שחייב שתיים דחל עליו איסור גבלה.

הוא אפי' שנאמר אין בגידין בנותן טעם דלאו הוה תליא ביקא: דין י"ד גיד הנשה מותר בהנאה וכו' לפיכך אם היתה הירף חתוכה לא יתננה לעכ"ו בפני ישראל וכו' עיין בהר"ן שהאריך בזה וכתב ויש מקומות שנהגו שלא להכריז כל ימות השנה חזר תקנתם הוה שורת הדין שמן הדין מותרין ליקח מהן ואוסרין למכור.

והם כל ימות השנה אסורין ליקח ומותרין למכור. זהו ענין דמקום שאין מכריזין הנזכר בגמרא.

ומשום דאוקימנא לה למתניתין ללישנא בתרא במקום שאין מכריזין אצטריכנא לטעמא דשמא יתננה לו בפני ישראל ע"כ. הנה מבואר מזה דהיכא דאין לוקחין פשר מן הפותים.

טעם איסור חתוכה הוא שמא יתננה בפני ישראל: ורבינו לא הזכיר מזה במקום שאין מכריזין משום דכבר כתב וכבר אסרו חכמים כל הפשר הנמצא בין בשוק בין ביז עכ"ו וכו': ומה שכתב לא יתננה לעכ"ו בפני ישראל.

ולפי לישנא בתרא משמע דאפי' שלא בפני ישראל אסור גזרה שמא יתננה בפני ישראל הוא משום דא"א לומר דגזרינן שמא יתננה בפני ישראל דא"כ היאך מוכרין להם גבלות וטרפות ונהלא חיישי' לומר שמא יראה ישראל ויאמר שהם פשרות.

אלא ודאי דלא גזרינן משום זה אלא הכוונה גזרינן ליתנה בפני ישראל ולפי שגם בזה אפתי תקשה דהיאך מוכרים להם גבלות וטרפות בפני ישראל. להכי כתב הרב המגיד וז"ל והנראה אלי בדעת רבינו שהוא סבור דהכא במפרש שהירף מפשר פשרה הוא וכו' ובכ"מ ג"כ מותר למכור להם גבלות וטרפות ואומר להם שהם גבלות וטרפות וכו' ואפשר שאף הוא דעת רבינו שאין גנבת דעת אלא למפרש לו שהיא פשרה וכמ"ש למעלה ע"כ.

והשתא לא תקשה מה שהקשה הרב לח"מ ודוק: דין ט"ו פל מקום שנאמר בתורה וכו' עד שיפרט לה הפתוב פדרה שפרט בנבלה שנאמר לגר אשר בשעריה תתננה ואכלה וכו' אף ע"ג דזה הוא אליבא דר"מ אבל לר' יהודה דרבינו פסק כמותו בדרשה דקרא דהוא דברים פכתבון דכן פתב בפ"י מהל' ע"ז.

ואמרי בש"ס דלר' יהודה נפקא ליה מלפלב תשליכון אנתו אותו אתה משליה לפלב ואי אתה משליה לפלב פל איסורין שבתורה. אפ"ה רבינו תפס הלשון דאמר רבי אבהו שהוא אתי גם לר"י אחר מה שלמד מאותו וכו' שאז שכל מקום שנאמר לא יוכל וכו' עד שיפרט לה הפתוב פדרה שפרט לה בנבלה שהתיר לה הפתוב הנאה אפי' לדרשת רבי יהודה והוסיף טעם אחר שאמר ובחלב וכו' שהוא פשט הפתוב להכי לדעת ר"י הגלילי.

ואע"ג דלר"ע אינו כן מ"מ תפסו שהוא פשוט ג"כ אף ע"פ שאינו בא לזה לר"ע: ומה שפצינו שפתב רבינו בפ"ב מהל' שחיטה דחולין שנשחטו בעזרה אסורים בהנאה. וכתב מר"ן בכ"מ דהוא מדאורייתא ובהאי סוגיא דפרק כ"ש קאמרי דלר' יהודה חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא לא קשה פיון דהאי דחולין נשחטו בעזרה מוכרח דהוא מדאורייתא כמו שפתב שם בכ"מ.

לא עביד כמו שאמרו בסוגיא דכ"ש דלר' יהודה מדרבנן. דהוא שינויא בעלמא ואפשר דר' יהודה אית ליה מקרא אחריןא שהוא דאוריית' ואפי' דאם הנה ר' יהודה אומר בפירוש דחולין דנשחטו בעזרה מדרבנן לית ליה למפסק כר' יהודה ממה שפתב שם מר"ן בכ"מ כמ"ש: ומכ"ש דלפי ת"כ בפרק צו גבי נותר משמע שם דלר' יהודה אסירי בהנאה מדאורייתא כמו שהקשה רשב"א בתוספות שם בד"ה חולין שנשחטו בעזרה וכו'.

דהוא להדיא דלא כמו האי שינויא דהכא דלא סמכינן על האי שינויא דש"ס. וראיתי להלח"מ שהקשה על רבינו בענין זה ולבסוף העלה דלרבי' חולין שנשחטו בעזרה הוא מדרבנן ולכך פתב בהל' שחיטה שהם קבלה וכו' יעו"ש.

ונה תימה דא"כ פיצד פסק בפרק י"ד מהלכות שחיטה דפטור מלכסות ואם הוא מדרבנן איך פטור מדבר שהוא מן התורה. אבל שם הלח"מ האריך שהוא מן התורה אלא שהקשה מדרבנן פאן יעו"ש.

ולפי מה שפתבתי לעיל לא קשה פלל: דין ט"ז פל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל וכו' פתב הרב המגיד פרק כ"ש פל איסורין אין לוקין עליהן אלא דרף אכילתן וכל דבר הראוי באכילה אין דרף הנאתו אלא דרף אכילה כשתקנו ע"כ.

לכאורה קשה דמאי ראיה מביא מהאי דהתם איירי לדבר האסור באכילה. דלא מיקריןא אכילה אלא אכילה פתקנה.

אבל דבר האסור בהנאה אמאי אינו מתחייב פשנהנה. ונ"ל משום דהתם איירי גם על דבר האסור בהנאה שהרי ר' אבהו הוא דקאמר בו לשון דרבי יוחנן ורבי אבהו ס"ל דכל מקום שנאמר בו לשון אכילה אף הנאה משמע.

וְעוֹד דְּהֵתֶם קְאָמַר עֲלֵה בְּשׁ"ס לְמַעוֹטֵי מַאי אָמַר רַב שִׁימִי בַר אֲשִׁי לְמַעוֹטֵי שְׁאֵם הַנִּיחַ חֵלֶב שֶׁל שׁוֹר הַנֶּסְקֵל עַל גְּבֵי מִכְתּוֹ שֶׁהוּא פְּטוּר. וְחֵלֶב שֶׁל שׁוֹר הַנֶּסְקֵל אֲסוּר בְּהֶנְאָה.

וְאִם כֵּן פִּינּוֹן שֶׁעַל אֲכִילָה אֵינוֹ מִתְחַיֵּב אֲלֵא דְרָדָּה אֲכִילָה כְּתִקְנוּ וְאִם עַל פִּי שֶׁהוּא נִהְיָה א"כ מֵה שְׁאָסַר הַפְּתוּב הַהֶנְאָה אֵינוֹ לוֹקֵה עָלֶיהָ.

דְּאֵינוֹ לוֹקֵה אֲלֵא עַל הָאֲכִילָה דְּנִקְא דְּלִהֲכִי פְּתַב לְשׁוֹן אֲכִילָה וְזֵהוּ מֵה שְׁפָתַב אַח"כ וְלִפִּי זֶה הָרִי אִיסוּר הַהֶנְאָה כְּדִין חֲצִי שִׁיעוּר שְׁאָסוּר מִן הַתּוֹרָה וְאֵין לוֹקִין עָלָיו: וְהֵינּה אִיסוּר הֶנְאָה עֲצָמוֹ בְּלֵא אֲכִילָה פִּינּוֹן שֶׁאֵינָה דְרָדָּה אֲכִילָה כְּתִקְנוּ אִם ע"פ שֶׁהוּא דְרָדָּה הֶנְאָה כְּגוֹן חֵלֶב שֶׁל שׁוֹר הַנֶּסְקֵל שֶׁהוּא מְרַפָּא הַמְּפָה פְּטוּר.

וְאִם בְּהֶנְאָה עֲצָמָה אֵינוֹ כְּדְרָדָּה הֶנְאָה כְּגוֹן רַבִּינָא דְשִׁפְף לְבִרְתִּיהָ בְּגוּוֹהֲרִי דְעֶרְלָה פִּינּוֹן שֶׁהִיוּ בְּנוֹסֵר וְלֹא הִיוּ עוֹמְדִים לְסִיכָה מְוֹתֵר. וְמֵה שְׁפָתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְאֲפִילוּ סִיכָה שֶׁהִיא קְרוּבָה לְשִׁתְיָה אָמְרוּ בְּגִמְרָא גְּבֵי רַבִּינָא שֶׁהִיָּה סוּף בְּתוֹ בְּפָרִי עֶרְלָה בְּמִקּוֹם חוֹלִי שְׁאֵין בּוֹ סִפְנָה דְלָאו דְרָדָּה הֶנְאָתָן הוּא.

אֵין פְּנוּנְתוֹ לֹמַר דְּהוּא אֲסוּר כְּדִין חֲצִי שִׁיעוּר שְׁאָמַר אַח"כ אֲלֵא לֹמַר שְׁאֲפִי בְּהֶנְאָה בְּלֵא אֲכִילָה אִם שְׁלֵא כְּדְרָדָּה הֶנְאָתוֹ מְוֹתֵר וְאִם כֵּן אִיסוּר הֶנְאָה עֲצָמוֹ הוּא כְּחֲצִי שִׁיעוּר דְּאִיסוּר וְאֵין לוֹקִין עָלָיו.

וְזֵה כְּדְרָדָּה הֶנְאָתוֹ דְּנִקְא כֵּן נ"ל: שֶׁם חוּץ מִן הַחֵלֶב שֶׁהִרִי נֶאֱמַר בּוֹ יַעֲשֶׂה לְכָל מְלֹאכָה וְכו' אַע"ג דְּבִבְבִלְיָה מְצִינוּ שֶׁהִתִּיר הַפְּתוּב הֶנְאָה מ"מ הוּא גְּזַדְמָנוּ לוֹ גְּבִלְיָה אוֹ טְרַפְסָה אֲבָל לֹא כְּתַב שִׁיכּוּוֹן מְלֹאכְתוֹ בְּהֵם אֲבָל בְּחֵלֶב אָמַר לְכָל מְלֹאכָה.

דְּמִשְׁמַע שִׁיכּוּל לְכוּוֹן מְלֹאכְתוֹ בּוֹ. וְאַע"ג דְּבַפ' כָּל שְׁעָה דָּף כ"ג מְשַׁמַּע דְּאַצְטְרִיף קְרָא לְהִתִּיר מְלֹאכְת הַדְּיוּט דְלֵא יְהֵא אֲסוּר מְזַנְאָה מְשׁוּם שְׁנֶאֱמַר בּוֹ לֹא תֹאכְלוּ.

מ"מ מְדַכְתִּיב לְכָל מְלֹאכָה מְשַׁמַּע דְּיִכּוּל לְכוּוֹן מְלֹאכְתוֹ בּוֹ- וְנִרְאָה מְדַכְרִיו שְׁאִיסוּר זֶה מִן הַתּוֹרָה אֲבָל מְדַכְרִי הַכ"מ הוּא כְּדִי שְׁלֵא יֹאכַל: פְּרָק ט' דִּין א' בְּשִׁר בְּחֵלֶב אֲסוּר לְבַשְׁלוֹ וְכו' כְּתַב הָרַב הַמַּגִּיד זֶה מְבֹאָר בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת וְכו' וְכוּלְהוּ סְבִירָא לְהוּ כֵּן וְנִחְלְקוּ שֶׁם מְנָא לֵן אִיסוּרִין אֵלוּ ע"כ אַע"פ שֶׁרַבִּינוּ לֹא ס"ל כְּפוֹתִיָּהוּ.

שֶׁהוּא כְּתַב שִׁשְׁתַּק הַפְּתוּב מְאִיסוּר הָאֲכִילָה וְכו' כְּמוֹ שִׁשְׁתַּק מְלֹאכְסוֹר יְבַת מֵאַחַר שְׁאָסַר בַּת הַבַּת. לֹא בִּיָּאָר מֵהִיכֵן יֵצֵא לוֹ אִיסוּר הֶנְאָה וְג"כ לֹא כַת' שְׁלוֹקָה עַל הַהֶנְאָה בְּלֵא בְשִׁלּוֹ וּבְלֵא אֲכָלוּ שְׁנִרְאָה שֶׁאֵז"ל לְפִי שִׁיטְתָן דְלַעֲיִל שְׁאֵינוֹ לוֹקֵה עַל הַהֶנְאָה.

וְאִיסוּר הֶנְאָה הוּא מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּמִשְׁמַע דְּאַפִּי בְשׁוּלוֹ אֲסוּר כ"ש אֲכִילְתוֹ. וְהוּא כְּאִילוּ כְּתִיב בִּיהָ אֲכִילָה וְלַעֲיִל פְּסַק דְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּא' בַּתּוֹרָה לֹא תֹאכַל לֹא תֹאכַל לֹא יֹאכְלוּ לֹא יֹאכַל א' אִיסוּר אֲכִילָה וְאַחַד אִיסוּר הֶנְאָה מְשַׁמַּע.

וְזֵה עֲדִיף לְמָה שֶׁהוּצִיאָו בְּלִשׁוֹן בִּישׁוּל. לְאַסוֹר אֲכִילְתָן וְאַפִּילוּ שְׁלֵא כְּדְרָדָּה הֶנְיָיָה כְּמוֹ שְׁפָתַב בְּפָרָק "ד מְהִלְכוֹת אֵלוּ: מ"מ כָּל הַנְּהוּ תַנְאִי אֵית לְהוּ דְּאִיסוּר בְּאֲכִילָה וְאִיסוּר בְּהֶנְאָה וְאִיסוּר בְּבִישׁוּל וְכְדַכְרִי רַבִּינוּ.

אֲלֵא שְׁרַבִּינוּ תְּפַס דְּכַרִּי וְיִקְרָא רַבָּה שֶׁהֵם דְּכַרִּים גְּכוּחִים כְּמוֹ שְׁלֵא הַזְּכִיר אִיסוּר הַבַּת. אֲבָל בְּמִנְיָן הַמְצוֹת מְנָה לָאוּ דְּאֲכִילָה מְמָה שְׁאָמַר עוֹד הַפְּתוּב לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ.

פינון דבא לחשוב אותו במנין הלאונן אם לא הנה פתוב עוד לא תבשל לא הנה נחשב ללאו נדו אע"פ שהוא יוצא איסור אכילה במכ"ש מאיסור בשול. פינון דלא פתיב לאו לעצמו להכי אצטרף משום לא תבשל עוד פעם אחרת דודאי דלאו לעצמו אתא שפבר פתיב.

אלא לאיסור אכילה הינצא כמכ"ש דבישול. דהינו דאם לא הנה מכ"ש דבישול לא היינו אומרים דהוא אתא ללאו דאכילה.

אלא אנו אומרים דאצטרף לדבר אחר. ולא מנה לא תבשל שלישי להנאה משום דהוא אדיל לשיטתו דלעיל דאין לוקין על ההנאה ואיסור הנאה הוא כמו כל האיסורין שבתורה דשם אכילה קאי נמי ההנאה כסברת ר' אבהו דלדידה לא אצטרף קרא להנאה.

כה נראה לי פשוט לדעת רבינו ודוק: . וכן האוכל פזית משניהם מהפשר והחלב שנתבשלו כאחד לוקה ואע"פ שלא בישל.

כתב הרב המגיד ומ"ש רבינו שעל פזית משניהם לוקה כבר נתבאר בסמוך דאפילו רב מודה באכילה ע"כ. אף ע"פ שמה שמודה רב באכילה הוא בבא מיורה גדולה כמו דמןקמו לה בש"ס ולוי פליג עליה דאפילו לא בא מיורה גדולה דלוקה.

ופסק רבינו פלוי דהלכה פלוי לגבי רב. וא"כ הרי רב לא מודה באכילה דאיירי לוי בה.

מ"מ רב בא לאשמועין דבכי האי גוונא שבא מיורה גדולה מצטרפין. אלא בבישול דלא בישל פי אם חצי זית מזה וחצי זית מזה לא מצטרפין להוציאן מפלל היתרון לקרות איסור עד שיהיה בכל אחד לעשות איסור לעצמו.

דנמצא דגם לדברי רב שינף באכילה להתחייב בחצי זית מזה וחצי זית מזה משא"כ בבישול דלא אפשר להתחייב בבישול חצי זית מזה וחצי זית מזה. וזה שכתב הרב המגיד דאפילו רב מודה באכילה.

דהינו שאפילו לרב שמיקל בבישול ופוטרו ממלקות מודה באכילה באופן שבא מיורה גדולה שמצטרפין לכזית הרי לדידה איפא צד חיוב באכילה יותר מבישול ואם פן מ"ש רבינו האוכל פזית משניהם אפי' לרב קא אתי אי לאו דפסק דגם בבישול חייב.

אבל פינון דפסק דגם בבישול חייב לא בעינו דבא מיורה גדולה פן נראה לי לפרש דברי המגיד: וראיתי להלח"מ ז"ל שהקשה על דברי הרב המגיד ותיגרז קרוב לדברינו הנזכרים יעו"ש.

אבל' ראיתי שכתב לבסוף וז"ל ולפי הנסחא השניה שהזכרתי. בדברי רבינו ז"ל דמשמע ליה לרב המגיד מלשון שנתבשלו כאחד דאיירי בתוך יורה גדולה עד כאן לשונו: ולא ידעתי מאי קאמר ונהלא לפי הנסחא השניה היא שרבינו פסק פרב והרב המגיד הוא אמר דרבינו פסק פלוי.

ואיך יאמר דמשמע ליה לרב המגיד מלשון שנתבשלו נאמר דאיירי בתוך היורה גדולה. ואם פנונתו דלאו הכי גריס בודאי הרב המגיד אלא לפי הך גרסא אמרינו דיבשל משניהם ר"ל פזית מפל אחד ואחד.

ג"כ נאמר דמה שפכת רבינו לשון שנתבשלו כאחד. הוא ר"ל שבאו מיורה גדולה.

דהיינו שאע"פ שרבינו פסק כלוי. שבבבשול חצי זית מזה וחצי זית מזה חייב.

מ"מ באכילה מודה לרב דבעינן שבאו מיורה גדולה. ולא פליגי אלא בבבשול דלוי ס"ל דמצטרפין ורב ס"ל דלא מצטרפין.

אבל באכילה כולהו מודו דבעינן שבאו מיורה גדולה וזהו שאמר הרב המגיד דאפילו רב מודה באכילה. הפונה דאפי' רב שחולק בבבשול מודה הוא שאם באו מיורה גדולה אע"פ שלא אכל חצי זית מזה וחצי זית מזה חייב: לפעד"ן שזה אי אפשר שא"כ הנה לו להרב המגיד להביא הא דאוקמו בש"ס דבעי שבאו מיורה גדולה.

וגם פינון שזה סתום ולא ביאר רבינו לפחות הנה לו להרב המגיד לבאר שפך פנונת רבינו: ועוד פינון שפכת רבינו וכן האוכל וכו' משמע כמו בבבשול שפכת לודם ולא בעינן שבאו מיורה גדולה: ועוד ממה שאמר רבינו לא שתק הכתוב וכו' כלומר ואפילו בישולו אסור ואין צ"ל אכילתו משמע דין בבבשול כדין האכילה: דין ד וכן בשר חיה ועוף וכו' לפיכך מותר לבשלו ומותר בהננייה פכת הרב המגיד וכשם שגזרו באיסור העלאה על השלחן כמו שיתבאר בפסק זה וכולה גזרה היא ע"כ.

נדאי שאיסור העלאה על השלחן הוא משום אכילה וכמו שפכת שם רבינו גזרה משום הרגל עבירה שמא יאכל זה עם זה אע"פ שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים ע"כ. הרי להדיא שרבינו הוא אומר גזרה שמא יאכל זה עם זה.

דהיינו עוף עם הגבינה. וכן משמע ממה שאמר עוד אף ע"פ שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים דהיינו אפ"ה גזרינן ביה שמא יאכל: ואע"פ שבפסק כל הבשר אמרו אבל הכא אי שרית ליה לאסוקי עוף וגבינה אתי לאסוקי בשר וגבינה ומפל בשר בחלב דאורייתא דמשמע דאיסור העלאה עוף וגבינה לאו משום שמא יאכל זה- עם זה אלא אטו העלאה באכילת בשר בהמה.

רבינו ס"ל דלא אמרו כן אלא לפי דיוקא דרב יוסף דקא דייק ש"מ בשר עוף בחלב דאורייתא דאי דרבנן היא נגזר גזרה וגזרה ואמר ומנא תימרא וכו' ועלה קא דחי ליה אפיי בשלמא וכו' דדחי ליה לפי דעתו שאין דומין דבשלמא וכו' אבל אה"נ דהנה מצי למדחי ליה דאין זה גזרה לגזרה אלא גזרה אחת היא ובודאי דגזרה אחת היא דכשגזרו על בשר עוף בחלב משום בשר בהמה בחלב עשו דינו כדין בשר בהמה לגמרי וכמו דין בשר בהמה דאסרו העלאה משום אכילתו גם בבשר עוף גזרו העלאה משום אכילתו שראו חכמים לגזור לגמרי כמו בשר בהמה משום דלא משמע לאינשי לחלק בין בשר לבשר וזהו מה שדייק בדבריו הרב המגיד ואמר וכולה גזרה היא: ועוד דרבנו פסק פתירוץ דרב אשי דכוליה רבי עקיבא והכי קאמר וכו' מהן מדברי תורה ומהן מדברי סופרים ולא חש לדיוקא דרב יוסף דאמר דאי ס"ד דרבנן אכילה גופה גזרה ואנן נגזר העלאה אטו אכילה דאה"נ דבהא גזרו דכולה גזרה היא ומה דקאמר הש"ס מעיקרא הא עוף אסור מדאורייתא משום דקתני כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים מדקאמר חוץ מבשר דגים וחגבים משמע דלבד בשר דגים וחגבים כולו איסורם שנה.

לזה תירץ רב אשי ואמר הכי קאמר פל הבשור אסור לבשל בחלב מהן מדברי תורה ומהן מדברי סופרים חוץ מבשור דגים ונחגבים שאינם לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים: עיין בדברי הרב לח"מ בד"ה אבל בשור בהמה טהורה וכו' שפתיב ושמעתי בשם רב גדול שתיירץ שמה שפתיב הרמב"ם וכן בשור חיה קאי לעיל וכו' וכן בשור חיה הוא בכלל דין בשור בהמה הנז' לעיל שאסור לבשלו מן התורה בחלב חיה טהורה ע"כ: ונ"ל להביא ראיה לזה ממ"ש רבינו לקמן בפרקין דין כ"ז בד"ה בבשור בהמה או חיה אבל אם אכל בשור עוף אחר שאכל הגבינה או החלב אינו צריך לא קנוח הפה ולא נטילת ידים ע"כ ואם שדעת רבינו בשור חיה הוא מדרבנן כבשור עוף מאי שנא זה מזה ואע"פ ששם תירץ הר"ן משום דבשורה דמי לבשור חיה מ"מ פינון שלא הונכר בש"ס זה מנין לו לרבינו: דין ו' וכן המבשל בשור במי חלב וכו' או שבשול דם בחלב פטור ואינו לוקה על אכילתו משום בשור וחלב.

כתב הרב הפגיד דאמר שמואל גדי להוציא את הדם. ולפי זה גם לענין אכילה דפטור משום בשור בחלב גם למאן דס"ל איסור חל איסור דהא מעטיה קרא גדי ולא דם.

ולחכי לא הזכיר רבינו בדם כמו שהזכיר במבשל בשור מטה או חלב שהוא משום דאין איסור חל איסור דלחכי לא לקי משום בשור בחלב. דאין צריכין לזה דבלאו הכי אין נוהג בו איסור בשור בחלב וגם משום חלב מטה לא שייך בה איסור נבלה שהרי בחלב טמאה אינו לוקה באכילתו כבשורה כמו שפתיב רבינו בפ' ג': ועוד פינון דחלב זה חיה פנוס במעיה קודם שמתה הוא דומה לביצת נבלה דאינה אסורה מדאורייתא: ואח"כ ראיתי להרב לח"מ שהביא דברי הב"י מה .

שפתיב על הטור בסי' פ"ז והקשה על דבריו קושיות חזקות ואמר ואם נאמר דהוא ט"ס וצריך לומר בדברי הרב"י ז"ל חלב מטה וכו' דהא רבינו ז"ל בפ"ג כתב דחלב הטמאים אינו לוקה עליהם אם לא שפתיב דיש חילוק בין חלב הטמאים לחלב נבלה וכו'.

ואנכי איש צעיר לא ראיתי לחלק בין זה לזה ומ"ש רבינו שם משום דכתיב מבשורם. הרי כתב שם הרב הפגיד דהוא סמך בעלמא שפתיב לזה דעיקר הלימוד מביצת היענה לאיסור עצמה.

ומדכתיב בת ילפינון לביצה לאיסורא דמשמע דאי לא כתיב בת לא הוה אסורן ביצתה: ועוד דהוא דומה לביצת נבלה וכמ"ש לעיל שאין בה איסור נבלה. ועוד דהא חלב מרה דכתב רבינו כתב הרב הפגיד דנפקא ליה ממה שאמר שמואל בחלב אמו ולא בחלב שחוטה.

אלמא דחלב מנה דכתב רבינו הוא חלב שחוטה ג"כ וביארו בדין י"ב ואיך שייך למר"ן הב"י לומר כן עלה: ומה שנלע"ד לומר הוא פינון דהטור לא הזכיר דברי הרמב"ם שאמר דבשור מטה או חלב שבשול בחלב דלוקה על בישולו משמע דלא גריס בהרמב"ם חלוקה של בשור מטה או חלב שבשולו בחלב.

אבל ממה שפתיב הב"י ועוד שם הוא המקום הראוי לשנות בו פטורים ואין לוקין וכי ובאותה חלוקה שפתיב הרמב"ם קאי למבשל בשור מטה בחלב ולדם שבשולו בחלב

דלוקה ע"ז משום נבלה ע"ז משום דם אבל בסדר שכתבם רבינו לא קאי אלא לדם שבשלו לחודיה.

ואח"ך פשטתב בשר מתה שבשלו בקלב כתב סתם פטור ולא כתב אין לוקין על אכילתו ונהנה ליה לצרף נשתיים אלו דם ובשר מתה בכבא אחת. ולגזור בדם פטור ואין לוקין על אכילתן משום בשר בקלב.

ע"כ משמע דכתובה בגנוסתו בשר מתה במקום חלב מתה שהיא פטור: הן אמת שבש"ס לא הזכירו בשרמתה דחייב משום ביטול בשר בקלב: ונ"ל דלפי גירסא זו שהיתה לו בדברי הטור אפשר דלמדו דפטור.

הוא כמו דבשל בקלב מתה דמאי שנא. והרמב"ם לפי גירסא זו הזכיר בשר מתה דפטור ומינה ידעינן דביטול בקלב מתה: והשתא דברי הב"י הם מובנים להדיא לפי הגירסא שהיתה לו בדברי טור.

אבל בש"ע בסיומן פ"ז כתב לפי הגירסא שבידנו בדברי הרמב"ם שכתב בקלב מתה ולא כתב בשר מתה כגירסא של הטור דמשמע דלא פטר אלא במבשל בקלב מתה וכדברי הרמב"ם לפי גירסתנו: והא דלא כתב דהמבשל בשרמתה דחייב ולוקין עליו בדברי רבינו.

משום דמשמעות פטור אבל אסור וא"כ כ"ש המבשל בשר מתה בקלב ואין מדרכו לחזור לכתוב משום מלקות. שבענין איסור כבר ידענו אותו כן נ"ל ודוק: דין י"ג ואין משערין בו אלא כמות שהוא בעת שנתבשל לא כמות שהיה בשעה שנפל.

כתב הרב המגיד ומ"ש רבינו אין משערין בו אלא כמות שהוא וכו' נראה שהוא פירוש למ"ש בגמרא בדידה משערין או במאי דנפק מניה ויפרש רבינו או אף במה דנפיק מניה ע"כ.

לפי דבריו אלו מפרש דברי רבינו שמה שאמר ואין משערין בו וכו' הוא לקולא. דאם היה קודם שנתבשל גדול שיעורו אין משערין ששים בשיעור שנפל שהיה גדול קודם שנתבשל אלא בשעה שפא לפנינו אחר שנצטמק.

ונה דייק לשון רבינו שכתב כמות שהוא בעת שנתבשל דלשון כמות שהוא כמו עכשיו. וכתב לא כמות שהיה בעת שנפל.

ש'לשון שהיה הוא כבר ונהו פירוש למ"ש בגמ' בדידה משערין. דהיינו כמו שהוא עכשיו שנצטמק ויצא ממנו מה שיצא.

או אף במה דנפיק מניה. דהיינו כמו בשעה שנפל שהיה גדול.

ועל זה אמרו פשיטא בדידה משערין. דאי במה דנפיק מניה מנא ידעינן: דהיינו דאם דמשערין גם במה שיצא ממנו מנה ידעינן כמה נפק דאפילו ראינו שהיה בו שתי זיתים בשעת נפילה.

ועכשיו שצמק בשעה שפא לפנינו איכא זית א' דוקא. שהרי ידעינן דנפק מניה זית א'.

אעפ"כ ליכא למיקם על כמה דנפיק מניה. דאפשר דלא נפיק מניה כי אם חצי זית.

וימה שאתה רואה שלא נשאר בפחל פי אם זית אָחָד. לָאוּ מִשּׁוֹם דְּנִפְיָק מִנִּיה זֵית אָחָד.
פי אם ע"י הבִּישׁוּל נְתִיבֵשׁ הַפְּחָל. וא"כ אין אָנוּ מְחִמִּירִין בַּפְּחָל שֶׁהוּא הֵיתֵר אֲלֵא מִשּׁוֹם
חֶלֶב הַפְּנוּס בּוֹ אֶסְרוּהוּ.

ולאָנֶסְרוּ בְיוֹתֵר מִזֶּמַּן טַעַם. אֲלֵא וְדַאי בְּמַה שֶׁבָּא לְפָנֵינוּ אָנוּ מְשַׁעְרִין שֶׁלֹּא הֵחֵמִירוּ עָלֵינוּ
כְּמוֹ שֶׁאֵר שֶׁאֵר הָאִיסוּרִין.

ועל זֶה קָא פְּרִיף אֲלֵא מֵעַתָּה נִפְל לְקַדְרָה אַחֲרַת אֵל יֵאָסֹר כִּינּוּן דְּאֵתָה מִקָּל. מִשּׁוֹם דֶּהוּא
הֵיתֵר נָקֵל עָלֵינוּ גַם כֵּן שֶׁאֵם נִפְל לְקַדְרָה אַחֲרַת אֵל יֵאָסֹר.

דְּאֵמְרִינוּ שֶׁכָּבֵר פֶּלֶט כָּל חֶלְבּוֹ בְּקַדְרָה רֵאשׁוּנָה. וְתִירֵץ כִּינּוּן שֶׁאֵמֵר רַב יִצְחָק וְכו' שְׁוִיָּה
רַבָּנָן פְּחִתִּיכָה דְּאִיסוּרָא.

דְּהֵינּוּ דְּבַעֲנָנָן זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַקְלֵי כִּינּוּן דְּשְׁוִיָּה רַבָּנָן פְּחִתִּיכָה דְּאִיסוּרָא: אֲבָל מְר"ן ב"ב
הַקְּשָׁה עַל דְּבָרֵי הַרַב הַמַּגִּיד וְאָמֵר דְּלֹא תִתְיַשֵּׁב הַסּוּגָיָא לְפִי דְּבָרֵינוּ. וְלִפִּי מַה שֶׁפִּירְשְׁתִּי
לֹא קָשָׁה עוֹד כֵּן נ"ל: דִּין י"ז בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים כְּשֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ שְׁנִיָּהֶם עֵשׂ בְּיַחַד אוֹ שְׁנִפְל
חֵם לְתוֹף חֵם אוֹ צוּנָן לְתוֹף חֵם כְּתִב הַלַּח"מ קָשָׁה עַל רַבִּינוּ דְּפֶסֶק כְּשֶׁמוּאֵל וְכו' דְּאֵמְרִינוּ
לְדִידִיָּה דְּמִתְנִיתִין דְּהֵתֵם דְּתַנִּי גַבִּי פֶסֶח נִטְרָף מְרוֹטְבּוֹ עַל הַחֶרֶס וְחִזּוּר אֵלֵינוּ יִטּוֹל אֵת מְקוּמוֹ
אֵיירִי בְּחֶרֶס רִוַחֵת וְכו' וְרַבִּינוּ בְּפֶרֶק א' מֵהַלְכוֹת קָרְבָּן פֶּסֶח כְּתִב חֶרֶס סְתָם גַּבִּי דֵינִים
אֵלוֹ וְסוּלָת סְתָם וְכו' כְּדֹאֲקִים הַגַּמ' אֵלֵינוּ וצ"ע עכ"ל: וְלִי נִרְאָה דְּלֹא קָשָׁה דְּוַדַּאי דְּלִפִּי
הַטַּעַם שֶׁכְּתִב שֶׁם רַבִּינוּ אֵינוּ תְלוּי בְּחֵם דְּאֶפִּילוּ בְּצוּנָן אֵיירִי שֶׁהִרִי כְּתִב שֶׁם הַטַּעַם שֶׁכָּל
הַמֶּרֶק וְהַלִּיחָה שֶׁתְּפָרוֹשׁ מִמֶּנּוּ כְּשֶׁיִּצְלָה אִיסוּרָה שֶׁהִרִי אֵינָה בְּשֶׁר צָלִי.

וּבְפֶרֶק ז' מִפְּסָחִים בְּפִי הַמְשַׁנְיִוֹת כְּתִב וְכֵן כְּשֶׁיִּזְוֵב מִלְחֻלוּחֵיתוֹ עַל הַסּוּלָת כְּאֶשֶׁר זָכַר
יְסִיר אוֹתוֹ הַסּוּלָת כִּי אִיסוּר לְאֲכֹל מִמֶּנּוּ אֲלֵא שֶׁנִּשְׁאָר מֵעֲצָמוֹ קָשָׁה. אֲבָל מַה שֶׁיִּזְוֵב מִמֶּנּוּ
הִרִי הוּא כְּמֶרֶק ע"כ.

הִרִי לְהֵדְיָא דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוֹם דְּהַמֶּרֶק שֶׁיִּזְוֵב מִמֶּנּוּ אִיסוּר מִשּׁוֹם דְּאֵינוּ בְּשֶׁר צָלִי. וְלֹא
נִקַּט כְּמוֹ דְּבָרֵי הַש"ס אֲלֵא בְּנִגְעַת הַבְּשָׂר בְּחֶרֶסוֹ שֶׁל תַּנּוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָלִי הַחֶרֶס דְּוַדַּאי
דְּבְּבָשָׂר גּוֹפִיָּה שֶׁיִּיף זֶה הַטַּעַם אֲבָל בְּמֶרֶק אֵינוּ בְּשֶׁר וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה בְּשֶׁר צָלִי.

ואע"ג דְּלִפִּי הַף סוּגָיָא הַטַּעַם הוּא מִשּׁוֹם דְּהֶרְוֹטֵב נִצְלָה מִן הַחֶרֶס וְחִזּוּר וְנִבְלַע בְּפֶסֶח
ס"ל לְרַבִּינוּ כִּינּוּן דְּמִתְנִיתִין סְתָמָא קְתַנִּי דְּאֶפִּילוּ בְּצוּנָן אֵיירִי. הִנֵּה יְכוֹל הַש"ס לְדַחֲוֹת לוֹ
דֶּהוּא מִטַּעַם שֶׁכְּתִב הוּא.

וְגַם בְּצוּנָן אֵיירִי וְלֹא מִינָה אֲדַשְׁמוּאֵל. אֲלֵא שֶׁהִשִּׁיב לוֹ גַם לְפִי סְבָרַת הַמִּקְשָׁה דֶּהוּא מִשּׁוֹם
דְּלֹא נִצְלָה מִן הָאֵשׁ וְאֵתִיָּא כְּרַב.

הִשִּׁיב לוֹ לְפִי דַעְתּוֹ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוֹם זֶה הֵכָא אֵיירִי בְּרוּחַת דְּזוּה דְּחִיָּה בְּעֵלְמָא. וְגַם דְּאֵין
דְּרַף הַסּוּלָת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּל כֶּף מִהֶרְתִּיחָה עַד שֶׁיִּהְיֶה נִצְלָה בּוֹ הֶרְוֹטֵב הַנּוֹטָף וְעוֹד כִּינּוּן שֶׁהוּא
נּוֹטָף הִרִי נִצְלָה כְּבָר בְּאֵשׁ וּמַה לוֹ עוֹד לִיצְלוֹת בְּחֶרֶס וּבְסוּלָת: וְעוֹד שֶׁלְּדְּבָרֵי רַב מִתְנִי
אֵיירִי בְּצוּנָן אֵף עַל גַּב דְּלֹא מִטַּעְמִיָּה לְפִי דְּבָרֵי הַש"ס מְכָל הִנֵּי עֲדִיף לִיה לְרַבִּינוּ לֹמֵר
דְּמִתְנִיתִין אֵיירִי בְּצוּנָן כְּפֶשֶׁטָה וְגַם לְשֶׁמוּאֵל אֵתִיָּא דֶּהוּא מִשּׁוֹם שֶׁכְּתִב הוּא ז"ל: וְתִמְיָהָ

לי על הרב לח"מ במה שהקשה כנזכר שהוא דהיה לו לבאר שם דהוי בתרס רותם ובסולת רותם דמשמע דלא קשה ליה אלא משום דלא ביאר דוקא.

והלא לפי הטעם שפתיב רבינו הוא איירי להדיא דאיירי גם בצונן: פ'ק י' דין ה' תבואה שהשרישה אחר העומר וכו' פתיב הכ"מ ופי' הר"ב ד"ד איני יודע לישובו על לשון הגמ' וכו': ונ"ל שהר"ב ד"ד סובר דאם לא השרישו קודם העומר דזרע החטים בקרקע אע"פ שפא העומר השני והתיר לחטים שגדלו.

מ"מ אלו החטים היו זרועים בקרקע בעת העומר שלגידוליהן אינו מתיר העומר ההוא. והם נגררים אחר גידוליהן כיון שבשעת זריעתן עדיין לא פא העומר שהוא מתירן ונזרעו.

אלא דהבעיא היא באופן. שהשרישו קודם העומר.

והותרו הו עצמן וגדלו וסצדינהו וזרעם בקרקע. דהשתא קא מבעיא ליה מהו ללקוטי ומיכל מניה.

כמאן דשריא בכדא דמי שהם פ'ר הותרו משהשרישו. או דילמא בטיל להו לגבי קרקע דהיינו כיון דבעת זריעתן בטלם בקרקע פ'די לגדל מהן גידולין.

וכמו שאם הניחם בקרקע וגדלו מהם גידולין לא היו מותרין הגידולין גם הם שלקחם מהקרקע לא יתיר אותם עומר שעבר שנגררים אחר מה שהיו נגדלין מהו. ולא קא מבעיא ליה כשהיו חטים בשעת העומר וזרעו בקרקע.

ואתא עומר והם תחת הקרקע דהם נגררים אחר גידוליהם. דהוא נדאי דמה שאמרו ואם לאו אסורין עד שיבא עומר.

בגידוליהו קא מיירי וכמו' שפתיב רש"י ז"ל ולא קא מבעיא ליה אלא באלו שהיו בעומר ראשון מןשרשין דוקא דאף ע"פ שאמרינו שאם השרישו עומר מתירן. דוקא אם לא בטלם אחר כ' בקרקע לגדל גידולין.

אבל אם בטלם אחר כ' בקרקע לגדל גידולין. לא יפה כח של עומר שעבר והם היו מןשרשין דוקא.

להתירן אם זרעם בקרקע לגדל גידולין דאפשר דעררים אחר גידוליהן שיבאו אס"פ. ולא יותרו אם לקטם אס"פ ואכל מהו.

לפי שהיו זרועים והעומר השני פא ועדיין לא השרישו ואם לא לקטן הרי הגידולין לא הותרו בעומר השני. וא"כ גם הם לא יותרו.

ונהדוקא כשפא עומר שני ואיכא הוכחה שלא יותרו הגידולין כיון שעדיין לא הןשרשו אבל אם לא אתא עומר שני ולקטם אחר שזרעם נדאי דמהני להו עומר ראשון כיון דעכשיו ליכא ד'ר המוכיח שהגידולין לא יותרו כן נ"ל: ואס"פ ראייתי מה שפירש הרב לח"מ ז"ל ודבריו קשים אצלי שלפי לישנא דקא מפרשי לה דסצדינהו וזרעינהו דמשמע דקצר לחטים וזרעם ולא לא לנטיעות.

ואנן זה הוא אנן השבולת דקמביעיא ליה בש"ס אח"כ דאנן אחר הוא: ועוד ראיתי להרב מש"ל ז"ל מה שהקשה להראב"ד ולפי מה שפכתתי לא קשה עוד. ודברי מוהרש"ך שהביא לא ראיתים ולא ידעתי פוננת דבריו ומה שנ"ל פכתתי ודוק: דין ו' פלאי הפך וכו' אסורים באכילה ובהנאה שנאמר פן תקדש וכו'.

הנה אע"פ שפכת רבינו בהלכות פלאים בפ"ה דאינו לוקה משום זורעי פלאי הפך עד שיזרע בארץ ישראל חטה ושעורה וחרצן במפולת יד. דפסק כר' יאשיה וכו' שפכת מר"ן הכ"מ שם יעו"ש.

הכא פתב דלענין אסור אכילה ונהנייה. דבמין אחד שזרעו עם הגפן אסורין באכילה ובהנייה.

משום שנאמר פן תקדש המלאה הזרע ולוקה על האכילה. אף ע"פ שפזריעה אינו לוקה עד שיהיו שלשתן במפולת יד: ונראה לי טעמו של רבינו דבשלמא לענין זריעה הוא משום דכתיב פרמך פלאים דמשמע פלאים לבד מפרמך.

דזה טעמו של ר' יאשיה. אבל לענין אסור אכילה פתיב פן תקדש המלאה הזרע וגו'. דמשמע דבזרע אחד עם תבואת הפך תקדש. ולענין המלקות שפכת נ"ל משום דכתיב פן שהוא לאו כאילו אמר שלא תאכל ותנהג מהם.

וממילא משמע דאסור דגם בזריעה אסור גם במין אחד אלא שאינו לוקה במין אחד ואינו לוקה על ההנאה כמו שפכת רבינו לעיל בפרק ח': דהשתא דברי רבינו מבוארים דבפרק זה עסיק לענין אסור אכילה ונהנאה ולא לענין אסור זריעה.

לא ביאר דגם במין אחד אסורא איכא ולא לקי. אבל בפרק ה' מהלכות פלאים דעסיק בדין אסור זריעה פתב אסור לזרוע ירקות או תבואה בצד הגפנים וכו' ואם עשה פן אף על פי שאינו לוקה הרי זה קדש ונאסרו שניהם בהנאה דפשיטא ליה דלא חלק רבי יאשיה אלא לענין מלקות.

דכיון דנפקא לכולי עלמא אסור אכילה ואסור הנאה מקרא פן תקדש המלאה ומשמע מניה אפילו בזרע אחד אסור באכילה ובהנאה כמו שאמרתי. ממילא משמע דאסור בזריעה כיון דאסור באכילה ובהנאה וכו' שאמרתי: אח"כ ראיתי להלח"מ ז"ל מה שהקשה לדברי רבינו ולפי מה שפכתתי בתורן.

אלא שראיתי שפכת ועוד יש מי שהקשה על דברי רבינו בהל' בכורות פרק מעשר בהמה וכו' וא"כ הרי איכא שפיר ק"ו בדגן ותירוש דהווי פלאים לדעתו ע"כ: ועללייהו קא קשיא לי דלמה לא הקשו על רבינו גם פן מהא דהווי פתב בהלכות תרומות פ"ה דין ג' כל שהוא פלאים בתבירו לא יתרום מזה על זה אפ"ל מן היפה על הרע כיצד היו לו חמשים סאה חטים וחמשים סאה שעורים וכו' אינן תרומה.

הרי דחטים בשעורים הם פלאים. וכיון שרבינו פסק כרבי יאשיה בהזרע דבצי עד שיזרע חטה ושעורה במפולת יד.

א"כ הוא מודה בכלאי זרעים דבשני מינים הם פלאים ולהכי לא יתרום. וכן הוא פתב בהל' פלאים דבשני מיני זרעים בארץ לוקה.

וכיון שכן היא קא מקשו בש"ס ולרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חטה וישעורה וחרצון במפולת יד היכי מיייתי לה. ותירצו הכי ומה תירוש ויצקה וכו' דגן ודגן שהם פלאים זה בזה על ידי דבר אחר וכו'.

אלמא דדגן ודגן שלא ע"י דבר אחר אינם פלאים זה בזה. ואמאי לא הקשו עליו כי אם מהאי.

וכי תימא משום דמהא לא קשה דאפשר דרבינו אית ליה פדעת התוספות דגם לר' יאשיה מודה בכלאי זרעים. ומשום תירוש ודגן נקט לה.

הרי אי אפשר לומר כן לדעת רבינו כיון דאית ליה דאפי' במין אחד הוא אסור דהו פלאים א"כ אי אפשר לומר לדעת רבינו דמשום זה נקט זה. ועל הקושיא נ"ל לומר דרבינו ס"ל דאין במשמעות הש"ס לומר דמשום זה נקט זה ואם כן האי.

סוגיא דלא פסוגיא דפ"ק דקידושין ודלא פסוגיא דפרק כל הבשר דהביאו התוספות שם. דמנייהו דייקי דגם לר' יאשיה מודה בכלאי זרעים דמחייב בחטה וישעורה.

ולכן פסק פהנך תרי סוגיין דגם לר' יאשיה מחייב בכלאי זרעים בתרי מינים. וג"כ דגם בדגן ותירוש זהו טעם שאין תורמין משום דהוא פלאים וכטעמא שאמרו שהוא מק"ו גם לר' יאשיה.

כי היכי דלא ליפוש פלוגתא ונאמר דר' יאשיה חולק גם על הך מתניתין דקתני אין תורמין ממין על שאינו מינו. דגם בדגן ותירוש איירי ודאי.

אלא אמרינן דגם לרבי יאשיה איסורא איכא אלא דאין לוקין עליהם ואתיא הך מתניתין גם כרבי יאשיה ודלא פהי סוגיא דכיון דאינדחתיא הך סוגיא במקצת מפח הנה סוגיין הנ"ל אינדחתיא בפלא פדי לאוקים סתמא דמתניתין גם לר' יאשיה כן נ"ל ודוק: דין י' בד"ה וכו' אבל איסור ערלה בחוצה לארץ הלכה למשה מסיני שונדאי הערלה בחוצה לארץ אסורה וספיקה מותר ובדין י"א כתב ספק ערלה וכלאי הכרם וכו' פיצד הנה כרם וערלה וכו' הנה ירק זרוע בתוכו וכו' ובחוצה לארץ אפי' ראה הענבים וכו' והוא שלא יראה אותו בוצר מן הערלה או לוקט הירק ביזו ע"כ: הנה בכלאי הכרם שהם מדברי סופרים ודאי דספק שלהם מותר כמו כל ספיקא דרבנן בכל מקום אבל הערלה שהיא הלכה למשה מסיני וספיקא הוא כמו של תורה לכן ההלכה היא שונדאה אסורה וספיקא מותר ואע"פ שספק שלהם מותר בחוצה לארץ יש חילוק סוריא לחוצה לארץ דבסוריא דאם ראה הענבים יוצאים מפרם ערלה או ירק יוצא מן הכרם אסור ליקח מהן אבל בחוצה לארץ אפילו ראה הענבים יוצאים מפרם ערלה או ירק יוצא מן הכרם לוקח מהן ובלבד שלא יראה אותו בוצר מן הערלה או לוקט הירק ביזו דהשנה דין הערלה לדין פלאי הכרם: והנה נראה שרבינו פסק כרבי יוחנן דהלכה דקתני מתני' הוא הלכה למשה מסיני.

ומדי התבוננותי בש"ס קשה לי על דברי רבינו שהרי עולא דאמר משמיה דר' יוחנן שהיא ה"ל מסיני קא מקשה לדברי שמואל שאמר שהיא הלכות מדינה ואמר בשלמא לדידי דאמינא הלכה למשה מסיני היינו דשאני לן בין ספק ערלה לספק פלאים וכו' אלא לדידה ניתני או זה יורד ולוקח או זה נזה יורד ולוקט: הרי לדברי רבי יוחנן בספק ערלה יורד ולוקח דוקא ובלבד שלא יראנו לוקט.

ובספק פלאים יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביז. וגם לא כתב כמו שאמרו במתניתין בכלאים ד' יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביז דנקט מה שאמרו בערלה יורד ולוקט ובלבד שלא יראנו לוקט: אמרתי אראה בפירושו המשניות לרבינו ומצאתי שלא פירש אלא במה דקתני בספק ערלה.

ו"ל ואמרם ובלבד שלא ילקוט ביז ענינו שזה האוכל לא ילקוט הוא בעצמו ויאכל אבל ילקוט לו זולתו ע"כ. וזה הלשון קתני במתניתין בספק פלאים והוא נקט ליה בספק ערלה ופירש שלא כמאמרו בכאן והוקשה לי בכל זה: ואם נאמר דשם פירש כמו דברי רבינא דמתני ליה לקולא.

זה וזה יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביז. אתי שפיר דהוא פירש לה כפשטה דקתני יורד ולוקט אבל לא ילקוט ביז.

אף על פי שלא כתב פן בחיבורו לענין דינא. אבל עדיין קשה לי קושיות הראשונות: וראיתי לר"ש שפירש שם להך מתניתין ו"ל יורד ולוקט יורד בתוך הגינה וקונה מן הפושי מאותם שכתב נלקטו ובלבד שלא יראנו לוקט.

וכן לענין פלאים כדפרישית והא דקתני גבי פלאים בחוצה לארץ יורד ולוקט אמרינו בירושלמי אמר רב הונא פה הוא מתניתין יורד ולוקט ובלבד שלא יראנו לוקט כדקמיינתא ובפ"ק דקידושין פליגי שם אמוראי ע"כ: והשתא א רבינו כתב כמו דברי הירושלמי דשון הם ודלא כאמוראי דפליגי בפ"ק דקידושין כנז"ל אע"ג דהוא פסק כר' יוחנן דמפרש הלכה למשה מסיני.

הוא כתב כדברי הירושלמי משום לחומרא: ועדיין צריך לבאר דברי רבינו שמה שכתב ובחוצה לארץ אפילו ראה הענבים יוצאות מפרם ערלה או ירק יוצא מן הפרם לוקט מהן וכו' משמע דזה קרי ספק ערלה וספק פלאי הפרם.

דהא קמהדר אתחלת דבריו דספק ערלה. וכן דברי המתניתין דקתני ברישא ספק ערלה וכו' ובחוצה לארץ יורד ולוקט וכו' דמשמע דזה נמי קרי ספק.

ומאי ספיקא איפא פיון דהוא יוצא מפרם ערלה ופרם פלאים: ונ"ל פיון שלא ראהו לוקט ובוצר. אע"פ שהוא בתוך הפרם עצמו אימא דהיו אצלו ממקום אחר פיון שלא ראהו שהוא לוקט ובוצר.

ועדיפא מינה קאמרי בש"ס אמוראי ספק לי ואכול דאע"פ שהוא יודע שהוא ערלה פיון שלא בפניו מקרי ספק אצלו. ומה שכתב רבינו בתחלה כיצד וכו' הנה ירק זרוע בתוכו וירק נמכר חוצה לו שמה ממנו הוא זה שמה מאחר.

דמשמע דהוא זה שנמכר חוצה לו הוא דמקרי ספק. הוא משום דאפילו בספק פי האי גוונא אסור בארץ ישראל.

ובכי האי גוונא דמותר בסוריא דווקא אבל בחוצה לארץ אפי' באופן שראה הענבים יוצאות אפ"ה מקרי ספק ומותר: ומה שלא פסק רבינו שהיא דספק לי. ואכול הוא.

משום דפשוט דש"ס דהם איירי אליבא דשמואל דס"ל דהלכה מדינה היא לכן מקילין גם בספק פי האי גוונא. אבל אנו דקי"ל כרבי יוחנן דהלכה למשה מסיני לא מהני האי ספיקא את זה נ"ל לפרש דברי רבינו: ואח"כ ראייתי מה שפכתב מר"ן בכ"מ ומה שנלע"ד פתבתי ודוק: דין י"ד עכ"ום וישאל שיהיו שותפים בנטיעה וכו' מדי עברי בסוגיא שביבאו על זה לכאורה קשים דברי רבינו דהא אמר רב גביהא מבי פתיל דהנהו שתילי דערלה הנה נכדי אכיל שני דערלה.

וישראל שני דהיתירא. אתו לקמיה דרבא שרא להו קא פריף בש"ס והא אותביה רבינא דרבא לסיועי סייעיה.

משמע דרב גביהא בא לומר דשתילי ערלה דהיתר גמור הוא. דאע"ג דבשבת אסור לומר ישראל לגוי טול אתה חלקה בשבת ואני בחול כשלא התנו מתחלה.

בשתילי ערלה מותר דאין פאן איסור שליחות דהא ישראל נמי שרי לעבדה ואי משום אכילה שישאל אוכל כנגדו ונמצא נהנה מפירות ערלה שמכרו. אין זה נהנה שכן המשפט שמה שזה עובד הוא אוכל.

ולהכי קא פריף עלה והא אותביה רבינא. ואם כן מאי תיובתא גבי שבת איכא איסור שליחות מה שאין פו בערלה: ומירץ לו לסיועי סייעיה דהיינו מדקתני התנו לכתחלה בשבת שרי.

אלמא פי ליכא איסור שליחות דמלאכה שרי. ואע"ג דמטיא הנאה לישראל.

וה"ה לערלה וכמו שפירש רש"י ז"ל. וכיון שפן אמאי הצריף רבינו דבעינו שהתנו מתחלת השותפות: ונראה לי דבשבת איכא תרי גווני דבענו העבודה שמוטלת על שניהם לעבוד בה יחד ודאי דמשקבלוה לא יוכל לומר לו טול אתה חלקה בשבת לפי שנעשה שלוחו על חצי היום המוטל עליו.

ולהכי בעי להתנות מתחלה קודם שהוטלה עליו דהא לא קיבל עליה ישראל עבודה בשבת ואין הנכרי שלוחו. ואיכא גוונא אחרתא אם קבלוה סתם ועשו סתם ועייל הנכרי בשבת וישאל בחול ולא צונוהו הישראל.

דאם הנכרי נטל שכר שבת וישאל בחול מותר. אף ע"פ שאמר לו הישראל טול אתה שכר שבת ואני אטול כנגד ימי החול מותר.

שלא היה הנכרי שלוחו של ישראל ולא נטל הישראל שכר שבת. אבל אם ירדו לחשבון אסור דגלי דעתיה דנכרי שלוחו היה: אבל בנטיעת ערלה ליכא איסור מלאכה פי אם.

הנאת ערלה. ואין זה תלוי בעבודת האדמה אשר הוטלה עליהם.

וא"כ אפילו אחר שקנו האדמה יכול להתנות שיהיה העכ"ום אוכל שני ערלה וישאל אוכל שלש שנים משני. הטר כנגדו.

ונה שאמר רבינו אם התנו מתחלת השותפות דלא בעי קודם קנייתה. וזה שרב גביהא מבי פתיל בא לאשמוענו דרבא שרא להו דאע"ג דקבלוה יחד לכתחלה יאמר לו ישראל היה אתה עובד בג' שנים הללו ואני ג' אחרים ואין פאן איסור שליחות.

דישראל עצמו שרי לעובדה ואי משום אכילה שישראל אוכל פנגדן ונמצא נהנה מפירות ערלה אין זה נהנה. שכן המשפט שנה שנה עובד הוא אוכל.

ולחכי קא פריד בש"ס וקא אותביה רבינא וכו' ותיגרין לו לסיועי סייעיה דמדקתני התנו לכתחלה קודם שהוטלה עליהם עבודתה. אלמא כי ליכא איסור שליחות דמלאכה שרי ואע"ג דמטיא הנאה לישראל וה"ה לערלה אבל צריד להתנות לברר הדבר.

ומ"ש בפרק ו' מהלכות שבת המשתתף עם העכ"ם במלאכה או בסחורה או בתנות אם התנו מתחלה וכו' לאו קודם השותפות איירי. דהוא לא עסיק אלא לענין.

השכר כמו הענין של הנאת הערלה: ומה שכתב רבינו הקא ובלבד שלא יבאו לחשבון וכן מדקדוק דבריו שכתב כיצד כגון שיחשוב וכו' אם התנו בזה הרי ביאור דבריו שבשעת התנאי התנו שיחשוב כמה פירות אכל העכ"ם וכו'.

שנה ודאי אע"פ שהיה תנאי בתחלה הרי זה כמתחילי פירות ערלה. ואין זה דברי הברייתא דשבת דקתני ואם באו לחשבון אסור.

דהתם איירי בסתמא שלא התנו אלא בשעת חלוקה הזכיר לו ישראל של שבת. דגלי דעתיה דשליחותיה הנה וכמו שנתראה שם בש"ס דהנה בעי למפשט מינה הך בעיא סתמא מאי.

אלא שרבינו כתב כן זה האופן שהתנו כן מסברא שודאי הוא כמתחילי פירות ערלה. ולכן לא הזכיר רבינו שם בהלכות שבת ואם באו לחשבון וכו' דהוא כמ"ש הרב המגיד שם יעו"ש.

אבל בכאן הוא ענין אחר שלא נזכר בברייתא הנז': ואח"כ ראיתי מה שכתב הר"ן הביאוי הב"י בסימן רצ"ו יעו"ש ומה שנלע"ד פתבתי ודוק. ועוד ראיתי שהטור בסי' הנז' פשהביא דברי רבינו לא פתבם כמו שכתובים אצלנו.

שכתב וז"ל ואפילו אם התנו תחלה אם באו לחשבון לומר כמה פירות אכל העכ"ם בשני הערלה כן יאכל ישראל פנגדו אסור שהרי זה כמתחילי פירות של ערלה ע"כ. שלא כמו שדייקתי מדבריו שבענין התנאי היה זה.

וכן כתב הש"ע כמו דברי הטור. ולא ידעתי דמנין להם דמפרשי דברי רבינו כן.

דאפשר דרבינו סובר דאם התנו מתחלה שהעכ"ם יטול שני ערלה וישראל יטול ג' שנים משני הטר. שאף אם אח"כ ירדו לחשבון מותר.

שהעכ"ם במתנה נותן לישראל ולא הוי כמתחילי. וכמו שכתבו התוס' בד"ה ואם באו לחשבון וכו' וי"ל דס"ל דנדאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין עכ"ל.

ג"כ לענין נטיעות של ערלה רבינו ס"ל כן: כתב הכ"מ על השגת הראב"ד ואיני יודע היאך יתיישב לפירוש זה הא דאמר וקא אותביה רבינא לרבא לסיועי סייעיה פיון דבעובדא דשני ערלה לא היו צריכין להתנות לפי שלא היה שם אכילת איסור היכי מסייע ליה מברייתא דשבת וצריד להתנות עכ"ל: ואנכי איש צעיר נראה לי שלפי המובן מדברי | הראב"ד שהמעשה היה שלא לקח העכ"ם מפרוי נטיעות הערלה שהיו קטנים

אֵלָא שְׁזָמַר הָעֲצִים עַד שֶׁהָיָה יְכוּל לְזַרְוֵעַ תַּחֲתֵיהֶם יָרַק כֹּל הַשְּׂלִישׁ שָׁנִים וְאָכַל אוֹתָם וּכְנַגְדָם לָקַח יִשְׂרָאֵל שְׁלִישׁ שָׁנִים שְׁאֲחֻרֵיהֶם שֶׁלָּקַח הַפִּירוֹת שֶׁגָּדְלוּ בָהֶם.

שְׁאֵז יִשְׂרָאֵל לֹא לָקַח כְּנֶגֶד הָאִסוּר שֶׁהֵעֵכ"וּם עֲצָמוּ לֹא אָכַל הָעֵרְלָה אֵלָא הַיָּרֵק שֶׁזָרַע תַּחֲתֵיהֶם שְׁבֻזָּה לֹא צָרִיף לְהַתְנוּת. וְכַד פָּרִיף עָלֶיהָ וְהָא אוֹתְבֵיהָ רַבִּינָא לְרַבָּא.

דְּאִמַּאי אוֹתְבֵיהָ דְזָה וְדֵאי אֵין צָרִיף לְהַתְנוּת וְתִירְזַן דְּסִיּוּעֵי סִיּוּעֵיהָ. דְּהֵינּוּ דְלֹא תִימָא כִּינּוּ דְהוּא לָקַח כְּנֶגֶד שְׁנֵי עֵרְלָה.

אָף ע"ג דְּלִיפָא פִּירֵי בְהוֹן הָרִי נְהָנָה בְּשְׁנֵי עֵרְלָה שֶׁהוּא לָקַח כְּנַגְדָם- וּכְאִילוּ אוֹתָם הַפִּירוֹת שֶׁאָכַל אַחַר שְׁנֵי עֵרְלָה הֵם חֲלִיפֵי עֵרְלָה. לְהֵכִי הֵבִיא לוֹ סִיּוּעֵתָא מִהָדָּף בְּרִייתָא דְדוֹקָא שֶׁעֲבַד הַגּוֹי בְּשִׁבְתָּ דְהוּא אִסוּר אֲצֵל יִשְׂרָאֵל.

וּכְנַגְדָם לָקַח בְּחוּל דְהוּא נְהָנָה מִהָאִסוּר שֶׁעָשָׂה הֵעֵכ"וּם. לְכֵן צָרִיף לְהַתְנוּת אֲבָל בְּהָא דְעֵרְלָה דְלֹא עָשָׂה הֵעֵכ"וּם אִסוּר אָף עַל פִּי שֶׁהוּא נְהָנָה בְּמָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשְׁנֵי עֵרְלָה.

כִּינּוּ דְאִינוּ אִסוּר הָרִי לֹא כְּהֵנָּה מִן הָאִסוּר מִמֶּשׁ. אָף עַל פִּי שֶׁנְּהָנָה מִשְׁנֵי עֵרְלָה כְּדָּף מְפָרֵשׁ לָהּ הָרַבָּא"ד.

וּלְהֵכִי הֵשִׁיג עַל רַבִּינוּ דְלֹא מְפָרֵשׁ לָהּ הֵכִי: דִּין כ"ב הַטְּבָל וְהַחֲדָשׁ וְכו' פֶּתַב הַכ"מ בְּרִייתָא בְּפָרֵק הָעוֹר וְהָרוֹטָב וְאֵע"ג דְּיִלְיָף לְהוּ מְקַרְאֵי מִשְׁמַע לְרַבִּינוּ דְאַסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא וְכו' וְה"ה לְאִינְדָּה דְמַאי שְׁנָא ע"כ.

דְּהֵינּוּ דְהָדָּף בְּרִייתָא אֲתִיָּא אִפִּי' אֲלִיבָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דַּס"ל דוּן מִינְהָ וְאוּקִי בְּאַתְרָהּ דְלֹא אֲמַרִינּוּ גַבִּי בְּפוּרִים וְתֵרוּמָה דְמִשְׁקִין הַיּוֹצְאִים מִהֶם כְּמוֹתָם אֵלָא בְּזִיתִים וְעֵנְבִים דָּנָא. דְהָא הַש"ס קָא שְׁקִיל וְטָרִי אֲלִיבָא דְהָדָּף בְּרִייתָא אֲלִמָּא הַלְכְתָּא הִיא.

וְעוֹד אוּקְמוּ הָדָּף תְּרֵי מִשְׁנֵיּוֹת סְתָמֵי אֲלִיבָא דַּר' יְהוֹשֻׁעַ אֲלִמָּא הַלְכְתָּא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְא"כ מְוַכְרַח לֹוֹמֵר דְהָדָּף בְּרִייתָא דְקָתְנֵי מִשְׁקִין הַיּוֹצְאִים מִהֶן כְּמוֹתָן לְעֵנְבֵי אִסוּרָא דְוָקָא אֲבָל אֵין לוֹקִין עָלֶיהוּן.

וְמָה שְׁאֲמָרוּ בַּש"ס עֲלֵה דְיִלְפֵי מְקַרְאֵי אֲסַמְכְתָּא בְּעֵלְמָא. וְכֵן דִּינָקָא הָדָּף מִתְנִיתִין אֵין סוֹפְגִין אֶת הָאֲרַבְעִים מִשׁוּם עֵרְלָה אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן הַזִּיתִים וּמִן הָעֵנְבִים.

מִשְׁמַע דְאַסוּרָא אֵיכָּא אֵלָא דְאֵין סוֹפְגִין אֶת הָאֲרַבְעִים. וְקָא מוֹקְמוּ אֲלִיבָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן: וְהִשְׁתָּא אֲתֵי שְׁפִיר דְרַבִּינוּ פָּסַק כַּר' יְהוֹשֻׁעַ דְאֵין לוֹקִין בְּעֵרְלָה אֵלָא עַל הַיּוֹצֵא מִן הַזִּיתִים וְהָעֵנְבִים בְּלִבְד וּפָסַק ג"כ בַּה' בְּפוּרִים דְאֵין מְבִיאִין בִּיפוּרִים מִשְׁקִין אֵלָא הַיּוֹצֵא מִן הַזִּיתִים וְהָעֵנְבִים בְּלִבְד.

וְכֵן פָּסַק בְּפָרֵק י"א מֵהַל' תְּרוּמוֹת דְדַבְּשׁ תְּמָרִים וְיִין תְּפוּחִים וְשָׂאֵר מִינֵי פִירוֹת תְּרוּמָה שְׁפָטוֹר הָאוֹכְלֵן. דְהוּא כַר' יְהוֹשֻׁעַ שְׁדָן דוּן מִינְהָ וְאוּקִי בְּאַתְרָהּ אָף עַפ"כ כְּפֶתַח כָּאֵן רַבִּינוּ דְגַם בְּכִלְאִים וְהַקְדָּשׁ מִשְׁקִין הַיּוֹצְאִין כְּמוֹתָם אָף עַל גַּב דְלֹא גְמָרִינּוּ כְּלָאִים אוּ הַקְדָּשׁ אֵלָא מִבְּפוּרִים וְתֵרוּמָה וְאֵע"פ דְהֵנָּה לַר' יְהוֹשֻׁעַ דְפָסַק רַבִּינוּ כְּוֹנְתִיהָ בְּמִקְוֹמוֹת הַנּוֹזְפִים דְלֹא הָווּ מִשְׁקִין הַיּוֹצְאִים מִהֶם כְּמוֹתָם אֵלָא בְּזִיתִים וְעֵנְבִים בְּלִבְד.

דְּרַבֵּינוּ הַזְּכִירָם לַעֲנֵן אִיסוּרָא דְּנֻקָּא דְּגַם לְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ אִיסוּרָא מִיְהֵא אִיפָּא. דְּהִנְךָ יִלְפּוּתָא דְּהַזְכִּירוּ בִּשׁ"ס אֶסְמִכְתָּא בְּעֵלְמָא: וְהָא דְּכַתְּב רַבֵּינוּ דְּגַם בִּינָן שְׁל כְּלָאֵי הַפְּרָם לֹקְהָ וְאַף עַל פִּי שְׁלֵא הַזְּכִירוּ בִּשׁ"ס דְּלֹקְהָ לִר' יְהוֹשֻׁעַ פִּי אִם בְּשִׁמּוֹן וְיִנָּן שְׁל עֶרְלָה דְּוּוּקָא מְשׁוּם דְּגַמְר פְּרִי פְּרִי מִבְּכוּרִים: הוּא מְשׁוּם דַּס"ל לְרַבֵּינוּ שְׁלֵא הַזְּכִירוּ ג"ש דְּפְרִי פְּרִי אֶלָּא כִּי הִכִּי דְּלֹא נֹאמַר דְּהֵם זִיעָא בְּעֵלְמָא וְכִמּוֹ שְׁפָתְבוּ הַתּוֹס' שָׁם.

וְכִינּוּ דְּיִלְפִינּוּ דְּלֹא זִיעָא הֵם אֶלָּא הֵם גּוּף הַפְּרִי. אִם כֵּן גַּם לְכָל שְׁאָר אִיסוּרִים לֹקְהָ בְּזִיתִים וְעֵנְבִים.

וּמ"ש רַבֵּינוּ בְּעֶרְלָה וְכִלְאֵי הַפְּרָם. לֹא דְּוּוּקָא אֶלָּא אַגַּב דְּכַתְּב יִנָּן וְשִׁמּוֹן דְּעֶרְלָה דְּהוּא לְשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה פְּתַב עַל הַיִּין דְּכִלְאֵי הַפְּרָם הִידוּעִים דְּזִיתִים וְעֵנְבִים שְׁלֵהֶם אִיסוּרִים פְּתַב הוּא הַדִּין עַל הַמְּשֻׁקִים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם כְּמוֹתָם וְהוּא הַדִּין לְאִינְךָ שְׁהַזְכִּיר.

דְּוּדָאֵי דְּלֹא שְׁנָא כִּינּוּן שְׁהֵם גּוּף הַפְּרִי מְקָרוּ וְכִמּוֹ שְׁפָתְבוּ הַכ"מ דְּהוּא הַדִּין לְאִינְךָ דְּמָאֵי שְׁנָא. וְלֹא יִקְשָׁה עוֹד מַה שְׁהַקְשָׁה הָרַב לַח"מ ו"ל: פְּרָק י"א דִּין א' יִנָּן שְׁנַתְּנִסְךָ לַעַכ"וּם אִיסוּר בְּהַנְּאָה וְכו' פְּתַב הָרַב הַכ"מ וּמ"ש שְׁלֹקְהָ אִינֵי יוֹדַע מִנִּין לֹו לְרַבֵּינוּ וְכו': הִנְהָ בַּפ' ז' מֵהַלְכוֹת ע"ז פְּשָׁכְתְּבוּ רַבֵּינוּ וְכָל הַנְּהַנְּהָ בְּאַחַד מְכָל אֵלוּ לֹקְהָ הוּא ו"ל הִבִּיא רְאָיָה לְדַבְרֵי רַבֵּינוּ.

וּא"כ מְוַכְרַח לֹוּמַר דְּמַה שְׁאָמַר אִינֵי יוֹדַע מִנִּין לֹו לְרַבֵּינוּ שְׁלֹקְהָ. הוּא מְשׁוּם שְׁמַבִּין בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ שְׁמַלְקוֹת זֶה הוּא מְלַבַּד הַשְּׁתֵּי מְלַקְיוֹת הַנְּזַכְּרִים שָׁם בְּעֵנָן הַהַנְּאָה וּבְוּדָאֵי דְּהִכִּי הוּא.

שְׁהֵתָם הֵם מְתָרֵי לְאוּיָן דְּוּלָא תְּבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתָךָ וְלֹא יִדְבַק בִּינְךָ מִן הַחֲרָם. וְהָכָא קְאָמַר מְשׁוּם דְּכַתִּיב אֲשֶׁר חֲלַב זְבַחִימוּ יֹאכְלוּ שְׁהוּא טַעַם אַחַר וְכִינּוּן שְׁכֵן קוֹשִׁית הָרַב הַכ"מ גַּם עַל מַה שְׁפָתְבוּ וְכֵן הָאוּכַל כָּל שְׁהוּא לֹקְהָ דְּמִשְׁמַע דְּהוּא מְלַקוֹת שְׁלִישִׁי גַם כֵּן.

דְּהָא קָא מְפִיק לִיה רַבֵּינוּ מְשׁוּם דְּכַתִּיב אֲשֶׁר חֲלַב זְבַחִימוּ יֹאכְלוּ דְּמַקְרָא חַד מְפִיק לְאַכִּילַת הַזְּבַח וְשִׁתִּית יִין נְסֻךְ: וּמַה שְׁלֵא הַקְשָׁה עַל רַבֵּינוּ דְּלָמָּה יִלְקָה עַל הַתְּנָאָה כִּינּוּן שְׁהוּא לֹקְהָ עַל הָאֲכִילָה וְשִׁתִּיהָ נִהְרִי פְּתַב רַבֵּינוּ לַעֲלִיל בְּפָרְק ח' כָּל מְאָכַל שְׁהוּא אִיסוּר בְּהַנְּאָה אִם נְהַנְּהָ וְלֹא אֶבֶל אִינוּ לֹקְהָ הוּא מְשׁוּם דְּלֹא פְּתַב רַבֵּינוּ כִּף אֶלָּא בְּדַבְרֵי שְׁבָא אִיסוּר הִלָּאוּ שְׁלוֹ בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה אַע"פ שְׁהוּא מְשַׁמַּע דְּגַם הַהַנְּאָה אִיסוּר.

כִּינּוּן שְׁאִינוּ בְּפִירוּשׁ בְּפִסּוּק אִינוּ לֹקְהָ. אֶבֶל בַּע"א בָּאוּ הִלָּאוּיָן בְּפִירוּשׁ לְהַנְּאָה.

כַּמ"ש וְלֹא תְּבִיא תוֹעֵבָה וְגו'. וְלֹא יִדְבַק בִּינְךָ מְאוּמָּה מִן הַחֲרָם לְהִכִּי לֹקְהָ גַם עַל הַהַנְּאָה: וְהַרְמַב"ן שְׁהַשִּׁיג עַל רַבֵּינוּ עַל שִׁתִּית יִין נְסֻךְ דְּוּוּקָא הוּא מְשׁוּם דְּרַבֵּינוּ מְנָה בְּסִפְר הַמְּצוֹת סִימָן קצ"ד שִׁתִּית יִין נְסֻךְ דְּוּוּקָא .

תַּפְּס עֲלִיו עַל זֶה הִלָּאוּ וּבְוּדָאֵי שְׁרַבֵּינוּ כְּוִוְנָתוּ גַם עַל הָאוּכַל שְׁמַפְסוּק אַחַד נְפָקֵי דְּמָאֵי שְׁנָא. וְנִקְטַט שִׁתִּית יִין נְסֻךְ וּמכ"ש אֲכִילַת הַזְּבַח: וְנִרְאָה דְּהַקּוֹשִׁיָא שְׁל הַכ"מ הַנְּזַכְּר דְּאָמַר דְּמִנִּין לֹו לְרַבֵּי שְׁלֹקְהָ וַאֲע"פ שְׁרַבֵּינוּ פְּתַב מְקָרָא אֲשֶׁר חֲלַב זְבַחִימוּ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יִין נְסֻכָּם.

הוא משום דהלך אחר דברי הרמב"ן שהאריה בזה בהשגתו על רבינו יעוש"ב: ואנכי איש צעיר אדבר בקצרה ואכתוב פללות דברי דבי' ונדעתו אשר מהם לא קשה עוד על רבינו. דס"ל לרבינו פיון דקרא זה אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם קא משתעי בעונש שנענשו משום זה.

הרי פלל מסור בידינו פשינפיר העונש אע"פ שלא הזכיר האזנה הרי פאילו הזהיר האזנה. שלא ענש הכתוב אא"כ הזהיר כמ"ש רבי' בכלל י"ד וג"כ י"ה לוקה על ריבוי הלואו פשיהו פעולו' חלוקות.

והקא פעולות חלוקות חלב הזבח. ושתית יין נסוף.

ולא תביא תועבה אל ביתך. ולא ידבק ביך מאומה מן החרם.

ואיסור הנאת יין נסוף הוא כמ"ש הכ"מ דמקיש יין נסוף לזבח. וביאר זה רבינו בספר המצות סי' קצ"ד.

ואע"פ שהוא פא בהקש לוקין עליו כמו שמפירש בכתוב. כמו שהניח רבינו בשורש ב' ונ"ל שכל מה שלא תמצאהו פתיב בתורה ותמצאהו בתלמוד שלמדוהו באחת מי"ג מדות אם ביארו הם בעצמם ואמרו שזה גוף תורה.

או שזה דאורייתא הנה ראוי למנותו ע"כ. וכבר גילו לנו חז"ל דזה דאורייתא באומרם בע"ז ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרנויהו כל איסורין שבתורה וכו' חוץ מטבל ויין נסוף דבעינו במשהו.

הרי מבואר דיינן נסוף מאיסורי תורה. וכמו שפכת זה רבינו בסימן קצ"ד בס"ה יעוש"ש.

ומה שהביא רבינו כאן פסוק ולא ידבק ביך מאומה מן החרם הוא על מה שאמר שאין לו שיעור שנאמר בעבודת עכ"ום מאומה מן החרם. אבל על האיסור שלו הוא משום שנא' אשר חלב זבחימו וגו' כמו שפכת למעלה: ומה שאצטריך הכתוב לאסור הנאת יין נסוף בהקישא דחלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם ולא הנה נפיק מולא תביא תועבה ולא ידבק ביך מאומה מן החרם.

הנה בודאי שהכתוב פא להוסיף בו לאו שלישי על הנה לאוין אבל אי לאו דגלי קרא דהוא אסור בהנאה הנה אמינא דשתית יין נסוף אינו אסור בשתייה. שאינו ע"א ממש לכן גולה הכתוב שהוא אסור בהנאה ג"כ.

וכיון שפן הרי הוא בכלל הלואוין ואיפא לאו שלישי דישתו יין נסיכם ומה שאינו לוקה עוד מלקות רביעי דזה הפסוק הוא משום דכל עיקר איסור הנאה דזה הפסוק הוא לגלות דשתית יין נסוף הוא בכלל הלואוין הנז' ולהוסיף עליו לאו שלישי דאיסור שתייה דכתיב ישתו יין נסיכם וכמו שפכתתי פן נראה לי: פרוק י"ד דין י"ב עיין להרב משנה למלך שנסתפק בהא דקי"ל דאם בלע מצה יצא דלא בעינן שיענום טעם מצה אף אם פרוק המצה בסיב דלא יצא וכו' אם נאמר דבאיסורים דאם פרוק דבר איסור בסיב וכיוצא שיהא פטור יעוש"ב דרצה להביא למפשט לה מדברי הירושל' פ"ג דשבועות הלכה ג': ואנכי איש צעיר נלע"ד דודאי מדכתב רחמנא בפשר וחלב לשון בישול ולא לשון אכילה שפא לומר אף ע"פ שלא בדרך הנגיה אבל בשאר איסורים דכתב אכילה אינו חייב עליהם

עד שיאכל אותם דרך הנגה ומכ"ש אם פרוף האיסור בסיב או גמי שהפסיק בין גרונו לאיסור דלא מקריא אכילה כלל.

דהשתא ומה כשאכל האיסור בעינו אלא שאכלו חם או חלב חי או שערב דברים מרים שהאיסור נגע בגרונו אלא שלא נהנה לא מקריא אכילה. זה שפרוץ בסיב וגמי דלא נגע בגרונו דלא מקריא אכילה שמזה למדו למצה שפרפה בסיב או גמי דלא מקריא אכילה ולא אצטריוכו להזכיר במצות ל"ת שנה מבואר פבר דאתי מכ"ש כנז': וממה שאמרו בירושלמי הנז' שבועה שלא אוכל פת וכרקה בעלי קנים וצלי גפנים ואכל אינו חייב אלא אחת דמשמע דאחת מיהא חייב.

שאני התם בשבועת ביטוי דאין הפת אסור מצד עצמו אלא מפח שבועתו ונהנה אמינא כיון שהוא אמר שלא אוכל פת וזה כרקה בעלי קנים או בעלי גפנים שמפסיק בין גרונו לפת לא עבר אשבועתו קמ"ל דחייב אחת דבשבועה אצלינו אחר דעתו של אדם וכוננתו במה שאמר שלא אוכל פת הוא בכל גוונא ושיהא אפי' הוא פרוץ במידי אחריא דלא מקריא אכילה דלשון תורה לחוד ולשון אדם לחוד.

ובשבועת ביטוי אם נשבע לאכול דבר דלא מידי דאכילה חייב שהרי אם נשבע לאכול עפר חייב ובעיא בש"ס בשבועות דף כ"ב הוא אם בעינן כזית כיון דאמר שלא אוכל דעתיה אכזית.

או דילמא כיון דלאו מידי דאכלי אינשי הוא בכל שהוא. הרי אפילו במידי דלאו אכילה והוא הזכיר לשון אכילה אפ"ה הוא מתחייב והבעיא היא אם בעינן כזית.

ומה שאמר אינו חייב אלא אחת הכי קאמר בהאי אע"פ דהזכיר גם אכילת הסיב והגמי הוא דאינו מתחייב אלא אחת אבל אם אמר פת וחרצנין וזגין חייב על כל אחת ואחת דהיינו שתיים אחת משום פת ואחת משום הנה דבנשבע גם על אכילת הסיב או הגמי אינו מתחייב גם על אכילת הסיב או הגמי דאנן אמרינן דשבועה אחת היא כיון דסיב וגמי לאו מידי דאכילה היא וכוננתו עם הפת קאמר ואינו חייב על כל אחת ואחת.

ומה דקאמר אע"פ שבועה שלא אוכל פת וחרצנין וזגין חייב על כל אחת ואחת. הפוננה אחת משום פת ואחת משום חרצנין חגין מדקאמר אם הנה נזיר חייב שלש משמע דבהאי אינו חייב אלא שתיים דווקא.

דאילו על החרצן לחודיה אינו מתחייב כיון דאינו מתאכיל לחודיה. והוא אמר חרצנין וזגין אמרינן דדעתו הנה על החרצן עם הזוג.

דהכי אכלי ליה אינשי אבל אם הנה נזיר חייב שלש. דכיון דהוא נזיר דעתו על כל אחד לבדו.

וכיון דהוא אסור בחרצן לבד לזרוזי נפשיה עביד וזגין חייב שלש אף על פי שמנשבע ועומד משום דהוא בכלל כמו שאמר שם רבי יוחנן. דכפת עמהם נקט בשבועתו.

ומה שבעיא בש"ס דידן דף כ"ב באם אמר שבועה שלא אוכל חרצן בכמה דכיון דמתאכיל על ידי תערוכת דעתיה אכזית או דילמא כיון דלאו בעיניה אכלי ליה אינשי דעתיה אמשהו.

דמשמע דבכחית ודאי דמחייב. התם איירי דלא אמר אלא חרצן דלא יהיה גרוע מעפר. והבעיא היא פנין דמתאכיל על ידי תערוכת דעתיה אפזית. או דילמא פנין דלאו בעיניה אכלי ליה אינשי דעתיה אמשהו.

אבל הכא שהזכיר עמו דבר שהוא של אכילה אינו מתחייב על הזג אחת ועל החרצן אחת דדעתו על דבר שהוא בר אכילה והחרצן אינו נאכל אלא עם הזג. אבל אם היה נזיר חייב שלש משום דעל החרצן לבד הא משתבע פנ"ל וחיוב משום שפלל הפת עמהם.

ולפי זה יצא לנו הדין דבנזיר שלא כולל פת עם החרצן פנין דאמרנו דהוא עשה לזרוזי נפשיה על דבר שהוא אסור לו קא מזרז עצמו בשבועה שהוא בכחית ופטור משום שמושבע ועומד מהר סיני: והשתא מה שכתב רבינו בפ"ה מהל' שבועות ונ"ל הנה הנשבע נזיר שהוא אסור בחרצן בכחית ואכל ממנו בפחות מכחית אינו חייב בשבועת ביטוי שהרי אין דעתו בשבועתו אלא על כחית שהוא מושבע עליו ואין שבועה חלה עליו.

ע"כ הוא כמ"ש דבנזיר לזרוזי נפשיה על מה שאסור בו הוא נשבע ואין שבועה חלה עליו שפבר מושבע מהר סיני ואין שבועה חלה על שבועה שדבריו אלו הוא כמו האי סוגיא דהירושלמי דלא חייבו שלש אלא משום שפלל פת עמהם: ואע"פ דלפי ריהטת דסוגיא דש"ס דידן דגם בנזיר לא איפשיטא בעיא וכמו שתמה עליו הר"ן ז"ל שכתב דגם בעיא זו לא איפשיטא דהא חרצן לנזיר קאי בהאי ספיקא גופה כמו חרצן לשאר אינשי דהואיל ולא מתאכיל בעיניה איכא למימר דדעתיה אמשהו כעפר וכיון דבעיא דעפר ודחרצן לשאר אינשי לא איפשיטא גם בעיא דחרצן לנזיר בהאי ספיקא ונקיטינו לחומרא ומש"ה תמה על הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ה מהל' שבועות הלכה ט' דפחות מפשיעור דחרצן לשאר אינשי בספק ולנזיר פטור: הנה מר"ן הכ"מ תירץ שם יעו"ש גם המפרשים האריכו בזה: והנה הרב הנ"ל כתב ואפשר דהגירסא היא חייב אחת ואשמועינו דלא נימא פנין שכתבם בעלי קנים אפי' על הפת פטור משום דלא נגע בגרונו דומיא דמצה שכתבנו קמ"ל דלא ע"כ: וקשה לי על זה דאי אתא למימר דבאיסורין לא עבדי דומיא דמצה הנה לו לומר חייב ולא לומר עוד אחת דפשיטא דאינו חייב אלא אחת ועוד דמנ"ל לחלק בין מצות עשה למצות לא תעשה הנה לו לומר טעמא דלחלק יצאו.

ועוד אמאי נקט דין זה בשבועות הנה לו לומר דינו זה בשאר איסורין סתם: ועוד אינדך בבא דקאמר שבועה שלא אוכל פת וחרצנים וזגים חייב על כל אחת ואחת מלבד דהוקשה לו הוא ז"ל דמאי אתא לאשמועינו וכו' עוד תקשה דא"כ חייב על כל אחת ואחת דקאמר הוא על הפת ועל החרצנים ועל הזגין והם שלשה ואם כן הוא מה זה שאמר אח"כ ואם הנה נזיר חייב שלש והלא גם אם לא הנה נזיר חייב שלש ומאי רבותא דנזיר: ועוד קשה דמלבד דהקשה הוא ז"ל ח"ל דאם נאמר דלא נימא דחרצנים הם מפסיקים בין הפת והגרונ הא במכ"ש דעלי קנים ועלי גפנים נפקא ע"כ.

עוד תקשה פנין דכל פנונת הש"ס לומר דאין מפסיקים למה אצטרף לומר דחייב על כל אחת ואחת. דמשמע דזה הוא דאתא לאשמועינו דחייב על כל אחת ואחת ולא משום

דאינו מפסיקים ועל מה שאמר עוד ונ"ל ואם נאמר דאחא לאשמועינן דהנשבע שלא
יאכל דבר שאינו ראוי לאכילה דשבועה חלה עליו.

ע"כ דמלבד מה שהוקשה לו הוא ו"ל שדין זה הוא פשוט וכו' עוד תקשה דאם להכי
אחא הא מרישא שמעינן פיו דעלי קנים ועלי גפנים אינו מפסיקים והנה להו פאנכל
נדאי דאם נשבע עליהם שלא יאכלם דשבועה חלה עליהם פיו דכאוכל חשבינן להו.

עוד כתב הרב ו"ל ונ"ל עוד הנה אפשר לומר דהגירסא היא אינו חייב אפילו אחת וכו'
אבל אם פרכו בחרצנים וזגין חייב אף על הפת וטעמא משום דחרצנין וזגין חשיבי אןכל
ומין במינו אינו חוצץ וכו' מה שאם פן בסיב ע"כ.

דאם כל פוננת הש"ס לומר דמין במינו אינו חוצץ אם פן נדאי דחייב גם על החרצן ועל
הוג מלבד הפת פיון דהם אןכל דנמצא דחייב על כל אחת ואחת דקאמר הם שלש וזה
אינו דבנזיר הוא דחייב שלש כמו שאמר אח"כ: ומיהו בזה אפשר דכוננת הרב דמפרש
דחא דאמר וחרצנין וזגין הוא עם אחד מהם או חרצנין או זגין וכמו שאמר הוא ו"ל
בעלי קנים או עלי גפנים קאמר להכי הוא דמחייב אחת והכא חייב על כל אחת ואחת
שהם שנים אחת על הפת ואחת אם נשבע על החרצנים או אם נשבע על הזגין.

אבל קשה דא"כ אמאי בנזיר חייב שלש פיון דלא אכל אלא אחד מהם ומנכח לומר
דאיירי שהיו שניהם ונשבע עליהם והדרא קושיא לדנפחה: פרק ט"ו דין א' דבר אסור
שנתערב וכו' כיצד חלב הפליות שנפל לתוך הגריסין ונמוח הפל וכו' עיין להרב לח"מ
שדייק מדברי רבינו דקרי ממשו אפי' לנימוח מפני שיש פזית בכדי אכילת פרס ולהכי
תמה על מר"ן הב"י ו"ל שפתב שרבינו מפרש כפירש"י ומדברי רש"י נראה דקרי טעמו
וממשו הוא דלא נימוח גוף האיסור.

ואז פזית בכדי אכילת פרס. אבל פשנמחה גוף האיסור אפילו פזית בכדי אכילת פרס
מותר: ולי נראה דאין פאן תימא דהכי אמר.

דהרמב"ם לא אתי כר"ת דלר"ת אף על פי שאין בו פזית בכא"פ מתסר מדאורייתא
ולהרמב"ם לא מתסר. וכשיש בו פזית בכא"פ לר"ת מחייב על אכילת פזית ולהרמב"ם
לא מחייב עד שיתב כג' ביצים אבל פרש"י אתי דהוא פשאמר דלרבא לית ליה טעם
פעיקר בחולין.

הוא פשאין שם אלא טעמו של איסור בלבד ולא ממשו. אבל פשיש שם טעמו וממשו
דהיינו כי אית ביה פזית בכדי אכילת פרס אסור מדאורייתא ומלקא לקי עליה.

דעל זה הוא דאמר אתי פרש"י ולא כר"ת דאמר דביש טעמו ולא ממשו אסור
מדאורייתא. אבל לא נכנס בפירוש דבריו דלאו בהכי עסיק: דין ו' נמצאת למד וכו' וחזן
מטבל שהרי אפשר לתקנו כתב מר"ן בכ"מ ובירושלמי יהיב טעמא לטבל משום דהוי
דבר שיש לו מתירין ורבינו תפס טעם הירושלמי שהוא כולל יותר ע"כ.

קשה לי דאם פוננת רבינו במה שאמר שהרי אפשר לתקנו הוא טעם הירושלמי שאמרו
שהוא משום דבר שיש לו מתירין א"כ מה זה שאמר בדין י"ב נראה לי שאפ"י דבר שיש

לו מתירין אם נתערב בשאינו מינו ולא נתן טעם מותר לא יהיה זה שיש לו מתירין חמור מטבל שהרי אפשר לתקנו ואף על פי כן שלא במינו בנותן טעם כמו שביארנו ע"כ.

ומאי יראה לי דאמר וכו' והלא טעם דאפשר לתקנו הוא דבר שיש לו מתירין. אלא משמע דאפשר לתקנו לאו הוא דבר שיש לו מתירין: ונ"ל דרבינו מפרש דמה שאמרו פהיתרו פה איסורו הפנונה פינון דיוכל להתירו לא יבטל ואיסורו פהיתרו וזהו הטעם לדבר שיש לו מתירין.

ולפי שנה צריך מעשה לתקנו ולא אתי ממילא אמר יראה לי וכו' פינון דיוכל לתקנו הוי נקרא דבר שיש לו מתירין וג"כ הוא שלא במינו בנותן טעם. והשתא הירושלמי הוי כסברתו דהוא נקרא שיש לו מתירין ג"כ.

ומה דהש"ס דילן נקט טעמא פהיתרו פה איסורו ולא משום דבר שיש לו מתירין אף על פי שצריך מעשה הוא כמו שכתבו שם התוספות דהביאו דברי הירושלמי ואמרו דצריכי תרנוניהו.

דאי ליכא אלא חד טעמא דיש לו מתירין הנה אמינא דוקא היכא דהבועלים בעיר דאז יש לו מתירין שהבועלים יכולין להפריש. אבל אי ליכא בעיר אע"ג דיוכל לילך במקום שהבועלים שם מ"מ פינון שיש לו טורח והוצאה הוי כמו שאין לו מתירין וכו' הילקף אצטריך טעמא דהכא משום דכהיתרו פה איסורו.

ואי ליכא אלא טעמא דהכא הנה אמינא דלא הוי במשהו אלא טבל גמור וכו' אבל מעשה ראשון וכו' הנה אמינא דאיסורו לא הוי במשהו לכה אצטריך טעמא דירושלמי דיש לו מתירין ע"כ: אלא דקשה לי על דברי הכ"מ דאמאי אזל למצוא ראית לדבריו מהירושלמי והלא בפ"ק ז' דנדריים דף נ"ח זיהיב טעמא ר"ש לטבל משום דיש לו מתירין וגם על דברי התוספות ה"ל קשה דאמאי אצטריכו להביא דברי הירושלמי פינון דבש"ס דידן אמרו האי טעמא דהוא משום דיש לו מתירין דהביאו דברי ר"ש שאמר האי טעמא: ואפשר משום דבירושלמי קיימי דברי ר"ש פמתני דהא אמרי התם על מתניתין תפטר במין שאינו מינו כדבר שיש לו מתירין: דין י"ב יראה לי וכו' עיין בכ"מ שרצה לפרש השגת הראב"ד משום שהיא דפ' משילין שכתב לעיל דמשמע מההיא דרב אשי דגם בשאינו מינו לא בטיל הפה דברי רבינו.

ודחה דרבינו פ"רש כמ"ש בשם הרשב"א דמים ומלח לגבי עיסה כמין אהד הם. ואח"כ אמר דאפשר לומר שטעמו מדאמרינן בירושלמי וכו'.

ומאחר שביירושלמי אמרו על משנה זו פן כתב שהיא משנה שלמה ע"כ. דהיינו שלפי תירוץ זה דההשגה היא לפה אמר יראה לי דמשמע מדעתו עבד וזה משנה שלמה היא.

והוא תירץ להשגה זו שאע"פ שהירושלמי אומר פן אינו מוכרח פה במשנה שאפשר לפרש המשנה דטעמא דקתני בנותן טעם הוא דחשבה לנדריים דבר שאין לו מתירין אבל שילמד אפי' בשאינו מינו לא בטל.

ולא שייכא השגה זו דאמר משנה שלמה. אבל אפתי קשה ודאי שאע"פ שהשיב על השגת הראב"ד הרי מ"מ קשה על רבינו שתלה הדבר בסברתו דהא בירושלמי פשיטא להו בדבר שילמד במין בשאינו מינו בנ"ט.

ולזה יתורץ כמו שתירץ הרשב"א פנ"ל. ואנכי ההדיוט נ"ל לתרץ על רבינו דיש לומר דלא אמרו כן בירושלמי אלא לפי מה שפבר הביאו הפרייטא דר"ש משום רבי יהושע דקתני כל דבר שיש לו מתירין מין במינו בכל שהוא ושללא במינו בנותן טעם.

אבל בש"ס דידן דף נ"ח הביאו דברי ר"ש הנז'. אבל לא קתני ובשאינו מינו בנותן.

טעם ויש"ס דידן עיקר. דבירוש' משם רבי יהושע אמרה.

וכיון שלא הביאו דבריו משם ר' יהושע אלא סתם אמר דכל שיש לו מתירין לא נתנו בהם חכמים שיעור. אפשר לומר דהוא דבין במינו בין שלא במינו לא בטיל.

ואלזינו בטר ש"ס דידן להכי אמר יראה לי וכו' לא יהיה זה שיש לו מתירין חמור מטבול. ובדאי דר"ש לא איירי אלא במינו דוקא.

ואע"פ דגם פרייטא דר"ש שהביאו בש"ס דידן קאמר טעמא דטבול משום דיש לו מתירין. וא"כ גם בכל דבר שיש לו מתירין עבדינן הכי כמו טבול.

מ"מ היה אפשר לחלק ולומר פיון דבפ' השוכר את הפועלים דף ע"ג יהיבי טעמא משום דכהיתרו כן איסורו ולא אמרו טעמא דאמר ר"ש בנדרים פנ"ל. אפשר דלא אמרינן הכי בכל דבר שיש לו מתירין אלא בטבול לבד.

להכי אמר יראה לי וכו' ולא יהיה חמור מטבול דאפשר לתקנו ואעפ"כ שלא במינו בנותן טעם דלא נראה לו לחלק: דין כ"ו אסור לבטל איסורין של תורה לכתחלה עיין מ"ש כמש"ל ולבסוף פתב ונראה שדין זה סותר למ"ש התוס' וצ"ע ע"כ.

נראה כמסתפק אם יש לחלק בין זה לזה ונ"ל דיש לחלק דבשלמא בכסבור שמוטר לבטל לא ידעי כ"ע זה שאסור לבטל וא"כ שוגג מקרי אבל בתורם מן הטמא על הטהור שכ"ע ידעי שאסור לתרום מן הטמא על הטהור ובזה שסבור מותר הוא לא מקרי שוגג בדבר דידעי כ"ע דאסור: שם אבל באיסור של דבריהם מבטלין האיסור לכתחלה פתב הכ"מ וכתוב בהגהות מרדכי פ' פל הבשר מלשון הרמב"ם יש לדקדק דס"ל כדברי התוס' מדנקט בשר עוף בחלב ולא נקט חצי שיעור דבשניהם איכא פלוגתא וה"ל האי רבותא טפי דנשמע מינה דאפי' באיסור דרבנן שיש לו שורש דאורייתא מבטלין לכתחלה ע"כ. הנה פשט דבריו מדלא נקט חצי שיעור משמע דס"ל כדברי התוספות פיון דיש לחצי שיעור שורש מן התורה לאפוקי בשר עוף שהוא מדרבנן לגמרי ואמר דבשניהם איכא פלוגתא.

דהיינו שלא תאמר דמה דלא נקט חצי שיעור משום דפלוגת' בחצי שיעור דאיכא למ"ד דאורייתא להכי נקט בשר עוף. על זה אמר דגם בשר עוף איכא פלוגתא.

ולא ידעתי מאי קאמר דהא רבינו בפי"ד פתב דכל שיהא אסור מן התורה. ועוד דנראה מהש"ס דלכ"ע בשר עוף מדרבנן וליכא פלוגתא וכן ראיתי בקרא"ש ז"ל בפירק פל הבשר על מתניתין בשר בהמה טהורה בתלב דגם הרי"ף ס"ל הכי יעניין שם.

דהתוס' הם שפתבו שם דלרבנן אסור מן התורה ואם פן נימא דרבינו ס"ל דליכא פלוגתא בבשר עוף. ועוד מאי נפקא מינה אי איכא פלוגתא פיון דהוא ס"ל כמ"ד דהוא מדרבנן: דין כ"ח אבל אם פגם בתחלה וסופו להשביח או השביח מתחלה אע"פ שסופו לפגום הרי זה אסור.

כתב הכ"מ דטעמא דפגם ולבסוף השביח דאסור דאיתי מכ"ש ומה פגם לבסוף אסור מפני שהשביח לכתחלה אע"פ שאותו שבח על מנת לפגום הוא. פגם בתחלה כ"ש דאסיר דהא פגם זה אינו פגם פיון שיהא על מנת להשביח ע"כ: הנה הרוואה יראה דהסברא בהפך דבשלמא דהשביח בתחלה פיון דבאותה שעה נאסר אין לו הותר עוד אבל פגם בתחלה פיון שיהותר בתחלה לא נאסר עוד: ולכן עלה על דעתו אנכי איש צעיר לומר דטעמא דרבינו לאו משום דקא מפיק מהו סברא אלא דייק לה מהש"ס מדקא מבעיא להו בפוגם מעיקרא מחלוקת אבל השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת.

משמע דבהאי הוא דקא מבעיא להו. אע"פ שיהא פגום הנה לבסוף ואפשר דמאן דמתיר לא התיר אלא בפוגם מעיקרא ונשאר פגום אבל זה דהשביח מעיקרא אע"פ שלבסוף פגם מודה דאסור או דילמא דגם בזה מתיר.

ולא נקט בפוגם מעיקרא אלא משום דרבנן אסרי גם בפוגם מעיקרא. דזה דרף הבעיין דאינו מבעי אלא בקרוב דברי המתיר אם שייך לומר גם בזה מתיר או בזה אסור פיון דלא דיבר בהאי.

והשתא משמע דאם השביח לבסוף אחר הפגם פשיטא ליה דאסר. שרחוק זה מדברי המתיר דהוא דיבר בפוגם מעיקרא ונשאר פגום ולא קא מבעיא ליה גם בהאי אם בזה נמי מחלוקת דפשיטא ליה דבזה אסר.

ולא שייך לומר גם בזה מחלוקת. וכיון דלבסוף שם במסקנא פשיט לה מברייתא דבפוגם מעיקרא פליגי.

השביחו ולבסוף פגם דברי הכל אסור. א"כ מכ"ש דפגם ולבסוף השביח דאסור כמ"ש ודוק.

ועוד נ"ל דפשיטא ליה דאין לחלק בין זה לזה משום דלא קא מבעיא להו אלא בהשביח ולבסוף פגם. ולא קא מבעיא להו בפגם ולבסוף השביח דפשיטא ליה פיון דהשביח לבסוף לא מקרי נ"ט לפגם.

ומה שאמר ר' יוחנן בפוגם מעיקרא מחלוקת להודיעה סברת רבנן דגם בנשאר פגום קא אסרי רבנן וקמבעיא לו אי קא שרי ר"ש גם בהשביח ולבסוף פגם. פיון דעכ"פ האיסור פוגם לבסוף.

או דילמא פֿינן דבשעת נפילתו הִיָּה נותן טעם לשבֿח ונאָסר אין להִתִּירוֹ עוד ודְּבַרֵי הַפֿל אָסוּר. וכִּינּוּן דַּאִיפְּשִׁיטָא בְּעֵינָא לְבַסּוּף דְּגַם בְּהַשְׁבִּיחוּ וּלְבַסּוּף פֿגָּם אָסוּר לְדְּבַרֵי הַפֿל דְּדוּקָא אִם הִיָּה פּוֹגֵם מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף הִכִּי פֿסֵק רַבִּינוּ: וְרֵאִיתִי אַח"כּ לְהֵרֵב לַח"מ שְׁפָתַב שְׁנַרְאָה לּוֹ שְׁלֵמְדוּ .

רַבִּינוּ מִמָּה שְׁאָמַר שֵׁם נֶפֶל שְׁאוּר שֶׁל חֲוָלִין וְאַח"כּ נֶפֶל שְׁאוּר שֶׁל תְּרוּמָה שְׁאָסוּר אַע"פ שֶׁהוּא נּוֹתֵן טַעַם לְפָגָם מ"מ פֿינּוּן דְּרֵאוּי לְחַמֵּץ בְּהַ עֵיסוֹת אַחֲרוֹת שְׁבַח מְקַרֵי וַא"כּ יֵשׁ לְלַמּוּד מִשֵּׁם דַּאֵע"פ שְׁבַעַת הַזֹּאת אֵינוֹ אֵלָא פֿגָּם מֵאַחַר שְׁאֲחַר כֶּף עֲתִיד לְהַשְׁבִּיחַ אָסוּר.

דְּהַשְׁבַּח בָּא אַחַר כֶּף לְחַמֵּץ עֵיסוֹת אַחֲרוֹת. כ"ש הִיכָא שְׂוִיתָוּן אַח"כּ הַפֿגָּם הִיָּה בְּעַצְמוֹ וְתַתְּוּן לְאַכִּילָה דְּעֵדִיף טְפִי: וְקָשָׁה לִי עַל זֶה דַּר' זִירָא דְאָמַר דְּשִׁאֲנֵי עֵיסָה הוּאִיל וְרֵאוּיָה לְחַמֵּץ בְּהַ עֵיסוֹת אַחֲרוֹת כְּוֹנְנָתוֹ לּוֹמַר דַּאִין זֶה פֿגָּם כָּלֵל גַּם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה דְּהוּא שְׁבַח מְקַרֵי גַם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂוִיָּה לְחַמֵּץ בְּהַ עֵיסוֹת אַחֲרוֹת.

דְּהָא ר' זִירָא בָּא לְדַחוֹת מַה שְׁאָמַר רַב עַמְרָם וְהָא הִכָּא דְּפָגָם מְעִיקְרָא הוּא וּפְלִיגָא דְּמִשְׁמַע דַּר"ל שְׁאִין זֶה פֿגָּם מְעִיקְרָא הוּא אֵלָא שְׁבַח וּכְפִירָש"י. וְעוֹד דַּאִם זֶה מְקַרֵי פֿגָּם וְאַחַר כֶּף הַשְׁבִּיחַ.

אַמַּאי ר"ש מִתִּיר בְּהָא וְהָא בְּהַשְׁבִּיחַ וְאַחַר כֶּף פֿגָּם אֲמַרֵי שֵׁם דְּדְּבַרֵי הַפֿל אָסוּר. וְדָא אִפִּי שְׁתַּאמַר שְׁשׁוּיִם הֵם הִנֵּה לִיהַ לְאַסּוּר.

וּמכ"ש דְּהַסְבָּרָא הִיא בְּהַכֶּף וְכִמוֹ שְׁפָתַב הַכ"מ. וְעוֹד דְּמַמָּה שְׁהִבִּיא רַבִּינוּ דִּין זֶה בַּפ' ט"ו בְּעַנְיָן מְחַמֵּץ וּמִתְבַּל נִרְאָה דְּלֹא אֲתָא לְאַשְׁמוּעֵינוּ הָאֵי דַּאִין זֶה מְקַרֵי נּוֹתֵן טַעַם וְעוֹד דַּא"כּ הִי"ל לְאַשְׁמוּעֵינוּ דְּהוּא מְשַׁבִּיחַ לְבַסּוּף וְהוּא עִיקַר הַטַּעַם.

אֵלָא דְּכָל כְּוֹנְנָתוֹ לּוֹמַר דַּאֵף ע"ג דַּאִינוּ צְרִיף לְחִימוּץ שֶׁל זֶה שְׁכָבֵר נִתְחַמְצָה וְכִמַּאן דְּלִיתָא דְּמֵיא אַפ"ה אָסוּר. וְהַדְּבָר מוּבָן שֶׁהוּא מְשׁוּם דְּרֵאוּיָה לְחַמֵּץ עֵיסוֹת אַחֲרוֹת.

וְאַח"כּ רֵאִיתִי בְּפִירוּשׁ הַמְּשַׁנָּה שְׁרַבִּינוּ פִּירֵשׁ בְּמִשְׁנָה כְּמוֹ שְׁפָתַבְתִּי: עוֹד רֵאִיתִי לְהֵרֵב הַנּוֹ' שְׁהִבִּיא מַה שְׁפָתַב רַבִּינוּ בַּפ' הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים בַּפִּי הַמְּשַׁנָּה עַל מִתְּנִי' דִּינִן נִסְוֹ שְׁנַפֿל עַל גַּבִּי עֲנָבִים וְכַתֵּב וְרֵאִיתִי שְׁרַבִּינוּ קוֹרָא לְפּוֹגֵם מְעִיקְרָא הוּא בְּדַהַשְׁבִּיחַ וְאַח"כּ פֿגָּם דְּלֹא כְּפִשֵׁט דְּבַרֵי הַש"ס.

וְעוֹד כָּתַב רַבִּינוּ שֵׁם וּשְׁנֵי חֲלָקִים הַנְּשִׂאָרִים לֹא נִתְבָּאָר בְּגַמְרָא אֵיזָה מִהֵן אָסוּר וְאֵיזָה מִהֵן מוֹתֵר וּלְפִיכֶף שְׁנֵיהֶם אָסוּרִים וּמִיָּדֵי עַבְרֵי תְּמַהֲתִי עַל דְּבַרֵי רַבִּינוּ שְׁאִיף אָמַר לֹא נִתְבָּאָר בְּגַמְרָא אֵיזָה מִהֵן אָסוּר וְאֵיזָה מִהֵן מוֹתֵר: וְהִלֵּא בְּמַסְקָנָא שֵׁם פְּשִׁיט לְהַךְ בְּעֵינָא דְּהַשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוּף פֿגָּם דְּבַרֵי הַפֿל אָסוּר.

וְעוֹד הוּא אָמַר אַחַר כֶּף וּלְפִיכֶף הִתְנוּ בְּגַרְיִסִין רוֹתְחִין לְפִי שְׂאֵם הֵם קָרִים הוּא מְתַקֵּן עַצְמוֹ לְשַׁעֲתוֹ וְאַח"כּ כְּשֶׁמְעַרְבֵי אוֹתוֹ וּמִרְתִּיחֵן בַּחֲדוּד הַחוּמָץ יִפְסִיד טַעְמָא ע"כּ. דְּזֶה הוּא מַה שְׁאָמַר שֵׁם שְׁמוּאֵל בְּדַף ס"ז לֹא שָׁנוּ אֵלָא שְׁנַפֿל לְתוּף גְּרִיסִין רוֹתְחִין.

אֲבָל נֶפֶל לְתוּף גְּרִיסִין צוֹנְגִיִם וְהִרְתִּיחֵן נַעֲשֶׂה כְּמוֹ שְׁהַשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוּף פֿגָּם וְאַסּוּר. אֲלֵמָא בְּפִירוּשָׁא אֲתַמַּר דְּבַהַשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוּף פֿגָּם דְּאָסוּר וְכֵן אָמַר שֵׁם אַחַר כֶּף רַבִּי יוֹחָנָן.

דְּרַבִּין קָאָמַר לַה מְשַׁמִּיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן. וְכֵן פִּי אֲתָא רַב דִּימִי קָאָמַר לַה מְשַׁמִּיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן.

וכינן שְׁהוּא אָמַר וּלְפִיכֶּךָ הִתְנוּ בְּגָרִיסִין וְכוּ' פִּי צַד אָמַר לֹא נִתְבָּאָר בְּגִמְרָא אֵיזָה מִהֶם אָסוּר וְאֵיזָה מִהֶם מְוֹתָר: וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהָרִי"ף ז"ל בְּהִלְכוֹת לֹא הִבִּיא אֲלָא לְדַבְּרֵי שְׁמוּאֵל הַגִּזְרֵי דְקֵאֵי אִמְתַּנִּיתִין דְקִתְנֵי כָּל שְׁאִין בְּהִנָּאֲתוּ בְּנוֹתָן טַעַם מְוֹתָר כְּגוֹן חוֹמָץ שְׁנַפְלָל עַל גְּבֵי גְרִיסִין.

וְכוּ הָרֵא"ש ז"ל לֹא הִבִּיא אֲלָא דְבָרֵי שְׁמוּאֵל. וְלֹא הִזְפִּירוּ כָּלֵל מֵעַנְנֵן סוּגְיָא דְעוֹלָא וּר' יוֹחָנָן.

וְהִבְעֵיָא דְקַמְבְּעֵיָא לְהוּ שֵׁם בִּישׁ"ס עַל דְבָרֵי רַבֵּי יוֹחָנָן. מִשּׁוּם דְּפְלוּגְתָא דְעוֹלָא וּר' יוֹחָנָן קִיָּיְמִי עַל דְבָרֵי ר"מ וּר"ש דִּהִזְפִּירוּ שֵׁם אֲבָל דְבָרֵי שְׁמוּאֵל עַל הַמְתַּנִּיתִין קְמִיָּירֵי דִּהִיא הִילְכְתָא וְקֵא מוֹקֵים לֵה דְוָקֵא בְּגָרִיסִין רוֹתְחִין אֲבָל נֶפֶל לְתוֹךְ גְרִיסִין צוּנְגִים נַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁבִיחַ וּלְבִסוּף פֶּגַם דְאָסוּר.

וְעַל זֶה כָּתַב רַבֵּי וּב' חֲלָקִים הַנְּשֹׂאֲרֵי לֹא נִזְכְּרוּ בְּתַלְמוּד אֵיזָה מִהֶן אָסוּר וְאֵיזָה מִהֶן מְוֹתָר דִּהִינּוּ שְׁאֵם אָנוּ מְדִיָּיקִים בְּמ"ש לֹא שְׁנוּ אֲלָא שְׁנַפְלוּ לְתוֹךְ גְרִיסִין רוֹתְחִין דְוָקֵא בְּזָה שֶׁהוּא פּוֹגַם תְּמִיד הוּא דְמְוֹתָר אֲבָל אִם מִשְׁבִּיחַ לְבִסוּף אָסוּר.

וְאֵע"פ שֶׁפּוֹגַם בְּתַחֲלָה. וְכִשְׂאָנוּ מְדִיָּיקִים בְּמָה שְׂאֵמַר אֲבָל אִם נֶפֶל לְתוֹךְ גְרִיסִין צוּנְגִין וְהִרְתִּיחוּ נַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁבִיחַ וּלְבִסוּף פֶּגַם וְאָסוּר.

מִשְׁמַע דְּלֹא אָסוּר אֲלָא מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁבִיחַ בְּתַחֲלָה וְנִזְכָּר וְלָכֵן לֹא מְהִי מַה שְׁלְבִסוּף פֶּגַם. אֲבָל אִם הִנֵּה שֶׁפּוֹגַם בְּתַחֲלָה וְהוֹתָר אַף עַל פִּי שְׁלְבִסוּף הַשְּׁבִיחַ מְוֹתָר.

וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא בִּירְרוּ בְּתַלְמוּד אִי זֶה מִהֶם אָסוּר דְוָקֵא דִּהוּא מְדִיָּיקֵא דְנֶפֶל לְתוֹךְ גְרִיסִין צוּנְגִים דְּדוֹקֵא מִשּׁוּם דִּהַשְּׁבִיחַ בְּתַחֲלָה אֲבָל אִם פֶּגַם בְּתַחֲלָה מְוֹתָר אֵע"פ שֶׁהַשְּׁבִיחַ לְבִסוּף וְאִי זֶה מִהֶם מְוֹתָר דְוָקֵא דְאָמְרוּ בְּנֶפֶל לְגְרִיסִין רוֹתְחִין דִּזְהוּ הוּא שְׁמוֹתָר מִשּׁוּם דְּפּוֹגַם בְּתַחֲלָה וּבִסוּף אֲבָל אִם פֶּגַם בְּתַחֲלָה וְהַשְּׁבִיחַ לְבִסוּף אָסוּר לָכֵן שְׁנִיָּהֶם אָסוּרִים וּלְפִי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁהִיכֵן נִזְכָּר זֶה לָכֵן אָמַר וְאֵל זֶה הִתְנוּ בְּגָרִיסִין רוֹתְחִין שְׁהֶם פּוֹגְמִים מִתַּחֲלָה וְעַד סוּף אֲבָל בְּגָרִיסִין צוּנְגִין אַף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁבִיחַ בְּתַחֲלָה לְבִסוּף פּוֹגַם וְרַבֵּינוּ דִּיבְרֵי בְּקִיצוֹר נִמְרָץ שְׁפַמְךָ עַל הַמְעֵיָין.

וְאִם אָבוּא לְהַגִּיָּה בְּדַבְּרֵי כֶּךָ צָרִיךְ. וּלְפִי שֶׁלֹּא נִזְכָּר בְּתַלְמוּד זֶה הוּא שְׂאֵסוּר וְזֶה מְוֹתָר אוֹסְרִים שְׁנִיָּהֶם שֶׁזֶה הִתְנוּ בְּגָרִיסִין וְכוּ' דִּהִינּוּ דְבִצוּנֵן אִיכָּא שְׁבַח בְּתַחֲלָה וְלָכֵן אָסוּר וְלֹא הִזְכִּירוּ דִּזֶּה הוּא דְאָסוּר.

דנ"ל דְאִי אֲפֹשֶׁר לְתַרְץ דְבָרֵי כִּי אִם בְּזָה וְהַרְבֵּה דְבָרֵי רַבֵּינוּ בְּפִי הַמְשֻׁנִּיּוֹת מְוֹתָרִים. שֶׁזֶה בָּא מִהַמְעֵתִיק וּלְמַפְוֹרְסוֹת אֵינָן צָרִיכִין רְאָיָה .

וּמַה דְקָרִי לְפּוֹגַם מְעִיקְרָא הוּא בְּפֶגַם וְאַחַר כֶּךָ הַשְּׁבִיחַ שְׂאֵמַר וְזֶה נִקְרָא פּוֹגַם מְעִיקְרוּ. אֵינן כְּוֹנְתוּ עַל מַה שֶׁהִזְכִּירוּ בִּישׁ"ס פּוֹגַם מְעִיקְרוּ דִּזֶּה אִי אֲפֹשֶׁר שֶׁהָרִי כְּשֶׂאֵמַר עוֹלָא אֲבָל פֶּגַם מְעִיקְרָא דְבָרֵי הַכֹּל מְוֹתָר קָא מוֹתִיב עֲלֵיהּ רַב חֲגָא מְחוּמָּץ שְׁנַפְלָל לְתוֹךְ גְרִיסִין.

וְהַשְּׁתָא קָא סָבַר בְּגָרִיסִין רוֹתְחִין שֶׁהָרִי קָא מְתַרְץ עֲלֵיהּ הִכָּא בְּמֵאֵי עֲסָקִין כְּשֶׁנֶּפֶל לְתוֹךְ גְרִיסִין צוּנְגִין אֲלָמָא הַמְקֵשָׁה קָא סָבַר בְּגָרִיסִין רוֹתְחִין. וְגָרִיסִין רוֹתְחִין לְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ שֵׁם הֶם פּוֹגְמִים תְּמִיד וְקָרִי לִיהַ עוֹלָא פּוֹגַם מְעִיקְרָא וְגַם כֵּן רַבֵּי יוֹחָנָן דְּפְלִיג אֵעוֹלָא וְאָמַר

בפוגם מעיקרא מחלוקת הוא משמע על פוגם מעיקרא דאמר עולא דברי הכל מותר ואם כן דכד נפק ואשכח דתנא שאור של חולין וכו' ואחר כך נפל שאור של תרומה וכו' אסור ורבי שמעון מתיר והא דקא דפגם מעיקרא ופליגא משמע דפוגם מעיקרא הוא מתחלה ועד סוף קאמר.

דקא קא דחי ליה רבי זירא שאני עיסה דראוייה לחמץ בה עיסות אחרות דלא מקרי פגם משמע דדא דנפק ואשכח דלא ידע דא דראוייה לחמץ עיסות אחרות הנה סבר דפגם מתחלה ועד סוף אלמא פוגם מעיקרא דקאמר הוא דפוגם תמיד וכן בהנה אחריתי דקא מייתי משמע דפגם מעיקרא הוא מתחלה ועד סוף קאמר.

דמדקא מדחי ליה ה"נ כדברי זירא ואחריתי דחומץ דנפל לתוך גריסין וקאמר וכי תימא כדמשני ליה עולא לרב חגא דהיינו כשנפל לתוך גריסין צונגין משמע דהוא סבר שנפל לתוך רותחין ודא הוא דאשכח בפוגם מעיקרא פליגי וכשנפל לתוך גריסין רותחין לדברי רבינו הג"ל הני פוגם מתחלה ועד סוף.

סוף דבר שלא להאריך דמ"ש רבינו דפוגם מעיקרו מקרי לדברי שפוגם ואחר כך משביח לא איירי על מה שאמרו בש"ס כנו'. דנדאי דש"ס הוא אומר על שפוגם מתחלה ועד סוף.

ודבריו ז"ל הוא דנקט הכי במקום פוגם בתחלה. והשתא דברי רבי נתיישבו בלי שינויי דחיקי דליתא לע"ד פי אם מ"ש: והרב לחם משנה שם הבין בדברי רבינו דגם פוגם מעיקרא דקאמר בש"ס הוא פגם מעיקרא ואח"כ השביח ועלה הקשה ר' חגא לעולם מההיא דין שנפל לתוך עדשים דהוא פגם מעיקרא.

דלפחות פגם מעיקרא ולבסוף השביח וא"ה פליגי ע"כ. ודבריו אלו תמוהים אצלי דאם כן דמה שאמרו בש"ס לא שנו אלא שנפלו לתוך גריסין רותחין הוא דפוגם מעיקרא ואח"כ משביח ואין זה דברי רבינו שאמר ואל זה התנו בגריסין רותחין לפי שאם הם קרים הוא מתקן טעמו לשעתו.

ואחר כך כשמערב אותו ומרתיחן בתרוד החומץ יפסיד טעמא ע"כ. הרי להדיא כשמתים בחומץ חדוד החומץ יפסיד טעמא.

דמשמע דמפסיד טעמיה ולא מהני ליה עוד הצינון וכן משמע מאמר שמואל ורבי יוחנן שאמרו אבל נפלו לתוך גריסין צונגין והרתיחן נעשו כמו שהשביח ולבסוף פגם. ואם אחר שיצטננו הוא משביח אם כן אמאי קרי ליה ולבסוף פגם.

הרי כשיצטננו חזר להיות לשבח ואח"כ ראיתי כך בירושלמי ומה שכתבו בכאן התוספות דעיקר השבח לא הני עד לאחר שירתיחו ויצננו הוא דנקא דנפלו לצונגין מעיקרא: ועוד תימה עליו דאם הכי מפרש רבינו דפוגם מעיקרא הוא ואח"כ משביח.

א"כ רב עמרם דנפק ואשכח מתניתא כרבי יוחנן דאמר בפוגם מעיקרא מחלוקת. מהא דתנא שאור של חולין וכו' ואח"כ נפל שאור של תרומה וכו' אסור ור"ש מתיר.

והא דקא דפגם מעיקרא הוא ופליגא מאי שבת איכא ומפל הנה שהבאתי לעיל שמןכרח שאי אפשר כך: ועוד תימה עליו במ"ש ולענין הלכה פסק רבינו. דבין השביח ולבסוף

פגם בין פגם ולבסוף השביח דאסור וכו' והיינו מתניתין דין שנפל לתוך גריסין לסברתו

וכיון שכן ראוי לפסוק פסחם מתניתין מ"מ דמסתבר לפסוק הכי ע"כ. דאדרבה מתניתין סתמה דמותר.

ואם על דלא קתני אלא שנפל לתוך רותחין דוקא הא לא מקרי סתמא כיון שאין זה מבואר במתני' דאמוראי הוא דמפרשי לה הני. ומכ"ש שאין זה משמעות דבריו במ"ש ובפגם ולבסוף השביח הא ר' יוחנן וכו' והיינו יין שנפל על גבי עדשים דמתניתין וכיון דסתם לן פנותיה יש לנו למפסק הכי ע"כ.

הרי משמע דמתניתין קתני אסור בהדיא. דהדייקא היא אבל בצונן וכו'.

וגם פו אי אפשר לומר דקתני כגון חומץ שנפל על גבי גריסין ארישא דעל מה שאמר זה הכלל כל שהנאתו בנותן טעם אסור. על זה אמר כגון חומץ על גבי גריסין.

שמלבד דאין דרוך התנא לומר כגון אלא אדסליק מניה. עוד אחרת הא ר' יוחנן גופיה קאמר אמתניתין דקתני כגון חומץ על גבי גריסין לא שנו אלא שנפל לתוך גריסין רותחין וכו'.

אלמא אדמותר קתני: ועוד תימה על מה שכתב ולכך החמיר ואמר דאסורים וזהו שכתב שם בפ' המשנה ושני חלקים הנשארים לא נתבאר בגמרא אינה מהן אסור ואינה מהן מותר. ולפיכך שניהם אסורים וכוננתו לומר דלא נתבאר בגמרא מפני שיש צדדים לכאן ולכאן פדכתיבנא ע"כ.

דאם פמו שכתב לא היה צריך לומר אלא אם שניהם אסורים. אבל במה שאמר אינה אסור ואינה מותר משמע דאחד נדאי מותר.

אבל לא ידע אינה הוא אסור ואינה הוא מותר: עוד כתב הרב הנז' דיש לו ראיה ברורה מהירושלמי ממה שאמר רשב"ל מה פליגין פשהשביח ואחר כך פגם אבל פגם ואח"כ השביח אף ר"מ מודה.

דנתבאר שם סברת רשב"ל דהיא דומה לסברת עולא האמורה בגמרא דידן דפגם ולבסוף השביח לא פליגי וזו היא שקרא עולא פגם מעיקרא כמו שביארתי ע"כ. ואנכי ההדיוט לא נ"ל מזה ראיה דמהיכן מוכח דסברת רשב"ל היא סברת עולא דאימא דזו סברא אחרת.

אבל דברי עולא דאמר פגם מעיקרא ולא נקט דבריו פדברי רשב"ל איירי בפגם גם לבסוף: והנה מהירושלמי הנה מבואר כמ"ש בראש הדיבור דהסברא בהפך ממה שכתב מר"ן בכ"מ דפגם ואח"כ השביח אתיא במכ"ש דהשביח ואח"כ פגם.

דהא רשב"ל אמר מה פליגין פשהשביח ואח"כ פגם אבל פגם ואח"כ השביח אף ר"מ מודה דמותר. וג"כ לא אתי לפי מה שדייקתי אני מהבעיא כנז"ל.

שְׁהָרִי לְפִי דְבָרֵי רֶשֶׁב"ל פּוֹגֵם בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כֵּן הַשְּׂבִיחַ הוּא קִיל מֵהַשְּׂבִיחַ וְאַחַר כֵּן פָּגַם:
וְלָכֵן נִרְאֶה לִי דְש"ס דִּילְוֹאֲזִיל לְפִי שִׁיטַת ר' יוֹחָנָן דְּבִירוּשְׁלָמִי דְאָמַר לֹא שְׂנֵיא הִיא
הַשְּׂבִיחַ הִיא פָּגַם.

הִיא פָּגַם הִיא הַשְּׂבִיחַ. וְזֶהוּ מֵה שְׁפָסַק רַבֵּינוּ דְשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין דְּוֹדָאֵי דְפְשִׁיטָא לִיה דְשְׁנֵיהֶם
שְׁוִיִּים.

דְּלֹא אָמַר בְּאֶחָד מֵהֶם שֶׁהוּא פּוֹגֵם מְעִיקְרָא וְיִרְאֶה לִי שְׂגָם פּוֹגֵם מְעִיקְרָא וְלִבְסוּף הַשְּׂבִיחַ
שֶׁהוּא אֲסוּר שֶׁהוּא קִיל לְדַעַת רֶשֶׁב"ל. וְזֶה מֵה שְׁאָמַר בְּפִירוּשׁ הַמְשָׁנָה וְלְפִי שְׁלֹא נִזְכָּר
בַּתְּלִמּוּד אֵיזָה מֵהֶן אֲסוּר וְאֵיזָה מֵהֶן מְוָתֵר.

וְלְפִיכֵן שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין. דְּהֵינּוּ שְׁלֹא הִזְכִּירוּ בְּש"ס לְחֻלְקָא.

כְּשֶׁאָמַר עוֹלָא מְחֻלְקַת שְׁהַשְּׂבִיחַ וְלִבְסוּף פָּגַם לֹא אָמַר אָבֵל אִם פּוֹגֵם וְאַח"כּ הַשְּׂבִיחַ
דְּבָרֵי הַפֶּל מְוָתֵר. וְכִשְׁאָמְרוּ עַל דְּבָרֵי ר' יוֹחָנָן ש"מ בְּפָגַם מְעִיקְרָא מְחֻלְקַת הַשְּׂבִיחַ
וְלִבְסוּף פָּגַם דְּבָרֵי הַפֶּל אֲסוּר.

לֹא אָמְרוּ אָבֵל אִם פָּגַם מְעִיקְרָא מְוָתֵר לְפִיכֵן שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין דְּהֵינּוּ דְכּוֹלְהוּ ס"ל דְשְׁנֵיהֶם
שְׁוִיִּים וְא"כּ שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים כִּינּוּן שְׁפָכַר אֲוִקְמוּיָה לְמַתְנִיתִין דְּנִפְלוּ בְּגָרִיסִין רוֹתְחִין דְּוָקָא
דְּבָצוּנְגִין אֲסוּר כִּינּוּן שְׁסוּפּוֹ לְהַשְּׂבִיחַ א"כּ ג"כּ בְּדָבָר שְׁפּוֹגֵם וְאַח"כּ מְשִׁבִּיחַ אֲסוּר דְשְׁוִין
הֵם כַּמ"ש שְׁלֹא נִזְכָּר בְּש"ס לְחֻלְקָא בִּינֵיהֶם.

דְּאֲסוּרִים דְאָמַר לָאו מְשׁוּם סְפָק. אֲלֵא דְהִכֵּי דַעַת הַש"ס.

וְזֶהוּ שְׁדַקְדַּק בְּלִשׁוֹנוֹ שְׁפָתַי וְלְפִיכֵן שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים. וְלֹא אָמַר לְפִיכֵן אֲוִסְרִים שְׁנֵיהֶם
דְּהוּא מְשׁוּם סְפָק אֲלֵא אֲסוּרִים מְדִינָא דְש"ס וְכַמ"ש- וְדִלָּא בְּהֶרֶב לַח"מ שֶׁהֵבִין בְּדְבָרֵי
רַבֵּינוּ שְׁאֲסוּרִים מְסַפֵּק דֹּא"כּ הָיָה לִיה לֹמַר אֲוִסְרִים שְׁנֵיהֶם: פָּרַק ט"ז דִּין י"ד תְּבַלִּין
שְׁהֵם שְׁנִים אוֹ שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת מִמֵּין א' וְכו' שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת נִימִין אֶחָד כִּי צַד כְּגוֹן כְּרַפְס שְׁל
נְהָרוֹת וְכו' אַע"פ שְׁפָל אֶחָד מֵהֶן שֵׁם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ הוּאִיל וְהֵם מִין אֶחָד מְצַטְרְפִין ע"כ.

מִיָּד עֲבָרֵי רֵאִיתִי מֵה שְׁפִירָשׁ בְּפִירוּשׁ הַמְשָׁנָה וְלִכְאוּרָה אֵינָם כְּדְבָרֵי כָּאֵן שְׁפָתַי שֵׁם
שְׁפִירוּשׁ שְׁנִים אוֹ שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת מִמֵּין אֶחָד כְּגוֹן פְּלָפֶל שִׁישׁ מְמַנּוּ לְבָן וְשָׁחֹר. אָבֵל הוּא
מִין אֶחָד שֶׁהוּא פְּלָפֶלִין אַע"פ שִׁישׁ לוֹ שְׁמוֹת מְשׁוּנָיִם אָבֵל הַמִּין אֶחָד הוּא שֶׁהוּא פְּלָפֶלִין-
וְזֶה דוּמָה לְכַרְפֵּס שְׁל נְהָרוֹת וְכַרְפֵּס שְׁל אָפֶר.

שְׁהֵם מְשׁוּנָיִם כְּמוֹ הַפְּלָפֶלִין הַנּוֹז' וְהֵם נִקְרָאִים כְּגוֹלָם כְּרַפְס דְכָאֵן וְזֶה שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת מִמֵּין
אֶחָד. וְשֵׁם קוֹרָא לְכַרְפֵּס הַנּוֹז' שְׁלִשׁ מִינִים מְשִׁם אֶחָד.

וְגַם כֵּן שֵׁם לְפְלָפֶלִין הַנּוֹז' כִּינּוּן שֶׁהוּא פְּלָפֶלִין אַף עַל פִּי שְׁהֵם מְשׁוּנָיִם בְּגוֹפָם כִּינּוּן שֶׁהוּא
פְּלָפֶלִין שֶׁהוּא מִין אֶחָד קָרָא אוֹתָם שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת מִמֵּין אֶחָד כְּנֹז' וְכָאֵן קוֹרָא לְשְׁלִשָּׁה
מִינִים מְשִׁם אֶחָד לְשָׁאוֹר שְׁל חֲטִיִן וְשָׁאוֹר שְׁעוֹרִים.

וְלִכְאוּרָה שְׁהֵם דוּמִין זֶה לְזֶה דְפְלָפֶלִין שְׁמוֹ וְחֻלּוּקִים בְּגוֹפָם כְּמוֹ שָׁאוֹר שְׁמ' וְחֻלּוּקִין זֶה
חֲטִיִן וְזֶה שְׁעוֹרִים. אָבֵל דְקַדְקַתֵּי דְבָרֵי בַמ"ש שֵׁם עַל הַכְּרַפְס שְׁהֵם מִינִים הַרְבֵּה מְשׁוּנָיִם
דְּמִשְׁמַע דְּמְשׁוּנָיִם גַּם בְּטַעַם אֲלֵא שִׁישׁ לָהֶם הַשֵּׁם דְּוָקָא שֵׁם כְּרַפְס אָבֵל בְּפְלָפֶלִין טַעַם
אֶחָד לָהֶם טַעַם פְּלָפֶלִין לְכֹן קָרָא לָהֶן שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת מִמֵּין אֶחָד כִּינּוּן דְטַעַם אֶחָד לָהֶם

ושאור שם אחד להם דמחמץ העיפה אף על פי שהם חלוקין בטעמם שם אחד שיהוא
שאור אבל שלשה מינים הם.

וכיון שפן מה שפכתב כאן שלשה שמות ממין אחד פיצד פרפס של נהרות וכרפס של גנה
הם מין א' לאו דמשוננים הם שפכתב שם דא"כ הנה לו לכתוב כמו התם אלא ודאי הוא
כמו הפלפלין דהתם דטעם א' להם אלא דחלוקים בשמם: וראיתי מה שהשיג הראב"ד
על רבינו ולא ראיתי שום השגה על רבינו דנדאי מודה רבינו בהך דאמר בע"ז ונה הוא
תחלת דבריו שאור של חטים ושאור של שעורים הואיל ושם אחד הוא אף ע"פ שחלוקים
בטעמם כיון דשם שאור הוי כמין אחד אבל בהך דכרפס כיון דטעם אחד להם הם מין
אחד ואע"פ שחלוקים בשמם מצטרפין דסבירא ליה.

בין משום שהוא מין אחד. ובין שהוא משם אחד מצטרפין.

ומ"ש ועוד השמות הללו אסורין הן זה דעת התוספות. אבל רבינו יפרש פדעת רש"י
יעו"ש: וראיתי להכ"מ שפכתב ואני קשה לי עוד בדברי רבינו שהרי רבא דהלכתא פנותיה
לגבי אביי אמר דבתר שמא אזלינן ומתניתין דפ"ב דערלה מוקי לה כר"מ.

ומשמע דסבר רבא דלית הלכתא כר"מ והיאך פסק רבינו פנותיה וכו' ונמצא רבינו
כמופנה שטרך לבי תרי וצ"ע עד כאן: ואנכי איש צעיר דקדקתי דברי רבינו בפ"ה המשנה
שאמר שם לבסוף ונ"ל ונהו עגנן אמרם או שלשה ענייננו אף שלשה מינים וכו' ויהא
שיעור זה המשנה פן תבלין שנים או שלשה שמות ממין אחד או משלשה מינים משם
אחד מצטרפין ע"כ.

ודקדקתי בדברי רש"י בפירוש הקושא שהקשה אביי לרבא דתבלין שנים או
שלשה שמות והן מין אחד או מין שלש אסורין וכו' אי אמרת בשלמא בתר טעמא אזלינן
כולי חד טעמא הוא אלא אי אמרת בתר שמא אזלינן האי שמא לחוד והאי שמא לחוד.

פירש רש"י ונ"ל ואמר חזקה הכא דקאמר מין ג' וג' שמות להן מצטרפין אף על גב
דתלתא מיני ניגהו ובשמא נמי לא שוו ע"כ. הרי דלא קאי מקשה אלא משום דמפרש
דשלשה מינים וג' שמות איירי מתניתין כיון דלא שוו לא בשמות ולא במין.

אבל אם הנה פירוש המתניתין כמו שפכתב רבינו משלשה מינים והוא משם אחד לא הנה
צריך חזקה לומר דהכא במיני מתיקה צסיקין כיון דהוא שם אחד מצטרפין דלא גרע
שם אחד ממין אחד דרישא.

והנה יכול רבא להשיב לאביי דמתניתין הכי קאמר ודלא פחזקה. אלא השיב אפי' לפי
מה שפירש לה הוא ליכא סייעתא דהיא ר"מ וכו'.

דברינו מפרש לה הכי פי הכי דלא תיקו מתניתין כר"מ דלא פהלקתא. דרבא הכי מפרש
למתני' וכדבריו.

שעל זה הוא שאמר ויהא שיעור זה המשנה וכו' פנ"ל. וסיפא דמתניתין הכי מוכחא
דקתני רבי שמעון אומר שנים או שלשה שמות ממין אחד או שני מינים משם אחד אינם
מצטרפין ע"כ.

הרי להדיא מה דקתני בת"ק ממין שלשה אסור ומצטרפין הוא שלשה מינים משם אחד. ועוד דאם קושטא הוא דרבא סבר דמתני' ר"מ א"כ אמאי ברישא צריף משום שהוא ממין א' ונהלא כל האסורין מצטרפין אמר ר"מ.

אלא ודאי דדתיא הוא דקא דחי ליה לאביי וליה לא ס"ל הכי דמתניתין ר"מ. ונהכי קאמר ליה דאף אם לא הנה דקתני רישא הכי וסיפא דר"ש הכי פנ"ל.

אפ"ה לא תסייעה דמתני' ר"מ היא וליתא לדחוקיה דקאמר לה אמתניתין. ומה שהקשו התו' שם דקא ס"פ ר' עקיבא תופס עיקר הא דחוקיה ואם רבא פליג עליה אם פן אין הלכה פחוקיה אלא פרבא דהוא בתרא.

נלע"ד דלא קשה דקא רבינו בפרק י"ח מהלכות שבת הביא הך משנה דעלה הקשו מדחוקיה פצורתה ולא חלק דבעי ממין א' או משם כמו הכא ובפירוש המשנה כתב על הך משנה וכולו מצטרפין זה עם זה לפי שפעולתן אחת.

הפנונה כמו השאור דשם שאור עליהן כדי לחמץ והכא נמי בתבלין דשם אחד עליהן ואפ"ה הם משנים ושלשה שמות וא"כאפי' ליתא לדחוקיה הוא משום דאמר לה אמתניתין. דבהאי דלא פחוקיה.

פינו דבשם אחד איירי אבל איתא לדחוקיה באם בעלמא דלאו שם אחד או מין אחד. אם עשויו למתק הנה ליה כשם אחד כמו שאור דשם אחד.

גם זה מיקרו ממתק דהוא שם המיתוק אחד. ומה שלא הזכיר זה בשבת לפי שאין שם עיקר הדין דההצטרפות אלא הכא.

והכא פינו דהזכיר דין השאור דשם שאור מצטרף. הכא נמי מבואר דאם בתבלין שם אחד להם מצטרפין וכגון דשם מיתוק עליהן בשנה פנ"ל ודוק: דין כ"ד קדרה שבפישל אותה בקליפי ערלה וכו' עיין בכ"מ מה שכתב על זה והניח הדבר בצ"ע.

ואנכי איש צעיר נלע"ד דדברי רבינו פה הם דבדין כ"ג שכתב קערות וכוסות וקדרות וכו' הוא לענין שהם גופם נאסרו בהנאה ואסור להשתמש בהם בכל גוונא דללישנא בתרא קדרה הרי דמאי לקערות וכוסות וצלוחיות.

ועכשיו הוא אומר אם בישראל בה תבשיל בעצי החר התבשיל אסור. ואף על פי שזה וזה גורם שתבשיל זה בא מדבר האסור שנתבשלה בו הקדרה ועצי החר של עכשיו של הבישול שבשיל בה משום שבשעה שנתבשלה הקדרה מחמת עצי אסור עדיין לא באו עצי החר והנה כולו אסור ונמצא זה התבשיל מקצתו בעצי החר.

ומקצתו באסור בדבר שהיה כולו אסור דלא אמרינו זה וזה גורם אלא פשהיו בבת אחת - אבל זה חשבינו דמקצת בעצי אסור שהיא הקדרה שנתבשלה היא עצמה בעצי אסור קודם שפאו עצי החר של הבישול שהקדרה נאסרת על ידם בתחלה.

ואינו דומה לתנור שהקדרה איכא בה הנאת תשמיש שמשתמש בה בלא גורם אחר וכמו שכתב שם רש"י בד"ה קדרה וכו' דעכשיו חשבינו להקדרה עצמה היא מקצת התבשיל של עכשיו הוא באסור: וזה דייק רבינו דאמר קדרה שבפישל אותה.

דְּמִשְׁמַע עַל גּוֹפָה אָמַר וְאַחַר כֵּן הָרִי הַתְּבַשִּׁיל אֲסוּר. דְּמִשְׁמַע דְּלֹאוּ עַל גּוֹפָה קֹאֲמַר אֱלָא עַל הַתְּבַשִּׁיל מִמֶּשׁ.

וְכֹן שְׁבַתְחֻלָּה אָמַר בְּקִלְיֵי עֶרְלָה אוֹ בְּכֻלָּי הַפְּרָם וּבַעֲצֵי הַתֵּר. דְּמִשְׁמַע דְּכַבַּת אַחַת בָּאוּ וְאַח"כּ אָמַר שְׁבַתְשֵׁעָה שְׁנַתְבַּשְׁלָה מִחֻמַּת עֲצֵי אִיסוּר עֲדִינָן לֹא בָּאוּ עֲצֵי הַתֵּר.

דְּמִשׁוּם זֶה מְוַכְרַח לֹאמַר דְּזֵה פִּירוּשׁ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ קִדְרָה שְׁבִישְׁל אוֹתָהּ בְּקִלְיֵי עֶרְלָה וְכוּ' שְׁנִיאֲסָרָה עֲצָמָה מִחֻמַּת זֶה וְכִמוּ שְׁאָמְרוּ בַּש"ס דְּקִדְרָה אֲסוּרָה דְּהָא קִיבְלָה בִּישׁוּלָא מִקְמִי דְּנִיתָן עֲצִים דְּהַתִּירָא וּבַעֲצֵי הַתֵּר דְּקֹאֲמַר הוּא שֶׁל הַבִּישׁוּל שֶׁל הַמַּאֲכָל שְׁנִיתָן בֵּיהּ הָרִי הַתְּבַשִּׁיל זֶה אֲסוּר וְאֵע"פ שֶׁהוּא זֶה וְזֶה גוֹרָם.

דְּהֵינָנוּ קִלְיֵי עֶרְלָה שְׁנַתְבַּשְׁלָה שְׁעַל יָדָם נִאֲסָרָה וְעֲצֵי הַתֵּר שֶׁל הַתְּבַשִּׁיל. שְׁבַתְשֵׁעָה שְׁנַתְבַּשְׁלָה מִחֻמַּת עֲצֵי אִיסוּר עֲדִינָן לֹא בָּאוּ עֲצֵי הַתֵּר וְנִמְצָא מְקַצֵּת הַבִּישׁוּל בַּעֲצֵי הַתֵּר וּמְקַצְתוּ בְּאִיסוּר: דִּין כ"ה גְּטִיעָה שֶׁל עֶרְלָה וְכוּ' שְׁהַדְבָר חֲזָקָה שְׁאִין אָדָם אוֹסֵר פְּרָמוּ בְּגִטְעָה א' וְאִילוּ הָיָה יוֹדְעָה הָיָה מוֹצִיאָה ע"כ.

פֶּשֶׁט דְּבָרֵי כֵּן פִּינָן שְׁלֹא יָדַע אִיזוּ הִיא הַגְּטִיעָה הָאֲסוּרָה הִיוּ כָּל הַגְּטִיעוֹת אֲסוּר לְלַקֵּט מֵהֶם שְׁלֻכְל א' חִיּוּשֵׁינוּ שְׁמָא זֹאת הִיא הָאֲסוּרָה. וְכִינָן שְׁאָנוּ מַתִּירִין לוֹל לְלַקֵּט אֲזִי אִם נִמְצָא שְׁהַגְּטִיעָה הִיא בְּמַאֲתִים גְּטִיעוֹת כָּל הַגְּלַקֵּט מִתֵּר כְּדִין עֶרְלָה שְׁנַפְלָה לְתוֹךְ הַתֵּר שְׁמַתְבַּטְּלַת בְּמַאֲתִים.

וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֵמָה הַתִּירוּ לוֹ לְלַקֵּט לְכַתְחֻלָּה. וְהָיָה מִן הַדִּין שְׁיִאֲסְרוּ לוֹ הַכֹּל עַד שְׁיִטְרַח וְיִוצִיא הַגְּטִיעָה הָאֲסוּרָה.

וְלֹא יַתִּירוּ לוֹ לְלַקֵּט וְעַבְדֵינוּ לִיהּ כְּדִין עֶרְלָה שְׁנַתְעַרְבָה. לְזֵה תִּירָץ שְׁהַדְבָר חֲזָקָה שְׁאִין אָדָם אוֹסֵר פְּרָמוּ בְּגִטְעָה אַחַת וְאִילוּ הָיָה יוֹדְעָה הָיָה מוֹצִיאָה.

דְּהֵינָנוּ דְּלִיכָא לְמִימַר עוֹד אוֹסְרִין לוֹ הַכֹּל עַד שְׁיִטְרַח וְיִוצִיאָה: וְהָיָה בְּהַגְּזִיקִין קָא רַמִּי אַדְרַבֵּי יוֹסִי דְּאָמַר בְּהַמְבַטֵּל אִיסוּר דְּבַמְזִיד לֹא יַעֲלָה. מֵהָא דְּקַתְנֵי הֵכָא ר' יוֹסִי אוֹמַר דְּיִלְקֵט לְכַתְחֻלָּה וַיְבַטֵּל וְהָא אִית לִיהּ דְּהַמְבַטֵּל אִיסוּר בְּמִזִּיד לֹא יַעֲלָה.

וּמִשְׁנֵי הָא אֲתַמַּר עֲלָה אָמַר רַבָּא חֲזָקָה אִין אָדָם אוֹסֵר פְּרָמוּ בְּגִטְעָה אַחַת וּלְפִי פִּירוּשׁ רַש"י שְׁהֵבִיא הַכ"מ פִּינָן דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא גְזַרוּ בְּיָהּ לְהַחְמִיר עֲלֵיוּ דְּבַמְזִיד לֹא יַעֲלָה דְּהֵינָנוּ דְּהָא דְּמַבְטֵל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה דְּבַמְזִיד לֹא יַעֲלָה שְׁקַנְסוּ אוֹתוֹ רַבָּנָן בְּהָא דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא הַחְמִירוּ עֲלֵיוּ רַבָּנָן.

אַבָּל לְפִי דְּבָרֵי רַבֵּינוּ. רַבָּא לֹא אָמַר הָאִי מִשׁוּם זֹאת הַקְּוִשְׁיָא שְׁהַקְּשׁוּ אַדְרַבֵּי רַבֵּי יוֹסִי. שְׁעִיָקֵר דְּבָרֵי רַבָּא נִאֲמְרוּ עַל קוֹשְׁיָא זֹו שְׁלֵמָה הַתִּירוּ לוֹ לְלַקֵּט וְהָיָה מִן הַדִּין לְאֲסוּר לוֹ הַכֹּל עַד שְׁיִטְרַח וְיִוצִיא. וְתִירָץ רַבָּא לְזֵה שְׁחֲזָקָה וְכוּ'.

דְּהֵינָנוּ הָא לֹא יָדַע לֵהּ. וְכִיצַד אָנוּ אוֹסְרִין לוֹ עַד שְׁיִטְרַח וְיִוצִיאָה.

אַלָּא שְׁהֵבִיאוּ דְּבָרֵי רַבָּא אֵלוּ כְּדִי לְתַרְץ מֵהַ שְׁהַקְּשׁוּ עַל ר' יוֹסִי כִּיצַד מְבַטְלִין אִיסוּר בְּמִזִּיד. וְהָא הִיוּ כָּל הַפִּירוֹת אֲסוּרוֹת דְּבַדְבְּרֵי רַבָּא אַהֲרָה קוֹשְׁיָא תַתְּנָרַץ זֹאת הַקְּוִשְׁיָא גַם כֵּן.

דְּהָא דְאָמְרוּ בְּמִזִּיד לֹא יַעֲלֶה מְשׁוּם קְנָסָא הוּא כַּמ"ש דְּבִינּוּ לְעִיל- וְאֵע"פ דְּבְדִיעֵבַד מְוֹתֵר קְנָסוּ אוֹתוּ כְּדִי שְׁלֵא יָבֵא לְבִטּוּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה וְזֵה בְּאִיסוּר שְׁנַתְעָרַב מִמֶּשׁ וְנֶאֱסָר הַפֶּל אַבְל בְּנִטְיַעוֹת לֹא נֶאֱסָרוּ אֲלֵא מְשׁוּם דְּהִנְטִיעָה לֹא יִדְעֵנוּ אִיזוּ הִיא חוֹשְׁשִׁין לְכָל נְטִיעָה מְסַפֵּק וְלֹא מְקַדִּי נֶאֱסָרוּ וְכַשְׁאֲנוּ מוֹצְאִין אֲפֹן דְּהֵתֵר עוֹשִׁין לְעֵנִין פִּירוֹתִיהֶם וְאִין זֶה מְבִטּוּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה שְׁלֵא נִשְׁאָר כִּי אִם לְמָה הִתִּירוּ לוֹ לְלַקּוֹט לְכַתְחֻלָּה.

וְהִיָּה מִן הַדִּין שְׁאוּסְרִין לוֹ הַפֶּל עַד שְׁיִטְרַח וְיוֹצֵא הִנְטִיעָה הָאִיסוּרָה. וְלִזְה הָרִי כְּפָר תִּירֵץ רַבָּא חֲזָקָה אִין אָדָם וְכו'.

שְׁוֹדָאֵי הָכִי סָבַר רַבָּא שְׁאִין זֵה מְקַרִי מְבִטּוּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה לְפִי מַה שְׁאָמַר חֲזָקָה שְׁאִין אָדָם וְכו' וְלְפִי מַה שְׁאָמַר דְּבָרֵי רַבִּינוּ חֲזָקָה וְכו' וְאִילוּ הָיָה יוֹדְעָה הָיָה מוֹצֵיאָהּ: וּמַעֲתָה מַה שְׁאָמַר הַכ"מ וְאִנִּי שְׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין דְּבִאֲגוּזֵי עֲרָלָה שְׁנִפְלוּ לְאֲגוּזֵי הֵתֵר וּפְצָעֵן שְׁיִיף לְמִימַר הָכִי דְאִילוּ הָיָה יוֹדְעֵן הָיָה מוֹצֵיאֵן ע"כ.

לֹא שְׁיִיכָא הִיא לְדְבָרֵי רַבִּינוּ דְּבִנְטִיעוֹת לֹא נֶאֱסָרוּ אֲלֵא מְשׁוּם סְפֵק עַד שְׁיִתְפָּרַר מַה הִיא וְלֹא קָשָׁה אֲלֵא שְׁהִיָּה לְהֶם לְאִסוּר הַפֶּל עַד שְׁיִוְצִיאָהּ. וּבְזֵה תִירָצוּ שְׁלֵא יִדַע אוֹתָהּ כְּדִי לְהוֹצִיאָהּ.

וּמַה עֵנִין לְאֲגוּזֵי פֶרֶף שְׁנַתְעָרְבוּ וְנֶאֱסָרוּ לִזְמַר שְׁאִם יִדַע אוֹתָם הָיָה מוֹצֵיאֵם. וּבְוֹדָאֵי שְׁלֵא הִבִּין דְּבָרֵי רַבִּינוּ כַּמ"ש.

וְזֵה קָשָׁה אֲצִלֵי שְׁרַבִּינוּ אוֹמַר בְּפִירוּשׁ שְׁהִיָּה לָנוּ לְאִסוּר עַד שְׁיִטְרַח וְיוֹצִיאָהּ דְּנֹקָא שְׁלֵא נֶאֱסָרוּ מִן הַדִּין מִצַּד עֲצָמֵן כְּמוֹ הָאֲגוּזִים שְׁכֶבֶר נֶאֱסָרוּ בְּעִירוּבֵן כְּדִינָם וְדוּק: פֶּרֶק י"ז דִּין י' כִּי צַד לֹא יִשְׁתָּה אָדָם בְּמִסְבָּה שְׁל עַכ"ו וְכו' וְאִם הָיָה רֹב הַמְסָבָה יִשְׂרָאֵל מְוֹתֵר עֵינֵין בַּלַּח"מ שְׁפֶתֶב עַל דְּבָרֵי הַב"י שְׁאָמַר שְׁרַבִּינוּ יֵצֵא לוֹ זֵה מִדְּשִׁמוּאֵל וְאֲבִלְט דְּאִי אֲמַרְתָּ דְּבָכָל גְּוֹנָא אִיסוּר לְשִׁתוֹת בְּמִסְבָּה שְׁל עַפְו"ם א"כ הִיכִי הִנֵּה שְׁתִּי שְׁמוּאֵל ע"כ שְׁאָמַר עַל זֵה וְאִין זֹו רְאִיָּה דְּדִילְמָא שְׁמוּאֵל לֹא הִנֵּה שְׁתִּי עִם אֲבִלְט אִיְתִי חֲמָרָא לְשִׁתוֹת שְׁמוּאֵל לְבָדוּ וְאֲבִלְט לֹא הָיָה רוּצָה לִיגַע לְכַף אֲמַר לוֹ שְׁמוּאֵל דְּאִין חֲשַׁשׁ אִם יִגַע דֵּינֵן מְבוֹשָׁל אִין בּוּ מְשׁוּם יִין נֶסֶף וְלְכַף צ"ע מֵאִין יֵצֵא לוֹ זֵה לְרַבִּינוּ ע"כ.

וְלִי גְרָאָה דְּוֹדָאֵי דְּמִרְהֵטָא דְּש"ס הָכִי הוּא כְּדְבָרֵי הַב"י. דְּהָא אָמְרוּ אִיְתִי קַמִּיָּהוּ מְשַׁמַּע דְּלִשְׁנִיהֶם הַבִּיאוּ.

וְעוֹד דְּמִדְאָמַר מְשַׁפְּיָה לִידְיָה מְשַׁמַּע דְּלִשְׁנִיהֶם הַבִּיאוּ. דְּאִם לְשְׁמוּאֵל לְבָדוּ הַבִּיאוּ מַה לוֹ לִיגַע עַד דְּאָמְרוּ מְשַׁפְּיָה לִידְיָה.

וְעוֹד דְּמִדְאָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל הָרִי אָמְרוּ יִין מְבוֹשָׁל אִין בּוּ מְשׁוּם יִין נֶסֶף. מְשַׁמַּע דְּהִיָּה שׁוֹתָה עִמּוּ דְאִם כְּדִי לִיגַע דְּנֹקָא.

לֹא הָיָה צָרִיף שְׁמוּאֵל לִזְמַר לוֹ כְּפִי. דְּמֵאִי נְפָקָא מִיָּנָה אִם לֹא יִגַע דְּבִשְׁלֵמָא אִם הָיָה שׁוֹתָה עִמּוּ וְנִמְנַע כְּפִי צָרִיף לִזְמַר לוֹ כְּדִי לְשִׁתוֹת כִּינּוּ דְּבִשְׁבִיל שְׁנִיָּהם הַבִּיאוּ.

וְכַף הַבִּינוּ הַתּוֹס' שְׁם בַד"ה יִין מְבוֹשָׁל אִין בּוּ מְשׁוּם יִין נֶסֶף שְׁאָמְרוּ שְׁם כֹּן הַלְכָה וּמְוֹתֵר בְּמַגַּע נְכָרֵי מִדְּשִׁתוּ לִיָּה שְׁמוּאֵל וְאֲבִלְט ע"כ: הַלְכוֹת שְׁחִיטָה פֶּרֶק א' דִּין א' מְצַנֵּת עֲשָׂה

שְׂשִׁיחוּט מִי שְׂיִרְצָה לֶאֱכֹל וְכו' וְנֶאֱמַר בְּבָכוֹר בְּעַל מוֹם אִף כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצָּבִי וְאֵת הָאֵיל הָאֵל הָאֵל לְמַדְתָּ שְׁחִיטָה כְּפִהֶמָּה לְעִנְיָן שְׁחִיטָה ע"כ.

הַגֵּה הֵךְ דְּרָשָׁא שְׁהִבִּיאוּ בַפ"ב דְּחֻלִּין דְּרַף כ"ח רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר בְּרַבִּי אוֹמֵר מַה ת"ל אִף כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצָּבִי וְגו' וְכִי מַה לְמַדְנוּ מִצָּבִי וְאֵיל מֵעַתָּה הֲרִי זֶה בָּא לְלַמֵּד וְנִמְצָא לְמַד מִקִּישׁ צָבִי וְאֵיל לְפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין מַה פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין בְּשְׁחִיטָה אִף צָבִי וְאֵיל בְּשְׁחִיטָה ע"כ.

הַש"ס תַּפְס לֵה עֵינָךְ דְּבִבְכוּרוֹת דְּרַף ל"ג קֹאֲמַר בְּש"ס וְאֵינְדָּה תִּלְתָּא צָבִי וְאֵיל פְּתִיב חַד לְכַדְרֵי יִצְחָק וְר' אוֹשְׁעָנָא. וְחַד לְכַדְרֵי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר.

וְאֵינְדָּה מַה צָּבִי וְאֵיל פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה אִף פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה ע"כ. וְאִף הֵיכָא דַּפ' כְּפִי הַדָּם ת"ר כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹהֵיהֶּ אֶת גְּבוּלָהּ לְמַדָּה תוֹרָה דְּרַף אֶרְיָן שְׁלֵא יֵאָכֵל אֶדָּם בְּשֶׁר אֶלָּא לְתִיבּוֹן וְכו' מִכָּאֵן א"ר אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מִי שְׂשִׁי לֹו מִנָּה וְכו'.

דְּמִשְׁמַע דְּבְחֻלִּין מְשַׁתְּעֵי קְרָא. הָא רַש"י ז"ל פְּתַב בְּדָרַף י"ז בַּר"ה בְּשֶׁר תַּאֲנֶה וְכו'.

וְאִף עַל גַּב דְּקֹרָא בְּפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין שְׁנַפְדּוּ עַל יְדֵי מוֹמִין מְשַׁתְּעֵי כְּדֹאוֹקִימָנָא בְּבִבְכוּרוֹת דְּרַף ל"ב אַפ"ה גְּמַרִּין חֻלִּין מְנִיָּהוּ. כְּדֹאֲמַרִּין בַּפ' שְׁנֵי מִקִּישׁ צָבִי וְאֵיל לְפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין מַה פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין בְּשְׁחִיטָה אִף צָבִי וְאֵיל בְּשְׁחִיטָה וְצָבִי וְאֵיל חֻלִּין נִינְהוּ ע"כ.

הֲרִי דְזֹאת הַדְּרָשָׁא עֵינָךְ בְּש"ס דִּינֵן. לְכֹן רַבִּינוּ תַּפְס זֹאת הַדְּרָשָׁא.

וְכֹן מְצִינוּ פָּסֵק רַבִּינוּ בְּהֵיכָא דְּבִבְכוּרוֹת דְּאֵיל וְצָבִי תְּלִיתַי מַה צָּבִי וְאֵיל פְּטוּרִים מִן הַבְּכוּרָה אִף פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין פְּטוּרִים מִן הַבְּכוּרָה: וְמַה שְׂרַבִּינוּ נִקְט בְּכוֹר בְּעַל מוֹם וְלֹא אָמַר פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין הוּא לְהוֹדִיעַ לָנוּ שְׁבַכְלָל פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין בְּכוֹר בְּעַל מוֹם וְיִצְא מִקְרָא זֶה דְּדַרְשִׁינוּ לִיָּה לְפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין גַּם לְבָכוֹר בְּעַל מוֹם.

וְאִז אֵינְתֵּר כַּצָּבִי וְכֹאֲיֵל דְּכֹתִיב בְּבָכוֹר בְּעַל מוֹם דְּמַנִּיָּה דְּרָשִׁי מַה כ' וְאֵיל פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה אִף פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה כֹּן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּבַרִּי רַבִּינוּ. וּמ"רן בַּכ"מ מִתְחַלְלָה קָא מִקְשָׁה עַל דְּבַרִּי רַבִּינוּ דְּרַש"י ז"ל פִּירֵשׁ בְּפִירוּשׁ הַחֻמְשׁ וְכו'.

מְשַׁמַּע דְּהֵיכָא קְרָא כְּחֻלִּין מְשַׁתְּעֵי וְעוֹד דְּכֹתִיב לְעִיל וְכו' מְשַׁמַּע נְמִי מִהֶכָּא דְּקֹרָא דְּכֹתִיב כִּי יִרְחִיב וְכו' בְּחֻלִּין מְשַׁתְּעֵי ע"כ. וְלֹא יִדְעַתִּי מֵאִי מִקְשָׁה דְּהֵיכָא דְּפִירֵשׁ רַש"י הֶכָּא הוּא כְּמוֹ שְׁאָמַר ר' יִשְׁמַעֲלֵאל בְּדָרַף ט"ז דְּתַנְיָא כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹהֵיהֶּ וְכו' רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל אוֹמֵר לֹא בָּא הַפְּתוּב אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם בְּשֶׁר תַּאֲנֶה וְכו'.

אֲבָל לְרַבִּי עֲקִיבָא דַּס"ל דְּלֹא אֵינְתֵּס לָהֶם בְּשֶׁר תַּאֲנֶה. הוּא מוֹקִיָּם לְקֹרָא זֶה כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ שְׁם רַש"י דְּלַר' עֲקִיבָא ס"ל כְּדַרְרִישׁ לִיָּה ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְכו' וְאֵע"ג דְּקֹרָא בְּפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין וְכו'.

הֲרִי שְׁם רַש"י עֲצָמוּ פִּירֵשׁ דְּלַר"ע מוֹקִיָּם לְקֹרָא דְּכִי יִרְחִיב בְּפָסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין וְרַבִּינוּ תַּפְס זֶה עֵינָךְ וְרַש"י פִּירֵשׁ בְּפִירוּשׁ הַחֻמְשׁ לְדַעַת סְפָרִי שְׁהִבִּי אֶבְדָּרַף כ"ח בַּד"ה מַה פָּסוּלִי הַמְּוֹקְדָּשִׁין וְכו' וְזֶה כְּסִבְרַת ר' יִשְׁמַעֲלֵאל דַּס"ל דְּלֹא בָּא הַפְּתוּב אֶלָּא לְהַתִּיר לָהֶם בְּשֶׁר תַּאֲנֶה וְאֶפְשָׁר דְּדַרְרִישׁ כַּצָּבִי וְכֹאֲיֵל לָהֶם דְּרָשָׁא מַה בְּהֶמָּה וְכו': וְעוֹד קָשָׁה לִי עַל

דבריו ו"ל בָּמָה שְׁכַתְב אַח"כ ונ"ל ועוד שא"א לומר כִּף דְּהָא תַּנְיָא בְּכֹסֵי הַדָּם ת"ר כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹהֵיךָ אֶת גְּבוּלְךָ וְכו' לַמֶּדֶה תוֹרָה דְּרַךְ אֶרְצָךְ שְׁלֵא יֵאָכֵל אֶדָם בְּשֹׁר אֱלָא וְכו' כְּמוֹ שְׁכַתְּוֵבָה לְהֵלֵן.

הרי מְפָרֵשׁ לְגַמְרָא דס"ל דְּכַחֲלוּן מִשְׁתַּעֵי קָרָא ע"כ. הרי כְּבָר כְּתַבְתִּי לְעִיל דְרַש"י בְּדָף י"ז ב ד"ה בְּשֹׁר תַּאֲנָה וְכו'.

כְּתַב וְאֵע"ג דְּקָרָא בְּפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין שְׁנַפְדּוּ עַל יְדֵי מוּמִין מִשְׁתַּעֵי קָרָא כְּדֹאוּקְיָמֵן בְּכֹרוֹת דָּף ל"ב. אפ"ה גְּמָרִינֵן חֲלוּלִין מִנִּיְהוּ כְּדֹאֲמָרִינֵן בְּפָרָק ב' מְקִישׁ צָבִי וְאֵיל לְפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין מַה פִּסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין בְּשַׁחֲטָה אִף צָבִי וְאֵיל בְּשַׁחֲטָה וְצָבִי וְאֵיל חֲלוּלִין נִינְהוּ ע"כ.

הרי דָּגַם לְמָה שְׁאֲמָרִינֵן דְּבְּפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין אֵינְרִי דְרַשִׁינֵן הֵךְ דְרַשָּׁא. עוֹד כְּתַב וַיֵּשׁ לֹאֲמַר שְׁפִירוֹשׁ פִּסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין שְׁנַאֲמַר בְּגַמְרָא ר"ל בְּכֹר בְּעַל מוּם וְכו' אָבֵל בְּגַמְרָא דְמוּקִי כִי יִרְחִיב בְּפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין רַק בְּכָל אֹתוֹת נִפְשָׁה בְּמָה מוּקִי לָה ע"כ.

נלע"ד דַּיֵּשׁ לֹאֲמַר דְּבָא לְהַתִּיר בְּשֹׁר תַּאֲנָה בְּחֲלוּלִין כְּמוֹ שְׁדַרִּישׁ לָה רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּקָרָא דְכִי יִרְחִיב וְצָבִי וְאֵיל דְּכַתִּיב בֵּינָה דְרַשִׁי לִיָּה כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ בְּכֹרוֹת דָּף ל"ג דְּתַלְתָּא צָבִי דְרַשִׁי לָהוּ כַּמ"ש לְעִיל: עוֹד כְּתַב וְעוֹד קָשָׁה שֶׁא"א לֹאֲמַר דס"ל לְגַמְרָא דְכִי יִרְחִיב מִשְׁתַּעֵי בְּפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין דְּהָא גְרָסִינֵן בְּרִישׁ פְּסוּי הַדָּם וְכו' שְׁבַפִּירוֹשׁ נִרְאָה מִהַגְמָרָא שְׁפוּבָר שְׁבַבְשֹׁר תַּאֲנָה שֶׁהוּא חֲלוּלִין מִיִּנְרִי קָרָא דְכִי יִרְחִיב ע"כ.

הרי כְּבָר כְּתַבְתִּי שְׁרַש"י אָמַר שֶׁאֵע"פ דְּקָרָא בְּפִסּוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין אִפְתִּי דְרַשִׁינֵן הָאֵי דְרַשָּׁא: . עוֹד כְּתַב הַכ"מ וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ אֲמַאי נִקְט רַבִּינוּ רַאֲיָה לְעוֹף מְדַאֲתַקֵּשׁ לְחִזָּה וְכו' וַיֵּשׁ לֹאֲמַר דְּבַגְמָרָא מוֹתְבִינֵן עָלֶיהָ וְכו' וּמֵאֲחַר דְּקו"ל כר' דָּאֲמַר יֵשׁ שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה מִמִּילָא נִשְׁמַע דְּנֹשְׁפָה אֶת דְּמוֹ הֵינֵנו עַל יְדֵי שְׁחִיטָה וְאִתְקַשׁ עוֹף לְחִזָּה ע"כ.

וְקָשָׁה לִי עַל זֶה כִּינֵן דָּאֲמַר רַבִּי יֵשׁ שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה אֲמַאי אֲצִטְרִיף לְטַעֲמָא דְנֹשְׁפָה אֶת דְּמוֹ. וְאִפְשָׁר דְּכִנּוּנָת דְּכָרִיו כִּף הוּא דְנִדְאֵי דְמָה שְׁאֲמַר רַבִּי מִלְּמַד שְׁנַצְטוּהָ מִשָּׁה וְכו' לָאו עֵינְךָ שְׁחִיטָה דְהוּא מְפָרֵשׁ בְּקָרָא בְּבַהֲמָה וּבְחִזָּה אֱלָא עַל הַהֲלָכוֹת שְׁחִיטָה שְׁנָהוּ אוֹמְרוּ עַל הַנֶּשֶׁט וְעַל הַקֶּנֶה וְעַל רוֹב אֶחָד בְּעוֹף וְעַל רוֹב שְׁנַיִם בְּבַהֲמָה וְכֵן פִּירֵשׁ לָה רַש"י ז"ל בְּדָף פ"ה וז"ל מְכַלֵּל שְׁנַצְטוּהָ בְּעַל פָּה הַלְכוֹת שְׁחִיטָה שְׁהָרִי בַתּוֹרָה לֹא מְצִינוּ שְׁצוּהָ ע"כ.

וּלְפִי זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁעֵינְךָ שְׁחִיטָת הָעוֹף הוּא מְמַקּוּם אַחַר. שְׁבִזָּה אֵינֵנו אוֹמַר אֱלָא עַל הַלְכוֹת שְׁחִיטָה וְרַבִּינוּ אֵע"פ שְׁרָאָה בְּדָף כ"ז דְּמַפְקִי לָה מְמַקּוּמוֹת אַחֲרֵימ.

רַבִּינוּ רַאֲהָ טַעַם זֶה שֶׁהוּא מְבֹאֵר יוֹתֵר לְפִי שְׁשֵׁם אָמַר רַב יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי יִצְחָק בֶּן פִּינְחָס אֵין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה שְׁנַאֲמַר וְשִׁפְףָה בְּשִׁפְכָה בְּעֵלְמָא סְגִי וְכִינֵן דָּאֲמַר רַבִּי דְמִשָּׁה נִצְטוּהָ עַל הַלְכוֹת שְׁחִיטָה דְעוֹף אֲזִי הַדְרִינֵן דְנֹשְׁפָה הִיא שְׁחִיטָה.

אָבֵל קָשָׁה דָּאֵם כֵּן אֲמַאי אֲצִטְרִיף וְאִתְקַשׁ עוֹף לְחִזָּה דְבִלָּא הַקֵּשׁ שְׁמַעִינוּ דְנֹשְׁפָה הוּא שְׁחִיטָה. וְמָה שְׁנַלְע"ד דְּמָה שְׁנַקְט טַעַם זֶה שְׁלֵא נִזְכַּר בְּגַמְרָא.

רבינו פה דרפּו בְּהַרְבֵּהּ מְקוֹמוֹת לְהִבְיָא טַעַם מְוַרְוּחַ מַה שְׁלֵא נִזְכָּר בְּשׁ"ס. פִּינּוּ דְלַעֲנִינּוּ הַלְכְתָּא לֹא נִפְקָא מִיָּה בֵּין טַעַמוּ לְטַעַם הַשׁ"ס.

וְהָא פִּינּוּ שְׂרַבִּינוּ רָאָה לְפָסוּק הִלְכָה דְשַׁחֲטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה דְרַבִּים אוֹמְרִים כֵּן הוּא לֹא רָאָה לְהִבְיָא שׁוּם טַעַם מִמָּה שְׁאָמְרוּ בְּשׁ"ס שְׁזָה נִרְאָה לוֹ טַעַם מְבֻנָּא דְהָא כ"ע קָא מְפָרְשֵׁי דְוַשְׁפָּה אֶת דְּמוֹ לְעֲנִינּוּ חֲזָה הִיא שַׁחֲטָה.

וְהַפְּתוּב אָמַר וְהַעוֹף מְלַמֵּד שְׁשִׁפִּיכַת דָּם הַעוֹף כְּשִׁפִּיכַת דָּם הַחֲזָה. וְאֵע"פ שְׁלָמ"ד אֵין לְשַׁחֲטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה שְׂדֵי וְשִׁפָּה אַעוֹף.

הָתָם דּוֹקָא מְשׁוּם דְּמְפָרֵשׁ לְוַשְׁפָּה בְּשִׁפִּיכָה בְּעָלְמָא. וְאֵי אֲפָשֵׁר לְשַׁדְּיָה אַחִיָּה נְמִי דְאִתְקַשׁ לְפָסוּלֵי הַמְּוַקְדָּשִׁין.

אַבְל לְהַנָּה דְסַבְרֵי דְשַׁחֲטָת עוֹף מִן הַתּוֹרָה. ס"ל דְוַשְׁפָּה אַתְרֻנִּיָּהוּ קָאֵי דְשִׁפִּיכַת עוֹף כְּשִׁפִּיכַת דָּם הַחֲזָה: וְהִנֵּה בְּתִירוּץ רֵאשׁוֹן שְׁפַתְבּ מְשׁוּם דְלִבְרַ קַפְרָא וְכו' וְרַבִּינוּ תָּפַס חוּמְרֵי דְתָרֵי לִישְׁנֵי כְּוֹנֵת דְבָרֵי דְלִישְׁנָא קָמָא אַאָחַד בְּעוֹף דְלִכְתַּחְלָה בְּעֵי ב' כְּבִהְמָה הָרֵי חוּמְרָא וְאִית בֵּיהּ קוּלָא דְרוּב שֶׁל סִימָן כְּכֹלּוֹ לְכַתַּחְלָה וְלִישְׁנָא בְּתָרָא לְכַתַּחְלָה בְּעֵי שְׁנֵי סִימָנִים הָרֵי חוּמְרָא וְאִית בֵּיהּ קוּלָא דְבְּעוֹף גַּם לְכַתַּחְלָה בְּסִימָן אַחַד סָגִי.

וְרַבִּי תָּפַס תָּרֵי חוּמְרֵי חוּמְרָא דְלִישְׁנָא קָמָא דְבְּעוֹף לְכַתַּחְלָה בְּעֵי שְׁנֵים וְחוּמְרָא דְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְלְכַתַּחְלָה בְּעֵי סִימָנִין שְׁלָמִים: וְרֵאשׁוֹן לְהָרָא"ש שְׁפַתְבּ אֵיבְעִית אֵימָא אַאָחַד בְּעוֹף וְאֵיבְעִית אֵימָא אַרְבּוֹ שֶׁל אַחַד כְּמוֹהוּ וּמְסַבֵּר פִּינּוּ דְאֵיכָא תָּרֵי שְׁיֻנּוּיֵי עֲבָדִין לְחוּמְרָא דְלְכַתַּחְלָה צָרִיף לְשַׁחוּט שְׁנֵי סִימָנִין אַף בְּעוֹף וְכו' וְרַב אֶלְפָּס ז"ל כָּתַב וְרוּבּוֹ שֶׁל אַחַד כְּמוֹהוּ דּוֹקָא בְּדִיעְבַּד אַבְל לְכַתַּחְלָה מִבְּעֵי לֵיהּ לְמִישְׁחֲטָה כּוּלִיָּה סִימָן.

מְשַׁמַּע דַּס"ל כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא לְקוּלָא מְשׁוּם דְהִנֵּי תָּרֵי לִישְׁנֵי בְּדַרְבָּנּוּ פְּלִיגֵי וְכו' וְאֶזְלִינּוּ לְקוּלָא בְּשַׁל סוֹפְרִים ע"כ. מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי אֵלוּ דְלִישְׁנָא בְּתָרָא לְקוּלָא וְלִישְׁנָא קָמָא לְחוּמְרָא וְזֵה תִימָא דְבְּלִישְׁנָא קָמָא אֵיכָא קוּלָא נְמִי וְכִמּוֹ וְכִמּוֹ שְׁפַתְבְּתִי דְמִזָּה נִרְאָה דְאֵין הָרָא"ש מְפָרֵשׁ כְּדַבְּרֵי הַכ"מ וְצָרִיף לְהַבִּין דְהִיכִי הָרָא"ש מְפָרֵשׁ דְהָא וְדָאֵי אֵיכָא בְּכָל לִישְׁנָא קוּלָא וְחוּמְרָא וְעוֹד קִשְׁיָה דְהִיאָף כְּתַב בַּכ"מ לְקַמָּן בְּדִין זֵה דְגַם הָרָא"ש סָבַר כְּרַבִּינוּ: וְאֲפָשֵׁר לוֹמַר דְכְּוֹנֵת הָרָא"ש עַל הַחוּמְרָא דְבְּעוֹף בְּעֵי ב' סִימָנִין וְאָמַר פִּינּוּ דְאֵיכָא תָּרֵי שְׁיֻנּוּיֵי עֲבָדִין לְחוּמְרָא זֹו שֶׁל הַעוֹף דְבְּעֵי שְׁנֵי סִימָנִין לְכַתַּחְלָה דְלֹא כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְבִהָאֵי אֵיכָא קוּלָא וְלֹא נְחִית לוֹמַר עַל דְבְּעֵי לְכַתַּחְלָה עַל הַסִּימָנִין שְׁיִהִיּוּ שְׁלָמִים דְזֵה וְדָאֵי דְעֲבָדִין חוּמְרָא דְלִישְׁנָא בְּתָרָא וְאָמַר אַבְל רַב אֶלְפָּס נִקְטַ דִּיּוֹקָא דְלִישְׁנָא בְּתָרָא מְשַׁמַּע דְלֹא עֲבָדִין הֵךְ חוּמְרָא דְלִישְׁנָא קָמָא דְגַם בְּעוֹף בְּעֵי שְׁנֵים אֵלָא כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְהוּא לְקוּלָא בְּעֲנִין הַעוֹף דְאֶזְלִינּוּ בְּהָא לְקוּלָא שְׁהוּא דְבָרֵי סוֹפְרִים וְלֹא נוֹסִיף .

לְהַחְמִיר עָלֵיו חוּמְרָא דְלִישְׁנָא קָמָא וְדוּק: דִּין ג' דְגִים וְחֻגְבִּים וְכו' אֲסִיפַת דְגִים כְּשַׁחֲטָת בְּקָר וְצֹאן ע"כ. הִנֵּה רַבִּינוּ שְׁיִנָּה בְּלִשׁוֹנוֹ מְלִימוּד הַשׁ"ס דְּמְדַכְּתִיב יֵאָסֵף לְהֵם בְּאֲסִיפָה בְּעָלְמָא סָגִי לְהוּ.

הוא משום הן קושיא דקא מקשה על זה אלא מעתה גבי שליו דכתיב ויאספו את השליו וכו'. ותיגרץ התם לא פתיבה אסיפה במקום ושחיטה דאחריוני הקא פתיבה אסיפה במקום ושחיטה דאחריוני.

דמפרש לה רבינו דמדכתב לה גבי ושחיטה דאחריוני ללמד דאסיפת דגים פשחיטת בקר וצאן ולא בפירוש רש"י. דמדשני בדיבוריה וכתב בהו אסיפה ש"מ דנוקא הוא.

והשתא לפירוש רבינו דהוא מדכתב לה גבי ושחיטה דאחריוני לומר דאסיפה דידהו במקום ושחיטה. גמריונו לכל מקום דכתיב אסיפה ושהיא פשחיטה דאחריוני.

ולכן בתגבים דכתיב בהו אסף הקסיל אסיפתם כמו ושחיטה דאחריוני ולא קשה מדכתיב ויאספו את השליו ובעי ושחיטה. דהתם שאני דריבה אותה הפתוב בפירוש לשחיטה מדכתיב וכי יצוד וגו'.

אבל במקום דליכא ריבויא עבדינו פמשמעוהו דבאסיפה בעלמא סגי כיון דגילה הפתוב דשם אסיפה היא פשחיטה דאחריוני. דלפירוש רש"י ו"ל שהוא משום דמשני בדיבוריה.

א"כ דוקא התם דמשני בדיבוריה. אבל במקום דהזכיר אסיפה דלא משני בדיבוריה לא אמרינו דאסיפה דוקא.

וא"כ תקשה דתגבים לא איתמר אסיפה דידהו אצל ושחיטה דאחריוני נימא דבעי ושחיטה. וכמו דקא מקשה בכסף משנה על פירוש רש"י אבל על פי רבינו נראה דלא קמקשה והוא משום כמו שפתיבתי: והנה על פשט דברי רבינו שאמר בראש הפרק מצות עשה שישחוט וכו' ובעוהו הוא אומר אשר יצוד ציד חיה וכו'.

משמע דאי ליכא ריבויא לשחיטה לא צריך ושחיטה. ואמאי נתן טעם לדגים ותגבים דאינו צריכין ושחיטה משום דכתיב בהו אסיפה.

הן אמת דרבינו נקט דברי הגמרא ועל הגמרא גופה תקשה וכמו שפתיב בכ"מ. וא"ת מעיקרא מבעי ליה קראי לשחיטת חיה ועוף וא"כ היכי הדר מבעי ליה קראי למעוטי דגים ותגבים ותיגרץ מה שתיגרץ יעו"ש: ולעד"ן דהא קא מבעי בש"ס קראי למעוטי דגים הוא קאמר על מה שאמר לחייבו בב' סימנים אי אפשר שפכר הוקשו לדגים.

ועל זה השיבו דגים דלאו בני ושחיטה נינהו מנלן. דהיינו ממה דקאמרת שפכר הוקשו לדגים.

דמשמע דפשיטא לה דדגים איכא גילויא דאין טעונים ושחיטה עד שאתה אומר שפכר הוקשו. ומנלן דלאו בני ושחיטה נינהו והשיב לו מדכתב בהו אסיפה דלא צריך ושחיטה.

והשתא דודאי לגופם לא צריך למעטינהו. אלא משום כדי להקיש עוף להם כדי להכשירו בסימן אחד וכמ"ש שם: והשתא רבינו נקט דגים הואיל והוזכר בש"ס אף על פי שאין צריך קרא לפותרם ותגבים ודאי דאין צריך קרא אלא ראה לסומכו אהאי קרא אע"פ שאין צריך קרא לכן סמכו אקרא דברי קבלה.

והשתא לא צריכנא למש"ל ודוק: דין ח' ואם שחט מן הצדדין שחיטתו פשרה. פתב הכ"מ וס"ל לרבינו כמו שפירשו התוספות והר"ן דדיעבד אין לכתחלה לא ואפילו החזיר הסימנים גזרה אטו לא החזיר ע"כ.

ודאי דנראה דעת רבינו מדלא הזכיר מענין חזרת הסימנים משמע דאף בדהחזיר הסימנים בדיעבד הוא דכשרה וגם בשלא החזיר הסימני' בדיעבד פשרה. אבל מה שמשנה דעת רבינו לדעת התוס' אינו פן דנראה מדבריהם שכתבו בד"ה השוחט מצינו למימר דוקא דיעבד.

ואפ' החזיר סימנים גזרה אטו לא החזיר. משמע דאם לא החזיר אפילו בדיעבד פסולה דאל"כ אמאי גזרינן בהחזיר אטו לא החזיר וכיון שכן קשה על הכ"מ שמשנה דעת רבינו לדעת התוס': ונראה דמה שמשנה רבינו לדעת התוספות הוא לומר דלא פרש"י דס"ל דבהחזיר לכתחלה שרי ולא נחית לברר דעת התוספות פיצד היא אבל בב"י פתב דמדבריהם נראה שאם לא החזיר הסימנים פסולה בדיעבד יעו"ש.

ובאמת דקשה לדבריהם דאיך אפשר לומר דבדיעבד פסולה בדלא החזיר. והא בש"ס מוקמו למתניתין בדלא החזיר וקתני השוחט מן הצדדין פשרה: ואנכי איש צעיר נ"ל דכוננת התוספות פה מצינו למימר דוקא דיעבד דפירוש המתניתין הוא בדיעבד.

וסמכו על המבין שיודע דאוקמו לה בש"ס. בשלא החזיר.

וכדי שלא תאמר דא"כ בשחזיר הסימנים אפילו לכתחלה שרי אמרו ואפילו החזיר סימנים גזרה אטו לא החזיר. דהיינו דטעם בשלא החזיר דאסור לכתחלה הוא משום דילמא שחט למפרקת קודם לסימני' דהוא אסורא דאורייתא.

לזה אמרו דבנדאי מצינו למימר דגם בשחזיר דוקא בדיעבד דלכתחלה לא דילמא נשמטים הסימנים ושוחט למפרקת קודם דעל זה אסרו לכתחלה בשלא החזיר. וזהו אומרם אטו לא החזיר ואין הכוונה דגזרינן גזרה לגזרה.

דהיינו דבטעמא דבשלא החזיר עדיין חיישינן לה גם בשחזיר. ואע"ג דמתני' איירי בשלא החזיר הכי נקטו לומר דבדיעבד פשר גם בשלא החזיר.

וכאשר נדע טעם הגזרה דהוא משום שמא יחתוך המפרקת קודם ונטרפת. נאסור לכתחלה נמי גם בשחזיר דסימנים נשמטים וחותף למפרקת קודם דגם בזה שייכא הך גזרה וזה נראה מדקדוק לשונם שנקטו דבריהם אמתניתין השוחט מן הצדדין ואמרו דוקא דיעבד.

ומתניתין קא מוקמו לה בש"ס בשלא החזיר ואח"כ אמרו ואפ' החזיר סימנין גזרה אטו לא החזיר. דאם פוננתם לומר דאם לא החזיר גם בדיעבד פסולה הנה להם לומר דאפילו החזיר דוקא בדיעבד הוא דכשרה דגזרינן אטו לא החזיר.

ועוד מדאמרו ובקונטרס לא פירש פן משמע הכי כמ"ש דרש"י ז"ל פירש דבהחזיר אפילו לכתחלה שרי. על זה אמרו הם דגם בשחזיר דוקא בדיעבד.

דאם פוננתם לומר דבשלא החזיר גם בדיעבד פסולה אין זה ענין לפירוש רש"י דפירש במתניתין השוחט לכתחלה הוא ואפילו בדלא אהדר דאפ' הנה מפרש במתניתין בדאהדר

בינון שְׁהוּא מְפָרֵשׁ דְּהַשׁוּחַט הוּא לְכַתְחֵלָה הוּא שְׁלֵא פְּדַבְרֵיהֶם דְּמִפְרָשֵׁי לְהַשׁוּחַט דְּקַתְנֵי הוּא בְּדִיעֵבַד דְּלִפֵּי דְבְרֵינוּ נִיחָא דְעַל מַה שְׁאֲמָרוּ מְצִינן לְמִימַר דְּנִקְא בְּדִיעֵבַד אֲמָרוּ דְבַקְוֹנְטְרִיס לֹא פִירֵשׁ פֶּן אֲלֵא פִירֵשׁ דְּהוּא לְכַתְחֵלָה אֲלֵא דְהֵם הוֹסִיפוּ דְגַם בְּשִׁחְחֵזִיר בִּינון דְגַם בְּשִׁחְחֵזִיר שִׁינְהוּ טַעַם דְּשְׁלֵא הֶחְזִיר פֶּן נִלְע"ד בְּרוּר: דִּין י"א קְנָה שְׁהִיָּה חֲצִיו פְּסוּק וְכו' בֵּין שְׁהַכְנִיס אֶת הַסְּפִין בַּחֲתָהּ וְהַשְּׁלִימוּ לְרוּב שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה.

פְּתַב הַכ"מ וּמ"ש רַבֵּינוּ בֵּין שְׁהַתְחִיל לְשַׁחוּט בְּמִקּוֹם הַשְּׁלָם דְּבַר פְּשוּט הוּא שְׁהַפֵּל אֶחָד הוּא ע"כ. נִרְאָה דְּפִירוּשׁ דְּבְרֵינוּ בְּמַה שְׁאֲמַר דְּבַר פְּשוּט הוּא שְׁהַפֵּל אֶחָד מִשׁוּם דְּהֵתָם בְּדָף כ"ח הִבִּיא הַבְּרִייתָא דְאֵם הִיָּה חֲצִי קְנָה פְּגוּם וְהוֹסִיף עָלָיו כֹּל שְׁהוּא וּגְמָרוּ שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה.

וְלְכַאוּרָה דְּשִׁאנֵי הֵתָם דְּגָמְרוּ בְּשְׁחִיטָה. אֲבָל פְּשִׁחֵתְחִיל בְּמִקּוֹם הַשְּׁלָם וְנִגְמַר בְּשְׁלֵא בְּשְׁחִיטָה פְּסוּלָה.

לְהַכִּי אֲמַר שְׁהַפֵּל דְּבַר אֶחָד. וְזֶה נִזְכָּר בְּדָף י"ט ע"ב דְּקֵאָמַר אֲלֵא הֵכָא מְפָדֵי מִשְׁחַט שְׁחִיט מַה לִּי בְּמִקּוֹם נִקְבַּ מַה לִּי פִּגְעַ בּוֹ נִקְבַּ.

וְלֹא הוֹצֵרָהּ לְהַבִּיא רְאִיָּה לְדְבְרֵינוּ מֵהִיכָן פְּשִׁיטָא לִיהַ מְרוּב פְּשִׁיטוֹתוֹ אֲצֵלוּ. פְּתַב הַרְבַּ לַח"מ בְּסוּף ד"ה קְנָה שְׁהִיָּה חֲצִיו פְּסוּק וְכו' בְּסוּף הַדְּיָבוּר וְכִי תִימָא אֲמַאי פְּתַב רַבֵּינוּ עַל מִקּוֹם הַחֲתָהּ י"ל דְּלְרַבּוּתָא נִקְטִיָּה ל"מ הִיכָא דְחֲתָהּ בְּמִקּוֹם אַחַר דְּאָז שְׁחַט שְׁחִיטָה גְמוּרָה אֲלֵא אִפִּי חֲתָהּ בְּמִקּוֹם הַחֲתָהּ שְׁהִיָּה הוּא לֹא שְׁחַט הָרוּב אֲלֵא הַקְּנָה הוּא שְׁשִׁחַטוֹ וְהוּא לֹא עֲשָׂה אֲלֵא הַשְּׁלֵמַת הָרוּב אֲפִילוּ הִכִּי פֶּשֶׁר זֶה נ"ל בְּרוּר וְנִכּוֹן וְהִכִּי מִשְׁמַע בַּפ' קָמָא דְאֲמָרֵינוּ הֵתָם שְׁחַט בְּמִקּוֹם נִקְבַּ מַהוּ עוֹד שְׁם שְׁחַט וּפְגַע בּוֹ נִקְבַּ מַהוּ מִשְׁמַע דְּמַבְעֵיָא לִיהַ הִכִּי מִשׁוּם דְּגָרִיעֵי עַכ"ד.

דְּהִינֵינוּ שְׁאֲחַר שְׁהַעֲמִיד דְּבְרֵי רַבֵּינוּ דְּבַחֲצִי קְנָה פְּגוּם לֹא בְּעִינֵינוּ לְמַבְדְּקִיָּה מִשׁוּם סְפָק דְּרוּסָה. אֲמַר וְכִי תִימָא אִם פֶּן אֲמַאי פְּתַב רַבֵּינוּ עַל מִקּוֹם הַחֲתָהּ דְּמִשְׁמַע דְּבְמִקּוֹם הַחֲתָהּ בְּעִינֵינוּ שְׁאֲחַר כֶּף יְבֻדּוּק פֶּל הַסִּימָנִין.

וְכִמוֹ שְׁפָתָבוּ הַהֲגָהוֹת הַנִּזְכָּרוֹת שְׁהַבִּיא הַרְבַּ לְמַעְלָה. לְזֶה אֲמַר דְּרַבֵּינוּ לְרַבּוּתָא נִקְטִיָּה לֹא מַבְעֵיָא הִיכָא דְחֲתָהּ בְּמִקּוֹם אַחַר דְּאָז שְׁחַט שְׁחִיטָה גְמוּרָה אֲלֵא אִפִּי בְּמִקּוֹם הַחֲתָהּ וְכו'.

דְּהִינֵינוּ שְׁשִׁחַט בְּמִקּוֹם שְׁאִין פִּיסוּק לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ שְׁשִׁחַט שְׁחִיטָה גְמוּרָה. דְּהִינֵינוּ בְּאִנְפֵּן אַחַר שְׁלֵא פְּתַבוּ רַבֵּינוּ וְעַל זֶה אֲמַר דְּהִכִּי מִשְׁמַע בְּכַרְקָא קָמָא וְכו' דְּלֹא קְמַבְעֵיָא לִיהַ אֲלֵא בְּהִנֵּי דְגָרִיעֵי דְּלֹא קְמַבְעֵיָא לִיהַ אִם שְׁחַט בְּמִקּוֹם אַחַר שְׁלֵא בְּמִקּוֹם הַנִּקְבַּ פְּגוּן לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה וְדְבְרֵינוּ בְּרוּרִים הֵם: דִּין כ"ט הַשׁוּחַט בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אוֹ בַּשַּׁבָּת בְּשׁוּגָג אַע"פ שְׁאִילוּ הִיָּה מִזִּיד הִיָּה מִתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ וְכו' שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה ע"כ.

הִנֵּה רַבֵּינוּ לֹא בִיָּאָר מַה הִיא הַכְּנוּנָה דְּאֵם הִיָּה בְּמִזִּיד שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה דְּלָמָּה הִיא פְּסוּלָה וּמִדְּבְרֵי הַלַּח"מ שְׁכַתָּב וּבְגַמ' אוֹקְמָא כַר' יְהוּדָה דְּאֲמַר בְּשׁוּגָג יֵאָכֵל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּמִזִּיד לֹא יֵאָכֵל עוֹלָמִית וּמִתְנִיתִין אִיירֵי בְּשׁוּגָג וְה"ק אַע"ג דְּבְמִזִּיד מִתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ הוּא הֵכָא דְּבְשׁוּגָג שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה וְרַבֵּינוּ פְּסַק כַר' יְהוּדָה וְכו' יַעו"ש.

משמע דהפסול אם הנה במזיד הוא משום דהמבשל בשבת במזיד לא יאכל עולמית. אבל ראיתי לרבינו בפירוש המשנה שכתב וז"ל ולמה לא תהיה שחיטת מזיד בשבת כשרה הואיל ואינו מחלל שבת ואין שחיטתו פסולה אלא אחר גמר שחיטתו ואם שחט אח"כ שחיטה שניה הוא שיהיה אסור.

דע שמשיתחיל לעשות חבורה בצנאר הבהמה הוא מחלל שבת קודם שישחוט שום דבר מן הנושט והגרגרת ואם תרצה לבאר יותר מזה תאמר בפעם שישחוט קצת הסימנים קודם שיגמור השחיטה הוא מחלל שבת ובפעם שיגמור השחיטה הוא פסול ע"כ.

הרי משמע דפסול המזיד הוא משום שהוא פסול ושחיטתו פסולה וזה שלא פדברי התוספות שם בד"ה השוחט בשבת וכו' ועוד י"ל דמשום פעם אחת לא תשיב מומר וכו'. והשתא קשה לדברי רבינו מ"ש התוס' וז"ל אפי' במזיד בעי לאוקומימא אי במזיד היא שחיטתו כשרה.

והא מומר לחלל שבתות אסור לאכול משחיטתו וכו' ישראל לצעורי קא מכונן ופריד מב' אונזין בספין ושוחטין לשם אהד מאלו ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה וכו' שיהביאו משם ראיה התוספות לדבריהם דבחדא זמנא לא איתסר שחיטתו יעו"ש: אבל כד דייקנן אשפחנא שאין מזה שום קושיא על רבינו דמה דבעי לאוקומי אפי' במזיד משום דמתני' קתני אע"פ שמתחייב בנפשו דמשמע שהוא מזיד וכיון דאיכא צד שאין שחיטתו פסולה כמו כששחט בצנעה דהא רבינו בפ"ד כתב שאין מחלל שבתות שחיטתו פסולה אלא במחלל שבת בפרהסיא.

להכי בעי לאוקומי לה במזיד. ועוד בעי הש"ס לאוקומי במזיד ור"מ היא הא דאסרה ליומא דוקא אפילו במזיד אבל לית ליה פנומיה בהד נמי.

אבל כד אוקמו לה דר' יהודה היא ובשוגג ואמרו ומי מצית מוקמת לה בשוגג ור' יהודה היא והא אע"פ שמתחייב בנפשו קתני. ותירץ לו הכי קאמר אע"פ דבמזיד מתחייב בנפשו הוא הלא דבשוגג שחיטתו כשרה דמשמע דבמזיד פסולה.

על זה אמר בפ"ה המשנה ושמה תאמר ולמה לא תהא שחיטתו מזיד בשבת כשרה הואיל ואינו מחלל שבת אלא אחר גמר שחיטה וכו' דהיינו דלא שייך בה חילול שבת שאף שעשה בפרהסיא אין שחיטתו פסולה ואמר דע שמשיתחיל לעשות חבורה בצנאר הבהמה הוא מחלל שבת קודם שישחוט שום דבר מן הנושט או מן הגרגרת וכו' הוא פסול ע"כ להכי במזיד שחיטתו פסולה.

ומהד דהשוחט את הבהמה לזרוק דמה לע"ז דאמר ר"ל שהיא מותרת אע"פ דבר קטלא הוא דמינה קא מוכחי התוספות דבחדא זמנא לא איתסר שחיטתו. התם שאני שאין האיסור אלא בשוחט שחיטה גמורה כדי לזרוק דמה לע"ז.

דאינו פסול עד שיגמור השחיטה כולה. וכשגמר השחיטה הוא נפסל משם ולהבא.

אבל בשחיטה זו עדיין לא נפסל ולהכי מותרת. ואינו דומה לשוחט בשבת דמשעה שעשה חבורה בצנאר הבהמה קודם גמר שחיטה הוא נפסל ולכן שחיטתו פסולה.

ותדע שפך הוא שכתב רבינו הטעם שם שלמדן מחשבה בחוץ בחולין ממחשבת הקדשים בפנים. הא לא"ה אינה נפסלת השחיטה משום עצמו.

כיון שבשעת שחיטה אינו עובד ע"ז אלא כדי לזרוק. ור"ל דס"ל מותרת משום דאין מחשבין מעבודה לעבודה.

ועוד דאם כדברי התוספות דדיקי מהאי דאין נעשה מומר בפעם א'. למה ליה לר"ל למנקט טעמא משום דאין מחשבין מעבודה לעבודה.

תיפוק ליה משום דבפעם א' לא נעשה מומר לע"א ואפי' אם הוא סבור דמחשבין מעבודה לעבודה. אלא מוכרח לומר דאם משום שחיטה אינו נאסר כיון שבאותה שעה לא גמר עבודתו וליכא איסור בשחיטה זו.

אלא דר"י דאוסר משום דמחשבין עבודת חוץ בחולין מעבודת קדשים בפנים וכיון שעבודת קדשים בפנים מחשבה פוסלת בהם גם בעבודת חוץ בחולין מחשבה פוסלת בהם הא לאו הכי לא מקרי עבד ע"א בשחיטה זו: וגם הך שהביאו דשנים אוחזין אחד שוחט לדבר א' מפל אלו ואוקמו בישראל מומר דאם הוא מפעם א' נעשה מומר ל"ל טעמא דא' מפל אלו תיפוק דכבר הנה מומר קודם לכן ושחיטתו פסולה.

הא לא קשיא לדעת רבינו דישאל מומר דאמר הוא שאינו מומר לע"א כי אם לשאר עבירות שאין שחיטתו פסולה כמ"ש רבינו בפרק ד' שתיירץ לו הכי דליכא למימר ביה לצעורי קא מכונן כף נ"ל ברור לדעת רבינו דיוק: דין ב' ועכ"ו ששחט וכו' הרי אלו כולו מותרין בהנאה כתב בכ"מ ופסק כר"ש וצריך טעם למה יעו"ש.

ולי נראה משום דבפ' פסוי הדם דף פ"ה א"ר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ראה רבי דבריו של ר' מאיר באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים. ודר'.

שמעון בכסוי הדם ושנאו בלשון חכמים. ואח"כ אמרו בש"ס לא לפל אמר ר"ש שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ומודה ר' שמעון שמטהרתה מידי גבלה.

ואמרו פשיטא וכו' ואמר לה במתניתא תנא ואי זו זו טריפה ששחטה וכו' הרי היא מתניתא ס"ל דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. אלא לענין דמטהרתה מידי גבלה הוא דוקא משום דגלי קרא וגם רב יהודה אמר רב הכי ס"ל ואפילו דרבי ראה דברי ר"מ באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים נימא דוקא באותו וא"ב התם הוא דנראה לו טעמו של ר"מ.

ועוד מדקא מוקמו לה בש"ס אח"כ לא צריכא לשחט את הטריפה והיא חולין בעורה וכו' סד"א הואיל ואמר ר"ש מותר בהנאה. אלמא לאו שחיטה היא פלל אימא מידי גבלה נמי לא מטהרה קמ"ל.

דהשתא נימא דהך מתניתא להכי אצטריכא דס"ל כר"ש. ועוד דחזינן אמוראי דשקלי וטרו אליבא דר"ש שם.

וכן בפרק האיש מקדש וקא מתרצו לדבריו. אלמא ס"ל פנותיה ולהכי פסק רבינו פנותיה.

עוד כתב בכ"מ ראיות דהא שפכת רבינו מדברי קבלה דהיינו שפארו מסיני יעו"ש: והלח"מ הביא ראיות חזקות דהוא הלח"מ קאמר אכל הקשה על רבינו מה שהקשה יעו"ש. ולפי מה שפכתתי בפ"ח מהל' מאכלות אסורות דין ט"ו בד"ה כל מקום שפאמר וכו' לא קשה עוד מה שהקשה הוא ו"ל יעו"ש ודוק.

ומה שפירץ פאן דמה שהקשו בגמ' בפירק פל שעה וכו' דבגמ' ה"ה דה"מ לתרץ הכי אלא משום דבגמ' אשפח לרבי יהודה דס"ל בפירוש דחולין שפושטו בעזרה לאו דאורייתא שני הכי ע"כ.

קשה לי על זה דאם המתיר אשפח לר' יהודה דס"ל בפירוש דחולין שפושטו בעזרה לאו דאורייתא. דלהכי לא שני ליה הכי א"כ היאך פסק רבינו דהוי מדאורייתא פיון דאשפח בגמרא לר' יהודה דס"ל בפירוש דחולין דנשטו בעזרה לאו דאורייתא דאף על גב דהנה מצי לתרץ דמאותו ממעט פמה דברים מ"מ פיון דלא משני הכי משום דאשפח דס"ל לר' יהודה בפירוש דחולין שפושטו בעזרה לאו דאורייתא: ועוד קשה מה שאמר והמקשה שהקשה הנה סבור דלית לן למעוטי אלא חש"ב בע לבד דלית בהו לא תאכלו אכל היכא דכתיב לא תאכלו לעולם דמותרים בהנאה דאכילה לחודיה פתיבה דהכי משמע פשטיה דקרא ע"כ.

דזה מהפך הסברא מן הקצה אל הקצה דלר"מ ס"ל דשם אכילה אף איסור הנאה במשמע אכילה ולר' יהודה אדרבה שם אכילה אכילה דוקא. ואם כן לרבי יהודה בדבר דלא פתיב אפולה אף איסור הנאה במשמע.

וכיון שפן חש"ב דלא פתיב בהו אכילה בפי' למה צריך מיעוטא דאותו לדעת המקשה: ועוד קשה דאם מאותו הנה יכול למעט פמה דברים והנה יכול לתרץ הכי אלא משום דאשפח בגמ' בפירוש דרבי יהודה ס"ל דחולין שפושטו בעזרה לאו דאורייתא.

א"כ הווא מדרבנן דמפיק מאותו לחש"ב אפאי אצטרידקרא אחריןא לשאר איסורים ונהנה ליה למעט פולהו מאותו: עוד כתב מר"ן בכ"מ ועוד שהוא ו"ל פסק בפ' ד' מהלכות אישות שהמקדש באיסור הנאה אינה מקודשת ולא חלק בין שאר איסורי הנאה לחש"ב.

ומאחר שפכת פאן שחש"ב אסורים בהנאה אם כן אם קידש בהם אינה מקודשת ומדמשמע מדבריו פאן דלא מיתסר אלא מדרבנן אם קידש בהם מקודשת ע"כ. הנה הוא ו"ל אזיל לפי דבריו שם בראש פרק ה' שפכת ו"ל ומדכתב הכי משמע לי דהיינו לומר דדוקא איסור דרבנן כי האי דהוי חמץ דאורייתא ושעות דרבנן וה"ה לשעות דאורייתא וחמץ דרבנן אכל חמץ דרבנן ושעות דרבנן חוששין לקידושיו וכן משמע מדברי הר"ן שזו היא דעת רבי עכ"ל להכי פתב פאן שאם חש"ב אסורים מדבריהם אם קידש בהם מקודשת פיון דליפא צד א' מדאורייתא כי אם מדרבנן פולו.

ולא ידעתי דמאי מקשה הרב מש"ל על דברי מר"ן הכ"מ שאמר ודברי מר"ן אלו קשים להקלמם דמאי איריא להקשות מקידושיו דאף לפי שיטת הרב ה"נ דאם קידש האשה מקודשת ע"כ. דכוננת מר"ן הכ"מ הכי הוא פיון שפסתם ואמר דכל האסורי בהנאה אינה

מְקוֹדֵשׁ וְלֹא חֵלֶק בֵּין שְׂאֵר אִיסוּרֵי הַנֶּאֱמָר לַחֲשׁוֹבֵי בַע מִשְׁמַע דְּגַם חֲשׁוֹבֵי שְׁהֵם אִיסוּרִים בְּהַנְּאָה אֵינָה מְקוֹדֵשֶׁת.

אָבֵל בַּמִּשְׁמַע שְׁחֻשְׁבָּע הוּא מְדַרְבְּנֵן לְגַמְרֵי וְהִיָּה הַדִּין שְׁמְקוֹדֵשֶׁת בֵּינוֹן שְׁהוּא מְדַרְבְּנֵן לְגַמְרֵי. א"כ לְמַה לֹּא חֵלֶק בְּאִיסוּרֵי הַנֶּאֱמָר שְׁפֶתֶב כְּגוֹן חֲמִץ בְּפֶסֶח אוֹ בְּשֵׁר בְּחֶלֶב.

וְכֵאֵן פֶּתֶב עַל חֲשׁוֹבֵי וְאִיסוּר בְּהַנְּאָה כְּבִשְׂר בְּחֶלֶב וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. דְּבִלְשׁוֹן אַחַר אָמַר דְּבָרֵי שְׁהִיָּה לוֹ לְחֵלֶק בֵּינוֹן שְׁבִלְשׁוֹן א' אָמְרָם: וְעוֹד מַה זֶה שְׁאָמַר אַח"כ וְז"ל וְעוֹד דְּאֵעִיקְרָא דְּמִלְתָּא קִשְׂיָא דְּהָא אִפִּי' מְקוֹדֵשׁ בְּאִיסוּרֵי הַנֶּאֱמָר דְּדַבְרֵיהֶם אֵינָה מְקוֹדֵשֶׁת כַּמ"ש בְּהִדְיָא בְּהַל' אִישׁוֹת.

דְּמֵאֵי קִשְׂיָא לוֹ עַל דְּבָרֵי מְר"ן הַכ"מ. בֵּינוֹן דְּכָבֵר גִּילָה דְּעֵתוֹ שְׁם דְּלֹא דְּבַר רַבִּינוּ אֱלֵא בְּאִיסוּר דְּרַבְּנֵן פִּי הָאֵי דְּהִיָּי חֲמִץ דְּאִוְרֵיָּתָא וְשְׁעוֹת דְּרַבְּנֵן וְה"ה לְשְׁעוֹת דְּאִוְרֵיָּתָא וְחֲמִץ דְּרַבְּנֵן.

אָבֵל לְחֲמִץ דְּרַבְּנֵן וְשְׁעוֹת דְּרַבְּנֵן חוֹשְׁשִׁין לְקִידוּשְׁיֵו. וְהִיָּי חֲשׁוֹבֵי ע הוּא לְגַמְרֵי מְדַרְבְּנֵן שְׁכֵן פֶּתֶב וְכָל הַשּׁוֹחֵט חוֹלִין בְּעֵזְרָה אוֹ הָאוֹכֵל כְּזֵית מִבְּשֵׁר חוֹלִין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֵזְרָה מִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרָדוֹת.

דְּמִשְׁמַע מְדָאֵמַר מִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרָדוֹת שְׁהוּא דְּרַבְּנֵן לְגַמְרֵי וּמִכַּת זֶה הַעֲלָה דְּלְדַבְרֵי רַבִּינוּ הוּא מְדָאִוְרֵיָּתָא וּמ"ש מִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מְרָדוֹת הֵינְנוּ מְפָנֵי שְׁלֵא נְאָמַר בְּהֵן לְאוֹ: דִּין י"א אֵין שְׁחִיטַת חוֹלִין צְרִיכָה כְּנֻנָּה וְכו' לְפִיכָּה חֲרָשׁ אוֹ שׁוֹטָה אוֹ קֶטָן וְכו' הִיָּי זֹו כְּשֶׁרָה ע"כ.

בְּש"ס דָּף ל"א קְאָמַר וְהָא אֲמַרְהָ רַבָּא חֲדָא זְמַנָּא דְּתַנּוּ וְכוּלָן שְׁשְׁחֲטוּ וְאֲחֲרִים רִוְאִין אוֹתָן וְכו' צְרִיכָא דְּאֵי אֲשְׁמוּעֵינוּ הֵתָם מִשּׁוּם דְּקָא מְכוּוֹן לְשׁוּם חֲתִיכָה בְּעוֹלָם אָבֵל הֵכָא דְּלֹא מְכוּוֹן אִימָא לֹא ע"כ.

מִשְׁמַע דְּרַבּוּתָא אִיכָּא בְּהַפִּילָה אַע"ג דְּלֹא נִתְכַּוְוֵן לְשׁוּם חֲתִיכָה בְּעוֹלָם אַפ"ה כְּשֶׁרָה. וְלִפִּי זֶה א"כ מ"ש רַבִּינוּ לְבַסּוּף עַד שְׁיָהָא הַזּוֹבַח אָדָם וְאֵע"פ שְׁאִינוּ מִתְכַּוְוֵן לְשְׁחִיטָה.

אֵין הַכְּוֹנָה כָּלֵל אָבֵל עַכ"פ שְׁיָהָא מִתְכַּוְוֵן לְחֲתוּף אֱלֵא שְׁאִינוּ מִתְכַּוְוֵן לְחֲתוּף כָּלֵל אֱלֵא הַפִּילָה דְּנוּקָא וְז"ל רַש"י ז"ל אָבֵל הֵכָא דְּלֹא מְכוּוֹן אִפִּי' לְחֲתִיכָה בְּעֵלְמָא ע"כ וְא"כ מ"ש רַבִּינוּ אֱלֵא אִפִּי' שְׁחַט בְּמִתְעַסֵּק אוֹ דְּרַף שְׁחֹק לֹא דוּקָא שְׁנִתְכַּוְוֵן לְחֲתוּף עַכ"פ.

אֱלֵא אִפִּי' לֹא נִתְכַּוְוֵן לְחֲתוּף כָּלֵל. וְעוֹד מִמָּה שְׁפֶתֶב אוֹ שְׁזַרְק סָכִין לְנוּעֲצָה בְּכּוֹתֵל וְכו' דְּהָא לֹא נִתְכַּוְוֵן לְחֲתִיכָה כָּלֵל וְאִפִּי' לְדַבְרֵי הַתוֹ' בַּד"ה וְהָא אֲמַרְהָ רַבָּא וְכו' דְּקָאֵמְרֵי דַּה"ה לְנוּעֲצָה עֲדִיף.

דְּמְכוּוֹן מִיָּהָא לְחֲתִיכָה בְּעֵלְמָא אֱלֵא שְׁאִינוּ מִתְכַּוְוֵן לְחֲתִיכַת בְּשֵׁר קְאָמְרֵי. אָבֵל הַפִּילָה לֹא מְכוּוֹן כָּלֵל לְשׁוּם חֲתִיכָה ע"כ יַעו"ש.

הִיָּי בְּהַפִּילָה הוּא אִינְרֵי בְּדִלָא מְכוּוֹן כָּלֵל לְשׁוּם חֲתִיכָה. וְעַל זֶה אָמַר רַבִּינוּ לְפִיכָּה חֲרָשׁ אוֹ שׁוֹטָה וְכו' הִיָּי זֹו כְּשֶׁרָה.

דְּזָה אֲתִי מִכ"ש דְּאֶפִי הֶנֶךְ דְּלֵא מִתְּפֹנְנִי לְשׁוּם חֲתִיכָה פְּלֵל כ"ש חֲרֵשׁ אוֹ שׁוֹטֵה דְּמִכּוֹנְנִי לְחֲתִיכָה וְאֶפִי אִם נִפְרֵשׁ דְּכּוֹנְנֵת רַבִּינוּ בִּמ"ש כְּמִתְעַסֵּק אוֹ דְרָךְ שְׁחוּק. הוּא שְׁנִתְּפֹנֵן לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה בְּסִפִּין וְלֵא לְעֲנֵן כְּדִי לְחַתּוֹךְ .

אוֹ שְׁנִעְצָה בְּכוֹתֵל דְּאִיכָא מִיֵּהָא מִחֲשֻׁבָּה דְּלַחֲתוּךְ בְּכוֹתֵל שְׁעוֹשֵׂה נֶקֶב. הוּא יִפְרֵשׁ הַש"ס כְּדְרָךְ הַתּוֹסְפוֹת וְכוֹנְנֵתָם כְּךָ וְזֵהוּ לְפִיכָךָ וְכו'.

דַּחֲש"ו מִיֵּהָא נִתְּפֹנְנִי לְחַתּוֹךְ הַבְּשָׂר: דִּין י"ד הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם הָרִים וְכו' שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה אֲבָל אִם שְׁחֵט לְשֵׁם מִזֵּל הָיִם וְכו' הָרִי זֶה אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה ע"כ. נִרְאָה מְדַבְּרִי רַבִּינוּ מִמֶּשׁ בְּלִשָׁם הָרִים אַע"פ שְׁלֵא נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדוֹן אֲלֵא לְרְפוּאָה וְכו' וְכַתֵּב אַח"פ אֲבָל אִם שְׁחֵט לְשֵׁם מִזֵּל הָיִם וְכו' מִשְׁמַע דְּקֵאֵי גַם עַל הָאֲפֹן דְּלִשָׁם הָרִים שֶׁהוּא אֶפִי לֵא נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדוֹן אֲלֵא לְרְפוּאָה ג"כ אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה.

וּמ"ש אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה כְּכֹל תְּקוּרָבָת ע"ז. דְּגַם בְּלְרְפוּאָה אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה מְדַבְּרִיהֶם כְּכֹל תְּקוּרָבָת ע"ז וְרֵאִיתִי שְׁגַם לְהַר"ן כְּךָ סוֹבֵר בְּדַעַת רַבִּינוּ שְׁאֶפְּלִי לְשֵׁם רְפוּאָה אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה וּלְשֵׁם הַר אִם נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדוֹ גַם הִיא אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה: וְרֵאִיתִי לְהַלַּח"מ שְׁכַתֵּב וְא"ת אֲמַאי לֵא תִירְצוּ הָא בְּמִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדָה הָא בְּמִתְּפֹנֵן לְרְפוּאָה שְׁיִוְתֵר יֵשׁ לְהַקֵּל שְׁמִתְּפֹנֵן לְרְפוּאָה כְּנִרְאָה מְדַבְּרִי רַבִּינוּ שְׁכַתֵּב אַע"פ שְׁלֵא נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדָה ע"כ.

וְלֵא יְדַעְתִּי מַאי קוּשְׁיָא אִיכָא דְּהַמְתַּרְץ קוּשְׁטָא קְאָמֵר דְּלֵהֵר דְּאִין דֵּר' לְעוֹבְדוֹ לְכוּן לֵא נִאֲסָרָה בִּהְנֵאָה אֲלֵא מִשּׁוּם מְרֵאִית הָעֵין בְּלַחֲוֹד אֲסוּרָה בְּאֲכִילָה מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּמִתְּפֹנֵן לְע"א וְכַמ"ש הַר"ן דִּישׁ חִילּוּק בֵּין לְשֵׁם רְפוּאָה בֵּין לְשֵׁם ע"א.

פִּינֵן דַּעֲכ"וּם אִין דִּרְכָם לְעוֹבְדוֹ הָרִים דְּמִשּׁוּם זֶה הוּא שְׁאָמֵר רַבִּינוּ שְׁאֶפִי לֵא נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדָה אֲלֵא לְרְפוּאָה וְכִינֵן דְּזֵה דְּלֵאוֹ לְע"א הוּא אֲסוּרוֹ בְּאֲכִילָה. אֲבָל לְנִדָּא דְּהַר דְּדְרָךְ הַעֲכ"וּם לְעוֹבְדוֹ אֶפִי לְרְפוּאָה אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה וְכַמּוֹ שְׁדִיִּיקְנוּ בְּדַבְּרִי רַבִּינוּ: וְעוֹד קִשְׁיָה לִי עַל מַה שְׁתִּירְץ וְז"ל וי"ל דְּלֵהֵאֵי תִירוּצָא דְּתִירְץ הַשְׁתָּא אִיכָא דִּיוקָא נְמִי דְּמִיכָאֵל הַשָּׂר הַגָּדוֹל וְכו' עכ"ל.

דְּמִשְׁמַע דְּעַד הַשְׁתָּא בַּע"א דְּאָמֵר לְנִדָּא דְּהַר דָּאֵם שְׁלֵא נִתְּפֹנֵן לְעוֹבְדוֹ אֲלֵא לְרְפוּאָה לֵא מִיִּתְּסָרָא בִּהְנֵאָה וְאִין זֶה דְּבַרִי רַבִּינוּ וְכַמ"ש הַר"ן וְז"ל דְּגַם בְּלְרְפוּאָה אֲסוּרָה בִּהְנֵאָה: דִּין י"ח הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה וְכו' לְשֵׁם אֲשֶׁם וְדַאי לְשֵׁם אֲשֶׁם תְּלוֹי וְכו' שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה ע"כ.

הִנֵּה בְּמִשְׁנֵה מְנָה אֲשֶׁם תְּלוֹי בְּדָבָר הַנִּיֶּדֶר וְהַנִּזְדָּב שְׁשִׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְרַבִּינוּ מְנָאוֹ עִם שְׁאִינֵן בְּאִין בְּנִדָּר וְנִדְּבָה: וְנ"ל שְׁבַגְמ' אָמְרוּ שְׁזֵה לְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמֵר אָדָם מִתְּנַדָּב אֲשֶׁם תְּלוֹי בְּכֹל יוֹם וְרַבִּינוּ בִּפְלִי הַמְּשֻׁנָּה בְּאַחֲרוֹן מְכַרִּיתוֹת אָמֵר דְּהִלְכָה כְּפִתְּכִים דְּפְּלִיגִי אַר' אֶלְעָזָר לְכוּן מְנָאוֹ בְּכָאֵן עִם שְׁאִינֵן בְּאִים בְּנִדָּר וְנִדְּבָה: דִּין כ' הָאֲשֵׁה שְׁשִׁחֵטָה לְשֵׁם עוֹלָת יוֹלָדָת וְכו' שְׁאִין עוֹלָת יוֹלָדָת בָּאָה בְּנִדָּר וְנִדְּבָה וְהָרִי אִינָה יוֹלָדָת שְׁנִתְּחַיִּיבָה בְּעוֹלָה וְאִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ שְׁמָא הַפִּילָה שְׁפָל הַמְּפֵלֵת קוּל יֵשׁ לָהּ ע"כ.

כְּתֵב מְר"ן בַּכ"מ וְרַבִּינוּ שְׁכַתֵּב שְׁפָל הַמְּפֵלֵת קוּל יֵשׁ לָהּ אֶפְשָׁר שְׁגִירְסָא אַחֲרַת הִתָּה לֹו וְז"ל ע"כ: וְאִנִּי רֵאִיתִי בְּסִפְרָא אַחַד שְׁכַתֵּב שְׁגוּרְסִין קִצַּת הַגְּאוּנִי' מִהוּ דְּמִיָּא אֶפְּוִלִי אֶפְּוִלֵא קַמ"ל וְלֵא גְרִסִּינֵן לֵא רַבִּי אֶלְעָזָר וְלֵא רַבִּי אַבְהוּ וְהָכִי פִירוּשָׁה וְשְׁאִינֵן נִיֶּדֶר וְנִזְדָּב לְאֲתוּנִי

עולת יולדת דהאשה בעצמה ששחטה לשם עולתה וזהו לאתווי עולת יולדת והקשה התלמוד פשיטא דכל עוד שלא ילדה ידעי דמשקרא ומשני מהו דתימא אפולי אפילא משום שהיה עולה על דעתי שמא הפילה והיא חייבת עולה ולשם עולתה שחטה והרואה סבור ששוחטין קדשים בחוץ קמ"ל תנא דמתניתין דכשרה ולא אמרינן הכי משום דכל המפלת קול יש לה וכל עוד שלא נודע שהפילה לא טעי דינדעינן דשקורי משקרא וכן פירש הה"ר יונתן בפירושו המשנה אלא שהיא פירשה שהשוחט הוא הבעל לשם עולת אשתו ורבינו פירשה בשחיטת האשה לשם עולתה עכ"ל: וגם הרא"ש ז"ל אית ליה כרבינו דגם בהפילה יש לה קול: וראיתי בפ"ה המשנה של רבינו שכתב בזה וז"ל לאתווי עולת יולדת כגון שישחוט אותה ויאמר הרי זו עולת יולדת של אשה פלונית ואותה אשה אינה חייבת קרבן לידה בשום צד וענין ויעלה על הדעת כי מה שאמר זה אינו אלא נדבה הואיל ואין האשה הזאת מחוייבת עולה ויהיה הנשחט פסול.

לפיכך הודיענו שהוא פשר. לפי שאנו יכולים לומר שמא הפילה שמא חייבת קרבן ואי אפשר לאדם להתנדב חובה.

ולפיכך שחיטתו פשרה שהמפלת אין לה קול. ולפיכך אין אנו יכולין לומר אם איתא דהפילה קלא אית לה עכ"ל: ותמהתי על המראה דאדרבה שאם היא חייבת הנשחט פסול כמ"ש בגמרא וכמו שכתב הוא הקא.

ועלה על דעתי להגיה דבריו פינן שהרבה דיבורים באו מוטעים מחמת ההעתק ואחר כך ראיתי שגם רבינו עובדיה פירש כך כמו פירוש הנז' וכתב עליו התי"ט וז"ל וכן הוא בפירושו הרמב"ם ודבריו תמוהין הו דהא אמרן היכא דשייך חובה אה"נ דמפסל וא"כ הקא ממ"נ מפסל ע"כ.

אז אמרתי הרי גברא רבא קמסהד דאין הדיבור מוטעה. ופניתי לראות ומצאתי דאפשר לפרש דבריו כך דאה"נ כך הוא דאם לא אמרה האשה עצמה הכי כמ"ש רבינו הקא.

או בעלה אמר לשם עולת אשתי כמו גירסת הש"ס ודאי דאם היא ילדה או הפילה דהנשחט פסול. דמפני הרואים שיאמרו ששוחט קדשים בחוץ דהא כל עיקר הפוסול הוא מפני הרואים הוא דגזרו.

אבל מן הדין מותרת דהא לא הקדישה מקודם. אלא כששוחטה לשם קרבן שאין בלשון הזה לשון הקדש.

ונהו שכתב רבינו שזה שוחט הקדשים בחוץ וכו' ובגמ' אמר ר' ינאי לא שנו אלא תמימין אבל בעלי מומין מידע ידעי ור' יוחנן אמר אף בעלי מומין זמנין דרמי ליה מידע אמוחא ולא ידעי וזה מבואר בדבריו של רש"י שם יעו"ש.

וכן נראה. מדברי כל המפרשים.

וכיון שכן ודאי מי שאמר לשם קרבן על אדם אחר לשם חובתו אף על פי שאותו אחר חייב באותו קרבן כמאן דליתיה דמי שאפי' אמר הרי עלי כתב רבינו בפ"ד מהל' מ"הק דווקא עד שירצה חבירו וכ"ש בזה דלא אמר הרי עלי דליכא חשש בזה מפני הרואים שיאמרו שהוא שוחט עולה בעד א' דלא מהני.

אֵלָא אִיפָא חֲשֵׁשׁ אַחַר וְהוּא שְׂאָם כְּשִׁישְׁחֹנֻט וַיֹּאמֶר זֶה עוֹלַת יוֹלְדֵת שְׁל אִשָּׁה פְּלוֹנִית.
וְאוֹתָהּ אִשָּׁה אֵינָה סְיִיבַת קֶרְבֵּן לֵידָה.

אִז יֹאמְרוּ הָרוּאִים זֹאת הָאִשָּׁה אֵינָה סְיִיבַת קֶרְבֵּן. וּבִנְדָאֵי שְׁנָה אֵינֹו אֵלָא קֶרְבֵּן נְדָבָה.
וּבְקֶרְבֵּן נְדָבָה הֲלֵא הוּא הַנְּשַׁחֵט פְּסוּל. לְזֶה בָּא זֶה הַכֶּלֶל וְכוּ' לֹאמַר שְׁנָה כְּשֶׁר לְפִי שְׂאָנֹו
יְכוּלִין לֹאמַר שְׂמָא הַפִּילָה שְׁהִיא סְיִיבַת קֶרְבֵּן.

וְאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַתְנַדֵּב חוֹבָה. וְכִינֹן שְׁהוּא אֵינֹו סְיִיב בְּקֶרְבֵּן חוֹבָה זֶה שְׁזֹאת אֵינָה
אִשְׁתּוּ.

הָרִי כְּמוֹ שְׁשַׁחֵט לְשֵׁם חֲטָאת וְהוּא אֵינֹו סְיִיב. דְּקַתְנֵי מִתְנֵי דְהַנְּשַׁחֵט כְּשֶׁר.
וְזֶה פְּנוּנַת דְּבְרִיו בְּפִי הַמְּשַׁנָּה וּפְרִיּוֹשׁ רַבִּינֹו עוֹבְדֵיָהּ. וְלֹא גְרָסִי בְּש"ס לֹא דְבְרִי ר"א וְלֹא
דְּבְרִי ר' אַבְהוּ.

אֵלָא מַהוּ דְּמִימָא אִם הִיְתָה דִּילְדָה קָלָא אֵית לָהּ אָמַר אַפּוּלִי אַפִּיל. דְּקֵאֵי עַל הַמְּתַנִּיתִין
דְּאֶמְרִינֹן לְאַתְוִי עוֹלַת יוֹלְדֵת.

דְּאֶצְטְרִיף לְאֶשְׁמוּעִינֹן שְׁנָה כְּשֶׁר. דְּמַהוּ דְּמִימָא דְּזֹאת הָאִשָּׁה אֵינָה סְיִיבַת קֶרְבֵּן שְׁהִיא לֹא
יְלֵדָה.

דְּאִם יְלֵדָה קָלָא אֵית לָהּ וְא"כ מַה שְׂאָמַר זֶה הוּא קֶרְבֵּן נְדָבָה וִיהֵא הַנְּשַׁחֵט פְּסוּל קַמ"ל.
דְּאִימֹור אַפּוּלִי א.

וְהִיא סְיִיבַת קֶרְבֵּן וְאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַתְנַדֵּב חוֹבָה. דְּהִינֹו פִּינֹן שְׁזֹאת אֵינָה אִשְׁתּוּ מַה
שְׁשַׁחֵטוּ לְשֵׁם עוֹלַת יוֹלְדֵת אֵינָה בְּכֶלֶל מַה שְׂאָמְרוּ אִם הוּא סְיִיב אוֹתוּ קֶרְבֵּן הַנְּשַׁחֵט
פְּסוּל.

וְהָרִי הוּא כְּמוֹ שְׂאָמַר לְשֵׁם חֲטָאת וְהוּא אֵינֹו סְיִיב בּוֹ שְׁהַנְּשַׁחֵט כְּשֶׁר. וְעַל פִּי זֶה כָּתַב מַה
שְׁכָּתַב בְּפִירֹושׁ הַמְּשַׁנָּה.

אֶבֶל בְּחִבּוּרֹו פִּינֹן שְׁרָאָה גִּירְסַת הַגְּאֹוֹנִים כַּמֶּש"ל אִזִּי אוֹקִים לָהּ בְּאִשָּׁה עֲצָמָה שְׂאָמְרָה
כְּה. וְאִתִּי שְׁפִיר לְפִי מַה דְּלֹא גְרָסִי בְּש"ס אִימֹור אַפּוּלִי אַפִּיל וְרַבִּינֹו עוֹבְדֵיָהּ נִקְט לְשׁוֹן
רַבִּינֹו כְּדַרְכּוֹ בְּרוּב הַמְּקוּמוֹת וְדוּק: שְׁם אֶבֶל הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלַת נְזִיר שְׁעֵיקְר הַנְּזִירוֹת
נִדָר מִן הַנְּזִירִים ע"כ.

כָּתַב מַר"ן בְּכֶסֶף מְשַׁנָּה כְּלוֹמַר וְאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת בְּצַנְעָא ע"כ. וְקִשָּׁה לִי זֶה דְּמִשְׁמַעוֹת דְּבְרִי
רַבִּי הוּא.

לְהוֹדִיעַ שְׁעֵיקְר הַנְּזִירוֹת הוּא כְּמוֹ הַנְּזִירִים וְלֹא לְהוֹדִיעַ שְׁנִדָר בְּצַנְעָה: וְגַם הַלַּח"מ פִּירֵשׁ
דְּבְרִי רַבִּינֹו דְּבָא לְתַרְזַן וְכוּ' וְאָמַר דְּשְׂאָנֵי נְזִירוֹת שְׁעֵיקְרוּ נִדָר מִן הַנְּזִירִים וְלִכְהֵּ הִתְקַמִּירוּ
בּוֹ וְאֶמְרִינֹן דִּילְמָא נִדָר בְּצַנְעָה ע"כ.

וְגַם דְּבְרִיו ז"ל אֵלוּ קָשִׁים דְּאִין כֹּן מִשְׁמַעוֹת דְּבְרִי רַבִּינֹו כַּמֶּש"ש. וְעוֹד דְּהִיכֹן נִזְכָּר בְּש"ס
דְּמִשׁוּם חוּמְרָא דְּנְזִירִים דְּהִתְקַמִּירוּ בּוֹ.

וְעוֹד דְּאִין זֶה אֵלָא מְפָנֵי מְרֵאִית הָעֵין. אֶבֶל הוּא אֵינֹו הַקְּדוֹשׁ כְּמוֹ שְׁכָּתַבְתִּי בְּדִבְבוּר הַקּוּדָם.

ובזה לא שיניק חומרא אלא העיקר מפני הרואים שפדבר שיחשבו הרואים שהוא פשוט קדשים בחוץ אסור: ומה שנלע"ד הוא שרבינו הביא דברי המשנה דקתני זה הפלל כל דבר שנידר ונידב.

דפירשו עלה לאתויי עולת נזיר שהוא נידר ונידב. ולא הביא מ"ש עלה מהו דתימא וכו' דעל המתניתין קא מקשו דלמה אצטריך זה הפלל לאתויי האי.

נהרי היא בכלל עולה דקתני ברישא. ותירצו מהו דתימא וכו'.

דהיינו שאנו אומרים דליכא חשש רואים בזה דהא לא נדר בנזיר עד שיביא עולתו וקא משקר הוא. להכי אצטריך לאתויי בזה הפלל וכו'.

דהיינו דאפתי איכא חשש הרואים דיאמרו בצנעה נדר והוא בכלל נידר ונידב. וזה אין דרכו של רבינו לומר דלמה אצטריך התנא לאתויי בזה הפלל.

אלא הביא מה דקתני במתני' דעולת נזיר בכלל נידר ונידב. לכן שחיטתו פסולה וכן להדיא דבריו בפירוש המשנה ונ"ל ומה שאמר זה הפלל כל דבר שנידר ונידב לאתויי עולת נזיר שאם שחט לשמה שחיטתו פסולה לפי שהנזירות נדר הוא ע"כ: פ"ק ג' דין ב' שהיה פיצד וכו' אם שקה כדי שיגביה את הבהמה וירביצנה וישחוט שחיטתו פסולה ואם שקה פחות מכדי זה שחיטתו כשרה ע"כ.

ראיתי לדקדק בדברי רבינו במה שאמר ואם שקה פחות מכדי זה ולא אמר אבל בפחות מזה שחיטתו כשרה משמע שר"ל כדי זה שאמר שהוא הגבהת הבהמה וירביצתה ושחיטתה שאם לא שקה כדי אלו השלשה אלא כדי שנים מהם זה נדאי כשרה דהא מפרשינו למה דקתני במתניתין כדי שחיטה הוא כדי שיגביהנה וירביצנה ג"כ.

וא"כ שאם חסר מזה משלשה אלו נדאי דכשרה ואין בה ספק דצריך גם כן כדי שיעור השחיטה. אבל רב הונא בר נתן קא מפעיא ליה בש"ס שקה במיעוט סימנים מהו.

דהיינו דקא מסתפק אם פוננת המשנה במה דקתני דצריך נמי כדי לשחוט אם בעי כל השחיטה. או במיעוט סימנים שהתחיל מקרי שחיטה גם כן.

דבשלמא אם פוננת התנא שאמר כדי שחיטה לבדה נדאי דבעי כל השחיטה. דזה סתם שחיטה דהוא שחיטה כולה.

אבל פינן דנכנס בה גם ההגבהה והרביצה בשם שחיטה. אימא לאו דנוקא כל השחיטה.

לכן כתב רבינו אחר כך וכן אם שקה כדי שיגביהנה וירביצנה וכדי שישחוט כמו מיעוט סימנים בלבד לא כדי שישחוט שחיטה גמורה הרי זו ספק גבלה. דזה הפעיא של רב הונא בר נתן הנז'.

דקיימא לה בתיקו. דזה ספיקא דאורייתא וילחומרא.

ולפי מה שפירשתי לא קיימא השגת הר"ן על רבינו ונ"ל ואף גם זה אינו מחנור דשחיטת מיעוט סימנים לא מקרי שחיטה ע"כ. דשאני שחיטה דקתני במתניתין דנכנס בה ההגבהה והרביצה.

ולאו בְּדוֹקָא קַתְנִי לֵהּ אִימָא דְלֵא כְּמוֹ פְּנֹנַת שְׁחִיטָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא שְׁחִיטָה כְּפֻלָּה אֱלָא אִפִּי בְּמִיעוּט סִימְנִים: וְהִשְׁתָּא לֵא קִשָּׁה עוֹד מַה שֶׁהִקְשָׁה מֶר"ן בַּכ"מ עַל רַבֵּינוּ דְקִשָּׁה דִּידְהִי אִידִידְהִי שְׁאִין פְּנֹנַת רַבֵּינוּ כְּמוֹ שְׁאָמַר אֱלָא כְּמוֹ שְׁכַתְבְּתִי: וְהִנֵּה הַשְּׁגַת הָרַאב"ד הִיא דְהוּא מְפָרֵשׁ בְּבִעְיָא דְרַב הוּנָא בְּרַ נְתָן פְּרָש"י ז"ל.

מִי אֲמַרִּינוּ כִּינּוּ דְעַבְד רַבָּא אֲתַכְשֵׁר אוֹ דִּילְמָא פִּינּוּ דְהִדְר וּגְמַרְהּ כְּפֻלָּה חֲדָא שְׁחִיטָה הִיא. דְהִינּוּ וְהִשְׁתָּא מִיָּהָ עֶבֶד שְׁהִיָּה וּנְפֻסְלָה.

וְנֵה פְּנֹנַת הָרַאב"ד בְּמַה שְׁאָמַר פִּינּוּ דְגַמַר שְׁהִיָּה בְּשְׁחִיטָה הִיא מֵאֵן מוֹכַח ע"כ. דְהִינּוּ דְמֵאֵן מוֹכַח לֹאמַר פִּינּוּ דְאֲתַעְבֵּד רַבָּה לֵא מְקַרְיָא שְׁהִיָּה.

דְאִימָא פִּינּוּ דְסוֹף סוֹף הָא עֶבֶר שְׁהִיָּה בְּשְׁחִיטָתוֹ הָרִי נְפֻסְלָה אוֹ דִּילְמָא לֵא חִינְשִׁינוּ לְהִכִּי כְּלָל פִּינּוּ דְלֵאוּ בְּמְקוֹם הַצְּרִיף שְׁחִיטָה קָא עֶבֶיד שְׁהִיָּה. וְאָמַר וּבַחֲצֵי קְנָה דְעוֹף לִיכָא לְמִיחַשׁ כְּלָל.

דְהִינּוּ דְלִיכָא בֵּיהּ הָאִי בְּעֵינָא. דְלִיכָא סְפִיקָא כְּלָל פִּינּוּ דְאֲפִילוּ הִיָּה פְּסוּק לֵא נְפֻסְלָה.

הָא שְׁחִיטָה דְעַבְיָד לֵא צְרִיכָא כְּלָל. וְכִמָּאֵן דְלֵא שְׁחִט בֵּיהּ דְלָמָּה אָנוּ אוֹסְרִין בּוֹ שְׁהִיָּה.

וְאִינוּ דוֹמָה לְמַה שְׁעֶבֶר שְׁהִיָּה לְבִסּוֹף בְּנוֹשֵׁט אִפִּי שְׁעֵשָׂה אַחַר דְאֲתַכְשֵׁר. דְהִתָּם פִּינּוּ דְשְׁחִיטָה הִיָּתָה צְרִיכָה בְּתַחֲלָה אַע"ג דְעַבְד אַחַר כֶּף בְּמְקוֹם דְלֵא צְרִיף שְׁחִיטָה.

הָרִי מ"מ בְּגַמַר הַשְׁחִיטָה עֶבֶד וּשְׁחִיטָה חֲדָא הִיא וְהָרִי שְׁהִיָּה וְאִינוּ דוֹמָה דְבַתְּחִלָּה לֵא צְרִיף שְׁחִיטָה דְלֵא נַחַת עֲלָה שֵׁם שְׁחִיטָה. וְאָמַר וּכ"ש לְרוֹב דְתַרְתִּי אִיכָא דְבַתְּחִלָּה וּבִסּוֹף לֵא צְרִיכָה שְׁחִיטָה.

וְעַל פִּי דְבְּרִיו אֱלָה מַה שְׁאָמַר אַחַר כֶּף וְנִרְאָה לִי בְּאוֹתָן שְׁתֵּי הַבְּעִיּוֹת תִּיקוּ וּלְקוֹלָא. בְּנֻדָּאִי שְׁיֵשׁ לְתַמּוּהָ עֲלִיו כְּמוֹ שְׁתַּמָּה עֲלִיו בַּכ"מ פִּינּוּ שְׁאָנוּ מְסַתְּפִין לֹאמַר דְחֲדָא שְׁחִיטָה הִיא וְשְׁיִיף בֵּהּ שְׁהִיָּה הָרִי נְפֻסְלָה.

וְכִמּוֹ שְׁפִסְק רַש"י עֲצָמוּ לְחוּמְרָא כְּכָל תִּיקוּ דְש"ס לְחוּמְרָא. דְהָרִי סְפָקָא דְאִיסוּרָא דְאוֹרֵייתָא הוּא אִם אָנוּ אוֹמְרִים דְשְׁחִיטָה חֲדָא הִיא וְעַבְד שְׁהִיָּה דְאִיסוּרָה מְדְאוֹרֵייתָא: וְהָא שְׁתֵּי לְפִי דְבְּרִינוּ אֱלָה לֵא שְׁיִיכִי מַה שֶׁהִקְשָׁה הָרַב מִש"ל יַעו"ש וְדוּק: דִּין י' חֲלָדָה וְכו' וְכֵן אִם שְׁחִט מִיעוּט הַסִּימְנִים בְּהַחֲלָדָה וְגַמַר הַשְׁחִיטָה שְׁלֵא בְּהַחֲלָדָה הָרִי זֶה סְפֵק גְּבֻלָּה ע"כ.

הִנֵּה מִמַּה שְׁכַתְבַּת וְגַמַר הַשְׁחִיטָה שְׁלֵא בְּהַחֲלָדָה. מִשְׁמַע דְבְּמִיעוּט קָמָא אִינְרִי וּמְדַקְאָמַר סִימְנִים סְתָם מִשְׁמַע אֲפִילוּ בְּעוֹף וּבְקִנָּה לְבַד.

וְצְרִיף לְדַעַת מֵאִי שְׁנָא מְשִׁהִיָּה בְּקִנָּה לְבַד דְאִין פּוֹסְלָת בּוֹ שְׁהִיָּה. וּנ"ל דְבְּשְׁלָמָא בְּשִׁהִיָּה דְחֻשְׁבִּינוּ לִיהּ כְּמוֹ חֲצֵי קְנָה פְּגוּם דְגוֹמַר הָרַב דְלִכְּוֹ אִין פּוֹסְלָת בּוֹ שְׁהִיָּה.

וְכִמּוֹ שְׁבִיָּאָר רַבֵּינוּ בְּדִין ו' אֲבָל בְּהַחֲלִיד דְהַל"מ דְפּוֹסְלָת חֲלָדָה בְּשְׁחִיטָה אֲפִילוּ בְּמִיעוּט קָמָא נִימָא פּוֹסְלָת. זֶה צַד א' שְׁל הַבְּעִיָּא הַנְּזַכְּרָת בַּש"ס.

אוֹ דִּילְמָא דְבַתְּחִלָּה אִם בְּגַמַר הַשְׁחִיטָה הִיָּתָה הַסְפִין גְּלוּיָה לֵא מְקַרְיָא הַחֲלָדָה. וְלִכְּוֹ כַתְּבַת רַבֵּינוּ דְזֶה סְפֵק גְּבֻלָּה.

אֵלָא שְׁהַקְוָשָׁיָא הִיא עַל רַבִּינוּ שְׁפַתְבַּ הַרִי זֶה סִפְקָא נְבִלָה וְהִלָּא לְמַטָּה בְּדִין י"ג כְּתַב וְאִם דָּרַס אוֹ הֶחְלִיד בֵּין בְּשָׁלִישׁ הָרֵאשׁוֹן בֵּין בְּשָׁלִישׁ הָאֲמֻצְעֵי פְסוּלָה. וְרַבִּינוּ כְּתַב שְׁפַל מְקוֹם שְׁיֵאמַר פְּסוּלָה ר"ל נְבִלָה וְדֵאִית.

וְעֵינָן לְמַר"ן בַּכ"מ מֵה שְׁפַתְבַּ בְּזָה. וְנִרְאָה לִפְעֻ"ד שְׁמָה שְׁפַתְבַּ רַבִּינוּ לְקַמְן פְּסוּלָה. בְּמָה שְׁיֵישׁ לְדַקְדַּק עָלָיו שְׁלֵמָה הַכְּנִיס בְּדִין הַהֲגֵרָמָה וְאִם דָּרַס אוֹ הֶחְלִיד וְכו'. שֶׁהוּא וְדֵאִי מִשׁוֹם שְׁפַתְבַּ הַגְּרִים בְּתַחֲלָה שְׁלִישׁ וְכו' הַרִי זֶה כְּשֶׁרָה. שְׁחַט שְׁלִישׁ וְהַגְּרִים שְׁלִישׁ וְחִזַּר. וְשְׁחַט שְׁלִישׁ כְּשֶׁרָה. עַל זֶה אָמַר שְׁאִין הַדִּין כֹּף בְּחֻלְדָּה וְדָרְסָה. אֵלָא בֵּין בְּשָׁלִישׁ רֵאשׁוֹן בֵּין בְּשָׁלִישׁ הָאֲמֻצְעֵי פְסוּלָה.

הַכֹּף הַגְּרָמָה שְׁאָמַר כְּשֶׁרָה אָמַר בְּזָה פְסוּלָה וְלֹא חָשַׁשׁ לֹאמַר שֶׁהוּא סִפְקָא שְׁפַכְרָא בִּינָא דְעֵתוֹ לְמַעְלָה שֶׁהוּא דְוָקָא סִפְקָא כֹּן נִלְע"ד שְׁלֵכַל הַפְּיֻרְוֹשִׁים שְׁרָאִיתִי לֹא יִתְיַשְׁבוּ בְּדַבְרֵי רַבִּי וְכִמוֹ שְׁפַתְבַּו הַרְבֵּה מִהַמְּפָרְשִׁים כֹּף: פָּרַק ד' דִּין א' יִשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי וְכו'.

כְּתַב מַר"ן בַּכ"מ פָּרַק הַפַּל שׁוֹחֲטִין אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל כָּל טַבַּח וְכו' קמ"ל כִּינָן דְלֹא גָמַר זְמַנִּין דְשֶׁהִי וְדָרִיס וְלֹא יָדַע ע"כ. הִנֵּה בְדָף ג' בְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְרַבִּינָא שׁוֹחֲטִין מְוַחֲזָקִין אַע"פ שְׁאִין מְוַחֲזָקִין אִין הַכּוֹנֵה דִּינְדְעִינָן בְּהוּ דְלֹא יָדְעֵי הַל' שְׁחִיטָה אֵלָא כִּמוֹ שְׁפִירֵשׁ"י וְז"ל דְלֹא יָדְעִינָן בְּהוּ שְׁיֻדְעִים לֹאמַר הַלְכוֹת שְׁחִיטָה אִם לֹא וְכֹן כְּתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְז"ל פְּיֻרְוֹשׁ דְלֹא יָדְעִינָן אִי גָמִיר אִי לֹא גָמִיר דְאִי יָדְעִינָן בִּיָּה דְלֹא גָמִיר אִפִּי בְּדִיעְבַּד שְׁחִיטָתוֹ פְסוּלָה כְּדָאמַר רַב יְהוּדָה לְקַמְן וְכו' יַעו"ש.

וְכֹן בְּלִישְׁנָא קָמָא דְרַבִּינָא קָאמַר בַּד"א שְׁיֻדְעִין בּוּ שְׁיֻדְעֵי לֹאמַר הַלְכוֹ' שְׁחִיטָה אֲבָל אִם אִין יוֹדְעִין בּוּ שְׁיֻדְעֵי לֹאמַר הַלְכוֹת שְׁחִיטָה לֹא יִשְׁחַט וְאִם שְׁחַט בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אִם יוֹרַע לֹאמַר הַלְכוֹת שְׁחִיטָה מְוַחֲזָקִין לְאֲכֹל מְשַׁחֲטוֹ וְאִם לֹא אֲסוּר לְאֲכֹל מְשַׁחֲטוֹ.

הַרִי הִיכָא דְלֹא יָדַע הַלְכוֹת שְׁחִיטָה אֲסוּר לְאֲכֹל מְשַׁחֲטוֹ וְאִם רָאָהוּ שְׁשַׁחַט כְּרָאוּי מְוַחֲזָקִין כִּמוֹ דְקַתְנֵי מִתְנִיתִין בְּסִיפָא וְדִלָּא כְּהֵתוֹ שֶׁם בַּד"ה דְלִיתִיהּ קָמָן וְכו' וְז"ל הָא אִיתִיהּ קָמָן וְלֹא יָדַע אִין שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה אַע"ג דְאֲחָרִים רוּאִים אוֹתוֹ דְשַׁחַט שְׁפִיר ע"כ.

דְהָא כְּתַב רַבִּינוּ שְׁשַׁחַט בֵּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ וּמ"ש בְּדִין ו' מִי שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי וְכו' שְׁשַׁחַט בֵּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אִם נִמְצָא יוֹדְעֵי עֵינְקֵי הַלְכוֹת שְׁחִיטָה שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה ע"כ הוּא כְּדַבְרֵי רַבִּינָא בְּלִישְׁנָא קָמָא שְׁאָמַר אֲבָל אִין יוֹדְעִין בּוּ שְׁיֻדְעֵי הַלְכוֹת שְׁחִיטָה לֹא יִשְׁחַט וְאִם שְׁחַט בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אִם יוֹדְעֵי לֹאמַר הַלְכוֹת שְׁחִיטָה מְוַחֲזָקִין לְאֲכֹל מְשַׁחֲטוֹ וְאִם לֹא אֲסוּר לְאֲכֹל מְשַׁחֲטוֹ ע"כ: וּמָה שְׁפַתְבַּ רַבִּינוּ אַח"כ הַרִי שְׁרָאִינוּ יִשְׂרָאֵלִי מְרַחֵק שְׁשַׁחַט וְהִלָּף לוֹ וְלֹא יָדְעֵנוּ אִם יוֹדְעֵי וְאִם אִינוּ יוֹדְעֵי הַרִי זֶה מְוַחֲזָקִין הוּא דְלֹא כְּפִירוּץ הַש"ס אַח"כ עַל דְבַרִי רַבִּינָא בַל"ק וְכוֹלָן שְׁשַׁחַטוֹ אֵהִיא וְכו' אֵלָא אֲשָׁאִין מְוַחֲזָקִין בְּבוֹדְקִין אוֹתוֹ סָגִי.

דְלִיתִיהּ קָמָן דְנִבְדְקִיהּ ע"כ. דְרַבִּינוּ ס"ל כִּינָן דְאִיכָא הֵךְ בְּרִייתָא דְמֻצָּא תְרַנְגֻלְתָּ וְכו' לֹא עֲבָדִינוּ כְּהֵךְ תִּירוּצָא אֵלָא דְבְלִיתִיהּ קָמָן שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְכוֹלָן קָאִי דְוָקָא אַח"שׁו.

דְּהָא לְאַבְיִי וְרַבָּא וְרַב אָשִׁי לָא מִתּוּקִים נָמִי אֱלָא אַח"שׁוּ. אֱלָא דַּמ"ש רַבִּינוּ בַּהֲל' ג' יִשְׂרָאֵל
שְׂיֻדְעַה הִלְכוּת שְׁחִיטָה הָרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוּ לְכַתְּחֵלָה ע"כ.

לְכַאוּרָה דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ שְׁלֵא פְתַחְלַת דְּבָרֵינוּ בְּלִי"ק שֶׁהוּא אָמַר הַפֶּל שְׁחִיטִין הַפֶּל
מְוַמְחִין שְׁחִיטִין מְוַמְחִין וְאַף עַל פִּי שְׁצִינְוּ מְוַחְזְקִין. דְּכַשְׂיֻדְעַה הִלְכוּת שְׁחִיטָה שְׁחִיטִין
לְכַתְּחֵלָה.

וּמְוַכְרַח לְוִמֵר דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְּבָרֵינוּ בְּמְוַמְחִין שְׁאָמַר הוּא פְּדַמְפָּרֵשׁ לָהּ הֵכָא דְשַׁחַט
בְּפָנֵי חֲכָם עַד שְׁנַעְשֵׂהָ רְגִיל וְיֻדְעַה הִלְכוּת שְׁחִיטָה. וְמָה שְׁאָמַר רַבִּינוּ אַע"פ שְׁאִינוּ
מְוַחְזְקִין.

הַפְּנוּנָה דְּלֹא בְּעֵינֵינוּ שְׁמְוַמְחָה שֶׁהוּא מְוַחְזֵק אֲצֵל הַפֶּל שֶׁהוּא מְוַמְחָה אֱלָא פְּשִׁיחַט בְּפָנֵינוּ
חֲכָם עַד שְׁנַעְשֵׂהָ רְגִיל דִּי בְּהִנֵּי וְאִינוּ צָרִיף שְׂיֵהָא מְוַחְזֵק אֲצֵל הַפֶּל לְלִישְׁנָא בְּתָרָא
דְּרַבִּינוּ פְּשִׁיחָה מְוַחְזֵק אֲצֵל הַפֶּל לְשַׁחֲטֵי דִי דְּלֹא בְּעֵינֵינוּ עַד שְׁנַעְשֵׂהָ אִם הוּא יֻדְעַה הִלְכוּת
שְׁחִיטָה אוֹ לֹא.

שְׁנַדְאֵי בֵּינוּ שֶׁהוּא מְוַחְזֵק לְשַׁחֲטֵי שְׁחִיטָה לְכַתְּחֵלָה וְנִמְצָא שְׁרַבִּינוּ פָּסֵק פְּלִישְׁנָא קָמָא
דְּרַבִּינוּ. וְמָה שְׁכַתְּבֵינוּ הָרִי שְׂרַאִינוּ יִשְׂרָאֵל מְרַחֲוֵק שְׁשַׁחַט וְכו' שְׁרֹב הַמְּצוּיִין אֲצֵל
שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵן ע"כ.

דְּמִשְׁמַע דְּוָקָא בְּכִי הָאֵי גְוֹנָא דְּאִיְתָמַר רֹב הַמְּצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵן. וְזֶה שְׁלֵא
פְּדַבְרֵי הַש"ס שְׁאָמְרוּ פְּוִלְהוּ פְּרַבִּינוּ לֹא אָמְרֵי לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר מְוַמְחִין אִין שְׁאִינוּ
מְוַמְחִין לֹא.

דְּרֹב מְצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵן. דְּהִנֵּינוּ דְּלֹא צָרִיף לְמַבְדְּקִיָּה אִפִּי אִיְתִיָּה קָמֵן.

וְהַתּוֹ' בַּד"ה וְאִם שְׁחַט בּוֹדְקִין וְכו' פְּתַבּוּ אַע"ג דְּאִיְפָא בְּרִיְתָא לְקָמֵן דְּסַבֵּר רֹב מְצוּיִין
אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין גְּבִי מְצָא תְּרַנְגֻלַת שְׁחוּטָה הָא מְזִיְתֵי תַנְאֵי בְּתַר הֵכִי אַע"ג דְּהַתָּם
דְּחֵי לָהּ ע"כ. וְכֵן פְּתַבּוּ שֵׁם בַּד"ה רֹב מְצוּיִים וְכו' דְּלִפִּי הָאֵי סְבָרָא אִפִּי לְכַתְּחֵלָה יַעו"ש.

וְכִינּוּן שְׁפֵן רַבִּינוּ דְּפָסֵק פְּרַבִּינוּ לִית לִיָּה לְמַפְסֵק הֵכִי. וְעוֹד שְׁאִין מְשַׁמְעוֹת מ"ש רֹב
מְצוּיִים כַּמ"ש רַבִּינוּ אֱלָא דְּאִפִּילוּ לְכַתְּחֵלָה נְמִי: וְנ"ל דְּרַבִּינוּ דִּינִיק הַבְּרִיְתָא שְׁמַצָּא
תְּרַנְגֻלַת שְׁחוּטָה בְּשׁוּק אוֹ שְׁאָמַר לְשְׁלוּחוֹ וְכו' דְּלֹא יִדְעִינוּ הִיאָךְ.

דְּבַהֲאֵי גְוֹנָא הוּא דְּאָמְרִינוּ רֹב הַמְּצוּיִין אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִין הֵן. אֲבָל אִי אִיְתִיָּה קָמֵן
פְּדַקִּינוּ לִיָּה וְהִנֵּה אָמֹרָאֵי דְּנִיְיָדֵי מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ ס"ל דְּאָף לְכַתְּחֵלָה אָמְרִינוּ דְּרֹב הַמְּצוּיִים
אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִים הֵם.

דְּאִי דִיעֵבַד הוּוּ מוֹקְמֵי לְמַתְנִיתִין בְּהֵכִי. דְּאִי מְשׁוּם וְכוּלָן דְּסִיפָא דְּמִשְׁמַע דְּבַעֲי עַד
שְׁאָחֲרִים רֹאִים אוֹתָם הָא אִית לְהוּ דְּהוּא קָאֵי אַח"שׁוּ דְּוָקָא וְכַמ"ש בְּתוֹסְפוֹת שֵׁם.

אֲבָל לְרַבִּינוּ מוֹדָה דְּכִהָךְ בְּרִיְתָא מוֹקְמִינוּ לְמַתְנִיתִין וְמָה שְׁאָמְרוּ בַּש"ס דְּכוּלְהוּ פְּרַבִּינוּ
לֹא אָמְרֵי וְכו' דְּמִשְׁמַע דְּרַבִּינוּ לִית לִיָּה דְּרֹב הַמְּצוּיִים אֲצֵל שְׁחִיטָה מְוַמְחִים הֵם הוּא לְפִי
מָה דְּמוֹקְמֵי הַש"ס דְּלְרַבִּינוּ וְכוּלָן קָאֵי גַם אֲשִׁאִינוּ מְוַמְחִים אֲבָל רַבִּינוּ ס"ל דְּהָךְ שְׁיֻנְוִיָּא
בְּעֻלְמָא וְגַם לְרַבִּינוּ אִית לִיָּה הֵכִי וְכוּלָן אַח"שׁוּ קָאֵי כַּמ"ש לְעִיל וְלֹא פְּלִיגָא בְּרִיְתָא
אַמְתַּנִּיתִין דְּבִיעֵבַד הִיא: וְעֵינֵינוּ לְמָה שְׁכַתְּבֵינוּ מְר"ן בַּכ"מ דְּנִרְאָה דְּכֹנֶנֶת דְּבָרֵינוּ דְּבַלִּישְׁנָא

קמא אָמר בד"א שׂיודעין הלכות שְחִיטָה אָבֵל אין יודעין בו שׂיודע הלכות שְחִיטָה לא שְחֹטֵט וְאֵם שְחֹט בּוֹדְקִין אוֹתוֹ וְכוּ' וְאֵם לֹא אֶסוּר לְאַכּוֹל מִשְחִיטָתוֹ.

דְּכֹן פֶּתַב רַבֵּינוּ בְּהִלְכָה ו' מִי שְׂאִינוּ יָדוּעַ אֶצְלֵינוּ וְכוּ' וְכִלְיֵשְׁנָא בְּתָרָא דְמוֹחֲזֵקִין עֵיקָר לְכוּ פֶּסֶק רַבֵּינוּ דְּבַעֲיָנוּ מְוַמְחָה וּמוֹחֲזֵק נְמִי שְׂאֵם הֵיךְ אֶחָד מֵהֶם דְּוָקָא שׂוֹאֲלִין אוֹתוֹ. וְזֵה תִּמְאָ דַּא"כ אֲמַאי פֶּתַב רַבֵּינוּ וְאֵם שְחֹט תַּחֲלָה בֵּינוּ לְבִין עֶצְמוֹ שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

דְּהָרִי לְתַרֵּי לִישְׁנֵי דְרַבֵּינָא וְכוּלּוֹ דְקַתְנֵי בְּסִיפָא קָאִי אֲשָׁאִינוּ מְוַמְחִין ג"כ לְלִישְׁנָא קָמָא וְלִלְיֵשְׁנָא בְּתָרָא אֲשָׁאִינוּ מְוַמְחֵין דְּבַעֲי שְׂאֲחָרִים רוֹאִין אוֹתָם: וְעוֹד קָשָׁה עַל מ"ש אַח"כ מִיָּהוּ בֵּינוּ דְחֻזְנוֹ דְּלֹא אָמַר לְשָׂאִין מְצוּוֹי לֹא חִיִּישְׁנֵינוּ כִּי הֵיכִי דְאָמַר לְעַלְפוֹן לֹא חִיִּישְׁנֵינוּ אִם עָבַר וְשְחֹט אִין אָנוּ צָרִיכִין לְבֹדְקוֹ אִם נִתְעַלַּף אִם לֹא אֶפְיָלוּ אִיתְּהֵי קָמֵן אַף עַל פִּי שְלִכְתְּחֵלָה לֹא יִשְחֹט אָבֵל לְשָׂאִין מְוַמְחִין וְכוּ' וּבְדִקְוֵינוּ לֵיהּ וז"ש רַבֵּינוּ לְהֵלֵן מִי שְׂאִינוּ יָדוּעַ אֶצְלֵנוּ וְכוּ' הָרִי שְפֶסֶק בְּרוּב מְצוּוִין אֶצֶל שְחִיטָה הֵן הֵיכָא דְאִיתְּהֵי קָמֵן בְּדִקְוֵינוּ לִיהּ כְּלִי"ב דְרַבֵּינָא וְהֵיכָא דְלִיתְּהֵי קָמֵן שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה שְפָדָא אָמַר רַבֵּינָא בְּעֶצְמוֹ דְלִיתְּהֵי קָמֵן דְנִשְׂיָלְיָה ע"כ.

כֵּינֵן דְאָמַר דְרַבֵּינוּ פֶּסֶק כְּתַרֵּי לִישְׁנֵי דְרַבֵּינָא מַה לָּנוּ לְהִנָּדָא אֲמוּרָאִי דְנִיִּידִי מְדַבְרֵי רַבֵּינָא דְאָמְרוּ הֵכִי וְלֹא אָמְרוּ לְשָׂאִין מְוַמְחִין לֹא חִיִּישְׁנֵינוּ. וְעוֹד מַה זֶה שְׂאָמַר וְהֵיכָא דְלִיתְּהֵי קָמֵן שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה שְפָדָא אָמַר רַבֵּינָא בְּעֶצְמוֹ דְלִיתְּהֵי קָמֵן דְנִשְׂיָלְיָה.

וְהֵלֹא אֲדַרְבָּא אוֹמַר כֵּינֵן דְלִיתְּהֵי קָמֵן דְנִשְׂיָלְיָה בְּעֵינֵן אַחָרִים רוֹאִים אוֹתָם. דְהָא לְדִידְיָה דְרַבֵּינָא דְנִפְלוֹן דְסִיפָא דְמַתְנִי' קָאִי אֲשָׁאִינוּ מְוַמְחֵין.

דְּמִשְׁמַע שְׂאֵם אִין אַחָרִים רוֹאִים אוֹתָם שְחִיטָתוֹ אֶסוּרָה: וְנ"ל שְכַפּוֹנַת דְבָרֵינוּ הוּא שְרַבֵּי לְכַתְחֵלָה פֶּסֶק כְּתַרֵּי לִישְׁנֵי דְרַבֵּינָא דְהֵם צָרִיף מְוַמְחָה וּמוֹחֲזֵק וְאֵם שְחֹט בְּדִקְוֵינוּ לִיהּ אָבֵל בְּמַה שְׂיֹצֵא מְדַבְרֵי רַבֵּינָא דְאֵם לִיתְּהֵי קָמֵן דְהוּא אֶסוּר לְאַכּוֹל מִשְחִיטָתוֹ.

כְּזֵה לֹא עָבְדִינוּ כְּוֹתְהֵי אֶלָּא כְּמוֹ דְבָרֵי הָאֲמוּרָאִים דְנִיִּידִי מְדַבְרֵי רַבֵּינָא דְלֹא נִיִּידִי מְכַל דְבָרֵינוּ כֵּינֵן דְלֹא אָמְרוּ בְּש"ס לְשָׂאִין מְוַמְחִין לֹא חִיִּישְׁנֵינוּ כִּי הֵיכִי דְאָמְרוּ דְלַעֲלֹפוּי לֹא חִיִּישְׁנֵינוּ אִם עָבַר וְשְחֹט אִין צָרִיכִין לְבֹדְקוֹ אִם נִתְעַלַּף אִם לֹא אִפִּי' אִיתְּהֵי קָמֵן.

אַף עַל פִּי שְלִכְתְּחֵלָה לֹא יִשְחֹט. דְהֵינֵנוּ שְלֹזָה פֶּתַב רַבֵּינוּ וְאֵם שְחֹט תַּחֲלָה בֵּינוּ לְבִין עֶצְמוֹ שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.

דְּזֵה קָאִי עַל מְוַמְחָה וְאִינוּ מְוַמְחֵין דְלֹא אָמַר רַבֵּינוּ שְצָרִיף לְבֹדְקוֹ אִם נִתְעַלַּף אִם לֹא אָבֵל לְשָׂאִין מְוַמְחִין פֶּתַב רַבֵּינוּ בְּהַל' ו' שְצָרִיף לְבֹדְקוֹ אִם אִיתְּהֵי קָמֵן בְּלִישְׁנָא בְּתָרָא. דְהֵינֵנוּ דְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְאָמַר דְלִישְׁנֵינוּ מְוַמְחִין לֹא עֵיקָר דְהוּא וְדָאִי מְשוּם דְרוּב הַמְצוּוִין אֶצֶל שְחִיטָה מְוַמְחִין הֵם.

אֶלָּא דְבַעֲיָנוּ שְיִהִיוּ מְוַמְחֵין וְאֵעֵפ"כ צָרִיף לְשָׂאוֹל לוֹ לְעַלּוּף. א"כ לְרַבֵּינוּ דְפֶסֶק דְלִכְתְּחֵלָה חִיִּישְׁנֵינוּ גַם לְלִישְׁנָא קָמָא נְמִי דְרַבֵּינָא אִם אִיתְּהֵי קָמֵן צָרִיף לְבֹדְקוֹ כְּדַעַת רַבֵּינָא וְאִי לִיתְּהֵי קָמֵן שְחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה כְּדַעַת הֵנָּה אֲמוּרָאִי דְנִיִּידִי מְסַבְּרַת רַבֵּינָא בְּלִישְׁנָא קָמָא.

ואמר שפך אמר רבינא בעצמו דליתיה קמן דנשייליה דהיננו שחזר על מה שאמר פלישנא בתרא דרבינא דהוא אע"פ שיש לסברתו רוב המצויים וכו' צריף לשאול לו אם נתעלה ולא אמרנו פיון שמצויים אצל שחיטה וכו' מן מחים בכל דבר מן מחה גם לעילוף דאי לא הכי לא יהיה שוחט.

דהיכן הנפיר רבינא שצריף לשאול לו. על זה אמר שפך וכו' והדברים שאמר אח"כ הם מובנים מעצמם.

ולפי דבריו אלו ו"ל משמע דלדעת רבינא היא בריתא פליגא אמתניתין דלדעת תנא דמתניתין לית ליה רוב מצויין אצל שחיטה מן מחים הם. ורבינו לא ס"ל פדעת רבינא בהא אלא פהנה אמוראי דלכתחלה הוא דעביד פרבינא פה נראה לי לומר דברי הכ"מ: דין ח' אבד לו גדי או תרנגול וכו' פתב הכ"מ וכתבו הרשב"א והר"ן ו"ל ויש לתמוה על הרמב"ם וכו' ואפשר לומר וכו' נראה מדבריו וכו' ובההוא עובדא דלא נמצא בבית ולא באשפה שבבית דשרייה פמאן וכו'.

עיין בדברי הר"ן שכתב ומוכח בתוספתא דכי היכי דפליגי באשפה שבבית הכי נמי פליגי בשוק עצמו וכו' ואם כן בדין שתמה על רבינו דההיא עובדא דנמצא בשוק הוא בדברי רבי חנינא שמתיר ועובדא דסמכא היא.

וכן ראיתי בתוספתא שם דקתני בסתמא המוצא תרנגולת שחוטת בשוק וכו' ואין יודע מה טיבה הולכין אחר הרוב ע"כ. הרי שאם היו רוב טבחי ישראל מותרת אע"פ שמצאה בשוק.

ונראה לי שמזה הוא מה שאמר ומוכח בתוספתא דהכי נמי פליגי בשוק עצמו דהיננו דבתוספתא הנז' קא מתיר בנמצאת בשוק א"כ ר' חנינא דמתיר הוא אפילו בשוק עצמו ואתיא פדברי ר' חנינא: ולעד"ן דרבינו סבר פיון דהה עובדא דלא פסוגיא דידן בשני מקומות דלדברי רב נחמן הא אמר ובבית דכ"ע לא פליגי דשרי באשפה שבשוק כ"ע לא פליגי דאסור כי פליגי באשפה שבבית מ"ס אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית ומ"ס אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית ע"כ.

דהיננו שר' חנינא סובר דאין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית משום דמסרח וזאת לאו נבלה דרוב המצויים אצל שחיטה מן מחין הם תרנוייהו סברי הכי. אבל ר"י סבר דאדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית וא"כ נבלה זאת.

הרי לפי טעם של ר' חנינא שאמר הכי משום דעביד סרחון ואין אדם עביד סרחון באשפה שבביתו. אם כן אם נמצא בשוק שאינו באשפה שבביתו גם ר' חנינא יודה שאסור שאדם עשוי להשליך נבלתו בשוק.

ונה דלא פהה עובדא דסברי דר' חנינא אמר דבריו גם בנמצא בשוק וגם כן לפי מה שתייצו. אמרו לא נחלקו עליו אלא באשפה שבבית.

משמע דחזין מזה אסור ונהרי רב נחמן וסתמא דש"ס בהאי סוגיא סברי דלא פהה עובדא: ועוד אפשר לומר דבהה עובדא שתיירוהי דקאמר משום שחיטה כר' חנינא. משום שהיא שחיטה פשרה אע"ג דלא חזינון אם מן מחה שחטו.

דְּרוֹב הַמְצוּיִים אֶצֶל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִים הֵם. דְּסִבְרָא לְהוּ דְּבִהָא פְּלִיגֵי דר"י סְבַר לָא אֲמַרִינָם מְנוּמָחִים הֵם ור' חֲנִינָא סְבַר מְנוּמָחִים הֵם.

וּכְמוֹ שְׂרָצוּ לֹמַר כָּאן לִימָא רֹב מְצוּיִין אֶצֶל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִים הֵם תְּנַאי דְּתַנְיָא הָרִי שְׂאָבְדוּ לוֹ. וּמָה שְׂאָמַר ר' נְרַאִין דְּבָרִים שֶׁל ר' יְהוּדָה שְׂמַצָּאן בְּאִשְׁפָּה.

הוּא לֹמַר שְׂסַבְרַת רַבִּי שְׂרֹב הַמְצוּיִים אֶצֶל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִים. אֲלֵא אִם מְצָאן בְּאִשְׁפָּה שְׂמָא נְתַנְבֵּל וְהַשְׁלִיכוּ לְאִשְׁפָּה.

וּדְבָרֵי רַבִּי חֲנִינָא שְׂמַצָּאן בְּבֵית. דְּהֵינּוּ בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ אִשְׁפָּה וְלֹא דְּוָקָא בְּבֵית.

וּלְהַכִּי הִתִּירוּהוּ אַע"פ שֶׁהוּא מְצָאָהוּ בְּשׁוּק מְשׁוּם דְּסִבְרָא שֶׁל חֲנִינָא דְּרֹב הַמְצוּיִים אֶצֶל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִים הֵם קָא מְסַפִּים רַבִּי בָּהּ. אֲבָל לְפִי מָה שְׂאָמַר רַב נַחְמָן הֵכָא דכ"ע רֹב מְצוּיִים אֶצֶל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִים הֵם.

וּבְבֵית דכ"ע לָא פְּלִיגֵי דְּשָׂרִי וְכוּ' דְּלֹא הִתִּיר ר"י אֲלֵא בְּבֵית שְׁגָם ר"י ס"ל שְׂרֹב מְצוּיִין אֶלְל שְׁחִיטָה מְנוּמָחִין הֵן אֲלֵא מְשׁוּם דְּנְתַנְבֵּל וְהַשְׁלִיכוּ כָּל מָקוֹם שְׂאִין בְּבֵית אֲמַרִינּוּ אָדָם עֲשׂוּי לְהַשְׁלִיךְ נְבִלְתוֹ חוּץ לְבֵית בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא לָא שְׂנָא בְּאִשְׁפָּה שְׂבִבֵית לָא שְׂנָא בְּשׁוּק פְּסָקוּ כר"י דְּמַחְמִיר וּכמ"ש מְר"ן בכ"מ לְבַסּוּף: דִּין י"ג הִתְחִיל הַעַכ"וּם וְכוּ' כְּתַב מְר"ן בכ"מ פ' הַשׁוּחֵט וְכוּ' אָמַר רַבָּא הִפֵּל וְכוּ'.

פִּירֵשׁ"י וּא"כ לְמ"ד אֵינָה לְשְׁחִיטָה אֲלֵא לְבַסּוּף וְכוּ' וְאִשְׁרָפָה לָהּ וְכוּ'. דְּהֵינּוּ שְׂנַדְאֵי דְּלְמ"ד יִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף שְׂנַדְאֵי פְּסוּלָהּ.

שְׂהָרִי בְּשְׁחִיטָה זוֹ שְׁחֵט הַעַכ"וּם. אֲלֵא אִפִּי לְמ"ד אֵינָה לְשְׁחִיטָה אֲלֵא לְבַסּוּף וְנִימָא דָּאָם.

שְׁחֵט סִימָן א' נְכָרִי וְסִימָן א' יִשְׂרָאֵל שְׁלִבְסוּף שֶׁהוּא עֵינָה עוֹשֶׂה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַפ"ה פְּסוּלָהּ. וּלְהַכִּי רַבִּינוּ שֶׁהוּא פָּסַק בְּמִקְוֹמוֹת אַחֲרֵים שֶׁיִּשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף נִקְטָה הָאֵי טַעְמָא מְשׁוּם דְּיִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף דָּאֵי הָוָה נִקְטָה מְשׁוּם דְּנַעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֵׂה טְרֵפָה.

הָוָה מְשַׁמַּע דְּהוּא סְבַר דְּאֵינָה אֲלֵא לְבַסּוּף וּמְשׁוּם מַעֲשֵׂה טְרֵפָה הוּא דְּהוּא וְהוּא סוּבַר בְּמִקְוֹמוֹת אַחֲרֵים דְּיִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף וְאִם כֵּן דְּבָרֵינוּ סְתָרֵי אֶהְדְּדֵי וְכַדִּי שְׁלֵא נִאֲמַר פִּינּוּ דְּיִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף א"כ גַּם בְּכָל אֲנָפִין שֶׁיִּשְׁחֹט הַעַכ"וּם הָוִי פְּסוּלָהּ.

לְהַכִּי אָמַר אֲבָל אִם שְׁחֵט הַעַכ"וּם דְּבָר שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ נְבִלָה. כְּגוֹן חֲצִי הַגְּרָגְרַת בְּלִבְד וְגַמְר יִשְׂרָאֵל הָרִי זוֹ כְּשֶׁרָה פִּינּוּ דְּבִאוֹתוֹ מְשׁוּם שְׁחִיטַת הַעַכ"וּם כְּמֵאן דְּלִיתָא דְּמֵאָ: וּלְפִי שְׂלִכְאוּרָה יִקְשֶׁה עַל זֶה דְּכִינּוּ דְּיִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף אַע"פ שֶׁבְּגָרְגְרַת הַפְּסוּקָה אֵינָה טְרֵיפָה וּשְׁחִיטָה בּוֹ כְּמֵאן דְּלִיתָא דְּמֵאָ.

מ"מ זֶה דְּוָקָא לְעַנְיָן טְרֵפִיּוֹת. אֲבָל לְעַנְיָן שְׁחִיטַת הַעַכ"וּם שְׂאָסַר אוֹתָהּ הַכְּתוּב וְיִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתְחַלָּה וְעַד סוּף הָרִי מ"מ שְׁחֵט בָּהּ הַעַכ"וּם וְהִיא נְבִלָה.

לכן הכ"מ הביא דברי רש"י שפירש מעשה טרפה שהיה כדי וכשיעור לטורפה בו נעשה בה ביד נכרי. וכתב על זה וז"ש רבינו שפין התחיל וכו' אבל אם לא נעשה ביד עכ"ו ומעשה טרפה דהיינו שחט חצי הגרגרת דבר ברור דכשרה ע"כ לשונו.

דהיינו לומר דמזה אנו נלמוד לדברי רבינו שתפס בדבריו רבא על שניהם שנעשה מעשה טרפה לומר דוקא אם דבמה שעשה הוא שייך בו טרפה. אבל במקום שאין שייך בו טרפה הוא בדלא עבד העכ"ו ומידי פלל גם לדברי אידך מ"ד נמי.

דבמקום דלא שייך טרפה דאינו צריך לשחיטה כמאן דלא עבד העכ"ו ומידי ולהכי כתב רבינו כגון ששחט חצי הגרגרת בלבד וגמר ישראל הרי זו כשרה פנ"ל: וראיתי להלח"מ מה שהקשה יעו"ש ולפי דברינו לא קשה מעיקרא פלל.

ועוד עלה על דעת דמה שאמר רבא שנעשה בה מעשה טרפה. דהוא טרפה ולא פסולה. כיון דגמר השחיטה הוא ביד ישראל. אבל למאן דאית ליה ישנה לשחיטה מתח"ו וס הרי נבלה.

לכן נקט רבינו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ואמר פסולה דהוא נבלה: דין י"ד ישראל מומר לעבירה וכו' או אפיקורס והוא הכופר בתורה ובמשה רבינו כמו שביארנו בהל' תשובה הרי הוא כעכ"ו ומשחיטתו נבלה ע"כ.

עיי' להלח"מ שהקשה על דברי רבינו דבהלכות תשובה לא מנה האפיקורוס הכופר בתורת ה' וכו'. ואיך כתב כאן או אפיקורוס והוא הכופר בתורה.

עוד הקשה שראה מלשונו דדוקא כופר בתורה שבכתב הרי הוא כעכ"ו ומשחיטתו נבלה אפי' אחרים עומדים על גביו שכ"כ הרי הוא כעכ"ו. אבל כופר בתורה שבעל פה כצדוק ובייתוס אם אחרים עומדים על גביו מותר ואמאי הא מנה בהלכות תשובה הכופרים שלשה כופר בתורה שבכתב וכופר בתורה שבע"פ.

ואף על פי שיש חילוק מ"מ מאין מצא חילוק זה לענין שחיטה וצ"ע עכ"ל: ואנכי נ"ל דלא קשה מזה דרבינו בלשונו קצר וכלל במלת אפיקורוס והוא הכופר בתורה ובמשה רבינו שנכלל בזה האומר שאין נבואה פלל ואין שם מדע שמגיע מהבורא ללב בני אדם והמכחיש נבואתו של משה רבינו וגם פן מה שקרא שם כופר האומר שאין התורה מעם ה' אפי' פסוק א' וכו' אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה שאלו נוגעים לתורה ולנבואת משה רבינו ע"ה ועל הקושא השנית כתב מר"ן בכ"מ שרבינו למדה ממאי דאוקי אבני מתני' דהפל שוחטין וכו' דצדוקים ובייתוסים לדין בכותיים קודם שעשאום כנכרים דמו עכ"ל:.

פרנק ה' דין ד' ובגדלים וטלאים אפי' חתול ושועל וגמזיה וכיוצא בהן יש להן דריסה וכל שכן בעופות ע"כ. כתב מר"ן בכ"מ ודע דברייתא הכי מתניא דרוסת חתול גז וגמזיה עד שתנקף לחלל וכיון דפסקינן כנותיה בגז אמאי לא פסקינן כנותיה בחתול וגמזיה דלא הוי דריסה עד שתנקב לחלל ע"כ.

ונ"ל דבשלמא בגז קאמר על הך ברייתא דקא מוטיב לרב חסדא מתיבי וכו' ותסברא גז לא דריס ונתנו ודרוסת הגז תירץ לו כדי דלא ליפלוג ברייתא אמתניתין הא לא קשיא

כָּאן בְּעוֹפוֹת כָּאן בְּגֵדִים וּטְלָאִים לְכֹן רַבִּי פָּסַק הֵכִי כִּי הָאִי שִׁינוּיָא כְּדִי דְלֵא לִיהוּ פְּלִיגִי.

אַבְל בְּחֻתּוֹל וּנְמִינָה פָּסַק כְּרַב חֲסֵדָא כְּאִיפָּא דְאִמְרִי הָא מְנִי בְּרַבִּי הִיא דְתַנְיָא בְּרַבִּי אוֹמְרִי לֹא אִמְרוּ יֵשׁ דְרוּסָה אֱלָא וְכוּ' דְהֵינּוּ דְהָא דְקַתְנִי עַד שְׁתַּנְקַב לְחַלְלֵי בְּרַבִּי הִיא וּבְמִקּוּם שְׂאִין מְצִילִין וּרְבִנְן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דְאִי בְּמִקּוּם שְׂאִין מְצִילִין יֵשׁ דְרוּסָה וּכְמוֹ שְׁפִירֵשׁ שָׁם דְש"י לְהֵכִי פָּסַק כְּרַב חֲסֵדָא מְשׁוּם דְרְבִנְן כְּנֻתִיהּ וּכְלִישְׁנָא בְּתַרְא דְהוּא לְחוּמְרָא: פָּרַק ו' דִּין י"ב מַחֲט שְׁנַמְצָאֵת בְּעוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת וְכוּ' שְׁנַדְאִי אַחַר שְׁחִיטָה דְחֻקָּה הַמַּחֲט וְנִקְבָּה ע"כ.

הִנֵּה כְּכָר כְּתַב רַבִּינוּ בְּדִין שְׁלַמְעֵלָה שְׁבִית הַכּוֹסוֹת שְׁנִיקְבָּא א' מִהוּן לְחוּץ טְרַפָּה לְאִפּוּקִי תוֹף חָלַל חֲבֵרוֹ וּמ"ש מַחֲט שְׁנַמְצָאֵת בְּעוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת מִצַּד א' כְּשֶׁרָה דְמִשְׁמַע אִפִּי מִצַּד חוּץ הוּא שְׁלֵא נִקְבָּה הָעוֹר כְּלוֹ אֱלָא הַמַּחֲט הוּא בְּעוֹבֵי הָעוֹר הַחִיצוֹן.

וּא"כ מַה שְׁאִמְרִי וְאִם נִקְבָּה נִקְבָּה מְפֻלְשׁ לְתוֹף חָלַל בֵּית הַכּוֹסוֹת דְלֵא אִמְרִי אַבְל אִם הִיתָה מְשֻׁנֵּי צְדָדִין טְרַפָּה הוּא לְהוֹרוֹת שְׂאִם מְשֻׁנֵּי צְדָדִין הִיא דְהֵינּוּ שְׁהִיתָה הַמַּחֲט תְּחוּבָה. בְּכָל עוֹבֵי.

בֵּית הַכּוֹסוֹת הָרִי נִקְבָּה לְתוֹף הַחָלַל שֶׁל בֵּית הַכּוֹסוֹת. וְזֶהוּ שְׁאִמְרוּ מְשֻׁנֵּי צְדָדִין טְרַפָּה. וּלְפִי שְׁאִפְשֵׁר שְׁלֵא בָּאָה הַמַּחֲט אֱלָא לְאַחַר שְׁחִיטָה. אִמְרָה הַבְּרִייתָא נִמְצָא עֲלֵיהּ קוֹרֵט דָּם בְּיָדוֹעַ שְׁלַפְנֵי שְׁחִיטָה.

לֹא נִמְצָא עֲלֵיהּ קוֹרֵט דָּם בְּיָדוֹעַ שְׁלֵא אַחַר שְׁחִיטָה. וְהַמְעַשֶׂה שְׁהִבִּיאוּ בְּש"ס שְׁהִבִּיאוּ לְפָנֵי ר' מַחֲט שְׁנַמְצָאֵת בְּעוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת מִצַּד א' וְהִפְכָּה ד' וּמְצָא עֲלֵיהּ קוֹרֵט דָּם וּטְרַפָּה. זֶה עֲנִין אַחַר דְלֵאוּ מְשׁוּם דְאִסְתַּפֵּק אִם קוֹדֵם שְׁחִיטָה אוֹ לְאַחַר שְׁחִיטָה. אֱלָא לְהַבְחִין אִם נִיקְבָּה לְחוּץ ג"כ אוֹ לֹא.

שְׁהַמַּחֲט הִיתָה בְּצַד שֶׁהוּא מְבַפְּנִים וְזֶה הִנֵּה מְשׁוּם שְׁנַרְאָה לוֹ שְׁהַמַּחֲט יִצְאָה לְחוּץ ג"כ וְחִזְרָה וְהִפְכָּה לְרֵאוֹת שְׁנַדְאִי שְׂאִם לֹא נִרְאָה לוֹ שְׁיִצְתָה לְחוּץ לֹא הִנֵּה בּוֹדֵקָה שְׁהָרִי בְּמַתְנִיתִין לֹא קַתְנִי אֱלָא שְׁנִיקְבוּ לְחוּץ דְוּוּקָא.

וְתַדַּע שְׁכָף הוּא שְׁהָרִי אִמְרוּ בְּש"ס בְּהַף עוֹבְדָא וְאִמְרִי אִם אִין שָׁם מְכָה קוֹרֵט דָּם מְנִין. אִלְמָא לֹא עָשָׂה אֱלָא כְּדִי לְהַבְחִין אִם יֵשׁ מְכָה אוֹ לֹא.

וְכֹן אִמְרִי אִבְנֵי כַד אֲזַל לְגַבֵּי רַבִּי עוֹרֵא וְסִיפֵר לוֹ הַמְעַשֶׂה אִמְרִי לִיהּ טְרַח מְרִינָה לְהָהוּא גְבָרָא מַתְנִיתִין הִיא הַמַּסָּס וּבֵית הַכּוֹסוֹת שְׁנִיקְבוּ לְחוּץ. וְרַבִּינוּ לֹא הִבִּיא דְצָרִיף לְבִדּוּקָה גַּם מִצַּד אַחַר כְּהַף עוֹבְדָא.

דְשִׁאֲנֵי רַבִּי דְעָשָׂה מְשׁוּם שְׁנַרְאָה לוֹ שְׁבַתְחֻלָּה יִצְאָה לְחוּץ. וְהוּא ז"ל כְּתַב כְּסֻתָּא דְמַתְנִיתִין דְקַתְנִי שְׁנִיקְבוּ לְחוּץ בְּיָדוֹעַ.

אַבְל אִם אִין יָדוֹעַ שְׁנִיקְבָּה לְחוּץ אִין צָרִיף בְּדִיקָה אִפְּלוּ הִיכָא דְאִיפָּא מַחֲט בְּעוֹבֵי בֵּית הַכּוֹסוֹת בְּצַד פְּנִים אַבְל הִיכָא דְנִיקְבָּה נִקְבָּה מְפֻלְשׁ לְתוֹף חָלַל בֵּית הַכּוֹסוֹת שְׁזָה טְרַפָּה אֱלָא

דינש להסתפק שמא לאחר שחיטה בדיקינו לה שאם נמצאת טפת דם במקום הנקב ודאי קודם שחיטה ניקב.

ונה פדברי הברייתא דמצד א' פשרה. משני צדדין טרפה.

ואח"כ אמרה נמצא קורט דם וכו' דהיינו פדי שלא להסתפק שמא אחר שחיטה נעשה הוא בדיקינו לה ולא משום פדי לבדוק אותה אם ניקב או לא דמשני צדדין ודאי ניקבה: ומעשה הותרו שני ההשגות של הראב"ד וגם מה שהקשה מר"ן בכ"מ.

וכן ראיתי להרי"ף שלא הביא הך עובדא דרבי וביא הברייתא פצורתה. דהוא נראה להדיא כמ"ש ודוק פן נלע"ד בכוננת דברי רבינו: דין כ' פל אבר שאמרו וכו' שכל היתר פנטול הוא חשוב פתב הכ"מ ונ"ל ומשמע דלדעת רבינו נמצאו לה שני פבדים פשרה דאע"ג דכנטול דמי אין בקף פלום דכנטול דמי היינו לומר דכחוס מתחלת ברייתו דמי וחסר הפבד פשרה שלא אמרו דטרפה אלא בניטל פולו.

ויש לדחות ולומר דא"א להבראות חסרת הפבד ע"כ. שנדאי שלדברי רבינו שאמר דכל אבר שניקב במשהו פף אם ניטל פולו טרפה.

וכן אם נברא בשני איברים מאותו אבר טרפה שכל היתר פנטול הוא חשוב מזה יצא לנו אם נמצאו לה שני פבדים פשרה דאף ע"ג דכנטול דמי והפבד אם ניטל טרפה אין בקף פלום.

דכנטול דמי היינו לומר דכחוס מתחלת ברייתו וחסר הפבד פשרה. שלא אמרו דטרפה אלא בניטל פולו.

דהיינו שהיה הפבד בניטל פולו דכאשר נברא בפבד וניטל טרפה שאינה חיה בניטל פולו. אבל אם נבראת בלא פבד פשרה ומה שאמרו בפבד דניטל פולו טרפה דמשמע בכל גוונא אפילו בשנבראת חסרה הרי רבינו פתב בפ"ח דין כ"ד אבל אבר שנאמר בו אם ניטל טרפה.

וכו' אם נבראת חסרה מותרת. ומה שאמר ויש לדחות ולומר דהיינו שמתחלה קא דייק הכי לדעת הרמב"ם פיון שהפבד אין נקב מטריף א"כ שני פבדים פשרה וחלק בין נברא חסר לבין ניטל אחר פף ובאמת שפף הוא לשון הרמב"ם שהבאתי לעיל ששם מחלק להדיא בין אם אמרו ניטל לאמרו חסר ולכן שני פבדים פשרה.

ודחה זאת הסברא של רבינו משום דא"א להבראות חסרת הפבד. וא"כ אם נמצאו לה שני פבדים טרפה.

ואחר פף הביא דברי הרשב"א שכתב על דברי רבינו ולא יראה לי פן שהרי הפבד א' מהמנויין וכו': דהיינו שאי אפשר לומר שאם נבראת בלא פבד פשרה פיון דכל עיקר טרפות הפבד אם ניטל הוא מפני המרה ואם נבראת בלא פבד הרי היא חסרת המרה וחסרת המרה טרפה היא ולא מנו נטולה וכו'.

שזה פתב על מ"ש רבינו כנ' שכתב פל אבר וכו' אבל אבר שנאמר בו אם ניטל טרפה אינה נאסרת אלא אם נחתה אותו אבר אבל אם נבראת חסרה אותו אבר הרי זו מותרת שאם לא תאמר פן נמצאת החסרה והנטולה אחת ע"כ.

על זה אמר ולא מנו נטולה וחסרה אלא ללמדנו וכו' והדברים מובנים מעצמן: פֶּרֶק ז' דין כ' כל עוף שנגמצאת והוריק לבו או פָּבְדוּ וכו' הרי הן כמו שניטלו וטרפה ע"כ. אע"ג דכבר אין נקובתו במשהו פֶּיֶן דשליט ביה האור נשרף פֶּלוֹ אף על פי דלא חזינו הורקה פֶּכּוֹלוֹ מכות האש נכנס פֶּכּוֹלוֹ ונהיה ליה פֶּאִילוֹ נֶפֶל פֶּלוֹ וטרפה וזהו מה שכתב רבינו הרי הן כמו שניטלו שעל הכבד הוא שְׁהוֹצְרָה לומר פֶּה ולא אמר כמו שניקבו ובש"ס פֶּעִי ר"י בריה דריב"ל מריב"ל הוריקה פֶּבֶד פֶּנְגֵד בְּנֵי מִיעִים מהו א"ל טרפה.

ולא יהא אלא ניטלה אמר רבא וכו' דהיינו שאע"ג שאין שינוי בבני מיעים אלא בפֶּבֶד אמרינו דנחמרו בני מעיה דהנה ליה פֶּאִילוֹ נֶיטְלוֹ בְּנֵי מִיעִיה. כ"ש דעל הכבד עצמו דבו היתה הריעותא דאמרינו פֶּאִילוֹ נֶיטְלוֹ פֶּלוֹ דהוא טרפה דרבינו מפרש פֶּוֹנֵנֵת הִבְעֵיָא דאמר פֶּנְגֵד בְּנֵי מִיעִים דלא פֶּרֶשׁ"י ו"ל אלא פֶּירוּשׁ פֶּנְגֵד הוא דומה לבני מעים שהם ירוקים ומה שפֶּרֶשׁ פֶּה מִשׁוּם דאי פֶּפִירוּשׁ רש"י מִשְׁמַע דאינו מטריף הכבד אלא אם הנה הירקות בצד שפֶּנְגֵד בְּנֵי מִיעִים וזה שלא פֶּהוּ בְּרִייתָא דקתני באלו בני מעיין אמרו בקרקבו בלב ובכבד.

דמשמע דבכבד בכל מקום שהוא. וכל הנה אמוראי פֶּוֹלָם מִפֶּרֶשׁי לַמְתַּנִּיתִין הכי דמייירי בלב ובקרקבו ובכבד דמשמע מדלא חלקו בכבד שהוא דומה לקרקבו וללב שבכל מקום שהוריק טרפה מה דפריף ולא יהא אלא ניטלה משום שהיה סובר דמה שאמר לו טרפה הוא משום דמראה ירקות בכבד הוא כמו ניקב דמראה ירקות הוא נוקב ועל זה הקשה לו ולא יהא אלא ניטלה.

ותירץ רבא דמראה ירקות הוא ידוע שפֶּל לָאוֹר ונחמרו בני מעיו שאע"פ שלא ראינו שפֶּל לָאוֹר זה מורה בודאי שפֶּל לָאוֹר ונחמרו בני מעיו. ומעתה נסתלקה השגת הרב"ד וג"כ לא קשה מה שהקשה הרשב"א על רבינו: פֶּרֶק ח' דין ט"ו ואל תתמה ותאמר פֶּיֶצֶד ז' תחתף למעלה וכו' ולא נאסרה בהמה זו מפני שהיא חתוכת רגל ממקום זה אלא מפני שפֶּנְחֵתְכוּ הגידין שחתכותן מכלל הטרפיות כמו שיתבאר ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ ומ"ש לא נאסרה בהמה זו וכו' נראה שזו טענה אחרת וכו' אלא מפני שפֶּנְחֵתְכוּ הגידים ע"כ. ומדברי רבינו בפירוש המשנה נראה שאין זו טענה אחרת אלא שהוא פֶּירוּשׁ למה שאמרו בש"ס אין אומרין בטרפות זו דומה לזו שהרי חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחייה.

שזה שכתב הוא בראשונה שבטרפות תחתף מכאן ותחייה ומכאן ותמות. שהסיבה היא משום שחתוכת צומת הגידין לאו משום שהיא חתוכת רגל ממקום זה.

אלא מפני שחתוכת הגידין מכלל הטרפות. וז"ל בפירוש המשנה ואל תתמה היא תחתף צומת הגידין והיא טרפה.

ואם נחתף הפֶּרֶק שבו צומת הגידין היא מותרת. לפי שחתוכת היטרים אינם חתיכת העצם שזו ממיתה וזו אינה ממיתה.

והוא מה שאמרו אין אומרין בטרפות זו דומה לזו. שהרי חותכה מכאן וחייה חותכה מכאן ומתה ע"כ.

הרי להדיא שאין זו טענה אחרת: דין ט"ז נטולה כיצד וכו' וכבר ביארנו וכו' עיין להראב"ד שהשיג על רבינו שאם פן מה בין חתוכה לפסוקה והוא סבור שניטל צונמת הגידין הוא שנתתו וכו' דכוננתו שהיה לו לכלול נחתכו צונמת הגידין בדיני פסוקה.

ואנכי איש צעיר נ"ל דליפא השגה בזה על רבינו שרבינו תפס לשון המשנה דקתני שניטל צונמת הגידין וקתני הכי לומר שאפילו לא נחתף העצם דלאו משום פסוקה אלא משום שניטל צונמת הגידין וכן פירש שם רש"י ז"ל שניטל אפילו לא נחתף העצם: ועל מה שאמר עוד בהשגה אם רצה למנותה בנטולין יאמר שאם לא נחתכו אלא שניטלו וכו' ולפיכך אמר שניטל צונמת הגידין ולא אמר שנתתו ע"כ.

לעד"ן זה א"א שהרי עולא קא פריף לרב יהודה בשלמא לדידי וכו' אלא לדידה מאי וכו' שניטל צונמת הגידין ע"כ. דאם פירוש שניטל הוא שלא נחתכו אלא שנתקפלו היא אתיא מתניתין שפיר.

דניטל לאו היינו לחתף אלא דאע"ג דלא נחתכה הרגל אלא שנתקפלו צונמת הגידין שניטלו ממקומן. ומאי קא פריף מאי וכו' שניטל צונמת הגידין.

דלרבינו דמפרש נחתכו קא פריף שפיר. וכמו שכתב שם רש"י ז"ל ונ"ל והא ליפא למימר תני ארבוכה עם צונמת הגידין והדר תני צונמת הגידין בלא ארבוכה.

דאם פן ליתני צונמת הגידין וכ"ש נחתכה ע"כ. דנדאי דבצד שנתתו הוי כ"ש כמו שכתב רש"י כנז'.

אבל אי אמרינו שלא נחתכו אלא שניטלו ממקומן ונתקפלו לא תקשי דליתני ניטל צונמת הגידין וכ"ש דנחתכו דשאני נעקרו דכאיב לה תמיד ומתה מחמת הכאב לא כן פשנתתו דאין לה כאב עוד.

דנדאי פשאנו אומרין שניטל צונמת הגידין הוא שניטלו ממקומן ונתקפלו דטרפה אנו אומרים האי סברא דהוא משום דכאיב לה תמיד כנז'. אבל אם אנו מפרשים לה שהיא נחתכו קאמר.

יש סברא לאידך גיסא לומר אבל בשלא נחתכו אלא שניטלו ממקומן ונתקפלו אם עדיין הם יונקים מהגוף פשרה וכמו שכתב מר"ן בכסף משנה: וראיתי להלח"מ ז"ל שכתב ונראה דהר"א ז"ל אינו מכחיש הדין פלל דהיכא דנחתכו אע"פ שלא ניטלו טרפה וכו' משמע דאי איפסיקו פוליהו טרפה והיינו נחתף ואם פן קשה לדברי הר"א ז"ל למה אמרו במתניתין וכו' שניטלו לישמועין רבותא דאפי' נחתף ע"כ.

הנה מלבד דמר"ן בכ"מ כתב דלא אמר הראב"ד דטרפה אלא לדברי רבינו שפובר שניטל היינו נחתף מוטב הי"ל לפרש דניטל היינו שניטלו מן הארבוכה ע"כ. דהיינו שבצד שנתתו הוא שגורם לטרפות יותר מדניטלו וכמ"ש.

עוד קשה דמניין לו לומר דלדברי הראב"ד נחתכו אף על פי שלא ניטלו טרפה. דאם משום דאמרו שם איפסיק אלימי וכו' משמע דבכולהו טרפה אי מהא לא אריא דאימא דהוא שניטלו מהרגל ולא שנתתו ונשארו שם חתוכים.

ומדבריו הראב"ד הכי משמע דלא השיג על רבינו אלא דלמה מנה אותה בנטולים דמשמע
דנחתכו ולא נשארו שם. ומה שמקשה עוד וע"ק לפי סברתו וכו' וכינון דאיכא תרנוניהו
בנחתה לבד סגי אבל בצומת הגידין לחודיניהו בעינן ניטל ובנחתה לא סגי ע"כ.

לא ידעתי מאי קאמר וכינון דאיכא תרנוניהו בנחתה לבד סגי והא פינו דנחתכה הארפובה
וצומת הגידין הרי ניטל צומת הגידין עם הארפובה ולא מקרי נחתה לבד אלא ניטלו ג"כ.

ועוד מה שאמר אבל בצומת הגידין לחודיניהו בעינן ניטל ובנחתה לא סגי זה הפך סברתו
מה שאמר דהר"א אינו מכחיש הדין כלל דהיכא דנחתכו אף על פי שלא ניטלו טרפה
דבחתיקה לבד בלא ניטלו טרפה: הו אמת שמדברי רבינו שפכתב אם נחתכו הגידין לבד
והרגל קנימת וכו' משמע דנחתכו ולא נשארו שם אלא ניטלו ועל זה משיג הראב"ד אבל
ממ"ש בדין שאחר זה נחתה רובו וכו' ואין צריך לומר שנחתכו כולו או ניטלו כולו ע"כ.

משמע דכפני נחתה שייך נמי אפי' לא ניטלו וכינון דנחתכו דרישא איירי שניטלו שעלה
משיג הראב"ד לא קשה מה שהקשה הרב לחם משנה ודוק: דין י"ח נחתה בבהמה וכו'
נחתה רובו של כל א' מהם טרפה כתב מר"ן בכ"מ ואף על גב דפסק פמר בר רב אשי
דמכשיר אפי' נחתה לגמרי רוב בגין או רוב מגין י"ל דהא גריע שלא נשתייר שום אחד
מהם שלם ע"כ.

נראה דפירוש דבריו דקשיא ליה דלמה אם נחתה רוב של כל אחד טרפה והלא בנחתה
לגמרי העב שהוא רוב בגין פינו שנשארו תרי קטיני כשר וכן אם נחתכו לגמרי תרי
קטיני אם נשאר העב כשר א"כ פינו שנשארו שלשתם ולא נחתה שום אחד מהם אע"ג
שנחתה רוב של כל א' מ"מ הרי איכא תלתא חוטין בעין.

וסיריך דהא גריע דבשלמא אם נחתה העב שהוא רוב בגין אע"ג שנחתה לגמרי הרי רוב
מגין הוא שלם או אם נחתכו רוב מגין שהוא תרי קטיני הרי רוב בגין שהוא שלם אבל
בנחתה רוב של כל א' אין שום א' מהם שלם.

ובנדאי שדברי רבינו פה הוא שהשלשה חוטין נחתה מכל א' מהם הרוב: וראיתי להלח"מ
שפירש בדברי רבינו רוב של כל א' מהחוטין שנטרף בהן ד"מ אם נפסק העב ונחתה
רוב א' מהקטנים או נפסקו מהקטנים ונחתה רוב העב ע"כ.

ודבריו אלו היו קשים אצלי דלמה צריך עד שיחתנו רוב של המטריף והלא כשנחתה
העב בעינן שישארו תרי קטיני ומשמע שלמים שאפי' לא נחתה רוב יהיה טרפה כשנחתה
דהכי משמע שיהיו הקטיני כברייתם וגם פן אם נחתכו תרי קטיני ונשאר העב משמע
שיהיה שלם כברייתו ולא חסר ממנו כלל.

דבשלמא לפשט דברי רבינו דבעינן שיהיו כולם לא חסר מהם הרוב משום דהנה אמינא
פינו שלא נחתה שום א' מהם והרי איכא תלתא אע"ג דנחסר הרוב מכל א' פשרים. אבל
לדבריו דאיירי שנחתה או רוב בגין או רוב מגין לגמרי אימא שאפי' לא נחסר הרוב
מהנשאר שיהיו טרפה: וכי תימא דאתא לאשמועינן דאם נחתה המיעוט בהנשאר כשר
משום דנשאר הרוב ורובו ככולו.

לא הנה ליה לרב למנקט בלשון דאָתא לאשמועין דטרפה. אלא הנה ליה למנקט בלשון
הפשרות ולומר שאם חסר המיעוט פשר.

ועל מה שפכת אבל אין לפרש שיפסקו רוב השלשה דהא פשנפסקו רוב הב' והוא הא'
גדול והא' קטן לא נשאר שם לא רוב מנין ולא רוב בנין ע"כ. לזה יש להשיב שפשנשאר
אחד שלם השני.

אע"פ שמהשני הלה הרוב הרי המיעוט הנשאר מהעב הוא משלים להרוב שנחסר מהשני
הקטן. דפחות מהרוב בחוט העב הוא יותר מהרוב של החוט הקטן וא"כ משלים להרוב
שחסר מהחוט הקטן אבל אם חסרו רוב מכל א' הרי מיעוט הנשאר מחוט הגדול העב
אינו משלים לתרי רובי דחוטים הקטנים.

עוד כתב הרב וכן נראה שם מדברי הרא"ש: ואנכי איש צעיר ראיתי שדברי הרא"ש
אינם כדבריו שדברי הרא"ש בעי ששני חוטי קטיני נפסק רובן שאם לא נפסק אלא מא'
לבד פשרה דהא הכי אמר בפירוש ונ"ל כגון אי אפסיק אלימי ונשתיירו קטיני ונפסק
רובן טרפה ע"כ.

הרי אמר על הקטיני ונפסק רובן שהוא על שניהם אמר ובודאי שבכף הוא דומה שפסקו
קטיני ורוב אלימי. שאינו טרפה באלימי עד שיפסק רובו כנגדו ברוב מנין שהוא קטיני
שאינו טרפה עד שיפסק הרוב מהם בכללותם דומיא לאלימי: וזה לפי הסברא כף הוא
שאם לא נפסק מהקטיני כי אם מאחד הרי פשתצרה מיעוט הנשאר מהאחד הנפסק עם
האחד הנשאר שלם הרי נשאר רוב של רוב מנין ורובו פכולו.

ומה שאמר שלשון הרא"ש שהוא מגומגם נראה שהוא משום זה דנקט שפסק רוב של
שניהם. ואזל לפי מה שאמר אח"כ אבל אין לפרש וכו' שלפי סברתו זאת הוכרח לפרש
דברי הרא"ש שאמר רוב רוב כל א' וא' מן החוטין שהיא נטרפת בהם דלאו על תרי
קטיני בכלם אמר אלא על אחד מהם ומה שאמר ונפסק רובן לאו דוקא דעל זה הוא
שאמר שהוא מגומגם וכבר פתבתי דהסברא הוא כמו פשט דבריו של הרא"ש ו"ל ואינו
מגומגם ואני רואה שלשונו בכאן הוא מגומגם שלפי מה שאמר בשפסקו רוב הב' והוא
הא' גדול והא' קטן לא נשאר שם לא רוב מנין ולא רוב בנין א"כ למה אצטריך לומר
בתחלה ר"מ אם נפסק העב דמשמע דנפסק כולו.

נהלא ברוב הגדול ורוב א' קטן סגי להטריף. וג"כ במה שאמר או נפסקו הקטיני ונחתף
רוב העב דלמה צריך שיפסקו הקטיני לגמרי נהלא גם ברוב של א' מהקטיני עם רוב
הגדול הוא אמר שלא נשאר שם לא רוב מנין ולא רוב בנין.

ולא ידעתי כיצד אתו דבריו ו"ל. אבל ודאי נראה שדברי רבינו כף הם דאינה טרפה עד
שיחסר רוב מכל אחד ואם לא חסר כי אם משנים פשרה ודוק: ואגב נראה לי לפרש
דברי הרא"ש שאמר שם אבל אין לפרש בפשטיה דרב דבעי רוב כל א' וא' דא"כ הוי
דלא כמר בר רב אשי אם לא שנאמר דרוב כל א' וא' גריעה מרוב בנין או מרוב מנין
והא לא מסתבר כלל דפשטא דלמר בר רב אשי אם נשתייר רוב אלימי או רוב קטיני
פשר דרובו פכולו וכל שפן רוב כל א' וא' ע"כ: נלע"ד דהכי פירוש דבריו שלפי שדברי

רב הכי הם צונמת הגידין שאמרו ברובו ולפי דמפרשי לה רוב פל א' וא' הרי משמע משום דחשביון פאילו נטלו לגמרי.

וא"כ צריף שיהא בהם בכל א' שישאר הרוב לזה אמר דאין לפרש פה דאם פו הוי דלא פמר בר רב אשי שאמר דברוב מנין או ברוב בנין פשר דלדידה לא צריף רוב בכל א' דבשנים סגי והשלישי אע"פ שנתתה רובו.

כיון דבתרי איפא רובא פשר. ואמר אם לא שנאמר דרוב פל א' וא' גריעה מרוב בנין או רוב מנין לכה צריף רב לאשמועינן דאה"נ דאם יהא רוב פל א' מהני.

על זה אמר דהא לא מסתבר פלל דפשיטא דלמר בר רב אשי אם נשתתיר רוב אלימי או רוב תרי קטיני פשר דרובו פכולו כ"ש רוב פל א' וא'. ומוכרח דאין זה פוננת דברי רב אלא כמו שפירש מתחלה דקאי על החוטין שהיא נטרפת בהם שאם אפסיק אלימי לגמרי ונשתתירו קטיני אם נפסק רובו טרפה.

אבל אם נשאר רובו פשרה דרובו פכולו. או אם נפסקו תרי קטיני ונשאר.

אלימי אם נפסק רובו טרפה. אבל אם נשאר רובו פשרה דרובו פכולו.

ומשמע מזה דאם לא נפסק שום אחד מהם אלימי או קטיני אע"ג דאיפסיקו רובו פשרה. וזה שלא פדעת רבינו דבעי שלא יפסקו מהם רוב של פל אחד וכמו שביארתי לעיל דבעי תלתא רובי להטריף: אח"כ ראיתי שפמה פירושים בזה ואין להאריף עוד שמה שפכתתי גלע"ד עיקר ודוק: דין כ"ב נשאר בה פזית במקום מרה וכזית במקום שהיא תלויה בו פשרה ע"כ.

קשה לי דלמה חזר וכתב זה ונהלא פכר פתב זה בכבא הקודמת שאמר ואם נשתתיר ממנה פזית במקום שהיא תלויה בו וכזית במקום מרה הרי זה מותרת. ועלה הנה לו לומר אבל אם הנה מפונר וכו' הרי זו ספק.

וג"כ קשה פמה שאמר נטל ממנה מקום שהיא תלויה בו ומקום המרה ואע"פ שהשאר קיים כמו שהיא טרפה דמשמע עד שינטל פולו אבל אם נשאר ממנו מעט פשרה. ומאי שנא.

ואי אפשר לפרש דמה שאמר נשאר בה פזית וכו' שאמר אח"כ הוא על הקודם נטל ממנה מקום שהיא תלויה בו ומקום המרה על זה אמר שאם נשאר ממנו פזית פשרה. דא"כ הנה לו לומר נשאר מהם פזית בכל מקום פשרה.

ועוד שפכתב עלה אבל אם הנה מפונר וכו' דזה נאמר בש"ס על שנשאר פזית במקום שנשאר פזית במקום שתלויה בו ובמקום מרה. עוד דקדקתי בדברי רבינו דבנשתתיר ממנה בעי שנים מקום שתלויה בו ומקום מרה.

אבל אם לא נשתתיר פזית פי אם במקום אחד טרפה. ואילו בניטל ממנה אלו השני זיתים פכתב נטל ממנה מקום שהיא תלויה בו ומקום המרה ואע"פ שהשאר קיים טרפה.

משמע דאם לא נטל פי אם מקום א' פשרה. והרי הפך דבריו הראשונים שאמר דלכשרות בעינן שישארו שנים: ולכן נ"ל שמה שחזר רבי לומר נשאר בה פזית במקום

מָרָה וכו' פְּדִי לְכַתּוּב עָלָיו מ"ש אָבֵל הָיָה מְפֹנֵר מְעַט בְּכָאן וכו' לומר שְׁאֲפִילוּ הָיָה בְּכַזֵּית
א' דוֹנָקָא וְהַפְזִית הַשְּׁנִי שְׁלָם טְרַפָּה שְׁאֵם הָיָה אומר בְּרֵאשׁוֹנָה הָיִינוּ אוֹמְרִים שְׁעַל שְׁנֵי
זֵיתִים הוּא אוֹמֵר.

אָבֵל אִם א' מֵהֶם שְׁלָם כְּשֶׁרָה לְכֹן חֲזַר וְכָתַב וְנִשְׂאָר בָּהּ כְּזֵית בְּמִקּוֹם מָרָה וְכְזֵית בְּמִקּוֹם
שֶׁהִיא תְלוּיָה בּוֹ כְּשֶׁרָה וְכָתַב עָלֶיהָ אָבֵל אִם הָיָה מְפֹנֵר וכו'. לְהוֹרוֹת שְׁעַל כָּל זֵית מֵהֶם
הוּא אוֹמֵר שְׁאֲפִי הַשְּׁנִי הוּא שְׁלָם.

דָּאִם לֹא פֶן לְמָה לֹא כָתַב בְּתַחֲלָה זֶה עַד שְׁחֲזַר וְשָׁנְאוּ: וּג"כ שְׁבִנְיָטֵל מְמַנָּה מְקוֹם שֶׁהִיא
תְלוּיָה וּמְקוֹן הַמָּרָה וְהַשְּׂאָר קֵיִים כְּמוֹ שֶׁהִיא דוֹנָקָא שְׁיִנְטֵלוּ שְׁנֵיהֶם כִּינּוּן שֶׁהַשְּׂאָר קֵיִים.
וְלַמְדָּתִי זֶה מְגֻלּוּדָה שְׁפָתַב בַּפ"ט דִּין ז' דָּאִם נִשְׂאָר מִן הָעוֹר רֹחַב סָלַע עַל פְּנֵי כָּל הַשְּׂדֵרָה
וְרוֹחַב סָלַע עַל הַטִּיבּוֹר וְרוֹחַב סָלַע עַל רֵאשֵׁי אֵיבְרֵיהָ הָרִי זֶה מְוַתֵּרֵת ע"כ.

שְׁזָה דוֹמָה לְנִיטֵל הַכָּבֵד וְנִשְׂאָר כְּזֵית בְּמִקּוֹם שֶׁהִיא תְלוּיָה בּוֹ וְכְזֵית בְּמִקּוֹם מָרָה. וְאִח"כ
כָּתַב וְאִם נִיטֵל בְּרוֹחַב סָלַע מְעַל כָּל פְּנֵי הַשְּׂדֵרָה אוֹ מְעַל הַטִּבּוֹר אוֹ מְעַל רֵאשֵׁי אֵיבְרֵיהָ
וְשָׂאָר כָּל הָעוֹר קֵיִים הָרִי זֶה סָפֵק וּמַתִּירִין אוֹתָהּ.

שְׁזָה דוֹמָה לְנִיטֵל מְקוֹם שֶׁהִיא תְלוּיָה בּוֹ וְנִשְׂאָר מְקוֹם הַמָּרָה אוֹ נִיטֵל מְקוֹם הַמָּרָה וְנִשְׂאָר
מְקוֹם שֶׁהִיא תְלוּיָה בּוֹ שְׁשֵׁם אָמַר שֶׁהוּא סָפֵק וְיִרְאֶה לוֹ לְהַתִּיר. גַּם כֵּן כָּאֵן לֹא אָמַר שֶׁהִיא
טְרַפָּה כִּי אִם בְּנִיטֵלוּ שְׁנֵי הַמְקוֹמוֹת.

אָבֵל בְּמִקּוֹם א' לֹא אָמַר שְׁוֹדָאֵי ס"ל שְׁכְּשֶׁרָה וְהַטַּעַם הוּא דְבִנְשִׁיתִי כְּסָלַע דְקָתְנִי
בְּבִרְיֵיתָא דְכְּשֶׁרָה קָא פְּלִיגִי בֵּיהּ בַּש"ס דְאִיכָא מֵאן דְאָמַר עַל פְּנֵי כָּל הַשְּׂדֵרָה. וְאִיכָא
דְאָמַר בְּרֵאשֵׁי פְּרָקִים וְאִיכָא דְאָמַר בְּמִקּוֹם טִיבּוֹר.

דְּכָל אֶחָד מֵהֶם סָבַר בְּמִקּוֹם א' סָגִי. וְרַבֵּינוּ פָּסֵק לְהַחֲמִיר כְּדַבְּרֵי כּוֹלָם.

דְּהֵיִינוּ שְׁיִשְׂאָר כְּסָלַע עַל פְּנֵי כָּל הַשְּׂדֵרָה. וְיִשְׂאָר סָלַע עַל כָּל רֵאשֵׁי פְּרָקִים.

וְיִשְׂאָר סָלַע עַל טִיבּוֹרוֹ. וְדוֹמָה לְדַבְּרֵי רַב פְּפָא שֶׁהַחֲמִיר בְּכָבֵד כְּזֵית בְּמִקּוֹם שֶׁהִיא תְלוּיָה
וְכְזֵית בְּמִקּוֹם מָרָה.

וְכַד אֵיבְעִיא לִיהּ לר' יֵנְאִי בַר יְחִזְקִאל נִיטֵל מְקוֹם כָּל הַשְּׂדֵרָה וְכוּלוֹ קֵיִים. נִיטֵל מְקוֹם
טִיבּוֹרוֹ וְכוּלוֹ קֵיִים נִיטֵלוּ רֵאשֵׁי פְּרָקִים וְכוּלוֹ קֵיִים מֵאִי.

הוּא דְהוּא בְּעֵי לְכָל אֶחָד לְפִי סְבָרְתוֹ דְזֶה הַמְקוֹם הוּא מְצִיל מֵאִי אִם נִיטֵל זֶה הַמְקוֹם
וְכוּלוֹ קֵיִים אִם כְּשִׁנְיָטֵל הוּא מְטָרִיף אוֹ לֹא וְעֵלְתָה בְּתִיקוֹ. עַל זֶה כָּתַב רַבֵּינוּ שְׁזָה סָפֵק
דְּהֵיִינוּ מְשׁוּם שְׁעֵלְתָה בְּתִיקוֹ.

וְכָתַב וְיִרְאֶה לִי לְהַתִּיר מִן הַטַּעַם הַשְּׁנִי שְׁכָתַב שֵׁם הַכ"מ. שְׂאָף עַל פִּי שֶׁהוּא מְחַמֵּר
כְּדַבְּרֵי שְׁלִשְׁתָּם בְּעַנְיָן לְהַצִּיל.

כִּינּוּן שְׁלִכְלֵ א' שְׁלִפֵי סְבָרְתוֹ כְּנֹז' עֵלְתָה בְּתִיקוֹ. וְסָפֵק הוּא מְשׁוּם דְכָל א' סוֹבֵר שְׁזָה הַמְקוֹם
הַמְצִיל קָא מְבַעֲיָא לִיהּ אִם נִיטֵל זֶה הַמְקוֹם וְהַשְּׂאָר קֵיִים אִם מְטָרִיף.

ג"כ נְמִי בְּעַנְיָן שֶׁל הַכָּבֵד אַע"פ שֶׁרַב פְּפָא הַחֲמִיר מְשׁוּם דְשְׂמָא כְּדַבְּרֵי זֶה וְשְׂמָא כְּדַבְּרֵי
זֶה וְעֵשָׂה דְבְעֵי שְׁנֵיהֶם בְּמִקּוֹם שֶׁהִיא תְלוּיָה בּוֹ וּבְמִקּוֹם הַמָּרָה. מ"מ בְּנִיטֵל לֹא אָמַרִינוּ

דספק אם נִיטל זה או זה אם מטריף משום דהוא ס"ס ולא הטריף אלא בְּנִיטְלוֹ שְׁנִיָּהּ דְּנֹקָא כְּמוֹ הַגְּלוּדָה וּלְפִי שְׁהִבְעִיָּא הִיא בְּגִלוּדָה הַזְּפִיר רַבִּי שֵׁם שְׁהוּא סָפֵק וְהַתִּיר וְלֹא הַזְּפִיר זֶה הַסָּפֵק פֶּאן: אָבֵל מִדְּבָרֵי מֶרְ"ן בַּכ"מ מִשְׁמַע דְּלֹא יִלְיָף לֵה נִיטְלָא שֶׁל הַכְּבֵד מְגִלוּדָה שְׁפֵתֵב וְז"ל הֵכִי מִשְׁמַע וְדַאי דְּכִינּוֹן דְּהֵגִי תָּרִי זִיתִי עֵיקָר חֵיוֹתָה אִם נִיטְלוֹ הָרִי נִיטְלָא חֵיוֹתָה וְאֵע"פ שְׁנִשְׁתַּיִיר כָּל הַכְּבֵד לָאוּ כְּלוּם הוּא עַכ"ל.

וְלִי קָשָׁה זֶה דַּא"כ מֵאִי בְּעֵי ר' יֵנְאִי בְּגִלוּדָה אִם נִיטְלָא הַסְּלַע טְרַיְפָה וְהִלָּא סְבָרָא אִיפָּא כְּמוֹ דְּאָמְרִינּוּ בַּכְּבֵד. וְאִפְשָׁר דְּיֵישׁ לְחַלְקָא דְּבִשְׁלָמָא בְּעֵנִין הַכְּבֵד דְּמָה דְּמִצְרִיכִינּוּ פְּזִית בְּמָקוּם שְׁהִיא תְּלוּיָהּ בּוֹ וְכִזְזִית בְּמָקוּם מְרָה מְשׁוּם דְּהוּא עֵיקָר חֵיוֹתָה סְבָרָא הִיא דְּגַם בְּנִיטְלוֹ וְנִשְׂאָר הַכְּבֵד טְרַפָּה מְשׁוּם דְּאִזְדָּא לֵה חֵיוֹתָה דִּילְקָה אָבֵל בְּגִלוּדָה טַעֲמָא דְּמִצְרִיכִינּוּ לֵה כְּסֻלְע לְמָר כְּדָאִית לִיה וּלְמָר כְּדָאִית לִיה הוּא מְשׁוּם דְּעַל יְדֵי אוֹתוֹ שְׂיִיר מַעְלָה אַרוּכָה אִפְשָׁר לְוֹמַר דָּאָף ע"ג דְּנִיטְלָא סְלַע זֶה כִּינּוֹן דְּהַעוֹר כְּנִינּוּם הוּא מַעְלָה אַרוּכָה וְלֵהֲכִי קָא מְבַעֲיָא לִיה לְרַבִּי יֵנְאִי וְאִתִּי שְׁפִיר שְׁשֵׁם פֵּתֵב רַבִּינוּ שְׁהוּא סָפֵק אִם נִיטְלָא מִטְרִיף אוֹ לֹא וְהַתִּיר מְשׁוּם שְׁהוּא סָפֵק סְפִיקָא כַּמ"ש שֵׁם הַכ"מ בְּתִירוּץ שְׁנִי וְכָאן אָסֵר וְאֵע"פ"כ גַּם לְפִי זֶה אִפְשָׁר לְוֹמַר דְּבְּנִיטְלָא מְקוּם חֵיוֹתָה לְבַד וְהַכְּבֵד כְּנִינּוּם קִינּוּם.

לֹא בְּעֵינֵינּוּ שְׂיִשְׂאָר פְּזִית כִּינּוֹן דְּהוּא לְעֵנִין חֵיוֹתָה שֵׁם אִפְקִילוֹ לֹא נִשְׂאָר מְמַנּוּ כִּי אִם מְעַט הָרִי הַכְּבֵד יוֹנֵק מְמַנּוּ חֵיוֹתָה. אָבֵל אִם נִיטְלָא הַכְּבֵד כְּנִינּוּם שְׂיִשְׂאָר פְּזִית בְּמָקוּם שְׁהוּא תְּלוּיָהּ בּוֹ וְכִזְזִית בְּמָקוּם מְרָה לְפִי שְׁפִיחֻת מְפִזִּית כְּמָאן דְּלִיתָהּ דְּמִי: וְג"כ אוֹסִיף לְוֹמַר כִּינּוֹן דְּהוּא מְשׁוּם חֵיוֹתָה דְּכְבֵד לֹא מִצְטְרִפִּינּוּ אִלָּא א"כ נִיטְלוֹ שְׁנִיָּהּ מְקוּם שְׁהוּא תְּלוּיָהּ בּוֹ וּמְקוּם הַמְרָה דְּלִיפָּא שׁוּם חֵיוֹתָה כְּלָל.

אָבֵל אִם נִיטְלָא א' דְּנֹקָא וְנִשְׂאָר הַשְּׁנִי סְגִי וְכִשְׂרָה דִּיוֹנֵק מִהַנְּשְׂאָר כְּפִשְׁט דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁפֵתֵבִיתִי: וְכֵן מִשְׁמַע מְמָה שְׁפֵתֵב הַב"י בַּסִּי' מ"א מִשְׁם הַרְשָׁב"א דְּשְׁנֵי כְּבָדִים הַדְּבּוּקִים בְּכִזְזִית בְּמָקוּם מְרָה וּבְכִזְזִית בְּמָקוּם חֵיוֹתָה טְרַפָּה.

מְשׁוּם דִּיתֵר כְּנִטְוֹל דְּמִי וְכִאִילוֹ נִיטְלוֹ אִלוֹ הַמְּקוּמוֹת. דְּמִשְׁמַע דְּלֹא מִטְרִיף הַנִּיטְלָא אִלָּא כְּשִׁנִּיטְלוֹ שְׁנִיָּהּ אִלוֹ הַמְּקוּמוֹת אָבֵל בַּא' אִינוּ מִטְרִיף: וְהַשְׁתָּא אִתּוּ דְּבָרֵי רַבִּינוּ עַל נְכוּן דְּהֵם לְפִי הַמּוּבָן כַּמ"ל וְלֹא קָשָׁה תּוֹ מַה שְׁהַקְּשִׁיתִי כֵּן נִרְאָה לַע"ד וְדוּק הַטִּיב: שֵׁם אָבֵל אִם הִיָּה מְפֹנֵר וְכו' הָרִי זֶה סָפֵק וְנִרְאָה לִי שְׁהִיא אֲסוּרָה ע"כ.

כְּתֵב מֶרְ"ן בַּכ"מ מ' נִישׁ . לְתַמּוּה וְכו'.

וְנ"ל מְשׁוּם דְּמִדִּינָא לֹא בְּעֵינֵינּוּ שְׂיִשְׁתַּיִיר אִלָּא פְּזִית אֶחָד וְכו' אוֹ שְׁמָא אָף כְּשִׂאָחַד מִהַזְּתִימִים שְׁלָם וְהַשְּׁנִי מִתְּלַקֵּט אִיבְעִיָּא לֵהוּ וּלְכַד פֵּתֵב מְפֹנֵר וְכו' ה"ז סָפֵק כְּלֹמֵר עָלָה בְּתִיקוֹ וְנִרְאָה לִי שְׁהִיא אֲסוּרָה וְכו' נְטַעְמוֹ מְשׁוּם דָּאֵם כֵּן לֹא הוּוּ שְׁתִּיקִי בְּגִמְרָא מְלִפְרוּשֵׁי דְּהַנְּדָבָר בְּעֵינֵי לֹא הוּוּ אִלָּא כְּשִׁנִּיטְלוֹ הַזְּתִימִים מִתְּלַקֵּטִים עַכ"ל.

וְקָשָׁה לִי דָּאָף אֵת"ל דְּהַבְּעִיָּא הִיא עַל זִית אֶחָד מְפֹנֵר וְכו' וְהַשְּׁנִי שְׁלָם מ"מ כִּינּוֹן דְּסִלְקָא בְּתִיקוֹ. הִיָּה לוֹ לְרַבִּינוּ לְהַתִּיר מְשׁוּם סָפֵק סָפֵק דְּשְׁמָא בְּחַד פְּזִית סְגִי.

דְּמָה שְׂאָמַר רַב פֶּפְּא דְּבְּעֵי שְׁנֵי זִיתִים א' בְּמָקוּם שְׁתְּלוּיָהּ בָּהּ וּבְמָקוּם מְרָה. הוּא מְשׁוּם סָפֵק וְכִינּוֹן שְׁכֵן בְּהָא אִיכָּא סָפֵק סְפִיקָא.

ספק דנשא זיה הוית הנשאאר שלם הוא דצריף להיות. ואת"ל שאינו זה אלא הוא המפונר וכו' פיון דסלקא בתיקו דהוא ספק אם המפונר וכו' מדמינו ליה כמו שאינו.

או חשבינו ליה להכשיר הרי זה ס"ס ודמיא לגלודה שהתיר רבינו מפח ס"ס. כמו שפכתב שם הכ"מ בתירוץ ב' דספק אם הסלע שצריף הוא זה.

דקא דבעי תלתא הוא משום ספקא דכמאן הלכתא. ואת"ל דזה הוא הסלע דהלכתא פנותיה דמאן דאמר הוא זה.

מ"מ הרי סלקא בתיקו וספיקא הוא אם נישל מטריף וס"ס הוי: ואפשר לומר דכוננת הרב במה שאמר או שפא אף פשאחד מהזיתים שלם והשני מתלקט וכו' איבעיא להו. הוא דהינו דממה דקא מבעיא להו הכי.

הוא משום דחשבי לדברי רב פפא הוא דהכי הלכתא. ולא פספק דבכל מקום ואינו דומה לגלודה.

דנבינו הוא דמסופק ליה כמאן הלכתא בהנהו תלתא ולכף החמיר ככלהו תלתא דבעי סלע על כל פני השדרה ועל כל ראשי איברייה ועל הטויבור. דבהו גוונא דבעיא דקא בעי ר' ינאי דהוא על כל אחד לפי סברתו נישל מהו ועלתה בתיקו דהוא ספק.

הויא ס"ס דאם לא נישל אלא רוחב סלע או מעל כל פני השדרה או רוחב סלע: מעל כל ראשי איברייה או רוחב סלע מעל הטויבור דשפא לאו האי דבעי שישפטייר דשפא הלכתא פחד מהנהו תרי.

ואת"ל דהלכה פמותו דילמא איהו מודה דאם נישל העור פי אם מאותו מקום בלבד פיון שנסאר כל העור קיים לא מטריף והוי ספק ספקא וילקולא ודוק: פרק י"ב דין ו' שחיטה שאינה ראויה לאכילה.

שמה שחיטה וכו' פתב הרב לח"מ וגבי חולין שנסחטו בעזרה ג"כ איפלגו בכי האי גוונא וכו' ורבינו פסק לעיל בפרק שני כר"ש דמתיר שפכתב והשוחט ונמצא טרפה הרי אלו מותרין וכו' ויש לתמוה עליו פיון דבברייתא שנה לר"מ בלשון חכמים אע"ג דהו ברייתא מ"מ לא מצינו משנה חולקת עליה דתאמר דהלכה כר"ש בהא ע"כ: ונ"ל דטעמא דרבינו דפסק כר"ש משום דבכסוי הדם דרבי סתם דברי ר"ש בלשון חכמים וספק הוא דפטור.

שם בש"ס הביאו על הך מתניתין דנקט דברי ר"ש בלשון חכמים אמר ר' אבא וכו' ולא לפל אמר ר"ש שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה דמודה ר"ש שמתהרתה מדי גבלה ואמרו עליה פשיטא וכו' לא צריכא לשוחט את הטרפה והיא חולין בעזרה דתניא השוחט את הטרפה.

וכן השוחט ונמצאת טרפה זה נזה חולין בעזרה ר"ש מתיר בהנאה וחכמים אוסרין סד"א הואיל וא"ר שמעון מותר בהנאה אלמא לאו שחיטה היא פלל אימא מידי גבלה נמי לא מטרהה קמ"ל ע"כ. הנה ר' אבא פשיטא דלר"ש דאמר בכסוי הדם דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה יצא לנו בנדאי דגם להשוחט חולין בעזרה והיא טרפה דמותר

בהנאה וכדי שלא תאמר דגם מידי נבלה נמי לא מטתרה אצטריף לאשמועינן שמודה ר"ש שמטתרתה מידי נבלה.

להכי רבינו דפסק כר"ש דפטור מכסוי הדם פסק נמי דמותרין בהנאה פינו דעל מתניתין על דברי ר"ש דשנאו בלשון חכמים אמר הכי רבי אבא בפשיטות דלדידיה הנה מותר בהנאה.

ואצטריף משום שמטתרתה מידי נבלה. דנדאי דדברי ר' אבא לאו משום דבברייתא קתני הכי.

דא"כ הנה לו לקבוע דבריו על הברייתא ולא האי דמתניתין דכסוי הדם. אלא פשוט פינו דקתני הכי מתניתין בכסוי הדם נפקא לן דלר"ש מותר בהנאה בשוחט חולין בעזרה טרפה וכו' וא"כ לא איכפת לן אם בברייתא נקט דברי ר"מ בלשון חכמים: שם ועגלה ערופה ופרה אדומה כתב הלח"מ וז"ל ולכאורה יש לתמוה על רבינו פינו דאסיקנא בגמרא דמקרי תרנייהו שחיטה ראיה איה פתחה הוא דמשמע דס"ל דהנה שחיטה שאינה ראיה וכו' הא כבר כתב רש"י דבפ"ב דכריתות אוקמוה ההיא דתצא ותרעה בעדר פתנא אחר ומתניתין לא ס"ל הכי ולא ראיה לאכילה מקרי ולכך פסקה רבינו עכ"ל: נאני אומר דרבינו כתב זה ואע"פ שבפ"ס אמרו אינה משנה.

שהוא הולך לפי מה שכתב בפ"י מהלכות רוצח הל' ו' ומשטרד לנחל תאסר בהנאה אף ע"פ שעדין לא נערפה. ואם מתה או נשחטה אחר ירידתה הרי זו אסורה בהנאה ע"כ.

א"כ הרי איכא צד דשחיטה שאינה ראיה היא. דהוא פסק פ"ב המנוא וכתביו דס"ל הכי כמו שכתב מר"ן בכ"מ שם.

ובפרה אדומה כתב שם בפרק א' הל' נשחטה על גב מערכתה אין לה פדיון עולמית ועל זה הצד אמר לה הכא והקושיא מעיקרא לימא פלל וק"ל: דין ח' ונוהג בכלאים פיצד צבי שפא על העז ושחט העז ואת בנה לוקה וכו' היתה בת הצביה הזאת נקבה וכו' לוקה משום אותו ואת בנו ע"כ.

ראיתי לדקדק בדברי רבינו שכתב ונוהג בכלאים וכו'. ולא הנפיר כפי דקתני בברייתא דלרבנן נוהג בו.

ובענין פסוי הדם בפ"ד מהל' אלו הנפיר פלאים והנפיר הכפי שכתב וכן בריה שיהא ספק בהמה או חיה צריף לכסות ואינו מברך ובהל' יום טוב פ"ג הל' א' כתב וכן בריה שיהא ספק אם חיה היא אם בהמה אין שוחטין אותה בי"ט ואם שחט לא יכסה דמו עד לערב.

ובהלכות בכורים פ"ט כתב דהכפי שהוא ספק מפרישין ממנו כל המתנות. ובצבי הבא על העז וילדה הנלד חייב בחצי המתנות.

ובת"ש הבא על הצביה הנלד פטור מן המתנות ע"כ: ועוד ראיתי לדקדק בפסוגיא האמורה על אותו ואת בנו. ת"ר אותו ואת בנו נוהג בכלאים ובכפי רבי אליעזר אומר פלאים הבא מן העז ומן הרחל אותו ואת בנו נוהג בו.

כּוּי אִין אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ נוֹהֵג בּוֹ. הִנֵּה כְּשֶׁאָמַר ר"א כְּלָאִים הֵבֵא מִן הָעֵז וּמִן הָרְחֵל או"ב נוֹהֵג בּוֹ.

מִשְׁמַע דְּהוּא לְאִפּוּקֵי הַכְּלָאִים הֵבֵא מִן הָעֵז וּמִן הַצְּבִיָּה. אוֹ מִן הַצְּבִי וּמִן הַתִּינִישָׁה דְּאִינוּ נוֹהֵג בּוֹ.

וּא"כ אֲמַאי אָמַר כּוּי וכו' הִנֵּה לִיה לְמַנְקֻט כְּלָאִים הֵבֵא מִן הַצְּבִי וּמִן הָעֵז כּמ"ש. וְאִם נִפְשָׁה לּוֹמַר דְּזֵה מִשְׁמַע מִמָּה שֶׁאָמַר הֵבֵא מִן הָעֵז וּמִן הָרְחֵל וכו' דְּזֵה דְּוָקָא נוֹהֵג בְּהֵם וְלֹא בְּכָלָאִים הַאֲחֵרִינִי.

וְהוֹסִיף לּוֹמַר גַּם הַכּוּי נְמִי דְּאִינוּ נוֹהֵג בּוֹ. זֶה אִי אֶפְשָׁר לּוֹמַר דְּוֹדַאי זֶה לֹא צָרִיף לּוֹמַר. כִּינּוּן דְּאָמַר דְּאִינוּ נוֹהֵג אֲלֵא בְּבֵא מִן הָרְחֵל וּמִן הָעֵז. דְּאֶפִּילוּ כְּלָאִים שְׂיֵשׁ בּוֹ מִקְצַת שְׁה אִינוּ נוֹהֵג בּוֹ.

כ"ש בְּכּוּי שֶׁהוּא בְּרִיָּה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְעוֹד מַה שֶׁאָמַר רַב חֲסֵדָא אִי זֵהוּ כּוּי שְׁנַחְלָקוּ בּוֹ ר"א וְחֲכָמִים זֶה הֵבֵא מִן הַתִּישׁ וּמִן הַצְּבִיָּה וכו' הִיאָה אֲתוּ דְּבָרֵי אֵלוּ וְנִלְאָ הַכּוּי הוּא בְּרִיָּה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.

וְאִילוּ כְּלָאִים דְּקַתְנִי לִיה בְּרִיָּתָא בְּרִישָׁא נוֹהֵג בְּכָלָאִים שְׁעַל זֶה הִיָּה צָרִיף לּוֹמַר אִינָה כְּלָאִים שְׁנַחְלָקוּ בּוֹ ר"א וְחֲכָמִים זֶה הֵבֵא מִן הַתִּישׁ וּמִן הַצְּבִיָּה. וְעוֹד שְׁאִם הוּא זֶה כּוּי שְׁנַחְלָקוּ בּוֹ ר"א וְרַבָּנּוּ.

אִם כֵּן מָה הוּא הַכְּלָאִים דְּקַתְנִי לָהּ: וְעוֹד קָשָׁה עַל מַה דְּמוֹקִים בְּש"ס אַחַר קְוִשִׁית וְהָא דְתַנּוּן כּוּי וכו' וְאָמַר לְעוֹלָם בְּצְבִי הֵבֵא עַל הַתִּינִישָׁה וְרַבָּנּוּ סְפוּקֵי מְסַפְקָא לָהּ אִי חוֹשְׁשִׁין לְזַרְע הָאָב אוֹ אִין חוֹשְׁשִׁין ע"כ.

דְּאִם רַבָּנּוּ סְפוּקֵי מְסַפְקָא לָהּ אִי חוֹשְׁשִׁין לְזַרְע הָאָב אִם כֵּן נִייד מְדַאוּקְמֵי לְעוֹלָם בְּתִישׁ הֵבֵא עַל הַצְּבִיָּה וְיִלְדָה בַת וּבַת יִלְדָה בּוֹ דְקָא שְׁחִיט לָהּ וְלִבְרָה רַבָּנּוּ סְבָרֵי חוֹשְׁשִׁין לְזַרְע הָאָב וְשֶׁה מִקְצַת שְׁה.

וְכִינּוּן שְׁכֵן בְּמַאי מוֹקֵי דְבָרֵי רַב חֲסֵדָא שֶׁאָמַר אִינָהוּ כּוּי שְׁנַחְלָקוּ בּוֹ ר"א וְחֲכָמִים זֶה הֵבֵא מִן הַתִּישׁ. וּג"כ תְּקַשָּׁה עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ שְׁפַתְב ה"ל ט' הִיָּתָה בַת הַצְּבִיָּה הַזֹּאת נִקְבָּה וְיִלְדָה בּוֹ וְשַׁחַט אֶת הַנִּקְבָּה בַת הַצְּבִיָּה וְאֵת בְּנָה לּוֹקָה ע"כ.

דְּאֲמַאי לּוֹקָה מְסַפֵּק וְהָא סְפָקָא אִיכָּא דְשִׁמָּא אִין חוֹשְׁשִׁין לְזַרְע הָאָב וּבַת הַצְּבִיָּה הַזֹּאת כְּוָלָה צְבִי מְקַרֵּיָא וְלֹא מְחַיֵּיב. וְעוֹד קָשָׁה עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ שֶׁאָמַר אֲבָל הָעֵז שְׂבָא עַל הַצְּבִיָּה אֲסוּר לְשַׁחֵט אוֹתָהּ וְאֵת בְּנָהּ.

וְאִם שְׁחַט אִינוּ לּוֹקָה פָּרָה וּבְנָה אֲסָרָה תּוֹרָה לֹא צְבִיָּה וּבְנָה ע"כ. דְּאֲמַאי אֲסוּר וְהָא אָמַר רַב חֲסֵדָא הַכֹּל מוֹדִים בְּהִיא צְבִיָּה וּבְנָה תִישׁ שְׁפָטוּר שְׁה וּבְנוּ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא צְבִי וּבְנוּ.

וְכִי תִימָא שְׁרַבִּינוּ סְבוּר כִּינּוּן דְקָא מְקַשׁוּ עַל דְּבָרֵי רַב חֲסֵדָא וְהָא דְתַנּוּן כּוּי אִין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ יכו' וְאוּקְמוּ דְרַבָּנּוּ סְפוּקֵי מְסַפְקָא לָהּ וכו' וְאָמַר רַב פֶּפְא בְּתִישׁ הֵבֵא עַל הַצְּבִיָּה וְלֹאִסוּרָא דְהוּא דְלֹא כְּרַב חֲסֵדָא שֶׁאָמַר שְׁהַכֹּל מוֹדִים שְׁפָטוּר.

דהוא דכינן דחוששין לזרע האב ושה אפילו מקצת שה אסור אבל ליכא מלקות פנין דהא דאמרי רבנן דחוששין לזרע האב הוא מספיקא דוקא. דלרב פפא ס"ל דגם ע"ב העבירה אמרינן שה ואפילו מקצת שה.

דלא פרב חסדא דאמר שה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו דרבינו אינו מפרש פפירוש רש"י דהוא קאי על הנקבה הבאה מן התייש ושהבירה עם בנה וכן דעת הרשב"א. דרבינו מפרש לה כצורתה שעל פן העבירה פנין שהוא תיש קרינא עליה בנו שהוא שה עם אמו אל תשחטו ביום אחד.

דא"כ מאי שנא איהו מכן צבי ותיישה דלוקה : הן אמת שיש להשיב דבשלמא בכן העבירה והוא תיש דמה דאסרה הוא משום ספק דשמא חוששין לזרע האב. לכן אין בו מלקות אבל פן התיישה אדרבא ממה שאני פוטרן שהוא פן העבירה הוא ספק אי חוששין לזרע האב.

וגם אינו מעלה ומוריד לפוטרן. פנין דס"ל לרבנן שה ואפי' מקצת שה.

ואמו תיישה הרי חייב מלקות. אבל מ"מ ממה שאמר רבינו על טעם פטור המלקות משום דפרה ובנה אסרה תורה ולא צביה ובנה שהוא פדברי רב חסדא הנה לו לומר שפותר: והנלע"ד ע"ד הוא שרבינו לא גריס בפרייתא ובכוי אלא נוהג בכלאים ר"א אומר פלאים הבא מן העז ומן הרחל.

אותו ואת בנו נוהג בו פלאים הבא מן התייש ומן העבירה אין אותו ואת בנו נוהג בו ואע"פ שרש"י דחה גירסא זו משום דא"כ מאי אתא רב חסדא לאשמעין ע"כ. אני אומר שונדאי חידוש אתא לאשמעין בדברי רבנן שאם לא אשמעין רב חסדא הכי הנה אמרינן שרבנן מחייבי בכלאים הבא מן התייש ומן העבירה אפי' אמו צביה להכי אמר אינהו פלאים שפחלקו בו זה הבא מן התייש ומן העבירה וגמר דבריו ואמר הפל מודים בהיא צביה ובנה תיש שפטור שה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו ואם היא תיישה ובנה צבי שחייב שה אמר רחמנא ובנו כל דהו.

אלא לפי שלא ביאר אינה אופן היא מחלוקתם פנין שאמר בזה מודים שניהם שפטור ובזה מודים שחייב קא מצדד הש"ס באינה אופן מה שאמר רב חסדא אינהו פלאים שפחלקו בו ר"א ונתכמים זה הבא מן התייש ומן העבירה אי בתייש הבא על העבירה.

הא אמר הפל מודים בהיא צביה ובנה תיש שפטור וכו' אי בצבי הבא על התיישה וילדה וקא שחית לה ולברה והא אמר הפל מודים בהיא תיישה ובנה צבי שחייב וכו' ואוקים לה בתייש הבא על העבירה וילדה בת ובת ילדה בן וקא שחית לה ולברה רבנן סברי חוששין לזרע האב ושה אפי' מקצת שה ור"א סבר אין חוששין לזרע האב ושה אפילו מקצת שה לא אמרינן ורבינו פסק פרב חסדא דלפי האי דאוקי דבתייש הבא על העבירה וילדה בת ובת ילדה בן ושחט לה ולברה דלרבנן חייב.

וכן פסק שצבי הבא על העז ושחט את העז ואת בנה לוקה. שנה לדברי רב חסדא הפל מודים שחייב.

ומה שפסק שתיישב הבא על הצביונה שאיסורה איכא. הוא משום דמשמע דממה שנקט רב חסדא שפטור.

ולא אמר שמתר משמע דמ"מ איסורה איכא פניו דאביו תיישב ואית לן דחוששין לזרע האב. אע"ג דגלי קרא שפורה ובנה בדוקא ולא צביונה ובנה.

החמירו בו חכמים דסובר רבינו פאוקמתא ראשונה דרבנן ס"ל דחוששין לזרע האב. ושה אפילו מקצת שה.

ואף על גב דלכתר אוקמו דלרבנן ספוקי מספקא להו. זה הוא משום דקא מקשו וקא דתנן כזי אין שוחטין אותו בי"ט וכו' במאי עסיקין אלימא בתיישב הבא על הצביונה וילדה וכו'.

דמפח קושיא זו אוקמו דלרבנן מספקא להו. אבל רבינו כתב בהל' י"ט דכזי הוא כמשמעו.

דהוא ספק חיה ספק בהמה ולא כמו שהבינו בסוגיא זו דהוא איירי בבא מכלאים של בהמה וחיה שלכן הוקשה להם עד שאמרו דלרבנן ספוקי מספקא להו. וטעמו של רבינו דמפרש לכזי דתנן במתניתין הוא על הכזי ממש משום דהכי אוקמו במסקנא דמס' ביצה שאמרו שמה יאמרו חיה הוא ויבאו להתיר חלבו.

והו' סוגיא עדיפא דמקומה היא. ובפרק י"ד לקמן שהזכיר נמי כלאים הבא מבהמה וחיה. הוא משום טעם שמה יבא להתיר חלבו כשהוא מכסה דמו ביום טוב ויחלבו אסור כמו שכתב רבינו בפרק א' מהלכות מאכלות אסורות. אז משום פניו דעל הו' מתניתין אמרו יישב אומרים זה הבא מן התיישב ומן הצביונה החמיר בדבריהם.

וכיון דהקושיא דהאי סוגיא אינה מוכרחת לסתור דברי רב חסדא עדיין דבריו קנימין. דרבנן ס"ל חוששין לזרע האב ושה מקצת שה אמרינן.

ומהו' ברייתא דמתנות לא קשיא כדי לסתור דעת רב חסדא. דלרבי אליעזר דפטר דלית ליה שה ואפילו מקצת שה דבצבי הבא על התינישה איירי ולרבנן דאמרי דחייב דאמרינן דשה ואפ' מקצת שה ומה דקתני חייב הוא בפלגא דצד שיות: ורבינו בפ"ט מהלכות בכורים פסק דהכזי אע"פ שהוא ספק מפרישין ממנו המתנות.

צבי הבא על העז וילדה הולד חייב בחצי המתנות שנאמר אם שה אפילו מקצת שה. תישב הבא על הצביונה הולד פטור מן המתנות ע"כ: והנה בצבי הבא על העז וילדה דחייב בחצי המתנות הוא משום דחוששין לזרע האב.

ואם פן ליכא אלא פלגא דאמו וכתב קרא שה ואפ' מקצת שה. ומה שפטר בתיישב הבא על הצביונה.

ואף על פי שדינא הוא שחוששין לזרע האב ולא ספיקא הוא לדעת רב חסדא כמ"ש. הוא הולד לפי מה שכתב דצבי הבא על העז דמה דחייב בחצי המתנות.

הוא משום דאמר קרא אם שה דמשמע דהוא משום ריבוייא דאם שה. ולא ממשמעו שה כמו שאמרו באותו ואת בנו.

ומשמע דהוא דוקא פלגא משום צד השויות של אמו וכיון דלא אתרבי אלא ריבוי אחד. משמע אכל אמו צבקה פטור.

אע"ג דאית לן דחוששין לזרע האב דרממנא הכי אמר דאם לא פן למאי אצטרף רבויא פלל. כיון דאית לן דמשמעות שיה נאפילו מקצת שיה.

ומדכתב רממנא ריבויא דאם הוא פדי לרבות צבי הבא על העז להתחייב פלגא מצד שויות של אמו דוקא. ובתייש הבא על הצבקה דלית ביה ריבויא פטור: והשתא לדברי רבינו אלו יאמר דרב חסדא הכי ס"ל במתנות.

ולכא למיפרי מניה עליה דענין המתנות אינו פוענן אותו ואת בנו. ופסק פרב חסדא משום דפשיטא ליה דענין המתנות אינו פוענן אותו ואת בנו.

ומה שישם בפירק הזרוע בש"ס קא מוקמי להברייתא לפי דברי רב פפא הוא פדי להקשות עליו מפדי וכו'. ורב הונא בר חינאי קא מתרץ ליה נמי לפי דברי רב פפא.

אבל אחר כך הביא הש"ס דברי רבין אמר רבי יוחנן וכו' דתניא שור מה תלמוד לומר אם שור לרבות את הפלאים שיה מה תלמוד לומר אם שיה לרבות את הפוי. דכוננת הש"ס דומר דלדברי רבי יוחנן הוא משום ריבויא ולא פדברי רב פפא.

והוא עיקר. הדרינו דרב חסדא לא נסתר דברו מברייתא דמתנות ופסק פנותיא: אלא דקשה על מה שהעליתי שרבינו ס"ל דחוששין לזרע האב וכרב חסדא היא דאתו דבריו מה שכתב אחר כך איסור אותו ואת בנו נוהג בנקבות שיה בנה ודאי ואם ודאי וכו' שהדבר ספק אם נוהג בזכרים או אינו נוהג אלמא דספק אם חוששין לזרע האב שבש"ס תלו זה באם חוששין לזרע האב שפדף ע"ט ע"א אמרו מאן חכמים חנניה הוא דאמר חוששין לזרע האב.

ומצינו שחנניה לא אמר פי אם על אותו ואת בנו דנוהג בזכרים ובנקבות. וקא שקיל וטרי שם לפי האי סברא.

ועוד דבסוגיא דידן על דברי רב חסדא שאמר שרבנו סברי חוששין לזרע האב קא פריף אחר כך ולפולג בחוששין לזרע האב בפלוגתא דחנניה ורבנו. ולהכי מר"ן בכ"מ פתב על דברי רבינו שאמר שהוא ספק אם נוהג בזכרים או אינו נוהג.

דאסיקנא דר' יהודה ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב. ולפיכך פסק רבינו ביה פדיו הספיקות דאין שוחטין ואם שחט אינו לוקה ע"כ: ונ"ל שרבינו דייק בדברי רב חסדא שאמר הפל מודים בהיא תנישה ובנה צבי שחייב שיה אמר רממנא ובנו כל דהו.

דהוא משמע דחוששין לזרע האב. דאם אין חוששין הרי איכא פולו שיה ואע"פ שגם לר"א קאמר הכי ור"א הא קאמר אח"כ לדעת רב חסדא שס"ל אין חוששין לזרע האב מ"מ רב חסדא אמר הכי דאפי' הנה סובר ר"א דחוששין לזרע האב הא אמר רממנא שיה ובנו כל דהו.

וכיון דרב חסדא הכי ס"ל דלרבנו חוששין לזרע האב להכי הוא פסק בתייש הבא על הצבקה וילדה בת ונתת ילדה בן וקא שחט לה ולברה דחייב משום דחוששין לזרע האב. אע"פ שפסק דהא דנוהג בזכרים הוא ספק דאין זה תלוי בנה.

דטעמא דחנננה הוא משום דכתיב אותו דמשמע זכר וכתיב בנו מי שפנו פרוף אחריו דמשמע נקבה הילכך נוהג בין בזכרים בין בנקבות והש"ס שם רצה לומר דמה ששמואל אמר הלכתא פחנננה אנדא לטעמיה וכו' מאן חכמים חנננה הוא דאמר חוששין לזרע האב ועל סברא זו הוא דקא מקשו בש"ס על דברי רב חסדא וליפליגו בחוששין לזרע.

האב בפלוגתא דחנננה ורבנן דהיינו דנימא ר"א אומר אינו נוהג בזכרים ונימרו רבנן נוהג. ותיירץ לו אי פליגי בההיא הנה אמינא בהא אפילו רבנן מודו דשה ואפילו מקצת שיה לא אמרינן קמ"ל: והנה לפי תירוץ זה משמע דקושטא הכי דרבנן.

ס"ל דנוהג בזכרים פחנננה ואם פן כיצד אמר רבינו דזה ספק והא לרבנן שפסק פנותייהו בהנה ס"ל דנוהג בזכרים. אלא שמוקרח לומר שלדעת רב חסדא אין זה תלוי בזה שאף על פי שנאמר אין נוהג בזכרים מ"מ בבת שייצאה ממנו שכיון שזרע תיש יש בה.

ואית לן דחוששין לזרע האב. הרי יש בה מקצת שיה ואמר רחמנא שיה ואפילו מקצת שיה: ומה שכתב רבינו שהדבר ספק אם נוהג בזכרים אינו מטעם שכתב מר"ן בכ"מ אלא דהוא מסתפק בדברי שמואל שאמר הלכתא פחנננה אם הוא מטעם דהוא ס"ל דטעם דחנננה הוא משום דחוששין לזרע האב והוא הכי ס"ל כפשטא דש"ס דאמר ואנדא שמואל לטעמיה וכו'.

ואם נאמר דטעם דחנננה לאו מטעם זה אלא מקרא דכתיב אותו וכתיב בנו וילעולם חנננה עצמו ס"ל דלענין אחר אין חוששין לזרע האב לא הנה פסיק הלכתא פנותיה. ומשום זה כתב רבינו שדבר זה ספק הוא אם נוהג בזכרים דהיינו שאע"ג דאית לן דחוששין לזרע האב מ"מ אפשר דנוהג גם בנקבות אבל לענין פדי לאסור האב והבן לא אסר הכתוב.

דלא אסר אלא מי שפנו פרוף אחריו וכמו שאמרו בפרייתא לסברת רבנן דפליגי אפחותיה פן נלע"ד דזה דעת רבינו. ולא קשה על רבי' מה שהקשו עליו את זה פתבתי בהגיעי להלכות אלו.

ומ"ש בפ"א מהלכות מאכלות אסורות אינם פעת עמדי לראות אם הדברים מכוננים לאלו ומשנה ראשונה לא זזה ממקומה: פרק י"ג דין א' הלוקח אם על הבנים וכן כל מצות לא תעשה שניתקה לעשה חייב לקיים העשה שבה ואם לא קיימו לוקה ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ ואיכא למידק על דברי רבינו למה כתב אם לא קיימו לוקה דאתי כר"ל ועיין במה שכתבתי בפ"א מהל' נערה בתולה עכ"ל. דהיינו דשם כתב דגירסת הרי"ף קיימו ולא קיימו וא"כ רבינו כתב דברי ר' יוחנן ולא קשה.

וכן ראיתי בהלכות סנהדרין פרק י"ז כתב שרבינו גריס בגירסת הרי"ף שגורס תני קיימו ולא קיימו כר' יוחנן וכפירוש אחרים שכתב ה"ר"ן בסוף חולין יעו"ש. וז"ל ה"ר"ן שם אבל אחרים פירשו דלמ"ד קיימו ולא קיימו קיים העשה כגון ששלח לאחר זמן פטור.

לא קיימו ולא בטלו כגון שמתה מאליה חייב. וכ"ש אם בטליה כששחטה וכו'.

וקי"ל כמאן דתני קיימו ולא קיימו ולפיכך כל שמתה או שפרחה מידו לוקה וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק הנזכר עכ"ל. הנה מבואר מזה דשחטה או מתה שאמר רבינו הוא פרבי יוחנן דאמר קיימו ולא קיימו: אלא דצריך להבין הקושיא של הכ"מ מעיקרא דנדאי

שְׁלֹפֵי פִי רַשׁ"י שְׁפִירֵשׁ דְּלִמָּאן דְּתַנִּי בְּטָלוּ וְלֹא בְּטָלוּ אֵינּוּ לֹוּקָה עַד שְׁיִשְׁחַטְטֵנָה שְׁיִבְטַל הָעֵשֶׂה בְּיָדִים.

וּרְבִינוּ כָּתַב שְׁאֵף שְׁמֵתָה מֵאֲלִיָּה חֲזִיב. שְׁהוּא וְדַאי שְׁלֹא פָּסַק כְּמָאן דְּתַנִּי בְּטָלוּ וְלֹא בְּטָלוּ. וְגַם כְּמָאן דְּתַנִּי קִיָּמוּ וְלֹא קִיָּמוּ לֹא אֲתֵי בְּדַבְרֵי רַשׁ"י דְּהָא הוּא כָּתַב וְאִם לֹא קִיָּיִם הָעֵשֶׂה תוֹף פְּדֵי דִּבְבוּר חֲזִיב. וּמִוְכַרְח לֹוּמַר דְּמַר"ן הַכ"מ יְפָרֵשׁ כְּמוֹ אַחֲרִים שְׁהִבִּיא הַר"ן וְ"ל כְּנו"ל.

דְּנִמְצָא שְׁדַבְרֵי רְבִינוּ הוּא כְּמָאן דְּתַנִּי קִיָּמוּ וְלֹא קִיָּמוּ. דְּהָא לְמָאן דְּתַנִּי בְּטָלוּ וְלֹא בְּטָלוּ אִם מֵתָה מֵאֲלִיָּה פְּטוּר וּרְבִינוּ כָּתַב חֲזִיב.

וּלְפִי שְׁהַגְרִסָּא הִיא בְּדַבְרֵי ר' יוֹחָנָן בְּטָלוּ וְלֹא בְּטָלוּ הִוּוּקְשָׁה לְמַר"ן הַכ"מ לְמָה פָּסַק כַּר"ל דְּתַנִּי קִיָּמוּ וְלֹא קִיָּמוּ: דִּין י"א הִיָּתָה רוּבְצָת וְכו' כָּתַב מַר"ן בַּכ"מ וְאִיכָּא לְמִידָק דְּהוּ"ל לְחִיּוּבֵי בְּקוּרָא נְקָבָה דְּהָא לְמֵאֵי דְּבַעֵי לְמַפְשֵׁט עַל כָּל הַמֵּינִים הוּא חֲזִיב וְקוּרָא בְּכָלֵל וְלֵמֵאֵי דְּדַחֵי בְּקוּרָא מִיָּהָא חֲזִיב.

וְי"ל דְּאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּדִלְמָא בְּקוּרָא לֹאוּ בְּקוּרָא אֲלִיכָּא דְּחֲכָמִים קְאָמַר כַּדְּפָרֵשׁ"י אֲלֵא בְּקוּרָא אֲלִיכָּא דַּר"א קְאָמַר. אֲבָל לְחֲכָמִים מְבַעֵי בְּכָל הַמֵּינִים אִפִּי בְּקוּרָא ע"כ.

וְקָשָׁה לִי עַל זֶה דְּבָלָאוּ הָכִי הָיָה לוֹ לְהַקְשׁוֹת עַל רְבִינוּ דְּאֵמַאי לֹא מְחֲזִיב בְּקוּרָא נְקָבָה דְּהָא רַבִּי אֲלֵעָזָר קְאָמַר עַל הַמִּתְנִיתִין מְחַלְוֹקַת בְּקוּרָא זָכַר אֲבָל בְּקוּרָא נְקָבָה דַּר"ה חֲזִיב. וְעוֹד דְּהָכִי מְשַׁמַּע מֵהַרְבֵּי בְּרִיָּיתָא שְׁהִבִּיא בַּש"ס אַח"כ תַּנ"ה זָכַר דְּעֵלְמָא פְּטוּר.

קוּרָא זָכַר ר"א מְחֲזִיב וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. דְּמְשַׁמַּע אֲבָל בְּקוּרָא נְקָבָה דַּר"ה חֲזִיב: וְעוֹד קָשָׁה דְּאִיָּה שְׁיָיִף תִּירוּצוֹ דְּאֵמַר אֲבָל לְחֲכָמִים מְבַעֵי בְּכָל הַמֵּינִים אֲפִילוּ בְּקוּרָא וְהָא בְּקוּרָא נְקָבָה דַּר"ה חֲזִיב דְּלֹא נְחַלְקוּ אֲלֵא בְּקוּרָא זָכַר: וְעַל הַבַּעֲיָא עֲצָמָה אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּמֵאֵי בַּעֲיָא וְהָא אֵמַר ר' אֲלֵעָזָר מְחַלְוֹקַת בְּקוּרָא זָכַר אֲבָל בְּקוּרָא נְקָבָה דַּר"ה חֲזִיב.

דְּמְשַׁמַּע דְּלֹא נְחַלְקוּ אֲלֵא בְּקוּרָא שְׁהוּא דְּרַכּוֹ לְרַבּוֹן עַל בִּיעֵי אַחֲרִים אֲבָל בְּעוֹף אַחַר אֲפִילוּ נְקָבָה כ"ע מוֹדוֹ דְּפְטוּר דְּבַנְקָבָה דְּלֹא פְּלִיגֵי דְּחֲזִיב אֲלֵא בְּקוּרָא. אֲבָל בְּנְקָבָה דְּעוֹף טְהוֹר דְּעֵלְמָא עַל מִין אַחַר פְּטוּר.

דִּישׁ לֹוּמַר דְּאֶפְשָׁר דַּר' זִירָא דְּבַעֲיָה הָכִי לֹא שְׁמִיעַ לִיהָ דְּבַרִּי ד' אֲלֵעָזָר וּפְשִׁיט לִיהָ מִמִּתְנִיתִין דְּקַתְנֵי עוֹף טָמֵא וְכו' הָא טְהוֹר וְטְהוֹר חֲזִיב וְדַחֵי לִיהָ בְּקוּרָא נְקָבָה דְּמִנְהַגָּא בְּקָף וְכְמוֹ שְׁפִירֵשׁ"י.

וְגַם כֵּן לֹא שְׁמִיעַ לִיהָ הַרְבֵּי בְּרִיָּיתָא דְּקַתְנֵי זָכַר דְּעֵלְמָא פְּטוּר קוּרָא זָכַר ר"א מְחֲזִיב וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. דְּהָא טַעְמָא דְּקוּרָא דְּהוּא מְשׁוּם דְּמִנְהַגוּ כְּף לְרַבּוֹן עַל בִּיעֵי אַחֲרִים וְכֹאֵלוּ אִם שְׁלָה קָרִינָן בְּהוּ.

וְר"א מְחֲזִיב אֵף בְּזָכַר מְשׁוּם דְּכִתִּיב בְּהוּ דְּגִירָה לֹא שְׁנָא זָכַר וְלֹא שְׁנָא נְקָבָה. וּרְבִינוּ סְבָרֵי דְּאֶפִּי בְּקוּרָא פְּטָרֵי.

וְזֶה דְּוָקָא בְּזָכַר אֲבָל נְקָבָה דְּבַרִּי הַפֵּל חֲזִיב בְּקוּרָא. דְּהָא לֹא נְחַלְקוּ אֲלֵא בְּקוּרָא זָכַר דְּמְשַׁמַּע אֲבָל בְּנְקָבָה כ"ע מוֹדוֹ דְּחֲזִיב: אִיכָּרָא דְּקָשָׁה עַל רְבִינוּ אֵמַאי לֹא אֵמַר דְּבְּקוּרָא

נקבה רוכצת על ביצים שאינן מינה שחיוב לשלח ואם לא שלח לוקה: וראיתי לרבינו בפ"א המשנה שפכת וקורא.

הוא עוף ידוע והמין הזה רובץ הזכר מהן כמו שרוכצת הנקבה ולפיכך נחלקו בזכר הקורא בלבד כמו שנמצא רובץ אבל הזכר מכל שאר מין הפל מודים שהוא פטור והלכה פתקים עכ"ל.

הרי הוא דעתו דלאו משום שדרפה לרבוץ על מין שאינו מינה אלא שדרף הזכר לרבוץ על מינו כמו האם ובהא פליגי על הזכר אם חשבינו ליה כמו האם וזה דלא כמימרא של ר"א ראשונה דמיירי על שהיא רוכצת על ביצים שאינן מינה.

לכן נלע"ד דרבינו סובר פיון דבש"ס לבסוף אמר תנ"ה זכר דעלמא פטור קורא זכר ר"א מחייבין נחכמים פוטרין. משמע דבהאי הוא דפליגי על הזכר ונקא ורובץ על ביצי מינו ר"א מחייב דהוא כמו האם ורבוץ פטרי דבזכר פטור.

דבעינו והאם רוכצת וכמו שפירש הוא למתניתין. ודלא כמימרת ר"א ראשונה וא"כ כפי זה דבקורא נקבה ברוכצת על ביצי מין אחר היא כמו שאר נקבות דשאר עופות דבעי ר' זירא ולא איפשיטא.

ולחכי רבינו לא חילק בקורא נקבה וכן ראיתי שקה"ף לא הביא מימרת ר"א ראשונה דנדאי דס"ל דלאו הלכתא. פיון דהש"ס הביא תנ"ה וכו' משמע דבהכי הוא דאיירי מתניתין.

ומה שאמרו בש"ס על מה דבעי למפשט אפיי הן בעניא דר' זירא ודחי ליה דילמא בקורא . הוא לפי סברא דר"א כמימרא ראשונה.

ואע"פ שלבסוף דאמר תנ"ה הוא דלא כמימרת ר"א ראשונה ואם כן הדר הפישוט דפשיט אפיי קם ליה. דהא אולא לה הך דחזיה מ"מ פיון דהש"ס עסיק למדחי ליה הך פישוט אף ע"ג דלבסוף אול ליה הך דחזיה.

מ"מ הרי לא ניחא ליה בהך פישוט. ואפשר דהיה יכול למצוא דחיה אחרת לכן פתב רבינו דלא לקי: וראיתי מה שפכת הרא"ש על דברי הרי"ף וגם מ"ש מר"ן הב"י ומה שנלע"ד פתבתי ודוק: דין י"ב שחט מקצת סימנים בתוף הקן קודם שיקטנה חייב לשלח ואם לא שלח אינו לוקה ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ והטור היה גורס בדברי רבינו שחט קצת סימנים משמע דאם קאי והר"ן ג"כ פתב שגראה מדברי רבינו דאם קאי וכו' תמיה אני דאיך שינוי לפרש דקאי אאם והא בבעיא קאמר מהו מי אמרינו פיון דאילו שביק להו מטרפי בעינו לך ולא לכלבך וזאת הדרשא לא נאמרה אלא על האפרוחים שהם נלקחים: ועוד קשה דאם על האם קאי כיצד הוא הבעיין אומר פיון דאילו שביק להו מטרפי בעינו לך ולא לכלבך דמשמע דהאם טרפה פטורה.

והא קאמר בש"ס קודם אפרוח שאמו טרפה חייב לשלח ומה שאמר הר"ן וא"א לומר כן דא"כ אמאי אינו לוקה מ"ש מאם טרפה הוא אומר על דברי דאם פנונתו על האם אמאי אינו לוקה מ"ש מאם טרפה.

ונאני קא מקשה דאיד אפֿשר לומר דרבינו קאי על האם וקא בבעיא קאמר פֿינן דאילו שביק להו מטרכי דמשמע דהאם טרפה פטור מלשלח וקא פֿבר אמר אבני דאם טרפה חייב לשלח: הו אמת דמדכתב רבינו דין זה אחר שפֿתב היתה האם טרפה חייב לשלחה משמע דאם קאי דאם על האפֿרוחין הנה לו לרבינו לכתוב זה סמוך לדין האפֿרוחין שפֿתב היו האפֿרוחין טרפות הרי אלו פֿביצים מונרות ופטור מלשלח: אָבל מ"מ ודאי ופשוט דרבינו קאי על האפֿרוחין ומה שפֿתב פֿאן הוא משום דבש"ס בעיא דרב הושעיא היא אחר וסמוך למה שאמר אבני אפֿרות שאמן טרפה חייב בשלוח להכי קבעה ג"כ הקא סמוך לה: דין ט"ו היתה יושבת בין האפֿרוחין או בין הפֿיצים ואינה נוגעת בהן פטור מלשלח ע"כ.

מה שפֿתב רבינו ואינה נוגעת בהן. הנה ריקטא דסוגיא מוכחא דנוגעת בהן בין ללישנא קמא בין ללישנא בתרא דקא ללי"ק אמר מאי לאו על גביהן דנמיהו דביניהן מה ביניהן דנגעה בהו אף על גביהן בהו הרי פֿשיטא ליה לש"ס דנוגעת בהן.

ומה שדחה לו לא על גביהן דנמיהו מה ביניהן דלא נגעה עלייהו. הפֿנונה דלא נגעה עליהן מלמעלה אלא מן הצד.

דלהכי בתחלה אמר נגעה בהו ובדחיהו אמר עלייהו. ובנדאי פֿה הוא דאי לאו הכי מאי קא דחי ליה לא על גביהן דנמיהו דביניהן.

מה ביניהן דלא נגעה מהיכן פֿשיטא ליה דלא נגעה עד שאתה מדמי על גביהן. דבתחלה שאמר דלא נגעה בהו הוא כמ"ש רש"י דעל בעינן יעו"ש.

אָבל בהא דלא נגעה עלייהו מלמעלה ודאי פֿה הוא דיושבת ביניהן קתני וכן פֿלישנא בתרא דבתחלה רצה לסיועי מאי לאו על גביהן דנמיהו דביניהן מה ביניהן דלא נגעה עלייהו וכו' ודחי ליה לא על גביהן דנמיהו דביניהן מה ביניהן דנגעה בהו אף על גביהן דנגעה בהו וכו'.

ובנדאי שמהוה הוא מ"ש הר"ן וז"ל וסוגיא מוכחא דאף על גב שנוגעת בהן מן הצד פטור. ומשום זה פֿתב ולפיכך לא נתפֿנונו לי דברי הרמב"ם שפֿתב היתה יושבת בין האפֿרוחין או בין הפֿיצים ואינו נוגעת בהן פטור מלשלח ע"כ: עוד הקשה הר"ן על דברי רבינו דפטר בהיתה מצד הקן וכנפים נוגעות מצד הקן דאמעופֿפת הוא דאתמר: ונלע"ד לתרץ קושיות אלו במה שנדקדק בדברי רבינו במה שפֿתב וכן אם היתה בצד הקן וכנפיה נוגעות בקן מצדו פטור מלשלח.

דמשמע דאפילו אינה מעופֿפת ואמאי ודרי לדעתו דביושבת ביניהם אם היתה נוגעת בהם חייב לשלח. דמנכרח לומר דלדעתו דמצד הקן גרע מיושבת ביניהם ולהכי אפילו יושבת מצד הקן וכנפיה נוגעות מצדו פטור וכד אמרו מתניתא בנוגע מן הצד הכי קאמר.

אָבל מעופֿפת דמתניתין איירי מלמעלה וכנפיה נוגעות בקן דהוא משום פֿינן דהיא על הקן מלמעלה דנמיהו לרובצת. וא"כ לפי זה שאינה מלמעלה אלא מן הצד של הקן שאינה דומה לרובצת פֿלל אפילו אינה מעופֿפת אלא יושבת פטור מלשלח פֿינן שאינה אלא מצד הקן נוגעת.

ודוק מינה הא אם היתה יושבת ביניהן ונוגעת בהן חייב לשלח. אם פן מה שהש"ס הנה פשיטא ליה דאיירי בנוגעת בהן כמש"ל משום דהיה ס"ד דעל בעינן ואע"פ שנוגעת.

אבל פדאוקמו להאי מעופפת דקתני מתניתא הוא מן הצד ולא על הקן שדמי לעל האפרוחים. הדרינו אמרינו דמה דאמרה ברייתא היתה יושבת ביניהן פטור הוא בדלא נגעה בהן אבל אם נגעה בהן חייב לשלח.

ומה דקתני אחר כך היה מעופפת ולא קתני היתה יושבת בצד הקן אפילו פנפיה נוגעת בקן פטור משום דקתני על גביהן חייב לשלח תנא היתה מעופפת אפילו פנפיה נוגעות בקן פטור ואוקמו לה בש"ס בנוגע מן הצד אבל הוא הדין ביושבת מצד הקן פטור.

ובמעופפת כתב למעלה דין י"ג היתה מעופפת אם פנפיה נוגעות בקן חייב לשלח דהוא איירי מלמעלה דכף משמעות מ"ש אם פנפיה נוגעות בקן וכמו שאוקמו לה למתניתין הכי ודוק: דין י"ז היתה רובצת על אפרוח אחד וכו' אלא שדיבר הכתוב בהונה ע"כ.

כתב מר"ן בכ"מ ומ"ש רבינו לא נאמר אפרוחים או ביצים איני יודע לו טעם עכ"ל. קושיותו היא מבוארת דאיך תלה הטעם שדיבר הכתוב בהונה והלא לאפרוח אחד אצטריך משום קן מכל מקום ולקן על פני המים משום הנותן בים דרף וקן על גבי בעלי חיים משום דכתיב ואדמה על ראשו.

ונלע"ד דכוננת רבינו דלמה כתב קרא אפרוחים או ביצים פיון דכתיב קן קן מכל מקום. וג"כ פיון דכתב דרף ומשמע אפילו על פני המים או על גבי בעלי חיים משום ואדמה על ראשו.

למה כתיב בכל עץ או על הארץ דמשמע דבעינן שיהיה על העץ ממש ועל הארץ ממש. היה לו לכתוב דבר שהוא מבואר לאלו- דהא על בעלי חיים אצטריך לקרא דכתיב בדברי קבלה לנה אמר שדיבר הכתוב בהנה שפן יהיו אפרוחים הדבה וביצים הרבה ודרף הקן להיות בעץ או על הארץ.

וכמו שאמרו על בשר בשדה טרפה שדיבר הכתוב בהונה: דין י"ח אסור לזכות בביצים פל זמן שהאם רובצת עליהן וכו' פשם שאינו יכול לזכות בהן לאחרים כך הוא לא תזכה לו חצרו.

כתב מר"ן בכ"מ ונ"ל דהאי לאחרים ט"ס וצריך למוחקו. וכתב הלח"מ וז"ל וי"ל דלעצמו זכי דאין אדם יכול ליקחם מחצרו פלל וכו' לז"א שנהי שאין אחר יכול ליקחם מ"מ אין יכול לזכותם לאחרים וכו' לא ידעתי מאי קאמר דהא בש"ס.

אמרו וכל היכא דלא מצוי זכי חצרו נמי לא זכיא ליה- אלמא איהו לא מצוי זכי מקרי. וגם בעובדא דלוי בר סימון א"ל זיל טרוף און דליגבינהו וקנינהו אלמא דלעצמו לא זכי עד שיגבינהו ומקרי לא זכי לעצמו אי לא אגבינהו: ועוד דהא אם עבר ונטלן מתחת האם גזל ליכא וכמו שכתב שם רש"י ואם פן לעצמו נמי לא זכי.

אבל נלע"ד דלא ליקחות לאחרים דס"ל רבינו דהא אמרו בש"ס וכיון דלא מצוי זכי חצרו לא זכיא ליה לאו לעצמו קאמר דהא יכול לטרוף בקן עד שהוגבהה האם. וגם האפרוחים

וְיִזְכֶּה בְּאִפְרוּחַיִם בְּהִגָּבָה אִם הָיָה שְׂלֵא בְּחִצְרוֹ וְכִינּוֹן דְּמַצֵּי זָכִי בְּמִקּוֹם אַחַר חִצְרוֹ קוֹנָה לוֹ.

לְכֹן הוּא מְפָרֵשׁ דְּהָכִי קְאָמַר כִּינּוֹן דְּאִיְהוּ לָא מַצֵּי זָכִי לְאַחַרְיֵינִי כֹּל שְׂלֵא הִגָּבִיָּה אִין חִתְרוֹ קוֹנָה לוֹ. וְאִה"נ אִי טְרִיף הָשֵׁן עַד שְׂהִגָּבִיָּה הָאֵם קְנִיָּא לִיהַּ כִּינּוֹן חִצְרוֹ בְּלֵא הִגָּבִיָּה הָאֵפְרוּחַיִם דְּחִצְרוֹ קְנִיָּא לִיהַּ כִּינּוֹן שְׂהִיָּה יָכוֹל לְזַפּוֹת לְאַחַרִּים אַחַר הִגָּבִיָּה הָאֵם וְכִמוֹ שְׂפִתְבִּי הֵר"ן דְּבִטְרִיף הָשֵׁן עַד שְׂהִגָּבִיָּה הָאֵם קְנִיָּא לִיהַּ חִצְרוֹ לְכִיָּצִים וְהוּי מְזוּמָן וּפְטוּר כֹּן נ"ל לְפָרֵשׁ בְּדוֹחַק בְּדַעַת רַבִּינוּ כְּדִי שְׂלֵא לְמַחֲזֹק לְאַחַרִּים: דִּין י"ט אָסוּר לִיטְוֹל אִם עַל הַבְּנִים וְאַפְּי' לְטַהַר בְּהוֹ אֶת הַמְּצִנְרַע שְׂהִיא מְצִנָּה וְאִם לְקַח חֲזִיב לְשַׁלַּח וְאִם לֹא שַׁלַּח לְוִקָּה ע"כ.

הֵנָּה מ"ש רַבִּינוּ וְאִם לֹא שַׁלַּח לְוִקָּה כְּכָר בִּיָּאָר רַבִּינוּ בְּהַלְכָּה רֵאשׁוֹנָה דְּוִקָּא בְּשִׁמְתָּה קוֹדֵם שְׂיִשְׁלַחְנָה. שְׂפָךְ פֶּתֶב וְכֹן אִם מֵתָה קוֹדֵם שְׂיִשְׁלַחְנָה לְוִקָּה וְאִם שַׁלַּח אַחַר שַׁלַּחְתָּה פְּטוּר ע"כ.

וְכַתְּבִיתִי שֵׁם דְּרַבִּינוּ ס"ל קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ וְכִינּוֹן הֵר"ף שְׂגָרִיס כְּפֹּד בְּדַבְרֵי ר' יוֹחָנָן וְכַפִּירוֹשׁ אַחַרִּים שְׂפִתְבִּי הֵר"ן וְכִינּוֹן עַכְשָׁיו סוּגִיָּא זֹו קָשָׁה לִי. דְּמִשְׁמַע דְּכַפִּירוֹשׁ קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ הוּא כְּדַבְרֵי רַש"י וְלֹא כְּכַפִּירוֹשׁ אַחַרִּים שְׂהִרִי כְּשִׁתִּירָץ שֵׁם לֹא צְרִיכָא דְעֵבֵר וְשַׁקְלָה לֵאֵם דְּלֹא עֵבְרִיָּה.

עֲשֵׂה הוּא דְּאִיכָּא לִיתִי עֲשֵׂה וְלִידְחֵי קמ"ל. קָא פְּרִיף לִיהַּ הִנִּיחָא לְמֵאן דְּתַנִּי קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ.

אֵלָא לְמֵאן דְּתַנִּי בְּטָלוֹ וְלֹא בְּטָלוֹ כְּמָה דְּלֹא שַׁחֲטָה לֹא עֵבְרִיָּה לְלֹא ע"כ. וְאִם כְּדַעַת רַבִּינוּ שְׂאִינוּ לְוִקָּה אֵלָא עַד שְׂמִתָּה.

וְהוּא ס"ל קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ וְכַפִּירוֹשׁ הַנּוֹ. גַּם לְמֵאן דְּתַנִּי קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ לֹא נִיחָא.

דְּכָל כְּמָה שְׂלֵא מֵתָה לֹא עֵבְרִיָּה לְלֹא. דְּמִזְזָה מְוִכְרָח דְּכַפִּירוֹשׁ קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ הוּא כְּכַפִּירוֹשׁ רַש"י שֵׁם.

וְנ"ל לֹא קְיָיְמוֹ עֲשֵׂה שְׂבָה תוֹף כְּדִי דִּיבּוּר דְּקִיָּמָא לֵן תוֹף כְּדִי דִּיבּוּר כְּדִיבּוּר דְּמִי כִּי עֵבֵר עַל הַתְּרָאָה חֲזִיב אֵפִילוֹ שַׁלַּח אַחַר זְמַן. הָכָא נָמִי אִיכָּא לְמִימַר עֵבְרִיָּה לְלֹא מְשַׁלַּחְתָּה וְלֹא שַׁלַּחְתָּה.

וְהַשְׂתָּא עֲשֵׂה הוּא דְּאִיכָּא ע"כ: וְנִרְאָה דְּרַבִּינוּ הָכִי מְפָרֵשׁ לָהּ הִנִּיחָא לְמֵאן דְּתַנִּי קְיָיְמוֹ וְלֹא קְיָיְמוֹ דְּכַשְׂהִתְרוֹ בּוֹ לֹא תִקַּח וְלִקְחָה וְשַׁלַּחְתָּה בְּכָל זְמַן פְּטוּר. וְאֵע"פ שְׂעֵבֵר עַל לְאֹ דְּלֹא תִקַּח.

דְּלִכְּךָ נִתְקוּ הַכְּתוּבִים לְעֲשֵׂה לֹא אִם עֵבְרִיָּה עַל אֲזַהְרָה זֹו עֲשֵׂה זֹו וְהַפְּטוּר. לֹא קְיָיְמוֹ עֲשֵׂה שְׂבָה כְּגוֹן שְׂמִתָּה אוֹ שְׂבָרְחָה חֲזִיב דִּמ"מ מְשַׁעָּה שַׁלַּחְתָּה עֵבְרִיָּה לְלֹא.

אֵלָא דְּהַכְּתוּבִים נִתְקִיָּה לְעֲשֵׂה שְׂאֵם יִשְׁלַח אַח"כ יִפְטוּר. אֲבָל לְמֵאן דְּתַנִּי בְּטָלוֹ וְלֹא בְּטָלוֹ עַד שְׂיִבְטָלוֹ בְּיָדִים.

פגון ששחטה הוא שחיב. וכל זמן שלא בטל בידים אע"ג שמטה מאליה לא מקרי עבר אהתראה.

א"כ כל זמן שלא שחטה לא עבריה ללאו. דבעמוד ושלח והפטר קאי ואפתי לאו ועשה הוא: והשתא קשה על דברי רבינו שכתב ואם לקח חיב לשלם ואם לא שלח לוקה שאין עשה דוחה לא מעשה ועשה והא אמרו למאן דתני קיימו ולא קיימו עבריה ללאו ועשה הוא דאיכא: ונלע"ד דרבינו סובר פיון דאח"כ אמרו אלא אמר מר בר רב אשי פגון ששחטה על מנת לשלם דלאו ליכא עשה הוא דאיכא דהוא דלא פהו שינויי דמעיקרא.

אלא דבאם נטלה על מנת שלא לשלם ועדין איכא ללאו ולא כמ"ש דלאו עבריה. דכיון דאמר רחמנא תשלח ואפי' שפבר לקחה שאם לא שלח קאי בלאו דלא תקח דהיינו שלא ישאיר האם אצלו: וראיתי מה שכתב מר"ן בכ"מ דהקשה על רבינו ונ"ל אבל אפתי קשיא דהיינו לר' יהודה דאמר שלם מעיקרא משמע וכו' ואם פן מעיקרא אין פאן אלא ל"ת וצ"ע עכ"ל.

ונה תימה דכף הנה לו להקשות שפיר דהא כד מקשה ליה טעמא דכתב רחמנא תשלח הא לאו הכי הנה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא מעשה הוא. ואין עשה דוחה לא מעשה ועשה.

קא פריה אליבא דרבנן ועלה תירץ לו לא צריכא וכו'. אלמא דאם לקח אליבא דרבנן ליכא ל"ת.

ומדברי רבינו נראה דאפילו בשלקח איכא עשה ולא מעשה. דזה פנונת דבריו במה שאמר ואם לקח וכו' ואם לא שלח לוקה שאין עשה וכו' אבל קושיותו דאפילו בשלא לקח ליכא עשה ול"ת משום פיון דסברי רבנן דמשלם ואינו לוקה.

קרא הכי משמע לא תקח האם ואם לקחת שלח. ואם פן מעיקרא אין פאן אלא לא מעשה. זאת אינה קושיא על רבינו דבגמרא הכי אמרי אלא טעמא דכתב רחמנא תשלח הא לאו הכי הנה אמינא לדבר מצוה לא. עשה ולא מעשה הוא ואין עשה דוחה לא מעשה ועשה ע"כ.

אלמא דמעיקרא איכא עשה ול"ת. וזה אמרי אליבא דרבנן מדקא מתירץ ליה על קושיותו ואמר לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו עבריה עשה הוא דאיכא.

ואם אליבא דר' יהודה כשעבר ושקלה ליכא אפילו עשה. דהוא אמר לוקה ואינו משלם וכו' הוא להדיא דקאמר אח"כ הניחה למאן דתני קיימו ולא קיימו וכו'.

דזה לא שייך לרבי יהודה דאית ליה לוקה ואינו משלם. ואח"כ קא מקשה לסברת רבי יהודה ואמר ותו לרבי יהודה דאמר שלם מעיקרא משמע אפילו עשה נמי ליכא.

דהשתא הוא מקשה מסברת ר' יהודה. דנדאי פשיטא ליה דלרבנן מעיקרא נמי איכא עשה ולא מעשה הוא תשלח ולא תקח.

וְלִיכָא קוֹשְׁיָא עַל רַבֵּינוּ מִזֶּה וְגַם עַל מַה שְּׁכַתְבְּתִי דְהֵי לֹו לְהַקְשׁוֹת דְּבִשׁ"ס כַּד מְקַשָּׁה וְכוּ' אֵלְמָא דָּאֵם לְקַח דְּאַלְיָבָא דְרַבְּנָן לִיכָא לֹא תַעֲשֶׂה. וּמְדַבְּרִי רַבֵּינוּ נִרְאָה דְאַפִּילוּ בְּשִׁכְבָּר לְקַח אִיכָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

קוֹשְׁיָא זֹו תַתְּנִירְנָן נְמִי בְּמָה שְׁתִּירְצִיתִי עַל מַה שְּׁהַקְשִׁיתִי עַל דְּבַרֵּי רַבִּי לְעֵיל. וְהָא אָמְרוּ לְמַאן דְּתַנִּי קִיָּמוּ וְלֹא קִיָּמוּ עֲבָרִיהָ לָאוּ וַעֲשֵׂה הוּא דְאִיכָא.

דְּתִירְצִיתִי דְרַבֵּינוּ סוֹבֵר בֵּינוּ דְאַחַר כְּפִי אָמְרוּ אֵלְמָא אָמַר רַב אֲשֵׁי וְכוּ' דְהוּא דְלֹא פְּשִׁינוּנִי קְדָמָי אֵלְמָא בֵּינוּ דְנִיטְלָה עַל מְנַת שְׁלֹא לְשַׁלַּח עֲדִינָן אִיכָא לָאוּ וְלֹא עֲבָרִיהָ וְדוּק: פְּרָק י"א דִּין ח' דָּם הַנִּיטְזוּ וְשַׁעַל הַסְּפִין אֵם אֵין שָׁם דָּם אֵלְמָא הוּא חֲזִיב לְכַסּוֹת פְּתַב מֶר"ן בְּכ"מ וְכָבֵר פְּתַבו הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש דְלִגְיָרְסַת רַש"י ר"י לְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי ת"ק בָּא בֵּין בְּמַתְנִיתִין בֵּין בְּבַרְיָתָא ע"כ.

הֵנָּה לְפִי דְבַרֵּי רַש"י דְאָמַר וְשַׁלְּשָׁה מַחְלוּקוֹת רַבְּנָן סְבָרִי כּוֹלִיָּה בְּעֵי פִּסּוּי וְלֹר' יְהוּדָה אִפִּי דָּם הַנֶּפֶשׁ לֹא בְּעֵי פִּסּוּי אֵלְמָא מְקַצְתוּ וְכוּ'. וְלִרְבֵּן שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל דָּם הַנֶּפֶשׁ כּוֹלִיָּה בְּעֵי פִּסּוּי ע"כ.

הָרִי מְשַׁמַּע דְּגִיָּרְסַתוֹ גְּרִיס בְּבַרְיָתָא בְּתַרְיָתָא מְלַמֵּד שְׁכָל דְּמוֹ חֲזִיב לְכַסּוֹת אֵם כֹּן מְצִינָן לְמִימַר מֵאִי דְאָמְרִי בִּש"ס וְרַבְּנָן. הֵינּוּ ת"ק דְרַשְׁבִּי"ג.

דְּמְשַׁמַּע דְּבַבְרִיָּתָא קְמִיָּתָא לֹא גְרִיס אֵלְמָא הֵכִי דָּם הַנִּיטְזוּ וְשַׁעַל הַסְּפִין וְכוּ' אִר"י וְכוּ' מְצִינָן לְמִימַר דִּר"י בָּא לְפָרֵשׁ דְּהָרִי לִיכָא אֵלְמָא שְׁלֵשׁ מַחְלוּקוֹת. דְּמַה שְּׁאָמַר הֵכִי עַל שְׁנֵי הַבְּרִיָּתוֹת בְּכָלְלוֹתָם.

דְּבַבְרִיָּתָא בְּתַרְיָתָא ת"ק אָמַר כָּל דְּמוֹ חֲזִיב לְכַסּוֹת. דְּלֹא כְּדַבְּרֵי הַמַּתְנִיתִין וְדָלָא כְּדַבְּרֵי הַבְּרִיָּתָא קְמִיָּתָא.

אֵם כֹּן מַתְנִיתִין דְּקַתְנִי וְכִסְהוּ מְלַמֵּד שְׁדָּם הַנִּיטְזוּ וְשַׁעַל הַסְּפִין חֲזִיב לְכַסּוֹת דִּר"י בָּא לְפָרֵשׁ וְכוּ' בְּבַרְיָתָא קְמִיָּתָא וּבְבַתְרִיָּתָא פְּלִיגִי ת"ק וְרַשְׁבִּי"ג דִּת"ק ס"ל דְּבְעֵי כָּל הַדָּם לְכַסּוֹת וְרַשְׁבִּי"ג ס"ל דָּם הַנֶּפֶשׁ כְּלוּל בְּעֵי לְכַסּוֹת כֹּן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי הָקָא לְפִי דְבַרֵּי הַתּוֹסְפוֹת וְלִפִּי דְבַרֵּי הָרָא"ש וְכוּ' אֵלְמָא הַפְּתוּבָה בְּגִלְיוֹן שָׁם.

אָבֵל בְּב"י בְּסִי' כ"ח פְּתַב דְּהִגְרִיסָא בְּבַרְיָתָא בְּתַרְיָתָא הֵכִי תַנְיָא אִידָּךְ דָּם הַנִּיטְזוּ וְשַׁעַל אֲגַפִּים חֲזִיב לְכַסּוֹת רַשְׁבִּי"ג אָמַר בְּד"א לְזִמְנָן שְׁלֹא כְּפִסָּה דָּם הַנֶּפֶשׁ אָבֵל אֵם כְּפִסָּה דָּם הַנֶּפֶשׁ פְּטוֹר מְלַכְסוֹת בְּמֵאִי קְמִיָּפְלִגִי וְכוּ' וְכַתְּבִי דְרַש"י פִּירֵשׁ שְׁלֹשָׁה מַחְלוּקוֹת הֵן וְכוּ' דְנִרְאָה דְאָרְף ע"ג דְּלֹא קַתְנִי בְּבַרְיָתָא בְּתַרְיָתָא מְלַמֵּד שְׁחֲזִיב לְכַסּוֹת כָּל דְּמוֹ.

אִפִּי"ה מְשַׁמַּע הֵכִי דִת"ק סְבִירָא לִיהָ דְחֲזִיב לְכַסּוֹת כָּל דְּמוֹ. דְּהֵכִי מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי רַשְׁבִּי"ג דְאָמַר בְּד"א בְּזִמְנָן שְׁלֹא כְּפִסָּה דָּם הַנֶּפֶשׁ.

אָבֵל אֵם כְּפִסָּה דָּם הַנֶּפֶשׁ פְּטוֹר מְלַכְסוֹת. וּמְבֹאָר דְלֹא גְרִיס בְּבַרְיָתָא קְמִיָּתָא מְלַמֵּד שְׁכָל דְּמוֹ חֲזִיב לְכַסּוֹת וְכַתְּבִי עַל זֶה וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש דְלִפִּי גִיָּרְסָא זֹו ר"י בֵּין בְּמַתְנִיתִין בֵּין בְּבַרְיָתָא לְפָרֵשׁ דְּבַרֵּי ת"ק אֵתָא וְכוּ' וּמ"מ כְּפִינָת דְּבַרֵּי כְּמוֹ הָקָא וְכַתְּבִי: דִּין י"א בְּמָה מְכַסִּין וְכוּ' וּבְחֹל הַדָּק שְׁאֵין הַיּוֹצֵר נ צָרִיף לְכוֹתְשׁוֹ פְּתַב מֶר"ן בְּכ"מ וּפִירֵשׁ"י לְלִישָׁנָא קְמָא אֵין.

היוצר צריף לקנותשו פינון דמפרף בינד ללישנא בתרא דאמר פל שהיוצר צריף לקנותשו
אפילו פתישה כל דהו. וכתב הרא"ש על זה ולפירושו הלכה פלישנא בתרא לחומרא.

ורב אלפס לא הביא כי אם ל"ק משמע דמפרש איפכא ע"כ. פירושו לפי דברי רש"י
לישנא בתרא היא לחומרא דלישנא קמא פל דצריף ולא צריף מכסין בו וללישנא בתרא
אין מכסין.

אבל הרי"ף שלא הביא אלא לישנא קמא משמע דלישנא קמא היא לחומרא דלהכי
הביאה. דהוא מפרש איפכא מדברי רש"י.

דמפרש הכי פל שאין היוצר צריף לקנותשו פלל. אבל צריף ולא צריף ואיכא דכתשי כי
האי גוונא ואיכא דלא כתשי אין מכסין בו.

אבל ללישנא בתרא דקאי אסיפא הכי קאמר פל שהיוצר צריף לקנותשו הוא דאין מכסין
בו אבל בצריף ולא צריף. דאיכא דכתשי ליה ואיכא דלא כתשי ליה מכסין בו והנה
רבינו דכתב דברי לישנא קמא מוכרח לומר דכוננת דבריו שאין היוצר צריף לקנותשו
פלל.

דהוא מפרש דברי הרי"ף ולישנא קמא לחומרא. ומה שלא הוסיף לומר פלל הוא משום
דנקט דברי הש"ס.

אבל הטור והש"ע הוסיפו לומר פלל דכולהו אזלי לדעת הרי"ף דלישנא קמא לחומרא
פנ"ל: דין י"ג ומותר לכסות בעפר עיר הגדחת פתב מר"ן בכסף משנה שם בסוף הפרק
ומסיק רבא טעמא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ע"כ: הנה לפי ריקטא דש"ס דרבא
בא לומר דאפילו עפר אפרה נמי מותר דהא אמרי הכא פל דמכתת מעלי לכסוי דגרא
דאיירי על אפרה: וקשה לי דא"כ למה לא ביאר רבינו דאפילו בעפר אפרה מותר: ונ"ל
לומר דרבינו ס"ל דאדרבא פשט משמעות עפר עיר הגדחת הוא על אפרה איירי דהא
בש"ס בתחלה קא מקשה עלה ואמאי איסורי הנאה.

ותירץ לו לא נצרכה אלא לעפר עפרה. אלמא דפשטה הוא על אפרה.

אלא דמכח קושית והא איסורי הנאה הוא דקא מוקים לה זעירי לעפר עפרה. ורבא קא
מוקים לפשטה דהוא על אפר אפרה ולא קשיא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו לכן תפס
רבינו לשון המימרא עפר עיר הגדחת: ולא ידעתי דאמאי הרב לחם משנה פתב הטעם
דזעירי דמשמע ליק דרבינו איירי בעפר קרקעה: דין י"ד השוחט צריף שיתנו עפר למטה
וכו' אבל לא ישחוט בכלי ויכסה בעפר ע"כ.

ראיתי לדקדק בדברי רבינו דבפרק שני פתב ולא ישחוט בתוך הכלים. ואח"כ פתב
שוחטין לתוך פלי.

מלא מים עכורים. ואמאי שוחטין והרי פבר פתב ולא ישחוט בתוך הכלים: ונ"ל שלא
אסר רבינו בתוך הכלים אלא בכלים ריקנים שלא יאמרו דמקבל דם לע"א.

ובכלים מלאים אע"ג דליכא האי חששא. הוא משום שלא יאמרו לצורתו הוא שוחט.

אָבֵל לְתוֹךְ מַיִם עֲכוּרִין לִיכָא שׁוּם חֲשֵׁשׂא מִהֲנָהּ. וְכִינּוּן שְׁפִן מַה שְׂכַתְב אָבֵל לֹא יִשְׁחַט
בְּכָלִי וּיְכֹסֶה בְּעֵפֶר.

דְּמִשְׁמַע שְׁהוּא מִשׁוּם שְׁצַרְיָה עֵפֶר לְמִטָּה אָבֵל אֵינּוּ אָסוּר לְשְׁחַט בְּכָלִי. הוּא מִשׁוּם דְּהָכָא
נְמִי לִיכָא הֵךְ חֲשֵׁשׂא דְמִקְבֵּל דָּם לַע"א.

שְׁהָרִי הוּא מְכֹסֶהוּ תְּכַף בְּעֵפֶר. וְכִמּוּ שְׁשׁוּחַט לְכָלִי מַיִם עֲכוּרִין דְּלִיכָא בְּהוּ הֵךְ חֲשֵׁשׂא
כַּמ"ש.

וְלָכֵן אִם לֹא הָיָה הַטַּעַם דְּבַעֲי עֵפֶר לְמִטָּה הָיָה מְוֹתֵר. פִּינּוּ דְמִכֹּסֶהוּ בְּעֵפֶר דְּלִיכָא הֵךְ
חֲשֵׁשׂא דְמִקְבֵּל דָּם לַע"א פֶּן נ"ל.

וְרֵאִיתִי לְהַלַּח"מ שְׁפִירֵשׁ כְּגוֹן שְׁשׁוּחַט עַל גְּבִי פְּלִי וְכו'. וְלִדְיָדִי חֲזִי לִי דְאִין זֶה מִשְׁמַעוֹת
דְּבָרֵי רַבֵּינוּ שְׂפַתְב אָבֵל לֹא יִשְׁחַט בְּכָלִי דְמִשְׁמַע שְׂבַתוֹךְ הַפְּלִי.

וּמַמָּה שְׂאָמַר אָבֵל לֹא יִשְׁחַט בְּכָלִי וּיְכֹסֶה בְּעֵפֶר. מִשְׁמַע דְּאִי לֹא טַעֲמָא הוּא מְוֹתֵר לְשְׁחַט
בְּכָלִי.

עוֹד רֵאִיתִי שְׁהָרַב הַנּוּ' בְּדִיבּוּר הַקּוּדָם שְׁתִּירָץ עַל הַקְּוִשְׁיוֹת שְׁהַקְּשָׁה וְאָמַר שְׁכָל אֵלוּ
הַחֲכָמִים שְׁהַזְכִּיר תִּירְצוּ דְּוֹדָי רַבִּי נָתָן בַּר יוֹסֵף פְּלִיג אֲמַתְנִיתִין דְּלֹא ס"ל גְּרִידָא וְכו'
יַעו"ש. וְאֲנֹכִי אִישׁ צָעִיר עָלָה בְּדַעְתִּי לֹאמַר פִּינּוּ שְׂרַבֵּינוּ לֹא הַזְכִּיר הֵךְ דְּרַבִּי נָתָן בְּרַבִּי
יוֹסִי.

וְדָאִי דַס"ל דְּלֹא הִלְכְתָא הִיא פִּינּוּ דְמַתְנִיתִין דִּידָן סְתָמָא קְתַנִּי נִתְעַרְב בְּדָם בְּהִמָּה אוּ בְדָם
הַסִּיָּה רוֹאִין אוֹתוֹ כְּפִאִילוּ הֵן מַיִם. וּבְגוֹנוֹנָא אֲחִרְיָנָא לִיכָא שׁוּם עֲנָן לְדִינָא.

וְאִח"פ רֵאִיתִי שְׁגַם הָרִי"ף וְהָרָא"ש הַשְּׁמִיטוּהָ לְהֵךְ בְּרִייתָא דְרַבִּי נָתָן שְׁוֹדָאִי שְׁמִשׁוּם זֶה
הַשְּׁמִטוּהָ: דִּין ט"ו וְיָמִי שְׁשׁוּחַט הוּא יְכֹסֶה וְכו' שְׁזוּ מַצָּה בְּפָנֵי עֲצָמָה וְאִינָה תְלוּיָה בְּשׁוּחַט
לְבַד ע"כ.

נִרְאָה דְפִירוּשׁ דְּבָרֵי רַבֵּינוּ שְׂאִין עֵיקַר הַפְּיֹסוּי מִשׁוּם הַשׁוּחַט שְׁשׁוּחַט אֵלָא שְׂרַחֲמָנָא אָמַר
שְׁדָם שְׁפִיכְתָן צָרִיף שְׁיָהָא מְכֹסָה אֵלָא שְׁלַכְתְּחֵלָה צָרִיף שְׁהַשׁוּחַט הוּא יְכֹסֶה דְכֵן מִשְׁמַע
מְקָרָא זֶה.

אָבֵל בַּש"ס הִבִּיאוּ בְּרִייתָא דְהוּא מִשׁוּם מְדַכְתִּיב וְאֲנֹמַר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֲזַנְהָרָה לְכָל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְרַבֵּינוּ עָדִיף לִיה טַעֲמִיָה פִּינּוּ דְלֹא נִפְקָא מִחֲלֻקֵּי הַטַּעֲמִים לְדִינָא: דִּין ט"ז
וּכְשֶׁמְכֹסֶה וְכו' שְׂאִין הַכְּבוֹד לְעֲצָמָן שֶׁל מַצּוֹת אֵלָא לְמִי שְׁצָנָה בְּהֵן בְּרוּף הוּא וְהַצִּילָנוּ
מִלְמַשׁשׁ בַּחֲשָׁף וְכו' וְכֵן הוּא אוֹמַר גַּר לְרַגְלֵי דְבָרִיף וְאִזְרֵי לְנִתְיָבְתִי נִרְאָה דְפִירוּשׁ דְּבָרִי
שְׁכָל הַמַּצּוֹת הֵם לְטוֹבְתֵינוּ לְאִזְרֵי בְּנִתְיָבוֹת הַיּוֹשֵׁר לְכֵן עָלִינוּ לְכַבֵּד הַמַּצָּנָה שְׁעָשָׂה עִמָּנוּ
חֲסָדִים גְּדוֹלִים כְּאֵלָה.

ה' יַעֲזָרֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ כָּל יָמֵי חַיֵּינוּ. אַכִּי"ר: בְּרִיף רַחֲמָנָא דְסִיְעֵצֵן עַד כְּעֵן לְלַמּוּד
דְּבָרֵי רַבָּנָן תּוֹשְׁלַב"ע